

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO

GJYKATA KUSHTETUESE

УСТАВНИ СУД

CONSTITUTIONAL COURT

BILTEN SUDSKE PRAKSE

Tom II

jul – decembar 2017

Izdavač:

Ustavni sud Republike Kosovo

Uređivački odbor:

Gospođa Arta Rama-Hajrizi, Predsednik Ustavnog Suda,
Prof. Dr Ivan Čukalović, potpredsednik Ustavnog suda
Gospodin Almiro Rodrigues, sudija Ustavnog suda,
Prof Dr Snežana Botušarova, sudija Ustavnog suda,
Gospodin, Milot Vokshi, generalni sekretar Ustavnog suda,
Pravna jedinica Ustavnog suda

Pripremio:

Anita Çavdarbasha
Bardh Bokshi
Burim Hoxha
Jeton Bytyqi
Veton Dula

© 2017 Ustavni sud Republike Kosova

Autorska prava:

Nijedan deo ovog izdanja ne sme se reprodukovati ili prenositi u bilo kom obliku ili na bilo koji način, elektronski ili mehanički, uključujući fotokopiranje i snimanje, ili bilo kog skladišta informacija i sistema za preuzimanje, bez prethodnog pismenog odobrenja Ustavnog suda Republike Kosovo, osim ako nije izričito dozvoljeno kopiranje od strane nadležnog autorskim pravima.

Napomena:

Prema članu 116.4 Ustava Republike Kosova, odluke Ustavnog suda Kosova objavljuju se u Službenom glasniku Republike Kosova, što je primarni izvor za odluke Ustavnog suda. Ovaj Bilten ne zamenjuje primarni izvor za odluke Ustavnog suda. U slučaju sukoba ili nedoslednosti između odluka objavljenih u ovom Biltenu i odlukama objavljenim u Službenom listu Republike Kosovo, prednost ima.

Svrha sažetka odluka je da obezbedi opšti činjenično i pravno pregled predmeta i kratak rezime o odlukama Ustavnog suda. Pregled odluka i presuda ne mogu zameniti odluke Ustavnog suda niti predstavljaju stvarni oblik odluka/presuda Ustavnog suda.

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

BILTEN SUDSKE PRAKSE

jul – decembar 2017

USTAVNOG SUDA REPUBLIKE KOSOVA

Pregled sadržaja

1. Predgovor.....	11
2. KI 130/16 podnosilac zahteva: Hamdi Ibrahim, ocena ustavnosti odluke SSK/br. 74/2016 Sudskog saveta Kosova od 06. jula 2016. godine.....	12
3. KI 54/16, podnosilac zahteva: Ramadan Demirović, Ocena ustavnosti presude GSK-KPA-A-002/ 14 Žalbenog veća Vrhovnog suda Kosovske agencije za imovinu od 14. oktobra 2015. godine	18
4. KI50/15 Podnosilac zahteva: Florim Leci, koji traži ocenu ustavnosti presude Rev. br. 230/2014 Vrhovnog suda Kosova od 4. decembra 2014. godine	27
5. KI 81/16, podnosilac zahteva: Valdet Nikçi, ocena ustavnosti rešenja Ac. br. 949/16 Apelacionog suda od 20. aprila 2016. godine.....	39
6. KI134/16 Podnosilac zahteva: Dedë Hasani, ocena ustavnosti presude PAKR. br. 379/16 Apelacionog suda Kosova od 21. septembra 2016. godine.....	54
7. KI55/17, podnositeljka zahteva: Tonka Berisha, ocena ustavnosti odluke KGJ br. 13/2017 Sudskog saveta Kosova od 13. januara 2017. godine	61
8. KO142/16, podnosilac zahteva: Žalbena veće Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju, ocena ustavnosti članova 10. i 40.1.5 Aneksa Zakona br. 04/L-034 o Kosovskoj agenciji za privatizaciju	77
9. KI92/16 Podnosilac zahteva: Jusuf Berisha, ocena ustavnosti presude Rev. br. 344/2015 Vrhovnog suda Kosova od 12. januara 2016. godine	93
10. KI40/17, Muharrem Bytyqi i drugi, ocena ustavnosti presude br. AC-I-13-0087 i AC-I-13-0091 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 16. marta 2017. godine	100
11. KI38/17, podnosilac zahteva: Meleq Ymeri, ocena ustavnosti odluka Ministarstva rada i socijalne zaštite, Departman za penzije br. 202108 od 3. juna i 18. novembra 2016. godine.....	107
12. KI04/17, podnosilac zahteva: Z.K., ocena zahteva podnosioca za povlačenje zahteva	112
13. KI107/16, Podnosilac: Safet Muhaxheri i drugi, ocena ustavnosti presude SCEL-09-0022-C13 Specijalizovanog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 28. juna 2013. godine	116
14. KI131/16 Podnosilac zahteva: Tahir Cukaj, ocena ustavnosti rešenja Rev. br. 184/2016 Vrhovnog suda Kosova od 1. septembra 2016. godine	121
15. KI23/17, podnosilac zahteva: Besim Krasniqi, ocena ustavnosti rešenja PML. br. 246/2016 Vrhovnog suda Kosova od 31. oktobra 2016. godine	128
16. KI33/16, podnosilac zahteva: Minire Zeka, ocena ustavnosti rešenja AC. br. 4276/2014 Apelacionog suda Republike Kosovo od 9. juna 2015. godine	133

17. KI 104/16 podnosilac zahteva: Miodrag Pavić, ocena ustavnosti presude PML-KZZ. br. 110/2016 Vrhovnog suda Kosova od 16. maja 2016. godine	146
18. KI30/17, podnosilac zahteva: Muharrem Nuredini ocena ustavnosti presude Rev. br. 206/2016 Vrhovnog suda od 13. oktobra 2016. godine.....	158
19. KI25/16, podnosioci zahteva: Veselin Milošević i Vesna Milošević, ocena ustavnosti rešenja AC-I-13-0127 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 1. oktobra 2015. godine	164
20. KI51/17, podnosilac zahteva: KB “Čermjani”, ocena ustavnosti odluke E. Rev. br. 28/2016 Vrhovnog suda Kosova od 5. januara 2017. godine	171
21. KI20/17, KI21/17 i KI22/17, podnosioci zahteva: Kosovska banka D.D. Beograd, Jugobanka A.D., Beobanka A.D. Beogradska banka A.D., ocena ustavnosti Zakona br. 05/L-120 o Trepči	178
22. KI158/15, podnosilac zahteva: Minir Krasniqi, ocena ustavnosti rešenja PA-II-KZ-II-7/15 Vrhovnog suda Kosova od 26. novembra 2015. godine.....	190
23. KI15/17, podnosilac zahteva: Haxhi Islamaj, ocena ustavnosti presude PML. br. 112/16 Vrhovnog suda od 17. avgusta 2016. godine.....	197
24. KI57/16 Podnosilac zahteva: Regulatorni ured za vodu i kanalizaciju, koji traži ocenu ustavnosti presude ARJ-UZVP. br. 37/2015 Vrhovnog suda Kosova od 30. novembra 2015. godine.....	205
25. KI151/16 Podnosioci zahteva: Gani Sopi i Sabri Sopi, ocena ustavnosti presude Rev. br. 108/2016 Vrhovnog suda Kosova od 13. jula 2016. godine.....	212
26. KI139/16, podnosilac zahteva: Sefedin Jetullahu, ocena ustavnosti presude Rev. br. 168/16 Vrhovnog suda Republike Kosovo od 14. jula 2016. godine.....	221
27. KI 36/17 podnosilac zahteva: Bashkim Berisha, ocena ustavnosti presude Rev. br. 358/2016 Vrhovnog suda od 16. januara 2017. godine	228
28. KI123/16, podnosilac zahteva: Vullnet Berisha, ocena ustavnosti rešenja PN. br. 23/16 Apelacionog suda od 18. januara 2016. godine	235
29. KI116/16, podnositeljka zahteva: Asrije Muçolli, ocena ustavnosti presude Rev. br. 68/2016 Vrhovnog suda Kosova of 19. aprila 2016. godine	242
30. KI32/17, podnosilac zahteva: Afrim Radoniqi, ocena ustavnosti presude Pml. br. 276/2016 Vrhovnog suda od 5. decembra 2016. godine	252
31. KI03/17, podnosilac zahteva: Ahmet Buçaj, ocena ustavnosti rešenja AC-I.-16-0125-A0001 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (PKVS) od 20. decembra 2016. godine	260
32. KI 17/17 podnosilac zahteva: Alfred Bobaj, ocena ustavnosti rešenja Pzl. br. 182/16 Vrhovnog suda od 30. januara 2017. godine	266
33. KI127/16 i KI35/17, podnosilac zahteva: Privatno trgovinsko preduzeće “Riar-Alfis”, ocena ustavnosti odluke IV. C. br. 408/15 od 7. jula 2016. godine Osnovnog suda u Prištini, odluke GJA. br. 1214/2016 od 25. jula 2016. godine Osnovnog suda u Prištini i odluke Ac. br. 2685/17 od 31. januara 2017. godine Apelacionog suda Kosova.....	273

34. KI49/17, podnosilac zahteva: Imer Syla, ocena ustavnosti presude Pml. br. 227/2016 Vrhovnog suda Kosova od 3. oktobra 2016. godine 284
35. KI78/16, podnosilac zahteva: Driton Syla, ocena ustavnosti presude Rev. br. 7/2016 Vrhovnog suda od 18. januara 2016. godine..... 289
36. KI70/16, podnosilac zahteva: Fazli Krasniqi, ocena ustavnosti presude Rev. br. 185/2015 Vrhovnog suda Republike Kosovo od 28. decembra 2015. godine 298
37. KI44/17, podnosilac zahteva: T.P.T. "Theranda-Projekt", ocena ustavnosti rešenja A. br. 503/2006 ATK Nezavisnog odbora za reviziju od 17. septembra 2013. godine . 304
38. KI29/17, podnosilac zahteva: Adem Zhegrova, ocena ustavnosti presude Rev. br. 343/2016 Vrhovnog suda od 16. januara 2017. godine 310
39. KI11/17, podnosioci zahteva: Aleksandar Đekić, Ljiljana Tomić, Radunka Tomić i Slavoljub Tomić, ocena ustavnosti rešenja AC-I-12-0050-A0001 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 6. oktobra 2016. godine 319
40. KI 57/17 podnosilac zahteva: „KLENAK – DOO“, ocena ustavnosti presude Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju AC-I-16-0075-A0001 od 5. januara 2017. godine 326
41. KI28/17, podnosioci zahteva: Azem Gashi i Arbenita Gashi, ocena ustavnosti presude Rev. br. 262/2016 Vrhovnog suda Kosova od 3. novembra 2016. godine 332
42. KI 25/17 podnositeljka zahteva: Bukuriye Gashi, ocena ustavnosti presude GSK- KPA-A- 221/14 Vrhovnog suda Kosova Žalbenog veća Kosovske agencije za imovinu od 3. avgusta 2016. godine.....339
43. KI53/17, podnosilac zahteva: X, ocena ustavnosti presude Pml. br. 50/2017 Vrhovnog suda Kosova od 20. marta 2017. godine 344
44. KI64/17, podnosilac zahteva: Selatin Ahmeti, ocena ustavnosti zaključka br. 011-952-1/4261/16 Direkcije za katastar opštine Priština od 27. februara 2017. godine.....353
45. KI09/17, Parashtrues i kërkesës: Fatmir Hoti, Vlerësim i kushtetutshmërisë së Aktgjykimit të Gjykatës Supreme të Kosovës, Pml. nr. 281/2016, të 5 dhjetorit 2016 358
46. KI135/16, Podnosilac: Tomislav Janković i drugi, ocena ustavnosti rešenja AC-I-0095 Žalbenog veća Posebne Komore Vrhovnog suda Republike Kosovo za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 6. oktobra 2016. godine.....365
47. KI77/16 Podnosioci zahteva: Burim Ramadani i Arsim Ramadani, koji traže ocenu ustavnosti presude Rev. br. 296/2015 Vrhovnog suda Kosova od 10. februara 2016. godine.....370
48. KI149/16 Podnosilac zahteva: Opština Klina, ocena ustavnosti rešenja CML. br. 13/2016 Vrhovnog suda Kosova od 13. septembra 2016. godine 377
49. KI08/17, podnosilac zahteva: N.S, ocena ustavnosti rešenja CN. br. 89/2015 Osnovnog suda u Mitrovici od 14. avgusta 2015. godine.....384

50. KI37/17 i KI52/17 Podnosioci zahteva: Tihomir Mikarić, Olga Janićijević i Shemsije Sheholli, ocena ustavnosti presude Pml. Kzz 236/2016 Vrhovnog suda od 11. januara 2017. godine..... 390
51. KI98/16, Podnositeljka: Fazile Morina, zahtev za ocenu ustavnosti rešenja ARJ-UZVP. br. 7/2016 Vrhovnog suda od 31. marta 2016. godine..... 402
52. KI140/16 Podnosilac zahteva: Raiffeisen Bank Kosovo JSC, ocena ustavnosti rešenja CN. br. 6/2016 Vrhovnog suda Kosova od 23. avgusta 2016. godine..... 408
53. KI100/16, podnosilac zahteva: Živorad Dutina, ocena ustavnosti presude br. GSK-KPA-A-97/2014 Žalbenog veća Vrhovnog suda Kosova za Kosovsku agenciju za imovinu od 19. februara 2016. godine 416
54. KI13/17, Podnosilac: Bedri Prishtina i Fahri Bekteshi, zahtev za ocenu ustavnosti presude CA. br. 3442/2016 Apelacionog suda Kosova od 10. oktobra 2016. godine..... 423
55. KI121/16 podnositeljka zahteva: Vera Otešević, ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda Republike Kosovo Rev. br. 123/16 od 6. juna 2016. godine..... 430
56. KI29/16, Podnosilac: Afërdita Gashi-Sinanaj, ocena ustavnosti presude Rev. br. 236/2015 Vrhovnog suda Kosova od 5. oktobra 2015. godine 435
57. KI 93/16 podnosioci zahteva: Maliq Maliqi i Skender Maliqi, ocena ustavnosti presude Rev. br. 321/2012 Vrhovnog suda Kosova od 13. novembra 2013. godine 442
58. KI92/17, podnosilac zahteva: Shemsi Peshku, ocena ustavnosti rešenja AC-I-16-0221 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 26. oktobra 2016. godine 455
59. KI73/17, KI78/17 i KI85/17, podnosilac zahteva: Istref Rexhepi i 28 drugih, ocena ustavnosti 29 odluka Vrhovnog suda Kosova donetih između 7. februara i 20. marta 2017. godine..... 460
60. KI63/17, podnosilac zahteva: Lutfi Dervishi, ocena ustavnosti presude Pml. Kzz. 19/2017 Vrhovnog suda Kosova od 11. aprila 2017. godine..... 471
61. KI 10/17 Applicant: Sadije Shabani, constitutional review of non-execution of Decision No. 112-158/1 of the Appeals Commission for Civil Servants of the Municipality of Skenderaj, of 12 June 2008 484
62. KI87/17, podnosilac zahteva: Hilmi Asllani, ocena ustavnosti odluke br. 9199 o prekidu radnog odnosa izdate od strane Kompanije za distribuciju i snabdevanje električnom energijom AD od 4. novembra 2015. godine 495
63. KI104/17, podnosilac zahteva: Naser Berisha, ocena ustavnosti odluke br. AC-I-15-0265 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 6. aprila 2017. godine..... 501
64. KI 66/17 podnosioci zahteva: Ramadan Shishani i ostali, ocena ustavnosti nekoliko individualnih odluka Kosovske agencije za privatizaciju 508
65. KI59/17, Podnosilac: Mejdi Zymberi, ocena ustavnosti presude E. Rev. 29/2016 Vrhovnog suda Kosova od 27. decembra 2016. godine 517
66. KI46/17 Podnosilac zahteva: Kosovska agencija za privatizaciju, koja traži ocenu ustavnosti presude AC-I-16-0084 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda

Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 14. decembra 2016. godine.....	525
67. KI16/17, Podnosilac zahteva: D.D. „Emin Duraku“, ocena ustavnosti presude AC-I-15-0297-A0001-A0002 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 16. septembra 2016. godine	537
68. KI128/16, Podnosilac: Vadet Morina, ocena ustavnosti presude PML 136/16 Vrhovnog suda Kosova od 22. avgusta 2016. godine	545
69. KI58/17 Podnosilac zahteva: Ukë Muçaj, koji traži ocenu ustavnosti presude Rev. br. 326/2016 Vrhovnog suda Kosova od 23. januara 2017. godine	549
70. KI48/17 podnosilac zahteva: Slađana Radojković Marinković, ocena ustavnosti neodređenih odluka javnih vlasti.....	560
71. KI43/17 podnosilac zahteva: AGEH Civil Peace Service, ocena ustavnosti rešenja br. 269/2015 Poreske administracije Kosova od 30. jula 2015. godine.....	565
72. KI14/17 podnosilac zahteva: Shaban Sylja, ocena ustavnosti rešenja PN. br. 298/2016 Apelacionog suda od 25. maja 2016. godine.....	570
73. KI05/17, Podnosilac: Osman Sylanaaj, ocena ustavnosti člana 11. Zakona br. 05/L-068 o izmenama i dopunama Zakona br. 04/L-042 o javnim nabavkama Republike Kosovo, izmenjen i dopunjen Zakonom br. 04/L-237	575
74. KI136/16, podnosilac zahteva: Vllaznim Bytyqi, ocena ustavnosti presude Pml. br. 192/2016 Vrhovnog suda Kosova od 3. oktobra 2016. godine	581
75. KI129/16, podnosilac zahteva: “KOSBAU GmbH”, ocena ustavnosti presude E. Rev. br. 21/2016 Vrhovnog suda od 02. juna 2016. godine	589
76. KI 108/17, Podnosilac: Elektromotorri SH.A, zahtev za ocenu ustavnosti odluke Ac. br. 1275/2016 Apelacionog suda Republike Kosovo od 7. aprila 2017. godine.....	601
77. KI 101/17 podnosilac zahteva: Nesim Cena, ocena ustavnosti presude AC-I-14-0030 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 27. jula 2017. godine	606
78. KI56/17 Parashtrues i kërkesës: Lumturije Murtezaj, Vlerësim i kushtetutshmërisë së Aktgjykimit të Gjykatës Supreme të Kosovës, Rev. nr. 442/ 2016, të 15 shkurtit 2017	614
79. KI33/17 podnosilac zahteva: Jusuf Bleta i drugi, ocena ustavnosti rešenja AC-I-16-0179 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Republike Kosovo za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 13. oktobra 2016. godine	622
80. KI27/17 Podnosilac zahteva: Maliq Zeqiri, zahtev za ocenu ustavnosti postupka koji se primenjuje od strane Odeljenja za socijalnu politiku i porodice (OSPP), u skladu sa članom 179. Zakona o porodici br. 2004/32 od 20. januara 2006. godine, a u vezi sa postupkom usvajanja dece u Republici Kosovo.....	628
81. KI 06/17 podnosioci zahteva: L. G. i petoro drugih, ocena ustavnosti presude Rev. br. 248/2016 Vrhovnog suda Kosova od 25. oktobra 2016. godine.....	633

82. KI138/15, Podnosilac: Sharr Beteiligungs GmbH d.o.o., ocena ustavnosti presude Rev. br. 116/2015 Vrhovnog suda od 17. juna 2015. godine	643
83. KI106/17, Podnosilac: Qerim Begolli, zahtev za ocenu ustavnosti presude ARJ-UZVP br. 41/2017 Vrhovnog suda Kosova od 19. jula 2017. godine	654
84. KI90/16 Podnosilac zahteva: Branislav Jokić, ocena ustavnosti neizvršenja odluke KKPK/D/R/230/2014 Komisije za imovinske zahteve Kosova od 13. marta 2014. godine.....	662
85. KI67/17, podnosilac zahteva: Hazir Krasniqi, ocena ustavnosti presude Pml. br. 48/2017 Vrhovnog suda Kosova od 16. marta 2017. godine	672
86. KI120/17, podnosilac zahteva: Hafiz Rizahu, ocena ustavnosti rešenja br. AC-I-17-0132 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 1. avgusta 2017. godine	679
87. INDEKS PRAVNIH TERMINA	687
88. INDEKSI ČLANOVIMA USTAVA.....	697

Predgovor

Imam čast i posebno zadovoljstvo da, u svojstvu predsjednice Suda, napišem ovaj predgovor za 7. Bilten sudske prakse Ustavnog suda. Bilten je postao korisna referentna tačka i često citiran od strane onih koji rade u oblasti ustavnog prava i osnovnih ljudskih prava i sloboda. I ovog puta smo se obavezali da pokažemo neke od glavnih rezultata našeg rada tokom druge polovine 2017. godine.

Ovo izdanje Biltena sadrži određen broj posebnih i najvažnijih slučajeva, uključujući zahtev Posebne komore Vrhovnog suda u takozvanoj 'incidentalnoj kontroli' za ocenu ustavnosti člana 10 i 40.1.5 Aneksa Zakona br. 04/L-034 o Kosovskoj agenciji za privatizaciju.

Tokom druge polovine ove godine, Sud je doneo i druge važne odluke koje se odnose na individualne zahteve u kojima su razmatrana pitanja prava na pravično i nepristrasno suđenje, prava na saslušanje u krivičnim slučajevima, prava na sudsku odluku u razumnom roku, radni sporovi, zaštitu imovine, koncept iscrpljivanja pravnih sredstava i pravičan postupak izbora predsjednika redovnih sudova.

Važno je napomenuti da budući podnosioci zahteva i njihovi pravni zastupnici, koji nameravaju da podnesu zahtev Ustavnom sudu, pažljivo konsultuju ovaj Bilten, kao i prethodne Biltene, i da ocene da li bi njihov slučaj mogao da ima uspeha, pozivajući se na slične odluke Suda. Mora biti jasno da, u principu, pravo na žalbu ne može biti uskraćeno nijednom podnosiocu zahteva, ali bi bilo korisnije da se prethodno informišu o sudskoj praksi Suda i imaju objektivnu ocenu o uspehu njihovog zahteva.

Cilj objavljivanja odluka Suda u Biltenu je da se pokaže široj javnosti da sudije Ustavnog suda donose odluke na nezavisan i potpuno transparentan način, primenjujući najviše standarde ljudskih prava i ustavne pravde.

Na kraju, želim da se zahvalim i izrazim posebnu zahvalnost osoblju Suda, uz čiji je rad i podršku omogućeno objavljivanje ovog izdanja Biltena sudske prakse Ustavnog suda.

Arta Rama-Hajrizi

Predsednica Ustavnog Suda

KI 130/16 podnosilac zahteva: Hamdi Ibrahimi, ocena ustavnosti odluke SSK/br. 74/2016 Sudskog saveta Kosova od 06. jula 2016. godine

KI130/16 rešenje o neprihvatljivosti, usvojeno 27. marta 2017. godine, objavljeno 07. jula 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, sloboda izražavanja, zahtev očigledno neosnovan*

Predmetna stvar je ocena ustavnosti gore navedene odluke SSK-a kojom su, navodno, podnosiocu povređena prava i slobode garantovane članom 40. [Sloboda izražavanja] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) i člana 10 [Sloboda izražavanja] Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

Sud podseća da i drugi zakonski propisi kao i princip subsidijarnosti, zahtevaju da pre nego što se obrate Ustavnom sudu, podnosioci zahteva moraju da iscrpe sve proceduralne mogućnosti u redovnom postupku kako bi se sprečila povreda ljudskih prava i sloboda zagantovanih Ustavom ili ispravile eventualne povrede prava zagantovanih Ustavom.

Sud je zaključio da u ovom slučaju ne postoji konačna odluka nadležnog organa koja bi u ovoj fazi mogla da bude predmet razmatranja od strane Ustavnog suda.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI130/16

Podnosilac

Hamdi Ibrahimi**Ocena ustavnosti odluke SSK/br. 74/2016 Sudskog saveta Kosova
od 06. jula 2016. godine****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi
 Gresa Caka-Nimani

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Hamdi Ibrahimi iz Podujeva (u daljem tekstu: podnosilac).

Osporena odluka

2. Podnosilac osporava odluku SSK/br.74/2016 Sudskog saveta Kosova (u daljem tekstu: SSK) od 6. jula 2016. godine, koja mu je uručena 12. jula 2016. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti gore navedene odluke SSK-a kojom su, navodno, podnosiocu povređena prava i slobode garantovane članom 40. [Sloboda Izražavanja] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) i člana 10 [Sloboda Izražavanja] Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).
4. Takođe, podnosilac traži od Ustavnog suda (u daljem tekstu: Sud): *...” da uvede privremenu meru, tako što će se odluka SSK-a od 6.07.2016. godine staviti van snage do donošenja konačne odluke od strane Ustavnog suda Republike Kosovo.“*

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 22 i 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilima 29. 54. i 55. Poslovnika o radu Suda (u daljem tekstu: Poslovnik o radu).

Postupak pred Sudom

6. Dana 11. novembra 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev Sudu.

7. Dana 12. decembra 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Altaya Suroya za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Almiro Rodrigues (predsedavajući), Bekim Sejdiu (sudija) i Selvete Gërxhaliu-Krasniqi (sudija).
8. Dana 20. decembra 2016. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i kopiju zahteva je prosledio Sudskom savetu Kosova.
9. Dana 1. januara 2017. godine, podnosilac je Sudu dostavio dopunu zahteva od 11. novembra 2016 godine.
10. Dana 27. marta 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo Sudu preporuku o neprihvatljivosti.

Pregled činjenica

11. Dana 29. juna 2015. godine, podnosilac je u svojstvu predsednika Osnovnog suda u Prištini dao intervju jednoj radio televizijskoj stanici u kome je izneo svoj stav i komentarisao rad Državnog tužilaštva Kosova.
12. Dana 4. decembra 2015. godine, Kancelarija državnog tužioca je podnela Disciplinskoj komisiji Sudskog saveta Kosova (u daljem tekstu: DKSSK) žalbu u kojoj je teretila podnosioca za nedolično ponašanje prema članu 34, stav 1. tačka 1.4 Zakona o Sudskom savetu Kosova, koji se odnosi na povredu kodeksa etike profesionalnog ponašanja sudija.
13. Dana 31. marta 2016. godine DKSSK donela je odluku KD br.04/2016, kojom je podnosioca našla odgovornim za nedolično ponašanje i shodno tome, izrekla mu je meru disciplinskog ukora. U odluci DKSSK stoji:

„Komisija je smatrala da je predsednik Ibrahimović izjavom datom 29. juna 2015. godine na televiziji Koha Vizion u emisiji Puls prevazišao svoje nadležnosti kao predsednik suda koje su propisane u članu 24, tačka 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 Zakona o Sudskom savetu Kosova.“

14. Dana 27. aprila 2016. godine, podnosilac je uložio žalbu SSK na odluku DKSSK od 31.marta 2016. godine.
15. Dana 6. jula 2016. godine, SSK je doneo odluku kojom je odbacio žalbu podnosioca uz obrazloženje:

„Sudski savet Kosova je na osnovu člana 41. Zakona o sudskom savetu Kosova br. 03/L-223 razmotrio spise predmeta, pobijenu odluku, žalbene navode i nakon toga utvrdio da je žalba predsednika/sudije Hamdija Ibrahimija neosnovana.“

Navodi podnosioca

16. Podnosilac zahteva smatra *“da se ovim odlukama krši pravo na slobodu izražavanja garantovano Ustavom Republike Kosova za upućivanja kritika na rad institucije ili nosilaca odgovornosti u toj instituciji, a posebno kada jedna osoba koja ima zakonske nadležnosti da deluje ne deluje.”*
17. Takođe, podnosilac dodaje da je *„izjava predsednika suda, kao slobodno izražavanje mišljenja, je apsolutno bila u funkciji podizanja autoriteta pravosudnog sistema na Kosovu, a nikako u cilju omaložavanja bilo koje institucije ili pojedinca.“*

18. Podnosilac, dalje, navodi *“da odluke koje je doneo SSK doneto u upravnom postupku, da on protiv ove odluke prema zakonu ima mogućnost da iskoristi pravno sredstvo – da tužbom pokrene postupak upravnog spora pred Departmanom za administrativna pitanja koji deluje unutar predmetne i mesne nadležnosti Osnovnog suda u Prištini,... ali zbog činjenice da on direktno rukovodi i Departman za administrativna pitanja gde imenuje i udaljava sudije ovog Departmana on nije hteo da iskoristi ovo pravno sredstvo.”*
19. Podnosilac od Suda traži:
- „a) Da se zahtev proglasi prihvatljivim.*
 - b) Da se uvede privremena mera, tako što će se odluka SSK-a od 6.07.2016. godine ostaviti van snage do donošenja konačne odluke od strane Ustavnog suda Republike Kosovo.*
 - c) Da se utvrdi da odluka SSK-a od 6.07.2016. godine krši slobodu izražavanja garantovanu Ustavom Republike Kosova – član 40. Da se naloži SSK-u da odluku od 12.07.2016. godine proglasi nevažećom i kao takva ne proizvodi nikakvo pravo dejstvo.*
 - d) Da se naloži SSK-u da obavesti Ustavni sud o sprovođenju odluke Ustavnog suda“.*

Prihvatljivost zahteva

20. Sud prvo ispituje da li zahtev ispunjava uslove prihvatljivosti, koji su utvrđeni Ustavom i dalje obrazloženi Zakonom i Poslovníkom.
21. U tom smislu, Sud se poziva na član 113. 7 Ustava, koji propisuje:
- “[...] 7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.*
22. Sud se poziva i na član 47.2 Zakona, koji propisuje:
- “[...] Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva”.*
23. Sud se, dalje, poziva i na pravilo 36 (1) b) Poslovníka koje propisuje:
- “(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:*
- [...]*
- b) samo ako su iscrpljena sva delotvorna pravna sredstva, koja su na raspolaganju po zakonu, protiv pobijene presude ili odluke”.*
24. Sud primećuje da podnosilac u zahtevu osporava odluku SSK koje su donete u upravnom postupku koji je vođen pred nadležnim komisijama SSK.
25. Sud, dalje, primećuje da se podnosilac po dobijanju odluka SSK direktno obratio Ustavnom sudu od koga je tražio ustavnu ocenu odluka SSK vezano za navodne povrede ustavom zagarantovanih prava i sloboda, i pored činjenice da je imao na raspolaganju i

druga pravna sredstva koja su propisana zakonom i čijim korišćenjem on može da zaštiti svoja prava i slobode.

26. Sud opaža da podnosilac smatra da sama činjenica što on ima specifičnu poziciju koja sa sobom "nosi" određena prava, obaveze i odgovornost, sama po sebi treba da ga oslobodi iscrpljenja svih pravnih lekova koji su propisani zakonom, a koji njemu stoje na raspolaganju.
27. Sud navodi da to ne može biti razlog zbog koga bi podnosilac bio oslobođen neiscrpljenja pravnih sredstava, s obzirom da je zakonom regulisano na koji se način rešavaju takvi zahtevi.
28. Sud podseća da član 113. Ustava reguliše jurisdikciju i ovlašćene strane, pri čemu je u samom članu detaljno navedeno u kojim slučajevima, okolnostima i pod kojim kriterijumima ovlašćene strane se mogu obratiti Ustavnom sudu.
29. Sud, dalje, navodi da je podnosilac u ovom slučaju pojedinac koji spada u red ovlašćenih strana shodno članu 113. 7 Ustava, te kao takav će i biti subjekat razmatranja .
30. Štaviše, Sud podseća da i drugi zakonski propisi kao i princip subsidijarnosti, zahtevaju da pre nego što se obrate Ustavnom sudu, podnosioci zahteva moraju da iscrpe sve proceduralne mogućnosti u redovnom postupku kako bi se sprečila povreda ljudskih prava i sloboda zagaranтованих Ustavom ili ispravile eventualne povrede prava zagaranтованих Ustavom.
31. Sud želi da napomene da se u slučaju KI145/15 bavio sličnim zahtevom, i da je dana 16. maja 2016 godine, doneo rešenje o neprihvatljivosti, jer podnosilac nije iscrpeo sva pravna sredstva koja su mu po zakonu na raspolaganju (vidi: rešenje o neprihvatljivosti: *Florent Muqaj, protiv odluke br. 321/2015 Tužilačkog saveta Kosova* KI145/15 od 5. novembra 2015. godine).
32. Obrazloženje za pravilo iscrpljivanja je da priušti nadležnim organima, uključujući i redovne sudove, mogućnost da spreče ili isprave navodne povrede Ustava. Ovo pravilo se zasniva na pretpostavci da pravni poredak Kosova obezbeđuje delotvorna pravna sredstva protiv povrede ustavnih prava. Ovo je važan aspekt subsidijarnog karaktera Ustava (vidi: rešenje o neprihvatljivosti: *AAB-RIINVEST D.O.O., Priština protiv Vlade Republike Kosovo*, KI41/09 od 21. januara 2010. godine, i vidi: *mutatis mutandis*, ESLJP, *Selmouni protiv Francuske*, br. 25803/94, odluka od 28. jula 1999. godine).
33. Kao rezime, Sud smatra da u ovom slučaju ne postoji konačna odluka nadležnog organa koja bi u ovoj fazi mogla da bude predmet razmatranja od strane Ustavnog suda..

Zahtev za privremenom merom

34. Podnosilac zahteva traži da Sud uvede privremenu meru kojom bi odluke SSK stavila van snage, sve dok ne donese odluku po ovom zahtevu.
35. Da bi Sud uveo privremenu meru, u skladu sa pravilom 55 (4) Poslovnika, potrebno je da:

"(a) je strana koja zahteva uvođenje privremenih mera pokazala (...), ukoliko prihvatljivost još uvek nije utvrđena, prima facie slučaj o prihvatljivosti predmeta;

(b) je strana koja zahteva uvođenje privremenih mera je dokazala da će pretrpeti nepopravljivu štetu ukoliko se ne dozvoli privremena mera, i

[...]

Ukoliko strana koja zahteva privremene mere nije pokazala potrebne prikaze, Veće za razmatranje treba da preporuči odbijanje zahteva”.

36. Kao što je gore navedeno, podnosilac zahteva nije pokazao *prima facie* slučaj o prihvatljivosti zahteva. Shodno tome, zahtev za privremenom merom treba da se odbije, kao neosnovan.

IZ OVIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova u skladu sa članom 47 Zakona i pravilima 36 (1) (b) i i 55 (4) Poslovnika o radu, na zasedanju održanom 27. marta 2017. godine jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev kao neprihvatljiv;
- II. DA DOSTAVI stranama ovu odluku;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u saglasnosti sa članom 20. stavom 4. Zakona i
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Altay Suroy

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI 54/16, podnosilac zahteva: Ramadan Demirović, Ocena ustavnosti presude GSK-KPA-A-002/ 14 Žalbenog veća Vrhovnog suda Kosovske agencije za imovinu od 14. oktobra 2015. godine

KI54/16 rešenje o neprihvatljivosti, usvojeno 31. maja 2017. godine, objavljeno 07. jula 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, imovinska prava, pravo na dom, zahtev očigledno neosnovan*

Predmetna stvar je bila ocena ustavnosti gore navedene presude Žalbenog veća kojom su, navodno, podnosiocu povređena prava i slobode garantovane članom 24. (Jednakost pred zakonom), članom 31. (Pravo na pravično i nepristrasno suđenje), članom 46. (Zaštita imovine) Ustava Republike Kosovo i članom 6. (Pravo na pravično suđenje), članom 8. (Pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života), članom 1. Protokola br. 1 (Zaštita imovine) i članom 14. (Zabrana diskriminacije) Evropske konvencije o ljudskim pravim.

Sud je primetio da je Žalbeno veće ispitalo sve navode podnosioca zahteva pokrenute tokom redovnog postupka, gde je pružio jasne zaključke o tome zašto su ovi navodi neosnovani.

Sud je utvrdio da je zahtev očigledno neosnovan i proglašen je neprihvatljivim u skladu sa pravilom 36 (1) (d) i (2) (b) Poslovnika.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI54/16

Podnosilac

Ramadan Demirović**Ocena ustavnosti presude GSK-KPA-A-002/ 14 Žalbenog veće Vrhovnog suda
Kosovske agencije za imovinu od 14. oktobra 2015. godine****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Ramadan Demirović iz Dragaša, sa prebivalištem u Beogradu, Republika Srbija (u daljem tekstu: podnosilac).

Osporena odluka

2. Podnosilac osporava presudu GSK-KPA-A-002/14 Žalbenog veća Vrhovnog suda Kosovske agencije za imovinu (u daljem tekstu: Žalbeno veće) od 14. oktobra 2015. godine, koja mu je uručena 14. decembra 2015. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti gore navedene presude Žalbenog veća kojom su, navodno, podnosiocu povređena prava i slobode garantovane članom 24. (Jednakost pred zakonom) članom 31. (Pravo na pravično i nepristrasno suđenje), članom 46. (Zaštita imovine) Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) i članom 6. (Pravo na pravično suđenje), članom 8. (Pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života) članom 1. Protokola br. 1 (Zaštita imovine) i članom 14. (Zabrana diskriminacije) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članovima 22. i 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29. Poslovnika o radu Suda (u daljem tekstu: Poslovnik o radu).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 18. marta 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom Sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
6. Dana 13. aprila 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Bekima Sejdiua za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Almiro Rodrigues (predsedavajući), Snezhana Botusharova i Ivan Čukalović.
7. Dana 22. aprila 2016. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i kopiju zahteva je prosledio Žalbenom veću.
8. Dana 09. juna 2016. godine, Sud je podnosiocu poslao pismo u kome je tražio da dostavi dopunu dokumentacije, kao i povratnicu kada mu je osporena presuda uručena.
9. Dana 17. juna 2016. godine, podnosilac je poslao dopunu, kao i povratnicu o uručanju presude.
10. Dana 31. maja 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo Sudu preporuku o neprihvatljivosti.

Pregled činjenica

11. Podnosilac je sve do 1999. godine živeo u stanu koji se nalazi u Prištini, sa adresom, Dardanija SU-9/1 L2, sprat VII, stan broj 30.
12. Podnosilac je 1999. godine napustio Prištinu i pomenuti stan su se uselila lica B.D. i L.D.
13. Nepoznatog dana, podnosilac je podneo zahtev za ponovni posed svoje imovine Direkcija za stambena i imovinska pitanja (u daljem tekstu: DSIP). Ovaj zahtev je registrovan pod brojem DS302305.
14. Takođe, drugog nepoznatog dana i lica B.D. i L.D. su podnela zahtev DSPI-u koji je registrovan pod brojem DS000369, u kome su tražila restituciju imovinskih prava nad predmetnom imovinom. Ovaj zahtev je zasnovan na ugovoru o udruženim resursima br. 01-982 od 12. maja 1986. godine.
15. Dana 18. juna 2004. godine, Komisija za stambene i imovinske zahteve (u daljem tekstu: KSIZ) je donela odluku [HPCC/D/137/2004/A&C] kojom je zahtev br. DS000369 podnosioca B.D i L.D. odobrila i priznala im prava kao klijentima "A" kategorije, jer su stekli pravo na imovinu pre 1989. godine i stoga, oni su stekli pravo na povraćaj predmetne nepokretnosti.
16. KSIZ je zahtev podnosioca DS302305 registrovala kao zahtev "C" kategorije i istom odlukom zahtev odbila kao neosnovan.
17. Podnosilac je u roku uložio žalbu drugostepenom veću KSIZ-a na odluku [HPCC/D/137/2004/A&C], tražeći da se preispita prvostepena odluka.
18. Dana 11. decembra 2006. godine, drugostepeno veće KSIZ-a je donelo grupnu odluku [HPCC/REC/86/2006], u kojoj je zahtev podnosioca za preispitivanje prvostepene odluke KSIZ-a odbilo kao neosnovan.
19. Dana 16. oktobra 2006. godine, UNMIK Uredba br. 2006/50 je stupila na snagu. Ova Uredba je osnovala Kosovsku agenciju za imovinu (KAI) kao pravni naslednik DSIP-a.

20. Dana 17. oktobra 2007. godine, koristeći zakonsku mogućnost koju mu je dala nova UNMIK Uredba [2006/50], podnosilac je podneo imovinski zahtev KAI-u radi priznanja svojinskih prava nad predmetnom imovinom.

21. Dana 18. aprila 2013. godine, odlukom [KPCC/D/R/199/2013], Komisija za imovinske zahteve Kosova je (u daljem tekstu KIZK) odbacila imovinski zahtev podnosioca kao predmet *res judicata* odluke. KIZK je obrazložila,

“U skladu sa članom 11.4 UNMIK uredbe 2006/50, kao i usvojenim zakonom br. 03/L-079 Komisija će odbaciti zahtev u celosti ako je zahtev prethodno razmatran; po njemu doneta odluka putem konačne administrativne ili sudske odluke, shodno tome ovaj zahtev se odbacuje”.

22. Dana 23. januara 2014. godine, podnosilac je podneo žalbu Žalbenom veću KAI (u daljem tekstu: Žalbeno veće) na odluku [KPCC/D/R/199/2013] KIZK-a, tvrdeći: *“da se ne radi o res judicati, i to iz razloga što su u pitanju dva različita zahteva, jedan o kome je već odlučeno 2006 godine a, ticao se zahteva za ponovni posed imovine, i drugi zahtev koji je on podneo 2007 godine, tiče se potvrđivanja svojinskih prava.”*

23. Dana 14. oktobra 2015. godine, Žalbeno veće je donelo presudu [GSK-KPA-A-002/ 14], kojom je žalbu podnosioca odbilo uz obrazloženje:

“Podnosilac zahteva navodi da je pitanje predmeta sada drugacije prirode od pitanja predmeta koje je odlučeno u prethodnom postupku. On tvrdi da je KIZK trebala da odluči po njegovom imovinskom zahtevu povodom prava korišćenja dok je sada u pitanje njegovo svojinsko pravo. Sud nalazi da je ovaj navod pogrešan. HPCC je odlučila povodom dva zahteva: imovinski zahtev tuženika “A” kategorije povodom restitucije njegovog imovinskog prava nad imovinom u zahtevu i imovinski zahtev “C” kategorije žaliooca povodom ponovnog poseda imovinskog prava (svojine), zakonskog poseda ili prava korišćenja ili stanarskog prava nad imovinom u zahtevu.

Prema tome, pitanje između tuženika i žaliooca ko je vlasnik imovine -ko ima svojinu- nad imovinom u zahtevu je već rešeno od strane HPCC. Dakle odluka KPCC je res judicati po pitanje imovinskog prava imovine u zahtevu između žaliooca i tuženika. Prema tome, već odbijeno imovinsko pravo ne može biti predmet ponovnog razmatranja u trenutnom postupku.”

Navodi podnosioca

24. Podnosilac zahteva navodi: *“Postupanjem Žalbenog veća Vrhovnog suda i ranijim odlukama HPCC i KPCC povređena su moja prava garantovana Ustavom Kosova i Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i sloboda. Predmetni stan je bio moj dom u kojem sa živio sa članovima svoje porodice i sada mi je moje pravo na dom oduzeto a stan je dat drugom licu”*

25. Podnosilac u zahtevu, dalje, navodi: *“Pošto sam pripadnik nacionalne manjine na Kosovu, jasno se da zaključiti da se predstavnici većinskog naroda ne suočavaju sa sličnim problemima sa kojima se ja suočavam i da je očigledno da ne postoji jednakost pred zakonom i da se prema meni po tom osnovu vrši diskriminacija”.*

26. Podnosilac traži od Suda da, na osnovu utvrđenih povreda prava garantovanih Ustavom i Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, naloži organima vlasti na Kosovu da u najkraćem roku otklone navodne povrede Ustava.

Prihvatljivost zahteva

27. Sud prvo ispituje da li zahtev ispunjava uslove prihvatljivosti, koji su utvrđeni Ustavom i dalje obrazloženi Zakonom i Poslovníkom.

28. U tom smislu, Sud se poziva na član 113. 7 Ustava, koji propisuje:

"[...]"

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom".

29. Sud se poziva i na član 48 Zakona, koji propisuje:

"Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori."

30. U vezi sa gore navedenim, Sud utvrđuje da je podnosilac podneo zahtev kao pojedinac i u svojstvu ovlašćene strane, da je ukazao na moguće ustavne povrede, zahtev je podnet u skladu sa rokovima utvrđenim članom 49. Zakona i nakon iscrpljenja svih pravnih sredstava.

31. Pored toga, Sud se poziva na pravila 36 (1) (d) i 36 (2) (b) i (3) g) Poslovníka, koja propisuju:

"(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:

(d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.

(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:

[...]"

(b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju ustavnih prava"

(3) Zahtev nije dopustiv za razmatranje u svakom od sledećih slučajeva:

[...]"

g) kada zahtev nije retione temporis u skladu sa Ustavom".

32. U ovom slučaju, Sud je uvidom u spise predmeta i navode podnosioca utvrdio da je podnosilac imao dva postupka pred redovnim sudovima i da su oba postupka odlučena pravosnažnim odlukama.

33. Sud primećuje da, u suštini, podnosilac zahteva pokreće ustavne navode u oba postupaka. On tvrdi da su *"odluke Žalbenog veća Vrhovnog suda a ranije i odluke HPCC i KPCC "* uticale na njegova prava garantovana Ustavom i Evropskom konvencijom.

34. Sud primećuje da je prvi postupak podnosilac inicirao zahtevom DS302305 koji je podneo DSIP-u, u kome je tražio da mu se omogući ponovni posed predmetne imovine.

35. Takođe, Sud primećuje da je prvi postupak okončan 11. decembra 2006. godine pravosnažnom odlukom [HPCC/REC/86/2006] drugostepenog veća KSIZ -a u kome je rešena predmetna stvar ovog zahteva.
36. Shodno tome, Sud zaključuje da su postupci i odluke vezano za prvi postupak podnosioca vođeni pod drugačijim okolnostima i u vreme kada Sud nije imao vremensku nadležnost, i kao takve nisu *ratione temporis* u skladu sa Ustavom, koji je stupio na snagu 15. juna 2008. godine (vidi, na primer slučaj: br. KI47/14, podnosilac zahteva: *Mustaf Zejnullahu*, rešenje o neprihvatljivosti od 11. avgusta 2014. godine, stav 25).
37. Stoga, na osnovu pravila 36 (3) g) Poslovnika, zahtev u vezi sa prvom grupom postupka treba biti odbačen, jer nije *retione temporis* sa Ustavom.
38. Što se tiče drugog postupka, Sud primećuje da se on odnosi na zahtev koji je podnosilac podneo 17. oktobra 2007. godine KAI-u, u kome je tražio priznanja svojinskih prava nad predmetnom imovinom. KIZK je odlučila u prvom stepenu o ovom zahtevu 18. aprila 2013. godine, a Žalbeno veće je odlučilo u prvom stepenu o ovom zahtevu 14. oktobra 2015. godine.
39. S tim u vezi, Sud primećuje da podnosilac smatra da su mu tokom odlučivanja po njegovom drugom zahtevu, redovni sudovi prekršili garantovana prava i slobode iz člana 24. (Jednakost pred zakonom), člana 31. (Pravo na pravično i nepristrasno suđenje), člana 46. (Zaštita imovine) Ustava i člana 6. (Pravo na pravično suđenje), člana 8. (Pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života) člana 1. Protokola 1 (Zaštita imovine) i člana 14. (Zabrana diskriminacije) EKLJP.

i) Navodi o povredi člana 31. (Pravo na pravično i nepristrasno suđenje) Ustava i člana 6. (Pravo na pravično suđenje) EKLJP

40. Što se tiče navoda podnosioca vezano za povredu člana 31. u vezi sa članom 6 EKLJP, Sud pre svega napominje da se pravičnost jednog postupka ocenjuje na osnovu postupka kao celine (vidi presudu: ESLJP *Barbera, Messeque u Jabardo v. Španije*, od 6. decembra 1988 godine, aplikacija br. 10590/83, stav 68). Shodno tome, u utvrđivanju osnovanosti navoda podnosioca, Sud će se pridržavati ovog principa.
41. S tim u vezi, Sud je primetio da podnosilac smatra da je njemu prekršeno pravo garantovano članom 31. Ustava, jer nije uspeo da u parničnom postupku pred KIZK-om, a kasnije ni u žalbenom postupku pred Žalbenim većem, dobije zahtev za ostvarivanje svojinskih prava, jer su sudovi više cenili i dali na značajju tvrdnjama i navodima tužene.
42. Sud ponavlja da je potpuno utvrđivanje činjeničnog stanja u punoj nadležnosti redovnih sudova i da je uloga Ustavnog suda samo da obezbedi poštovanje prava garantovanih Ustavom i drugim pravnim instrumentima i stoga, ne može da deluje kao sud "četvrte instance" (vidi: ESLJP, slučaj *Akdivar protiv Turske*, br. 21893/93, od 16. septembra 1996. godine, paragraf 65; vidi takođe: *mutatis mutandis* Ustavni sud: slučaj KI86/11, podnosilac zahteva: *Milaim Berisha*, od 5. aprila 2012. godine).
43. Sud pre svega ukazuje da je svrha člana 31. Ustava i člana 6. EKLJP, *inter alia*, da sudovima dodeljuju dužnosti da sprovedu propisanu proveru podnesaka, argumenata i dokaza koje mu dostave stranke u postupku, bez prejudiciranja njihovih procene i relevantnosti u pogledu sudske odluke (vidi presudu: ESLJP *Kraska v. Švajcarske*, od 19. aprila 1993. godine, aplikacija br. 13942/88).

44. Takođe, član 6.1 EKLJP zahteva da se uspostavi pravična ravnoteža između strana u postupku, tj. da postoji jednakost između stranaka u postupku (vidi presudu: ESLJP *De Haes u Gijssels protiv Belgije* od 24. februara 1997. godine, aplikacija br. 19983/92).
45. Shodno tome, Sud primećuje da su redovni sudovi uzeli u obzir sve navode obe stanke u postupku i podnosioca kao tužioca i tužene, prilikom utvrđivanja prava svojine nad predmetnom nepokretnošću, i postavili ih u ravnopravan položaj, omogućivši im da iznesu svoje argumente dokaze.
46. Sud, dalje, primećuje da se Žalbeno veće posebno bavilo navodima podnosioca da je predmetno pitanje u ovom drugom zahtevu drugačije prirode od pitanja predmeta koje je odlučeno u prvom postupku, te shodno tome slučaj nije *res judicata*.
47. S tim u vezi, Sud primećuje da je Žalbeno veće uzelo u obzir osnove žalbe podnosioca koji su rešavali pitanje *res judicata* odluke i Žalbeno veće je zaključilo da je tužena strana određena kao tužilac „A“ kategorije, jer je imao pravo svojine nad predmetnom imovinom. Što se tiče zahteva podnosioca, Žalbeno veće je utvrdilo da je on bio tužilac „C“ kategorije, jer on u stvari nije nikada ni imao prava nad predmetnom imovinom.
48. Shodno tome, Sud primećuje da je Žalbeno veće uzelo u ispitivanje sve navode koje je podnosilac pokrenuo tokom redovnog postupka, pri čemu je i dao jasne zaključke o tome zbog čega su ti navodi bili neosnovani.
49. Shodno tome, Sud smatra da su navodi podnosioca vezano za povredu člana 31. Ustava i člana 6. EKLJP neosnovani.

ii) Navodi o povredi člana 8 (Pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života) EKLJP

50. Što se tiče navoda podnosioca povodom povrede člana 8. EKLJP vezano za „pravo na dom“, Sud navodi da shodno praksi ESLJP pojam „doma“ ima autonomno značenje i pretpostavlja, u principu, da je lice razvilo domicilan odnos prema tom mestu življenja. Tek kod takvog utvrđenog stanja određeni stan se može smatrati domom a dotično lice može da uživa zaštitu prava pristupa i stanovanja (vidi presudu: ESLJP *Wiggins protiv Velike Britanije*, aplikacija br. 7456/76, br. 40. 1978 godina).
51. Sud navodi da član 8. EKLJP štiti pravo pojedinca na poštovanje njegovog doma i predviđa nemešanje vlasti u ovo pravo, sem u slučajevima koji su definisani u stavu 2 ovog člana.
52. Međutim, Sud primećuje da u konkretnom slučaju podnosilac ne navodi nikakva mešanja u njegov dom od strane vlasti, već smatra da jedino on ima pravo pristupa nad predmetnom imovinom za koju smatra da je vlasnik. Prema odlukama redovnih sudova, podnosilac zahteva nikad nije imao pravo svojine nad stanom. Dakle, predmet njegove žalbe je pravo sticanja svojine nad stanom, a ne mešanje u već stečeno pravo podnosioca.
53. S tim u vezi, Sud smatra da su navodi podnosioca o povredi člana 8. EKLJP neosnovani.

iii) Navodi o povredi člana 46. (Zaštita imovine) i člana 1. Protokola 1 (Zaštita imovine) EKLJP

54. Podnosilac smatra da su mu sudovi, takođe, povredili prava garantovana članom 46. Ustava i članom 1 Protokola 1 EKLJP.

55. S tim u vezi, Sud napominje da pravo za koje podnosilac tvrdi da ga je stekao, bi se moglo smatrati pravom na imovinu ukoliko za to postoji pravni osnov, odnosno, ukoliko je predmetni stan stekao shodno zakonskim propisima putem nasleđivanja ili legalnom pravnom radnjom.
56. Međutim, Sud je zapazio da su sudovi u svojim odlukama ustanovili da podnosilac nije mogao da bude nosilac svojinskih prava nad predmetnom imovinom, jer je svojinsko pravo imala druga osoba pre nego što je podnosilac okupirao stan. Na taj način, podnosilac zahteva nije mogao steći to vlasništvo u skladu sa zakonima na snazi u periodu njegovog posedovanja.
57. Shodno tome, Sud primećuje da podnosilac nije stekao imovinu u smislu člana 1 protokola 1 EKLJP, jer pravo na imovinu ne postoji do trenutka do kada lice nema konstatovano pravo nad određenom imovinom koja je u pitanju. Drugim rečima, pravo na imovinu ne podrazumeva i pravo na sticanje imovine (vidi presudu ESLJP *Marckx protiv Belgije*, presuda od 13. juna 1979. godine aplikacija br. 6833/74).

iv) Navodi o povredi člana 24. (Jednakost pred zakonom) Ustava i člana 14. (Zabrana diskriminacije) EKLJP

58. Podnosilac smatra da, pošto je pripadnik manjinske zajednice na Kosovu, prema njemu se tokom celog postupka vršila diskriminacija, a što je u suprotnosti sa članom 24. Ustava i članom 14. EKLJP.
59. S tim uvezi, Sud podseća na to da diskriminacija postoji ako je pojedinac drugačije tretiran od drugih u sličnim pozicijama ili situacijama, i ako ta razlika u tretmanu nema objektivno ili razumno opravdanje. Da bi bio opravdan, tretman mora težiti zakonitom cilju i mora postojati razuman odnos proporcionalnosti između korišćenih sredstava i cilja koji se treba ostvariti (vidi presudu ESLJP, *Marckx protiv Belgije*, od 13. juna 1979. godine, aplikacija br. 6833/74).
60. Zbog toga je potrebno u svakom konkretnom slučaju ustanoviti da li se prema podnosiocu postupalo drugačije nego prema drugima u istim ili sličnim situacijama. Svako različito postupanje će se smatrati diskriminatornim ako nema razumno i objektivno opravdanje, tj. ako ne stremlje legitimnom cilju i ako nema razumnog odnosa između sredstava korišćenih ka tom cilju.
61. U konkretnom slučaju, Sud primećuje da, osim svojih paušalnih navoda o kršenju navedenog prava, podnosilac nije ponudio bilo kakav argument koji bi upućivao na to da je on od strane sudova u predmetnom postupku na bilo koji način bio diskriminisan.
62. Stoga, Sud smatra da su navodi podnosioca o kršenju zabrane diskriminacije iz člana 24. Ustava i člana 14. EKLJP u vezi s pravom na pravično suđenje neosnovani.
63. Na osnovu svega navedenog, Sud ovaj zahtev podnosioca vidi kao izraz nezadovoljstva činjenicom da je njegov zahtev kojim je tražio ostvarivanje svojih svojinskih prava odbijen kao neosnovan u svim instancama, što u konkretnom slučaju nije direktno a ni indirektno rezultat nedostatka pravičnog suđenja.
64. Zbog toga, Sud smatra da podnosilac ne nudi činjenice i dokaze koji bi mogli opravdati i ostale navode o povredi prava na koje se poziva, zbog čega nema ni elemenata koji *prima facie* ukazuju da bi bilo potrebno meritorno ispitivanje.
65. S tim u vezi, Sud navodi da je zahtev očigledno neosnovan ukoliko mu manjkaju *prima facie* dokazi koji sa dovoljnom jasnoćom pokazuju da je navedena povreda ljudskih

prava i sloboda moguća (vidi slučaj: ESLJP, *Vanek protiv Slovačke* presuda od 31. maja 2005. godine, aplikacija broj 53363/99), i ako činjenice u odnosu na koje se podnosi zahtev očigledno ne predstavljaju kršenje prava koje podnosilac navodi, tj. ako podnosilac nema "opravdan zahtev" (vidi slučaj: ESLJP, *Mezőtúr-Tiszazugi Vízgazdálkodási Társulat protiv Mađarske*, presuda od 26. jula 2005. godine, aplikacija broj 5503/02).

66. Kao rezime, Sud ceni da u sprovedenom postupku nema činjenica ili okolnosti koje bi na bilo koji način upućivale na to da su, u postupku pred redovnim sudovima, podnosiocu povređena ljudska prava ili slobode garantovane Ustavom ili EKLJP.
67. Sud smatra da podnosilac zahteva nije potkrepio svoje tvrdnje, niti je podneo bilo kakav *prima facie* dokaz koji ukazuje na povredu prava garantovanih Ustavom i EKLJP (vidi: slučaj br. KI19/14 i KI21/14, podnosilac *Tafil Qorri i Mehdi Sylá*, Ustavni sud Republike Kosova, ocena ustavnosti rešenja Apelacionog suda Kosova, CA. br. 2129/2013, od 5. decembra 2013. godine i rešenja Apelacionog suda Kosova CA. br. 1947/2013 od 5. decembra 2013. godine).
68. Dakle, zahtev je, što se tiče žalbi u vezi sa prvom grupom postupka, nekompatibilan *ratione temporis* sa jurisdikcijom Suda, u skladu sa pravilom 36 (3) (g) Poslovnika.
69. Što se tiče žalbi u vezi sa drugom grupom postupka, zahtev je očigledno neosnovan i treba se proglasiti neprihvatljivim, u skladu sa pravilom 36 (1) d) i (2) b) Poslovnika.

IZ OVIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova u skladu sa članom 47 Zakona i pravilima 36(1)d, 2 (b) i (3) (g) Poslovnika o radu, na zasedanju održanom 31. maja 2017. godine jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev kao neprihvatljiv;
- II. DA DOSTAVI stranama ovu odluku;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u saglasnosti sa članom 20. stavom 4. Zakona i
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Bekim Sejdiu

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI50/15 Podnosilac zahteva: Florim Leci, koji traži ocenu ustavnosti presude Rev. br. 230/2014 Vrhovnog suda Kosova od 4. decembra 2014. godine

KI50/15, rešenje o neprihvatljivosti od 28. marta 2017. godine, objavljeno 7. jula 2017. godine

Ključne reči: individualni zahtev, ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda Kosova, krivični postupak, očigledno neosnovan

Podnosilac je podneo zahtev na osnovu člana 113.7 Ustava, članova 22. i 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 i pravila 56 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo.

U ovom slučaju, reč je o ubistvu jednog lica dok je nekoliko drugih povređeno tokom pljačke privatne kuće. Pljačka je izvršena od strane više lica, dok su podnosilac zahteva i druga dva lica odvedeni u istražni pritvor, optuženi da su izvršili krivično delo.

Protiv podnosioca zahteva se pred redovnim sudovima vodio krivični postupak za krivično delo teški oblik razbojničke krađe ili razbojništva.

Gore pomenuti krivični postupak protiv podnosioca zahteva je okončan presudom Vrhovnog suda koji je odbacio, kao neosnovan, zahtev za zaštitu zakonitosti podnosioca i potvrdio prvostepenu i drugostepenu presudu koje su oglasile krivim podnosioca zahteva.

Osnovni sud je proglasio krivim podnosioca ovog zahteva, obrazlažući da nijednim materijalnim dokazom nije potkrepio svoju odbranu zasnovanu na tvrdnji da nije mogao izvršiti pomenuto krivično delo usled dijagnoze dijabetesa tipa 1.

Sud primećuje da se zahtev podnosioca odnosi na način na koji su različiti činjenični sudovi razmatrali dokaze u postupku protiv njega. Glavna tvrdnja podnosioca zahteva se odnosi na stalno odbijanje redovnih sudova da odobre DNK analizu i direktan lekarski pregled u cilju provere činjenicnog stanja događaja.

U ovim okolnostima, Sud smatra da podnosilac zahteva nije potkrepio svoje tvrdnje o povredi prava na pravično suđenje zbog propusta redovnih sudova da nalože DNK testiranje na mrljama od krvi na odeći žrtve i podnosioca zahteva.

Zaključno, Sud je mišljenja da zahtev podnosioca nije ispunio uslove prihvatljivosti utvrđene Ustavom, a dalje predviđene Zakonom i Poslovníkom, shodno tome odlučuje da je zahtev očigledno neosnovan i kao takav neprihvatljiv.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI50/15

Podnosilac

Florim Leci**Ocena ustavnosti presude Pml. br. 230/2014 Vrhovnog suda
od 4. decembra 2014. godine****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo g. Florim Leci (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), sa prebivalištem u selu Gmince, opština Kosovska Kamenica. Podnosioca zahteva zastupa g. Shabi Sh. Isufi, advokat iz Gnjilana.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava presudu Pml. br. 230/2014 Vrhovnog suda od 4. decembra 2014. godine, koja mu je uručena 18. decembra 2014. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti presude Pml. br. 230/2014 Vrhovnog suda, kojom je navodno povređen član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i član 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), kao i član 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLjP).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članovima 22. i 47. Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 56 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 17. aprila 2015. godine, podnosilac je putem pošte podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

6. Dana 20. aprila 2015. godine, zahtev je registrovan u Sudu.
7. Dana 2. juna 2015. godine, predsednik Suda je odlukom br. GJR. KI50/15, imenovao sudiju Ivana Čukalovića za sudiju izvestioca. Istog datuma, predsednik Suda je odlukom br. KSH. KI50/15 imenovao Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Robert Carolan (predsedavajući), Almiro Rodrigues i Bekim Sejdiu.
8. Dana 5. juna 2015. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu.
9. Dana 2. novembra 2016. godine, predsednica je imenovala sudiju Altaya Suroya umesto Roberta Carolana u Veću za razmatranje.
10. Dana 28. marta 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

11. Dana 12. marta 2012. godine, jedna osoba je ubijena i nekoliko drugih je povređeno tokom pljačke privatne kuće. Pljačka je izvršena od strane više lica.
12. Istog dana, Jedinica za forenziku policije je izvršila uviđaj na licu mesta i sastavila izveštaj.
13. Istog dana, podnosilac zahteva i druga dva lica su odvedeni u istražni pritvor, optuženi da su izvršili krivično delo.
14. Dana 3. aprila 2012. godine, okružni tužilac je ispitivao podnosioca zahteva o pljački. Podnosilac zahteva je tražio da se izvrši DNK testiranje na mrljama krvi i odeći žrtava i osumnjičenih da bi se moglo utvrditi činjenično stanje (zapisnik PPH. br. 65/2012).
15. Dana 11. juna 2012. godine, na pretresu o produženju sudskog pritvora, podnosilac zahteva je ponovio svoj zahtev za DNK testiranje (zapisnik PPr. br. 27/12).
16. Dana 8. oktobra 2012. godine, Kancelarija okružnog javnog tužioca je podigla optužnicu (PP. br. 65/2012) pred Okružnim sudom u Gnjilanu protiv podnosioca zahteva za krivično delo iz člana 256. stav 2 [Teški slučajevi razbojničke krađe ili razbojništva], u vezi sa članom 23. Privremenog krivičnog zakona Kosova (u daljem tekstu: PKZK).
17. Dana 22. novembra 2012. godine, održan je pretres koji je potvrdio optužnicu. Podnosilac zahteva je tražio DNK testiranje na ovom pretresu na kojem je potvrđena optužnica. Podnosilac zahteva je posebno predložio upoređivanje uzroka krvi žrtve, povređene strane i osumnjičenih. Ovo testiranje bi, prema podnosiocu zahteva, bilo od suštinskog značaja da bi se utvrdile tačne činjenične okolnosti, s obzirom da postoje bitne suprotnosti među izjavama saoptuženih.
18. Istog datuma, Okružni sud u Gnjilanu (presuda P. (k.a.) br. 171/12) je potvrdio optužnicu od 8. oktobra 2012. godine (PP. br. 65/2012). U svojoj odluci, Okružni sud u Gnjilanu se nije bavio zahtevom podnosioca za DNK testiranjem koji je pokrenut tokom pretresa.
19. Dana 25. januara 2013. godine, podnosilac zahteva se obratio Osnovnom sudu – Departmanu za teška krivična dela, tražeći da ga direktno pregleda komisija medicinskih stručnjaka da bi se utvrdilo da li osoba koja boluje od dijabetesa tipa I,

nivoa ozbiljnosti podnosioca, je bila fizički sposobna da preduzme radnje potrebne za izvršenje krivičnog dela.

20. Dana 9. februara 2013. godine, podnosilac zahteva se obratio podneskom Kancelariji osnovnog tužilaštva – Departmanu za teška krivična dela, tražeći pregled od strane komisije medicinskih stručnjaka u cilju utvrđivanja činjeničnih okolnosti krivičnog dela.
21. Dana 19. juna 2013. godine, Univerzitetski klinički centar Kosova (u daljem tekstu: UKCK), kao što je traženo od strane Osnovnog suda u Gnjilanu, je podneo Osnovnom sudu u Gnjilanu lekarski izveštaj u vezi sa podnosiocem zahteva. Sud je tražio od lekarske komisije da daju svoje stručno mišljenje o tome da li je optuženi (podnosilac zahteva) bio u stanju da preduzme radnje za koje se tereti u optužnici, uzimajući u obzir i medicinsku dijagnozu pod kojom se lečio.
22. U lekarskom izveštaju je, *inter alia*, utvrđeno sledeće:
 1. *“[Podnosilac zahteva], rođen 27.03.1993. godine, u oktobru 2010. godine dijagnostikovao tipom I dijabetesa, doživotna bolest, koja zahteva trajnu primenu insulina za opstanak, kao što je propisano od strane endokrinologa.*
 2. *Bolest, kada je dobro kontrolisana, omogućava dobre fizičke i mentalne sposobnosti. [...].*
 3. *[...] Nemoguće je zaključiti kakva je bila u vreme izvršenja krivičnog dela glukoza u krvi zbog stresne situacije i da li je unapred dobio insulin. Pošto je čin navedene krađe izvršen sa predumišljajem i pripremljen, teško je poverovati da je optuženi izvršio krivično delo bez uzimanja insulina i bez znanja nivoa glukoze u krvi.*
 4. *[Podnosilac zahteva] nakon 2 godine sa dijabetesom i upoznavanjem sa hipoglikemijom, uključujući i subjektivne znakove, izgleda malo verovatno da je sebe doveo u takvu situaciju [...].”*
 5. *[...]”*
23. Dana 9. septembra 2013. godine, podnosilac zahteva se ponovo obratio Osnovnom sudu - Departmanu za teška krivična dela, podnošenjem prigovora na lekarski izveštaj UKCK-a, na osnovu toga da on nije direktno pregledan. Podnosilac zahteva je, dalje, tražio da Osnovni sud - Departman za teška krivična dela postupi u skladu sa njegovim zahtevom od 25. januara 2013. godine za direktan pregled.
24. Dana 13. septembra 2013. godine, podnosilac zahteva se obratio predsedavajućem i članovima sudskog veća Osnovnog suda - Departmana za teška krivična dela (P. br. 2006/12), protivеći se stručnosti koju je obavio UKCK na osnovu toga da zaključci izveštaja nisu održivi i osnovani obzirom na to da on nije direktno pregledan. Pored toga, podnosilac zahteva je u svom podnesku upućenom predsedavajućem i članovima sudskog veća Osnovnog suda - Departmana za teška krivična dela (P. br. 2006/12), ponovio svoj zahtev za DNK testiranjem, navodeći da:

“[...] Prema predlogu koji je dao pretpretresni sudija, od 11.09.2012. godine, i na osnovu predloga koji je ranio dao tužilac 03.04.2013. godine, jer objašnjenje da ne postoje ili su izgubljeni izvori, nas ne zanima, jer je ovo objašnjenje nepotpuno i neodrživo. Neodrživo je i objašnjenje da nedostaju ključni dokazi sa mesta zločina, pošto tužilaštvo i policija treba da daju održivo i činjenično objašnjenje. Odbrana

se ne može zadovoljiti u ovom slučaju sa odgovorom da nedostaju dokazi i da čutimo pred ovim neodrživim objašnjenjem, u trenutku kada je zločin, nažalost težak, dok se optuženi u svojim izjavama međusobno osporavaju.”

25. Dana 23. decembra 2013. godine, UKCK je, kao što je traženo od strane Osnovnog suda u Gnjilanu, dostavio Osnovnom sudu u Gnjilanu forenzičko-psihijatrijski izveštaj u vezi sa podnosiocem zahteva. Sud je tražio od lekarske komisije da dâ svoje mišljenje o tome da li je optuženi (podnosilac zahteva) bio u stanju da preduzme radnje za koje se tereti u optužnici, uzimajući u obzir i dijagnozu pod kojom se lečio.
26. U izveštaju se, *inter alia*, utvrdilo sledeće:
 1. *“Tokom ambulantno psihijatrijskog pregleda, nije utvrđeno da isti boluje od duševne bolesti trajne ili privremene prirode, nije utvrđena mentalna zaostalost. Nije utvrđena druga mentalna bolest.*
 2. *[...]*
 3. *Što se tiče karakteristika ličnosti: miran je, ne manifestuje iritabilitet i različitu uznemirenost. Kaje se i samo je kritičan o situaciji.*
 4. *Za krivično delo za koje se tereti, ne utvrđuje se smanjivanje odgovornosti.*
 5. *Isti može učestvovati na sudskim raspravama. Njegovi iskazi su validni.*
 6. *[...].”*
27. Dana 27. decembra 2013. godine, Osnovni sud u Gnjilanu - Departman za teška krivična dela (presuda P. br. 206/2012) je proglasio podnosioca zahteva krivim za krivično delo iz člana 256, stav 2 [Teški slučajevi razbojničke krađe ili razbojništva], u vezi sa članom 23. PKZK.
28. Što se tiče tvrdnje podnosioca zahteva o nemogućnosti da izvrši krivično delo zbog tipa I dijabetesa, Osnovni sud je zaključio sledeće na osnovu izveštaja sastavljenog od strane UKCK: *“Pošto je akt krađe o kojoj je reč bio smišljeno pripremljen, teško je poverovati da je [podnosilac zahteva] otišao da izvrši krivično delo bez uzimanja i bez znanja nivoa šećera.”*
29. Sud je, na glavnom pretresu, saslušao oštećenog, svedoke i stručnjake za sudsku medicinu, pregledao foto-album NJHR-0048/2012 od 12. marta 2013. godine, sačinjen od strane Jedinice za forenziku sa mesta zločina i skicu mesta zločina; pregledao foto-album rekonstrukcije mesta zločina i izveštaj br. NJHR-0048/12 o inspekciji krivične scene od 03. jula 2013. godine; pregledao CD uzet iz foto aparata; pročitao izveštaj obdukcije, kao i foto-album MA. br. 12/050 o otmici od 12. marta 2012. godine; pročitao forenzički izveštaj za povređenog, sastavljen od strane kancelarije N.SH. Uka. br. 028/050 od 02. oktobra 2012. godine; pročitao forenzički izveštaj br. 3539 od UKCK, endokrinološka klinika, 028/2013, za [podnosioca zahteva]; pročitao je izveštaj br. 257 UKCK- Psihijatrijske klinike za [podnosioca zahteva] od 23. decembra 2013. godine.
30. Iz svedočenja svedoka, Osnovni sud je utvrdio da je *“[...] na stomaku ležala jedna osoba, koju je rukama udarao sada pokojni H čuo je istu osobu kako viče „nemojte me napadati ja sam bolestan od šećerne bolesti“, i ovu činjenicu je potvrdila i oštećena V. K. koja je izjavila da je čula oštećenog H koji je naveo da mu osoba koja je bila tu rekla „pustite me jer sam bolestan od šećerne bolesti“, a tu činjenicu da pati od šećerne bolesti nije negirao ni sam [podnosilac zahteva].”*

31. Osnovni sud nastavlja *“Sud je takođe ocenio i odbranu da [podnosilac zahteva] nije mogao da izvrši i da je hteo ovo krivično delo zbog bolesti dijabetesa i visokog nivoa šećera i da je isti podložan uzimanju insulina. Još jedna odbrana nije oslonjena na nijednom materijalnom dokazu jer iz lekarskog izveštaja UKCK-a na Endokrinološkoj klinici u Prištini je konstatovano da je [podnosiocu zahteva] dijagnostifikovana šećerna bolest tipa 1 i da dobro kontrolisana bolest omogućava dobre fizičke i mentalne sposobnosti i da je čin krađe bio smišljen i pripremljen dobro, veoma je teško poverovati da je [podnosilac zahteva] otišao da izvrši delo bez da je uzeo insulin i da nije znao nivo šećera. S toga je sud našao da je jedna ovakva odbrana optuženog usmerena samo i samo na to da se izbegne krivična odgovornost jer u postupcima [podnosioca zahteva] postoje sve karakteristike krivičnog dela razbojničke krađe ili razbojništva iz člana 256, stav 2, u vezi sa članom 23 ZKZ-a.”*
32. Protiv ove presude, podnosilac zahteva je uložio žalbu Apelacionom sudu. Podnosilac zahteva je osporio odbijanje Osnovnog suda predloga za DNK analizom i utvrdio da su *“bitno povređene odredbe krivičnog postupka u skladu sa članom 403, stav 2, tačka 1 i 2 PZKPK.”*
33. Podnosilac zahteva je takođe tvrdio povredu istih odredbi Privremenog zakonika o krivičnom postupku Kosova (u daljem tekstu: PZKPK), jer sud nije pravilno razmotrio njegov predlog za formiranje komisije za stručnjake endokrinologije da direktno pregleda podnosioca zahteva, umesto izveštaja stručnjaka koji su dali svoje mišljenje bez direktnog ispitivanja.
34. Dana 30. juna 2014. godine, Apelacioni sud je (presuda PAKR. br. 261/2014) odbacio žalbu podnosioca zahteva i potvrdio presudu Osnovnog suda. Apelacioni sud je utvrdio da je svaki pojedinačni navod podnosioca zahteva neodrživ, jer presuda prvostepenog suda nije uključivala povrede odredaba krivičnog postupka ili povrede krivičnog zakona.
35. Prema Apelacionom sudu, tvrdnje u žalbi nisu održive da DNK analiza treba da se uradi i da treba da se formira konsultativan tim lekara za utvrđivanje stanja podnosioca u cilju pravilnog utvrđivanja činjenica, da li je podnosilac zahteva, u stanju bolesti - dijabetesa, mogao da preduzme radnje da izvrši krivično delo za koje je proglašen krivim. Apelacioni sud je obrazložio:

“[...] Ovo s toga što su obavljenja oba veštačenja koja se navode u žalbi, I na osnovu veštačenja obavljenih [...], nije sporno da [podnosilac zahteva] boluje od šećerne bolesti – tipa jedan, koja je bolest doživotna, I prema istom veštačenju u radnjama optuženog u izvršenju krivičnog dela, a uz prisustvo uzimanja insulina, bolest se dobro kontroliše, I fizičke I mentalne aktivnosti su očuvane I ne može se zaključiti da je u trenutku izvršenja krivičnog dela povećana glikemija zbog situacije u kojoj se nalazio [podnosilac zahteva]. [...] dok što se tiče analize DNK, ona nije ni bila potrebna I obavezna da se obavi, iz činjenice što su izvršioci krivičnog dela, [podnosilac zahteva] I maloletni, kao I pokojni I oštećeni, koji je imao teške telesne povrede identifikovani, I nije imalo potrebe da se obavi veštačenje DNK, zato što se time ne bi utvrdilo ništa novo [...].”
36. Dana 15. septembra 2014. godine, podnosilac zahteva je podneo zahtev za zaštitu zakonitosti Vrhovnom sudu Kosova protiv presude Apelacionog suda.
37. Dana 4. decembra 2014. godine, Vrhovni sud je (presuda PML. br. 230/2014) odbacio, kao neosnovan, zahtev podnosioca za zaštitu zakonitosti. Vrhovni sud je obrazložio da se većina tvrdnji podnosioca protiv osporenih presuda *“[...] odnose na utvrđivanje*

činjeničnog stanja, dok se shodno odredbi člana 432, stav 2 ZKPK-a zahtev za zaštitu zakonitosti ne može podneti po tom pravnom osnovu.”

38. Što se tiče odbijanja Osnovnog suda zahteva za DNK testiranjem, Vrhovni sud Kosova je utvrdio da je Osnovni sud u Gnjilanu *“dao pravne razloge, i oni se zasnivaju na činjeničnom stanju utvrđenom tokom izvođenja dokaza, i sa pravom ih je drugostepeni sud prihvatio kao zakonite.”*
39. Pored toga, što se tiče medicinskog veštačenja, Vrhovni sud je utvrdio da su mentalno i zdravstveno stanje podnosioca zahteva utvrdili lekari iz relevantnih oblasti i, na osnovu tih izveštaja veštaka, utvrđeno je da je podnosilac zahteva bio u stanju da preduzme radnje potrebne za izvršenje krivičnog dela za koje je proglašen krivim.

Navodi podnosioca

40. Podnosilac zahteva tvrdi sledeće:

1. Povredu člana 31. Ustava:

Podnosilac zahteva posebno tvrdi da “[...] prema dokazima koji se predaju Ustavnom sudu, rezultira da je podnosilac sa ciljem pravičnog utvrđivanja činjeničnog stanja i osvetljavanja istine u ovom krivičnom slučaju, tražio da se uradi analiza DNK, detektor laži, formiranje lekarskog konzilijuma za utvrđivanje fizičke sposobnosti podnosioca zahteva za izvršenje dela za koje je osuđen, a koja su ignorisana i od strane Tužilaštva, i od strane prvostepenog suda i drugih sudova, navodeći što brži zaključak ovog krivičnog predmeta, za šta nije postupano kao i u drugim slučajevima na osnovu sudske prakse i na ovaj način su na flagrantan način ugrožena prava na pravično i nepristrasno suđenje na osnovu Ustava Republike Kosova.”

2. Povreda člana 53. Ustava:

Podnosilac zahteva posebno tvrdi da se “[...] osnovna ljudska prava i slobode garantovana ovim Ustavom, tumače u harmoniji sa sudskim odlukama Evropskog suda za ljudska prava i da u konkretnom slučaju nije postupano na ovaj način, pošto su prava stranaka u postupku garantovana Ustavom, a nacionalni sud je u konkretnom slučaju trebao da sprovede zakonske odredbe koje garantuju jednakost stranaka, osnovna ljudska prava i slobode, sudeći na pravičan i nepristrasan način, odlučujući u vezi sa predstavkama podnosioca zahteva u svim fazama postupka i u svim sudovima gde su one podnesene.”

Prihvatljivost zahteva

41. Kako bi mogao da presudi o zahtevu, Sud prvo treba da oceni da li je podnosilac zahteva ispunio sve uslove prihvatljivosti, koji su propisani Ustavom, Zakonom i Poslovníkom.
42. Sud prvo treba da utvrdi da li je podnosilac zahteva ovlašćena strana u smislu člana 113.7 Ustava, koji navodi:

“Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.”

43. U tom smislu, Sud primećuje da je zahtev podnet Sudu od strane pojedinca.

44. Pored toga, u skladu sa članom 49. Zakona, podnosilac zahteva mora da podnese zahtev u roku od 4 (četiri) meseca nakon konačne sudske presude. Dana 4. decembra 2014. godine, Vrhovni sud je doneo presudu PML. br. 230/14, dok je presuda uručena podnosiocu zahteva 18. decembra 2014. godine. Podnosilac je poslao zahtev Sudu preko pošte 17. aprila 2015. godine. Prema tome, podnosilac zahteva je ispunio potreban rok za podnošenje zahteva Sudu.
45. Pored toga, Vrhovni sud se smatra poslednjim sudskim stepenom da presudi o pitanju u ovom krivičnom postupku. Kao rezultat toga, Sud je takođe utvrdio da je podnosilac zahteva iscrpeo sva pravna sredstva koja su mu na raspolaganju u skladu sa zakonom Kosova.
46. Konačno, član 48. Zakona utvrđuje: *“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.”*
47. U tom smislu, Sud primećuje da podnosilac zahteva osporava presudu Vrhovnog suda, gde tvrdi da su mu povređena prava garantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i članom 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, kao i članom 6 (Pravo na pravično suđenje) EKLjP. Dakle, podnosilac zahteva je ispunio i ovaj uslov.
48. Međutim, Sud je uzeo u obzir i pravila 36 (1) (d) i 36 (2) Poslovnika, koja propisuju:
- “(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:
(d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.*
- (2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:
(a) da zahtev nije prima facie opravdan, ili
(b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju ustavnih prava, ili
(c) da podnosilac zahteva nije žrtva kršenja prava zagarantovanih Ustavom, ili
(d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepeo svoju tvrdnju.”*
49. Sud primećuje da se zahtev podnosioca odnosi na način na koji su različiti činjenični sudovi razmatrali dokaze u postupku protiv njega. Glavna tvrdnja podnosioca zahteva se odnosi na stalno odbijanje redovnih sudova da odobre DNK analizu i direktan lekarski pregled u cilju provere činjeničnog stanja događaja.
50. S tim u vezi, Sud se poziva na član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava, koji u četvrtom stavu propisuje:
- “4. Svako ko je optužen za krivično delo ima pravo da ispituje prisutne svedoke i da zahteva obavezno pojavljivanje svedoka, veštaka i ostalih lica, koja mogu razjasniti činjenice.”*
51. Sud se poziva i na član 6. [Pravo na pravično suđenje] EKLjP, koji u svom trećem stavu propisuje:
- “3. Svako ko je optužen za krivično delo ima sledeća minimalna prava:
[...]*

(d) da ispituje svedoke protiv sebe ili da postigne da se oni ispituju i da se obezbedi prisustvo i saslušanje svedoka u njegovu korist pod istim uslovima koji važe za one koji svedoče protiv njega;”

52. Sud primećuje da se član 6 (3. d) sastoji od tri različita elementa, odnosno: a) prava na osporavanje svedoka tužilaštva (ili na proveru drugih dokaza koje tužilaštvo iznese u prilog svom slučaju) b) prava, u izvesnim okolnostima, da se pozovu svedoci po sopstvenom izboru da svedoče na suđenju, na primer svedoci odbrane i c) prava da se ispituju svedoci tužilaštva pod istim uslovima koji važe za svedoka odbrane.
53. Sud podseća na doslednu sudsku praksu Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP), da je *“kao opšte pravilo, na domaćim sudovima da ocene dokaze koji se pred njima izvedu, kao i relevantnost dokaza koje okrivljeni traži da se izvedu. Preciznije, član 6, stav 3 (d) (član 6-3-d) ostavlja njima, ponovo kao opšte pravilo, da ocene da li je odgovarajuće pozvati svedoke u „autonomnom“ smislu te reči date u sistemu Konvencije; da „ne zahteva prisustvo i saslušanje svakog svedoka u ime optuženog: njegov glavni cilj, kao što se vidi iz reči 'pod istim uslovima' je puna 'jednakost oružja' u ovom slučaju“. [...] Zadatak Evropskog suda je da utvrdi da li je sporni postupak, gledajući u celini, pravičan kako propisuje stav 1 (čl. 6-1)“*. (Vidi: *Vidal protiv Belgije*, aplikacija br. 12351/86, presuda od 22. aprila 1992. godine).
54. Pored toga, u presudi ESLJP u slučaju V.D. (vidi: *V.D. protiv Rumunije*, predstavka br. 7078/02, presuda od 28. juna 2010. godine), jedan građanin Rumunije je osuđen na deset godina zatvora zbog silovanja, pet godina za incest i šest meseci zbog oružane pljačke. Odluka je uglavnom bila zasnovana na iskazima datim u seoskoj policiji od strane bake podnosioca zahteva i njenog suseda. Ona je, takođe, bila zasnovana na izjavama pet indirektnih svedoka i na sudsko-medicinskom izveštaju koji nije uključivao DNK test, uprkos zahtevima podnosioca u tom smislu.
55. U tom slučaju, ESLJP je tvrdio: *“DNK test bi barem potvrdio žrtvinu verziju događaja ili obezbedio bi V.D. značajne informacije u cilju ugrožavanja pouzdanosti njene priče. Međutim, sudovi nisu odobrili takav test“*. ESLJP je dalje utvrdio da je *„bilo i drugih nedostataka u istrazi sprovedenoj 1. aprila 2001. godine, uključujući i neuspeh policije da pronađe bilo koji trag napada na lice mesta“*. Prema tome, ESLJP je utvrdio da je došlo do povrede člana 6 (1) i (3. d) EKLJP.
56. Nakon gore navedenog obrazloženja, Sud primećuje da princip „jednakost oružja“ zahteva da se svakoj strani pruži razumna mogućnost da predstavi svoj slučaj pod uslovima koji je ne stavljaju u značajno nepovoljniji položaj vis-à-vis sa drugom stranom. Iako ne postoji konačna definicija o tome koji su minimalni uslovi „jednakosti oružja“, mora postojati odgovarajuća proceduralna garancija koja odgovara prirodi slučaja i odgovara onome šta je u pitanju između strana. To može uključiti mogućnost da se izvede dokaz.
57. U tom smislu, Sud primećuje da odbijanje suda da imenuje veštaka, sasluša svedoka ili prihvati drugu vrstu dokaza u određenim okolnostima čini postupak nepravičnim, osim ako su takva ograničenja u skladu sa principom „jednakosti oružja“, čija je potpuna primena suštinska svrha člana 6 (3) (d), kao i člana 31. Ustava.
58. Štaviše, osobe koje tvrde povredu člana 6 (3) (d) moraju da dokažu ne samo da im nije bilo dozvoljeno da pozovu određenog svedoka, već i da je saslušanje svedoka bilo apsolutno neophodno da bi se utvrdila istina i da neuspeh da se sasluša svedok uskraćuje prava na odbranu i pravičnost postupka u celini.

59. U tom smislu, pitanje pred ovim Sudom je da li su redovni sudovi povredili podnosiocu zahteva ustavno *"[...] pravo da ispituje svedoke i obezbedi obavezno pojavljivanje svedoka i drugih lica koja mogu razjasniti činjenice"*. Međutim, nije u nadležnosti ovog Suda da utvrdi da li je prema zakonu bilo dovoljno dokaza da se utvrdi da je podnosilac zahteva kriv za zločin. Sud samo nastoji da utvrdi da li su redovni sudovi proceduralno povredili prava podnosioca zahteva u skladu sa Ustavom.
60. U tom smislu, Sud primećuje da u gore pomenutoj sudskoj praksi postoji pet uslova koji se primenjuju u određivanju da li je odbijanje zahteva od strane odbrane da sasluša svedoka uticalo na to da li je postupak u celini bio pravičan. Ti uslovi su sledeći:
- (1) zahtev za svedoka nije neozbiljan;
 - (2) zahtev za svedoka je dovoljno obrazložen;
 - (3) zahtev za svedoka je relevantan za predmetnu stvar optužbe;
 - (4) zahtev za svedoka verovatno jača poziciju odbrane ili čak dovodi do oslobađajuće presude i
 - (5) relevantni razlozi su obezbeđeni od strane suda za odbijanje zahteva za svedoka
61. Što se tiče prvog kriterijuma, Sud primećuje da su zahtevi od strane podnosioca logički konzistentni sa optužbama i činjeničnim događajima opisanim u svedočenjima očevidaca i pokrenuti su tokom sudskog procesa u cilju da se izgradi slučaj za odbranu od terećenja krivičnim delom. Stoga, Sud ne smatra da su zahtevi podnosioca za stručnim svedokom neozbiljni.
62. Što se tiče drugog uslova, Sud primećuje da je podnosilac podneo zahtev za direktnim lekarskim pregledom od strane stručnog veštaka po sledećim osnovama: *"Vršenje ove ekspertize predlažem jer je [podnosilac zahteva] bolestan od teške šećerne bolesti, a ovu činjenicu zna i sud, dok je s druge strane [podnosilac zahteva] tokom svih faza istražnog postupka negirao izvršenje krivičnog dela za koje se optužuje, dok tokom izjave optuženih, imamo velike protivrečnosti između [podnosioca zahteva] i okrivljenog maloletnika."*
63. Što se tiče zahteva za DNK testiranjem, podnosilac zahteva je podneo predlog na sledećim osnovama: *"[...] tokom svih faza postupka sam predlagao da se uradi DNK analiza, upoređivanje uzoraka krvi žrtve i oštećenog sa uzorcima krvi osumnjičenog [...] i smatram da je od vitalne važnosti za pravično utvrđivanje činjeničnog stanja jer od strane sada samog [podnosioca zahteva] kao i od strane maloletnog [...] imamo velike razlike."*
64. U ovim okolnostima, Sud utvrđuje da su zahtevi podnosioca za dodatnim iskazima svedoka veštaka bili dovoljno obrazloženi.
65. Što se tiče trećeg uslova, Sud zaključuje da su zahtevi za direktnim pregledom i DNK testiranjem relevantni za predmetnu stvar optužbe u krivičnom predmetu, jer je podnosilac zahteva tražio napred navedeno da dokaže da nije bio u stanju da preduzme radnje za koje se teretio i da poslednje navedeno potvrdi identitet stvarnog izvršioca krivičnog dela.
66. Što se tiče četvrtog uslova, Sud smatra da su zahtevi podnosioca za svedocima veštacima da izvrše direktan lekarski pregled i DNK testiranje mogli imati značajnu ulogu u

jačanju pozicije odbrane podnosioca zahteva ili čak dovesti do njegovog oslobođanja (vidi, *inter alia*: *Dorohov protiv Rusije*, predstavka br. 66802/01, presuda od 14. februara 2008. godine), s obzirom na to da je krivični sud vezan principom *in dubio pro reo* (vidi: *Melich i Beck protiv Republike Češke*, predstavka br. 35450/04, presuda od 24. jula 2008. godine).

67. Što se tiče konačnog kriterijuma, Sud primećuje da prvostepeni sud, implicitno odbijajući zahtev za DNK testiranjem, nije uspeo da obezbedi relevantno obrazloženje za svoju odluku o odbacivanju zahteva podnosioca. Osim toga, Sud opaža da se prvostepeni sud nije bavio zahtevom podnosioca za direktnim pregledom od strane komisije medicinskih stručnjaka, oslanjajući se umesto toga na izveštaj endokrinologa u UKCK-u, koji su dali svoje stručno mišljenje na osnovu dosijea. Stoga, Sud smatra da je medicinskom ekspertizom izraženo mišljenje o statusu lica u sličnim situacijama kao što je situacija podnosioca zahteva, ali se nije dalo mišljenje o tačnom stanju podnosioca zahteva.
68. Međutim, Sud primećuje da je drugostepeni sud razmotrio zahteve podnosioca za medicinskom ekspertizom i DNK dokazima.
69. Što se tiče zahteva za direktan lekarski pregled podnosioca zahteva, drugostepeni sud je obrazložio da *"[...] na osnovu veštačenja obavljenih [...], nije sporno da [podnosilac zahteva] boluje od šećerne bolesti – tipa jedan, koja je bolest doživotna, i prema istom veštačenju u radnjama [podnosilac zahteva] u izvršenju krivičnog dela, a uz prisustvo uzimanja insulina, bolest se dobro kontroliše, i fizičke i mentalne aktivnosti su očuvane i ne može se zaključiti da je u trenutku izvršenja krivičnog dela povećana glikemija zbog situacije u kojoj se nalazio [podnosilac zahteva]."*
70. Što se tiče zahteva za dokazima DNK o mrljama od krvi, drugostepeni sud je obrazložio da je postojao veliki broj drugih potkrepljujućih dokaza, dok *"što se tiče analize DNK, ona nije ni bila potrebna i obavezna da se obavi, iz činjenice što su izvršioci krivičnog dela, [podnosilac zahteva] i maloletni, kao i pokojni i oštećeni, koji je imao teške telesne povrede identifikovani, i nije imalo potrebe da se obavi veštačenje DNK, zato što se time ne bi utvrdilo ništa novo, a usled postojanja izvedenih dokaza na pretresima, saslušanja svedoka, foto dokumentacije, telefonskih prisluškivanja, obavljenog uvida u snimcima sa CD, uzetih od PTP „Toqi“ u Mališevu, iz veštačenja veštaka endokrinologa i interniste, iz veštačenja iz oblasti neurophsijatrije, kao i veštačenja veštaka forenzičara [...]."*
71. U ovim okolnostima, Sud utvrđuje da su redovni sudovi obrazložili svoje odluke o odbijanju zahteva podnosioca za DNK testiranjem i direktnim lekarskim pregledom, jer su oni smatrali da su imali dovoljno drugih dokaza koji su im bili dostupni da podrže njihovu presudu.
72. Stoga, Sud smatra da podnosilac zahteva nije potkrepio svoje tvrdnje o povredi prava na pravično suđenje zbog propusta redovnih sudova da nalože DNK testiranje na mrljama od krvi na odeći žrtve i podnosioca zahteva, zajedno sa odlukom redovnog suda da odbaci zahtev podnosioca za direktnim medicinskim pregledom.
73. U zaključku, Sud smatra da zahtev podnosioca nije ispunio uslove prihvatljivosti utvrđene Ustavom, dalje predviđene Zakonom i određene Poslovnikom.
74. Stoga, zahtev je očigledno neosnovan na ustavnim osnovama i treba da se proglasi neprihvatljivim u skladu sa pravilima 36 (1) (d) i 36 (2) (d) Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova, u skladu sa članom 113. stavovi 1 i 7, Ustava, članovima 46. i 48. Zakona i pravilima 36 (1)(d) i 36(2)(d) Poslovnika, na sednici održanoj 28. marta 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Ivan Čukalović

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI 81/16, podnosilac zahteva: Valdet Nikçi, ocena ustavnosti rešenja Ac. br. 949/16 Apelacionog suda od 20. aprila 2016. godine

KI81/16 presuda, usvojena 31. maja 2017. godine, objavljena 10. jula 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, imovinska prava, povreda*

Predmetna stvar je bila ocena ustavnosti presude Ac. br. 949/16, kojom su navodno povređena prava i slobode podnosioca zahteva garantovane članom 21. [Opsta načela], članom 24. [Jednakost pred zakonom], članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i članom 32. [Pravo na pravno sredstvo] Ustava Republike Kosovo.

Sud primećuje da je Apelacioni sud potvrdio neograničenu obustavu postupka *sine die* u slučaju podnosioca zahteva. Prema tome, Sud utvrđuje da je došlo do povrede člana 31 (2) Ustava u vezi sa članom 6 (1) EKLjP-a.

PRESUDA

u

slučaju br. KI81/16

Podnosilac

Valdet Nikçi

Ocena ustavnosti
rešenja Ac. br. 949/16 Apelacionog suda
od 20. aprila 2016. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërzhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija.

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Valdet Nikçi iz Peći (u daljem tekstu: podnosilac zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava rešenje Ac. br. 949/16 Apelacionog suda od 20. aprila 2016. godine, kojim je odbijena, kao neosnovana, žalba podnosioca zahteva i usvojeno rešenje C. br. 1022/15 Osnovnog suda u Peći od 8. februara 2016. godine o obustavi postupka u njegovom parničnom slučaju.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene odluke, kojom su navodno povređena prava i slobode podnosioca zahteva garantovane članom 21. [Opšta načela], članom 24. [Jednakost pred zakonom], članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i članom 32. [Pravo na pravno sredstvo] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon), i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 20. maja 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
6. Dana 14. juna 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Roberta Carolana za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Almiro Rodrigues (predsedavajući), Snezhana Botusharova i Bekim Sejdiu.
7. Dana 2. novembra 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Almira Rodriguesa za sudiju izvestioca umesto sudije Roberta Carolana koji je podneo ostavku 9. septembra 2016. godine. Predsednica Arta Rama-Hajrizi je takođe imenovala sebe za sudiju u Veću za razmatranje umesto sudije Almira Rodriguesa.
8. Dana 21. novembra 2016. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Apelacionom sudu.
9. Dana 1. decembra 2016. godine, Sud je obavestio Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: KAP) o registraciji zahteva, pozivajući je da podnese komentare u roku od 7 dana od prijema dopisa.
10. Dana 12. decembra 2016. godine, KAP je dostavio komentare u vezi sa zahtevom.
11. Dana 14. decembra 2016. godine, Sud je odlučio da odloži razmatranje zahteva.
12. Dana 31. maja 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo preporuku Sudu o prihvatljivosti zahteva i utvrđivanje povrede Ustava.

Pregled činjenica

A. Inicijalni postupak

13. Podnosilac zahteva je bio zaposlen u društvenom preduzeću „Fabrika metalnih konstrukcija“ (bivša „UTVA“) u Peći (u daljem tekstu: FMK), koje mu navodno nije isplatilo mesečne lične dohotke za period od 1. juna 1995. godine do 31. marta 1997. godine.
14. Dana 27. maja 1997. godine, podnosilac zahteva, koji predstavlja druge kolege, je podneo tužbu Opštinskom sudu u Peći protiv FMK-a, tražeći isplatu njihovih neisplaćenih ličnih dohodaka.
15. Dana 27. oktobra 2004. godine, Opštinski sud je (presuda C. br. 133/03) usvojio tužbu podnosioca zahteva i obavezao FMK da isplati neplaćene mesečne lične dohotke od 1. juna 1995. godine do 31. marta 1999. godine. Opštinski sud *“[...] je utvrdio da precizirani tužbeni zahtevi imaju pravnu osnovu i kao takve sud ih je odobrio kao osnovane”*.
16. Dana 16. februara 2005. godine, KPA je preko državnog javnog tužioca podnela Vrhovnom sudu zahtev za zaštitu zakonitosti protiv presude Opštinskog suda, zbog *“suštinskih povreda odredbi parničnog postupka i uredbe br. 12/2002 „O osnivanju Kosovske povereničke agencije“*.
17. Dana 22. marta 2005. godine, Vrhovni sud je (presuda Mlc. br. 2/2005) odbio, kao neosnovan, zahtev za zaštitu zakonitosti, sa obrazloženjem da *“Opštinski sud u Peći ima*

nadležnost da odlučuje o tužbi shodno Zakonu o redovnim sudovima (21/1978), da je tačno utvrdio činjenice i primenio proceduralno i materijalno pravo”.

18. Pored toga, Vrhovni sud je ocenio argumente zahteva za zaštitu zakonitosti i utvrdio da *“opštinski sudovi, između ostalog, imaju nadležnost da sude sporove u vezi sa imovinsko pravnim zahtevima,” (...)* Tužena [FMK] ima svojstvo pravnog lica, zato navodi da ona, kao tužena, nije mogla da učestvuje u postupku su neosnovani”; (...) *“Iz ove odredbe (član 29 te Uredbe 12/2002) je jasno da svaka tužba koja se predoči nakon stupanja na snagu ove Uredbe treba da se podvrgne pravilima predviđenih ovom odredbom, ali pošto su tužioci podneli tužbu pre stupanja na snagu ove Uredbe, i kaznje u zahtevu za zaštitu zakonitosti da je pobijena presuda doneta sa povredom ove odredbe, nije osnovana”.*

B. Ponavljanje postupka

19. U periodu 2010-2014. godine, Kosovska agencija za privatizaciju (u daljem tekstu: KAP), pravni naslednik KPA, je podnela dva zahteva za ponavljanje postupka o zahtevu podnosioca preko dva paralelna postupka: (A) prvi postupak pred Žalbenim većem Posebne komore Vrhovnog suda za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: Žalbeno veće) i (B) drugi postupak pred Okružnim i Vrhovnim sudovima.

B1. Pred Posebnom komorom Vrhovnog suda

20. Dana 10. januara 2011. godine, KAP je podnela Žalbenom veću zahtev za ponovno suđenje u slučaju Opštinskog suda C. br. 133/03 (presuda C. br. 133/03 od 27. oktobra 2004. godine), na osnovu člana 421, stavovi 3 i 9 Zakona SFRJ o parničnom postupku (ZPP). KAP je tvrdila da je Opštinski sud trebao da odbije nadležnost da odlučuje o zahtevu, s obzirom da je podnet protiv FMK-a, društvenog preduzeća (DP) koje je pod upravom Kosovske povereničke agencije (KPA), kasnije KAP-a.
21. Dana 3. marta 2011. godine, Žalbeno veće je (odluka SCPL-11-0001) prenelo zahtev za ponovno suđenje Sudskom veću Posebne komore kako bi preuzelo slučaj iz nadležnosti redovnih sudova u skladu sa članom 16. Administrativnog naređenja UNMIK-a 2008/6.
22. Dana 4. decembra 2013. godine, Specijalizovano veće Posebne komore je (pravni naslednik Sudskog veća) odbilo (odluka SR-11-0001) zahtev KAP-a za ponovno suđenje. Specijalizovano veće je obrazložio da je, bez obzira na to da li je Opštinski sud bio nadležan za slučaj u to vreme, odluka Opštinskog suda (presuda C. br. 133/03 od 27.10.2004. godine) je postala pravosnažna i obavezujuća (*res judicata*), jer nije izjavljena nijedna žalba protiv te odluke. Specijalizovano veće je smatralo da je ova odluka u skladu sa principom pravne sigurnosti i zaključilo je sledeće:

“U predmetu o kojem je ovde reč [KAP] nije istakla prigovor nenadležnosti u toku postupka pred Opštinskim sudom u Peći i, pored toga, nije izjavio žalbu na presudu od 27. oktobra 2004. godine, koju je primio dana 16. decembra 2004. godine. U skladu s napred navedenim argumentima o pravnom statusu DP-a pod upravom KAP, činjenica da Opštinski sud nije uključio [KAP] u postupak ne menja činjenicu [da] je presuda postala pravosnažna.

Presuda Opštinskog suda u Peći shodno tome neće da bude predmet daljeg preispitivanja od strane Posebne komore”.

B2. Pred Okružnim i Vrhovnim sudovima

23. Dana 30. aprila 2010. godine, KAP je podnela zahtev prvom stepenu Okružnog suda u Peći za ponavljanje postupka u vezi sa slučajem C. br. 133/03, koji je odlučen od strane Opštinskog suda 27. oktobra 2004. godine.
24. Dana 22. novembra 2010. godine, prvi stepen Okružnog suda je (odluka Ac. br. 390/2010) odbacio, kao zastareo, zahtev za ponavljanje postupka, s obzirom da je rok od 5 (pet) godina istekao.
25. KAP je izjavila žalbu drugom stepenu Okružnog suda, zbog povrede Zakona o parničnom postupku i pogrešnog i nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja.
26. Dana 21. marta 2011. godine, drugi stepen Okružnog suda je (odluka K Ac. br. 4/10) ukinuo odluku prvog stepena Okružnog suda i vratio slučaj prvom stepenu Okružnog suda na ponovno razmatranje i ponovno suđenje. Navedena odluka se specifično odnosi na to da se regularnost ožalbene odluke *“ne može proceniti, jer je u slučaju odlučivanja (prvi stepen) Okružni sud pogrešno primenio odredbu člana 196 u vezi sa članom 237.2 ZPP-a, jer, u predlogu u vezi sa zahtevom za ponavljanje postupka, navodi predstavnika KAP-a su bili da prilikom odlučivanja na zaslužan način je bilo povrede člana 421 stav 3 ZPP-a, zato što je u postupku kao tužioc ili tuženi učestvovala osoba koja nije mogla da bude stranka u postupku ili stranku koja je pravno lice nije zastupalo ovlašćeno lice. Pošto je ovaj navod bio u predlogu za ponavljanje postupka onda je sud trebao da proceni ovo pitanje”*
27. Dana 20. aprila 2011. godine, prvi stepen Okružnog suda je (odluka AC. br. 141/2011) poništio prvobitnu presudu (C br. 133/03 od 27. oktobra 2004. godine) Opštinskog suda i dozvolio ponavljanje postupka.
28. Dana 3. jula 2011. godine, podnosilac je podneo Vrhovnom sudu zahtev za reviziju navedene odluke *“zbog bitnih povreda odredaba ZPP-a”*.
29. Podnosilac zahteva, naime, tvrdi u svom zahtevu za reviziju da je KPA *“bila obaveštena u vezi sa tim (...) da je u toku spor u Opštinskom sudu u Peći (...). Ovo obaveštenje je obavljeno dana 10.05.2004. god., u 11:20 časova,”; (...) “protiv ove presude nije uopšte podneta žalba tako da je ista postala pravosnažna”; (...) “Vrhovni sud Kosova je [presuda Mlc. br. 2/2005 od 22. marta 2005. godine] dao odgovor u vezi sumnje (...) da li je u pitanju stvar legitimeteta tužene stranke ili ne i da li su izvršene povrede odredbi člana 29 Uredbe UNMIK-a 12/2002”; (...) “prvostepeni sud je odlučio za tužbu protiv preduzeća Fabrika metalnih konstrukcija [FMK] u Peći, a ne protiv Agencije”*.
30. Dana 3. aprila 2014. godine, Vrhovni sud je (odluka Rev. br. 21/2014) odbacio, kao neprihvatljiv, zahtev podnosioca za reviziju.

C. Otvaranje i obustava postupaka

31. Kao posledica usvajanja ponavljanja postupka od strane prvog stepena Okružnog suda, Osnovni sud u Peći je (pravni naslednik Opštinskog suda u Peći na osnovu novog Zakona o sudovima, koji je stupio na snagu 1. januara 2013. godine) počeo da razmatra slučaj, koji je sada registrovan u Osnovnom sudu pod brojem C. br. 254/11.
32. Dana 2. juna 2014. godine, KAP je tražila od Osnovnog suda da *“prekine sve sudske postupke (...) uključujući i sednicu [8. jula 2014. godine u 10:00 časova] sudske stvari C. br. 254/11 od 08.07.2014. godine”*, jer će se prema Zakonu 03/L-067 o Kosovskoj

agenciji za privatizaciju, primenjiv u to vreme, svi postupci koji se tiču društvenog preduzeća u postupku likvidacije obustaviti.

33. Dana 23. jula 2014. godine, podnosilac je podneo zahtev KI121/14 Ustavnom sudu, tvrdeći, *inter alia*, povredu prava na pravično suđenje zbog različitih suštinskih odluka Vrhovnog suda i Okružnog suda. Osnovni sud je obavešten o registraciji zahteva KI121/14.
34. Dana 3. septembra 2014. godine, Osnovni sud je obustavio parnični postupak “*na neodređeno vreme i datum sledećeg ročišta će biti zakazan nakon što Ustavni sud odluči o zakonitosti odluke Vrhovnog suda [...]*”.
35. Dana 8. septembra 2015. godine, Ustavni sud je, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 47.2. Zakona i pravilom 36 (1) (a) Poslovnika, proglasio zahtev KI121/14 neprihvatljivim, jer podnosilac zahteva još uvek nije iscrpeo sva pravna sredstva.
36. Nakon odluke Ustavnog suda, Osnovni sud je nastavio sa razmatranjem parničnog postupka.
37. Dana 8 februara 2016. godine, Osnovni sud je (odluka C. br. 1022/15) obustavio razmatranje parničnog postupka u slučaju C. br. 254/11 koji čeka na okončanje postupka likvidacije FMK-a. Osnovni sud je obrazložio sledeće:

“Prema odredbama člana 10 stav 1 i dodatku Zakona br. 04/L-034 za Kosovsku agenciju za privatizaciju se predviđa da svaka sudska, upravna ili arbitražna radnja, postupak ili akt koji uključuje ili je protiv nekog preduzeća (ili bile koje njegove aktive) koje je predmet odluke o likvidaciji obustavlja se po podnošenju, od strane organa za likvidaciju, obaveštenja o likvidaciji relevantnom sudu, javnom organu ili arbitražnom sudu.

(...)

Zato is gore navedenih razloga a osnivajući se na gore navedene odredbe pošto je Fabrika metalnih konstrukcija u Peći, u likvidaciji još od 16.11.2007. god., na osnovu odluke borda Kosovske povereničke agencije od 01.11.2007. god., sud je odlučio da obustavi postupak u ovoj parničnoj stvari”.

38. Podnosilac zahteva je izjavio žalbu Apelacionom sudu, tvrdeći “*bitnu povredu pravila parničnog postupka, pogrešnu i nepotpunu primenu činjeničnog stanja, pogrešnu primenu materijalnog prava*”.
39. Dana 20. aprila 2016. godine, Apelacioni sud je (rešenje Ac. br. 949/16) odbacio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva i usvojio odluku Osnovnog suda od 8. februara 2016. godine.
40. Pored toga, Apelacioni sud je potvrdio da je presuda C. br. 133/03 Opštinskog suda od 27. oktobra 2004. godine “*dobila oblik pravosnažnosti dana 28.12.2004. godine*”. Sud je u nastavku potvrdio da “*Okružni sud u Peći, rešenjem Ac. br. 141/2011 od 20.04.2011. god. dozvoljava ponavljanje postupka okončanog pravosnažnom presudom Opštinskog suda u Peći CP. Br. 133/03 do 27.10.2004. god. i presuda se poništava*”.

Navodi podnosioca

41. Podnosilac zahteva tvrdi da su mu odlukama redovnih sudova, odnosno Apelacionog suda (odluka Ac. br. 949/16), povređena prava garantovana članom 21. [Opšta načela],

članom 24. [Jednakost pred zakonom], članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i članom 32. [Pravo na pravno sredstvo] Ustava.

42. Podnosilac zahteva prvenstveno tvrdi da ga je Apelacioni sud, obustavljanjem parničnog postupka do okončanja postupka likvidacije FMK-a, efektivno sprečio da ikada dobije konačnu odluku o svom zahtevu.
43. Pored toga, po rečima podnosioca zahteva *“Ovo je konačni postupak, jer nakon okončanja likvidacionog postupka, ovo preduzeće više neće postojati, i neće imati za šta da se razmatra.., kao što glasi narodna poslovice „Od mrtvog čoveka više nije ostalo sreće“.*
44. Pored toga, podnosilac zahteva traži da Sud *„ustanovi zakonitost i ustavnost“* odluka donetim u njegovom slučaju i, odnosno *„da li je Osnovni sud u Peći [odluka C. br. 1022/15 od 8. februara 2016. godine] pravedno odlučio kada je obustavio postupak iz razloga jer se preduzeće nalazi u postupku likvidacije, a da je bilo u postupku likvidacije i kada je prihvaćen predlog za ponavljanje postupka, kao i kada je Apelacioni sud [odluka Ac. br. 949/16 od 20. aprila 2016. godine] odbio žalbu i potvrdio rešenje C. br. 1022/15.“*
45. Na kraju, podnosilac zahteva traži konačnu odluku o isplati neisplaćenih ličnih dohodaka. Osporena odluka kojom se navodno obustavlja postupak *sine die*, čini konačnu isplatu skoro nedostižnom i negira pravo podnosiocu zahteva na konačnu odluku.

Prihvatljivost zahteva

46. Sud se poziva na član 46. [Prihvatljivost], koji propisuje:

Ustavni sud prima i procesira podneske podnešene na osnovu člana 113, stava 7 Ustava Republike Kosovo, ukoliko utvrdi da su ispunjeni zakonski uslovi.

47. Stoga, Sud prvo ocenjuje da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti propisane Ustavom, dalje precizirane u Zakonu i utvrđene u Poslovniku.
48. U tom smislu, Sud se poziva na član 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuje:

1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.

49. Sud se poziva i na članove 47. 48. i 49, Zakona, koji propisuju sledeće:

Član 47. [Individualni zahtevi]

2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva.

Član 48. [Tačnost podneska]

Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.

Član 49. [Rokovi]

Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku.

50. Sud se u nastavku poziva na pravilo 36 (1) (b) Poslovnika, koje propisuje:

(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:

[...]

b) samo ako su iscrpljena sva delotvorna pravna sredstva, koja su na raspolaganju po zakonu, protiv pobijene presude ili odluke.

51. Sud primećuje da je podnosilac podneo zahtev 20. maja 2016. godine, osporavajući odluku Apelacionog suda od 20. aprila 2016. godine, kojom je konačno obustavljen postupak u kojem je on tužilac i kojom su mu navodno povređena prava na jednakost pred zakonom, na pravično i nepristrasno suđenje i na pravna sredstva.
52. Sud smatra da je podnosilac zahteva ovlašćena strana, da je iscrpeo sva pravna sredstva predviđena zakonom, da je podneo zahtev u propisanom roku od četiri 4 (meseca), da je precizno razjasnio koja su prava navodno povređena i precizirao je konkretan akt javnog organ koji osporava.
53. Stoga, Sud u skladu sa članom 46. Zakona, utvrđuje da je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti utvrđene Ustavom, dalje predviđene Zakonom i propisane Poslovníkom.
54. Shodno tome, zahtev podnosioca je prihvatljiv i Sud će sada oceniti suštinske pravne aspekte njegovog zahteva.

Suštinsko pravni aspekti zahteva

55. Sud podseća da podnosilac zahteva navodi povredu (i) njegovih prava na pravičnu i nepristrasnu raspravu u razumnom roku i (ii) na pravna sredstva. Podnosilac zahteva takođe tvrdi da su mu povređena (iii) njegova prava na jednakost pred zakonom i opšta načela Ustava.

(i) Navodna povreda prava na pravičnu i nepristrasnu javnu raspravu u razumnom roku

56. Sud takođe ponavlja da podnosilac zahteva tvrdi da mu je rešenjem Ac. br. 949/16 Apelacionog suda od 20. aprila 2016. godine povređeno pravo na pravovremenu pravosnažnu sudsku odluku, usvajanjem odluke Osnovnog suda o obustavljanju razmatranja parničnih postupaka do nepredviđenog okončanja postupka likvidacije FMK-a.
57. Sud primećuje da Apelacioni sud nije uspeo da precizira datum za period obustave postupka, a ni bilo koji predvidljivi indikativni datum za okončanje postupka likvidacije FMK-a.
58. Pored toga, Sud primećuje da su odluke Apelacionog suda i Osnovnog suda zasnovane na stavu 1, člana 10. [Obustava radnji] Aneksa o Zakonu br. 04/L-034 o Kosovskoj agenciji za privatizaciju. Ova odredba propisuje:

“1. Svaka sudska, upravna ili arbitražna radnja, postupak ili akt koji uključuje ili je protiv nekog preduzeća (ili bile koje njegove aktive) koje je predmet odluke o likvidaciji obustavlja se po podnošenju, od strane organa za likvidaciju, obaveštenja o likvidaciji relevantnom sudu, javnom organu ili arbitražnom sudu.”

59. Sud podseća da je, 4. decembra 2013. godine, Specijalizovano veće Posebne komore (odluka SR-11-0001) odlučilo da je o prvobitnom zahtevu podnosioca za isplatu njegovih neisplaćenih ličnih dohodaka odlučeno u poslednjem stepenu od strane Opštinskog suda u Peći u presudi C. br. 133/03 od 27. oktobra 2004. godine. Prema Specijalizovanu veću, ova presuda je konačna i obavezujuća i postala je *res judicata*. Specijalizovano veće je u nastavku zaključilo da „*presuda Opštinskog suda u Peći/Pejë stoga neće biti predmet daljeg razmatranja od strane Posebne komore*”.
60. Sud podseća da je, 20. aprila 2011. godine, Okružni sud (odluka AC. br. 141/2011) odlučio da poništi presudu Opštinskog suda od 27. oktobra 2004. godine i dozvolio ponavljanje postupka. Shodno tome, Osnovni sud je ponovo otvorio postupak o zahtevu podnosioca.
61. Sud smatra da konačna odluka o dugogodišnjem zahtevu podnosioca za isplatu neisplaćenih ličnih dohodaka još uvek nije okončana. U stvari, parnični postupak o ovom zahtevu je ponovo otvoren, a zatim obustavljen od strane Osnovnog suda čekajući na okončanje postupka likvidacije FMK-a. Ta obustava je potvrđena osporenom odlukom Apelacionog suda.
62. Sud se poziva na član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava, koji u drugom stavu propisuje:

2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama [...] u razumnom roku [...].
63. Sud se poziva i na stav 1 člana 6 [Pravo na pravično suđenje] Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: ESLjP), koji propisuje:

1. Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama [...], ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku [...].
64. Sud ponavlja da u skladu sa članom 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava “*Osnovna prava i slobode zagarantovana ovim Ustavom se tumače u saglasnosti sa sudskom odlukom Evropskog suda za ljudska prava.*”
65. U tom smislu, Sud podseća da je Evropski sud za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLjP) tumačio delokrug primene člana 6 (1) EKLjP da bi se obezbedilo da barem zahtevi koji se isključivo odnose na ekonomska prava, kao što su zahtevi za lične dohotke ili „isključivo ekonomski zahtevi“, budu u okviru značenja „građanska prava i obaveze“ (vidi: *mutatis mutandis*, presuda ESLjP slučaj od 19. aprila 2007. godine, br. 63235/00, *Vilho Eskelin i drugi protiv Finske*, stav 45).
66. Prema tome, Sud smatra da zahtev podnosioca za isplatu neisplaćenih ličnih dohodaka spada u okvir „građanskih prava i obaveza“ u smislu člana 6 (1) EKLjP i člana 31 (2) Ustava.
67. Stoga, Sud nalazi da su parnični postupci po zahtevu podnosioca „direktno odlučujući“ za utvrđivanje njegovog građanskog prava na isplatu neisplaćenih ličnih dohodaka u

smislu člana 6 (1) EKLJP i člana 31 (2) Ustava (vidi: *mutatis mutandis*, slučaj ESLJP, br. 2614/65, *Ringeisen protiv Austrije*, od 16. jula 1971. godine stav 94).

68. Sud primećuje da se zahtev podnosioca, pre svega, odnosi na obustavu postupaka o njegovom građanskom zahtevu, koji su počeli 27. maja 1997. godine i odloženi 20. aprila 2016. godine, čekajući na okončanje procesa likvidacije FMK-a, bez ikakvog jasnog datuma za okončanje svih ovih procesa.
69. S tim u vezi, Sud primećuje da je Ustav stupio na snagu 15. juna 2008. godine.
70. Sud takođe primećuje da je period koji treba uzeti u obzir za ove postupke počeo onog dana kada je Ustav stupio na snagu, iako je podnosilac zahteva podneo tužbu Opštinskom sudu 1997. godine a končana odluka je navodno doneta 2004. godine.
71. Sud dalje primećuje da, slično kao ESLJP, Sud nema nadležnost da analizira pravno svojstvo odluka redovnih sudova. Međutim, Sud smatra da, pošto je vraćanje slučajeva na ponovno otvaranje obično naloženo kao rezultat ranije počinjenih grešaka, ponavljanje takvih naloga u jednoj grupi postupaka može otkriti ozbiljan nedostatak u sudskom sistemu (vidi: slučaj ESLJP, *Wierciszewska protiv Poljske*, br. 41431/98, stav 46, presuda od 25. novembra 2003. godine; *Šilc protiv Slovenije*, br. 45936/99, presuda od 29. juna 2006. godine, stav 32).
72. Sud smatra da je postupak u stvari okončan na dan kada je Ustav stupio na snagu. Dodatni sudski postupci koji su usledili nakon što je Ustav stupio na snagu su se isključivo bavili zahtevom KAP-a za ponovno otvaranje slučaja, a zatim za naknadnu obustavu slučaja.
73. Ovi dodatni postupci su počeli 30. aprila 2010. godine. Oni su uključivali postupke pred tri odvojena stepena Okružnog suda, pred dva stepena Posebne komore Vrhovnog suda, pred jednim stepenom Vrhovnog suda u reviziji, iniciranje ponovnog postupka pred Osnovnim sudom i odluka Apelacionog suda 20 aprila 2016. godine.
74. Sud primećuje da su u periodu od 9 (devet) godina redovni sudovi sprovedi postupke u različitim i odvojenim stepenima. Iako, po toj osnovi, sam Sud smatra da KPA/KAP i redovni sudovi nisu uspeali da obrade slučaj podnosioca zahteva sa osvrtom na glavna pitanja, da sa dužnom pažnjom reše ta pitanja i efikasno postignu cilj postupka.
75. Sud podseća da član 1. [Pravni status] Uredbe br. 2002/12 utvrđuje da se KPA “*osniva kao nezavisno telo shodno članu 11.2 Ustavnog okvira*“. Takođe, član 5. [Uspostavljanje i pravni status] Zakona br. 03/L-067 utvrđuje da je KAP “*ustanovljena kao jedno nezavisno javno telo koje je dužno da obavlja svoje funkcije i odgovornosti potpuno samostalno. (...) Agencija je uspostavljena kao naslednik Kosovske povereničke agencije koja je regulisana prema UNMIK-ovoj Uredbi 2002/12*”.
76. U stvari, Sud primećuje da je u početku KPA, a kasnije KAP, u 2005. godini i 2. juna 2014. godine tražila prekid i/ili obustavu parničnih postupaka na osnovu činjenice da se FMK nalazi u procesu likvidacije.
77. Pored toga, Sud primećuje da KPA nije uložila žalbu na presudu C. br. 133/03 Opštinskog suda od 27. oktobra 2004. godine. Međutim, ona je podstakla državnog tužioca da podnese zahtev za zaštitu zakonitosti. Jedan osnov za zahtev je bio da „*Posebna komora ima isključivu nadležnost za sve tužbe protiv Agencije*“ (član 30. Uredbe br. 12/2002 o osnivanju Kosovske povereničke agencije). Zahtev za zaštitu zakonitosti je odbijen, kao neosnovan, od strane Vrhovnog suda 22. marta 2005. godine.

78. Sud takođe primećuje da je, 30. aprila 2010. godine, KAP podnela prvom stepenu Okružnog suda zahtev za ponavljanje postupka u vezi sa slučajem C. br. 133/03 o kojem je odlučio Opštinski sud 27. oktobra 2004. godine. Zahtev za ponavljanje je bio zasnovan na postojanju postupka likvidacije FMK-a, koji je navodno počeo 13. oktobra 2007. godine. Dana 20. aprila 2011. godine, prvi stepen Okružnog suda je (odluka AC. br. 141/2011) poništio prvobitnu presudu C. br. 133/03 od 27. oktobra 2004. godine Opštinskog suda i dozvolio ponavljanje postupka.
79. Sud u nastavku opaža da je, 10. januara 2011. godine, KAP podnela Posebnoj komori zahtev za ponavljanje postupka po zahtevu podnosioca (C. br. 133/03 od 27. oktobra 2004. godine), tvrdeći da je Opštinski sud trebao da odbije nadležnost da odlučuje o zahtevu, jer je stvar bila u isključivoj nadležnosti Posebne komore s obzirom da je podneta protiv FMK-a, DP. Dana 4. decembra 2013. godine, Specijalizovano veće je utvrdilo da je presuda C. br. 133/03 Opštinskog suda od 27.10.2004. godine postala pravosnažna i obavezujuća (*res judicata*). Pored toga, Specijalizovano veće je utvrdilo da odsustvo procesnog uplitanja Agencije (KPA) u slučaju C. br. 133/03 nije prepreka za pravosnažnost presude i pravosnažna presuda u slučaju u kojem je samo DP ili Agencija bila strana je obavezujuća presuda za obe, i za DP i za Agenciju.
80. Međutim, Sud spaja hronologiju proceduralnih inicijativa sprovedenih od strane KAP-a kao što sledi.
81. Dana 30. aprila 2010. godine, KAP je podnela prvom stepenu Okružnog suda zahtev za ponavljanje postupka. Dana 22. novembra 2010. godine, Okružni sud je odbacio, kao zastareo, zahtev za ponavljanje postupka. KAP je uložila žalbu. Dana 21. marta 2011. godine, drugi stepen Okružnog suda je ukinuo prvostepenu odluku Okružnog suda i vratio predmet na ponovno suđenje. Dana 20. aprila 2011. godine, prvi stepeni Okružnog suda je poništio prvobitnu presudu Opštinskog suda i dozvolio ponavljanje postupka. Podnosilac zahteva je izjavio reviziju. Dana 3. aprila 2014. godine, Vrhovni sud je odbio reviziju.
82. Dana 10. januara 2011. godine, KAP je podnela Žalbenom veću Posebne komore zahtev za ponavljanje postupka u slučaju Opštinskog suda. Dana 4. decembra 2013. godine, Specijalizovano veće Posebne komore je odbacio zahtev KAP-a.
83. Pre ove dve grupe činjenica, Sud primećuje da je KAP podnela svoj zahtev Okružnom sudu 30. aprila 2010. godine; sličan zahtev je podnet Posebnoj komori 10. januara 2011. godine. KAP je dobila odluku o svom zahtevu koji je podnet Okružnom sudu 3. aprila 2014. godine; odluka o njenom zahtevu podnetim Posebnoj komori je doneta 4. decembra 2013. godine.
84. Sud zaključuje da je negde između 10. januara 2011. godine i 4. decembra 2013. godine, KAP delovala istovremeno u Okružnom i Vrhovnom sudu, s jedne strane, i u Posebnoj komori, s druge strane.
85. Sud smatra da ponašanje KAP-a ne doprinosi jasnoći, transparentnosti i efikasnosti i efektivnosti slučaja.
86. Pored toga, Sud primećuje da je do aprila 2014. godine Osnovni sud počeo da razmatra novo-otvoreni slučaj. Međutim, 2. juna 2014. godine, KAP je tražila obustavu postupka. Dana 8. februara 2016. godine, Osnovni sud je obustavio slučaj do okončanja postupka likvidacije FMK-a. Kao što je gore navedeno, Osnovni sud je zasnovao svoju odluku na članu 10, stav 1 Aneksa Zakona br. 04/L-034 o Kosovskoj agenciji za privatizaciju i ta odluka je potvrđena 20. aprila 2016. godine od strane Apelacionog suda.

87. Sud smatra da su KPA/KAP nekako uporno održale nedosledno, ambivalentno i nepravilno proceduralno ponašanje, kada su, s jedne strane, tražile ponavljanje postupka pred Posebnom komorom Vrhovnog suda, jer je postupak likvidacije počeo i predmetna stvar je bila u isključivoj nadležnosti Posebne komore; a, sa druge strane, su tražile ponavljanje postupka pred redovnim sudovima, jer je postupak likvidacije bio u toku i predmetna stvar je takođe (sada više nije isključiva nadležnost Posebne komore) bila u nadležnosti redovnih sudova. Odmah nakon dobijanja ponavljanja postupka, KAP je tražila obustavu slučaja sve dok se postupak likvidacije ne okonča.
88. Sud ponovo podseća da podnosilac zahteva tvrdi da ga je sa neodređenom obustavom postupka, Apelacioni sud sprečio da dobije konačnu odluku o svom zahtevu za neisplaćene lične dohotke.
89. U tom smislu, Sud primećuje da je Vrhovni sud (Rev. 21/2014) priznao činjenicu da je *“rešenjem Okružnog suda u Peći, Ac. br. 141/2011 od 20.04.2011. godine, dozvoljeno ponavljanje postupka okončanog pravosnažnom presudom Opštinskog suda u Peći C. br. 133/03 od 27.10.2004. godine”*.
90. Sud takođe primećuje da je Apelacioni sud (AC. br. 949/16) priznao da *“zahtevom KPA od 06.07.2004. god. podnetim predsedniku Opštinskog suda u Peći, je traženo da se obustavi sudski postupak pošto je za ovu stvar bila nadležna Posebna komora Vrhovnog suda Kosova”; (...)* *“Ova presuda [C. br. 133/2003 Opštinskog suda u Peći od 27. oktobra 2004. godine] je dobila oblik pravosnažnosti dana 28.12.2004. godine”; (...)* *“Posebna komora Vrhovnog suda je rešenjem SR – 11 – 0001 donela odluku da je predlog za povlačenje predmeta C. br. 133/03 od Opštinskog suda u Peći u Posebnu komoru, odbijen”; (...)* *“Dana 27.06.2011. god., KAP je ponovo predočio zahtev za obustavu sudskog postupka u ovoj stvari, zbog toga što se preduzeće nalazi u procesu likvidacije”*.
91. Sud smatra da su redovni sudovi izgleda ignorisali i zanemarili u suštini odluku Specijalizovanog veća Posebne komore od 4. decembra 2013. godine i druge aspekte činjenica i zakona koji su bili relevantni za njihove efikasne odluke.
92. Sud uzima u obzir da je ESLjP imao u vidu princip ispravnog sprovođenja pravde, naime, da su redovni sudovi obavezni da pravilno postupaju sa slučajevima koji se nalaze pred njima (vidi: *mutatis mutandis*, ESLjP slučaj *Boddaert protiv Belgije*, br. 65/1991/317/389, presuda od 12. oktobra 1992. godine, stav 39).
93. Sud podseća da je ESLjP ponovio da je *“dužnost država ugovornica organizovati svoje pravne sastave na takav način da njihovi sudovi mogu svakome garantovati pravo na donošenje konačne odluke o sporovima koji se odnose na građanska prava i obaveze u razumnom roku”* (vidi: slučaj ESLjP od 4. septembra 2002. godine, *Mikulić protiv Hrvatske*, br. 53176/99, 45).
94. Pored toga, Sud ponavlja da pravo na sud kao što je garantovano članom 6. EKLjP štiti i sprovođenje pravosnažnih, obavezujućih sudskih odluka, koje, u državama koje prihvataju vladavinu prava, ne mogu da ostanu neoperativne na štetu jedne strane. (Vidi: *mutatis mutandis*, slučaj ESLjP, *Hornsby protiv Grčke*, predstavka br. 18357/91, presuda od 19. marta 1997. godine, stav 40.). Shodno tome, izvršenje sudske presude ne može se neopravdano odložiti.
95. Sud takođe podseća da je ESLjP prihvatio da se *„odlaganje izvršenje sudske odluke u razdoblju strogo potrebnom kako bi se omogućilo pronalaženje zadovoljavajućeg rešenja (...) može opravdati u izuzetnim okolnostima”*. (Vidi: *mutatis mutandis*, slučaj

ESLjP, *Immobiliare protiv Italije*, predstavka br. 22774/93, presuda od 28. jula 1999. godine, stav 69).

96. ESLjP je zaključio da „*dok se može prihvatiti da države ugovornice mogu (...) da intervenišu u postupku za izvršenje sudske odluke, posledica takve intervencije ne bi trebalo da spreči, poništi ili nepravедno odloži izvršenje ili, još manje, da ugrozi suštinu odluke*“. (Vidi: *Immobiliare protiv Italije*, isto, stav 74).
97. U tom smislu, Sud primećuje da su KPA/KAP preuzele inicijativu i da su redovni sudovi doneli svoje odluke o ponavljanju i obustavi postupaka na osnovu primenjivih zakona u vezi sa likvidacijom FMK-a kao DP-a. Međutim, redovni sudovi nisu uzeli u obzir pravne i činjenične aspekte koji su činili deo istorije slučaja, iako su redovni sudovi bili svesni njih i potencijalno bili u stanju da vode slučaj do kraja.
98. Pored toga, Sud primećuje da je od datuma kada je Ustav stupio na snagu, odluka o zahtevu podnosioca za neisplaćene lične dohotke već bila na čekanju devet godina bez donošenja konačne odluke o zahtevu podnosioca. Dakle, slučaj se nastavlja nakon čitavog tog perioda, i uglavnom se nastavlja *sine die*.
99. U stvari, Sud smatra da je podnosiocu zahteva bilo uskraćeno pravo na osnovu člana 6(1) Konvencije da dobije svoj zahtev za isplatu neisplaćenih ličnih dohodaka o kome je konačno odlučio sud.
100. Sud u nastavku smatra da ta situacija nije u saglasnosti sa principom vladavine prava.
101. Shodno tome, Sud utvrđuje da je došlo od povrede člana 31. Ustava u vezi sa članom 6 (1) ESLjP.

(ii) Navodne povrede prava na pravna sredstva

102. Sud podseća da je podnosilac zahteva takođe tvrdio da mu je povređeno pravo na pravna sredstva iz člana 32. Ustava. Međutim, podnosilac zahteva ne objašnjava kako je i zašto osporenom odlukom Apelacionog suda povređeno to pravo.
103. U tom smislu, Sud se poziva na član 32. [Pravo na pravno sredstvo] Ustava koji predviđa:

Svako lice ima pravo da koristi pravna sredstva na sudske i administrativne odluke, koje uskraćuju njena/njegova prava ili interese, na zakonom propisan način.
104. Sud se takođe poziva i na član 13. [Pravo na efektivno pravno sredstvo] EKLjP, koji predviđa:

Svako kome su povređena prava i slobode predviđeni u ovoj Konvenciji ima pravo na delotvoran pravni lek pred nacionalnim vlastima, bez obzira jesu li povredu izvršila lica koja su postupala u službenom svojstvu.
105. Sud smatra da se podnosilac zahteva žali pred Ustavnim sudom jer mu je povređeno pravo na pravosnažnu sudsku odluku u razumnom roku: on se ne žali zato što nije imao delotvorno pravno sredstvo da osigura svoje pravo na konačnu odluku u razumnom roku.
106. U stvari, Sud je utvrdio da je njegov zahtev prihvatljiv, i to jer je iscrpeo sva pravna sredstva na raspolaganju u skladu sa principom supsidijarnosti. Zapravo, Sud je svestan

toga da kosovski pravni sistem ne predviđa pravna sredstva za ubrzanje postupaka pred javnim organima, uključujući i redovne sudove, i dobijanje konačne odluke u predviđenom roku. Prema tome, Sud smatra da je u ovim okolnostima sam Ustavni sud jedino pravno sredstvo za podnosioca zahteva da osigura svoje pravo na pravovremenu i konačnu odluku.

107. Sud podseća da ESLjP smatra da *“iako trenutno ne postoji model koji preovladava u pravnim porecima država ugovornica u pogledu sredstava za prekomerno trajanje postupaka, postoje primeri koje proističu iz same sudske prakse Suda o pravilu iscrpljivanja unutrašnjih pravnih sredstava koje pokazuje da nije nemoguće da se stvore takva sredstva i da se efektivno deluje (vidi, na primer, slučaj ESLjP, Gonzalez Marin protiv Španije (dec.), br. 39521/98, ESLjP 1999-VII, i Tomé Mota protiv Portugalije (dec.), br. 32082/96, ESLjP 1999-IX)”*. (Vidi: slučaj Kudla protiv Poljske, br. 30210/96, presuda od 26. oktobra 2000. godine, stav 154).
108. U istom slučaju, ESLjP je u nastavku smatrao da ako se član 13 *“tumači kao da ne može da se primeni za pravo na suđenje u razumnom roku, kao što je garantovano članom 6, stav 1, pojedinci će sistematski biti primorani da podnose žalbe Sudu u Strazburu, koje bi u suprotnom i po mišljenju Suda uopšteno, trebale kao prvo da se podnesu domaćem pravnom sistemu”* (vidi: slučaj ESLjP, Kudla protiv Poljske, isto, stav 115).
109. Sud smatra, kao što je i ESLjP utvrdio, da je *“ispravno tumačenje člana 13 da ta odredba garantuje delotvorno pravno sredstvo pred domaćim organima zbog navodne povrede uslova iz člana 6, stav 1 o suđenju slučaja u razumnom roku”* (vidi: Kudla protiv Poljske, isto, stav 115).
110. Stoga, uzimajući u obzir potrebu da pravosudni sistem Kosova uspostavi pravna sredstva koja obezbeđuju pravovremene odluke, Sud u ovim okolnostima utvrđuje da nije došlo do povrede člana 32. [Pravo na pravno sredstvo] Ustava u vezi sa članom 13 [Pravo na delotvorni pravni lek] EKLjP.

(iii) Navodna povreda prava na jednakost pred zakonom i opšta načela Ustava

111. Sud već je utvrdio povredu člana 31. (2) Ustava u vezi sa članom 6. (1) EKLjP.
112. Shodno tome, Sud smatra da nije potrebno da ispituje druge žalbe podnosioca zahteva u skladu sa članom 21. [Opšta načela] i 24. [Jednakost pred zakonom] Ustava.

Zaključak

113. Sud primećuje da je Apelacioni sud potvrdio neograničenu obustavu postupka *sine die*. Stoga, Sud smatra da neograničena obustava postupka uskraćuje podnosiocu konačnu odluku o svom zahtevu za isplatu neisplaćenih ličnih dohodaka. Prema tome, Sud utvrđuje da je došlo do povrede člana 31 (2) Ustava u vezi sa članom 6 (1) EKLjP.
114. Sud takođe utvrđuje da u okolnostima slučaja nije došlo od povrede člana 32. [Pravo na pravno sredstvo] Ustava.
115. Sud dalje utvrđuje da nije potrebno da ispituje druge žalbe podnosioca zahteva na osnovu člana 21. [Opšta načela] i 24. [Jednakost pred zakonom] Ustava.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113 (7) Ustava, članom 20. Zakona i pravilom 56 (a) Poslovnika, na sednici održanoj dana 31. maja 2017. godine

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI, jednoglasno, zahtev prihvatljivim;
- II. DA UTVRDI, većinom glasova, da je došlo do povrede člana 31 (2) Ustava u vezi sa članom 6 (1) Evropske konvencije o ljudskim pravima;
- III. DA PROGLASI nevažećim rešenje Ac. br. 949/16 Apelacionog suda od 20. aprila 2016. godine u skladu sa pravilom 74 Poslovnika;
- IV. DA VRATI odluku Ac. br. 949/16 Apelacionom sudu na ponovno razmatranje u skladu sa ovom presudom Ustavnog suda, u skladu sa pravilom 74 Poslovnika;
- V. ZAHTEVA od Apelacionog suda da obavesti Ustavni sud što je pre moguće, ali ne kasnije od 6 (šest) meseci, u vezi sa merama koje su preduzete za sprovođenje presude ovog Suda u skladu sa pravilom 63 Poslovnika Suda;
- VI. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- VII. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20 (4) Zakona;
- VIII. DA PROGLASI da ova odluka stupa na snagu odmah.
- IX. DA POŠALJE kopiju ove presude Sudskom savetu Kosova i Vladi Kosova radi informacije.

Sudija izvestilac

Almiro Rodrigues

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI134/16 Podnosilac zahteva: Dedë Hasani, ocena ustavnosti presude PAKR. br. 379/16 Apelacionog suda Kosova od 21. septembra 2016. godine

KI134/16, rešenje o neprihvatljivosti od 3. maja 2017. godine, objavljeno 12. jula 2017. godine

Gljučne reči: individualni zahtev, ocena ustavnosti presude Apelacionog suda, krivični postupak, očigledno neosnovan

Podnosilac ovog zahteva je napadnut od strane lica M.C. i tom prilikom je zadobio teške telesne povrede. Nakon toga, javni tužilac u Đakovici je podigao optužnicu protiv M.C. za krivično delo teška telesna povreda iz člana 154, stav 1 Privremenog krivičnog zakona Kosova, a ubrzo i preinačio optužnicu u okviru istog krivičnog dela.

Posle utvrđivanja činjeničnog stanja i stepena povreda koje je zadobio podnosilac zahteva, Osnovni sud u Đakovici je doneo presudu kojim je M.C. proglasio krivim i osudio ga na kaznu zatvora u trajanju od 7 (sedam) meseci. Podnosilac zahteva je pokrenuo i parnični postupak protiv M.C. zbog naknade materijalne štete.

Podnosilac zahteva i državni tužilac su zahtevali težu kaznu, dok je zastupnik M.C. tvrdio da je došlo do povrede procesnog zakona i osporavao izrečenu zatvorsku kaznu.

Presudom Apelacionog suda Kosova delimično je usvojena žalba M.C. i kazna je preinačena na 6 (šest) meseci zatvora, dok su žalbe podnosioca zahteva odbijene kao neosnovane.

Podnosilac zahteva tvrdi da je došlo do povrede članova 21., 22., i 31. Ustava kao i člana 1 Protokola 1 EKLJP. Podnosilac zahteva se žali i da su mu povređena osnovna prava od strane dva suda jer je napadnut i zadobio je teške telesne povrede za koje M.C. nije kažnjen proporcijalno sa počinjenim delom, da mu je nepravedno uskraćeno pravo na naknadu štete i da mu je pravo na suđenje u razumnom vremenu povređeno.

U ovom slučaju, Sud primećuje da tvrdnja podnosioca zahteva o povredi razumnog roka postupka nije opravdana. Sudovi su bili aktivni u svakom stepenu - prvostepenom i žalbenom, a dužina koja je bila potrebna da se zaključi postupak se desila više zbog njihovih razloga da pravilno sprovedu pravdu.

Podnosilac zahteva, međutim nije dostavio Sudu nijednu odluku u vezi sa svojim zahtevom za naknadu u parničnom postupku.

Dakle, zahtev na osnovu sveobuhvatne ocene tvrdnji treba da se proglasi neprihvatljivim, kao očigledno neosnovan, u skladu sa pravilom 36 (2) (a) i (c) Poslovnika o radu Ustavnog suda.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI134/16

Podnosilac

Dedë Hasani**Ocena ustavnosti presude PAKR. br. 379/16 Apelacionog suda Kosova
od 21. septembra 2016. godine****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Dedë Hasani (u daljem tekstu: podnosilac zahteva) iz sela Meja, opština Đakovica, koga zastupa Teki Bokshi, advokat.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava presudu PAKR. br. 379/16 Apelacionog suda Kosova od 21. septembra 2016. godine u vezi sa presudom Pkr. br. 174/14 Osnovnog suda u Đakovici od 26. aprila 2016. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene presude Apelacionog suda Kosova.
4. Podnosilac tvrdi povredu članova 21. [Opšta načela], 22. [Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata], 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 1. Protokola br. 1 (Zaštita imovine) Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), članovima 22. i 47. Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 23. novembra 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
7. Dana 14. decembra 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Snezhanu Botusharovu za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Ivan Čukalović i Bekim Sejdiu.
8. Dana 2. februara 2017. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i tražio od njega da popuni formular zahteva pored svih relevantnih dokumenata kao što je propisano članom 22.4 Zakona i pravilom 29 Poslovnika.
9. Dana 1. marta 2017. godine, podnosilac zahteva je podneo relevantna dokumenta kao što je propisano članom 22.4 Zakona i pravilom 29 Poslovnika. Kopija podneska je uručena Apelacionom sudu.
10. Dana 7. marta 2017. godine, Sud je u skladu sa pravilom 29 (c) Poslovnika tražio od podnosioca zahteva da podnese punomoćje za Tekija Bokshija u roku od 5 (pet) dana.
11. Dana 15. marta 2017. godine, podnosilac zahteva je podneo punomoćje za Tekija Bokshija.
12. Dana 3. maja 2017. godine, Veće za razmatranje je razmatralo izveštaj sudije izvestioca i preporučilo Sudu neprihvatljivost zahteva.

Pregled činjenica

13. Prema dostavljenim dokumentima, 20. juna 2007. godine podnosilac zahteva je napadnut i zadobio je teške telesne povrede od strane M.C.
14. Dana 17. jula 2007. godine, javni tužilac u Đakovici je podigao optužnicu PP. br. 300/2007 protiv M.C. za krivično delo teška telesna povreda iz člana 154. stav 1 ondašnjeg Privremenog krivičnog zakona Kosova (u daljem tekstu: PKZK).
15. Dana 20. jula 2007. godine, javni tužilac u Đakovici je preinačio svoju optužnicu protiv M.C. za isto krivično delo, ali na osnovu člana 154, stav 2, tačka 4 u vezi sa stavom 1 PKZK-a.
16. Od 2009. godine do 2014. godine, nekoliko sudskih stepena su se bavila slučajem. Oni su se bavili različitim pitanjima, kao što su tačnost pravne kvalifikacije krivičnog dela M.C., ozbiljnost povreda koje je zadobio podnosilac zahteva na osnovu relevantnih medicinskih veštačenja, kao i zahtevom javnog tužioca da se prenese stvar Odeljenju za teška krivična dela.
17. Dana 26. aprila 2016. godine, Osnovni sud u Đakovici je presudom PKR. br. 174/14 proglasio M.C. krivim za izvršenje krivičnog dela teška telesna povreda i osudio ga kaznom zatvora u trajanju od 7 (sedam) meseci. Osnovni sud je savetovao podnosioca zahteva da pokrene parnični postupak za materijalnu štetu. Iz dokumenata se vidi da je zastupnik podnosioca zahteva izjavio pred Osnovnim sudom da će podnosilac zahteva tražiti novčanu naknadu u parničnom postupku.
18. Presuda Osnovnog suda je osporena od strane podnosioca zahteva, državnog tužioca i predstavnika optuženog M.C. pred Apelacionim sudom. Podnosilac zahteva i državni tužilac su tražili težu kaznu za optuženog M. C., kao i da on da plati proceduralne

troškove koje je izazvao podnosiocu zahteva. Zastupnik optuženog M.C. se žalio na povredu procesnog zakona i pogrešno i nepotpuno utvrđivanje činjeničnog stanja. On je osporio krivičnu kaznu i odluku o troškovima krivičnog postupka. On je tražio da se M.C. oslobodi od krivične optužbe ili da se vrati predmet Osnovnom sudu na preispitivanje.

19. Dana 21. septembra 2016. godine, presudom PAKR. br. 379/16 Apelacioni sud Kosova je delimično usvojio žalbu M.C. i preinačio kaznu na 6 (šest) meseci zatvora. Žalba podnosioca zahteva je odbijena, kao neosnovana. Što se tiče teže kazne za optuženog M.C., Apelacioni sud je, *inter alia*, naveo da je došlo do prekvalifikacije krivičnog dela što je zahtevalo drugačiju kaznu. Tako je preinačena kazna bila proporcionalna intenzitetu društvene opasnosti krivičnog dela i stepenu krivične odgovornosti optuženog.

Navodi podnosioca

20. Podnosilac zahteva tvrdi povredu članova 21. [Opšta načela], 22. [Direkta primena međunarodnih sporazuma i instrumenata], 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 1 Protokola br. 1 (Zaštita imovine) Evropske konvencije o ljudskim pravima.
21. Podnosilac zahteva se žali da su mu povređena osnovna prava od strane dva suda jer: (i) ga je M.C. napao i izazvao teške telesne povrede za koje nije kažnjen proporcijalno sa počinjenim delom; (ii) mu je nepravredno uskraćeno pravo na naknadu štete i (iii) mu je pravo na suđenje u razumnom vremenu povređeno.
22. Što se tiče presude PAKR. br. 379/16 Apelacionog suda, podnosilac zahteva tvrdi: “... *Apelacioni sud je preinačio prvostepenu presudu, oglasio optuženog krivim za lakše krivično delo, iako je utvrđeno da je izvršio teže krivično delo, oglasio ga je krivim za krivično delo za koje je zaprećena kazna zatvora u trajanju od 6 meseci do 5 godina i prilikom kažnjavanja odmerio mu je zakonski minimum*”.

Prihvatljivost zahteva

23. Sud će ispitati da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti propisane u Ustavu i dalje precizirane u Zakonu i Poslovniku.
24. U tom smislu, Sud se poziva na član 113.7 [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuje:

“Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.”

25. Sud se poziva i na član 48. Zakona, koji propisuje:

Član 48. [Tačnost podneska]

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”.

26. Sud dalje uzima u obzir pravilo 36 (2) (a) i (c) Poslovnika, koje precizira:

“(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:

(a) da zahtev nije *prima facie* opravdan, ili

[...]

(c) da podnosilac zahteva nije žrtva kršenja prava zagaranovanih Ustavom".

27. Sud primećuje da dokle god se podnosilac zahteva žali da mu je pravo na pravično i nepristrasno suđenje i pravo na imovinu povređeno on koristi različite argumente. Kao prvo, da osoba koja ga je napala nije proporcionalno kažnjena u odnosu na izvršeno krivično delo. Kao drugo, da je sudski postupak prevazišao razuman rok i treće, da mu je nepravredno uskraćeno pravo na naknadu kao oštećenoj strani u krivičnom postupku.
28. Što se tiče tvrdnje podnosioca zahteva o težini kazne za M.C., Sud opaža da je Apelacioni sud objasnio da: (i) je izvršena prekvalifikacija krivičnog dela što je zahtevalo drugačiju kaznu (ii) je preinačena kazna proporcionalna sa intenzitetom društvene opasnosti krivičnog dela i stepenu krivične odgovornosti optuženog; i (iii) je bilo olakšavajućih okolnosti u korist M.C., jer je bio mlad kada je izvršio krivično delo, da mora da izdržava porodicu i njegovo dobro ponašanje od kada je izvršio krivično delo.
29. Sud naglašava da nije zadatak Ustavnog suda da se bavi greškama u činjenicama ili zakonu navodno počinjenim o strane redovnih sudova prilikom ocene dokaza ili primene zakona (zakonitost), osim i u meri u kojoj su mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost) (vidi, na primer: slučaj br. KI89/15, podnosilac zahteva: *Fatmir Koci*, rešenje o neprihvatljivosti od 22. marta 2016. godine, stav 38).
30. Ustavni sud podseća da nije sud utvrđivanja činjenica i samim tim, pravilno i potpuno utvrđivanje činjeničnog stanja je u punoj nadležnosti redovnih sudova. Uloga Ustavnog suda je da obezbedi saglasnost sa pravima garantovanim Ustavom i drugim pravim instrumentima i ne može, dakle, da deluje kao „sud četvrtog stepena“ (vidi: slučaj *Akdivar protiv Turske*, br. 21893/93, ESLJP, presuda od 16. septembra 1996. godine, stav 65, vidi, i: *mutatis mutandis* slučaj KI86/11, podnosilac zahteva: *Milaim Berisha*, rešenje o neprihvatljivosti od 5. aprila 2012. godine).
31. U stvari, uloga redovnih sudova je da tumače i primenjuju relativna pravila procesnog i materijalnog prava (vidi: *Garcia Ruiz protiv Španije*, i vidi i: *mutatis mutandis* Ustavni sud od Republike Kosovo: slučaj br. KI156/15, rešenje o neprihvatljivosti od 23. decembra 2016. godine, stav 42).
32. Treba imati na umu da – s obzirom da je ovo veoma čest izvor nesporazuma među podnosiocima zahteva - „pravičnost“ prema članu 31. Ustava i članu 6. Konvencije nije „supstancijalna“ pravičnost (taj pojam je jednim delom pravni, jednim delom etički i može ga primeniti samo sudeći sudija), već je to „procesna“ pravičnost. U praktičnom smislu to se svodi na kontradiktorni postupak u kome se mogu čuti podnesci stranaka i u kome su stranke pred sudom ravnopravne (vidi: slučaj *Star Cate - Epilekta Gevmata i drugi protiv Grčke*, predstavka br. 54111/07, ESLJP, odluka od 6. jula 2010. godine).
33. U svetlu gore navedenih razmatranja, Sud primećuje da je podnosilac zahteva imao korist od adversarnog postupka; da je bio u stanju da u raznim fazama ovog postupka izvede argumente i dokaze koje je smatrao relevantnim za svoj slučaj; da je imao priliku da efikasno ospori argumente i dokaze koje je navela suprotna strana; da su svi njegovi argumenti koji su, objektivno gledano, bili relevantni za rešenje slučaja pravilno saslušani i uredno pregledani od strane sudova; da su činjenični i pravni razlozi za osporene odluke naširoko razmotreni; i da su, prema tome, postupci kao celina bili pravični (vidi: slučaj *Garcia Ruiz protiv Španije*, predstavka br. 30544/96, [VV], presuda od 21. januara 1999. godine, stav 29).

34. Činjenica da se podnosilac zahteva ne slaže sa ishodom slučaja ne može mu poslužiti kao argumentovana tvrdnja o povredi prava i sloboda koja su garantovana Ustavom i Konvencijom (vidi: slučaj br. KI125/11, *Shaban Gojnovci*, rešenje o neprihvatljivosti od 28. maja 2012. godine, stav 28).
35. Što se tiče tvrdnje podnosioca zahteva o prekomernoj dužini postupaka, Sud primećuje da član 31. Ustava i član 6 (1) Konvencije obavezuje nadležne vlasti da organizuju pravosudni sistem na taj način da sudovi ispune sve uslove predviđene u navedenom članu (vidi: slučaj *Abdoella protiv Holandije*, ESLJP, predstavka br. 12728/87, presuda od 25. novembra 1992. godine, stav 24).
36. U ovom slučaju, Sud primećuje da tvrdnja podnosioca zahteva o povredi razumnog roka postupka nije opravdana. Sudovi su bili aktivni u svakom stepenu - prvostepenom i žalbenom, a dužina koja je bila potrebna da se zaključi postupak se desila više zbog njihovih razloga da pravilno sprovedu pravdu.
37. Štaviše, Sud opaža da je u ovom slučaju postupcima duže trebalo da se zaključe, jer: (i) su podnosilac, optuženi i državni tužilac koristili sva pravna sredstva u svoju korist u cilju osporavanja rešenja sudova (ii) je došlo do promena u krivičnom zakonu, Zakonu o krivičnom postupku i Zakonu o sudovima koji su realizovani u 2013. godini i (iii) su sudovi morali da odgovore na brojne tvrdnje u ovom krivičnom slučaju pokrenute od strane različitih aktera. Tako da navodna povreda postupka ne može da se pripiše sudovima ili u krajnjem slučaju, podnosilac zahteva nije potkrepio tu tvrdnju (vidi: Ustavni sud Republike Kosovo, slučaj br. K107/15, rešenje o neprihvatljivosti od 8. decembra 2016. godine).
38. Što se tiče tvrdnje podnosioca zahteva da mu je nepravедно uskraćeno pravo na naknadu kao oštećenoj strani u krivičnom slučaju, Sud primećuje da primenljiv zakon na Kosovu predviđa oštećenim stranama pravo da traže naknadu u parničnom postupku.
39. Podnosilac zahteva, međutim nije dostavio Sudu nijednu odluku u vezi sa svojim zahtevom za naknadu u parničnom postupku, i stoga je ta tvrdnja očigledno neosnovana.
40. Konačno, Sud smatra da podnosilac zahteva samo nabraja i uopšteno opisuje sadržaj ustavnih odredbi, bez potkrepljivanja tačno kako su te odredbe bile povređene u njegovom slučaju kao što je propisano članom 48. Zakona.
41. Dakle, zahtev na osnovu sveobuhvatne ocene svih tvrdnji treba da se proglasi neprihvatljivim, kao očigledno neosnovan, u skladu sa pravilom 36 (2) (a) i (c) Poslovnika, jer podnosilac zahteva nije žrtva povrede prava koja su garantovana Ustavom.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7. Ustava, članom 48. Zakona i pravilom 36 (2) a) i c) Poslovnika, dana 03. maja 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- V. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- VI. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;

VII. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona;

VIII. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Snezhana Botusharova

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizaj

**KI55/17, podnositeljka zahteva: Tonka Berisha, ocena ustavnosti odluke KGJ
br. 13/2017 Sudskog saveta Kosova od 13. januara 2017. godine**

KI55/17, presuda, usvojena 5. jula 2017. godine, objavljena 17. jula 2017. godine

Ključne reči: individualni zahtev, upravni spor, pravo na pravično i nepristrasno suđenje, pravo na pravna sredstva, pravo na izbor, pravo na delotvorni pravni lek, jednakost pred zakonom, prihvatljiv zahtev

U ovom slučaju, podnositeljka zahteva je osporila odluku Sudskog saveta Kosova. Podnositeljka zahteva je tvrdila povredu prava na pravično i nepristrasno suđenje, prava na pravna sredstva, prava na izbor i učešće, sudsku zaštitu prava i povredu člana 108.4 Ustava i povredu člana 13. [Pravo na delotvorni pravni lek] EKLjP-a.

Sud je u ovom slučaju utvrdio da mehanizam glasanja koji je primenio SSK za kandidate za imenovanje jednog kandidata na poziciju predsednika Apelacionog suda nije predvideo neophodne zaštitne mere koje bi garantovale dovoljnu primenu principa jednakosti, zasluga, transparentnosti i otvorenosti i tokom procesa glasanja. Prema Sudu, kao rezultat takvog pogrešnog procesa glasanja, svi kandidati za predsednika Apelacionog suda su stavljeni u poziciju pravne nesigurnosti, nejednakosti i nezasluženog izbora.

Stoga, Sud je većinom glasova odlučio da proglasi zahtev prihvatljivim, utvrdi povredu članova 24. [Jednakost pred zakonom], 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i 108 (1) i (4) [Sudski savet Kosova] Ustava.

PRESUDA

u

slučaju br. KI55/17

Podnosilac

Tonka Berisha**Ocena ustavnosti odluke KGJ br. 13/2017 Sudskog saveta Kosova od 13. januara 2017. godine****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnela Tonka Berisha (daljem tekstu: podnositeljka zahteva), koju zastupa advokat Artan Qerkini iz advokatske kancelarije „Sejdiu&Qerkini“ sa sedištem u Prištini.

Osporena odluka

2. Podnositeljka zahteva osporava odluku KGJ br. 13/2017 Sudskog saveta Kosova (u daljem tekstu: SSK) od 13. januara 2017. godine o izboru Hasana Shale za predsednika Apelacionog suda Kosova.
3. Podnositeljka zahteva je sudija Apelacionog suda i bila je kandidat na izboru za poziciju predsednika Apelacionog suda.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar je ocena ustavnosti gore navedene odluke SSK-a, kojom podnositeljka zahteva tvrdi da su joj povređena prava garantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], članom 32. [Pravo na pravno sredstvo], članom 45. [Pravo na izbor i učešće], članom 54. [Sudska zaštita Prava] i članom 108.4 [Sudski savet Kosova] Ustav Republike Kosova (u daljem tekstu: Ustav). Pored toga, podnositeljka zahteva tvrdi i povredu člana 13. (Pravo na delotvorni pravni lek) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP). Iako podnositeljka zahteva nije eksplicitno navela povredu člana 24. [Jednakost pred zakonom] Ustava, u suštini i u obrazloženju, zahtev se odnosi i na navodnu povredu njenog prava na jednakost pred zakonom.
5. Podnositeljka zahteva takođe traži od Suda da zakaže raspravu u skladu sa pravilom 39 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosova (u daljem tekstu: Poslovnik o radu).

Pravni osnov

6. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik o radu).

Postupak pred Ustavnim sudom

7. Dana 28. aprila 2017. godine, podnositeljka je podnela zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
8. Dana 4. maja 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Snezhanu Botusharovu za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Almiro Rodrigues (predsedavajući), Ivan Čukalović i Selvete Gërzhaliu-Krasniqi.
9. Dana 5. maja 2017. godine, Sud je obavestio podnositeljku o registraciji zahteva i dostavio kopiju zahteva SSK-u i tražio da podnesu komentare, ako imaju, do 11. maja 2017. godine.
10. Dana 11. maja 2017. godine, SSK je podneo svoje komentare.
11. Dana 26. maja 2017. godine, podnositeljka zahteva je obavestena o komentarima SSK-a i pozvana je da podnese bilo koja dodatna zapažanja do 2. juna 2017. godine.
12. Podnositeljka zahteva nije podnela nikakva zapažanja.
13. Dana 5. jula 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu da proglasi zahtev prihvatljivim i utvrdi povredu.
14. Dana 5. jula 2017. godine, Sud je većinom usvojio prihvatljivost zahteva.
15. Istog datuma, Sud je većinom glasao da utvrdi povredu.

Pregled činjenica

16. Dana 28. oktobra 2016. godine, SSK je doneo odluku KJC. br. 132/2016 o objavljivanju upražnjenog radnog mesta za predsednika Apelacionog suda.
17. Dana 04. novembra 2016. godine, raspisano je upražnjeno radno mesto za predsednika Apelacionog suda.
18. U međuvremenu, SSK je imenovao Komisiju za ocenjivanje i intervjuisanje kandidata (u daljem tekstu: Komisija).
19. Dana 19. decembra 2016. godine, Komisija je intervjuisala kandidate i ocenila ih na sledeći način:
 1. Tonka Berisha - 100 bodova
 2. Hasan Shala - 84 bodova
 3. Xhevdet Abazi - 77 bodova
20. Nakon navedenog ocenjivanja, glasalo se za tri kandidata za poziciju predsednika Apelacionog suda.

21. Dana 13. januara 2017. godine, odvio se prvi krug glasanja. Tonka Berisha, rangirana prva na listi na osnovu dobijenih bodova zasnivajući se na proseku bodova Komisije, glasala se prva i dobila je 2 glasa "ZA", 1 glas "PROTIV" i 6 "UZDRŽANIH". Prema SSK-u, ona nije dobila potrebnu većinu glasova i proces glasanja je nastavljen za drugog kandidata.
22. U drugom krugu koji se odvio istog dana, Hasan Shala se rangirao kao drugi kandidat na listi i dobio je 7 glasova "ZA", 1 glas "PROTIV" i 1 "UZDRŽAN".
23. Tada je SSK (odluka br. 13/2017), izabrao Hasana Shalu za poziciju predsednika Apelacionog suda Kosova.

Navodi podnosioca

24. Podnositeljka zahteva tvrdi povredu svojih prava koja su garantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] (u vezi sa članom 24. [Jednakost pred zakonom]), članom 32. [Pravo na pravno sredstvo], članom 45. [Pravo na izbor i učešće], članom 54. [Sudska zaštita Prava] i članom 108.4 [Sudski savet Kosova] Ustava. Pored toga, podnositeljka zahteva takođe tvrdi povredu člana 13. (Pravo na delotvorni pravni lek) EKLjP.
25. Što se tiče merituma i obrazloženja odluke SSK-a, podnositeljka zahteva tvrdi da SSK „nije postupao u skladu sa ustavnim standardima za predlaganje sudija za rukovodeću poziciju u pravosudnom sistemu Kosova. Ustavna norma traži da se izbor SSK- mora vršiti na osnovu zasluge kandidata, dok gore navedena odluka SSK-a ne sadrži nikakvo obrazloženje zašto gđa Tonka Berisha ikako je rangirana na prvom mestu od strane Komisije za ocenjivanje i intervjuisanje kandidata za predsednika Apelacionog suda nije imala dovoljno zasluga da se izabere kao predsednik Apelacionog suda Kosova”.
26. Što se tiče saglasnosti Pravilnika SSK-a br. 14/2016 o postupcima izbora, imenovanja, ocenjivanja, suspenzije i razrešenja predsednika sudova, podnositeljka zahteva navodi da SSK “nije primenio ustavne standarde predviđene članom 108.4. Jasno se primećuje da Pravilnik SSK-a 14/2016 o Postupcima izbora, imenovanja, ocenjivanja, suspenzije i razrešenja predsednika sudova ne primenjuje Ustavom predviđene standarde. U takvoj situaciji, treba da se uzme u obzir primena hijerarhije pravnih akata, gde Ustav svakako dominira bilo koji drugi pravni akt koji je u sukobu sa Ustavom”.
27. Što se tiče delokruga člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava, podnositeljka zahteva smatra da “Ustav garantuje jednaku zaštitu prava kako pred sudovima, tako i pred ostalim državnim organima kao što je u stvari SSK. Zbog toga, ne postoji dilema da se efekti člana 31. ustava prostiru van sudskih procedura. Povodom izbora sudija za rukovodeće pozicije u pravosuđu, na osnovu ustavnih odredaba, SSK treba da ima u vidu da ova državna institucija treba da ima veoma jasnu sliku, realno ocenjivanje, na osnovu svih zasluga, subjektivnih i objektivnih kriterijuma i da na kraju dođe do što boljih i punih kandidatura, sa što širom podrškom”.
28. Podnositeljka zahteva takođe tvrdi povredu člana 32. [Pravo na pravno sredstvo] Ustava u vezi sa članom 13. (Pravo na delotvorni pravni lek) EKLjP, jer njoj „nije data odluka o izboru g. Hasana Shale na poziciji predsednika Apelacionog suda. Gore pomenuti Pravilnik SSK-a, ne predviđa mogućnost žalbe protiv odluke SSK-a za izbor za predsednika Apelacionog suda. Kao rezultat toga, može se konstatovati da pomenuti

Pravilnik ugrožava pravo podnositeljke zahteva prema članu 32. Ustava Kosova i članu 13. EKLJP-a”.

29. Pored toga, podnositeljka zahteva tvrdi povredu člana 54. [Sudska zaštita prava] Ustava jer „*upravna delatnost treba podlegnuti kontroli od strane sudova, u skladu sa zakonskim odredbama. Ne dostavljanjem odluke za izbor predsednika Apelacionog suda, podnositeljki zahteva, ugroženo je pravo za pristup sudu, jer u njenom konkretnom slučaju, njoj je onemogućeno da započne zakonske postupke za osporavanje odluke sudskim putem. Ovim slučajem, takođe je onemogućena sudska kontrola odluka javnih upravnih organa*”.
30. Što se tiče delokruga člana 45. [Pravo na izbor i učešće] Ustava, podnositeljka zahteva navodi da „*ovaj poštovani sud treba da opširnije tumači član 45. ne dozvoljavajući da se isti koristi samo kada se tiče ugrožavanja prava da bude biran na državnim i opštinskim izborima, jer se ovo pravo garantuje građanima Republike Kosovo, kako bi bili birani na svaku javnu funkciju. U navedenom slučaju, pravo da bude birana je uskraćeno zbog načina primene člana 4. stav 2. Pravilnika br. 14/2016*”.
31. Što se tiče uslova za iscrpljenje pravnih sredstava, podnositeljka zahteva smatra da je „*Evropski sud za ljudska prava zauzeo stav da, kako bi obavezali stranku da iscrpi pravna sredstva pre podnošenja zahteva pri Ustavnom sudu, ta pravna sredstva trebaju postojati. U slučaju Selmouni v. France, Evropski sud je naveo da pravna sredstva koja trebaju da se iscrpe trebaju da postoje i da ne postoje samo u teoriji nego i u praksi, znači da budu adekvatni i efektivni. I ovaj poštovani Ustavni sud je tretirao ovo pitanje i u slučaju Valon Bislimi v. Ministarstvo unutrašnjih Poslova, Sudskog saveta i Ministarstva Pravde i zaključio je da nesprovođenje zakonskog okvira vezano za žalbeni postupak nije pružio pomenutom podnosiocu realna i efektivna pravna sredstva, kojim slučajem je Sud primio zahtev, iako nisu iscrpljena sva prethodna pravna sredstva predviđena zakonom*”.
32. Pored toga, jačanje svog stava da nema delotvornih pravnih sredstava u njenom slučaju, podnositeljka zahteva se poziva na presudu ovog Suda u slučaju br. KI99/14 i KI100/14 *Shyqyri Sylja i Laura Pula*, ocena ustavnosti odluka Tužilačkog saveta Kosova vezanih za postupak izbora Glavnog državnog tužioca od 8. jula 2014. godine.
33. Podnositeljka zahteva traži od Suda da „*se ne izjasni u vezi načina primene Pravilnika SSK-a 14/2016, već da između ostalog utvrdi da isti ugrožava [njena] elementarna ustavna prava*”.
34. Konačno, podnositeljka zahteva traži od Suda (i) da proglasi zahtev prihvatljivim; (ii) da naloži održavanje rasprave u skladu sa pravilom 39 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo, i; (iii) da utvrdi da je došlo od povrede njenih prava koja su garantovana članom 31. u vezi sa članovima 24., 32., 54. i 45. Ustava u vezi sa članom 13. EKLJP.

Komentari podneti od strane Sudskog saveta Kosova

35. SSK je odgovorio na pitanje da li je podnositeljka zahteva bila ovlašćena strana da podnese zahtev navodeći da je, naime zahtev neprihvatljiv, jer „*shodno članu 113, stav 7 Ustava Republike Kosovo, Sud će odlučivati samo o stvarima koje je pred Sudom podnela ovlašćena strana. Iz ovoga se vidi da podnosilac zahteva stoga nije ovlašćena strana da podnese ovu stvar pred Sudom*”.
36. Što se tiče pitanja iscrpljivanja pravnih sredstava, SSK je naveo da je odluka SSK-a „*upravni akt i kao takva, upravni spor može da se pokrene protiv nje pred Osnovnim*

sudom u Prištini, odnosno pred Odeljenjem za upravna pitanja. Podnosilac (...) može eventualno da podnese gore navedeni slučaj Ustavnom sudu tek nakon iscrpljivanja svih pravnih sredstava predviđenih zakonom, koje ona (tužilja) nije iscrpela”.

37. Što se tiče ishoda procesa glasanja u izboru predsednika Apelacionog suda, SSK je naveo da je „na održanoj Sednici 13. januara 2017. godine, nakon glasanja po pitanju ovog predmeta, došao do sledećeg rezultata:

*U prvoj rundi **Gda. Tonka Berisha**, rangirana kao prva u listi na osnovu dobijenih poena, prema proseku poena Komisije za ocenu, dobila je **2 glasova ZA, 1 glas PROTIV i 6 glasova UZDRŽANIH**.*

*U drugoj rundi **g. Hasan Shala** rangiran kao drugi na listi na osnovu dobijenih poena prema proseku poena Komisije za ocenu, dobio je **7. glasova ZA, 1 glas PROTIV i 1. glas UZDRŽAN**”.*

38. SSK je u nastavku naveo da “uzimajući u obzir način glasanja i uz podršku Uredbe 09/2016, izmenjen i dopunjen Uredbom 14/2016, u prisustvu međunarodnih partnera, medija i javnosti, Sudski savet Kosova je **UTVRDIO** da je g. Hasan SHALA u drugoj rundi glasanja dobio je prostu većinu glasova od 7. glasova ZA, 1. glas PROTIV i 1. glas UZDRŽAN i **ODLUČIO** je da je g. Hasan Shala da bude imenovan predsednik Apelacionog suda sa mandatom od 4. godine”.
39. Što se tiče tvrdnje podnositeljke zahteva o povredi člana 108 (4) [Sudski savet Kosova] Ustava, SSK je smatrao da “Član 108.4 Ustava, na eksplicitan način reguliše principe nad kojima Sudski savet Kosova predlaže imenovanje sudija. Ova odredba ne određuje principe nad kojima se treba vršiti imenovanje predsednika Apelacionog suda (...). U tom smislu, ustavna odredba iz člana 108. stav 4. Ustava Kosova predstavlja ustavnu osnovu u kojoj se uključuju osnovni principi koji su ustavno – pravna povlastica vezano za način izbora sudija. Funkcija Predsednika sudova, u konkretnom slučaju funkcija Predsednika Apelacionog suda, ne sadrži konkretnu okolnost koja predstavlja pomenutu nižu pretpostavku apstraktne primene ustavne odredbe iz člana 108. stav 4. Ustava (...). Čak, u smislu zakonske regulative, preduslov imenovanja predsednika Apelacionog suda je funkcionalan status sudije u Apelacionom sudu (...). U konkretnom slučaju, principi pod ovim članom, znači princip po zaslugi, princip polne jednakosti i otvoreni postupak, su iscrpljeni samom činjenicom jer su kandidati za položaj predsednika Apelacionog suda sudije ovog suda”.
40. Što se tiče tvrdnje podnositeljke zahteva o povredi principa meritokracije, SSK je naveo da „zasluga rezultira profesionalnim kapacitetom i nadležnošću za vršenje funkcije sudije. Sudski savet Kosova je (...) uzeo u obzir činjenicu da su svi kandidati sudije Apelacionog suda koji su aplicirali i svi kandidati su imali profesionalan kapacitet i nadležnost za takav položaj. Pored toga, iako u postupku za imenovanje kandidata za položaj predsednika Apelacionog suda nije primenjiv ustavni standard iz člana 108. stav 4, Ustava Kosova, samim održavanjem prethodnog postupka pri Komisiji za ocenjivanje, koja je izvršila procenu na osnovu ličnih zasluga, smatramo da je u ovom postupku primenjen princip zasluge u ovom konkretnom postupku. SSK u svojstvu kolegijalnog organa (...), odlučivanje u ovom kolektivnom organu rezultira sa diskrecijom članova ovog organa koji izražavaju preko postupka glasanja, osnivajući se na regulisane procedure prema unutrašnjem aktu relevantnog organa, ali i prema zakonu o Sudskom savetu Kosova”.
41. Što se tiče tvrdnje podnositeljke zahteva o povredi principa rodne jednakosti, SSK je naveo da se “ovaj princip ne treba uzeti u obzir u rezultatu biranja kandidata, što

podrazumeva da princip kao takav rezultira u jednakom tretmanu, na osnovu standarda koje institucija primenjuje a gde se treba vršiti ista primena istih standarda. Kao u procesu imenovanja predsednika Apelacionog suda, Sudski savet Kosova je primenio iste standarde nad svim kandidatima, bez obzira njihov rod i etničku pripadnost. Neosnovanost tvrdnje o diskriminaciji na osnovu polne pripadnosti, rezultira u činjenici da je podnosilac zahteva konkurisao prema javnom konkursu, raspisanom od SSK-a i podlegao je postupku ocenjivanja od strane Komisije za ocenjivanje i intervjuisanje, i prema oceni ove Komisije”.

42. Što se tiče tvrdnje podnositeljke zahteva o povredi člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava, SSK je naveo da se “iz spisa predmeta vidi da gđa. Tonka Berisha nije iskoristila ovo ustavno pravo. To zbog činjenice jer ova ustavna odredba, sudsku zaštitu garantuje za sve građane Republike Kosovo u redovnim sudovima. Ovo pravo je podnosilac zahteva mogao iskoristiti pokrenuvši upravni spor pri Osnovnom sudu u Prištini, Departman za upravna pitanja. Iako je ovaj departman preopterećen, ne treba se na toj osnovi tražiti pravo ili sudska zaštita van onoga što je predviđeno u Ustavu i Zakonu. Član 31. stav 1, Ustavnog suda daje do znanja da je i gđa Berisha ovo pitanje o sudskoj zaštiti ustavnih prava trebala da adresira u Osnovnom sudu u Prištini, odnosno Departmanu za upravna pitanja, s ciljem kako bi se smatrala jednaka sa svim ostalim građanima koji imaju administrativne sporove u ovom departmanu”.
43. Što se tiče tvrdnje podnositeljke zahteva o povredi člana 32. [Pravo na pravno sredstvo] Ustava, SSK je naveo da “takva tvrdnja ne stoji i nema nikakve osnove zato što je Sudski savet Kosova, nakon usvajanja određenih pitanja, a što se u ovom slučaju radi o imenovanju predsednika Apelacionog suda, sve odluke uključujući i odluku za imenovanje predsednika Apelacionog suda objavljuje na svojoj službenoj veb stranici gde imaju pristup sva zainteresovana lista, uključujući i podnosioca zahteva. Nerazumna je činjenica da se ospori pitanje da nije dostavljena odluka ili da nisu informisani o odluci zbog razloga jer Sudski savet Kosova nikada nije primio neki zahtev za ovu odluku od strane gđe. Berisha, kojom bi argumentovala ove tvrdnje”.
44. Što se tiče tvrdnje podnositeljke zahteva o povredi člana 45. [Pravo na izbor i učešće] Ustava, SSK je primetio da “je ova zakonska odredba obavezna da se primeni za sve kandidate, gde je u ovom slučaju SSK na nezavisan i nepristrasan način primenio”.
45. Odgovarajući na pitanje da li je Pravilnik SSK-a br. 14/2016 bio u skladu sa Ustavom, SSK je primetio da “u uvodu zahteva, traženo je od Ustavnog suda da se ne izjasni vezano za način primene Uredbe SSK-a 14/2016, već se traži da između ostalog bude utvrđeno da ista ugrožava elementarno ustavno pravo podnosioca zahteva. Samim tim, vezano za ovo pitanje navodimo da je pomenuta Uredba doneta u skladu sa Ustavom Republike Kosovo i u skladu sa zakonodavstvom na snazi i osim što je primena ove Uredbe učinjena na pravi način, njene odredbe nisu ugrozili nijedno pravo nijednom kandidatu za predsednike sudova”.
46. Zbog gore navedenih razloga, SSK je predložio Sudu da utvrdi da je „zahtev KI 55/17 gđe. Tonke Berishe, neprihvatljiv“, (...) da utvrdi da „održavanje ročišta nije neophodno“ i da utvrdi da „su tvrdnje za kršenje osnovnih prava i sloboda, garantovanih Ustavom i primenjivim zahtevima, stoga nedosledne”.

Relevantne zakonske i ustavne odredbe

Ustav Republike Kosovo

Član 103. [Organizacija i jurisdikcija sudova]

[...]

4. Predsednika Vrhovnog suda imenuje Predsednik Kosova i razrešenju istog.
5. Predsednici svih ostalih sudova se imenuju na zakonom propisan način.

Zakon br. 03/L –223 o Sudskom savetu Kosova

Član 22

Imenovanje predsednika sudija i sudija nadzornika

2. Predsednike sudova imenuje Savet nakon konsultacija sa sudijama odgovarajućih sudova. Tokom imenovanja predsednika sudova, Savet mora uzeti u razmatranje obuku specijalizovanog upravljanja ili iskustva u istom.

Pravilnik br. 14/2016 Sudskog saveta Kosova

Član 4

“2. Sudski savet glasa tajno i kandidat koji primi prostu većinu glasova se smatra izabranim kandidatom za poziciju predsednika suda”.

[...]

Sudski savet prvo glasa za kandidata koji je bio rangiran na listi na osnovu bodova. Ako nijedan od kandidata ne dobije prostu većinu glasova, slobodno mesto će biti ponovo objavljeno.

5. nakon glasanja, Sudski savet Kosova:

5.1 [...]

5.2 imenuje predsednika apelacionog suda, predsednike osnovnih sudova i sudije nadzornike sudskih ogranaka.“

Zakon br. 03/L-040 o lokalnoj samoupravi

Član 48

Glasanje

“48.3. Uzdržani glasovi će biti ubeleženi sa svrhom ustanovljavanja kvoruma, ali neće imati ulogu u rezultatu glasanja”.

Tačka 37 i 38 Mišljenja br. 19 (2016) Konsultativnog veća evropskih sudija (CCJE)

“37. Način na koji se predsednici sudova biraju ili imenuju varira u državama članicama od odgovora u upitniku. Ovi postupci su pod uticajem postojećeg sistema sudske uprave i uloge predsednika sudova. U nekim sistemima, predsednici su imenovani ili unapređeni iz redova sudija, dok drugi dozvoljavaju da se imenovanja ili izbori izvrše spolja. U slučaju poslednjeg, zasluge kandidata, kao i njegovo ili njeno sudijsko iskustvo se uzima u obzir”.

“38. CCJE smatra da postupci za imenovanje predsednika sudova treba da slede istu putanju kao postupak za izbor i imenovanje sudija. To će uključiti proces ocenjivanja kandidata i organa koji ima ovlašćenje da izabere i/ili imenuje sudije u skladu sa standardima utvrđenim u Preporuci CM/Rec (2010) 12 i prethodnim mišljenjima CCJE17”.

Prihvatljivost zahteva

47. Sud prvo ispituje da li je podnositeljka zahteva ispunila uslove prihvatljivosti propisane Ustavom, dalje navedene u Zakonu i Poslovniku.
48. U tom smislu, Sud se poziva na član 113 [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuje:
 1. *Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.*
 7. *Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.*
49. Prvo, Sud smatra da je podnositeljka zahteva ovlašćena strana u skladu sa članom 113 (7) Ustava.
50. Drugo, što se tiče roka u skladu sa članom 49. Zakona:

„Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku.”
51. Pored toga, što se tiče zakonskog roka od 4 (četiri) meseca koji je propisan u članu 49. Zakona, Sud smatra da, kad je od početka jasno da podnosilac nema delotvorno pravno sredstvo, rok od četiri meseca teče od datuma kad se dogodila radnja kojoj se prigovara ili od dana kad je podnosilac zahteva direktno pogođen ili kad je postao svestan takve radnje ili imao saznanje o njenim negativnim efektima (*Dennis i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (dec.); *Varnava i drugi protiv Turske* [GC], stav 157).
52. Na osnovu gore navedenog, Sud smatra da je zahtev podnositeljke podnet u skladu sa zakonskim rokom koji je propisan u članu 49. Zakona.
53. Treće, pored toga, što se tiče uslova utvrđenih članom 113 (7) Ustava, Sud smatra da su podnosioci zahteva samo u obavezi da iscrpe pravna sredstva koja su dostupna da bi mogla da obezbede pravno zadovoljenje u odnosu na njihove pritužbe i pruže razumne izgleda za uspeh. Prema tome, mora biti jasan osnov za to pravno sredstvo u unutrašnjem pravu. (Vidi: *inter alia*, presudu ESLJP od 28. jula 1999. godine, *Selmouni protiv Francuske*, br. 25803/94, stav 74).
54. Sud primećuje da odredbe zakona na snazi, Zakona br. 03/L-223 o Sudskom savetu Kosova, ne predviđaju pravna sredstva protiv odluke koju osporava podnositeljka zahteva.
55. Sud primećuje da je SSK naveo da je u ovom slučaju podnositeljka zahteva mogla da pokrene upravni sukob i iskoristi sredstva koji su joj dostupna prema Zakonu br. 03/L-202 o upravnim sporovima. Međutim, SSK nije podržao tu tvrdnju sa relevantnom sudskom praksom, u uporedivim slučajevima, gde se pokazalo da bi podnositeljka zahteva imala razumne izgleda za uspeh u slučaju da se odlučila za pokretanje upravnog spora (vidi: nedavni izvor, Ustavni sud, slučaj br. KI34/17, podnositeljka zahteva: *Valdete Daka, ocena ustavnosti odluke SSK-a br. 50/2017 Sudskog saveta Kosova od 6. marta 2017. godine, presuda od 12. juna 2017. godine*).
56. Što se tiče pitanja iscrpljivanja pravnih sredstava, u uporedivim slučajevima, Sud podseća na svoje nalaze u presudi u slučajevima KI99/14 i KI100/14, *“gde Sud*

primećuje da iako postoje pravna sredstva, u slučaju podnositelaca zahteva ne bi bile delotvorne. Štaviše, uzimajući u obzir specifičnost postupka izbora za poziciju Glavnog državnog tužioca i neophodnost da se to učini blagovremeno, Sud je mišljenja da ne postoji pravno sredstvo za iscrpljenje” (Ustavni sud: slučaj br. KI99/14 i KI100/14, podnosioci zahteva: Shyqyri Sylja i Laura Pula, ocena ustavnosti odluke Tužilačkog saveta Kosova vezanih za postupak izbora Glavnog državnog tužioca, presuda 8. jula 2014. godine, stav 50).

57. Dodatno, gde predloženo pravno sredstvo u stvari nije obećavalo odgovarajući napredak, na primer u svetlu ustanovljene nacionalne sudske prakse, činjenica da ga podnositelac zahteva nije iskoristio nije prepreka za prihvatljivost (Ustavni sud: slučaj br. KI56/09, *Fadil Hoxha i 59 drugih protiv Skupštine opštine Prizren*, presuda od 22. decembra 2010. godine, stav 45 sa daljim referencijama).
58. Uzimajući u obzir specifičnost postupka izbora za poziciju predsednika Apelacionog suda i neophodnost da se to uradi blagovremeno, Sud je mišljenja da ne postoji pravno sredstvo koje efikasno rešava tvrdnje koje je pokrenula podnositeljka zahteva.
59. Četvrto, Sud smatra da je podnositeljka zahteva jasno i precizno razradila pitanje navodne povrede ustavnih odredaba i navela je akt javnog organa, odnosno odluku SSK-a u skladu sa članom 48 [Tačnost podneska] Zakona, koji propisuje:

Podnositelac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnositelac želi da ospori.

60. Sud takođe uzima u obzir pravilo 36 (1) Poslovnika, koje propisuje:

*“Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:
[...]*

*b) samo ako su iscrpljena sva delotvorna pravna sredstva, koja su na raspolaganju po zakonu, protiv pobijene presude ili odluke, ili
c) samo ako je zahtev podnet u roku od četiri meseca od dana kada je odluka o poslednjem delotvornom pravnom sredstvu dostavljena podnosiocu zahteva, ili
(d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan”.*

61. Nakon što je ispitao žalbe i zapažanja podnositeljke zahteva, kao i komentare SSK-a, Sud smatra da zahtev pokreće ozbiljna pitanja o činjenicama i zakonu koja su takve složenosti da njihovo utvrđivanje treba da zavisi od ispitivanja merituma. Prema tome, zahtev se ne može smatrati očigledno neosnovanim u smislu pravila 36 (1) (d) Poslovnika o radu, i nije utvrđen nijedan drugi osnov da se proglasi neprihvatljivim (vidi, na primer: slučaj *A i B protiv Norveške*, [VV], predstavke br. 24130/11 i 29758/11, presuda od 15. novembra 2016. godine, stav 55 i vidi, takođe: *mutatis mutandis*, slučaj br. KI132/15, *Manastir Visoki Dečani*, presuda Ustavnog suda Republike Kosovo od 20. maja 2016. godine).
62. Dakle, Sud utvrđuje da je zahtev prihvatljiv.

Meritum zahteva

63. Sud podseća da podnositeljka zahteva tvrdi povredu člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] u vezi sa članom 24. [Jednakost pred zakonom], člana 32. [Pravo na pravno sredstvo], člana 45. [Pravo na izbor i učešće], člana 54. [Sudska zaštita prava] i člana 108.4 [Sudski savet Kosova] Ustava. Pored toga, podnositeljka zahteva takođe tvrdi povredu člana 13. (Pravo na delotvorni pravni lek) EKLJP.

64. U tom smislu, Sud se poziva na član 24. [Jednakost pred zakonom] Ustava, koji propisuje:

“1. Pred zakonom su svi jednaki. Svako ima pravo na jednaku zakonsku zaštitu, bez diskriminacije.

2. Niko se ne sme diskriminisati na osnovu rase, boje, pola, jezika, veroispovesti, političkog ili nekog drugog uverenja, nacionalnog ili društvenog porekla, veze sa nekom zajednicom, imovine, ekonomskog ili socijalnog stanja, seksualnog opredeljenja, rođenja, ograničene sposobnosti ili nekog drugog ličnog statusa.

3. Načelo jednakosti pred zakonom ne sprečava sprovođenje i usvajanje privremenih mera, neophodnih za zaštitu i napredak prava pojedinaca i grupa koje nisu jednake. Takve mere se mogu sprovoditi samo do ostvarenja cilja radi kojeg su uspostavljene”.

65. Sud se poziva na stav 1, člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava, koji propisuje:

“1. Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih”.

66. Sud se poziva i na članove 32. [Pravo na pravno sredstvo] i 54. [Sudska zaštita prava] Ustava, koji propisuju:

Član 32 [Pravo na Pravno Sredstvo]

Svako lice ima pravo da koristi pravna sredstva na sudske i administrativne odluke, koje uskraćuju njena/njegova prava ili interese, na zakonom propisan način.

Član 54 [Sudska Zaštita Prava]

Svako ima pravo na sudsku zaštitu u slučaju kršenja ili uskraćivanja nekog prava koje je garantovano ovim Ustavom, kao i pravo na efikasne pravne mere ukoliko se utvrdi da je pravo prekršeno.

67. Sud se u nastavku poziva na član 45. [Pravo na izbor i učešće] Ustava, koji propisuje:

1. Svaki državljanin Republike Kosovo koji je napunio osamnaest godina, čak i na dan izbora, ima pravo da bira i bude biran, osim ako je to pravo ograničeno odlukom suda .

2. Glasanje je lično, jednako, slobodno i tajno.

3. Državne institucije podržavaju mogućnosti za učešće svih lica u javne aktivnosti i pravo svakog da na demokratski način utiče na odluke javnih organa.

68. Pored toga, Sud se poziva na član 108. [Sudski savet Kosova] Ustava, koji, *inter alia*, propisuje:

1. Sudski savet Kosova obezbeđuje nezavisnost i nepristrasnost sudskog sistem.

2. Sudski savet Kosova je potpuno nezavisna institucija u sprovođenju svojih funkcija. Sudski savet Kosova obezbeđuje da su sudovi na Kosovu nezavisni,

profesionalni i nepristrasni i da odražavaju multietničnost Republike Kosovo i da poštuju načelo polne jednakosti. Savet će dati prednost imenovanju za sudije pripadnicima zajednica koje nisu dovoljno zastupljene, na zakonom propisan način.
(...)

3. Predlog o imenovanju sudija se vrši na osnovu otvorene procedure imenovanja, na osnovu zasluge kandidata, i ovaj predlog odražava načelo polne jednakosti i etničku raznolikost teritorijalne jurisdikcije relevantnog suda. Svi kandidati trebaju ispuniti zakonom određene kriterije.

69. Sud primećuje da je na Sudu da okarakterise činjenice slučaja *vis-a-vis* ustavnim normama i ne obavezuje ga karakterizacija data od strane podnositeljke zahteva ili SSK-a (Ustavni sud: slučaj br. KO73/16, podnosilac zahteva: *Ombudsman, ocena ustavnosti Administrativnog cirkulara br. 01/2016 donetog 21. januara 2016. godine od strane Ministarstva javne administracije Republike Kosovo*, presuda od 8. decembra 2016. godine, u stavu 78 sa daljim referencama).
70. Što se tiče člana 24 (1) Ustava, Sud podseća: „*Pred zakonom su svi jednaki*”. Sud smatra da to znači da se opšti principi jednakog tretmana primenjuju na sve radnje javnih organa u njihovom delovanju sa pojedincima.
71. Sud primećuje da ovaj slučaj pokreće pitanja „*jednakosti pred zakonom*“ za sve kandidate uključene u procesu glasanja za poziciju predsednika Apelacionog suda; i pod tim implikacijama, Sud smatra da se može uzeti u obzir i član 24 (1) Ustava.
72. Ova princip je preciznije definisan u stavu 1, člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava, koji propisuje da svi javni organi u svojim postupcima garantuju jednaku zaštitu prava pojedincima.
73. Pored toga, Sud podseća da član 108(1) Ustava obavezuje SSK da garantuje nezavisno i nepristrasno funkcionisanje sudskog sistema. U tom smislu, Sud smatra da i kvalitet postupka odlučivanja u okviru SSK-a mora biti zasnovan na principima nezavisnosti i nepristrasnosti, kao preduslov za garantovanje nepristrasnosti i nezavisnosti pravosudnog sistema u celini.
74. Osim toga, Sud podseća da član 108(4) Ustava propisuje da predlozi za imenovanje sudija moraju biti zasnovani, *inter alia*, na zaslugama kandidata.
75. Sud primećuje da je princip meritokracije blisko povezan sa principom jednakosti pred zakonom, jednake zaštite prava, principom pravne sigurnosti i principom otvorenosti.
76. U procesu izbora koji je sproveden od strane SSK-a, svaki od kandidata za imenovanje za predsednika Apelacionog suda je ocenjen u skladu sa kriterijumima zasnovanim na zaslugama kako bi se utvrdila njihova podobnost za navedenu poziciju. Na osnovu informacija dostavljenih Sudu, proizilazi da su kandidati ocenjeni da imaju dovoljno zasluga za poziciju, s obzirom da su kandidati ostvarili rezultat od najmanje 77 bodova. Sud primećuje da je SSK smatrao da svaki kandidat ima dovoljno zasluga da se kvalifikuje za poziciju iako ni podnositeljka zahteva, niti SSK nisu naveli tačno značenje ovih rezultata, s obzirom na to da su, u principu, svi kandidati prihvaćeni u procesu glasanja.
77. Proces glasanja je imao za cilj da izabere jednog kandidata među dovoljno kvalifikovanih kandidata. Kao takvo, osnovno pitanje u pogledu zasluga svakog od

kandidata da se kvalifikuje za poziciju predsednika Apelacionog suda nije pitanje koje je trebalo da bude rešeno glasanjem jer je ono već rešeno u procesu preliminarne ocene.

78. Sud podseća da u procesu glasanja osnovni aspekt principa „*jednakosti*“ predstavlja to da će svaki od kandidata imati koristi od „*jednakih mogućnosti*“. To znači da će svi kandidati imati mogućnost da budu pravično i jednako uzeti u obzir.
79. Prema „*opštem principu jednakosti*“, Sud mora oceniti na osnovu testa proporcionalnosti da li je podnositeljka zahteva/kandidati stavljena u ravnopravan položaj tokom procesa glasanja za izbor kandidata za imenovanje za predsednika Apelacionog suda.
80. Sud uzima u obzir činjenicu da SSK ima široko polje slobodne procene da glasa za kandidata koga smatraju najpogodnijim da preuzme poziciju predsednika Apelacionog suda. Međutim, to diskrecija nije apsolutna i ne može se smatrati toliko širokom da se zanemare principi pravičnosti i jednakosti u procesu glasanja i tako pretvori u proizvoljnost.
81. Sud razmatra „*postupke u celini*“, što znači da se čitav proces glasanja razmatra u smislu poštovanja principa jednakosti i pravičnosti. Na taj način, Sud smatra da fundamentalni kvalitet procesa glasanja u celini za sve kandidate, a ne samo u odnosu na podnositeljku zahteva posebno. Sud smatra da glasanje znači „*izbor među alternativama*“ i da uzdržanost znači „*ne učestvovati u procesu glasanja*“.
82. Sud primećuje da u procesu glasanja sprovedenom od strane SSK-a zapravo nije bilo biranja među alternativama jer se o svakom kandidatu glasalo zasebno, odnosno tek nakon što je jedan kandidat odbijen, tada se razmatralo i glasalo o sledećem kandidatu.
83. Pored toga, u svakom krugu glasanja, svaki od birača je ponovo imao mogućnost da glasa za ili protiv kandidata za koga se glasalo. Zapravo, svaki član SSK-a koji glasa je mogao da izbegne izbor jer kada se posmatra postupak u celini, jasno je da je svaki član SSK-a koji glasa mogao da glasa za sve kandidate ili je mogao da glasa protiv svih kandidata.
84. Sud primećuje da je ovo pojedinačni slučaj koji otkriva pitanje pravne sigurnosti koja je ustavna kategorija. Način na koji je proces glasanja regulisan i sproveden dovodi u sumnju njegovu pravnu sigurnost i pravilno upravljanje pravosudnog sistema i njegovog formiranja.
85. Što se tiče uzdržanosti, Sud primećuje da je proces omogućavao da članovi SSK-a koji glasaju ne samo da su mogli, već su se i uzdržali na selektivan način; drugim rečima, umesto da se uzdrže od učešća u procesu glasanja u celini, članovi SSK-a koji glasaju su izabrali da učestvuju u glasanju za jednog kandidata a da ne učestvuju u glasanju za nekog drugog kandidata, kako se čini na arbitraran način.
86. Pored toga, Sud smatra da čak i u slučajevima kada se primenjuje uzdržano glasanje, javni organ je obavezan da jasno reguliše značenje i vrednost uzdržanog glasa. Propust da se predvidi uzdržano glasanje i neuspeh da se predvidi njegov uticaj na proces glasanja stvara pravnu nesigurnost, jer umanjuje principe otvorenosti, sigurnosti i predvidivosti.
87. U ovim okolnostima, Sud primećuje da sadašnji oblik regulisanja procesa glasanja ne pruža „*jednake mogućnosti*“ kandidatima, jer proces ne predviđa proceduralne mehanizme zaštite u vezi sa garantovanjem jednakog tretmana.

88. Nejednakost se ne zasniva na nekom posebnom kvalitetu kandidata, već na suštinski nepravедnom postupku glasanja koji omogućava članovima SSK-a koji glasaju, da glasaju više puta i da se selektivno uzdrže po kandidatu (Ustavni sud, slučaj br. KI34/17, *podnositeljka zahteva: Valdete Daka, gore citiran*).
89. Upraznjeno mesto predsednika Apelacionog suda je samo jedan konkurs. Samo jedan kandidat može biti imenovan na tu poziciju. Svaki član SSK-a koji glasa treba samo da da svoj glas za jednog, a ne za dva, tri ili više kandidata. Proces glasanja je samo jedan proces i svakom članu SSK-a koji glasa se mora dozvoliti ili da učestvuje ili da se uzdrži - sve ili ništa.
90. Sud smatra da proces glasanja koji je sproveo SSK predstavlja nepravичnost u postupku glasanja, jer je nemoguće znati ko učestvuje na glasanju, a ko ne. Istovremeno, nemoguće je znati ko zaista ima podršku većine članova SSK-a koji glasaju, a ko ne.
91. Sledstveno, Sud smatra da nejednakost u procesu glasanja ne osigurava da svi kandidati imaju koristi od jednakosti pred zakonom koja je garantovana članom 24 (1) Ustava i od jednake zaštite prava garantovana članom 31 (1) Ustava. Kao posledica ovih nejednakosti, Sud smatra da SSK nije postupio u skladu sa svojim ustavnim obavezama da obezbedi nezavisnost i nepristrasnost sudskog sistema i da usvaja predloge za imenovanje u sudskom sistemu na osnovu zasluga, kako je propisano članom 108 (1) i (4) Ustava.
92. Na osnovu prethodnih razmatranja, Sud smatra da proces glasanja za nominaciju kandidata za poziciju predsednika Apelacionog suda nije u skladu sa članom 24 (1) i članom 31 (1) u vezi sa članom 108 (1) i (4) Ustava. Stoga, Sud utvrđuje da proces glasanja ne pruža dovoljne procesne garancije za zaštitu jednakosti kandidata, i da kao takav narušava javnu percepciju o nezavisnosti i nepristrasnosti pravosudnog sistema koje je SSK dužan da osigura.
93. U tom smislu, Sud čak smatra da se oblik imenovanja predsednika Apelacionog suda mora sagledati tako da bude u skladu sa principima otvorenosti, meritokracije i predvidivosti. To utiče na nezavisnost i nepristrasnost u celokupnom upravljanju pravdom na Kosovu i utiče na poverenje koje sudovi u jednom demokratskom društvu moraju da inspirišu kod javnosti (Vidi, *mutatis mutandis*, presuda ESLjP-a od 15. oktobra 2009. godine, *Micallef protiv Malte*, [VV], predstavka br. 17056/06, stav 99 i reference koje su tu navedene, i vidi: takođe Ustavni sud, slučaj br. KI34/17, *podnositeljka zahteva: Valdete Daka, gore citiran*, stavovi 52 – 84).).
94. Dakle, Sud zaključuje da SSK treba da sprovede novi proces glasanja kako bi među kandidatima izabrao kandidata za poziciju predsednika Apelacionog suda. To novo glasanje mora da bude u skladu sa nalazima ovog Suda i u saglasnosti sa duhom i slovom Ustava Republike Kosova.
95. Što se tiče konkretnog zahteva podnositeljke da utvrdi da Pravilnik SSK-a 14/2016 krši njena ustavna prava umesto da razmatra način tumačenja i primene tog Pravilnika, Sud primećuje da nije njegov zadatak da spekulira *in abstracto* da li taj Pravilnik krši prava podnositeljke zahteva garantovana Ustavom; već da razmotri da li je taj Pravilnik tumačen i primenjen u skladu sa duhom i slovom Ustava.
96. U tom smislu, Sud se poziva na dobro ustanovljenu sudsku praksu Evropskog suda za ljudska prava, koja u pogledu tumačenja i primene pravnih pravila utvrđuje da „kao posledica principa da zakoni moraju biti od opšte primene, tekst statuta nije uvek precizan. Jedna od standardnih tehnika regulisanja prema pravilima je da se koristi opšta kategorizacija u odnosu na iscrpne liste. To znači da su mnogi zakoni neizbežno

formulisani na način koji su u većoj ili manjoj meri nejasni, a njihovo tumačenje i primena zavisi od prakse“ (Vidi: slučaj *Scoppola protiv Italije* (br. 2), [VV], predstavka br. 10249/03, presuda od 17. septembra 2009. godine, u paragrafu 100 sa daljim referencama).

97. Prema tome, način tumačenja bilo kog pravila je od izuzetnog značaja, jer način na koji se pravilo tumači može dovesti dotle da je ono u skladu ili van saglasnosti sa Ustavom. A, zadatak ovog Suda je da utvrdi da se taj Pravilnik tumači u skladu sa Ustavom.
98. Nakon što je utvrdio da proces glasanja koji je sproveo SSK pri izboru kandidata za predsednika Apelacionog suda nije u skladu sa članom 24 (1), 31 (1), i 108 (1) i (4) Ustava, Sud smatra da nije potrebno da ispituje tvrdnje podnositeljke zahteva u vezi sa članom 32. [Pravo na pravno sredstvo], 45. [Pravo na izbor i učešće] i 54. [Sudska zaštita prava] Ustava u vezi sa članom 13. [Pravo na delotvorni pravni lek] EKLJP.

Zahtev podnositeljke da se održi usmena rasprava

99. Što se tiče zahteva podnositeljke da se održi usmena rasprava, Sud se poziva na član 20. Zakona, koji, *inter alia*, propisuje:

“1. Ustavni sud donosi odluku o predmetu nakon zaključivanja usmene rasprave. Stranke mogu odustati od usmene rasprave.

2. Bez obzira na stav 1 ovog člana, na osnovu svoje procene, sud može doneti odluku o postupku koji je predmet ustavnog razmatranja na osnovu spisa predmeta”.

100. Sud smatra da su dokumenti koji se nalaze u zahtevu dovoljni da odluči o ovom slučaju u skladu sa tekstom člana 20 (2) Zakona.
101. Dakle, zahtev podnositeljke da se održi usmena rasprava je odbačen.

Zaključak

102. Sud je svestan toga da nije njegov zadatak da spekulise o tome koji je kandidat najpodobniji za mesto predsednika Vrhovnog suda. Sud želi da se uveri da su glasanje i proces glasanja u skladu sa Ustavom. Usaglašenost sa ustavnim standardima, *inter alia*, podrazumeva: (i) proces glasanja koji garantuje jednakost, transparentnost, sigurnost i otvorenost kandidatima; (ii) logičnu koherentnost i povezanost između procesa glasanja i izbora kandidata koji je izabran na osnovu demokratski izraženog izbora članova SSK-a koji glasaju.
103. Sud uzima u obzir slobodu procenu SSK-a pri izboru kandidata za poziciju predsednika Apelacionog suda. Međutim, ta sloboda nije apsolutna i ne može da se tumači na takav način da bude u suprotnosti sa duhom i slovom Ustava.
104. U zaključku, Sud nalazi da mehanizam glasanja koji je primenio SSK za kandidate za imenovanje jednog kandidata na poziciju predsednika Apelacionog suda nije predvideo neophodne zaštitne mere koje bi garantovale dovoljnu primenu principa jednakosti, zasluga, transparentnosti i otvorenosti i tokom procesa glasanja. Kao rezultat takvog pogrešnog i nedoslednog procesa glasanja, svi kandidati za predsednika Apelacionog suda, uključujući i podnositeljku zahteva, su stavljeni u poziciju pravne nesigurnosti, nejednakosti i nezasluženog izbora.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članovima 113 (7) i 116 (1) Ustava, članovima 47. i 48. Zakona i pravilom 56 (1) i 63 (1) i (5) Poslovnika o radu, 5. jula 2017. godine

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI, većinom, zahtev prihvatljivim;
- II. DA UTVRDI, većinom, da je došlo do povrede člana 24 (1) [Jednakost pred zakonom], 31 (1) [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i 108 (1) i (4) [Sudski savet Kosova] Ustava;
- III. DA UTVRDI da nije neophodno ispitati da li je došlo do povrede člana 32. [Pravo na pravno sredstvo], 54. [Sudska zaštita prava], i 45. [Pravo na izbor i učešće] Ustava u vezi sa članom 13. (Pravo na delotvorni pravni lek) EKLjP;
- IV. DA PROGLASI ništavom odluku KGJK br. 13/2017 Sudskog saveta Kosova od 13. januara 2017. godine;
- V. NALAŽE Sudskom savetu Kosova da sprovede novi proces glasanja za izbor kandidata za poziciju predsednika Apelacionog suda u skladu sa nalazima u ovoj presudi;
- VI. DA NALOŽI Sudskom savetu Kosova da u skladu sa pravilom 63 (5) Poslovnika o radu dostavi Ustavnom sudu informacije o preduzetim merama za izvršenje ove presude;
- VII. OSTAJE snažno posvećen ovom pitanju u očekivanju sprovođenja ovog naloga;
- VIII. DA DOSTAVI ovu presudu stranama;
- IX. DA OBJAVI ovu presudu u Službenom listu, u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- X. DA PROGLASI da ova presuda stupa na snagu odmah.

U skladu sa pravilom 58 Poslovnika o radu, uočeno je da su sudije Altay Suroy, Bekim Sejdiu and Gresa Caka-Nimani glasali protiv prihvatljivosti zahteva i protiv toga da se utvrdi povreda.

Sudija izvestilac

Snezhana Botusharova

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KO142/16, podnosilac zahteva: Žalbeno veće Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju, ocena ustavnosti članova 10. i 40.1.5 Aneksa Zakona br. 04/L-034 o Kosovskoj agenciji za privatizaciju

KO142/16, rešenje o neprihvatljivosti, usvojeno 9. maja 2017. godine, objavljeno 18. jula 2017. godine

Ključne reči: zahtev državnih organa, incidentalna kontrola, zaštita imovine, prihvatljiv zahtev za razmatranje

Relevantni sud je osporavao ustavnost članova 10. i 40.1.5 Aneksa Zakona br. 04/L-034 o Kosovskoj agenciji za privatizaciju, usvojen od strane Skupštine Republike Kosovo 31. avgusta 2011. godine, za koje tvrdi da su u suprotnosti sa članom 46. [Zaštita imovine] Ustava Republike Kosovo u vezi sa članom 1 Protokola br. 1 Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Sud je primetio da u ovom slučaju osporeni članovi 10 i 40.1.5 Aneksa Zakona o KAP-u ne krše suštinu prava na sudsku zaštitu prava i zaštitu imovine poverilaca, jer je ograničenje predviđeno zakonom usvojenim od strane Skupštine Republike Kosova; jer je ograničenje objektivno i razumno, s obzirom da sprečava izazivanje konfuzije koja bi se stvorila usled paralelno sprovedenih postupaka pred relevantnim sudom i organom za likvidaciju. Sud je utvrdio da relevantni sud nije argumentovao da postoji neka prepreka koja mu u ovom slučaju onemogućava da primeni stav 2, člana 10 Aneksa o Zakonu o KAP-u. Kao zaključak, Sud je utvrdio da su osporeni članovi, 10 i 40.1.5 Aneksa Zakona o KAP-u, u skladu sa Ustavom.

PRESUDA

u

slučaju br. KO142/16

Podnosilac

Žalbeno veće Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju**Ocena ustavnosti članova 10. i 40.1.5 Aneksa Zakona br. 04/L-034 o Kosovskoj agenciji za privatizaciju****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica

Ivan Čukalović, zamenik predsednika

Altay Suroy, sudija

Almiro Rodrigues, sudija

Snezhana Botusharova, sudija

Bekim Sejdiu, sudija

Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i

Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnelo Žalbeno veće Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: relevantni sud).
2. Zahtev je potpisan od strane Sahita Sylejmanija, predsednik, Vladimira Kaneva, sudija, Wenera Kannenberga, sudija, Sabrija Halilija, sudija, i Ilmija Bajramija, sudija.
3. Zahtev podnet od strane relevantnog suda se odnosi na suđenje koje se sprovodi pri tom sudu u predmetu pod brojem AC-II-12-0086.

Osporeni zakon

4. Relevantni sud osporava ustavnost članova 10. i 40.1.5 Aneksa Zakona br. 04/L-034 o Kosovskoj agenciji za privatizaciju (u daljem tekstu: Zakon o KAP-u), usvojen od strane Skupštine Republike Kosovo 31. avgusta 2011. godine.

Predmetna stvar

5. Relevantni sud traži od Ustavnog suda Republike Kosovo da oceni ustavnost članova 10. i 40.1.5 Aneksa Zakona o KAP-u, za koje tvrdi da su u suprotnosti sa članom 46. [Zaštita imovine] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), u vezi sa članom 1 Protokola br. 1 Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: Konvencija).

Pravni osnov

6. Zahtev se zasniva na članu 113.8 Ustava, članovima 51. 52. i 53. Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon), i pravilu 75 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

7. Dana 6. decembra 2016. godine, relevantni sud je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
8. Dana 7. decembra 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Bekima Sejdiua za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Snezhana Botusharova (predsedavajuća), Ivan Čukalović i Selvete Gërzhaliu-Krasniqi (sudije).
9. Dana 15. decembra 2016. godine, Sud je obavestio relevantni sud i KAP o registraciji zahteva.
10. Dana 18. januara 2017. godine, Sud je tražio od KAP-a da odgovori na nekoliko konkretnih pitanja koja se odnose na suštinu zahteva koji se razmatra.
11. Dana 2. februara 2017. godine, KAP je odgovorila na postavljena pitanja u vezi sa zahtevom koji se razmatra.
12. Dana 15. februara 2017. godine, Sud je dostavio članovima Foruma Venecijanske komisije zahtev sa nekoliko pitanja za uporednu analizu u vezi sa zahtevom koji se razmatra.
13. Dana 20. februara 2017. godine, odgovori KAP-a su dostavljeni relevantnom sudu za neki mogući komentar.
14. Dana 27. februara 2017. godine, relevantni sud je podneo dodatne komentare.
15. Između 28. februara 2017. godine i 6. marta 2017. godine, odgovorili su sledeći članovi Foruma Venecijanske komisije: Ustavni sud Južne Afrike, Ustavni sud Republike Češke, Ustavni sud Bugarske, Ustavni sud Slovačke, Ustavni sud Slovenije i Ustavni sud Hrvatske.
16. Dana 30. marta 2017. godine, Posebna komora Vrhovnog suda je obavestila Sud o zahtevu podnetim Posebnoj komori od strane trećih strana (u svojstvu poverilaca), za uvođenje sigurnosne mere protiv “AC Agrokosova”, tražeći da se zabrani prodaja katastarskih parcela u postupku likvidacije. Posebna komora je obavestila treće strane da ne može da uvede sigurnosne mere sve dok Ustavni sud ne donese konačnu odluku o oceni ustavnosti članova 10. i 40.1.5 Aneksa Zakona o KAP-u.
17. Dana 12. aprila 2017. godine, treće strane su tražile od Suda da uvede privremenu meru, jer će organ za likvidaciju početi sa prodajom određenih katastarskih parcela najkasnije do 28. aprila.
18. Dana 14. aprila, pravni zastupnici trećih strana su podneli Sudu obaveštenje koje su ranije uputili KAP-u, naglašavajući: *“[...] Ustavni sud Kosova još uvek nije dao mišljenje u vezi sa vašim zahtevom i nije doneo odluku o uvođenju sigurnosne mere, stoga, molimo vas da isključite iz privatizacije i prodaje katastarske parcele sa brojem 1715 u površini od 0.65, 17 ha 1516 u površini od 04437 ha registrovane na ime Hortikulture – bivša mladost u Gnjilanu, dok se ne okonča postupak pred Ustavnim sudom Kosova i Posebnom komorom Vrhovnog suda Kosova.”*
19. Dana 9. maja 2017. godine, Sud je jednoglasno usvojio prihvatljivost zahteva.
20. Istog datuma, Sud je većinom glasova utvrdio da su članovi 10. i 40.1.5 Aneksa Zakona o KAP-u u skladu sa Ustavom.

Pregled činjenica

21. Iz spisa predmeta rezultira da zahtev koji se razmatra proizilazi iz tužbe od strane trećih strana, I.M. i H.M., koja se odnosi na potvrđivanje prava svojine za dve parcele zemlje u regionu Gnjilana. Tvrdi se da su treće strane stekle pravo svojine nad navedenim parcelama preko ugovora o kupoprodaji iz 1972. godine zaključen između njih i KBI "Agrokultura" Gnjilane.
22. Dana 29. decembra 2009. godine, Opštinski sud u Gnjilanu je presudom C. br. 5/08, tokom sprovođenja parničnog postupka između trećih strana, u svojstvu tužilaca, i KBI "Agrokultura", u svojstvu tužene, odlučio da su osporene parcele bile imovina tužilaca koji su ih kupili 1972. godine.
23. Dana 5. februara 2010. godine, KAP je uložila žalbu Posebnoj komori Vrhovnog suda na gore navedenu presudu Opštinskog suda u Gnjilanu, tvrdeći postojanje povreda proceduralnih odredaba, pogrešno i nepotpuno utvrđivanje činjeničnog stanja i pogrešnu primenu materijalnog prava.
24. Shodno tome, parnični postupak je premešten u Posebnu komoru Vrhovnog suda.
25. Dana 5. decembra 2013. godine, Posebna komora Vrhovnog suda je primila dopis od strane organa za likvidaciju gde se tražila obustava svih sudskih postupaka u skladu sa članom 10. Zakona o KAP-u, s obzirom da je KBI "Agrokultura" ušla u likvidaciju.
26. Dana 6. decembra 2016. godine, relevantni sud je podneo zahtev Sudu, tražeći ocenu ustavnosti članova 10. i 40.1.5 Aneksa Zakona o KAP-u.

Navodi relevantnog suda

27. Relevantni sud tvrdi postojanje povrede člana 46. [Zaštita imovine] Ustava u vezi sa članom 1 Protokola br. 1 (Zaštita imovine) Konvencije.
28. Suština zahteva relevantnog suda se nalazi u tvrdnji da osporeni članovi krše imovinska prava zainteresovanih strana, odnosno poverilaca, s obzirom da se svaka radnja i sudski postupak gde je uključeno društveno preduzeće ili njena imovina, a koja je predmet odluke o likvidaciji, obustavlja nakon obaveštenja odluke za likvidaciju odgovarajućem sudu od strane organa za likvidaciju.
29. Relevantni sud tvrdi da *„obustava ili odbacivanje imovinske tužbe protiv DP-a pod likvidacijom na osnovu člana 9.3 Uredbe UNMIK-a br.2005/18 neće biti u skladu sa zaštitom imovinskih prava shodno članu 1, Protokola 1, EKLJP-a i uspostavljenom sudskom praksom ESLJP-a, pošto bi uskratila tužiocima njihova imovinska prava da im se sudi od strane nezavisnog suda. Obustava razmatranja imovinske tužbe tužilaca bi predstavljala povredu člana 1 Protokola 1 EKLJP-a.”*
30. Relevantni sud dalje obrazlaže da je *“ova linija zaključivanja zasnovana na oceni da obustava predmeta suda pre svega upućuje zahtev Odboru za likvidaciju koji nije sud. Međutim, svaka odluka Odbora za likvidaciju može da se ospori u sudu, postupku, dajući nadležnost Odboru za likvidaciju kako bi iskoristio i raspolagao imovinom DP-a pod likvidacijom, što praktično stvara rizik za tužioce da izgube svoju imovinu u postupku, zato što odredbe da bi zaštitile na efikasan način vlasnike nepokretne imovine potencijalno nisu efikasne i/ili svrstavanje imovinskog zahteva u postupku likvidacije je vrlo nisko, imajući u vidu osnovno i ljudsko pravo na imovinu. Na taj način, pogođeni vlasnici mogu biti izloženi opasnosti podrgavanju de facto eksproprijaciji ne dobijajući adekvatnu naknadu.”*

31. Relevantni sud dalje dodaje da “[...] postoji preostala i ozbiljna sumnja o tome da li su odredbe za obustavu sudskog postupka u vezi sa posedovanjem ili vlasništvom ustavne ili ne. Ukoliko nisu, onda postoji potreba da se ukinu od strane Ustavnog suda, što bi takođe bilo relevantno za odluku o predmetu u iščekivanju.”
32. Relevantni sud isto tako ističe da “u ovom pitanju nije suštinsko pitanje da li Ustavni sud može da razmotri takođe usklađenost zakonskih akata sa članom 1, Protokola 1 Evropske konvencije za ljudska prava, koja je obavezujući pravni međunarodni instrument na Kosovu, oslanjajući se na član 22 Ustava. Pošto je osnovno pravo na zaštitu imovine zaštićeno u članu 46 Ustava Kosova ...”
33. Što se tiče cilja likvidacije, relevantni sud izražava da je “cilj likvidacije da prikupi sva sredstva entiteta likvidacije da bi ispunili potraživanja poverilaca onoliko koliko je moguće, i u skladu sa kategorijom prioriteta njihovih potraživanja. Kategorije prioriteta potraživanja su utvrđene u članu 40. Potraživanja koja se odnose na posedovanje imovine se nalaze u petoj kategoriji, što znači da su svrstana pod troškovima postupka i obezbeđenim potraživanjima, ali imaju prednost nad preferencijalnim potraživanjima zaposlenih, neobezbeđenim potraživanjima i potraživanjima vlasnika /akcionara entiteta pod likvidacijom.”
34. Konačno, relevantni sud se obraća Sudu: “S obzirom da je prerogativno ekskluzivno pravo Ustavnog suda da službeno poništi zakon usvojen od strane Skupštine, sud u skladu sa članom 113, stav 8 Ustava i Pravilom 75 Poslovnika o radu Ustavnog suda, podnosi pitanje ustavnosti člana 10 i 40.1.5 Aneksa Zakona br. 04/L-034 o Kosovskoj agenciji za privatizaciju preko ovog zahteva upućenom Ustavnom sudu.”

Komentari podneti od strane KAP-a

35. U svojim komentarima, KAP prvo pojašnjava:

“Društveno preduzeće „PIK Agrokultura“ je i dalje u postupku likvidacije koji još uvek traje i nije završen. Isto kao i oko 500 ostalih društvenih preduzeća, i „PIK Agrokultura“ je prošao kroz ovaj proces odlukom Odbora KAP-a, uz primenu zakonskih odgovornosti jasno predviđenim u Zakonu o KAP-u. Postupak likvidacije, kao proces transformacije državne imovine u privatnom vlasništvu, omogućujući promet sredstava i revitalizaciju postojećih sredstava na dugo vreme blokiranih i u stanju amortizacije, predstavlja završnu fazu mandata KAP-a za upravljanje ovom imovinom. Naravno da ovaj proces prolazi kroz niz koraka koji se sastoje od nekoliko važnih aktivnosti, među kojima su naravno najznačajniji prodaja ili transformacija vlasništva nad imovinom DP-a, procena poverilačkih i imovinskih potraživanja od strane Organa za likvidaciju, uključujući i sudsku odluku o osnovu žalbe na ovu procenu, te raspodelu sredstava poveriocima. U ovom trenutku, Organ za likvidaciju je izvršio procenu svih poverilačkih ili imovinskih potraživanja, međutim na jedan broj odluka Organa za likvidaciju su uložene žalbe i očekuju se odluke od strane Posebne komore [...]”

36. KAP dalje ističe:

“Imovinska prava stranaka sa potraživanjima od „PIK Agrokulture“ se garantuju preko razmatranja ovih potraživanja od strane Organa za likvidaciju [...]. Razmatranje potraživanja od strane Organa za likvidaciju naravno da predstavlja samo prvi stepen procene ovih potraživanja, pošto član 5.7 Zakona i član 37.7 Aneksa Zakona o KAP-u daju pravo svakom navodnom vlasniku koji nije zadovoljan sa procenom Organa za likvidaciju, da se u roku od 30 dana žali na

odluku Organa za likvidaciju zbog njegovog potraživanja Specijalnom veću Posebne komore Vrhovnog suda Kosova. U sudskom postupku stranka ima sva proceduralna prava predviđena u Zakonu br. 04/L-033, uključujući i pravo na potraživanje prethodnog sudskog naloga za obustavljanje otuđenja imovine (prodaje pod likvidacijom) na osnovu člana 55 Aneksa Zakona br. 04/L-033 „O Posebnoj komori [...]”. Strana koja nije zadovoljna sa presudom ili rešenjem Specijalnog veća, na osnovu žalbe na odluku Organa za likvidaciju o imovinskom potraživanju može da se obrati Žalbenom veću [...]. Dakle, razmatranje imovinskog potraživanja stranke prolazi kroz niz filtera, osiguravajući na taj način ne samo u potpunosti, već i na svakom posebnom stepenu primenu prava stranke na redovan zakonski postupak.“

37. KAP dalje objašnjava:

“Na osnovu člana 10 Priloga Zakona o KAP-u, ulaskom u likvidaciju preduzeća, obustavlja se svaki sudski postupak ili arbitraža koja traje u sudu ili arbitražnom sudu, uključujući i postupke pred Posebnom komorom Vrhovnog suda Kosova. Ovo zakonsko predviđanje je uspostavljeno od strane zakonodavca sa ciljem pažnje na razmatranje poverilačkih ili imovinskih potraživanja sa jedinom nadležnošću da se eliminiše paralelno odlučivanje o istim potraživanjima, dok u međuvremenu preduzeće podleže postupcima likvidacije. Bez ovog predviđanja bi nastala konfuzna situacija o zaštiti prava navodnih vlasnika ili poverilaca, koji bi mogli biti predmet ocene i razmatranja i pred bilo kojim osnovnim sudom ili Posebnom komorom, osim razmatranja od strane Organa za likvidaciju. Međutim, jedno takvo zakonsko predviđanje ni na koji način ne predstavlja ugrožavanje bilo kojeg prava navodnog poverioca ili vlasnika.”

38. Konačno, KAP naglašava:

“Kategorizacija nivoa prioriteta raspodele sredstava prema potraživanjima /vlasničkim interesima je osnovna karakteristika zakonodavstva o likvidaciji/stečaju u svakoj demokratskoj zemlji koja poštuje ekonomiju tržišta. Član 40 Aneksa Zakona o KAP-u služi upravo ovom cilju. Međutim, nastaje utisak da je njegov predmet bila odredba člana 40.1.5, a ne ona iz člana 40.1.8, koja upravo uspostavlja drugu kategoriju imovinskih prava u nastavku u redu isplata. Na kraju, želimo da istaknemo da početak postupka likvidacije nekog preduzeća ne znači otuđenje njegovih sredstava odmah. Otuđenje imovine preduzeća u postupku likvidacije se obavlja od strane KAP-a preko postupka tenderisanja, otvorenog i transparentnog gde se u potpunosti poštuju prava stranaka. Štaviše, ne namerava se da se stavi na prodaju bilo koja imovina za koju postoji potraživanje o kojem nije doneta odluka.“

Dodatni komentari relevantnog suda

39. U dodatnim komentarima, relevantni sud je, između ostalog, istakao:

- a) Cilj likvidacije je da zatvori sva sredstva (bez obzira na njihovu pravnu prirodu i vrednost, čime se utiče na imovinu, zahteve, prava bilo koje vrste) i koristi ih da zadovolji sve zahteve entiteta onoga što se obično naziva mehanizam „vodopad“. Novac je korišćen za pokrivanje kategorije tužilaca od vrha pa do dole, prateći pravni sistem prioriteta (član 40. Aneksa Zakona o KAP-u) i tek nakon što je kategorija u potpunosti zadovoljna, preostali deo se, ako ga ima, koristi za drugu najnižu kategoriju (član 41. Aneksa Zakona o KAP-u). U okviru kategorije, ako preostala sredstva nisu dovoljna da pokriju sve poverioce, svaki dobija isti procenat da pokrije svoje potraživanje. Nakon zatvaranja likvidacije,

entitet se zakonski gasi (član 45. Aneksa Zakona o KAP-u). Poverioci koji imaju potraživanja niske prioritetne klase, za koje nisu ostala sredstva da se podele, ne dobijaju ništa, drugim rečima, trpe potpun gubitak. Potraživanja trećih strana ne predstavljaju nikakav izuzetak u ovom sistemu. Nije izuzetak da se postupak likvidacije nastavi godinama. Da bi se završila i zatvorila likvidacija DP, organ za likvidaciju mora da dobije saglasnost od strane PKVS (član 44. Aneksa Zakona o KAP-u), dakle, da PKVS ima pregled u vezi sa završenim postupcima likvidacije.

- b) *KAP je s pravom istakla da zakonitost postupaka organa za likvidaciju može biti predmet sudskog preispitivanja. Osim što je važno napomenuti da je pretenzijama zasnovanim na imovinu pripisana i određena kategorija prioriteta zakonom (član 40, stav 1.5. Aneksa Zakona o KAP-u). Takođe, treba napomenuti da sredstva od privatizacije DP zadržava KAI da ih čuva ili održi, odvojeno od fonda agencije. Ni DP nije odgovorno za obaveze KAI, niti KAP ima pristup fondovima koji pripadaju određenom DP (član 18. Zakona o KAP-u-u). Na ovaj način je obezbeđeno da se sva imovina DP koristi samo za DP i nizašta drugo. Drugi aspekt ovoga je jasan da ne postoji obaveza nijedne institucije za potraživanja koja se ne mogu ispuniti iz fondova i imovine DP u okviru sistema (prioritet raspodela vodopad), koja je gore navedenom. Osim zaštite koja je sadržana u ovom sistemu, imovinskim potraživanjima nije data posebna zaštita bilo koje vrste.*

Glavni komentari primljeni od strane Foruma Venecijanske komisije

40. Sud primećuje da se iz odgovora primljenim od strane Foruma Venecijanske komisije ističe da u zemljama koje su podnele odgovore postoje slične pravne situacije, ali nisu identične sa situacijom u Republici Kosovo, odnosno sa ovim slučajem.
41. Sud takođe primećuje da se u većini komentara primljenim od strane Foruma Venecijanske komisije naglašava da proces likvidacije i stečaj preduzeća, bilo da su javna ili privatna, dotiče poziciju i interese poverilaca. Bez obzira na to, u svim navedenim slučajevima, prava poverilaca se štite i ostvaruju u sudskim postupcima.
42. U tom smislu, Ustavni sud Bugarske izražava da “*akti organa koji sprovode postupak privatizacije podležu sudskoj kontroli. Pokušaji zakonodavaca da oslobodi takve akte od upravnog sudstva su proglašeni neustavnim od strane Ustavnog suda. Prava poverilaca u postupku likvidacije, stečaja ili privatizacije su predmet sudske zaštite.*”
43. Ustavni sud Hrvatske ističe da se “*postupci stečaja sprovode u cilju zadovoljenja potraživanja poverilaca prodajom imovine dužnika. Stečajni postupak se sprovodi isključivo od strane nadležnog privrednog suda.*”
44. Ustavni sud Slovačke je objasnio da “*državno preduzeće može biti rastvoreno sa ili bez likvidacije. Likvidacija se sprovodi onda kada se sredstva ne prenose na naslednika. Međutim, ako se preduzeće rastvori u skladu sa pravilima Zakona o privatizaciji, tada se ne sprovodi likvidacija. Iz tog razloga, sudski postupci koji su na čekanju tokom sprovođenja postupka privatizacije se ne obustavljaju i nadležnost da odlučuju o imovinskim potraživanjima preostaje civilnim sudovima.*”
45. Ustavni sud Republike Češke je objasnio da “*kada se odluka o likvidaciji donese tada se likvidacija registruje u privrednom registru i administrator igra ulogu organa koji je ustanovljen zakonom. Administrator preduzima sve potrebne radnje da bi se odlučilo o svim potraživanjima i obavezama, da bi se preduzeće u što kraćem mogućem roku likvidiralo. On javno poziva poverioce da podnesu svoja potraživanja*

prema preduzeću u određenom vremenskom periodu. Sudski postupci koji su počeli pre izjave likvidacije se i dalje nastavljaju sa jedinom razlikom što u ovom slučaju administrator koji nedavno predstavlja preduzeće pred sudom umesto organa određen zakonom. Likvidacija se ne može zatvoriti pre okončanja sudskih postupaka, jer sva potraživanja i obaveze koje su predstavljene treba da se reše.“

46. Ustavni sud Južne Afrike je naveo da “kada su zakonski postupci obustavljeni kao posledica naloga za likvidaciju preduzeća, osoba koja je inicirala likvidaciju preduzeća ili koja je donela određenu odluku o dobrovoljnoj likvidaciji preduzeća, osoba koja je pokrenula sudske postupke može, nakon davanja pismenog obaveštenja administratoru da nastavi te postupke pred istim sudom.”
47. Ustavni sud Slovenije je podneo odluku (U-I-288/04 od 17. marta 2005. godine), o ocnosti ustavnosti Zakona o transformaciji Fonda sukcesije Republike Slovenije i osnivanju Javne agencije Republike Slovenije za sukcesiju. Navedeni zakon je proglašen u suprotnosti sa Ustavom Republike Slovenije, s obzirom da ne određuje nastavak sudskih, građanskih i izvršnih postupaka koji su obustavljeni na osnovu tog zakona. Ustavni sud Slovenije je utvrdio da osporeni zakon krši prava pojedinaca na sudsku zaštitu prava.

Relevantne ustavne i zakonske odredbe

Relevantne ustavne odredbe:

Član 46. [Zaštita imovine]

1. *Garantuje se pravo na imovinu.*
2. *Korišćenje imovine je regulisano zakonom, u skladu sa javnim interesom.*
3. *Niko se ne može arbitrarno lišiti lične imovine. Republika Kosovo ili javne vlasti Republike Kosovo mogu izvršiti eksproprijaciju imovine ako je ista u skladu sa zakonom, ako je neophodna ili adekvatna za postizanje javnih ciljeva ili podržavanje javnog interesa, a za koju se vrši neposredna adekvatna kompenzacija licu ili licima, imovina kojih se eksproprijira.*
4. *O sporovima koje uzrokuje neko delo Republike Kosovo ili javne vlasti Republike Kosovo, a koji se smatraju eksproprijacijom, odlučuje nadležni sud.*

Relevantne odredbe Zakona br. 04/L-033 o Specijalnoj komori Vrhovnog suda Kosova o pitanjima koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju

Član 9 [Vođenje postupka od strane podveća ili sudije pojedinca]

1. *Svako specijalno veće Specijalne komore može izdati nalog kojim dodeljuje jednom ili više svojih članova ili podveća u čijem sastavu su dvoje njegovih članova odgovornosti i ovlašćenja za vođenje bilo kojeg ili svih postupaka unutar predmetne nadležnosti. Presude i odluke koje donesi sudija pojedinac, odnosno podveće smatraju se odlukama specijalnog veća.*

Osporene odredbe članova 10. i 40.1.5 Aneksa Zakona o KAP-u

Član 10 Obustava radnji

1. Svaka sudska, upravna ili arbitražna radnja, postupak ili akt koji uključuje ili je protiv nekog preduzeća (ili bile koje njegove aktive) koje je predmet odluke o likvidaciji obustavlja se po podnošenju, od strane organa za likvidaciju, obaveštenja o likvidaciji relevantnom sudu, javnom organu ili arbitražnom sudu. To obaveštenje se poziva na ovaj član 10. i njemu se prilaže primerak odluke o likvidaciji i primerak objavljenog obaveštenja o likvidaciji.

2. Svaka tako obustavljena radnja, postupak ili akt nastavlja se ili stupa na snagu samo uz dozvolu organa za likvidaciju ili suda. Tako obustavljene radnje, postupci i akti uključuju, ali se ne ograničavaju na, svaku radnju, postupak ili akt:

2.1. koji se odnosi na prikupljanje, povraćaj ili prinudnu naplatu potraživanja za dugove, poreze, kazne ili obaveze bilo koje vrste;

2.2. koji se odnosi na stvaranje, priznavanje, izmenu, povećanje, ispravnost, registraciju ili prinudnu naplatu bilo kog potraživanja ili interesa od preduzeću ili preduzeću ili bilo kojoj aktivni preduzeća;

2.3. svaki akt za unovčenje, oduzimanje ili prodaju bilo koje založene ili pod hipotekom ili na drugi način opterećene aktive ili za ostvarivanje vlasništva ili kontrole nad bilo kojom aktivom preduzeća; i

2.4. regulatorni postupak ili radnje u pogledu sprečavanja ili otklanjanja bilo koje povrede regulatornih odredbi, pravila ili odluka, do te mere da uključuje novčana potraživanja od preduzeća.

3. Obustava radnji, postupaka i akata ne primenjuje se ni na jedno od sledećeg:

3.1. sudski postupak od strane ili u ime preduzeća protiv trećih strana;

3.2. krivični postupak protiv preduzeća ili jednog ili više članova njegove Uprave;

3.3. prenos ili raspolaganje aktivom preduzeća u okviru redovnog poslovanja preduzeća, uključujući i transakcije predviđene ovim Zakonom i ovim članom 10. posebno;

3.4. regulatorni postupak ili radnje u pogledu sprečavanja ili otklanjanja bilo koje povrede regulatornih odredbi, pravila ili odluka, do te mere da ne uključuje novčana potraživanja od preduzeća; i

3.5. kontrolu i zahteve za kontrolu koje su podneli nosioci registrovane hipoteke, ispravnih zaloga ili sličnih opterećenja koja se odnose na aktivu preduzeća.

Član 40

Prioriteti potraživanja i interesa

1. U postupku likvidacije sva potraživanja poverilaca izmiruju se po dole navedenim klasama 1.1 do 1.8 i prema sledećem redosledu:

1.1. troškovi prodaje ili na drugi način unovčene imovine ili aktive preduzeća;

1.2. obezbeđen kredit nakon plana reorganizacije nastao u skladu sa članom 13.2 Uredbe UNMIK-a 2005/48 u meri da je taj kredit odobrio Sud. Ovaj

prioritet odnosi se samo na prihode od prodaje ili drugog prenosa aktive koja obezbeđuje kredit;

1.3. prioritet potraživanja, po sledećem redosledu:

1.3.1. sudski troškovi;

1.3.2. troškovi organa za likvidaciju i svih pomoćnih savetnika;

1.3.3. troškovi organa za likvidaciju potrebni za održavanje i zaštitu imovine i aktive preduzeća;

1.3.4. troškovi za nastavak rada preduzeća, nakon odluke Agencije ili Suda da započne postupak likvidacije; i

1.3.5. sva potraživanja administrativnih troškova nastala tokom bilo koje reorganizacije ili tokom postupka likvidacije;

1.4. obezbeđeno potraživanje u meri ostvarenoj od aktive koja obezbeđuje ta potraživanja i u iznosu tih obezbeđenih potraživanja i potraživanja;

1.5. potraživanja zasnovana na vlasništva nad određenom aktivom, uključujući nekretninu;

(...)

1.8. potraživanja vlasnika, deoničara, osnivača, učesnika ili partnera preduzeća.

Ocena prihvatljivosti

48. Sud će prvo razmotriti da li zahtev ispunjava uslove prihvatljivosti, propisane Ustavom i dalje precizirane Zakonom i Poslovnikom.

49. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 8, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

(...)

8. Sudovi su ovlašćeni da, Vrhovnom sudu, podnesu slučajeve koji se tiču saglasnosti nekog zakona sa Ustavom, ako je ta saglasnost primećena tokom sudskog postupka i ako relevantni sud nije siguran u saglasnost spornog zakona sa Ustavom i samo ako odluka relevantnog suda zavisi od saglasnosti zakona.

50. Sud se poziva na član 51. [Tačnost podneska] Zakona, koji propisuje:

1. Podnesak podnešen u skladu sa članom 113, stav 8 Ustava, podnosi sud samo ukoliko se sporni zakon treba direktno primeniti u postupku koji je deo predmeta razmatranja i samo ukoliko je zakonitost spornog zakona preduslov za donošenje odluke od strane suda.

2. Podnesak treba jasno da navede odredbe zakona za koje se smatra da nisu u saglasnosti sa Ustavom.

51. Sud uzima u obzir i pravila 75 i 76 Poslovnika, koja propisuju:

Pravilo 75 [Podnošenje podneska]

(1) Bilo koji sud Republike Kosovo može podneti podnesak Sudu na osnovu člana 113.8 Ustava, po službenoj dužnosti ili na zahtev jedne od strana u postupku.

(2) Podnesak treba da odredi zašto odluka Suda zavisi od saglasnosti zakona sa Ustavom. Dosije koji se razmatra pred Sudom treba priložiti podnesku.

(3) Bilo koji Sud Republike Kosovo može podneti podnesak za pokretanje postupka u skladu sa članom 113., stavom 8. Ustava bez obzira na to da li je neka od strana u postupku osporila ustavnost relevantne pravne odredbe.

Pravilo 76 [Obaveštenje]

Sud će, nakon podnošenja podneska, narediti Sudu da prekine postupak koji je u toku, a koji se tiče relevantnog pitanja, dok god Sud ne donese odluku ili presudu.

52. Pozivajući se na gore navedene odredbe, Sud prvo treba da oceni da li je relevantni sud ovlašćena strana da podnese ovakav zahtev.
53. Sud se poziva na svoje rešenje u slučaju KO126/16, gde je Sud utvrdio da je svaki sastav redovnog suda koji ima nadležnost da sudi konkretni slučaj ovlašćena strana da podnese zahtev u skladu sa članom 113.8 Ustava.
54. S tim u vezi, Sud se poziva na član 9. [Vođenje postupka od strane podveća ili sudije pojedinca] Zakona br. 04/L-033 o Specijalnoj komori Vrhovnog suda Kosova o pitanjima koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju, koji propisuje:

“1. Svako specijalno veće Specijalne komore može izdati nalog kojim dodeljuje jednom ili više svojih članova ili podveću u čijem sastavu su dvoje njegovih članova odgovornosti i ovlašćenja za vođenje bilo kojeg ili svih postupaka unutar predmetne nadležnosti. Presude i odluke koje donesi sudija pojedinac, odnosno podveće smatraju se odlukama specijalnog veće”.

55. Sud primećuje da je u ovom slučaju zahtev podnet od strane pet sudija Posebne komore, uključujući i njenog predsednika. Ovaj sastav Suda ima nadležnost da sudi slučaj AC-II-12-0086.
56. Dakle, uzimajući u obzir gore navedena pojašnjenja, Sud smatra da je ovaj zahtev podneo “sud” u smislu člana 113.8 Ustava.
57. Sud se u nastavku poziva na svoju odluku u slučaju KO04/11, gde je utvrđeno da “kako bi ocenio prihvatljivost, ovaj sud prvo treba da razmotri da li je podnosilac zahteva onaj ko direktno primenjuje sporni zakon u odnosu na slučaj u toku i, drugo, da li je zakonitost spornog zakona preduslov za odluku u vezi sa predmetom koji je u toku pred podnosiocem zahteva. Treće, važno je ustanoviti da li je podnosilac zahteva naznačio za koje odredbe osporenog zakona smatra da nisu u saglasnosti sa Ustavom.”
58. Na osnovu gore navedenog, rezultira da svaki zahtev podnet prema članu 113, stav 8 Ustava treba da ispuní sledeće uslove da bi bio prihvatljiv: a) relevantni sud treba da ima ovaj slučaj na razmatranju; b) osporeni zahtev treba direktno da se primeni od strane relevantnog suda u slučaju koji se nalazi na razmatranju; c) zakonitost osporenog zakona je preduslov da se donese odluka za zahtev koji se nalazi na razmatranju; i d)

relevantni sud treba da precizira koje ustavne odredbe smatra da su u suprotnosti sa Ustavom (*Ustavni sud Republike Kosovo: slučaj br. KO126/16, rešenje o neprihvatljivosti, objavljen 1 juna 2017. god.*).

59. Sud naglašava da je kao osnovni uslov za prihvatljivost zahteva za incidentalnu kontrolu ustavnosti izričito određen i u Zakonu i Poslovniku postojanje takozvanog “elementa direktne veze” između odredaba osporenog zakona i pitanja koje se sudi pred redovnim sudovima.
60. Sud smatra da „direktno sprovođenje“ konkretne norme znači da od sprovođenja ili direktnog nesprovođenja osporene norme zavisi rezultat odluke od strane relevantnog suda.
61. Stoga, da bi postojala direktna veza, treba da postoji obavezni odnos između odluke Ustavnog suda (rešavanja pitanja neustavnosti zakona od strane ovog Suda) i rešenja glavnog pitanja od strane relevantnog suda, kao inicijator incidentalnog suđenja - što znači da suđenje od strane redovnog suda ne može da se okonča nezavisno od suđenja pred Ustavnim sudom” (*vidi: Ustavni sud Republike Albanije—odluka V-30/10 od 17. juna 2010. godine i odluka br. 13 od 4. maja 2009. godine*).
62. Sud primećuje da je ovo tumačenje takođe zasnovano i na praksi drugih zemalja. Dakle, Savezni ustavni sud Nemačke naglašava element veze između osporene norme i konkretnog slučaja i obrazlaže „[...] *Da je sud proglasio neustavnim osporene odredbe odbila bi se tužba, međutim, da je sud proglasio te odredbe ustavnim to bi rezultiralo usvajanjem tužbe*” (*vidi: odluku Saveznog ustavnog suda Nemačke 2 BvL 12, 13, 14, 15/56 od 6. novembra 1957. godine*).
63. U ovom slučaju, da bi ocenio prihvatljivost zahteva, Sud prvo treba da utvrdi da li osporeni zahtev treba direktno da se primeni od strane relevantnog suda u predmetu koji je na razmatranju (odnosno, predmetu pod brojem AC-II-12-0086); drugo, da li je zakonitost osporenog zakona (odnosno, njegova saglasnost sa Ustavom) preduslov za donošenje odluke za predmet koji je na razmatranju od strane relevantnog suda; treće, važno je videti da li je relevantni sud precizirao koje odredbe zakona smatra da su u suprotnosti sa Ustavom.
64. U smislu činjenica slučaja i gore navedenih razmatranja, Sud smatra da zahtev pokreće ozbiljne sumnje koje se odnose na ustavnost članova 10. i 40.1.5 Aneksa Zakona o KAP-u. Takođe, relevantni sud je argumentovao da precizirani članovi navedenog Zakona treba da se primene u predmetu sa brojem AC-II-12-0086.
65. Shodno tome, nakon ispitivanja tvrdnji i relevantnih argumenata iznetih od strane relevantnog suda, kao i analiziranja glavnih elemenata zahteva, Sud smatra da zahtev pokreće ozbiljna pitanja koja su takve složenosti da njihovo utvrđivanje treba da zavisi od razmatranja njegovog merituma. Shodno tome, zahtev ne može da se smatra kao očigledno neosnovan u smislu pravila 36 (1) (d) Poslovnika o radu i nije stvoren nijedan drugi osnov da se proglasi neprihvatljivim (*vidi: na primer slučaj br. KO73/16, podnosilac zahteva: Ombudsman, ocena ustavnosti Administrativnog cirkulara br. 01/2016, donetog 21. januara 2016. godine od strane Ministarstva javne administracije Republike Kosovo, presuda od 8. decembra 2016. godine, stav 49, kao i druge reference pomenute u toj odluci*).

Ocena merituma

66. Prvo, Sud ističe da je 5. decembra 2013. godine, Posebna komora Vrhovnog suda primila dopis od strane organa za likvidaciju, gde se tražila obustava svih sudskih postupaka u

skladu sa članom 10. Zakona o KAP-u, jer je KBI „Agrokultura“ ušla u likvidaciju. Dok je relevantni sud podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo 6. decembra 2016. godine (odnosno, nakon tri godine).

67. Sud u nastavku naglašava suštinu tvrdnji relevantnog suda da obustava sudskog postupka protiv DP za koje počinje postupak likvidacije – i upućivanje slučaja organu za likvidaciju, uskraćuje tužiocima pravo da se njihova imovinska prava sude od strane nezavisnog suda. Pored toga, relevantni sud argumentuje da odredbe koje treba efikasno da zaštite vlasnike nepokretnosti nisu potencijalno efektivne i redosled imovinskog zahteva u postupku likvidacije – prema članu 40.1.5 Aneksa Zakona o KAP-u je veoma nizak, imajući u vidu osnovno ljudsko pravo na imovinu.

68. U tom smislu, Sud se prvo poziva na stavove 1 i 2, člana 10. Aneksa Zakona o KAP-u koji propisuju:

1. Svaka sudska, upravna ili arbitražna radnja, postupak ili akt koji uključuje ili je protiv nekog preduzeća (ili bile koje njegove aktive) koje je predmet odluke o likvidaciji obustavlja se po podnošenju, od strane organa za likvidaciju, obaveštenja o likvidaciji relevantnom sudu, javnom organu ili arbitražnom sudu. To obaveštenje se poziva na ovaj član 10. i njemu se prilaže primerak odluke o likvidaciji i primerak objavljenog obaveštenja o likvidaciji.

2. Svaka tako obustavljena radnja, postupak ili akt nastavlja se ili stupa na snagu samo uz dozvolu organa za likvidaciju ili suda. Tako obustavljene radnje, postupci i akti uključuju, ali se ne ograničavaju na, svaku radnju, postupak ili akt:

2.1. koji se odnosi na prikupljanje, povraćaj ili prinudnu naplatu potraživanja za dugove, poreze, kazne ili obaveze bilo koje vrste;

2.2. koji se odnosi na stvaranje, priznavanje, izmenu, povećanje, ispravnost, registraciju ili prinudnu naplatu bilo kog potraživanja ili interesa od preduzeću ili preduzeću ili bilo kojoj aktivni preduzeća;

2.3. svaki akt za unovčenje, oduzimanje ili prodaju bilo koje založene ili pod hipotekom ili na drugi način opterećene aktive ili za ostvarivanje vlasništva ili kontrole nad bilo kojom aktivom preduzeća; i

2.4. regulatorni postupak ili radnje u pogledu sprečavanja ili otklanjanja bilo koje povrede regulatornih odredbi, pravila ili odluka, do te mere da uključuje novčana potraživanja od preduzeća.

69. Sud primećuje da stav 1, člana 10. Aneksa Zakona o KAP-u zaista određuje da se sudski, upravni ili postupci arbitraža obustavljaju nakon obaveštenja od strane organa za likvidaciju.

70. Međutim, Sud takođe primećuje da u skladu sa stavom 2, člana 10. Aneksa Zakona o KAP-u: "Svaka tako obustavljena radnja, postupak ili akt nastavlja se ili stupa na snagu samo uz dozvolu organa za likvidaciju ili suda". Doslovno tumačenje ovog stava naglašava činjenicu da on priznaje relevantnom sudu nadležnost da odluči u vezi sa sprovođenjem obustavljenog postupka, odnosno da nastavi ili ostavi na snazi postupke, radnje ili obustavljene akte.

71. Sud primećuje da se u svom zahtevu relevantni sud ne poziva na stav 2, člana 10. Aneksa Zakona o KAP-u. Sud nema saznanja o načinu primene u praksi člana 10. Aneksa Zakona o KAP-u, posebno stava 2. Pored toga, relevantni sud se nije izjasnio da li ga

ometa organ za likvidaciju u vezi sa primenom odredbe 2, člana 10. Aneksa Zakona o KAP-u.

72. Međutim, Sud ne primećuje da postoji neka prepreka da relevantni sud preduzme neku od dve sledeće radnje u vezi sa tumačenjem i primenom člana 10. Aneksa Zakona o KAP-u, odnosno: (i) da dozvoli obustavu sudskog postupka u skladu sa stavom 1, člana 10. Aneksa Zakona o KAP-u, ili (ii) da nastavi radnje, postupke ili takve obustavljene akte, što praktično znači da ponovo pokrene obustavljene postupke u skladu sa stavom 2, člana 10. Aneksa Zakona o KAP-u.
73. Na osnovu jurisprudencije drugih zemalja u slučajevima incidentalne kontrole, relevantni sud je obavezan: (i) da dokaže direktnu vezu između osporene norme i konkretnog slučaja koji treba da reši; (ii) obavezni odnos koji ima relevantni sud prema primeni konkretne norme, i (iii) relevantni sud treba da obezbedi da ne postoji neki zakon, druga norma koja bi mu omogućila rešenje konkretnog slučaja (*vidi: gore citiranu jurisprudenciju Ustavnog suda Republike Albanije*).
74. Sud smatra da relevantni sud nije argumentovao da postoji neka prepreka koja mu u ovom slučaju onemogućava da primeni stav 2, člana 10. Aneksa Zakona o KAP-u, kao drugu odredbu koja bi mu omogućila rešenje slučaja.
75. Što se tiče tvrdnji relevantnog suda koje je pokrenuo o članu 40.1.5 Aneksa Zakona o KAP-u, Sud primećuje da se slučaj koji se razmatra odnosi na proces privatizacije i kosovski zakonodavac je doneo zakone o sprovođenju odgovarajućih ekonomskih i socijalnih politika u javnom interesu.
76. Za Sud je prirodno da prostor ocene koji se dozvoljava zakonodavcu u sprovođenju ekonomskih i socijalnih politika treba da bude širok i treba da poštuje stav zakonodavca o tome šta je „javni interes“, osim ako je taj stav očigledno bez opravdane ustavne osnove. Drugim rečima, iako Sud ne može da zameni svoju ocenu ocenama ostalih grana državne vlasti (u ovom slučaju, zakonodavne), on je obavezan da preispita osporene mere prema članu 46. Ustava u vezi sa članom 1. Protokola br. 1 Konvencije, i, na taj način, mora da istraži činjenice na koje su se pozvali javni organi (*vidi: slučaj James i drugi protiv Ujedinjenog kraljevstva*, ESLJP, predstavka br. 8793/79, presuda od 21. februara 1986. godine, stav 46).
77. Shodno tome, Sud trba da utvrdi da li je pronađena pravična ravnoteža između zahteva opšteg interesa društva i zahteva za zaštitu osnovnih prava pojedinca (*vidi: slučaj Sporróna i Lonnroth protiv Švedske*, ESLJP, predstavka br. 7151/75; 7152/75, presuda od 23. septembra 1982. godine, stav 69). A naročito, mora postojati razuman odnos proporcionalnosti između upotrebljenih sredstava i cilja koji treba da se ostvari od bilo koje mere koja pojedincu ograničava pravo na imovinu (*vidi: James i drugi*, napred citirana presuda, stavovi 34 i 50).
78. U tom smislu, Sud ponovo naglašava suštinu tvrdnje relevantnog suda u vezi sa članom 40.1.5 Aneksa Zakona o KAP-u: *“Kategorije prioriteta potraživanja su utvrđene u članu 40. Potraživanja koja se odnose na posedovanje imovine se nalaze u petoj kategoriji, što znači da su svrstana pod troškovima postupka i obezbeđenim potraživanjima, ali imaju prednost nad preferencijalnim potraživanjima zaposlenih, neobezbeđenim potraživanjima i potraživanjima vlasnika /akcionara entiteta pod likvidacijom.”*
79. Sud se takođe poziva na suštinu komentara KAP-a u vezi sa članom 40.1.5 Aneksa Zakona o KAP-u: *“Razmatranje potraživanja od strane Organa za likvidaciju naravno da predstavlja samo prvi stepen procene ovih potraživanja, pošto član 5.7 Zakona i*

član 37.7 Aneksa Zakona o KAP-u daju pravo svakom navodnom vlasniku koji nije zadovoljan sa procenom Organa za likvidaciju, da se u roku od 30 dana žali na odluku Organa za likvidaciju zbog njegovog potraživanja Specijalnom veću Posebne komore Vrhovnog suda Kosova.”

80. U tom smislu, Sud primećuje da član 40.1.5 Aneksa Zakona o KAP-u predstavlja ograničenje prava na imovinu zainteresovanih strana, međutim, ovo ograničenje nije automatski kršenje imovinskih interesa, jer, ipak, kao što se i vidi iz odgovora KAP-a, zakon na snazi na Kosovu određuje da odluke organa za likvidaciju nisu konačne, već se protiv njih može uložiti žalba pred Posebnom komorom Vrhovnog suda.
81. Ograničenje prava na pristup sudu ne može da ograniči ili smanji pojedincu pristup sudu do te mere do koje bi to povredilo samu suštinu prava. Pored toga, ograničenje ne može biti u skladu sa članom 31. Ustava u vezi sa članom 6 (1) Konvencije, ako ne poštuje „legitimni cilj“ i ako ne postoji „razuman odnos proporcionalnosti između upotrebljenih sredstava i cilja koji se želi postići“ (vidi: slučaj *Ashigdane protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, ESLjP, predstavka br. 8225/78, presuda od 28. maja 1986. godine, stav 57).
82. Sud primećuje da u ovom slučaju osporeni članovi 10 i 40.1.5 Aneksa Zakona o KAP-u ne krše suštinu prava na sudsku zaštitu prava i zaštitu imovine poverilaca, jer: (i) je ograničenje predviđeno zakonom usvojenim od strane Skupštine Republike Kosova; (ii) je ograničenje objektivno i razumno, s obzirom da sprečava izazivanje konfuzije koja bi se stvorila usled paralelno sprovedenih postupaka pred relevantnim sudom i organom za likvidaciju; i, (iii) princip proporcionalnosti se sprovodi, s obzirom da nakon početnog razmatranja postupaka pred organom za likvidaciju – u cilju izbegavanja paralelnih postupaka – pružaju se proceduralne garancije da se ospore odluke organa za likvidaciju pred Posebnom komorom Vrhovnog suda (u dva stepena unutar ove Komore).
83. Pored toga, Sud se poziva na stav 3, člana 44. [Zatvaranje predmeta] Aneksa Zakona o KAP-u koji propisuje: *“Na zahtev organa za likvidaciju, tamo gde nijedan poverilac nije prijavio potraživanje u roku iz člana 43. ovog Aneksa, Sud donosi rešenje kojim dozvoljava zatvaranje predmeta likvidacije.”*
84. Sud smatra da ovo jača garancije za sudsku zaštitu imovinskih prava, uključujući i pretenzije poverilaca tokom procesa likvidacije DP.
85. U zaključku, Sud smatra da su osporeni članovi 10. i 40.1.5 Aneksa Zakona o KAP-u u skladu sa Ustavom.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.8 Ustava, na osnovu članova 51. 52. i 53. Zakona i shodno pravilu 75 Poslovnika, na sednici održanoj 9. maja 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev prihvatljivim;
- II. DA UTVRDI većinom glasova da su članovi 10. i 40.1.5 Aneksa Zakona br. 04/L-034 o Kosovskoj agenciji za privatizaciju u skladu sa Ustavom Republike Kosovo;
- III. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- IV. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- V. Ova odluka stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Bekim Sejdiu

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI92/16 Podnosilac zahteva: Jusuf Berisha, ocena ustavnosti presude Rev. br. 344/2015 Vrhovnog suda Kosova od 12. januara 2016. godine

KI92/16, rešenje o neprihvatljivosti od 7. decembra 2016. godine, objavljeno 18. jula 2017. godine

Ključne reči: individualni zahtev, ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda Kosova, očigledno neosnovan

Podnosilac zahteva je podneo zahtev na osnovu člana 113.7 Ustava, člana 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 i pravila 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo.

Podnosilac zahteva je podneo tužbeni zahtev Opštinskom sudu u Podujevu za utvrđivanje njegovog navodnog prava svojine na parceli koja je registrovana u vlasništvu opštine Podujevo.

Osnovni sud je odbio, kao neosnovan, tužbeni zahtev podnosioca, obrazlažući da podnosilac zahteva nije priložio nikakav dokaz kojim potkrepljuje svoju tvrdnju o vlasništvu nad spornom parcelom.

Apelacioni sud je odbio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva i potvrdio prvostepenu presudu Opštinskog suda.

Vrhovni sud je odbio, kao neosnovan, zahtev podnosioca za revizijom i potvrdio presude nižestepenih sudova.

Sud smatra da podnosilac zahteva ne dokazuje da je sudski proces u celini bio nepravičan i proizvoljan kako bi Ustavni sud zaključio da je povređena suština prava na pravično i nepristrasno suđenje.

Sud naglašava da nije zadatak Ustavnog suda da se bavi greškama u činjenicama ili zakonu navodno počinjenih od strane redovnih sudova prilikom ocene dokaza ili primene zakona (zakonitost), osim i u meri u kojoj su mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost).

Shodno tome, Sud smatra, na ustavnoj osnovi, da je zahtev očigledno neosnovan i mora se proglasiti neprihvatljivim.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI92/16

Podnosilac

Jusuf Berisha**Ocena ustavnosti presude Rev. br. 344/2015 Vrhovnog suda Kosova
od 12. januara 2016. godine****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Jusuf Berisha iz Prištine (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), koga zastupa Ramiz Suka, advokat iz Prištine.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava presudu Rev. br. 344/2015 Vrhovnog suda Kosova od 12. januara 2016. godine, kojom je odbijena, kao neosnovana, revizija podnosioca izjavljena na presudu Apelacionog suda Kosova.
3. Osporena odluka je uručena podnosiocu zahteva 9. marta 2016. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene odluke kojom je, po navodima podnosioca zahteva, došlo do povrede prava koja su garantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i članom 46. [Zaštita imovine] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 15. juna 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu (u daljem tekstu: Sud).
7. Dana 12. jula 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Snezhanu Botusharovu za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Robert Carolan (predsedavajući), Bekim Sejdiu i Selvete Gërxhaliu-Krasniqi.
8. Dana 22. avgusta 2016. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu.
9. Dana 04. novembra 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Almira Rodriguesa za predsedavajućeg Veća za razmatranje umesto sudije Roberta Carolana, koji je podneo ostavku 9. septembra 2016. godine.
10. Dana 07. decembra 2016. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

11. Podnosilac zahteva je 2007. godine, podneo tužbeni zahtev Opštinskom sudu u Podujevu za utvrđivanje svog navodnog prava svojine na parceli koja je registrovana u vlasništvu opštine Podujevo.
12. Dana 14. septembra 2007. godine, Opštinski sud je [presuda C. br. 114/2007] odbio, kao neosnovan, tužbeni zahtev podnosioca.
13. Podnosilac zahteva je uložio žalbu Okružnom sudu protiv navedene presude.
14. Dana 22. oktobra 2008. godine, Okružni sud je [rešenjem Ac.br.970/2007] usvojio žalbu podnosioca zahteva, poništio prvostepenu presudu i vratio slučaj na ponovno odlučivanje Opštinskom sudu.
15. Dana 01. decembra 2009. godine, u ponovljenom postupku Opštinski sud je [presuda C. br. 878/2008] odbio, kao neosnovan, tužbeni zahtev podnosioca, obrazlažući da podnosilac zahteva nije priložio nikakav dokaz kojim potkrepljuje svoju tvrdnju o vlasništvu na spornoj parceli.
16. Podnosilac zahteva je uložio žalbu Okružnom sudu protiv navedene presude Opštinskog suda.
17. Dana 08. aprila 2015. godine, Apelacioni sud je [presudom CA.br.1627/2012] odbio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva i potvrdio prvostepenu presudu Opštinskog suda.
18. Podnosilac zahteva je protiv navedene presude Apelacionog suda uložio zahtev za reviziju Vrhovnom sudu.
19. Dana 01. decembra 2015. godine, Vrhovni sud je [presudom Rev.br.344/2015] odbio, kao neosnovan, zahtev podnosioca za revizijom i potvrdio presude nižestepenih sudova. U obrazloženju svoje presude, Vrhovni sud je, *inter alia* naveo:

“[...] tužilac nije argumentovao tokom celokupnog postupka, da je on ili njegovi preci imali imovinsko pravo nad spornom parcelom, prema nekoj

zakonski vrednoj osnovi za sticanje vlasništva nad nekretninom, i da imovinsko pravo nad spornom nekretninom, tužilac nije mogao da stekne sa sticajem zastare [...]”

Navodi podnosioca

20. Podnosilac zahteva tvrdi povredu člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje].
21. Pored toga, podnosioca zahteva tvrdi da je njegovo pravo na zaštitu imovine povređeno zato što je sporna nepokretnost prešla iz privatne u društvenu svojinu na nezakonit način.
22. Podnosilac zahteva tvrdi da su mu osporenim odlukom povređena prava na pravično suđenje i zaštitu imovine zbog pogrešnog i nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja i pogrešne primene materijalnog prava. Podnosilac zahteva se ne poziva ni na jedan drugi član Ustava.

Prihvatljivost zahteva

23. Sud prvo ispituje da li je zahtev podnosioca ispunio uslove prihvatljivosti, koji su utvrđeni Ustavom, dalje obrazloženi Zakonom i propisani Poslovníkom.
24. U tom smislu, Sud se poziva na član 113. stav 7 Ustava koji propisuje:

“Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.”

25. Sud se, takođe, poziva i na član 48. Zakona, koji propisuje:

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.”

26. Sud, takođe, uzima u obzir pravilo 36 (1) (d) i (2) (b) Poslovníka, koje predviđa:

(1) *“Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:*

[...]”

(d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.

(2) *Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:*

[...]”

(b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju osnovnih prava.”

27. Sud podseća da podnosilac zahteva navodi povredu prava na pravično i nepristrasno suđenje i prava na zaštitu imovine.

Navodna povreda člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava

28. Sud primećuje da podnosilac zahteva tvrdi povredu svog prava na pravično suđenje na osnovu pogrešnog i nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja i pogrešne primene materijalnog prava.

29. U tom smislu, Sud se poziva na član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava, koji propisuje:
1. *Svatom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.*
 2. *Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.*
30. Sud ponavlja da nije nadležnost Ustavnog suda da svojom ocenom zameni ocenu koju su dali redovni sudovi, jer je prema opštim pravilima, dužnost redovnih sudova da ocene činjenice koje se nalaze pred njima i primene zakon (vidi: slučaj Ustavnog suda K147-48/15, ocena ustavnosti presude AC-II-14-0057 Posebne komore Vrhovnog suda Kosova od 12. marta 2015. godine, podnosilac zahteva: *Beqir Kosokoviku i Mustafë Lutolli*). Uloga je Ustavnog suda da oceni da li je sudski proces u celini bio pravičan i nepristrasan kako se zahteva članom 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima (vidi, *inter alia*: slučajevi ESLJP, *Edwards protiv Ujedinjenog kraljevstva*, 16. decembra 1992. godine, str. 34, Serija A. br. 247, *B. Vidal protiv Belgije*, 22. aprila 1992. godine, str. 33, Serija A. br. 235).
31. Sud smatra da podnosilac zahteva ne dokazuje da je sudski proces u celini bio nepravičan i proizvoljan kako bi Ustavni sud zaključio da je povređena suština prava na pravično i nepristrasno suđenje.
32. Na osnovu gore navedenog, Sud ponavlja da je na redovnim sudovima da ocene da li je zahtev za utvrđivanje prava svojine nad spornom nepokretnosti razmatran u skladu sa zakonom. Zahtev za utvrđivanje prava svojine je razmatran pred tri sudska stepena, dobijajući konačnu presudu Vrhovnog suda, koji je utvrdio da podnosilac zahteva „*nije argumentovao tokom celog postupka, da je on ili njegovi preci imali imovinsko pravo nad spornom parcelom*“.
33. Pored toga, Sud primećuje da podnosilac zahteva nije pružio dokaz koji pokazuje da su postupci pred redovnim sudovima bili nepravični ili proizvoljni i kao takvi suštinski degradirali sudski proces u njegovoj celosti. (Vidi: slučaj ESLJP, *Dombo Beheer protiv Holandije*, presuda od 27. oktobra 1993. godine, Serija A, br. 274).
34. Sud, dalje, smatra da je Vrhovni sud potpuno obrazložio svoje rešenje, detaljno objašnjavajući zašto je zahtev za revizijom neosnovan, ocenjujući utvrđivanje činjeničnog stanja i primenu zakona na snazi, i ocenjujući odluke nižestepenih sudova na osnovu tvrdnji pokrenutih od strane podnosioca zahteva.
35. Stoga, u ovim okolnostima, Sud utvrđuje da se osporenim odlukom nije povredilo pravo podnosioca zahteva na pravično i nepristrasno suđenje kao što je garantovano članom 31. Ustava.
- Navodna povreda člana 46. [Zaštita imovine] Ustava**
36. Sud primećuje da podnosilac zahteva tvrdi i povredu svog prava na zaštitu imovine zbog pogrešnog i nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja i pogrešne primene materijalnog prava.
37. U tom smislu, Sud se poziva na član 46. [Zaštita imovine] Ustava, koji propisuje:

1. *Garantuje se pravo na imovinu.*

2. *Korišćenje imovine je regulisano zakonom, u skladu sa javnim interesom.*

3. *Niko se ne može arbitrarno lišiti lične imovine. Republika Kosovo ili javne vlasti Republike Kosovo mogu izvršiti eksproprijaciju imovine ako je ista u skladu sa zakonom, ako je neophodna ili adekvatna za postizanje javnih ciljeva ili podržavanje javnog interesa, a za koju se vrši neposredna adekvatna kompenzacija licu ili licima, imovina kojih se ekspropriuje“.*

38. Sud se poziva i na član 1. [Zaštita imovine] Protokola 1 Evropske konvencije o ljudskim pravima (EKLJP), koji propisuje:

„(1) Svako fizičko i pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uslovima predviđenim zakonom i opštim načelima međunarodnog prava.

(2) Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utiču na pravo države da primenjuje zakone koje smatra potrebnim da bi regulisala korišćenje imovine u skladu s opštim interesima ili da bi obezbedila naplatu poreza ili drugih dažbina ili kazni“.

39. U tom smislu, Sud smatra da se član 46. Ustav u vezi sa članom 1 Protokola 1 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava (EKLJP) poziva na pravo na zaštitu postojeće imovine i ne predviđa pravo na sticanje imovine.
40. Sud podseća da je utvrđivanje prava svojine bio predmet spora pred tri redovna sudska stepena i presudom Vrhovnog suda se utvrdilo da podnosilac zahteva „*nije argumentovao (...) da je on ili njegovi preci imali imovinsko pravo nad spornom parcelom*“. Osim toga, Vrhovni sud je takođe utvrdio da podnosilac zahteva „*nije mogao da stekne imovinsko pravo nad spornom nekretninom sa sticajem zastare [...]*“.
41. Sud podseća na član 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava], koji utvrđuje da se „*Osnovna prava i slobode zagantovana ovim Ustavom tumače u saglasnosti sa sudskom odlukom Evropskog suda za ljudska prava*“. Stoga, Ustavni sud je kao „*konačna vlast u Republici Kosovo za tumačenje Ustava*“ (član 112. Ustava), obavezan da uzme u obzir sudsku praksu ESLJP kada ispituje navodne povrede ljudskih prava i osnovne slobode koje su garantovane Ustavom.
42. U tom smislu, Sud se poziva na jurisprudenciju ESLJP koji utvrđuje da „*Sud [ESLJP] prihvata da član 1 Protokola 1 koji garantuje pravo svakom pojedincu na uživanje sopstvene imovine, ali ne garantuje pravo na sticanje imovinu putem nasleđstva ili izražavajući volju sa imovinsko pravnim posledicama*.“ (Vidi: slučaj ESLJP, *Marckx protiv Belgije*, zahtev br. 6833/74 od 13. juna 1979. godine).
43. Dakle, Sud smatra da član 1. Protokola 1 EKLJP u vezi sa članom 46. Ustava ne garantuje pravo na sticanje svojine (imovine); sticanje svojine se reguliše zakonom i eventualni sporovi treba da se rešavaju u redovnim sudovima.
44. Dakle, u ovakvim okolnostima, Sud utvrđuje da se osporenom odlukom nije povredilo pravo podnosioca zahteva na zaštitu imovine kao što je garantovano članom 46. Ustava i članom 1. Protokola 1 EKLJP.

Zaključak

45. Sud zaključuje da je podnosilac zahteva izgradio svoje tvrdnje na zakonskim osnovama, odnosno na osnovu pogrešnog i nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja i pogrešne primene materijalnog prava.
46. Na osnovu svega navedenog, Sud smatra da činjenice predstavljene od strane podnosioca zahteva ne opravdavaju ustavnu tvrdnju o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje, kao što je garantovano članom 31. Ustava, i prava na zaštitu imovine, kao što je garantovano članom 46. Ustava i članom 1 Protokola 1 EKLP.
47. Dakle, Sud u skladu sa pravilom 36 (1) (d) i (2) (b), utvrđuje da je zahtev neprihvatljiv, kao očigledno neosnovan, na ustavnim osnovama.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova, u skladu sa članom 113, 1 i 7 Ustava, članom 48. Zakona i pravilima 36 (1) (d), (2) (b) Poslovnika, na sednici održanoj 7. decembra 2016. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona; i
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Snezhana Botusharova

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajriz

KI40/17, Muharrem Bytyqi i drugi, ocena ustavnosti presude br. AC-I-13-0087 i AC-I-13-0091 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 16. marta 2017. godine

KI40/17, rešenje o neprihvatljivosti od 5. jula 2017. godine, objavljeno 19. jula 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, uskraćivanje, korisnici od 20%, zahtev očigledno neosnovan*

Podnosioci zahteva su uložili žalbu Žalbenom veću Posebne komore Vrhovnog suda protiv presude Specijalizovanog veća Posebne komore Vrhovnog suda (SCEL-11-0014), tražeći da se određene osobe koje su uvrštene u listu od strane Specijalizovanog veća uklone sa konačne liste dobitnika 20%, jer "nisu bili redovni radnici DP "Lavërtari-Blegtori". Žalbeno veće je donelo presudu (AC-I-13-0087 i AC-I-13-0091), odbacilo, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva i žalbu KAP-a protiv žalilaca, uključenim u konačnu listu od strane Specijalizovanog veća.

Podnosioci zahteva su osporavali pred Ustavnim sudom presudu Žalbenog veća (AC-I-13-0087 i AC-I-13-0091), kojom je odbačena, kao neosnovana, žalba podnosioca zahteva. Podnosioci zahteva nisu naveli nijedno pravo garantovano Ustavom Republike Kosovo koje je navodno povredilo Žalbeno veće. Sud je smatrao da činjenice koje su izneli podnosioci zahteva nisu pružili *prima facie* dokaz da su njihova prava garantovana Ustavom povređena. Prema tome, Sud je proglasio zahteve podnosioca neprihvatljivim u skladu sa članom 113 (1) i (7) Ustava, članovima 48. Zakona o Ustavnom sudu i pravilima 36 (1) (d) i 36 (2) (d) Poslovnika.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI40/17

Podnosilac

Muharrem Bytyqi i drugi

**Ocena ustavnosti presude br. AC-I-13-0087 i AC-I-13-0091 Žalbenog veća
Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku
agenciju za privatizaciju
od 16. marta 2017. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev su podneli: Muharrem Bytyqi, Hasip Ajvazi, Adem Dragusha, Demir Ukaj, Alush Llumnica, Remzije Bytyqi, Gjylferije Selmani, Murtez Bytyqi, Shaban Hyseni, Naim Gjyrevci, Sabit Krasniqi, Shaip Gerbeshi, Sabit Kadriu, Aziz Shala, Milaim Gerbeshi, Shefki Berjani, Hilmi Kadriu, Shefqet Drenovci, Fazli Demiri, Musa Guxhufi, Tefik Dragusha, Fadil Selmani, Ragip Bislimi, Besim Reçica, Sali Bajrami, Gani Berjani, Qamil Bellagoshi, Shaban Zogaj, Faton Gerbeshi, Nexhmedin Hyseni, Bujar Pacolli, Ujup Reçica, Emrush Gjyrevci, Sali Jashari, Idriz Ramadani, Ismet Raqi, Bejtush Sahiti, Hysen Slivova, Ragip Berjani, Hysen Bislimi, Naser Bytyqi, Isuf Shala, Ajeta Shala, Bahri Ajvazi, Bahtir Sahiti, Ramdan Gashi, Qamil Selmani (u daljem tekstu: podnosioci zahteva), koje zastupa Muharrem Bytyqi iz sela Gornje Dobrevo, Kosovo Polje.

Osporena odluka

2. Podnosioci zahteva osporavaju presudu br. AC-I-13-0087 i AC-I-13-0091 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: Žalbeno veće), od 16. marta 2017. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti osporene presude, kojom podnosioci zahteva tvrde da su im povređena ustavna prava.
4. Podnosioci zahteva nisu posebno naveli neko pravo predviđeno Ustavom Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), za koje smatraju da im je povređeno.

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članovima 22. [Procesuiranje podnesaka] i 47. [Individualni zahtevi] Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 13. aprila 2017. godine, podnosioci su podneli zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
7. Dana 13. aprila 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Bekima Sejdiua za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Ivan Čukalović i Arta Rama-Hajrizi.
8. Dana 25. aprila 2017. godine, podnosioci zahteva su podneli Sudu dodatna dokumenta, uključujući punomoćje za njihovo zastupanje pred Sudom.
9. Dana 27. aprila 2017. godine, Sud je obavestio podnosiocima o registraciji zahteva. Istog datuma, zahtev je poslat Posebnoj komori Vrhovnog suda za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: Posebna komora), kao i Kosovskoj agenciji za privatizaciju (u daljem tekstu: KAP).
10. Dana 29. juna 2017. godine, Sud je primio dopis od strane E.Sh., sekretara društvenog preduzeća N.SH. „Lavertari-Blegtori” Gornje Dobrevo, Kosovo Polje, kojim je tražio da se zahtev razmatra sa urgencijom.
11. Dana 5. jula 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

12. Dana 1. novembra 2006. godine, društveno preduzeće N.SH. „Lavertari-Blegtori” (u daljem tekstu: društveno preduzeće), Gornje Dobrevo, Kosovo Polje, je privatizovano.
13. Podnosioci zahteva su, kao bivši radnici društvenog preduzeća, bili uvršteni u listu KAP-a da dobiju 20% od prihoda od privatizacije i likvidacije gore navedenog društvenog preduzeća.
14. Neodređenog datuma, sledeće osobe su uložile žalbu protiv KAP-a pred Specijalizovanim većem Posebne komore (u daljem tekstu: Specijalizovano veće), tražeći da se uvrste u konačnu listu radnika koji će da dobiju 20% od privatizacije i likvidacije društvenog preduzeća: N.S., S.S., G.S., R.M., S.N., M.N., B.M., D.S., I.K., M.Ć., S.Ć., S.L.M., N.Ć., E.Ć., M.T., J.Z. B., M.S., M.S., T.Ć., D.B., F.B., S.K., Z.P., I.B., A.A., S.F., E.M., Z.P., R.M., F.D., R.T., M.K., M.C., Q.K. i L.K. (u daljem tekstu: žalioci), tvrdeći da su i oni bili radnici društvenog preduzeća.
15. Dana 10. maja 2013. godine, Specijalizovano veće je donelo presudu (SCEL- 11-0014), kojom je odlučilo da su žalbe gore navedenih žalilaca osnovane i odlučilo da se oni uvrste u listu onih koji će dobiti 20%, osim žalilaca Q.K. i L.K., čije su žalbe odbijene, kao neosnovane, i oni nisu uvršteni u konačnu listu onih koji će dobiti 20%.
16. Dana 6. septembra 2013. godine, žalioci Q.K. i L.K. su uložili žalbu na presudu Specijalizovanog veća (SCEL-11-0014) pred Žalbenim većem, tvrdeći da ispunjuju uslove da budu uvršteni u konačnu listu onih koji će dobiti 20%.

17. Dana 20. juna 2013. godine, podnosioci zahteva su uložili žalbu Žalbenom veću na presudu Specijalizovanog veća (SCel-11-0014), tražeći da se žalioци koji su bili uvršteni u listu od strane Specijalizovanog veća uklone sa konačne liste dobitnika 20%, s obzirom da oni *“nisu bili redovni radnici JP „RATARSTVO-STOČARSTVO“*.
18. Dana 24. juna 2013. godine, žalbu protiv uključenja na konačnu listu dobitnika 20% je uložila i KAP.
19. Dana 16. marta 2017. godine, Žalbeno veće je donelo presudu (br. AC-I-13-0087 i AC-I-13-0091), kojom je odbilo, kao neosnovanu, žalbu podnosilaca zahteva i žalbu KAP-a protiv žalilaca uvrštenih u konačnoj listi od strane Specijalizovanog veća, osim za žalioce S.C., Z.P., M.K., kojima je žalba usvojena, kao osnovana, i uklonjeni su sa liste dobitnika 20%.
20. Žalbeno veće je, između ostalog, obrazložilo da žalioци koji su uvršteni u konačnu listu dobitnika *“na osnovu dokaza koji su dostupni u spisu prvostepenog predmeta, njihove žalbe se pozivaju na diskriminaciju, radnim knjižicama ili drugim dokazima su dokazali da su bili zaposleni u DP i njihove radne zatvorene, ili, čak i ako su zatvorene, one su bile zatvorene posle juna 1999. godine, u zavisnosti od žalioца tokom perioda koji se stalnom praksom Žalbenog veća smatra za period otpuštanja radnika srpske ili albanske nacionalnosti na osnovu diskriminacije.”*
21. Žalbeno veće je takođe usvojilo žalbu žalilaca Q.K. i L.K. kao osnovane i odlučilo da se ovi žalioци uvrste u konačnu listu dobitnika 20%. Što se tiče Q.K., Žalbeno veće je obrazložilo je da je *“[ž]alбом priložio radnu knjižicu na osnovu koje se vidi da je počeo sa radom u DP 12.07.1980. godine. Radna knjižica je otvorena“*. I za L.K., Žalbeno veće je argumentovalo da je *“žalбом priložila radnu knjižicu na osnovu koje se vidi da je ona počela sa radom u DP 27.10.1980. godine. Radna knjižica je otvorena“*.

Navodi podnosioca

22. Podnosioci zahteva nisu posebno naveli neko pravo predviđeno Ustavom, za koje tvrde da im je povređeno osporenim presudom.
23. Podnosioci zahteva ističu da *“smo poslali sudu spisak sa imenima radnika i sa njihovim potpisima koji su bili redovni radnici preduzeća sa ugovorima o radu gde je ukupan broj radnika 47, koji su bili u radnom odnosu do dana privatizacije preduzeća 2.11.2006. godine. Ostali radnici koji su obuhvaćeni spiskom nisu bili u radnom odnosu u JP „RATARSTVO-STOČARSTVO“ i nikada nisu izrazili želju da rade- nisu se javili iako je preduzeće na vreme pružalo uslove i mogućnosti za rad bez rasne, rodne, etničke ili nekog drugog oblika diskriminacije.”*
24. Podnosioci zahteva tvrde da je *“Posebna komora Vrhovnog suda donela [...] presudu i na spisak je ubacila i radnike koji nemaju ugovore o radu i nikada nisu bili na platnom spisku zaposlenih. [...] ne ispunjavaju uslove na osnovu [člana 10] UNMIK-ove Uredbe: RREG/BR: 2003/13 [o promeni prava korišćenja nepokretne imovine u društvenoj svojini] na osnovu koje su regulisana prava zaposlenih [...]”*.
25. Podnosioci zahteva traže da *“Ustavni sud ukine gore navedenu presudu i poništi uključenje [žalilaca] koje je sud Posebne komore uvrstio u listu dobitnika sredstava 20% bez pravne osnove.”*

Prihvatljivost zahteva

26. Sud prvo razmatra da li je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti, propisane Ustavom, dalje utvrđene Zakonom i predviđene Poslovnikom.
27. U tom smislu, Sud se prvo poziva na stavove 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

*“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.
[...]
7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.*
28. Sud se takođe poziva na član 49. [Rokovi] Zakona, koji propisuje:

“Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku. U svim ostalim slučajevima, rok počinje na dan javnog objavljivanja odluke ili akta. Ukoliko se zahtev tiče nekog zakona, onda rok počinje da teče od dana stupanja na snagu istog.”
29. Što se tiče gore navedenog, Sud utvrđuje da su podnosioci podneli zahtev kao ovlašćene strane, da su podneli zahtev u zakonskom roku koji je propisan u članu 49. Zakona i nakon što su iscrpeli sva pravna sredstva propisana zakonom.
30. Međutim, Sud se takođe poziva na član 48. [Tačnost podneska] Zakona, koji propisuje:

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”.
31. Pored toga, Sud se poziva na stavove (1) (d) i (2) (d) pravila 36 [Kriterijum o prihvatljivosti] Poslovnika, koji propisuju:

(1) *“Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:
[...]
(d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.*

(2) *Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključí:
[...]
(d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepeo svoju tvrdnju”.*
32. Sud podseća da podnosioci zahteva nisu posebno naveli neki član Ustava i Evropske konvencije o ljudskim pravima u vezi sa tvrdnjama o povredi njihovih prava. Međutim, Sud primećuje da se u suštini tvrdnje podnosilaca zahteva odnose na povredu prava na pravično i nepristrasno suđenje.
33. Sud ističe da podnosioci zahteva tvrde da su u konačnoj listi onih koji će dobiti 20% od privatizacije društvenog preduzeća ubačeni radnici koji nemaju ugovore o radu i koji nisu bili na platnom spisku radnika i shodno tome, ne ispunjavaju uslove na osnovu Uredbe UNMIK-a br. 2003/13 o promeni prava korišćenja nepokretne imovine u društvenoj svojini da dobiju 20%.
34. Sud smatra da se tvrdnje podnosilaca zahteva u suštini odnose na utvrđivanje činjeničnog stanja i zakonitost uključenja žalilaca u listu za 20% od prihoda od

privatizacije i likvidacije gore navedenog društvenog preduzeća. Podnosioci zahteva ponavljaju pred Sudom iste argumente koje su predstavili u postupku pred Specijalizovanim većem i Žalbenim većem.

35. Sud naglašava da nije zadatak Ustavnog suda da se bavi greškama u činjenicama i zakonu navodno počinjenim od strane redovnih sudova tokom ocene dokaza ili primene zakona (zakonitost), osim i u meri u kojoj su mogle da povrede prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost). U stvari, uloga je redovnih sudova da tumače i primenjuju relativna pravila procesnog i materijalnog prava. (Vidi: *mutatis mutandis*, slučaj ESLJP *Garcia Ruiz protiv Španije* br. 30544/96, presuda od 21. januara 1999. godine, stav 28).
36. Potpuno utvrđivanje činjeničnog stanja i pravilna primena zakona je u punoj nadležnosti redovnih sudova (pitanje zakonitosti). Stoga, Ustavni sud ne može da postupi kao „sud četvrtog stepena“ (vidi: slučaj ESLJP, *Akdivar protiv Turske*, br. 21893/93, ESLJP, presuda od 16. septembra 1996. godine, stav 65, vidi, takođe: Ustavni sud, slučaj KI86/11, podnosilac zahteva: *Milaim Berisha*, rešenje o neprihvatljivosti od 5. aprila 2012. godine).
37. U konkretnom slučaju, Sud primećuje da se Žalbeno veće u svojoj presudi bavilo bitnim pitanjima koja se odnose na tvrdnje podnosilaca zahteva.
38. Sud smatra da su Specijalizovano veće i Žalbeno veće došli do zaključka nakon detaljnog razmatranja svih argumenata koje su predstavili podnosioci zahteva. Na taj način, podnosiocima zahteva je data mogućnost da u svim fazama postupka predstave argumente i dokaze koje smatraju važnim za svoj slučaj.
39. Svi argumenti podnosilaca zahteva koji su bili važni za rešenje spora su saslušani i razmotreni na potreban način od strane sudova, materijalni i zakonski razlozi za odluku osporenu od strane podnosilaca zahteva su detaljno predstavljeni i postupci pred Specijalizovanim većem i Žalbenim većem, gledano u celosti, su bili pravični u ustavnom pogledu (vidi: *mutatis mutandis*, presuda ESLJP od 21. januara 1999. godine, *Garcia Ruiz protiv Španije*, br. 30544/96, stavovi 29 i 30).
40. Kao rezime, Sud utvrđuje da činjenice koje su izneli podnosioci zahteva ne pružaju *prima facie* dokaz da su im povređena prava garantovana ustavom.
41. U ovim okolnostima, Sud smatra da nisu ispunjeni uslovi prihvatljivosti i podnosioci zahteva nisu uspeali da predstave i potkrepe tvrdnje da su im osporenim odlukama povređena ustavna prava i slobode.
42. Shodno tome, Sud zaključuje da je zahtev očigledno neosnovan na ustavnim osnovama i treba da se proglasi neprihvatljivim u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 48. Zakona i pravilima 36 (1) (d) i 36 (2) (d) Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 48. Zakona i na osnovu pravila 36 (1) (d) i 36 (2) (d) Poslovnika, 5. jula 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI stranama ovu odluku;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Bekim Sejdiu

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI38/17, podnosilac zahteva: Meleq Ymeri, ocena ustavnosti odluka Ministarstva rada i socijalne zaštite, Departman za penzije br. 202108 od 3. juna i 18. novembra 2016. godine

KI38/17, rešenje o neprihvatljivosti, usvojeno 2. juna 2017. godine, objavljeno 19. jula 2017. godine

Ključne reči: individualni zahtev, upravni postupak, pravo na obrazovanje, pravo na rad i obavljanje profesije, neiscrpljenje pravnih sredstava, neprihvatljiv zahtev

U ovom slučaju, podnosilac zahteva je tvrdio da su Ministarstvo rada i socijalne zaštite i Odbor za žalbe ovog Ministarstva, selektivno i diskriminatorno izvršili kategorizaciju korisnika penzijskih šerna. Podnosilac zahteva se žalio na povredu prava na obrazovanje i prava na rad i obavljanje profesije.

Sud je utvrdio da se podnosilac zahteva nije obratio Osnovnom sudu u vezi sa navodnim povredama njegovih prava. Stoga, Sud je utvrdio da zahtev ne ispunjava proceduralne uslove prihvatljivosti, s obzirom da nije iscrpeo pravna sredstva koja su propisana primenjivim zakonima u Republici Kosovo.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI38/17

Podnosilac

Meleq Ymeri**Ocena ustavnosti odluka Ministarstva rada i socijalne zaštite, Departman za penzije br. 202108 od 3. juna i 18. novembra 2016. godine****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu- Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Meleq Ymeri (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), iz sela Kukovce, opština Dragaš.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava dve odluke pod istim brojem, naime br. 202108, Ministarstva rada i socijalne zaštite, Departman za penzije (u daljem tekstu: MRSZ), od 3. juna 2016. godine i Odbora za žalbe pri MRSZ od 18. novembra 2016. godine (u daljem tekstu: osporene odluke). Podnosilac zahteva je poslednju odluku navedenog ministarstva primio 12. februara 2017. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti osporenih odluka, kojim tvrdi povredu ustavnih prava podnosioca garantovana članom 47. [Pravo na obrazovanje] i članom 49. [Pravo na rad i obavljanje profesije] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 7. aprila 2017. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
6. Dana 7. aprila 2017. godine, predsednica Ustavnog suda je imenovala sudiju Snezhanu Botusharovu za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Arta Rama-Hajrizi i Gresa Caka-Nimani.
7. Dana 7. aprila 2017. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i tražio od njega da popuni formular zahteva, prilažući i prateća dokumenta.
8. Dana 18. aprila 2017. godine, podnosilac je podneo Sudu popunjen formular zahteva, zajedno sa pratećom dokumentacijom.
9. Dana 2. juna 2017. godine, Veće za razmatranje je razmatralo izveštaj sudije izvestioca i preporučilo Sudu neprihvatljivost zahteva, jer nisu iscrpljena delotvorna pravna sredstva.

Pregled činjenica

10. Dana 26. januara 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev MRSZ za priznavanje starosne penzije platiša doprinosa.
11. Dana 3. juna 2016. godine, MRSZ je usvojilo zahtev podnosioca za priznavanje prava na starosnu penziju platiše doprinosa u iznosu od 172 evra i kategorizovao ga u drugu kategoriju penzione šeme.
12. Dana 17. avgusta 2016. godine, podnosilac zahteva se žalio pred Odborom za žalbe pri MRSZ protiv ove odluke.
13. Dana 18. novembra 2016. godine, Odbor za žalbe pri MRSZ je odbio žalbu podnosioca zahteva i potvrdio odluku MRSZ-s od 3. juna 2016. godine.

Navodi podnosioca

14. Podnosilac zahteva tvrdi da su MRSZ i Odbor za žalbe pri MRSZ selektivno i diskriminatorno izvršili kategorizaciju korisnika penzijskih šema. Naime, na osnovu člana 5. Administrativnog uputstva br. 09/2015, oni nisu predvideli pravo na starosnu penziju platiša doprinosa za osobe koje su diplomirale na univerzitetima nakon 1. januara 1991. godine. Kao rezultat te kategorizacije, podnosilac zahteva tvrdi da mu je povređeno pravo na obrazovanje i pravo na rad i obavljanje profesije.

Prihvatljivost zahteva

15. Sud će oceniti da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, propisane Ustavom, dalje precizirane u Zakonu i Poslovniku.
16. Podnosilac zahteva je u ovom slučaju pojedinac koji svoj zahtev zasniva na članu 113.7 Ustava.
17. U tom smislu, Sud se poziva na član 113, stav (7), koji propisuje:

“Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

18. Pored toga, Sud se poziva na član 47. [Individualni zahtevi] Zakona, koji propisuje:

*“1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagaranтована prava i slobode krši neki javni organ.
2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva”.*

19. Sud uzima u obzir i pravilo 36 [Kriterijum o prihvatljivosti], u pravilu (1), slovo (b), Poslovnika, koje propisuje:

“(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:

[...]

b) samo ako su iscrpljena sva delotvorna pravna sredstva, koja su na raspolaganju po zakonu, protiv pobijene presude ili odluke;

[...]”

20. Na osnovu spisa predmeta, Sud primećuje da podnosilac zahteva osporava odluku MRSZ-a od 3. juna 2016 i odluku Odbora za žalbe pri MRSZ od 18. novembra 2016. godine.
21. Sud primećuje da je podnosilac zahteva kao pojedinac ovlašćena stranka da podnese zahtev protiv dve odluke koje je doneo javni organ i naveo je kršenje njegovih ustavnih prava.
22. Što se tiče ustavnog uslova za iscrpljenjem svih zakonom predviđenih pravnih sredstava, Sud smatra da podnosilac zahteva nije se obratio Osnovnom sudu u vezi sa navodnim kršenjima njegovih prava, kao što je bilo predviđeno pravnom poukom odluke Odbora za žalbe pri MRSZ-a, od 18. novembra 2016. godine, onako kako je trebao da to uradi.
23. Odbora za žalbe pri MRSZ je izričito dao pouku u svojoj odluci da *„Nezadovoljna strana u roku od 30 dana od dana prijema ove odluke može podneti tužbu koja se upućuje Departmanu za administrativne poslove pri Osnovnom sudu u Prištini.“*
24. Iz podnetih dokumenata proizilazi da podnosilac zahteva nije iskoristio ovu pravnu mogućnost i time odrekao se prava da podnosi tužbu pred odgovarajućim sudom.
25. Sud ponavlja da je obrazloženje za pravilo iscrpljivanja pravnih sredstava da pruži relevantnim organima, uključujući sudove, mogućnost da spreče ili isprave navodnu povredu Ustava. Ovo pravilo se zasniva na pretpostavci da pravni sistem Kosova obezbeđuje delotvorna pravna sredstva protiv povreda ustavnih prava. Ovo je važan aspekt supsidijarnog karaktera Ustavnog suda i njegove nadležnosti (vidi: rešenje o neprihvatljivosti u slučaju KI142/13, *Fadil Maloku*, od 22. oktobra 2014. godine, ocena ustavnosti odluke predsednice Republike Kosovo br. 686-2013 od 6. septembra 2013. godine).
26. Iz gore navedenih razloga, Sud utvrđuje da zahtev ne ispunjava proceduralne uslove za prihvatljivost propisane članom 113.7 Ustava, članom 47. Zakona i pravilom 36 (1) (b) Poslovnika, i kao takav, treba da se proglasi neprihvatljivim.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud u skladu sa članom 113.7 Ustava, članovima 20. i 47. Zakona i pravilima 36 (1) b) i 56 (2) Poslovnika, dana 2. juna 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona i
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Snezhana Botusharova

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KIo4/17, podnosilac zahteva: Z.K., ocena zahteva podnosioca za povlačenje zahteva

KIo4/17, odluka o povlačenju zahteva od 2. juna 2017. godine, objavljena 28. jula 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, krivični postupak, zahtev o povlačenju, neobjavljivanje identiteta*

Podnosilac je podneo zahtev Sudu, kojim je tražio ocenu ustavnosti presude Vrhovnog suda i usvajanje prepravljene mere, odnosno, odlaganje izvršenja odluke o izdržavanju kazne zatvora. Podnosilac zahteva je tražio i da se ne objavi njegov identitet.

Podnosilac zahteva se u međuvremenu dobrovoljno prijavio u korektivnom centru da izdržava kaznu. Shodno tome, on je podneo Ustavnom sudu zahtev za povlačenje njegovog zahteva/predmeta.

Sud je, uzimajući u obzir okolnosti slučaja i zahtev podnosioca, ocenio da nema nijednog razloga da se nastavi razmatranje zahteva podnosioca za ocenu ustavnosti presude Vrhovnog suda i u skladu sa pravilom 32 (1) Poslovnika o radu, usvojio je zahtev podnosioca za povlačenje.

ODLUKA O POVLAČENJU ZAHTEVA

u

slučaju br. KIo4/17

Podnosilac

Z. K.**Ocena zahteva podnosioca za povlačenje zahteva****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Z. K. (u daljem tekstu: podnosilac zahteva).

Predmetna stvar

2. Predmetna stvar je ocena zahteva podnosioca za povlačenje zahteva i zahtev da mu se ne objavi identitet.

Pravni osnov

3. Zahtev je zasnovan na članu 113. paragraf 7. Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), članovima 22. i 23. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilima 29 (6) i 32 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

4. Dana 13. januara 2017. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
5. Dana 20. februara 2017. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu.
6. Dana 24. februara 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Bekima Sejdiua za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Ivan Čukalović (predsedavajući), Selvete Gërxhaliu-Krasniqi i Gresa Caka-Nimani (sudije).
7. Dana 27. marta 2017. godine, podnosilac se dopisom obratio Sudu sa zahtevom da se zahtev povuče.

8. Dana 2. juna 2017. godine, nakon razmatranja izveštaja sudije izvestioca, Veće za razmatranje je iznelo preporuku Sudu da odobri zahtev podnosioca za povlačenje zahteva kao i zahtev da mu se ne objavi identitet.

Pregled činjenica

9. Usled presuda nižestepenih sudova, podnosilac zahteva je proglašen krivim i osuđen kaznom zatvora.
10. Poslednja odluka u vezi sa slučajem podnosioca je presuda Vrhovnog suda kojom je odbijen, kao neosnovan, zahtev podnosioca za zaštitu zakonitosti.
11. Dana 13. januara 2017. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu za ocenu ustavnosti presude Vrhovnog suda.
12. U svom zahtevu Ustavnom sudu, podnosilac je takođe tražio uvođenje privremene mere, odnosno odlaganje izvršenja kazne zatvora, kao i neobjavljivanje identiteta.
13. Kao posledica odluka nižestepenih sudova, kojima je odbijen zahteva podnosioca za odlaganje izvršenja kazne zatvora, u februaru 2017. godine, podnosilac zahteva se prijavio u popravni centar kako bi počeo sa izdržavanjem kazne.

Zahtev za povlačenje zahteva KIo4/17 i neobjavljivanje identiteta

14. Dana 27. marta 2017. godine, podnosilac je podneo zahtev za povlačenje svog zahteva. Podnosilac zahteva je u svom dopisu, između ostalog, naveo: „[...] Ovom prilikom vas obaveštavam da sam se dobrovoljno prijavio i izdržavam kaznu zatvora prema odluci na snazi Apelacionog suda [...]“.
15. U svom zahtevu podnetom Ustavnom sudu dana 13. januara 2017. godine, podnosilac je takođe zahtevao neobjavljivanje svog identiteta.

Ocena zahteva za povlačenje zahteva

16. Kako bi mogao da odluči u vezi sa zahtevom podnosioca o povlačenju zahteva, Sud prvo treba da razmotri da li je podnosilac zahteva ispunio uslove propisane Zakonom i Poslovníkom.
17. Sud se poziva na član 23 [Povlačenje stranke] Zakona, koji predviđa da:

“Ustavni sud će doneti odluku o pitanjima koja su mu podnešena na zakonit način od strane ovlašćenih stranaka, bez obzira na povlačenje stranke iz postupka.”

18. Sud se, takođe, poziva na pravilo 32. [Povlačenje, odbijanje i odbacivanje podnesaka] Poslovníka, koje propisuje:

“(1) Strana može povući podneti podnesak ili odgovor u bilo koje vreme, ali ne više od nedelju dana pre početka rasprave ili u bilo koje vreme pre nego što Sud donese odluku bez održavanja rasprave.

(2) Bez obzira na povlačenje podneska, Sud može odrediti donošenje odluke o podnesku. [...]”

19. Uzimajući u obzir zahtev podnosioca i okolnosti slučaja, Sud ocenjuje da nema razloga da nastavi sa razmatranjem zahteva o oceni ustavnosti navedene presude Vrhovnog suda i zahteva za uvođenje privremene mere.
20. Shodno tome, Sud, na osnovu pravila 32 (1), odobrava zahtev podnosioca za povlačenjem zahteva.

Ocena zahteva za neobjavljivanje identiteta

21. Sud podseća da je podnosilac u svom zahtevu koji je podnet 13. januara 2017. godine tražio da se njegov identitet ne objavi. U svom zahtevu pred Sudom, podnosilac zahteva je naveo okolnosti i razloge za neobjavljivanje identiteta.
22. S tim u vezi, Sud se poziva na pravilo 29 (6) Poslovnika o radu, koje predviđa da:
“Stranka koji podnosi podnesak može tražiti da se njegov ili njen identitet javno ne objavi i treba navesti razloge svog zahteva. Sud može odobriti zahtev ako utvrdi da su razlozi dobro osnovani.”
23. Na osnovu obrazloženja iznetog od strane podnosioca zahteva u svom zahtevu podnetim Sudu, okolnosti slučaja kao i imajući u vidu činjenicu da je podneo zahtev za povlačenje zahteva, Sud odobrava kao osnovan zahtev da mu se ne objavi identitet.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, na osnovu člana 113.7 Ustava, člana 23. Zakona i pravila 29 (6) i 32 Poslovnika, dana 2. juna 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA ODOBRI zahtev za povlačenje zahteva;
- II. DA ODOBRI zahtev za neobjavljivanje identiteta;
- III. DA DOSTAVI stranama ovu odluku;
- IV. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u saglasnosti sa članom 20. stavom 4. Zakona;
- V. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Bekim Sejdiu

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI107/16, Podnosilac: Safet Muhaxheri i drugi, ocena ustavnosti presude SCEL-09-0022-C13 Specijalizovanog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 28. juna 2013. godine

KI107/16, rešenje o neprihvatljivosti od 2. juna 2017. godine, objavljeno 31. jula 2017. godine

Ključne reči: individualni zahtev, parnični postupak, jednakost pred zakonom, neiscrpljenje pravnih sredstava

Podnosioci zahteva su od Suda tražili ocenu ustavnosti presude Specijalizovanog veća Vrhovnog suda. Oni su tvrdili povredu člana 21.4 Ustava, navodeći, između ostalog, da ih je presuda ovog suda dovela u neravnotežan položaj u odnosu na njihove kolege jer njihovi zahtevi za uključivanje u liste za sticanje naknade od 20% od prihoda od procesa privatizacije preduzeća u kome su radili nisu uopšte razmotreni.

Sud je našao da je zahtev podnosioca neprihvatljiv jer je podnet Sudu pre ulaganja žalbe Žalbenom veću Posebne komore Vrhovnog suda i samim tim nisu iscrpeli sva pravna sredstva, te u takvim okolnostima slučaja nije našao opravdanim da razmotri navode o povredama člana 24.1 Ustava.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI107/16

Podnosilac

Safet Muhaxheri i drugi**Ocena ustavnosti****presude SCEL-09-0022-C13****Specijalizovanog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 28. juna 2013. godine****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Applicant

1. Zahtev su podneli Safet Muhaxheri, Safet Rrustemi i Sinan Jashari, svi iz opštine Uroševac (u daljem tekstu: podnosioci zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosioci zahteva osporavaju presudu SCEL09-0022-C13 Specijalizovanog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: Specijalizovano veće) od 28. juna 2013. godine, koja *“nije na glavnoj raspravi uključila zahteve ovih radnika koji su usmeno predstavljeni”*.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene presude, koja navodno *“nije u skladu sa članom 24 st. 1 Ustava Kosova, sa kojim je zagarantovana jednakost pred zakonom svim građanima”*.

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113 (7) Ustava, članu 47. Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu (u daljem tekstu: Zakon), i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 8. avgusta 2016. godine, podnosioci su podneli zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
6. Dana 9. septembra 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Almira Rodriguesa za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Ivan Čukalović (predsedavajući), Arta Rama-Hajrizi i Gresa Caka-Nimani.
7. Dana 23. septembra 2016. godine, Sud je obavestio podnosiocima o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Kosovskoj agenciji za privatizaciju (u daljem tekstu: KAP), kao i Specijalizovanom veću.
8. Dana 2. juna 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

9. Dana 9. jula 2009. godine, KAP je javno objavila konačnu listu zaposlenih koji imaju pravo na naknadu od 20% od privatizacije D.P. "Plantacioni" u Uroševcu (u daljem tekstu: Plantacioni).
10. To javno obaveštenje je informisalo da sva lica koja su tvrdila bilo koje pravo u procesu privatizacije Plantacioni mogu uložiti žalbu Specijalizovanom veću do 1. avgusta 2009. godine.
11. Dana 28. juna 2013. godine, Specijalizovano veće je donelo presudu SCEL09-0022-C13 koja se bavila žalbama 34 drugih žalilaca, ali bez pozivanja na čitavu situaciju podnosilaca zahteva.
12. Podnosioci zahteva navode da su *"informisani u sudnici povodom odlučivanja o žalbi njihovih kolega na nivou suda"*. Tom prilikom, oni su *"zahtevali da budu obuhvaćeni na listi za 20%"*. Međutim, oni takođe navode da njihovi zahtevi *"nisu bili registrovani u zapisnik glavnog razmatranja, uz usmeno obrazloženje da oni nisu deo ovog procesa, jer oni nisu podneli tužbu protiv konačne liste"*.
13. Spisi predmeta ne pokazuju da su podnosioci zahteva aplicirali da budu uključeni u konačni spisak, niti da su uložili žalbu pred Žalbenim većem protiv presude Specijalizovanog veća.

Navodi podnosioca

14. Podnosioci zahteva tvrde da su bili zaposleni u sada privatizovanom Plantacioni i oni su bili *"na konačnoj listi za učešće u 20% od prodaje DP „Plantacioni."*
15. Podnosioci zahteva tvrde da u presudi Specijalizovanog veća i odluci KAP-a o konačnom spisku, nisu tretirani isto kao drugi zaposleni, nisu bili obavešteni o procesu privatizacije, tako da im je nepravedno uskraćeno pravo na naknadu iz procesa privatizacije i, shodno tome, povređen je stav 1, člana 24. [Jednakost pred zakonom] Ustava.
16. Podnosioci zahteva traže od Suda da utvrdi da *"je došlo do povrede člana 24. st. 1 Ustava Kosova, od strane Posebne komore Vrhovnog suda Kosova sa presudom"*.

Prihvatljivost zahteva

17. Sud prvo ispituje da li su podnosioci zahteva ispunili uslove prihvatljivosti utvrđene Ustavom, dalje propisane Zakonom i predviđene Poslovnikom.
18. U tom smislu, Sud se poziva na član 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuje:

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.”

(...)

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.”

19. Sud se poziva i na član 47 (2) Zakona, koji propisuje:

“[...] Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva.”

20. Pored toga, Sud uzima u obzir pravilo 36 (1) b) Poslovnika, koje propisuje:

“Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev samo ako su iscrpljena sva delotvorna pravna sredstva, koja su na raspolaganju po zakonu, protiv pobijene presude ili odluke.”

21. U tom smislu, Sud podseća da iscrpljivanje pravnih sredstava u skladu sa članom 113 (7) Ustava, članom 47. Zakona i pravilom 36 (1) b) Poslovnika, obavezuje one koji žele da podnesu svoj slučaj pred Sudom da prvo iscrpe sva pravna sredstva koja su propisana zakonom.
22. Na taj način, redovni sudovi će imati priliku da isprave stvari preko svojih pravnih odluka. U stvari, pravilo iscrpljivanja se zasniva na pretpostavci da postoji delotvorno pravno sredstvo na raspolaganju u odnosu na navodnu povredu u redovnim sudovima. Na ovaj način, mehanizam ustavne zaštite utvrđen Ustavom je supsidijaran redovnim sudovima štiteći ljudska prava. Vidi: *mutatis mutandis*, slučajeve ESLJP: *Akdivar i drugi protiv Turske*, 16. septembar 1996. godine, stav 51; *Handyside protiv Ujedinjenog kraljevstva*, 7. decembar 1976. godine, stav 48; vidi: takođe slučaj Ustavnog suda KI42/15, 4 jul 2016. godine, stavovi 34 i 35.
23. Sud podseća da su podnosioci zahteva tvrdili da ih KAP nije uopšte obavestila o procesu privatizacije i o mogućnosti da apliciraju ili ulože žalbu protiv njenih odluka, stavljajući ih tako u neravnopravan položaj u odnosu na druge kolege koje su uživale ova prava.
24. Sud primećuje da su podnosioci zahteva mogli da, kao sve druge kolege, ulože žalbu Žalbenom veću protiv odluke Specijalizovanog veća od 28. juna 2013. godine u roku od 21 dana od dana kada su primili ili postali svesni odluke; u toj žalbi su mogli da podnesu svoje tvrdnje pre obraćanja Ustavnom sudu. Međutim, podnosioci zahteva nisu to uradili.
25. Sud zaključuje da su podnosioci zahteva imali na raspolaganju dva pravna sredstva pred redovnim sudovima koja su im bila dostupna i koja su mogla da isprave povredu u vezi sa prigovorima podnosilaca zahteva; međutim, podnosioci nisu iscrpeli ta delotvorna pravna sredstva.

26. Dakle, Sud smatra da su se podnosioci zahteva odrekli svojih prava na dalju žalbu i na taj način nisu iscrpeli sva pravna sredstva propisana zakonom. Vidi: slučaj Ustavnog suda br. KIo7/09, *Demë i Besnik Kurbogaj*, 19. maj 2010. godine, stavovi 28-29).
27. To razmatranje je u skladu sa sudskom praksom ESLJP, koji je utvrdio da “*podnositeljka nikada nije pokrenula ovu žalbu (...). Stoga, ova žalba mora da se odbije zbog neiscrpljenja nacionalnih pravnih sredstava (...)*”. Vidi: ESLJP, *Erzebet PAP protiv Srbije*, predstavka br. 44694, 21. jun 2011. godine, poglavlje Zakon, stav 3.
28. Dakle, Sud utvrđuje da podnosioci zahteva nisu iscrpeli sva pravna sredstva propisana zakonom i da je zahtev neprihvatljiv u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 47.2. Zakona i pravilom 36 (1) (b) Poslovnika.
29. Shodno tome, iz gore navedenih razloga, zahtev je neprihvatljiv.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova, u skladu sa članom 113 (7) Ustava, članom 47. Zakona i pravilima 36 (1) (b) i 56 (b) Poslovnika, na sednici održanoj 2. juna 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona; i
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Almiro Rodrigues

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI131/16 Podnosilac zahteva: Tahir Cukaj, ocena ustavnosti rešenja Rev. br. 184/2016 Vrhovnog suda Kosova od 1. septembra 2016. godine

KI131/16, rešenje o neprihvatljivosti od 2. juna 2017. godine, objavljeno 1. avgusta 2017. godine

Ključne reči: individualni zahtev, ocena ustavnosti rešenja Vrhovnog suda Kosova, očigledno neosnovan

Podnosilac zahteva je podneo zahtev na osnovu člana 113.7 Ustava, člana 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 i pravila 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo.

Podnosilac zahteva je u određenom periodu bio direktor Direkcije za poljoprivredu u opštini Peć. Odlukom predsednika opštine od 2013. godine, podnosilac zahteva je razrešen sa pozicije direktora.

Podnosilac zahteva je izjavio žalbu Nezavisnom nadzornom odboru civilne službe Kosova (u daljem tekstu: NNO) na odluku kojom je razrešen sa pozicije direktora.

Na žalbu podnosioca, NNO se odlukom proglasio nenadležnim.

Nakon toga, podnosilac zahteva je vodio sudski spor sa opštinom Peć, tražeći utvrđivanje postojanja radnog odnosa u svojstvu civilnog službenika pri opštini Peć, povratka na radno mesto i nadoknadu ličnih dohodaka.

Ovaj sudski spor je kulminirao rešenjem Vrhovnog suda koji je odbacio, kao neprihvatljiv, zahtev za reviziju podnosioca zahteva.

Podnosilac zahteva uglavnom traži od Suda „da definiše nadležni organ (...) za rešavanje zahteva podnosioca“. Definisanje nadležnog organa da odlučuje o pitanju podnosioca zahteva je bilo upravo isto pitanje koje se pojavljivalo u postupcima pred redovnim sudovima i upravo je stiglo pred Sudom.

Sud smatra da nije zadatak Ustavnog suda da se bavi pitanjem nadležnosti. U stvari, uloga redovnih sudova je pored ocene dokaza i primene zakona, takođe i određivanje nadležnosti kako teritorijalne tako i stvarne.

Shodno tome, Sud smatra, na ustavnoj osnovi, da je zahtev očigledno neosnovan i mora se proglasiti neprihvatljivim.

AKTVENDIM PËR PAPRANUESHMËRI

në

rastin nr. KI131/16

Parashtrues

Tahir Cukaj

**Vlerësim i kushtetutshmërisë së
Aktvendimit të Gjykatës Supreme të Kosovës,
Rev. nr. 184/2016, të 1 shtatorit 2016**

GJYKATA KUSHTETUESE E REPUBLIKËS SË KOSOVËS

e përbërë nga:

Arta Rama-Hajrizi, kryetare
Ivan Čukalović, zëvendëskryetar
Altay Suroy, gjyqtar
Almiro Rodrigues, gjyqtar
Snezhana Botusharova, gjyqtare
Bekim Sejdiu, gjyqtar
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, gjyqtare dhe
Gresa Caka-Nimani, gjyqtare

Parashtruesi i kërkesës

1. Kërkesa është dorëzuar nga Tahir Cukaj nga fshati Nakëll, komuna e Pejës (në tekstin e mëtejme: parashtruesi i kërkesës), i cili përfaqësohet nga Mustafë Kastrati, avokat nga Peja.

Vendimi i kontestuar

2. Parashtruesi i kërkesës konteston Aktvendimin e Gjykatës Supreme të Kosovës, Rev. nr. 184/2016, të 1 shtatorit 2016, me të cilin ishte refuzuar si i papranueshëm revizioni i parashtruesit të kërkesës i parashtruar kundër Aktvendimit të Gjykatës së Apelit, AC. nr. 321/2015, të 13 majit 2016.

Objekti i çështjes

3. Objekt i çështjes është vlerësimi i kushtetutshmërisë së vendimit të kontestuar, me të cilin pretendohet të jetë shkelur e drejta e parashtruesit të kërkesës e garantuar me nenin 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës së Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejme: Kushtetuta).

Baza juridike

4. Kërkesa bazohet në nenin 113 (7) të Kushtetutës, në nenin 47 të Ligjit për Gjykatën Kushtetuese të Republikës së Kosovës, nr. 03/L-121 (në tekstin e mëtejme: Ligji) dhe në rregullin 29 të Rregullores së punës së Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejme: Rregullorja e punës).

Procedura në Gjykatën Kushtetuese

5. Më 14 nëntor 2016, parashtruesi e dorëzoi kërkesën në Gjykatën Kushtetuese të Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejme: Gjykata).
6. Më 14 dhjetor 2016, Kryetarja e Gjykatës caktoi gjyqtarin Almiro Rodrigues gjyqtar raportues dhe Kolegjin shqyrtues, të përbërë nga gjyqtarët: Snezhana Botusharova (kryesuese), Bekim Sejdiu dhe Selvete Gërxhaliu-Krasniqi.
7. Më 18 janar 2017, Gjykata njoftoi parashtruesin për regjistrimin e kërkesës dhe ia dërgoi një kopje të kërkesës Gjykatës Supreme.
8. Më 2 maj 2017, Kolegji shqyrtues shqyrtoi raportin e gjyqtarit raportues dhe i rekomandoi Gjykatës papranueshmërinë e kërkesës.

Përmbledhja e fakteve

9. Parashtruesi i kërkesës prej vitit 2008 deri në vitin 2013, ishte emëruar drejtor i Drejtorisë për Bujqësi në Komunën e Pejës.
10. Më 31 dhjetor 2013, Kryetari i Komunës [Vendimi nr. 112-8192-11/2013] e shkarkoi parashtruesin e kërkesës nga pozita e drejtorit.
11. Më 10 janar 2014, parashtruesi i kërkesës parashtrroi ankesë në Komunën e Pejës ndaj atij Vendimi.
12. Më 13 janar 2014, Komuna [Njoftimi nr. 02-112-761] e refuzoi ankesën dhe vërtetoi Vendimin e Kryetarit të Komunës.
13. Më 2 mars 2014, parashtruesi i kërkesës parashtrroi ankesë në Këshillin e Pavarur Mbikëqyrës për Shërbimin Civil të Kosovës (në tekstin e mëtejme: KPM) kundër Vendimit me të cilin ishte shkarkuar nga pozita e drejtorit.
14. Më 5 mars 2014, KPM-ja (Vendimi A/02/68/2014) shpalli veten jokompetente. KPM theksoi se: *“Këshilli nuk është kompetent për ta shqyrtuar këtë çështje administrative sepse sipas nenit 4 të Ligjit nr. 03/L-149 për Shërbimin Civil të Republikës së Kosovës [...] të emëruarit politik dhe të gjithë ata që emërohen në pozita nga të emëruarit politik [...] nuk janë nëpunës civilë”*.
15. Parashtruesi i kërkesës parashtrroi padi në Gjykatën Themelore në Pejë, duke kërkuar vërtetimin e ekzistimit të marrëdhënies së punës në cilësinë e nëpunësit civil në Komunën e Pejës, kthimin në vendin e punës dhe kompensimin e të ardhurave personale.
16. Më 18 dhjetor 2014, Gjykata Themelore [Aktvendimi C. nr. 254/14 hodhi poshtë padinë për shkak të mungesës së juridiksionit, duke theksuar: *“[...] çështja e paditësit në rastin konkret përfaqëson çështje administrative për vendosjen e secilës gjykatat e departamentit të përgjithshëm nuk kanë kompetencë për të vendosur në këto çështje [...]”*.
17. Parashtruesi i kërkesës ushtroi ankesë në Gjykatën e Apelit kundër Aktvendimit të Gjykatës Themelore, për shkak të vërtetimit të gabuar dhe jo të plotë të gjendjes faktike, zbatimit të gabuar të dispozitave ligjore dhe zbatimit të gabuar të dispozitave procedurale.

18. Më 13 maj 2016, Gjykata e Apelit [Aktvendimi AC. nr. 321/2015] e refuzoi si të pabazuar kërkesëpadinë e parashtruesit dhe vërtetoi Aktvendimin e Gjykatës Themelore: “[...] pasi që paditësi në rastin konkret nuk kërkon anulimin e vendimit me të cilin është liruar nga pozita e drejtorit, e të cilën pozitë e ka ushtruar deri më datë 31.12.2013. [...]”.
19. Parashtruesi paraqiti kërkesë për revizion në Gjykatën Supreme të Kosovës kundër Aktvendimit të Gjykatës së Apelit “për shkak të shkeljeve të dispozitave të LPK dhe zbatimit të gabuar të së drejtës materiale”.
20. Më 2 shtator 2016, Gjykata Supreme [Aktvendimi Rev. nr. 184/2016] e refuzoi si të papranueshme kërkesën për revizion të parashtruesit të kërkesës, sepse “me dispozitën e nenit 228.1 të LPK, është paraparë se palët mund të paraqesin revizion vetëm kundër aktvendimit të formës së prerë, me të cilën përfundon procedura në shkallë të dytë”.

Pretendimet e parashtruesit të kërkesës

21. Parashtruesi i kërkesës pretendon shkeljen e të drejtës për gjykim të drejtë dhe të paanshëm “sepse i është mohuar e drejta e mbrojtjes para gjykatave dhe organeve tjera shtetërore si bartës të kompetencave publike”.
22. Parashtruesi i kërkesës kërkon nga Gjykata të “që të udhëzohen organet kompetente që të caktojnë se cili organ bartës i kompetencës publike është kompetent për të vendosur për çështjen e parashtruesit të kërkesës”.
23. Parashtruesi i kërkesës më tej “fton” Gjykatën “që të caktojë organin kompetent për zgjidhjen e kërkesës së parashtruesit, sepse të gjitha organet deri më tani janë shpallur inkompetente dhe nuk ka vendim meritör”.

Pranueshmëria e kërkesës

24. Gjykata së pari shqyrton nëse kërkesa i ka plotësuar kriteret e pranueshmërisë, të përcaktuara me Kushtetutë, të parapara më tej në Ligj dhe të specifikuara me Rregullore të punës.
25. Në këtë drejtim, Gjykata i referohet paragrafëve 1 dhe 7, të nenit 113 [Juridiksioni dhe Palët e Autorizuara] të Kushtetutës, të cilët përcaktojnë:

*“1. Gjykata Kushtetuese vendos vetëm për rastet e ngritura para gjykatës në mënyrë ligjore nga pala e autorizuar.
[...]*

7. Individët janë të autorizuar të ngrenë shkeljet nga autoritetet publike të të drejtave dhe lirive të tyre individuale, të garantuara me Kushtetutë, mirëpo vetëm pasi të kenë shteruar të gjitha mjetet juridike të përcaktuara me ligj.”

26. Gjykata gjithashtu i referohet nenit 49 të Ligjit, i cili parasheh:

“Kërkesa parashtrohet brenda afatit prej 4 (katër) muajsh. Afati fillon të ecë që nga dita kur parashtruesit i është dorëzuar vendimi gjyqësor”.

27. Prandaj, Gjykata konsideron se parashtruesi i kërkesës është palë e autorizuar, se i ka shteruar të gjitha mjetet juridike në dispozicion dhe e ka dorëzuar kërkesën brenda afatit prej 4 (katër) muajsh.

28. Megjithatë, Gjykata i referohet edhe nenit 48 [Saktësimi i kërkesës] të Ligjit, i cili përcakton:
- “Parashtruesi i kërkesës ka për detyrë që në kërkesën e tij të qartësoj saktësisht se cilat të drejta dhe liri pretendon se i janë cenuar dhe cili është akti konkret i autoritetit publik të cilin parashtruesi dëshiron ta kontestoj.”*
29. Përveç kësaj, Gjykata rikujton rregullin 36 (1) (d) dhe (2) (d) të Rregullores së punës, i cili përcakton:
- “(1) Gjykata mund ta shqyrtojë një kërkesë nëse:
[...]
(d) kërkesa arsyetohet prima facie ose nuk është qartazi e pabazuar.”*
- (2) Gjykata do të deklarojë një kërkesë si qartazi të pabazuar, nëse bindet se:
[...]
(d) parashtruesi nuk dëshmon në mënyrë të mjaftueshme pretendimin e tij.”*
30. Gjykata rikujton se parashtruesi i kërkesës pretendon se gjykatat e rregullta dhe autoritetet tjera publike i kanë mohuar të drejtën e mbrojtjes para gjykatave dhe se në këtë mënyrë kanë shkelur të drejtën për gjykim të drejtë dhe të paanshëm. Megjithatë, parashtruesi nuk e ka vërtetuar dhe dëshmuar pretendimin e tij.
31. Në të vërtetë, Gjykata vëren se parashtruesi i kërkesës e ka iniciuar procedurën administrative pranë KPM-së, duke kërkuar anulimin e Vendimit nr. 112-8191-11/2013 të Kryetarit të Komunës së Pejës, me të cilin ishte shkarkuar nga pozita e drejtorit të Departamentit të Bujqësisë.
32. Gjykata rikujton se KPM-ja [Vendimi A/02/68/2014] ka shpallur veten jokompetente, sepse pozita e drejtorit nuk hyn në kategorinë e nëpunësve civilë, dhe KPM-ja është kompetente vetëm për shqyrtimin e rasteve të nëpunësve civilë.
33. Gjykata vëren se përfundimi për moskompetencë është vërtetuar nga Gjykata Themelore [Aktvendimi C. nr. 254/14], Gjykata e Apelit [Aktvendimi AC. nr. 321/2015] dhe në një mënyrë edhe nga Gjykata Supreme [Aktvendimi Rev. nr. 184/2016].
34. Në të vërtetë, Gjykata Supreme hodhi poshtë kërkesën për revizion të parashtruesit të kërkesës, sepse nuk ekzistonte aktvendimi meritör i formës së prerë, pasi që kontesti kishte të bënte me kompetencë dhe vendimi përfundimtar është kërkesë ligjore për paraqitjen e kërkesës për revizion.
35. Gjykata vëren se Gjykata Supreme konsideron që *“kundër aktvendimit të gjykatës së shkallës së dytë, me të cilën është vërtetuar aktvendimi i gjykatës së shkallës së parë, ku kjo Gjykatë është shpall inkompetente në pikëpamje lëndore, nuk është lejuar revizioni, për faktin se nuk kemi aktvendim të formës së prerë në kuptim të nenit 228.1 të LPK”*.
36. Gjykata rikujton që parashtruesi i kërkesës kryesisht kërkon nga Gjykata *“që të caktojë se cili organ (...) është kompetent për të vendosur për çështjen e parashtruesit të kërkesës”*. Caktimi i organit kompetent për të vendosur për çështjen e parashtruesit të kërkesës ishte e njëjta çështje që paraqitej në procedurat në gjykatat e rregullta dhe sapo ka arritur në Gjykatë.
37. Gjykata konsideron se gjykatat e rregullta kanë vlerësuar faktet dhe kanë interpretuar dhe zbatuar dispozitat procedurale dhe materiale në lidhje me kërkesën e parashtruesit dhe kanë dhënë përgjigje të hollësishme për çështjen e tij.

38. Përveç kësaj, Gjykata vëren se parashtruesi i kërkesës paraqet para Gjykatës të njëjtat argumente që ai kishte paraqitur në gjykatat e rregullta, në veçanti lidhur me organin kompetent që duhet të vendosë lidhur me çështjen e tij.
39. Gjykata thekson se nuk është detyrë e Gjykatës Kushtetuese të merret me gabimet e fakteve apo të ligjit që pretendohet të jenë kryer nga gjykatat e rregullta me rastin e vlerësimit të provave apo aplikimit të ligjit (ligjshmërisë), përveç dhe për aq sa ato të mund të kenë shkelur të drejtat dhe liritë e mbrojtura me Kushtetutë (kushtetutshmërinë). Në të vërtetë, është detyrë e gjykatave të rregullta që të interpretojnë dhe të zbatojnë rregullat përkatëse të së drejtës procedurale dhe materiale. Shih, *mutatis mutandis*, Gjykata Evropiane për të Drejtat e Njeriut (në tekstin e mëtejme: GJEDNJ), rasti *Garcia Ruiz kundër Spanjës*, Aktgjykimi nr. 30544/96, 21 janar 1999, para. 28).
40. Roli i Gjykatës Kushtetuese është vetëm që të sigurojë respektimin e të drejtave të garantuara me Kushtetutë dhe me instrumente të tjera ligjore. Për këtë arsye, Gjykata Kushtetuese nuk mund të veprojë si gjykatë e “shkallës së katërt”. Shih: GJEDNJ, rasti *Akdivar kundër Turqisë*, nr. 21893/93, Aktgjykimi i 16 shtatorit 1996, paragrafi 65; shih edhe: *mutatis mutandis* Gjykata Kushtetuese, rasti KI86/11, parashtruesi i kërkesës: *Milaim Berisha*, Aktvendim për papranueshmëri i 5 prillit 2012.
41. Gjykata, gjithashtu, thekson se nuk është detyrë e Gjykatës Kushtetuese që të merret me çështjen e juridiksionit. Në të vërtetë, roli i gjykatave të rregullta është krahas vlerësimit të provave dhe zbatimit të ligjit, të përcaktojë juridiksionin territorial edhe lëndor.
42. Gjykata Kushtetuese vetëm mund të shqyrtojë nëse procedurat në gjykatat e rregullta në përgjithësi, shikuar në tërësinë e tyre, janë zhvilluar në mënyrë të tillë sa që parashtruesi i kërkesës të ketë pasur gjykim të drejtë. Shih: *inter alia*, rasti *Edwards kundër Mbretërisë së Bashkuar*, nr. 13071/87, Raporti i Komisionit Evropian për të Drejtat e Njeriut, i miratuar më 10 korrik 1991.
43. Në lidhje me këtë, Gjykata konsideron se përgjigja e detajuar nga gjykatat e rregullta ndaj çështjes së parashtruesit është e justifikuar dhe se procedurat në gjykatat e rregullta nuk kanë qenë të padrejta apo arbitrare. Shih, rasti i GJEDNJ-së, *Shub kundër Lituanisë*, nr. 17064/06, Aktgjykimi i 30 qershorit 2009.
44. Në të vërtetë, Gjykata gjithashtu konsideron se parashtruesi nuk ka paraqitur ndonjë dëshmi *prima facie* dhe as nuk e ka dëshmuar pretendimin e tij për të treguar që procedurat në gjykatat e rregullta ishin në ndonjë mënyrë të padrejta apo arbitrare.
45. Për më tepër, Gjykata konsideron se parashtruesi nuk pajtohet me vendimin e kontestuar. Megjithatë, mospajtimi i parashtruesit të kërkesës nuk është i mjaftueshëm që të ngrejë një pretendim të argumentueshëm për shkelje të së drejtës së tij për gjykim të drejtë dhe të paanshëm. Kur pretendohen shkelje kushtetuese, parashtruesi i kërkesës duhet të paraqesë dëshmi bindëse për të dëshmuar dhe argumente të padiskutueshme për të mbështetur pretendimet e tij, në mënyrë që kërkesa të jetë e bazuar në baza kushtetuese (shih, rasti i Gjykatës Kushtetuese, KI198/13, *Agjencia Kosovare e Privatizimit*, Aktvendimi për papranueshmëri i 30 qershorit 2014).
46. Prandaj, kërkesa është qartazi e pabazuar në baza kushtetuese dhe është e papranueshme në pajtim me rregullin 36 (1) (d) dhe (2) (d) të Rregullores së punës.

PËR KËTO ARSYE

Gjykata Kushtetuese e Kosovës, në pajtim me nenin 113 (1) dhe (7) të Kushtetutës, nenin 48 të Ligjit dhe me rregullat 36 (1) (d) dhe (2) (b) të Rregullores së punës, në seancën e mbajtur më 2 qershor 2017, njëzëri

VENDOS

- I. TA DEKLAROJË kërkesën të papranueshme;
- II. T'UA KUMTOJË këtë vendim palëve;
- III. TA PUBLIKOJË këtë vendim në Gazetën Zyrtare në pajtim me nenin 20.4 të Ligjit; dhe
- IV. TA DEKLAROJË ky vendim hyn në fuqi menjëherë.

Gjyqtari raportues

Almiro Rodrigues

Kryetarja e Gjykatës Kushtetuese

Arta Rama-Hajrizi

KI23/17, podnosilac zahteva: Besim Krasniqi, ocena ustavnosti rešenja PML. br. 246/2016 Vrhovnog suda Kosova od 31. oktobra 2016. godine

KI23/17, odluka o odbijanju zahtev od 4. jula 2017. godine, objavljena 2. avgusta 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, odluka, krivični postupak*

Podnosilac je podneo zahtev Sudu, kojim je tražio ocenu ustavnosti rešenja Vrhovnog suda. Podnosilac zahteva je tražio i da bude uvrštena i jedna druga osoba zahtevu pred Ustavnim sudom i popunio je formular zahteva Sudu ručno.

S obzirom da neke delove, koje je popunio podnosilac zahteva u formularu, nije bilo moguće pročitati zbog rukopisa, a pošto nije podneto punomoćje za drugu osobu, Sud je pokušao dva puta da uruči dopise podnosiocu zahteva, ali bez uspeha. Adresa koju je dao podnosilac zahteva je rezultirala kao nepotpuna, a podnosilac zahteva nije ostavio neki drugi kontakt.

Sud je, na osnovu pravila 32 (5) Poslovnika o radu, odlučio da se zahtev podnosioca odbije po kratkom postupku. Sud je utvrdio da se nisu ispunili formalni uslovi i da teret odgovornosti u vezi sa popunjavanjem i pojašnjenjem zahteva pratećom dokumentacijom pada na podnosioca zahteva.

ODLUKA O ODBIJANJU ZAHTEVA

u

slučaju br. KI23/17

Podnosilac

Besim Krasniqi**Ocena ustavnosti rešenja PML. br. 246/2016 Vrhovnog suda Kosova
od 31. oktobra 2016. godine****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Besim Krasniqi, sa prebivalištem u Prištini (u daljem tekstu: podnosilac zahteva).

Osporena odluka

2. Osporena odluka je rešenje PML. br. 246/2016 Vrhovnog suda Kosova (u daljem tekstu: Vrhovnog sud) od 31. oktobra 2016. godine, kojim je zahtev podnosioca za zaštitu zakonitosti odbačen, kao van roka. Podnosilac zahteva tvrdi da je osporeno rešenje primio 1. decembra 2016. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporenog rešenja, kojim podnosilac zahteva tvrdi da su mu povređena prava garantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članovima 22. i 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 1. marta 2017. godine, Ustavni sud Republike Kosovo je (u daljem tekstu: Sud) primio zahtev podnosioca koji je podnet preko pošte 27. februara 2017. godine.

6. Dana 7. aprila 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Bekima Sejdiua za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Almiro Rodrigues (predsedavajući), Selvete Gërzhaliu-Krasniqi i Gresa Caka-Nimani.
7. Dana 14. aprila 2017. godine, Sud je pokušao da obavesti podnosioca u vezi sa registracijom zahteva i od istog je tražio da pojasni zahtev i svoju tvrdnju, potpiše formular zahteva i podnese važeće punomoćje za zastupanje druge osobe (odnosno, osobe B.P).
8. Dana 18. aprila 2017. godine, pošta Kosova je obavestila Sud da dopis nije uspeo da se uruči podnosiocu zahteva.
9. Dana 20. aprila 2017. godine, Sud je ponovo pokušao da obavestio podnosioca o registraciji zahteva.
10. Dana 21. aprila 2017. godine, pošta Kosova je obavestila Sud da nije uspela da uruči dopis podnosiocu zahteva, jer je adresa data od strane podnosioca zahtev nepotpuna.
11. Dana 04. jula 2017. godine, nakon razmatranja izveštaja sudije izvestioca, Veće za razmatranje jednoglasno preporučilo Sudu odbijanje zahteva po kratkom postupku.

Pregled činjenica

12. Dana 15. juna 2015. godine, Osnovni sud u Gnjilanu, ogranak u Kamenici, je (presuda P. br. 340/2006) proglasio podnosioca zahteva krivim za krivično delo prevara i osudio ga na uslovnu kaznu u vremenskom trajanju od 1 (jedne) godine od dana pravosnažnosti presude ako ne izvrši neko drugo krivično delo u periodu od 1 (jedne) godine.
13. Protiv presude Osnovnog suda u Gnjilanu, podnosilac zahteva i tužilac Osnovnog tužilaštva u Gnjilanu su uložili žalbu Apelacionom sudu.
14. Dana 3. avgusta 2015. godine, Apelacioni sud je (presuda PA1. br. 826/15), odbio, kao neosnovane, žalba podnosioca zahteva i tužioca Osnovnog tužilaštva u Gnjilanu i potvrdio presudu Osnovnog suda u Gnjilanu.
15. Dana 13. juna 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev za zaštitu zakonitosti Vrhovnom sudu.
16. Dana 31. oktobra 2016. godine, Vrhovni sud je (rešenje Pml. br. 246/2016) odbacio zahtev za zaštitu zakonitosti, kao van roka.
17. Sud primećuje da je u istom postupku pred redovnim sudovima, strana u postupku, pored podnosioca zahteva, bio i B.P. U njegovom zahtevu podnetim Ustavnom sudu, podnosilac zahteva je tražio i uključenje B.P kao podnosioca zahteva, međutim, nije priložio važeće punomoćje dato od strane B.P.

Navodi podnosioca

18. Podnosilac zahteva tvrdi povredu člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava.
19. Podnosilac zahteva tvrdi da je *“u periodu kada je počinjeno krivično delo bio na snazi raniji Krivični zakonik [...] Sud je bio dužan da odluči na meritoran način na osnovu Krivičnog zakonika koji je bio na snazi.”*

20. Podnosilac zahteva u nastavku naglašava da je *“važno napomenuti slučaj (okolnosti) da je krivično delo koje se stavlja na teret optuženima zastarelo”*.
21. Sud primećuje da je deo u vezi sa izjavom o traženom rešenju u formularu zahteva nečitak.

Ocena zahteva

22. Sud prvo razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove za procesiranje zahteva, propisane u Zakonu i dalje predviđene u Poslovniku.
23. U tom smislu, Sud se poziva na član 22, stav 4 [Procesuiranje podnesaka] Zakona, koji propisuje:

“4. Ukoliko podnesak ili odgovor na isti nije jasan i kompletan, sudija izvestila o tom informiše stranku i određuje rok od najviše petnaest (15) dana za razjasnjenje ili dopunu podneska.”

24. Sud se dalje poziva na pravilo 29 [Podnošenje podnesaka i odgovora], podstavovi (1) i (2) (c) Poslovnika, koje propisuje:

“(1) Podnesak se podnosi u pismenom obliku [...] i takođe uključuje datum podnošenja i potpis lica koje ga podnosi.”

*“(2) Podnesak takođe uključuje sledeće:
[...]
(c) punomoćje za zastupnika.”*

25. Sud se poziva i na pravilo 32 [Povlačenje, odbijanje i odbacivanje podnesaka], podstav (5) Poslovnika, koje propisuje:

[...]

“(5) Sud može po kratkom postupku odbiti podnesak ako je nepotpun ili nejasan, uprkos zahtevima Suda prema stranci da dopuni ili razjasni podnesak [...]”.

26. Sud podseća da podnosilac zahteva tvrdi da su mu redovni sudovi povredili pravo na pravično suđenje.
27. Sud primećuje da podnosilac zahteva nije potpisao formular zahteva. Pored toga, u svom zahtevu, podnosilac zahteva je tražio i uključnje B.P kao podnosioca, međutim, nije priložio punomoćje dato od strane B.P. Na kraju, podnosilac zahteva je popunio zahtev ručno, međutim njegov rukopis u glavnim delovima zahteva nije bio čitak.
28. Na osnovu gore navedenih odredaba Zakona i Poslovnika, Sud ne može da uzme u obzir tvrdnje podnosioca zahteva, jer je zahtev nepotpun i nejasan (vidi: odluka o odbacivanju zahteva Ustavnog suda u slučaju KIO3/15, podnosilac zahteva: *Hasan Beqiri*, od 13. maja 2015. godine, stavovi 14 do 21, kao i slučaj KIO7/16, podnosilac zahteva: *Rifat Abdullahi*, od 14. jula 2016. godine, stav 22).
29. Sud je preko redovne pošte pokušao da komunicira sa podnosiocem zahteva da bi popunio zahtev, odnosno da bi potpisao formular; pojasnio zahtev; i podneo važeće

punomoćje. Međutim, komunikacija sa podnosiocem zahteva je bila nemoguća, s obzirom da je adresa podnosioca zahteva, koja je data u spisima predmeta, bila nepotpuna.

30. Sud ističe da podnosilac zahteva nije dao drugu adresu ili kontakt broj kao alternativu da bude kontaktiran. U tom smislu, Sud ocenjuje da teret odgovornosti u vezi sa kompletiranjem i pojašnjenjem zahteva pratećim dokumentima pada na podnosioca zahteva.
31. Na kraju, Sud utvrđuje da zahtev podnosioca ne ispunjava formalne uslove za dalje razmatranje, jer je zahtev nepotpun i nejasan.
32. Dakle, Sud u skladu sa članom 22.4 Zakona, pravilima 29 (1) i (2) (c) i 32 (5) Poslovnika, zaključuje da zahtev podnosioca treba da se odbije po kratkom postupku.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud u skladu sa članom 22.4 Zakona, pravilima 29 (1) i (2) (c) i 32 (5) Poslovnika, , na zasedanju održanom 04. jula 2017.godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA ODBIJE zahtev;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 zakona;
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Bekim Sejdiu

Presednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI33/16, podnosilac zahteva: Minire Zeka, ocena ustavnosti rešenja AC. br. 4276/2014 Apelacionog suda Republike Kosovo od 9. juna 2015. godine

KI33/16, presuda, usvojena 6. jula 2017. godine, objavljena 4. avgusta 2017. godine

Ključne reči: individualni zahtev, civilni postupak, jednakost pred zakonom, pravo na pravično i nepristrasno suđenje, sudska zaštita prava, prihvatljiv zahtev

U ovom slučaju, podnositeljka zahteva je osporila dve odluke redovnih sudova, koje su pozvane na odredbu člana 313. Zakona o izvršnom postupku (ZIP), kojima je utvrđeno da je podnela predlog za izvršenje sa zakašnjenjem. Podnositeljka zahteva se žalila na povredu odredaba Ustava, odnosno članova 21, 24, 31, 54 i članova 6. i 13. EKLJP-a i člana 7 Opšte deklaracije o ljudskim pravima.

Sud je, nakon celokupne analize postupaka sprovedenim u redovnim sudovima, zaključio i utvrdio da neizvršenje odluke Nezavisnog nadzornog odbora od strane Ministarstva kulture, omladine i sporta predstavlja povredu članova 31. i 54. Ustava u vezi sa članovima 6.1. i 13. EKLJP-a. Sud je dalje dodao da je činjenica da odluka NNOK-a doneta u korist podnositeljke zahteva nije izvršena od strane redovnih sudova i Ministarstva u roku od 10 (deset) godina rezultirala povredom osnovnih ljudskih prava i sloboda i nepoštovanjem ustavnih postupaka.

PRESUDA

u

slučaju br. KI33/16

Podnosilac

Minire Zeka**Ocena ustavnosti rešenja AC. br. 4276/2014 Apelacionog suda Republike Kosovo od 9. juna 2015. godine****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnela Minire Zeka iz Prištine (u daljem tekstu: podnositeljka zahteva).

Osporena odluka

2. Podnositeljka zahteva osporava rešenje AC. br. 4276/2014 Apelacionog suda od 9. juna 2015. godine u vezi sa neizvršenjem odluke br. 879/2007 Nezavisnog nadzornog odbora Kosova (u daljem tekstu: NNOK) od 4. septembra 2007. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporenog rešenja kojim su navodno povređena prava podnositeljke zahteva garantovana članovima 21. [Opšta načela], 24. [Jednakost pred zakonom], 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], i 54. [Sudska zaštita prava] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), u vezi sa članovima 6. (Pravo na pravično suđenje), 13. (Pravo na delotvorni pravni lek) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP) i članom 7. Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima.

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), članovima 47. i 48. Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 16. februara 2016. godine, podnositeljka je podnela zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
6. Dana 14. marta 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Roberta Carolana za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Almiro Rodrigues, Snezhana Botusharova i Bekim Sejdiu.
7. Dana 6. aprila 2016. godine, podnositeljka zahteva je poslala urgenciju Sudu, tražeći da ubrza rešavanje njenog slučaja.
8. Dana 11. maja 2016. godine, podnositeljka je obaveštena o registraciji zahteva i od nje se tražilo da podnese dokaz o uručivanju osporenog rešenja Apelacionog suda. Istog datuma, kopija zahteva je poslata Apelacionom sudu i Osnovnom sudu u Prištini.
9. Dana 28. jula 2016. godine, Sud je poslao kopiju zahteva Ministarstvu kulture, omladine i sporta u Prištini (u daljem tekstu: Ministarstvo).
10. Dana 9. septembra 2016. godine, sudija Robert Carolan je podneo ostavku na mestu sudija Ustavnog suda.
11. Dana 2. novembra 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Altaya Suroya za sudiju izvestioca umesto sudije Roberta Carolana. Sastav Veća za razmatranje je ostao nepromenjen.
12. Dana 6. jula 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu da proglasi zahtev prihvatljivim i utvrdi poveru.

Pregled činjenica

13. Iz dostavljenih dokumenata proizilazi da je podnositeljka zahteva bila zaposlena u Ministarstvu na poziciji „menadžer osoblja“, sa koeficijentom 9 (devet).
14. Dana 2. februara 2007. godine, Ministarstvo je (odlukom 199/2007) rasporedilo podnositeljku zahteva na poziciju „službenik za osoblje“ u Kancelariji za osoblje sa koeficijentom 8 (osam).
15. Podnositeljka zahteva je izjavila žalbu NNOK-u protiv gore navedene odluke o preraspoređivanju.
16. Dana 4. septembra 2007. godine, NNOK je (odlukom br. 879/2007) utvrdio:

“II. OBAVEZUJE se - Ministarstvo za kulturu, sport i nerezidentna pitanja da u svojstvu poslodavca radnici Minire Zeka ugovor o radu za 2007. godinu, na osnovu uslova predviđenih u članu 3.3 Uredbe 2001/36 i koraka 4, tačka 4a Administrativnog uputstva MJS/OACS 2003/02 - procedure o ugovorima o radu, dakle na istom radnom mestu na kojem se žalilja nalazila.”
17. Podnositeljka zahteva je u nekoliko navrata obavestila NNOK da Ministarstvo nije izvršilo konačnu i obavezujuću odluku NNOK-a. Podnositeljka zahteva je tražila od NNOK-a da preuzme neophodne zakonske mere da bi izvršio konačnu i obavezujuću odluku NNOK-a.

18. NNOK je prijavio premijeru Kosova da je degradacija i promocija zaposlenih, uključujući podnositeljku zahteva unutar Ministarstva urađena kršeći Zakon o civilnim službenicima. Ministarstvo nije izvršilo odluku NNOK-a, kao što je propisano zakonom koji je tada bio na snazi na Kosovu.
19. Podnositeljka zahteva je izjavila žalbu Odboru za ljudska prava, ravnopravnost polova, nestala lica i peticije Skupštine Kosova, tražeći sprovođenje odluke NNOK-a.
20. Dana 26. maja 2009. godine, Odbor za ljudska prava je preporučio podnositeljki zahteva *“da se obrati Opštinskom sudu u Prištini i da traži da se sprovede odluka br. 1764/2007 od 4.09.2007. godine Nezavisnog nadzornog odbora Kosova”*.
21. Podnositeljka zahteva je podnela Opštinskom sudu u Prištini predlog za izvršenje gore navedene odluke NNOK-a. Došlo je do mnoštva različitih odluka od strane tada Opštinskog i Okružnog suda u Prištini, odbacujući predlog podnositeljke zahteva na raznim pravnim osnovama, kao što je neblagovremenost, neodgovarajući dokument za izvršenje, nedostatak pasivne legitimacije Ministarstva ili nedostatak nadležnosti predmetne stvari sudova da sprovedu odluke NNOK-a.
22. Dana 11. maja 2011. godine, Opštinski sud je (odlukom E. br. 487/09) odbacio predlog podnositeljke zahteva za izvršenje odluke NNOK-a. Opštinski sud smatra da u skladu sa primenjivim zakonom o upravnom postupku se izvršenje vrši samo na pitanja koja se odnose na novčane obaveze i da zbog toga predlog nije pogodan za izvršenje.
23. Podnositeljka zahteva je izjavila žalbu na gore navedenu odluku Okružnom sudu u Prištini.
24. Dana 28. juna 2011. godine, Okružni sud je (odlukom Ac. br. 462/2011) odbacio, kao neosnovanu, žalbu podnositeljke zahteva i potvrdio osporenu odluku Opštinskog suda. Okružni sud je usvojio obrazloženje Opštinskog suda i dalje smatrao da su u skladu sa primenjivim zakonom dokumenti pogodni za izvršenje kada se izričito predviđa ime poverioca, izvršni dužnik pored objekta, vrste, iznosa i vremena za ispunjenje obaveze.
25. Podnositeljka zahteva je zatim predložila državnom tužiocu da podnese zahtev za zaštitu zakonitosti Vrhovnom sudu.
26. Državni tužilac je podneo zahtev za zaštitu zakonitosti Vrhovnom sudu. Državni tužilac je smatrao da su osporene odluke zahvaćene pogrešnom primenom materijalnog prava i da ta stvar mora biti vraćena prvostepenom sudu na preispitivanje.
27. Dana 10. aprila 2014. godine, Vrhovni sud je (odlukom CML. br. 14/2013) usvojio zahtev za zaštitu zakonitosti, ukinuo obe odluke nižestepenih sudova i vratio predmet prvostepenom sudu za preispitivanje. Vrhovni sud je utvrdio da su nižestepeni sudovi pogrešno primenili materijalno pravo, i da je odluka NNOK-a bila izvršni sudski dokument.
28. Dana 24. juna 2014. godine, Osnovni sud je (odlukom E. br. 487/2009), utvrdio da je odluka NNOK-a konačna i izvršna i da je Ministarstvo obavezno da vrati podnositeljku zahteva na radno mesto sa istim nivoom i platom koje je imala pre preraspoređivanja.
29. Ministarstvo je izjavilo žalbu, tvrdeći da je *„predlog za dozvoljavanje izvršenja podnet nakon što je prošlo više od dve godine“*.
30. Dana 24. oktobra 2014. godine, Osnovni sud je (odlukom E. br. 487/2009) usvojio prigovor Ministarstva i odbacio predlog podnositeljke zahteva za izvršenje odluke

NNOK-a kao neblagovremen. Osnovni sud je utvrdio da je podnositeljka zahteva podnela predlog za izvršenje nakon više od dve godine, dok je, u skladu sa članom 313. Zakona o izvršnom postupku, ona trebala da podnese predlog za izvršenje u roku od 90 (devedeset) dana.

31. Podnositeljka zahteva je izjavila žalbu Apelacionom sudu na gore navedenu odluku Osnovnog suda.
32. Dana 9. juna 2015. godine, Apelacioni sud je (rešenjem AC. br. 4276/2014) odbacio žalbu podnositeljke zahteva i potvrdio osporenu odluku Osnovnog suda. Apelacioni sud je usvojio obrazloženje Osnovnog suda i utvrdio da je poslednje navedeni doneo pravičnu i ispravnu odluku kada je našao da je predlog podnositeljke zahteva neblagovremen.
33. Podnositeljka zahteva je podnela novi predlog državnim tužiocu da podnese zahtev za zaštitu zakonitosti protiv gore navedenih odluka Osnovnog i Apelacionog suda.
34. Dana 19. oktobra 2015. godine, državni tužilac je (obaveštenjem KMLC. br. 110/2015) obavestio podnositeljku zahteva da nije bio u mogućnosti da podnese zahtev za zaštitu zakonitosti, jer je njen predlog za izvršenje odluke NNOK-a bio neblagovremen.

Relevantni zakon

UREDBA UNMIK-a BR. 2001/36 O JAVNIM SLUŽBAMA NA KOSOVU

Član 11 Žalbe

11.3 Ukoliko Odbor smatra da sporna odluka krši principe iznete u članu 2.1 ove Uredbe, naložiće odgovarajući lek putem pisane odluke i naloga, i uputiće ga stalnom sekretaru ili glavnom izvršnom službeniku nadležnog organa za zapošljavanje, a on će biti odgovoran da nadležni organ za zapošljavanje usaglasi svoju odluku sa nalogom.

11.4 Ako nadležni organ za zapošljavanje ne postupi u skladu sa odlukom Odbora i njegovim nalogom, Odbor će o tome podneti izveštaj Premijeru i Specijalnom predstavniku Generalnog sekretara.

ADMINISTRATIVNO NAREĐENJE BR. 2003/2 O PRIMENI UREDBE UNMIK-a BR. 2001/36 O JAVNOJ SLUŽBI KOSOVA

Član 11 Mobilnost

11.1 Kada to zahtevaju potrebe Javne službe, poslodavac može javne službenike da preraspodeli na drugo radon mesto sa istim nivoom i platnom stopom, pod uslovom da novo radon mesto odgovora njihovim kvalifikacijama i stručnosti. Ovakve preraspodele mogu da obuhvataju i premeštaj na drugu lokaciju, pod uslovom da se obezbede razumne naknade za lične okolnosti.

Zakon br. 03/L –192 O NEZAVISNOM NADZORNOM ODBORU ZA CIVILNU SLUŽBU KOSOVA

Član 12

Žalbe

4. U slučajevima kada se Odbor ubedi da su se putem osporavane odluke prekršila načela i pravila, Civilne službe Republike Kosovo, on donosi pismenu odluku koja se dostavlja zvaničniku visokog rukovodećeg nivoa ili glavnom odgovornom licu odgovarajućeg organa za zapošljavanje, koji je odgovoran za sprovođenje odluke Odbora.

Član 13 Odluka Odbora

Odluka Odbora predstavlja pravosnažnu administrativnu odluku i istu izvršava zvaničnik visokog rukovodećeg nivoa ili odgovorno lice institucije koje je donelo prvu odluku u odnosu na stranku. Izvršenje treba da se obavi u roku od petnaest (15) dana od dana prijema odluke.

Član 15 Postupak u slučaju nesprovođenja odluke odbora

1. Nesprovođenje odluke Odbora od strane odgovornog lica institucije predstavlja teško kršenje radnih zadataka prema Zakonu o Civilnoj službi u Republici Kosovo.

Navodi podnosioca

35. Podnositeljka zahteva tvrdi povrede članova 21. [Opšta načela], 24. [Jednakost pred zakonom], 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], i 54. [Sudska zaštita prava] Ustava u vezi sa članom 6. [Pravo na pravično suđenje], članom 13. [Pravo na delotvorni pravni lek] EKLJP i članom 7. Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima.
36. Podnositeljka zahteva tvrdi: “Osnovni sud u Prištini donosi nezakonitu odluku uz povredu određaba Ustava iz člana 31, pravo na pravično i nepristrasno suđenje stranaka na javnoj raspravi, pravično i nepristrasno u pogledu njihovih navoda, i postupka u suprotnosti, ili krši odredbe člana 6 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava, na redovan postupak, prava osobe da se ona sasluša pravično i javno, i u razumnom i nepristrasnom roku.”
37. Podnositeljka zahteva takođe tvrdi: “Osporene odluke su teško prekršile osnovna prava i slobode [podnositeljke zahteva], samom činjenicom što [podnositeljki zahteva] nisu dale mogućnost da se izjasni pred sudom o svojim tvrdnjama, tim pre kada se radi o pravosnažnoj odluci javnog organa koja je doneta dana 31.08.2006. godine od strane Nezavisnog nadzornog odbora Kosova, koja je trebala da se u izvrši u roku od 15 dana, uvek u skladu sa Zakonom o Nezavisnom nadzornom odboru od strane visokih službenika, rukovodioca ili odgovornog lica institucije koja je donela odluku, i sada je prošlo više od 10 (deset) godina, i jedna takva odluka je ostala na papiru, i iz ovoga se jasno vidi da su [podnositeljki zahteva] prekršena osnovna prava i slobode, neizvršenjem odluke.”
38. Pored toga, podnositeljka zahteva, dalje, tvrdi: “Prvostepeni sud, Osnovni sud u Prištini i drugostepeni sud Apelacioni sud Kosova su se pozvali na odredbu člana 313 ZIP – kao da je navodno predlagač Minire Zeka kasno podnela predlog za izvršenje, sa obrazloženjem da je poverilac rešenje Nezavisnog nadzornog odbora primila dana 4.09.2007. godine, dok je predlog za izvršenje podnet dana 5.06.2009. godine; ovi razlozi ne stoje, iz činjenice što je odredba člana 13, 14 i 15 Zakona o Nezavisnom nadzornom odboru za Civilnu službu Kosova kao i Uredba UNMIKA-a, br.2001/36 od 22.12.2001. godine, u to vreme bila na snazi, tačnije odredba člana 11.3 i 11.4, tačka i)

koja je predvidela rokove i odgovorna lica o tome ko je nadležan za izvršenje ovih odluka.”

39. Podnositeljka zahteva traži od Suda da utvrdi „da je došlo do povrede Ustava, članova 21, 24, 31, 54 i člana 6 i 13 EKLjP, i člana 7 Opšte deklaracije o ljudskim pravima i da pravosnažno rešenje Osnovnog suda, E.br.487/2009 od 24.10.2014. godine, i rešenje drugostepenog suda Apelacionog suda Kosova, AC.br.4276/2014 od 9.06.2015. godine UKINU“.

Prihvatljivost zahteva

40. Što se tiče prihvatljivosti zahteva, Sud se poziva na član 46. [Prihvatljivost] Zakona, koji propisuje:

„Ustavni sud prima i procesuirá podneske podnešene na osnovu člana 113, stava 7 Ustava Republike Kosovo, ukoliko utvrdi da su ispunjeni zakonski uslovi“.

41. Dakle, Sud prvo ispituje da li je podnositeljka zahteva ispunila uslove prihvatljivosti predviđene Ustavom, dalje precizirane u Zakonu i utvrđene u Poslovniku.

42. U tom smislu, Sud se poziva i na član 113. Ustava, koji propisuje:

„1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.“

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.“

43. Sud primećuje da podnositeljka zahteva legitimno tvrdi da je žrtva zbog neizvršenja odluke NNOK-a. Dakle, ona je ovlašćena strana.

44. Sud, takođe, primećuje da je podnositeljka zahteva iscrpela sva pravna sredstva propisana zakonom i pošto nije postojalo nijedno drugo pravno sredstvo na raspolaganju, ona se obratila Ustavnom sudu u vezi sa izvršenjem odluke NNOK-a br. 879/2007 od 4. septembra 2007. godine.

45. Sud se poziva i na član 49. Zakona, koji propisuje:

„Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku.“

46. Sud ponavlja da se uslov za podnošenje zahteva u roku od 4 (četiri) meseca ne primenjuje u slučaju neizvršenja odluka od strane javnih organa. Evropski sud za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLjP) je eksplicitno naveo u sličnim situacijama da se pravilo roka ne primenjuje tamo gde je odbijanje izvršne vlasti u skladu sa posebnom odlukom (Vidi: *mutatis mutandis*, slučaj ESLjP, *Iatridis protiv Grčke*, br. 59493/00, presuda od 19. oktobra 2000. godine. Vidi, takođe: slučaj Ustavnog suda br. KI50/12, *Agush Lolluni*, ocena ustavnosti neizvršenja odluke br. 02 (207) 2010 od 4. oktobra 2010. godine, *Nezavisnog nadzornog odbora Republike Kosovo od strane opštine Junik*, presuda Ustavnog suda od 20. jula 2012. godine).

47. Sud se poziva i na član 48. Zakona, koji propisuje:

„Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.“

48. Sud smatra da je podnositeljka zahteva precizno navela koja su prava garantovana Ustavom i Konvencijom, navodno, povređena na njenu štetu neizvršenjem odluke NNOK-a.
49. Dakle, Sud zaključuje da je podnositeljka zahteva ovlašćena strana, da je iscrpela sva pravna sredstva, da je poštovala uslov za zakonski rok kao rezultat kontinuirane situacije; ona je tačno naglasila navodnu povredu prava i sloboda i ukazala je na to koji se konkretan akt javnog organa osporava.
50. Kao rezime, Sud naglašava da su uslovi prihvatljivosti utvrđeni u Ustavu, dalje propisani u Zakonu i predviđeni u Poslovniku ispunjeni.
51. Dakle, Sud u skladu sa članom 46. Zakona utvrđuje da je zahtev prihvatljiv za razmatranje suštinskih pravnih aspekata.

Suštinski pravni aspekt zahteva

52. Prilikom analize suštinskih pravnih aspekata zahteva, Sud će razmotriti da li su (i) odluke NNOK-a konačne, obavezujuće i izvršne i da li (ii) postoji povreda prava podnositeljke zahteva na pravično i nepristrasno suđenje i sudsku zaštitu prava.

(i) Da li su odluke NNOK-a konačne, obavezujuće i izvršne

53. S tim u vezi, Sud se poziva na član 101. [Civilna služba] Ustava, koji propisuje:
 1. *Sastav civilne službe će odražavati raznolikost stanovnika Kosova, uzimajući u obzir međunarodno priznato načelo polne jednakosti.*
 2. *Nezavisni savet za nadzor civilne službe će obezbediti poštovanje uredbi i načela koja regulišu civilnu službu, koja odražava raznolikost stanovništva Republike Kosovo.*
54. Sud naglašava da je NNOK ovlašćen prema Ustavu da „*obezbedi poštovanje uredbi i načela koja regulišu civilnu službu*“. U tom smislu, NNOK uživa prerogativ suda u smislu člana 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: Konvencija).
55. U stvari, prema sudskoj praksi ESLJP: „*Sud*“ se karakteriše u suštinskom smislu izraza *svojom sudijskom funkcijom, odnosno utvrđivanjem pitanja unutar svoje nadležnosti na osnovu pravila zakona i nakon postupka koji su sprovedeni na propisan način* (vidi, kao najnoviji autoritet: presudu od 30. novembra 1987. godine u slučaju *H protiv Belgije*, serija A br. 127, stav 34, stav 50)“. Vidi slučaj ESLJP *Belilos protiv Švajcarske*, predstavka br. 10328/83), presuda od 29. aprila 1988. godine, stav 64).
56. Sud, takođe, pozivajući se na svoju sudsku praksu, primećuje da je NNOK nezavisna institucija osnovana Ustavom, u skladu sa članom 101 (2) Ustava. Stoga, sve obaveze koje proističu iz odluka ove institucije, u vezi sa pitanjima koja su pod njenom jurisdikcijom, proizvode pravno dejstvo za druge relevantne institucije, gde je status zaposlenih regulisan Zakonom o civilnoj službi Republike Kosovo. Odluka NNOK-a obezbeđuje konačne i obavezujuće odluke i žalba protiv odluke NNOK-a ne zadržava izvršenje odluka NNOK-a (vidi, na primer: slučaj Ustavnog suda br. KI29/11, *Viktor Marku*, presuda od 17. jula 2012. godine).

57. Sud ponavlja da odluka NNOK-a proizvodi pravno dejstvo za stranke i prema tome, takva odluka je konačna, upravna i izvršna odluka (vidi: slučajeve Ustavnog suda br. K104/12, *Esat Kelmendi*, presuda od 20. jula 2012. godine, i br. K174/12 *Besa Qirezi*, presuda od 4. aprila 2015. godine i reference citirane ovde).
58. Pored toga, Sud smatra da relevantne ustavne i zakonske odredbe, pored predmetne nadležnosti NNOK-a da rešava radne sporove za civilne službenike, predstavljaju zakonsku obavezu za dotične institucije da poštuju i sprovode odluke NNOK-a.
59. Dakle, Sud zaključuje da su odluke NNOK-a konačne, obavezujuće i izvršne.

(ii) Da li je došlo do povrede prava podnositeljke zahteva na pravično i nepristrasno suđenje i sudsku zaštitu prava

60. Sud podseća da podnositeljka zahteva tvrdi povredu svojih prava garantovanih članom 21. [Osnovna načela], 24. [Jednakost pred zakonom], 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], i 54 [Sudska zaštita prava] Ustava u vezi sa članom 6. [Pravo na pravično suđenje] i članom 13. [Pravo na delotvorni pravni lek] EKLJP.
61. U tom smislu, Sud će analizirati suštinske aspekte zahteva u vezi sa pravima podnositeljke zahteva na pravično i nepristrasno suđenje i sudsku zaštitu prava.
62. Sud primećuje da je glavna tvrdnja podnositeljke zahteva da kašnjenja i neizvršenje odluke NNOK-a krše njena prava na pravično i nepristrasno suđenje.
63. U tom smislu, Sud se poziva na član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava, koji propisuje:

“1. Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.

2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.”

64. Pored toga, stav 1, člana 6 [Pravo na pravično suđenje] EKLJP propisuje:

“ Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona.”

65. Sud podseća da se podnositeljka zahteva nekoliko puta obratila Ministarstvu i NNOK-u, tražeći da se konačna odluka NNOK-a u njenom slučaju izvrši. Podnositeljka zahteva je stalno pokušavala da dođe do toga da se njena konačna odluka izvrši.
66. U tom smislu, Sud ponavlja da bi bilo besmisleno da pravni sistem dozvoli da konačna sudska odluka ostane neefikasna na štetu jedne stranke. Stoga, neefikasnost procedura i nesprovođenje odluka proizvodi efekte koji dovode do situacija koje su u suprotnosti sa načelom vladavine zakona (član 7. Ustava), koje su organi Kosova obavezni da poštuju. (Vidi: slučaj ESLJP, *Romashov protiv Ukrajine*, br. 67534/01, presuda od 25. jula 2004. godine).

67. Sud smatra da izvršenje odluke koju je doneo sud treba posmatrati kao sastavni deo prava na pravično suđenje koje je garantovano gore navedenim ustavnim odredbama. (Vidi: slučaj ESLJP, *Hornsby protiv Grčke*, br. 18357/91, presuda od 19. marta 1997. godine, 40). U tom slučaju, ESLJP je utvrdio da podnosioci zahteva nisu trebali da budu lišeni dobrobiti od izvršenja konačne odluke koja je bila doneta u njihovu korist.
68. Pored toga, Sud smatra da nijedan organ ne može da opravda neizvršenje odluka, u nameri da pribavi reviziju i preispitivanje slučaja (Vidi: slučaj ESLJP, *Sovtransavto Holding protiv Ukrajine*, br. 48553/99, presuda od 25. jula 2002. godine, stav. 72, i presuda ESLJP od 24. jula 2003. godine, *Ryabykh protiv Rusije*, br. 52854/99, 52).
69. Sud naglašava da nije njegova dužnost da utvrdi najprikladniji način za redovne sudove i Ministarstvo da pronađu efikasne mehanizme izvršenja u okviru svojih nadležnosti u smislu potpunog ispunjavanja obaveza koje imaju prema Zakonu i Ustavu. Međutim, svaki pojedinac ima pravo na sudsku zaštitu u slučaju povreda ili uskraćivanja bilo kakvih prava garantovanih Ustavom ili zakonom (vidi: član 54. Ustava).
70. Sud, takođe, naglašava da se već bavio ocenom ustavnosti neizvršenja odluka NNOK-a. U toj presudi, Sud je utvrdio da je došlo do povrede članova 31, 46 i 54. Ustava u vezi sa članovima 6.1 i 13, kao i članom 1. Protokola br. 1 Konvencije, kao posledica neizvršenja (Vidi: slučaj Ustavnog suda br. KI72/14, *Besa Qirezi*, presuda od 4. februara 2015. godine, i citirane reference).
71. Prema tome, teret izvršenja konačne odluke NNOK-a u slučaju podnositeljke zahteva pada isključivo na redovnim sudovima i Ministarstvo. Nedostatak mehanizama primene ove institucije ne bi trebalo ni na jedan način biti razlog za uskraćivanje prava podnositeljke zahteva na pravično i nepristrasno suđenje, odnosno da konačna i obavezujuća odluka bude izvršena u njenu korist.
72. Što se tiče odluka Osnovnog i Apelacionog suda kojima je utvrđeno da je predlog podnositeljke zahteva da sprovede odluku NNOK-a neblagovremen, Sud primećuje da je, na osnovu odluke NNOK-a i primenjivog zakona na Kosovu, Ministarstvo kao poslodavac podnositeljke zahteva bilo, i još uvek je, pod zakonskom obavezom da izvrši konačnu i obavezujuću odluku NNOK-a u roku od 15 (petnaest) dana od dana prijema odluke.
73. Sud primećuje da je odluka NNOK-a doneta 4. septembra 2007. godine bila u korist podnositeljke i da je u relevantno vreme primenjivo zakonodavstvo bila Uredba UNMIK-a br. 2001/36 o civilnoj službi Kosova i Administrativno uputstvo br. 2003/2 o sprovođenju UREDBE UNMIK-a br. 2001/36 o civilnoj službi Kosova, koje su stupile na snagu 22. decembra 2001. godine, odnosno 25. januara 2003. godine.
74. Sud, takođe, primećuje da su Osnovni sud i Apelacioni sud odlučili da je zahtev podnositeljke za izvršenje odluke NNOK-a neblagovremen jer je bio podnet nakon roka od 90 (devedeset) dana, kao što je predviđeno članom 313. Zakona br. 04/L- 139 o izvršnom postupku.
75. S tim u vezi, Sud primećuje da je Zakon br. 04/L-139 o izvršnom postupku objavljen 3. januara 2013. godine, što znači da u slučaju podnositeljke ovaj zakon je primenjen retroaktivno. Podnositeljka je dobila odluku NNOK-a u svoju korist 4. septembra 2007. godine, što znači da nije mogla ispoštovati zakonski rok od 90 (devedeset) dana, jer joj to sredstvo nije bilo dostupno u to vreme. Prema tome, nepoštovanje zakonskog roka od 90 (devedeset) dana kao što je predviđeno članom 313. Zakona br. 04/L-139 o izvršnom postupku ne može se pripisati podnositeljkici.

76. Sud naglašava da je došlo do promena u zakonodavstvu što se tiče izvršnog postupka i statusa NNOK, što je bilo van kontrole podnositeljke i stoga, odgovornost sprovođenja odluke NNOK po zakonu i činjenicama se pripisuje Osnovnom sudu, Apelacionom sudu i Ministarstvu.
77. Sud, takođe, uzima u obzir činjenicu da zakonodavstvo koje reguliše poziciju NNOK u pravnom sistemu Republike Kosova predviđa obavezu poslodavnog organa da izvrši konačne i obavezujuće odluke NNOK-a koje proizilaze iz sporova u civilnoj službu Kosova (za više detalja o odgovornostima poslodavnog organa za izvršenje odluka NNOK-a vidi član 11.3 i 11.4 UREDBE UNMIK-a br. 2001/36 o Civilnoj službi Kosova i članove 12.4, 13 i 15 Zakona br. 03/L-192 o Nezavisnom nadzornom organu civilne službe Kosova koji zamenjuje UREDBU UNMIK-a br. 2001/36).
78. Pored toga, Sud se poziva na sudsku praksu ESLjP koja navodi da od osobe koja je dobila presudu protiv države na kraju sudskog postupka ne bi trebalo očekivati da pokrene poseban izvršni postupak (Vidi: slučaj ESLjP, *Burdov protiv Rusije* (br. 2), br. 33509/04, presuda od 15. januara 2009. godine, stav 68).
79. U stvari, teret da se osigura poštovanje presude donete protiv države primarno leži na državnim vlastima, počev od datuma kada je presuda postala obavezujuća i izvršna (Vidi: slučajevi ESLjP, *Yavorivskaia protiv Rusije*, presuda od 21. jula 2005. godine, stav. 25 i *Burdov protiv Rusije* (br. 2), isto, stav 69).
80. Sud je pogođen nedoslednim pristupom redovnih sudova i Ministarstva kada primećuje da podnositeljka zahteva, uprkos svim svojim naporima već više od deset godina nije uživala prava koja su joj priznata konačnom odlukom NNOK-a. Zapravo, ta odluka se po pitanju činjenica i zakona trebala sprovesti od strane Osnovnog suda, Apelacionog suda i Ministarstva u roku koji je postavio NNOK i važeći zakon na Kosovu.
81. Sud je, takođe, pogođen činjenicom da tvrdnja podnositeljke zahteva nije shvaćena ozbiljno i da je slata napred nazad više od deset godina od strane Ministarstva i redovnih sudova. Problem je dodatno iskomplikovan kada su sudovi odbacili predlog podnositeljke zahteva da izvrše odluku NNOK-a, uprkos odluci Vrhovnog suda kojom se utvrdilo da je odluka NNOK-a konačni i izvršni dokument.
82. U tom smislu, Sud ponavlja da je Vrhovni sud utvrdio: "*U ovako utvrđenom činjeničnom stanju, Vrhovni sud Kosova je našao da se jedno takvo pravno stanovište nižestepenih sudova na osnovu kojeg su odbili predlog poverioca za izvršenje napred pomenute odluke NNOK, sa obrazloženjem da ova odluka nije podobna za izvršenje, ne može prihvatiti kao pravilno i zakonito, pošto, prema oceni ovog suda, na takvo pogrešno utvrđeno činjenično stanje je pogrešno primenjeno materijalno pravo, kada su oni našli da treba odbiti predlog za izvršenje, ovo s toga što napred pomenuta odluka predstavlja izvršni naslov, u smislu člana 24, pod (b) i 26 Zakona o izvršnom postupku. Iz ove zakonske odredbe neusumnjivo proizilazi da je za sprovođenje napred pomenute odluke NNOK nadležan Opštinski sud u Prištini, pošto jedna takva odluka predstavlja izvršni sudski dokument. Iz tih razloga, u ponovljenom suđenju, prvostepeni sud će prihvatiti kao izvršni naslov napred pomenutu odluku poverioca, i nastaviti sa izvršenjem po njenom predlogu, čime će se materijalno pravo pravilno primeniti.*"
83. Shodno tome, Sud dalje naglašava da su redovni sudovi i Ministarstvo u obavezi da izvrše odluku NNOK-a.
84. Pored toga, Sud se poziva na član 54. [Sudska Zaštita Prava] koji propisuje:

“Svako ima pravo na sudsku zaštitu u slučaju kršenja ili uskraćivanja nekog prava koje je garantovano ovim Ustavom, kao i pravo na efikasne pravne mere ukoliko se utvrdi da je pravo prekršeno.”

85. Sud se, takođe, poziva na član 13. [Pravo na delotvorni pravni lek] EKLJP, koji predviđa:

“Svako kome su povređena prava i slobode predviđeni u ovoj Konvenciji ima pravo na delotvoran pravni lek pred nacionalnim vlastima, bez obzira jesu li povredu izvršila lica koja su postupala u službenom svojstvu.”

86. U tom smislu, Sud primećuje da je podnositeljka zahteva iscrpela sva pravna sredstva na raspolaganju u pogledu izvršenja odluke NNOK-a. Međutim, uprkos svim njenim naporima, ta odluka nije izvršena ni od strane Ministarstva, niti od strane redovnih sudova.
87. Štaviše, Sud ponavlja da su „*nadležne vlasti obavezne da organizuju delotvorni sistem za sprovođenje odluka koje su delotvorne u sudskoj praksi, i treba obezbediti njihovu primenu u razumnom roku, bez nepotrebnih odlaganja*“. (Vidi: slučaj Ustavnog suda br. KI50/12, *Agush Lolluni*, presuda od 16. jula 2012. godine, stav 41. Vidi i: slučaj ESLJP, *Pecevi protiv Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije*, br. 21839/03, presuda od 6. novembra 2008. godine).
88. Sud, dalje, ponavlja da nepostojanje pravnih sredstava ili drugih efikasnih mehanizama za izvršenje odluke NNOK-a utiče na pravo garantovano članom 54. [Sudska zaštita prava] Ustava i članom 13. [Pravo na delotvorni pravni lek] EKLJP (Vidi: slučaj Ustavnog suda br. KI74/12, *Besa Qirezi*, presuda od 4. aprila 2015. godine).
89. Na osnovu gore navedenih razloga, Sud utvrđuje da propust da se izvrši konačna i obavezujuća odluka NNOK-a predstavlja povredu prava na pravično i nepristrasno suđenje garantovano članom 31. Ustava i članom 6 (1) EKLJP, kao i prava na sudsku zaštitu prava i pravo na delotvorni pravni lek kako je garantovano članom 54. Ustava u vezi sa članom 13. EKLJP.
90. Pošto je utvrdio povredu članova 31. i 54. Ustava u vezi sa članovima 6 (1) i 13. EKLJP, Sud smatra da nije neophodno da ocenjuje tvrdnje o povredi članova 21. i 24. Ustava i člana 7. Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima.

Zaključak

91. Sud ponavlja da je u svojoj praksi u više navrata utvrdio da su pitanja činjenica i pitanja tumačenja i primene zakona u domenu redovnih sudova i drugih javnih organa u smislu člana 113.7 Ustava i kao takva, da su pitanja zakonitosti, osim i u meri u kojoj takva pitanja dovode do povreda osnovnih ljudskih prava i sloboda ili stvaraju neustavno stanje. Dakle, Sud je pod ustavnom obavezom da osigura da se u postupcima sprovedenim pred javnim organima poštuju osnovna ljudska prava i primat Ustava.
92. U zaključku, Sud utvrđuje da neizvršenje odluke NNOK-a od strane Ministarstva i redovnih sudova u periodu od 10 (deset) godina za vraćanje podnositeljke zahteva na njenu prethodnu poziciju „menadžer osoblja“, sa koeficijentom 9 (devet) ili alternativno, premeštaj na drugu poziciju sa istim nivoom i platom predstavlja povredu članova 31. i 54. Ustava u vezi sa članovima 6 (1) i 13. EKLJP. Kao rezultat ove povrede, podnositeljka zahteva je lišena svog prava da se vrati na radno mesto u skladu sa nalazima i nalogom odluke NNOK-a donete u njenu korist.

93. Sud nalazi da je činjenica da odluka NNOK-a doneta u korist podnositeljke zahteva nije izvršena od strane redovnih sudova i Ministarstva u vremenskom rasponu od 10 (deset) godina rezultirala povredom osnovnih ljudskih prava i sloboda i nepoštovanjem ustavnog postupka.
94. Kao rezime, u skladu sa pravilom 63 (5) Poslovnika, Ministarstvo mora da izvrši odluku NNOK-a br. 879/2007 od 4. septembra 2007. godine.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud u skladu sa članom 113 (7) Ustava, članovima 47. i 48. Zakona i pravilima 56 (1) i 63 (5) Poslovnika, 6. jula 2017. godine jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev prihvatljivim;
- II. DA UTVRDI da je došlo do povrede člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa stavom 1 člana 6. [Pravo na pravično suđenje] Evropske konvencije o ljudskim pravima;
- III. DA UTVRDI da je došlo do povrede člana 54. [Sudska zaštita prava] Ustava u vezi sa članom 13. [Pravo na delotvorni pravni lek] EKLjP;
- IV. DA PROGLASI NEVAŽEĆOM odluku Osnovnog suda u Prištini br. E. br. 487/2009 od 24. oktobra 2014. godine i odluku Apelacionog suda AC. br. 4276/2014 od 9. juna 2015. godine;
- V. DA NALOŽI Ministarstvu za kulturu, omladinu, sport i nerezidentna pitanja da izvrši odluku NNOK-a br. 879/2007 od 4. septembra 2007. godine donetu u korist podnositeljke zahteva, u skladu sa *ratio decidendi* ove presude;
- VI. DA NALOŽI Ministarstvu za kulturu, omladinu, sport i nerezidentna pitanja da u skladu sa pravilom 63 (5) Poslovnika dostavi informacije Ustavnom sudu o merama koje su preduzete s ciljem izvršenja ove presude Ustavnog suda;
- VII. DA OSTANE snažno posvećen ovom pitanju u očekivanju poštovanja naloga;
- VIII. DA DOSTAVI ovu presudu strankama;
- IX. DA OBJAVI ovu presudu u skladu sa članom 20 (4) Zakona u Službenom listu;
- X. DA PROGLASI da ova presuda stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Altay Suroy

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI 104/16 podnosilac zahteva: Miodrag Pavić, ocena ustavnosti presude PML-KZZ. br. 110/2016 Vrhovnog suda Kosova od 16. maja 2016. godine

KI104/16 presuda, usvojena 29. maja 2017. godine, objavljena jula 201. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, pravo na pravično i nepristrasno suđenje, povreda*

Predmetna stvar je bila ocena ustavnosti presude PML-KZZ. br. 110/2016 Vrhovnog suda kojom su, navodno, podnosiocu zahteva povređena prava i slobode garantovane Ustavom Republike Kosovo, odnosno članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], članom 54. (Sudska zaštita prava) i članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Sud utvrđuje da ne pozivajući podnosioca zahteva da bude prisutan na sednici Apelacionog suda na kojoj je utvrđena njegova krivica, podnosiocu zahteva je uskraćena prilika da se brani protiv optužbi pokrenutih protiv njega. Kao posledica toga, Sud utvrđuje da je došlo do povrede prava podnosioca zahteva na pravično suđenje za krivična dela za koja je optužen, kao što je garantovano članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. stavovi 1 i 3, pod (c) i (d) EKLjP-a.

PRESUDA

u

slučaju br. KI104/16

Podnosilac

Miodrag Pavić**Ocena ustavnosti presude PML-KZZ. br. 110/2016 Vrhovnog suda Kosova od 16. maja 2016. godine****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Miodrag Pavić iz sela Koretište, opština Novo Brdo (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), koga zastupa advokat Azem Vllasi.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava presudu [PML-KZZ. br. 110/2016] Vrhovnog suda od 16. maja 2016. godine u vezi sa presudom [PA-II. br. 6/2015] Vrhovnog suda od 1. decembra 2015. godine i presudom [PAKR. br. 222/2015] Apelacionog suda od 15. jula 2015. godine. Osporena presuda [PML-KZZ. br. 110/2016] Vrhovnog suda je uručena podnosiocu zahteva 20. juna 2016. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti gore navedene presude [PML-KZZ. br. 110/2016] Vrhovnog suda kojom su, navodno, podnosiocu zahteva povređena prava i slobode garantovane članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP) i članom 54. (Sudska zaštita prava) Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).
4. Podnosilac zahteva, takođe, traži od Ustavnog suda (u daljem tekstu: Sud) da uvede privremenu meru, kojom bi se obustavio početak izvršenja kazne zatvora sve dok Sud ne donese odluku.

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na članu 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] stavovi 1 i 7 Ustava, članu 27. [Privremene mere], članu 47. [Individuralni zahtevi] i članu 48. [Tačnost podneska] Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilima 29. 54. i 55. Poslovnika o radu Suda (u daljem tekstu: Poslovnik o radu).

Postupak pred Sudom

6. Dana 9. avgusta 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev Sudu.
7. Dana 19. septembra 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Gresu Caku-Nimani za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Bekim Sejdiu i Selvete Gërxfhaliu-Krasniqi.
8. Dana 30. septembra 2016. godine, Sud je obavestio podnosioca zahteva o registraciji zahteva i kopiju zahteva je prosledio Vrhovnom sudu.
9. Dana 21. oktobra 2016. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo prvi izveštaj sudije izvestioca i iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.
10. Na osnovu člana 22.9 Zakona i pravila 35.7 Poslovnika o radu, sudija izvestilac je podneo prerađen izveštaj Veću za razmatranje.
11. Dana 29. maja 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo prerađen izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu da proglasi zahtev prihvatljivim i utvrdi povredu.
12. Istog datuma, Sud je jednoglasno proglasio zahtev prihvatljivim i utvrdio povredu.

Pregled činjenica

13. Dana 9. novembra 2012. godine, Osnovno tužilaštvo - Odeljenje za teška krivična dela (u daljem tekstu: Tužilaštvo) je zbog osnovane sumnje da je podnosilac izvršio krivično delo uzimanja mita podnelo optužni predlog Osnovnom sudu u Prizrenu- Odeljenju za teška krivična dela (u daljem tekstu: Osnovni sud).
14. Dana 29. januara 2015. godine, Osnovni sud je doneo presudu [K. br. 82-2013], kojom je podnosioca oslobodio od optužnog predloga. U presudi stoji: *“Pošto nije utvrđeno da je optuženi [podnosilac zahteva] izvršio krivično delo za koje se optužuje odnosno krivično delo uzimanja mita iz čl. 343. stv. 2 KZK-a, isti se oslobađa od optužnog predloga.”*
15. Tužilaštvo je uložilo žalbu Apelacionom sudu zbog bitne povrede odredbi krivičnog postupka, povrede Krivičnog zakona i pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, sa predlogom da Apelacioni sud ukine presudu Osnovnog suda i stvar vrati na ponovno suđenje. Podnosilac zahteva je u roku podneo odgovor na žalbu Tužilaštva.
16. Dana 15. jula 2015. godine, Apelacioni sud je održao sednicu da bi razmotrio žalbu Tužilaštva. Na osnovu tvrdnji podnosioca zahteva i spisa predmeta, proizilazi da shodno članu 390. Zakonika o krivičnom postupku Kosova (u daljem tekstu: ZKPK), podnosilac zahteva nije bio obavešten o sednici Apelacionog suda, iako još nije izdržavao kaznu.

17. Tokom sednice od 15. jula 2015. godine, Apelacioni sud je doneo presudu [PAKR. br. 222/2015], kojom je usvojio žalbu Tužilaštva i preinačio presudu [K. br. 82-2013] Osnovnog suda. Apelacioni sud je proglasio podnosioca krivim i izrekao mu je kaznu zatvora u trajanju od jedne godine. U obrazloženju presude, *inter alia*, stoji:

“Imajući u vidu utvrđeno činjenično stanje, Apelacioni sud Kosova, kao drugostepeni sud, ocenjuje da je prvostepeni sud u konkretnom slučaju utvrdio činjenično stanje, ali nije primenio pravilno krivični zakonik. Prvostepeni sud u konkretnom slučaju povredio je zakon u dobit okrivljenog i pored prisustva ovih činjenica, pogrešno je ocenio da ga treba osloboditi od optužbe.”

18. Podnosilac zahteva je uložio žalbu Vrhovnom sudu na presudu Apelacionog suda [PAKR. br. 222/2015] navodeći, *inter alia*, da je Apelacioni sud održao sednicu na kojoj je on proglašen krivim, a da ga prethodno nije obavestio o sednici, i da je tako doneo odluku u suprotnosti sa ZKPK-om.
19. Dana 1. decembra 2015. godine, Vrhovni sud je doneo presudu [PA-II. br. 6/2015], kojom je žalbu podnosioca zahteva odbio kao neosnovanu. Što se tiče navoda podnosioca zahteva da nije bio obavešten o sednici na kojoj je proglašen krivim i osuđen na godinu dana kazne zatvora, Vrhovni sud je obrazložio:

“Vrhovni sud je zaključio da jedna takva obaveza drugostepenog suda ne postoji. Na osnovu gore navedene zakonske odredbe (člana 390.1 ZKPK), kada je optuženom izrečena zatvorska kazna, obaveštenje o održavanju sednice apelacionog veća šalje se nadležnom državnom tužilaštvu, oštećenom, optuženom i njegovom braniocu. Dakle, nije predviđeno da drugostepeni sud, u slučajevima kada stranke zatraže, i pored toga što optuženom nije izrečena zatvorska kazna, može da ih obavesti o održavanju sednice.”

20. Podnosilac je u zakonskom roku podneo zahtev za zaštitu zakonitosti protiv presude Apelacionog suda [PAKR. br. 222/2015] i presude Vrhovnog suda [PA-II. br. 6/2015]. U svom zahtevu za zaštitu zakonitosti podnosilac je, *inter alia*, naveo:

“Povređena je odredba čl. 390. ZKP, obzirom da osuđeni i njegov branilac nisu obavešteni o sednici veća drugostepenog suda kako bi dali svoja razjašnjenja o navodima tužioca podnetim u odgovoru na žalbu.”

21. Dana 16. maja 2016. godine, Vrhovni sud je doneo presudu [PML-KZZ br. 110/2016], kojom je odbijen zahtev podnosioca za zaštitu zakonitosti kao neosnovan. Što se tiče ponovljenih tvrdnji podnosioca zahteva da nije bio obavešten o sednici na kojoj je proglašen krivim i osuđen na godinu dana kazne zatvora, Vrhovni sud je u obrazloženju svoje presude, *inter alia*, naveo:

“Vrhovni sud je zaključio da jedna takva obaveza drugostepenog suda - ne postoji. Na osnovu gore navedene zakonske odredbe (čl. 390.1 ZKPK), kada je optuženom izrečena zatvorska kazna, obaveštenje o održavanju sednice apelacionog veća šalje se nadležnom državnom tužilaštvu, oštećenom, optuženom i njegovom braniocu. Dakle, nije predviđeno da je drugostepeni sud, u slučajevima kada stranke zatraže, i pored toga što optuženom nije izrečena zatvorska kazna, dužan da ih obavesti o održavanju sednice.”

Navodi podnosioca

22. Podnosilac zahteva osporava presudu Vrhovnog suda [PML. KZZ. br. 110/2016], tvrdeći da mu se njom krše prava garantovana članom 31. (Pravo na pravično i nepristrasno

suđenje) u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) EKLJP i članom 54. (Sudska zaštita prava) Ustava.

23. Podnosilac zahteva, dalje, navodi da je odbrana prilikom davanja odgovora na žalbu tužioca protiv presude Osnovnog suda tražila da na vreme bude obavještena o sednici Apelacionog suda. Podnosilac zahteva tvrdi da zbog činjenice da je Apelacioni sud preinačio presudu Osnovnog suda u celosti i proglasio ga krivim i kaznio na jednu godinu kazne zatvora, bio je obavezan da ga obavesti o sednici. Dakle, prema podnosiocu zahteva, Apelacioni sud je povredio član 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP.
24. Prema tome, podnosilac zahteva smatra da je presuda Apelacionog suda [PAKR. br. 222/15] u suprotnosti sa članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP, jer se odlučujući po žalbi tužioca postupalo u suprotnosti sa članom 390. 1 ZKPK, pošto podnosilac zahteva, kao optuženi, nije bio obavješten o sednici Apelacionog suda i time mu je onemogućeno pravo da iznese svoje argumente.
25. Podnosilac zahteva, pored toga tvrdi da je presuda [PAKR. br. 222/15] Apelacionog suda u suprotnosti sa: a) članom 403. ZKPK b) članom 382. ZKPK-a, pošto je preinačio presudu prvostepenog suda, proglašavajući optuženog, odnosno podnosioca zahteva, krivim uprkos činjenici da je državni tužilac predložio u svojoj žalbi poništenje presude prvostepenog suda i vraćanje slučaja na ponovno suđenje i c) članom 384. ZKPK-a, jer sadrži kontradiktornosti nad odlučujućim činjenicama.

Prihvatljivost zahteva

26. Kako bi utvrdio da li je zahtev prihvatljiv, Sud prvo ispituje da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, propisane Ustavom i dalje precizirane u Zakonu i Poslovniku o radu.
27. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuje:

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.”

28. Sud se, dalje, poziva na član 48. [Tačnost podneska] i član 49. [Rokovi] Zakona, koji propisuju:

Član 48 Tačnost podneska

„Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode sumu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori“.

Član 49 Rokovi

„Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku. U svim ostalim slučajevima, rok počinje na dan javnog objavljivanja odluke ili akta. Ukoliko se zahtev tiče nekog zakona, onda rok počinje da teče od dana stupanja na snagu istog...“.

29. U vezi sa gore navedenim, Sud utvrđuje da je podnosilac podneo zahtev kao pojedinac i u svojstvu ovlašćene strane, osporavajući akt javnog organa, odnosno presudu Vrhovnog suda [PML-KZZ. br. 110/2016], nakon što je iscrpeo sva pravna sredstva. Podnosilac zahteva je takođe pojasnio prava i slobode za koje tvrdi da su bila povređena, u skladu sa uslovima iz člana 48. Zakona, i zahtev je podneo u skladu sa rokovima utvrđenim u članu 49. Zakona.
30. Sud konačno smatra da ovaj zahtev nije očigledno neosnovan u smislu pravila 36 (1) (d) Poslovnika o radu. On, dalje, utvrđuje da nije neprihvatljiv po bilo kom drugom osnovu. Stoga, mora se proglasiti prihvatljivim (Vidi: presudu ESLjP od 9. jula 2012. godine, *Alimućaj protiv Albanije*, br. 20134/05, stav 144).
31. S obzirom da je podnosilac zahteva ispunio proceduralne uslove koji su propisani Ustavom, Zakonom i Poslovníkom o radu, Sud smatra da je zahtev prihvatljiv za razmatranje o meritumu.

Meritum

32. Sud podseća da podnosilac zahteva tvrdi povredu prava koja su garantovana članom 31. (Pravo na pravično i nepristrasno suđenje) Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) EKLjP.
33. Glavna tvrdnja podnosioca zahteva je da je Apelacioni sud bez pozivanja na sednicu i u odsustvu njegovog pravnog zastupnika održao sednicu 15. jula 2015. godine i proglasio ga krivim za krivično delo koje mu se stavlja na teret.
34. Podnosilac zahteva se žali da ga je, iako je oslobođen svih optužbi u prvom stepenu, Apelacioni sud proglasio krivim ne dozvoljavajući mu da učestvuje na sednici, bilo lično ili preko svog zakonskog zastupnika. On tvrdi da mu je uskraćena mogućnost da iznese svoju odbranu, da ospori dokaze i da ispituje svedoke protiv njega, ili da predstavi svedoke u svoju odbranu.
35. Podnosilac je dva puta pokrenuo iste tvrdnje pred Vrhovnim sudom, tvrdeći da su ove proceduralne povrede izvršene od strane Apelacionog suda. Podnosilac zahteva je predstavio ove argumente prvo pred Vrhovnim sudom u vezi sa žalbom nakon presude Apelacionog suda, koju je Vrhovni sud presudom [PA-II. br. 6/2015] odbacio, a kasnije i zahtevom za zaštitu zakonitosti koji je Vrhovni sud presudom [PML-KZZ br. 110/2016] takođe odbio kao neosnovan.
36. Da bi ocenio meritum tvrdnji podnosioca zahteva, Sud prvo podseća na relevantne odredbe iz Ustava i EKLjP:

Član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava:

“Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.

Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.

[...]

Svako ko je optužen za krivično delo ima pravo da ispituje prisutne svedoke i da zahteva obavezno pojavljivanje svedoka, veštaka i ostalih lica, koja mogu razjasniti činjenice.

Svako ko je optužen za krivično delo će se smatrati nevinim, sve dok se ne dokaže njegova/njena krivica, u saglasnosti sa zakonom.”

Član 6. [Pravo na pravično suđenje], EKLjP:

“1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom [...]”.

[...]

3. *Svako ko je optužen za krivično delo ima sledeća minimalna prava:*

[...]

(c) da se brani lično ili putem branioca koga sam izabere ili , ako nema dovoljno sredstava da plati za pravnu pomoć, da ovu pomoć dobije besplatno kada interesi pravde to zahtevaju;

(d) da ispituje svedoke protiv sebe i da postigne da se oni ispituju i da se obezbedi prisustvo i saslušanje svedoka u njegovu korist pod istim uslovima koji važe za one koji svedoče protiv njega;

[...]“

37. Sud, takođe, ponavlja da se u skladu sa članom 53. (Tumačenje odredbi ljudskih prava) Ustava *“Osnovna prava i slobode zagarantovana ovim Ustavom tumače u saglasnosti sa sudskom odlukom Evropskog suda za ljudska prava”*.
38. U tom smislu, Sud primećuje da dosledna sudska praksa Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLjP) smatra da se pravičnost jednog postupka ocenjuje na osnovu postupka kao celine (Vidi: presuda ESLjP od 6. decembra 1988. godine, *Barbera, Messeque u Jabardo protiv Španije*, br. 146, stav 68). Shodno tome, u utvrđivanju merituma navoda podnosioca zahteva, Sud će se pridržavati ovog principa.
39. Sud, takođe, primećuje da tvrdnje podnosioca zahteva pokreću opšta pitanja koja se tiču prava na pravično suđenje iz člana 6.1 EKLjP, kao i posebnih garancija koje propisuje član 6. u stavu 3 pod c) i d) EKLjP, koje se tiču prava optuženog da predstavi odbranu, kao i njegovog prava da ispituje svedoke tužilaštva. Prema doslednoj sudskoj praksi ESLjP, svi dokazi u principu moraju da budu izvedeni u prisustvu optuženog kome mora da se dâ mogućnost da ospori navode tužilaštva i dokaze na kojima se zasniva krivična optužba.
40. Sud, shodno tome, ponavlja da uslovi pravičnog saslušanja u principu podrazumevaju pravo strana da budu lično prisutne na suđenju i da je to pravo tesno povezano sa pravom na usmeno saslušanje i pravom na lično praćenje postupka (Vidi: presudu ESLjP od 23. februara 1994. godine, *Fredin protiv Švedske*, aplikacija br. 18928/91, stavovi 10 i 11, i presuda ESLjP od 26. maja 1988. godine, *Ekbatani protiv Švedske*, aplikacija br. 10563/83, stav 25).

41. Sud će se u narednim stavovima pozvati na ključne principe utvrđene sudskom praksom ESLJP u vezi sa pravom na usmenu raspravu, i kako se oni primenjuju na tvrdnje podnosioca zahteva i meritum slučaja.

Što se tiče prava na usmenu raspravu

42. Sud podseća da, iako nije izričito pomenuto u tekstu člana 6. EKLJP, usmena rasprava predstavlja osnovni princip sadržan u članu 6 (1) (Vidi: presudu ESLJP od 23. novembra 2006. godine, *Jussila protiv Finske*, br. 75053/01).
43. Međutim, ESLJP takođe smatra da “u slučajevima u kojima je bilo rasprave u prvom stepenu, ili u kojima se odustalo na tom nivou, ne postoji apsolutno pravo na usmenu raspravu u bilo kom žalbenom postupku koji se pruža” (Vidi: presudu ESLJP od 12. novembra 2002. godine, *Döry protiv Švedske*, br. 28394/95, stav 37).
44. Kada postupak uključuje žalbu samo po tačkama zakona, usmena rasprava uopšteno nije potrebna. (Vidi: presudu ESLJP od 8. decembra 1983. godine, *Axen protiv Nemačke*, aplikacija br. 8273/78, stav 28).
45. Ako je Apelacioni sud pozvan da odlučuje po pitanju činjenica usmena rasprava može, a i ne mora, biti potrebna u zavisnosti od toga da li je neophodna da obezbedi pravično suđenje.
46. U tom smislu, Sud primećuje da, da li se traži usmena rasprava na žalbenom nivou, prema sudskoj praksi ESLJP “to zavisi od posebnih karakteristika postupka o kojem se radi. Treba se voditi računa o celini postupka u domaćem pravnom poretku i uloji žalbenog suda u njemu.” (Vidi: presudu ESLJP od 26. maja 1988. godine, *Ekbatani protiv Švedske*, aplikacija br. 10563/83, stav 27, i presudu ESLJP od 2. marta 1987. godine, *Monnell i Morris protiv Ujedinjenog kraljevstva*, aplikacija br. 9562/81 i 9818/82, stav 56).
47. Pored toga, kada žalbeni sud treba da ispita slučaj po pitanju činjenica i zakona i da dà potpunu ocenu pitanja krivice ili nevinosti, ne može o tom pitanju odlučivati bez direktne ocene dokaza koje je lično dao optuženi u cilju dokazivanja da je počinio delo koje navodno predstavlja krivično delo (Vidi: presudu ESLJP od 9. juna 2009. godine, *Sobolewski (br. 2) protiv Poljske*, aplikacija br. 19847/07, stav 35 i presudu ESLJP od 6. jula 2004. godine, *Dondarini protiv San Marina*, aplikacija br. 50545/99, stav 27).
48. Sud, takođe, primećuje da je u skladu sa ESLJP usmena rasprava bila potrebna po žalbi kada je došlo do spora u vezi sa činjenicama u krivičnom predmetu koji se odnosio na verodostojnost optuženog: krivica ili nevinost optuženog „ne može, kao stvar pravičnog suđenja, da se pravilno utvrdi bez direktne ocene dokaza koje je lično dao podnosilac zahteva“ (vidi: gore pomenutu presudu: *Ekbatani protiv Švedske*, stav 32).
49. Sud stoga rezimira da pravo na usmenu raspravu u žalbenom postupku nije apsolutno prema sudskoj praksi ESLJP. Uopšteno, usmena rasprava se ne traži kada žalbeni postupak uključuje samo razmatranje po zakonskim pitanjima. Da li se usmena rasprava traži kada postupak uključuje razmatranje pitanja zakona i činjenica, to zavisi od toga da li je neophodno osigurati pravično suđenje. Međutim, prema sudskoj praksi ESLJP, kada žalbeni postupak uključuje ocenu krivice ili nevinosti, usmena rasprava je potrebna kako bi se osiguralo pravično suđenje. Sud podseća da je Apelacioni sud u ovom slučaju izvršio ocenu krivice ili nevinosti podnosioca zahteva i proglasio ga krivim, preinačujući presudu Osnovnog suda kojom je podnosilac zahteva proglašen nevinim.

Primena relevantne sudske prakse ESLJP u ovom slučaju

50. Sud prvo primećuje da je podnosilac zahteva u postupku pred Osnovnim sudom usmeno saslušan u vezi sa krivičnim delom za koje se teretio. Nakon toga, Osnovni sud je sproveo dokazni postupak u kojem je saslušao svedoke i izneti su drugi dokazi. Podnosilac zahteva je, takođe, imao koristi od pravne pomoći i mogao je da iznese svoju odbranu, tako da je svojim dokazima i argumentima mogao da se suprotstavi i ospori dokaze i krivične optužbe. Stoga, Sud smatra da je podnosilac zahteva imao koristi od prava na usmenu raspravu u postupku pred prvostepenim sudom. Sud podseća da je podnosilac zahteva oslobođen od svih optužbi od strane prvostepenog suda.
51. Zatim, u postupku pred Apelacionim sudom Sud primećuje da je podnosilac zahteva proglašen krivim i osuđen na godinu dana zatvora, a da mu nije pružena mogućnost da učestvuje na sednici.
52. Dakle, Sud sada mora razmotriti da li bi podnosilac zahteva trebao da ima koristi od pune garancije usmene rasprave u žalbenom postupku pred Apelacionim sudom.
53. Sud prvo primećuje da je u žalbenom i u postupku za zaštitu zakonitosti pred Vrhovnim sudom podnosilac zahteva pomenuo činjenicu da mu je Apelacioni sud uskratio pravo na pravično suđenje tako što ga je isključio iz postupka u kojem je osuđen za krivično delo.
54. Vrhovni sud je dva puta odbacio tvrdnje podnosioca zahteva, na osnovnu sadržaja člana 390.1 ZKPK-a, koji propisuje:

Član 390. Sednica apelacionog veća

1. „Kada je optuženom izrečena kazna zatvorom, obaveštenje o ročištu apelacionog veća se dostavlja nadležnom državnom tužiocu, oštećenom, optuženom i njegovom braniocu”.

55. U tom smislu, Sud primećuje da je u tumačenju ove odredbe, Vrhovni sud obrazložio da *“pošto optuženi nije proglašen krivim, Apelacioni sud, kao drugostepeni sud, nije bio obavezan da ga obavestio o raspravi”*.
56. Međutim, Sud, podseća da je Apelacioni sud na sednici održanoj 15. jula 2015. godine odlučio da ne poništi presudu Osnovnog suda i vrati slučaj na ponovno suđenje, već odlučuje da izmeni presudu Osnovnog suda. Postupajući na taj način, Apelacioni sud je imao mogućnost da održi sednicu na osnovu članova 391. i 392.1 ZKPK-a, na koju je, prema članu 392.2 ZKPK-a morao pozvati na sednicu sve relevantne strane, kako optuženog, tako i njegovog zastupnika. Dok je tumačenje ZKPK-a prerogativ redovnih sudova i pitanje zakonitosti, tvrdnje podnosioca zahteva u ovom slučaju o njegovom pravu na usmenu raspravu, kao jednim sastavnim delom prava garantovanih članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLjP, predstavljaju pitanja ustavnosti.
57. Da bi se utvrdilo da li su u ovom slučaju ispunjeni ustavni uslovi pravičnosti u vezi sa pravom na usmenu raspravu u skladu sa sudskom praksom ESLjP, neophodno je da Sud razmatra pitanja kao što su priroda postupka pred Apelacionim sudom i njegov značaj u kontekstu krivičnog postupka kao celine, delokrug nadležnosti Apelacionog suda i način na koji su zapravo predstavljeni i zaštićeni interesi podnosioca zahteva pred Apelacionim sudom (Vidi: *mutatis mutandis*, presudu ESLjP od 2. marta 1987. godine, *Monnell i Morris protiv Ujedinjenog kraljevstva*, predstavka br. 9562/81, 9818/82, stav 56).

58. Prema tome, pažnja se mora posvetiti sledećim pitanjima: (1) da je Apelacioni sud pozvan da ispita slučaj po pitanju činjenica i zakona (2) da je Apelacioni sud pozvan da direktno oceni dokaze lično date od strane optuženog i (3) da je Apelacioni sud pozvan da u potpunosti oceni pitanja krivice ili nevinosti.
59. Sud ponavlja da na osnovu gore navedene sudske prakse ESLjP, kada žalbeni postupak za utvrđivanje krivične optužbe treba da ispita slučaj po pitanju činjenica i zakona i u potpunosti oceni pitanje krivice ili nevinosti, ne može o tom pitanju odlučivati bez direktne ocene dokaza koje je lično dao optuženi u cilju dokazivanja da nije počinio delo koje navodno predstavlja krivično delo (Vidi: presudu ESLjP od 9. juna 2009. godine, *Sobolewski (br. 2) protiv Poljske*, predstavka br. 19847/07, stav 35, i presudu ESLjP od 6. jula 2004. godine, *Dondarini protiv San Marina*, aplikacija br. 50545/99, stav 27).
60. Sud primećuje da u ovom slučaju, pošto je podnosilac zahteva oslobođen svih optužbi u prvom stepenu, Apelacioni sud je pozvan da ispita sve aspekte činjenica i zakona i u potpunosti oceni pitanje krivice ili nevinosti.
61. Apelacioni sud je, kao i obrazloženje dve naknadne presude Vrhovnog suda, [PML-KZZ. br. 110/2016] od 16. maja 2016. godine i [PA-II. br. 6/2015] od 1. decembra 2015. godine, smatrao da je činjenično stanje pravilno utvrđeno od strane Osnovnog suda, te stoga Apelacioni sud nije preispitivao presudu Osnovnog suda po pitanju činjenica, već samo po pitanju zakonu. Međutim, Sud smatra da je u ovom slučaju, kako bi se izvršila ocena primene zakona na utvrđenim činjenicama slučaja, Apelacioni sud bio pozvan da sam odluči o slučaju i izvrši punu ocenu pitanja krivice ili nevinosti podnosioca zahteva.
62. Pored toga, Sud smatra da je u okolnostima ovog slučaja razlika između „preispitivanja činjenica“ i „preispitivanja primene zakona na utvrđenim činjenicama“ veštačka razlika. U obe situacije, Apelacioni sud je dužan da oceni valjanost dokaza.
63. Sud, takođe, podseća da se u skladu sa sudskom praksom ESLjP, garancije sadržane u članu 6, stavovi 1 i 3 (c) i dalje primenjuju za sve faze krivičnog postupka. Pravo na odbranu iz člana 6. stav 3 tačka (c) uključuje pravo optuženog da se brani, pravo na pravnu pomoć, uključujući besplatnu pravnu pomoć, kao i pravo optuženog da bude prisutan u svim radnjama u postupku.
64. Dakle, Sud smatra da kako bi utvrdio krivicu, Apelacioni sud bi trebalo da direktno oceni dokaze lično date od strane podnosioca zahteva u cilju dokazivanja da je izvršio delo koje navodno predstavlja krivično delo.
65. Sud primećuje da u ovim okolnostima nije bilo moguće da Apelacioni sud izvrši takvu potpunu ocenu bez ocene dokaza lično datih od strane podnosioca zahteva.
66. Pored toga, u ovom slučaju, Sud podseća da je Apelacioni sud proglasio podnosioca zahteva krivim za krivičnu optužbu za koju je prvo bio oslobođen, a da ga nije pozvao na sednicu niti je obavestio podnosioca ili njegovog zakonskog zastupnika da će se održati usmena rasprava ili sednica. Osim toga, podnosilac zahteva nije čak ni znao da je sednica održana pred Apelacionim sudom u vezi sa žalbom tužilaštva gde je on proglašen krivim i kažnjen na godinu dana zatvora.
67. Kao posledica toga što nije obavešten, Sud smatra da su u postupku pred Apelacionim sudom podnosiocu zahteva uskraćena sva prava i garancije. On nije mogao lično da se brani, nije imao priliku da iznese svoju odbranu i ospori argumente druge strane, nije imao pravnu pomoć, niti je mogao da učestvuje u postupku u fazi u kojoj ga je Apelacioni sud proglasio krivim. Osim toga, ova situacija se ne može pripisati podnosiocu zahteva, već spada u odgovornost nadležnog suda koji ga nije obavestio o sudskoj sednici.

68. Prema tome i na osnovu gore navedenog, uzimajući u obzir celinu postupka pred redovnim sudovima, ulogu Apelacionog suda i prirodu pitanja kojim se bavio i odlučivao, Sud zaključuje da je u ovom slučaju došlo do povrede prava na pravično suđenje prema članu 31. (Pravo na pravično suđenje) Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje), stavovi 1 i 3, pod (c) i (d) EKLJP, jer je podnosiocu zahteva uskraćeno učešće na sednici kada se odlučivalo o krivičnoj optužbi protiv njega.
69. Sud naglašava da ovaj zaključak o povredi prava na pravično suđenje ni na koji način ne prejudicira ishod bilo kog ponavljanja krivičnog postupka u odnosu na krivicu ili nevinost podnosioca zahteva.
70. Pošto je utvrdio povredu člana 31. Ustava u vezi sa članom 6, stavovi 1 i 3, pod (c) i (d) EKLJP, Sud ne smatra da je potrebno da rešava tvrdnje podnosioca zahteva o povredi člana 54. [Sudska zaštita prava] Ustava.
71. Što se tiče drugih tvrdnji podnosioca zahteva, Sud smatra da one pokreću pitanja zakonitosti i da je Vrhovni sud dao detaljno obrazloženje o ovim pitanjima u obe svoje presude [PA-II. br. 6/2015] i [PML-KZZ br. 110/2016].

Zahtev za privremenom merom

72. S obzirom da je Sud utvrdio da su se presudom Vrhovnog suda [PML-KZZ. br. 110/2016] od 16. maja 2016. godine u vezi sa presudom [PA-II. br. 6/2015] Vrhovnog suda od 1. decembra 2015. godine i presudom [PAKR. br. 222/2015] Apelacionog suda od 15. jula 2015. godine povredila prava podnosioca zahteva, zaštićena članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP, ne smatra da je potrebno da razmatra zahtev podnosioca za odobravanje privremene mere.

Zaključak

73. U zaključku, Sud utvrđuje da ne pozivajući podnosioca zahteva da bude prisutan na sednici Apelacionog suda na kojoj je utvrđena njegova krivica, podnosiocu zahteva je uskraćena prilika da se brani protiv optužbi pokrenutih protiv njega. Kao posledica toga, Sud utvrđuje da je došlo do povrede prava podnosioca zahteva na pravično suđenje za krivična dela za koja je optužen, kao što je garantovano članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. stavovi 1 i 3, pod (c) i (d) EKLJP.
74. S obzirom da je utvrdio povredu člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. stavovi 1 i 3, pod (c) i (d) EKLJP, Sud smatra da nije potrebno da rešava druge tvrdnje podnosioca zahteva.
75. Pored toga, s obzirom da je utvrdio povredu člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. stavovi 1 i 3, pod (c) i (d) EKLJP, Sud smatra da nije potrebno da razmatra zahtev podnosioca o odobravanju privremene mere.
76. Kao rezime, u skladu sa pravilom 74 (1) Poslovnika, presuda [PML-KZZ. br. 110/2016] Vrhovnog suda od 16. maja 2016. godine u vezi sa presudom [PA-II. br. 6/2015] Vrhovnog suda od 1. decembra 2015. godine i presudom [PAKR. br. 222/2015] Apelacionog suda od 15. jula 2015. godine, se proglašavaju ništavim i u skladu sa principom subsidiarnosti slučaj se vraća Vrhovnom sudu Kosova na preispitivanje.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud u skladu sa članom 113.7 Ustava, članovima 20. i 47. Zakona i pravilom 56.1 Poslovnika o radu, na sednici održanoj 29. maja 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev prihvatljivim;
- II. DA UTVRDI da je presuda [PML-KZZ. br. 110/2016] Vrhovnog suda od 16. maja 2016. godine u vezi sa presudom [PA-II. br. 6/2015] Vrhovnog suda od 1. decembra 2015. godine i presudom [PAKR. br. 222/2015] Apelacionog suda od 15. jula 2015. godine povredila član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6. [Pravo na pravično suđenje] Evropske konvencije o ljudskim pravima;
- III. DA UTVRDI da nije neophodno ispitati da li je došlo do povrede člana 54. [Sudska zaštita prava] Ustava;
- IV. DA PROGLASI NEVAŽEĆOM presudu [PML-KZZ. br. 110/2016] Vrhovnog suda od 16. maja 2016. godine u vezi sa presudom [PA-II. br. 6/2015] Vrhovnog suda od 1. decembra 2015. godine i presudom [PAKR. br. 222/2015] Apelacionog suda od 15. jula 2015. godine, s obzirom da ove presude nisu u skladu sa članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLjP;
- V. DA VRATI slučaj Vrhovnom sudu na preispitivanje u skladu sa presudom ovog Suda;
- VI. DA NALOŽI Vrhovnom sudu da obavesti Sud u skladu sa pravilom 63. (5) Poslovnika o radu o merama preduzetim za izvršenje presude Suda;
- VII. DA OSTANE posvećen ovom pitanju u toku u skladu sa ovim nalogom;
- VIII. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- IX. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20 (4) Zakona;
- X. DA PROGLASI da ova odluka stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Gresa Caka-Nimani

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI30/17, podnosilac zahteva: Muharrem Nuredini ocena ustavnosti presude Rev. br. 206/2016 Vrhovnog suda od 13. oktobra 2016. godine

KI30/17, rešenje o neprihvatljivosti od 4. jula 2017. godine, objavljeno 31. jula 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, naknada štete, revizija, neiscrpljenje*

Podnosilac zahteva je podneo tužbu protiv tuženog – kompanije osiguranja „Iliria“ za naknadu materijalne i nematerijalne štete prouzrokovane nesrećom. Osnovni sud u Gnjilanu – odeljenje u Vitini je presudom C. br. 269/2010, usvojio tužbeni zahtev podnosioca, kao delimično osnovan, i obavezao tuženog da nadoknadi podnosiocu zahteva određeni iznos za materijalnu i nematerijalnu štetu. Po žalbi tuženog, Apelacioni sud (CA br. 4130/13) je delimično usvojio žalbu tuženog i preinačio presudu Osnovnog suda, smanjivši iznos naknade za nematerijalnu štetu. Tuženi je podneo reviziju protiv gore navedene presude, dok podnosilac zahteva nije podneo reviziju na presudu Apelacionog suda, već samo odgovor na reviziju tuženog tako što je predložio da se revizija tuženog odbije, a presuđeni iznosi promeni u visini iznosa koje je Osnovni sud odlučio. Vrhovni sud je (presuda Rev. br. 206/2016) odbacio reviziju tuženog, kao neosnovanu.

Podnosilac zahteva je osporio pred Ustavnim sudom gore navedenu presudu Vrhovnog suda. On nije precizirao ustavna prava koje je navodno povredio Vrhovni sud, odnosno Apelacioni sud, ali je naveo da su presude Vrhovnog suda i Apelacionog suda povredile prava iz EKLJP-a i prava koja garantuje Ustav Kosova.

Ustavni sud je smatrao da Vrhovni sud nije razmatrao presudu Apelacionog suda u vezi sa zahtevom podnosioca za izmenu iznosa koje je presudio Apelacioni sud u korist podnosioca zahteva, s obzirom da podnosilac nije podneo reviziju na presudu Apelacionog suda (CA. br. 4130/13), već samo odgovor na reviziju tuženog, koji je Vrhovni sud odbacio, kao neosnovan. Stoga, Ustavni sud je utvrdio da podnosilac zahteva nije iscrpeo delotvorna pravna sredstva koji su na raspolaganju u skladu sa važećim zakonima, u ovom slučaju reviziju, kako bi Vrhovni sud mogao oceniti njegove navode o pravnoj povredi od strane Apelacionog suda. Prema tome, shodno članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona, a u skladu s pravilom 36 (1) (b) Poslovnika, zahtev je proglašen neprihvatljiv.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI30/17

Podnosilac

Muharrem Nuredini**Ocena ustavnosti presude Rev. br. 206/2016 Vrhovnog suda
od 13. oktobra 2016. godine****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Podnosilac zahteva je Muharrem Nuredini iz sela Gornja Slatina, opština Vitina (u daljem tekstu: podnosilac zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava presudu Vrhovnog suda Kosova (Rev. br. 206/2016) od 13. oktobra 2016. godine (u daljem tekstu: Vrhovni sud) i presudu Apelacionog suda Kosova (CA. br. 4130/13), od 18. maja 2016. godine (u daljem tekstu: Apelacioni sud). Presuda Vrhovnog suda je uručena podnosiocu zahteva 14. novembra 2016. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti osporenih presuda, kojima podnosilac zahteva tvrdi da su mu povređena prava garantovana Ustavom Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) i Evropskom konvencijom o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP). Podnosilac zahteva nije posebno naveo ustavne odredbe ili neko pravo iz EKLJP za koje smatra da je povređeno.

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članovima 22. [Procesuiranje podnesaka] i 47. [Individualni zahtevi] Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29. [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 9. marta 2017. godine, Ustavni sud Republike Kosovo je (u daljem tekstu: Sud) primio zahtev podnosioca, podnet preko pošte 27. februara 2017. godine.
6. Dana 7. aprila 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Altaya Suroya za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Snezhana Botusharova (predsedavajuća), Bekim Sejdiu i Gresa Caka-Nimani.
7. Dana 19. aprila 2017. godine, Sud je obavestio zastupnika podnosioca o registraciji zahteva. Istog datuma, Sud je dostavio kopiju zahteva Vrhovnom sudu i kompaniji osiguranja "Iliria", kao tuženoj u postupku pred redovnim sudovima (u daljem tekstu: tužena).
8. Dana 9. maja 2017. godine, podnosilac je podneo Sudu dodatna dokumenta, uključujući i reviziju tužene i odgovor podnosioca zahteva na reviziju.
9. Dana 4. jula 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i preporučio Sudu neprihvatljivost zahteva.

Pregled činjenica

10. Dana 6. novembra 2010. godine, podnosilac zahteva je u saobraćajnoj nesreći u selu Slatina pogođen od strane vozača automobila "Golf", koji je osiguran kod tužene i izazvane su mu teške telesne povrede.
11. Neodređenog datuma, podnosilac zahteva je podneo tužbu protiv tužene za naknadu materijalne i nematerijalne štete izazvane u nesreći.
12. Dana 10. jula 2013. godine, Osnovni sud u Gnjilanu – ogranak u Vitini - je presudom C. br. 269/2010 (u daljem tekstu: Osnovni sud) usvojio, kao delimično osnovan, tužbeni zahtev podnosioca i obavezao tuženu da podnosiocu zahteva nadoknadi određeni iznos za materijalnu i nematerijalnu štetu, dok je odbio tužbeni zahtev za jedan deo zahteva, kao neosnovan.
13. Dana 19. novembra 2013. godine, tužena je uložila žalbu na presudu Osnovnog suda (C. br. 269/2010), tražeći da se slučaj vrati na ponovno odlučivanje i ponovno suđenje, zbog *"suštinske povrede odredbi [Zakona o parničnom postupku] ZPP, pogrešnog i nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja i pogrešne primene materijalnog prava."*
14. Dana 26. novembra 2013. godine, podnosilac zahteva je odgovorio na žalbu, navodeći da je presuda Osnovnog suda pravična i zasnovana na zakonu, dok tvrdnje tužene nisu osnovane i predložio da se žalba tužene odbije, a da se presuda Osnovnog suda potvrdi.
15. Dana 18. maja 2016. godine, Apelacioni sud je (CA. br. 4130/13) delimično usvojio žalbu tužene i preinačio presudu Osnovnog suda, smanjujući iznos naknade za nematerijalnu štetu u pogledu fizičkih bolova, straha, smanjenja opštih životnih aktivnosti i lakše telesne unakaženosti.
16. Neodređenog datuma, tužena je izjavila reviziju Vrhovnom sudu zbog pogrešne primene materijalnog prava sa predlogom da se obe presude nižestepenih sudova preinače u vezi sa visinom dosuđenih iznosa za nematerijalnu štetu ili da se iste ukinu i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

17. Podnosilac zahteva nije izjavio reviziju na presudu Apelacionog suda, već samo odgovor na reviziju i predložio je da se revizija tužene odbije, a da se dosuđeni iznosi preinače u visini iznosa odlučenim od strane Osnovnog suda.
18. Dana 13. oktobra 2016. godine, Vrhovni sud je (Rev. br. 206/2016) odbio, kao neosnovanu, reviziju tužene.
19. Dana 6. januara 2017. godine, podnosilac zahteva je podneo Kancelariji državnog tužioca predlog za podizanje zahteva za zaštitu zakonitosti na presudu Vrhovnog suda i Apelacionog suda.
20. Dana 18. januara 2017. godine, Kancelarija glavnog državnog tužioca je obavestila podnosioca zahteva da *“Kancelarija Državnog glavnog tužioca ne može da podnese zahtev za zaštitu zakonitosti, zato što na osnovu člana 245. 3. Zakona o parničnom postupku, zahtev za zaštitu zakonitosti nije dozvoljen protiv odluke da je u slučaju revizije ili zahteva za zaštitu zakonitosti odlučio nadležni sud za odlučivanje po ovim pravnim sredstvima, koji je u konkretnom slučaju Vrhovni sud Kosova.”*

Navodi podnosioca

21. Podnosilac zahteva ne navodi ustavna prava za koja tvrdi da su povređena od strane Vrhovnog suda, odnosno Apelacionog suda, već tvrdi da su presudama Vrhovnog suda i Apelacionog suda *“teško povređene zakonske odredbe na štetu oštećenog (podnosioca zahteva), TEŠKO UGROŽAVANJE Evropske Konvencije za ljudska prava, kao i povreda prava zagarantovana Ustavom Republike Kosovo.”*
22. Što se tiče presude Vrhovnog suda (Rev. br. 206/2016), podnosilac zahteva smatra da se Vrhovni sud, odlučujući na osnovu revizije izjavljene od strane tužene i odgovora podnosioca zahteva na reviziju, uopšte ne upušta ni u jednu činjenici, dokaz ili okolnost podnet od strane podnosioca zahteva i odbija reviziju.
23. Što se tiče presude Apelacionog suda (CA. br. 4130/13), podnosilac zahteva tvrdi da *“Apelacioni sud [...] preinačuje presudu prvostepenog suda oštećujući veoma teško mene,”* a *“uopšte ne elaborira pismeno veštačenje a ni izjavu veštaka na sudskoj raspravi, nego se poziva na ovo veštačenje umanjujući iznose i troškove na vrtoqlavan način, uplitaajući se u svaki deo presude [Osnovnog suda] i ne odnoseći se na pitanje odgovornosti od 10 %, tako da svaki žalbeni navod tužene prihvata”.*
24. Što se tiče predloga za zaštitu zakonitosti podnetog od strane podnosioca zahteva državljanom tužiocu, podnosilac zahteva tvrdi da je ovaj predlog odbijen od strane državnog tužioca obaveštenjem KLMC. br. 01/2017 od 18. januara 2017. godine *“iako smo predstavili dokaze da smo ugroženi teškim zakonskim povredama od strane Apelacionog suda.”*
25. Na kraju, podnosilac zahteva predlaže Sudu da usvoji zahtev i ukine predmet, vraćajući ga na preispitivanje Osnovnom sudu ili da presudu Apelacionog suda preinači, uzimajući u obzir presudu Osnovnog suda.

Prihvatljivost zahteva

26. Sud prvo razmatra da li je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti, propisane Ustavom, dalje precizirane u Zakonu i utvrđene u Poslovniku.

27. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:
- “1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.
[...]
7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.”*
28. Pored toga, Sud se poziva na član 47. [Individualni zahtevi] Zakona, koji propisuje:
- “1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.
2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva.”*
29. Sud takođe uzima u obzir pravilo 36 [Kriterijum o prihvatljivosti], podstav (1) (b) i (c) Poslovnika, koje propisuje:
- “(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:
[...]
b) samo ako su iscrpljena sva delotvorna pravna sredstva, koja su na raspolaganju po zakonu, protiv pobijene presude ili odluke;
[...].”*
30. Sud primećuje da podnosilac zahteva tvrdi da Vrhovni sud nije uzeo u obzir činjenice i dokaze koje je on izneo u odgovoru na reviziju, iako se *“nadao da će se predmet vratiti na ponovno suđenje.”*
31. Međutim, Sud primećuje da podnosilac zahteva nije izjavio reviziju na presudu Apelacionog suda (CA. br. 4130/13), ali je osporio navedenu presudu Apelacionog suda odgovorom na reviziju izjavljenu od strane tužene, tražeći da se *“revizija tužene odbija, dok da se dosuđeni iznosi preinače”* u korist podnosioca zahteva.
32. U tom smislu, Vrhovni sud je *“razmotrio presudu Apelacionog suda samo revizijom tužene u smislu člana 215. Zakona o parničnom postupku”* koji precizira da *“Revizionni sud razmatra pobijenu presudu samo u njenom revizijom pobijenom delu i samo u granicama uzroka navedenih u reviziji.”*
33. Shodno tome, Sud primećuje da Vrhovni sud nije razmotrio presudu Apelacionog suda u pogledu zahteva podnosioca da se preinače iznosi dosuđeni od strane Apelacionog suda u korist podnosioca zahteva, s obzirom da podnosilac zahteva nije izjavio reviziju na presudu Apelacionog suda (CA. br. 4130/13), već samo odgovor na reviziju tužene, koju je Vrhovni sud odbio, kao neosnovanu.
34. Što se tiče ovog slučaja, Sud utvrđuje da podnosilac zahteva nije iscrpeo delotvorna pravna sredstva na raspolaganju prema zakonima na snazi, u ovom slučaju reviziju, kako bi Vrhovni sud ocenio njegove tvrdnje o zakonskoj povredi od strane Apelacionog suda.
35. Obrazloženje o iscrpljivanju pravnih sredstava je da se pruži relevantnim organima, uključujući i sudove, mogućnost da spreče ili isprave navodne povrede Ustava. Ovo pravilo se zasniva na pretpostavci da pravni poredak zemlje obezbedi delotvorna pravna sredstva protiv povrede ustavnih prava. Ovo je važan aspekt supsidijarne prirode

Ustava (vidi: rešenje o neprihvatljivosti u slučaju KI142/13, *Fadil Maloku*, od 22. oktobra 2014. godine, ocena ustavnosti odluke predsednice Republike Kosovo br. 686-2013, od 6. septembra 2013. godine).

36. Sud se poziva i na princip supsidijarnosti koji traži da podnosioci zahteva iscrpe sve proceduralne mogućnosti u redovnom postupku kako bi se sprečila povreda Ustava ili ako je došlo do povrede, da se takva povreda osnovnih prava ispravi. U suprotnom, podnosilac zahteva je odgovoran kada se njegov slučaj proglasi neprihvatljivim od strane Ustavnog suda, ako ne uspe da iskoristi redovne postupke ili propusti da prijavi povredu Ustava u redovnom postupku.
37. Nekorišćenje ove mogućnosti će se shvatiti kao odustajanje od prava da dalje ospori povredu i da se žali (vidi: rešenje u slučaju KI139/12, *Besnik Asllani*, ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda PKL. br. 111/2012, od 30. novembra 2012. godine, stav 45; i slučajevi ESLjP, *Selmouni protiv Francuske*, predstavka br. 25803/94, presuda od 28. jula 1999. godine, stav 74; *presuda*; *Kudla protiv Poljske*, predstavka br. 30210/96, od 26. oktobra 2000. godine, stav 152).
38. Na osnovu gore navedenih razloga, Sud utvrđuje da zahtev ne ispunjava proceduralne uslove prihvatljivosti, jer nisu iscrpljena pravna sredstva propisana u članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona i pravilu 36 (1) (b) Poslovnika, stoga, kao takav, zahtev treba da se proglasi neprihvatljivim na ustavnim osnovama.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 47. Zakona i shodno pravilu 36 (1) (b) Poslovnika, 4. jula 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona; i
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Altay Suroy

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI25/16, podnosioci zahteva: Veselin Milošević i Vesna Milošević, ocena ustavnosti rešenja AC-I-13-0127 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 1. oktobra 2015. godine

KI25/16, rešenje o neprihvatljivosti od 30. maja 2017. godine, objavljeno 17. avgusta 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, zaštita imovine, pravo na pravično suđenje, preuranjen zahtev.*

Žalbeno veće Posebne komore Vrhovnog suda za pitanja koja se odnose na KAP je usvojilo žalbu Kosovske agencije za privatizaciju i poništilo rešenje Specijalizovanog veća Posebne komore Vrhovnog suda za pitanja koja se odnose na KAP. Žalbeno veće Posebne komore Vrhovnog suda za pitanja koja se odnose na KAP je vratilo predmet Specijalizovanom veću Posebne komore Vrhovnog suda za pitanja koja se odnose na KAP na dalji postupak.

Podnosioci zahteva su se žalili Ustavnom sudu na povredu prava koja su zaštićena Ustavom, odnosno pravo na pravično i nepristrasno suđenje, navodeći da je došlo do retroaktivnog ukidanja pravosnažne presude Opštinskog suda u Prištini.

Sud je utvrdio da je zahtev podnosilaca preuranjen, pošto je u toku u redovnim sudovima.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI25/16

Podnosioci

Veselin Milošević i Vesna Milošević

**Ocena ustavnosti rešenja AC-I-13-0127 Žalbenog veća Posebne komore
Vrhovnog suda za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju
od 1. oktobra 2015. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosioci zahteva

1. Zahtev su podneli Veselin Milošević i Vesna Milošević iz Prištine (u daljem tekstu: podnosioci zahteva), koje zastupa Basri Jupolli, advokat iz Prištine.

Osporena odluka

2. Osporena odluka je rešenje Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: Žalbeno veće) AC-I-13-0127 od 1. oktobra 2015. godine, koje su podnosioci zahteva primili 21. oktobra 2015. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti rešenja AC-I-13-0127 Žalbenog veća od 1. oktobra 2015. godine, na osnovu koga podnosioci zahteva tvrde da je povređen član 22. [Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata] i član 46. [Zaštita imovine] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), kao i član 6. [Pravo na pravično suđenje] Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 4. februara 2016. godine, podnosioci su podneli zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
6. Dana 14. marta 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Selvete Gërxhaliu-Krasniqi za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Almiro Rodrigues (predsedavajući), Ivan Ćukalović i Arta Rama-Hajrizi.
7. Dana 30. marta 2016. godine, Sud je obavestio podnosiocima o registraciji zahteva i tražio od njihovog zastupnika da dostavi punomoćje kojim on zastupa podnositeljku zahteva Vesnu Milošević. Istog datuma, Sud je obavestio i poslao kopiju zahteva Žalbenom veću.
8. Dana 21. aprila 2016. godine, zastupnik podnosilaca zahteva je dostavio Sudu punomoćje, kojim zastupa podnositeljku zahteva Vesnu Milošević.
9. Dana 1. decembra 2016. godine, Sud je tražio od Posebne komore Vrhovnog suda za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: PKVS) da podnese rešenje SCA-08-037 od 27. juna 2008. godine Posebne komore Vrhovnog suda za pitanja koja se odnose na Kosovsku povereničku agenciju (u daljem tekstu: PKVS).
10. Dana 2. decembra 2016. godine, PKVS je podnela Sudu rešenje Specijalizovanog veća PKVS (u daljem tekstu: Specijalizovano veće) SCA-08-0037 od 28. juna 2013. godine.
11. Dana 6. decembra 2016. godine, PKVS je podnela Sudu rešenje SCA-08-0037 PKVS od 27. juna 2008. godine.
12. Dana 30. maja 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

13. Dana 19. januara 2006. godine, podnosioci su podneli tužbu pred Opštinskim sudom u Prištini u kojoj su tražili poništenje kupoprodajnog ugovora (Ov. br. 69/62) od 12. januara 1962. godine, zaključenog između njihovog zakonskog pretka, pokojnog D. M. i Društvenog preduzeća PIK „Kosovo Export“ (u daljem tekstu: Društveno preduzeće) kao nevažeći. Podnosioci su tražili od Opštinskog suda *“da se obaveže tuženik da im vrati imovinu u posed, katastarske parcele br. 1339, 1520/1, 1877/12, upisane u posedovnom listu br. 260 KZ Laplje Selo, i katastarsku parcelu br.222 KZ Čaglavica.”*
14. Predstavnik Društvenog preduzeća je učestvovao u sudskom postupku pred Opštinskim sudom u Prištini kao tuženi, i tražio da se tužba odbije kao neosnovana.
15. Dana 26. juna 2007. godine, Opštinski sud u Prištini je doneo presudu C. br. 53/06, usvojio tužbu podnosioca i proglasio nevažećim kupoprodajni ugovor Ov. br. 69/62 od 12. januara 1962. godine.
16. Dana 9. jula 2007. godine, presuda Opštinskog suda je uručena predstavniku Društvenog preduzeća, koji je 23. jula 2007. godine uložilo žalbu na tu presudu. Predstavnik je zatim povukao žalbu 28. septembra 2007. godine.
17. Dana 11. januara 2008. godine, Kosovska poverilačka agencija (u daljem tekstu: KPA) je obavestena da se postupak sprovodi vezano za društvenu imovinu koja se nalazi pod njihovom upravom.

18. Dana 11. marta 2008. godine, KPA je uložila žalbu PKVS, navodeći da je Opštinski sud u Prištini postupio bez nadležnosti, jer je PKVS imala isključivu nadležnost nad zahtevima protiv društvenog preduzeća i stoga je presuda C.br. 53/06 Opštinskog suda nevažeća.
19. Dana 27. juna 2008. godine, Specijalno veće PKVS, rešenjem SCA-08-037 usvojilo žalbu KPA kao blagovremenu, uz obrazloženje:

“Iako u ovom predmetu KPA nije stranka u postupku KPA kao upravitelj društvene i javne imovine trebalo je da bude obaveštena u vezi sa pobijanom presudom u skladu sa članom 5 i 6 KPA Uredbe 2005-18. Imajući u vidu da je KPA primila obaveštenje u vezi sa ovom pravnom stvari dopisom Opštinskog Suda u Prištini od 11.01.2008., Posebna Komora smatra da je ovo datum kada počinje da teče period od 2 meseca za podnošenje žalbe [...]”
20. Dana 15. juna 2008. godine, Zakon br. 03/L-067 o Kosovskoj agenciji za privatizaciju je stupio na snagu i uspostavio Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: KAP), kao pravnog naslednika KPA.
21. Dana 1. januara 2012. godine, na snagu je stupio Zakon br. 04/L-033 o Posebnoj komori Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: Zakon o Posebnoj komori), koji je uspostavio Posebnu komoru kao pravnog naslednika PKVS. Prema ovom zakonu, strane su imale mogućnost da komentarišu o promenljivosti člana 4.5.1 Zakona o posebnoj komori u vezi sa ovim predmetom.
22. Podnosioci su poslali žalbu Specijalnom veću, navodeći da je žalba KPA, sada KAP, podneta van vremenskog roka.
23. Dana 28. juna 2013. godine, Specijalno veće je donelo rešenje SCA-08-0037, kojom je KPA, sada KAP, žalbu od 11. marta 2008. godine protiv rešenja Opštinskog suda u Prištini proglasilo kao neblagovremenu. Specijalno veće je obrazložilo: *„Pobijana presuda je poslata tuženom Društvenom Preduzeću dana 23.07.2007. godine. Žalba KPA je uložena dana 11.03.2008. godine. Žalba je uložena nakon vremenskog roka predviđenim za Društveno Preduzeće, odnosno za KPA. Presuda Opštinskog suda je postala pravosnažna u trenutku kada je sredstvo traženo“*.
24. KAP je uložila žalbu Žalbenom veću na ovo rešenje Specijalizovanog veća SCA-08-0037 od 28. juna 2013. godine.
25. Dana 1. oktobra 2015. godine, Žalbeno veće je rešenjem (AC-I-13-0127) usvojilo žalbu i poništilo rešenje Specijalizovanog veća (SCA-08-0037 od 28. juna 2013. godine). Pored toga, Žalbeno veće je presudu (C. br. 53/06) Opštinskog suda u Prištini od 26. juna 2007. godine proglasilo nevažećom i vratilo predmet Specijalizovanom veću na dalji postupak.

Navodi podnosioca

26. Podnosioci zahteva tvrde da je odlukama redovnih sudova povređen član 22. [Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata] i član 46. [Zaštita imovine] Ustava, kao i član 6. [Pravo na pravično suđenje] EKLJP.
27. Podnosioci zahteva tvrde da je *“došlo je do retroaktivnog ukidanja pravosnažne presude Opštinskog suda u Prištini, u predmetu C.br.53/06, od 26.06.2007. godine.*

[...] Posebna komora je svojim rešenjem u predmetu, AC-OI-13-0127 od 1.10.2015. godine prouzrokovala pravnu nesigurnost, teško kršeći prava i osnovne slobode.“

28. Podnosioci zahteva zaključuju, tražeći od Suda da ukine rešenje AC-I-13-0127 Žalbenog veća Posebne komore od 1. oktobra 2015. godine.

Prihvatljivost zahteva

29. Kako bi razmotrio zahtev podnosioca, Sud treba da oceni da li su ispunili uslove prihvatljivosti, propisane Ustavom i dalje precizirane Zakonom i Poslovnikom.

30. Sud se, u ovom slučaju, poziva na član 113. 7 Ustava koji propisuje:

“Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.”

31. Pored toga, član 47.2 Zakona propisuje:

“Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva.”

32. Štaviše, pravilo 36 (1) (b) Poslovnika predviđa:

“Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev: samo ako su iscrpljena sva delotvorna pravna sredstva, koja su na raspolaganju po zakonu, protiv pobijene presude ili odluke.”

33. Sud primećuje da podnosioci zahteva smatraju da su im redovni sudovi svojim odlukama povredili prava i slobode garantovane članovima 22. i 46. Ustava, kao i članom 6 EKLJP.

34. Sud u konkretnom slučaju primećuje da postoje četiri odluke nadležnih sudova i da se one shodno svojoj sadržini, karakteru i predmetu mogu razvrstati u dve kategorije.

35. U prvoj kategoriji se nalazi presuda C. br. 53/06 Opštinskog suda od 26. juna 2007. godine, u kojoj se sud bavio isključivo predmetom imovinskog zahteva koji se na osnovu člana 5.1 UNMIK Uredbe 2002/12, tretira kao društvena imovina.

36. U drugoj kategoriji se nalaze tri naredna rešenja Veća Posebne komore u kojima su se ona bavila isključivo proceduralnim pitanjima vezano za vremenske rokove podnošenja žalbi KPA.

37. Sud primećuje da je preliminarno pitanje pred Specijalnim većem u rešenju SCA-o8-037 od 27. juna 2008. godine bilo da li je žalba KPA na presudu Opštinskog suda bila blagovremena.

38. S tim u vezi, Sud primećuje da je Specijalno veće prihvatilo žalbu KPA od 11. marta 2008 godine kao blagovremenu, shodno članu 56.1 Administrativnog uputstva 2006/17 u kome stoji da „žalbe trebaju biti podnete Posebnoj Komori u roku od 2 meseca nakon uručenja rešenja strankama u postupku.”

39. Sud primećuje da je Specijalno veće svoju odluku baziralo na specifičnim okolnostima slučaja, odnosno da KAP nikad nije obavestena u vezi sa postupcima pred Opštinskim sudom, bez obzira na činjenicu da je KPA bila ovlašćena, shodno UNMIK Uredbi

2002/12 (o osnivanju Kosovske poverilačke agencije) da bude strana u postupku, jer se početni slučaj ticao društvene imovine. Dakle, Specijalno veće je našlo da rokovi za podnošenje žalbi, shodno članu 56.1 Administrativnog uputstva nisu mogli da teku.

40. Sud, dalje, zapaža da je KAP o presudi Opštinskog suda obaveštena tek 11. januara 2008. godine. Prema obrazloženju Specijalnog veća u rešenju, rok od 2 (dva) meseca da KAP uloži formalno žalbu je počeo da teče od datuma kada je KPA obaveštena i naveo je:

“Imajući u vidu da je KPA primila obaveštenje u vezi sa ovom pravnom stvari dopisom Opštinskog Suda u Prištini od 11.01.2008., Posebna Komora smatra da je ovo datum kada počinje da teče period od 2 meseca za podnošenje žalbe. KPA se pridržavala ovog vremenskog roka te je podnela žalbu 11.03.2008, dva meseca nakon datuma...”

41. Dalje, Sud primećuje da je u drugom rešenju SCA-08-0037 od 28. juna 2013. godine Specijalno veće poništilo rešenje Specijalnog veća od 27. juna 2008. godine, bazirajući svoju odluku na činjenici da je presuda Opštinskog suda bila poslata 23. jula 2007. godine Društvenom preduzeću, o čemu je KPA trebala da bude obaveštena. Dakle, Specijalno veće je obrazložilo da je rok za podnošenje žalbe počeo da teče istog dana, *“budući da vezu između Društvenog Preduzeća i KAP, Specijalno veće smatra unutrašnjim pitanjem.”*
42. Sud, dalje, opaža da je Žalbeno veće u svom rešenju konačno rešilo predmet spora i otklonilo sve nedoumice vezane za vremenske rokove, čime je i zaključilo da je žalba KPA, sada KAP od 11. marta 2008 godine podneta u roku. Dakle, Žalbeno veće je presudu (C. br. 53/06) Opštinskog suda u Prištini od 26. juna 2007. godine proglasilo nevažećom i vratio predmet u suštini sporne imovine Specijalnom veću na dalji postupak.
43. Shodno tome, Sud smatra da je pitanje vezano za vremenske rokove da li je žalba KPA, sada KAP, bila podneta u roku ili ne završeno pravosnažnim rešenjem Žalbenog veća, a da je pitanje utvrđivanja prava na spornu imovinu vraćeno Specijalnom veću. Dakle, postupak u vezi sa suštinskim pitanjem imovinskog prava je trenutno u toku.
44. Sud primećuje da podnosioci zahteva tvrde da su njihova imovinska prava povređena odlukom Žalbenog veća. Međutim, Sud primećuje da se postupak pred Žalbenim većem samo bavio proceduralnim pitanjem rokova i u stvari, tvrdnje za imovinska prava podnosilaca zahteva još uvek nisu presuđene.
45. Na osnovu činjenice da se slučaj podnosilaca zahteva još uvek nalazi u redovnom sudskom postupku pred Specijalizovanim većem na ponovnom suđenju, Sud smatra da je njihov zahtev preuranjen.
46. Sud podseća da je princip iscrpljivanja pravnih efektivnih sredstava, kao u ovom slučaju, da se pruži redovnim sudovima mogućnost da isprave navodne povrede Ustava. Pravilo je zasnovano na pretpostavci da pravni poredak Kosova obezbeđuje delotvorna pravna sredstva protiv povrede ustavnih prava (vidi: rešenje o neprihvatljivosti, *AAB-RIINVEST D.O.O. Priština protiv Vlade Republike Kosova*, KI41/09 od 21. januara 2010. godine, i vidi: *mutatis mutandis*, ESLjP, *Selmouni protiv Francuske*, br. 25 803/94, rešenje od 28. jula 1999. godine).
47. Princip supsidijarnosti zahteva da podnosilac iscrpi sve mogućnosti u redovnom, upravnom ili sudskom postupku, kako bi se sprečila povreda Ustava ili, ako je do toga došlo, da se ispravi takva povreda osnovnih prava (vidi: rešenje u slučaju KI07/09, *Demë*

Kurbogaj i Besnik Kurbogaj, ocena presude Vrhovnog suda, Pkl. br. 61/07 od 24. novembra 2008. godine, stav 18).

48. Dakle, Sud zaključuje da je zahtev podnosilaca preuranjen.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud u skladu članom 113. Ustava, članom 47. Zakona i pravilom 36 (b) Poslovnika, 30. maja 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona i
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Selvete Gërxhaliu-Krasniqi

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI51/17, podnosilac zahteva: KB “Čërmjani”, ocena ustavnosti odluke E. Rev. br. 28/2016 Vrhovnog suda Kosova od 5. januara 2017. godine

KI51/17, rešenje o neprihvatljivosti od 5. jula 2017. godine, objavljeno 6. septembra 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, naknada štete, revizija, zahtev očigledno neosnovan*

Podnosilac zahteva je podneo tužbu Privrednom sudu Kosova protiv Energetske korporacije Kosova, tražeći nadoknadu štete nastale na njegovoj farmi kao rezultat požara, navodno izazvane električnom energijom. Privredni sud je (IC C. br. 255/2007) obavezao tuženu Energetsku korporaciju Kosova da isplati određeni iznos nadoknade za materijalnu štetu, izgubljene naknade i troškove postupka. Apelacioni sud je (presuda Ae. br. 44/2014) odbio kao neosnovane žalbu podnosioca zahteva i tužene. Vrhovni sud je (odluka E. Rev. br. 28/2016), odlučujući po reviziji tužene, usvojio kao osnovanu reviziju i preinačio presudu Apelacionog suda (Ae. br. 44/2014) i presudu Privrednog suda (C. br. 255/2007) i odbio kao neosnovan zahtev podnosioca za naknadu štete protiv tužene.

Podnosilac zahteva je osporio pred Ustavnim sudom odluku Vrhovnog suda (E. Rev. br. 28/2016), kojom su mu navodno povređena prava garantovana članom 3. [Jednakost pred zakonom], 7. [Vrednosti], 21. [Opšta načela], 24. [Jednakost pred zakonom], 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava], 54. [Sudska zaštita prava] i 119. [Opšta načela] Ustava Republike Kosovo. Sud je smatrao da podnosilac zahteva nije predstavio činjenice da su postupci pred redovnim sudovima na bilo koji način bili ustavna povreda garantovanih prava po Ustavu. Stoga, Sud je proglasio zahtev podnosioca neprihvatljivim u skladu sa članom 113. (1) i (7) Ustava, članom 48. Zakona o Ustavnom sudu i pravilima 36 (1) (d) i 36 (2) (d) Poslovnika.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI51/17

Podnosilac

KB “Čermjani”**Ocena ustavnosti odluke E. Rev. br. 28/2016 Vrhovnog suda Kosova
od 5. januara 2017. godine****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo KB “Čermjani” sa sedištem u Crmljanu, opština Đakovica (u daljem tekstu: podnosilac zahteva). Podnosioca zahteva zastupa Bajram Morina, advokat, na osnovu punomoćja potpisanog od strane administratora podnosioca zahteva.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava odluku E. Rev. br. 28/2016 Vrhovnog suda Kosova (u daljem tekstu: Vrhovni sud) od 5. januara 2017. godine, kojom je usvojena, kao osnovana, revizija Energetske korporacije Kosova (u daljem tekstu: tužena), i preinačena presuda Ae. br. 44/2014 Apelacionog suda u Prištini (Apelacioni sud) od 14. decembra 2015. godine i presuda C.br. 255/2007 Okružnog privrednog suda u Prištini (Privredni sud) od 11. juna 2009. godine i odbijen, kao neosnovan, zahtev podnosioca za naknadu štete protiv tuženog.
3. Osporena odluka je uručena podnosiocu zahteva 4. februara 2017. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti osporene odluke kojom su navodno povređena prava podnosioca zahteva garantovana članovima 3. [Jednakost pred zakonom], 7. [Vrednosti], 21. [Opšta načela], 24. [Jednakost pred zakonom], 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava], 54. [Sudska zaštita prava] i 119. [Osnovna načela] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na stavu 4, člana 21. [Opšta načela] i stavu 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članovima 22. [Procesuiranje podnesaka] i 47. [Individualni zahtevi] Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika o radu Uavnog suda (u daljem tekstu: Poslovník).

Postupak pred Sudom

6. Dana 18. aprila 2017. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
7. Dana 24. aprila 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Almira Rodriguesa za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Bekim Sejdiu (predsedavajući), Selvete Gërxhaliu-Krasniqi i Gresa Caka-Nimani.
8. Dana 26. aprila 2017. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu.
9. Dana 4. maja 2017. godine, Sud je tražio od Osnovnog suda u Prištini (u daljem tekstu: Osnovni sud) da podnese dokaz o datumu prijema revizije od strane podnosioca zahteva i kada je podnosilac podneo odgovor na reviziju.
10. Dana 8. maja 2017. godine, Osnovni sud je dostavio Sudu potvrdu koja pokazuje datum kada je podnosilac zahteva primio odgovor na reviziju i potvrdu koja pokazuje datum kada je podnosilac zahteva podneo odgovor na reviziju.
11. Dana 5. jula 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

12. Dana 14. septembra 2006. godine, kao rezultat visokog napona električne energije, farma živine (u daljem tekstu: farma), podnosioca zahteva je izgorela.
13. Dana 5. maja 2007. godine, podnosilac je podneo zahtev Privrednom sudu protiv tužene, tražeći nadoknadu za štetu nanetu na farmi.
14. Dana 11. juna 2009. godine, Privredni sud je (IC.C. br. 255/2007) obavezao tuženu da isplati određeni iznos naknade za materijalnu štetu, izgubljenu korist i troškove postupka.
15. Podnosilac zahteva se žalio na navedenu presudu zbog pogrešnog i nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja, bitnih povreda odredaba parničnog postupka, pogrešne primene materijalnog prava.
16. Tužena je takođe uložila žalbu protiv gore navedene presude zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka, pogrešnog i nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja i pogrešne primene materijalnog prava.
17. Dana 14. decembra 2015. godine, Apelacioni sud je (presuda Ae. br. 44/2014) odbacio, kao neosnovane, obe žalbe podnosioca zahteva i tužene.

18. Dana 18. februara 2016. godine, tužena je podnela reviziju Vrhovnom sudu zbog *“povrede odredaba [Zakona o parničnom postupku] i pogrešne primene materijalnog”*.
19. Dana 29. februara 2016. godine, podnosilac zahteva je primio reviziju tužene.
20. Dana 9. aprila 2016. godine, podnosilac zahteva je podneo odgovor na reviziju, predlažući da Vrhovni sud odbije *“u celosti reviziju tužene”*.
21. Dana 5. januara 2017. godine, Vrhovni sud je (odluka E. Rev. br. 28/2016) usvojio, kao osnovanu, reviziju tužene i preinačio presudu Apelacionog suda (Ae. br. 44/2014) i presudu Privrednog suda (C. br. 255/2007) i odbacio, kao neosnovan, zahtev podnosioca za naknadu štete protiv tužene.

Navodi podnosioca

22. Podnosilac zahteva tvrdi da mu je Vrhovni sud (odluka E. Rev. br. 28/2016) povredio prava garantovana članovima 3. [Jednakost pred zakonom], 7. [Vrednosti], 21. [Opšta načela], 24. [Jednakost pred zakonom], 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava], 54. [Sudska zaštita prava] i 119. [Osnovna načela] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).
23. Podnosilac zahteva tvrdi da *“Vrhovni sud je u svojem obrazloženju istakao kao da podnosilac ovog zahteva nije navodno podneo odgovor na reviziju, činjenica koja potvrđuje sumnju da je Vrhovni sud prilikom odlučivanja o reviziji EKK bio jednostran i nije pravilno odlučio u pravnoj stvari podnosioca ovog zahteva, oslanjajući se na neospornu činjenicu podnosioca ovog zahteva da je on blagovremeno podneo odgovor na reviziju [...] od 08.03.201[6] okolnost koja se potvrđuje podneskom odgovorom podnosioca ovog zahteva od 08.03.201[6] godine i poturdom iz pošte Priština, br. 2052205 od 09.03.201[6]. godine”*.
24. Podnosilac zahteva tvrdi da *“Vrhovni sud Kosova u konkretnom slučaju nije pravilno sudio u pravnoj stvari podnosioca ovog zahteva, oslanjajući se na neosporne činjenice”* potvrđene od strane veštaka Prof. dr J.K, koji je zaključio da je *“Uzrok požara na farmi podnosioca ovog zahtev previsok napon struje, kao posledica neredovnog i nekontinuiranog snabdevanja električnom energijom od strane tužene strane [...]”*.
25. Podnosilac zahteva dalje smatra da *„nedostatak saglasnosti (tužene da poveže električnu energiju), na kojoj se oslanjao Vrhovni sud Kosova prilikom usvajanja revizije tužene strane, ne otklanja odgovornost tužene”* i da su *“Električne instalacije tužene, preko kojih je snabdevana električnom energijom farma ispunjavale sve tehničke norme”*.
26. Podnosilac zahteva navodi da *“je bio u legalnim pravnim odnosima sa tuženom pre požara na objektu i isto tako i sada je u legalnim pravnim odnosima kao komercijalni potrošač, što takođe potvrđuje činjenicu da podnosilac zahteva nikada nije bio priključen na ilegalan način na mreži tužene”*.
27. Konačno, podnosilac zahteva traži od Suda da usvoji zahtev, kao osnovan, i poništi osporenu odluku.

Prihvatljivost zahteva

28. Sud prvo ispituje da li je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti propisane Ustavom, dalje precizirane u Zakonu i predviđene u Poslovniku.

29. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlaštene strane] Ustava, koji propisuju:

1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlaštene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.

30. Sud se poziva i na član 49. [Rokovi] Zakona, koji propisuju:

Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku.

31. Sud smatra da je podnosilac zahteva ovlašćena strana, da je iscrpeo sva raspoloživa pravna sredstva i da je podneo zahtev u roku.

32. Međutim, Sud se poziva na član 48. [Tačnost podneska] Zakona, koji propisuju:

Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.

33. Pored toga, Sud se poziva i na stavove (1)(d) i (2)(d) pravila 36 [Kriterijum o prihvatljivosti] Poslovnika, koji propisuju:

(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:

[...]

(d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.

(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključ:

[...]

d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepeo svoju tvrdnju.

34. U tom smislu, Sud podseća da podnosilac zahteva tvrdi da mu je Vrhovni sud povredio niz prava zaštićena Ustavom; međutim, njegova glavna tvrdnja se u suštini odnosi na pravo na pravično i nepristrasno suđenje.

35. S tim u vezi, Sud primećuje da podnosilac zahteva tvrdi da:

(i) je Vrhovni sud odlučio o reviziji ne uzimajući u obzir njegov odgovor na reviziju, iako je podnet blagovremeno, što se može dokazati potvrdom iz pošte u Prištini br. 2052205 od 9. marta 2016. godine; i,

(ii) je Vrhovni sud ignorisao nesporne činjenice koje potvrđuju da je požar na njegovoj farmi nastao kao rezultat visokog napona električne energije usled nepravilnog i ne kontinuiranog snabdevanja električnom energijom od strane tužene, dok nedostatak saglasnosti za povezivanje na električnu mrežu ne isključuje tuženu od svoje odgovornosti.

36. Što se tiče tvrdnje (i), Sud primećuje da je Vrhovni sud smatrao da „*tuženi nije podneo odgovor na reviziju*“. U stvari, podnosilac zahteva je primio reviziju tužene 29. februara 2016. godine, dok je on podneo odgovor na reviziju preko pošte 9. marta 2016. godine.

37. Sud smatra da je Vrhovni sud, iako ne izričito, uzeo u obzir član 219 (2) Zakona o parničnom postupku, koji propisuje da *“Protivnička stranka ima pravo da u roku od sedam dana od dana kada je revizija predata prvostepenom sudu podnese odgovor na reviziju”*.
38. Shodno tome, Sud takođe smatra da podnosilac zahteva nije podneo odgovor na reviziju u kalendarskom roku koji je propisan zakonom, što znači da *„tuženi nije podneo odgovor na reviziju“*. Stoga, tvrdnja (i) podnosioca zahteva nije osnovana.
39. Što se tiče tvrdnje (ii), Sud podseća da je Vrhovni sud utvrdio da je podnosilac zahteva povezao električnu energiju na svojoj farmi u suprotnosti sa pravilima Opštih uslova za snabdevanje električnom energijom, jer je on *“obavljao neovlašćenu potrošnju električne energije i kao potrošač kao domaćinstvo koristio električnu energiju [privrednog] potrošača, pošto je objekat farme snabdevao električnom energijom iz stambenog objekta. [...]*

Na osnovu člana 29.2 pomenutog pravilnika, [podnosilac zahteva] kao potrošač bilo kakvu izmenu ili obavljanje bilo kakve radnje na priključku, uređaje za merenje i aparate nije mogao da izvrši bez pismene saglasnosti od strane preduzeća za električnu energiju [...]. Član 29.1 [Pravilnika] utvrđuje da je jedan od načina neovlašćenog priključka onda ako se koristi električna energija na način ili u količini koja nije odobrena od strane preduzeća za električnu energiju.

Na osnovu člana 4.8 Pravilnika o isključenju i ponovnom priključenju potrošača u sektoru električne energije je utvrđeno da samo ovlašćena lica mogu da vrše priključenje i isključenje bilo kojeg potrošača. [Podnosilac zahteva] je priključivanje svojeg poslovnog objekta iz stambenog objekta obavio ne ovlašćeni način”.

40. Sud primećuje da je Vrhovni sud ocenio činjenice utvrđene od strane Privrednog suda i Apelacionog suda i tumačio i primenio odredbe procesnog i materijalnog prava u vezi sa njegovim zahtevom. Njihovi zaključci su doneti nakon detaljnog ispitivanja svih argumenata predstavljenih i razmatranih od strane Privrednog suda i Apelacionog suda.
41. Sud naglašava da nije zadatak Ustavnog suda da se bavi greškama u činjenicama ili zakonu navodno počinjenim od strane redovnih sudova prilikom ocene dokaza ili primene zakona (zakonitost), osim i u meri u kojoj su mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost). U stvari, uloga je redovnih sudova da tumače i primenjuju relativna pravila procesnog i materijalnog prava. (Vidi: *mutatis mutandis*, Evropski sud za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP) vidi: *García Ruiz protiv Španije*, br. 30544/96, presuda od 21. januara 1999. godine, stav 28).
42. Uloga Ustavnog suda je da obezbedi saglasnost sa pravima garantovanim Ustavom i drugim pravnim instrumentima. Stoga, Ustavni sud ne može postupati kao “sud četvrtog stepena”. (Vidi: slučaj ESLJP *Akdivar protiv Turske*, br. 21893/93, presuda od 16. septembra 1996. godine, stav 65; vidi, takođe: *mutatis mutandis*, slučaj Ustavnog suda KI86/11, podnosilac zahteva: *Milaim Berisha*, rešenje o neprihvatljivosti od 5. aprila 2012. godine).
43. Drugim rečima, potpuno utvrđivanje činjeničnog stanja i pravilna primena zakona je u punoj nadležnosti redovnih sudova (pitanje zakonitosti).
44. U tom smislu, Sud smatra da je obrazloženje pruženo od strane Vrhovnog suda kada se pozvao na tvrdnje podnosioca zahteva o povredi procesnog i materijalnog prava

opravdano i da postupci pred redovnim sudovima nisu bili nepravilni ili proizvoljni. (vidi: slučaj *ESLjP Shub protiv Litvanije*, br. 17064/06, presuda od 30. juna 2009. godine).

45. Što se tiče tvrdnje podnosioca zahteva u vezi sa povredom njegovih prava garantovanih članovima 3. [Jednakost pred zakonom], 7. [Vrednosti], 21. [Opšta načela], 24. [Jednakost pred zakonom], 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava], 54. [Sudska zaštita prava] i 119. [Osnovna načela] Ustava, Sud primećuje da podnosilac zahteva nije potkrepio nijednu tvrdnju koja ukazuje kako je i zašto Vrhovni sud povredio njegova prava.
46. Kao rezime, Sud dalje smatra da podnosilac zahteva nije podneo činjenice koje pokazuju da su postupci pred redovnim sudovima na bilo koji način predstavljali ustavne povrede njegovih prava garantovanim Ustavom.
47. Shodno tome, zahtev je očigledno neosnovan na ustavnim osnovama i treba da se proglasi neprihvatljivim u skladu sa pravilima 36 (1) (d) i 36 (2) (d) Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova, u skladu sa članom 113 (1) i (7) Ustava, članom 48. Zakona i pravilima 36 (1) (d) i 36 (2) (d) Poslovnika, na sednici održanoj 5. jula 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- IX. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- X. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- XI. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20 (4) Zakona;
i
- XII. Ova odluka stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Almiro Rodrigues

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI20/17, KI21/17 i KI22/17, podnosioci zahteva: Kosovska banka D.D. Beograd, Jugobanka A.D., Beobanka A.D. Beogradska banka A.D., ocena ustavnosti Zakona br. 05/L-120 o Trepči

KI20/17; 21/17 i 22/17, rešenje o neprihvatljivosti, usvojeno 21. avgusta 2017. godine, objavljeno 6. septembra 2017. godine

Ključne reči: individualni zahtev, civilni postupak, zaštita imovine, pravo na pravično i nepristrasno suđenje, zahtev za privremenu meru, neprihvatljiv zahtev, neovlašćena strana

Navodi podnosioca zahteva KI20/17, KI21/17 su bili potpuno identični i oni su tvrdili da im je stupanjem na snagu Zakona o Trepči povređeno pravo na imovinu. Treći zahtev KI22/17 je podneo Momčilo Nedeljković na ime drugih 140 radnika rudnika Kišnica i Novo brdo, koji su tražili ocenu ustavnosti usaglašenosti članova 1, 2, 3, 4, 5, 6, 14, 15, 16 i 17 Zakona o Trepči, navodeći da je ovim članovima izvršena transformacija vlasništva u korist novoosnovanog preduzeća Trepča A.D. Podnosioci zahteva su isto tako tražili od Suda privremenu meru, da Sud obustavi primenu Zakona o Trepči br. 05/L-120 sve dok ovaj Sud ne donese odluku o usklađenosti ovog Zakona sa Ustavom Republike Kosovo.

Sud je odlučio da su zahtevi podnosioca neprihvatljivi, jer oni nisu ovlašćene strane da zahtevaju cenu usklađenosti Zakona o Trepči sa Ustavom. Sud je odbio i zahtev za privremenom merom, jer su zahtevi proglašeni neprihvatljiv u skladu s članovima 113.2 i 116.2 Ustava, članovima 27. i 29.1 Zakona i pravilom 36 (1) (a) i 54 (4) i 55 (5) i 56 (b) i (c) Poslovnika o radu.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

zahtevima br. KI20/17, KI21/17 i KI22/17

Podnosioci

Kosovska banka D.D. Beograd, Jugobanka A.D., Beobanka A.D., Beogradska banka A.D. i Momčilo Nedeljković i ostalih 410 radnika Rudnika Kišnica i Novo Brdo

Ocena ustavnosti Zakona br. 05/L-120 o Trepči**USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërzhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosioci zahteva

1. Zahtev KI20/17 je podnela Kosovska banka D.D. Beograd sa sedištem u Beogradu (u daljem tekstu: prvi podnosilac), koju zastupa Dobrica Lazić, advokat iz Gračanice.
2. Zahtev KI21/17 su podneli Jugobanka A.D., Beobanka A.D. i Beogradska banka A.D., svi sa sedištem u Beogradu (u daljem tekstu: drugi podnosilac) koje zastupa Dobrica Lazić, advokat iz Gračanice.
3. Zahtev KI22/17 je podneo Momčilo Nedeljković u ime ostalih 410 zaposlenih u Rudniku Kišnica i Novo Brdo (u daljem tekstu: treći podnosilac), a to su:

1. Momčilo Nedeljković,	2. Stana Ivanović,
3. Slobodan Krstić,	4. Zagorka Jovanović
5. Tihomir Nedeljković,	6. Voja Micić,
7. Jovica Milanović,	8. Nuredin (Sadula) Gradina,
9. Zorica Simić,	10. Hazir Haziri,
11. Srbobran Maksimović ,	12. Dušanka Jovanović,
13. Uroš Maksimović,	14. Dragoljub Trajković,
15. Ljilja Ramić,	16. Slobodan (Srećko)Kostić,
17. Šema Jašari,	18. Svetlana Milovanović,
19. Trajko Andrejević,	20. Ljubiša Trajković
21. Radojica Grbić,	22. Slavica (Živojin) Marković 22.11.1956
23. Lutfi Breznica,	24. Trifun Jovanović,
25. Jovica Jorgić,	26. Sretko Janićijević,
27. Mirko (Petar) Aritonović,	28. Predrag (Ranko) Arsić,

29.	Ljubiša(Milorad) Simić,	30.	Novica Milošević,
31.	Milorad (Jordan) Simić	32.	Ilmija Zećiri,
33.	Zivorad Nedeljković,	34.	Stojanka (Radovan) Sekulić, 3
35.	Zoran (Stanko) Stošić,	36.	Slobodan Janićijević,
37.	Zorica Maksimović,	38.	Vesna Maksimović,
39.	Mirjana Ćirković,	40.	Hamdi Garip,
41.	Gorica Popović,	42.	Milivoj Đorđević,
43.	Vesna Krstić,	44.	Milica Andrejević,
45.	Dobri Filipović,	46.	Vlastimir Simić,
47.	Jordan Stojanović,	48.	Slaviša Krstić,
49.	Zoran Lazarević,	50.	Pavle Maksimović,
51.	Gradimir Mirković,	52.	Slaviša (Milivoja) Trajković,
53.	Dragoslav Marković,	54.	Milorad Mladenović,
55.	Miroslav Ivanović,	56.	Dragan Aleksić,
57.	Ljiljana Filić	58.	Sladana Đurović,
59.	Zoran Ivić,	60.	Branko Pavić,
61.	Dobrivoje Dimić	62.	Dragiša Todorović
63.	Vehbi Bitić	64.	Milka Ivanović
65.	Bogoljub Micić	66.	Živorad Stević
67.	Časlav Nedeljković	68.	Slavica (Živojin) Marković 11.03.1959
69.	Enver Fazlija	70.	Radisav Dimitrijević
71.	Ljiljana Dimitrijević	72.	Stana Kostić
73.	Srđan (Novica) Ristić	74.	Blagoje Marković
75.	Nuredin (Sadula) Gradina,	76.	Milica Milanović
77.	Javorka Spasić	78.	Srbobran Janićijević
79.	Branko (Vladimira) Jovanović	80.	Stanimirka Trajković
81.	Blagica Živić	82.	Živka Stević
83.	Veljko Jovanović	84.	Ferdane Nikšić
85.	Zoran (Stanko) Stošić	86.	Slavica Stalević
87.	Jagodinka Vujević	88.	Branislav Andrejević
89.	Živka Ćurčić	90.	Milan Danić
91.	Osman Jašari	92.	Branko Đorđević
93.	Dema Jašarević	94.	Radomir Ćirković
95.	Ranko Velić	96.	Dana Milovanović
97.	Velimir Milovanović	98.	Radoslav Miladinović
99.	Branislav Ničić	100.	Slobodan Petrović
101.	Stana Maksimović	102.	Radisav Ivanović
103.	Slavica Vanić	104.	Vojislav Stević
105.	Momčilo Mirković	106.	Vidosav Ilić
107.	Elez Jašarević	108.	Nikola Gudžić
109.	Žika Stević	110.	Milance Ćurčić
111.	Dojčin Sekulić	112.	Negovan Marinković
113.	Uroš Stević	114.	Olgica Gudžić
115.	Senad Salijević	116.	Dimitrija Đorđević
117.	Blagica Perić	118.	Zvonimir Marković
119.	Ljubiša Pavić	120.	Živojin Andrejević
121.	Sretko Ničić	122.	Srđan Jovanović
123.	Borisav Andrejević	124.	Branko Todorović
125.	Slobodanka Perić	126.	Miloš Nedeljković
127.	Branka Anderjević	128.	Zoran Stević
129.	Mladen Karadžić	130.	Danica Gudžić
131.	Sladana Dragutinović	132.	Biserka Bulajić

133. Rodoljub Micić	134. Jugoslav Nedeljković
135. Milorad (Miladin) Velić	136. Draguljub Sevanović
137. Milan Milić	138. Zoran Nojić
139. Milan Jocić	140. Vljanka Perić
141. Branislav Arsić	142. Milenko Cvejić
143. Namon Statovci	144. Verica Vasić
145. Siniša Maksimović	146. Veselj Muslijević
147. Dragan Krstić	148. Titomir Ivić
149. Danilo Stevanović	150. Džema Garip
151. Dragiša Perić	152. Emin Gradina
153. Živojin Živić	154. Milivoje Simijonović
155. Medenica Andrejević	156. Jelica Adamović
157. Dojčin Đorđević	158. Dobrila Nedeljković
159. Milivoje Đekić	160. Milorad Milovanović
161. Miloš Radovanović	162. Dragoljub Stojanović
163. Šašivar Salijević	164. Desanka Nikolić
165. Slobodan Lazarević	166. Vladimir Petrović
167. Strahinja Kostić	168. Nadežda Samardžić
169. Dejan (Ljubinko) Stojanović	170. Ljubinko Petrović
171. Novica Čurčić	172. Ajredin Gaši
173. Slađana Ilić	174. Radomir Ničić
175. Naser Jašarević	176. Slaviša Nedeljković
177. Stanimir Živić	178. Suzana Stevanović
179. Ljubinko Jovanović	180. Refki Salijević
181. Novica Trajković	182. Olga Danić
183. Slobodanka Ničić	184. Dobrivoje Nedeljković
185. Svetomir Cvejić	186. Dejan Živić
187. Gligorije Stoilković	188. Nenad Filić
189. Mile Jović	190. Saša Dragutinović
191. Miro Mirković	192. Živko Marković
193. Srboljub Pavić	194. Srba Marinković
195. Ljubičica Živanović	196. Vesna Džunić
197. Zoran Milovanović	198. Radovan (Božidar) Perić
199. Živorad (Srećko) Jovanović	200. Goroljub Dimić
201. Slavica Golubović	202. Milivoje Janković
203. Vlastimir Petrović	204. Miodrag Kostić
205. Slavica Arsenijević	206. Jovan Ivković
207. Slobodan Arsić	208. Žikica Perić
209. Živojin Zlatković	210. Branka Stojanović
211. Jagoš Stojković	212. Živorad Stošić
213. Mića Martinović	214. Grade Filić
215. Vladimir Mitrović	216. Dejan Simijonović
217. Tihomir Miljković	218. Milorad (Đorđe) Miljković
219. Srećko (Dobri) Savić	220. Srđan Kostić
221. Dobri Savić	222. Ivica Vasić
223. Slađan Simonović	224. Ranko Simonović
225. Svetozar Tasić	226. Živko Maksimović
227. Ljuba Miljković	228. Bojan Pavić
229. Goran Stojanović	230. Ljubisav Savić
231. Slaviša Ristić	232. Živojin Kostić
233. Dragan Marković	234. Mladin Kostić
235. Srećko (Stanko) Savić	236. Dragi Stojanović
237. Momčilo Ivković	238. Bojan Jovanović

239. Vlada Stošić	240. Branko Dikić
241. Dragan Milovanović	242. Branko (Aleksandar) Jovanović
243. Goran Stošić	244. Slaviša Đokić
245. Branislav Perić	246. Zoran Pavić
247. Stanoja Đordović	248. Goran Filić
249. Zoran Simijonović	250. Janko Lukić
251. Elez Jašari,	252. Dobrivoje Stević
253. Branislav Dikić	254. Dragan Filić
255. Miodrag Svilanović	256. Stojan Đorđević
257. Mira Antić	258. Goran Ivanović
259. Mira Marković	260. Srđan Vučković
261. Zoran (Slavko) Jovanović	262. Milovan Andrejević
263. Vlastimir Andrejević	264. Trajan (Uroš) Ivković
265. Miodrag Jovanović	266. Vladimir Živković
267. Dragiša Ivanović	268. Miodrag Simijonović
269. Obrad Perić	270. Zoran Ivković
271. Mirna Živić	272. Slavko Trajković
273. Trajan Filić	274. Goran Pešić
275. Zoran Dikić	276. Svetozar Jovanović
277. Dragan (Novica)Trajković	278. Siniša Stanković
279. Velibor Stajković	280. Predrag (Živko) Arsić
281. Mladen Savić	282. Zaoran Stojković
283. Miodrag Trajković	284. Miro Stojković
285. Trajan (Milutin) Ivković	286. Živorad (Srboljub) Jovanović
287. Nebojša Kostić	288. Miodrag Simonović
289. Nazmi Bunjaku	290. Mileva Danić
291. Mehmet Jašari	292. Alija Osmani
293. Slaviša Kostić	294. Vlastimir (Nikodije) Jovanović
295. Miroslav Andrejević	296. Dragan (Svetko)Trajković
297. Nebojša Stanković	298. Branko Lazić
299. Tihomir Marković	300. Slobodan Marković
301. Goran Ristić	302. Azir Jašari
303. Aleksandar Stanković	304. Negovan Ristić
305. Slobodan (Đorđe) Kostić	306. Slavica Mitić
307. Slobodanka Zdravković	308. Boško Milovanović
309. Goran Stojković	310. Velibor Mirković
311. Vlastimir (Slavko)Jovanović	312. Zlatko Kostić
313. Ismeta Jašari	314. Radovan (Božidar) Perić
315. Boža Ristić	316. Radmila Vasić
317. Milorad (Serafin) Miljković	318. Jana Janković
319. Dragoljub Nedeljković	320. Živko Stojanović
321. Srđan Stanković	322. Branko Ristić
323. Dušica Nedeljković	324. Rada Savić
325. Rasim Shala	326. Anđel Nedeljković
327. Biserka Vasić	328. Nada Josifović
329. Mirko (Petar) Aritonović	330. Milorad (Jordan) Simić
331. Vesna Kostić	332. Stojanka (Radovan) Sekulić 3
333. Slavica Bulajić	334. Srđan Milovanović
335. Milorad Filić	336. Srđan (Novica) Ristić
337. Ivana Ristić	338. Dobrinka Trajković
339. Milan Živković	340. Velimir Ivković
341. Tomislav Perić	342. Randel Milić
343. Ranko Marković	344. Rexhep Bytyqi

345. Obrad Jovanović	346. Dejan (Bogoljub)Stojanović
347. Vlastimir Perić	348. Dragan Živković
349. Zvonimir Đokić	350. Svetozar Lazić
351. Ljubisav Simić	352. Vojislav Stojković
353. Milorad Vasić	354. Hamit Bytyqi
355. Slaviša (Stojan) Trajković	356. Goran Trajković
357. Ljubiša (Milorad) Simić	358. Vebija Tahiri
359. Vladimir Jovanović	360. Mića Kostić
361. Aleksandar Stevanović	362. Saša Jovanović
363. Milorad (Miladin)Velić	364. Branislav Micić
365. Živojin Aleksić	366. Džemalj Salijević
367. Živorad (Sava) Jovanović	368. Zoran Zlatković
369. Stojanka (Radovan) Sekulić 3	370. Dragan Vasić
371. Vojislav Filić	372. Trajan Bogdanović
373. Negovan Mladenović	374. Ljubivoje Nedeljković
375. Živojin Jovanović	376. Ilija Milić
377. Aleksandar Jovanović	378. Miloš Stević
379. Nadežda Trajković	380. Vasiljko Stolić
381. Velija Tairović	382. Milivoje Mitić
383. Miloš Danić	384. Šukrija Šerifović
385. Miodrag Šešlija	386. Živorad Mirković
387. Vladimir Dašić	388. Smiljana Žarković
389. Miodrag Nedeljković	390. Dejan (Novica) Stojanović
391. Slaviša Denić	392. Ljubica Živić
393. Duška Petrović	394. Elena Stanojkovski
395. Ivan Mikić	396. Zorica Velić
397. Radojica Ristić	398. Slavica Kostić
399. Radislav Perić	400. Snežana Živić
401. Zoran Nedeljković	402. Zoran Ničić
403. Goran Miljković	404. Ramadan Jašarević
405. Gordana Popović	406. Nebojša Veselinović
407. Zoran (Dobrivoje) Jovanović	408. Siniša Perenić
409. Zvonimir Stojanović	410. Ivan Đorđević
411. Verica Velić	412.

4. Trećeg podnosioca zastupaju Žarko Gajić, Vasilije Arsić i Zoran Popović, advokati iz Gračanice.

Osporeni zakon

5. Svi podnosioci zahteva osporavaju saglasnost Zakona br. 05/L-120 o Trepči sa Ustavom (u daljem tekstu: Zakon o Trepči) koji je usvojen od strane Skupštine 08. oktobra 2016. godine, proglašen, objavljen i stavljen na snagu 31. oktobra 2016. godine.

Predmetna stvar

6. Predmetna stvar zahteva KI20/17 i KI21/17 je ocena ustavne saglasnosti osporenog Zakona o Trepči koji je navodno u suprotnosti sa pravima podnosioca garantovanim članom 46. [Pravo na imovinu] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) i članom 1 Protokola 1 [Zaštita imovine] Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: član 1 Protokola 1).

7. Predmetna stvar zahteva KI22/17 je ocena ustavne saglasnosti osporenog Zakona o Trepči koji navodno *“uskraćuje”* prava podnosioca zahteva garantovana članovima 22. [Direktna primena međunarodnih instrumenata], 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 46. [Pravo na imovinu] 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prva] i 156. [Izbeglice i raseljena lica] Ustava, kao i članom 1 Protokola 1 [Zaštita imovine] Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: član 1 Protokola 1).
8. Podnosioci traže od Suda da uvede privremenu meru *„i prekine primenu (...) Zakona o Trepči br. 05/ L- 120 (...) do donošenja odluke ovog suda o saglasnosti ovog zakona sa Ustavom Kosova.“*

Pravni osnov

9. Zahtevi su zasnovani na članovima 21 (4), 113 (7) i 116 Ustava, članovima 20. 27. i 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilima 29. i 54. Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

10. Dana 27. februara 2017. godine, podnosioci su podneli zahteve KI20/17, KI21/17 i KI22/17 Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
11. Dana 20. marta 2017. godine, u zahtevu KI20/17, predsednica Suda je imenovala sudiju Almira Rodriguesa za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Snezhana Botusharova i Bekim Sejdiu.
12. Dana 20. marta 2017. godine, u zahtevu KI21/17, predsednica Suda je imenovala sudiju Snezhanu Botusharovu za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Almiro Rodrigues (predsedavajući), Ivan Čukalović i Selvete Gërxhaliu-Krasniqi.
13. Dana 20. marta 2017. godine, u zahtevu KI22/17, predsednica Suda je imenovala sudiju Selvete Gërxhaliu-Krasniqi za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Snezhana Botusharova i Gresa Caka-Nimani.
14. Dana 31. marta 2017. godine, u zahtevu KI22/17, Sud je obavestio trećeg podnosioca o registraciji zahteva i tražio od njih da dostave punomoćje o zastupanju Momčila Nedeljkovića i ostalih 410 radnika Rudnika Kišnica i Novo Brdo.
15. Dana 12. aprila 2017. godine, u zahtevu KI20/17 i KI21/17 Sud je obavestio prvog i drugog podnosioca o registraciji zahteva.
16. Dana 13. aprila 2017. godine, treći podnosilac je dostavio Sudu punomoćje za zastupanje Momčila Nedeljkovića i ostalih 410 radnika Rudnika Kišnica i Novo Brdo.
17. Dana 27. aprila 2017. godine, Sud je obavestio Skupštinu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Skupština) o zahtevu KI22/17 i pozvao da podnese komentare, ukoliko ih ima, u roku od 15 (petnaest) dana od dana prijema obaveštenja.
18. Dana 03. maja 2017. godine, Sud je obavestio Skupštinu o zahtevima KI20/17 i KI21/17 i pozvao da podnese komentare, ukoliko ih ima, u roku od 15 (petnaest) dana od dana prijema obaveštenja.
19. Dana 04. maja 2017. godine, u skladu sa pravilom 37 (1) Poslovnika, predsednica Suda je naložila spajanje zahteva KI21/17 i KI22/17 sa zahtevom KI20/17 i samim tim, sudija

izvestilac i sastav Veća za razmatranje su u sva tri slučaja ostali isti, kao u zahtevu KI20/17.

20. Dana 05. maja 2017. godine, Sud je obavestio sva tri podnosioca i Skupštinu o spajanju zahteva.
21. Dana 03. jula 2017. godine, nakon razmatranja izveštaja sudije izvestioca, Veće za razmatranje je iznelo preporuku Sudu, u punom sastavu, za neprihvatljivost zahteva.

Pregled činjenica u vezi zahtevima KI20/17 i KI21/17

22. Dana 28. decembra 2012. godine, prvi i drugi podnosilac zahteva su podneli zahtev u Kosovskoj agenciji za privatizaciju (u daljem tekstu: KAP), kao administratoru Rudarskog, Metalurškog i Hemijskog Kombinata-Trepča (u daljem tekstu: RMHK Trepča).
23. Dana 13. marta 2013. godine i 20. marta 2013. godine, KAP je obavestila prvog, odnosno drugog podnosioca o registraciji potraživanja protiv RMHK Trepča.
24. Dana 31. oktobra 2016. godine, osporeni Zakon o Trepči je stupio na snagu.

Pregled činjenica u vezi sa zahtevom KI22/17

25. Treći podnosilac zahteva tvrdi da su oni bili zaposleni do 1999. godine u Rudniku Kišnica i Rudniku Novo Brdo, koji su delovi RMHK Trepča.
26. Treći podnosilac zahteva navodi da im je tokom juna meseca 1999. godine, od strane trećih lica, onemogućen redovan dolazak na radna mesta i usled bezbednosne situacije nisu bili u mogućnosti da se vrate na svoja radna mesta. Oni nisu dobili od rukovodstva RMHK Trepča nikakvo obaveštenje o mogućnosti povratka na radna mesta, niti su bili obavešteni o njihovom pravnom statusu. Nikad im nisu uručena rešenja o prestanku radnog odnosa u Rudnicima Kišnica i Novo Brdo.
27. Treći podnosilac, dalje, tvrdi da su oni pred Posebnom komorom Vrhovnog suda tokom 2006. godine pokrenuli sporove protiv KAP-a i UNMIK administracije u kojima su zahtevali isplatu zaostalih zarada, kao i isplatu odgovarajućih doprinosa za penzijski fond. Međutim, svoje tužbene zahteve nisu mogli da ostvare usled moratorijuma kojim je obustavljeno sprovođenje svih mera protiv imovine ili preduzeća koja su deo RMHK Trepče.
28. Dana 08. oktobra 2016. godine, Skupština je usvojila Zakon o Trepči, koji je proglašen, objavljen i stupio na snagu 31. oktobra 2016. godine.

Navodi podnosioca

Navodi prvog i drugog podnosioca

29. Navodi prvog i drugog podnosioca su potpuno identični, te će kao takvi biti navedeni zajedno.
30. Prvi i drugi podnosilac tvrde da im je stupanjem na snagu Zakona o Trepči povređeno pravo na imovinu.
31. Prvi i drugi podnosilac traže od Suda da oglasi Zakon o Trepči nekopatibilnim sa Ustavom i EKJP i da ga stavi van snage.

Navodi trećeg podnosioca

32. Treći podnosilac traži ocenu ustavne saglasnosti članova 1, 2, 3, 4, 5, 6, 14, 15, 16, i 17 Zakona o Trepči, s obzirom da je ovim članovima, navodno, izvršena vlasnička transformacija u korist novoformiranog preduzeća Trepča A.D.
33. Treći podnosilac zahteva tvrdi da su ovom vlasničkom transformacijom preneti samo prava, ali ne i obaveze. Oni podržavaju svoj stav na činjenici da *“zakon nema odredbi o pravnom nasledniku obaveza”*.
34. Treći podnosilac zahteva, dalje, tvrdi da ovaj neuspeh *“dovodi sve poverioce Trepče koji su imali potraživanja pre stupanja na snagu ovog zakona u najgori mogući položaj, jer je njihov dužnik u jednom trenutku lišen svih sredstava bez da je dobio ista zauzvrat. I, ako je po zakonu, neće ni dobiti.”*
35. Treći podnosilac zahteva objašnjava ove navode, citirajući članove 14. 15. 16. i 17. Zakona o Trepči i smatra da ove *“odredbe razrađuju ovu eksproprijaciju, posledice, upravljanja njom i slično.”*
36. Treći podnosilac zahteva ukazuje da *“usvojenim zakonskim rešenjima koja podrazumevaju odvajanje poslovnih jedinica bez prenosa obaveza, prenos važeće licence Trepče na novoosnovano preduzeće, umnogome ukazuju na potrebu momentalnog otvaranja postupka likvidacije Trepče koja očigledno ostaje sa svim stečenim obavezama i teretima preduzeća nastalim pre stupanja na snagu Zakona o Trepči. U takvim okolnostima, očigledno je da će se u postupku likvidacije Trepče namiriti samo prioritarno kotirana potraživanja izvršena vlasnička transformacija u korist novoformiranog preduzeća Trepča AD.”*
37. Treći podnosilac zahteva traži od Trepče *“povratak na rad, isplatu ostvarenih zarada u iznosu od 200 eura mesečno od dana obustavljanja njene isplate, kao i isplatu odgovarajućih doprinosa za penzijski fond na svoje ime, a što sve zajedno predstavlja imovinu podnosioca zahteva.”*
38. Treći podnosilac zahteva obrazlaže kompatibilnost sa Ustavom tvrdnjama da je članom 53. Ustava predviđeno tumačenje ljudskih prava u skladu sa odlukama ESLJP, a da je članom 22. Ustava predviđena direktna primena EKLJP. Pored toga, treći podnosilac zahteva se poziva na veliki broj odluka ESLJP, kojima opravdavaju prihvatljivost njihovog zahteva.
39. Pored toga, treći podnosilac smatra da donošenjem ovakvog Zakona o Trepči oni ne mogu da ostvare svoja prava zagarantovana članovima 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] 46. [Pravo na imovinu] i 156. [Izbeglice i raseljena lica] Ustava kao i članom 1 Protokola 1 . [Zaštita imovine] EKLJP, koji je u direktnoj primeni u pravnom sistemu Kosova.
40. Treći podnosilac traži od Suda da utvrdi *“da su im uskraćena prava garantovana članom 46., (pravo na imovinu) u vezi sa članom 156 (prava posebnih grupa) i članom. 31. st. 2 (pravo na pravično postupanje) Ustava te se Zakon o Trepči 05/ L-120 (Službeni glasnik be. 36/ 2016) oglašava NEUSTAVNIM i stavlja van snage.”*

Zahtev za privremenom merom

41. Drugi i treći podnosilac zahtevaju uvođenje privremene mere, ponavljajući već iznete navode i tvrde da nije rešeno pitanje poverilaca, zakon onemogućuje ostvarivanje

ljudskih prava, zakon ne sadrži minimum pravednosti, zakon nije od opšteg interesa, se ovim zakonom nanosi šteta i samoj Trepči.

42. Štaviše, oni tvrde *“postojanje nepopravljive štete koja ugrožava i sistem vladavine prava i čije posledice se šire na sve subjekte sa njom povezane.”*
43. Na kraju, podnosioci smatraju *“...da su ispunjeni uslovi da na osnovu člana 116. stava 2. Ustava i člana 27. Zakona o Ustavnom sudu...”* Stoga, predlažu da Sud usvoji privremenu meru, suspendujući *“primenu ... Zakona o Trepči br. 05/ L- 120 ... do donošenja odluke ovog suda o saglasnosti ovog zakona sa Ustavom Kosova.”*

Prihvatljivost zahteva

44. Sud prvo ispituje da li zahtevi ispunjavaju uslove prihvatljivosti, utvrđene u Ustavu, dalje propisane u Zakonu i predviđene u Poslovniku.
45. U tom smislu, Sud se poziva na član 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuje:

„1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

2. Skupština Kosova, Predsednik Republike Kosovo, Premijer i Ombudsman su ovlašćeni za podnošenje sledećih pitanja:

(1) saglasnost zakona, dekreta Predsednika i Premijera i uredbi Vlade, sa Ustavom;

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

46. Sud se poziva i na član 29. [Tačnost podneska] Zakona, koji propisuje:

1. Podnesak podnešen u skladu sa članom 113, stav 2 Ustava se pokreće od jedne četvrtine (1/4) poslanika Skupštine Republike Kosovo, Predsednika Republike Kosovo, Vlade ili Ombudsmana.

47. Pored toga, Sud uzima u obzir pravilo 36 (1) (a) Poslovnika, koje predviđa:

(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:

a) ako je zahtev podnela ovlašćena stranka ...

48. Sud ponavlja da član 113. (2) Ustava utvrđuje da samo Skupština, predsednik Republike Kosovo, premijer i Ombudsman su ovlašćeni za podnošenje Ustavnom sudu pitanja saglasnosti zakona sa Ustavom.
49. Sud primećuje da se podnosioci zahteva kao pojedinci isključuju iz iscrpne liste ovlašćenih strana koja je propisana Ustavom da podnesu Sudu pitanje saglasnosti zakona sa Ustavom, uključujući sam osporeni Zakon o Trepči.
50. Sud podseća da su pojedinci ovlašćene strane samo da pokrenu pitanja kršenja od strane javnih organa njihovih individualnih prava i sloboda garantovanih Ustavom, nakon što su iscrpeli sva pravna sredstva predviđena zakonom (Vidi: Ustavni sud,

spojeni slučajevi KIO3/13 i KO28/13, podnosioci zahteva: *Demë Dashi i drugi, i Ali Lajçi*, rešenje o neprihvatljivosti od 28. juna 2013. godine).

51. Zapravo, član 113 (7) Ustava podrazumeva konkretne i neposredne žalbe kako bi se obratili Ustavnom sudu kao poslednjem sredstvu za navodne povrede individualnih prava i sloboda garantovanih Ustavom od strane javnog organa.
52. Stoga, Sud smatra da podnosioci zahteva nisu ovlašćena strana koja može da pokrene ustavnu ocenu *in abstracto* u vezi sa ocenom ustavnosti Zakona, tražeći da dobije obeštećenje u ime kolektivnog interesa. Stoga, podnosioci zahteva nisu ovlašćene strane da traže ocenu ustavne saglasnosti osporenog Zakona o Trepči.
53. U tom smislu, Sud ponavlja da Ustav ne predviđa „*actio popularis*“, odnosno pojedinci se ne mogu žaliti apstraktno u vezi sa zakonima koji nisu bili primenjeni protiv njih lično putem mera sprovođenja (Vidi: slučaj ESLJP, *Dudgeon protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, predstavka br. 7525/76, odluka od 22. oktobra 1981. godine. Vidi i: slučaj Ustavnog suda KI117/11, podnosilac zahteva: *Ridvan Hoxha*, rešenja o neprihvatljivosti od 18. jula 2012. godine).
54. Sud podseća da žalba mora biti podneta od strane ili u ime osobe koja tvrdi da je žrtva povrede ustavnih odredbi. Takva osoba mora biti u stanju da pokaže da je „direktno pogođena“ merama na koje se žali (Vidi: slučaj *Ilhan protiv Turkse*, zahtev br. 22277/93, ESLJP, presuda od 27. juna 2000. godine).
55. Pored toga, Sud takođe podseća da je već odlučio da je „*Zakon o Trepči br. 05/L-120 ustavan u pogledu njegovog sadržaja i sprovedenog postupka usvajanja od strane Skupštine Republike Kosovo*“. (Vidi: slučaj Ustavnog suda KO118/16, podnosilac zahteva: *Slavko Simić i ostalih 10 poslanika Skupštine Republike Kosovo*, ocena ustavnosti Zakona br. 05/L-120 o Trepči, rešenje o neprihvatljivosti od 31. oktobra 2016. godine).
56. Shodno tome, u skladu sa članom 113 (1) i (2) Ustava, članom 29 (1) Zakona i pravilom 36 (1) (a) Poslovnika, Sud utvrđuje da su zahtevi KI20/17, KI21/17 i KI22/17 neprihvatljivi.

Zahtev za privremenom merom

57. Sud podseća da podnosioci zahteva traže od Suda „*da prekine primenu ... Zakona o Trepči br. 05/ L- 120 ... do donošenja odluke ovog suda o saglasnosti ovog zakona sa Ustavom Kosova*.“
58. Podnosioci zasnivaju svoj zahtev na riziku nastupanja „*nepopravljive štete koja ugrožava i sistem vladavine prava i čije posledice se šire na sve subjekte sa njom povezane*.“
59. Da bi Sud uveo privremenu meru, shodno pravilima 54 i 55 Poslovnika, potrebno je sledeće:

“Pravilo 54

[...]

(4) (a) je strana koja zahteva uvođenje privremenih mera pokazala [...] prima facie slučaj o prihvatljivosti predmeta;

[...]

*Pravilo 55**[...]**(5) Ukoliko strana koja zahteva privremene mere nije pokazala potrebne prikaze, Veće za razmatranje treba da preporuči odbijanje zahteva.**[...]“*

60. Kao što je gore navedeno, zahtevi KI20/17, KI21/17 i KI22/17 su neprihvatljivi, jer podnosioci zahteva nisu ovlašćena strana da zahtevaju ocenu ustavne saglasnosti Zakona o Trepči. Dakle, podnosioci zahteva nisu ni ovlašćeni da traže privremenu meru. Prema tome, Sud odbacuje zahtev za privremenom merom.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud je, u skladu sa članovima 113 (1) i (2) i 116 (2) Ustava, članovima 27. i 29. (1) Zakona i pravilom 36 (1) (a), 54 (4), 55 (5) i 56 (b) i (c) Poslovnika

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahteve KI20/17, KI21/17 i KI22/17 neprihvatljivim;
- II. DA ODBACI zahtev za privremenom merom;
- III. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- IV. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20 (4) Zakona i
- V. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Almiro Rodrigues

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI158/15, podnosilac zahteva: Minir Krasniqi, ocena ustavnosti rešenja PA-II-KZ-II-7/15 Vrhovnog suda Kosova od 26. novembra 2015. godine

KI158/15, rešenje o neprihvatljivosti od 30. maja 2017. godine, objavljeno 6. septembra 2017. godine

Ključne reči: *Individualni zahtev, pravo na pravično i nepristrasno suđenje, očigledno neosnovan.*

Vrhovni sud Kosova je usvojio žalbu državnog tužioca i poništio rešenje Apelacionog suda i naložio da se predmet vrati Apelacionom sudu na preispitivanje od strane novog sudskog veća. Podnosilac zahteva je podneo zahtev za zaštitu zakonitosti protiv rešenja PA-II-KZ-II-7/15 Vrhovnog suda od 26. novembra 2015. godine.

Vrhovni sud je rešenjem [Pml. Kzz br. 14/2016] odbacio, kao neprihvatljiv, zahtev podnosioca za zaštitu zakonitosti.

Podnosilac zahteva se u suštini žalio Ustavnom sudu zbog povrede prava na pravično i nepristrasno suđenje, tvrdeći da je Vrhovni sud postupao u suprotnosti sa Zakonikom o krivičnom postupku Kosova i Ustavom kada je usvojio žalbu državnog tužioca, kao dozvoljenu.

Sud je utvrdio da podnosilac zahteva nije podneo nijedan uverljiv argument koji bi potvrdio da su navodne povrede, pomenute u zahtevu, predstavljale povredu njegovog prava na pravično i nepristrasno suđenje. Zahtev je proglašen neprihvatljivim, kao očigledno neosnovan.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI158/15

Podnosilac

Minir Krasniqi

Ocena ustavnosti
rešenja PA-II-KZ-II-7/15 Vrhovnog suda Kosova
od 26. novembra 2015. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërzhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Minir Krasniqi iz Prizrena (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), koga zastupaju Pjetër Përgjoka i Bashkim Nevzati, oboje advokati iz Prizrena.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava rešenje [PA-II-KZ-II-7/15] Vrhovnog suda Kosova od 26. novembra 2015. godine, koje mu je uručeno 24. decembra 2015. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporenog rešenja, kojim podnosilac zahteva tvrdi da su mu povređena prava garantovana članom 21. [Opšta načela], članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], kao i članom 102. [Opšta načela sudskog sistema] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustava).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane], stavovi 1 i 7 Ustava, članu 47. [Individualni zahtevi] Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 29. decembra 2015. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
6. Dana 22. januara 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Roberta Carolana za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Snezhana Botusharova i Bekim Sejdiu.
7. Dana 4. marta 2016. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i tražio od njega da podnese osporenu odluku.
8. Dana 23. marta 2016. godine, podnosilac zahteva je podneo Sudu tražena dokumenta.
9. Dana 31. maja 2016. godine, Sud je tražio od zastupnika podnosioca zahteva da podnesu punomoćje kojim zastupaju podnosioca zahteva.
10. Dana 15. juna 2016. godine, zastupnici podnosioca zahteva su podneli Sudu traženo punomoćje.
11. Dana 22. septembra 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Gresu Caku-Nimani za sudiju izvestioca umesto sudije Roberta Carolana, koji je 9. septembra podneo ostavku kao sudija Suda. Sastav Veća za razmatranje je ostao nepromenjen.
12. Dana 29. septembra 2016. godine, Sud je tražio od podnosioca zahteva da obavesti Sud da li je preduzeo neku radnju nakon podnošenja svog zahteva Sudu.
13. Dana 13. oktobra 2016. godine, podnosilac zahteva je podneo Sudu rešenje Vrhovnog suda [Pml. Kzz 14/2016] od 8. marta 2016. godine.
14. Dana 30. maja 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i većinom glasova iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

15. Dana 27. februara 2013. godine, državni tužilac Republike Kosovo (u daljem tekstu: državni tužilac) je podigao optužnicu protiv podnosioca zahteva i drugih na osnovu osnovane sumnje da su izvršili krivično delo zloupotreba službenog položaja ili ovlašćenja.
16. Dana 13. marta 2014. godine, Osnovni sud u Prizrenu je presudom [P. br. 171/13 ; PP. br. 147/2011] proglasio podnosioca zahteva krivim za krivična dela zloupotreba službenog položaja ili ovlašćenja u kontinuitetu i u saizvršilaštvu u skladu sa odredbama Zakonika o krivičnom postupku Republike Kosovo (u daljem tekstu: ZKPK).
17. Dana 27. maja 2014. godine, podnosilac zahteva je uložio žalbu Apelacionom sudu Kosova protiv presude Osnovnog suda u Prizrenu.
18. Dana 22. jula 2015. godine, Apelacioni sud Kosova je rešenjem [PAKR 349/14], usvojio žalbu uloženu od strane branilaca podnosioca zahteva, poništio presudu Osnovnog suda u Prizrenu i naložio da se predmet vrati Osnovnom sudu u Prizrenu na ponovno suđenje sa obrazloženjem *“da je ožalbena presuda Osnovnog suda bila pravno neodrživa i kao takva je trebala da se ukine”*.

19. Dana 4. septembra 2015. godine, tužilac EULEX-a državnog tužilaštva je izjavio žalbu Vrhovnom sudu protiv rešenja Apelacionog suda [PAKR 349/14] od 22. jula 2015. godine.
20. Dana 8. i 9. septembra 2015. godine, podnosilac zahteva je podneo odgovor na žalbu državnog tužioca protiv rešenja Apelacionog suda [PAKR 349/14] od 22. jula 2015. godine, naglašavajući da je žalba državnog tužioca nedozvoljena na osnovu člana 407. ZKPK-a, jer se poslednje navedenim tačno opisuju slučajevi kada može da se uloži žalba protiv rešenja Apelacionog suda i da odnosna žalba državnog tužioca nije dozvoljena prema ZKPK-u.
21. Dana 26. novembra 2015. godine, Vrhovni sud Kosova je rešenjem [PA-II-KZ-II. 7/15] usvojio žalbu državnog tužioca, poništio rešenje Apelacionog suda [PAKR 349/14] od 22. jula 2015. godine, i naložio da se predmet vrati Apelacionom sudu na preispitivanje od strane novog sudskog veća.
22. Dana 29. decembra 2015. godine, podnosilac je podneo zahtev za zaštitu zakonitosti Vrhovnom sudu protiv rešenja Vrhovnog suda [PA-II-KZ-II. 7/15], od 26. novembra 2015. godine.
23. Dana 8. marta 2016. godine, Vrhovni sud je rešenjem [Pml. Kzz 14/2016] odbacio, kao neprihvatljiv, zahtev podnosioca za zaštitu zakonitosti.

Navodi podnosioca

24. Podnosilac zahteva tvrdi da su mu osporenim rešenjem povređena prava garantovana članom 21. [Opšta načela], članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], kao i članom 102. [Opšta načela sudskog sistema] Ustava.
25. Podnosilac zahteva tvrdi da je Vrhovni sud rešenjem [PA-II-KZ-II. 7/15] od 26. novembra 2015. godine postupao u suprotnosti sa ZKPK i Ustavom, kada je usvojio žalbu državnog tužioca kao dozvoljenu.
26. Podnosilac zahteva se obraća Sudu sa zahtevom da se poništi rešenje [PA-II-KZ-II-7/2015] Vrhovnog suda Republike Kosovo od 26. novembra 2015. godine.

Prihvatljivost zahteva

27. Sud prvo razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, propisane Ustavom, dalje utvrđene u Zakonu i predviđene u Poslovniku.
28. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

29. Sud takođe razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti u skladu sa Zakonom. S tim u vezi, Sud se prvo poziva na član 48. [Tačnost podneska] i 49. [Rokovi] Zakona, koji propisuju:

Član 48.
[Tačnost podneska]

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”.

Član 49.
[Rokovi]

“Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku...”.

30. Što se tiče ispunjavanja ovih uslova, Sud nalazi da je podnosilac zahteva podneo zahtev kao pojedinac u svojstvu ovlašćene stranke osporavajući akt javnog organa, odnosno odluku Vrhovnog suda [PA II-EB II-7/15] od 26. novembra 2015. godine nakon iscrpljenja svih pravnih sredstava. Podnosilac zahteva je, takođe, razjasnio prava i slobode za koje on tvrdi da su povređene, u skladu sa uslovima iz člana 48. Zakona, i da je podneo zahtev u roku koji je propisan članom 49. Zakona
31. Međutim, Sud u nastavku treba da oceni da li su ispunjeni uslovi propisani u pravilu 36. Poslovnika.
32. Pravilo 36. [Kriterijum o prihvatljivosti] (1) (d) i (2) (b) i (d) Poslovnika, propisuje:

“(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:
 [...]
 d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.

(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:
 [...]
 (b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju ustavnih prava, ili
 [...]
 (d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepeo svoju tvrdnju”.
33. Sud podseća da podnosilac zahteva osporava rešenje [PA-II-KZ-II-7/15], Vrhovnog suda Kosova od 26. novembra 2015. godine, kojim je usvojena, kao dozvoljena, žalba državnog tužioca protiv rešenja Apelacionog suda [PAKR 349/14] od 22. jula 2015. godine, poništavajući isto i nalažući da se predmet, odnosno žalba protiv presude [P. br. 171/13; PP. br. 147/2011] od 13. marta 2014. godine Osnovnog suda u Prizrenu vrati Apelacionom sudu na preispitivanje od strane novog sudskog veća.
34. Podnosilac zahteva tvrdi da žalba državnog tužioca protiv rešenja Apelacionog suda nije dozvoljena članom 407. ZKPK-a, a samim tim, rešenje Apelacionog suda [PAKR 349/14] 22. jula 2015. godine treba da ostane na snazi, prema kome je presuda Osnovnog suda u Prizrenu [P. br. 171/13; PP. br. 147/2011] poništena i meritorno pitanje treba ponovo da se sudi pred Osnovnim sudom u Prizrenu.
35. U suštini, podnosilac zahteva tvrdi da je Vrhovni sud, usvajajući žalbu državnog tužioca kao dozvoljenu, pogrešno tumačio i primenio odredbe ZKPK-a i na taj način povredio član 21. [Opšta načela], član 31. [Pravo na pravično suđenje i nepristrasno suđenje] i član 102. [Opšta načela sudskog sistema] Ustava.
36. Sud, takođe, primećuje da je u isto vreme, podnošenjem ovog zahteva Sudu, podnosilac zahteva podneo Vrhovnom sudu zahtev za zaštitu zakonitosti u vezi sa pitanjem

dozvoljenosti žalbe uložene od strane državnog tužioca. S tim u vezi, Vrhovni sud je odlučio 8. marta 2016. godine rešenjem [Pml. Kzz 14/2016], odbijajući zahtev za zaštitu zakonitosti kao nedozvoljen, sa obrazloženjem da *“protiv rešenja Vrhovnog suda nije dozvoljena žalba”*.

37. Sud primećuje da je meritum slučaja u postupku preispitivanja pred Apelacionim sudom. Međutim, Sud bez prejudiciranja na pitanje merituma koje se nalazi na razmatranju pred redovnim sudovima, primećuje da se tvrdnje podnosioca zahteva koje su podnete Sudu u ovom slučaju odnose samo na konačne odluke, odnosno rešenje [PA-II-KZ-II. 7/15] Vrhovnog suda od 26. novembra 2015. godine o dozvoljenosti žalbe državnog tužioca pred Vrhovnim sudom protiv rešenja Apelacionog suda [PAKR 349/14] od 22. jula 2015. godine.
38. U tom smislu, Sud smatra da podnosilac zasniva svoj zahtev na pogrešnom tumačenju članova ZKPK-a izvršenim od strane Vrhovnog suda. Sud podseća da se ovaj argument odnosi na oblast zakonitosti i kao takav ne spada u nadležnost Ustavnog suda, pa se stoga ne može razmatrati od strane Suda.
39. Pored toga, Sud smatra da podnosilac zahteva nije pokazao da su postupci u Vrhovnom sudu bili nepravični ili proizvoljni, ili da su njegova osnovna prava i slobode zaštićene Ustavom povređene kao rezultat tvrdnji o pogrešnom tumačenju člana 407. ZKPK-a. Sud ponavlja da je tumačenje člana 407. ZKPK-a pitanje zakonitosti. Nijedno ustavno tumačenje nije dokazano od strane podnosioca zahteva (Vidi: slučaj KI63/16, podnosioci zahteva: *Astrit Pira*, rešenje o neprihvatljivosti od 8. avgusta 2016. godine, stav 44, i vidi takođe slučaj KI150/15; KI161/15; KI162/15, KI14/16, KI19/16, KI60/16 i KI64/16, podnosilac zahteva: *Arben Gjukaj, Hysni Hoxha, Driton Pruthi, Milazim Lushtaku, Esat Tahiri, Azem Duraku i Sami Lushtaku*, rešenje o neprihvatljivosti od 15. novembra 2016. godine, stav 62).
40. Pored toga, Sud ocenjuje da je Vrhovni sud detaljno obrazložio i na poseban način rešio i razradio sve tvrdnje podnosioca zahteva u vezi sa pogrešnim tumačenjem ZKPK-a.
41. S tim u vezi, Sud se poziva na rešenje [PA-II-KZ-II-7/15] Vrhovnog suda Kosova od 26. novembra 2015. godine, gde se između ostalog, opravdava:

„Zakonik krivičnog postupka ne utvrđuje jasno da li su postupci u dve ili tri instance. Dakle, na osnovu člana 102 (5) Ustava, žalba se može uložiti na bilo koju sudsku odluku donetu tokom krivičnog postupka, osim ako je zakonom drugačije određeno. [...] Kao što jasno proizilazi iz izraza „ukoliko nije drugačije propisano ovim zakonikom“, ovo nije zatvoreni katalog pravnih lekova. [...] Ovo dovodi do zaključka da u odsustvu posebne zabrane, preovladava opšti ustavni princip, i strankama je dozvoljeno da ulože žalbu na rešenja Apelacionog suda. Zakonik takođe utvrđuje poseban postupak za jačanje prava na žalbu protiv rešenja Apelacionog suda o kojem se na kraju odlučuje od strane Vrhovnog suda (član 411 i 412 ZKP-a). Jedina činjenica da Vrhovni sud nalazi da zakon dozvoljava žalbu protiv rešenja Apelacionog suda ne vodi do zaključka da zakonik omogućava strankama da ulože žalbu na bilo koju odluku u trećestepenom sudu. [...] U posebnim situacijama, utvrđenim u članu 407 ZKP-a, presuda Apelacionog suda može da se ospori pri Vrhovnom sudu. [...] odluka o ukidanju presude i vraćanju predmeta na ponovno suđenje se donosi samo u posebnim slučajevima, kada se utvrđuje da postoje određene proceduralne povrede, Apelacioni sud nalazi da se ne može procesuirati u skladu sa članom 403 ZKP-a, i da preinači osporenu presudu prvostepenog suda. Apelacioni sud u rešenju obavezno mora da iznese razloge o tome zašto nije bilo moguće da se procesuirao kao što je utvrđeno u gore pomenutoj odredbi. [...] Apelacioni sud nije objasnio zašto presuda prvostepenog

suda nije mogla da se preinači u skladu sa članom 403 ZKP-a. Na taj način, jasno je da je Apelacioni sud izbegao donošenje odluke, što je prema mišljenju većine ovog veća neprihvatljivo“.

42. U stvari, zadatak redovnih sudova je da tumače i primenjuju relativna pravila procesnog i materijalnog prava (vidi: slučaj *ESLjP, Garcia Ruiz protiv Španije*, zahtev br. 30544/96, 21. januar 1999. godine, stav 28).
43. U tom smislu, Sud naglašava da nije njegov zadatak da se bavi greškama u zakonu navodno počinjenim od strane redovnih sudova (zakonitosti), osim i u meri u kojoj su takve greške mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost). Sud sâm ne može da oceni zakon koji je doveo do toga da redovan sud donese jednu odluku umesto neke druge. U suprotnom, Sud bi delovao kao sud “četvrtog stepena” što bi dovelo do prekoračenje granice postavljene pod njegovom jurisdikcijom. U stvari, uloga redovnih sudova je da tumače i primenjuju relativna pravila procesnog i materijalnog prava (vidi: slučaj *García Ruiz protiv Španije*, ESLjP br. 30544/96 od 21. januara 1999. godine, stav 28 i vidi: takođe slučaj *KI70/11*, podnosioci zahteva: *Faik Hima, Magbule Hima i Besart Hima*, rešenje o neprihvatljivosti od 16. decembra 2011. godine).
44. Na kraju, Sud ponovo ističe da podnosilac zahteva nije podneo nijedan ubedljiv argument koji bi potvrdio da navodne povrede pomenute u zahtevu predstavljaju povredu njegovog prava na pravično i nepristrasno suđenje (vidi: slučaj *Vanek protiv Republike Slovačke*, br. 53363/99, ESLjP, odluka od 31. maja 2005. godine).
45. Sud podseća da činjenica da se podnosilac zahteva ne slaže sa ishodom slučaja, ne daje mu za pravo da pokrene argumentovan zahtev o povredi Ustava (vidi: slučaj *Mezotur-Tiszazugi Tarsulat protiv Mađarske*, br. 5503/02, ESLjP, presuda od 26. jula 2005. godine).
46. Dakle, Sud utvrđuje da zahtev podnosioca ne ispunjava uslove prihvatljivosti propisane Poslovnikom.
47. Shodno tome, zahtev je očigledno neosnovan na ustavnim osnovama i na osnovu pravila 36 (1) (d) i (2) (b) i (d) Poslovnika, treba da se proglasi neprihvatljivim.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud u skladu sa članom 113. Ustava, članom 48. Zakona i pravilima 36 (1) (d) i (2) (b) i (d) Poslovnika, 30. maja 2017. godine većinom glasova

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona i
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Gresa Caka-Nimani

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI15/17, podnosilac zahteva: Haxhi Islamaj, ocena ustavnosti presude PML. br. 112/16 Vrhovnog suda od 17. avgusta 2016. godine

KI15/17, rešenje o neprihvatljivosti od 4. jula 2017. godine, objavljeno 6. septembra 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, krivični postupak, zahtev očigledno neosnovan, neiscrpljenje pravnih sredstava*

Podnosilac zahteva je podneo zahtev Sudu, kojim je tražio ocenu ustavnosti presude Vrhovnog suda. On je navodio povredu člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima, između ostalog, tvrdeći da je obrazloženje redovnih sudova bilo nejasno i da redovni sudovi u njegovom slučaju nisu primenili Zakona o amnestiji.

Sud je utvrdio da je zahtev podnosioca u vezi sa njegovom tvrdnjom da su redovni sudovi dali nejasne obrazloženja, očigledno neosnovan na ustavnom osnovu. Međutim, u vezi s navodom podnosioca zahteva o primeni Zakona o amnestiji u njegovom slučaju, Sud je utvrdio da je njegov zahtev bio neprihvatljiv, jer nisu iscrpljena sva pravna sredstva.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI**u****slučaju br. KI15/17**

Podnosilac

Haxhi Islamaj**Ocena ustavnosti presude PML. br. 112/16 Vrhovnog suda od
17. avgusta 2016. godine****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Haxhi Islamaj sa prebivalištem u selu Madanaj, opština Đakovica (u daljem tekstu: podnosilac zahteva).

Osporena odluka

2. Osporena odluka je presuda PML. br. 112/16 Vrhovnog suda Kosova od 17. avgusta 2016. godine, kojom je odbijen, kao neosnovan, zahtev podnosioca za zaštitu zakonitosti protiv presude Osnovnog suda u Đakovici (PKR. br. 93/2011 od 3. jula 2015. godine) i presude Apelacionog suda (PAKR. br. 529/2015 od 22. decembra 2015. godine).
3. Osporena odluka je uručena podnosiocu zahteva 1. decembra 2016. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene odluke, kojom je navodno prekršeno pravo podnosioca zahteva garantovano članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) u vezi sa članom 6. [Pravo na pravično suđenje] Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na članu 113, stav 7 Ustava, članovima 22. i 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 18. februara 2017. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
7. Dana 20. marta 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Snezhanu Botusharovu za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Ivan Čukalović i Selvete Gërxxhaliu-Krasniqi.
8. Dana 3. aprila 2017. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva. Jedna kopija zahteva je poslata i Vrhovnom sudu. Istog dana, Sud je tražio od Osnovnog suda u Đakovici da dostavi kopiju povratnice, koja pokazuje kada je osporena odluka uručena podnosiocu zahteva.
9. Dana 20. aprila 2017. godine, Osnovni sud u Đakovici je dostavio Sudu kopiju povratnicu koja pokazuje da je podnosilac zahteva primio osporenu odluku 1. decembra 2016. godine.
10. Dana 4. jula 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

11. Dana 16. februara 2010. godine, Okružno javno tužilaštvo u Peći je (PP. br. 368/2009) podiglo optužnicu kojom je podnosioca zahteva optužilo za izvršenje krivičnog dela teško ubistvo u pokušaju i krivičnog dela neovlašćeno vlasništvo, kontrola, posedovanje ili upotreba oružja.
12. Dana 3. jula 2015. godine, Osnovni sud u Đakovici, Odeljenje za teška krivična dela (u daljem tekstu: Osnovni sud), je presudom PKR. br. 93/2011 oglosio podnosioca zahteva krivim za izvršenje krivičnih dela teško ubistvo u pokušaju i neovlašćeno vlasništvo, kontrola, posedovanje ili upotreba oružja.
13. Dana 26. oktobra 2015. godine, podnosilac zahteva je protiv presude Osnovnog suda od 3. jula 2015. godine podneo žalbu Apelacionom sudu. U svojoj žalbi je naveo bitne povrede odredaba krivičnog postupka i krivičnog zakona, pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje i odluke o krivičnoj sankciji. Pored toga, podnosilac zahteva je naveo da je presuda Osnovnog suda nejasna, neobrazložena i protivrečna.
14. Dana 22. decembra 2015. godine, Apelacioni sud je (presuda PARK. br. 529/15) odbio žalbu podnosioca kao neosnovanu i potvrdio presudu Osnovnog suda u Đakovici.
15. Apelacioni sud je u svojoj presudi, na osnovu žalbe i *ex officio*, odlučio da preinači presudu Osnovnog suda od 3. jula 2015. godine samo u delu koji se odnosi na žrtvu [D.K.], koja je prvobitno optužena i osuđena od strane Osnovnog suda za izvršenje krivičnog dela neovlašćeno vlasništvo, kontrola, posedovanje ili upotreba oružja. S tim u vezi, Apelacioni sud je u skladu sa članom 363. stav 1 tačka 1.3 Zakonika o krivičnom postupku (u daljem tekstu: ZKP) odbio optužnicu za gore navedeno krivično delo protiv [D.K.] sa obrazloženjem da je gore navedeno krivično delo obuhvaćeno članom 3. Zakona o amnestiji.
16. U pogledu žalbe podnosioca zahteva, Apelacioni sud je obrazložio:

“[...] presuda na koju se žali ne sadrži bitne povrede krivičnog postupka koje se navode u žalbi. Izreke presude su sastavljene prema odredbama člana 365, stava 1, pod stava 1.1 ZKPK-a, [...] Prvostepeni sud je dao svoje nalaze iz izvedenih dokaza i predstavio je potpuno i jasno činjenicu, pružajući i obrazloženja zašto te činjenice smatra utvrđenim.

A navode odbrane da je u izreci presude konstatovano da je oružje konfiskovano od optuženih, identifikujući vrstu i njegov broj, ovaj sud ocenjuje kao samo tehničku grešku od strane prvostepenog suda [...] U obrazloženju presude obuhvaćene su okolnosti koje je sud imao u vidu povodom određivanja kazne, koje kao pravične i zakonite prihvata i ovaj sud, jer su zasnovane na izvedenim dokazima. Iz gore navedenih razloga, navodi branioca optuženog da je presuda obuhvaćena bitnim povredama odredbi krivičnog postupka su neosnovani navodi“.

17. Dana 26. aprila 2016. godine, podnosilac je protiv presuda Osnovnog suda (PKR. br. 93/2011 od 3. jula 2015. godine) i Apelacionog suda (PAKR. br. 529/2015 od 22. decembra 2015. godine), podneo zahtev za zaštitu zakonitosti Vrhovnom sudu. U svom zahtevu za zaštitu zakonitosti, podnosilac zahteva je naveo bitne povrede odredaba krivičnog postupka i krivičnog zakona. Pored toga, tvrdio je da je presuda Osnovnog suda nejasna i protivrečna.
18. Na osnovu spisa predmeta, Sud primećuje da podnosilac zahteva nije pokrenuo pitanje primene Zakona o amnestiji ni pred Apelacionim, niti pred Vrhovnim sudom.
19. Dana 17. avgusta 2016, Vrhovni sud Kosova je (presuda 112/2016) odbio kao neosnovan zahtev podnosioca za zaštitu zakonitosti.
20. Vrhovni sud je u svojoj presudi ocenio: *“Zapravo istina je da presuda što se tiče forme ima nedostatke, koji zapravo i nisu nedostaci koji predstavljaju bitne povrede odredbi krivičnog postupka i koje bi bile uslovljene njenim poništavanjem. Nasuprot ovim greškama u ovoj presudi, data su zakonska obrazloženja u vezi sa svim dokazima koji su izvedeni na sudskom ročištu, data su sva zakonska obrazloženja u vezi sa ocenom svih ovih dokaza kao i obrazloženja zašto je ukazano poverenje dokazima koji su utvrdili krivicu osuđenog i dokazima kojima uopšte nije ukazano poverenje“.*
21. Vrhovni sud je u svojoj presudi zaključio da presude nižestepenih sudova ne sadrže povrede odredaba krivičnog postupka i krivičnog zakona.

Navodi podnosioca zahteva

22. Podnosilac zahteva navodi da su redovni sudovi prekršili njegovo pravo na pravično i nepristrasno suđenje garantovano članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6. EKLjP.
23. Prvo, podnosilac zahteva navodi da: *“Obrazloženje odluke Osnovnog suda je veoma nerazumno i tako nešto je utvrdio i Vrhovni sud, koji je istakao da prvostepena presuda zaista ima neke kontradiktornosti i greške“.*
24. S tim u vezi, podnosilac zahteva navodi da mu je nedostacima u presudi Osnovnog suda ograničeno pravo na žalbu.
25. Pored toga, podnosilac zahteva pozivajući se na sudsku praksu Suda, *inter alia*, navodi da *“[...] pravo da se primi obrazložena odluka obuhvata obavezu vlasti da pružaju*

obrazloženja za njihove presude po prihvatljivom osnovu na proceduralnom i materijalnom nivou“.

26. Podnosilac zahteva povodom ovog navoda zaključuje: “[...] presuda Osnovnog suda - Odeljenje za teške zločine u Đakovici je povredio ustavni princip zaustavljanja arbitrarnosti u odlučivanju, jer dato obrazloženje ne sadrži činjenice koje su određene zakonskim odredbama i logičkim odnosima među njima“.
27. Drugo, podnosilac zahteva konstatuje “[...] nema nikakvog objašnjenja od strane Apelacionog suda, zašto se Zakon o amnestiji ne sprovodi u mom slučaju. U vezi sa tim ni Vrhovni sud se nije izjasnio u njegovoj presudi. Ova tačka je za mene bitna zbog moje konačne kazne i želim da znam obrazloženje iza ovog tretiranja koje nije jednako, jer sam ja osuđen za krivično delo neovlašćena nabavka, kontrola, vlasništvo, posedovanje ili upotreba oružja, a D.K. je oslobođen za ovo krivično delo zbog Zakona o amnestiji“.
28. Na kraju, podnosilac zahteva završava svoj zahtev tražeći od Suda:

“Da se ponište odluke redovnih sudova i da se pitanje vrati na razmatranje u Osnovnom sudu u Đakovici na ponovno odlučivanje od strane ovog suda i da se izbegnu ustavne povrede člana 31 Ustava i člana 6 EKLJP-a”.

Relevantne odredbe Zakona o amnestiji br. 04/L-209

Član 7

Odlučivanje za sprovođenje amnestije od izvršenja kazne

Za sprovođenje amnestije odlučuje sud koji je odlučio u prvom stepenu, uz pomoć EULEX-a, odnosno sud koji ima stvarnu i mesnu nadležnost da sudi određenu stvar koja joj je adresirana:

1.1. po službenoj dužnosti; ili

1.2. na zahtev osuđenog lica, izvršioca krivičnog dela, državnog tužilaca ili lica, koja prema Zakoniku o Krivičnom postupku mogu uložiti žalbu protiv sudske odluke.

2. Sud odlučuje rešenjem, kojom se određuje deo kazne od koje se oslobađa zatvorenik, ukoliko ovim zakonom nije drugačije određeno.

Prihvatljivost zahteva

29. Sud prvo ispituje da li je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti utvrđene Ustavom, dalje propisane Zakonom i predviđene Poslovníkom.
30. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji utvrđuju:

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

31. Sud se takođe poziva na član 47. Zakona koji predviđa:

“Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva”.

32. Dalje, Sud će oceniti da li je podnosilac zahteva ispunio uslove Poslovnika, odnosno pravilo 36 (1) (b) i (d) i 36 (2) (b) i (d) Poslovnika, koje utvrđuje:

“(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:

(b) samo ako su iscrpljena sva delotvorna pravna sredstva, koja su na raspolaganju po zakonu, protiv pobijene presude ili odluke”.

[...]

(d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan”.

(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:

[...]

(b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju ustavnih prava, [...]

(d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepeo svoju tvrdnju”.

Što se tiče tvrdnje podnosioca u vezi sa nejasnom i neobrazloženom odlukom

33. Prvo, Sud podseća da podnosilac zahteva tvrdi da je presuda Osnovnog suda nejasna i neobrazložena.
34. Sud primećuje da je podnosilac zahteva pokrenuo iste tvrdnje koje se odnose na neobrazloženu odluku i u postupcima pred Apelacionim sudom i Vrhovnim sudom. Njegove tvrdnje su razmotrene od strane nadležnih sudova i obrazložene na odgovarajući način. Prema tome, presuda Vrhovnog suda je sada konačna odluka o spornom predmetu.
35. U tom smislu, Sud podseća na obrazloženje Vrhovnog suda, koji je utvrdio: *“Zapravo istina je da presuda što se tiče forme ima nedostatke, koji zapravo i nisu nedostaci koji predstavljaju bitne povrede odredbi krivičnog postupka i koje bi bile uslovljene njenim poništavanjem. Nasuprot ovim greškama u ovoj presudi, data su zakonska obrazloženja u vezi sa svim dokazima koji su izvedeni na sudskom ročištu, data su sva zakonska obrazloženja u vezi sa ocenom svih ovih dokaza kao i obrazloženja zašto je ukazano poverenje dokazima koji su utvrdili krivicu osuđenog i dokazima kojima uopšte nije ukazano poverenje”.*
36. U vezi sa tim, Sud primećuje da podnosilac nije u dovoljnoj meri potkrepio svoju tvrdnju o povredi člana 31. Ustava i člana 6. EKLJP. Pored toga, Sud smatra da je Vrhovni sud u svojoj presudi razmotrio bitna pitanja koja su pokrenuta u zahtevu podnosioca za zaštitu zakonitosti, a posebno tvrdnje u vezi sa neobrazloženom i protivrečnom presudom Osnovnog suda.
37. S tim u vezi, Sud primećuje da je obrazloženje dato u presudi Vrhovnog suda jasno i, nakon razmatranja svih postupaka, Sud takođe utvrđuje da postupci pred nižestepenim sudovima nisu bili nepravilni ili proizvoljni (vidi: slučaj ESLJP *Shub protiv Litvanije*, br. 17064/06, odluka od 30. juna 2009. godine).

38. Pored toga, Sud naglašava da ne deluje kao sud četvrtog stepena u pogledu odluka donetih od strane redovnih sudova. Uloga redovnih sudova je da tumače i primenjuju odgovarajuća pravila procesnog i materijalnog prava (vidi: slučaj ESLJP, *Garcia Ruiz protiv Španije*, br. 30544/96, presuda od 21. januara 1999. godine; vidi, takođe, slučaj Ustavnog suda KI70/11, podnosioci zahteva: *Faik Hima, Magbule Hima i Bestar Hima*, rešenje o neprihvatljivosti od 16. decembra 2011. godine).
39. Prema tome, što se tiče tvrdnje podnosioca zahteva da je presuda Osnovnog suda nejasna i neobrazložena, Sud nalazi da je zahtev neprihvatljiv zato što je očigledno neosnovan na ustavnim osnovama zbog toga što činjenice iznete od strane podnosioca zahteva ni na koji način ne opravdavaju navodnu povredu člana 31. Ustava i člana 6. EKLJP na koje se on poziva i jer nije u dovoljnoj meri potkrepio svoju tvrdnju.

Što se tiče tvrdnje podnosioca u vezi sa primenom Zakona o amnestiji

40. Drugo, Sud podseća da podnosilac zahteva tvrdi da u vezi sa krivičnim delom neovlašćeno vlasništvo, kontrola, posedovanje ili upotreba oružja, Apelacioni sud nije primenio Zakon o amnestiji u njegovu korist.
41. U tom smislu, podnosilac zahteva tvrdi da “[...] *nema nikakvog objašnjenja od strane Apelacionog suda, zašto se Zakon o amnestiji ne sprovodi u mom slučaju. U vezi sa tim ni Vrhovni sud se nije izjasnio u njegovoj presudi. Ova tačka je za mene bitna zbog moje konačne kazne i želim da znam obrazloženje iza ovog tretiranja koje nije jednako, jer sam ja osuđen za krivično delo neovlašćena nabavka, kontrola, vlasništvo, posedovanje ili upotreba oružja, a D.K. je oslobođen za ovo krivično delo zbog Zakona o amnestiji*”.
42. S tim u vezi, Sud primećuje da podnosilac zahteva tvrdi nejednako tretiranje.
43. Sud podseća na član 7 (Odlučivanje za sprovođenje amnestije od izvršenja kazne), stav 1 tačka 1.2 Zakona o amnestiji koji predviđa da:
- 1. Za sprovođenje amnestije odlučuje sud koji je odlučio u prvom stepenu, uz pomoć EULEX-a, odnosno sud koji ima stvarnu i mesnu nadležnost da sudi određenu stvar koja joj je adresirana:*
- 1.1. po službenoj dužnosti; ili*
1.2. na zahtev osuđenog lica, izvršioca krivičnog dela, državnog tužilaca ili lica, koja prema Zakoniku o Krivičnom postupku mogu uložiti žalbu protiv sudske odluke.
44. Na osnovu gore navedene odredbe, sudovi su mogli da odluče o primeni Zakona o amnestiji *ex officio*, ili je podnosilac mogao da traži da mu se odobri amnestija za krivično delo za koje je bio optužen.
45. Na osnovu dostavljenog spisa predmeta, uključujući i presude redovnih sudova, Sud primećuje da podnosilac zahteva nije pokrenuo ovo pitanje ni u svojoj žalbi podnetoj Apelacionom sudu, niti u svom zahtevu za zaštitu zakonitosti podnetom Vrhovnom sudu.
46. Dakle, podnosilac je pitanje primene Zakona o amnestiji po prvi put pokrenuo pred Ustavnim sudom, tvrdeći nejednako tretiranje.

47. Prema tome, Sud smatra da je u skladu sa principom supsidijarnosti, podnosilac morao da predoči pitanje primene Zakona o amnestiji i svoju tvrdnju o nejednakom tretiranju u svom zahtevu za zaštitu zakonitosti pred Vrhovnim sudom. Međutim, isto nije predočeno.
48. Na osnovu svega navedenog, Sud smatra da se propust podnosioca zahteva da se žali u vezi sa primenom Zakona o amnestiji pred redovnim sudovima može shvatiti kao odricanje od prava da dalje prigovara na povredu. Prema tome, podnosilac zahteva nije iscrpeo sva pravna sredstva koja su mu na raspolaganju prema važećem zakonu (vidi: *mutatis mutandis*, slučaj ESLJP-a, *Selmouni protiv Francuske*, br. 25803/94, odluka od 25. novembra 1996. godine, slučaj Ustavnog suda KI 07/09, *Demë i Besnik Kurbogaj*, rešenje o neprihvatljivosti od 19. maja 2010. godine, stavovi 28-29).
49. Princip supsidijarnosti zahteva da podnosioci zahteva moraju da iscrpe sve proceduralne mogućnosti u redovnom postupku, kako bi se sprečila povreda Ustava ili, ako je bilo povrede, da se ispravi takva povreda osnovnih prava pre nego što se obrate Ustavnom sudu (vidi, *mutatis mutandis*, slučaj ESLJP, *Selmouni protiv Francuske*, br. 25803/94, odluka od 25. novembra 1996. godine, vidi: slučajeve Ustavnog suda KI120/11, *Ministarstvo zdravlja*, rešenje o neprihvatljivosti od 4. decembra 2012. godine, st. 32, KI118/15, *Dragiša Stojković*, rešenje o neprihvatljivosti od 17. maja 2016. godine, st. 34).
50. Shodno tome, Sud na osnovu principa supsidijarnosti nalazi da je tvrdnja podnosioca u vezi sa primenom Zakona o amnestiji u njegovu korist neprihvatljiva, jer nije iscrpeo sva pravna sredstva u postupcima pred redovnim sudovima pre nego što se obratio Ustavnom sudu.
51. U zaključku, Sud u skladu sa članom 113. stav 7 Ustava, članom 47. Zakona i pravilom 36 (1) (b) i 36 (2) (b) i (d) utvrđuje da je zahtev:
- a) što se tiče tvrdnje podnosioca zahteva u vezi sa neobrazloženom odlukom, neprihvatljiv, jer je očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, i
 - b) što se tiče tvrdnje podnosioca zahteva da Apelacioni sud nije primenio Zakon o amnestiji u njegovu korist neprihvatljiv, zbog neiscrpljivanja pravnih sredstava.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova u skladu sa članom 113, stav 7 Ustava, članom 47. Zakona i pravilima 36 (1) (b) i (d) i 36 (2) (b) i (d) Poslovnika, na svojoj sednici održanoj 4. jula 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona; i
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Snezhana Botusharova

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI57/16 Podnosilac zahteva: Regulatorni ured za vodu i kanalizaciju, koji traži ocenu ustavnosti presude ARJ-UZVP. br. 37/2015 Vrhovnog suda Kosova od 30. novembra 2015. godine

KI57/16, rešenje o neprihvatljivosti od 4. jula 2017. godine, objavljeno 7. septembra 2017. godine

Ključne reči: individualni zahtev, ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda Kosova, upravni, očigledno neosnovan

Zahtev podnosioca se temelji na članu 113.7 Ustava, članovima 22. i 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br.03/L-121 i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda.

Podnosilac ovog zahteva je pokrenuo sudski postupak protiv preduzeća “Pastrimi” AD iz Prištine pred Okružnim privrednim sudom u Prištini, tražeći isplatu duga po osnovu takse za licencu. Nakon stupanja na snagu novog zakona o uređenju sudova, predmet je prenet u Apelacioni sud.

Apelacioni sud povodom pomenutog zahteva donosi odluku da je u ovom slučaju nadležan Osnovni sud u Prištini – Odeljenje za administrativna pitanja.

Osnovni sud donosi odluku kojom se zahtev podnosioca odbija kao neprihvatljiv, obrazlažući da se tužba podnosioca ne može prihvatiti bez pokrenutog upravnog spora i konačne odluke u upravnom postupku. Podnosilac zahteva je izjavio žalbu Apelacionom sudu – Odeljenju za upravna pitanja protiv odluke Osnovnog suda, međutim Apelacioni sud donosi odluku kojom odbija žalbu podnosioca kao neprihvatljivu.

Nakon podnošenja zahteva Vrhovnom sudu da preispita odluku Apelacionog suda, Vrhovni sud donosi presudu kojom odbija zahtev podnosioca kao neosnovan obrazlažući da je drugostepeni sud na potpun i pravičan način sproveo odredbe zakona, odredbe upravnog postupka, kao i one Zakona o upravnim sporovima. Zato su neosnovane tvrdnje tužioca u vezi sa povredama, jer je osporena odluka jasna i razumljiva.

Sud primećuje da podnosilac zahteva nije podneo nikakav *prima facie* dokaz niti je potkrepio svoje tvrdnje ukazujući na to kako je i zašto Vrhovni sud povredio njegova prava iz člana 119.8 Ustava.

Sud dalje smatra da podnosilac zahteva nije podneo relevantne činjenice koje pokazuju da su postupci pred redovnim sudovima na bilo koji način predstavljali ustavne povrede.

Iz svega navedenog, zahtev podnosioca je očigledno neosnovan te ga Sud proglašava neprihvatljivim.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI 57/16

Podnosilac

**Regulatorni ured za vodu i kanalizaciju
(Regulatorni autoritet za usluge vode)****Ocena ustavnosti presude ARJ -UZVP. br. 37/2015 Vrhovnog suda
od 30. novembra 2015. godine****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Regulatorni ured za vodu i kanalizaciju, koji se sada naziva Regulatorni autoritet za usluge vode prema Zakonu br. 05/L-042 o regulisanju usluga vode (u daljem tekstu: podnosilac zahteva) od 14. januara 2016. godine. U postupku pred Ustavnim sudom, podnosioca zahteva zastupa Mejrem Černobregu, šef Departmana za pravo i licence podnosioca.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava presudu [ARJ LNG-BR. 37/2015] Vrhovnog suda od 13. novembra 2015. godine, koja mu je uručena 14. januara 2016. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti gore navedene presude Vrhovnog suda, kojom su navodno povređena prava i slobode podnosioca zahteva garantovana Poglavljem IX [Ekonomski odnosi], član 119. [Osnovna načela], stav 8 [Svako lice je dužno da plaća porez i ostale zakonom predviđene doprinose], Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članovima 22. i 47. Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 24. marta 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
6. Dana 13. aprila 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Roberta Carolana za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Almiro Rodrigues (predsedavajući), Ivan Čukalović i Arta Rama-Hajrizi.
7. Dana 29. aprila 2016. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu.
8. Dana 2. novembra 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Selvete Gërxhaliu-Krasniqi za sudiju izvestioca umesto sudije Roberta Carolana, koji je podneo ostavku 9. septembra 2016. godine. Sastav Veća za razmatranje je ostao nepromenjen.
9. Dana 04. jula 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo preporuku Sudu za neprihvatljivost zahteva.

Pregled činjenica

10. Regionalna kompanija za otpad „Pastrimi“ AD Priština (u daljem tekstu: Pastrimi) je bila ovlašćena da pruža komunalne usluge na osnovu licence za uslugu [br. 571/DL] izdate od strane podnosioca zahteva.
11. Zbog neplaćanja godišnje takse za licencu [br. 571/DL] 20. jula 2012. godine, podnosilac zahteva je pokrenuo sudski postupak protiv Pastrimi pred Okružnim privrednim sudom u Prištini, tražeći isplatu takse za licencu.
12. Dana 1. januara 2013. godine, novi zakon o sudovima je stupio na snagu, koji je propisivao drugu organizacionu strukturu i nadležnost sudova. Slučaj je prebačen iz starog Okružnog suda u novi Apelacioni sud.
13. Dana 18. jula 2014. godine, Apelacioni sud je doneo odluku [AN. br. 4/2014] u kojoj se, *inter alia*, navodi da je “za suđenje u ovom slučaju nadležan Osnovni sud u Prištini – Odeljenje za administrativna pitanja, kao sud sa teritorijalnom nadležnošću i predmetnom nadležnošću. Spisi predmeta da se šalju ovom sudu za daljnje delovanje.”
14. Dana 18. septembra 2014. godine, Osnovni sud je doneo odluku [A. br. 1645/2013], kojom je odbijen zahtev podnosioca kao neprihvatljiv. Ta odluka obrazlaže da:

“Sud, kako bi ocenio dozvoljenost tužbe tužioca, bazirao se na odredbe Zakona o upravnim sporovima, odnosno na član 13 stav 1, [...]”

“U konkretnom slučaju tužilac je podneo tužbu za isplatu duga u ime prouzrokovane štete za korišćenje licence, ali sud primećuje da u ovoj spornoj stvari, nemamo jednu konačnu odluku u administrativnom postupku a ni čutanje upravnog organa, osim računa za isplatu koji nisu konačni upravni aktovi u administrativnom postupku kao što se predviđa gore pomenutom zakonskom odredbom, što bi značilo da se prema istom sporu ne može podneti tužba a ni da se pokrene upravni spor.”
15. Podnosilac zahteva je izjavio žalbu Apelacionom sudu-Departmanu za upravna pitanja (u daljem tekstu: Apelacioni sud) protiv ove odluke Opštinskog suda.

16. Dana 2. jula 2015. godine, Apelacioni sud je doneo odluku [AA. br. 444/2014], kojom je odbio žalbu podnosioca zahteva, kao neprihvatljivu. U obrazloženju odluke se navodi:

“U konkretnom slučaju, [...] sud ima napomenu da u ovoj spornoj stvari nema jedne konačne odluke u administrativnom postupku a ni ćutanja upravnog organa, osim računa za isplatu koji nisu konačni upravni akti u administrativnom postupku kao što se predviđa gore navedenim zakonskim odredbama.”

17. Podnosilac zahteva je podneo Vrhovnom sud zahtev za vanredno preispitivanje ove odluke Apelacionog suda.
18. Dana 29. jula 2015. godine, Vrhovni sud je doneo presudu [ARJ-UZP- BR. 37/2015] kojom je odbio zahtev podnosioca kao neosnovan. Vrhovi sud je obrazložio:

“Vrhovni sud ocenjuje da je drugostepeni sud na potpun i pravićan način sproveo odredbe zakona, odredbe administrativnog postupka, kao i one Zakona o upravnim sporovima. Neosnovane su tvrdnje tužioca u vezi sa povredama, jer je osporena odluka jasna i razumljiva. Obrazloženje osporenog rešenja sadrži dovoljno razloga i odlučujućih činjenica za donošenje zakonskih odluka. Isto tako, ovaj Sud ocenjuje da je bilo pravićne primene materijalnog prava.”

Navodi podnosioca

19. Podnosilac zahteva tvrdi da *“se nijedan sud nije upustio u ocenjivanje žalbene osnove (duga) nego su se bavili isključivo sa strogo formalnim pravnim/ zakonskim zahtevima koje svakako treba razmatrati po službenoj dužnosti”*.
20. Podnosilac zahteva traži *“razmatranje slućaja od strane Ustavnog suda prema važećim zakonima i žalbenoj osnovi – isplatu duga u smislu ćlana 119 stav 8 Ustava Republike Kosovo, ili da Vrhovni sud vrati predmet na ponovno suđenje za zaslućžno odlučivanje Osnovnom sudu – Odeljenju za privredna pitanja.”*

Relevantni zakon

21. Prućanje usluga vode i kanalizacije je regulisano Zakonom br. 05/L-042 o regulisanju usluga vode. Ovaj zakon, *inter alia*, predviđa:

Ćlan 4

Regulatorni autoritet za usluge vode

1. Autoritet je nezavisna institucija u obavljanju funkcija shodno ovom zakonu.
2. Autoritet je odgovoran za regulisanje aktivnosti svih prućalaca usluga.
3. Autoritet je nadlećzan za:
 - 3.1. licenciranje prućalaca usluga i nadgledanje sprovođenja uslova koji su odrećdeni u licenci za usluge;
 [...]

Ćlan 14

Takse Autoriteta

1. Prućalac usluga plaća Autoritetu nepovratnu taksu za podnošenje aplikacije, na dan kada je aplikacija za izdavanje ili obnavljanje licence za usluge dostavljena Autoritetu.
2. Prućaoc usluga plaća Autoritetu i godišnju taksu licenciranja do jedan zapeta pet posto 1.5% bruto godišnjeg finansiranja izveštavanog u pregledu njegovih

*prihoda za prethodnu godinu. Godišnja taksa licenciranja treba da se plaća u dvanaest (12) podjednakih rata. Prva rata se uplaćuje prvog dana narednog meseca nakon izdavanja ili produženja licence za usluge izdata ili obnovljena pružaocu usluga, dok će se svaka naredna rata uplaćivati prvog dana svakog narednog kalendarskog meseca.
[...]"*

Prihvatljivost zahteva

22. Sud prvo ispituje da li je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti propisane Ustavom, dalje precizirane u Zakonu i Poslovniku.

23. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

"1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom."

24. Sud smatra da u skladu sa članom 21. 4 Ustava, koji propisuje da „Ustavom utvrđena prava i osnovne slobode važe i za pravna lica, onoliko koliko su izvodljiva“, podnosilac zahteva ima pravo da podnese ustavnu žalbu, pozivajući se na prava koja važe za pojedince, a i za pravna lica (vidi: *mutatis mutandis*, rešenje od 27. januara 2010. godine, zahtev KI41/09, AAB-RIINVEST University L.C.C., Priština protiv Republike Kosovo).

25. Sud se poziva i na član 49 [Rokovi], koji propisuje:

Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku.

26. Sud smatra da je podnosilac zahteva ovlašćena strana, da je iscrpeo raspoloživa pravna sredstva i da je podneo zahtev blagovremeno.

27. Međutim, Sud se poziva na član 48. [Tačnost podneska] Zakona, koji propisuje:

Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu poredena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.

28. Pored toga, Sud se poziva i na stavove (1) (d) i (2) (d) pravila 36 [Kriterijum o prihvatljivosti], Poslovnika, koji propisuju:

Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:

[...]

(d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan,

(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:

[...]

(d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepeo svoju tvrdnju.

29. U tom smislu, Sud podseća da podnosilac zahteva tvrdi da mu je Vrhovni sud povredio pravo na pravično suđenje, odlučujući samo o proceduralnim aspektima i odbijajući da

odluči o meritumu njegovih tvrdnji protiv licenciranog pružaoca usluga u upravnom postupku.

30. Sud primećuje da je Vrhovni sud ocenio činjenice utvrđene od strane Privrednog suda i Apelacionog suda i tumačio i primenio odredbe procesnog i materijalnog prava u vezi sa njegovim zahtevom. Njihovi zaključci su doneti nakon detaljnog ispitivanja svih argumenata predstavljenih i razmatranih od strane Privrednog suda i Apelacionog suda.
31. Sud naglašava da nije zadatak Ustavnog suda da se bavi greškama u činjenicama ili zakonu navodno počinjenim od strane redovnih sudova prilikom ocene dokaza ili primene zakona (zakonitost), osim i u meri u kojoj su mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost). U stvari, uloga je redovnih sudova da tumače i primenjuju relativna pravila procesnog i materijalnog prava. (Vidi: *mutatis mutandis*, Evropski sud za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP) vidi: *Garcia Ruiz protiv Španije*, br. 30544/96, presuda od 21. januara 1999. godine, stav 28).
32. Uloga Ustavnog suda je da obezbedi saglasnost sa pravima garantovanim Ustavom i drugim pravnim instrumentima. Stoga, Ustavni sud ne može postupati kao "sud četvrtog stepena" (Vidi: slučaj ESLJP *Akdivar protiv Turske*, br. 21893/93, presuda od 16. septembra 1996. godine, stav 65; vidi, takođe: *mutatis mutandis*, slučaj Ustavnog suda KI86/11, podnosilac zahteva: *Milaim Berisha*, rešenje o neprihvatljivosti od 5. aprila 2012. godine).
33. Drugim rečima, potpuno utvrđivanje činjeničnog stanja i pravilna primena zakona je u punoj nadležnosti redovnih sudova (pitanje zakonitosti).
34. U tom smislu, Sud smatra da je obrazloženje pruženo od strane Vrhovnog suda kada se pozvao na tvrdnje podnosioca zahteva o povredi procesnog i materijalnog prava opravdano i da postupci pred redovnim sudovima nisu bili nepravični ili proizvoljni (vidi: slučaj ESLJP *Shub protiv Litvanije*, br. 17064/06, presuda od 30. juna 2009. godine).
35. Sud primećuje da podnosilac zahteva tvrdi da su redovni sudovi povredili član 119 (8) Ustava.
36. Sud podseća da član 119 [Osnovna Načela] spada u Poglavlje IX [Ekonomski odnosi] Ustava. Član 119 (8) navodi da „8. *Svako lice je dužno da plaća porez i ostale zakonom predviđene doprinose*“.
37. Međutim, Sud primećuje da podnosilac zahteva nije podneo nikakav *prima facie* dokaz niti je potkrepio svoje tvrdnje ukazujući na to kako je i zašto Vrhovni sud povredio njegova prava prema ovoj odredbi.
38. Kao rezime, Sud dalje smatra da podnosilac zahteva nije podneo činjenice koje pokazuju da su postupci pred redovnim sudovima na bilo koji način predstavljali ustavne povrede njegovih prava garantovanim Ustavom.
39. Shodno tome, zahtev je očigledno neosnovan na ustavnim osnovama i treba da se proglasi neprihvatljivim u skladu sa pravilom 36, stavovi (1) (d) i (2) (d) Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova, u skladu sa članom 113, stavovi 1 i 7 Ustava, članom 46. i 48. Zakona i pravilima 36 (1) (d) i 36 (2) (d) Poslovnika, na sednici održanoj 4. jula 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20 (4) Zakona i
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Selvete Gërxhaliu-Krasniqi

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

**KI151/16 Podnosioci zahteva: Gani Sopi i Sabri Sopi, ocena ustavnosti presude
Rev. br. 108/2016 Vrhovnog suda Kosova od 13. jula 2016. godine**

KI151/16, rešenje o neprihvatljivosti od 29. maja 2017. godine, objavljeno 13. septembra 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda Kosova, privremena mera, očigledno neosnovan*

Podnosioci zahteva su podneli zahtev na osnovu člana 113.7 Ustava, članovima 27. i 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 i pravila 54 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo.

Podnosioci zahteva su 2004. godine, pred redovnim sudovima pokrenuli sudski spor za utvrđivanje prava vlasništva. Pomenuti sudski spor se odnosio na utvrđivanje prava svojine na parceli koja je bila predmet usmenog dogovora iz 1999. godine.

Ovaj sudski spor je kulminirao 2016. godine presudom Apelacionog suda koji je odbio tužbeni zahtev podnosioca zahteva, dok je Vrhovni sud odbio, kao neosnovan, zahtev podnosioca za revizijom i potvrdio presudu Apelacionog suda.

Podnosioci u svom zahtevu navode povrede prava koja su garantovana članom 31. i članom 46. Ustava Republike Kosovo, kao i članom 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Sud primećuje da podnosioci zahteva nisu pokazali da su relevantni postupci na bilo koji način bili nepravilni ili proizvoljni. Zapravo, podnosioci zahteva nisu potkrepili dokazima da su osporenim odlukama povređena njihova prava i slobode garantovane Ustavom i EKLJP.

Dakle, Sud smatra da zahtev podnosioca nije ispunio uslove prihvatljivosti, utvrđene Ustavom i dalje predviđene Zakonom i propisane Poslovníkom.

Shodno tome, Sud smatra, na ustavnoj osnovi, da je zahtev očigledno neosnovan i mora se proglasiti neprihvatljivim. Sud je iz razloga nepostojanja *prima facie* slučaja za uvođenje privremene mere takođe odbio zahteva za uvođenje privremene mere.

REŠENJA O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI151/16

Podnosioci

Gani Sopi i Sabri Sopi**Zahtev za ocenom ustavnosti presude Rev.br. 108/2016 Vrhovnog suda Kosova
od 13. jula 2016. godine****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev su podneli Gani Sopi i Sabri Sopi iz Bujanovca, Republika Srbija (u daljem tekstu, podnosioci), koje zastupa Abdylaziz Sadiku, advokat iz Gnjilana.

Osporena odluka

2. Podnosioci zahteva osporavaju presudu Rev.br. 108/2016 Vrhovnog suda Kosova od 13. jula 2016. godine
3. Osporena presuda je uručena podnosiocima zahteva 7. septembra 2016. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene odluke kojom je navodno došlo do povrede prava podnosioca koja su garantovana članom 31. [Pravo na Pravično i Nepriistrasno Suđenje] i članom 46. [Zaštita Imovine] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) kao i članom 6. [Pravo na pravično suđenje] Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).
5. Podnosilac, takođe, traži da Sud uvede privremenu meru i suspenduje presudu Rev.br. 108/2016 Vrhovnog suda Kosova od dana podnošenja zahteva, sve do donešenja meritorne odluku o ovom slučaju.

Pravni osnov

6. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članovima 27. i 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 54 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

7. Dana 30. decembra 2016. godine, podnosioci su podneli zahtev Ustavnom sudu (u daljem tekstu: Sud).
8. Dana 16. januara 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Altaya Suroya za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija Almiro Rodrigues (predsedavajući), Arta Rama Hajrizi i Selvete Gërxxhaliu-Krasniqi.
9. Dana 2. februara 2017. godine, Sud je obavestio podnosiocima i Vrhovni sud Kosova o registraciji zahteva.
10. Dana 29. maja 2017. godine, nakon razmatranja izveštaja sudije izvestioca Veće za razmatranje, \ je iznelo preporuku Sudu, u punom sastavu, za neprihvatljivost zahteva.

Pregled činjenica

11. Podnosioci zahteva su 2004. godine podneli tužbeni zahtev za utvrđivanje prava vlasništva Opštinskom sudu u Gnjilanu. Pomenuti tužbeni zahtev se odnosio na utvrđivanje prava svojine na parceli koja je bila predmet usmenog dogovora iz 1999. godine, a koji postignut između podnosioca zahteva i S.S.
12. Dana 21. septembra 2005. godine, Opštinski sud u Gnjilanu je [presuda C. br. 704/2004] prihvatio tužbeni zahtev podnosioca, i potvrdio da su podnosioci zahteva suvlasnici sporne parcele koja je bila predmet usmenog dogovora iz 1999. godine. U obrazloženju svoje presude Opštinski sud *inter alia* navodi:

“[...] uzimajući za osnov član 73 Zakon o obavezama (Službeni list SFRJ, br. 29/78) konstatuje da se ugovoru za čije se sklapanje zahteva pismeni oblik, naziva punosnažnim iako nije sklopljen u ovom obliku ukoliko su ugovorne stranke u potpunosti ili u velikom delu sprovedi obaveze koje iz njega proizilaze, [...]”.

13. S.S. je protiv presude Opštinskog suda u Gnjilanu uložio žalbu Okružnom sudu u Gnjilanu zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primene zakona.
14. Dana 30. januara 2006. godine Okružni sud je [presudom Ac.br.320/2005] odbio kao neosnovanu žalbu S.S i potvrdio prvostepenu presudu.
15. S.S je uložio zahtev za revizijom Vrhovnom sudu protiv presude [Ac.br.320/2005] Okružnog suda u Gnjilanu, zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primene zakona.
16. Dana 29. maja 2008. godine, Vrhovni sud je [rešenjem Rev.br.115/2006] usvojio zahtev za reviziju S.S, ukinuo drugostepenu i prvostepenu presudu i predmet vratio na ponovno odlučivanje prvostepenom sudu. U obrazloženju svog rešenja Vrhovni sud *inter alia* navodi:

“[...] sud konstatuje da je između tužiocima nastao drugi pravo parnični odnos za kupoprodaju površine od 2.000 m², dakle, nije jasno u ovom slučaju da li su parničari imali zajednička investiranja ili usmeni sporazum o kupoprodaji jednog zemljišta. [...]”

17. Dana 21. decembra 2009. godine, Opštinski sud u Gnjilanu je [presudom C.br.355/08] u ponovljenom postupku potvrdio činjenično stanje iz prethodnog postupka i usvojio tužbeni zahtev podnosioca. U obrazloženju svoje presude Opštinski sud *inter alia* navodi:

“[...]Uzimajući kao osnovu činjenicu da verbalni ugovor o kupoprodaji je u celosti konvalidiran od strane parničara, odlučeno je da se prihvati tužbeni zahtev tužilaca[...]”.

18. S.S je uložio žalbu Okružnom sudu u Gnjilanu protiv presude [C.br.355/08] Opštinskog suda u Gnjilanu zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primene zakona..
19. Dana 7. juna 2010. godine Okružni sud je [presudom Ac.br.108/2010] odbio kao neosnovanu žalbu S.S i potvrdio prvostepenu presudu.
20. Državni tužilac je uložio zahtev za zaštitu zakonitosti Vrhovnom sudu protiv presude [Ac.br.108/2010] Okružnog suda u Gnjilanu.
21. Dana 20. maja 2013. godine, Vrhovni sud je [rešenjem Rev.Mlc.br.272/2010] usvojio zahtev za zaštitu zakonitosti državnog tužioca, te je shodno tome ukinuo presudu Okružnog suda i predmet vratio na ponovno odlučivanje istom. U obrazloženju svoje presude Vrhovni sud *inter alia* navodi:

“[...]presuda drugostepenog suda nema ni jednu reč o oceni navoda iz žalbe o bitnim povredama odredbi parničnog postupka, koje je tuženi naveo u žalbi, [...]. Na taj način, drugostepeni sud je počinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka[...]”.

22. Dana 15. januara 2016. godine, Apelacioni sud je [Presudom CA.br.1812/13] u ponovljenom postupku preinačio presudu [C.br.355/08] Opštinskog suda i odbio tužbeni zahtev podnosioca zahteva.
23. Podnosioci zahteva su uložili zahtev za reviziju Vrhovnom sudu protiv presude [CA.br.1812/13] Apelacionog suda, zbog bitnih povreda odredaba Zakona o parničnom postupku i pogrešne primene materijalnog prava.
24. Dana 13. jula 2016. godine, Vrhovni sud je [presudom Rev.br.108/2016] odbio kao neosnovan zahtev podnosioca za revizijom i potvrdio presudu [CA.br.1812/13] Apelacionog suda.

Navodi podnosioca

25. Prema navodima podnosioca:

„Apelacioni sud je presudom CA.br. 1812/2013, od 15.01.2016. godine i Vrhovni sud Kosova, presudom Rev.br. 108/2016, od 13.07.2016. godine, su jednostrano i nepravilno ocenili dokaze koji su izvedeni na prvostepenom ročištu na osnovu kojih je i donesena presuda C.br. 355/2008, od 21.12.2009. godine.“

26. Podnosioci zahteva nadalje tvrde,

„Ova nepravilna procena dokaza a čak i hvatanje za formalno pitanje [...] kupoprodaje predmetne nepokretnosti lišili su tužioce Gani-ju i Sabri-ju Sopi prava na imovinu.”

27. Podnosioci zahteva od Suda traže sledeće:

“Tražimo od suda da donese odluku o privremenom suspendovanju presude Vrhovnog suda Kosova, Rev.br. 108/2016, od 13.07.2016. godine kojom je kao neosnovana odbijena revizija tužilaca Gani-je i Sabri-je Sopi. Da ostane na snazi rešenje o privremenoj meri...”

Da prihvati podneti zahtev od strane Gani-je i Sabri-je Sopi u vezi sa ocenom ustavnosti i zakonitosti presude vrhovnog suda i priznavanje prava vlasništva nad katastarskom parcelom br. 624/20, u mestu zvanom Petigovce, sa kulturom njive treće klase, površine 1975 metara kvadratnih, koja je evidentirana u posedovnom listu br. 6236 KZ Gnjilane, registrovana na ime Skender-a (Bexhet) Shaqiri iz Gnjilana, odnosno da ostavi na snazi presudu Opštinskog suda u Gnjilanu, C.br. 355/2008, od 21.12.2009. godine i da na ovaj način zaštiti pravo vlasništva podnosiocima zahteva Gani-ji i Sabri-ji Sopi.”

Prihvatljivost zahteva

28. Sud prvo ispituje da li su podnosioci zahteva ispunili uslove prihvatljivosti, koji su utvrđeni Ustavom i dalje propisani Zakonom i predviđeni Poslovníkom.
29. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7 člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

„1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

30. Sud se, takođe, poziva na član 48. [Tačnost podneska] Zakona, koji predviđa:

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”.

31. Štaviše, Sud uzima u obzir stavove (1) d) i (2) d) pravila 36 [Kriterijum o prihvatljivosti] Poslovníka, koje predviđa:

(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:

[...]

d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.

(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:

[...]

d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepio svoju tvrdnju”.

32. U ovom slučaju, Sud ocenjuje da je podnosilac ovlašćena strana da podnese zahtev Ustavnom sudu, iscrpeo je delotvorna pravna sredstva i stoga je ispunio proceduralne

uslove predviđene članovima 113.7 Ustava. Takođe, zahtev je podnet u zakonskom roku od četiri meseca, kao što se zahteva članom 49. Zakona.

33. Međutim, da bi utvrdio prihvatljivost zahteva Sud, dalje, mora oceniti da li je podnosilac zahteva ispunio uslove propisane članom 48. Zakona i uslove prihvatljivosti predviđene u pravilu 36 Poslovnika.
34. U tom smislu, Sud primećuje da je podnosilac zahteva izgradio svoj slučaj tvrdeći:
 - (i) povredu člana 31. Ustava i
 - (ii) povredu člana 46. Ustava

(i) Navodi o povredi člana 31. (Pravo na pravično i nepristrasno suđenje) Ustava

35. Što se tiče tvrdnje podnosioca zahteva da su redovni sudovi jednostrano i nepravično ocenili dokaze koji su izvedeni na ročištima i pogrešno primenili materijalno pravo, Sud ističe da je utvrđivanje činjeničnog stanja i primena materijalnog prava nadležnost redovnih sudova.
36. Sud primećuje da podnosioci zahteva ponavljaju iste tvrdnje koje su isticali i u postupcima pred redovnim sudovima, gde su redovni sudovi dali detaljne odgovore na sve ove tvrdnje podnosioca zahteva.
37. Sud ponavlja da nema zadatak da se bavi greškama u činjenicama ili zakonu navodno počinjenim od strane redovnih sudova prilikom ocene dokaza ili primene zakona (zakonitost), osim i u meri u kojoj su mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost). Podnosilac zahteva mora podneti obrazloženu tvrdnju i ubedljiv argument kada tvrdi da je javni organ povredio ustavna prava i slobode zaštićene Ustavom.
38. Sud prvo podseća da nije uloga Ustavnog suda da se bavi navodnim materijalnim greškama ili pravnim zabudama redovnih sudova, ukoliko tim greškama odnosno zabudama nisu povređena prava i slobode zaštićene Ustavom, i samo u meri u kojoj je do takve povrede došlo.
39. Dalje, nije uloga Ustavnog suda da utvrđuje da li je određena vrsta dokaza dozvoljena, koje dokaze treba uzeti, niti da precizira koji su dokazi prihvatljivi, a koji ne. To je uloga redovnih sudova. Zadatak Ustavnog suda je da utvrdi da li su postupci u redovnim sudovima bili pravični u celini, uključujući i način na koji su dokazi uzeti (vidi: slučaj *Dukmedjian protiv Francuske*, aplikacija br. 60495/00, stav 71, ESLJP, presuda od 31. januar 2006. godine).
40. Pored toga Sud, takođe, ponavlja da je uloga Ustavnog suda da obezbedi poštovanje prava garantovanih Ustavom i drugim pravnim instrumentima a ne da se bavi, tumačenjem i primenom unutrašnjeg prava, to je uloga redovnih sudova (vidi slučaj: *Garcia Ruiz protiv Španije*, br. 30544/96, ESLJP, presuda od 21. januara 1999. godine, vidi, takođe slučaj: KI70/11, podnosioci zahteva: *Faik Hima, Magbule Hima i Bestar Hima*, Ustavni sud, rešenje o neprihvatljivosti od 16. decembra 2011. godine).
41. Sud smatra da su podnosioci zahteva imali mogućnost da predstave pred redovnim sudovima materijalne i pravne razloge za rešavanje spora; njihovi argumenti su uredno saslušani i uredno pregledani od strane redovnih sudova; postupci su, gledano u celini, bili pravični i donete odluke su bile detaljno opravdane.
42. Shodno tome, Sud primećuje da su redovni sudovi uzeli u obzir sve navode obe stanke u postupku i podnosioca kao tužioca i tužene, prilikom utvrđivanja prava svojine nad

predmetnom nepokretnošću i postavili ih u ravnopravan položaj omogućivši im da iznesu svoje argumente, dokumentaciju i dokaze.

43. Sud, dalje, primećuje da je Apelacioni sud došao do zaključka da je „*sporazum o kupoprodaji sklopljen formalno, i da iz cilja sporazuma proizilazi da se radi o nečemu drugom, dakle vraćanju duga*”. Prema tome Apelacioni sud u ponovljenom postupku preinačio prvostepenu ne prihvativši „*punovažnost ugovora čiji je cilj bio vraćanje duga, s obzirom da jedan takav oblik punovažnosti ne poznaje zakon*”.
44. Sud, dalje, primećuje da je Vrhovni sud je utvrdio da su „*Činjenice koje je ocenio drugostepeni sud se ne dovode u sumnju u navodima iz revizije, ostali detaljnije analizirani dokazi od strane drugostepenog suda materijalizuju zaključak ovog poslednjeg u vezi sa materijalnim pravom prilikom odbijanja žalbe tužioca. Pobjana presuda ne sadrži bitne povrede odredaba parničnog postupka, na koje povrede ovaj sud pazi po službenoj dužnosti, a ni povrede koje se navode u reviziji*”.
45. Sud, smatra da se podnosioci zahteva ne slažu sa ishodom postupka pred redovnim sudovima. Međutim, neslaganje podnosioca ishodom postupka od strane redovnih sudova ne može samo po sebi pokrenuti dokazanu tvrdnju o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje (vidi: *mutatis mutandis* slučaj *Mezotur - Tiszazugi Tarsulat protiv Mađarske*, stav 21, EKLJP, presuda od 26. jula 2005. godine).
46. Sud primećuje da podnosioci zahteva nisu izneli preciznu i konkretnu tvrdnju o povredi svojih prava i nisu objasnili kako je i zašto presuda Vrhovnog suda mogla povrediti njihova ustavna prava; oni su samo naveli da je došlo do povrede ustavnih prava. Oni nisu pružili nikakav *prima facie* dokaz koji bi ukazao na povredu njihovih ustavnih prava (vidi: *Trofimchuk protiv Ukraine* ESLJP, paragrafi 50-55. presuda br. 4241/03) od 28. oktobra 2010. godine).
47. Prema tome, Sud smatra da je presuda Vrhovnog suda obrazložena i u skladu sa uslovima iz člana 31. Ustava i člana 6. EKLJP.

ii) Navodi o povredi člana 46. (Zaštita imovine) Ustava

48. Sud primećuje da su se podnosioci zahteva pozvali i na član 46. [Zaštita imovine] Ustava. Međutim, podnosioci zahteva ne opravdavaju tvrdnje da je njihovo ustavno pravo na imovinu povređeno.
49. Sud podseća da član 46. Ustava i član 1. Protokola br. 1 ne garantuje pravo na sticanje imovine (vidi: *Van der Mussele protiv Belgije* paragraf 48, presuda ESLJP od 23. novembra 1983. godine; *Slivenko i ostali protiv Litvanije*, paragraf 121 presuda ESLJP od 9. oktobra 2003. godine).
50. Dalje, podnosioci zahteva mogu navesti povredu člana 46. Ustava samo u meri u kojoj se osporene odluke odnose na njegovu „*imovinu*”; u značenju ove odredbe „*imovina*” može biti „*postojeća imovina*”, uključujući i potraživanja, na osnovu kojih podnosioci zahteva mogu pretendovati na „*legitimno očekivanje*” da će dobiti efektivno uživanje nekog vlasničkog prava.
51. Ne može se reći da bilo kakva „*legitimna očekivanja*” nastaju tamo gde postoji spor oko pravilnog tumačenja i primene unutrašnjeg prava i tamo gde su podnesci podnosilaca predstavljeni naknadno odbačeni od nacionalnih sudova (vidi: *Kopecký protiv Slovačke*, paragraf 50 presude ESLJP od 28. septembra 2004. godine).

Zaključak

52. Kao rezime, podnosioci zahteva nisu pokazali da su relevantni postupci na bilo koji način bili nepravilni ili proizvoljni. Zapravo, podnosioci zahteva nisu potkrepili dokazima da su osporenim odlukama povređena njihova prava i slobode garantovane Ustavom i EKLJP.
53. Dakle, Sud smatra da zahtev podnosioca nije ispunio uslove prihvatljivosti, utvrđene Ustavom i dalje predviđene Zakonom i propisane Poslovnikom.
54. Stoga, zahtev podnosioca je očigledno neosnovan na ustavnoj osnovi i kao takav neprihvatljiv.

Ocena zahteva za privremenom merom

55. Sud primećuje da podnosioci u zahtevu traže da Sud uvede privremenu meru i ukine presudu Vrhovnog suda Kosova Rev.br. 108/2016, od 13. jula 2016. godine, od dana podnošenja zahteva pa do donošenja meritorne odluke od strane Ustavnog suda o ovom pitanju, koje je predmet postupka.

56. Kako bi odobrio privremenu meru, u skladu sa pravilom 55 (4) Poslovnika radu, Sud mora da utvrdi da:

“(a) je strana koja zahteva uvođenje privremenih mera pokazala prima facie slučaj o merodavnosti predmeta i, ukoliko prihvatljivost još uvek nije utvrđena, prima facie slučaj o prihvatljivosti predmeta;

(b) je strana koja zahteva uvođenje privremenih mera je dokazala da će pretrpeti nepopravljivu štetu ukoliko se ne dozvoli privremena mera.

(c) je privremena mera u javnom interesu”.

57. Kao što je prethodno zaključeno, zahtev je neprihvatljiv, te prema tome ne postoji *prima facie* slučaj za uvođenje privremene mere. Iz tih razloga, zahtev za privremenom merom treba da se odbije.

IZ OVIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova u skladu sa sa članom 113. 1 i 7 Ustava, članom 48. Zakona i pravilima 36 (1) d), 36 (2) b), 55 i 56 Poslovnika o radu, na zasedanju održanom 29. maja 2017. godine jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev kao neprihvatljiv
- II. DA ODBIJE zahtev za uvođenje privremene mere
- III. DA DOSTAVI ovu odluku stranama
- IV. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 zakona i
- V. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Altay Suroy

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI139/16, podnosilac zahteva: Sefedin Jetullahu, ocena ustavnosti presude Rev. br. 168/16 Vrhovnog suda Republike Kosovo od 14. jula 2016. godine

KI139/16, rešenje o neprihvatljivosti, usvojeno 17. avgusta 2017. godine, objavljeno 13. septembra 2017. godine

Ključne reči: individualni zahtev, civilni postupak, zaštita imovine, pravo na pravično i nepristrasno suđenje, zahtev očigledno neosnovan, neprihvatljiv zahtev

Podnosilac zahteva je osporio presudu Rev. br. 168/2016 Vrhovnog suda Republike Kosovo od 14. jula 2016. godine. Podnosilac zahteva je tom prilikom navodio da mu je odlukama redovnih sudova povređeno pravo na pravično suđenje, na zaštitu imovine i ljudska prava i osnovne slobode garantovana EKLJP-om.

Sud je utvrdio da podnosilac zahteva nije argumentovao kako je i zašto došlo do povrede njegovih prava i da činjenice koje je on izneo ni na jedan način ne ukazuju na to da su mu redovni sudovi uskratili prava koja su garantovana Ustavom i Konvencijom. Iz tih razloga, Sud je odlučio da zahtev proglasi očigledno neosnovanim, na ustavnim osnovama, i shodno tome, neprihvatljiv.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI139/16

Podnosilac

Sefedin Jetullahu**Ocena ustavnosti presude Rev. br. 168/16 Vrhovnog suda Republike Kosovo od 14. jula 2016. godine****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Sefedin Jetullahu (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), sa prebivalištem u selu Vrnica, opština Vučitrn, koga zastupa Sabri Kryeziu, advokat iz Lipljana.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava presudu Rev. br. 168/2016 od 14. jula 2016. godine (u daljem tekstu: osporena odluka) Vrhovnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Vrhovni sud), koja mu je uručena 13. septembra 2016. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti osporene odluke, kojim se tvrdi da je došlo do povrede člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], člana 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] i člana 46. [Zaštita imovine] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustava), kao i člana 6 [Pravo na pravično suđenje] i člana 1 Protokola 1 Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: Konvencija).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113, stav (7) Ustava Republike Kosova (u daljem tekstu: Ustava), članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 1. decembra 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
6. Dana 16. januara 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Ivana Čukalovića za sudija izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Arta Rama-Hajrizi i Gresa Caka-Nimani.
7. Dana 8. februara 2017. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu.
8. Dana 3. jula 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno preporučilo Sudu da zahtev proglasi neprihvatljivim kao očigledno neosnovan na ustavnim osnovama.

Pregled činjenica

9. Podnosilac zahteva je radio nekoliko godina u Energetskoj korporaciji Kosova, odnosno u Diviziji za generisanje-Departman termocentrale Kosovo B (u daljem tekstu: EKK).
10. Dana 18. decembra 2003. godine, lekarska komisija je preporučila podnosiocu zahteva da se javi invalidskoj komisiji radi verifikacije stepena invalidnosti.
11. Podnosilac zahteva je zatim tražio od organa EKK-a da mu usvoje zahtev za priznavanje statusa invalida rada i zahtev da uživa dodatnu penziju prema Penzijskom fondu EKK-a.
12. Dana 9. marta 2004. godine, EKK je (odluka br. 60/1), usvojio zahtev podnosioca za priznavanje statusa invalida rada prve kategorije i zahtev da uživa dodatnu penziju u visini od 105 evra, počev od 1. marta 2004. godine do 31. marta 2009. godine.
13. Dana 27. novembra 2008. godine, podnosilac je podneo zahtev organima EKK-a za povratak na posao, jer prema njemu, odlukom EKK-a br. 60/1 od 9. marta 2004. godine nije određen njegov radni status nakon 31. marta 2009. godine.
14. U januaru 2009. godine, podnosilac je podneo zahtev Departmanu penzijske administracije Republike Kosovo (u daljem tekstu: DPA), za usvajanje zahteva za penziju za osobe sa ograničenim sposobnostima.
15. Dana 27. februara 2009. godine, DPA je (odluka 5092190) odbio zahtev podnosioca da uživa penziju za osobe sa ograničenim sposobnostima, sa obrazloženjem da kod istog ne postoji potpun i trajan stepen ograničene sposobnosti.
16. Dana 14. aprila 2009. godine, podnosilac zahteva je na odluku DPA-a, 27. februara 2009. godine uložio žalbu Odboru za žalbe za osobe sa ograničenim sposobnostima.
17. Dana 27. maja 2009. godine, Odbor za žalbe je odbio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva i potvrdio odluku DPA od 27. februara 2009. godine.
18. Neodređenog datuma, podnosilac zahteva je podneo tužbu Opštinskom sudu u Prištini za povratak na posao ili nastavljajanje dodatne penzije sve dok ne napuni godine za penzionisanje, odnosno do 19. marta 2016. godine.
19. Dana 2. septembra 2013. godine, Osnovni sud u Prištini je (presuda C. br. 109/2009), odbio, kao neosnovan, tužbeni zahtev podnosioca, i obrazložio na sledeći način:

“Za odobrenje zahteva tužioca od strane tužene EKK za penzionisanje u ime invaliditeta, je bilo zakonske osnove u Uredbi UNMIK-a, br. 2001/35 i u Statutu suplementarnog penzijskog fonda od 2002. godine, odredbe iz člana 2 tačka b. Statuta. Iz ocene suda proizilazi da pravna osnova za penzionisanje tužioca zbog invaliditeta u radu od strane tužene je bila u redu. Zato sud ocenjuje da tužbeni zahtev tužioca treba da se odbije kao neosnovan iz razloga što su tužiocu prilikom aplikacije u penzioni fond, bila jasna prava koje je mogao da ostvaruje u slučaju odobrenja njegovog zahteva za penziju.”

20. Podnosilac zahteva je u zakonskom roku uložio žalbu Apelacionom sudu na presudu 2. septembra 2013. godine Osnovnog suda u Prištini.
21. Dana 24. septembra 2015. godine, Apelacioni sud je (presuda Ac. br. 3 870/2013), odbio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva i potvrdio kao pravičnu i zakonitu presudu od 2. septembra 2013. godine Osnovnog suda u Prištini.
22. Podnosilac zahtev je na presudu Apelacionog suda od 24. januara 2015. godine podneo zahtev za reviziju Vrhovnom sudu zbog pogrešne primene materijalnog zakona.
23. Dana 14. jula 2016. godine, Vrhovni sud je (presuda Rev. br. 168/2016) odbio kao neosnovan zahtev za reviziju podnosioca zahteva i potvrdio presudu Apelacionog suda od 24. januara 2016. godine i presudu od 2. septembra 2013. godine Osnovnog suda u Prištini.

Navodi podnosioca

24. Podnosilac zahteva tvrdi da su mu redovni sudovi svojim postupcima povredili pravo na pravično suđenje iz člana 31. Ustava i člana 6. Konvencije, zaštitu imovine iz člana 46. Ustava, u vezi sa članom 1. Protokola 1. Konvencije, kao i prava garantovana članom 53. Ustava, iz činjenice da tokom odlučivanja o slučaju nisu uzeli u obzir zahteve iz gore navedenih odredbi.
25. Pored toga, podnosilac je svom zahtevu priložio presudu Ustavnog suda od 18. oktobra 2010. godine u spojenim slučajevima KI58/09, KI59/09, KI60/09, KI64/09, KI66/09, KI69/09, KI70/09, KI72/09, KI75/09, KI76/09, KI77/09, KI78/09, KI79/09, KI3/10, KI5/10, KI13/10.
26. Sledstveno tome, podnosilac zahteva traži od Suda da proglasi ništavom osporenu odluku i da slučaj vrati na preispitivanje Vrhovnom sudu.

Prihvatljivost zahteva

27. Sud će razmotriti da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, propisane Ustavom i dalje precizirane u Zakonu i Poslovniku.
28. U tom smislu, Sud se poziva na član 113 (7) Ustava, koji propisuje:

“7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

29. Sud dalje se poziva na član 49. [Rokovi] Zakona, koji propisuje:

„Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku...”

30. U vezi sa gore navedenim, Sud zaključuje da je podnosilac zahteva ovlašćena strana, da je iscrpeo sva raspoloživa pravna sredstva i podneo zahtev u roku od četiri meseca u skladu sa zahtevima iz člana 49. Zakona.
31. Pored toga, Sud se poziva na član 48. [Tačnost podneska] Zakona, koji propisuje:
“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”.
32. Sud, takođe, uzima u obzir pravilo 36 [Kriterijum o prihvatljivosti], naročito stav (1) (d) i stav (2) (b) Poslovnika, koji propisuju:
*“(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:
(...) (d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.*
*(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:
(...) (b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju ustavnih prava”.*
(...)
33. Sud podseća da podnosilac zahteva tvrdi da su mu osporenom odlukom povređena prava koja su garantovana članovima 31. 46. i 53. Ustava, kao i članom 6 i 1 Protokola 1 Konvencije, međutim on dalje ne argumentuje kako i zašto je došlo do povrede njegovih prava.
34. S tim u vezi, Sud primećuje da je podnosilac zahteva prosto nezadovoljan ishodom postupka koji je okončani pred redovnim sudovima.
35. U tom smislu, Sud smatra da sama činjenica da podnosiocu zahteva ne odgovora ishod odluka redovnih sudova, posebno osporene odluke, nije dovoljna da izgradi tvrdnju o ustavnoj povredi. Kada se tvrde takve povrede Ustava, podnosilac zahteva treba da potkrepi te tvrdnje uverljivim argumentima i dokazima da bi zahtev bio uspešan.
36. S tim u vezi, Sud podseća da nije sud utvrđivanja činjenica i da je pravično i potpuno utvrđivanje činjeničnog stanja puna nadležnost redovnih sudova, dok je njegova uloga samo da obezbedi saglasnost sa pravima koja se garantuju Ustavom. Shodno tome, Ustavni sud ne može da postupa kao sud četvrtog stepena (vidi: slučaj *Akdivar protiv Turkse*, br. 2189/93, ESLJP, presuda od 16. septembra 1996. godine, stav 65 i vidi, takođe: slučaj KI86/11, podnosilac zahteva: *Milaim Berisha*, rešenje o neprihvatljivosti od 5. aprila 2012. godine).
37. Pored toga, nije dužnost Ustavnog suda da zameni svoju ocenu činjenica ocenom redovnih sudova i kao opšte pravilo, to je dužnost tih sudova da ocene dokaze koje imaju na raspolaganju. Ustavni sud može samo da razmatra da li su postupci pred redovnim sudovima uopšteno sprovedeni na taj način da je podnosilac zahteva dobio pravično suđenje (vidi: slučaj *Edwards protiv Ujedinjenog kraljevstva*, br. 13071/87, izveštaj Evropske komisije o ljudskim pravima od 10. jula 1991. godine).
38. Sud smatra da podnosilac zahteva nije uspeo da argumentuje i dokaže da su redovni sudovi postupali proizvoljno ili nepravično tokom suđenja njegovog slučaja. Stoga, sama činjenica da se podnosilac zahteva ne slaže sa ishodom slučaja ne daje mu za pravo da pokrene argumentovan zahtev o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje

(vidi: slučaj *Mezotur-Tiszazugi Tarsulat protiv Mađarske*, br. 5503/02, ESLjP, presuda od 26. jula 2005. godine).

39. Što se tiče presude Ustavnog suda od 18. novembra 2010. godine, na koju se poziva podnosilac zahteva, Sud ističe da su u spojenim slučajevima EKK, podnosioci zahteva (bivši radnici EKK-a) tražili od redovnih sudova da odluče o njihovom imovinskom sporu sa EKK-om, izričito se pozivajući na odredbu člana 3 Sporazuma i ponavljajući da Zakon o penzijama, koji uspostavlja Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje još uvek nije bio usvojen i ova činjenica je potvrđena od strane nadležnog predstavnika Ministarstva rada i socijalne zaštite. Kao što se primećuje, od Sporazuma zaključenog sa EKK-om podnosioci zahteva su imali legitimna očekivanja da uživaju mesečnu naknadu u visini od 105 evra, što je bilo uslovljeno osnivanjem Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje u budućnosti (vidi: presudu Ustavnog suda, *Gani Prekshi i 15 bivših radnika EKK-a*, stav 60, 67, 68, 70).
40. Međutim, u slučaju podnosioca zahteva, Sud primećuje da odlukom (sporazumom) EKK-a od 9. aprila 2003. godine, nije postavljen uslov da se ostvarivanje dodatne penzije nastavi do osnivanja Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje. Ova odluka (sporazum) sadrži striktan zakonski rok u pogledu ostvarivanja isplate dodatne penzije u visini od 105 evra koji je bio određen da se okonča 31. marta 2009. godine, odnosno nakon 60 (šesdeset) meseci.
41. Ova razlika (uslovljavanje) u slučaju podnosioca zahteva je razrađena od strane Vrhovnog suda, koji pominje da se “... *obaveza tužene (EKK-a) u pogledu vremenskog roka ovog prava tužioca (podnosioca zahteva), ne može povezati i uslovljavati sa osnivanjem Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje...*”.
42. Pored toga, Vrhovni sud je obrazložio: “*Na osnovu sporazuma - gore navedene odluke, koju odluku tužilac nije osporio, tačno je određen vremenski rok obaveze tužene da tužiocu nadoknadi isplatu penzije do dana 31.03.2009. god. Ova obaveza od strane tužene je ispunjena u razdoblju od 5 (pet) godina odnosno šezdeset meseci, za svaki mesec po 105 €, onako kako stoji u odluci.*” Jasno se vidi da se podnosilac zahteva u to vreme složio sa uslovima propisanim od strane EKK-a, jer navedena odluka (sporazum) nije nikad osporena od strane podnosioca zahteva.
43. U tom smislu, Sud smatra da slučaj na koji se pozvao podnosilac zahteva ne odgovara okolnostima u njegovom slučaju.
44. Iz svih gore elaborisanih okolnosti, Sud smatra da činjenice koje je izneo podnosilac zahteva ni na jedan način ne ukazuju na to da su mu redovni sudovi uskratili prava garantovana Ustavom i Konvencijom.
45. Shodno tome, zahtev je na ustavnim osnovama očigledno neosnovan i treba da se proglasi neprihvatljivim u skladu sa pravilom 36 (2) (b) Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 20. Zakona i shodno pravilima 36 (1) (d) i 36 (2) (b), kao i 56 (2) Poslovnika, 3. jula 2017. godine jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona i
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Ivan Čukalović

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI 36/17 podnosilac zahteva: Bashkim Berisha, ocena ustavnosti presude Rev. br. 358/2016 Vrhovnog suda od 16. januara 2017. godine

KI36/17 rešenje o neprihvatljivosti, usvojeno 5. jula 2017. godine, objavljeno 13. septembra 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev*, pravo na pravično i nepristrasno suđenje, *zahtev očigledno neosnovan*

Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene presude kojom su, navodno, povređena prava i slobode podnosioca garantovane članom 21. [Opsta načela], i članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo i članom 6 Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Sud smatra da ništa u slučaju predstavljenom od strane podnosioca ne ukazuje da su postupci pred redovnim sudovima bili nepravični ili proizvoljni da bi Ustavni sud bio uveren da je srž prava na pravično i nepristrasno suđenje bila povređena ili da su podnosiocu zahteva uskraćene bilo kakve procesne garancije, što bi dovelo do povrede tog prava prema članu 31. Ustava ili stavu 1 člana 6 EKLJP.

Stoga, Sud je proglasio zahtev očigledno neosnovan na ustavnoj osnovi u skladu sa pravilom 36 (1) (d) i (2) (b) Poslovnika.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI36/17

Podnosilac

Bashkim Berisha**Ocena ustavnosti presude Rev. br. 358/2016 Vrhovnog suda
od 16. januara 2017. godine****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Bashkim Berisha iz sela Prugovac, Opština Priština (u daljem tekstu: podnosilac), koga zastupa advokat Fatlum Podvorica.

Osporena odluka

2. Podnosilac osporava presudu [Rev. br. 358/2016] Vrhovnog suda od 16. januara 2017. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene presude kojom su, navodno, povređena prava i slobode podnosioca garantovane članom 21. [Opšta načela], i članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), kao i članom 6 Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLjP).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29. Poslovnika o radu Ustavnog suda (u daljem tekstu: Poslovnik o radu).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 31. marta 2017. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

6. Dana 7. aprila 2017. godine, predsjednica Suda je imenovala sudiju Altaya Suroya za sudiju izviestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Almiro Rodrigues (predsedavajući), Snezhana Botusharova i Ivan Čukalović.
7. Dana 28. aprila 2017. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i kopiju zahteva poslao Vrhovnom sudu.
8. Dana 05. jula 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izviestioca i iznelo Sudu preporuku o neprihvatljivosti.

Pregled činjenica

9. Dana 07. decembra 2010. godine, došlo je do saobraćajnog udesa u kome je podnosilac pretrpeo telesne povrede.
10. Podnosilac je podneo tužbu Osnovnom sudu u Prištini protiv kompanije Osiguranje „Illyria“ (u daljem tekstu: Osiguranje „Illyria“) radi naknade materijalne i nematerijalne štete.
11. Dana 29. januara 2014. godine, tuženo Osiguranje „Illyria“ u odgovoru na tužbu podnosioca nije osporilo zakonsku osnovu tužbenog zahteva, već je predložilo da se donese prihvatljiva presuda.
12. Dana 25. maja 2014. godine, Osnovni sud doneo je presudu [C. br. 616/11], kojom je delimično prihvatio tužbeni zahtev podnosioca i naložio Osiguranju „Illyria“ da podnosiocu isplati određenu sumu novca kao kompenzaciju za materijalnu i nematerijalnu štetu.
13. U presudi Osnovnog suda stoji: *„Sud, prilikom određivanja visine za svaki oblik nematerijalne i materijalne nadoknade štete, je odlučio uzimajući kao osnovu mišljenje medicinskih veštaka. Shodno tome Sud ocenjuje da presuđeni iznosi predstavljaju realnu i pravičnu nadoknadu sa kojom će tužilac ispuniti svoje potrebe i nadoknaditi oštećena dobra koja inače ne predstavlja apsolutnu nadoknadu štete koja mu je prouzrokovana.“*
14. Protiv presude [C. br. 616/11] Osnovnog suda, tuženo Osiguranje „Illyria“ je podnelo žalbu Apelacionom sudu zbog suštinske povrede odredbi parničnog postupka, pogrešnog i nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja i pogrešne primene materijalnog prava.
15. Dana 14. septembra 2016. godine, Apelacioni sud je doneo presudu [Ac. br. 4270/14] kojom je delimično prihvatio žalbu tužene Osiguranja „Illyria“, čime je umanjio dodeljen iznos kompenzacije za materijalnu i nematerijalnu štetu. U obrazloženju presude Apelacionog suda stoji:
„Apelacioni sud je našao da je prvostepeni sud na pravičan i zakonit način odlučio za ovu pravnu stvar za potvrđeni deo presude, međutim dok je ostali deo presude trebao da se preinači zbog pogrešne primene materijalnog prava...“
16. Zahtev za reviziju Vrhovnom sudu protiv presude Apelacionog suda podneli su istovremeno, podnosilac i Osiguranje „Illyria“ i to zbog nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja i pogrešne primene materijalnog prava.
17. Dana 16. januara 2017. godine, Vrhovni sud je doneo presudu [Rev. br. 358/2016] kojom je zahtev za revizijom podnosioca odbio kao neosnovan, dok je zahtev za

revizijom Osiguranja „Illyria“ delimično prihvatio i umanjio novčani iznos za materijalnu kompenzaciju.

18. U obrazloženju presude stoji:

„Predmet rasprave u Vrhovnom sudu bili su revizioni navodi tužioca (podnosioca) prema kome, prilikom smanjenja iznosa nadoknade presuđene od prvostepenog suda, od strane drugostepenog suda, pogrešno je primenjeno materijalno pravo. Međutim Vrhovni sud je našao da su takvi naovodi tužioca neosnovani.“

„Vrhovni sud je delimično prihvatio zahtev za reviziju tužene (Osiguranja „Illyria“) kao osnovan i novčane iznose je smanjio [...] Sud ocenjuje da uzimajući u obzir kriterijume za nadoknadu nematerijalne štete prouzrokovane u saobraćajnoj nesreći kao i dosadašnju sudsku praksu, i presuđene iznose od strane drugostepenog suda u ime nadoknade za fizičke bolove, pretrpljeni strah i umanjnje opšte životne aktivnosti, su previsoki i u suprotnosti sa navedenim kriterijumima.“

Navodi podnosioca

19. Podnosilac navodi *“da je bilo povrede člana 31 Pravo na pravično i nepristrasno suđenje Ustava Republike Kosovo u vezi sa stavom 1 člana 6 Pravo na pravično suđenje Evropske Konvencije za ljudska prava, kao i člana 21 Opšta načela,... jer je pogrešno utvrđenim činjeničnim stanjem i pogrešnom primenom zakonskih odredba od strane Apelacionog i Vrhovnog suda njemu smanjena novčana kompenzacija.“*
20. Podnosilac traži od Suda *„da proglasi nevažećim presudu Vrhovnog suda Kosova Rev. br. 358/2016 od 16.01.2017. god. i presudu Apelacionog suda Kosova AC. br. 4270/14 od 14.09.2016. godine i da se slučaj vrati na ponovno razmatranje.“*

Prihvatljivost zahteva

21. Sud prvo ispituje da li je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti, koji su utvrđeni Ustavom, propisani Zakonom i dalje predviđeni Poslovnikom o radu.
22. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7, člana 113. (Jurisdikcija i ovlašćene strane) Ustava koji propisuju:

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

(...)

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.”

23. Sud primećuje da je podnosilac zahteva ovlašćena strana; zahtev je podnet u skladu sa rokovima propisanim u članu 49. Zakona i podnosilac zahteva je iscrpeo sva pravna sredstva.
24. Međutim, Sud se poziva i na član 48. Zakona [Tačnost podneska], koji kaže:

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.”

25. Sud se, dalje, poziva na pravilo 36 (1) d) i (2) b) Poslovnika o radu, koje predviđa:

“(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:

[...]

d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.

(2) Sudu proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključ:

[...]

b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju osnovnih prava”.

26. U suštini, Sud primećuje da podnosilac smatra da su sudovi povredili njegova prava iz člana 31. Ustava u vezi sa članom 6 EKLJP, jer su u svojim odlukama pogrešno utvrdili činjenično stanje i pogrešno primenili materijalno pravo, što je uticalo na umanjeње novčanog iznosa kompenzacije za materijalnu i nematerijalnu štetu na koju on smatra da ima prava u onom obliku koja mu je dodeljena odlukom Osnovnog suda.
27. U tom smislu, Sud ponavlja da je Evropski sud za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP) utvrdio *„da je uloga redovnih sudova da tumače i premenjuju pravila procesno-materijalnog prava (vidi: mutatis mutandis, García Ruiz protiv Španije [VV], br. 30544/96, paragraf 28, Evropski sud za ljudska prava [ESLJP] 1999-I).“*
28. Sud, takođe, ponavlja da je potpuno utvrđivanje činjeničnog stanja u punoj nadležnosti redovnih sudova i da je uloga Ustavnog suda samo da obezbedi poštovanje prava garantovanih Ustavom i drugim pravnim instrumentima i stoga, ne može da deluje kao sud “četvrte instance”(vidi: ESLJP, slučaj *Akdivar protiv Turske*, br. 21893/93, od 16. septembra 1996. godine, paragraf 65; vidi takođe: *mutatis mutandis* Ustavni sud: slučaj KI86/11, podnosilac zahteva: *Milaim Berisha*, od 5. aprila 2012. godine).
29. Na osnovu toga, Sud nalazi da navodi podnosioca o pogrešnoj primeni i nedoslednoj interpretaciji relevantnih zakonskih odredbi, kao i navodi o pogrešnom utvrđenom činjeničnom stanju koje su, navodno, počinili redovni sudovi pokreću pitanja koja spadaju u delokrug redovnih sudova (zakonitost), a ne u domen Ustavnog suda (ustavnost).
30. Zadatak Ustavnog suda je da ispita da li su, eventualno, povređena ili zanemarena ustavna prava (*pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na delotvoran pravni lek i dr.*), te da li je primena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminatorna.
31. Ovaj Sud će se, dakle, izuzetno upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi utvrđivali činjenice i na tako utvrđene činjenice primenili pozitivno-pravne propise, kada je očigledno da je u određenom postupku došlo do proizvoljnog postupanja redovnog suda, kako u postupku utvrđivanja činjenica, tako i u postupku primene relevantnih pozitivno-pravnih propisa.
32. Međutim, Sud primećuje da je podnosilac u zahtevu Sudu pokrenuo ista pitanja koja se odnose na procesne propuste koje je, navodno, načinio Apelacioni sud prilikom odlučivanja po žalbi tuženog, odnosno Osiguranja „Illyria“.

33. S tim u vezi, Sud zapaža da je identične prigovore podnosilac izneo i pred Vrhovnim sudom, koji se u presudi [Rev. br. 358/2016] iscrpno njima bavio, pri čemu je i ocenio te navode kao neutemeljene, uz obrazloženje koje se ovom Sudu ne čini proizvoljnim.
34. Štaviše, Sud zapaža da je Vrhovni sud takođe ispitao i ostale navode koji su se odnosili na nepravilno utvrđeno činjenično stanje, a što je po navodima podnosioca “*uticalo na Apelacioni sud da umanju novčani iznos kompenzacije*”. Međutim, i te navode je Vrhovni sud našao neosnovanim.
35. Dalje, Sud ne nalazi proizvoljnim ni presudu [Rev. br. 358/2016] Vrhovnog suda i to iz razloga što je Vrhovni sud za sve svoje odluke dao jasna objašnjenja koja imaju zakonsko utemeljenje, kako u pogledu osnove za odbijanje revizionog zahteva podnosioca, tako i u pogledu delimičnog prihvatanja revizionog zahteva tužene.
36. Imajući u vidu navedeno, kao i okolnosti konkretnog predmeta, Sud u obrazloženju osporenih odluka ne vidi bilo kakvu proizvoljnost u primeni materijalnog prava. Takođe, ne može naći elemente koji bi ukazivali na nepravilnost ili arbitrarnost u donošenju osporenih odluka na štetu podnosioca.
37. Shodno tome, Sud smatra da ništa u slučaju predstavljenom od strane podnosioca ne ukazuje da su postupci pred redovnim sudovima bili nepravilni ili proizvoljni da bi Ustavni sud bio uveren da je srž prava na pravično i nepristrasno suđenje bila povređena ili da su podnosiocu zahteva uskraćene bilo kakve procesne garancije, što bi dovelo do povrede tog prava prema članu 31. Ustava ili stavu 1 člana 6 EKLJP.
38. Sud smatra da je obaveza podnosioca zahteva da potkrepi svoje ustavne tvrdnje i podnese *prima facie* dokaz koji ukazuje na povredu prava garantovanih Ustavom i EKLJP. Ta ocena je u skladu sa nadležnošću Suda (vidi: slučaj Ustavnog suda br. KI19/14 i KI21/14, podnosioci zahteva: *Tafil Qorri i Mehdi Syl*, od 5. decembra 2013. godine).
39. Međutim, Sud nalazi da podnosilac zahteva nije potkrepio svoju tvrdnju niti je pokazao da je došlo od povrede njegovih prava.
40. Sud dalje smatra da ne može da deluje kao „sud četvrtog stepena“.
41. Dakle, zahtev podnosioca je očigledno neosnovan na ustavnim osnovama i treba da se proglasi neprihvatljivim u skladu sa pravilom 36 (1) d) i (2) b) Poslovnika o radu.

IZ OVIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova u skladu sa članom 47 Zakona i pravilima 36 (1) d) i (2) b) Poslovnika o radu, na zasjedanju održanom 5. jula 2017. godine jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev kao neprihvatljiv;
- II. DA DOSTAVI stranama ovu odluku;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u saglasnosti sa članom 20. stavom 4. Zakona i
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Altay Suroy

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI123/16, podnosilac zahteva: Vullnet Berisha, ocena ustavnosti rešenja PN. br. 23/16 Apelacionog suda od 18. januara 2016. godine

KI123/16, rešenje o neprihvatljivosti, usvojeno 3. jula 2017. godine, objavljeno 27. septembra 2017. godine

Ključne reči: individualni zahtev, krivični postupak, pravo na pravično i nepristrasno suđenje, vraćanje u pređašnje stanje, zahtev van roka

Podnosilac zahteva je tvrdio da su mu povređena prava garantovana Ustavom, kao i pravo na pravično i nepristrasno suđenje, pravo na pravično suđenje u skladu sa EKLJP-a, tražeći vraćanje u pređašnje stanje, argumentujući da dok je bio u zatvoru nije bio obavešten na vreme o roku za podnošenje zahteva Ustavom sudu.

Sud je smatrao da podnosilac zahteva nije pružio nijedan dokaz, koji bi dokumentovao da zbog objektivnih okolnosti nije uspeo da podnese zahtev u roku od 4 meseca. Iz tog razloga, Sud je utvrdio da je zahtev podnosioca ponovo van roka i shodno tome, neprihvatljiv.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI123/16

Podnosilac

Vullnet Berisha**Ocena ustavnosti rešenja PN. br. 23/16 Apelacionog suda
od 18. januara 2016. godine****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Vullnet Berisha (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), zatvoren u zatvoru Dubrava i zastupljen od strane svog oca Dauta Berishe iz sela Lukare, opština Priština.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava rešenje PN. br. 23/16 Apelacionog suda od 18. januara 2016. godine u vezi sa presudom P. br. 342/2012 Okružnog suda u Prištini od 17. decembra 2012. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporenih odluka, tvrdeći da su povređena prava garantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo u vezi sa članom 6 (1) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: Konvencija).
4. Podnosilac zahteva tvrdi da njegov zahtev treba da se razmotri u skladu sa članom 50. [Povraćaj u pređašnje stanje] Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo, pozivajući se na ograničene mogućnosti, jer se nalazi na izdržavanju zatvorske kazne, da se na vreme obavestio o roku podnošenja svog zahteva.

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), članovima 47. i 49. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem

tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 24. oktobra 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
7. Dana 14. novembra 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Altaya Suroya za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Almiro Rodrigues, Bekim Sejdiu i Selvete Gërzhaliu-Krasniqi.
8. Dana 15. februara 2017. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Apelacionom sudu.
9. Dana 5. maja 2016. godine, Sud je tražio od Osnovnog suda u Prištini da mu dostavi dokaz (povratnicu) koja potvrđuje datum prijema rešenja Apelacionog suda (PN. br. 23/16 od 18. januara 2016. godine) od strane podnosioca zahteva.
10. Dana 16. maja 2016. godine, Osnovni sud u Prištini je podneo dokaz (povratnicu) koja dokazuje da je gore navedeno rešenje uručeno podnosiocu zahteva 26. januara 2016. godine.
11. Dana 3. jula 2017. godine, Veće za razmatranje je razmatralo izveštaj sudije izvestioca i preporučilo Sudu neprihvatljivost zahteva.

Pregled činjenica

12. Dana 10. maja 2012. godine, javni tužilac u Prištini je optužnicom PP. br. 267-10/2012 i PPM. br. 27-5/2012 optužio podnosioca zahteva u saizvršilaštvu sa maloletnikom B. Q. za krivično delo teški slučajevi razbojničke krađe ili razbojništva iz člana 256, stav 1 Krivičnog zakona Republike Kosovo (u daljem tekstu: KZK) i neovlašćeno vlasništvo, kontrola, posedovanje ili upotreba oružja iz člana 328. stav 2 KZK.
13. Dana 17. decembra 2012. godine, Okružni sud u Prištini je presudom P. br. 342/2012 proglasio krivim podnosioca zahteva zbog krivičnih dela razbojnička krađa ili razbojništvo i neovlašćeno vlasništvo, kontrola, posedovanje ili upotreba oružja kažnjivih određenim odredbama KZK-a. Podnosiocu zahteva je izrečena kazna od 5 (pet) godina zatvora i novčana kazna u iznosu od 1000 €.
14. Dana 18. marta 2013. godine, podnosilac zahteva je osporio gore navedenu presudu Okružnog suda pred Apelacionim sudom, tvrdeći bitnu povredu odredba krivičnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđivanje činjeničnog stanja, povredu krivičnog zakona i odluke o kazni, sa predlogom da se ožalbena presuda poništi i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje.
15. Dana 22. jula 2014. godine, Apelacioni sud je presudom PAKR. br. 419/13 odbio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva u vezi sa krivičnim delom razbojnička krađa, dok je preinačio osporenu presudu Okružnog suda i odbio, kao neosnovanu, optužbu za krivično delo neovlašćeno vlasništvo, kontrola, posedovanje ili upotreba oružja, jer je ovo krivično delo uključeno u Zakonu o amnestiji Republike Kosovo.
16. Dana 10. novembra 2014. godine, podnosilac je podneo zahtev za zaštitu zakonitosti Vrhovnom sudu, tvrdeći povredu krivičnog postupka, pogrešnu primenu materijalnog

prava i predložio da mu se izrekne znatno blaža kazna ili da se osporene presude vrate na ponovno suđenje.

17. Dana 26. marta 2015. godine, Vrhovni sud je presudom PML. br. 15/2015 odbio, kao neosnovan, zahtev za zaštitu zakonitosti i potvrdio osporene presude nižestepenih sudova.
18. Dana 17. septembra 2015. godine, podnosilac je podneo zahtev za preispitivanje krivičnog postupka Osnovom sudu u Prištini, tvrdeći da su odluke sudova bile zasnovane na neprihvatljivim dokazima, nezakonitoj identifikaciji i lažnom iskazu svedoka B. Q., jer je identifikacija bila zasnovana na veoma indirektnom opisu.
19. Dana 16. decembra 2015. godine, Osnovni sud je rešenjem Kp. br. 601/2015 odbio, kao neosnovan, zahtev za preispitivanje krivičnog postupka. Osnovni sud je, između ostalog, obrazložio da u zahtevu za preispitivanje krivičnog postupka nije pružena nijedna nova činjenica ili dokaz koji je bio nepoznat za sudove u vreme donošenja osporenih odluka i koji bi sâm ili zajedno sa ostalim dokazima dokazao nevinost podnosioca zahteva ili da se on kazni prema blažoj krivičnoj odredbi.
20. Dana 31. decembra 2015. godine, podnosilac zahteva je izjavio žalbu protiv gore navedenog rešenja Apelacionom sudu, tvrdeći povredu odredaba ZKP-a i člana 31. Ustava, predlažući da se njegova žalba usvoji, kao osnovana, i da se osporeno rešenje poništi i stvar vrati na ponovno suđenje.
21. Dana 18. januara 2016. godine, Apelacioni sud je rešenjem PN. br. 23/16 odbio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva i potvrdio osporeno rešenje Osnovnog suda. Apelacioni sud je usvojio obrazloženje Osnovnog suda da nisu ispunjene pravne pretpostavke za preispitivanje krivičnog postupka, jer nije dokazano da su osuđujuće presude zasnovane na lažnim dokazima svedoka B. Q. i štaviše, svedok B. Q. nije proglašen krivim zbog lažnog svedočenja kao što je propisano odgovarajućim odredbama ZKP-a.

Navodi podnosioca

22. Podnosilac zahteva tvrdi da su povređena prava garantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6 (1) [Pravo na pravično suđenje] Konvencije. Podnosilac zahteva, isto tako, tvrdi povredu člana 7. [Opšta obaveza utvrđivanja potpunih i istinitih činjenica] Zakonika o krivičnom postupku u vezi sa članom 7. [Pristup sudovima] Zakona br. 03/L-199 o sudovima.
23. Što se tiče zahteva za vraćanje u pređašnje stanje na osnovu člana 50. Zakona, podnosilac zahteva tvrdi: *“Na osnovu Zakona o Ustavnom sudu, član 50. ovog Zakona, podnosim ovaj zahtev za vraćanje u prethodno stanje...To jer nisam imao mogućnost da iskoristim moje pravo, jer izdržavam kaznu u zatvoru Dubrava, mogućnost da poznajem sve zakone i moja prava su mi veoma ograničena i nisam imao prilike da se blagovremeno obavestim o roku podnošenja mog zahteva Ustavnom sudu Republike Kosova”*.
24. Što se tiče sprovođenja i pravilnosti sudskog postupka, podnosilac zahteva, između ostalog, tvrdi: *“Tokom ovog sudskog procesa nije pravilno primenjen Zakonik o krivičnom postupku, nisu pravilno ocenjeni dokazi, nije potvrđen moj alibi, nisu pažljivo razmotrene izjave maloletnika B. Q. i oštećenog E. H., nije pravilno ocenjena identifikacija od strane oštećenog (tokom čitavog postupka je bilo nepravilnosti i kontradiktornosti prema zakonskim odredbama), stvoreni su izmišljeni dokazi*

(nepostojeći), kao na primer: oružje koje je uzeto kao dokaz samo na osnovu snimka koji se nalazi na mom telefonu, u zapisnik su uneti neistiniti dokazi”.

25. Podnosilac zahteva tvrdi da je snimio telefonski razgovor vođen između njega i svedoka B. Q. i da će taj snimak doneti u elektronskom obliku (CD), kao novu činjenicu i dokaz koji će potvrditi njegovu nevinost.
26. Konačno, podnosilac zahteva traži od Suda “da se razmotri zakonitost okrivljujuće presude sa brojem P. br. 342/2012 Osnovnog suda u Prištini i svi dokazi uzeti od strane policije, tužilaštva i suda na osnovu kojih je doneta okrivljujuća presuda od 17.12.2014. godine koja je neosnovana i nije argumentovana na činjenicama i dokazima, koja je u suprotnosti sa zakonom na snazi, opštom obavezom za potpuno i pravilno utvrđivanje činjenica iz člana 7. Zakonika o krivičnom postupku Kosova jer niko ne može da se sudi i osuđuje za krivično delo koje nije izvršio, kao što je i propisano u članu 1 i 2 Zakonika o krivičnom postupku Kosova, jer nije potpuno utvrđeno činjenično stanje, otkrivene su nove činjenice koje same ili zajedno sa gore navedenim dokazima opravdavaju nevinost osuđenog lica i doneta je presuda u suprotnosti sa Zakonikom o krivičnom postupku i rešenje Apelacionog suda sa brojem PN. br. 23/16 kojim je odbijena žalba kao neosnovana protiv rešenja Osnovnog suda u Prištini za preispitivanje krivičnog postupka okončanog pravosnažnom presudom”.

Prihvatljivost zahteva

27. Sud prvo razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, propisane Ustavom i dalje precizirane u Zakonu i Poslovniku.
28. U tom smislu, Sud se poziva na član 113.7 Ustava, koji propisuje:

“Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.
29. Sud se poziva na član 49. [Rokovi] Zakona, koji propisuje:

“Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku. U svim ostalim slučajevima, rok počinje na dan javnog objavljivanja odluke ili akta. Ukoliko se zahtev tiče nekog zakona, onda rok počinje da teče od dana stupanja na snagu istog”.
30. Sud se poziva i na član 50. [Povraćaj u pređašnje stanje] Zakona, koji propisuje:

“Ukoliko podnosilac nije bio u mogućnosti da podnese podnesak u predviđenom roku bez svoje krivice, Ustavni sud je dužan da, na osnovu podneska podnosioca, isti vrati u pređašnje stanje. Podnosilac je dužan da podnese podnesak o povraćaju u pređašnje stanje u roku od petnaest (15) dana, od dana kada je prestao razlog propuštanja i ujedno je dužan da obrazloži svoj zahtev. Povraćaj u pređašnje stanje nije dozvoljen ukoliko je prošla godina ili više od dana proteka roka određenog ovim zakonom”.
31. Sud se poziva i na pravilo 36 (1) c) Poslovnika o radu, koje propisuje:
 - (1) “Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:
(...)

c) samo ako je zahtev podnet u roku od četiri meseca od dana kada je odluka o poslednjem delotvornom pravnom sredstvu dostavljena podnosiocu zahteva, ili”.

32. Sud primećuje da je podnosilac zahteva tražio da se u njegovom slučaju primeni član 50. [Povraćaj u predašnje stanje] Zakona, jer: *“...nisam imao mogućnost da iskoristim moje pravo, jer izdržavam kaznu u zatvoru Dubrava, mogućnost da poznajem sve zakone i moja prava su mi veoma ograničena i nisam imao prilike da se blagovremeno obavestim o roku podnošenja mog zahteva Ustavnom sudu Republike Kosova”.*
33. Sud takođe primećuje da podnosilac zahteva pokreće tvrdnje o nepravilnosti sudskog procesa protiv njega, prilikom čega tvrdi da je njegova krivica zasnovana na neargumentovanim dokazima i lažnim iskazima svedoka B. Q.
34. Bez predrasuda na tvrdnje koje je pokrenuo podnosilac zahteva i proces sproveden pred redovnim sudovima, Sud smatra da, pre svega, kao preliminarno pitanje mora razmotriti da li je podnosilac zahteva uspeo da obrazloži primenu člana 50. Zakona za povraćaj u predašnje stanje i da se shodno tome oslobodi od obaveze da podnese zahtev u zakonskom roku od 4 (četiri) meseca u skladu sa članom 49. Zakona.
35. U ovom slučaju, Sud primećuje da je obrazloženje podnosioca zahteva za propust da podnese zahtev Sudu u skladu sa zakonskim rokom propisanim u članu 49. Zakona subjektivne prirode i odnosi se na njegovu nemogućnost da poznaje zakon i svoja prava. Međutim, Sud smatra da podnosilac zahteva nije pružio nijedan dokaz koji bi dokumentovao da zbog objektivnih okolnosti, koje su van njegove kontrole, nije uspeo da podnese zahtev u zakonskom roku od 4 (četiri) meseca.
36. U tom smislu, Sud smatra da izdržavanje kazne zatvora samo po sebi ne predstavlja razlog za oslobađanje od obaveze da se podnese zahtev u zakonskom roku od 4 (četiri) meseca i pored toga, podnosilac zahteva nije pružio nikakav dokaz da je bio sprečen od strane zatvorskih organa da podnese svoj zahtev u skladu sa članom 49. Zakona.
37. Sud, takođe, smatra da Zakon o Ustavnom sudu ispunjava uslove predvidljivosti i dostupan je, jer je objavljen u Službenom listu Republike Kosovo i generalno, dostupan je i u elektronskom obliku na internetu.
38. Podnosilac zahteva ne može da se opravda da nepoznavanje zakona može da mu posluži kao osnov da se oslobodi od obaveze da podnese zahtev u zakonskom roku od 4 (četiri) meseca, jer je imao mogućnosti da zahtev, ako je potrebno i uz odgovarajući pravni savet, podnese u zakonskom roku od 4 (četiri) meseca. (Za dalje razmatranje principa da nepoznavanja zakona ne oslobađa podnosioca zahteva od odgovornosti vidi na primer: *mutatis mutandis*, slučaj *Cantoni protiv Francuske*, [VV], predstavka br. 17862/91, presuda od 11. novembra 1996. godine, stav 35).
39. Sud podseća da je svrha zakonskog roka od 4 (četiri) meseca u skladu sa članom 49. Zakona i pravilom 36 (1) c) Poslovnika, da promoviše pravnu sigurnost, obezbeđujući da se slučajevi koji se odnose na ustavna pitanja razmatraju u razumnom roku i da prethodne odluke nisu stalno otvorene za osporavanje (vidi: slučaj *O’Loughlin i drugi protiv Ujedinjenog kraljevstva*, br. 23274/04, ESLJP, rešenje od 25. avgusta 2005. godine, i *mutatis mutandis*, vidi: slučaj br. KI140/13, podnosilac zahteva: *Ramadan Cakiqi*, rešenje o neprihvatljivosti od 3. marta 2014. godine).
40. Sud primećuje da je dužnost podnosilaca zahteva ili njihovih zastupnika da deluju sa *‘dužnom pažnjom (due diligence)* da bi osigurali da su njihovi zahtevi za zaštitu osnovnih prava sloboda podneti u zakonskom roku od 4 (četiri) meseca, kao što je

propisano članom 49. Zakona i dalje precizirano pravilom 36 (1) c) Poslovnika (vidi, na primer: Ustavni sud Republike Kosovo, slučaj br. KI07/15, rešenje o neprihvatljivosti od 8. decembra 2016. godine, stav 52, kao i druge reference pomenute u toj odluci).

41. Na osnovu dosadašnje razrade, Sud smatra da u ovom slučaju nisu ispunjeni uslovi za povraćaj u pređašnje stanje, kao što je propisano članom 50. Zakona, jer podnosilac zahteva nije uspeo da obrazloži svoj zahtev i nije pružio dokaze koji ukazuju na to kako i zašto bez njegove krivice nije mogao da podnese zahtev u zakonskom roku od 4 (četiri) meseca (vidi: Ustavni sud Republike Kosovo, slučaj br. KI25/15, rešenje o neprihvatljivosti od 2. decembra 2015. godine, stav 29).
42. Pored toga, na osnovu podnetih dokumenta, Sud primećuje da je rešenje Apelacionog suda (PN. br. 23/16 od 18. januara 2016. godine) uručeno podnosiocu zahteva 26. januara 2016. godine, dok je zahtev podnet Sudu 24. oktobra 2016. godine.
43. Na osnovu gore navedenog, zahtev nije podnet u skladu sa članom 49. Zakona i pravilom 36 (1) c) Poslovnika.
44. Sud utvrđuje da je zahtev podnosioca podnet van roka i da treba da se proglasi neprihvatljivim, jer nije podnet u skladu sa članom 49. Zakona i pravilom 36 (1) c) Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 49 Zakona i pravilom 36 (1) c) Poslovnika o radu, dana 3. jula 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- I. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- II. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20 (4) Zakona i
- III. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Altay Suroy

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI116/16, podnositeljka zahteva: Asrije Muçolli, ocena ustavnosti presude Rev. br. 68/2016 Vrhovnog suda Kosova of 19. aprila 2016. godine

KI116/16, rešenje o neprihvatljivosti, usvojeno 03. jula 2017. godine, objavljeno 27. septembra 2017. godine

Ključne reči: individualni zahtev, civilni postupak, pravo na pravično i nepristrasno suđenje, očigledno neosnovan zahtev, neprihvatljiv zahtev

Podnositeljka zahteva je pred Sudom osporava presudu Rev. br. 68/2016 Vrhovnog suda Republike Kosovo od 19. aprila 2016. godine. Podnositeljka zahteva je tom prilikom tvrdila da joj je odlukama redovnih sudova povređeno pravo na pravično suđenje i ljudska prava i osnovne slobode garantovane EKLjP-a.

Sud je utvrdio da podnositeljka zahteva nije argumentovala kako je i zašto došlo do povrede njenih prava i da činjenice koje je iznela podnositeljka zahteva nisu ni u kom slučaju pokazale da su joj redovni sudovi uskratili prava garantovana Ustavom i Konvencijom. Iz ovih razloga, Sud je odlučio da zahtev treba da se proglasi kao očigledno neosnovan na ustavnim osnovama i prema tome, neprihvatljiv je.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI116/16

Podnosilac

Asrije Muçolli**Ocena ustavnosti presude Rev. br. 68/2016 Vrhovnog suda Kosova
od 19. aprila 2016. godine****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërzhaliu-Krasniqi, sudija
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnela Asrije Muçolli (u daljem tekstu: podnositeljka zahteva) iz Podujeva.

Osporena odluka

2. Podnositeljka zahteva osporava presudu Rev. br. 68/2016 Vrhovnog suda od 19. aprila 2016. godine u vezi sa presudom Ac. br. 2017/2015 Apelacionog suda od 21. decembra 2015. godine i presudom C. br. 2934/11 Osnovnog suda u Prištini od 27. februara 2015. godine.
3. Podnositeljka zahteva je primila presudu Vrhovnog suda 8. juna 2016. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene presude Rev. br. 68/2016 Vrhovnog suda od 19. aprila 2016. godine.
5. Podnositeljka zahteva tvrdi povredu člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

6. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članovima 47. i 48. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon), kao i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

7. Dana 22. septembra 2016. godine, podnositeljka je podnela zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
8. Dana 19. oktobra 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Altaya Suroya za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Almiro Rodrigues (predsedavajući), Ivan Čukalović i Arta Rama-Hajrizi.
9. Dana 29. novembra 2016. godine, Sud je obavestio podnositeljku o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu. Istog datuma, Sud je tražio od podnositeljke zahteva da podnese dokaz (povratnicu) koja pokazuje datum prijema osporene odluke.
10. Dana 6. decembra 2016. godine, Osnovni sud u Prištini je podneo Sudu povratnicu koja pokazuje da je podnositeljka zahteva primila osporenu odluku Vrhovnog suda 8. juna 2016. godine.
11. Dana 3. jula 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo Sudu preporuku o neprihvatljivosti.

Pregled činjenica

12. Dana 9. decembra 2003. godine, Energetska korporacija Kosova (u daljem tekstu: EKK) je odlukom br. 5594, utvrdila da podnositeljki priznaje pravo za naknadu troškova prilikom nastavljanja lečenja u inostranstvu zbog povrede na radnom mestu kada su joj izazvane teške telesne povrede.
13. Dana 17. decembra 2003. godine, EKK je 'urgencijom' tražila od nemačke kancelarije na Kosovu da podnositeljki zahteva omogući izdavanje vize za Nemačku zbog medicinskog tretmana, s obzirom da je povređena na radnom mestu.
14. Dana 7. jula 2005. godine, podnositeljka zahteva je podnela tužbu protiv EKK-a pred Opštinskim sudom u Prištini zbog naknade štete iz radnog odnosa. Podnositeljka zahteva je u to vreme tražila, između ostalog, naknadu u iznosu od 69.000 evra zbog fizičkog i psihičkog bola, smanjenja životnih aktivnosti, smanjenja radnih sposobnosti-invalidnosti, fizičke unakaženosti i troškova lečenja. Podnositeljka zahteva je priložila i dokaze o konstataciji njenog zdravstvenog stanja od strane medicinskih stručnjaka.
15. Dana 19. jula 2007. godine, Opštinski sud u Prištini je presudom C1. br. 230/2005 delimično usvojio tužbu podnositeljke zahteva i obavezao tuženu EKK da joj, između ostalog, nadoknadi određen iznos u evrima u roku od 15 dana od

dana prijema presude na ime fizičkog i duhovnog bola, smanjenja životnih aktivnosti, smanjenja radne sposobnosti- invalidnosti i telesnog unakaženja.

16. Opštinski sud je, između ostalog, utvrdio da među stranama nije sporna činjenica da je podnositeljka zahteva povređena na radnom mestu i taj zaključak se takođe potkrepljuje dokumentima izdatim od strane same EKK i medicinskih stručnjaka. Opštinski sud je, između ostalog, dodao i da EKK nije preduzela potrebne mere u cilju zaštite podnositeljke zahteva na radnom mestu i na osnovu relevantnih zakonskih odredaba i objektivnog prava bila je odgovorna za njene povrede na radnom mestu.
17. EKK je uložila žalbu na gore navedenu presudu pred Okružnim sudom u Prištini sa predlogom da se osporena presuda preinači ili ukine i slučaj vrati na ponovno suđenje.
18. Dana 11. marta 2009. godine, Okružni sud u Prištini je presudom Ac. br. 771/2008 utvrdio:

“I. ODBIJA se kao neosnovana žalba tužene, Energetske korporacije Kosova u Prištini, dok se presuda C1.br. 230/05 Opštinskog suda u Prištini, od 19. jula 2007. godine., u stavu 1, u delu koji se odnosi na nadoknadu štete za fizički bol u iznosu od 7.000 E, za smanjenje životne aktivnosti u iznosu od 15.000 E, za telesna unakaženja iznos od 14.000 E, kao i u ime nege i strane pomoći iznos od 200 E, u ime pojačane ishrane iznos od 300 E, sa zakonskom kamatom koju banka plaća za oročena sredstva na godinu dana, počevši od dana medicinske ekspertize od 20. decembra 2006. god. do konačne isplate kao i stav 3, koji se bavi sa naknadom troškova postupka u iznosu od 1.366,00 E POTVRĐUJE.

II. DELIMIČNO se usvaja žalba tužene dok se osporena presuda u stavu 1 izreke u delu koji se bavi sa nadoknadom štete za duhovni bol u iznosu od 7.000 E, kao i za smanjenje radne sposobnosti – invaliditeta u iznosu od 15.000 E, PONIŠTAVA i stvar se vraća prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

Ista presuda u st. II izreke, ostaje nepromenjena”.

19. U međuvremenu, EKK je podnela zahtev za reviziju na gore navedenu presudu pred Vrhovnim sudom zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primene materijalnog prava sa predlogom da se obe presude nižestepenih sudova preinače i tužbeni zahtev podnositeljke odbije kao neosnovan.
20. Dana 8. novembra 2011. godine, Vrhovni sud je rešenjem Rev br. 289/2009 usvojio, kao osnovanu, reviziju EKK-a, ukinuo presude nižestepenih sudova i predmet vratio prvostepenom sudu na ponovno suđenje. Vrhovni sud je, između ostalog, obrazložio da su nižestepeni sudovi pogrešno primenili materijalno pravo i nije utvrđeno da li je podnositeljka zahteva tražila zaštitne mere na radnom mestu i da li je bilo neophodno da joj EKK obezbedi neophodnu opremu za zaštitu na radu.

21. Dana 1. januara 2013. godine, počela je primena Zakona o sudovima (br. 03/L-199) koji je utvrđivao: *“Član 2.1.1.2 Osnovni sud - prvostepeni sud, sa sedištem u sedam regionalna centra, koji se osniva ovim zakonom; Član 17.1 Apelacioni sud se osniva kao drugostepeni sud, sa mesnom nadležnošću na celoj teritoriji Republike Kosovo”*.
22. Dana 27. februara 2015. godine, Osnovni sud u Prištini je presudom C. br. 2934/11 odbio, kao neosnovan, tužbeni zahtev podnositeljke zahteva da joj na ime materijalne i nematerijalne štete nadoknadi iznos od 69,000 evra. Osnovni sud je izveo dokaze pružene od strane medicinskih stručnjaka i saslušao tri svedoka u vezi sa povredom podnositeljke zahteva na radnom mestu.
23. Dana 10. aprila 2015. godine, podnositeljka zahteva je uložila žalbu na gore navedenu presudu Osnovnog suda pred Apelacionim sudom zbog bitnih povreda određaba parničnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primene materijalnog prava. Podnositeljka zahteva se, između ostalog, žalila da Osnovni sud nije dao odgovarajuće i ubedljivo obrazloženje o tome zašto nije prihvatio iskaze svedoka da je ona povređena na radnom mestu, zasnivajući se na apsurdnom obrazloženju da nije sastavljen zapisnik ili izveštaj o nesreći na radu.
24. Dana 21. decembra 2015. godine, Apelacioni sud je presudom Ac. br. 2017/2015 odbio, kao neosnovanu, žalbu podnositeljke zahteva i potvrdio presudu Osnovnog suda. Apelacioni sud je, između ostalog, utvrdio da podnositeljka zahteva nije uspela da konkretnim dokazima dokaže da je povređena na radnom mestu.
25. Dana 3. februara 2016. godine, podnositeljka je podnela zahtev za reviziju na presude Osnovnog suda i Apelacionog suda pred Vrhovnim sudom zbog bitnih povreda određaba parničnog postupka i pogrešne primene materijalnog prava. Podnositeljka zahteva je navela da: (i) nižestepeni sudovi nisu postupili po primedbama Vrhovnog suda, jer nisu utvrdili činjenicu da li je EKK, kao poslodavac, bila obavezna da obezbedi zaštitna sredstva na radu, (ii) nižestepeni sudovi nisu obrazložili zbog čega nisu bile pouzdane izjave svedoka koje ukazuju na to da je podnositeljka zahteva povređena na radnom mestu (iii) povrede na radu se ne argumentuju samo na osnovu izveštaja o nesreći u radu, već se to može potvrditi i svedocima koji znaju i koji su izjavili da je podnositeljka zahteva povređena na radnom mestu.
26. Dana 19. aprila 2016. godine, Vrhovni sud je presudom Rev br. 68/2016 odbio, kao neosnovanu, reviziju podnositeljke zahteva podnetu na presudu Apelacionog suda. Vrhovni sud je, između ostalog, obrazložio da (i) su nižestepeni sudovi obrazložili zašto nisu uzete u obzir izjave saslušanih svedoka, (ii) na osnovu izvedenih dokaza nije utvrđeno da je podnositeljka zahteva povređena na radnom mestu (iii), s obzirom da nije dokazano da je tužilja povređena na radnom mestu, onda ne treba da se utvrdi činjenica da li je tužena EKK obezbedila sredstva za zaštitu na radu.
27. Relevantni deo gore navedene presude Vrhovnog suda utvrđuje:

“Na osnovu utvrđenog činjeničnog stanja, po oceni Vrhovnog suda, u ovom pravnom pitanju, materijalno pravo je pravilno primenjeno, kada je utvrđeno da se nesreća desila 04.11.2002. godine, original prijavnog lista nesreće na poslu u zdravstvenom zavodu tužene ne postoji, a u zdravstvenom dosijeu tužilje u Zdravstvenom zavodu EKK-a, proizilazi da se tužilja povredila marta 2003. godine a javila se u Zdravstveni zavod EKK-a, 6 meseci nakon povrede. Po pismenom izveštaju stručnjaka dr ing. Hamit Nuredini, je utvrđeno da se tužilja nije povredila na poslu.

Da bi postojala obaveza za naknadu štete, moraju biti ispunjena 4 uslova: 1. da postoje subjekti obavezujućeg odnosa i odgovornost za prouzrokovanu štetu, izazivač štete i oštećena strana, 2. Da postoji činjenica oštećivanja iz koje proističe šteta, 3. Da postoji prouzrokovana šteta, 4. da postoji uzročno posledična veza između uzročne radnje i prouzrokovane štete, 5. da postoji nezakonitost delovanja, odnosno ne delovanja, od kojeg je šteta prouzrokovana. U konkretnom slučaju nije utvrđeno da li joj je povreda prouzrokovana na radnom mestu, za što bi bila odgovorna tužena.

Ne stoje navodi revizije da prvostepeni sud nije postupio po primedbama Vrhovnog suda Kosova datim u njegovom rešenju Rev.br.289/2009, od 08.11.2011. godine, o tome da li je tužena obezbedila zaštitnu opremu, iz razloga da izvođenjem dokaza, nije utvrđeno da je tužilja zadobila povrede na radnom mestu i da nije potrebno utvrditi činjenicu da li je tužena obezbedila zaštitnu opremu na radu. Prvostepeni sud je obrazložio činjenicu da nije uzeo u obzir izjave saslušanih svedoka, jer one nisu pouzdane da bi utvrdili činjenicu da li je tužilja pretrpela povrede na radnom mestu, zbog toga i primedbe revizije da prvostepeni sud nije uzeo u obzir izjave saslušanih svedoka u odlučivanju u ovom pravnom pitanju, ne stoje”.

Navodi podnosioca

28. Podnositeljka zahteva tvrdi povredu člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava.
29. Podnositeljka zahteva tvrdi da se ”u presudi od 19.07.2007. godine jasno vidi da tužena nije osporila moju povredu na radnom mestu i prihvatila je i izveštaj o povredama sa brojem protokola 547 od 08.05.2003. godine, ali je osporila vrste povreda i iznose koje je tražila tužilja, i sud je presudom Cl. br. 230/2005 od 19.07.2007. godine delimično usvojio tužbeni zahtev tužilje, koja je delimično potvrđena od strane Okružnog suda u Prištini AC. br. 77112008 od 11.03.2009. godine, ukidajući samo deo koji se odnosi na presuđeni deo za duhovne boli i smanjenje radne sposobnosti”.
30. Podnositeljka zahteva tvrdi: “Sud presudom C. br. 2934/2011 od 27.02.2015. godine nije uzeo u obzir posete lekaru u Domu zdravlja u Podujevu, iskaze svedoka koji su bili prisutni u momentu kada sam zadobila povrede, kao i izveštaj o povredama sa brojem 547, koji je zaveden 08.05.2003. godine, koji je izdat i potpisan od strane nadzornika, odnosno direktora Muse Jusufi 10.11.2002. godine”.

31. Podnositeljka zahteva tvrdi: *“Zastupnik EKK-a, Osë Kuqi, je tokom sudskog razmatranja 23.12.2014. godine naveo da postoji osnovana sumnja da se tužilja povredila van radnog mesta i tom izjavom zastupnika tužene se vidi kakav tretman imaju radnici koji zadobiju povrede na svojim radnim mestima u EKK-u, odnosno u elektro Kosovu, jer je Osë Kuqi od početka bio upoznat sa mojom povredom na radnom mestu i bio je ovlašćen od strane EKK-a da odem do nemačke kancelarije u Prištini, da podnesem urgenciju da mi daju vizu za Nemačku što je pre moguće, a to se vidi u punomoćju sa brojem protokola 5882 od 19.12.2003. godine”.*
32. Podnositeljka zahteva tvrdi da su Vrhovni sud i Apelacioni sud doneli neobrazložene odluke u kojima se tvrdi: *“Apelacioni sud pored toga što nije obrazložio svoje odluke/ zaključke, nije čak ni ponovio obrazloženja prvostepenog suda – i nije obrazložio zašto se slaže sa obrazloženjem prvostepenog suda...Vrhovni sud Kosova je prećutno ponovio sve povrede prethodnih stepena, pretvarajući ih u kontinuirane povrede osnovnih prava i sloboda od strane sudske vlasti države. Sud, između ostalog, uopšte ne opravdava svoje odluke da nije došlo do povrede formalnog prava i da nije povređeno materijalno pravo”.*
33. Na kraju, podnositeljka zahteva traži od Suda da proglasi nevažećom presudu C. br. 2934/2011 Osnovnog suda u Prištini od 27. februara 2015. godine, presudu Ac. br. 2017/2015 Apelacionog suda od 21. decembra 2015. godine i presudu Rev br. 68/2016 Vrhovnog suda od 19. aprila 2016. godine i vrati zahtev na ponovno suđenje, kako bi se joj se pružila prilika za pravično i nepristrasno suđenje.

Prihvatljivost zahteva

34. Sud će prvo razmotriti da li je podnositeljka zahteva ispunila uslove prihvatljivosti propisane Ustavom, dalje utvrđene u Zakonu i u Poslovniku.
35. U tom smislu, Sud se poziva na član 113.7 Ustava, koji propisuje:
“Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.”.
36. Sud se poziva na članove 48. i 49. Zakona, koji propisuju:

Član 48 Tačnost podneska

Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnih organa koji podnosilac želi da ospori”.

Član 49 Rokovi

Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku. [...]”.

37. Sud se, takođe, poziva na pravilo 36 (2) d) Poslovnika, koje propisuje:

“(2) *Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključí:*

d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepio svoju tvrdnju”.

38. U ovom slučaju, Sud primećuje da je podnositeljka zahteva ovlašćena strana da podnese zahtev, da je iscrpela sva delotvorna pravna sredstva u skladu sa članom 113.7 Ustava i zahtev je podnela u zakonskom roku od 4 (četiri) meseca koji je propisan članom 49. Zakona.
39. Sud takođe treba da utvrdi da li je podnositeljka zahteva uspeła da u svom zahtevu navede i potkrepi tvrdnje pokrenute u skladu sa članom 48. Zakona.
40. Podnositeljka zahteva u suštini tvrdi da redovni sudovi nisu uzeli u obzir dokaze koje je ona iznela kojim bi utvrdili da je povređena na radnom mestu i kojim bi utvrdili da je EKK bila obavezna, kao poslodavac, da joj nadoknadi materijalnu i nematerijalnu štetu koju je zadobila kada je povređena na radnom mestu.
41. Ustavni sud podseća da nije sud utvrđivanja činjenica i da je pravično i potpuno utvrđivanje činjeničnog stanja je u nadležnosti redovnih sudova. Uloga Ustavnog suda je samo da obezbedi poštovanje ustavnih standarda tokom sudskih postupaka pred redovnim sudovima; dakle, ne može da postupi kao “sud četvrtog stepena” (vidi: slučaj *Akdivar protiv Turske*, br. 21893/93, ESLJP, presuda od 16. septembra 1996. godine, stav 65, vidi, takođe: *mutatis mutandis* slučaj KI86/11, podnosilac zahteva: *Milaim Berisha*, rešenje o neprihvatljivosti od 5. aprila 2012. godine i slučaj br. KI86/16, podnosilac zahteva: “*BENI Ndërmarrje Tregtare*, rešenje o neprihvatljivosti od 11. novembra 2016. godine).
42. Sud naglašava da je njegova dužnost da utvrdi da li su postupci pred redovnim sudovima bili pravični u celosti, uključujući i način uzimanja dokaza (vidi: slučaj *Edwards protiv Ujedinjenog kraljevstva*, br. 13071/87, izveštaj evropske komisije o ljudskim pravima od 10. jula 1991. godine).
43. Sud takođe ističe da nije njegova dužnost da se bavi greškama u činjenicama ili zakonu za koje se tvrdi da su počinjene od strane redovnih sudova tokom ocene dokaza ili primene zakona (zakonitost), osim ako su one rezultirale povredom prava i sloboda zaštićenih Ustavom (ustavnost).
44. Dužnost je redovnih sudova da tumače i primenjuju relevantna pravila procesnog i materijalnog prava (vidi: *mutatis mutandis*, *Garcia Ruiz protiv Španije* [VV], br. 30544/96, stav 28, Evropski sud za ljudska prava [ESLJP] 1999-I).
45. Što se tiče tvrdnji o prihvatljivosti dokaza, Sud smatra da, iako član 31. Ustava i član 6. Konvencije garantuju pravo na pravično suđenje, oni ne propisuju nijedno pravilo o prihvatljivosti takvih dokaza koji, prema važećem zakonu na Kosovu, pre svega predstavljaju pitanje zakonitosti. Naročito, nije dužnost Suda da se bavi greškama u činjenicama ili zakonu počinjenim od strane redovnih

sudova, osim i u meri u kojoj su mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom. (Ustavni sud Republike Kosovo: slučaj br. KI114/15, podnosilac zahteva: *Feride-Ali Shala*, ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda Kosova PML. br. 95/2015 od 12. maja 2015. godine, rešenje o neprihvatljivosti od 17. maja 2016. godine, stav 39 i druge reference).

46. Pored toga, Sud primećuje da je podnositeljki zahteva omogućeno sprovođenje postupka na osnovu principa kontradiktornosti; da je imala priliku tokom različitih faza postupka da iznese argumente i dokaze koje je smatrala relevantnim za svoj slučaj; da joj je data mogućnost da efikasno ospori argumente i dokaze predstavljene od suprotne strane; i da su svi argumenti koji su bili relevantni za rešenje njenog slučaja saslušani i razmotreni od strane redovnih sudova; da su činjenični i pravni razlozi protiv osporene odluke detaljno predstavljeni. Shodno tome, proizilazi da su postupci pred redovnim sudovima, gledano u celini, bili pravični (vidi: na primer, slučaj *Garcia Ruiz protiv Španije* [VV], predstavka br. 30544/96, presuda od 21. januara 1999. godine, stav 29).
47. Nije dužnost Suda da spekulise da li su iskazi svedoka koje je pozvala podnositeljka zahteva jači dokazi u poređenju sa dokazima pruženim od strane suprotne strane i zaključcima donetim od strane redovnih sudova. Ne postoji nijedan element koji bi doveo Sud dotle da zaključi da su redovni sudovi postupali proizvoljno ili neopravdano tokom utvrđivanja činjenica ili tumačenja domaćeg prava (vidi: slučaj *Alimućaj protiv Albanije*, ESLjP, predstavka br. 20134/05, presuda od 7. februara 2012. godine, stav 176).
48. U ovom pogledu, treba uzeti u obzir, budući da je ovo vrlo čest izvor nesporazuma među podnosiocima zahteva da „pravičnost“ prema članu 31 nije „substancijalna“ pravičnost (taj pojam je jednim delom pravni, jednim delom etički i može ga primeniti samo sudeći sudija), već je to „procesna“ pravičnost. U praktičnom smislu, to se svodi na kontradiktorni postupak gde se strane saslušaju i postave pod istim uslovima pred sudom (Ustavni sud Republike Kosovo: slučaj br. KI42/16 podnosilac zahteva: *Valdet Sutaj*, ocena ustavnosti rešenja Vrhovnog suda Kosova Rev. br. 201/2015 od 8. septembra 2015. godine, rešenje o neprihvatljivosti od 7. novembra 2016. godine, stav 41 i druge reference pomenute u ovoj odluci).
49. Član 31. Ustava ne garantuje povoljan ishod u slučaju podnosilaca zahteva niti dozvoljava da Sud dovede u pitanje materijalnu pravdu ishoda građanskog spora gde uglavnom jedna od strana dobija, a druga gubi (Ustavni sud Republike Kosovo: slučaj br. KI142/15 podnosilac zahteva: *Habib Makiqi*, ocena ustavnosti presude Rev. br. 231/2015 Vrhovni sud Kosova od 1. septembra 2015. godine, rešenje o neprihvatljivosti od 1. novembra 2016. godine, stav 43).
50. Činjenica da se podnositeljka zahteva ne slaže sa ishodom slučaja ne može da joj posluži kao pravo da pokrene argumentovanu tvrdnju o povredi člana 31. Ustava (vidi: na primer slučaj br. KI125/11, *Shaban Gojnovci*, rešenje o neprihvatljivosti od 28. maja 2012. godine, stav 28).
51. U ovim okolnostima, Sud smatra da podnositeljka zahteva nije dokazima potkrepila svoje tvrdnje o povredi osnovnih ljudskih prava garantovanih Ustavom i Konvencijom. Činjenice slučaja ne ukazuju na to da su redovni sudovi

postupali u suprotnosti sa proceduralnim garancijama utvrđenim u Ustavu i Konvenciji.

52. Shodno tome, zahtev je na ustavnim osnovama očigledno neosnovan i mora se proglasiti neprihvatljivim kao što je utvrđeno članom 113.7 Ustava, propisano članom 48. Zakona i dalje precizirano u pravilu 36 (2) (d) Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova u skladu sa članom 113.7 Ustava, članovima 47 i 48 Zakona i pravilom 36 (2) d) Poslovnika o radu, na zasedanju održanom 3. jula 2017. godine jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev kao neprihvatljiv;
- II. DA DOSTAVI stranama ovu odluku;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u saglasnosti sa članom 20. stavom 4. Zakona i
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Altay Suroy

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI32/17, podnosilac zahteva: Afrim Radoniqi, ocena ustavnosti presude Pml. br. 276/2016 Vrhovnog suda od 5. decembra 2016. godine

KI32/17, rešenje o neprihvatljivosti od 5. septembra 2017. godine, objavljeno 27. septembra 2017. godine

Ključne reči: individualni zahtev, krivični postupak, jednakost pred zakonom, pravo na pravično i nepristrasno suđenje, zahtev očigledno neosnovan

Podnosilac je podneo zahtev Sudu, kojim je tražio ocenu ustavnosti presude Vrhovnog suda. Podnosilac zahteva je tvrdio da krivično delo sukob interesa, kojim je optužen, nije primenjivo u njegovom slučaju, jer je prilikom registracije privatne imovine delovao u privatnom, a ne u službenom svojstvu.

Podnosilac zahteva je tvrdio da je došlo od povrede člana 24, člana 31 i člana 42, Ustava.

Ustavni sud je utvrdio da je zahtev podnosioca očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, jer činjenice koje je on podneo ne opravdavaju njegovu tvrdnju o povredi prava na jednakost pred zakonom, pravično i nepristrasno suđenje i zaštitu imovine.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI**slučaju br. KI32/17**

Podnosilac

Afrim Radoniqi

**Ocena ustavnosti
presude Pml. br. 276/2016 Vrhovnog suda,
od 5. decembra 2016. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

U sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Afrim Radoniqi iz Đakovice (u daljem tekstu: podnosilac zahteva).

Osporena odluka

2. Osporena odluka je presuda Pml. br. 276/2016 Vrhovnog suda od 5. decembra 2016. godine, kojom je odbijen, kao neosnovan, zahtev podnosioca za zaštitu zakonitosti protiv presude PAKR. br. 497/2016 Apelacionog suda i presude PKR. br. 105/2015 Osnovnog suda u Đakovici.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene presude, kojom su navodno povređena prava podnosioca zahteva garantovana članom 24. [Jednakost pred zakonom], 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i 46. [Zaštita imovine] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na stavu 7 člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članu 22. [Procesuiranje podnesaka] i 47. [Individualni zahtevi] Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika o radu Ustavnog suda (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 13. marta 2017. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

6. Dana 7. aprila 2017. godine, predsjednica Suda je imenovala sudiju Almira Rodriguesa za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Snezhana Botusharova i Bekim Sejdiu.
7. Dana 14. aprila 2017. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i tražio od njega da popuni formular zahteva i priloži presude Osnovnog suda i Apelacionog suda. Istog datuma, Sud je poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu.
8. Dana 3. maja 2017. godine, podnosilac je podneo popunjen formular zahteva i tražene presude.
9. Dana 5. septembra 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

10. Dana 14. septembra 2012. godine, podnosilac zahteva, koji je bio državni pravobranilac opštine Đakovica, je kupio nepokretnu imovinu od ZD-a. Ugovor je potvrdio Osnovni sud u Kraljevu istog dana. Zatim, Direkcija za katastar, imovinu i geodeziju Skupštine opštine Đakovica je obustavila i kasnije odbila registraciju nepokretne imovine.
11. Dana 11. aprila 2013. godine, podnosilac zahteva je, kao predstavnik ZD-a, uložio žalbu Ministarstvu životne sredine i prostornog planiranja – Kosovskoj agenciji za katastar, tražeći registraciju nepokretne imovine u javnom katastarskom registru.
12. Dana 10. juna 2015. godine i 27. oktobra 2015. godine, tužilac iz Đakovici je podigao optužnicu PP/I. br. 35/2015 i PP/I. br. 22/2015 protiv podnosioca zahteva za izvršenje krivičnih dela falsifikovanje službenih dokumenata, zloupotrebe službenog položaja ili ovlašćenja i sukoba interesa.
13. Dana 18. jula 2016. godine, Osnovni sud u Đakovici je (presuda PKR. br. 105/2015) proglasio podnosioca zahteva krivim i osudio ga novčanom kaznom, jer je, dok je bio zaposlen kao državni pravobranilac opštine Đakovica, uložio žalbu Kosovskoj agenciji za katastar i predstavio se kao privatni pravni zastupnik ZD-a.
14. Neodređenog datuma, podnosilac zahteva je uložio žalbu Apelacionom sudu, tvrdeći *“bitnu povredu odredaba krivičnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđivanje činjeničnog stanja, povredu krivičnog zakona i odluke o kazni”*.
15. Dana 20. septembra 2016. godine, Apelacioni sud je (presuda PARK. br. 497/2016) delomično usvojio žalbu podnosioca zahteva, odnosno kaznio ga s nižom kaznom, s obzirom na to da je podnosilac *“istovremeno zastupao svog klijenta ZD delujući kao njegov zakonski zastupnik (...), obraćajući se i Ministarstvu životne sredine i prostornog planiranja u Prištini (...), izjavljujući tako žalbu u njegovo ime protiv odluke Direkcije za katastar, imovinu i geodeziju opštine Đakovica, a istovremeno drži položaj državnog pravobranioca”*.
16. Neodređenog datuma, podnosilac je podneo zahtev za zaštitu zakonitosti, tvrdeći *“povredu krivičnog zakona”* i *“bitnu povredu ZKPRK”*. Pored toga, podnosilac zahteva je tvrdi da je *“došlo do povrede materijalnog prava koje dovodi u sumnju zakonitost pobijanih presuda”*.
17. Dana 5. decembra 2016. godine, Vrhovni sud je (presuda Pml. br. 276/2016) odbacio, kao neosnovan, zahtev za zaštitu zakonitosti, smatrajući da je podnosilac zahteva *“učestvovala u administrativnom postupku u Direkciji za katastar, imovinu i geodeziju*

u opštini Đakovica, iako je on u opštini Đakovica imao poziciju javnog pravobranioca. Dakle, ispunjeni su svi suštinski elementi krivičnog dela za koje je osuđeni proglašen krivim (...)."

Relevantni zakon

Krivični zakon Republike Kosovo br. 04/L-082

Član 424 Sukob interesa

1. Ovlašćeno lice koje učestvuje u nekoj zvaničnoj stvari u kojoj on, član porodice, ili bilo koje povezano pravno lice, imaju finansijski interes, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

[...]

4. U svrhe ovog člana, „zvanična stvar“ znači sudski ili drugi zvanični postupak; molba, zahtev za odlučivanje ili drugo javno razmatranje; ugovor ili tužba; javna aukcija ili druga nabavka; ili, stvar koja na drugi način utiče na finansijske ili lične interese ovlašćenog lica ili drugog lica.

Navodi podnosioca

18. Podnosilac zahteva tvrdi da su mu osporenim odlukom povređena prava na jednakost pred zakonom, na pravično i nepristrasno suđenje i na zaštitu imovine.
19. Podnosilac zahteva tvrdi da su *“odredbe Ustava i materijalnog prava (...) prekršene”,* jer je osporena odluka *“u potpunosti protivrečna i konfuzna, isto ne argumentuje gde stoji konzumiranje krivičnog dela – povreda krivičnog zakona”.*
20. Podnosilac zahteva takođe tvrdi da mu se *“uskraćuje ustavno pravo na vlasništvo nepokretnosti, uskraćuje mu se pravo da preduzme radnje kako bi stupio u pravnom prometu za kupovinu i prodaju nepokretnosti”.*
21. Podnosilac zahteva takođe tvrdi da su *“odredbe Ustava Republike Kosova povređene, odnosno član 24, tačka 1, tačka 2 (Jednakost pred zakonom), Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima, Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda sa njenim Protokolima (direktno primenjiva u Republici Kosovo, primenjiva preko člana 22. Ustava)”.*
22. Podnosilac zahteva u nastavku tvrdi da su njegova prava *“povređena uprkos činjenici da su takva prava garantovana Ustavom Republike Kosovo i međunarodnim instrumentima o ljudskim pravima (...). Ova prava su sloboda, IMOVINA, sigurnost i otpor ugnjetavanju”.*
23. Podnosilac zahteva traži od Suda *“da nakon izvođenja i potvrđivanja navoda od strane žalioa donese meritornu odluku o navodima navedenim u žalbi od strane žalioa Afrim-a Radoniqi”,* ovde podnosilac zahteva.

Prihvatljivost zahteva

24. Sud se poziva na član 46. [Prihvatljivost] Zakona, koji propisuje:

Ustavni sud prima i procesuirá podneske podnešene na osnovu člana 113, stava 7 Ustava Republike Kosovo, ukoliko utvrdi da su ispunjeni zakonski uslovi.

25. Dakle, Sud ispituje da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti propisane Ustavom, dalje utvrđene u Zakonu i predviđene u Poslovniku.
26. U tom smislu, Sud se poziva na član 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuje:

*1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.
[...]*

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.

27. Sud se poziva i na član 49. [Rokovi] Zakona, koji propisuje:

Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku. U svim ostalim slučajevima, rok počinje na dan javnog objavljivanja odluke ili akta. [...].

28. U tom smislu, Sud primećuje da je podnosilac zahteva ovlašćena strana, osporava akt Vrhovnog suda kao javni organ, iscrpeo je pravna sredstva koja su mu bila dostupna i podneo je zahtev u propisanom zakonskom roku od 4 (četiri) meseca.

29. Međutim, Sud se u nastavku poziva na član 48. Zakona, koji propisuje:

Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.

30. Pored toga, Sud se poziva na pravilo 36 (1) (d) i 36 (2) (b) (d) Poslovnika, koje propisuje:

(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:

d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan

(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:

[...]

(b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju ustavnih prava.

(d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepeo svoju tvrdnju.”

31. U tom smislu, Sud podseća da je podnosilac zahteva tražio zaštitu zakonitosti, tvrdeći “bitnu povredu ZKPRK” i “povredu krivičnog zakona”. Međutim, ove tvrdnje se odnose na domen zakonitosti i kao takve ne spadaju u nadležnost Ustavnog suda.
32. U stvari, podnosilac zahteva traži od Suda da “doneše meritornu odluku o navodima navedenim u žalbi od strane žalioaca Afrim-a Radoniqi”. U suštini, podnosilac zahteva ponavlja iste tvrdnje pred ovim Sudom.
33. Sud primećuje da je Vrhovni sud smatrao da “bitne povrede odredaba krivičnog postupka (...) nisu precizirane” i “nije objašnjeno o kojoj se povredi (...) radi. Štaviše, nije dato objašnjenje o tome gde se konkretno nalaze nedostaci presuda, kada se radi o

obrazloženju odlučujućih činjenica, već se samo navodi da oni nedostaju. Dakle, ovaj sud [Vrhovni sud] zaključuje da su takvi navodi neosnovani”.

34. Podnositelj zahteva je isto tako tvrdio “*povredu krivičnog zakona*”, uglavnom smatrajući da krivično delo sukob interesa nije primenjivo u njegovom slučaju i da su razlozi dati u presudi Vrhovnog suda kontradiktorni i konfuzni; njima se ne objašnjava “*gde stoji konzumiranje krivičnog dela*”.
35. U tom smislu, Sud primećuje da je Vrhovni sud smatrao da su nižestepeni sudovi “*pravilno našli da se u konkretnom slučaju ne radi o donošenju odluke od strane osuđenog ili Kancelarije javnog pravobranioca, već samo o ostalim radnjama osuđenog*”, jer “*zakon ne zahteva da on lično bude osoba koja donosi odluke, već je dovoljno da on lično učestvuje u bilo kojem službenom pitanju u kojem ima finansijski interes*”.
36. Pored toga, Vrhovni sud je objasnio da se “*„zvanična stvar“ shodno odredbi stava 4 člana 424 ZKP podrazumeva „sudski ili drugi zvanični postupak; molba, zahtev za odlučivanje ili drugo javno razmatranje; ugovor ili tužba; javna aukcija ili druga nabavka; ili, stvar koja na drugi način utiče na finansijske ili lične interese ovlašćenog lica ili drugog lica*”.
37. Vrhovni sud je zaključio da su “*ispunjeni svi suštinski elementi krivičnog dela za koje je osuđeni proglašen krivim*”.
38. U vezi s tim, Sud smatra da presuda Vrhovnog suda temeljno opravdava tvrdnje koje je naveo podnositelj zahteva. Vrhovni sud detaljno objašnjava zašto je zahtev za zaštitu zakonitosti odbijen kao neosnovan, smatrajući da činjenice u slučaju nisu sporne, ocenjujući tvrdnje o bitnim povredama krivičnih proceduralnih odredbi i povredi krivičnog zakona, odnosno pozivajući se na pravno tumačenje važećih i relevantnih odredaba Krivičnog zakonika i ocenjujući odluke nižestepenih sudova na osnovu tvrdnji pokrenutih od strane podnosioca zahteva.
39. Pored toga, podnositelj zahteva nije dokazao i potkrepio da su postupci i osporena presuda bili nepravični ili proizvoljni. (Vidi: slučaj ESLJP, *Shub protiv Litvanije*, predstavka br. 17064/06, odluka od 30. juna 2009. godine).
40. Na samom početku, Sud podseća na član 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava], koji propisuje da se “*Osnovna prava i slobode zagarantovana ovim Ustavom tumače u saglasnosti sa sudskom odlukom Evropskog suda za ljudska prava*”. Dakle, Ustavni sud je, kao “*konačna vlast u Republici Kosovo za tumačenje Ustava*” (član 112. Ustava), obavezan da uzme u obzir sudsku praksu ESLJP prilikom ocene navodnih povreda ljudskih prava i osnovnih sloboda garantovanih Ustavom.
41. S tim u vezi, Sud ponavlja da nije njegov zadatak po Ustavu da postupa kao sud četvrtog stepena u pogledu na odluke koje su doneli redovni sudovi. Uloga redovnih sudova je da tumače i primenjuju odgovarajuća pravila procesnog i materijalnog prava. (Vidi: slučaj ESLJP: *Garcia Ruiz protiv Španije*, br. 30544/96, presuda od 21. januara 1999. godine, vidi i slučaj Ustavnog suda: br. KI70/11, podnosioci zahteva: *Faik Hima, Magbule Hima i Bestar Hima*, rešenje o neprihvatljivosti od 16. decembar 2011. godine).
42. Sama činjenica da se podnositelj zahteva ne slaže sa ishodom postupka u njegovom slučaju, ne daje mu pravo samo po sebi da podnese argumentovanu tvrdnju o povredi Ustava. (Vidi: slučaj ESLJP *Mezotur Tiszazugi Tarsulat protiv Mađarske*, predstavka br. 5503/02, presuda od 26. jula 2005. godine).

43. Ustavni sud može samo da razmatra da li su dokazi predstavljeni na pravilan način i da li su postupci uopšteno, gledano u celini, bili sprovedeni tako da je podnosilac zahteva dobio pravično suđenje. (Vidi: slučaj *Edwards protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, predstavka br. 13071/87, Izveštaj Evropske komisije o ljudskim pravima, usvojen 10. jula 1991. godine).
44. Podnosilac zahteva u nastavku tvrdi da mu se “*uskraćuje ustavno pravo na vlasništvo nepokretnosti*”. U tom smislu, izgleda da podnosilac zahteva pokušava da iznese tvrdnju o povredi člana 46. Ustava.
45. Član 46. [Zaštita imovine] Ustava propisuje:
 1. *Garantuje se pravo na imovinu.*
 2. *Korišćenje imovine je regulisano zakonom, u skladu sa javnim interesom.*
 3. *Niko se ne može arbitrarno lišiti lične imovine. [...]*
46. Međutim, podnosilac zahteva nije uspeo da izgradi argument na ustavnoj osnovi. U stvari, Sud podseća da se pravo na imovinu primenjuje samo na postojeću imovinu osobe i ne garantuje pravo na sticanje imovine. (Vidi: *mutatis mutandis*, slučaj ESLJP *Marckx protiv Belgije*, predstavka br. 6633/74, presuda od 13. juna 1879. godine, stav 50).
47. Sud smatra da okolnosti slučaja nisu dale podnosiocu zahteva naslov materijalnog interesa koji je zaštićen članom 46. Ustava u vezi sa članom 1 Protokola 1 EKLJP.
48. Na kraju, Sud u nastavku podseća da podnosilac zahteva navodi da “*mu se uskraćuje pravo da preduzme radnje kako bi stupio u pravnom prometu za kupovinu i prodaju nepokretnosti*”. On smatra da ovo uskraćivanje predstavlja povredu prava na “*jednakost građana da se slobodno bave pravnim transakcijama*”. Dakle, on isto tako tvrdi da su mu redovni sudovi povredili pravo na jednakost pred zakonom koje je garantovano članom 24. Ustava.
49. S tim u vezi, Sud podseća da je tretman diskriminatoran ako se pojedinac drugačije tretira u odnosu na druge u sličnim pozicijama ili situacijama, i ako ta razlika u tretmanu nema objektivno i razumno opravdanje.
50. Sud ponavlja da različiti tretman mora da ima legitimni cilj da bi bio opravdan i mora postojati razumni odnos proporcionalnosti između korišćenih sredstava i cilja koji se želi ostvariti. (Vidi: slučaj ESLJP *Marckx protiv Belgije*, predstavka br. 6833/74, presuda od 13. juna 1979. godine, stav 33.)
51. Sud smatra da podnosilac zahteva nije podneo nikakav *prima facie* dokaz niti je potkrepio tvrdnju, čime bi ukazao da je izvršena diskriminacija u odnosu na njega u postupku pred Vrhovnim sudom.
52. Kao rezime, Sud zaključuje da činjenice koje je izneo podnosilac zahteva ne opravdavaju njegovu tvrdnju o povredi svojih prava na jednakost pred zakonom, na pravično i nepristrasno suđenje i na zaštitu imovine. U stvari, podnosilac zahteva nije dokazao niti potkrepio svoju tvrdnju da su sprovedeni postupci pred Vrhovnim sudom bili nepravični ili proizvoljni.
53. Dakle, u skladu sa članom 48. Zakona i pravilom 36 (1) (d) i 36 (2) (b) (d) Poslovnika, Sud utvrđuje da je zahtev očigledno neosnovan na ustavnim osnovama i na osnovu člana 46. Zakona, zahtev je neprihvatljiv.

IZ TIH RAZLOGA

U skladu sa članom 113 (7) Ustava, članom 48. Zakona i pravilom 36 (1) (d) i 36 (2) (b) i (d) Poslovnika, na sednici održanoj 5. septembra 2017. godine jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI OVU odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona i
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Almiro Rodrigues

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI03/17, podnosilac zahteva: Ahmet Bučaj, ocena ustavnosti rešenja AC-I.-16-0125-A0001 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (PKVS) od 20. decembra 2016. godine

KI03/17, rešenje o neprihvatljivosti, usvojeno 3. jula 2017. godine, objavljeno 27. septembra 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, civilni postupak, zahtev očigledno neosnovan, neprihvatljiv zahtev*

Podnosilac zahteva nije tvrdio da mu je povređena neka ustavna odredba posebno, već je tražio da mu se isplati iznos od 20% od prihoda i jedan deo od prodaje objekata od privatizacije preduzeća NSH "Hotel Grand"- sada hotel "Iliria", s obzirom da je navodio da je bio radnik ove poslednje navedene.

Sud je utvrdio da podnosilac zahteva nije posebno naveo neku konkretnu povredu ustavnih odredbi. On nije potkrepio svoj zahtev o povredi nekog prava zaštićenog Ustavom. Sud je utvrdio da je zahtev podnosioca očigledno neosnovan i shodno tome, neprihvatljiv.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. K103/17

Podnosilac

Ahmet Bučaj

Ocena ustavnosti odluke AC-I.-16-0125-A0001 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (PKVS), od 20. decembra 2016. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gerxhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Ahmet Bučaj (u daljem tekstu: podnosilac zahteva) iz sela Nabrde, opština Peć.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava odluku AC-I.-16-0125-A0001 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: Žalbeno veće), od 20. decembra 2016. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti gore navedene odluke Žalbenog veća.
4. Podnosilac zahteva traži od Suda da mu omogući da dobije udeo od prihoda iz privatizacije DP "Grand Hotel", međutim, on se ne poziva ni na jednu ustavnu odredbu posebno.

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), članovima 22. 47. i 48. Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 10. januara 2017. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
7. Dana 27. februara 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Snezhanu Botusharovu za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Ivan Čukalović i Gresa Caka-Nimani.
8. Dana 2. maja 2017. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i tražio od njega da popuni formular zahteva, kao i da pruži sva relevantna dokumenta kao što je propisano članom 22.4 Zakona i pravilom 29 Poslovnika.
9. Dana 18. maja 2017. godine, podnosilac zahteva je podneo relevantna dokumenta kao što je propisano u članu 22.4 Zakona i pravilu 29 Poslovnika.
10. Dana 25. maja 2017. godine, kopija zahteva je dostavljena Posebnoj komori Vrhovnog suda Kosova.
11. Dana 3. jula 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

12. Neodređenog datuma, podnosilac zahteva je uložio žalbu Posebnoj komori protiv Kosovske agencije za privatizaciju (u daljem tekstu: KAP), tražeći uključivanje u njenu konačnu listu za dobijanje 20 odsto od prihoda iz privatizacije hotela „Grand“ u Prištini. Podnosilac zahteva je naveo da je radio u ovom DP 28 godina i da je njegov radni odnos raskinut „*prinudnim merama Srbije*“.
13. Dana 20. januara 2016. godine, Specijalizovano veće Vrhovnog suda je (u daljem tekstu: Specijalizovano veće), odlukom C-II.-13-0447 odbacio žalbu podnosioca zahteva, kao neprihvatljivu.
14. Dana 9. marta 2016. godine, podnosilac zahteva je za istu stvar uložio novu žalbu Specijalizovanom veću, registrovanu pod brojem C-II-16-0033. Podnosilac zahteva je uložio žalbu na tu odluku koja je registrovana za Žalbena veće pod brojem AC-I-16-0011.
15. Dana 24. maja 2016. godine, Specijalizovano veće Vrhovnog suda je donelo odluku C-II.-0033-C0001, pri čemu je žalba odbijena, kao neprihvatljiva, po dva pravna osnova „*res iudicata*“ i „*lis pendens*“.
16. Obrazloženje gore navedene odluke se može sažeti na sledeći način: „*U obrazloženju ožalbenog rešenja se navodi da je rešenjem Specijalnog veća C-II.-13-0447 od 20. januara 2016. godine, žalbu žalioaca odbačena kao neprihvatljiva, te da je žalilac na to rešenje izjavio žalbu, koja je zavedena za Žalbena veće pod br. AC-I-16-0011. Žalilac je po istom pitanju uložio žalbu i dana 09.03.2016. godine, a predmet je dobio broj C-II.-16-0033. S obzirom na to da su spisi predmeta C-II.-13-0447 stariji od predmeta C-II.-16-0033, druga žalba se mora odbaciti kao neprihvatljiva jer se predmet smatra lis pendens. Budući da je predmet C-II-13-0447 (stariji) već rešen, žalba je odbačena kao neprihvatljiva u predmetu C-II.-16-0033, jer se smatra res judicata*“.
17. Podnosilac zahteva je podneo „Molbu“ protiv te odluke, koja je registrovana kao žalba sa brojem AC-I-16-0125-A0001. U tom podnesku, podnosilac zahteva je tražio od

Žalbenog veća da mu prizna pravo na 20 odsto od prihoda od prodaje DP-a, u kojem tvrdi da je radio više od 28 godina.

18. Dana 20. decembra 2016. godine, Žalbena veće je donelo odluku AC-I.-16-0125-A0001:

1. *Žalba žalioaca se odbija kao neosnovana.*

2. *Potvrđuje se rešenje Specijalnog veća PKVSK C-II.-0033-C0001 od 24. maja 2016. godine.*

19. Gore navedena odluka Žalbenog veća se može sumirati na sledeći način: „Specijalno veće je odbacilo žalbu žalioaca kao neprihvatljivu po dva pravna osnova - *res judicata* i *lis pendens*. S ovom odlukom Specijalnog veća potpuno se slaže i Žalbena veće, i stoga odbija podnesak (žalbu) žalioaca kao neosnovanu. Rešenjem C-II.-13-0447 od 20. januara 2016. godine, Specijalno veće je odbacilo žalbu žalioaca kao neprihvatljivu jer je ta stvar presuđena od strane Specijalizovanog veća, i u čekanju je na rešavanje po žalbi za Žalbena veće pod šifrom AC-I.-16-0011. Specijalizovano veće je pravilno odlučilo jer su spisi predmeta C-II.-13-0447 stariji od predmeta C-II.-16-0033, koji je na čekanju za rešavanje pred Žalbenim većem. Iz tih razloga, Žalbena veće odbija podnesak podnosioca kao neosnovan i potvrđuje ožalbeno rešenje kao pravilno i zakonito”.

Navodi podnosioca

20. Podnosilac zahteva ne tvrdi povredu nijedne ustavne odredbe posebno, međutim, on, *inter alia*, navodi: “Po završetku rata, 1999. godine, direktor Ugostiteljsko turističkog preduzeća Hotel Grand, Hotel Iliria, ZČ je vratio sve radnike na posao, ali mene nije primio. Ipak, ja sam tražio da me ne ostave bez ičega, tražio sam i usmeno i zvanično da mi se isplati deo od 20%, kao i da mi se isplati iznos od prodaje objekata. Međutim, moji zahtevi su odbijeni, iako sam pružao doprinos 28 godina, svim radnicima je isplaćen taj iznos, a meni nije. Bio sam prinuđen da se obratim KPA, KAP, Posebnoj komori Vrhovnog suda, a sada se obraćam Ustavnom sudu kako bih i ja ostvario svoja prava, kao i sve moje kolege”.

Ocena prihvatljivosti

21. Sud će ispitati da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti propisane u Ustavu, dalje precizirane u Zakonu i Poslovniku.

22. U tom smislu, Sud se poziva na član 113.7 [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuje:

“Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.”

23. Sud se poziva i na član 48. [Tačnost podneska] Zakona, koji propisuje:

Član 48 [Tačnost podneska]

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”.

24. Sud dalje uzima u obzir pravilo 36 (2) (a) Poslovnika, koje propisuje:

“(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključiti:

(a) da zahtev nije *prima facie* opravdan, ili

[...]“.

25. U ovom slučaju, Sud primećuje da je podnosilac zahteva ovlašćena strana da podnese zahtev, da je iscrpeo sva pravna sredstva u skladu sa članom 113.7 Ustava i da je podneo zahtev u zakonskom roku od 4 (četiri) meseca kao što je propisano u članu 49. Zakona.
26. Sud takođe treba da utvrdi da li je podnosilac zahteva naveo i potkrepio tvrdnje podnete u skladu sa članom 48. Zakona.
27. Sud primećuje da je srž žalbe podnosioca zahteva da ovaj Sud treba da mu omogući: “*da ostvari deo od 20% prihoda od privatizacije Hotela Grand - sada Iliria*”.
28. Sud podseća da nije zadatak Ustavnog suda da se bavi greškama u činjenicama ili zakonu navodno počinjenim od strane redovnih sudova prilikom ocene dokaza ili primene zakona (zakonitost), osim i u meri u kojoj su mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost).
29. Uloga je redovnih sudova da tumače i primenjuju relativna pravila procesnog i materijalnog prava. (Vidi: *mutatis mutandis Garcia Ruiz protiv Španije* [VV], br. 30544/96, stav 28, Evropski sud za ljudska prava [ESLJP] 1999-1). Ustavni sud podseća da nije sud utvrđivanja činjenica i stoga, pravilno i potpuno utvrđivanje činjeničnog stanja je puna nadležnost redovnih sudova. Uloga Ustavnog suda je da osigura saglasnost prava garantovana Ustavom i drugim pravnim instrumentima i ne može, dakle, da deluje kao „sud četvrtog stepena“ (vidi: slučaj *Akdivar protiv Turske*, br. 21893/93, ESLJP, presuda od 16. septembra 1996. godine, stav 65, i: *mutatis mutandis* vidi: slučaj KI86/11, podnosilac zahteva: *Milaim Berisha*, rešenje o neprihvatljivosti od 05. aprila 2012. godine).
30. Ustavni sud podseća da nije sud utvrđivanja činjenica i stoga, pravilno i potpuno utvrđivanje činjeničnog stanja je puna nadležnost redovnih sudova. Uloga Ustavnog suda je da osigura saglasnost sa ustavnim standardima tokom sudskih postupaka pred redovnim sudovima i ne može, dakle, da deluje kao „sud četvrtog stepena“ (vidi: slučaj *Akdivar protiv Turske*, br. 21893/93, ESLJP, presuda 6 od 16. septembra 1996. godine, stav 65, i: *mutatis mutandis* vidi: slučaj KI86/11, podnosilac zahteva: *Milaim Berisha*, rešenje o neprihvatljivosti od 5. aprila 2012. godine i slučaj br. KI86/16, podnosilac zahteva: “*BENI*” *Trade Company*, rešenje o neprihvatljivosti od 11. novembra 2016. godine).
31. Sud ponavlja da je njegova uloga da oceni da li su postupci pred redovnim sudovima bili pravični u celosti, uključujući i način na koji su dokazi uzeti (vidi: slučaj *Eduards protiv Ujedinjenog kraljevstva*, br. 13071/87, izveštaj evropske komisije o ljudskim pravima od 10. jula 1991. godine).
32. U smislu gore navedenih razmatranja, Sud primećuje da je podnosilac zahteva imao korist od akuzatornog postupka; da je bio u stanju, u različitim fazama tog postupka da izvede argumente i dokaze koje je smatrao relevantnim za svoj predmet; da je imao priliku da efektivno ospori argumente i dokaze koje je iznela suprotna strana; da su svi njegovi argumenti koji su, objektivno, bili relevantni za rešavanje slučaja uredno saslušani i ocenjeni od strane sudova; da su činjenični i pravni razlozi za osporene odluke naširoko razmotreni; i da su, prema tome, postupci uzeti u celini bili pravični.

(Vidi: slučaj *Garcia Ruiz protiv Španije*, predstavka br. 30544/96, [VV], presuda od 21. januara 1999. godine, stav 29).

33. Treba imati u vidu - budući da je ovo vrlo čest izvor nesporazuma među podnosiocima zahteva – da „pravičnost“ prema članu 31. Ustava i članu 6 Konvencije nije „substancijalna“ pravičnost (taj pojam je jednim delom pravni, jednim delom etički i može ga primeniti samo sudeći sudija), već je to „procesna“ pravičnosti. U praktičnom smislu to se svodi na kontradiktorni postupak u kome se mogu čuti podnesci stranaka i u kome su stranke pred sudom ravnopravne (vidi: slučaj *Star Cate - Epilekta Gevmata i drugi protiv Gtčke*, predstavka br. 54111/07, ESLjP, odluka od 6. jula 2010. godine).
34. Činjenica da se podnosilac zahteva ne slaže da ishodom postupka ne može mu poslužiti kao pravo da pokrene argumentovanu tvrdnju o povredi prava i sloboda garantovana Ustavom i Konvencijom (vidi: slučaj br. KI125/11, *Shaban Gojnovci*, rešenje o neprihvatljivosti od 28. maja 2012. godine, stav 28).
35. U tom smislu, Sud primećuje da zahtev podnosioca da mu se omogući da dobije udeo od prihoda koji proizilazi iz privatizacije DP “Grand Hotel” nije tvrdnja koja pokreće ustavno pitanje.
36. Stoga, Sud smatra da podnosilac zahteva samo nabraja i uopšteno opisuje sadržaj ustavnih odredbi bez tačnog potkrepljivanja kako su ove odredbe povređene u njegovom slučaju u skladu sa članom 48. Zakona.
37. Dakle, zahtev nakon sveobuhvatne ocene svih tvrdnji, na ustavnim osnovama, treba da se proglasi neprihvatljiv, kao očigledno neosnovan, u skladu sa članom 113 (7) Ustava, propisano u članu 48. Zakona i dalje utvrđeno u pravilu 36 (2) (a) Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 48. Zakona i pravilom 36 (2) (a) Poslovnika, 3. jula 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Snezhana Botusharova

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI 17/17 podnosilac zahteva: Alfred Bobaj, ocena ustavnosti rešenja Pzl. br. 182/16 Vrhovnog suda od 30. januara 2017. godine

KI17/17 rešenje o neprihvatljivosti, usvojeno 5. jula 2017. godine, objavljeno 29. septembra 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, pravo na pravično i nepristrasno suđenje, zahtev očigledno neosnovan*

Podnosilac u zahtevu ne osporava nijedan poseban član Ustava Republike Kosovo, niti jedan član Evropske konvencije o ljudskim pravima. Na osnovu zahtev, Sud može primetiti da podnosilac zahteva smatra da je presuda Vrhovnog suda navodno povredila prava i slobode garantovana članom 31. (Pravo na pravično i nepristrasno suđenje) Ustava i članom 6. EKLJP-a.

Sud primećuje da je podnosilac zahteva, nezadovoljan dužinom izrečene kazne kojom se, prema sporazumu o izjašnjavanju o krivici, dobrovoljno složio, pokrenuo pred Apelacionim sudom, a kasnije i Vrhovnim sudom navode koji se odnose na postojanje „*novih okolnosti, a koje bi mogle da utiču na visinu kazne*“.

Sud je utvrdio da su redovni sudovi izvršili obimno i sveobuhvatno izvođenje dokaza, gde su dokazi koje je iznela odbrana i tužilaštvo izvedeni, i da je izrečena kazna nastala iz sporazuma o izjašnjavanju o krivici.

Sud zaključuje da je zahtev očigledno neosnovan i treba da se proglasi neprihvatljivim u skladu sa pravilom 36 (1) (d) i (2) (b) Poslovnika.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI17/17

Podnosilac

Alfred Bobaj

Ocena ustavnosti
rešenja Pzl. br. 182/16 Vrhovnog suda
od 30. januara 2017. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Alfred Bobaj, iz sela Koriša, opština Prizren (u daljem tekstu: podnosilac).

Osporena odluka

2. Podnosilac osporava rešenje [Pzl. br. 182/16] Vrhovnog suda od 30. januara 2017. godine, a u vezi sa rešenjem PAKR. No. 87/16 Apelacionog suda od 15 marta 2016. godine i presudom [P. br. 82/15] Osnovnog suda u Prizrenu od 05. januara 2016. godine.

Predmetna stvar

3. Podnosilac u zahtevu, konkretno, ne navodi koja prava i slobode garantovane Ustavom Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) i Evropskom konvencijom o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLjP) su mu ,navodno, povređena presudom Vrhovnog suda. Međutim, sama suština zahteva podnosioca se odnosi na pravično suđenje, a što je garantovano članom 31. Ustava (Pravo na pravično i nepristrasno suđenje) kao i članom 6. (Pravo na pravično suđenje) EKLjP.

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29. Poslovnika o radu Ustavnog suda (u daljem tekstu: Poslovnik o radu).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 21. februara 2017. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
6. Dana 20. marta 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Bekima Sejdiua za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Snezhana Botusharova (predsedavajuća), Ivan Čukalović i Selvete Gërzhaliu-Krasniqi.
7. Dana 28. marta 2017. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu.
8. Dana 05. jula 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo Sudu preporuku o neprihvatljivosti.

Pregled činjenica

9. Dana 21. maja 2008. godine, došlo je do pokušaja razbojništva koje se završilo smrtnim ishodom.
10. Dana 29. januara 2014. godine, zbog osnovane sumnje da je podnosilac počinio krivično delo teškog ubistva iz člana 147. stav 1. pod stav 7. u vezi sa članom 23. Krivičnog zakona Kosova, Osnovno tužilaštvo u Prizrenu – Departman za teška krivična dela je podiglo optužnicu PP. br. 4/2013.
11. Tokom pretresa pred Osnovnim sudom, državni tužilac je dao predlog za pregovaranje o sporazumnom priznavanju krivice. Na osnovu spisa predmeta proizilazi da su taj predlog podržali branilac optuženog kao i optuženi.
12. Dana 31. decembra 2015. godine održana je rasprava pred Osnovnim sudom o sporazumu o priznavanju krivice uz prisustvo svih stranaka u postupku, pri čemu je sporazum i službeno prihvaćen od strane Osnovnog suda.
13. Dana 05. januara 2016. godine, Osnovni sud je doneo presudu [P. br. 82/2015] kojom je podnosioca proglasio krivim za krivično delo i izrekao mu kaznu zatvora u trajanju od 17 (sedamnaest) godina, u koju se računa i vreme provedeno u pritvoru.
14. U obrazloženju presude [P. br. 82/2015], Osnovni sud je naveo: *“Prilikom merjenja vrste i visine kazne, uzimajući kao osnovu preporuke date u sporazumu o priznavanju krivice, sud je uzeo u obzir sve okolnosti koje utiču na vrstu i visinu kazne u smislu članova 73 i 74 KZ, od otežavajućih okolnosti na strani optuženog (jer se radi o povratniku koji je već osuđivan za krivična dela) sud je procenio i stepen društvene opasnosti i zaštićene vrednosti, kao i olakšavajuće okolnosti ...“*
15. Podnosilac je podneo žalbu Apelacionom sudu Kosova – Departmanu za teška krivična dela (u daljem tekstu: Apelacioni sud) zbog visine kazne koja mu je određena, sa predlogom da se presuda Osnovnog suda preinači, tako da se njemu izrekne manja kazna od dogovorene sporazumom o priznanju krivice.
16. Takođe, Apelaciono tužilaštvo je podnelo odgovor na žalbu podnosioca, u kome je predložilo da se žalba odbije kao neosnovana.
17. Dana 15. marta 2016. godine, Apelacioni sud je doneo rešenje [PAKR. br. 87/16] kojim je žalbu podnosioca odbio kao nedozvoljenu, uz obrazloženje: *„U sporazumu o priznanju krivice podnetim pismeno pred sudom, između ostalog, stranke su*

predvidele takođe i odredbu koja je predvidela granice izricanja kazne za krivična dela za koje su optuženi priznali krivicu – razume se na osnovu sporazuma o priznanju krivice, gde su se stranke složile i za granice kazne, tako da kazna koja će da se izrekne od suda biće kazna zatvora u trajanju od 17 (sedamnaest) godina...”

18. Podnosilac je podneo Vrhovnom sudu zahtev za vanrednim ublažavanjem kazne uz obrazloženje da: *„... nakon što je presuda dobila pravosnažni oblik, pojavile su se nove okolnosti koje nisu postojale za vreme donošenja presude, a koje bi mogle da utiču na visinu kazne...”*
19. Dana 30. januara 2017. godine, Vrhovni sud je doneo rešenje [Pzd. br. 182/2016], kojim je zahtev za vanrednim ublažavanjem kazne odbio kao neosnovan, uz obrazloženje da: *„Ovaj sud ocenjuje da okolnosti navedeni u zahtevu, što se tiče ukupnog ekonomskog stanja, mogli bi da se smatraju kao nove okolnosti koji se nisu ocenili prilikom merjenja kazne. Međutim, one nisu takve prirode koje bi opravdale vanredno ublažavanje kazne, uzimajući u obzir težinu krivičnog dela i stepen krivične odgovornosti osuđenog a posebno način izvršenja krivičnog dela.”*

Navodi podnosioca

20. Podnosilac zahteva tvrdi da sudovi nisu uzeli u obzir novonastale okolnosti koje bi mogle da utiču na visinu kazne i da su one bile poznate u momentu izricanja visine zatvorske kazne.
21. Podnosilac traži od Suda: *„(...) da vrati predmet na ponovno suđenje od samog početka.”*

Prihvatljivost zahteva

22. Sud prvo ispituje da li je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti, koji su utvrđeni Ustavom, propisani Zakonom i dalje predviđeni Poslovnikom o radu.
23. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7, člana 113. (Jurisdikcija i ovlašćene strane) Ustava koji propisuju:

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

(...)

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.”

24. Sud primećuje da je podnosilac zahteva ovlašćena strana; zahtev je podnet u skladu sa rokovima propisanim u članu 49. Zakona i podnosilac zahteva je iscrpeo sva pravna sredstva.
25. Međutim, Sud se poziva i na član 48. Zakona [Tačnost podneska], koji kaže:

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.”

26. Sud se, dalje, poziva na pravilo 36 (1) d) i (2) b) Poslovnika o radu, koje predviđa:

“(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:

[...]

d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.

(2) Sudu proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:

[...]

b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju osnovnih prava.“

27. Sud podseća da podnosilac nije naveo koja prava su mu direktno povređena presudom Vrhovnog suda; međutim, podnosilac je u zahtevu naveo da *„sudovi nisu uzeli u obzir novonastale okolnosti koje bi mogle da utiču na visinu kazne“*, čime on pokreće pitanje garancija koje su predviđene članom 31. Ustava i članom 6. EKLJP.
28. Sud navodi da se u skladu sa članom 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava *„osnovna prava i slobode zagarantovane ovim ustavom tumače u saglasnosti sa sudsom odlukom Evropskog suda za ljudska prava.“*
29. U tom smislu, Sud navodi da je Evropski sud za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP) utvrdio *„da je uloga redovnih sudova da tumače i premenjuju pravila procesno-materijalnog prava (vidi: mutatis mutandis, García Ruiz protiv Španije [VV], br. 30544/96, paragraf 28, Evropski sud za ljudska prava [ESLJP] 1999-I).“*
30. Sud, takođe, ponavlja da je potpuno utvrđivanje činjeničnog stanja u punoj nadležnosti redovnih sudova i da je uloga Ustavnog suda samo da obezbedi poštovanje prava garantovanih Ustavom i drugim pravnim instrumentima i stoga, ne može da deluje kao sud *„četvrtе instance“* (vidi: ESLJP, slučaj *Akdivar protiv Turske*, br. 21893/93, od 16. septembra 1996. godine, paragraf 65; vidi takođe: *mutatis mutandis* Ustavni sud: slučaj K186/11, podnosilac zahteva: *Milaim Berisha*, od 5. aprila 2012. godine).
31. S tim u vezi, Sud navodi da će se u postupku utvrđivanja osnovanosti žalbenih navoda podnosioca pridržavati principa koji su utvrđeni praksom ESLJP po kojoj se *„pravičnost postupka ocenjuje na osnovu postupka kao celine (ESLJP, Barbera, Messeque i Jabardo protiv Španije, presuda od 6. decembra 1988. godine, serija A, broj 146, stav 68).“*
32. Shodno tome, u konkretnom slučaju Sud primećuje da je Specijalno tužilaštvo predložilo podnosiocu sporazum o priznanju krivice za krivično delo za koje je on osumnjičen da ga je počinio, na što su on i njegov branilac pristali, a što je Sud zaključio na osnovu uvida u spise predmeta.
33. Dalje, Sud primećuje da su sve stranke u postupku bile upoznate sa samom sadržinom sporazuma o priznanju krivice, kao i sa ograničenjima i uslovima koji jedan takav sporazum sa sobom nosi.
34. Takođe, Sud zapaža da su sve stranke u postupku imale mogućnost da pregovaraju o uslovima, modalitetu kao i o visine propisane kazne, sa kojom su se, shodno spisima predmeta, one u sporazumu saglasile. Takođe, stranke su mogle svojevolski da odustanu od potpisivanja jednog takvog sporazuma ukoliko se nisu saglašavale sa uslovima predviđanim u njemu.
35. Sud, dalje, primećuje da je takav sporazum postignut u pismenoj formi predložen prvostepenom sudu, koji je onda delovao shodno odredbama člana 233. stav 18 ZKPK-

a, gde je odredio „da je u konkretnom slučaju podnosilac razumeo prirodu i posledice priznavanja krivice, da je priznavanje krivice izvršeno dobrovoljno i to nakon dovoljnih konsultacija sa svojim braniocem.“

36. Sud, dalje, primećuje da je podnosilac nezadovoljan visinom određene kazne sa kojom se, shodno sporazumu o priznanju krivice, dobrovoljno saglasio pokrenuo pred Apelacionim, a kasnije i Vrhovnim sudom navode o postojanju „*novonastalih okolnosti koje bi mogle da utiču na visinu izrečene kazne*“.
37. Upravo te tvrdnje su bile predmet kojima su se bavili Apelacioni i Vrhovni sud, pri čemu su i zaključili da „*...novonastale okolnosti nisu takve prirode koje bi opravdale vanredno ublažavanje kazne...*“
38. Sud navodi da je van njegove nadležnosti da procenjuje kvalitet zaključaka redovnih sudova u pogledu ocene dokaza i interpretacije zakona, ukoliko se oni ne čine očigledno proizvoljnim. Sud je već ocenio da su redovni sudovi okončali obiman i sveobuhvatan dokazni postupak u kojem su dokazi predstavljeni od strane odbrane i tužilaštva izvedeni, kao i da je određena kazna podnosiocu proizašla iz sporazuma o priznanju krivice.
39. Pored toga, Sud ponavlja da je zadatak Suda da oceni da li su relevantni sudski postupci na bilo koji način bili proizvoljni i nepravični (vidi: *mutatis mutandis*, ESLjP, slučajevi: *Shub protiv Litvanije*, odluka o prihvatljivosti predstavke od 30. juna 2009. godine, stav 16; *Edwards protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 66. decembra 1992. godine, stav 34; *Barbera i Messeque Jabardo protiv Španije*, presuda od 6. decembra 1988. godine, stav 68).
40. U tom smislu, Sud smatra da ništa u slučaju predstavljenom od strane podnosioca zahteva ne ukazuje da su postupci pred redovnim sudovima bili nepravični ili proizvoljni da bi Ustavni sud bio uveren da je srž prava na pravično i nepristrasno suđenje bila povređena ili da su podnosiocu zahteva uskraćene bilo kakve procesne garancije, što bi dovelo do povrede tog prava prema članu 31. Ustava ili stavu 1 člana 6 EKLjP.
41. Sud smatra da je obaveza podnosioca zahteva da potkrepi svoje ustavne tvrdnje i podnese *prima facie* dokaz koji ukazuje na povredu prava garantovana Ustavom i EKLjP. Ta ocena je u skladu sa nadležnošću Suda (vidi: slučaj Ustavnog suda br. KI19/14 i KI21/14, podnosioci zahteva: *Tafil Qorri i Mehdi Syla*, od 5. decembra 2013. godine).
42. Kao rezime, Sud smatra da podnosilac zahteva nije potkrepio svoje tvrdnje niti je podneo bilo koji *prima facie* dokaz koji ukazuje na povredu prava garantovanih Ustavom i EKLjP.
43. Dakle, zahtev podnosioca je očigledno neosnovan na ustavnim osnovama i treba da se proglasi neprihvatljivim u skladu sa pravilom 36 (1) d) i (2) b) Poslovnika o radu.

IZ OVIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova u skladu sa članom 47 Zakona i pravilima 36 (1) d) i (2) b) Poslovnika o radu, na zasjedanju održanom 5. jula 2017. godine jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev kao neprihvatljiv;
- II. DA DOSTAVI stranama ovu odluku;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u saglasnosti sa članom 20. stavom 4. Zakona i
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Bekim Sejdiu

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI127/16 i KI35/17, podnosilac zahteva: Privatno trgovinsko preduzeće “Riar-Alfis”, ocena ustavnosti odluke IV. C. br. 408/15 od 7. jula 2016. godine Osnovnog suda u Prištini, odluke GJA. br. 1214/2016 od 25. jula 2016. godine Osnovnog suda u Prištini i odluke Ac. br. 2685/17 od 31. januara 2017. godine Apelacionog suda Kosova

KI127/16 i KI35/17, rešenje o neprihvatljivosti, usvojeno 5. septembra 2017. godine, objavljeno 12. oktobra 2017. godine

Ključne reči: individualni zahtev, civilni postupak, jednakost pred zakonom, pravo na pravično i nepristrasno suđenje, pravo na pravna sredstva, zabrana diskriminacije, zaštita imovine, preuranjen zahtev, očigledno neosnovan zahtev, neprihvatljiv zahtev

Tvrđenje podnosioca zahteva KI127/16, KI35/17 su za oba zahteva u sustinski bile identične i on je tvrdio da su mu prava na pravično suđenje i jednakost postupanja pred zakonom povređena, jer su redovni sudovi omogućili da protivizvršni postupci imaju prednost nad ponovljenim postupkom o meritumu parničnog postupka za osnovni spor. Podnosilac zahteva je takođe tražio od Suda da poništi rešenje Osnovnog suda u Prištini-Odeljenje za privredna pitanja i naloži Sudu da ponovno pokrene suđenje u spornom slučaju, i da naloži Osnovnom sudu u Prištini - Civilnoj diviziji da prekine postupak protivizvršenja.

Sud je, u vezi sa osporenom odlukom prvostepenog suda, smatrao da je zahtev podnosioca bio preuranjen, jer podnosilac zahteva nije iscrpeo pravna sredstva predviđena zakonom. Što se tiče osporenog rešenja drugostepenog suda, zahtev je proglašen neprihvatljivim, kao očigledno neosnovan, jer podnosilac zahteva nije podneo nikakav *prima facie* dokaz, koji bi ukazivao na povredu njegovih prava zaštićenih Ustavom.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučajevima br. KI127/16 i KI35/17

Podnosilac

Privatno trgovinsko preduzeće „Riar-Alfis“

Ocena ustavnosti odluke IV. C. br. 408/15 od 7. jula 2016. godine Osnovnog suda u Prištini, odluke GJA. br. 1214/2016 od 25. jula 2016. godine Osnovnog suda u Prištini i odluke Ac. br. 2685/17 od 31. januara 2017. godine Apelacionog suda Kosova

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërzhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Podnosilac oba zahteva KI127/16 i KI35/17 je privatno trgovinsko preduzeće “Riar-Alfis” iz Prištine, koje zastupa njegov vlasnik Rifat Sadiku (u daljem tekstu: podnosilac zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosilac u zahtevu KI127/16 osporava odluku IV. C. br. 408/15 od 7. jula 2016. godine Osnovnog suda u Prištini – Odeljenja za privredna pitanja i odluku GJA. br. 1214/2016 od 25. jula 2016. godine Osnovnog suda u Prištini, koje su mu uručene 21. septembra 2016. godine.
3. Podnosilac u zahtevu KI35/17 osporava odluku Ac. br. 2685/17 od 31. januara 2017. godine Apelacionog suda Kosova (u daljem tekstu: Apelacioni sud).

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporenih odluka. Ovim odlukama su navodno povređena prava podnosioca garantovana članovima 21. [Opšta načela], 24. [Jednakost pred zakonom], 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 32. [Pravo na pravno sredstvo] i 54. [Sudska zaštita prava] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) i članovima 6. [Pravo na pravično suđenje], 13. [Pravo na delotvorni pravni lek], 17. [Zabrana zloupotrebe prava], 18. [Granice korišćenja ograničenja prava] i članom 1 Protokola 1 [Zaštita imovine] Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na članovima 21.4 i 113.7 Ustava, članu 47. Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 4. novembra 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev KI127/16 Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
7. Dana 5. decembra 2016. godine, podnosilac zahteva je podneo dodatna dokumenta u vezi sa disciplinskim postupkom protiv sudije slučaja i tražio da se ta dokumenta prilože zahtevu.
8. Dana 14. decembra 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Snezhanu Botusharovu za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Arta Rama-Hajrizi i Bekim Sejdiu.
9. Dana 22. decembra 2016. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva KI127/16 i poslao kopiju zahteva Osnovnom sudu u Prištini-Odeljenje za privredna pitanja.
10. Dana 30. marta 2017. godine, podnosilac je podno drugi zahtev Sudu, koji je registrovan kao zahtev KI35/17.
11. Dana 25. aprila 2017. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva KI35/17 i poslao kopiju zahteva Apelacionom sudu.
12. Dana 28. aprila 2017. godine, predsednica Sud je naložila spajanje zahteva KI35/17 sa zahtevom KI127/16 u skladu sa pravilom 37 (1) Poslovnika. Na osnovu naloga, sudija izvestilac i sastav Veća za razmatranje je u oba slučaja (KI127/16 i KI35/17) ostalo isto, kao što je odlučeno odlukom br. KSH. KI127/16.
13. Dana 08. maja 2017. godine, Sud je obavestio podnosioca zahteva, Osnovni sud u Prištini i Apelacioni sud o spajanju zahteva KI127/16 i KI35/17.
14. Dana 05. septembra 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno preporučio Sudu neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

15. Činjenice u vezi sa oba zahteva se odnose na iste serije sudskih postupaka.

Parnični postupak

16. Dana 30. oktobra 2008. godine, podnosilac zahteva je zaključio ugovor sa Društvom sa ograničenom odgovornošću "Interpress R. Company" (u daljem tekstu: LLC "Interpress R. Company") u svojstvu investitora, za izgradnju i renoviranje bivšeg supermarketa "Voćar".
17. Dana 16. aprila 2009. godine, podnosilac zahteva je podneo tužbu Okružnom privrednom sudu u Prištini, tražeći ispunjavanje ugovorenih obaveza. LLC "Interpress R. Company" je podnelo protivtužbu istom sudu.

18. Dana 7. septembra 2011. godine, Okružni privredni sud u Prištini je presudom I.C. br. 269/2009 usvojio tužbeni zahtev podnosioca i naložio LLC "Interpress R. Company" da plati za radove koje je izvršio podnosilac zahteva u iznosu od 41.250, 00 evra plus kamatna stopa od 3.5% od datuma podnošenja tužbe, kao i troškove postupka u iznosu od 2,532.00 evra.
19. Okružni privredni sud u Prištini je istom presudom odbacio tužbeni zahtev podnosioca u pogledu izgubljenog profita u iznosu od 87,986.25 evra i odbacio je i protivtužbu koju je podnelo LLC "Interpress R. Company" u iznosu od 102.477.00 evra.
20. Oba parničara su uložila žalbu Apelacionom sudu na presudu I. C. br. 269/2009 Okružnog privrednog suda u Prištini.
21. Dana 9. oktobra 2014. godine, Apelacioni sud je presudom Ae. br. 384/2012 delimično usvojio žalbu LLC "Interpress R. Company" u pogledu troškova postupka i smanjio troškove postupka na 844.00 evra, dok je u drugim delovima potvrdio presudu IC br. 269/2009 Okružnog privrednog suda u Prištini.
22. LLC "Interpress R. Company" je podnelo zahtev za reviziju Vrhovnom sudu Kosova na presudu Apelacionog suda.
23. Dana 19. avgusta 2015. godine, Vrhovni sud Kosova je odlukom E Rev. br. 17/2015 usvojio, kao osnovanu, reviziju tuženog LLC „Interpress R. Company“, zaključujući da su prethodne presude donete uz bitnu povredu parničnog postupka, jer je tuženog zastupala osoba koja nije opunomoćena. Vrhovni sud je naložio:

“... poništava se presuda Apelacionog suda Kosova Ae.br.384/2012 od 09.10.2014. godine, i Okružnog privrednog suda u Prištini, C.br.269/2009 od 07.09.2011. godine, i predmet se vraća na ponovno suđenje prvostepenom sudu.“

24. Dana 7. jula 2016. godine, na ponovnom suđenju Osnovni sud u Prištini-Odeljenje za privredna pitanja, je na pripremnom ročištu doneo odluku IV. C. br. 408/15 kojom je usvojio zahtev LLC „Interpress R. Company“ da se obustavi postupak u ovom parničnom postupku do okončanja postupka protiv izvršenja prema odluci E. br. 1877/15 od 25. februara 2016. godine. Osnovni sud je obrazložio da je postupak protiv izvršenja preliminarno pitanje koje mora biti rešeno pre nastavka parničnog postupka.

Izvršni postupak i protivizvršni postupak

25. Neodređenog datuma, podnosilac zahteva je na osnovu presude Ae. br. 384/2012 Apelacionog suda, pokrenuo izvršni postupak pred privatnim izvršiocem, pošto zahtev za reviziju podnet od strane LLC "Interpress R. Company" kao vanredno pravno sredstvo ne zadržava izvršenje presude Apelacionog suda.
26. Privatni izvršitelj je izvršnim nalogom P. br. 19/15 odobrio izvršenje na osnovu presude Ae. br. 384/2012 Apelacionog suda.
27. Dana 20. novembra 2015. godine, LLC "Interpress R. Company" je podnelo zahtev za protivizvršenje, nakon što je na osnovu zahteva za reviziju, Vrhovni sud je odlukom E Rev. br. 17/2015 poništio „presudu Ae. br. 384/2012 Apelacionog suda Kosova od 09.10.2014. godine i Okružnog privrednog suda u Prištini C. br. 269/2009 od 07.09.2011. godine“.

28. Dana 9. decembra 2015. godine, Osnovni sud u Prištini je zaključkom E br. 1877/15 tražio od podnosioca zahteva da komentariše zahtev za protivizvršenje.
29. Dana 11. januara 2016. godine, podnosilac zahteva je podneo prigovor na predlog o protivizvršnom postupku.
30. Dana 27. januara 2016. godine, Osnovni sud u Prištini je održao usmenu raspravu u vezi sa protivizvršnim postupkom.
31. Dana 25. februara 2016. godine, Osnovni sud u Prištini je odlukom E br. 1877/15 delimično usvojio predlog za protivizvršenje i obavezao podnosioca zahteva *“da vrati 51.999,54 evra koji su uzeti poveriocu na osnovu postupka izvršenja koji su sproveli privatni izvršitelji kao izvršni organ, uz kamatu od 8% od 19.08.2015. godine do povraćaja sredstava i da isplati iznos od 260.00 evra na ime troškova izvršnog postupka u roku od 7 dana od dana dostavljanja ove odluke.”*
32. Dana 25. februara 2016. godine, Osnovni sud u Prištini je drugom odlukom E br. 1877/15 odbacio prigovor dužnika protivizvršenja (podnosioca zahteva) i nastavio sa protivizvršnim postupkom.
33. Podnosilac zahteva je podneo prigovor na obe odluke Opštinskom sudu u Prištini.
34. Dana 09. juna 2016. godine, Osnovni sud u Prištini je odlukom E. br. 1877/2015 odbacio prigovore podnosioca zahteva.
35. Podnosilac zahteva je uložio žalbu Apelacionom sudu na odluku E. br. 1877/2015 od 9. juna 2016. godine Opštinskog suda u Prištini.
36. Dana 31. januara 2017. godine, Apelacioni sud je odlukom Ac. br. 2685/2016 odbacio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva i potvrdio odluku E. br. 1877/2015 od 09.06.2016. godine Osnovnog suda u Prištini.

Postupak za izuzeće sudije i disciplinski postupak

37. Dana 11. jula 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev za izuzeće sudije M.P. iz postupka i odlučivanja na ponovnom suđenju u parničnom postupku pred Osnovnim sudom u Prištini, sa obrazloženjem:

“... da je rešenjem za prestanak postupka u ovom spornom pitanju od 07.07.2016. godine, dok se ne okonča postupak protivizvršenja, isti je u suprotnosti sa odredbama iz člana 277 i 278 ZPP-a, jer se nijednim predviđenim uslovom u ovim odredbama ne može obrazložiti zakonitost ovog rešenja.”
38. Dana 25. jula 2016. godine, Osnovni sud u Prištini je odlukom GJA. br. 1214/2016 odbacio, kao neosnovan, zahtev podnosioca za izuzeće sudije M.P. iz postupka.
39. Dana 29. avgusta 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev za pokretanje disciplinskog postupka Kancelariji disciplinskog tužioca protiv sudije M.P.
40. Dana 7. novembra 2016. godine, Kancelarija disciplinskog tužioca je dopisom ZPD/16/KB/892 obavestila podnosioca zahteva da je pokrenuo disciplinsku istragu (koja je u toku) protiv sudije M.P. u vezi sa načinom postupanja u slučaju podnosioca zahteva IV. C. br. 408/2015.

Navodi podnosioca u oba zahteva

41. Tvrdnje podnosioca zahteva u vezi sa oba zahteva su suštinski identične. U stvari, on tvrdi da su mu prava na pravično suđenje i jednakost postupanja pred zakonom povređena, jer su redovni sudovi omogućili da protivizvršni postupci imaju prednost nad ponovljenim postupkom o meritumu parničnog postupka za osnovni spor.
42. U zahtevu KI127/16, podnosilac posebno tvrdi da ova radnja redovnih sudova predstavlja povredu članova 24. [Jednakost pred zakonom], 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 32. [Pravo na pravno sredstvo] i 54. [Sudska zaštita prava] Ustava.
43. U zahtevu KI35/17, podnosilac ponavlja iste tvrdnje u vezi sa Ustavom i tvrdi i povredu člana 6. [Pravo na pravično suđenje], 13 [Pravo na delotvorni pravni lek], 17 [Zabrana zloupotrebe prava], 18. [Granice korišćenja ograničenja prava] i člana 1 Protokola 1 [Zaštita imovine] EKLJP.
44. Ukratko, podnosilac zahteva smatra da protivizvršni postupci nisu preliminarno pitanje u vezi sa parničnim postupkom, ali su parnični postupci preliminarno pitanje u vezi sa izvršnim postupkom. Prema tome, podnosilac zahteva tvrdi da postupci koji su sprovedeni od strane redovnih sudova krše zakon, a to postavlja podnosioca zahteva u nejednak položaj *vis-à-vis* na tužioca.
45. S obzirom na to da se protivizvršni postupci prvi rešavaju, podnosilac zahteva tvrdi da to krši njegovo pravo na pravično suđenje o meritumu njegovog parničnog postupka.
46. Pored toga, pošto je sudija odlučio da su parnični postupci bili sekundarni u odnosu na protivizvršne postupke, u suprotnosti sa zakonom, podnosilac zahteva smatra da je to dokaz o pristrasnosti protiv njega od strane tog sudije. Zahtev podnosioca za izuzeće ovog sudije je odbijen i stoga, podnosilac zahteva tvrdi da ne može da dobije pravično suđenje od strane ovog sudije.
47. Što se tiče ocene ustavnosti odluke IV. C. br. 408/15 Osnovnog suda u Prištini od 7. jula 2016. godine kojom je obustavio parnični postupak, podnosilac zahteva traži od Suda:

“... 3) Da **PONIŠTI** rešenje od 7.07.2016. godine u parničnom predmetu IV.V.br. 408/15, Osnovnog suda u Prištini- Privredno odeljenje, kojim su povređeni članovi 24, tačka 1, 31, 32, 54 Ustava Republike Kosova, kao i članovi 6 i 13 EKLJP-a.

4) Da **NAREDI** Osnovnom sudu u Prištini- Privredno odeljenje da započne ponovno suđenje u parničnom predmetu IV.C.br. 408/15 prema rešenju Rev.br. 17/2015, od 19.08.2015. godine Vrhovnog suda Kosova, na osnovu pravila 74.1 Uredbe o radu.

5) da **NAREDI** Osnovnom sudu u Prištini – Opšte odeljenje- Civilna divizija, da prekine protiv izvršni postupak prema rešenju E.br. 1877/15 od 9.06.2016. godine, dok se ne okonča parnični postupak ponovnog suđenja pravosnažnom presudom, prema rešenju E.br. 17/15, od 19.08.2015. godine Vrhovnog suda Kosova. Pošto je parnični postupak prethodno pitanje spora. I rešenjem č.br. 1877/15, of 9.06.2016. godine j povređen član 24, tačka 1, članovi 31, 32 i 54 Ustava Republike Kosova, kao i članovi 6 i 13 EKLJP-a.“
48. Što se tiče ocene ustavnosti odluke GJA. br. 1214/2016 Osnovnog suda u Prištini od 25. jula 2016. godine, kojom je odbačen zahtev za izuzeće sudije, podnosilac zahteva traži od Suda:

- “..3) Da **PONIŠTI** rešenje GJA.br. 1214/2016, d 25.07.2016. godine, Osnovnog suda u Prištini- Privredno odeljenje, koje povređuje članove 24, tačka 1, članovi 31, 32 i 54 Ustava Republike Kosova, kao i članovi 6 i 13 EKLJP-a.
- 4) Da **SE PRIHVATI** zahtev podnosioca za izuzimanje sudije M.P. kao sudije Osnovnog suda u Prištini- Privredno odeljenje iz postupka i odlučivanja u pravnom predmetu IV.Ek.br. 408/2015, kao osnovan.”

49. Što se tiče ocene ustavnosti odluke Ac. br. 2685/17 od 31. januara Apelacionog suda, kojom je dozvoljen protivizvršni postupak, podnosilac zahteva traži od Suda:

“DA **PONIŠTI** rešenje Ac.br. 2685/17 kojim su podnosiocu zahteva nanesene nepopravljive štete.

DA **UTVRDI** da su rešenjem, podnosiocu zahteva povređena prava i slobode zagarantovana Ustavom Republike Kosova koji su definisani članovima 21, tačke 1), 2) i 3), članom 24, tačka 1), članovima 31., 46, 54 i odredbama EKLJP, koje su definisane članovima 6.1, 13 i članom 1, protokola 1, kao i članovima 14, 17 i 18.

[...]”

Prihvatljivost zahteva

50. Sud će ispitati da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti propisane u Ustavu, Zakonu i Poslovniku.

51. Sud se prvo poziva na član 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane], stavovi 1 i 7, Ustava, koji propisuje:

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.”

52. Sud se nakon toga poziva na član 21. [Opšta načela], stav 4 Ustava, koji propisuje

“4. Ustavom utvrđena prava i osnovne slobode važe i za pravna lica, onoliko koliko su izvodljiva.”

53. Sud se poziva i na član 47. [Individualni zahtevi], stav 2, Zakona, koji propisuje:

“2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva.”

54. Sud se u nastavku poziva na član 48. [Tačnost podneska] Zakona, koji propisuje:

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”.

55. Pored toga, Sud uzima u obzir pravilo 36, stav 1 (b) i (d), i stav 2 (a) Poslovnika, koje propisuje:

“(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:

[...]

b) samo ako su iscrpljena sva delotvorna pravna sredstva, koja su na raspolaganju po zakonu, protiv pobijene presude ili odluke, ili

[...]

d) ako je zahtev *prima facie* opravdan ili nije očigledno neosnovan.

(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:

(a) da zahtev nije *prima facie* opravdan, ili [...].”

56. Sud prvo smatra da u skladu sa članom 21.4 Ustava, koji propisuje da “*Ustavom utvrđena prava i osnovne slobode važe i za pravna lica, onoliko koliko su izvodljiva*”, podnosilac zahteva ima pravo da podnese ustavnu žalbu pozivajući se na ustavna prava koja važe za pojedince i primenjuju se i za pravna lica kao što je podnosilac zahteva (vidi: rešenje o neprihvatljivosti, *AAB-RIINVEST University L.L.C. Priština protiv Vlade Republike Kosovo*, slučaj KI41/09 od 21. januara 2010. godine).
57. U ovom slučaju, Sud smatra da je podnosilac zahteva ovlašćena strana i da je podneo zahtev u propisanom roku. Međutim, Sud treba dalje da ispituje da li su uslovi propisani članovima 47. i 48. Zakona i propisani pravilom 36 Poslovnika ispunjeni.
58. Sud će oceniti tvrdnje protiv sve tri osporene odluke redovnih sudova odvojeno.

A. Što se tiče odluke IV. C. br. 408/15 Osnovnog suda u Prištini od 7. jula 2016. godine

59. Sud podseća da podnosilac zahteva osporava odluku IV. C. br. 408/15 Osnovnog suda u Prištini od 7. jula 2016. godine, kojom se obustavlja parnični postupak na osnovu argumenta da se ovom odlukom povredio zakon i time povredila njegova prava na pravično suđenje o meritumu njegovog parničnog postupka.
60. Sud primećuje da je Osnovni sud obustavio parnični postupak do odlučivanja o protivizvršnom postupku.
61. Stoga, Sud primećuje da će se parnični postupak nastaviti nakon okončanja protivizvršnog postupka.
62. U tom smislu, Sud podseća da on može prihvatiti zahteve samo onda kada podnosilac iscrpi sva pravna sredstva predviđena zakonom.
63. Obrazloženje pravila o iscrpljivanju je, kao u ovom slučaju, da se pruži redovnim sudovima mogućnost da isprave navodnu povredu Ustava. Pravilo se zasniva na pretpostavci da kosovski pravni poredak pruža delotvorno pravno sredstvo protiv povrede ustavnih prava (vidi: rešenje o neprihvatljivosti, *AAB-RIINVEST University LLC Priština protiv Vlade Republike Kosovo*, slučaj KI41/09 od 21. januara 2010. godine, i vidi; *mutatis mutandis*, ESLjP *Selmouni protiv Francuske*, br. 25803/94, odluka od 29. jula 1999. godine).
64. U ovom slučaju, Sud primećuje da je osporena odluka preliminarina odluka i da će se parnični postupak nastaviti o meritumu prava i obaveza podnosioca zahteva nakon što se okončaju protivizvršni postupci.
65. Sud podseća da je 31. januara 2017. godine, Apelacioni sud odlukom Ac. br. 2685/2016 odbacio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva i potvrdio odluku E. br. 1877/205 Osnovnog suda u Prištini o protivizvršnom postupku od 09. juna 2016. godine.

66. Sud primećuje da, stoga, postupak pred Osnovnim sudom o suštini tvrdnji podnosioca zahteva sada može da se nastavi.
67. U ovim okolnostima, Sud smatra da su postupci u toku i da se u slučaju podnosioca zahteva još uvek nije donela konačna odluka od strane suda.
68. Stoga, Sud zaključuje da su tvrdnje podnosioca zahteva u vezi sa osporenom odlukom IV. C. br. 408/15 Osnovnog suda u Prištini od 7. jula 2016. godine preuranjene, jer podnosilac zahteva nije iscrpeo sva pravna sredstva dostupna po zakonu.

B. Što se tiče odluke GJA. br. 1214/2016 Osnovnog suda u Prištini od 25. jula 2016. godine

69. Što se tiče ocene ustavnosti odluke GJA. br. 1214/2016 Osnovnog suda u Prištini od 25. jula 2016. godine kojom je odbijen zahtev za izuzeće sudije, Sud podseća da podnosilac zahteva tvrdi da je sudija koji je naložio obustavu parničnog postupka bio pristrasan protiv podnosioca zahteva.
70. Sud podseća da u slučaju gde se radi o nepristrasnosti sudije, ESLjP je identifikovao jedan subjektivni test, gde je sudija lično pristrasan protiv podnosiocu zahteva i jedan objektivni test.
71. Sud podseća na sudsku praksu ESLjP, koji navodi *“Što se tiče objektivnog kriterijuma, treba odrediti da li postoje utvrđujuće činjenice koje mogu izazvati sumnju u to da li može određeni sudija da bude pravičan i nepristrasan u konkretnom slučaju. Vezano sa tim, i pojava može biti od važnosti. Ono što je u pitanju je poverenje koje sudovi u demokratskim zemljama treba da ulivaju u javnosti i iznad svega, što se tiče krivičnih postupaka, kod okrivljenog. Sledstveno, svaki sudija u odnosu na kojeg može postojati legitimni razlog zbog strahovanja od nedostatka nepristrasnosti, se mora povući. (Vidi: presudu ESLjP od 24. maja 1989. godine, Hauschildt protiv Danske, br. 10486/83, stav 48).”*
72. Sud primećuje da je podnosilac podneo zahtev za disciplinski postupak protiv osporenog sudije.
73. Sud, dalje, primećuje da je u vezi sa ovom disciplinskom žalbom, Kancelarija disciplinskog tužioca (dopis ZPD/16/kb/892) obavestila podnosioca zahteva da je pokrenula disciplinsku istragu protiv osporenog sudije u vezi sa načinom postupanja u slučaju podnosioca zahteva. Sud primećuje da je ova disciplinska istraga i dalje u toku.
74. Stoga, Sud smatra da pitanje potencijalne pristrasnosti osporenog sudije još uvek nije utvrđeno od strane nadležnog organa.
75. Sud primećuje da će, nakon što se okončaju ovi disciplinski postupci, ostati otvoren za podnosioca zahteva da ospori odluke ovog sudije zbog pristrasnosti zbog načina na koji se postupio sa parničnim postupkom.
76. U ovim okolnostima, Sud smatra da se o postupku koji se tiče osnovnog pitanja nepristrasnosti sudije još nije donela konačna odluka od strane suda.
77. Prema tome, Sud zaključuje da su tvrdnje podnosioca zahteva u vezi sa osporenom odlukom GJA. br. 1214/2016 Osnovnog suda u Prištini od 25. jula 2016. godine preuranjene, jer podnosilac zahteva nije iscrpeo sva pravna sredstva dostupna prema zakonu.

C. Što se tiče ocene ustavnosti odluke Ac. br. 2685/17 od 31. januara 2017. godine Apelacionog suda

78. Što se tiče ocene ustavnosti odluke Ac. br. 2685/17 od 31. januara 2017. godine Apelacionog suda kojom je dozvoljen protivizvršni postupak, Sud podseća da podnosilac zahteva tvrdi da je ona zasnovana na pogrešnoj primeni zakona i da mu izaziva nepopravljivu štetu.
79. Sud primećuje da podnosilac zahteva tvrdi da je Apelacioni sud primenio “*pogrešno jezičko i pravno tumačenje*” člana 54, stav 1.1, Zakona o izvršnom postupku.
80. Sud podseća da je Apelacioni sud obrazložio svoje odluke po ovom pitanju, navodeći:

“... Prvostepeni sud je konstatovao pravično činjenicu da su ispunjeni uslovi za određivanje protiv izvršenja prema članu 54, stavu 1, tački 1.1 ZIP-a kojom se predviđa: Dužnik ima pravo da u istom izvršnom postupku i nakon što je završeno izvršenje traži od suda izvođenje rešenja kojim se naređuje poveriocu da vrati ono što je uzео bez pravnog osnova tokom postupka izvršenja, ukoliko: 1.1 je izvršni dokument preko punosnažne odluke poništen, izmenjen stavljen van snage ili na neki drugi način je konstatovano da nema pravni efekat, što je u konkretnom slučaju rešenje Vrhovnog suda Kosova, Rev.br. 17/2015 od 19.08.2015. godine, izvršni dokument- presuda Okružnog privrednog suda u Prištini C.br. 269/2009 od 7.09.2011. godine, i presuda Apelacionog suda Kosova Ac.br. 384/2012 od 9.10.2014. godine na osnovu kojih j provedeno izvršenje pri privatnom izvršiocu, poništene su od strane Vrhovnog suda.”
81. Sud ponavlja da nije njegova uloga da se bavi greškama u činjenicama ili zakonu koje su navodno izvršili redovni sudovi prilikom ocenjivanja dokaza ili primene zakona (zakonitosti), osim i u meri u kojoj su mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost). Kada je navodna povreda prava i sloboda garantovana Ustavom izvršena od strane javnog organa, podnosilac zahteva mora predstaviti obrazložene i uverljive argumente.
82. Sud smatra da je podnosilac zahteva imao priliku da predstavi svoje činjenične i pravne argumente o slučaju pred redovnim sudovima. Njegovi argumenti su redovno saslušani i ispitani od strane redovnih sudova, postupak je u celini bio pravičan i donete odluke su dobro obrazložene.
83. Sud smatra da se sama činjenica da se podnosilac zahteva ne slaže sa odlukama redovnih sudova ne daje mu sama po sebi pravo da pokrene tvrdnju o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje (vidi: *mutatis mutandis* slučaj *Mezotur - Tiszazugi Tarsulat protiv Mađarske*, presuda od 26. jula 2005. godine).
84. Sud podseća da je podnosilac zahteva izneo tvrdnje da je došlo do povrede njegovih ustavnih prava, ali nije predstavio nikakav *prima facie* dokaz o tome kako su mu povređena ustavna prava (vidi: presudu ESLJP od 31. maja 2005. godine, *Vanek protiv Slovačke Republike*, br. 53363/99).
85. Sud smatra da podnosilac zahteva nije potkrepio svoje tvrdnje da su relevantni postupci na bilo koji način bili nepravilni ili proizvoljni i da su se osporenim odlukom povredila njegova ustavna prava i slobode garantovane Ustavom i EKLJP (vidi: *mutatis mutandis*, ESLJP, odluka od 30. juna 2009. godine, *Shub protiv Litvanije*, br. 17064/06).
86. Prema tome, Sud zaključuje da su tvrdnje podnosioca zahteva protiv odluke Ac. br. 2685/17 od 31. januara 2017. godine Apelacionog suda neprihvatljive, kao očigledno neosnovane, na ustavnoj osnovi.

Zaključci

87. Što se tiče tvrdnji podnosioca zahteva protiv odluke IV. C. br. 408/15 od 7. jula 2016. godine Osnovnog suda u Prištini i odluke GJA. br. 1214/2016 od 25. jula 2016. godine Osnovnog suda u Prištini, Sud zaključuje da postupci pred redovnim sudovima nisu završeni.
88. Dakle, tvrdnje podnosioca zahteva u vezi ove dve odluke su preuranjene i treba da se odbace kao neprihvatljive, u skladu sa članom 47.2 Zakona i pravilom 36 (1) (b) Poslovnika, jer podnosilac zahteva nije iscrpeo sva pravna sredstva predviđena zakonom kako bi mogao da podnese zahtev Ustavnom sudu.
89. Što se tiče tvrdnje podnosioca zahteva protiv odluke AC. br. 2685/17 od 31. januara 2017. godine Apelacionog suda Kosova, Sud zaključuje da podnosilac zahteva nije potkrepio svoje tvrdnje.
90. Prema tome, tvrdnje podnosioca zahteva treba da se odbace kao neprihvatljive kao očigledno neosnovane u skladu sa članom 48. Zakona i pravilom 36 (2) a) Poslovnika, jer podnosilac zahteva nije pružio nikakav *prima facie* dokaz koji bi ukazao na povredu njegovih ustavnih prava.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova, u skladu sa članovima 21. i 113. Ustava, članovima 47. i 48. Zakona i pravilima 36 (1) (b) i 36 (2) (a) Poslovnika, na sednici održanoj 05. septembra 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona i
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Snezhana Botusharova

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI49/17, podnosilac zahteva: Imer Syla, ocena ustavnosti presude Pml. br. 227/2016 Vrhovnog suda Kosova od 3. oktobra 2016. godine

KI49/17, rešenje o neprihvatljivosti od 7. septembra 2017. godine, objavljeno 12. oktobra 2017. godine

Ključne reči: *Individualni zahtev, van roka*

Vrhovni sud Kosova je svojom presudom odbio, kao neosnovan, zahtev za zaštitu zakonitosti podnet od strane podnosioca zahteva protiv rešenja Apelacionog suda Kosova.

Podnosilac zahteva se žalio Ustavnom sudu zbog povrede prava zaštićenih Ustavom, odnosno na pravo optuženog i pravo na pravično i nepristrasno suđenje, tvrdeći da je oglašen krivim za izvršenje krivičnog dela, kao rezultat pogrešnog utvrđivanja činjenica od strane redovnih sudova.

Sud je utvrdio da je zahtev neprihvatljiv, jer nisu ispunjeni uslovi prihvatljivosti, koji su propisani u članu 113.7 Ustava, članu 49. Zakona i pravilu 36 (1) (c) Poslovnika. Zahtev je proglašen neprihvatljiv, kao van roka.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI49/17

Podnosilac

Imer Syla**Ocena ustavnosti presude Pml. br. 227/2016
Vrhovnog suda Kosova od 3. oktobra 2016. godine****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Imer Syla, sa prebivalištem u Uroševcu (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), koga zastupa Labinota Qosa-Ilazi.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava presudu [Pml. br. 227/2016] Vrhovnog suda Kosova od 3. oktobra 2016. godine koju je primio 17. novembra 2016. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene presude, kojom podnosilac zahteva tvrdi da su mu povređena prava garantovana članom 30. [Prava optuženog], članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], kao i članom 54. [Sudska zaštita prava] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane], stavovi 1 i 7 Ustava, članu 47. [Individualni zahtevi] Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 20. aprila 2017. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

6. Dana 24. aprila 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Gresu Caku-Nimani za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Ivan Čukalović (predsedavajući), Bekim Sejdiu i Selvete Gërxhaliu-Krasniqi.
7. Dana 28. aprila 2017. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu.
8. Dana 7. septembra 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

9. Dana 11. marta 2013. godine, Osnovno tužilaštvo u Uroševcu je podiglo optužnicu [PP. II. br. 847-5/2010] protiv podnosioca zahteva za izvršenje krivičnog dela “*izazivanje opšte opasnosti*” iz člana 291, Krivičnog zakona Kosova (u daljem tekstu: KZK).
10. Dana 30. jula 2014. godine, Opštinski sud u Uroševcu-Opšti departman, nakon priznanja krivice tokom početnog razmatranja od strane podnosioca zahteva, presudom [P. br. 635/13] je proglasio podnosioca zahteva krivim i izrekao novčanu kaznu i kaznu zatvora u vremenskom trajanju od 2 (dve) godine, ističući da se kazna neće izvršiti u roku od 2 (dve) godine pod uslovom da optuženi, odnosno podnosilac zahteva, tokom ovog perioda ne izvrši neko drugo krivično delo.
11. Dana 10. marta 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev za preispitivanje krivičnog postupka Osnovnom sudu u Uroševcu protiv presude [P. br. 635/13] od 29. jula 2014. godine Osnovnog suda u Uroševcu, tvrdeći pogrešno utvrđivanje činjeničnog stanja, postojanje novih dokaza i argumentujući da je podnosilac zahteva “*priznanje krivice izvršio ne razumejući prirodu krivičnog dela*”, i shodno tome, nisu ispunjeni zakonski uslovi za priznanje krivice tokom početnog razmatranja.
12. Dana 14. aprila 2016. godine, Osnovni sud u Uroševcu je rešenjem [PK. br. 42/16] odbio, kao nedozvoljen, zahtev podnosioca ocenjujući da predstavljene činjenice i dokazi ne pružaju pravnu osnov da se dozvoli preispitivanje krivičnog postupka.
13. Dana 18. aprila 2016. godine, podnosilac zahteva je izjavio žalbu protiv rešenja [PK. br. 42/16] Osnovnog suda u Uroševcu od 14. aprila 2016. godine, tvrdeći povredu osnovnog prava strane, propisano Zakonikom o krivičnom postupku Kosova (u daljem tekstu: ZKPK).
14. Dana 18. jula 2016. godine, Apelacioni sud Kosova je rešenjem [PN. br. 485/2016] odbio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva. Apelacioni sud je u svom rešenju detaljno odgovorio na sve tvrdnje podnosioca zahteva.
15. Dana 17. avgusta 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev za zaštitu zakonitosti protiv rešenja [PN. br. 485/2016] Apelacionog suda Kosova od 18. jula 2016. godine sa predlogom da se isto poništi i stvar vrati na ponovno suđenje.
16. Dana 3. oktobra 2016. godine, Vrhovni sud Kosova je presudom [Pml. br. 227/2016] odbio, kao neosnovan, zahtev za zaštitu zakonitosti. U obrazloženju ove presude se, između ostalog, navodi: “*[...] kao u rešenju prvog stepena tako i onog drugog stepena, dati su zakonski razlozi sa donošenje osporenih odluka [...] sa pravom je ustanovljeno u prvostepenom rešenju da dokaz na koji se zasniva zahtev za ponovno pokretanje krivičnog postupka [...] ne opravdava dozvolu za ponovno pokretanje krivičnog postupka a to je prihvatio i drugostepeni sud*”.

Navodi podnosioca

17. Podnosilac zahteva tvrdi da su mu presudom [Pml. br. 227/2016] Vrhovnog suda Kosova od 3. oktobra 2016. godine povređena prava garantovana članom 30. [Prava optuženog], članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], kao i članom 54. [Sudska zaštita prava] Ustava.
18. Argumenti podnosioca zahteva u odnosu na njegove tvrdnje o ustavnoj povredi su sledeći: *“Definitivno je povređeno pravo za jedno pravično i nepristrasno suđenje, pravo koje je zagantovano članom 31 Ustava Republike Kosovo, a ako se slučaj analizira od početka uzimajući kao osnovu obrazovanje koje ima Imer Sylja [...] jasno proizilazi da u odnosu sa Imerom Sylja, nadležni organi tokom postupka konkretne krivične stvari protiv Imera Sylja, povredili su stav 5 člana 30, stav 1 i 6 člana 31, i član 54 Ustava Republike Kosovo, iz razloga da, osim što nema nijednog dokaza koji svedoči da je, ili je bio Imer Sylja vlasnik nekretnine gde se desilo krivično delo [...] prvostepeni sud, bez prisustva advokata nije imao pravo da prihvati priznanje krivice Imera Sylja”.*
19. Podnosilac zahteva traži od Suda da ukine odluke redovnih sudova.

Prihvatljivost zahteva

20. Sud prvo ocenjuje da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti propisane u Ustavu, dalje navedene u Zakonu i Poslovniku.
21. U tom smislu, Sud se poziva na član 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane], stavove 1 i 7, koji propisuje:

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

(...)

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

22. Sud se poziva i na član 49. Zakona [Rokovi], koji propisuje:

“Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku”.

23. Pored toga, Sud uzima u obzir pravilo 36 [Kriterijum o prihvatljivosti] (1) (c) Poslovnika, u kome se naglašava:

“(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:

[...] (c) samo ako je zahtev podnet u roku od četiri meseca od dana kada je odluka o poslednjem delotvornom pravnom sredstvu dostavljena podnosiocu zahteva, ili [...]”.

24. U ovom slučaju, Sud primećuje da je osporena presuda uručena zastupniku podnosioca zahteva 17. novembra 2016. godine, dok je zahtev podnet Sudu 20. aprila 2017. godine. Shodno tome, zahtev je podnet Sudu van roka od 4 (četiri) meseca.

25. Sud podseća da je svrha zakonskog roka od 4 (četiri) meseca, na osnovu člana 49. Zakona i pravila 36 (1) c) Poslovnika, da promoviše pravnu sigurnost, osiguravajući da se slučajevi koji se bave pitanjem Ustava razmatraju u razumnom roku i da prethodne odluke nisu stalno otvorene za osporavanje (vidi: *mutatis mutandis* slučaj *O'Loughlin i drugi protiv Ujedinjenog kraljevstva*, predstavka br. 23274/04, ESLjP, rešenje od 25. avgusta 2005. godine, vidi, takođe: slučaj br. KI140/13, *Ramadan Cakiqi*, rešenje o neprihvatljivosti od 17. marta 2014. godine, stav 24).
26. Osim toga, Sud naglašava da se zakonski rok od 4 (četiri) meseca računa od dana kada je podnosilac zahteva primio, nakon iscrpljenja pravnih sredstava, osporenu odluku. (Vidi, na primer: slučaj *Hatip Çelik protiv Turske*, ESLjP, predstavka br. 52991/99, rešenje of 23. septembra 2004. godine).
27. Sud naglašava da je dužnost podnosilaca zahteva ili njihovih zastupnika da postupaju sa "dužnom pažnjom" (*due diligence*) kako bi se osiguralo da su njihovi zahtevi za zaštitu osnovnih prava i sloboda podneti u zakonskom roku od 4 (četiri) meseca, koji je predviđen članom 49. Zakona i dalje preciziran pravilom 36 (1) c) Poslovnika (Vidi: slučaj *Mocanu i drugi protiv Rumunije*, [VV], predstavke br. 10865/09, 45886/07 i 32431/08, presuda od 17. septembra 2014. godine, stavovi 263-267).
28. Shodno tome, zahtev treba da se proglasi neprihvatljivim, jer nije podnet unutar roka, kao što je propisano u članu 113.7 Ustava, kao što je predviđeno u članu 49. Zakona i dalje navedeno u pravilu 36 (1) c) Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 49. Zakona i pravilom 36 (1) c) Poslovnika, 7. septembra 2017. godine jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Gresa Caka-Nimani

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI78/16, podnosilac zahteva: Driton Syla, ocena ustavnosti presude Rev. br. 7/2016 Vrhovnog suda od 18. januara 2016. godine

KI78/16, rešenje o neprihvatljivosti od 6. septembra 2016. godine, objavljeno 13. oktobra 2017. godine

Ključne reči: *Individualni zahtev, jednakost pred zakonom, pravo na pravično i nepristrasno suđenje, očigledno neosnovan.*

Vrhovni sud Kosova je svojom presudom odbio, kao neosnovanu, reviziju podnosioca zahteva podnetu protiv presude Apelacionog suda Kosova.

Sud je utvrdio da podnosilac zahteva u suštini tvrdi da su mu osporenim odlukom povređena prava garantovana Ustavom, odnosno jednakost pred zakonom i pravo na pravično i nepristrasno suđenje.

Podnosilac zahteva je, između ostalog, tvrdio da nije u celosti sprovedena odluka br. 123/2008 Komisije za razmatranje žalbi i podnesaka i da je delimična naknada ličnog dohotka od strane sudova u suprotnosti sa zakonom.

Sud je utvrdio da je zahtev neprihvatljiv, jer podnosilac zahteva nije dovoljno potkrepio i dokazao svoju tvrdnju. Zahtev je proglašen neprihvatljivim, kao očigledno neosnovan.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI78/16

Podnosilac

Driton Syla**Ocena ustavnosti presude Rev. br. 7/2016 Vrhovnog suda
od 18. januara 2016. godine****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Driton Syla, sa prebivalištem u Gnjilanu (u daljem tekstu: podnosilac zahteva).

Osporena odluka

2. Osporena odluka je presuda Rev. br. 7/2016 Vrhovnog suda Kosova od 18. januara 2016. godine, koju je podnosilac zahteva primio 10. februara 2016. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene odluke, na osnovu koje podnosilac zahteva tvrdi da su mu povređena prava garantovana članom 24. [Jednakost pred zakonom], članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], članom 32. [Pravo na pravno sredstvo], kao i članom 54. [Sudska zaštita prava] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), u vezi sa članom 6. [Pravo na pravično suđenje], članom 13. [Pravo na delotvorni pravni lek] i članom 14. [Zabrana diskriminacije] Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLjP).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane], stavovi 1 i 7 Ustava, članu 47. [Individualni zahtevi] Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 19. maja 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
6. Dana 14. juna 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Bekima Sejdiua za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Robert Carolan (predsedavajući), Almiro Rodrigues i Selvete Gërxhaliu-Krasniqi.
7. Dana 29. juna 2016. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu i Opštinskoj direkciji za obrazovanje u Gnjilanu (u daljem tekstu: ODO)
8. Dana 13. januara 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Altaya Suroya za predsedavajućeg Veća za razmatranje umesto sudije Roberta Carolana, koji je 9. septembra 2016. godine podneo ostavku na poziciju sudije Suda.
9. Dana 6. septembra 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno preporučio Sudu neprihvatljivost zahteva.

Pregled činjenica u upravnom postupku

10. Dana 22. jula 2011. godine, ODO u Gnjilanu je objavila konkurs za prijem jednog domara zgrade u Predškolskoj ustanovi "Ardhmëria I" (u daljem tekstu: IP "Ardhmëria I") u Gnjilanu.
11. Dana 12. oktobra 2011. godine, ODO je odlukom 05. br. 821/2011 proglasio rezultate na osnovu kojih je na poziciji domara zgrade u PU "Ardhmëria I" u Gnjilanu primljen kandidat koji je bio treći prema oceni Komisije za intervjuje, dok je podnosilac zahteva bio rangiran kao prvi.
12. Dana 18. oktobra 2011. godine, podnosilac zahteva je izjavio žalbu Opštinskoj komisiji za razmatranje žalbi (u daljem tekstu: Komisiji za žalbe) protiv odluke 05. br. 821/2011 ODO-a od 12. oktobra 2011. godine, tvrdeći *"da je odluka ODO u suprotnosti sa rezultatima iz postupka intervjuisanja jer je predmetnom odlukom objavljeno ime B. M. koji nema odgovarajuću kvalifikaciju za navedenu poziciju i koji je u postupku intervjuisanja imao manji broj bodova"*.
13. Neodređenog datuma, podnosilac zahteva se obratio zahtevom direktoru ODO-a, tražeći *"da se obustave dalje upravne radnje prema obaveštenju od 12.10.2011. godine do donošenja konačne odluke po mojoj žalbi Komisiji za žalbe i od strane nadležnog suda"*. Podnosilac zahteva tvrdi da nikad nije dobio odgovor u vezi sa ovim zahtevom.
14. Dana 25. novembra 2011. godine, Komisija za žalbe je odlukom br. 02-16-46560 usvojila, kao osnovanu, žalbu podnosioca zahteva i odlučila da preinači II deo odluke 05. br. 821/2011 ODO-a od 12. oktobra 2012. godine, tako da je umesto kandidata B.M., odlučila da rasporedi na radno podnosioca zahteva. U toj odluci se, između ostalog, naglašava: *"OBAVEZUJE SE Opštinska direkcija za obrazovanje da u roku od 15 dana rasporedi Dritona Syhu na poziciju radnika za održavanje objekta u PU „Ardhmëria I“ u skladu sa rezultatima iz postupka intervjuisanja"*.
15. Iz spisa predmeta rezultira da je neodređenog datuma, podnosilac zahteva izjavio žalbu i Inspektoratu rada protiv odluke 05. br. 821/2011 ODO-a od 12. oktobra 2011. godine.

16. Dana 2. decembra 2011. godine, Inspektorat rada je (obaveštenje br. 02-999/11), usvojio, kao osnovanu, žalbu i naložio ODO-u da u roku od 8 (osam) dana primi podnosioca zahteva prema rang listi Komisije za intervjuisanje.

Pregled činjenica u izvršnom postupku

17. Neodređenog datuma, podnosilac zahteva je podneo predlog Opštinskom sudu u Gnjilanu za izvršenje odluke Komisije za žalbe br. 02-16-46560 od 25. novembra 2011. godine.
18. Dana 16. decembra 2011. godine, Opštinski sud u Gnjilanu je rešenjem E. 2318/2011 dozvolio izvršenje prema predlogu podnosioca zahteva protiv Opštine Gnjilane za naknadu ličnih dohodaka na osnovu odluke Komisije za žalbe br. 02-16-46560 od 25. novembra 2011. godine.
19. Dana 23. januara 2012. godine, Opština Gnjilane je podnela prigovor Opštinskom sudu u Gnjilanu protiv rešenja E. 2318/2011 od 16. decembra 2011. godine, tvrdeći *“da u predlogu za izvršenje nije naveden novčani iznos koji treba isplatiti poveriocu”*.
20. Dana 5. marta 2012. godine, Opštinski sud u Gnjilanu je rešenjem E. 2318/2011 usvojio, kao osnovan, prigovor Opštine Gnjilane.
21. Neodređenog datuma, podnosilac zahteva je izjavio žalbu Okružnom sudu u Gnjilanu protiv rešenja E. 2318/2011 od 5. marta 2012. godine Opštinskog suda u Gnjilanu.
22. Dana 24. aprila 2012. godine, Okružni sud u Gnjilanu je rešenjem AC. br. 129/2012 odbio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva i potvrdio rešenje Opštinskog suda u Gnjilanu E. br. 2318/2011 od 5. marta 2012. godine. U rešenju se naglašava *“da pobijano rešenje sadrži dovoljno potpunih i ubedljivih dokaza sa kojima se ovaj sud slaže u potpunosti [...], S druge strane, u pogledu žalbenog navoda poverioca da sud primenjuje pravila materijalnog prava po svom uverenju, ovaj žalbeni navod je neosnovan jer u skladu sa članom 24. b ZIP-a, izvršni naslov predstavlja i izvršna odluka donesena u upravnom postupku i poravnanje u upravnom postupku, ako glasi na ispunjenje novčane obaveze, ukoliko zakonom nije drugačije određeno, u konkretnom slučaju se ne radi o novcu i nemamo izvršni naslov, tako da je prvostepeni sud pravilno usvojio prigovor dužnika.”*
23. Dana 7. oktobra 2013. godine, podnosilac je podneo zahtev za ponavljanje postupka Osnovnom sudu u Gnjilanu sa obrazloženjem *“da je saznao da je Vrhovni sud Kosova dana 11.12.2012. godine dopisom Agj. K 584/2012 izmenio raniji načelni stav i utvrdio da konačna odluka u upravnom postupku predstavlja odluku koju sud treba da izvrši, pa je shodno tome predložio da se odobri ponavljanje postupka”*.
24. Dana 8. oktobra 2013. godine, Osnovni sud u Gnjilanu je doneo obaveštenje E. 2318/2011, navodeći *“da u konkretnom slučaju, Osnovni sud u Gnjilanu na osnovu odluke Opštinske komisije za razmatranje žalbi br. 02-16-46560/2 od 25.11.2011. godine ne može da sprovede izvršni postupak jer u izreci odluke nije naveden iznos sredstava”*.
25. Neodređenog datuma, podnosilac je podneo zahtev za ponavljanje postupka Apelacionom sudu protiv obaveštenja E. 2318/2011 Osnovnog suda u Gnjilanu od 8. oktobra 2013. godine.

26. Dana 24. novembra 2014. godine, Apelacioni sud Kosova je rešenjem Cn. br. 3225/2013 odbacio, kao nedozvoljen, zahtev podnosioca za ponavljanje postupka. U obrazloženju ove odluke, Apelacioni sud je istakao *“da nije dozvoljena revizija niti ponavljanje postupka u izvršnom postupku”*.

Pregled činjenica u parničnom postupku

27. Dana 21. decembra 2011. godine, podnosilac zahteva je podneo tužbeni zahtev protiv ODO-a u Gnjilanu, tražeći da se sprovede odluka br. 02-16-46560 Komisije za žalbe od 25. novembra 2011. godine. Podnosilac zahteva je tražio da se rasporedi na radno mesto i obaveže ODO da mu nadoknadi sve lične dohotke od dana donošenja odluke br. 02-16-46560 Komisije za žalbe od 25. novembra 2011. godine.
28. Dana 5. novembra 2012. godine, Opštinski sud u Gnjilanu je (presuda C. br. 884/2011) usvojio tužbeni zahtev podnosioca zahteva. U presudi se u nastavku dodaje *“da je tužbeni zahtev tužioca osnovan u celosti jer je iz izvedenih dokaza utvrđena činjenica da tuženi nije izvršio odluku Opštinske komisije za razmatranje žalbi, a to neizvršenje je imalo za posledicu neraspoređivanje tužioca Driton Syla [...] iako je tuženi na osnovu člana 16. Zakona o upravnom postupku bio dužan da izvrši gore navedenu odluku [...] Sud je obavezao tuženog da tužiocu Driton Syla isplati neisplaćene plate od decembra 2011. godine do oktobra 2012. godine”*.
29. Neodređenog datuma, ODO je izjavila žalbu Apelacionom sudu Kosova protiv gore navedene odluke Opštinskog suda u Gnjilanu, tvrdeći da postoje bitne povrede odredaba parničnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđivanje činjeničnog stanja i pogrešna primena materijalnog prava.
30. Dana 7. oktobra 2013. godine, Apelacioni sud Kosova je (rešenje Ac. br. 5020/2012), usvojio žalbu ODO-a i ukinuo presudu Opštinskog suda u Gnjilanu C. br. 884/2011 od 5. novembra 2012. godine i predmet vratio na ponovno razmatranje Osnovnom sudu u Gnjilanu. U presudi se obrazložilo *“da ne može da prihvati kao pravilan i zakonit zaključak prvostepenog suda, pošto prema oceni ovog suda, pobijana presuda je doneta uz bitnu povredu odredaba parničnog postupka predviđenu u članu 182, stav 2, tačka n) ZPP-a, na koje drugostepeni sud pazi po službenoj dužnosti, iz kojeg je razloga pobijana presuda trebala obavezno da se ukine [...]”*.
31. Dana 17. decembra 2013. godine, Osnovni sud u Gnjilanu je, odlučujući u ponovnom suđenju (presuda C. br. 783/2013) delimično usvojio tužbu podnosioca zahteva i zaključio sledeće: *“Delimično se usvaja tužbeni zahtev tužioca Dritona Syla iz Gnjilana i obavezuje se tužena [...], da tužioca Dritona Syla rasporediti na radnom mestu održavaoca postrojenja u PI „Ardhmëria 1“ u Gnjilanu, kao i da tužiocu isplati neisplaćene zarade od decembra 2011. godine do maja 2012. godine [...] Odbija se kao neosnovan deo tužbenog zahteva tužioca Dritona Syla, kojim je tražio da se tužena [...] obaveže da tužiocu isplati neisplaćene zarade za vremenski period od juna meseca 2012. godine do 30.11.2013. godine”*. Što se tiče odbijanja ličnog dohotka za navedeni period, u obrazloženju presude se potencira da *“tužilac tokom ovog perioda nije pretrpeo izgublenu zaradu krivicom tužene, pošto je radio u preduzeću Gorenje Niti Tiki Company [...] dakle veće dohotke od onih koje bi ostvarivao da je radio kod tužene”*.
32. Neodređenog datuma, podnosilac zahteva, a i Opština Gnjilane su izjavili žalbu Apelacionom sudu Kosova, tvrdeći povredu odredaba parničnog postupka, pogrešno utvrđivanje činjeničnog stanja i pogrešnu primenu materijalnog prava.

33. Dana 17. novembra 2015. godine, Apelacioni sud Kosova je (presuda Ac. br. 925/2014) odbio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva i Opštine Gnjilane. U obrazloženju odluke se, između ostalog, naglašava *“Apelacioni sud kao drugostepeni sud usvaja pravnu ocenu prvostepenog suda kao pravilnu i zakonitu, iz razloga što pobijana presuda ne sadrži bitne povrede odredaba parničnog postupka iz člana 182.2, tačka n) ZPP-a, kao što tvrde stranke, ne sadrži pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje, kao i pogrešnu primenu materijalnog prava”*.
34. Neodređenog datuma, podnosilac zahteva, a i ODO u Gnjilanu su izjavili reviziju Vrhovnom sudu protiv presude Ac. br. 925/2014 od 17. novembra 2015. godine Apelacionog suda Kosova, tvrdeći bitnu povredu odredaba parničnog postupka i pogrešnu primenu materijalnog prava.
35. Dana 18. januara 2016. godine, Vrhovni sud Kosova je presudom Rev. br. 7/2016 odlučio sledeće: *“I. Odbija se kao neosnovana revizija tužioca Dritona Sylu u delu koji se odnosi na deo II izreke prvostepenog suda u vezi sa naknadom ličnih dohodaka za period od juna meseca 2012. godine do 30.12.2013. godine; II. Odbacuje se kao nedozvoljena revizija tužene, izjavljena protiv presude Apelacionog suda Kosova sa brojem, Ac. br. 925/2004 od 17.11.2015. godine u delu koji se odnosi na obavezu tužene da tužiocu isplati neisplaćene zarade od decembra meseca 2011. godine do maja 2012. godine”*.

Navodi podnosioca

36. Podnosilac zahteva tvrdi da su mu osporenim odlukom povređena prava garantovana članom 24. [Jednakost pred zakonom], članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], članom 32. [Pravo na pravno sredstvo] i članom 54. [Sudska zaštita prava] Ustava, kao i članom 6. [Pravo na pravično suđenje], članom 13. [Pravo na delotvorni pravni lek], kao i članom 14. [Zabrana diskriminacije] EKLjP.
37. Konkretnije, podnosilac zahteva tvrdi *“[...] Neizvršenje odluke Komisije za razmatranje žalbi i predstavi br. 123/2008 i neopravdano odugovlačenje rešavanja ove pravne stvari od strane organa SO Gnjilane, predstavlja povredu člana 31. u vezi sa članom 32. Ustava, kao i člana 6. u vezi sa članom 13. Konvencije [...]. Ovaj propust i nedelotvornost postupaka i nesprovođenje odluka proizvode efekte koji dovode do situacija koje nisu u skladu sa načelom vladavine zakona, načelom koje su vlasti Kosova dužne da poštuju”*.
38. Pored toga, podnosilac zahteva tvrdi da *“odbijanje predloga za izvršenje od strane Opštinskog suda u Gnjilanu i Okružnog suda u Gnjilanu, bez sumnje predstavlja povredu člana 24. Ustava, jer u istim pravnim situacijama građani nisu tretirani jednako pred zakonom i jer nisu pružili jednaku zakonsku zaštitu [...] Nesporna je činjenica da je šteta prouzrokovana od strane poslodavca [...] sud je delimično usvojio tužbeni zahtev, čime je poslodavac ohrabren da ne izvrši izvršne odluke”*.
39. Podnosilac zahteva u nastavku tvrdi *“da je delimična naknada plate od strane sudova u suprotnosti sa zakonom i da je Osnovni sud u Gnjilanu prekoračio tužbeni zahtev jer su traženi vraćanje na radno mesto i naknada plate [...] a ne propuštena dobit [...]”*.
40. Podnosilac zahteva traži od Suda sledeće:

“da utvrdi povredu mojih prava usled delimične naknade i utvrdi neopravdano odugovlačenje postupaka”.

41. Na kraju, podnosilac zahteva traži od Suda da ukine presudu Rev. br. 7/2016 Vrhovnog suda Kosova od 18. januara 2016. godine.

Prihvatljivost zahteva

42. Sud prvo treba da razmotri da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, propisane Ustavom i dalje navedene u Zakonu i Poslovniku.
43. U tom smislu, Sud se poziva na član 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuje:

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.”

44. Sud se poziva i na član 48. Zakona, koji propisuje:

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”.

45. Sud u nastavku uzima u obzir pravilo 36 [Kriterijum o prihvatljivosti] (1) (d) i (2) (b) Poslovnika, koje propisuje:

“(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:

(...)

(d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.

(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:

(...)

(d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepeo svoju tvrdnju”.

46. U ovom slučaju, Sud ocenjuje da je podnosilac zahteva ovlašćena strana, da je iscrpeo sva pravna sredstva na raspolaganju i da je podneo zahtev u propisanom vremenu roku.
47. Međutim, Sud treba da oceni i da li su ispunjeni uslovi propisani u članu 48. Zakona i pravilu 36 Poslovnika.
48. S tim u vezi, Sud podseća da podnosilac zahteva tvrdi da su mu presudom Rev. br. 7/2016 Vrhovnog suda od 18. januara 2016. godine povređena prava garantovana Ustavom, odnosno jednakost pred zakonom, pravo na pravično i nepristrasno suđenje, pravo na pravno sredstvo i sudska zaštita prava u vezi sa pravom na pravično suđenje, pravom na delotvorni pravni lek i zabranom diskriminacije EKLjP.
49. Sud ističe da u ovom slučaju postoji nekoliko odluka donetih u različitim postupcima, odnosno u upravnom, izvršnom i parničnom postupku.
50. Na osnovu spisa predmeta, Sud primećuje da podnosilac zahteva ne pokreće tvrdnje koje se odnose na njegovo raspoređivanje ili neraspoređivanje na radno mesto, već samo pitanje naknade ličnog dohotka i to samo za određeni vremenski period.

51. Međutim, Sud primećuje da se srž zahteva odnosi na odluke redovnih sudova i to samo u pogledu naknade jednog dela neostvarenih ličnih dohodaka.
52. U tom smislu, Sud naglašava da je poslednja odluka, koju i podnosilac zahteva izričito osporava presuda Rev. br. 7/2016 Vrhovnog suda od 18. januara 2016. godine, kojom je odbijen, kao neosnovan, njegov zahtev za reviziju protiv presude Apelacionog suda.
53. Što se tiče tvrdnje podnosioca zahteva da su redovni sudovi, koji su odbili njegov zahtev za potpunu naknadu ličnih dohodaka povredili njegova prava garantovana Ustavom, Sud primećuje da je Vrhovni sud u svojoj gore navedenoj presudi zaključio da je osporena presuda Apelacionog suda jasna i razumljiva i da sadrži dovoljne razloge i odlučne činjenice za donošenje zakonske odluke.
54. Pored toga, Sud primećuje da je Vrhovni sud utvrdio da su *“u konkretnom slučaju oba suda pravilno ocenili ove okolnosti i pravilno su zaključili da tužiocu ne sledi pravo na naknadu ličnih dohodaka, pošto tužilac u ovom vremenskom periodu nije imao štetu u obliku izgubljene zarade (član 189 ZOO), iz razloga što je ostvarivao veće lične dohotke na drugom radnom mestu od dohodaka koje bi ostvarivao na radnom mestu održavaoca”*.
55. S tim u vezi, Sud ocenjuje da se presudom Vrhovnog suda rešilo i odlučilo u vezi sa tvrdnjama podnosioca zahteva koje su već bile pokrenute pred nižestepenim sudovima.
56. Kao posledica toga, Sud smatra da su redovni sudovi odgovorili i dovoljno obrazložili svoje odluke u vezi sa time zašto nije u potpunosti ostvaren zahtev podnosioca za naknadu ličnih dohodaka.
57. Pored toga, Sud smatra da se tvrdnje podnosioca zahteva odnose na način kako su redovni sudovi izvršili odgovarajuću kvalifikaciju i tumačenje činjenica i primenjivih zakona u ovom slučaju.
58. Sud naglašava da su konstatacije i kvalifikacija činjenica, kao i zakonsko tumačenje, prerogativ redovnih sudova.
59. Sud ističe da nije dužnost Ustavnog suda da se bavi greškama u činjenicama ili zakonu navodno počinjenim od strane redovnih sudova prilikom ocene dokaza ili primene zakona (zakonitost), osim i u meri u kojoj su mogle da povrede prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost). Ustavna kontrola sudskih odluka sprovedena od strane Ustavnog suda je ograničena samo na funkciju zaštite ustavnih prava pojedinca i relevantne ustavne standarde. Shodno tome, Ustavni sud ne može da deluje kao „sud četvrtog stepena“ u odnosu na odluke redovnih sudova (vidi: slučaj *Akdivar protiv Turske*, ESLJP, predstavka b. 21893/93, presuda od 16. septembra 1996. godine, stav 65, takođe, *mutatis mutandis*, vidi: slučaj KI86/11, podnosilac zahteva: *Milaim Berisha*, rešenje o neprihvatljivosti od 5. aprila 2012. godine).
60. Što se tiče tvrdnje podnosioca zahteva o povredi člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava zbog predugog trajanja postupka, Sud primećuje da podnosilac zahteva nije podneo argumente i činjenice koji potkrepljuju ovu tvrdnju. Pored toga, na osnovu spisa predmeta i u svetlu okolnosti slučaja, Sud primećuje da su redovni sudovi od momenta pokretanja bili aktivni u suđenju stvari i shodno tome, nisu izazvali neopravdano trajanje postupka.
61. Što se tiče tvrdnje podnosioca zahteva da *“u istim pravnim situacijama građani nisu tretirani jednako pred zakonom i nisu dobili jednaku zakonsku zaštitu”*, Sud smatra da

podnosilac zahteva nije predstavio činjenice i nije dovoljno potkrepio svoju tvrdnju o nejednakom tretmanu. Kada se tvrdi takva ustavna povreda, podnosilac zahteva treba da predstavi obrazloženu tvrdnju i uverljiv argument (Vidi: slučaj br. KI32/16, podnosilac zahteva: *Ibrahim Suarça*, Ustavni sud, rešenje o neprihvatljivosti od 15. septembra 2016. godine).

62. Sud naglašava da sama činjenica da se podnosilac zahteva ne slaže sa ishodom slučaja, nije dovoljna za tvrdnju o navodnoj ustavnoj povredi (vidi: slučaj *Mezotur-Tiszazugi Tarsulat protiv Mađarske*, br. 5503/02, ESLJP, presuda od 26. jula 2005. godine).
63. Kao zaključak, Sud smatra da podnosilac zahteva nije potkrepio dokazima svoje tvrdnje o povredi osnovnih ljudskih prava i sloboda garantovanih Ustavom, jer činjenice koje je on izneo ni na jedan način ne ukazuju na to da su mu redovni sudovi uskratili prava garantovana Ustavom, kako to on tvrdi.
64. Dakle, zahtev je očigledno neosnovan na ustavnim osnovama u skladu sa pravilom 36 (1) (d) i 36 (2) (b) Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 48. Zakona i pravilom 36 (1) (d) i (2) (b) Poslovnika, 6. septembra 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20 (4) Zakona;
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Bekim Sejdiu

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI70/16, podnosilac zahteva: Fazli Krasniqi, ocena ustavnosti presude Rev. br. 185/2015 Vrhovnog suda Republike Kosovo od 28. decembra 2015. godine

KI70/16, rešenje o neprihvatljivosti od 4. septembra 2017. godine, objavljeno 13. oktobra 2017. godine

Ključne reči: Individualni zahtev, pravo na pravično i nepristrasno suđenje, zaštita imovine, pravo na rad i obavljanje profesije, očigledno neosnovan.

Vrhovni sud Kosova je odbio, kao neosnovanu, reviziju podnosioca zahteva podnetu na presudu Apelacionog suda.

Podnosilac zahteva se žalio Ustavnom sudu zbog povrede svojih prava garantovanih Ustavom, odnosno prava na pravično i nepristrasno suđenje, zaštitu imovine i prava na rad i obavljanja profesije, tvrdeći da je presuda Vrhovnog suda kontradiktorna, odnosno osporenom presudom je pogrešno utvrđeno činjenično stanje.

Sud je utvrdio da podnosilac zahteva nije uspeo da argumentuje i dokaže na ustavnim osnovama da su postupci u redovnim sudovima, uključujući i Vrhovni sud, bili nepravični ili proizvoljni ili da su povređena njegova prava i slobode. Zahtev je proglašen neprihvatljivim, kao očigledno neosnovan.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI70/16

Podnosilac

Fazli Krasniqi**Ocena ustavnosti presude Rev. br. 185/2015 Vrhovnog suda
Republike Kosovo od 28. decembra 2015. godine****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo g. Fazli Krasniqi iz Junika (u daljem tekstu: podnosilac zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava presudu Rev. br. 185/2015 Vrhovnog suda od 28. decembra 2015. godine u vezi sa presudom Ac. br. 3202/12 Apelacionog suda od 6. marta 2015. godine i presudom C. br. 63/09 Opštinskog suda u Dečanima od 8. februara 2012. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti presude Rev. br. 185/2015 Vrhovnog suda od 28. decembra 2015. godine, kojom podnosilac zahteva tvrdi da su mu povređena prava garantovana članom 22. [Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata], članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], članom 46. [Zaštita imovine], članom 49. [Pravo na rad i obavljanje profesije] i članom 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), u vezi sa članom 6. [Pravo na pravično suđenje] i članom 1. [Zaštita imovine] Protokola br. 1 Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLjP).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava (u daljem tekstu: Ustav), članovima 22. i 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 25. aprila 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
6. Dana 11. maja 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Bekima Sejdiua za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Almiro Rodrigues (predsedavajući), Snezhana Botusharova i Ivan Čukalović.
7. Dana 22. juna 2016. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i tražio od njega da podnese Sudu formular zahteva i da kompletira zahtev relevantnim dokumentima, odnosno odlukama redovnih sudova.
8. Dana 6. jula 2016. godine, podnosilac zahteva je podneo Sudu formular zahteva.
9. Dana 20. jula 2016. godine, podnosilac zahteva je podneo Sudu odluke redovnih sudova.
10. Dana 27. jula 2017. godine, Sud je obavestio Vrhovni sud o registraciji zahteva.
11. Dana 4. septembra 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno preporučio Sudu neprihvatljivost zahteva.

Pregled činjenica

12. Dana 21. aprila 2009. godine, podnosilac zahteva je podneo tužbeni zahtev Osnovnom sudu u Dečanima, tražeći utvrđivanje prava svojine na osnovu nasledstva na 1/2 idealnog dela nepokretnosti u različitim katastarskim parcelama, sve upisane prema posedovnom listu 391. Iz spisa predmeta rezultira da je ova nasledna masa deo nasledstva sestre od strica podnosioca zahteva SH.K., koju je nasledila od svog pretka R.K., a koja je dobrovoljno istu ostavila u nasledstvo drugim parničnim stranama (rođacima podnosioca zahteva u svojstvu tuženih u ovom sudskom postupku). Podnosilac je u tužbenom zahtevu tvrdio da je u istom naslednom redu kao i drugi parničari.
13. Dana 8. februara 2012. godine, Opštinski sud u Dečanima (presuda C. br. 63/09) je odbio, kao neosnovan, tužbeni zahtev. U presudi se naglašava: *“Sud je zaključio i bez sumnje utvrdio da je tužilac imao vremena dok su mu preci bili živi da razjasni ove odnose, da sporazum o podeli predaka parničara nije osporen u roku od jedne godine i jednog dana u skladu sa zakonskim pravilima građanskog prava, ali i u skladu sa članom 117. ZOO-a, gde je propisan prestanak prava da se traži poništenje rušljivog ugovora ako se traži u roku od jedne godine od saznanja za razloga rušljivosti”*.
14. Neodređenog datuma podnosilac zahteva je izjavio žalbu Apelacionom sudu na presudu C. br. 63/09 od 8. februara 2012. godine Opštinskog suda u Dečanima, tvrdeći bitnu povredu odredaba parničnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđivanje činjeničnog stanja i pogrešnu primenu materijalnog prava.
15. Dana 6. marta 2015. godine, Apelacioni sud je (presuda Ac. br. 3202/12), odbio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva. U ovoj presudi se ističe: *“Prvostepeni sud je prilikom izvođenja neophodnih dokaza i u prisustvu nespornih činjenica pravilno i potpuno utvrdio činjenično stanje i pravilnom ocenom dokaza, pravilno je primenio materijalno pravo kada je utvrdio da je tužbeni zahtev neosnovan ... u obrazloženju*

presude prvostepenog suda su dati dovoljni pravni i činjenični razlozi zasnovani na zakonu koje usvaja i ovaj sud."

16. Podnosilac zahteva je protiv ove presude izjavio reviziju Vrhovnom sudu, tvrdeći postojanje bitnih povreda odredaba parničnog postupka i pogrešnu primenu materijalnog prava.
17. Dana 28. decembra 2015. godine, Vrhovni sud je (presuda Rev. br. 185/2015) odbio, kao neosnovanu, reviziju podnosioca zahteva. Vrhovni sud je zaključio: *"Prvostepeni sud je u potpunosti utvrdio činjenicu da tuženi poseduju i koriste predmetnu nepokretnost duže od 30 godina, i u posedu su i nakon smrti Sh. K. 1985. godine, koja je do trenutka smrti živela u porodičnoj zajednici sa tuženim, što nisu osporili ni tužioci do dana podnošenja tužbe [...] Zbog toga su ocenjene kao neosnovane tvrdnje predstavljene u reviziji"*.

Navodi podnosioca

18. Podnosilac zahteva tvrdi da su mu osporenim odlukom povređena prava garantovana članom 22. [Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata], članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], članom 46. [Zaštita imovine], članom 49. [Pravo na rad i obavljanje profesije] i članom 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava u vezi sa članom 6. [Pravo na pravično suđenje], kao i članom 1. [Zaštita imovine] Protokola br. 1 EKLJP.
19. Podnosilac zahteva u nastavku tvrdi: *"Presuda Opštinskog suda sadržava teške povrede odredbi parničnog postupka [...] jer osporena presuda ima nedostatke zbog kojih se ne može razmotriti, a naročito zato što je izreka osporene presude protivrečna sa razlozima, odnosno osporena presuda nema razloga za odlučujuće činjenice"*. Podnosilac zahteva takođe tvrdi da je i Apelacioni sud svojom presudom pogrešno primenio materijalno pravo.
20. Podnosilac zahteva traži od Suda da ukine presudu Rev. br. 185/2015 Vrhovnog suda od 28. decembra 2015. godine, presudu Ac. br. 3202/12 do 6. marta 2015. godine, kao i presudu C. br. 63/09 Opštinskog suda u Dečanima od 8. februara 2012. godine.

Prihvatljivost zahteva

21. Sud prvo treba da razmotri da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti propisane Ustavom, i dalje navedene u Zakonu i Poslovniku.
22. U tom smislu, Sud se poziva na član 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuje:

"1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom."

23. Sud se poziva i na član 48. Zakona, koji propisuje:

"Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori".

24. Sud, dalje, uzima u obzir pravilo 36 [Kriterijum o prihvatljivosti] (1) (d) i (2) (b) Poslovnika, koje propisuje:
- “(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:
(...)
(d) ako je zahtev *prima facie* opravdan ili nije očigledno neosnovan.
- (2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključí:
(...)
(b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju ustavnih prava.”
25. U ovom slučaju, Sud ocenjuje da je podnosilac zahteva ovlašćena strana, da je iscrpeo sva pravna sredstva na raspolaganju i da je podneo zahtev unutar predviđenog zakonskog roka. Međutim, Sud dalje treba da oceni da li su ispunjeni uslovi propisani u članu 48. Zakona i predviđeni u pravilu 36 Poslovnika.
26. Sud ističe da podnosilac zahteva tvrdi da su mu time što je odbijen kao neosnovan zahtev za utvrđivanje vlasništva odlukama redovnih sudova povređena prava garantovana Ustavom, zbog pogrešnog utvrđivanja činjenica i pogrešnih zakonskih tumačenja.
27. Što se tiče tvrdnji podnosioca zahteva, Sud primećuje da je presudom Rev. br. 185/2015 Vrhovnog suda od 28. decembra 2015. godine rešeno i odlučeno o gore navedenim tvrdnjama koje su već bile pokrenute pred prvostepenim i drugostepenim sudom.
28. U ovom smislu, Sud se poziva na ovu presudu Vrhovnog suda, koji je zaključio da osporena presuda Apelacionog suda nije zahvaćena bitnim povredama zakonskih odredaba i naglašava: “[...] nižestepeni sudovi, pravično i potpuno utvrđujući činjenično stanje, pravilno su primenili odredbe parničnog postupka i materijalnog prava, kada su utvrdili da je tužbeni zahtev tužioca neosnovan”.
29. Vrhovni sud je, u nastavku, obrazložio: “Izreka presuda oba suda je jasna kada je njima odlučeno o tužbenom zahtevu tužioca, odnosno o žalbi, da su u obrazloženju dali dovoljni i uverljivi razlozi o odlučnim činjenicama za pravično suđenje ove pravne stvari, koje nije u suprotnosti sa sadržajem dokaza iz spisa predmeta”.
30. Sud primećuje da se podnosilac zahteva ne slaže sa ishodom postupaka pred redovnim sudovima, osporavajući ocenu dokaza i utvrđivanje činjenica od strane tih sudova.
31. Sud podseća da nije sud utvrđivanja činjenica i da pravično i potpuno utvrđivanje činjeničnog stanja, kao i relevantna zakonska tumačenja spadaju u funkciju redovnih sudova. Uloga Ustavnog suda je da obezbedi poštovanje standarda i prava garantovanih Ustavom i iz tog razloga ne može da deluje kao sud „četvrtog stepena“ (vidi: slučajevu ESLJP, *Akdivar protiv Turske*, predstavka br. 21893/93, 16. septembar 1996. godine, stav 65. Slučaj Ustavnog suda KI86/11, podnosilac zahteva: *Milaim Berisha*, rešenje o neprihvatljivosti od 5. aprila 2012. godine).
32. Sud naglašava da je njegova dužnost da utvrdi da li su postupci pred redovnim sudovima u celosti bili pravični, uključujući i način na koji su uzeti dokazi (vidi: slučaj *Edwards protiv Ujedinjenog kraljevstva*, br. 13071/87, izveštaj Evropske komisije o ljudskim pravima od 10. jula 1991. godine).
33. U ovom slučaju, Sud smatra da je podnosilac zahteva imao priliku da iznese argumente i dokaze koje je smatrao relevantnim za svoj slučaj i ospori argumente i dokaze podnete

protiv njega; da su svi argumenti i dokazi koji su bili relevantni za rešenje njegovog slučaja saslušani i pravilno razmotreni od strane sudova. Shodno tome, rezultira da su postupci u celosti bili pravični (vidi: slučaj *Garcia Ruiz protiv Španije*, [VV], predstavka br. 30544/96, presuda od 21. januara 1999. godine, stav 29).

34. Shodno tome, Sud smatra da podnosilac zahteva nije potkrepio dokazima svoje tvrdnje o povredi osnovnih ljudskih prava i sloboda garantovanih Ustavom, jer činjenice koje je izneo ni na koji način ne ukazuju na to da su mu redovni sudovi negirali pravo koje je garantovano Ustavom kako to tvrdi podnosilac zahteva.
35. S tim u vezi, Sud ističe da samo pominjanje relevantnih članova Ustava, tvrdeći da su povređeni, pritom ne iznoseći dalja objašnjenja o tome kako je došlo do te povrede nije dovoljno da se pokrene potkrepljena tvrdnja o ustavnoj povredi. Kada se tvrde takve povrede Ustava, podnosilac zahteva treba da obezbedi obrazloženu tvrdnju i uverljiv argument (vidi: slučaj Ustavnog suda, KI 136/14, *Abdullah Bajqinca*, rešenje o neprihvatljivosti od 10. februara 2015. godine, stav 33).
36. Kao zaključak, Sud utvrđuje da podnosilac zahteva nije uspeo da argumentuje i dokaže na ustavnim osnovama da su postupci pred redovnim sudovima, uključujući i Vrhovni sud, bili nepravični ili proizvoljni ili da su njegova prava i slobode povređena.
37. Dakle, zahtev je očigledno neosnovan na ustavnim osnovama i treba da se proglasi neprihvatljivim, u skladu sa pravilom 36 (1) (d) i 36 (2) (b) Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113. Ustava, članom 48. Zakona i pravilima 36 (1) (d) i (2) b) Poslovnika, 4. septembra 2017. godine jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Bekim Sejdiu

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI44/17, podnosilac zahteva: T.P.T. “Theranda-Projekt”, ocena ustavnosti rešenja A. br. 503/2006 ATK Nezavisnog odbora za reviziju od 17. septembra 2013. godine

KI44/17, rešenje o neprihvatljivosti, usvojeno 07. septembra 2017. godine, objavljeno 13. oktobra 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, upravni spor, preuranjen zahtev, neprihvatljiv zahtev*

Podnosilac zahteva je tvrdio povredu većeg broja članova Zakona br. 03/L-202 o upravnim sporovima, Zakona br. 02/L-28 o upravnom postupku i Uredbe br. 2002/3 o porezu na dobit na Kosovu. Međutim, podnosilac zahteva nije naveo nijednu konkretnu ustavnu odredbu. Podnosilac zahteva je tražio od Suda poništenje rešenja Nezavisnog odbora za reviziju i da se obaveže PAK da donosi odluku o povraćaju viška plaćenog poreza.

Sud je utvrdio da podnosilac zahteva nije iscrpeo sva pravna sredstva i Sud je primetio da se postupci nalaze u toku u Apelacionom sudu i da je zahtev podnosioca preuranjen, s obzirom da još uvek nisu iscrpljena pravna sredstva u redovnim sudovima i iz tih razloga, Sud je utvrdio da je zahtev neprihvatljiv.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI44/17

Podnosilac

T. P. P. „Theranda – Projekt“

**Ocena ustavnosti
rešenja A. br. 503/2006 ATK
Nezavisnog odbora za reviziju
od 17. septembra 2013. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnelo Trgovinsko-proizvodno preduzeće „Theranda – Projekt“ iz Prizrena (u daljem tekstu: podnosilac zahteva) koje zastupa advokat Ymer Kubati, na osnovu ovlašćenja izdatog od strane direktora podnosioca.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava rešenje Nezavisnog odbora za reviziju u ponovnom postupku A. br. 503/2006 ATK od 17. septembra 2013. godine, kojim je odbijena, kao neosnovana, žalba podnosioca zahteva i potvrđena odluka Odeljenja za žalbe br. 292/2006 od 04. avgusta 2006. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporenog rešenja, kojim je navodno povređen broj zakonskih normi koje nisu povezane sa ustavnim povredama.

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članovima 21 (4) i 113 (7) Ustava, članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 13. aprila 2017. godine, podnositelj je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
6. Dana 18. aprila 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Almira Rodriguesa za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Ivan Čukalović (predsedavajući), Bekim Sejdiu i Selvete Gërzhaliu-Krasniqi.
7. Dana 26. aprila 2017. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i zahtevao da popuni formular zahteva i dostavi punomoćje.
8. Dana 20. juna 2017. godine, podnositelj zahteva je dostavio Sudu punomoćje i popunjen formular zahteva.
9. Dana 07. septembra 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

10. Dana 28. marta 2006. godine, Poreska administracija Kosova je (u daljem tekstu: PAK) izvršila kontrolu poreskog poslovanja podnosioca i izdala obaveštenje o reviziji i naknadnoj proceni, prema kojem je podnositelj zadužen poreskim opterećenjem u određenom iznosu.
11. Podnositelj zahteva je podneo žalbu Odeljenju za žalbe PAK protiv obaveštenja o reviziji i naknadnoj proceni.
12. Dana 04. avgusta 2006. godine, Odeljenje za žalbe PAK je (odlukom br. 292/2006) odbilo žalbu kao neosnovanu.
13. Podnositelj zahteva je izjavio žalbu Nezavisnom odboru za revizije (u daljem tekstu: NOR) protiv odluke Odeljenja za žalbe PAK.
14. Dana 16. oktobra 2006. godine, NOR je (rešenjem 503/2006) odbio žalbu podnosioca i potvrdio odluku Odeljenja za žalbe PAK.
15. Dana 20. novembra 2006. godine, podnositelj zahteva je podneo tužbu Vrhovnom sudu protiv rešenja NOR-a.
16. Dana 13. novembra 2008. godine, Vrhovni sud je (presudom A. br. 3284/2006) prihvatio tužbu podnosioca i predmet je vratio NOR-u na ponovno odlučivanje.
17. Dana 17. septembra 2013. godine, delujući prema preporukama Vrhovnog suda, NOR je (rešenjem A. br. 503/2006 ATK) odlučio da odbije, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva i potvrdi odluku Odeljenja za žalbe PAK.
18. U navedenom rešenju NOR-a, u pouci o pravnom leku je navedeno da podnositelj zahteva „*protiv ovog rešenja ima pravo žalbe u Apelacionom sudu Kosova u roku od 60 dana od dana prijema.*“
19. Dana 08. maja 2014 godine, podnositelj je Osnovnom sudu u Prizrenu podneo predlog za izvršenje presude A. br. 3284/2006 Vrhovnog suda Kosova.

20. Dana 19. februara 2015. godine, Osnovni sud u Prizrenu je (rešenjem CP. br. 1070/14) odbio, kao neosnovan, predlog za izvršenje ističući da presuda na koju se podnosilac poziva *“ne predstavlja izvršni dokument.”*
21. Neutvrđenog datuma, podnosilac je Osnovnom sudu u Prizrenu podneo drugi predlog za izvršenje presude (A. br. 3284/2006) Vrhovnog suda.
22. Dana 14. juna 2016. godine, Osnovni sud je (rešenjem E. br. 2664/09) odbio, kao neosnovan, predlog za izvršenje obrazlažući da *“... ova presuda ne predstavlja izvršni naslov u ovom izvršnom postupku jer se u ovoj presudi nalaže da se predmet vrati u ponovljeni postupak radi odlučivanja.”*
23. Dana 05. aprila 2017. godine, podnosilac zahteva je podneo Osnovnom sudu u Prištini upravnu tužbu protiv ATK radi poništenja odluke NOR-a A. br. 503/2006-ATK od 17. septembra 2013. godine.
24. Dana 11. aprila 2017. godine, Osnovni sud u Prištini se (rešenjem A. br. 627/17) oglasio stvarno nenadležnim za rešavanje te pravne stvari i odlučio je da predmet prosledi Odeljenju za upravne sporove Apelacionog suda kao nadležnom sudu za rešavanje stvari.

Navodi podnosioca

25. Podnosilac tvrdi povredu većeg broja članova Zakona br. 03/L-202 o upravnim sporovima, Zakona br. 02/L-28 o upravnom postupku i Uredbe br. 2002/3 o porezu na dobit na Kosovu.
26. Međutim, podnosilac zahteva ne navodi nijednu povredu svojih ustavnih prava i relevantnih ustavnih odredaba.
27. Pored toga, podnosilac tvrdi da NOR (rešenjem br. 503/2006 od 17. septembra 2013. godine) nije izvršio presudu (A. br. 3284/2006) Vrhovnog suda.
28. Konačno, podnosilac zahteva traži od Suda *„poništenje rešenje Nezavisnog odbora za reviziju – Priština A. br. 503/2006 ATK, od 17.09.2013. godine“* i da se PAK *„obaveže da donosi odluku o povraćaju viška plaćenog poreza“*.

Prihvatljivost zahteva

29. Sud ispituje da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti utvrđene Ustavom, dalje propisane Zakonom i predviđene Poslovnikom.
30. S tim u vezi, Sud se poziva i na stavove 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:
 1. *Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.*
 - [...]
 7. *Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.*
31. Pored toga, Sud se poziva i na stav 4, člana 21. [Opšta načela] Ustava, koji propisuje:
 4. *Ustavom utvrđena prava i osnovne slobode važe i za pravna lica, onoliko koliko su izvodljiva.*

32. Sud se, u nastavku, poziva na stav 2, člana 47. [Individualni zahtevi] Zakona, koji propisuju da:

Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva.

33. Sud uzima u obzir stav (1) (b) pravila 36 [Kriterijum o prihvatljivosti] Poslovnika, koje predviđa:

"Sudu je dozvoljeno da rešava zahteve samo ako su iscrpljena sva delotvorna pravna sredstva, koja su na raspolaganju po zakonu, protiv pobijene presude ili odluke".

34. Sud smatra da podnosilac zahteva nije ispunio uslove prihvatljivosti propisane u Ustavu, dalje predviđene u Zakonu i utvrđene u Poslovniku.

35. Zapravo, Sud podseća da je u rešenju NOR-a (A. br. 503/2006) navedeno da podnosilac zahteva „protiv ovog rešenja ima pravo žalbe u Apelacionom sudu Kosova u roku od 60 dana od dana prijema“.

36. Sud primećuje da podnosilac zahteva nije dokazao da je uložio žalbu Apelacionom sudu na rešenje NOR-a, iako se na to rešenje mogla uložiti žalba u skladu sa zakonom na snazi i smernicom o pravu na žalbu datoj u samom rešenju.

37. Sud, dalje, podseća da je podnosilac uložio žalbu Osnovnom sudu u Prištini, koji je (rešenjem A. br. 627/17) oglasio sebe nenadležnim i prosledio slučaj Apelacionom sudu kao nadležnom sudu.

38. Na kraju, Sud zaključuje da je postupak po žalbi pred Apelacionim sudom još uvek u toku i da podnosilac nije pružio dokaze da je Apelacioni sud doneo odluku po žalbi podnosioca.

39. Sud smatra da podnosilac zahteva nije iscrpeo sva pravna sredstva na raspolaganju prema važećim zakonom na Kosovu. U stvari, princip subsidiarnosti zahteva da podnosilac iscrpi sve pravne mogućnosti u redovnom, upravnom i sudskom postupku kako bi se sprečila povreda Ustava ili ako je do toga došlo, da se takva povreda ispravi. (Vidi: slučaj Ustavnog suda br. KIO7/09, *Demë i Besnik Kurbogaj*, rešenje o neprihvatljivosti od 19. maja 2010. godine, stavovi 18, 28 i 29).

40. Obrazloženje za pravilo iscrpljenosti je da omogući redovnim sudovima mogućnost da isprave navodnu povredu Ustava. Pravilo se zasniva na pretpostavci da pravni poredak Kosova obezbeđuje delotvorna pravna sredstva protiv povreda ustavnih prava (vidi: slučaj Ustavnog suda KI41/09 *AAB-RIINVEST Univerzitet D.O.O., Priština protiv Vlade Republike Kosovo*, rešenje o neprihvatljivosti od 21. januara 2010. godine, i vidi: *mutatis mutandis*, slučaj ESLJP, *Selmouni protiv Francuske*, br. 25803/94 od 28. jula 1999. godine).

41. U tom smislu, Sud podseća da pravilo o iscrpljenju pravnih sredstava iz člana 113 (7) Ustava, člana 47. Zakona i pravila 36 (1) (b) Poslovnika obavezuje one koji žele da svoj predmet prestave pred Sudom da moraju prvo da iskoriste delotvorna pravna sredstva koja su na raspolaganju po zakonu protiv odluka javnih organa kojima su povredila njihova ustavna prava.

42. Sud naglašava da se pravilo temelji na pretpostavci koja je izražena u članu 32. Ustava i članu 13. EKLJP da u domaćem zakonodavstvu postoje delotvorna sredstva da se iskoriste pred redovnim sudovima u odnosu na navodnu povredu, bez obzira na to jesu

li odredbe EKLjP preuzete u nacionalno pravo ili nisu (vidi: *inter alia*, slučaj ESLjP *Aksoy protiv Turske*, presuda od 18. decembra 1996. godine, stav 51).

43. Sud podseća da je mehanizam zaštite uspostavljen ustavnim sistemom subsidijaran u odnosu na redovni sistem sudstva kojima se štite ljudska prava (vidi: slučaj ESLjP, *Handyside protiv Velike Britanije*, presuda od 7. decembra 1976. godine, stav 48).
44. U ovim okolnostima, Sud primećuje da su postupci u toku pred Apelacionim sudom i da još uvek nije doneta konačna odluka u slučaju podnosioca zahteva.
45. Dakle, Sud smatra da je zahtev podnosioca preuranjen, jer pravna sredstva pred redovnim sudovima još uvek nisu iscrpljena.
46. Shodno tome, Sud utvrđuje da je zahtev neprihvatljiv u skladu sa članovima 113 (1) i (7) Ustava, članom 47 (2) Zakona i pravilom 36 (1) (b) Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova, u skladu sa članom 113 (1) i (7) Ustava, članom 47. Zakona i pravilima 36 (1) (b) i 56 Poslovnika, na sednici održanoj 07. septembra 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona i
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Almiro Rodrigues

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI29/17, podnosilac zahteva: Adem Zhegrova, ocena ustavnosti presude Rev. br. 343/2016 Vrhovnog suda od 16. januara 2017. godine

KI29/17, rešenje o neprihvatljivosti od 5. septembra 2017. godine, objavljeno 13. oktobra 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, građanski postupak, očigledno neosnovan*

Podnosilac je podneo zahtev Sudu, kojim je tražio ocenu ustavnosti presude Vrhovnog suda. Podnosilac zahteva je bio radnik Energetske korporacije Kosova i nakon prekida radnog odnosa, on se žalio pred redovnim sudovima.

Nakon odluke Vrhovnog suda, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu, tvrdeći da su povređeni članovi 31, 49, 53 i 55, Ustava, između ostalog, navodeći da je došlo do velikog odstupanja u sudskoj praksi Vrhovnog suda, zato što je Vrhovni sud drugačije odlučio u istim slučajevima. Prema podnosiocu zahteva, kontroverzne odluke donete od strane Vrhovnog suda stvaraju pravnu nesigurnost.

Sud je smatrao da ni broj presuda, navodno kontradiktornih, niti vremenski period u kojem su donete te presude, kao ni način na koji je Vrhovni sud postupao i opravdavao slučaj podnosioca zahteva, ne pružaju dovoljno osnova da se obrazloži navod o povredi prava podnosioca zahteva na pravično i nepristrasno suđenje. Shodno tome, Sud je proglasio zahtev podnosioca neprihvatljivim, kao očigledno neosnovan, na ustavnim osnovama, jer činjenice koje je on izneo nisu opravdavale navode o ustavnoj povredi.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI29/17

Podnosilac

Adem Zhegrova**Ocena ustavnosti presude****Rev. br. 343/2016 Vrhovnog suda od 16. januara 2017. godine****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

U sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Podnosilac zahteva je Adem Zhegrova iz opštine Vučitrn (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), koga zastupa Advokatska kancelarija "Judex" iz Prištine.

Osporena odluka

2. Osporena odluka je presuda Rev. br. 343/2016 Vrhovnog suda Kosova od 16. januara 2017. godine kojom je odbijena, kao neosnovana, revizija podnosioca zahteva protiv presude Apelacionog suda (Ac. br. 2042/2014) od 20. septembra 2016. godine.
3. Podnosilac zahteva tvrdi da je osporenu presudu primio 8. februara 2017. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti osporene presude, kojom podnosilac zahteva tvrdi da mu je povređeno pravo na pravično i nepristrasno suđenje garantovano članom 31. Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), u vezi sa članom 6. [Pravo na pravično suđenje] Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP), kao i pravo garantovano članom 49. [Pravo na rad i obavljanje profesije], članom 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] i članom 55. [Ograničenje prava i osnovnih sloboda] Ustava.

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članovima 22. i 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 8. marta 2017. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
7. Dana 7. aprila 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Bekima Sejdiua za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Snezhana Botusharova (predsedavajuća), Ivan Čukalović i Selvete Gërzhaliu-Krasniqi.
8. Dana 14. aprila 2017. godine, Sud je obavestio zastupnika podnosioca o registraciji zahteva. Istog datuma, Sud je poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu.
9. Dana 5. septembra 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

10. Dana 18. oktobra 2010. godine, podnosilac zahteva je obavešten u vezi sa odlukom Energetske korporacije Kosova-Distribucija u Mitrovici (u daljem tekstu: poslodavac) o prekidu radnog odnosa. Podnosilac zahteva je obavešten o odluci poslodavca tokom sastanka sa menadžerom distrikta.
11. Odluka poslodavca o prekidu radnog odnosa (u daljem tekstu: odluka poslodavca) se opravdava izvršenjem teške povrede radnih zadataka od strane podnosioca zahteva, odnosno ometanja brojila i neovlašćeno korišćenje električne energije, što je utvrđeno u izveštaju interne revizije.
12. Dana 22. oktobra 2010. godine, protiv odluke poslodavca podnosilac zahteva je podneo prigovor izvršnom direktoru poslodavca.
13. Dana 2. novembra 2010. godine, izvrni direktor poslodavca je (odluka br. 396) odbio prigovor podnosioca zahteva.
14. Dana 15. novembra 2010. godine, podnosilac zahteva je podneo tužbu Opštinskom sudu u Vučitrnu (u daljem tekstu: Opštinski sud), kojom je tražio poništenje odluke poslodavca i povratak na prethodno radno mesto ili na radno mesto koje odgovara njegovoj stručnoj spremi i kvalifikacijama.
15. Dana 13. aprila 2012. godine, Opštinski sud je (presuda C. br. 462/2010) usvojio tužbeni zahtev podnosioca i obavezao poslodavca da ga vrati na prethodno radno mesto ili na neko drugo radno mesto sa zadacima koji odgovaraju njegovoj stručnoj spremi i veštinama.
16. Opštinski sud je u svojoj presudi utvrdio da je odluka poslodavca u suprotnosti sa odredbama Osnovnog zakona o radu i Uredbom br. 4 poslodavca, jer je podnosiocu zahteva *"[...] prekinut radni odnos pre nego što je utvrđeno pravosnažnom odlukom izvršenje krivičnog dela krađe, dok [poslodavac] nije uspeo da sudu predstavi neku pravosnažnu presudu od nadležnog suda, sa kojom bi se potvrdilo da je isti proglašen krivim za krivično delo krađe."*
17. Dana 13. novembra 2012. godine, poslodavac je izjavio žalbu Apelacionom sudu protiv presude Opštinskog suda, tvrdeći da postoje bitne povrede odredaba Zakona o parničnom postupku, nepotpuno i pogrešno utvrđivanje činjeničnog stanja i pogrešna primena materijalnog prava.

18. Dana 30. decembra 2013. godine, Apelacioni sud je (rešenje Ac. br. 4926/2012) ukinuo presudu Opštinskog suda (C. br. 462/2010 od 13. aprila 2012. godine) i vratio predmet na preispitivanje i ponovno odlučivanje. Apelacioni sud je utvrdio da je presuda Opštinskog suda zahvaćena bitnim povredama odredaba Zakona o parničnom postupku i nepotpunim utvrđivanjem činjeničnog stanja.
19. Apelacioni sud je, između ostalog, obrazložio *“[...] da je disciplinski postupak odvojen postupak od krivičnog postupka i da parnični sud koji ocenjuje zakonitost disciplinske mere nije vezan oslobađajućom krivičnom presudom, odnosno sa krivičnim postupkom.”*
20. Dana 23. aprila 2014. godine, Osnovni sud u Mitrovici-Ogranak u Vučitrnu je (u daljem tekstu: Osnovni sud) presudom C. br. 16/14: I usvojio tužbeni zahtev podnosioca zahteva; II poništio odluku poslodavca o prekidu radnog odnosa; III obavezao poslodavca da podnosioca zahteva vrati na njegovo prethodno radno mesto ili na posao koji odgovara njihovim kvalifikacijama; IV naložio poslodavcu da nadoknadi podnosiocu zahteva sve lične dohotke i druge beneficije od dana njegovog udaljavanja sa posla pa do dana njegovog povratka na posao i V obavezao poslodavca da u ime troškova postupka isplati podnosiocu zahteva određeni iznos.
21. Osnovni sud je u svojoj presudi utvrdio da je prekid radnog odnosa od strane poslodavca nezakonit, jer poslodavac nije sproveo disciplinski postupak protiv podnosioca zahteva.
22. U tom smislu, Osnovni sud je obrazložio da: *“[...] u odnosu na Osnovni zakon o radu Kosova, koji je u članu 11 na decidan način predvideo razloge raskida ugovora, dok u članu 26 istog ovog zakona, je predviđeno da za primenu ovog zakona, Specijalni predstavnik Generalnog sekretara će izdati administrativna naređenja. SPGS je izdao Administrativno naređenje br. 2003/2, da bi se primenio Zakon o radu, gde u članovima 31 i 32 kao i u članu 33, je uređio na suštinski način disciplinski postupak.”*
23. Poslodavac je protiv presude Osnovnog suda uložio žalbu Apelacionom sudu. U svojoj žalbi, poslodavac je tvrdio bitnu povredu odredaba parničnog postupka, pogrešno utvrđivanje činjeničnog stanja i pogrešnu primenu materijalnog prava.
24. Dana 20. septembra 2016. godine, Apelacioni sud je (presuda Ac. br. 2043/14): I usvojio žalbu poslodavca kao osnovanu; II. preinačio presudu Osnovnog suda (C. br. 16/14 od 23. aprila 2014. godine) i III odbio tužbeni zahtev podnosioca kao neosnovan.
25. Apelacioni sud je u svojoj presudi utvrdio da je presudom Osnovnog suda pogrešno primenjeno materijalno pravo.
26. Apelacioni sud je obrazložio: *“Prvostepeni sud se pogrešno pozivao na Administrativno naređenje br. 2003/2, o primeni Uredbe UNMIK-a br. 2001/36 o Civilnoj službi na Kosovu, sa pozivom na član 26, Uredbe br. 2001/27 za Osnovni zakon rada na Kosovu, pošto se citirano administrativno naređenje uopšte ne odnosi na primenu Uredbe br. 2001/27 o Osnovnom zakonu o radu, nego se odnosi na Uredbu UNMIK-a br. 2001/36 o Civilnoj službi na Kosovu. Sud bi trebao da ima jasnu procenu da, u konkretnom slučaju, osnivanje radnog odnosa od strane tužioca sa tuženom, a shodno tome i prekid radnog odnosa, nema kao osnovu Uredbu UNMIK-a br. 2001/36 o Civilnoj službi na Kosovu, nego ima kao osnovu Uredbu br. 2001/27 o Osnovnom zakonu rada na Kosovu, pošto ove dve uredbe određuju pravila za dve različite kategorije subjekata iz radnog odnosa. [...]”*

27. Pored toga, Apelacioni sud se pozvao na gore navedenu Uredbu o Osnovnom zakonu o radu i naglasio: *“Odbedom člana 11, stav 1, tačka (c) Uredbe UNMIK-a br. 2001/27 o Osnovnom zakonu rada na Kosovu, određuje se raskid ugovora u slučajevima ako zaposleni ozbiljno povredi obaveze iz radnog odnosa, dok u članu 11, stav 5, tačka (a), predviđa se: „Poslodavac pismenim putem obaveštava zaposlenog da namerava da raskine ugovor o radu. To obaveštenje mora sadržavati razloge zbog koji se ugovor raskida“ i u tački (b) istog člana predviđa se: „Poslodavac održava sastanak između poslodavca i zaposlenog i na tom sastanku poslodavac daje usmeno objašnjenje o razlogu za raskid ugovora [...]”.*
28. Dana 28. oktobra 2016. godine, podnosilac zahteva je izjavio reviziju Vrhovnom sudu protiv presude Apelacionog suda, tvrdeći pogrešnu primenu materijalnog prava.
29. Podnosilac zahteva se u svojoj reviziji pozvao i na Zakon o radnim odnosima na Kosovu br. 12/1989, koji je, prema njemu, takođe bio na snazi i propisao pokretanje disciplinskog postupka u slučaju povrede radnih zadataka ili drugih disciplinskih povreda. Podnosilac zahteva se dalje poziva na interne uredbe poslodavca, tvrdeći da odredbe ovih uredbi propisuju da se disciplinska odgovornost zaposlenih utvrđuje u disciplinskom postupku.
30. Dana 16. januara 2017. godine, Vrhovni sud je (Rev. br. 343/2016) odbio, kao neosnovanu, reviziju podnosioca zahteva.
31. Vrhovni sud je utvrdio da *“[...] pobijena presuda ne sadrži mane koje bi mogle da ospore zakonitost presude u vezi sa primenom materijalnog prava, iz činjenice da je pravičan zaključak drugostepenog suda da je tužena poštovala utvrđene zakonske postupke u slučaju raskida ugovora o radu tužioca, određene Udbom UNMIK-a br. 2001/27 o Osnovnom zakonu rada na Kosovu, takođe na osnovu člana 11. 2. tačka (a), tuženi je obavešten sa obaveštenjem br. 406 od 18.10.2010. god., za njenu nameru da prekine radni odnos tužiocu, na osnovu tačke (b), tužena je održala sastanak sa tužiocem, kojom prilikom je usmeno objasnio razloge za raskid ugovora o radu”.*
32. Vrhovni sud je u nastavku utvrdio da je: *“[...] odbedom člana 38. 1. ovog pravilnika [Pravilnik o disciplinskoj i materijalnoj odgovornosti poslodavca od 28. avgusta 2008. godine], predviđen kratak disciplinski postupak, za povredu radnih zadataka iz odredbe člana 38. 3. (tačka c i f) za koje je tužilac proglašen odgovornim. Dok, članom 39. 1. i 2. je predviđen kratak disciplinski postupak koji se pokreće na osnovu primljene informacije od drugih poslodavaca i direktnog nadzora od strane pretpostavljenog i poslodavca. Upravni direktor, nakon što je sashušao zaposlenog, može da izriče disciplinsku meru – raskid ugovora.”*

Navodi podnosioca

33. Podnosilac zahteva tvrdi da je Vrhovni sud osporenom presudom *“u početku delovao u suprotnosti sa samom njegovom sudskom praksom, odlučujući različito za iste slučajeve”.* S tim u vezi, podnosilac zahteva smatra da Vrhovni sud *“nije omogućio njemu jedno pravično i nepristrasno suđenje”* garantovano članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP.
34. Pored toga, podnosilac zahteva tvrdi da: *“velikim divergencijama koje je izrazio revizionu sud preko sudskih odluka, [...] Vrhovni sud sa ovim situacijama stvara pravnu nesigurnost kod građana i bledilo poverenja na pravična i zakonska sudska rešenja.”*
35. Što se tiče tvrdnje o povredi člana 49. [Pravo na rad i obavljanje profesije] Ustava podnosilac zahteva, između ostalog, navodi da se *“negiranje jednog ustavnog prava,*

kao što je pravo na rad i profesionalno usavršavanje, sastoji prekidom radnog odnosa na jednostrani način i bez prethodne najave od strane poslodavca.”

36. Podnosilac zahteva u nastavku tvrdi i postojanje povrede člana 55. [Ograničenje prava i osnovnih sloboda] Ustava i obrazložio da: *“[...] podnosilac nijednom nije imao mogućnost da se izjavi prethodno, pre odluke o raskidu ugovora. Ovo iz razloga jer, poslodavac nije uopšte sazvao neku disciplinsku komisiju, koji bi omogućio donošenje jedne konačne odluke, zasnivane na argumente oboje strana.”*
37. Na kraju, podnosilac zahteva predlaže Sudu da:

“Da proglasi zahtev prihvatljivim;

Da ustanovi da je bilo povrede člana 49 (Pravo na rad i obavljanje profesije), člana 55 (Ograničenje prava i osnovnih sloboda), člana 31 (Pravo na pravično i nepristrasno suđenje) i člana 53 (Tumačenje odredbi ljudskih prava) i Ustava Kosova.

Da ustanovi da je bilo povrede člana 6. 1. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije za ljudska prava.

Da proglasi nevažećim presudu Vrhovnog suda Kosova Rev. br. 343/2016 od 16. januara 2017. god. i presudu Apelacionog suda u Prištini Ac. br. 2043/14 od 20. septembra 2016. godine.”

Prihvatljivost zahteva

38. Sud prvo razmatra da li je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti propisane Ustavom, dalje predviđene u Zakonu i utvrđene u Poslovniku.
39. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

40. Sud primećuje da je podnosilac zahteva ovlašćena strana u skladu sa Ustavom, da je iscrpeo sva potrebna pravna sredstva i da je podneo zahtev u roku od 4 (četiri) meseca nakon prijema presude.

41. Međutim, Sud se poziva na član 48. [Tačnost podneska] Zakona, koji propisuje:

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”.

42. Sud takođe podseća na pravilo 36 (1) (d) i 36 (2) (b) i (d) Poslovnika, koje propisuje:

“(1)) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:

d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.

(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:

[...]

(b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju ustavnih prava, [...]

(d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepio svoju tvrdnju.”

43. Sud podseća da podnosilac zahteva tvrdi da mu je osporenim presudom Vrhovnog suda povređeno pravo na pravično i nepristrasno suđenje garantovano članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP, kao i prava garantovana članovima 49. [Pravo na rad], 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] i 55. [Ograničenje prava i osnovnih sloboda] Ustava.
44. Međutim, Sud smatra da se tvrdnje pokrenute od strane podnosioca zahteva u suštini odnose na pravo na pravično i nepristrasno suđenje koje je garantovano članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP.
45. Sud primećuje da, kako bi potkrepio svoju tvrdnju da Vrhovni sud *“odlučujući drugačije u istim slučajevima stvara pravnu nesigurnost kod građana i bledilo poverenja na pravična i zakonska sudska rešenja,”* podnosilac zahteva se poziva na presudu Rev. br. 62/2014 (od 20. marta 2014. godine). S tim u vezi, podnosilac zahteva se poziva i na sudsku praksu Ustavnog suda, posebno na slučaj KI89/13, *Arbresha Januzi*, presuda od 22. aprila 2014. godine.
46. Kao prvo, Sud se poziva na član 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, koji propisuje: *“Osnovna prava i slobode zagarantovana ovim Ustavom se tumače u saglasnosti sa sudskom odlukom Evropskog suda za ljudska prava”*.
47. Sud podseća na sudsku praksu Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP), koji, *inter alia*, naglašava: *“[...] osim u slučaju očigledne proizvoljnosti, nije uloga Suda da se bavi pitanjem tumačenja domaćih zakona od strane nacionalnih sudova (vidi: mutatis mutandis, Adamsons protiv Latvije, br. 3669/03, od 10. maja 2007. godine). Slično tome, u tom smislu, nije u principu njegova funkcija da upoređuje različite odluke domaćih sudova, čak ni ako se radi o očigledno sličnim postupcima“; sud mora da poštuje nezavisnost tih sudova [...]*” (presuda ESLJP od 20. oktobra 2011. godine, *Nejdet Şahin i Perihan Şahin protiv Turske*, br. 13279/05, stav 50).
48. Sud primećuje da se podnosilac zahteva posebno poziva na presudu Vrhovnog suda (Rev. br. 62/2014 od 20. marta 2014. godine) podnetu Sudu, kojom je Vrhovni sud usvojio, kao osnovanu, reviziju bivšeg zaposlenog radnika kod poslodavca. Prema podnosiocu zahteva, ova presuda se odnosi na sličnu činjeničnu situaciju kao što je situacija podnosioca zahteva.
49. Sud primećuje da je Vrhovni sud gore navedenom presudom (Rev. br. 62/2014 od 20. marta 2014. godine), pozivajući se i na Zakon o radnim odnosima na Kosovu 12/1989, ukinuo presudu Apelacionog suda, nalazeći da je poslodavac trebao da pokrene disciplinski postupak. Kao posledica toga, Vrhovni sud je potvrdio presudu prvog stepena (Opštinskog suda u Vučitrnu), kojom je tužbeni zahtev bivšeg zaposlenog radnika kod poslodavca da se vrati na svoje prethodno radno mesto ili na poziciju koja odgovara njegovoj stručnoj spremi usvojen kao osnovan.
50. Što se tiče tvrdnje podnosioca zahteva, Sud se ponovo poziva na sudsku praksu ESLJP, koji je prihvatilo da: *“određene razlike u tumačenju [od strane sudova] mogu da se prihvate kao inherentno svojstvo svakog sudskog sistema [...]* Međutim, duboke i

dugotrajne razlike u praksi najvišeg domaćeg suda mogu same po sebi biti suprotne principu pravne sigurnosti (vidi: slučajeve *ESLjP, Beian protiv Rumunije*, predstavka br. 30658/05, presuda od 6. marta 2008. godine, stav 39 i *Tomić i drugi protiv Crne Gore*, predstavke br. 18650/09, 18676/09, 18679/09, 38855/09, 38859/09, 38883/09, 39589/09, 39592/09, 65365/09 i 7316/10, presuda od 17. aprila 2012. godine, stav 53).

51. Međutim, ESLjP je svojom sudskom praksom definisao kriterijume za ocenu uslova u kojima su protivrečene odluke poslednjih stepena u suprotnosti sa pravom na pravično suđenje, odnosno treba se utvrditi da li postoje duboke i dugotrajne razlike u sudskoj praksi domaćih sudova, da li domaći zakoni propisuju mehanizam koji može da prevaziđe te nedoslednosti, da li je taj mehanizam primenjen i, ukoliko jeste, u kojoj meri (vidi: *mutatis mutandis* slučaj ESLjP *Iordan Iordanov i drugi protiv Bugarske*, predstavka br. 23530/02, presuda od 2. oktobra 2009. godine, stavovi 49-52).
52. U ovom slučaju, Sud utvrđuje da se podnosilac zahteva poziva i da je podneo samo jednu presudu Vrhovnog suda (Rev. br. 62/2014 od 20. marta 2014. godine), koji je u sličnim činjeničnim okolnostima drugačije tumačio materijalno pravo.
53. Shodno tome, kao i u svetlu prakse ESLjP, Sud ocenjuje da nije moguće utvrditi postojanje dubokih i dugotrajnih razlika u sudskoj praksi Vrhovnog suda koje ugrožavaju princip pravne sigurnosti, pozivajući se samo na jednu presudu Vrhovnog suda koja je doneta pre 3 (tri) godine.
54. Pored toga, Sud podseća da podnosilac zahteva tvrdi da je u njegovom slučaju prekid radnog odnosa od strane poslodavca nezakonit, jer poslodavac nije pokrenuo disciplinski postupak.
55. S tim u vezi, Sud podseća da je podnosilac zahteva pozivajući se i na Zakon o radnim odnosima na Kosovu 12/1989, ovu tvrdnju pokrenuo i u svom zahtevu za reviziju pred Vrhovnim sudom.
56. Vrhovni sud je u svojoj presudi utvrdio da presuda Apelacionog suda ne sadrži nedostatke koji bi osporili zakonitost pobijene presude. U tom smislu, Vrhovni sud je utvrdio da je Apelacioni sud pravilno konstatovao da je poslodavac prilikom prekida radnog odnosa podnosiocu zahteva poštovao zakonom propisane postupke utvrđene Uredbom UNMIK-a br. 2001/27 o Osnovnom zakonu o radu na Kosovu i internom Uredbom poslodavca o disciplinskoj i materijalnoj odgovornosti.
57. Pored toga, Sud smatra da je presuda Vrhovnog suda obrazložena i da se za tumačenje Vrhovnog suda, što se tiče činjenica za ocenu koje je izneo podnosilac zahteva, ne može reći da je bilo proizvoljno, neobrazloženo ili da je moglo da utiče na pravično suđenje, već je bilo samo pitanje primene zakona (vidi: *mutatis mutandis*, slučaj ESLjP, *Nejdet Şahin i Perihan Şahin protiv Turske*, br. 13279/05, stav 93).
58. Stoga, Sud utvrđuje da ni broj presuda navedene kao protivrečne, niti vremenski period u kome su donete te presude, a ni način na koji je Vrhovni sud razmatrao i obrazložio slučaj podnosioca zahteva, ne stvaraju dovoljnu osnovu da se opravda tvrdnja o povredi prava podnosioca zahteva na pravično i nepristrasno suđenje.
59. Shodno tome, Sud nalazi da podnosilac zahteva nije potkrepio svoje tvrdnje o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje garantovano članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLjP (vidi: *Vanek protiv Republike Slovačke*, br. 53363/99, ESLjP, odluka od 31. maja 2005. godine).

60. Sud, dalje, podseća da podnosilac zahteva tvrdi povredu članova 49., 53. i 55. Ustava. U tom smislu, Sud primećuje da sama činjenica da se podnosilac zahteva ne slaže sa ishodom presude Vrhovnog suda, kao i samo pominjanje relevantnih članova Ustava bez razrade njihove navodne povrede, nije dovoljno da podnosilac zahteva izgradi potkrepljenu tvrdnju o ustavnoj povredi. Kada se tvrdi takva povreda Ustava, podnosilac zahteva mora da obezbedi obrazloženu tvrdnju i ubedljiv argument (Vidi: slučaj Ustavnog suda, KI136/14, *Abdullah Bajqinca*, rešenje o neprihvatljivosti od 10. februara 2015. godine, stav 33).
61. Pored toga, što se tiče tvrdnje podnosioca zahteva o povredi prava na rad i obavljanja profesije, Sud smatra da osporena presuda Vrhovnog suda ni na koji način ne sprečava podnosioca zahteva da radi ili obavlja profesiju. Na osnovu toga, ne postoji ništa u tvrdnji podnosioca zahteva što opravdava zaključak da je njegovo ustavno pravo na rad i stručnu odluku bilo povređeno (vidi: slučaj Ustavnog suda, KI136/14, *Abdullah Bajqinca*, rešenje o neprihvatljivosti od 10. februara 2015. godine, stav 34).
62. Na osnovu gore navedenog, Sud zaključuje da činjenice iznete od strane podnosioca zahteva ni na koji način ne opravdavaju njegovu tvrdnju o povredi članova 31, 49, 53 i 55 Ustava i da on nije dovoljno dokazao svoje tvrdnje.
63. Dakle, u skladu sa pravilom 36 (1) (d) i (2) (b) i (d), zahtev je očigledno neosnovan na ustavnim osnovama i shodno tome, neprihvatljiv.

IZ TIH RAZLOGA

U skladu sa članom 113 (7) Ustava, članom 48. Zakona i pravilom 36 (1) (d) i 36 (2) (b) i (d) Poslovnika, na sednici održanoj 5. septembra 2017. godine jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI OVU odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona i
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Bekim Sejdiu

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI11/17, podnosioci zahteva: Aleksandar Đekić, Ljiljana Tomić, Radunka Tomić i Slavoljub Tomić, ocena ustavnosti rešenja AC-I-12-0050-A0001 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 6. oktobra 2016. godine

KI11/17, rešenje o neprihvatljivosti, usvojeno 6. septembra 2017. godine, objavljeno 13. oktobra 2017. godine

Ključne reči: individualni zahtev, civilni postupak, pravo na pravično i nepristrasno suđenje, zaštita imovine, očigledno neosnovan zahtev, neprihvatljiv zahtev

Podnosioci zahteva su navodili da rešenje br. 35/63 Komisije za arondaciju Opštine Priština (od 1963. godine) nije izvršeno u celosti i da je sporno rešenje bilo nezakonito u samom momentu donošenja, jer nije obuhvatalo sva četiri naslednika već samo Aleksandra Tomića. Takođe, podnosioci zahteva su naglasili da su spornu parcelu imali uvek u posedu i nesmetanom korišćenju. Na osnovu gore navedenog, podnosioci zahteva obrazlažu da je u ovom slučaju prekršen član 46. [Zaštita imovine] i 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo.

Sud je utvrdio da su podnosioci zahteva imali mogućnost da predstave pred redovnim sudovima materijalne i pravne razloge za rešavanje spora; njihovi argumenti su uredno saslušani i uredno pregledani od strane Specijalizovanog veća i Žalbenog veća; postupci su, gledano u celini, bili pravični i donete odluke su bile detaljno opravdane.

U zaključku, Sud smatra da podnosioci zahteva nisu potkrepili tvrdnje da su relevantni postupci na bilo koji način bili nepravični ili proizvoljni i da su im osporenim odlukom povređena prava i slobode garantovane Ustavom. Sud je smatrao da uslovi prihvatljivosti, utvrđeni Ustavom, dalje precizirani Zakonom i propisani Poslovníkom o radu, nisu bili ispunjeni.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI11/17

Podnosioci

Aleksandar Đekić, Ljiljana Tomić, Radunka Tomić i Slavoljub Tomić**Ocena ustavnosti rešenja AC-I-12-0050-A0001 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 06. oktobra 2016. godine****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërzhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev su podneli Aleksandar Đekić, Ljiljana Tomić, Radunka Tomić i Slavoljub Tomić (u daljem tekstu: podnosioci zahteva) koje zastupa advokat Halil Palaj.

Osporena odluka

2. Podnosioci zahteva osporavaju rešenje AC-I-12-0050-A0001 od 06. oktobra 2016. godine Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: Žalbeno veće) koje im je uručeno 21. oktobra 2016. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporenog rešenja, kojim su prema navodima podnosioca povređena njihova prava zagarantovana članovima 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i 46. [Pravo na imovinu] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 09. februara 2017. godine, podnosioci su podneli zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
6. Dana 20. marta 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Bekima Sejdiua za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Almiro Rodrigues i Selvete Gërxhaliu-Krasniqi.
7. Dana 31. marta 2017. godine, Sud je obavestio podnosiocima zahteva o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Žalbenom veću.
8. Dana 06. septembra 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno preporučilo Sudu neprihvatljivost zahteva.

Pregled činjenica

9. Dana 24. januara 1964. godine, rešenjem br. 35/63 Komisije za arondaciju Opštine Priština, naloženo je da se sprovede arondacija nepokretnosti, kojom je Aleksandru Tomiću oduzeta nepokretnost i to katastarska parcela br. 1467/2 u površini od 0.47,33 ha i u zamenu za gore navedenu parcelu dat mu je deo katastarske parcele br. 273 u površini od 0.54,59 ha.
10. Dana 22. decembra 2008. godine, podnosilac Aleksandar Đekić je podneo tužbu pred Specijalizovanim većem Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: Specijalizovano veće).
11. U tužbenom zahtevu, podnosilac Aleksandar Đekić je zahtevao povraćaj imovine iz katastarske parcele br. 1467/2, registrovane na ime Društvenog preduzeća Kosovo Exporta (u daljem tekstu: DP Kosovo Export) tvrdeći da imovina koja je bila predmet zamene (deo katastarske parcele br. 273) nikad nije predata podnosiocu Aleksandru Đekiću, niti registrovana na njegovo ime. Podnosilac Aleksandar Đekić je tvrdio da je bez ikakvih prepreka nastavio da koristi parcelu br. 1467/2.
12. Dana 19. januara 2010. godine, Kosovska agencija za privatizaciju (KAP), kao upravnik tuženog DP Kosovo Export, je izjavila odgovor na tužbu u kome je tvrdila da tužbu treba odbaciti kao neprihvatljivu ili neosnovanu, obrazlažući da se rešenje Komisije za arondaciju Opštine Priština kao zakonski obavezujuće upravno rešenje ne može poništavati novim parničnim postupkom.
13. Dana 20. januara 2011. godine, Specijalizovano veće je (rešenjem SCC-08-0304) odbilo tužbu, kao neosnovanu, obrazlažući *“da na rešenje iz 1964. godine nije podneta žalba u skladu sa Zakonom o upravnom postupku iz 1986. godine, i da je vlasništvo zamenjene parcele pitanje izvršenja rešenja, a ne njegove validnosti. Vlasnička tužba na osnovu održaja bi bila neosnovana shodno članu 20. Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa (br. 6/1980).“*
14. Dana 12. aprila 2011. godine, podnosilac Aleksandar Đekić je podneo žalbu Žalbenom veću protiv (rešenja SCC-08-0304) Specijalizovanog veća.
15. Dana 02. decembra 2011. godine, Žalbeno veće je (rešenjem ASC-11-0045) prihvatilo žalbu, kao osnovanu, ukinulo rešenje Specijalizovanog veća i vratilo predmet na ponovno suđenje. Žalbeno veće je smatralo da *“je Specijalizovano veće pogrešno primenilo zakon koji nije bio na snazi na dan donošenja spornog rešenja (1986. Zakon o upravnom postupku) [...]“*

16. Dana 30. marta 2012. godine, Specijalizovano veće je naložilo podnosiocu Aleksandaru Đekiću da podnese ostavinsko rešenje kojim dokazuje da je naslednik Aleksandra Tomića (koji je bio njegov otac) na koga glasi rešenje br. 35/63 Komisije za arondaciju Opštine Priština.
17. Dana 17. aprila 2012. godine, podnosilac Aleksandar Đekić je dostavo Specijalnom veću ostavinsko rešenje od 21. januara 1960. godine (svoje babe, Jorgacije Tomić (Đekić). Prema ovom ostavinskom rešenju naslednici Jorgacije Tomić (Đekić) su: Aleksandar Tomić, Slavoljub Tomić, Radunka Tomić i Ljiljana Tomić.
18. Istovremeno, podnosilac Aleksandar Đekić je podneo izmenjenu i dopunjenu tužbu Specijalizovanom veću u kojoj je zahtevao da se podnosioci Ljiljana Tomić, Radunka Tomić i Slavoljub Tomić priključe parnici kao tužioci.
19. Podnosioci nisu dostavili ostavinsko rešenje kojim dokazuju da su naslednici Aleksandra Tomića (na koga glasi rešenje br. 35/63 Komisije za arondaciju Opštine Priština).
20. Dana 11. maja 2012. godine, Specijalizovano veće je (presudom SCC-08-0304) odbilo tužbu podnosioca kao neosnovanu.
21. Specijalizovano veće je navelo da je samo podnosioca zahteva Aleksandra Đekića smatrao za tužioca u sporu, a ne i podnosiocce Slavoljuba Tomića, Radunku Tomić i Ljiljanu Tomić. Specijalizovano veće nije prihvatilo nove tužioce *“zato što se tuženi (DP – KAP) protivio tome a i takođe to bi zahtevalo odlaganje rešenja.”*
22. Dana 10. jula 2012. godine, podnosilac Aleksandar Đekić je podneo žalbu Žalbenom veću u kojoj je tvrdio sledeće: *“da je pogrešno utvrđivano činjenično stanja zbog činjenice da su naslednici sporne imovine takođe brat i dve sestre tužioca, povredu člana 182. Zakona o parničnom postupku i kontradiktornosti obrazloženje sa dokazima, a takođe odredbe iz rešenje od 24.01.1964. godine nisu izvršene u skladu sa katastarom.”*
23. Dana 10. juna 2016. godine, Žalbeno veće je naložilo podnosiocu Aleksandru Đekiću da podnese kopiju izvoda iz matične knjige rođenih i ostavinsko rešenje kojim se potvrđuje njegovo ostavinsko pravo nakon smrti njegovog oca Aleksandra Tomića. Žalbeno veće je upozorilo podnosioca Aleksandra Đekića da će nedostavljanje rešenja rezultirati odbacivanjem tužbe.
24. Dana 6. oktobra 2016. godine, Žalbeno veće je (rešenjem AC-II-12-0050-A0001) odbacilo žalbu, kao neosnovanu, izmenilo (presudu SCC-08-0304) Specijalizovanog veća, zaključivši da je tužbu trebalo odbaciti, kao neprihvatljivu, zbog propusta tužioca da dostavi relevantne dokaze o svom pravnom interesu, obrazlažući da:

“... dokazi o naslednom pravu su uslov za prihvatljivost tužbe kada tužioci podnose tužbu u vezi prava koje su stekli nasleđivanjem. Uslove prihvatljivosti sud je dužan da proverí ex officio. U skladu sa ovom službenom dužnošću sud je poslao žaliocu, koji je takođe i tužilac, nalog od 10.06.2016, kojim se nalaže dostavljanje ostavinskog rešenja, ali tužilac nije dostavio traženo rešenje. Na osnovu toga i bez obzira na osnov žalbe, prvostepeno rešenje se menja i tužba se odbacuje kao neprihvatljiva.”

Navodi podnosioca

25. Podnosioci zahteva najpre navode da rešenje br. 35/63 Komisije za arondaciju Opštine Priština (od 1963. godine) nije izvršeno u celosti obrazlažući da *“...Opština Priština [...]*

iako je imala zakonsku obavezu da gore navedeno rešenje izvrši u celosti, nije preduzela tu radnju, već je navedeno rešenje izvršila samo delimično i time prouzrokovala štetu tužiocima - podnosiocima ovog zahteva.“

26. Dalje, podnosioci navode da je sporno rešenje bilo nezakonito u samom momentu donošenja, jer nije obuhvatalo sva četiri naslednika već samo Aleksandra Tomića. Takođe, podnosioci naglašavaju da su spornu parcelu *“...imali uvek u posedu i nesmetanom korišćenju i iz tog razloga suvlasnici nisu imali saznanja o formalnim izmenama koje su sprovedene, ali i zato što tuženi PIK nije nikada bio u posedu ove nepokretnosti.“*
27. Na osnovu gore navedenog, podnosioci obrazlažu da je *“u ovom slučaju je prekršen član 46. Ustava Republike Kosovo, odnosno prekršeno je zagarantovano pravo na imovinu, a privatna imovina je sveta i nepovrediva i niko, pa ni državni organ, nema pravo da je ugrožava, kako je učinjeno u konkretnom slučaju, osim kada je to predviđeno zakonom. U konkretnom slučaju došlo je do povrede člana 31. Ustava - Pravo na pravično i nepristrasno suđenje.“*
28. Na kraju, podnosioci zahteva od Suda traže:

“.. Da se proglasi nevažećim rešenje Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju AC-I-12-0050-A0001 od 06.10.2016. godine i naloži meritorno razmatranje predmeta“.

Prihvatljivost zahteva

29. Sud prvo ispituje da li su podnosioci zahteva ispunili uslove prihvatljivosti, koji su utvrđeni Ustavom i dalje propisani Zakonom i predviđeni Poslovnikom.
30. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7 člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

„1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom“.

31. Sud se, takođe, poziva na član 48. [Tačnost podneska] Zakona, koji predviđa:

Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.

32. Štaviše, Sud uzima u obzir pravilo 36 (1) (d) i (2) (a) Poslovnika, koje predviđa:

(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:

[...]

d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.

(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:

[...]

(a) da zahtev nije prima facie opravdan.

33. U ovom slučaju, Sud ocenjuje da su podnosioci zahteva ovlašćena strana da podnesu zahtev Ustavnom sudu i da su iscrpeli delotvorna pravna sredstva; stoga su ispunili

proceduralne uslove predviđene članom 113.7 Ustava. Međutim, da bi utvrdio prihvatljivost zahteva Sud, dalje, mora oceniti da li su podnosioci zahteva ispunili uslove propisane članom 48. Zakona i uslove prihvatljivosti predviđene u pravilu 36 Poslovnika.

34. Kao prvo, Sud primećuje da je zahtev podnet od strane četiri podnosilaca zahteva pred Ustavnim sudom, iako se odluka AC-II-12-0050-A0001 Žalbenog veća primenjuje samo za podnosioca zahteva Aleksandra Đekića.
35. Sud smatra da su podnosioci zahteva izgradili svoj slučaj na zakonitim osnovama, odnosno na pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju u vezi sa pravom nasleđivanja i validnošću spornog rešenja br. 35/63 Komisije za arondaciju Opštine Priština, kao i na pogrešnoj oceni dokaza od strane redovnih sudova.
36. Najpre, Sud primećuje da je podnosiocima zahteva dva puta naloženo da dostave ostavinsko rešenje kojim dokazuju da su naslednici Tomić Aleksandra na koga glasi rešenje br. 35/63 Komisije za arondaciju Opštine Priština.
37. Dalje, Sud primećuje da su Specijalizovano veće i Žalbeno veće obrazložili zašto se ostali podnosioci ne mogu priključiti tužbenom zahtevu podnosioca Aleksandara Đekića, kao i da je podnositelj Aleksandar Đekić od strane Žalbenog veća upozoren *“da će nedostavljanje rešenja rezultirati odbacivanje tužbe.”*
38. Na kraju, Sud primećuje da je Žalbeno veće rešenjem AC-II-12-0050-A0001 detaljno obrazložilo razloge odbacivanja tužbe kao neprihvatljive naglašavajući da su *“... dokazi o naslednom pravu uslov za prihvatljivost tužbe kada tužioci podnose tužbu u vezi prava koje su stekli nasleđivanjem ...”*
39. Zbog gore navedenog, Sud neće dalje razmatrati tvrdnje podnosilaca u vezi činjeničnog stanja, jer nije uloga Ustavnog suda da utvrđuje da li je određena vrsta dokaza dozvoljena, koje dokaze treba uzeti, niti da precizira koji su dokazi prihvatljivi, a koji ne. To je uloga redovnih sudova. Zadatak Ustavnog suda je da utvrdi da li su postupci u redovnim sudovima bili pravični u celini, uključujući i način na koji su dokazi uzeti (vidi: slučaj *Dukmedjian protiv Francuske*, aplikacija br. 60495/00, stav 71, ESLJP, presuda od 31. januar 2006. godine).
40. Sud ponavlja da nema zadatak da se bavi greškama u činjenicama ili zakonu navodno počinjenim od strane redovnih sudova prilikom ocene dokaza ili primene zakona (zakonitost), osim i u meri u kojoj su mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost). Podnositelj zahteva mora podneti obrazloženu tvrdnju i ubedljiv argument kada tvrdi da je javni organ povredio ustavna prava i slobode zaštićene Ustavom.
41. Sud primećuje da su podnosioci zahteva imali mogućnost da predstave pred redovnim sudovima materijalne i pravne razloge za rešavanje spora; njihovi argumenti su uredno saslušani i uredno pregledani od strane Specijalizovanog veća i Žalbenog veća; postupci su, gledano u celini, bili pravični i donete odluke su bile detaljno opravdane.
42. Sud, dalje, smatra da se podnosioci zahteva ne slažu ishodom postupka pred redovnim sudovima. Međutim, ova činjenica ne može samo po sebi pokrenuti dokazanu tvrdnju o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje (vidi: *mutatis mutandis* slučaj *Mezotur - Tiszazugi Tarsulat protiv Mađarske*, stav 21, EKLJP, presuda od 26. jula 2005. godine).
43. Sud smatra da podnosioci zahteva nisu potkrepili tvrdnju o povredi svojih prava i nisu objasnili kako je i zašto rešenje Žalbenog veća moglo povrediti njihova ustavna prava; oni su samo naveli da je došlo do povrede ustavnih prava. Oni nisu pružili nikakav *prima*

facie dokaz koji bi ukazao na povredu njihovih ustavnih prava (vidi: *Trofimchuk protiv Ukrajine* ESLJP, paragrafi 50-55. presuda br. 4241/03) od 28. oktobra 2010. godine).

44. U zaključku, Sud smatra da podnosioci zahteva nisu potkrepili tvrdnje da su relevantni postupci na bilo koji način bili nepravilni ili proizvoljni i da su osporenim odlukom povređena ustavna prava i slobode garantovane Ustavom i EKLJP (vidi: *mutatis mutandis: Shub protiv Litvanije*, br. 17064/06, ESLJP, odluka od 30. juna 2009. godine).
45. Dakle, Sud smatra da uslovi prihvatljivosti, utvrđeni Ustavom, dalje precizirani Zakonom i propisani Poslovnikom nisu ispunjeni.
46. Stoga, Sud utvrđuje da je zahtev podnosilaca neprihvatljiv, kao očigledno neosnovan na ustavnim osnovama.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova, u skladu sa članom 113 (1) i (7) Ustava, članom 48. Zakona i pravilima 36 (2) (a) i 56 Poslovnika, na sednici održanoj 06. septembra 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona i
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Bekim Sejdiu

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI 57/17 podnosilac zahteva: „KLENAK – DOO“, ocena ustavnosti presude Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju AC-I-16-0075-A0001 od 5. januara 2017. godine

KI57/17 rešenje o neprihvatljivosti, usvojeno 6. septembra 2017. godine, objavljeno 20. oktobra 2017. godine

Ključne reči: individualni zahtev, povreda različitih prava i sloboda garantovana Ustavom i EKLJP-om, zahtev očigledno neosnovan

Predmetna stvar je bila ocena ustavnosti osporene presude kojom su, navodno, povređena prava i slobode podnosioca garantovane članom 21. [Opsta načela], članom 22. [Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata], članom 24. [Jednakost pred zakonom], članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], članom 46. [Zaštita imovine], članom 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava], članom 54. [Sudska zaštita prava], članom 55. [Ograničenje prava i osnovnih sloboda], članom 56. [Prava i slobode tokom vanrednog stanja], članom 57. [Opsta načela] i članom 58. [Odgovornost države] u vezi sa poglavljem III [Prava zajednica i njihovih pripadnika] Ustava Republike Kosovo.

Sud primećuje da je podnosilac u zahtevu podnetim Sudu pokrenuo ista pitanja koja se odnose na procesne propuste koje je, navodno, načinilo Specijalno veće kada je njegov tužbeni zahtev odbacilo zbog zastarevanja, oslanjajući se na važeće zakonske propise, konkretnije na član 374. stav 1 Zakona o obligacionim odnosima.

Imajući u vidu okolnosti konkretnog predmeta, Sud ne vidi bilo kakvu proizvoljnost u primeni materijalnog prava u obrazloženju osporenih odluka redovnih sudova.

Sud je zaključio da je zahtev očigledno neosnovan i proglasio ga neprihvatljivim u skladu sa pravilom 36 (1) (d) i (2) (b) Poslovnika.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI57/17

Podnosilac

„KLENAK – DOO“

Ocena ustavnosti presude Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju AC-I-16-0075-A0001 od 5. januara 2017. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnela kompanija „Klenak-DOO“ iz Kruševca, Republika Srbija (u daljem tekstu: podnosilac), koju zastupa Abit Asllani, advokat iz Prištine.

Osporena odluka

2. Podnosilac osporava presudu Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: Žalbeno veće) AC-I-16-0075-A0001 od 5. januara 2017. godine.
3. Osporena presuda Žalbenog veća podnosiocu je uručena 17. januara 2017. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene presude kojom su, navodno, povređena prava i slobode podnosioca garantovane članom 21. [Opšta načela], članom 22. [Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata], članom 24. [Jednakost pred zakonom], članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], članom 46. [Zaštita imovine], članom 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava], članom 54. [Sudska zaštita prava], članom 55. [Ograničenje prava i osnovnih sloboda], članom 56. [Prava i slobode tokom vanrednog stanja], članom 57. [Opšta načela] i članom 58. [Odgovornost države] u vezi sa poglavljem III [Prava zajednica i njihovih pripadnika] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29. Poslovnika o radu Ustavnog suda (u daljem tekstu: Poslovnik o radu).

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 16. maja 2017. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
7. Dana 17. maja 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Altaya Suroya za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Almiro Rodrigues (predsedavajući), Snezhana Botusharova i Arta Rama-Hajrizi.
8. Dana 26. maja 2017. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i kopiju zahteva je poslao Žalbenom veću.
9. Dana 06. septembra 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo Sudu preporuku o neprihvatljivosti.

Pregled činjenica

10. Podnosilac zahteva je kompanija koja je sve do 02. decembra 1997. godine, pružala svoje usluge „Društvenom preduzeću LUX“ (u daljem tekstu „D.P. LUX“) iz Mitrovice.
11. Dana 27. septembra 2013. godine, podnosilac je podneo zahtev Kosovskoj agenciji za privatizaciju (u daljem tekstu: KAP), kojim je tražio isplatu duga koji „D.P. LUX“ nije isplatilo za period 04. februara 1997. godine. do 02. decembar 1997.godine.
12. Dana 23. oktobra 2013. godine, KAP-Organ za likvidaciju „D.P. LUX“ je doneo odluku [MIT 039-0011] kojom je zahtev za isplatu duga podnosioca odbio kao neosnovan zbog zastarelosti.
13. Dana 25. novembra 2013. godine, podnosilac je podneo žalbu Posebnoj komori Vrhovnog suda za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: Posebna komora) protiv odluke KAP od 23. oktobra 2013. godine.
14. Dana 14. maja 2014. godine, KAP je podnela odgovor na žalbu podnosioca Posebnoj komori, navodeći da je žalba podnosioca zastarela.
15. Dana 23. marta 2016. godine, Specijalna komora Vrhovnog suda za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu Specijalna komora) je donela presudu [C-IV-13-3274], kojom je žalbu podnosioca odbila kao neosnovanu. U obrazloženju presude stoji:

„Napadnuta Odluka je pravedna, osnovana, dobro obrazložena, ne sadrži proceduralna kršenja, jasna je i razumljiva za stranke i sadrži sve odlučujuće činjenice na kojima se zasniva.

[...]

„Po članu 374, stav 1 Zakona o obligacionim odnosima (sl. list SFRJ br. 29/78 predviđa se: „recipročni zahtevi pravnih društvenih lica, ugovorom o prometu

robe i usluge, kao i zahtevi za nadoknadu pričinjene štete, u vezi sa ovim ugovorima, zastarevaju u roku od 3 godine.“

16. Podnosilac je podneo žalbu Žalbenom veću protiv presude Specijalnog veća [C-IV-13-3274].
17. Istovremeno, KAP je poslala odgovor Žalbenom veću.
18. Dana 05. januara 2017. godine, Žalbeno veće je donelo presudu [AC-I-16-0075-A0001], kojom je žalbu podnosioca odbilo kao neosnovanu. U obrazloženju presude stoji:

Žalilac, niti žalbom niti svojim odgovorom na odbranu tužene, sudu nije dostavio ni jedan dokaz, da je on podneo ranije neki zahtev za isplatu navedenog duga. Ili da se obratio nadležnom sudu u vremenu od decembra 1997. godine, kad je preduzeće prekinula sa redovnom isplatom duga. Ovom radnjom bi se prekinulo vreme zastarevanja...“.

Navodi podnosioca

19. Podnosilac navodi: *“Presude sudova u obe instance, nisu osporile činjenični aspekt materijalne suštine i postojanja duga/obaveze Kosovske agencije za privatizaciju nad tužiocem u ovom slučaju, jer su sve tvrdnje odbijene pod obrazloženjem da je „istekao zakonski rok za zahtev o dugu... a do takve situacije je došlo jer su sudovi pogrešno utvrdili činjenično stanje i pogrešno primenili materijalno pravo“*
20. Podnosilac traži od Suda *„da proglasi nevažećim presudu Specijalne Komore PKVSK i Presudu Žalbenog veća i da predmetnu stvar vrati istim na ponovno razmatranje i odlučivanje“*

Prihvatljivost zahteva

21. Sud prvo ispituje da li je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti, koji su utvrđeni Ustavom, propisani Zakonom i dalje predviđeni Poslovníkom o radu.
22. Sud navodi da, u skladu sa članom 21.4 Ustava koji predviđa da *“Ustavom utvrđena prava i osnovne slobode važe i za pravna lica, onoliko koliko su izvodljiva“*, podnosilac ima pravo da podnese ustavnu žalbu pozivajući se na osnovna prava koja važe za pojedince, kao i za pravna lica (vidi: *mutatis mutandis*, rešenje od 27. januara 2010. godine, zahtev KI41/09, AAB-RIINVEST Univerzitet DOO, Priština protiv Vlade Republike Kosova).
23. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7, člana 113. (Jurisdikcija i ovlašćene strane) Ustava koji propisuju:

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

(...)

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.”

24. Sud primećuje da je podnosilac zahteva ovlašćena strana; zahtev je podnet u skladu sa rokovima propisanim u članu 49. Zakona i podnosilac zahteva je iscrpeo sva pravna sredstva.
25. Međutim, Sud se poziva i na član 48. Zakona [Tačnost podneska], koji kaže:

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.”
26. Sud se, dalje, poziva na pravilo 36 (1) d) i (2) b) Poslovnika o radu, koje predviđa:

*“(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:
[...]*

d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.

*(2) Sudu proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključí:
[...]*

b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju osnovnih prava”.
27. U konkretnom slučaju, podnosilac smatra da su redovni sudovi, odlučujući po njegovom tužbenom zahtevu, pogrešno utvrdili činjenično stanje i pogrešno primenili materijalno pravo, što je rezultiralo time da se sudovi bave isključivo proceduralnim pitanjem vezano za zastarelost njegovog tužbenog zahteva, a ne samom suštinom koja se odnosila na isplatu duga. Time je navodno došlo do povrede njegovih ustavnih prava i sloboda.
28. S tim u vezi, Sud ponavlja da je Evropski sud za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP) utvrdio *„da je uloga redovnih sudova da tumače i primenjuju pravila procesno-materijalnog prava“* (vidi: *mutatis mutandis*, *García Ruiz protiv Španije* [VV], br. 30544/96, paragraf 28, Evropski sud za ljudska prava [ESLJP] 1999-I).
29. Sud, takođe, ponavlja da je potpuno utvrđivanje činjeničnog stanja u punoj nadležnosti redovnih sudova i da je uloga Ustavnog suda samo da obezbedi poštovanje prava garantovanih Ustavom i drugim pravnim instrumentima i stoga, ne može da deluje kao sud *“četvrté instance”* (vidi: ESLJP, slučaj *Akdivar protiv Turske*, br. 21893/93, od 16. septembra 1996. godine, paragraf 65; vidi takođe: *mutatis mutandis* Ustavni sud: slučaj KI86/11, podnosilac zahteva: *Milaim Berisha*, od 5. aprila 2012. godine).
30. Na osnovu toga, Sud nalazi da navodi podnosioca o pogrešnoj primeni i nedoslednoj interpretaciji relevantnih zakonskih odredbi, kao i navodi o pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju koje su, navodno, počinili Specijalno veće i Žalbno veće, pokreću pitanja koja spadaju u delokrug redovnih sudova (zakonitost), a ne u domen Ustavnog suda (ustavnost).
31. Ovaj Sud će se, dakle, izuzetno upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi utvrđivali činjenice i na tako utvrđene činjenice primenili pozitivno-pravne propise, kada je očigledno da je u određenom postupku došlo do proizvoljnog postupanja redovnog suda, kako u postupku utvrđivanja činjenica, tako i u postupku primene relevantnih pozitivno-pravnih propisa.
32. Međutim, Sud primećuje da je podnosilac u zahtevu podnetim Sudu pokrenuo ista pitanja koja se odnose na procesne propuste koje je, navodno, načinilo Specijalno veće

kada je njegov tužbeni zahtev odbacilo zbog zastarevanja, oslanjajući se na važeće zakonske propise, konkretnije na član 374. stav 1 Zakona o obligacionim odnosima.

33. S tim u vezi, Sud zapaža da je identične prigovore podnosilac izneo i pred Žalbenim većem, koji se u presudi [AC-I-16-0075-A0001] iscrpno njima bavilo, pri čemu je i ocenilo te navode kao neutemeljene, uz obrazloženje koje se ovom Sudu ne čini proizvoljnim.
34. Dalje, Sud ne nalazi proizvoljnim ni presudu [AC-I-16-0075-A0001] Žalbenog veća i to iz razloga što je za svoju odluku dalo jasna objašnjenja koja imaju zakonsko utemeljenje u relevantnim zakonskim odredbama koja se tiču upravo pitanja zastarelosti tužbenog zahteva.
35. Imajući u vidu navedeno, kao i okolnosti konkretnog predmeta, Sud u obrazloženju osporenih odluka redovnih sudova ne vidi bilo kakvu proizvoljnost u primeni materijalnog prava. Takođe, ne može naći elemente koji bi ukazivali na nepravilnost ili arbitrarnost u donošenju osporenih odluka na štetu podnosioca.
36. Shodno tome, Sud smatra da ništa u slučaju predstavljenim od strane podnosioca ne ukazuje da su postupci pred redovnim sudovima bili nepravilni ili proizvoljni da bi Ustavni sud bio uveren da su podnosiocu zahteva uskraćena bilo kakva ustavom zagarantovana prava i obaveze.
37. Sud smatra da je obaveza podnosioca zahteva da potkrepi svoje ustavne tvrdnje i podnese *prima facie* dokaz koji ukazuje na povredu prava garantovanih Ustavom i EKLJP. Ta ocena je u skladu sa nadležnošću Suda (vidi: slučaj Ustavnog suda br. KI19/14 i KI21/14, podnosioci zahteva: *Tafil Qorri i Mehdi Syla*, od 5. decembra 2013. godine).
38. Međutim, Sud nalazi da podnosilac zahteva nije potkrepio svoju tvrdnju, niti je pokazao da je došlo od povrede njegovih prava.
39. Dakle, zahtev podnosioca je očigledno neosnovan na ustavnim osnovama i treba da se proglasi neprihvatljivim u skladu sa pravilom 36 (1) d) i (2) b) Poslovnika o radu.

IZ OVIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova u skladu sa članom 113, stav 7 Ustava, članom 47. Zakona i 36 (1) d) i (2) b) Poslovnika, na sednici održanoj 6. septembra 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev kao neprihvatljiv;
- II. DA DOSTAVI stranama ovu odluku;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u saglasnosti sa članom 20. stavom 4. Zakona i
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Altay Suroy

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI28/17, podnosioci zahteva: Azem Gashi i Arbenita Gashi, ocena ustavnosti presude Rev. br. 262/2016 Vrhovnog suda Kosova od 3. novembra 2016. godine

KI28/17, rešenje o neprihvatljivosti od 6. septembra 2017. godine, objavljeno 20. oktobra 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, pravo na pravično i nepristrasno suđenje, očigledno neosnovan*

Vrhovni sud Kosova je svojom presudom odbio, kao neosnovanu, reviziju podnosilaca zahteva podnetu na presudu Apelaciono suda.

Podnosioci zahteva su se u suštini žalili Ustavnom sudu zbog povrede prava zaštićenih Ustavom, odnosno prava na pravično i nepristrasno suđenje, tvrdeći da je Vrhovni sud nije dovoljno obrazložio u svojoj presudi, jer je preinačio presudu Opštinskog suda u vezi sa nadoknadom štete, koja im je prouzrokovana kao posledica saobraćajne nesreće.

Sud je utvrdio da podnosioci zahteva nisu pokazali i dokazali na ustavnim osnovima da su postupci u redovnim sudovima, uključujući i Vrhovni sud, bili nepravilni ili proizvoljni. Zahtev je proglašen neprihvatljivim, kao očigledno neosnovan.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI28/17

Podnosilac

Azem Gashi i Arbenita Gashi

Ocena ustavnosti
presude Rev. br. 262/2016 Vrhovnog suda Kosova
od 3. novembra 2016. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev su podneli Azem Gashi i Arbenita Gashi, sa prebivalištem u Prištini (u daljem tekstu: podnosioci zahteva), koje zastupa Zaim Istrefi, advokat iz Prištine.

Osporena odluka

2. Podnosioci zahteva osporavaju presudu Rev. br. 262/2016 Vrhovnog suda Kosova od 3. novembra 2016. godine, koja im je uručena 16. novembra 2016. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti presude Rev. br. 262/2016 Vrhovnog suda Kosova od 3. novembra 2016. godine, na osnovu koje podnosioci zahteva tvrde da su im povređena prava garantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i članom 54. [Sudska zaštita prava] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), kao i članom 6 [Pravo na pravično suđenje] Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLjP).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakona) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 7. marta 2017. godine, podnosioci su podneli zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
6. Dana 7. aprila 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Selvete Gërxhaliu-Krasniqi za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Almiro Rodrigues (predsedavajući), Bekim Sejdiu i Gresa Caka-Nimani.
7. Dana 13. aprila 2017. godine, Sud je obavestio podnosiocima o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu Kosova.
8. Dana 17. jula 2017. godine, zastupnik podnosilaca zahteva je podneo Sudu presudu P. br. 2850/08 Opštinskog suda u Prištini od 10. februara 2012. godine.
9. Dana 6. septembra 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

10. Dana 7. avgusta 2008. godine, podnosioci zahteva su zadobili teške telesne povrede u saobraćajnoj nesreći izazvanoj od strane korisnika osiguravajuće kompanije "Sigal Uniq Group Austria" u Prištini (u daljem tekstu: kompanija Sigal).
11. Dana 10. februara 2012. godine, Opštinski sud u Prištini je [presuda P. br. 2950/08] proglasio krivim G.B., korisnika osiguranja vozila kompanije Sigal za krivično delo *ugrožavanje javnog saobraćaja* iz člana 297, stav 5 u vezi sa stavovima 3 i 1 Zakonika o krivičnom postupku.
12. Dana 15. oktobra 2012. godine, podnosioci zahteva su podneli tužbu za naknadu nematerijalne štete Osnovnom sudu protiv kompanije Sigal, precizirajući naknadu (visinu iznosa) za sve vrste štete koje su im izazvane nesrećom.
13. Neodređenog datuma kompanija Sigal je podnela odgovor na tužbu, osporavajući iznos naknade nematerijalne štete i pružajući podnosiocima zahteva ponudu za sudske poravnaje. Podnosioci zahteva nisu prihvatili ponudu za sudske poravnaje.
14. Dana 14. decembra 2012. godine, Osnovni sud u Prištini je (presuda C. br. 1793/08), delimično usvojio tužbeni zahtev i obavezao kompaniju Sigal da nadoknadi nematerijalnu štetu podnosiocima zahteva izazvanu od strane korisnika osiguranja kompanije Sigal.
15. Dana 25. aprila 2013. godine, kompanija Sigal je uložila žalbu Apelacionom sudu Kosova protiv presude C. br. 1793/08 Opštinskog suda u Prištini od 14. decembra 2012. godine zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primene materijalnog prava.
16. Dana 10. marta 2016. godine, Apelacioni sud Kosova je (presuda CA. br. 3287/13) delimično preinačio presudu Opštinskog suda u Prištini C. br. 1793/08 od 14. decembra 2012. godine, obavezujući kompaniju Sigal da na ime štete izazvane kao rezultat saobraćajne nesreće isplati podnosiocima zahteva niži iznos od onog određenog od strane Opštinskog suda. U presudi je obrazloženo:

"[...] prilikom donošenja odluke, pogrešno je primenio materijalno pravo kada je odredio iznose za nadoknadu nematerijalne štete kao u izreci apelovane presude, pošto one nisu

u skladu sa kriterijumima, kao ni sa životnim standardima na Kosovu. Dakle, prekoračio je iznose koji bi bili adekvatni sa satisfakciju i u skladu sa ciljem zakonske odredbe člana 200 ZOO iz 1978. godine, kao i sa sudskom praksom stvorenom tokom tretiranja ovakvih slučajeva od strane sudova na Kosovu, uključujući i stavove Vrhovnog suda Kosova [...].”

17. Dana 6. maja 2016. godine, podnosioci zahteva su izjavili reviziju Vrhovnom sudu na presudu CA. br. 3287/13 Apelacionog suda od 10. marta 2016. godine zbog pogrešne primene materijalnog prava.
18. Neodređenog datuma, kompanija Sigal je izjavila reviziju Vrhovnom sudu zbog *“prekoračenja tužbenog zahteva, sa predlogom da se osporena presuda preinači i da se tužbeni zahtev tužilaca delimično prihvati.”*
19. Dana 3. novembra 2016. godine, Vrhovni sud Kosova je (presuda Rev. br. 262/2016) odbio, kao neosnovanu, reviziju podnosilaca zahteva i kompanije Sigal i obrazložio da je drugostepeni sud pravično primenio odredbe materijalnog prava, podržavajući u potpunosti presudu CA. br. 3287/13 Apelacionog suda od 10. marta 2016. godine.

Navodi podnosioca

20. Podnosioci zahteva tvrde da su im odlukama redovnih sudova povređena ustavna prava koja su garantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i članom 54. [Sudska zaštita prava] Ustava, kao i članom 6. [Pravo na pravično suđenje] EKLJP.
21. Podnosioci zahteva tvrde *“Apelacioni sud i Vrhovni sud sa svojim gore navedenim odlukama, nisu dali ubedljivo obrazloženje zašto su preinačili odluku Opštinskog suda, kada i u članu 200 ZOO–a je propisan cilj nadoknade, a u konkretnom slučaju podnosiocima zahteva su uskraćena suštinska dobra, stoga i odluka Opštinskog suda bi im služila kao pravična nagrada [...].”*
22. Podnosioci zahteva u nastavku tvrde *“Apelacioni sud i Vrhovni sud sa njihovim presudama nisu se pozivali na neki činjenični ili zakonski razlog u vezi toga da kako i zašto su preinačili presudu prvostepenog suda.”*
23. Podnosioci zahteva traže od Suda da ukine presudu CA. br. 3287/13 Apelacionog suda Kosova od 10. marta 2016. godine i presudu Rev. br. 262/2016 Vrhovnog suda od 3. novembra 2016. godine i da ostane na snazi presuda C. br. 1783/08 Opštinskog suda u Prištini od 14. decembra 2012. godine.

Prihvatljivost zahteva

24. Sud prvo razmatra da li su ispunjeni uslovi prihvatljivosti propisani Ustavom, dalje predviđeni u Zakonu i precizirani u Poslovniku.
25. U tom smislu, Sud se poziva na član 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuje:

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

(...)

- 7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.”*

26. Međutim, Sud se poziva na član 48. Zakona, koji propisuje:

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.”

27. U tom smislu, Sud se u nastavku poziva na pravilo 36 Poslovnika, koje propisuje:

(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev

(d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.

*(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:
[...]*

(d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepeo svoju tvrdnju.

28. U ovom slučaju, Sud ocenjuje da su podnosioci zahteva ovlašćene strane, da su iscrpeli sva pravna sredstva na raspolaganju i da su podneli zahtev u propisanom zakonskom roku. Međutim, Sud dalje treba da oceni da li su ispunjeni uslovi propisani u članu 48. Zakona i utvrđeni u pravilu 36 Poslovnika.

29. Podnosioci zahteva tvrde da su im presudom CA. br. 3287/13 Apelacionog suda Kosova od 10. marta 2016. godine i presudom Rev. br. 262/2016 Vrhovnog suda od 3. novembra 2016. godine povređena prava koja su garantovana Ustavom, odnosno pravo na pravično i nepristrasno suđenje i zaštitu imovine, zbog smanjenja iznosa za naknadu nematerijalne štete kao posledice povreda zadobijenih u saobraćajnoj nesreći.

30. U tom smislu, Sud se poziva na član 31. Ustava, koji propisuje:

“1. Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.

2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.”

31. Pored toga, Sud uzima u obzir član 6.1 EKLJP, kojim se propisuje:

“Svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom.”

32. Sud podseća da podnosioci zahteva tvrde da Apelacioni sud i Vrhovni sud nisu dovoljno obrazložili svoje odluke u delovima u kojima je ukinuta presuda C. br. 1793/08 Opštinskog suda u Prištini od 14. decembra 2012. godine i nisu pravično ocenili činjenično stanje.

33. Sud primećuje da su podnosioci zahteva tvrdili pred Vrhovnim sudom povredu materijalnog prava. Sud smatra da se presudom Vrhovnog suda rešavalo i odlučilo o osnovama gore navedene žalbe. Iz tih razloga, presuda Vrhovnog suda je sada konačna odluka za ovu spornu stvar.

34. U tom smislu, Sud se poziva na presudu Rev. br. 262/2016 Vrhovnog suda od 3. novembra 2016. godine, kojom je zaključeno da je Apelacioni sud presudom Ac. br. 3287/2013 od 10. marta 2016. godine pravilno primenio odredbe materijalnog prava.

35. Vrhovni sud je u presudi Rev. br. 262/2016 od 3. novembra 2016. godine ocenio da je „*drugostepeni sud na pravičan način primenio odredbe materijalnog prava, kada je delimično prihvatio žalbu tužene i preinačio prvostepenu presudu [...] pobijana presuda ne sadrži povrede suštinskog karaktera odredbi parničnog postupka za koje ovaj sud vodi računa prema službenoj dužnosti. Što se tiče presuđenih visina od strane drugostepenog suda (preinačeni deo), u vezi sa gore navedenim vrstama nematerijalne štete, pravično je primenjena odredba člana 200 ZOO-a u vezi sa članom 323 ZPP-a, imajući u vidu zaključke i mišljenja odgovarajućih medicinskih veštaka [...] Procena nadoknade za nematerijalnu štetu (kao jedna satisfakcija koja nema lukrativan – zaradni cilj), predstavlja primenu materijalnog prava.*“
36. Sud smatra da Vrhovni sud ne samo da je utvrdio razloge date u presudi Apelacionog suda Kosova CA. br. 3287/13 od 10. marta 2016. godine, već se i bavio bitnim pitanjima koja se odnose na tvrdnju o „*povredi materijalnog prava.*“
37. S tim u vezi, Sud ocenjuje da je Vrhovni sud u celosti ocenio dokaze, analizirajući činjenice, utvrđujući da „*prilikom određivanja visine nadoknade za određene oblike nematerijalne štete, i straha kao posebne vrste nematerijalne štete, sud prema članu 200 ZOO-a treba da vodi računa o važnosti oštećenog dobra i cilja kojem služi nadoknada, ali i za stvar da se ne iskoriste namere koje nisu u skladu sa prirodom takve nadoknade nematerijalne štete [...] Određeni iznosi od strane drugostepenog suda, što se tiče gore navedenih vrsta nematerijalne štete, prema proceni ovog suda su realni, u skladu sa kriterijumima predviđenim zakonom i u skladu sa sudskom praksom.*“
38. Što se tiče tvrdnje podnosilaca zahteva da Apelacioni sud i Vrhovni sud nisu u dovoljnoj meri obrazložili svoje odluke, Sud ponavlja da u skladu sa sudskom praksom ESLJP pravo na obrazloženu odluku podrazumeva skup obaveza odluka suda, odnosno da obezbedi razloge na kojima se zasnivala odluka, da pokaže stranama da su saslušane, da im pruži mogućnost da se žale protiv odluke i obezbedi dovoljnu jasnoću o razlozima na kojima se zasnivala odluka.
39. Iako redovni sud ima izvesnu slobodu ocene u izboru argumenata i prihvatanju dokaza, član 6 (1) ne zahteva detaljan odgovor na svaki argument koji se pruža sudu tokom sprovođenja postupka (vidi: *Suominen protiv Finske*, br. 37801, ESLJP, presuda od 24. jula 2003. godine, stav 36, *Van de Hurk protiv Holandije*, br. 16034/90, ESLJP, presuda od 19. aprila 1994. godine, stav 61; *Jahnke i Lenoble protiv Francuske* (déc.); *Perez protiv Francuske* [VV] br. 47287/99, ESLJP, presuda od 12. aprila 2004. godine, stav 81; *Ruiz Torija protiv Španije*, br. 18390/91, ESLJP, presuda od 9. decembra 1994. godine, stav 29; *Hiro Balani protiv Španije*, predstavka br. 18064/91. ESLJP, presuda od 9. decembra 1994. godine, stav 27).
40. Sud smatra da se Vrhovni sud bavio svim razlozima žalbe pokrenutim u zahtevu za reviziju podnosilaca zahteva. Dakle, podnosioci zahteva su imali dovoljan pristup redovnim sudovima i dovoljno mogućnosti da iznesu dokaze i argumente u vezi sa njihovim osporenim pitanjem.
41. U stvari, dužnost redovnih sudova je da tumače i primenjuju relativna pravila procesnog i materijalnog prava (vidi: slučaj ESLJP, *Garcia Ruiz protiv Španije*, predstavka br. 30544/96, 21. januar 1999. godine, stav 28).
42. Sud primećuje da su podnosioci zahteva u suštini predstavili Ustavnom sudu iste osnove žalbe koje su predstavili i u poslednjem stepenu.

43. Ustavni sud podseća da nije sud utvrđivanja činjenica i pravično i potpuno utvrđivanje činjeničnog stanja je unutar jurisdikcije redovnih sudova. Uloga Ustavnog suda je da obezbedi poštovanje prava garantovanih Ustavom i drugim pravnim instrumentima i iz tog razloga ne može da deluje kao sud „četvrtog stepena“ (vidi: slučajeve ESLJP, *Akdivar protiv Turske*, predstavka br. 21893/93, 16. septembar 1996. godine, stav 65. Slučaj Ustavnog suda KI86/11, podnosilac zahteva: *Milaim Berisha*, rešenje o neprihvatljivosti od 5. aprila 2012. godine).
44. Pored toga, podnosioci zahteva nisu uspeali da pokažu i dokažu na ustavnim osnovama da su postupci pred redovnim sudovima, uključujući i pred Vrhovnim sudom, bili nepravilni ili proizvodni ili da su njihova prava i slobode povređene. Činjenice slučaja ne ukazuju na to da su redovni sudovi postupali u suprotnosti sa zaštitnim proceduralnim merama propisanim u Ustavu.
45. Na osnovu gore navedenog, Sud utvrđuje da je u suštini poštovano pravo podnosilaca zahteva na pravično i nepristrasno suđenje tokom postupka, oni su na poseban način imali slobodan pristup sudu i dobili su obrazložene presude u različitim stepenima postupka. Sud, dalje, utvrđuje da je u skladu sa tim sudska zaštita bila garantovana.
46. Dakle, tvrdnje podnosilaca zahteva o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje i sudska zaštitu su očigledno neosnovane na ustavnim osnovama.
47. Na osnovu gore navedenog, Sud smatra da zahtev podnosilaca ne ispunjava uslove prihvatljivosti propisane Ustavom, dalje utvrđene u Zakonu i predviđene u Poslovniku.
48. Stoga, zahtev je očigledno neosnovan na ustavnim osnovama i treba da se proglasi neprihvatljivim u skladu sa pravilom 36 (1) (d) i (2) (d) Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 48. Zakona i pravilom 36 (1) (d) i (2) (d) Poslovnika, 6. septembra 2017. godine jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Selvete Gërxhaliu-Krasniqi

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI 25/17 podnositeljka zahteva: Bukurije Gashi, ocena ustavnosti presude GSK-KPA- A- 221/14 Vrhovnog suda Kosova Žalbenog veća Kosovske agencije za imovinu od 3. avgusta 2016. godine

KI25/17 rešenje o neprihvatljivosti, usvojeno 6. septembra 2017. godine, objavljeno 20. oktobra 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, imovinska prava, zahtev očigledno neosnovan*

Predmetna stvar je bila ocena ustavnosti presude Žalbenog veća KAI kojom su joj se, po navodima podnositeljke zahteva, navodno povredila prava iz člana 46. [Zaštita imovine] Ustava Republike Kosovo.

Sud je zaključio da čak i pod pretpostavkom da je osporena presuda Žalbenog veća KAI uručena podnositeljki zahteva negde između 4. avgusta 2016. godine i 2. novembra 2016. godine, zahtev je van roka od 4(četiri) meseca, jer je podnet 3. marta 2017. godine. Stoga, zahtev je proglašen neprihvatljivom za razmatranje, jer je podnet van vremenskih rokova, kao što je utvrđeno članom 113.7 Ustava, predviđeno članom 49. Zakona i kao što je dalje navedeno u pravilu 36 (1) (c) Poslovnika.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI25/17

Podnosilac

Bukurije Gashi

**Ocena ustavnosti presude GSK- KPA- A- 221/14
Vrhovnog suda Kosova Žalbenog veća Kosovske agencije za imovinu od 3.
avgusta 2016. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnela Bukurije Gashi iz Suve Reke (u daljem tekstu: podnositeljka).

Osporena odluka

2. Podnositeljka osporava presudu GSK-KPA-A-221/14 Vrhovnog suda Kosova Žalbenog veća Kosovske agencije za imovinu (u daljem tekstu: Žalbeno veće KAI) od 3. avgusta 2016. godine, koja je njoj uručena nepoznatog dana.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti presude Žalbenog veća KAI kojom se, po navodima podnositeljke njoj navodno krše prava iz člana 46. [Zaštita imovine] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29. Poslovnika o radu Ustavnog suda (u daljem tekstu: Poslovnik o radu).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 3. marta 2017. godine, podnositeljka je podnela zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

6. Dana 7. aprila 2017. godine, predsjednica Suda je imenovala sudiju Altaya Suroya za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Almiro Rodrigues (presedavajući), Selvete Gërzhaliu-Krasniqi i Gresa Caka-Nimani.
7. Dana 19. aprila 2017. godine, Sud je obavestio podnositeljku i Žalbeno veće KAI o registraciji zahteva.
8. Takođe, Sud je istog dana od podnositeljke tražio da u određenom roku dostavi povratnicu kao dokaz kada je osporena presuda njoj uručena.
9. Podnositeljka nije u propisanom roku odgovorila na zahtev Suda.
10. Dana 17. maja 2017. godine, podnositeljka je poslala pismo Sudu sa komentarima, u kojima nije bilo tražene informacije kao ni dokaz o datumu uručjenja osporene presude.
11. Dana 17. maja 2017. godine, Sud je poslao pismo Žalbenom veću KAI, sa zahtevom da mu u određenom roku dostavi povratnicu kao dokaz kada je osporena presuda uručena podnositeljki.
12. Žalbenom veće KAI nije odgovorilo na zahtev suda.
13. Dana 21. juna 2017. godine, Sud je ponovo poslao zahtev Žalbenom veću KAI, u kome je tražio da mu dostavi povratnicu kao dokaz kada je osporena presuda uručena podnositeljki.
14. Žalbeno veće KAI ni na ovaj zahtev Suda nije poslalo nikakav odgovor.
15. Dana 06. september 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo Sudu preporuku o neprihvatljivosti.

Pregled činjenica

16. Sud na osnovu spisa predmeta u zahtevu može da primeti da je 19. januara 2007. godine, Komisija za imovinske i stambene zahteve (u daljem tekstu: HPCC) donela odluku HPCC/ REC/ 89/2007 kojom je priznala pravo državine nad stanom koji se nalazi u naselju Rasadnik u Suvoj Reci trećem licu Z. S.
17. Dana 10. oktobra 2007. godine, podnositeljka je podnela žalbu Kosovskoj agenciji za imovinu (u daljnjem tekstu: KAI), kojom je zahtevala državinu nad pomenutim stanom.
18. Dana 13. marta 2014. godine, Komisija za imovinske zahteve Kosova (u daljem tekstu: KIZK) je donela presudu br. KPCC/ D/ R/ 231/ 2014 kojom je žalbu podnositeljke odbila kao neosnovanu, uz obrazloženje: *“Podnosilac zahteva, u ovom slučaju žalbena stranka, nije izgubila državinu kao ishod sukoba 1998/99.”*
19. Dana 23. maja 2014. godine, podnositeljka je podnela žalbu Žalbenom veću KAI protiv odluke KIZK br. KPCC/ D/ R/ 231/ 2014.
20. Dana 3. avgusta 2016. godine, Žalbeno veće KAI je donelo presudu [GSK-KPA-A-221/14] kojom je žalbu podnositeljke odbilo kao neosnovanu, dok je odluku KIZK-a od 13. marta 2014. godine potvrdilo u celosti. U obrazloženju presude stoji: *“U spisima predmeta ima dosta elemenata koji pokazuju da stan kao takav nije bio u državini žalbene stranke (podnositeljke) u trenutku događaja i sukoba”*

Navodi podnosioca

21. Podnositeljka u zahtevu navodi: *“da je HPD, odnosno Kosovska agencija za imovinu izvršila povredu zakona i njenog prava na imovinu..”*
22. Podnositeljka od Suda traži da *„poništi odluku Žalbenog veća KAI, i da odobri njen zahtev za korišćenja navedenog stana.“*

Ocena prihvatljivosti zahteva

23. Sud prvo razmatra da li je podnositeljka zahteva ispunila uslove prihvatljivosti, predviđene Ustavom i dalje precizirane u Zakonu i Poslovniku.

24. U tom pravcu, Sud se poziva na član 113.7 Ustava, koji propisuje:

“Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.”

25. Sud se poziva i na član 49. Zakona, koji propisuje:
“Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku...”

26. Sud, dalje, uzima u obzir pravilo 36 (1) (c) Poslovnika, koji propisuje:

1) „Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:

(...)

(c) samo ako je zahtev podnet u roku od četiri meseca od dana kada je odluka o poslednjem delotvornom pravnom sredstvu dostavljena podnosiocu zahteva.”

27. Sud je uvidom u zahtev podnositeljke utvrdio da ona osporava presudu [GSK-KPA-A-221/14] Žalbenog veća KAI od 3. avgusta 2016. godine. S tim u vezi, Sud je dana 19. aprila 2017. godine, poslao pismo podnositeljki u kome je tražio da navede kada joj je osporena presuda [GSK-KPA-A-221/14] Žalbenog veća KAI uručena, kao i da dostavi dokaze kojima bi opravdala svoje navode o datumu uručenja presude.
28. Sud, dalje navodi da podnositeljka nije u propisanom roku podnela nikakav odgovor Sudu.
29. Dana 17. maja 2017.godine, podnositeljka je poslala pismo Sudu sa komentarima na osnovu kojih Sud nije mogao da zaključi kada je osporena presuda njoj uručena.
30. Štaviše, Sud je u cilju utvrđivanja kada je osporena presuda uručena podnositeljki, dva puta (17 .maja 2017. godine i 21.juna 2017. godine) slao zahteve za dodatnom dokumentacijom Žalbenom veću KAI.
31. Međutim, Sud želi da napomene da Žalbeno veće KAI nije poslalo odgovore ni na jedan zahtev Suda.
32. Sud dodaje da čak i pod pretpostavkom da je osporena presuda Žalbenog veća KAI podnositeljki uručena negde u periodu između 04. avgusta 2016. godine i 2. novembra.

2016. godine, zahtev je van zakonskog roka od 4 (četiri) meseca, jer je podnet 3. marta 2017. godine.

33. Sud podseća da je svrha zakonskog roka od 4 (četiri) meseca, na osnovu člana 49. Zakona i pravila 36 (1) c) Poslovnika, da promoviše pravnu sigurnost, osiguravajući da se slučajevi koji se bave pitanjem Ustava razmatraju u razumnom roku i da prethodne odluke nisu stalno otvorene za osporavanje (vidi: slučaj *O'Loughlin i drugi protiv Ujedinjenog kraljevstva*, zahtev br. 23274/04, ESLJP, rešenje od 25. avgusta 2005. godine; vidi takođe: slučaj br. KI140/13, *Ramadan Cakiqi*, rešenje o neprihvatljivosti od 17. marta 2014. godine, stav 24).
34. Shodno tome, zahtev treba da se proglasi neprihvatljivim za razmatranje, jer je podnet van roka, kao što je utvrđeno članom 113.7 Ustava, predviđeno članom 49. Zakona i dalje precizirano pravilom 36 (1) c) Poslovnika o radu.

IZ OVIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova u skladu sa članom 49 Zakona i pravilima 36 (1) c) Poslovnika o radu, na zasedanju održanom 6. septembra 2017. godine jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev kao neprihvatljiv;
- II. DA DOSTAVI stranama ovu odluku;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u saglasnosti sa članom 20. stavom 4. Zakona i
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Altay Suroy

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI53/17, podnosilac zahteva: X, ocena ustavnosti presude Pml. br. 50/2017 Vrhovnog suda Kosova od 20. marta 2017. godine

KI53/17, rešenje o neprihvatljivosti od 5. septembra 2017. godine, objavljeno 24. oktobra 2017. godine

Ključne reči: individualni zahtev, krivični postupak, pravo na pravično i nepristrasno suđenje, očigledno neosnovan, postupak protiv maloletnika, neobjavljivanje identiteta

Podnosilac je podneo zahtev Sudu, kojim je tražio ocenu ustavnosti presude Vrhovnog suda. Podnosilac zahteva je oglašen krivim od strane Osnovnog suda u Prizrenu za izvršenje 3 (tri) krivična dela.

U svom zahtevu za zaštitu zakonitosti pred Vrhovnim sudom, podnosilac zahteva je tvrdio povredu člana 390, stav 1 Zakonika o krivičnom postupku (ZKPK), jer je sednica Veća za maloletnike u Apelacionom sudu održana bez njegovog prisustva, uprkos zahtevu podnosioca da bude obavešten o održavanju navedene sednice. Vrhovni sud je odbio, kao neosnovan, zahtev podnosioca za zaštitu zakonitosti.

Podnosilac je u svom zahtevu tvrdio da je došlo do povrede članova 31 i 50, Ustava, člana 6. EKLJP-a i članova 3 i 12. Konvencije o pravima deteta.

Ustavni sud je utvrdio da je zahtev podnosioca neprihvatljiv, kao očigledno neosnovan, na ustavnim osnovama, jer činjenice koje je on izneo ni na jedan način ne opravdavaju navodnu povredu članova 31 i 50, Ustava, člana 6, EKLJP-a, kao i članova 3 i 12 Konvencije o pravima deteta i podnosilac zahteva nije dovoljno potkrepio svoju tvrdnju. Sud je, na osnovu toga što je podnosilac zahteva maloletan, usvojio njegov zahtev da mu se ne objavi identitet.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI53/17

Podnosilac

X**Ocena ustavnosti presude Pml. br. 50/2017 Vrhovnog suda Kosova
od 20. marta 2017. godine****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërzhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo maloletnik X (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), koga zastupa Fitim Shporta, advokat iz Prizrena.

Osporena odluka

2. Osporena odluka je presuda Pml. br. 50/2017 Vrhovnog suda Kosova od 20. marta 2017. godine (u daljem tekstu: Vrhovni sud) kojom je odbijen, kao neosnovan, zahtev podnosioca za zaštitu zakonitosti protiv rešenja Apelacionog suda (rešenje PAM. br. 73/2016 od 22. decembra 2016. godine).
3. Osporena presuda Vrhovnog suda je uručena podnosiocu zahteva 5. aprila 2017. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene presude, kojom se tvrdi da su podnosiocu zahteva povređena prava garantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], članom 50. [Prava deteta] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustava) u vezi sa članom 6. [Pravo na pravično suđenje] Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP), kao i članovima 3. i 12. Konvencije o pravima deteta.
5. Podnosilac je podneo zahtev da mu se ne otkrije identitet, jer je maloletan.

Pravni osnov

6. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članovima 22. i 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

7. Dana 26. aprila 2017. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
8. Dana 27. aprila 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Ivana Čukalovića za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Snezhana Botusharova (predsedavajuća), Bekim Sejdiu i Selvete Gërxhaliu-Krasniqi.
9. Dana 4. maja 2017. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu Kosova.
10. Dana 5. septembra 2017. godine, Veće za razmatranje je razmatralo izveštaj sudije izvestioca i preporučilo Sudu neprihvatljivost zahteva.

Pregled činjenica

11. Dana 29. avgusta 2016. godine, Osnovni sud u Prizrenu-Departman za maloletnike (u daljem tekstu: Osnovni sud), rešenje PM. br. 105/2015, nakon što je održao glavni pretres na sednici koja nije bila javna, i u prisustvu podnosioca zahteva, drugih maloletnika, pravnih zastupnika, službenika Probacione službe i državnog tužioca, izrekao je podnosiocu zahteva vaspitnu meru, odnosno poslao u Kazneno popravni zavod u trajanju od 1 (jedne) godine.
12. Osnovni sud u Prizrenu je utvrdio da je podnosilac zahteva izvršio 3 (tri) krivična dela teške krađe u saizvršilaštvu iz člana 327, stav 1, podstav 1.1. u vezi sa članom 31. Krivičnog zakona Kosova (u daljem tekstu: KZK), 1 (jedno) krivično delo teške krađe u saizvršilaštvu iz člana 327, stav 2, podstav 2.3 u vezi sa članom 31. KZK-a i 1 (jedno) krivično delo teške krađe u saizvršilaštvu u pokušaju iz člana 327, stav 1, podstav 1.1 u vezi sa članovima 28. i 31. KZK-a.
13. Dana 21. oktobra 2016. godine, podnosilac zahteva je izjavio žalbu Apelacionom sudu protiv navedenog rešenja Osnovnog suda. U svojoj žalbi, podnosilac zahteva je uglavnom tvrdio povredu krivičnog zakona, jer Osnovni sud nije pravično i u potpunosti ocenio olakšavajuće okolnosti, i kao posledica toga, podnosiocu zahteva nije izrečena blaža vaspitna mera ili uslovna kazna. Pored toga, podnosilac zahteva je tražio od Apelacionog suda da ga obavesti o održavanju sednice veća Apelacionog suda.
14. Dana 22. decembra 2016. godine, Apelacioni sud je (rešenje PAM. br. 73/2016) odbacio žalbu podnosioca zahteva kao neosnovanu, i potvrdio rešenje Osnovnog suda 29. avgusta 2016. godine.
15. U svom rešenju, Apelacioni sud je utvrdio: *"[...] navodi branioca maloletnika da su izrečene institucionalne mere protiv maloletnika stroge i da iste treba da budu zamenjene blažim merama, su neosnovani, jer u žalbama branioca maloletnika nema konkretnih okolnosti koje bi uticale na ublažavanje i izmenu mere koja je izrečena, s toga, Apelacioni sud smatra da je prvostepeni sud pravično ocenio sve okolnosti koje su uticale na izricanje edukativnih mera, obuhvatajući ovde i izveštaj Probacione*

službe, dakle trajanje edukativne mere koja je izrečena maloletnicima, je u skladu sa okolnostima koje su konstatovane i ocenjene u njihovom najboljem interesu. [...]"

16. Dana 2. februara 2017. godine, podnosilac je podneo zahtev za zaštitu zakonitosti Vrhovnom sudu protiv gore navedenog rešenja Apelacionog suda.
17. U svom zahtevu za zaštitu zakonitosti, podnosilac zahteva je tvrdio povredu člana 390, stav 1. Zakonika o krivičnom postupku Kosova (u daljem tekstu: ZKPK), jer je sednica Veća za maloletnike u Apelacionom sudu održana bez njegovog prisustva, uprkos zahtevu podnosioca da bude obavešten o održavanju te sednice. U tom smislu, podnosilac zahteva je takođe tvrdio povredu člana 31. Ustava, člana 6. EKLJP, kao i članova 3. i 12. Konvencije o pravima deteta.
18. Dana 20. marta 2017. godine, Vrhovni sud je (presuda PML. br. 50/2017) odbio, kao neosnovan, zahtev podnosioca za zaštitu zakonitosti.
19. Što se tiče tvrdnje podnosioca zahteva da bude obavešten o održavanju sednice Veća, Vrhovni sud je ocenio:

"[...] ne opstaju navodi koji su navedeni, počev od činjenice da odredba člana 390, stava 1 ZKPK-a ističe da kada je optuženom izrečena kazna zatvora, obaveštenje o sednici Žalbenog veća se šalje nadležnom državnom tužiocu, oštećenom, optuženom i njegovom braniocu.

Stoji činjenica da je maloletno [podnosilac zahteva], izrečena institucionalna edukativna mera – slanje u popravno- obrazovnu instituciju, u trajanju od godinu dana, ali ova mera nije kazna zatvora, kako predviđa odredba člana 390, stava 1 ZKPK-a. Takođe odredba člana 5 Zakonika pravde za maloletnike previđa da odredbe Krivičnog zakonika Kosova, Zakonika o krivičnom postupku, Zakona o sprovođenju krivičnih sankcija, i svakog drugog relevantnog zakona sprovede za maloletnike, osim slučajeva kada se ovim zakonikom ne predvidi drugačije. Stoga, u konkretnom slučaju, Apelacioni sud je s pravom primenio odredbu člana 390, stav 1, ZKPK-a, kada nije obavestio maloletnog i njegovog branioca o sednici Veća."

Navodi podnosioca

20. Podnosilac zahteva tvrdi da su Apelacioni sud i Vrhovni sud povredili odredbe krivičnog postupka, kao i njegova prava garantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i 50. [Prava deteta] Ustava u vezi sa članom 6. [Pravo na pravično suđenje] EKLJP, kao i članovima 3. i 12. Konvencije o pravima deteta.
21. S tim u vezi, podnosilac zahteva tvrdi "uzimajući u obzir više interese deteta, nije bilo omogućeno maloletniku i njegovom braniocu da se saslušaju na sednici veća Apela, jer detetu i njegovom zastupniku je trebalo da se pruži mogućnost da se saslušaju u svakom sudskom postupku koji se odnosi na njegovu stvar."

Relevantne odredbe Ustava, Evropske konvencije o ljudskim pravima i Konvencije o pravima deteta, Zakonik o krivičnom postupku i Zakon o maloletničkoj pravdi

Ustav

Član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava:

“1. Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.

2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.

[...]

Član 50. [Prava deteta] Ustava

[...]

4. Sve radnje koje se tiče deteta, preduzete od strane državnih javnih ili privatnih institucija, moraju biti u najboljem interesu deteta.

[...]

Evropska konvencija o ljudskim pravima

Član 6. [Pravo na pravično suđenje], EKLjP:

“1. Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona.”

[...]

Konvencija o pravima deteta

Član 3.

“1. U svim aktivnostima koje se tiču dece, bez obzira da li ih preduzimaju javne ili privatne institucije socijalnog staranja, sudovi, administrativni organi ili zakonodavna tela, najbolji interesi deteta biće od prvenstvenog značaja.”

[...]

Član 8.

1. Strane ugovornice se obavezuju da poštuju pravo deteta na očuvanje identiteta, uključujući državljanstvo, ime i porodične odnose u skladu sa zakonom, bez nezakonitog mešanja.

Član 12.

[...]

“2. U tom cilju, detetu će posebno biti pružena mogućnost da bude saslušano u svim sudskim i administrativnim postupcima koji se tiču deteta, bilo neposredno ili preko zastupnika ili odgovarajućeg organa, na način koji je u skladu sa procesnim pravilima nacionalnog zakona.”

Član 40

1. Strane ugovornice priznaju pravo svakom detetu za koje se tvrdi, koje je optuženo ili za koje je utvrđeno da je prekršilo krivični zakon, na postupak usklađen sa unapređivanjem detetovog osećaja dostojanstva i vrednosti, koji njega/nju podstiče na poštovanje ljudskih prava i osnovnih sloboda drugih i koji uzima u obzir uzrast deteta i činjenicu da je poželjno zalagati se za njegovu/njenu reintegraciju i preuzimanje konstruktivne uloge u društvu.

2. U tom cilju i imajući u vidu sve bitne odredbe međunarodnih instrumenata, strane ugovornice će posebno obezbediti:

[...]

(vii) da se poštuje njegova privatnost u svim fazama postupka.

Zakonik o krivičnom postupku

Član 390 [Sednica apelacionog veća]

“1. Kada je optuženom izrečena kazna zatvorom, obaveštenje o ročištu apelacionog veća se dostavlja nadležnom državnom tužiocu, oštećenom, optuženom i njegovom braniocu”.

[...]

Zakonik o maloletnicima br. 03/L-193

Član 5

“Odredbe Krivičnog zakonika Kosova, Zakonika o krivičnom postupku Kosova i Zakonika o izvršenju krivičnih sankcija kao i ostale odgovarajuće odredbe, sprovodiće se za maloletnike, izuzev u slučajevima, za koje je ovim zakonikom drugačije uređeno”.

Ocena prihvatljivosti zahteva

22. Sud prvo razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti propisane u Ustavu, dalje utvrđene u Zakonu i navedene u Poslovniku.

23. U tom smislu, Sud se poziva na član 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuje:

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

24. Sud primećuje da je podnosilac zahteva ovlašćena stranka u skladu sa Ustavom, da osporava akt javnog organa, u ovom slučaju presudu Vrhovnog suda, da je iscrpeo sva potrebna pravna sredstva i da je podneo zahtev u roku od 4 (četiri) meseca nakon prijema presude.

25. Međutim, Sud se takođe poziva na član 48. [Tačnost podneska] Zakona, koji propisuje:

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”

26. Sud isto tako podseća na pravilo 36 (1) (d) i 36 (2) (b) i (d) Poslovnika, koje propisuje:

“(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:

[...]

d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.

(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:

[...]

(b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju ustavnih prava, [...]

(d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepeo svoju tvrdnju.”

27. Sud podseća da podnosilac zahteva u suštini tvrdi da je Apelacioni sud povredio njegovo pravo da bude pozvan i prisutan na sednici Veća u Apelacionom sudu, kao što je predviđeno članom 390 (1) ZKPK-a. S tim u vezi, on tvrdi i povredu članova 31. i 50. Ustava, člana 6. EKLJP i članova 3. i 12. Konvencije o pravima deteta.
28. Sud naglašava da se u skladu sa članom 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava *“osnovna prava i slobode zagarantovana ovim Ustavom tumače u saglasnosti sa sudskom odlukom Evropskog suda za ljudska prava”*.
29. Sud, pozivajući se na praksu Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP), navodi da *„pravo na javnu raspravu, kao što je garantovano članom 31.2 Ustava i članom 6.1 EKLJP, obavezno podrazumeva pravo na „usmenu raspravu“* (vidi slučaj Ustavnog suda KI74/16, X, rešenje o neprihvatljivosti od 10. novembra 2016. godine, stav 30; vidi takođe: *mutatis mutandis* slučaj ESLJP, *Döry protiv Švedske*, predstavka br. 28394/01, presuda od 12. novembra 2002. godine, stav 37).
30. Kao posledica toga, princip održavanja usmene i javne rasprave u krivičnom kontekstu je od posebnog značaja, prilikom čega osobi koja se optužuje da je izvršila krivično delo uopšteno, treba pružiti mogućnost da bude fizički prisutna na sednici prvostepenog suda koja ispunjava sve uslove iz člana 31. Ustava i člana 6. EKLJP. (Vidi: slučaj Ustavnog suda, KI68/16, *Fadil Rashiti*, rešenje o neprihvatljivosti od 2. juna 2017. godine, stav 41, vidi, takođe: slučaj ESLJP *Jussila protiv Finske*, predstavka br. 73053/01, [VV], presuda od 23. novembra 2006. godine, stav 40).
31. S tim u vezi, Sud pozivajući se na svoju, kao i na sudsku praksu ESLJP, smatra da lično prisustvo optuženog nije od presudnog značaja na žalbenom pretresu kao što je u sudskom pretresu. *“Način na koji se član 31. Ustava i član 6. Konvencije primenjuju u postupku pred apelacionim sudovima zavisi od posebnih odlika postupka u toku i treba uzeti u obzir postupak u celini u pravnom poretku i ulogu Apelacionog suda u tom pravnom poretku”* (vidi: slučaj Ustavnog suda KI68/16, *Fadil Rashiti*, rešenje o neprihvatljivosti od 2. juna 2017. godine, stav 42, vidi: *mutatis mutandis*, slučaj ESLJP, *Hermi protiv Italije*, predstavka br 18114/02, presuda od 18. oktobra 2006. godine, stav 60).
32. U ovom slučaju, Sud primećuje da je prvostepeni sud ispunio uslov za održavanje javne rasprave i usmene rasprave jer su sudska ročišta sprovedena u ličnom prisustvu podnosioca zahteva i njegovog branioca i optužene strane. Sud, takođe, podseća da mu

je Osnovni sud, nakon što je utvrdio da je podnosilac zahteva izvršio gore navedena krivična dela, izrekao vaspitnu meru.

33. Kao posledica toga, Sud smatra da je prvostepeni sud, odnosno Osnovni sud ispunio uslov za održavanje usmene rasprave u skladu sa članom 31.2 Ustava i članom 6.1 EKLJP.
34. Sud, dalje, podseća da je podnosilac zahteva u svojoj žalbi izjavljenoj pred Apelacionim sudom uglavnom navodio povrede krivičnog zakona i tražio da bude obavešten i pozvan na sednicu Apelacionog veća.
35. Sud primećuje da je u žalbenom postupku Apelacioni sud samo potvrdio presudu Osnovnog suda na osnovu činjenica utvrđenih od strane Osnovnog suda.
36. Dakle, Sud utvrđuje da podnosiocu zahteva u žalbenom postupku nisu uskraćena prava i garancije koje su propisane u članu 31.2 Ustava i članu 6.1 EKLJP u vezi sa *“javnom i usmenom raspravom”*.
37. Dalje, Sud primećuje da Vrhovni sud je odbio, kao neosnovan, zahtev podnosioca za zaštitu zakonitosti, zasnivajući se na članu 390.1 ZKPK-a i članu 5. Zakonika o maloletnicima.
38. Vrhovni sud u svom tumačenju ovih odredaba je ocenio: *“Stoji činjenica da je maloletno [podnosilac zahteva], izrečena institucionalna edukativna mera – slanje u popravno-obrazovnu instituciju, u trajanju od godinu dana, ali ova mera nije kazna zatvora, kako predviđa odredba člana 390, stava 1 ZKPK-a. Takođe odredba člana 5 Zakonika pravde za maloletnike previđa da odredbe Krivičnog zakonika Kosova, Zakonika o krivičnom postupku, Zakona o sprovođenju krivičnih sankcija, i svakog drugog relevantnog zakona sprovode za maloletnike, osim slučajeva kada se ovim zakonikom ne predvidi drugačije”*.
39. Prema tome, Sud utvrđuje da je obrazloženje dato od strane Vrhovnog suda, pozivajući se na tvrdnje podnosioca zahteva o povredi Zakonika o krivičnom postupku jasno, i nakon razmatranja svih postupaka Sud je, takođe, utvrdio da postupci pred sudovima redovni nisu bili nepravilni ili proizvoljni (vidi: slučaj *Shub protiv Litvanije*, br. 17064/06, ESLJP, odluka od 30. juna 2009. godine).
40. Što se tiče tvrdnji podnosioca zahteva o povredi člana 50. [Prava deteta] Ustava i članova 3. i 12. Konvencije o pravima deteta, Sud primećuje da podnosilac zahteva nije predstavio *prima facie* dokaz niti potkrepio svoju tvrdnju o tome kako su mu Apelacioni sud i Vrhovni sud povredili prava.
41. Sama činjenica da se podnosilac zahteva ne slaže sa ishodom svog slučaja, ne daje mu pravo da pokrene argumentovan zahtev o povredi prava zaštićenih Ustavom, EKLJP i Konvencijom o pravima deteta (vidi: slučaj Ustavnog suda, KI125/11, *Shaban Gojnovci*, rešenje o neprihvatljivosti od 28. maja 2012. godine, stav 28).
42. U ovom slučaju, Sud smatra da činjenice iznete od strane podnosioca zahteva ni na jedan način ne opravdavaju navodnu povredu članova 31. i 50. Ustava, člana 6. EKLJP, kao i članova 3. i 12. Konvencije o pravima deteta i podnosilac zahteva nije dovoljno dokazao svoju tvrdnju.
43. Shodno tome, zahtev je očigledno neosnovan na ustavnim osnovama i treba da se proglasi neprihvatljivim.

Zahtev podnosioca da se ne otkrije identitet

44. Sud podseća da je podnosilac u svom zahtevu tražio da mu se ne otkrije identitet, jer je maloletan.
45. U tom smislu, Sud se poziva na pravilo 29 (6) Poslovnika, koje propisuje:
- “Stranka koji podnosi podnesak može tražiti da se njegov ili njen identitet javno ne objavi i treba navesti razloge svog zahteva. Sud može odobriti zahtev ako utvrdi da su razlozi dobro osnovani.”*
46. Sud uzimajući u obzir uzrast maloletnog podnosioca zahteva i na osnovu članova 8. i 40. Konvencije o pravima deteta, prema članu 22 [Direktna Primena Međunarodnih Sporazuma i Instrumenata] Ustava, *“direktno se primenjuju na teritoriji Republike Kosovo i imaju premoć, u slučaju konflikta, nad svim zakonskim odredbama i ostalim aktima javnih institucija”*, usvaja njegov zahtev da se ne otkrije identitet.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Republike Kosovo, na osnovu člana 113.7 Ustava, člana 48. Zakona i pravila 29 (6) i 36 (2) (b) i (d) Poslovnika, dana 5. septembra 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA ODOBRI zahtev za neobjavljivanje identiteta;
- III. DA DOSTAVI stranama ovu odluku;
- IV. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u saglasnosti sa članom 20. stavom 4. Zakona;
- V. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Ivan Čukalović

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI64/17, podnosilac zahteva: Selatin Ahmeti, ocena ustavnosti zaključka br. 011-952-1/4261/16 Direkcije za katastar opštine Priština od 27. februara 2017. godine

KI64/17, rešenje o neprihvatljivosti od 5. septembra 2017. godine, objavljeno 24. oktobra 2017. godine

Ključne reči: individualni zahtev, građanski postupak, delotvorna pravna sredstva, princip subsidijarnosti, preuranjen zahtev

Podnosilac je podneo zahtev Sudu, kojim je tražio ocenu ustavnosti zaključka br. 011-952-1/4261/16 Direkcije za katastar opštine Priština, kojim je privremeno obustavljen prenos nepokretnosti na ime podnosioca zahteva.

Podnosilac je u svom zahtevu navodio da je svestan da nije iscrpeo pravna sredstva, ali, prema njegovim rečima, ta sredstva nisu bila delotvorna, jer bi postupak pred redovnim sudovima mogao dugo da traje.

Sud je utvrdio da ne može da oceni navodne ustavne povrede, a da se ne pruži prilika nadležnim organima da završe sa postupcima u vezi sa žalbom podnosioca zahteva koja je u toku. Shodno tome, Sud je proglasio zahtev podnosioca neprihvatljivim, kao preuranjen.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI**slučaju br. KI64/17**

Podnosilac

Selatin Ahmeti

**Ocena ustavnosti zaključka Direkcije za katastar u opštini Priština br. 011-952-1/4261/16
od 27. februara 2017. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

U sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Selatin Ahmeti, sa prebivalištem u Prištini (u daljem tekstu: podnosilac zahteva).

Osporena odluka

2. Osporena odluka je zaključak Direkcije za katastar u opštini Priština br. 011-952-1/4261/16 (u daljem tekstu: Direkcija za katastar) od 27. februara 2017. godine, kojim je privremeno obustavljen prenos nepokretnosti na ime podnosioca zahteva.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene odluke, kojom se tvrdi da su podnosiocu zahteva povređena prava garantovana članom 21. [Opšta načela], članom 46. [Zaštita imovine] i članom 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) u vezi sa članom 6 [Pravo na pravično suđenje] Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članovima 22. i 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 1. juna 2017. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

6. Dana 2. juna 2017. godine, predsjednica Suda je imenovala sudiju Altaya Suroya za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Almiro Rodrigues (predsedavajući), Snezhana Botusharova i Ivan Čukalović.
7. Dana 6. juna 2017. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva. Dana 19. juna 2017. godine, kopija zahteva je dostavljana i Direkciji za katastar.
8. Dana 5. septembra 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

9. Dana 27. decembra 2008. godine, podnosilac zahteva je kupio stan u Prištini i ugovor o kupoprodaji overio u Opštinskom sudu u Prištini (odluka 86/2009 od 8. januara 2009. godine).
10. Neodređenog datuma, stan koji je podnosilac zahteva dao pod zakup kao poslovni prostor, zatvoren je od strane Opštinske inspekcije u Prištini, jer nije ostvaren prenos imovine na ime podnosioca zahteva.
11. Dana 16. decembra 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev za prenos nepokretnosti Direkciji za katastar.
12. Dana 27. februara 2017. godine, Direkcija za katastar je (zaključak br. 011-952-1/4261/16) odlučila da, dok se ostvari podnošenje dodatnih dokaza od strane podnosioca zahteva, privremeno obustavi prenos nepokretnosti.
13. Direkcija za katastar je tražila sledeće: *“[...] da u zakonskom roku od 15 radnih dana od dana prijema ovog zaključka, dopunite zahtev ovim dokumentima: [...] na osnovu člana 32, stavova 1 i 2 Zakona br. 05/L-096 o sprečavanju pranja novca i borbi protiv finansiranja terorizma, da se donese potpun bankarski transfer, onako kako zahteva ovaj zakon, iznos [...] između prodavca i kupca [...]”*.
14. Zaključak Direkcije za katastar je isto tako odredio da je podnosiocu zahteva *“Dozvoljena žalba protiv ovog zaključka u roku od 15 dana od dana prijema. Žalba se upućuje i predaje KKK-u [Direkciji za katastar] na razmatranje.”*
15. Dana 13. marta 2017. godine, protiv gore navedenog zaključka, podnosilac zahteva je izjavio žalbu Direkciji za katastar.
16. Do ovog datuma, podnosilac zahteva nije podneo obaveštenje ili odluku u vezi sa svojom žalbom u upravnom postupku.

Navodi podnosioca

17. Podnosilac zahteva tvrdi da su mu povređena prava garantovana članom 21. [Opšta načela], članom 46. [Zaštita imovine] i članom 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava u vezi sa članom 6 [Pravo na pravično suđenje] EKLJP.
18. Što se tiče iscrpljivanja pravnih sredstava, podnosilac zahteva tvrdi *“[...] ne korišćenje i slobodno ne raspolaganje imovinom, dobro ne sprovođenje pravde, izuzetna složenost administrativnog postupka kako bi se došlo do pravične odluke, veoma dugi procesi, odnosno oduživanje i ne odlučivanje konteksta u razumnom roku, iako se zna da sudovi*

u oduženim procesima odlučuju u moju korist, a oduživanje postupka ima neviđene posledice.”

19. Na kraju, podnosilac zahteva traži od Suda da: *“[...] donese odluku da su povređena prava podnosioca zahteva koja su garantovana Ustavom koji imaju veze sa članom 6 Evropske konvencije o ljudskim pravima [...]”*.

Ocena prihvatljivosti zahteva

20. Sud prvo razmatra da li su ispunjeni uslovi prihvatljivosti, propisani Ustavom, dalje predviđeni Zakonom i precizirani Poslovníkom.

21. U tom smislu, Sud se poziva na član 113 [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuje:

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.”

22. Sud se, takođe, poziva na stav 2 člana 47. [Individualni zahtevi] Zakona, koji propisuje:

“2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva”.

23. Sud se u nastavku poziva na tačku (1) (b) pravila 36 Poslovnika, koja propisuje:

“(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev

[...]

(b) samo ako su iscrpljena sva delotvorna pravna sredstva, koja su na raspolaganju po zakonu, protiv pobijene presude ili odluke.

[...]”

24. Sud na osnovu spisa predmeta, primećuje da žalba podnosioca zahteva se još uvek nalazi na razmatranju pred Direkcijom za katastar.

25. Uzimaju kao osnov činjenicu da se slučaj podnosioca zahteva još uvek nalazi na razmatranju u redovnom upravnom postupku pred Direkcijom za katastar, Sud ocenjuje da je zahtev podnosioca preuranjen.

26. U ovom slučaju, Sud podseća da podnosilac zahteva ne negira činjenicu da nisu iscrpljena sva pravna sredstva na raspolaganju, ali prema njegovim rečima, iscrpljenje pravnih delotvornih sredstva pred nadležnim organima, uključujući i redovne sudove, nije efektivno, s obzirom da može rezultirati predugim trajanjem postupka.

27. Međutim, Sud, pozivajući se na svoju i sudsku praksu Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP), naglašava da predugo trajanje postupaka, u stvari, ne čini pravno sredstvo neefikasnim (vidi: slučaj Ustavnog suda KI145/15, *Florent Mućaj*, rešenje o neprihvatljivosti od 16. maja 2016. godine, paragrafi 34).

28. Što se tiče tvrdnje podnosioca zahteva da u njegovom slučaju pravna sredstva nisu efektivna, Sud primećuje da on ne pruža konkretne dokaze koji potkrepljuju njegovu pretpostavku.
29. Sama njegova tvrdnja o mogućem predugom trajanju postupka ne može unapred da posluži kao argument da se oceni efektivnost pravnih sredstva (vidi: slučaj Ustavnog suda, KI145/15, *Florent Mućaj*, rešenje o neprihvatljivosti od 16. maja 2016. godine, stav 35).
30. Princip subsidijarnosti zahteva da podnosilac iscrpi sve proceduralne mogućnosti u redovnom, upravom i sudskom postupku da bi se sprečila povreda Ustava ili ako je do toga došlo da se ispravi takva povreda osnovnih prava (vidi: slučaj Ustavnog suda, KI07/09, podnosilac zahteva: *Demë Kurbogaj i Besnik Kurbogaj*, Ustavni sud, rešenje o neprihvatljivosti 19. maja 2010. godine).
31. Shodno tome, Sud ne može da oceni navodne ustavne povrede, a da ne pruži mogućnost nadležnim organima, odnosno Direkciji za katastar, da okonča postupke u vezi sa žalbom podnosioca zahteva koji su još uvek u toku.
32. Na kraju, Sud utvrđuje da je zahtev podnosioca preuranjen, s obzirom da on nije iscrpeo pravna sredstva kao što je propisano u članu 113.7 Ustava, članu 47.2 Zakona i pravilu 36 (1) (b) Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Na osnovu člana 113.7 Ustava, člana 47.2 Zakona i pravila 36 (1) (b) Poslovnika, na sednici održanoj 5. septembra 2017. godine jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI OVU odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Altay Suroy

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajriz

KI09/17, Parashtrues i kërkesës: Fatmir Hoti, Vlerësim i kushtetutshmërisë së Aktgjykimit të Gjykatës Supreme të Kosovës, Pml. nr. 281/2016, të 5 dhjetorit 2016

KI09/17, Aktvendim për papranueshmëri, i 5 shtatorit 2017, i publikuar më 27 tetor 2017

Fjalët kyçe: kërkesë individuale, vlerësim i kushtetutshmërisë së Aktgjykimit të Gjykatës Supreme të Kosovës, qartazi e pabazuar

Parashtruesi e dorëzoi kërkesën në bazë të nenit 113.7 të Kushtetutës, nenit 47 të Ligjit për Gjykatën Kushtetuese të Republikës së Kosovës, nr. 03/L-121 dhe rregullit 29 të Rregullores së punës së Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Kosovës.

Kundër parashtruesit të kërkesës është zhvilluar procedura penale në gjykatat e rregullta për veprën penale kontraktim i përfitimit joproporcional.

Procedura e lartpërmendur penale kundër parashtruesit të kërkesës ka përfunduar me Aktgjykimin e Gjykatës Supreme, e cila e refuzoi, si të pabazuar, kërkesën për mbrojtje të ligjshmërisë kundër aktgjytimeve të shkallës së parë dhe të shkallës së dytë, me të cilat parashtruesi i kërkesës është shpallur fajtor.

Gjykata Themelore e refuzoi, si të pabazuar, kërkesëpadinë e parashtruesit, duke arsyetuar se parashtruesi i kërkesës nuk ka paraqitur ndonjë provë me të cilën e mbështet pretendimin e tij për pronësinë mbi ngastrën kontestuese.

Parashtruesi në kërkesën e tij pretendon se Gjykata Themelore ka vendosur në mënyrë të paligjshme sepse përbërja e saj nuk ka qenë siç duhet, se gjykatat e rregullta nuk kanë vërtetuar në mënyrë të qartë dhe të plotë gjendjen faktike, dhe, rrjedhimisht, vendimet e gjykatave të rregullta nuk janë analizuar dhe arsyetuar në mënyrë adekuate, prandaj ka pasur shkelje të të drejtave të parashtruesit të kërkesës, të garantuara me nenet 24, 31, 32, 46 dhe 54 të Kushtetutës së Republikës së Kosovës në lidhje me nenin 6 dhe nenin 13, si dhe me nenin 1 të Protokollit 1 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut.

Gjykata konsideron se parashtruesi i kërkesës nuk i ka paraqitur faktet të cilat tregojnë se në procedurat para gjykatave të rregullta në ndonjë mënyrë ka pasur shkelje të të drejtave të tij të garantuara me Kushtetutë për barazi para ligjit, për gjykim të drejtë dhe të paanshëm, për mbrojtje gjyqësore të të drejtave dhe për mbrojtje të pronës.

Si përmbledhje, Gjykata konkludon se parashtruesi i kërkesës nuk i ka mbështetur pretendimet e tij dha as nuk ka paraqitur ndonjë dëshmi *facie* dokaz që do të tregonte shkeljen e të drejtave të garantuara me Kushtetutë dhe KEDNJ.

Prandaj, Gjykata konsideron se kërkesa është qartazi e pabazuar në baza kushtetuese dhe duhet të deklarohet e papranueshme.

REŠENJA O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KIo9/17

Podnosilac

Fatmir Hoti**Ocena ustavnosti presude Pml. br. 281/2016 Vrhovnog suda Kosova
od 05. decembra 2016. godine****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, Predsednik
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gerxhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Fatmir Hoti, sa prebivalištem u Đakovici (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), koga zastupa Teki Bokshi, advokat iz Đakovice.

Osporena odluka

2. Osporene odluke su presuda Pml. br. 281/2016 od 05. decembra 2016. godine Vrhovnog suda Kosova (u daljem tekstu: Vrhovni sud), kojom je odbijen zahtev podnosioca za zaštitu zakonitosti protiv presude Apelacionog suda PAKR.br. 421/2016 od 09. septembra 2016. godine u vezi sa presudom Osnovnog suda u Đakovici (presuda PKR.br. 23/2014 od 16. maja 2016. godine).
3. Osporena presuda Vrhovnog suda je uručena podnosiocu zahteva 23. decembra 2016. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene odluke kojom su, navodno, povređena prava podnosioca garantovana članovima 24. [Jednakost pred zakonom], 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], članom 32. [Pravo na pravno sredstvo], 46. [Zaštita Imovine] i članom 54. [Sudska zaštita prava] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) i članom 13. (Pravo na delotvorni pravni lek) kao i članom 1 protokola 1 (Zaštita Imovine) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLjP).

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 8. februara 2017. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
7. Dana 20. marta 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Snezhanu Botusharovu za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija Almiro Rodrigues (predsedavajući), Ivan Čukalović i Selvete Gërzhaliu-Krasniqi (sudije).
8. Dana 27. aprila 2017. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu Kosova.
9. Dana 8. maja 2017. godine, podnosilac zahteva je podneo dodatna dokumenta Sudu.
10. Dana 05. septembra 2017. godine, nakon razmatranja izveštaja sudije izvestioca, Veće za razmatranje, je iznelo preporuku Sudu za neprihvatljivost zahteva.

Pregled činjenica

11. Dana 16. maja 2016. godine, Osnovni sud u Đakovici (presudom PKR br. 23/14) je oglosio krivim podnosioca zahteva za krivično delo ugovaranje nesrazmerne imovinske dobiti i osudio na zatvorsku kaznu.
12. Podnosilac zahteva je protiv presude Osnovnog suda izjavo žalbu Apelacionom sudu. Žalbu je izjavilo i Osnovno tužilaštvo u Đakovici-Odeljenje za teška krivična dela.
13. Dana 09. septembra 2016. godine, Apelacioni sud je (presudom PAKR br. 42/16) odbio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva i potvrdio presudu Osnovnog suda.
14. Podnosilac zahteva je podneo zahtev za zaštitu zakonitosti Vrhovnom sudu protiv presude Apelacionog suda i Osnovnog suda
15. Dana 05. decembra 2016. godine, Vrhovni sud Kosova je (presudom PML. br. 281/2016) odbio, kao neosnovan, zahtev za zaštitu zakonitosti protiv presuda Osnovnog suda i Apelacionog suda.

Navodi podnosioca

16. Podnosilac zahteva navodi povredu prava na jednakost pred zakonom, delotvorno pravno sredstvo, pravično i nepristrasno suđenje, zaštitu imovine i sudsku zaštitu prava.
17. Podnosilac zahteva smatra da: *“ Povreda se sastoji u tome da je sud bio nepropisno sastavljen, što predstavlja povredu iz člana 384. st. 1 tačka 1.1. ZKPRK-a. U sastavu sudskog veća prvostepenog suda učestvovala su i sudije [...], koje rade u Odseku za prekršaje Osnovnog suda u Đakovici, kao prekršajne sudije i koje ne ispunjavaju zakonske uslove da sude u predmetima koji su u nadležnosti Odeljenja za teška krivična dela..”*

18. Podnosilac zahteva tvrdi da: *“Iako je prvostepenom presudom i presudom po žalbi došlo do brojnih bitnih povreda [...], Apelacioni sud nije uopšte analizirao te bitne povrede odredaba krivičnog postupka i bez ikakvog obrazloženja je odbio naše žalbe i potvrdio prvostepenu presudu.”*
19. Podnosilac zahteva dalje tvrdi da: *“u vezi sa navedenim povredama, sud nije jasno i potpuno izneo činjenice zbog kojih je smatrao da je utvrđeno van osnovane sumnje da je optuženi Fatmir Hoti izvršio krivično delo za koje je osuđen, takođe sud nije utvrdio protivrečne dokaze i zašto je određenim dokazima poklonio veru, a drugim dokazima nije i Vrhovni sud nije dao dovoljno razloga jer je presuda Vrhovnog suda uglavnom narativna u vezi sa tokom postupka zbog toga što razlozi koje je izneo sud nisu dovoljni.”*
20. Podnosilac zahteva traži od Suda da:

I. DA PROGLASI zahtev prihvatljivim;

II. UTVRĐUJE SE da je bilo povrede člana 24 [Jednakost pred zakonom], člana 31 [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], člana 31. Ustava Republike Kosovo, člana 6.1 Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP), člana 32 [Pravo na pravno sredstvo], člana 46 [Zaštita imovine] Ustava Republike Kosovo, člana 54 [Sudska zaštita prava] Ustava Republike Kosovo u vezi sa članom 5 i 6 [Pravo na pravično suđenje], članom 12, 13 [Pravo na delotvorni pravni lek] EKLJP, člana 46. Ustava Republike Kosovo u vezi sa članom 1 Protokola 1 EKLJP, kao i člana 54. Ustava Republike Kosovo - [Sudska zaštita prava].

III. PROGLAŠAVA nevažećom presudu Vrhovnog suda Kosova Pml. br. 281/2016 od 5.12.2016. godine;

IV. VRAĆA presudu Vrhovnog suda Kosova na ponovno odlučivanje, u skladu sa presudom Ustavnog suda;

V. NALAŽE da se ova presuda dostavi strankama i, u skladu sa članom 20.4 Zakona, objavi u Službenom listu;

VI. Ova presuda stupa na snagu odmah.

Ocena prihvatljivosti zahteva

21. Sud prvo ispituje da li je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti, koji su utvrđeni Ustavom, propisani Zakonom i dalje predviđeni Poslovníkom o radu.
22. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7, člana 113. (Jurisdikcija i ovlašćene strane) Ustava koji propisuju:

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

(...)

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.”

23. Međutim, Sud se poziva i na član 48. Zakona [Tačnost podneska], koji kaže:

Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.

24. Sud se poziva i na član 49. Zakona, koji propisuje:

“Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku.

25. Sud se, dalje, poziva na pravilo 36 (1) (d) i (2) (b) Poslovnika o radu, koje predviđa:

“(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:

[...]

d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.

(2) Sudu proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:

[...]

b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju osnovnih prava“.

26. U ovom slučaju, Sud primećuje da je podnosilac zahteva ovlašćena strana da podnese zahtev, da je iscrpeo sva pravna sredstva u skladu sa članom 113.7 Ustava i da je zahtev podneo u zakonskom roku od 4 (četiri) meseca kao što je propisano u članu 49. Zakona.
27. Sud takođe treba da utvrdi da li je podnosilac zahteva tačno naveo i potkrepio tvrdnje u skladu sa članom 48. Zakona.
28. Sud primećuje da je podnosilac zahteva tačno naveo prava za koja on tvrdi da su mu povređena, kao i konkretan akt javnog organa.
29. Sto se tiče promenljivosti pravilo 36 (1) (d) i (2) (b), Sud smatra da je srž žalbe podnosioca zahteva sledeća:
- (i) osnovni sud je nezakonito odlučili jer je bio nepropisno sastavljen;
- (ii) redovni sudovi nisu jasno i potpuno utvrdili činjenično stanje te shodno tome odluke redovnih sudova nisu adekvatno analizirane i obrazložene.
30. Što se tiče tvrdnje (i), Sud primećuje da je Vrhovni sud (presuda pml. br. 281/2016) odbio zahtev za zaštitu zakonitosti protiv presuda Osnovnog suda i Apelacionog suda.
31. Vrhovni sud je u svojoj presudi zaključio *“iz zapisnika sa sudskih ročišta proizilazi da ni stranke, ni branioci osuđenog nisu imale primedbe na sastav sudskog organa, a iz zapisnika sa sudskog ročišta od 14.03.2016. godine na kojem su članovi bili sudije koji su imenovane decizivno su izjavili da nemaju primedbe na sastav sudskog organa. Prema proceni Vrhovnog suda, bitna povreda odredbi krivičnog postupka iz člana 384, stava 1, tačke 1 ZKPK-a je izvršena kada sud nije bio u skladu sa zakonom ili kada je u donošenju presude učestvovao sudija koji nije bio prisutan na sudskog ročištu ili kada je pravosnažnom presudom izuzet sa suđenja. Ovo se u konkretnom slučaju nije dogodilo. U skladu sa odredbom 12, stavom 4 Zakona o sudovima, predsednik Osnovnog suda određuje sudije u odeljenjima, kako bi obezbedio efikasno suđenje predmeta i privremeno može da ponovo odredi sudije među ograncima i odeljenjima po potrebi, kako bi se tretirali sukobi, kako bi se nerešeni predmeti rešavali ili kako bi obezbedio pravovremeno razmatranje pitanja. S toga, ovaj navod iz zahteva za zaštitu zakonitosti nije osnovan.”*
32. Sud smatra da su osporenim presudom Vrhovnog suda uzete u obzir sve tvrdnje navedene u zahtevima za zaštitu zakonitosti u granicama propisanim zakonom, detaljno su objašnjene sve tvrdnje i obrazloženo je zašto je zahtev odbijen kao neosnovan. Predstavljena objašnjenja i razlozi nisu rezultat neopravdanog utvrđivanja činjenica ili proizvoljne primene procesnog i materijalnog prava.

33. Što se tiče tvrdnje (ii), Sud zapaža da presuda Osnovnog suda pokazuje sveobuhvatnu i detaljnu analizu svih činjenica i zakona koje se odnose na izvršenje krivičnih dela i određivanje kazne.
34. Sud je mišljenja da je Apelacioni sud detaljno objasnio i odgovorio na žalbu podnosioca, pružajući jasno obrazloženje na njegove tvrdnje o bitnoj povredi odredbi Krivičnog zakona, pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje, kao i o odluci o kazni.
35. Štaviše, Apelacioni sud je *“prihvatio ceo činjenični nalaz i pravno stanovište [Osnovnog suda], smatrajući da je pravilno utvrdio činjenično stanje i pravilno primenio materijalno pravo kada je utvrdio da je žalba [podnosilaca zahteva] neosnovan i potvrdio presudu [Osnovnog suda]”*.
36. Sud primećuje da su redovni sudovi ocenili činjenice i tumačili i primenili odredbe procesnog i materijalnog prava u vezi sa zahtevom podnosioca. Njihovi zaključci su doneti nakon detaljnog razmatranja svih argumenata predstavljenih od strane podnosilaca zahteva i oštećene strane.
37. Sud, dalje, primećuje da je podnosilac zahteva ponovio pred Sudom iste argumente koje je pokrenuo u postupku pred redovnim sudovima, naročito u vezi sa utvrđivanjem činjeničnog stanja i zakonitosti odluka redovnih sudova.
38. Sud naglašava da nije zadatak Ustavnog suda da se bavi greškama u činjenicama ili zakonu navodno počinjenim od strane redovnih sudova prilikom ocene dokaza ili primene zakona (zakonitost), osim ako one mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost). U stvari, uloga redovnih sudova je da tumače i primenjuju relativna pravila procesnog i materijalnog prava (Vidi: *mutatis mutandis*, Evropski sud za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP), slučaj *Garcia Ruiz protiv Španije*, br. 30544/96, presuda od 21. januara 1999. godine, stav 28).
39. Uloga Ustavnog suda je da obezbedi saglasnost sa pravima garantovanim Ustavom i drugim pravnim instrumentima. Dakle, Ustavni sud ne može da deluje kao “sud četvrtog stepena” (Vidi: ESLJP, slučaj *Akdivar protiv Turske*, br. 21893/93, presuda od 16. septembra 1996. godine, stav 65; vidi, i: *mutatis mutandis*, Ustavni sud, slučaj KI86/11, podnosilac zahteva: *Milaim Berisha*, rešenje o neprihvatljivosti od 5. aprila 2012. godine).
40. Drugim rečima, kompletno utvrđivanje činjeničnog stanja i pravilna primena zakona je puna nadležnost redovnih sudova (stvar zakonitosti).
41. Sama činjenica da se podnosilac zahteva ne slaže sa ishodom postupka u njegovom slučaju ne daje mu pravo da pokrene argumentovanu tvrdnju o povredi prava koja su zaštićena Ustavom.
42. Ustavni sud može samo da razmatra da li su dokazi bili predstavljeni na pravilan način i da li su postupci gledano u celosti sprovedeni tako da su podnosioci zahteva dobili pravično suđenje (Vidi: *inter alia*, slučaj *Edwards protiv Ujedinjenog kraljevstva*, br. 13071/87, Izveštaj Evropske komisije o ljudskim pravima usvojen 10. jula 1991. godine).
43. U tom smislu, Sud zaključuje da podnosilac zahteva nije potkrepio tvrdnje da su relevantni postupci na bilo koji način bili nepravilni ili proizvoljni i da su osporenim odlukom podnosiocu povređena osnovna prava i slobode garantovane Ustavom i EKLJP (vidi: *mutatis mutandis*: ESLJP, odluka od 30. juna 2009. godine, *Shub protiv Litvanije*, br. 17064/06).

44. Što se tiče tvrdnje podnosioca zahteva o povredi člana 46. Ustava u vezi sa članom 1. Protokola br. 1 EKLJP, Sud podseća da se pravo na imovinu odnosi samo na postojeće imovine neke osobe i ne garantuje pravo na sticanje imovine (Vidi: *mutatis mutandis*, ESLJP slučaj: *Marckx protiv Belgije*, br. 6633/74, presuda od 13. juna 1979. godine, stav 50).
45. U određenim okolnostima, „legitimno očekivanje“ za dobijanje imovine može uživati i zaštitu člana 46. Ustava i člana 1. Protokola br. 1 uz EKLJP (Vidi: *mutatis mutandis*, ESLJP, slučaj *Béláné Nagy protiv Mađarske*, br. 53080/13, presuda od 13. decembra 2016. godine, stav 74).
46. Međutim, Sud podseća da se ne može reći da se stvara „legitimno očekivanje“ kada postoji spor o pravičnom tumačenju i primeni domaćeg prava i kada su podnesci podnosioca zahteva naknadno odbačeni od strane nacionalnih sudova (Vidi: *Béláné Nagy protiv Mađarske*, isto, stav 75).
47. Sud smatra da okolnosti slučaja ne daju podnosiocu zahteva naslov materijalnog interesa zaštićen članom 46. Ustava u vezi sa članom 1. Protokola 1. EKLJP.
48. Sud, dalje, smatra da podnosilac zahteva nije naveo činjenice koje pokazuju da je u postupcima pred redovnim sudovima na bilo koji način došlo do povrede njegovih ustavom zagarantovanih prava na jednakost pred zakonom, na pravično i nepristrasno suđenje, sudsku zaštitu prava i zaštitu imovine.
49. Kao rezime, Sud zaključuje da podnosilac zahteva nije potkrepio svoje tvrdnje, niti je podneo bilo koji *prima facie* dokaz koji ukazuje na povredu prava garantovanih Ustavom i EKLJP.
50. Dakle, zahtev podnosioca je očigledno neosnovan na ustavnim osnovama i treba da se proglasi neprihvatljivim u skladu sa pravilom 36 (1) d) i (2) b) Poslovnika o radu.

IZ OVIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova u skladu sa članom 113. 1 i 7 Ustava, članom 48. Zakona i pravilima 36 (1) d) i (2) b) Poslovnika o radu, na zasedanju održanom 05. septembra 2017. god., je jednoglasno

ODLUČIO

- I. DA PROGLASI zahtev kao neprihvatljiv;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 zakona i
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Snezhana Botusharova

Predsednik Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI135/16, Podnosilac: Tomislav Janković i drugi, ocena ustavnosti rešenja AC-I-0095 Žalbenog veća Posebne Komore Vrhovnog suda Republike Kosovo za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 6. oktobra 2016. godine

KI135/16, rešenje o neprihvatljivosti od 2. juna 2017. godine, objavljeno 27. oktobra 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, parnični postupak, zahtev van roka*

Podnosioci su podneli zahtev Sudu, kojim su tražili ocenu ustavnosti rešenja Žalbenog veća PKVS. Tvrdili su povredu članova 21., 22. i 31. Ustava, navodeći, između ostalog, da su odluke PKVS zahvaćene povredama Ustava jer im je uskraćeno pravo na imovinu na nepokretnosti koja im navodno pripada po osnovu nasleđa. Naime, ovo pravo im je priznao i Opštinski sud u Prizrenu presudom C. br. 811/16, koja je kasnije poništena od strane PKVS u postupcima koji su sprovedeni na osnovu žalbi KAP.

Sud je našao da je zahtev podnosioca podnet van roka od 4 (četiri) meseca koji je propisan članom 49. Zakona o Ustavnom sudu. Sud nije uzeo u obzir pravno sredstvo koje su žalioci u vidu žalbe podneli Žalbenom veću PKVS na prethodnu odluku tog istog suda jer je takvo pravno sredstvo bilo očigledno nedozvoljeno. U takvim okolnostima slučaja, Sud je utvrdio da bi poslednja odluka normalno trebalo da bude pravosnažna sudska odluka, što je ovom slučaju bila presuda AC-II-12-0192 Žalbenog veća PKVS od 17. marta 2016. godine, koju su podnosioci primili više od 4 (četiri) meseca pre nego što su podneli zahtev Ustavnom sudu. Shodno tome, zahtev je proglašen neprihvatljivim kao podnet van roka.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI135/16

Podnosilac

Tomislav Janković i drugi

Ocena ustavnosti rešenja AC-I-0095 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Republike Kosovo za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 6. oktobra 2016. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev su podneli Tomislav Janković, Živomirka Cvetković, Drenka Popović, Verica Đurđević, Stojka Janković, Ljiljana Garić i Jovica Janković, svi iz Prizrena, sada sa prebivalištem van Republike Kosovo, koje zastupa advokat Mas-har Pirana iz Prizrena (u daljem tekstu: podnosioci zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosioci zahteva osporavaju odluku AC-I-0095 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Republike Kosovo za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 6. oktobra 2016. godine (u daljem tekstu: Žalbeno veće PKVS), kojom je odbijena, kao nedozvoljena, njihova žalba protiv odluke AC-II-12-0192 Žalbenog veća PKVS od 17. marta 2016. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporenog rešenja, kojim su navodno povređena prava i slobode podnosilaca zahteva garantovana članom 21. [Opšta načela], članom 22. [Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata] i članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 24. novembra 2016. godine, podnosioci su podneli zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud)
6. Dana 4. decembra 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Selvete Gërzhaliu-Krasniqi za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od: Almiro Rodrigues (predsedavajući), Ivan Čukalović i Arta Rama-Hajrizi.
7. Dana 13. decembra 2016. godine, Sud je obavestio podnosiocima o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Posebnoj komori Vrhovnog suda Republike Kosovo za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju.
8. Dana 2. juna 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti.

Pregled činjenica

9. Dana 9. juna 1961. godine, B. J. je zaključila ugovor o poklonu kojim ona poklanja nepokretnost zemljoradničkoj zadruzi u Prizrenu, koja je kasnije prenetu u vlasništvo PIK "Progres" iz Prizrena.
10. Dana 26. oktobra 2006. godine, podnosioci zahteva su kao naslednici B. J. podneli tužbu Opštinskom sudu u Prizrenu za poništaj ugovora o poklonu nepokretnosti i vraćanje u posed.
11. Od momenta podnošenja tužbe pa do 2016. godine, sudski postupci pred redovnim sudovima su sprovedeni i rezultirali različitim sudskim odlukama.
12. Dana 17. marta 2016. godine, Žalbeno veće PKVS je (presuda AC-II-12-0192) usvojilo žalbu KAP-a i poništilo presudu Opštinskog suda u Prizrenu br. C. 811/06, kojom je priznato pravo podnosiocima u vezi sa imovinskim zahtevom.
13. Dana 6. maja 2016. godine, podnosioci zahteva su podneli žalbu Žalbenom veću PKVS protiv presude AC-II-12-0192.
14. Dana 6. oktobra 2016. godine, Žalbeno veće PKVS je rešenjem AC-I-16-0095 odbilo žalbu podnosioca zahteva kao nedozvoljenu, sa obrazloženjem da se na odluke Žalbenog veća PKVS-a ne može uložiti žalba.

Navodi podnosioca

15. Podnosioci zahteva tvrde: *"Rešenjem Žalbenog veća Posebne Komore AC-I-16-0095 od 06.10.2016 g. tužiocima su povređena osnovna Ustavom zaštićena prava građana iz čl. 31 tač. 1 i 2 Ustava Republike Kosova, jer ožalbenom presudom Posebne Komore AC-II-12-0192 od 17.03.2016 bilo odlučeno da se ne održi usmena rasprava u skladu sa čl.64.1 Aneksa na Zakon o Posebnoj Komori, čime su tužiocima uskraćena osnovna prava da se neposredno izjasne i obraz-lože svoj tužbeni zahtev pred žalbenim većem"*.

16. Podnosioci zahteva, takođe, tvrde: *“U obrazloženju pobijane presude AC-II-12-0192 od 17. marta 2016 g., na strani 2 i strani 3, navode se izmišljeni navodi u žalbi KAP od 05.05.2010 g., da presuda prvostepenog suda, navodno, ima bitne povrede odredaba čl.181, st.1, a.b. i c., kao i čl.183i čl. 184 Zakona o Parničnom Postupku, što nije tačno”.*
17. Na kraju, podnosioci zahteva predlažu Ustavnom sudu da proglasi neustavnim rešenje AC-I-16-0095 i presudu AC-II-12-0912 i da se predmet vrati na ponovno odlučivanje.

Prihvatljivost zahteva

18. Sud prvo razmatra da li je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti, propisane Ustavom i dalje precizirane Zakonom i Poslovníkom.
19. U tom smislu, Sud se poziva na član 113, stav 7 Ustava, koji propisuje:

“Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.
20. Pored toga, Sud ocenjuje da li su podnosioci podneli zahtev u propisanom roku i u ovom slučaju se poziva na član 49. Zakona, koji propisuje: *“Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku. U svim ostalim slučajevima, rok počinje na dan javnog objavljivanja odluke ili akta. Ukoliko se zahtev tiče nekog zakona, onda rok počinje da teče od dana stupanja na snagu istog”.*
21. Kako bi verifikovao da li su podnosioci podneli zahtev u propisanom roku od 4 (četiri) meseca, Sud se poziva na datum prijema poslednje odluke od strane podnosilaca zahteva i datuma podnošenja zahteva Ustavnom sudu.
22. “Poslednja odluka“ prema članu 49. Zakona je poslednja odluka kojom je odbijena tužba podnosilaca zahteva (vidi: *Paul i Audrey Edwards protiv Ujedinjenog kraljevstva*, br. 46477/99, ESLJP, odluka od 14. marta 2002. godine).
23. Rok počinje da se računa od pravosnažne odluke, kao rezultat iscrpljenja adekvatnih i efektivnih sredstava da bi se obezbedilo ispravljanje stvari koja je predmet žalbe (vidi: *Norkin protiv Rusije*, zahtev 21056/11, ESLJP, odluka od 5. februara 2013. godine i vidi, takođe: *Moya Alvarez protiv Španije*, br. 44677/98, ESLJP, odluka od 23. novembra 1999. godine).
24. Što se tiče žalbe uložene protiv presude AC-II-12-0192 od 17. marta 2016. godine, Sud primećuje da na osnovu člana 10. stav 14. Zakona br. 04/L-033 o Specijalnoj komori Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju *“Sve presude i odluke žalbenog veća su konačne i na njih se ne mogu uložiti dalje žalbe”.*
25. U okolnostima ovog slučaja, jasno je da žalba protiv presude AC-II-12-0192 od 17. marta 2016. godine nije bila efektivno pravno sredstvo i nije mogla da ima legitimna očekivanja za uspeh ovog sredstva, jer je zakonom jasno propisano da to pravno sredstvo nije dozvoljeno da se podnosi.
26. Iz gore navedenih razloga, Sud smatra da je poslednja odluka u ovom slučaju presuda AC-II-12-0192 Žalbenog veća PKVS-a i rok počinje da se računa od dana prijema gore navedenog rešenja od strane zastupnika podnosilaca zahteva (vidi: *mutatis mutandis Bayram i Yildirim protiv Turske*, zahtev br. 38587/97, ESLJP, odluka od 29. januara 2002. godine).

27. Dakle, na osnovu razmatranja dosijea predmeta rezultira da su podnosioci zahteva primili presudu AC-II-12-0192 dana 18. aprila 2016. godine, dok su zahtev Sudu podneli 24. novembra 2016. godine (vidi, između ostalog: rešenje o neprihvatljivosti Ustavnog suda KI105/15, podnosioci zahteva: *Mehmet Bajraktari i drugi* od 19. decembra 2016. godine).
28. U okolnostima kada je zahtev očigledno podnet van roka, Sud ne može da razmatra tvrdnje pokrenute u vezi sa navodnim povredama prava na pravično suđenje u svim njenim elementima.
29. Na osnovu gore navedenog, proizilazi da zahtev nije podnet u zakonskom roku koji je propisan članom 49. Zakona i treba da se proglasi neprihvatljivim, jer je neblagovremen.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova, u skladu sa članom 49. Zakona i pravilima 36 (1) c i 55 (4) Poslovnika, na sednici održanoj 2. juna 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Selvete Gërxhaliu-Krasniqi

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI77/16 Podnosioci zahteva: Burim Ramadani i Arsim Ramadani, koji traže ocenu ustavnosti presude Rev. br. 296/2015 Vrhovnog suda Kosova od 10. februara 2016. godine

KI77/16, rešenje o neprihvatljivosti od 6. septembra 2017. godine, objavljeno 27. oktobra 2017. godine

Ključne reči: individualni zahtev, ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda Kosova, ratione materiae

Podnosilac zahteva je podneo zahtev na osnovu člana 113.7 Ustava, člana 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 i pravila 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo.

Protiv podnosioca zahteva se pred redovnim sudovima vodio krivični postupak za krivično delo ubistvo, oni su proglašeni krivim u poslednjem stepenu i osuđeni na kaznu zatvora.

Podnosioci zahteva su ranije vodili postupak pred Sudom (KI81/11) zahtevajući ocenu ustavnosti presude Okružnog suda u Gnjilanu i Vrhovnog suda.

Sud je nakon razmatranja tvrdnji podnosioca zahteva zaključio da je zahtev očigledno neosnovan i odbacio zahtev kao neprihvatljiv.

Nakon podnošenja zahteva za ponovno otvaranje krivičnog postupka i izvođenje novih dokaza, Osnovni sud u Gnjilanu odbija zahtev podnosioca kao neprihvatljiv, dalje Apelacioni sud odbacuje žalbu u potpunosti kao neosnovanu, dok Vrhovni sud odbija zahtev podnosioca za zaštitu zakonitosti kao neosnovan, navodeći da se nisu pojavili dokazi koji bi se smatrali kao novi.

Sud primećuje da se ovaj zahtev odnosi na postupke u vezi sa zahtevom za ponovnim otvaranjem krivičnih postupaka koji su bili pokrenuti od strane podnosioca zahteva.

Sud dalje smatra da se postupci u vezi sa zahtevom podnosioca za ponovno otvaranje postupka ne odnose na utvrđivanje krivične optužbe u smislu člana 31.2 Ustava ili člana 6.1 EKLjP.

Iz svega navedenog, Sud zaključuje da tvrdnje podnosioca zahteva nisu *ratione materiae* u skladu sa Ustavom, te proglašava zahtev neprihvatljivim.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI77/16

Podnosilac

Burim Ramadani i Arsim Ramadani**Ocena ustavnosti presude Pml. br. 296/2015 Vrhovnog suda Kosova od 10. februara 2016. godine****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev su podneli Burim Ramadani i Arsim Ramadani (u daljem tekstu: podnosioci zahteva). Njih zastupa Vahide Braha, advokat iz Prištine.

Osporena odluka

2. Podnosioci zahteva osporavaju presudu Pml. br. 296/2015 Vrhovnog suda Kosova od 10. februara 2016. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene presude, kojom su navodno povređena prava i slobode podnosilaca zahteva garantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), kao i članom 6. [Pravo na pravično suđenje] Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava (u daljem tekstu EKLJP).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 18. maja 2016. godine, podnosioci su podneli zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

6. Dana 14. juna 2016. godine, predsjednica Suda je imenovala sudiju Ivana Čukalovića za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Arta Rama-Hajrizi i Gresa Caka-Nimani.
7. Dana 23. juna 2016. godine, Sud je obavestio podnosiocima o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu Kosova.
8. Dana 6. septembra 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

Inicijalni postupak

9. U 2011. godini, podnosioci zahteva su proglašeni krivim u poslednjem stepenu i osuđeni na kaznu zatvora za krivično delo ubistvo pet članova porodice H.
10. Dana 13. juna 2011. godine, podnosioci zahteva su podneli zahtev KI81/11 za ocenu ustavnosti presude P. br. 162/2003 Okružnog suda u Gnjilanu od 07. aprila 2005. godine i presuda Vrhovnog suda (Ap. br. 393/2006 od 20. maja 2008. godine), (Ap. br. 04/2009 od 16. septembra 2009. godine) i (PKL. br. 30/2010 od 1. februara 2011. godine).
11. Podnosioci zahteva su u zahtevu KI81/11 tvrdili da su im osporenim presudama povređena prava garantovana iz članova 30. [Prava optuženog], 31. [Pravo na pravedno i nepristrasno suđenje] i 33. [Načelo legaliteta i proporcionalnosti u krivičnim postupcima] Ustava, kao i člana 5 (1), člana 6 (1) i (2) i člana 14. EKLJP.
12. Dana 15. maja 2012. godine, Ustavni sud Kosova je rešenjem KI81/11, nakon razmatranja tvrdnji podnosilaca zahteva, zaključio da je zahtev očigledno neosnovani i ODBACIO zahtev kao neprihvatljiv.

Ponavljanje postupka

13. Neutvrđenog dana, podnosioci zahteva su preko svog advokata podneli zahtev za ponovno otvaranje krivičnog postupka u kome su zahtevali izvođenje novih dokaza i novo veštačenje podataka uzetih iz njihovih mobilnih telefona.
14. Dana 04. septembra 2015. godine, Osnovni sud u Gnjilanu je (rešenjem P. br. 162/03) odbio, kao neprihvatljiv, zahtev za ponovno veštačenje podataka uzetih iz mobilnih telefona podnosilaca zahteva. Istovremeno, Veće je odbilo zahtev za izvođenje novih dokaza, sa obrazloženjem:

“Veće ovog suda nakon procene zahteva odbrane osuđenih Burim i Arsim Ramadani, odgovora državnog tužilaštva kao i njegovih istraga našao da se zahtev treba odbaciti kao nedozvoljen jer činjenice i dokazi ne daju razlog za dozvolu ponovnog razmatranja postupka zato što su isti ponovljeni zahtevi odbrane i oni su upotrebljeni sa prethodnim zahtevima.”

15. Podnosioci zahteva su izjavili žalbu protiv rešenja Osnovnog suda u Gnjilanu zbog pogrešnog i nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja i pogrešne primene materijalnog prava, sa predlogom da Apelacioni sud usvoji žalbu kao osnovanu, tako da se predmet vrati na ponovno odlučivanje ili da se prvostepena odluka preinači i da Apelacioni sud odluči o osnovanosti zahteva.

16. Dana 26. oktobra 2015. godine, Kancelarija apelacionog tužilaštva u Prištini je (predstavkom PPN/I. br. 167/15) predložila da se odbije, kao neosnovana, žalba podnosioca zahteva i da se osporeno rešenje potvrdi.
17. Dana 30. decembra 2015. godine, Apelacioni sud je odbacio žalbu (rešenjem PN. br. 582/15). Apelacioni sud je obrazložio da se žalba *“Odbija kao neosnovana [...] podneta protiv rešenja Osnovnog suda [...] dok se prema službenoj dužnosti preinačuje osporeno rešenje, tako da se, zahtev [...] za ponovno razmatranje krivičnog postupka, okončanog sa punosnažnom presudom [...] u potpunosti odbija kao neosnovan.”*
18. Podnosioci zahteva su podneli zahtev za zaštitu zakonitosti Vrhovnom sudu u kome su isticali da su sudovi *“ignorirali pitanje alibija osuđenih, u kom su pravcu predstavljeni i dokazi, koji konkretni dokazi su trebali da se izvedu u ponovljenom postupku. Odluke oba suda su arbitrarne zato što se nisu ocenili predstavljeni dokazi koji su u zahtevu potencirani kao novi.”*
19. Dana 10. februara 2016. godine, Vrhovni sud Kosova je (presudom Pml. br. 296/2015) odbio, kao neosnovan, zahtev za zaštitu zakonitosti. Vrhovni sud je obrazložio da:

“Konkretnom slučaju se nisu pojavili dokazi koji u smislu gore navedene odredbe bi se smatrali kao novi, da bi im se dozvolio ponovno razmatranje krivičnog postupka dok, činjenica da su sada nađeni novi svedoci sa starim svedočenjima koja su upotrebljena tokom krivičnog postupka u svim instancama, je irelevantno zato što u konkretnom slučaju ponuđeni dokazi u vezi sa alibijem osuđenih u nijednoj varijanti ne može da utiče na primenu neke odredbe ili, blaži stav od onog na osnovu koga su osuđeni proglašeni krivima, iz činjenice da je pitanje alibija ocenjena u presudama prvostepenog suda i drugostepenog i onog trećeg stepena, zato navodi odbrane jasno ispadaju kao neosnovani.”

Navodi podnosioca

20. Podnosioci najpre ponavljaju iste tvrdnje koje su isticali i u zahtevu za zaštitu zakonitosti pred Vrhovnim sudom, i to: (a) da redovni sudovi nisu dozvolili novo veštačenje podataka uzetih iz mobilnih telefona; (b) da sudovi nisu prihvatili kao nove dokaze izjave svedoka date pod zakletvom pred notarom; (c) da sudovi nisu razmatrali dokaze u vezi alibija podnosioca; (d) da sudovi nisu uzeli u obzir povoljni zakon prilikom izricanja presude; (e) da su sudovi primenili pogrešan zakon prilikom izricanja kazne.
21. Pored toga, podnosioci navode da su redovni sudovi odlučivali i cenili dokaze prema *“diskrecionom pravu”* što nisu imali pravo, donoseći odluke *“prema slobodnom ubeđenju”* bez održavanja ročišta gde se izvode dokazi, čime su povredili veći broj članova Zakona o krivičnom postupku i Krivičnog zakona Kosova.
22. Zatim, podnosioci zahteva tvrde da su odluke redovnih sudova bile *“arbitrarne i protivzakonite”*, jer su im izrekli kazne predviđene za punoletna lica, iako su podnosioci zahteva u momentu izvršenja dela bili stariji maloletnici.
23. Na kraju, podnosioci zahteva smatraju da *“je povređeno njihovo pravo, prema članu 6 Evropske konvencije ljudskih prava i osnovnih sloboda (EKLJP), i član 31 Ustava Kosova za jedno pravično i nepristrasno suđenje, sa posebnim naglaskom na stav 7 ovog člana gde se predviđaju posebni postupci za maloletnike, u konkretnom slučaju odrasli maloletnici prema KZM. Pošto u ovom slučaju sve tri instance uključujući i vanredni pravni lek, su doneli odluku u suprotnosti sa primenjivim zakonom kao što je gore nagašeno iz člana 34 stav 2 KZM (Zakon primenljiv na Kosovu između 22.03.1989. god. i 12.12.1999. god., kada je stupila na snagu Uredba UNIMIK-a*

1999/24), i člana 385.1.4. ZKPK „za krivično delo koje je predmet optužbe primenjen je zakon koji ne važi“.

24. Zbog svega gore navedenog, podnosioci zahteva zaključuju da je “onemogućeno pravo ponovno razmatranje okončanog postupka sa pravosnažnom presudom” i da Sud treba da poništi kao protivustavne odluke redovnih sudova i “da se omogući ponovno razmatranje postupka (po sili zakona) zbog gore navedenih razloga.”
25. Podnosioci zahteva predlažu da “Sud zaključi da su redovni sudovi [...] povredili prava o redovnom zakonskom postupku podnosilaca ovog zahteva prema načelu pravde kao što se predviđa članom 6 EKLJP i članom 31 Ustavnog suda Republike Kosovo, i nakon razmatranja, [mi] tražimo da ovo veće zaključi da su opisane odluke dva redovna suda uključujući ovde i zahtev za zaštitu zakonitosti kao vanredni pravni lek od strane Vrhovnog suda Kosova, protivzakonite.”

Prihvatljivost zahteva

26. Sud prvo ispituje da li je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti propisane u Ustavu, dalje utvrđene u Zakonu i predviđene u Poslovniku.
27. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.

28. Sud se poziva i na član 49. [Rokovi] Zakona, koji propisuju:

Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku.

29. Sud smatra da su podnosioci zahteva ovlašćene strane, da su iscrpeli pravna sredstva na raspolaganju i da su podneli zahtev u roku.
30. Međutim, Sud se poziva na član 48. [Tačnost podneska] Zakona, koji propisuju:

Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.

31. Pored toga, Sud se poziva na stav (3)(e) pravila 36 [Kriterijum o prihvatljivosti] Poslovnika, koji propisuju:

(3) Zahtev nije dopustiv za razmatranje u svakom od sledećih slučajeva:

[...]

(e) kada zahtev nije ratione materiae u skladu sa Ustavom;

32. U tom smislu, Sud podseća da podnosioci zahteva tvrde da im je uskraćeno pravo na pravično i nepristrasno suđenje u postupku pred Apelacionim sudom i Vrhovnim sudom u vezi sa njihovim zahtevom za ponovno otvaranje slučaja.

33. Sud podseća na član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava, koji propisuje:

(2) Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.

34. Sud se poziva i na član 6. EKLJP, koji propisuje:

(1) Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom.

35. Pored toga, Sud podseća na konzistentnu sudske praksu Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP), koja propisuje:

“[ESLJP] ponavlja da se prema ustanovljenoj sudskoj praksi, član 6 ne primenjuje u postupcima za ponovno otvaranje krivičnog postupka, s obzirom da lice koje ponovo podnosi zahtev da mu se slučaj ponovo razmotri i čija je kazna postala konačna, nije „optuženo za krivično delo“ u smislu člana 6.” (Vidi: ESLJP, odluka o neprihvatljivosti od 5. februara 2004. godine, Erdemli protiv Turske, br. 33412/03; i ESLJP, odluka o neprihvatljivosti od 6. maja 2003. godine, Fischer protiv Austrije, br. 27569/02).

36. Sud podseća da su podnosioci zahteva bili osuđeni i kažnjeni u poslednjem stepenu prema krivičnim optužbama, a da je njihov zahtev za zaštitu zakonitosti u vezi sa ovim postupcima odbijen od strane Vrhovnog suda 1. februara 2011. godine.

37. Sud, takođe, podseća da su podnosioci podneli zahtev koji je registrovan pod brojem KI81/11, tvrdeći da su im redovni sudovi povredili pravo na pravično i nepristrasno suđenje u utvrđivanju krivičnih optužbi protiv njih i da je Sud odbacio taj zahtev 15. maja 2012. godine kao neprihvatljiv, jer je bio očigledno neosnovan na ustavnim osnovama.

38. Sud primećuje da se ovaj zahtev odnosi na postupke u vezi sa zahtevom za ponovnim otvaranjem krivičnih postupaka koji su bili pokrenuti od strane podnosilaca zahteva negde pre 4. septembra 2015. godine.

39. Sud smatra da se postupci u vezi sa zahtevom podnosilaca za ponovno otvaranje postupka ne odnose na utvrđivanje krivične optužbe u smislu člana 31(2) Ustava ili člana 6 (1) EKLJP.

40. Na taj način, osporeni postupci ne spadaju u delokrug člana 31. Ustava i člana 6. EKLJP.

41. Stoga, Sud zaključuje da tvrdnje podnosilaca zahteva nisu *ratione materiae* u skladu sa Ustavom.

42. Shodno tome, zahtev treba da se proglasi neprihvatljivim u skladu sa pravilom 36, stav (3)(e) Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova, u skladu sa članom 113, stavovi 1 i 7, Ustava, članom 46. Zakona i pravilom 36 (3)(e) Poslovnika, na sednici održanoj 06. septembra 2017. godine jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Ivan Čukalović

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI149/16 Podnosilac zahteva: Opština Klina, ocena ustavnosti rešenja CML. br. 13/2016 Vrhovnog suda Kosova od 13. septembra 2016. godine

KI149/16, rešenje o neprihvatljivosti od 6. septembra 2017. godine, objavljeno 30. oktobra 2017. godine

Ključne reči: individualni zahtev, ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda Kosova, privatno izvršenje, očigledno neosnovan

Zahtev je podnet na osnovu članova 21.4 i 113.7 Ustava, članova 47. i 48. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br.03/L-121 i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo. U ovom slučaju reč je građanskopravnom sporu između Opštine Klina, kao podnosioca zahteva i privatnog preduzeća na osnovu ugovora o pružanju usluga prevoza motornih vozila paukom. Nakon podnošenja zahteva za izvršenje od strane privatnog preduzeća protiv Opštine Klina zbog neispunjenih finansijskih obaveza, Kancelarija privatnog izvršitelja odlučuje da pokrene postupak izvršenja.

Opština Klina, kao podnosilac zahteva pokreće postupak pred redovnim sudovima koji se okončava odlukom Vrhovnog suda da je zahtev za zaštitu zakonitosti protiv odluka Osnovnog i Apelacionog suda neosnovan. Podnosilac zahteva tvrdi da je kao dužnik u ovom slučaju primio rešenje Vrhovnog suda Kosova, kojim je slučaj konačno rešen na štetu podnosioca, te zato smatraju da su pogođeni jednom takvom nezakonitom sudsom odlukom. Sud uočava da se podnosilac zahteva ne poziva na konkretnu ustavnu odredbu već uopšteno opisuje i pokreće zakonska pitanja, ne navodeći tačno svoje tvrdnje na ustavnom nivou kao što je propisano u članu 48. Zakona.

Konačno, podnosilac zahteva nije uspeo da obrazloži svoj zahtev *prima facie* i shodno tome Sud smatra da je zahtev očigledno neosnovan te se proglašava neprihvatljivim.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI149/16

Podnosilac

Opština Klina**Ocena ustavnosti rešenja CML. br. 13/2016 Vrhovnog suda
Republike Kosovo od 13. septembra 2016. godine****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnela opština Klina (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), koju zastupa Ali Shala, pravni zastupnik – državni pravobranilac Opštine Klina.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava rešenje CML. br. 13/2016 Vrhovnog suda Kosova od 13. septembra 2016. godine. Osporeno rešenje je uručeno podnosiocu zahteva 31. oktobra 2016. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti gore navedenog rešenja Vrhovnog suda. Podnosilac zahteva se ne poziva na povredu neke ustavne odredbe posebno.

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članovima 21.4 i 113.7 Ustava, članovima 47. i 48. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakoni) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 20. decembra 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

6. Dana 16. januara 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Selvete Gërzhaliu-Krasniqi za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Almiro Rodrigues (predsedavajući), Ivan Čukalović i Arta Rama-Hajrizi.
7. Dana 27. februara 2017. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i tražio od njega da u roku od 7 (sedam) dana popini zahtev.
8. Istog datuma, Sud je poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu Republike Kosovo.
9. Dana 3. marta 2017. godine, podnosilac zahteva je podneo tražena dokumenta.
10. Dana 6. septembra 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i preporučilo Sudu neprihvatljivost zahteva.

Pregled činjenica

11. Dana 12. maja 2010. godine, podnosilac zahteva i N. P. "Morina Automobile" (u daljem tekstu: poverilac) su zaključili ugovor za usluge prevoza sa paukom.
12. Dana 29. septembra 2011. godine i 25. maja 2012. godine, strane su potpisale i dva druga ugovora u cilju produženja saradnje među njima.
13. U međuvremenu su se pojavili nesporazumi između podnosioca zahteva i poverioca za ispunjavanje finansijskih obaveza prema poslednje navedenom, za pružene usluge.
14. Dana 10. marta 2015. godine, poverilac je podneo predlog Kancelariji privatnog izvršitelja za izvršenje, zbog neispunjenja finansijskih obaveza od strane podnosioca zahteva. Predlog je podnet na osnovu „verodostojnog dokumenta“, računa br. 267 od 25. februara 2015. godine.
15. Dana 11. marta 2015. godine, Kancelarija privatnog izvršitelja je dozvolila predlog poverioca za izvršenje računa br. 267 od 25. februara 2015. godine.
16. Dana 23. marta 2015. godine, podnosilac zahteva je podneo Osnovnom sudu u Peći prigovor protiv naloga za izvršenje Kancelarije privatnog izvršitelja.
17. Dana 6. avgusta 2015. godine, Osnovni sud u Peći je rešenjem C. P. br. 7/15, delimično usvojio prigovor podnosioca zahteva, dok je delimično potvrdio nalog za izvršenje Kancelarije privatnog izvršitelja.
18. Dana 23. septembra 2015. godine, podnosilac zahteva je izjavio žalbu Apelacionom sudu protiv gore navedenog rešenja Osnovnog suda.
19. Dana 28. januara 2016. godine, Apelacioni sud je rešenjem AC. br. 3906/20 odbio žalbu podnosioca zahteva kao neosnovanu i potvrdio rešenje Osnovnog suda.
20. Dana 2. marta 2016. godine, Kancelarija privatnog izvršitelja je naložila Ministarstvu finansija (Odeljenje trezora) da izvrši uplate u skladu sa sudskim odlukama.
21. Dana 14. marta 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev za reviziju Vrhovnom sudu protiv gore navedenih rešenja Apelacionog suda i Osnovnog suda. Podnosilac zahteva je podneo reviziju, tvrdeći bitnu povredu odredaba izvršnog i parničnog postupka, pogrešnu primenu materijalnog prava sa predlogom da se zahtev poverioca za izvršenje proglasi kao van roka; ili da se odluke nižestepenih sudova ponište i stvar vrati na ponovno suđenje.

22. Dana 25. marta 2016. godine, Ministarstvo finansija je izdalo nalog za isplatu za izvršenje sudskih odluka.
23. Dana 25. aprila 2016. godine, podnosilac zahteva je tražio od Kancelarije glavnog državnog tužioca da podigne zahtev za zaštitu zakonitosti protiv rešenja Apelacionog suda i Osnovnog suda.
24. Dana 12. maja 2016. godine, Kancelarija glavnog državnog tužioca je obavestila podnosioca zahteva da je usvojila njegovu inicijativu i podnela Vrhovnom sudu zahtev za zaštitu zakonitosti protiv gore navedenih odluka nižestepenih sudova. Državni tužilac je podneo zahtev za zaštitu zakonitosti, tvrdeći bitnu povredu odredaba parničnog postupka, pogrešnu primenu materijalnog prava, sa predlogom da se osporene odluke ukinu i stvar vrati prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje.
25. Dana 13. septembra 2016. godine, Vrhovni sud je rešenjem Cml. br. 13/2016 odbio, kao neosnovan, zahtev za zaštitu zakonitosti državnog tužioca podnet protiv odluka Apelacionog suda i Osnovnog suda.

Navodi podnosioca

26. Podnosilac zahteva naglašava *“Smatramo da se u konkretnom slučaju radi o podnošenju našeg zahteva po osnovu odredbe iz člana 113, stav 4 Ustava Republike Kosova, pošto smatramo da: opština je ovlašćena da ospori ustavnost zakona ili akata Vlade, koji ugrožavaju opštinske odgovornosti ili umanjuju opštinske prihode, ako je relevantna opština pogođena tim zakonom ili aktom”*.
27. Podnosilac zahteva u nastavku tvrdi *“U konkretnom slučaju, Opština Klina kao dužnik u ovom slučaju je dana 31.10.2016. godine dobila rešenje Vrhovnog suda Kosova sa brojem, Cml. br. 13/2016 od 13.9.2016. godine, kojim je slučajem konačno rešeno na našu štetu, te smo onda smatrali da smo pogođeni jednom takvom nezakonitom sudskom odlukom, ali i radnjom i aktom Ministarstva finansija – Odeljenja trezora u Prištini, koje je dana 25.3.2016. godine neposredno prenelo finansijska sredstva sa računa Opštine Klina na račun P.P. „Morina Automobile“, u Klini, kao navodno na nalog za odobrenje izvršenja sa oznakom, P.br.219/15 od 2.3.2016. godine, privatnog izvršitelja Gj. R. sa sedištem u Đakovici, i to prema našoj evidenciji koju imamo iz izveštaja free balansa od 25.3.2016. godine u vrednosti od 88,798.76 evra.”*
28. Na kraju, podnosilac zahteva traži od Suda da proglasi zahtev prihvatljivim i poništi sve sudske odluke i nalog Ministarstva finansija.

Prihvatljivost zahteva

29. Sud prvo razmatra da li je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti, propisane Ustavom, predviđene Zakonom i dalje utvrđene Poslovníkom.
30. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1, 4 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

4. Opština može da ospori ustavnost zakona ili akata Vlade koji povređuju njihove opštinske odgovornosti ili umanjuju njihove prihode, ako taj zakon ili akt utiče na tu Opštinu.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

31. Sud se poziva i na stav 4, člana 21. [Opšta načela] Ustava, koji propisuje:

“[...]

4. Ustavom utvrđena prava i osnovne slobode važe i za pravna lica, onoliko koliko su izvodljiva”.

32. Sud se poziva na član 48. [Tačnost podneska] i 49. [Rokovi] Zakona, koji propisuje:

Član 48

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.

Član 49

Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku..”.

33. Sud takođe uzima u obzir pravilo 36 (2) (a) i (c) Poslovnika, koje propisuje:

“(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi::

a) da zahtev nije prima facie opravdan, ili

[...]

c) da podnosilac zahteva nije žrtva kršenja prava zagarantovanih Ustavom;”

34. U ovom slučaju, Sud primećuje da je podnosilac zahteva iscrpeo sva pravna sredstva u skladu sa stavom 7, člana 113. Ustava; i da je zahtev podnet u zakonskom roku od 4 (četiri) meseca, kao što je propisano u članu 49. Zakona.
35. Sud dalje treba da utvrdi da li je podnosilac zahteva naveo i potkrepio svoje ustavne tvrdnje kao što je propisano u članu 48. Zakona.
36. Sud, takođe, uzima u obzir pravni položaj opštine kao pravnog lica, na osnovu člana 5. Zakona br. 03/L-040 o lokalnoj samoupravi.
37. U tom smislu, Sud kao preliminarno pitanje primećuje da, uprkos tvrdnjama podnosioca zahteva, zahtev koji se razmatra će se oceniti u smislu člana 21.4 i 113.7 Ustava, jer su osporene odluke sudske odluke, dok je izvršni akt Ministarstva finansija donet kao posledica toga i u funkciji izvršenja sudskih odluka (vidi kao jedan od poslednjih izvora: slučaj Ustavnog suda Republike Kosovo br. K148/14 i K149/14, podnosilac zahteva: *Opština Vučitrn, ocena ustavnosti rešenja Osnovnog suda u Mitrovici-ogranaka u Vučitrnu, rešenje o neprihvatljivosti od 17. maja 2016. godine*, stav 49).
38. Sud primećuje da ja srž zahteva tvrdnja podnosioca da su sudske odluke i nalog za isplatu Ministarstva finansija donete bez ijedne pravne ili ustavne osnove.
39. U tom smislu, Sud takođe primećuje da se podnosilac zahteva ne poziva na povredu neke od ustavnih odredbi koje pružaju garanciju za zaštitu osnovnih ljudskih prava i sloboda u meri u kojoj one važe i za pravno-javna lica.

40. Što se tiče tvrdnji podnosioca zahteva o “*sudskim odlukama donetim bez ijedne sudske osnove*”, obrazloženje Vrhovnog suda može da se rezimira na sledeći način: “*Apelacioni sud Kosovo, je u žalbenom postupku našao da je prvostepeni sud, utvrđujući pravino u potpuno činjenično stanje, pravično sproveo i materijalne odredbe, kada je prvostepeni sud delimično ostavio na snazi naredbu za izvršenje privatnog izvršioca. Prema oceni ovog suda, poverilac je vršio usluge za dužnika, prema ugovorima koji su sklopljeni tokom perioda 12.05.2012. godine do 24.05.2015. godine, vršeći usluge prevoza i parkiranja vozila koje je konfiskovala Policija Kosova... Polazeći od ovakvog činjeničnog stanja Vrhovni sud Kosova je našao da sud niže instance, po osnovu utvrđenog činjeničnog stanja je pravilno sproveo materijalne odredbe kada su našli da je tužbeni zahtev poverioca delimično osnovan.*”
41. Iz sadržaja zahteva proizilazi da su sudovi ocenili sva glavna pitanja, kao što su: (i) ocena ugovora i pravno-obavezni odnos između podnosioca zahteva i poverioca; (ii) ocena „verodostojnog dokumenta“ za dozvoljavanje izvršenja; (iii) ocena tačnog duga koji je podnosilac zahteva imao prema poveriocu za izvršene usluge; i (iv) ocena zastarevanja jednog dela duga koji je podnosilac zahteva dugovao poveriocu.
42. Ustav ne garantuje povoljan ishod za nečiji slučaj, niti dozvoljava da Sud dovede u pitanje materijalnu pravdu ishoda građanskog spora, gde uglavnom jedna od strani dobija, a druga gubi (Ustavni sud Republike Kosovo: slučaj br. KI142/15, podnosilac zahteva: *Habib Makiqi, ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda Kosova Rev. br. 231/2015 od 1. septembra 2015. godine*, rešenje o neprihvatljivosti od 1. novembra 2016. godine, stav 43).
43. U tom smislu, Sud primećuje da je podnosiocu zahteva omogućeno sprovođenje postupka na osnovu principa kontradiktornosti; da je on mogao tokom različitih faza postupka da predstavi argumente i dokaze koje je smatrao relevantnim za svoj slučaj; da mu je data mogućnost da efikasno ospori argumente i dokaze koje je predstavila suprotna strana; i da su svi argumenti, objektivno gledano, koji su bili relevantni za rešavanje njegovog slučaja, pravilno saslušani od strane sudova; da su činjenični i pravni razlozi protiv osporene odluke detaljno razmotreni; i da su u skladu sa okolnostima, postupci, gledano u celini, bili pravični (vidi, na primer: slučaj *Garcia Ruiz protiv Španije* [VV], predstavka br. 30544/96, presuda od 21. januara 1999. godine, stav 29).
44. Sud ističe da nije njegov zadatak da se bavi greškama u činjenicama ili zakonu navodno počinjenim od strane redovnih sudova prilikom ocene dokaza ili primene zakona (zakonitost), osim i u meri u kojoj su mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost).
45. U stvari, uloga je redovnih sudova da tumače i primenjuju relativna pravila procesnog i materijalnog prava (vidi: *mutatis mutandis*, *Garcia Ruiz protiv Španije* [VV], br. 30544/96, stav 28, Evropski sud za ljudska prava [ESLjP] 1999-I).
46. Ustavni sud podseća da nije sud utvrđivanja činjenica i da je pravilno i potpuno utvrđivanje činjeničnog stanja puna nadležnost redovnih sudova, dok je uloga Ustavnog suda samo da obezbedi poštovanje prava garantovanih Ustavom i drugim pravnim instrumentima, dakle, ne može da deluje kao „sud četvrtog stepena“ (vidi: slučaj *Akdivar protiv Turske*, br. 21893/93, ESLjP, presuda od 16. septembra 1996. godine, stav 65, takođe: *mutatis mutandis* u slučaju KI86/11, podnosilac zahteva: *Milaim Berisha*, rešenje o neprihvatljivosti od 5. aprila 2012. godine).

47. Na kraju, Sud smatra da se podnosilac zahteva ne poziva na neku od ustavnih odredbi i uopšteno opisuje i pokreće zakonska pitanja, ne navodeći tačno i ne iznoseći svoje tvrdnje na ustavnom nivou kao što je propisano u članu 48. Zakona.
48. U ovim okolnostima, Sud smatra da podnosilac zahteva nije potkrepio dokazima tvrdnje o povredi osnovnih ljudskih prava i sloboda garantovana Ustavom. Činjenice slučaja ne ukazuju na to da je sud postupao u suprotnosti sa procesnim garancijama propisanim Ustavom.
49. Podnosilac zahteva nije uspeo da obrazloži svoj zahtev *prima facie* i shodno tome, ne može da tvrdi da je predmet povrede nekog prava koje je garantovano Ustavom.
50. Na osnovu gore navedenih ocena, zahtev je na ustavnim osnovama očigledno neosnovan i treba da se proglasi neprihvatljivim kao što je propisano u članu 113.7 Ustava, predviđeno u članu 48. Zakona i dalje utvrđeno u pravilu 36 (2) (a) i (c) Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova, u skladu sa članom 113 (1) i (7) Ustava, članom 48. Zakona i pravilima 36 (2) (a) i (c) Poslovnika, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona i
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Selvete Gërxhaliu-Krasniqi

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KIo8/17, podnosilac zahteva: N.S, ocena ustavnosti rešenja CN. br. 89/2015 Osnovnog suda u Mitrovici od 14. avgusta 2015. godine

KIo8/17, rešenje o neprihvatljivosti od 5. septembra 2017. godine, objavljeno 1. novembra 2017. godine

Ključne reči: *Individualni zahtev, jednakost pred zakonom, pravo na pravna sredstva, zaštita identiteta, princip subsidijarnosti*

Osnovi sud u Mitrovici je doneo odluku na osnovu koje je usvojio predlog bivše supruge podnosioca zahteva za priznavanje odluke Okružnog suda u Tirani.

Podnosilac zahteva se u suštini žalio Ustavnom sudu zbog povreda prava zaštićenih Ustavom, odnosno prava na jednakost pred zakonom i prava na pravna sredstva, tvrdeći da odluku Osnovnog suda u Mitrovici nije nikad primio. Podnosilac zahteva je pred Ustavnim sudom tražio da mu se ne objavi identitet.

Sud je utvrdio da je podnosilac zahteva imao na raspolaganju pravna sredstva pred redovnim sudovima koja su bila efektivna i koja su mogla da isprave navodne povrede, međutim, podnosilac zahteva nije to uradio. Sud je utvrdio da podnosilac zahteva nije iscepao sva pravna sredstva koja su propisana u zakonu.

Ustavni sud je usvojio zahtev podnosioca da mu se javno ne objavi identitet.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KIo8/17

Podnosilac

N. S.**Ocena ustavnosti****rešenja CN. br. 89/2015 Osnovnog suda u Mitrovici
od 14. avgusta 2015. godine****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo N. S. iz Mitrovice (u daljem tekstu: podnosilac zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava rešenje CN. br. 89/2015 Osnovnog suda u Mitrovici, kojom je priznata odluka strane države.
3. Podnosilac zahteva navodi da je indirektno obavešten o sadržaju te odluke 20. januara 2017. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene odluke, kojom su podnosiocu navodno povređena prava garantovana članom 24. [Jednakost pred zakonom] i članom 32. [Pravo na pravno sredstvo] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).
5. Podnosilac takođe traži da se njegov identitet ne objavi u javnosti.

Pravni osnov

6. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

7. Dana 1. februara 2017. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
8. Dana 20. marta 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Almira Rodriguesa za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Snezhana Botusharova i Bekim Sejdiu.
9. Dana 11. aprila 2017. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i 19. aprila 2017. godine je poslao kopiju zahteva Osnovom sudu u Mitrovici.
10. Dana 4. septembra 2017. godine, podnosilac je podneo dodatna dokumenta Sudu, tj. odluku br. 5799 Okružnog suda u Tirani i istu odluku overenu od notara u Prištini.
11. Dana 5. septembra 2017. godine, Veće za razmatranje je razmatralo izveštaj sudije izvestioca i preporučilo Sudu neprihvatljivost zahteva.

Pregled činjenica

12. Dana 3. decembra 2012. godine, Okružni sud u Tirani je (odluka 5799) razveo brak između podnosioca zahteva i njegove bivše supruge.
13. Neodređenog datuma bivša supruga podnosioca zahteva, koja je državljanka Albanije, je podnela predlog Osnovnom sudu u Mitrovici da joj se prizna odluka albanskog suda.
14. Dana 14. avgusta 2015. godine, Osnovni sud u Mitrovici je (rešenje CN. br. 89/2015), „*utvrdio da je predlog osnovan*“ i priznao odluku Okružnog suda u Tirani „*u smislu člana 86-101 Zakona o rešavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja i na osnovu uzajamnosti*“.

Navodi podnosioca

15. Podnosilac zahteva tvrdi da su mu osporenim odlukom povređena ustavna prava garantovana članom 24. [Jednakost pred zakonom] i članom 32. [Pravo na pravno sredstvo] Ustava.
16. Podnosilac zahteva tvrdi da mu je povređeno pravo na jednakost pred zakonom, „*jer mi je ignorisana činjenica da sam državljanin Kosova, dok je sud u međuvremenu uzeo u obzir stranu koja nije državljanin Kosova kao državljanina Kosova*“.
17. Podnosilac zahteva u nastavku tvrdi povredu prava na pravna sredstva, jer nije imao pravo na žalbu na „*odluku koja može da proizvede pravne posledice za mene kao državljanina Kosova*“.
18. Podnosilac zahteva navodi da „[je] konačna odluka doneta pre 2 godine od strane Osnovnog suda u Mitrovici“ i „*Nisam je uopšte primio, a saznao sam 20.01.2017. godine*“.
19. Podnosilac zahteva traži da se njegov identitet ne objavi u javnosti, „*jer je moje ime irelevantno za rešavanje slučaja i publicitet na indirektan način može da utiče na moju decu*“.
20. Podnosilac zahteva zaključuje, tražeći od Suda „*da proglasi nevažećem rešenje stranog suda (...), jer ga je usvojio, kršeći postupak i odredbu zakona na snazi*“.

Prihvatljivost zahteva

21. Sud se poziva na član 46. [Prihvatljivost], koji propisuje:

“Ustavni sud prima i procesuirá podneske podnešene na osnovu člana 113, stava 7 Ustava Republike Kosovo, ukoliko utvrdi da su ispunjeni zakonski uslovi”.

22. Dakle, Sud prvo ocenjuje da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, propisane Ustavom, dalje utvrđene u Zakonu i predviđene u Poslovniku.
23. U tom smislu, Sud se poziva na član 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuje:

*“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.
(...)”*

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.”

24. Sud se poziva i na član 47 (2) Zakona, koji propisuje:

“[...] Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva.”

25. Pored toga, Sud uzima u obzir pravilo 36 (1) (b) Poslovnika, koje propisuje:

“(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:

(b) samo ako su iscrpljena sva delotvorna pravna sredstva, koja su na raspolaganju po zakonu, protiv pobijene presude ili odluke”.

26. Sud podseća da podnosilac zahteva tvrdi da ga Osnovni sud nije obavestio o rešenju CN. br. 89/2015 od 14. avgusta 2015. godine; on je indirektno saznao o sadržaju rešenja tek nakon dve godine i, kao posledica toga, on nije imao pravo na žalbu.
27. Pored toga, podnosilac zahteva je naveo da „pravosnažna odluka od pre 2 godine (...) ne može da se tretira na istom nivou suda a ni u apelacionom sudu. Dakle, jedini meritorni sud je Ustavni sud“.
28. Međutim, Sud primećuje da je podnosilac zahteva nakon što je indirektno obavešten o sadržaju rešenja CN. br. 89/2015 od 14. avgusta 2015. godine Osnovnog suda u Mitrovici, mogao barem da traži od Osnovnog suda u Mitrovici da ga zvanično obavesti o navedenom rešenju ili da izjavi žalbu Apelacionom sudu.
29. Dakle, Sud smatra da je podnosilac zahteva imao na raspolaganju pravna sredstva pred redovnim sudovima koja su bila delotvorna i koja su mogla da isprave navodne povrede, ali on to nije uradio.
30. Štaviše, Sud ponavlja da sredstvo koje je dostupno prema primenjivom zakonu ne može da se smatra neefikasnim, a da podnosilac zahteva nije čak ni pokušao da ga iscrpi i vidi da li proizvodi rezultate.

31. Dakle, Sud u nastavku smatra da podnosilac zahteva nije iscrpeo sva pravna sredstva koja su mu bila dostupna prema primenljivom zakonu na Kosovu. Vidi: slučaj Ustavnog suda br. KIO7/09, *Demë i Besnik Kurbogaj*, rešenje o neprihvatljivosti od 19. maja 2010. godine, stavovi 28-29).
32. U tom smislu, Sud ponavlja da princip supsidijarnosti i pravilo iscrpljivanja pravnih sredstava prema članu 113 (7) Ustava, članu 47. Zakona i pravilu 36 (1) (b) Poslovnika, obavezuje one koji žele da podnesu svoj slučaju Sudu da prethodno iskoriste sva delotvorna sredstva koja su propisana zakonom.
33. U stvari, princip i pravilo su zasnovani na pretpostavci da postoji delotvorno sredstvo na raspolaganju u pogledu navodne povrede pred redovnim sudovima. Dakle, mehanizam zaštite utvrđen Konvencijom je supsidijaran redovnom sudskom sistemu koji štiti ljudska prava. Vidi: *mutatis mutandis*, slučaj ESLJP, *Akdivar i drugi protiv Turske*, 16. septembra 1996. godine, stav 51 i *Handyside protiv Ujedinjenog kraljevstva*, 7. decembar 1975. godine, stav 48; vidi i slučaj Ustavnog suda KI42/15 od 4. jula 2016. godine, stavovi 34 i 35.
34. Gore navedene ocene su u skladu sa jurisprudencijom ESLJP, koji je utvrdio da “*podnositeljka zahteva nikada nije pokrenula ovu žalbu (...). Stoga, ova žalba mora da se odbije zbog neiscrpljenja nacionalnih pravnih sredstava (...)*”. Vidi: slučaj ESLJP, *Eržebet PAP protiv Srbije*, predstavka br. 44694, 21. jun 2011. godine, stav 3.
35. Štaviše, Sud smatra da dodatna dokumenta koja je podnosilac dostavio 4. septembra 2017. godine ne utiču na dosadašnje analize.
36. Dakle, Sud smatra da podnosilac zahteva nije iscrpeo sva pravna sredstva propisana zakonom i utvrđuje da nije ispunio uslove prihvatljivosti propisane Ustavom, dalje utvrđene Zakonom i predviđene Poslovnikom.
37. Shodno tome, u skladu sa članom 113 (7) Ustava, članom 47 (2) Zakona i pravilom 36 (1) (b) Poslovnika, Sud utvrđuje da je zahtev neprihvatljiv.

Zahtev za neobjavljivanje identiteta

38. Sud podseća da je podnosilac zahteva tražio da mu se ne otkrije identitet u javnosti, “*jer je moje ime irelevantno za rešavanje slučaja i publicitet na indirektan način može da utiče na moju decu*”.
39. U tom smislu, Sud se poziva na pravilo 29 (6) Poslovnika, koje propisuje:

“Stranka koji podnosi podnesak može tražiti da se njegov ili njen identitet javno ne objavi i treba navesti razloge svog zahteva. Sud može odobriti zahtev ako utvrdi da su razlozi dobro osnovani.”
40. Sud se takođe poziva i na član 8 (1) Konvencije o pravima deteta, koji propisuje:

Strane ugovornice se obavezuju da poštuju pravo deteta na očuvanje identiteta, uključujući državljanstvo, ime i porodične odnose u skladu sa zakonom, bez nezakonitog mešanja.
41. Sud smatra da u porodičnom slučaju javnost može, čak indirektno, uticati na identitet, ime i porodične odnose dece.

42. Dakle, u skladu sa članom 8 (1) Konvencije o pravima deteta i pravilom 29 (6) Poslovnika, Sud odobrava, kao očigledno osnovan, zahtev podnosioca da se njegov identitet ne objavi u javnosti.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 47 Zakona i pravilima 36 (1) b) i 56 (b) Poslovnika o radu, dana 5. septembra 2017. godine jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20 (4) Zakona i
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Almiro Rodrigues

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI37/17 i KI52/17 Podnosioci zahteva: Tihomir Mikarić, Olga Janićijević i Shemsije Sheholli, ocena ustavnosti presude Pml. Kzz 236/2016 Vrhovnog suda od 11. januara 2017. godine

KI37/17 i KI52/17, rešenje o neprihvatljivosti od 7. septembra 2017. godine, objavljeno 1. novembra 2017. godine

Ključne reči: individualni zahtev, ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda Kosova, krivični postupak, očigledno neosnovan

Zahtevi su zasnovani na članu 113.7 Ustava, članovima 47. i 48. Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo. Protiv podnosilaca ovog objedinjenog zahteva se pred redovnim sudovima vodio krivični postupak u vezi sa krivičnim delom donošenje protivpravnih sudskih odluka, koji je okončan odlukom Vrhovnog suda Kosova da je zahtev podnosilaca za zaštitu zakonitosti neosnovan i potvrdom osuđujućih presuda. Podnosioci zahteva tvrde da je ovom odlukom došlo do povrede članova 3., 24.2, 31.1 i 4 kao i članova 33. i 54. Ustava i člana 6 EKlpP.

Sud primećuje da je Vrhovni sud detaljno analizirao tvrdnje i argumente sadržane u zahtevu za zaštitu zakonitosti i dao opravdane odgovore. Vrhovni sud je posebno analizirao i odlučio o tvrdnjama podnosilaca o "selektivnoj pravdi" i pravilno utvrdio da nisu potkrepljeni. Konačno, Sud utvrđuje da su zahtevi očigledno neosnovani na ustavnim osnovama i kao takve ih treba proglasiti neprihvatljivim.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučajevima br. KI37/17 i KI52/17

Podnosilac

Tihomir Mikarić
Olga Janićijević
Shemsije Sheholli

Ocena ustavnosti
presude Pml. Kzz 236/2016 Vrhovnog suda
od 11. januara 2017. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev KI37/17 je podneo Tihomir Mikarić, sa prebivalištem u Lapljem Selu, opština Gračanica, i Olga Janićijević, sa prebivalištem u Prištini; zahtev KI52/17 je podnela Shemsije Sheholli, sa prebivalištem u Prištini (u daljem tekstu: podnosioci zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosioci zahteva osporavaju presudu Pml. Kzz 236/16 Vrhovnog suda od 11. januara 2017. godine u vezi sa presudom PAKR 158/15 Apelacionog suda od 5. aprila 2016. godine i presudom K. br. 272/13 Osnovnog suda u Prizrenu od 9. septembra 2014. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti osporene presude, kojom su navodno povređena prava podnosioca zahteva garantovana članom 3. [Jednakost pred zakonom], članom 24. [Jednakost pred zakonom], članom 31. (2) [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], članom 33. (1) (4) [Načelo legaliteta i proporcionalnosti u krivičnim postupcima], članom 54. [Sudska zaštita prava], članom 107. [Imunitet] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) u vezi sa stavom 1 člana 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLjP).
4. Podnositeljka zahteva Shemsije Sheholli je tražila od Suda da održi raspravu.

Pravni osnov

5. Zahtevi su zasnovani na članu 113 (7) Ustava, članovima 47. i 48. Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 3. aprila 2017. godine, podnosioci zahteva Tihomir Mikarić i Olga Janićijević su podneli zahtev KI37/17 Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
7. Dana 7. aprila 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Almira Rodriguesa za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Bekim Sejdiu (predsedavajući), Selvete Gërxhaliu-Krasnqi i Gresa Caka-Nimani.
8. Dana 21. aprila 2017. godine, podnositeljka zahteva Shemsije Sheholli je podnela Sudu zahtev KI52/17.
9. Dana 24. aprila 2017. godine, predsednica Suda je naložila spajanje zahteva prema pravilu 37 (1) Poslovnika.
10. Dana 25. maja 2017. godine, Sud je obavestio podnosiocima o registraciji i spajanju zahteva i poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu.
11. Dana 12. juna 2017. godine, podnositeljka zahteva Shemsije Sheholli je podnela dodatna dokumenta i tražila od Suda da održi raspravu i omogućujući joj učešće na toj raspravi.
12. Dana 7. septembra 2017. godine, Veće za razmatranje je razmatralo izveštaj sudije izvestioca i preporučilo Sudu neprihvatljivost zahteva.

Pregled činjenica

13. Dana 27. jula 2012. godine, Specijalno tužilaštvo Republike Kosovo je podiglo optužnicu PPS 253/09 protiv podnosilaca zahteva.
14. Dana 9. septembra 2014. godine, Osnovni sud u Prizrenu je (presuda P. br. 272/13) proglasio krivim:
 - (i) podnosioca zahteva Tihomira Mikarića, jer je između 2006. godine i 2007. godine kao sudija u ondašnjem Opštinskom sudu u Prištini doneo protivpravne odluke u slučajevima pod br. 1908/03; 342/06; i 1918/06;
 - (ii) podnositeljku zahteva Olgu Janićijević, jer je između 2006. godine i 2007. godine kao sudija u ondašnjem Opštinskom sudu u Prištini donela protivpravne odluke u slučajevima pod br. 1314/07; 53/06; 3/06; 1849/06; 1147/06; 3521/04; 1415/05; 1738/07;
 - (iii) podnositeljku zahteva Shemsije Sheholli, jer je između 2006. godine i 2007. godine kao sudija u ondašnjem Opštinskom sudu u Prištini donela protivpravnu odluku u slučaju br. 2333/05.
15. Osnovni sud je proglasio podnosiocima zahteva krivim za krivično delo donošenje protivpravnih sudskih odluka kao što je predviđeno članom 346. Privremenog krivičnog zakona Kosova UNMIK/REG/2003/25 (u daljem tekstu: PKZK) od 6. jula 2003. godine.

Osnovni sud je obrazložio da su podnosioci zahteva doneli odluke u vezi sa imovinskim zahtevima protiv društvenih preduzeća u suprotnosti sa važećim zakonom kojim se predviđa da Posebna komora Vrhovnog suda ima osnovnu nadležnost za rešavanje takvih zahteva. Osnovni sud je dalje dodao da su podnosioci zahteva doneli te odluke u cilju lične imovinske dobiti i za materijalnu dobit trećih lica.

16. Podnosilac zahteva Tihomir Mikarić je osuđen na 1 (jednu) godinu uslovne kazne zatvora koja se neće izvršiti pod uslovom da ne izvrši drugo krivično delo u roku od 2 (dve) godine. Podnositeljka zahteva Olga Janićijević je osuđena na 18 (osamnaest) meseci uslovne kazne zatvora, koja se neće izvršiti pod uslovom da u roku od 2 (dve) godine ne izvrši drugo krivično delo. Podnositeljka zahteva Shemsije Sheholli je osuđena na 8 (osam) meseci uslovne kazne zatvora, koja se neće izvršiti pod uslovom da ne izvrši drugo krivično delo u roku od 2 (dve) godine.
17. Osnovni sud je prema članu 54. [Dopunske kazne] i članu 57. [Zabrana obavljanja zanimanja, delatnosti ili dužnosti] PKZK-a, osudio podnosioc zahteva na dopunsku kaznu zabrane obavljanja zanimanja, delatnosti ili dužnosti u periodu od 2 (dve) godine.
18. Podnosioci zahteva su izjavili žalbu Apelacionom sudu, tvrdeći bitnu povredu odredaba krivičnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđivanje činjeničnog stanja, povredu krivičnog zakona i odluku o krivičnoj sankciji.
19. Dana 5. aprila 2016. godine, Apelacioni sud je (presuda PAKR 158/15) delimično usvojio žalbu podnosioca zahteva u onoj meri da se njihova namera da pribave protivpravnu materijalnu korist ne može dokazati van razumne sumnje i da je izrečena dopunska kazna suviše nejasna; odbio je preostale delove žalbe kao neosnovane i potvrdio osuđujuću presudu.
20. Podnosioci zahteva su podneli Vrhovnom sudu zahtev za zaštitu zakonitosti, tvrdeći da su im povređena osnovna ljudska prava i slobode, koja se uglavnom sastoje u selektivnoj pravdi, obliku i sadržaju presuda, nesrazmernosti u krivičnim slučajevima, utvrđivanju krivične namere, uspostavljanju činjenica, falsifikovanim dokazima, imunitetu sudija i pogrešnom izricanju dopunske kazne.
21. Dana 11. januara 2017. godine, Vrhovni sud je (presuda Pml. Kzz 236/2016) odbacio, kao neosnovan, zahtev podnosioca za zaštitu zakonitosti, jer je zaključio da su „sve tvrdnje protiv oblika i sadržaja presude Apelacionog suda bile neosnovane (...)”.

Navodi podnosioca

22. Podnosioci zahteva navode povredu člana 3. [Jednakost pred zakonom], člana 24. [Jednakost pred zakonom], stava 2 člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], stavova (1) i (4) člana 33. [Načelo legaliteta i proporcionalnosti u krivičnim postupcima], člana 54. [Sudska zaštita prava], člana 107. [Imunitet] Ustava, u vezi sa stavom 1 člana 6. [Pravo na pravično suđenje] Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljem tekstu: EKLJP).
23. Podnosioci zahteva Tihomir Mikarić i Olga Janićijević tvrde da su postupci bili proizvoljni. U stvari, oni tvrde da: *“Prvostepena presuda (...) je proizvoljna, hipotetična i nerazumljiva. U stavu 267 obrazloženja presude stoji »Veće je razmatralo UNMIK Uredbu 2002/13, posebno član 4. i utvrdilo da su odredbe iste jasne. Međutim veće se čuvalo čitanja uredbe”.*
24. Podnosioci zahteva Tihomir Mikarić i Olga Janićijević, takođe, tvrde da presude sudova pokazuju nedostatak obrazloženja. U stvari, oni tvrde da *“Prvostepeni Osnovni sud u Prizrenu nije dao dovoljno razloga za svoju presudu. Nije obrazložio jasno i*

nedvosmisleno moju krivicu, niti moj umišljaj, kao osnovni element krivičnog dela "Donošenje protivpravnih sudskih odluka", predviđenog članom 346. PKZK-a, "

25. Pored toga, podnosioci zahteva Tihomir Mikarić i Olga Janićijević tvrde povredu člana 31 (2) Ustava. U stvari, oni tvrde: *"Prvostepena presuda doneta je van razumnog roka od 180 dana, koji je rok potreban za donošenje sudske odluke. STRK je 27.07.2012 godine podnelo optužnicu PPS 253 od 19.07.2012 godine, a presuda doneta 09.09.2014 godine"*.
26. Podnosioci zahteva Tihomir Mikarić i Olga Janićijević, dalje, navode razloge navedene u presudi Apelacionog suda. U stvari, oni tvrde: *"Drugostepeni (...) nije dao valjane razloge kako je utvrdio da sam sporne presude navodno doneo sa namerom da oštetim DP PIK "Kosovo-Export" (...). Drugostepena presuda takođe ne može da ispuni standarde obrazložene odluke, kojom bi bilo ispoštovano moje pravo na obrazloženu odluku, kao sto je to garantovano Ustavom Republike Kosovo i Evropskom Konvencijom o ljudskim pravima"*.
27. Pored toga, podnosioci zahteva Tihomir Mikarić i Olga Janićijević tvrde povredu člana 33 (1) i (4) Ustava. U stvari, oni tvrde da je *"Vrhovni sud (...) opravdao nezakonite i nepravedne presude nižih sudova izmišljajući »specifični umišljaj", koji se razlikuje od osnovnih oblika umišljaja propisanih u članu 15. PKZK «, čime je direktno prekršio član 33. Stav 1. i stav 4. Ustava Republike Kosovo (...)"*.
28. Konačno, podnosioci zahteva Tihomir Mikarić i Olga Janićijević traže od Suda: (i) da potvrdi povredu člana 31 (2) Ustava u vezi sa članom 6 (1) EKLJP; (ii) da potvrdi povredu člana 33 (1) i (4) Ustava; i (iii) da proglasi ništave sve presude redovnih sudova.
29. Podnositeljka zahteva Shemsije Sheholli tvrdi da se radi o falsifikovanju presude Osnovnog suda u Prizrenu. U stvari, ona tvrdi: *"(...) prvostepeni sud – je izvršio skrivanje dokumenata – materijalnih dokaza na moju štetu koji se nalaze u spisima predmeta P. br. 272/13. Ovaj materijalni dokaz je namerno sakriven na moju štetu od strane predsednika sudskog veća (...)"*.
30. Podnositeljka zahteva Shemsije Sheholli takođe govori o doslednost presude Apelacionog suda. U stvari, ona tvrdi: *"(...) ja, kao prvostepeni sudija, sam proglašena krivom – dok sudsko veće Okružnog suda koje je potvrdilo presudu koju sam ja izdala kao predsednica sudskog veća prvog stepena, oslobađa svake optužbe"*.
31. Podnositeljka zahteva Shemsije Sheholli se dalje žalila na presudu Vrhovnog suda *"(...) jer je moj zahtev za zaštitu zakonitosti (...) odbijen kao neosnovan – bez ikakve pravne osnove"*.
32. Pored toga, podnositeljka zahteva Shemsije Sheholli tvrdi povredu člana 107. Ustava. U stvari, ona tvrdi da *"(...) sam proglašena krivom za krivično delo (...) i kažnjena sam uslovnom kaznom (...), Apelacioni sud u Prištini je odbio moju žalbu, i u odnosu samnom je potvrdio presudu Osnovnog suda u Prizrenu. Obe presude su donete sa nizom povreda odredbi kako formalnih tako i materijalnih. Ovim presudama je povređen i Ustav Republike Kosovo (...)"*.
33. Pored toga, podnositeljka zahteva Shemsije Sheholli tvrdi da je žrtva diskriminacije od strane sudova, jer (i) su u postupku pred prvostepenim sudom dokazi „manipulisani“ i dokumenti „prikriveni“ na njenu štetu; (ii) njena namera da izvrši krivično delo i njen cilj da dobije materijalnu dobit nikada nije ustanovljena, te stoga, u odsustvu takvih elemenata ne postoji krivično delo i da je (iii) dopunska kazna, odnosno zabrana

obavljanja svog zanimanja kao sudije „nezakonita“, „nepoštena“ i „ponižavajuća“ i da ta kazna „ozbiljno“ krši član 107. Ustava.

34. Konačno, podnositeljka zahteva Shemsije Sheholli traži od Suda da proglasi ništave sve presude redovnih sudova.

Prihvatljivost zahteva

35. Sud prvo ispituje da li su podnosioci zahteva ispunili uslove prihvatljivosti propisane Ustavom, utvrđene Zakonom i dalje predviđene Poslovnikom.
36. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.

37. Sud se poziva i na član 49. [Rokovi] Zakona, koji propisuje:

Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku.

38. S tim u vezi, Sud primećuje da su podnosioci zahteva pojedinci koji tvrde povredu prava garantovana Ustavom od strane redovnih sudova; oni su podneli zahteve u propisanom roku i iskoristili su sva pravna sredstva koja su im dostupna.

39. Međutim, Sud se u nastavku poziva na član 48. [Tačnost podneska] Zakona, koji propisuje:

Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.

40. Sud uzima u obzir pravilo 36 (1) (d) i (2) (c) i (d), koje propisuje:

“(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:

(...)

(d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan,

(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključí:

(...)

(d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepio svoju tvrdnju”.

41. Stoga, Sud utvrđuje da su podnosioci zahteva ovlašćene strane, da su podneli zahteve u propisanom roku i iskoristili sva pravna sredstva. Međutim, podnosioci zahteva nisu dovoljno potkrepili svoje tvrdnje, što će se dalje objasniti.

42. Sud podseća da podnosioci zahteva tvrde povredu članova 3, 24, 31 (2), člana 33(1) i (4), 54. i 107. Ustava u vezi sa članom 6 (1) EKLjP.

43. Sud uzima u obzir član 24. [Jednakost pred zakonom] Ustava, koji propisuje:

1. *Pred zakonom su svi jednaki. Svako ima pravo na jednaku zakonsku zaštitu, bez diskriminacije.*
2. *Niko se ne sme diskriminisati na osnovu rase, boje, pola, jezika, veroispovesti, političkog ili nekog drugog uverenja, nacionalnog ili društvenog porekla, veze sa nekom zajednicom, imovine, ekonomskog ili socijalnog stanja, seksualnog opredeljenja, rođenja, ograničene sposobnosti ili nekog drugog ličnog statusa.*
(...)

44. Član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava propisuje:

1. *Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.*
2. *Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.*

45. Pored toga, član 6. [Pravo na pravično suđenje] EKLjP propisuje:

1. *Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona.*

46. Član 33. [Načelo legaliteta i proporcionalnosti u krivičnim postupcima] Ustava propisuje:

1. *Niko se ne može proglasiti krivim ili kazniti za krivično delo koje, u momentu izvršenja, nije bilo određeno zakonom kao krivično delo, osim za dela, koja su u periodu u kojem su počinjena, na osnovu međunarodnog prava, smatrana genocidom, ratnim zločinima ili zločinima protiv čovečnosti.*
[...]
4. *Kazne se određuju na osnovu zakona koji je bio na snazi u vreme kada je delo počinjeno, izuzem onih slučajeva kada je kasnije primenjivi zakon povoljniji po izvršioca krivičnog dela.*

47. Član 54. [Sudska zaštita prava] Ustava propisuje:

Svako ima pravo na sudsku zaštitu u slučaju kršenja ili uskraćivanja nekog prava koje je garantovano ovim Ustavom, kao i pravo na efikasne pravne mere ukoliko se utvrdi da je pravo prekršeno.

48. Član 107. [Imunitet] Ustava, propisuje:

1. *Sudije i sudije porotnici, uživaju imunitet od krivičnog gonjenja, građanskih tužbi ili uklanjanja sa funkcije zbog donešene odluke, glasanja, iznešenog mišljenja ili nekog drugog dela koje je u saglasnosti sa njegovim dužnostima i odgovornostima tokom obavljanja sudijske funkcije.*

49. Sud na početku primećuje da podnosioci zahteva osporavaju istu presudu Vrhovnog suda; međutim, nekoliko tvrdnji je pokrenulo više od jednog podnosioca zahteva. Stoga, Sud će ih razmatrati zajedno ili jednu po jednu u onoj meri u kojoj su međusobno povezane ili odvojene.

50. S tim u vezi, Sud podseća da podnosioci zahteva tvrde povrede osnovnih ljudskih prava i sloboda; naime, argumentuju o selektivnoj pravdi, obliku i sadržaju presuda, nesrazmernosti u krivičnim slučajevima, utvrđivanju krivične namere, utvrđivanju činjenica, falsifikovanju dokaza, lišavanju imuniteta sudija i pogrešno izricanje dopunske kazne.
51. Sud smatra da su ove tvrdnje i argumenti već bili osnov za koji su podnosioci zahteva tražili zaštitu zakonitosti.
52. U stvari, Sud primećuje da je podnosilac zahteva Tihomir Mikarić tražio zaštitu zakonitosti, tvrdeći *“da su presude u suprotnosti sa članom 346 ZKP [Donošenje protivpravnih sudskih odluka] i da sustinski krše odredbe krivičnog postupka shodno članu 384 (1.3) ZKP”*.
53. Sud, takođe, primećuje da je podnositeljka zahteva Olga Janićijević tražila zaštitu zakonitosti, tvrdeći *“da je presuda Apelacionog suda u suprotnosti sa članom 346 PKZZK zbog toga što u obrazloženju nije navedeni niti jedan dokaz koji dokazuje da je ona nameravala da izazove štetu”*.
54. Sud, dalje, primećuje da je podnositeljka zahteva Shemsije Sheholli tražila zaštitu zakonitosti, tvrdeći *“da su presude u suprotnosti sa odredbama krivičnog postupka, krivičnim zakonom i Ustavom”*. U vezi sa tom navodnom povredom Ustava, podnositeljka zahteva Shemsije Sheholli tvrdi *“da su presude povredile ustavno zaštićen princip imuniteta u skladu sa članom 107. Ustava, jer su sudiji uskratili pravo da nezavisno donosi presude na osnovu primenljivog zakona”*.
55. Sud smatra da su tvrdnje i argumenti izneti pred Sudom povezani sa greškama činjenica i zakona navodno počinjenim ne samo od strane Vrhovnog suda, već i od strane Apelacionog suda, Okružnog suda i Opštinskog suda. Tvrdnje i argumenti uzeti od strane podnosilaca zahteva su isti u suštini kao oni koji su predstavljeni pred Vrhovnim sudom. Izgleda da podnosioci zahteva dolaze pred Ustavni sud kao da je sud „četvrtog stepena“.
56. Međutim, Sud ponavlja da nije njegov zadatak da se bavi greškama u zakonu koje su navodno počinili redovni sud (zakonitost), osim i u meri u kojoj su one mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost). On ne može oceniti zakon koji je doveo redovni sud dotle da donese ovakvu, a ne drugačiju odluku. Da je tako uradio, Sud bi delovao kao sud „četvrtog stepena“, što bi bilo u suprotnosti sa ograničenjima predviđenim u njegovoj nadležnosti. U stvari, uloga redovnih sudova je da tumače i primenjuju odgovarajuća pravila procesnog i materijalnog prava. (Vidi: slučaj Evropskog suda za ljudska prava [ESLjP] *García Ruiz protiv Španije*, predstavka br. 30544/96, 21. januara 1999. godine, stav 28, i vidi: *mutatis mutandis*, slučaj Ustavnog suda KI63/16, podnosilac zahteva: *Astrit Pira*, rešenje o neprihvatljivosti od 17. avgusta 2016. godine, stav 40).
57. Sud, dalje, naglašava da je, kao opšte pravilo, utvrđivanje činjenica i tumačenje i primena zakona pitanje isključivo za redovne stepene čiji su nalazi i zaključci u ovom smislu obavezujući za Ustavni sud. Međutim, kada je odluka redovnog suda očigledno proizvoljna, Sud može i mora da je uzme u obzir (Vidi: slučaj Ustavnog suda br. KI63/16, isto, stav 45).
58. Štaviše, Sud primećuje da je Vrhovni sud detaljno analizirao tvrdnje i argumente sadržane u zahtevu za zaštitu zakonitosti i dao opravdane odgovore. Vrhovni sud je posebno analizirao i odlučio o argumentima uspostavljanja namere, „selektivnoj pravdi“, sednici održanoj 3. septembra 2014. godine, falsifikovanim dokazima, imunitetu, obliku i sadržaju presuda i izricanju dopunskih kazni.

59. U stvari, što se tiče tvrdnji podnositelaca zahteva o selektivnoj pravdi, Vrhovni sud je primetio *“da su argumenti u vezi s tim izuzetno nejasni s obzirom da oni nisu potkrepljeni nijednom pravnom osnovom”*. Pored toga, Vrhovni sud je smatrao *“da oslobađanje samo nekih od osumnjičenih na osnovu drugačije procene ustanovljenih činjenica ne predstavlja kršenje niti krivičnog postupka niti krivičnog materijalnog prava”*. Konačno, Vrhovni sud *“nije ustanovio da je (...) zakon namerno bio primenjen na selektivan način. Iz tog razloga se tvrdnje smatraju neosnovanim”*.
60. Što se tiče tvrdnje podnositelaca zahteva o obliku i sadržaju presuda nižestepenih sudova, Vrhovni sud je primetio da je *“Apelacioni sud potvrdio zaključke koji su već detaljno ispitani od strane Okružnog suda”*. Vrhovni sud je smatrao da *“u situacijama kada se Apelacioni sud slaže sa razlozima već iznetim u prvostepenom postupku, standard za obrazloženje od strane njega je na nižem nivou. Veće se ne slaže da je obrazloženje nedovoljno ili da je izreka nejasna ili nerazumljiva”*. Konačno, Vrhovni sud utvrđuje da *“su sve tvrdnje protiv oblika i sadržaja presude Apelacionog suda neosnovane u ovim delovima”*.
61. Što se tiče tvrdnje podnositelaca zahteva o vršenju proporcionalnosti od strane nižestepenih sudova, Vrhovni sud je primetio: *“Krivično delo izdavanja nezakonitih sudskih odluka je, prema članu 346 PKZK kažnjivo kaznom zatvora u trajanju od šest meseci do pet godina”*. Vrhovni sud je u nastavku smatrao: *“Dužine trajanja svih zatvorskih kazni utvrđene su u skladu ove skale”*. Konačno, Vrhovni sud je utvrdio da je *“tvrdnja da su sudovi prekoračili svoja ovlašćenja neosnovana”*.
62. Što se tiče tvrdnje podnositelaca zahteva da nižestepeni sudovi nisu nikad utvrdili njihovu krivičnu nameru, Vrhovni sud je primetio: *„Umišljaj propisan u članu 346 PKZK jedan je od specifičnih elemenata krivičnog dela izdavanje nezakonite sudske odluke. To je specifičan umišljaj i kao takav on se razlikuje od osnovnih oblika umišljaja propisanih u članu 15 PKZK. Član 15 PKZK definiše dve vrste osnovnog umišljaja -neposredni ili mogući -koji se primenjuju na svako krivično delo unutar PKZK”*. Vrhovni sud je smatrao: *“Utvrdjivanje činjenica u vezi sa određenim subjektivnim elementom kako je definisano u članu 346 PKZK ne razlikuje se od utvrđivanja činjenica u vezi sa drugim elementima”*. Konačno, Vrhovni sud je utvrdio: *“Stoga specifični umišljaj može biti dokazan na mnogo načina, uključujući kroz logičke zaključke koji mogu biti izvučeni iz drugih dokaza, uključujući posredne dokaze”*.
63. Što se tiče zahteva podnosioca Tihomira Mikarića da Vrhovni sud mora da ispita video i audio snimke, Vrhovni sud je podsetio da se postupak zahteva za zaštitu zakonitosti *“zasniva na članovima 418 i 432--441 ZKP”*. Vrhovni sud je smatrao: *“Nijedan od tih članova ne uključuje proceduralnu mogućnost Vrhovnog suda da uzme nove dokaze ili da proverí video i audio snimke sa ročišta Okružnog suda”*. Konačno, Vrhovni sud je utvrdio: *“Stoga je zahtev Tihomira Mikarića odbijen”*.
64. Što se tiče tvrdnji podnositelaca zahteva Tihomira Mikarića i Olge Janićijević da je prvostepena presuda doneta van razumnog roka od 180 (sto osamdeset) dana i da je to rezultiralo povredom stava 2, člana 31. Ustava, Ustavni sud primećuje da u njihovom zahtevu nema ničega što ukazuje da su oni pokrenuli ovu tvrdnju tokom sprovođenja redovnog postupka. Ova tvrdnja se po prvi put pokreće pred ovim Sudom. Međutim, Sud, u skladu sa načelom supsidijarnosti, ne može oceniti ovo pitanje, a da se prethodno nije pokrenulo i ocenilo u redovnim postupcima. (Vidi: slučaj Ustavnog suda KI89/15, podnositelac zahteva: *Fatmir Koci*, rešenje o neprihvatljivosti, od 22. marta 2016. godine, stav 35).

65. Što se tiče tvrdnje podnositeljke zahteva Shemsije Sheholli o falsifikovanim dokazima, Vrhovni sud je smatra da je *“tvrdnja u vezi sa tim nejasna i da nije potkrepljena niti jednom pravnom osnovom ili primerom”*. Pored toga, Vrhovni sud je primetio da *“ne može proceniti utvrđivanje činjenica sprovedeno od strane Okružnog suda s obzirom da član 432 (2) ZKP zabranjuje argumente koji direktno ili indirektno dovode u pitanje utvrđivanje činjenica”*. Konačno, Vrhovni sud zaključuje da *“nije utvrdilo nikakav pokazatelj da su sudovi krivotvorili dokaze, ove tvrdnje su neosnovane”*.
66. Što se tiče tvrdnje podnositeljke zahteva Shemsije Sheholli o povredi imuniteta kao sudije, Vrhovni sud je podsetio: *“Član 107 (2) Ustava propisuje da sudije ne uživaju imunitet i mogu biti razrešeni funkcije u slučaju namernog kršenja zakona”*. Vrhovni sud je primetio: *“U ovom slučaju okrivljeni su proglašeni krivim za namerno kršenje Zakona”*. Konačno, Vrhovni sud je zaključio: *“Iz tog razloga Ustav ne isključuje krivičnu odgovornost. Stoga su tvrdnje da je Ustav bio prekršen neosnovane”*.
67. Što se tiče tvrdnje podnositeljke zahteva Shemsije Sheholli o pogrešnom izricanju dopunske kazne, Vrhovni sud podseća da dopunska kazna može *“na osnovu člana 57 PKZK, biti nametnuta počiniocu ako je on/ona zloupotrebila njegov/njen položaj, delatnost ili dužnost radi izvršenja krivičnog dela ili ako se s razlogom može očekivati da bi obavljanje takvog zanimanja, delatnosti ili dužnosti moglo da bude zloupotrebjeno za izvršenje krivičnog dela”*. Vrhovni sud primećuje da *“odredba ne pravi razliku između okrivljenih koji su sudije i drugih okrivljenih”*. Vrhovni sud je smatrao: *“U ovom slučaju, okrivljeni su jasno zloupotrebili svoje položaje da bi počinili sporna krivična dela”*. Konačno, Vrhovni sud je zaključio: *“Tvrdnja da je nametanje dopunske kazne nezakonito su stoga neosnovane”*.
68. Na osnovu navedenih razmatranja, Sud primećuje da su podnosioci zahteva imali koristi od sprovođenja postupka na osnovu principa kontradiktornosti; da su bili u mogućnosti, tokom različitih faza postupka, da iznesu argumente koje su smatrali relevantnim za svoj slučaj; da im je data prilika da efikasno ospore argumente i dokaze predstavljene od strane tužioca i da su svi argumenti koji su bili relevantni za rešavanje njihovog slučaja saslušani i razmotreni od strane redovnih sudova; da su činjenični i pravni razlozi protiv osporenih presuda detaljno predstavljeni i da su, u skladu sa okolnostima slučaja, gledano u celosti, postupci bili pravični (vidi, na primer: slučaj ESLJP, *Garcia Ruiz protiv Španije*, predstavka br. 30544/96, presuda od 21. januara 1999. godine, stav 29; i, vidi: *mutatis mutandis*, slučaj Ustavnog suda br. KI42/16, podnosilac zahteva: *Valdet Sutaj*, rešenje o neprihvatljivosti od 7. novembra 2016. godine, stav 40).
69. U ovom pogledu, Sud ponavlja da uslov “pravičnost” garantovan članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. Konvencije pokriva postupke kao celinu i da pitanje da li je osoba dobila “pravično” suđenje se razmatra kumulativnom analizom svih faza, a ne samo određeni incident ili proceduralna povreda; i na taj način, povreda se na jednom nivou može rešiti u nekoj kasnijoj fazi. (Vidi, na primer: ESLJP, slučaj *Monnell i Morris protiv Ujedinjenog kraljevstva*, predstavka br. 9562/81; 9818/82, presuda od 2. marta 1987. godine, stavovi 55-70).
70. Sud smatra da se podnosioci zahteva ne slažu sa presudom Vrhovnog suda, odnosno sa načinom na koji su sudovi tumačili i primenjivali zakon. S tim u vezi, Sud se poziva na sudsku praksu ESLJP, koja utvrđuje: *„Kao posledica principa da zakoni moraju biti od opšte primene, tekst statuta nije uvek precizan. Jedna od standardnih tehnika regulisanja prema pravilima je da se koristi opšta kategorizacija u odnosu na iscrpne liste. To znaci da su mnogi zakoni neizbežno formulisani na način koji su u većoj ili manjoj meri nejasni, a njihovo tumačenje i primena zavisi od prakse”*. Shodno tome, u bilo kom pravnom sistemu je, međutim, jasno izrađena jedna zakonska odredba, uključujući i odredbu krivičnog zakona, u kojoj postoji neizbežan element sudskog

tumačenja. Uvek će biti potrebe za razjašnjavanjem sumnjivih tačaka i prilagođavanju promenljivim okolnostima. Uloga presude koja je data u sudovima jeste upravo ta da se uklone takve sumnje tumačenja koje ostaju. (Vidi: *mutatis mutandis* slučaj ESLjP Scoppola protiv Italije, predstavka br. 10249/03, presuda od 17. decembra 2009. godine, stavovi 100-101).

71. Pored toga, nije na Sudu da spekulise u vezi sa utvrđivanjem činjenica, tumačenjem i primenom krivičnog i krivičnog procesnog zakona od strane Vrhovnog suda i drugih sudova u toku krivičnog postupka.
72. Sud ponavlja da odlučuje o pravnoj karakterizaciji činjenica predmeta, te stoga nije vezan karakterizacijom koju su dali podnosioci zahteva ili druge stranke u postupku (Vidi: slučaj ESLjP, *Guerra i drugi protiv Italije*, predstavka br. 116/1996/735/932, presuda od 19. februara 1998. godine, stav 44).
73. Štaviše, podnosioci zahteva nisu pokazali i potkrepili nijednu povredu koja bi mogla dovesti do toga da Sud zaključi da su Vrhovni sud ili redovni sudovi delovali na proizvoljan ili neopravdan način prilikom utvrđivanja činjenica ili tumačenja zakona (Vidi, na primer: slučaj ESLjP *Alimuć protiv Albanije*, predstavka br. 20134/05, presuda od 7. februara 2012. godine, stav 176).
74. Pored toga, Sud smatra da neslaganje podnosilaca zahteva sa ishodom njihovih slučajeva ne daje im pravo da pokrenu argumentovanu tvrdnju o povredi ustavnih prava (Vidi: *mutatis mutandis*, slučaj Ustavnog suda br. KI63/16, isto, stav 46).
75. Na osnovu gore navedenih razmatranja, Sud zaključuje da podnosioci zahteva nisu predočili nijednu činjenicu da opravdaju svoje tvrdnje o povredi osnovnih prava i sloboda kao što je garantovano Ustavom, niti su potkrepili te tvrdnje u skladu sa članom 48. Zakona.
76. Sud utvrđuje da su zahtevi očigledno neosnovani na ustavnim osnovama i treba da se proglase neprihvatljivim kao što je propisano u članu 113 (7) Ustava, utvrđeno u članu 48. Zakona i predviđeno u pravilu 36 (1) (d) i (2) (d) Poslovnika.

Zahtev podnositeljke Shemsije Sheholli da se održi rasprava

77. Sud podseća da je podnositeljka zahteva Shemsije Sheholli tražila da se održi rasprava i da joj se omogućí učešće na toj raspravi.
78. U tom smislu, Sud se poziva član 20. Zakona, koji propisuje:
 1. *Ustavni sud donosi odluku o predmetu nakon zaključivanja usmene rasprave. Stranke mogu odustati od usmene rasprave.*
 2. *Bez obzira na stav 1 ovog člana, na osnovu svoje procene, sud može doneti odluku o postupku koji je predmet ustavnog razmatranja na osnovu spisa predmeta.*
79. Sud primećuje da se podnositeljka zahteva nije pozvala ni na jedan razlog koji potkrepljuje njen zahtev.
80. Dakle, Sud smatra da su dokumenti sadržani u zahtevu dovoljni da odluči o ovom slučaju prema tekstu člana 20. stav 2 Zakona (Vidi: *mutatis mutandis*, slučaj Ustavnog suda br.

KI34/17, podnosilac zahteva: *Valdete Daka*, presuda od 12. juna 2017. godine, stavovi 108-110).

81. Dakle, zahtev podnositeljke da se održi rasprava se odbacuje kao neosnovan.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 48 Zakona i pravilima 36 (1) d) i (2) d) i 56 b) Poslovnika o radu, dana 7. septembra 2017. godine jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20 (4) Zakona i
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Almiro Rodrigues

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI98/16, Podnositeljka: Fazile Morina, zahtev za ocenu ustavnosti rešenja ARJ-UZVP. br. 7/2016 Vrhovnog suda od 31. marta 2016. godine

KI98/16, rešenje o neprihvatljivosti od 4. jula 2017. godine, objavljeno 2. novembra 2017. godine

Ključne reči: individualni zahtev, parnični postupak, pravično i nepristrasno suđenje, očigledno neosnovan

Podnositeljka zahteva je od Suda tražila ocenu ustavnosti rešenja Vrhovnog suda, kojim je odbačen, kao nedozvoljen, zahtev za vanredno preispitivanje presude Apelacionog suda AA. br. 128/2015 od 9. oktobra 2015. godine.

Podnositeljka je navela povredu člana 31. Ustava, odnosno prava na pravično i nepristrasno suđenje zbog toga što su redovni sudovi pogrešno i nepotpuno utvrdili činjenično stanje, navodeći, između ostalog, da Vrhovni sud nije tačno izračunao rok za podnošenje zahteva za vanredno preispitivanje presude Apelacionog suda.

Sud je našao da je zahtev podnositeljke neprihvatljiv na ustavnim osnovama, obrazlažući da on nije sud četvrtog stepena i da se ne bavi ocenom činjenica ili eventualnim greškama u zakonu sve dok one kao takve nisu pokazatelj povreda Ustava. U okolnostima slučaja, pošto podnositeljka zahteva nije dovoljno potkrepila tvrdnje o povredama Ustava, Sud je proglasio zahtev neprihvatljivim kao očigledno neosnovan.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI98/16

Podnosilac

Fazile Morina**Zahtev za ocenu ustavnosti rešenja ARJ-UZVP. br. 7/2016 Vrhovnog suda od 31. marta 2016. godine****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu:

Artar Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Ćukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Ćerxhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnela gđa Fazile Morina iz sela Ade (u daljem tekstu: podnositeljka zahteva), koju zastupa Selatin Ahmeti, advokat iz Prištine.

Osporena odluka

2. Podnositeljka zahteva osporava rešenje ARJ-UZVP. br. 7/2016 Vrhovnog suda od 31. marta 2016. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti osporenog rešenja, kojim podnositeljka zahteva tvrdi da joj je povređeno pravo na pravično i nepristrasno suđenje u skladu sa članom 31. Ustava.

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Sudom

5. Dana 27. juna 2016. godine, podnositeljka je preko pošte podnela zahtev Sudu.

6. Dana 12. jula 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Altaya Suroya za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Robert Carolan (predsedavajući), Gresa Caka-Nimani i Selvete Gërzhaliu-Krasniqi.
7. Dana 19. jula 2016. godine, Sud je obavestio podnositeljku o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu.
8. Dana 31. oktobra 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Ivana Čukalovića za predsedavajućeg Veća za razmatranje umesto sudije Roberta Carolana, koji je podneo ostavku kao sudija 9. septembra 2016. godine.
9. Dana 4. jula 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo Sudu preporuku o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

10. Dana 29. juna 2006. godine, Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja (MŽSPP) je odlukom br. 05/313/2 odbilo zahtev podnositeljke za naknadu troškova stanarine i hrane zbog preseljenja iz svoje kuće u selu Ade zbog opasnosti od klizišta.
11. Dana 9. oktobra 2008. godine, Vrhovni sud Kosova je presudom A. br. 1739/2006 u postupku upravnog spora usvojio tužbu podnositeljke zahteva, kao osnovanu, poništio odluku MŽSPP-a i stvar vratio na preispitivanje MŽSPP-u.
12. Dana 27. avgusta 2010. godine, Vrhovni sud Kosova je rešenjem KRJA 7/2008 odbacio, kao nedozvoljen, zahtev za vanredno preispitivanje presude Vrhovnog suda podnet od strane MŽSPP-a.
13. Dana 13. maja 2011. godine, MŽSPP je odlukom br. 313-4/08 u postupku ponovnog odlučivanja ponovo odbio, kao neosnovan, zahtev podnositeljke za naknadu troškova stanarine i hrane.
14. Neodređenog datuma, podnositeljka zahteva je osporila odluku MŽSPP-a i podnela tužbu Osnovnom sudu u Prištini-Departman za upravne sporove (DUS).
15. Dana 9. oktobra 2014. godine, Osnovni sud u Prištini-DUS je presudom A. br. 444/11 odbio, kao neosnovanu, tužbu podnositeljke zahteva.
16. Dana 17. novembra 2014. godine, podnositeljka zahteva je uložila žalbu Apelacionom sudu Kosova zbog: pogrešnog i nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja, pogrešne primene materijalnog prava i povreda odredaba parničnog postupka.
17. Dana 9. oktobra 2015. godine, Apelacioni sud Kosova je presudom AA. br. 128/2015 odbio, kao neosnovanu, žalbu podnositeljke zahteva i potvrdio presudu Osnovnog suda - DKA A. br. 444/11.
18. Dana 21. novembra 2015. godine, podnositeljka je podnela zahtev za reviziju Vrhovnom sudu Kosova zbog pogrešne primene materijalnog prava i bitnih povreda postupka ZPP.
19. Vrhovni sud Kosova je rešenjem Rev. A. (U) br. 13/2015 (rešenja nedostaje u spisima predmeta), odbacio, kao nedozvoljenu, reviziju tužilje izjavljene na presudu Apelacionog suda u Prištini AA. br. 128/2015 od 9. oktobra 2015. godine, naglašavajući da protiv pravosnažnih odluka za upravna pitanja drugog stepena ne može da se izjavi revizija.

20. Dana 25. januara 2016. godine, podnositeljka zahteva je podnela zahtev za vanredno preispitivanje presude Apelacionog suda, naglašavajući da je zahtev za reviziju pogrešno orijentisala umesto zahteva za vanredno preispitivanje.
21. Dana 31. marta 2016. godine, Vrhovni sud je rešenjem ARJ-UZVP. br. 7/2016, odbacio kao nedozvoljen zahtev za vanredno preispitivanje, podnet protiv presude Apelacionog suda u Prištini AA. br. 114/2014 od 6. maja 2015. godine.

Navodi podnosioca

22. Podnositeljka zahteva je tvrdila da su redovni sudovi povredili pravo na pravično i nepristrasno suđenje, jer nisu pravilno utvrdili činjenice slučaja i pogrešno su primenili materijalno pravo.

Prihvatljivost zahteva

23. Sud prvo ocenjuje da li su ispunjeni uslovi prihvatljivosti, propisani Ustavom i dalje precizirani u Zakonu i Poslovniku.
24. U tom smislu, Sud se poziva na član 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane], stav 7, Ustava, koji propisuje:

“7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

25. Sud, takođe, uzima u obzir član 48. Zakona, koji propisuje:

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”.

26. Na kraju, Sud se poziva i na pravilo 36 Poslovnika, koje propisuje:

“(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključí:

a) da zahtev nije prima facie opravdan;

(b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju ustavnih prava, ili”.

27. Sud utvrđuje da zahtev podnositeljke ispunjava uslove iz člana 113.7 u pogledu ovlašćene strane i iscrpljenja pravnih sredstava, podnet je u zakonskom roku iz člana 49. Zakona i ispunjava uslove da se razmatra pred Sudom.
28. Sud primećuje da je podnositeljka zahteva posebno tvrdila da joj je rešenjem ARJ-UZVP. br. 7/2016 Vrhovnog suda povređeno ustavno pravo na pravično i nepristrasno suđenje (član 31. Ustava), koji ima sledeći sadržaj:

Član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

“1. Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.

2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv

njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda”.

29. Tokom razmatranja tvrdnji o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje, Sud ocenjuje da li je sudski postupak u celosti bio pravičan i nepristrasan, kao što je i propisano u članu 31. Ustava (vidi, između ostalog: *mutatis mutandis, Edwards protiv Ujedinjenog kraljevstva*, 16. decembar 1992. godine, str. 34, serija A. br. 247, i *B. Vidal protiv Belgije*, 22. april 1992. godine, str. 33, serija A. br. 235).
30. Sud primećuje da se argumenti podnositeljke zahteva u vezi sa povredom prava na pravično i nepristrasno suđenje sastoje u pogrešnom i nepotpunom utvrđivanju činjeničnog stanja, jer su redovni sudovi pogrešno utvrdili da se podnositeljka zahteva nije preselila iz svoje kuće tokom procesa rukovođenog od strane “Kancelarije za implementaciju projekta Ade tokom perioda od 18. novembra 2004. godine-14. februara 2005. godine”. Takođe, podnositeljka zahteva je istakla da je Vrhovni sud pogrešno izračunao zakonski rok kada je odbacio, kao van roka, zahtev za vanredno preispitivanje presude Apelacionog suda.
31. Sud utvrđuje da je Osnovni sud u Prištini, odlučujući u vezi sa tužbom podnositeljke zahteva protiv odluke MŽSPP-a, između ostalog, obrazložio: “*Sud takođe primećuje da tokom inspekcije porodica u privremenim mestima stanovanja preseljenih iz zone sa visokim koeficijentom opasnosti u selu Hade, u zapisniku od 18.05.2006. god., kod porodice Fazile Morina, sada tužiteljka, kao glava porodice, je ustanovljeno da Fazile Morina, sada tužiteljka, živi pod kirijom u stanu njenog brata u Ulpijani, međutim ista nema ugovor o kiriji, takođe se u zapisniku ustanovljuje da se ista ne pojavljuje na spisku preseljenih lica iz sela Hade”.*
32. Osnovi sud je u nastavku naglasio: “*Iz ovog činjeničnog stanja sud primećuje da je tuženi prilikom odnošenja osporene odluke, pravično utvrdio činjenično stanje, iz razloga da osnivajući se na dokaze koji se nalaze u spisima predmeta proizilazi da tužiteljka nije ispunila uslove za pravo na finansijsku pomoć za kiriju i hranu iz razloga da se ista nije preselila zajedno sa ostalim licima iz sela Hade, opasne zone, koje preseljenje je izvršio tuženi kao i ista prilikom inspekcije nije imala ugovor o kiriji za priuđeno stanovanje, koji su uslovi sa sticanje finansijskog prava na kiriju i hranu”.*
33. Sud primećuje da, odbijajući žalbu podnositeljke zahteva, ovo činjenično stanje je utvrdio i Apelacioni sud kada je potvrdio presudu Osnovnog suda u Prištini-DUS.
34. Sud, dalje, utvrđuje da su rešenja Vrhovnog suda u vezi sa zahtevom za reviziju i za vanredno preispitivanje pravosnažne odluke odbačena od strane ovog suda, jer nisu ispunila zakonske proceduralne uslove i nisu se bavila meritumom slučaja.
35. U tom smislu, Sud naglašava da nije dužnost Ustavnog suda da se bavi greškama u činjenicama ili zakonu (zakonitost), navodno počinjenim od strane Vrhovnog suda, Apelacionog suda i Osnovnog suda u Prištini, osim i u meri u kojoj su mogle povrediti prava i slobode podnositeljke zahteva zaštićena Ustavom (ustavnost).
36. Sud dalje naglašava i da nije njegova dužnost u skladu sa Ustavom da postupa kao sud četvrtog stepena u vezi sa odlukama donetim od strane redovnih sudova. Zadatak je redovnih sudova da tumače i primenjuju relativna pravila procesnog i materijalnog prava (vidi: slučaj *Garcia Ruiz protiv Španije*, ESLJP, presuda od 21. januara 1999. godine; vidi, takođe: slučaj KI70/11, podnosioci zahteva: *Faik Hima, Magbule Hima i Bestar Hima*, rešenje o neprihvatljivosti od 16. decembra 2011. godine).

37. U stvari, Sud naglašava da je zadatak Suda da ocenjuje da li su relevantni postupci pred redovnim sudovima bili pravični u celosti, uključujući i način uzimanja dokaza, ili da li su na neki način bili nepravični ili proizvoljni (vidi: *mutatis mutandis*, *Shub protiv Litvanije*, stav 16, odluka ESLJP u vezi sa prihvatljivosti zahteva od 30. juna 2009. godine; *Edwards protiv Ujedinjenog kraljevstva*, stav 34, presuda ESLJP od 16. decembra 1992. godine; *Barbera, Messeque i Jabardo protiv Španije*, stav 68, presuda ESLJP od 6. decembra 1988. godine).
38. Sud primećuje da je podnositeljka zahteva imala brojne mogućnosti da predstavi svoj slučaj pred Osnovnim sudom u Prištini, Apelacionim sudom i Vrhovnim sudom, koristeći žalbena sredstva aktivno je učestvovala u svim fazama sudskog postupka, stoga, proces u celosti ne može da se oceni kao proizvoljan ili nepravičan.
39. U okolnostima slučaja, Sud ne nalazi da su odluke redovnih sudova proizvoljne ili su pokazatelj povrede prava na pravično i nepristrasno suđenje, čak štaviše, kada su se sve tvrdnje podnositeljke zahteva odnosile na zakonske i neustavne povrede prilikom čega podnositeljka zahteva ni na jedan način nije podnela dokaze o tome kako joj je i pod kojim okolnostima povređeno navodno ustavno pravo.
40. Konačno, Sud zaključuje da zahtev na ustavnim osnovama nije obrazložen *prima facie* i da činjenice iznete u zahtevu od strane podnositeljke ni na jedan način ne opravdaju tvrdnju o povredi ustavnog prava, stoga, u skladu sa pravilom 36 (2) a) i b), zahtev treba da se proglasi neprihvatljivim, kao očigledno neosnovan.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 47. Zakona i pravilom 36 (2) (a) i (b) Poslovnika o radu, na sednici održanoj 4. jula 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev kao neprihvatljiv;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 zakona i
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Altay Suroy

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI140/16 Podnosilac zahteva: Raiffeisen Bank Kosovo JSC, ocena ustavnosti rešenja CN. br. 6/2016 Vrhovnog suda Kosova od 23. avgusta 2016. godine

KI140/16, rešenje o neprihvatljivosti od 6. septembra 2017. godine, objavljeno 3. novembra 2017. godine

Ključne reči: individualni zahtev, ocena ustavnosti rešenja Vrhovnog suda Kosova, očigledno neosnovan

Podnosilac zahteva je podneo zahtev na osnovu člana 113.7 i 21.4 Ustava, člana 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 i pravila 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo.

Protiv podnosioca zahteva je bivši radnik pokrenuo sudski postupak u vezi sa otpuštanjem. Postupak je sproveden kroz sve instance redovnog sudstva. Vrhovni sud je odbacio zahtev radnika za reviziju, kao neblagovremen.

Podnosilac je prvi put 2014. godine, podneo zahtev Sudu, tvrdeći da je Vrhovni sud odlučio o zahtevu za vraćanje u predašnje stanje, a da ga nije obavestio. Taj zahtev je registrovan pod brojem KI10/14.

Sud je u presudi KI10/14, utvrdio da je Vrhovni sud povredio prava podnosioca zahteva na pravično suđenje garantovano članom 31. Ustava i članom 6. EKLJP. Sud je proglasio ništavom presudu Vrhovnog suda C. br. 7/2013 od 19. oktobra 2013. godine i vratio slučaj Vrhovnom sudu na preispitivanje u skladu sa presudom Suda.

Vrhovni sud je ponovio postupak u vezi sa zahtevom radnika, dozvolio zahtev radnika za vraćanje u predašnje stanje i ukinuo odluku Vrhovnog suda Kosova od 21. januara 2013. godine.

Podnosilac je nakon toga ponovo podneo zahtev Vrhovnom sudu za vraćanje u predašnje stanje. Vrhovni sud je ovaj zahtev podnosioca odbio, kao neblagovremen.

Podnosilac zahteva tvrdi da je Vrhovni sud uskratio pravo na pravni efekat odluke, a samim tim i pravo na pravično i nepristrasno suđenje i zbog toga je došlo do povrede prava podnosioca zahteva koja su garantovana članom 31. i 116. Ustava Republike Kosovo, kao i članom 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Sud smatra da na osnovu činjenica ovog slučaja koje proizilaze iz predstavljenih dokumenata i žalbenih tvrdnji podnosioca zahteva, Vrhovni sud je dao detaljna i jasna obrazloženja o svom odlučivanju, uključujući i razloge na osnovu kojih je odbacio novi zahtev podnosioca za vraćanje u prethodno stanje, kao neblagovremen.

Imajući u vidu navedeno, te konzistentnu praksu ESLJP i Suda i stavove navedene i u ovoj odluci, Sud smatra da ne postoji ništa što ukazuje da navodi podnosioca u predmetnom zahtevu pokreću ustavna pitanja na koja se pozvao.

Shodno tome, zahtev je očigledno neosnovan na ustavnim osnovama i treba se proglasiti neprihvatljivim.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI140/16

Podnosilac

Raiffeisen Bank Kosovo JSC**Ocena ustavnosti rešenja CN. br. 6/2016 Vrhovnog suda Kosova
od 23. avgusta 2016. godine**

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Podnosilac zahteva je Raiffeisen Bank Kosovo JSC (u daljem tekstu: podnosilac zahteva) sa sedištem u Prištini, koju zastupa Ilir Tahiri, njen pravni zastupnik.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava rešenje CN. br. 6/2016 Vrhovnog suda Kosova od 23. avgusta 2016. godine, koje je uručeno podnosiocu 20. septembra 2016. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene odluke kojom je, navodno, došlo do povrede prava podnosioca zahteva koja su garantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i članom 116. [Pravni efekat odluke] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), kao i članom 6. [Pravo na pravično suđenje] Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 i 21.4 Ustava, članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 1. decembra 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
6. Dana 6. januara 2017. godine, predsednica Suda je odlukom br. GJR. KI140/16, imenovala sudiju Selvete Gërxhaliu-Krasniqi za sudiju izvestioca. Istog dana,

predsjednica Suda je odlukom br. KSH. KI140/16 imenovala Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Almiro Rodrigues (predsedavajući), Ivan Čukalović i Bekim Sejdiu.

7. Dana 31. januara 2017. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva.
8. Dana 27. marta 2017. godine, Sud je informisao Vrhovni sud o registraciji zahteva. Ovim obaveštenjem Sud je od Vrhovnog suda tražio da dostavi kopiju dostavnice kojom je podnosilac zahteva obavešten o zahtevu suprotne strane za vraćanje u pređašnje stanje.
9. Dana 07. aprila 2017. godine, Vrhovni sud je priložio kompletan dosije predmeta uključujući i dostavnicu kojom je obavestio podnosioca o zahtevu suprotne strane, sa datumom prijema od 14. januara 2016. godine.
10. Dana 06. septembra 2017. godine, nakon razmatranja izveštaja sudije izvestioca, Veće za razmatranje je iznelo preporuku Sudu za neprihvatljivost zahteva.

Pregled činjenica u vezi sa presudom Ustavnog suda KI10/14 od 26. juna 2014. godine

11. U 2002. godini, podnosilac zahteva je otpustio radnika. Taj radnik je pokrenuo sudski postupak protiv podnosioca zahteva u vezi sa otpuštanjem, postupak je sproveden kroz sve instance redovog sudstva.
12. Dana 21. januara 2013. godini, Vrhovni sud je odbacio zahtev radnika za reviziju, kao neblagovremen.
13. Nakon toga, radnik je podneo zahtev Vrhovnom sudu za vraćanje u pređašnje stanje odlučivanje povodom revizije.
14. Dana 19. oktobra 2013. godine, presudom C. br. 7/2013, Vrhovni sud je usvojio zahtev radnika za vraćanje u pređašnje stanje.
15. Dana 28. januara 2014. godine, podnosilac je podneo zahtev Sudu, tvrdeći da je Vrhovni sud odlučio o zahtevu za vraćanje u pređašnje stanje, a da ga nije obavestio. Podnosilac zahteva je tvrdio povredu prava na pravično suđenje zaštićeno članom 31. Ustava i članom 6. EKLJP, jer podnosilac zahteva nije mogao da iznese svoje pravne argumente u vezi sa zahtevom za vraćanje u pređašnje stanje. Taj zahtev je registrovan pod brojem KI 10/14.
16. Dana 20. maja 2014. godine, Sud je doneo svoju presudu, utvrđujući da je Vrhovni sud povredio prava podnosioca zahteva na pravično suđenje garantovano članom 31. Ustava i članom 6. EKLJP. Sud je proglasio ništavom presudu Vrhovnog suda C. br. 7/2013 od 19. oktobra 2013. godine i vratio slučaj Vrhovnom sudu na preispitivanje u skladu sa presudom Suda.

Pregled činjenica nakon presude Ustavnog suda KI10/14

17. Dana 22. marta 2016. godine, Vrhovni sud je presudom Rev. br. 85/2016 ponovio postupak u vezi sa zahtevom radnika, dozvolio zahtev radnika za vraćanje u pređašnje stanje i ukinuo odluku [Rev. br. 333/2011] Vrhovnog suda Kosova od 21. januara 2013. godine.

18. Dana 27. aprila 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev Vrhovnom sudu za vraćanje u predašnje stanje. Dana 23. avgusta 2016. godine, odlukom C. br. 6/2016 Vrhovni sud je odbio zahtev podnosioca, kao neblagovremen.

Navodi podnosioca

19. Podnosilac zahteva navodi da:

- (i) Vrhovni sud presudom [Rev. br. 85/2016] nije ispoštovao presudu Ustavnog suda Republike Kosovo KI10/14 od 26. juna 2014. godine, jer prilikom donošenja ove presude nije prethodno dostavio zahtev za vraćanje u predašnje stanje podnosiocu zahteva i nije ga pozvao da iznese svoje argumente čime je ozbiljno povređen član 116. [Pravi efekat odluke], i
- (ii) Vrhovni sud je rešenjem [C. br. 6/2016] takođe prekršio pravo na pravično i nepristrasno suđenje, odbacivši kao neblagovremen njegov predlog za vraćanje u predašnje stanje podnet protiv presude Vrhovnog suda Kosova Rev. br. 85/2016, jer prema tvrdnjama podnosioca zahteva on nije bio upoznat sa zahtevom za vraćanje u prethodno stanje, te shodno tome nije mu se pružila prilika da iznese svoj slučaj, čime je ozbiljno povređen član 31. Ustava i člana 6. EKLJP.

20. Podnosilac od Suda traži:

- I. *Da proglasi zahtev koji je podneo podnosilac zahteva prihvatljivim;*
- II. *Da utvrdi da je došlo do povrede člana 31 [Pravo na Pravično i Nepristrasno Suđenje] Ustava Republike Kosovo u vezi sa članom 6 (1) [Pravo na pravično suđenje] Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda;*
- III. *Da utvrdi da je došlo do povrede člana 116.1 [Pravni Efekat Odluka] Ustava Republike Kosovo;*
- IV. *Da proglasi nevažećom presudu Vrhovnog suda Kosova REV. br. 85/2016 od 22. marta 2016. godine i rešenje CN. br. 6/2016 od 23. avgusta 2016. godine i vrati predmet na ponovno razmatranje u skladu sa presudom Ustavnog suda;*
- V. *Presuda stupa na snagu odmah.“*

Prihvatljivosti zahteva

21. Sud prvo razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, propisane Ustavom, dalje precizirane Zakonom i Poslovnikom.

22. U tom smislu, Sud se poziva na član 113.7 Ustava, koji propisuje:

“Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.”

23. U nastavku, Sud se poziva i na član 21.4 Ustava koji propisuje:

“[...]”

4. Ustavom utvrđena prava i osnovne slobode važe i za pravna lica, onoliko koliko su izvodljiva.”

24. Sud se poziva i na član 48. Zakona, koji propisuje:

Član 48
Tačnost podneska

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.”

25. Sud u nastavku uzima u obzir pravilo 36 [Kriterijumi o prihvatljivosti] (2) b) i d) Poslovnika, koje predviđa:

“

(2) *Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:*

[...]

b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju ustavnih prava,

d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepio svoju tvrdnju”.

26. U ovom slučaju, Sud ocenjuje da je podnosilac zahtev ispunio proceduralne uslove propisane u članu 113.7 Ustava. Međutim, da bi verifikovao prihvatljivost zahteva, Sud treba dalje da oceni da li je podnosilac zahteva ispunio uslove propisane u članu 48. Zakona i uslov prihvatljivosti propisan u pravilu 36 Poslovnika.
27. Sud podseća da podnosilac zahteva tvrdi da je Vrhovni sud uskratio (i) pravo na pravni efekat odluke, a samim tim i (ii) pravo na pravično i nepristrasno suđenje.

(i) Navodne povrede člana 116. Ustava

28. Sud se poziva na član 116.1 Ustava, koji propisuje:

“1. Odluke Ustavnog suda su obavezne za pravosuđe i sva lica i institucije Republike Kosovo.

29. Što se tiče prve tvrdnje podnosioca zahteva, Sud primećuje da se žalbeni navodi o povredi prava odnose na način na koji je Vrhovni sud izvršio odluku Ustavnog suda br. KI10/14 od 20. maja 2014. godine.
30. Dana 18. aprila 2016 godine, Vrhovni sud je obavestio Ustavni sud da je postupio u skladu sa ustavnom presudom (vidi: presudu Rev. br. 85/2016 od 22. marta 2016. godine.)
31. Sud je ocenio da je Vrhovni sud presudom Rev. br. 85/2016 od 22. marta 2016. godine ispravio povrede člana 31. [Pravo na Pravično i Nepristrasno Suđenje] Ustava i člana 6. [Pravo na pravično suđenje] EKLJP, koje je Sud utvrdio u odluci Vrhovnog suda CN. br. 7/13 od 19. oktobra 2013. godine, kada je razmatrao zahtev podnosioca br. KI10/14 od 20. maja 2014. godine.
32. Sud je, dalje, dodao da je Vrhovni sud 07. aprila 2017. godine priložio Sudu kopiju dostavnice gde stoji da je 14. januara 2016. godine dostavio podnosiocu presudu Ustavnog suda KI10/14, kao i zahtev protivne strane za vraćanje u pređašnje stanje.
33. Što se tiče tvrdnje podnosioca zahteva o povredi člana 116. Ustava, Sud primećuje da na osnovu dokumenata uključenih u zahtev, Vrhovni sud je dostavio podnosiocu kopiju zahteva za vraćanje u pređašnje stanje podnetu od strane suprotne strane, kao što je propisano odgovarajućim odredbama procesnog zakona; međutim, podnosilac zahteva nije dao nikakav odgovor na zahtev koji je podnela suprotna strana.

34. Shodno tome, Sud primećuje da je Vrhovni sud presudom [Rev. br. 85/2016], otklonio pomenutu proceduralnu povredu člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava i člana 6. [Pravo na pravično suđenje] EKLJP, a samim tim i ispoštovao presudu Ustavnog suda Republike Kosovo KI10/14.

(ii) Navodne povrede člana 31. Ustava i člana 6. EKLJP

35. Sud se poziva na član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava, koji utvrđuje:

“1. Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.

2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama [...] u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda”.

36. Sud se poziva na član 6.1 EKLJP, koji propisuje:

„Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza, svako ima pravo na pravično suđenje pred [...] sudom”.

37. Što se tiče druge tvrdnje podnosioca zahteva, Sud primećuje da se žalbeni navodi o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje odnose na način na koji je Vrhovni sud odbio njegov zahtev za vraćanje u prethodno stanje. Sud naglašava da su te tvrdnje podnosioca zahteva detaljno razmotrene od strane Vrhovnog suda.
38. U rešenju C. br. 6/2016 od 23. avgusta 2016. godine, kojim je odbačen, kao neblagovremen, zahtev za vraćanje u prethodno stanje podnosioca zahteva, Vrhovni sud je obrazložio:

„[...] Vrhovni sud Kosova je dostavio tuženoj presudu Ustavnog suda i zahtev (predlog) za vraćanje u pređašnje stanje, koje je tužena primila dana 14.01.2016. godine. [...]

Od trenutka kada je predlagač saznao za isti, počinje da teče subjektivni rok od 7 dana u kome je tužena morala da podnese predlog za vraćanje u pređašnje stanje, a ona je isti podnela 27.04.2016. godine.

Odredba člana 130. st. 3 ZPP-a reguliše objektivni rok - protok određenog roka od 60 dana od dana propuštanja, u ovom slučaju protok roka za podnošenje predloga za vraćanje u pređašnje stanje. U konkretnom slučaju tužena nije preduzela procesne radnje u roku koji je propisan članom 130. st. 2 i 3 ZPP-a, i iz tih razloga je Vrhovni sud Kosova odlučio kao u izreci ovog rešenja. [...]”

39. Sud smatra da na osnovu činjenica ovog slučaja koje proizilaze iz predstavljenih dokumenata i žalbenih tvrdnji podnosioca zahteva, Vrhovni sud je dao detaljna i jasna obrazložjenja o svom odlučivanju, uključujući i razloge na osnovu kojih je odbacio zahtev za vraćanje u prethodno stanje podnosioca, kao neblagovremen.
40. Pored toga, Sud ponavlja da nije sud utvrđivanja činjenica i pravično i potpuno utvrđivanje činjeničnog stanja je puna nadležnosti redovnih sudova, dok je uloga Suda samo da obezbedi poštovanje prava garantovanih Ustavom i drugim pravnim instrumentima. Shodno tome, Sud ne može da deluje kao sud četvrtog stepena (vidi: slučaj *Akdivar protiv Turske*, br. 2189/93, ESLJP, presuda od 16. septembra 1996.

godine, stav 65, vidi, i: slučaj KI86/11, podnosilac zahteva: *Milaim Berisha*, rešenje o neprihvatljivosti od 5. aprila 2012. godine).

41. U tom smislu, Sud smatra da podnosilac zahteva nije uspeo da dokaže da su redovni sudovi postupali proizvoljno ili nepravično. Nije uloga Suda da zameni svoju ocenu činjenica ocenom redovnih sudova i po pravilu, to je dužnost tih sudova da ocene dokaze koji su im dostavljeni. Sud može samo da razmatra da li su postupci pred redovnim sudovima uopšteno sprovedeni na takav način da je podnosilac zahteva dobio pravično suđenje (vidi: slučaj *Edwards protiv Ujedinjenog kraljevstva*, br. 13071/87, Izveštaj evropske komisije o ljudskim pravima od 10. jula 1991. godine).
42. Sud naročito podseća na činjenicu da podnosilac u svom zahtevu nije ponudio relevantne argumente kojima bi opravdao svoje tvrdnje da je na bilo koji način došlo do povrede ustavnih prava na koja se pozvao, osim što je nezadovoljan rezultatom postupka u kojem je njegov zahtev za povratak u pređašnje stanje odbijen (vidi: slučaj *Mezotur-Tiszazugi Tarsulat protiv Mađarske*, br. 5503/02, presuda ESLJP-a od 26. jula 2005. godine).
43. Činjenica da se podnosilac zahteva ne slaže sa ishodom slučaja ne daje mu za pravo da pokrene argumentovan zahtev o povredi člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava i člana 6. (Pravo na pravično suđenje) EKLJP (vidi: slučaj *Mezotur-Tiszazugi Tarsulat protiv Mađarske*, br. 5503/02, ESLJP, presuda od 26. jula 2005. godine).

Zaključak

44. Imajući u vidu navedeno, te konzistentnu praksu ESLJP i Suda i stavove navedene i u ovoj odluci, Sud smatra da ne postoji ništa što ukazuje da navodi podnosioca u predmetnom zahtevu pokreću ustavna pitanja na koja se pozvao.
45. U ovakvim okolnostima, Sud smatra da podnosilac zahteva nije potkrepio dokazima niti je u dovoljnoj meri obrazložio svoju tvrdnju o povredi ljudskih prava i osnovnih sloboda garantovanim Ustavom i EKLJP, jer činjenice koje je predočio ni na jedan način ne pokazuju da su mu redovni sudovi uskratili ta prava.
46. Shodno tome, zahtev je očigledno neosnovan na ustavnim osnovama i treba se proglasiti neprihvatljivim, kao što je utvrđeno članom 113 (7) Ustava, predviđeno članom 48. Zakona i dalje precizirano kriterijumima prihvatljivosti u pravilu 36 (2) b) i d) Poslovnika.

IZ OVIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova u skladu sa članom 113. 1 i 7 Ustava, članom 48. Zakona i pravilima 36 (1) d) i (2) b) Poslovnika o radu, na zasedanju održanom 06.septembra 2017. godine jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev kao neprihvatljiv;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 zakona i
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Selvete Gërxhaliu-Krasniqi

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI100/16, podnosilac zahteva: Živorad Dutina, ocena ustavnosti presude br. GSK-KPA-A-97/2014 Žalbenog veća Vrhovnog suda Kosova za Kosovsku agenciju za imovinu od 19. februara 2016. godine

KI100/16, rešenje o neripihvatljivosti, usvojeno 4. septembra 2017. godine, objavljeno 3. novembra 2017. godine

Ključne reči: individualni zahtev, civilni postupak, pravo na pravično i nepristrasno suđenje, pravo na pravna sredstva, zaštita imovine, sudska zaštita prava, pravo na delotvorni pravni lek, očigledno neosnovan zahtev, neprihvatljiv zahtev

Podnosilac zahteva je pred Sudom osporio presudu Žalbenog veća Posebne komore za Kosovsku agenciju za imovinu, tvrdeći da su mu povređena prava i slobode garantovana članom 31, 32, 46 i članom 54. Ustava, kao i članovima 6 i 13 EKLJP-a i da je Žalbeno veće pogrešno odlučilo kada je utvrdilo da njegov slučaj ne spada pod jurisdikcijom KAI-a i da Žalbeno veće nije u potpunosti i valjan način potvrdilo dokaza koje je izneo podnosilac zahteva.

Sud je u ovom slučaju podsetio da nije sud za utvrđivanje činjenica i da je tačno i potpuno utvrđivanje činjeničnog stanja u nadležnosti redovnih sudova, dok je uloga Ustavnog suda da osigura poštovanje prava koja garantuje Ustav i drugi pravni instrumenti i stoga, ne može da deluje kao sud „četvrtog stepena“. Dakle, zahtev je proglašen neprihvatljivim, kao očigledno neosnovan, na ustavnim osnovama.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI100/16

Podnosilac

Živorad Dutina

**Ocena ustavnosti presude br. GSK-KPA-A-97/2014 Žalbenog veća Vrhovnog
suda Kosova za Kosovsku agenciju za imovinu
od 19. februara 2016. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërzhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Živorad Dutina (u daljem tekstu: podnosilac zahteva) iz Obilića.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava presudu GSK-KPA-A-97/2014 Žalbenog veća Vrhovnog suda Kosova za Kosovsku agenciju za imovinu (u daljem tekstu: Žalbeno veće), od 19. februara 2016. godine.
3. Navedena presuda je uručena podnosiocu zahteva 29. marta 2016. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar je ocena ustavnosti gore navedene presude Žalbenog veća, kojom su povređena prava i slobode podnosioca zahteva garantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], članom 32. [Pravo na pravno sredstvo], članom 46. [Zaštita imovine] i članom 54. [Sudska zaštita prava] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), kao i članom 6. [Pravo na pravično suđenje] i članom 13. [Pravo na delotvorni pravni lek] Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLP).

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), članovima 47. i 48. Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 15. jula 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
7. Dana 16. avgusta 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Snezhanu Botusharovu za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Robert Carolan (predsedavajući), Altay Suroy i Gresa Caka-Nimani.
8. Dana 5. septembra 2016. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Žalbenom veću.
9. Dana 27. januara 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Ivana Čukalovića za člana Veća za razmatranje umesto Roberta Carolana, koji je podneo ostavku kao sudija Suda 9. septembra 2016. godine. Sudija Altay Suroy je imenovan za predsedavajućeg sudiju Veća za razmatranje.
10. Dana 4. septembra 2017. godine, Veće za razmatranje je razmatralo izveštaj sudije izvestioca i preporučilo Sudu neprihvatljivost zahteva.

Pregled činjenica

11. Dana 22. maja 2007. godine, podnosilac zahteva je podneo imovinski zahtev Kosovskoj agenciji za imovinu (KAI), gde je tražio ponovni posed nad parcelama broj 474 i 475 u ukupnoj izmerenoj površini od 00.43.44 m², koje se nalaze u selu Miloševo, Obilić, u mestu zvanom Više Sela, upisane sa posedovnim listu br. 75.
12. Dana 11. juna 2013. godine, Komisija za imovinske zahteve Kosova (u daljem tekstu: KIZK) je odlukom KPCC/D/A/204/2013 odbila imovinski zahtev zbog nedostatka nadležnosti.
13. Dana 20. februara 2014. godine, podnosilac zahteva je uložio žalbu Žalbenom veću protiv navedene odluke.
14. Dana 19. februara 2016. godine, Žalbeno veće je presudom GSK-KPA-A97/2014 odbacio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva i potvrdio odluku KIZK-a od 11. juna 2013. godine.
15. Relevantni deo presude Žalbenog veća glasi:

“...U smislu člana 3.1 Zakona br. 03/L-079, KIZK je nadležna da reši svojinske zahteve u imovinske zahteve koji su "direktno povezani ili rezultiraju iz oružanog sukoba koji se dogodio između 27. februara 1998. i 20. juna 1999. godine". To znači da je okvir ispitivanja KAI da proveri sledeće elemente: ko je posedovao imovinu u zahtevu pre 27. februara 1998. godine, ko trenutno poseduje imovinu, kada i iz kojeg razloga je izgubljen posed između perioda od 27. februara 1998. do 20 juna, 1999. godine. Ako Komisije nađe da je do gubitka imovine došlo ranije ili nakon gore navedenih datuma, ili ako gubitak poseda nije povezan sa oružanim sukobom, ista odbacuje imovinski zahtev u smislu člana 11.4(b) Zakona br. 03/L-079.

“...Posto smo došli do zaključka da niti žalilac a ni njegova braća ili sestra nisu koristili imovinu u zahtevu nakon 1995. godine. Vrhovni sud smatra da imovinski zahtev spada van okvira nadležnosti KIZK. Pitanje da li kupoprodajni ugovor

zaključen od strane brata žalioca u 1995. godine može imati pravni efekat je veoma beznačajno na rezultate postupka pred ovim Sudom, pošto navodi podneti od strane samih stranaka pripadaju kategoriji sporova koji se trebaju rešiti od strane nadležnog građanskog suda. Ispitivanje ostalih elemenata koji se odnose na sticanje imovinskog prava spadaju van okvira nadležnosti KIZK.

“...Kao posledica toga, pošto žalilac nije dokazao da je imao posed nad imovinom u zahtevu u periodu između 27. februara 1998. i 20. juna 1999. godine, da je isti izgubio posed usled sukoba, Vrhovni sud smatra da se žalba treba odbiti kao neosnovana“.

Navodi podnosioca

16. Podnosilac zahteva tvrdi da su mu povređena prava i slobode garantovane članovima 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 32. [Pravo na pravno sredstvo], 46. [Zaštita imovine] i članom 54. [Sudska zaštita prava] Ustava, kao i članovima 6. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i 13. [Pravo na delotvorni pravni lek] EKLJP.
17. Podnosilac se žali na „nedostatak mehanizma, odnosno odsustvo njihove primene, povodom gubitka imovine od juna 1999.godine, i koja su bila dovela do povrede njenih Ustavom zajamčenih prava kao što je navedeno u ovoj predstavi. Takođe, podnosilac se žali jer smatra da nadležni organi nisu na pravilan i zakonit način postupali povodom njegovog zahteva“.
18. On posebno tvrdi da je Žalbeno veće pogrešno odlučilo kada je utvrdilo da njegov slučaj ne potpada pod jurisdikciju KAI-a. Štaviše, podnosilac zahteva takođe tvrdi da Žalbeno veće nije u potpunosti i na pravno valjan način potvrdilo iznete dokaze.
19. On naglašava da: „Prvo je njegov zahtev bio odbačen uz tvrdnju da ne spada u nadležnost KIA jer je imovina još pre rata bila van njegovog poseda. Podnosilac je u sudskom postupku dokazivao da je ovu imovinu slobodno uživao sa ostalim suvlasnicima sve do juna 1999.godine. Nikakav ugovor o otuđenju imovine nije zaključen. Dokazi koje priložila protivna strana su suprotni zdravom razumu i očito su krivotvoreni. Sud nije na pravno valjan način i potpuno razmotrio navode podnosioca. Takođe, Sud nije u dokaznom postupku uradio proveru verodostojnosti potpisa i drugih okolnosti koje se tiču ugovora koji je priložen kao ključni dokaz“.
20. Podnosilac navodi da je njegovo pravo na obrazloženu sudsku odluku povređeno zato što „Presuda ne sadrži dovoljno obrazložene stavove o razlozima zbog kojih sudovi nisu ispitali dokaze iznete od strane podnosioca, a koji su bili od značaja u smislu preduslova garancije za donošenje ispravne odluke. Sa druge strane, ukazuju na proizvoljnost u potvrđivanju stava o nedostatku mogućnosti provere dokumentacije i nedovoljnu osnovanost tako iznetih stavova i odluka, te samim tim upućuju na arbitrarnost“.
21. On, dalje, smatra “... da je došlo do povrede prava na pristup sudu na način da u sprovedenom postupku nije došlo do razmatranja o suštini povrede prava usled navodne nemogućnosti provere verodostojnosti priložene dokumentacije, ali i faktičke i pravne prirode korišćenja sporne imovine sve do juna 1999. godine.”
22. Podnosilac zahteva takođe osporava “tumačenje Komisije i Suda da je sporen nepokretnosti dovoljno otuđio odnosno izgubio posed pre ratnih sukoba 1998/99. godine.” Samo obrazloženja žalbene odluke je dvosmisleno i nejasno. Najpre, ne sadrži relevantne razloge, kriterijume ; dokaze koji su bili odlučujući valjani da se može smatrati da je navodni ugovor verodostojan i da je podnosilac izgubio posed 1995.godine. Ovakvim postupanjem Komisija je postupila suprotno svojoj zakonskoj

obavezi i načelu pravilnosti, u smislu da je propustila da objasni na jasan i nedvosmislen način pravnu prirodu navodnog ugovora, i dokaze podnosioca da je do juna 1999.godine ulivao svoju imovinu“.

Prihvatljivost zahteva

23. Sud će prvo ispitati da li je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti propisane Ustavom, dalje predviđene Zakonom i utvrđene Poslovnikom.
24. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način..

(...)

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.”

25. Sud se poziva na član 49. [Rokovi], koji propisuje: *“Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku”.*
26. Sud smatra da je podnosilac zahteva ovlašćena strana. Pored toga što je zahtev podnet u skladu sa propisanim rokom, podnosilac zahteva je iscrpeo sva pravna sredstva.
27. Sud se, dalje, poziva na član 48. Zakona [Tačnost podneska], koji propisuje:

Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.

28. Sud primećuje da je podnosilac zahteva pojasnio koji je akt javnog organa predmet osporavanja i koje je pravo navodno povređeno kao što je predviđeno članom 48. Zakona. S tim u vezi, Sud mora takođe utvrditi da li je podnosilac zahteva potkrepio svoje tvrdnje u skladu sa članom 48. Zakona i kao što je dalje navedeno u pravilu 36 (1) (d) i (2) (b) i (d) Poslovnika.
29. Dakle, Sud se dalje poziva na pravilo 36 [Kriterijum o prihvatljivosti] (1) (d) i (2) (b) i (d) Poslovnika, koje navodi:

(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:

[...]

(d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.”

(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:

[...]

(b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju ustavnih prava.

[...]

(d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepio svoju tvrdnju.

30. Na osnovu gore navedenih razmatranja u pogledu uslova prihvatljivosti, Sud sada mora utvrditi da li je zahtev podnosioca *prima facie* opravdan i da li je potkrepio svoje tvrdnje u skladu sa članom 48. Zakona i pravilom 36 (2) (b) i (d) Poslovnika.

31. S tim u vezi, Sud primećuje da je suština zahteva da se podnosilac zahteva ne slaže sa nalazima sudova u pogledu vremena kada je izgubio činjenično posjedovanje svoje nekretnine.
32. Sud podseća da u skladu sa članom 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava *“Osnovna prava i slobode zagarantovana ovim Ustavom se tumače u saglasnosti sa sudskom odlukom Evropskog suda za ljudska prava”*.
33. U tom smislu, Sud ponavlja da Evropski sud za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLjP) utvrđuje *“da je uloga redovnih sudova da tumače i primenjuju relevantna pravila procesnog i materijalnog prava”*. Vidi: *mutatis mutandis*, slučaj ESLjP *García Ruiz protiv Španije*, br. 30544/96, 21. januar 1999. godine, stav 28.
34. U tom smislu, Sud primećuje da je Žalbeno veće detaljno razmotrilo dokaze i analizu koju je uradila KIZK.
35. Sud primećuje da je Žalbeno veće uzelo u obzir i analiziralo sve tvrdnje koje je podnosilac podneo u svojoj žalbi. Oni su objasnili pitanje nadležnosti KIZK-a i teret dokazivanja koji je postavljen podnosiocu zahteva kako bi potkrepio svoje tvrdnje.
36. Pored toga, Sud ponavlja da nije zadatak Ustavnog suda da se bavi greškama u činjenicama ili zakonu navodno počinjenim od strane redovnih sudova prilikom ocene dokaza ili primene zakona (zakonitost), osim i u meri u kojoj su mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost).
37. Ustavni sud podseća da nije sud za utvrđivanje činjenica i da je tačno i potpuno utvrđivanje činjeničnog stanja u nadležnosti redovnih sudova, dok je uloga Ustavnog suda da osigura poštovanje prava koja garantuje Ustav i drugi pravni instrumenti i stoga, ne može da deluje kao sud četvrtog stepena (vidi: slučaj *Akdivar protiv Turske*, br. 21893/93, ESLjP, Presuda od 16. septembra 1996. godine, stav 65, takođe, vidi: *mutatis mutandis* slučaj K186/11, podnosilac zahteva: *Milaim Berisha*, rešenje o neprihvatljivosti od 5. aprila 2012. godine).
38. Zahtev podnosioca ne ukazuje na to da su redovni sudovi delovali na proizvoljan ili nepravilan način. Nije zadatak Ustavnog suda da zameni svoju ocenu činjenica sa ocenom redovnih sudova i kao opšte pravilo, dužnost tih sudova je da ocene dokaze koji su im dostupni. Ustavni sud može razmotriti samo da li su postupci pred redovnim sudovima uopšteno bili sprovedeni na način da je podnosilac zahteva dobio pravično suđenje (vidi: slučaj *Edwards protiv Ujedinjenog kraljevstva*, br. 13071/87, Izveštaj Evropske komisije o ljudskim pravima od 10. jula 1991. godine).
39. Činjenica da se podnosilac zahteva ne slaže sa ishodom postupka ne može sama po sebi pokrenuti tvrdnju o povredi članova 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 32. [Pravo na pravno sredstvo], 46. [Zaštita imovine], 54. [[Sudska Zaštita Prava] Ustava u vezi sa članovima 6. [Pravo na pravično suđenje] i 13. [Pravo na delotvorni pravni lek] EKLjP (vidi: slučaj *Mezotur-Tiszazugi Tarsulat protiv Mađarke*, br. 5503/02, ESLjP, presuda od 26. jula 2005. godine).
40. U ovim okolnostima, Sud smatra da podnosilac zahteva nije potkrepio, niti je dovoljno opravdao svoju tvrdnju o povredi ljudskih prava i osnovnih sloboda garantovanih Ustavom, a naročito povredu članova 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 32. [Pravo na pravno sredstvo], 46. [Zaštita imovine] i 54. [Sudska zaštita prava] Ustava, kao i članova 6. [Pravo na pravično suđenje] i 13. [Pravo na delotvorni pravni lek] EKLjP, jer činjenice koje je izneo ni na koji način ne pokazuju da su mu redovni sudovi uskratili prava garantovana Ustavom.

41. Dakle, zahtev je očigledno neosnovan na ustavnim osnovama i treba da se proglasi neprihvatljivim kao što je propisano članom 113.7 Ustava, predviđeno članom 48. Zakona i dalje utvrđeno uslovima prihvatljivosti, pravilom 36 (2) (b) i (d) Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud u skladu sa članom 113. 1. i 7. Ustava, članom 48. Zakona i pravilima 36 (2) b) i d) Poslovnika o radu, dana 4. septembra 2017. godine jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20 (4) Zakona i
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Snezhana Botusharova

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI13/17, Podnosilac: Bedri Prishtina i Fahri Bekteshi, zahtev za ocenu ustavnosti presude CA. br. 3442/2016 Apelacionog suda Kosova od 10. oktobra 2016. godine

KI13/17, rešenje o neprihvatljivosti od 4. jula 2017. godine, objavljeno 3. novembra 2017. godine

Ključne reči: individualni zahtev, parnični postupak, pravično i nepristrasno suđenje, očigledno neosnovan

Podnosioci zahteva su od Suda tražili ocenu ustavnosti presude Apelacionog suda, kojom im je odbijeno uvođenje mere bezbednosti u sudskom sporu, u kome su oni bili stranke i pretenduju na pravo svojine na imovini koja je predmet spora pred redovnim sudovima.

Podnosioci su naveli povredu člana 31. Ustava, odnosno prava na pravično i nepristrasno suđenje zbog toga što su redovni pogrešno i nepotpuno utvrdili činjenično stanje, kao i povredu načela jednakosti oružja u postupku, kao jedne od garancija člana 31. Ustava.

Sud je našao da su odluke redovnih sudova bile dovoljno obrazložene i da nisu pokazatelji bilo kakve značajne proizvoljnosti koja bi dovela do povrede Ustava. Sud je dalje u svom rešenju naglasio da nije sud četvrtog stepena i da se ne bavi ocenom činjenica ili eventualnim greškama u zakonu sve dok one kao takve nisu pokazatelj povreda Ustava. U okolnostima slučaja, pošto podnositelji nisu dovoljno potkrepili tvrdnje o povredama Ustava, Sud je proglasio zahtev neprihvatljivim kao očigledno neosnovan.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI13/17

Podnosilac

Bedri Prishtina i Fahri Bekteshi**Zahtev za ocenu ustavnosti presude CA. br. 3442/2016 Apelacionog suda
Kosova od 10. oktobra 2016. godine****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Podnosioci zahteva su: Bedri Prishtina i Fahri Bekteshi iz Prištine (u daljem tekstu: podnosioci zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosioci zahteva osporavaju presudu CA. br. 3442/2016 Apelacionog suda Kosova od 10. oktobra 2016. godine, koju su primili 20. oktobra 2016. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene presude, kojom podnosioci zahteva tvrde da su im povređena prava garantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], članom 24. [Jednakost pred zakonom], članom 46. [Zaštita imovine] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), i članom 1 protokola 1 [Pravo na imovinu] i članom 6. [Pravo na pravično suđenje] Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon), i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 13. februara 2017. godine, podnosioci su podneli zahtev preko pošte Ustavnom sudu (u daljem tekstu: Sud).

6. Dana 20. marta 2017. godine, predsednica Suda je odlukom imenovala sudiju Altaya Suroya za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Almiro Rodrigues (predsedavajući), Selvete Gërzhaliu-Krasniqi i Gresa Caka-Nimani.
7. Dana 12. aprila 2017. godine, Sud je obavestio podnosioc o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Apelacionom sudu.
8. Dana 4. jula 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

9. Dana 8. jula 2016. godine, Osnovni sud u Prištini je rešenjem C. br. 3216/2014 odbio, kao neosnovan, predlog podnosioca zahteva za određivanje mere bezbednosti, kojim su tražili da se zabrani tuženom – protivniku bezbednosti M. Zh., da zaključi bilo kakav ugovor sa trećim licima, da nametne hipoteku ili bilo koji drugi stvarni teret ili obavezu ili da preduzme radnje kojima će promeniti strukturu nepokretnosti koja je predmet imovinskog spora na površini i katastarskim parcelama navedenim u predlogu, do donošenja meritornog mišljenja prema zahtevu tužioca.
10. Neodređenog datuma, na rešenje prvostepenog suda, punomoćnik podnosioca zahteva je uložio žalbu Apelacionom sudu Kosova zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka, pogrešnog i nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja i pogrešne primene materijalnog prava.
11. Dana 10. oktobra 2016. godine, Apelacioni sud u Prištini je rešenjem CA. br. 3442/2016 odbio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva, dok je rešenje Osnovnog suda u Prištini potvrdio.
12. Dana 28. oktobra 2016. godine, podnosioci zahteva su preko svog punomoćnika Kancelariji glavnog državnog tužioca podneli zahtev za zaštitu zakonitosti na gore navedenu presudu Apelacionog suda.
13. Dana 7. novembra 2016. godine, Kancelarija glavnog državnog tužioca je obaveštenjem KMLC. br. 73/16 obavestila pravnog zastupnika podnosioca zahteva da zahtev za zaštitu zakonitosti nije usvojen.

Navodi podnosioca

14. Podnosioci zahteva tvrde da je pravo na pravično i nepristrasno suđenje garantovano Ustavom (član 31) i pravo na pravično suđenje garantovano EKLJP (član 6) povređeno zbog povrede principa jednakosti strana u postupku (jednakost oružja) i to jer dokazi koje su iznele strane nisu jednako razmotreni od strane redovnih sudova i, pored toga, sudske odluke nisu dovoljno obrazložene.
15. Podnosioci zahteva su, takođe, tvrdili da im je pravo na imovinu povređeno kao posledica ovog nepristrasnog sudske postupka, naglašavajući da je činjenično stanje nepotpuno i pogrešno utvrđeno i da je zakon na snazi pogrešno primenjen.

Prihvatljivost zahteva

16. Da bi sudio zahtev podnosioca, Sud prethodno ocenjuje da li su podnosioci zahteva ispunili uslove prihvatljivosti, propisane Ustavom, dalje navedene u Zakonu i utvrđene u Poslovniku.

17. U tom smislu, Sud se poziva na član 113.7 Ustava, koji propisuje:

“Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.”

18. Pored toga, Sud uzima u obzir član 48. Zakona, koji propisuje:

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.”

19. Sud se poziva na pravilo 36 Poslovnika, koje propisuje:

“Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:

(1) (d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.

i

(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:

(d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepeo svoju tvrdnju;

20. Što se tiče gore navedenog, Sud utvrđuje da je zahtev podnet u skladu sa članom 113. Ustava unutar zakonskih rokova koji su propisani članom 49. Zakona i nakon što su iscrpljena pravna sredstva u ovoj fazi sudskog postupka. Međutim, Sud treba da razmotri da li su ispunjeni uslovi propisani u članu 48. Zakona i pravilu 36 Poslovnika.
21. Sud podseća da podnosioci zahteva tvrde povredu stava 1, člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava, jer je osporenim odlukama odbijen zahtev za meru bezbednosti od strane redovnih sudova i kao posledica toga, došlo je i do povrede člana 46. [Zaštita imovine] Ustava.
22. Sud ponavlja da u skladu sa članom 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava *“Osnovna prava i slobode zagarantovana ovim Ustavom se tumače u saglasnosti sa sudskom odlukom Evropskog suda za ljudska prava (ESLjP)”*.

Relevantne ustavne odredbe i odredbe EKLjP-a u vezi sa slučajem kao što su predstavljene od strane podnosilaca

Član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

1. Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.

2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.

[...]

Član 6. EKLjP [Pravo na pravično suđenje]

1. *Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona. Presuda se izriče javno, ali se štampa i javnost mogu isključiti s celog ili s dela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne bezbednosti u demokratskom društvu, kada to zahtevaju interesi maloletnika ili zaštita privatnog života stranaka, ili u meri koja je, po mišljenju suda, nužno potrebna u posebnim okolnostima kada bi javnost mogla da naškodi interesima pravde.*

2. *Svako ko je optužen za krivično delo smatraće se nevinim sve dok se ne dokaže njegova krivica na osnovu zakona.*

[...]

Član 46. [Zaštita imovine]

1. *Garantuje se pravo na imovinu.*

2. *Korišćenje imovine je regulisano zakonom, u skladu sa javnim interesom.*

3. *Niko se ne može arbitrarno lišiti lične imovine. Republika Kosovo ili javne vlasti Republike Kosovo mogu izvršiti eksproprijaciju imovine ako je ista u skladu sa zakonom, ako je neophodna ili adekvatna za postizanje javnih ciljeva ili podržavanje javnog interesa, a za koju se vrši neposredna adekvatna kompenzacija licu ili licima, imovina kojih se eksproprijira.*

23. Tokom razmatranja tvrdnji o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje, Sud ocenjuje da li je sudski postupak u celosti bio pravičan i nepristrasan kao što je propisano članom 31. Ustava (vidi: između ostalog *mutatis mutandis Edwards protiv Ujedinjenog kraljevstva*, 16. decembra 1992. godine, str. 34, serija A br. 247 i B . *Vidal protiv Belgije*, 22. aprila 1992. godine, str. 33, Serija A br. 235).
24. Što se tiče gore navedenog, Sud utvrđuje da su podnosioci zahteva tražili da se oceni da li je član 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP povređen rešenjem CA. br. 3442/2016 Apelacionog suda, kojim je odbijena, kao neosnovana, žalba podnosioca zahteva u vezi sa primenom mere bezbednosti za imovinu koja je inače predmet imovinskog spora između podnosioca zahteva i suprotnih strana u tom postupku i za koju još uvek nema konačne odluke u vezi sa glavnim sporom.
25. U vezi sa gore navedenim, Sud podseća da je Osnovni sud u Prištini rešenjem C. br. 3216/17 od 8. jula 2016. godine odbio predlog podnosioca zahteva za primenu mere bezbednosti protiv protivpredlagača, dok je u tački II ovog rešenja Osnovni sud poništio raniju odluku ovog suda za primenu privremene mere protiv protivpredlagača SHKP „Viva“ uvedene 12. decembra 2014. godine.
26. Opravdavajući gore navedeno rešenje, Osnovni sud je, između ostalog, naglasio: „Prema članu 297 Zakona o Parničnom Postupku, predviđeno je da "Mere sigurnosti može se odrediti ukoliko predložnik mere sigurnosti čini verodostojnim postojanje zahteva ili njegovog subjektivnog prava, ili ako postoji opasnost da bez uvođenja takve mere suprotnoj stranci može se onemogućiti ili vidno otežati realizaciju svog zahteva, posebno otuđenjem svoje imovine, pokrivanjem iste, ili bi na neki drugi način mogao promeniti postojeće stanje stvari, ili bi na bilo koji drugi način mogao negativno uticati na pravo predlagača mere sigurnosti“.

27. Osnovni sud je u nastavku obrazložio: „*Dokazi koji su navedeni od strane predlagača mere sigurnosti, su protivrečne, da bi podržale njegov zahtev, i na bilo koji na način ne čine poverljivim postojanje zahteva ili njegovo subjektivno prava*“.
28. Apelacioni sud je nakon razmatranja uložene žalbe obrazložio: „*Procenom osporenih tvrdnji i postupka, koji se izvršen u vezi sa uvođenjem mere sigurnosti, ovaj sud je procenio da je prvostepeni sud sa ispravnom primenom ZPP, kojom su se ispunili uslovi za uvođenje mere sigurnosti, doneo presudu koja je predstavljena u dispozitivu. To je zato što uvođenje mere sigurnosti podrazumeva suštinsku činjenično stanje na nivo pouzdanosti da postoji opasnost da će okrivljeni onemogućiti ispunjenje ili će značajno otežati izvršenje zahteva*“.
29. U nastavku, u rešenju je takođe naglasio: „*To podrazumeva da se dokazi administriraju samo oko uvođenja mere sigurnosti a pre svega se ne iscede svi dokazi, jer bi to značilo da se činjenično stanje razmotrilo u celini, odnosno da je postupak zreo za pravičnu odluku, stoga ovaj sud nije posebno obrazložio tvrdnje koje se bave temom zahteva, jer će to biti rešeno prema glavnom predmetu*“.
30. Sud u nastavku utvrđuje da podnosioci zahteva, iako su priložili zahtevu obaveštenje Kancelarije glavnog državnog tužioca KLC 73/16, oni ga nisu ni osporili niti tvrdili neku ustavnu povredu ovim pravnim aktom, stoga, Sud neće oceniti saglasnost ovog akta sa Ustavom.
31. Sud podseća da je Apelacioni sud odbio žalbu podnosilaca zahteva protiv rešenja Osnovnog suda i shodno tome, odbio i zahtev za uvođenje mere bezbednosti koji su tražili podnosioci zahteva.
32. S tim u vezi, Sud primećuje da nije zadatak Ustavnog suda da se bavi greškama u činjenicama ili zakonu koje su navodno počinili redovni sudovi prilikom ocene dokaza ili primene zakona (zakonitosti), osim i u meri u kojoj su mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost). U stvari, uloga redovnih sudova je da tumače i primenjuju relevantna pravila procesnog i materijalnog prava. (Vidi: *mutatis mutandis*, presudu Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: ESLJP) od 21. januara 1999. godine, *Garcia Ruiz protiv Španije*, br. 30544/96, stav 28).
33. U vezi sa gore navedenim, Sud primećuje da su Osnovni sud i Apelacioni sud ocenili činjenično stanje slučaja i rešili u celosti tvrdnje podnosilaca zahteva u vezi sa njihovim zahtevom i dali su obrazloženje zasnovano na zakonu vezano sa pokrenutim tvrdnjama.
34. Sud isto tako primećuje da su podnosiocima zahteva pružene mogućnosti da budu aktivni u svim fazama postupka i oni su takođe iscrpili pravno sredstvo žalbe, dakle, iz aspekta ustavnosti, Sud ne utvrđuje da su sudske odluke proizvoljne ili su pokazatelj povrede nekog prava garantovanog Ustavom.
35. U okolnostima slučaja, uloga Ustavnog suda je da osigura saglasnost sa pravima garantovanim Ustavom i drugim pravnim instrumentima. Dakle, Ustavni sud ne može da deluje kao „sud četvrtog stepena“ (vidi: presudu ESLJP od 16. septembra 1996. godine, *Aktivar protiv Turske*, br. 21893/93, stav 65, vidi: takođe, *mutatis mutandis* slučaj KI86/11, podnosilac zahteva: *Milaim Berisha*, rešenje o neprihvatljivosti od 5. aprila 2012. godine).
36. Imajući u vidu činjenicu da sudski postupak u vezi sa pitanjem utvrđivanja naslova imovine još uvek nije okončan, već je odlučeno samo vezano sa traženom merom bezbednosti, Sud u ovoj fazi ne može da oceni tvrdnju o eventualnoj povredi prava na imovinu prema članu 46. Ustava.

37. Kao rezime, Sud smatra da podnosioc zahteva ništa ne sprečava ništa da nakon okončanja sudske postupka u celosti eventualno podnesu novi zahtev Ustavnom sudu, ali u ovoj fazi postupka, u vezi s predmetom zahteva, oni nisu podneli dokaze, činjenice i argumenti koji pokazuju da su postupci pred Apelacionim sudom na neki način predstavljali ustavnu povredu njihovih prava garantovanih Ustavom, odnosno prava na pravično i nepristrasno suđenje i prava na zaštitu imovine i shodno tome, nisu dovoljno potkrepili dokazima svoje tvrdnje.
38. Sud, na osnovu gore navedenih ocena, utvrđuje da je zahtev u vezi sa tvrdnjama o povredi člana 31. Ustava, člana 6. EKLJP i člana 46. Ustava, u obliku na koji su ga podneli podnosioci zahteva očigledno neosnovan na ustavnim osnovama i shodno tome, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 48. Zakona i pravilom 36 (1) (d) i (2) (d) Poslovnika, proglašava se neprihvatljivim.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 47. Zakona i pravilima 36 (1 i 2) (d) i 56 (b) Poslovnika, 4. jula 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI OVU odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Altay Suroy

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI121/16 podnositeljka zahteva: Vera Otešević, ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda Republike Kosovo Rev. br. 123/16 od 6. juna 2016. godine

KI121/16, odluka o odbijanju zahteva, usvojena 4. aprila 2017. godine, objavljena 9. novembra 2017. godine

Ključne reči: individualni zahtev, civilni postupak, pravo na pravično i nepristrasno suđenje, odgovornost države, zaštita imovine, imovinska prava

Podnositeljka zahteva je tvrdila da je njena ovlašćena zastupnica protiv njene volje i bez njenog znanja postupila protiv njenih interesa u odnosu na tuženog R. M. Podnosilac zahteva samo pominje osporene odluke, kojima tvrdi da su joj povređena prava garantovana Ustavom i Međunarodnim konvencijama.

Sud smatra da zahtev podnositeljke nije ispunio proceduralne uslove za dalje razmatranje, jer nije kompletiran pratećim dokumentima, kao što je propisano u članu 22.4 Zakona i pravilima 29 (2) (h), 32 (5) Poslovnika o radu. Stoga, Sud zaključuje da zahtev treba da se odbije po kratkom postupku.

ODLUKA O ODBIJANJU ZAHTEVA

u

slučaju br. KI121/16

Podnosilac

Vera Otešević**Ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda Republike Kosovo Rev. br. 123/16 od 6. juna 2016. godine****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnela Vera Otešević (u daljem tekstu: podnositeljka zahteva), trenutno sa prebivalištem u Danilovgradu, Republika Crna Gora.

Osporena odluka

2. Podnositeljka osporava rešenje Vrhovnog suda Republike Kosovo Rev. br. 123/16 od 6. juna 2016. godine, rešenje Apelacionog suda Republike Kosovo Ca. br. 1251/2015 od 20. aprila 2015. godine i presudu Osnovnog suda u Đakovici P. br. 26/13 od 5. septembra 2013. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti osporenih odluka, kojima su navodno povređena prava garantovana članovima 22. [Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata], 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] i 58. [Odgovornosti države] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), kao i članom 1 Protokola 1 Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članovima 22. i 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekst: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 20. oktobra 2016. godine, podnositeljka je podnela zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
6. Dana 14. novembra 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Selvete Gërzhaliu-Krasniqi za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Almiro Rodrigues (predsedavajući), Ivan Čukalović i Arta Rama-Hajrizi.
7. Dana 23. decembra 2016. godine, Sud je obavestio podnositeljku o registraciji zahteva i zahtevao od pomenute da kompletira zahtev sa relevantnom dokumentacijom.
8. Dana 3. februara 2017. godine, podnositeljka zahteva je dostavila Sudu dodatnu dokumentaciju. Međutim, navedenoj dokumentaciji nisu priložene fizičke kopije osporenih odluka.
9. Dana 4. aprila 2017. godine, Veće za razmatranje je razmatralo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno preporučilo Sudu odbijanje zahteva po kratkom postupku.

Pregled činjenica

10. Podnositeljka zahteva je samo tekstualno navela osporene odluke, kojima su joj navodno povređena prava zagarantovana Ustavom i međunarodnim konvencijama. Međutim, odluke koje podnositeljka navodi nisu priložene zahtevu.

Navodi podnosioca zahteva

11. Podnositeljka zahteva tvrdi da je njena ovlašćena zastupnica protiv njene volje i bez njenog znanja postupila protiv njenih interesa u odnosu na tuženog R. M. Kao rezultat toga navodi da je *“prvostepeni sud doneo nezakonitu presudu koja se pobija ovom žalbom”*.
12. Štaviše, podnositeljka zahteva tvrdi da:

“Prvostepeni sud treba da mi formalno, zakonski treba da uruči pobijano presudu, i da na takvo omogućava meni pravo na žalbu.

(...)

Ako je prvostepena presuda bila nezakonita, koju radnju nije smela moja punomoćnica da preduzima a da prvostepeni sud nije smeo da dozvoli takvo NEDOZVOLJENO RASPOLAGANJE MOJE PUNOMOĆNICE, koja me je zloupotrebila. Kada sud primećuje da punomoćnik radi na štetu vlastodavca, dužan je da upoznaje vlastodavca. Ovim sam ja povređena i u pogledu mojih ustavnih prava, pravo na povredu imovine, svojine, jer moja punomoćnica postupila suprotno mom interesu. No, Apelacioni. sud ove navode nije tretirala.

(...)

Rešenje Apelacionog suda Kosova je nezakonito i totalno apsurdno. U svim proceduralnim zakonima i u Zakonu o parničnom postupku Kosova postoji odredba kojom se propisuje na koji način se uručuju pismena, presude i druge odluke koje su vezane se sa rokovima.

(...)

Pismena nisu mu uručena na mom jeziku. Ja sam glavni subjekat postupka. Nije moj punomoćnik. I ta povreda čini postupak i sudjenje neustavnim, povređuje pravo na fer i pošteno sudjenje, tj. Pravo na pravično sudjenje. Molim sud da mi uvažava ovu ustavnu žalbu kao osnovanu.”

Prihvatljivost zahteva

13. Sud prvo ispituje da li zahtev ispunjava uslove prihvatljivosti, koji su utvrđeni Ustavom i dalje obrazloženi Zakonom i Poslovnikom.
14. Sud se poziva na sledeće odredbe Zakona:

Član 22.4 [Procesuiranje podnesaka]

“4. Ukoliko podnesak ... nije ... kompletan, sudija izvestilac o tom informiše stranku i određuje rok od najviše petnaest (15) dana za... dopunu podneska (...).”

15. Osim toga, Sud se poziva i na pravilo 29 (2) [Podnošenje podnesaka i odgovora] i pravilo 32 (5) [Povlačenje, odbijanje i odbacivanje zahteva] Poslovnika, koja propisuju:

29 (2) “Podnesak takođe uključuje sledeće:

[...]

(h) Dodatna dokumenta i informacije.

[...]”

32 (5) “ Sud može po kratkom postupku odbiti podnesak ako je nepotpun ili nejasan, uprkos zahtevima Suda prema stranci da dopuni ili razjasni podnesak (...).”

16. Sud podseća da podnositeljka zahteva tvrdi da su redovni sudovi povredili njena prava garantovana Ustavom i međunarodnim konvencijama, iz gore iznetih razloga.
17. Sud, na osnovu člana 22.4 Zakona je zahtevao od podnositeljke da dostavi osporenu odluku i ostale odluke redovnih sudova.
18. Međutim, nakon isteka roka Sud je primio samo neka dokumenta, ali ne i fizičke kopije osporenih odluka, čiju ustavnost bi mogao oceniti tek nakon što bi se ispunili uslovi predviđeni Ustavom, Zakonom i Poslovnikom.
19. Sud smatra da ne mogu uzeti u obzir tvrdnje podnositeljke bez pratećih dokumenata i materijalnih dokaza, shodno članu 22.4 Zakona i pravilima 29 (2) (h) i 32 (5) Poslovnika (vidi: odluku Ustavnog suda, u slučaju KIo3/15, podnosilac *Hasan Begiri*, od 13. maja 2015. godine, paragrafi 14, 15, 17, 19, 20 i 21).
20. Sud, dalje, smatra da podnositeljka nije pokazala *prima facie* slučaj kako bi Sud mogao oceniti ispunjavanje svih uslova proceduralne prihvatljivosti.
21. Osim toga, Sud naglašava da nije sud za nalaženje činjenica i da teret odgovornosti snosi podnositeljka, jer nije uspeła da ispuni proceduralne kriterijume predviđene Ustavom, Zakonom i Poslovnikom.
22. Kao rezime, Sud smatra da zahtev podnositeljke ne ispunjava proceduralne uslove za dalje razmatranje, jer zahtev nije kompletiran sa propratnom dokumentacijom, kao što je predviđeno članom 22.4 Zakona i pravilima 29 (2) (h), 32 (5) Poslovnika.
23. Stoga, Sud zaključuje da se zahtev mora odbiti po kratkom postupku.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113. (7) Ustava, članom 20. Zakona i pravilom 32 (5) Poslovnika, dana 4. aprila 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA ODBIJE zahtev po kratkom postupku;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona i
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Selvete Gërxhaliu-Krasniqi

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI29/16, Podnosilac: Afërdita Gashi-Sinanaj, ocena ustavnosti presude Rev. br. 236/2015 Vrhovnog suda Kosova od 5. oktobra 2015. godine

KI29/16, rešenje o neprihvatljivosti od 6. novembra 2017. godine, objavljeno 15. novembra 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, parnični postupak, očigledno neosnovan zahtev*

Podnositeljka je podnela zahtev Sudu, kojim je tražila ocenu ustavnosti presude Vrhovnog suda Kosova Rev. br. 236/2015 od 5. oktobra 2015. godine. Tvrdila je povredu članova 31. i 46. Ustava, navodeći, između ostalog, da joj je osporenim odlukom, ali i ostalim sudskim odlukama povređeno pravo na pravično i nepristrasno suđenje, kao i da je lišena imovine, koju je, po njenim rečima, stekla važećim pravnim poslom, odnosno potpuno pravilnim ugovorom o kupoprodaji, koji je kao takav overen pred Osnovnim sudom u Prištini, a takođe i u katastarskoj službi je izvršila prenos kupljene imovine na svoje ime.

Sud je našao da navodi podnositeljke o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje nisu bili dovoljno potkrepljeni kako bi Sud zaključio da su sudske odluke pokazatelj povrede prava podnositeljke zahteva zaštićenih Ustavom. S druge strane, Sud je utvrdio da su presuda Vrhovnog suda i sudske odluke nižestepenih sudova odgovorile na sva pitanja koja je pokrenula podnositeljka i da su razmotrile i pitanje prethodnog ugovora između trećih strana koji je kao predmet imao istu imovinu, a koji je kasnije poslužio kao pravni osnov za donete sudske odluke koje osporava podnositeljka zahteva. U takvim okolnostima slučaja, Sud je utvrdio da nije došlo do povrede člana 31. Ustava, a samim tim ni do povrede člana 46. (pravo na imovinu), te ja na osnovu svoje konsolidovane pravne prakse u ovakvim slučajevima, proglasio zahtev neprihvatljivim kao očigledno neosnovan.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI**u****slučaju br. KI29/16**

Podnosilac

Afërdita Gashi-Sinanaj**Ocena ustavnosti presude Rev. br. 236/2015 Vrhovnog suda Kosova
od 5. oktobra 2015. godine****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnela Afërdita Gashi-Sinanaj iz Prištine (u daljem tekstu: podnositeljka zahteva).

Osporena odluka

2. Podnositeljka zahteva osporava presudu Rev. br. 236/2015 Vrhovnog suda Kosova od 5. oktobra 2015. godine, koju je primila 18. novembra 2015. godine.

Predmetna stvar

3. Podnositeljka zahteva traži ocenu ustavnosti osporene presude, kojom tvrdi da joj je povređeno pravo na pravično i nepristrasno suđenje i pravo na imovinu (član 31, odnosno član 46. Ustava).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon), i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Kosova (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 11. februara 2016. godine, podnositeljka je putem pošte podnela zahtev Ustavnom sudu (u daljem tekstu: Sud).

6. Dana 14. marta 2016. godine, predsjednica Suda je odlukom imenovala sudiju Ivana Čukalovića za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Arta Rama-Hajrizi i Gresa Caka-Nimani.
7. Dana 11. oktobra 2016. godine, Sud je obavestio podnositeljku o registraciji zahteva i dostavio Vrhovnom sudu kopiju zahteva.
8. Dana 30. maja 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrio izveštaj sudije izvestioca i iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti.

Pregled činjenica

9. Dana 17. novembra 2011. godine, Opštinski sud u Prištini je doneo presudu C. br. 610/2010 kojom je usvojio, kao osnovan, tužbeni zahtev tužioca SH.H. i potvrdio da mu pripada pravo na korišćenje imovine-parcele u Prištini, zasnivajući se na ugovoru o kupoprodaji VR. br. 2712/2000 od 10. oktobra 2000. godine zaključenim između njega kao kupca i advokata H.S. koji je s punomoćjem zastupao SH.A. (sada pokojnog) koji je bio vlasnik nepokretnosti.
10. Gore navedenom presudom u tački III, sud je utvrdio da je ništavan ugovor o kupoprodaji zaključen i overen u Opštinskom sudu u Prištini 25. aprila 2001. godine između supruge vlasnika SH.A., sada pokojnog, u svojstvu prodavca, koja je tvrdila da je vlasnica iste parcele na osnovu nasledstva prema rešenju T. br 69/2001 od 23. marta 2001. godine i podnositeljke zahteva u svojstvu kupca.
11. Dana 9. decembra 2013. godine, podnositeljka zahteva i SH.A. su izjavili žalbu Okružnom sudu u Prištini zbog: a) povrede odredaba parničnog postupka i b) pogrešne primene materijalnog prava.
12. Dana 3. marta 2015. godine, Apelacioni sud Kosova je presudom AC. br. 3055/12 odbio, kao neosnovanu, žalbu podnositeljke zahteva i potvrdio presudu prvostepenog suda.
13. Dana 24. aprila 2015. godine, podnositeljka zahteva je podnela Vrhovnom sudu Kosova zahtev za reviziju zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primene materijalnog prava.
14. Dana 5. oktobra 2015. godine, Vrhovni sud Kosova je presudom Rev. br. 236/2015 odbio, kao neosnovan, zahtev podnositeljke za reviziju.

Navodi podnosioca

15. Podnositeljka zahteva je tvrdila da uopšte nije znala da je pokrenuta civilna tužba protiv nje, da nije uopšte učestvovala u prvostepenom suđenju, dok je dalje istakla da Apelacioni sud i Vrhovni sud nisu uspeali da pravično ocene glavnu činjenicu ovog procesa koja je pravna radnja punomoćnika (advokata) da zaključi ugovor o kupoprodaji na ime opunomoćnika skoro godinu dana nakon što je davalac punomoćja (vlasnik parcele za koju je sproveden spor) preminuo.
16. Podnositeljka zahteva dodatno tvrdi da je na potpuno legitiman način postala vlasnica osporene nepokretnosti, istu je bez ikakvog ometanja registrovala u zemljišnim knjigama i uzela u posed. Prema njenim rečima, sudskim odlukama su očigledno povređeni članovi 31. i 46. Ustava.

Prihvatljivost zahteva

17. Da bi sudio u vezi sa zahtevom podnositeljke, Sud prvo ocenjuje da li je podnositeljka zahteva ispunila uslove prihvatljivosti propisane Ustavom i Zakonom o Ustavnom sudu i dalje precizirane u Poslovniku Suda.

18. S tim u vezi, Sud se poziva na član 113.7 Ustava, gde se propisuje:

“Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.”

19. Pored toga, Sud uzima u obzir član 48. Zakona o Ustavnom sudu u vezi sa tačnošću zahteva, koji propisuje:

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.”

20. Sud, takođe, uzima u obzir pravilo 36 Poslovnika, gde se propisuje:

(1) *“Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:*

(...)

(d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.

(b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju ustavnih prava.”

21. Na osnovu gorenavedenog, Sud utvrđuje da je podnositeljka podnela individualni zahtev nakon što je iscrpela sva pravna sredstva na raspolaganju i u roku koji je propisan u članu 49. Zakona. Stoga, Sud će razmotriti meritum slučaja u odnosu na pokrenute tvrdnje o ustavnim povredama.

22. Sud podseća da član 53. Ustava obavezuje Ustavni sud da se *“Osnovna prava i slobode zagarantovana ovim Ustavom tumače u saglasnosti sa sudskom odlukom Evropskog suda za ljudska prava”*. Stoga, tokom razmatranja slučaja ova praksa će se uzeti u obzir.

23. U smislu tvrdnji pokrenutih u zahtevu, Sud utvrđuje da je podnositeljka zahteva osporila presudu Rev. br. 236/2015 Vrhovnog suda Kosova od 5. oktobra 2015. godine, koja je bila končana odluka, naglašavajući da joj je povređeno pravo na pravično i nepristrasno suđenje i pravo na imovinu, koja su garantovana Ustavom Kosova i koja u relevantnom delu za slučaj imaju sledeći sadržaj.

Član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

1. *Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.*

2. *Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.*

[.....]

Član 46. [Zaštita imovine]

1. *Garantuje se pravo na imovinu.*

2. *Korišćenje imovine je regulisano zakonom, u skladu sa javnim interesom.*

3. *Niko se ne može arbitrarno lišiti lične imovine. Republika Kosovo ili javne vlasti Republike Kosovo mogu izvršiti eksproprijaciju imovine ako je ista u skladu sa zakonom, ako je neophodna ili adekvatna za postizanje javnih ciljeva ili podržavanje javnog interesa, a za koju se vrši neposredna adekvatna kompenzacija licu ili licima, imovina kojih se ekspropriše.*

[.....]

24. Tokom razmatranja tvrdnji o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje, Sud ocenjuje da li je sudski postupak u celosti bio pravičan i nepristrasan kao što je i propisano u članu 31. Ustava (vidi: između ostalog *mutatis mutandis Edwards protiv Ujedinjenog kraljevstva*, 16. decembar 1992. godine, str. 34, serija A br. 247 i B. *Vidal protiv Belgije*, 22. april 1992. godine, str. 33, serija A br. 235).
25. Iako je Sud u presudama redovnih sudova primetio nekoliko ponovljenih grešaka, kao na primer: datum overe ugovora o kupoprodaji koji je zaključen između podnositeljke zahteva i SH.A., negde je naveden 25. april 2014. godine, a negde 25. januar 2014. godine; ili u sudskim odlukama različitih stepena su pomešana imena strana u postupku. Sud, međutim, naglašava da u principu nema dužnost da se bavi greškama u činjenicama ili zakonu počinjenim od strane redovnih sudova, osim i u meri u kojoj su takve greške mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (Vidi: *Garcia Ruiz protiv Španije*, predstavka br. 30544/96 [VV], presuda od 21. januara 1999. godine, stav 28). U tom smislu, ustavna kontrola sudskih odluka je ograničena samo u cilju zaštite ustavnih prava pojedinca.
26. Što se tiče gorenavedenog, Sud primećuje da je podnositeljka zahteva tvrdila da presudom Vrhovnog suda u vezi sa revizijom, ali i drugim presudama redovnih sudova, nisu ispoštovane garancije iz člana 31. Ustava, jer nije obavestena o sudskom postupku pokrenutom protiv nje i shodno tome, nije učestvovala na suđenju prvostepenog suda i zbog nedovoljnog obrazloženja sudskih odluka o ključnim činjenicama, jer redovni sudovi nisu jasno uspeali da objasne ključni element procesa utvrđivanja ugovora o kupoprodaji u Opštinskom sudu u Prištini od strane opunomoćenog advokata, koji je koristio punomoćje skoro godinu dana nakon smrti davaoca punomoćja.
27. U tom smislu, Sud konstatuje da je Opštinski sud u Prištini u svojoj presudi C. br. 610/2010 u delu obrazloženja, istakao: „*Pokojni Shemsi Agushi je dao punomoćje advokatu H.S. iz Prištine za prodaju sporne nepokretnosti, koje je registrovano pod brojem 5/99 dana 10.02.1999. godine u Opštinskom sudu u Prištini, nakon čega je pokojni Sh.A. preminuo 14.12.1999. godine u Prištini. Nakon smrti Sh.A., tužilac je zaključio ugovor o kupoprodaji sporne nepokretnosti sa zastupnikom Sh.A., koji je overen u sudu pod brojem VR. br. 2712/2000 od 10.02.2000. godine.*”
28. Opštinski sud je, dalje, obrazložio: „*Tužena je (supruga pokojnog Sh.A.) nakon smrti Sh.A. razmotrila nasledstvo i na osnovu rešenja T. br. 69/2001 od 23.03.2001. godine je proglašena naslednicom i ovu nepokretnost je prodala Afërditi Gashi iz Prištine ugovorom Vr. br. 2172/2001 od 15.01.2001. godine i predala joj u posed i korišćenje.*”

29. Što se tiče pitanja važenja punomoćja i njegovog korišćenja od strane advokata nakon smrti davaoca punomoćja, sud je obrazložio: *“Nakon što je pokojni Sh.A. preminuo 14.12.1999. godine, a tužilac je na osnovu punomoćja, datog 10.02.1999. godine, overio potpise u ugovoru u Opštinskom sudu u Prištini VR. br. 2712/2000 od 10.02.2000. godine, dakle, kada Sh. A. više nije bio živ, u smislu odredbe člana 94, stav 3 ZOO, ovo punomoćje prestaje prestankom pravnog lica, odnosno smrću lica koje ga je dalo, osim ako se započeti posao ne može prekinuti bez štete po pravne sledbenike ili ako punomoćje važi i za slučaj smrti davaoca, bilo po njegovoj volji, bilo s obzirom na prirodu posla.”*
30. Apelacioni sud je, odbijajući žalbu podnositeljke zahteva, presudom AC. br. 3055/12, usvojio u celosti ocenu prvostepenog suda i između ostalog, u presudi naglasio: *“U ovom pravno, parničnom stanju, ovaj sud je ocenio zaključak prvostepenog suda i utvrdio da je isti pravičan i osnovan, da je zasnovan na izvedenim dokazima i spisima predmeta i da su dati opravdani razlozi, koje prihvata i ovaj sud.”*
31. Ovaj sud je dalje obrazložio: *“Takođe, ovaj sud smatra da prvostepeni sud nije povredio odredbe parničnog postupka, za koje se ovaj sud brine prema službenoj dužnosti, činjenično stanje je pravično i potpuno utvrdio i pravično je primenio i materijalno pravo.”*
32. Sud, dalje, primećuje da je Vrhovni sud, odlučujući po zahtevu podnositeljke za reviziju utvrdio: *“Vrhovni sud Kosova je ocenio da su nižestepeni sudovi na osnovu pravičnog i potpunog utvrđivanja činjeničnog stanja pravilno primenili odredbe parničnog postupka i materijalno pravo, da pobijena presuda i presuda prvostepenog suda nisu zahvaćene bitnim povredama odredaba parničnog postupka, koje ova sud primećuje prema službenoj dužnosti, da su nižestepeni sudovi u svojim presudama dali dovoljno razloga o odlučujućim činjenicama za pravično suđenje ove pravne stvari, koje prihvata i ovaj sud.”*
33. Sud utvrđuje i da se Vrhovni sud u presudi, u vezi sa revizijom, pozvao na pitanje punomoćja koje je posebno osporila podnositeljka zahteva, utvrđujući: *“Sada pokojni Sh.A., je opunomoćio advokata Halima Sylejmanija iz Prištine da preduzme sve potrebne proceduralne radnje za overu ugovora o kupoprodaji u sudu i da se tužiocu prenese novo pravo svojine, koje je overeno u sudu pod brojem Vr. br. 5/99 od 10.02.1999. godine, i nakon toga je 14.12.1999. godine, preminuo Shaip Hamidi, kao davalac punomoćja.”*
34. U ovom slučaju, Sud primećuje da je Vrhovni sud osporenim presudom odlučio da odbije zahtev za reviziju, podržavajući zaključak činjeničnog stanja i primenjivog zakona nižestepenih sudova i naširoko je razradio tvrdnje podnositeljke zahteva u vezi sa svim pokrenutim pitanjima, odgovarajući na osporeno punomoćje, kao i na validnost zaključenog ugovora o kupoprodaji nepokretnosti koji je bio predmet spora.
35. Sud, takođe, utvrđuje da je i o tvrdnji o neučestvovanju na sudskoj sednici kao drugoj pokrenutoj osnovi o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje Opštinski sud u Prištini dao odgovor, utvrđujući da je podnositeljka zahteva bila pozvana na redovan način na ročište, ali ona ni na jedan način nije opravdala svoje odsustvo, *“Dakle, sud je u skladu sa članom 423.4 ZPP glavnu sednicu održao u njenom odsustvu.”*
36. U ovim okolnostima slučaja kada su glavna pitanja pokrenuta od strane podnositeljke zahteva naširoko razmotrena od strane redovnih sudova, kada su tri sudska stepena dala pravnu ocenu i zakonito rešenje za spor među stranama, Sud ne može da utvrdi da je došlo od povrede člana 31. Ustava u vezi sa pravom na pravično i nepristrasno suđenje.

37. Budući da se pretpostavlja da je povreda člana 46. [Zaštita imovine] izvršena kao posledica nepravilnog i nepristrasnog suđenja, Sud shodno tome ne utvrđuje povredu člana 46. Ustava.
38. Sud na osnovu principa supsidijarnosti nema ulogu suda četvrtog stepena i ne sudi u vezi sa konačnim ishodom sudskih odluka (vidi: slučaj *Fc Metrebi protiv Gruzije*, stav 31, presuda ESLJP od 31. jula 2007. godine), a sudeći prema okolnostima slučaja, izgleda da je cilj podnositeljke zahteva bio upravo osporavanje ishoda sudskog postupka.
39. Na osnovu gore navedenog, Sud utvrđuje da činjenice iznete od strane podnositeljke zahteva ni na jedan način ne opravdavaju tvrdnju o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje i prava na imovinu. Dakle, na osnovu pravila 36, stav (2), tačka (b) i (d), utvrđuje da zahtev treba da se proglasi neprihvatljivim, kao očigledno neosnovan.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova u skladu sa članom 47. Zakona i pravilima 36 (2) (b), (d) i 55 (4) Poslovnika, na sednici održanoj 30. maja 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona i
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Ivan Čukalović

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI 93/16 podnosioci zahteva: Maliq Maliqi i Skender Maliqi, ocena ustavnosti presude Rev. br. 321/2012 Vrhovnog suda Kosova od 13. novembra 2013. godine

KI93/16 presuda, usvojena 31. marta 2017. godine, objavljena 24. novembra 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, imovinska prava, povreda*

Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene odluke, kojom su navodno povređena prava podnosioca zahteva zagantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], članom 46. [Zaštita Imovine] Ustava Republike Kosovo i članom 6. i članom 1. Protokola 1 Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Sud, takođe, smatra da je tumačenje i primena zakona u presudi Vrhovnog suda po reviziji očigledno pogrešno i kao takvo je rezultiralo proizvoljnom odlukom.

Međutim, Sud je našao da osporena odluka Vrhovnog suda nije bila u skladu sa pravom na pravično i nepristrasno suđenje garantovano članom 31. Ustava, u vezi sa članom 6.1 EKLJP-a.

PRESUDA

u

slučaju br. KI93/16

podnosioci

Maliq Maliqi i Skender Maliqi**Ocena ustavnosti presude****Rev. br. 321/2012 Vrhovnog suda Kosova
od 13. novembra 2013. godine****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev su podneli Maliq Maliqi i Skender Maliqi iz Prištine (u daljem tekstu: podnosioci zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosioci zahteva osporavaju presudu Rev. br. 321/2012 Vrhovnog suda Kosova od 13. novembra 2013. godine, kojom je usvojena kao osnovana revizija protivpredlagača, ukinuta Odluka Ac. br. 398/2009 Okružnog suda od 17. jula 2012. godine i Odluka br. 224/2007 Opštinskog suda u Prištini, od 28. oktobra 2008. godine, i slučaj vraćen prvoj instanci na ponovno razmatranje.
3. Osporena presuda je uručena podnosiocima 19. februara 2016. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene odluke, kojom su navodno povređena prava podnosilaca zahteva zagarantovana članom 31. [Pravo na Pravično i nepristrasno suđenje], članom 46. [Zaštita Imovine] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), kao i članom 6. i članom 1. Protokola 1 Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 16. juna 2016. godine, podnosioci su podneli zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
7. Dana 12. jula 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Ivana Čukalovića za sudiju izvestioca. Istog dana, predsednica Suda je imenovala Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Arta Rama-Hajrizi i Gresa Caka-Nimani.
8. Dana 18. jula. 2016. godine, Sud je obavestio podnosiocima o registraciji zahteva kao i kopiju zahteva poslao Vrhovnom sudu.
9. Dana 1. novembra 2016. godine, Osnovni sud u Prištini je dostavio kopiju povratnice osporene presude.
10. Dana 31. marta 2017. godine, Veće za razmatranje je razmatralo izveštaj sudije izvestioca i preporučilo Sudu prihvatljivost zahteva.
11. Istog dana, Sud je većao o slučaju. Predsednica Suda, shodno pravilima 60 (1) i 44 (4) Poslovnika o radu zamenila sudiju Ivana Čukalovića kao sudiju izvestioca sa sudijom Almirom Rodriguesom i imenovala sudiju Snezhanu Botusharovu za članicu Veća za razmatranje.
12. Dana 19. aprila 2017. godine Sud je tražio od podnosilaca zahteva da razjasne koja se odluka osporava u njihovom zahtevu i da dostave dodatna dokumenta.
13. Dana 28. aprila 2017. godine podnosioci zahteva su dostavili Sudu dodatne informacije i dokumenta.
14. Dana 4. septembra 2017. godine, Sud je većao i razmotrio nacrt presude koju je predložio sudija izvestilac.

Pregled činjenica

15. Dana 1. juna 2004. godine, Departman za urbanizam, geodeziju, katastar i imovinu Opštine Kosovo Polje je (odlukom br. 58) ekspropisao katastarsku parcelu br. 991/1 od pretka podnosilaca zahteva, da bi se obezbedilo zemljište Međunarodnom aerodromu u Prištini.
16. Neodređenog datuma 2006. godine podnosioci zahteva, kao zakoniti naslednici, su podneli tužbu Opštinskom sudu u Prištini protiv Međunarodnog aerodroma u Prištini, A.D. Priština (u daljem tekstu: "A.D. Slatina"), u kojoj su tražili da im se odredi novčana naknada za ekspropisiranu nepokretnost.
17. Dana 16. oktobra 2006. godine, Opštinski sud u Prištini je [N. br. 44/2005] naredio A.D. Slatina da isplati podnosiocima naknadu za ekspropisiranu nepokretnost. Opštinski sud je odredio sumu za naknadu.
18. „A.D. Slatina“ je izjavila žalbu Okružnom sudu u Prištini, žaleći se da suma za nadoknadu ekspropisane nepokretnosti nije određena prema zakonu.

19. Dana 21. maja 2007. godine, Okružni sud [Ac.br.154/07] je odobrio kao osnovanu žalbu „A.D. Slatina” i vratio slučaj Opštinskom sudu na ponovno suđenje. Okružni sud je ocenio da Opštinski sud nije tačno utvrdio činjenično stanje i naredio sledeće:

“U ponovljenom postupku, prvostepeni sud treba da traži od veštaka poljoprivredne struke da uzmu u obzir kupoprodajne ugovore overene pred sudom, po kojoj ceni se prodavao jedan ar zemljišta u blizini eksproprianog zemljišta, kao i visinu naknade za zemljište koje je eksproporisano u blizini te nepokretnosti koja je eksproporisana.”

[...]

“U ponovljenom postupku, prvostepeni sud po potrebi može da odredi i superekspertizu, imajući u vidu i načelo poštenja i savesnosti prilikom donošenja odluke o eksproprijaciji.”

20. Dana 28. oktobra 2008. godine, Opštinski sud je [Odluka N. br. 224/07] odredio sumu novca podnosiocima kao naknadu za eksproprianu nepokretnu imovinu.
21. „A.D. Slatina” je još jednom uložilo žalbu Okružnom sudu navodeći „*pogrešno utvrđeno činjenično stanje vezano za utvrđivanje vrednosti parcele.*”
22. Dana 17. jula 2012. godine, Okružni sud je [Odluka Ac. br. 398/2009] odbio žalbu kao neosnovanu i rešenje Osnovnog suda je potvrdio u celosti.
23. U odluci Okružnog suda se kaže da „*je činjenično stanje zasnovano na super ekspertizi grupe stručnjaka sa Poljoprivrednog fakulteta, a što trenutno na Kosovu predstavlja najkredibilniju instituciju za davanje ovakvih procena.*”
24. „A.D. Slatina” je podnelo Vrhovnom sudu zahtev za reviziju navodeći „*kršenja osnovnih odredbi parničnog postupka i pogrešno sprovođenje materijalnog prava.*”
25. U međuvremenu, podnosioci su pokrenuli postupak izvršenja pred Opštinskim sudom u Lipljanu.
26. Dana 4. oktobra 2012. godine, Opštinski sud u Lipljanu [E. br. 717/2012] je ovlastio izvršenje odluke Opštinskog suda u Prištini [N. br. 224/07] od 28. oktobra 2008. godine, i naredilo „A.D. Slatina” da plati podnosiocima sumu određenu u toj odluci kao naknadu za eksproprijaciju.
27. „A.D. Slatina” je podnelo prigovor na izvršenje ove odluke, zahtevajući suspendovanje izvršenja sve dok Vrhovni sud ne odluči o zahtevu za reviziju.
28. Dana 30. novembra 2012. godine, Opštinski sud u Lipljanu je odbio ovaj prigovor kao neosnovan.
29. „A.D. Slatina” je onda uložilo žalbu protiv odluke o izvršenju.
30. Dana 14. juna 2013. godine, Apelacioni sud [CA.No.77/2012] je odbio žalbu kao neosnovanu, jer „*prema članu 213 ZPP podneta revizija nije prepreka za izvršenje.*”
31. Sledstveno tome, dana 13. novembra 2013. godine Vrhovni sud je [presuda Rev.br. 321/2012] prihvatio kao osnovanu reviziju „A.D. Slatina”, poništio je rešenje Okružnog suda u Prištini, [Ac. br. 398/2009] od 17. jula 2012. godine i rešenje Opštinskog suda u Prištini [N. br. 224/2007] od 28. oktobra 2008. godine, a predmet je vratio prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje.

32. U presudi Vrhovnog suda stoji: *“prvostepeni sud [...] pogrešno sproveo odredbu člana 28. Zakona o eksproprijaciji [...] umesto da sprovedi član 13 Zakona o izmenama i dopunama Zakona o eksproprijaciji [...]”*.
33. Dana 19. februara 2016. godine, Osnovni sud u Prištini je održao ročište u ponovljenom postupku, u kome su podnosioci zahteva saznali da postoji osporena presuda i tvrdili da nikada nisu primili kopiju presude Vrhovnog suda. Osnovni sud je naložio da se kopija navedene presude dostavi podnosiocima zahteva.
34. Pored toga, Osnovni sud je obustavio ispitivanje slučaja *sine die*, čekajući na dodatne informacije od “A.D. Slatina”. U stvari, Osnovni sud je naveo da “A.D. Slatina” *„je obavezan da, nakon definisanja nadležnosti za zastupanje između Vlade Republike Kosova i Agencije za vazdušni saobraćaj, obavesti Sud posebnim podneskom, da bi Sud mogao da nastavi dalje“*.

Tvrđnje podnosilaca zahteva

35. Podnosioci zahteva navode da je osporena odluka *„u suprotnosti sa članom 6. stav 1. Evropske Konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda i njenih protokola”*.
36. Oni tvrde da *“i nakon 12 godina oni su još sprečeni da primaju „neposrednu i adekvatnu” naknadu za eksproprijaciju zemljište”, iako “postupak za izvršenje naknade za eksproprijaciju nepokretne imovine je hitan”*.
37. Štaviše, podnosioci zahteva tvrde da Vrhovni sud nije mogao doneti odluku o zahtevu za reviziju, jer *“revizija je u suprotnosti sa članom 2(b) Zakona o izmenama i dopunama Zakona o eksproprijaciji (...), koji eksplicitno predviđa da “nijedna revizija nije dozvoljena protiv konačne odluke o određivanju naknade”*.
38. Pored toga, podnosioci tvrde da je Vrhovni sud Kosova *“u direktnoj suprotnosti i povređuje član 46. Ustava Republike Kosovo, lišenjem [njih] od njihovih prava na imovinu”, uglavnom zbog toga što eksproprijacija zemljišta, prema članu 46 Ustava mora biti “praćena pružanjem neposredne i adekvatne naknade licima imovina kojih se eksproprijira”*.
39. U stvari, podnosioci tvrde da osporenom odlukom *“pogrešno primenjuje odredba člana 28. Zakona o eksproprijaciji [...]”, što podrazumeva intervenciju “službe za socijalne prihode”*. Oni navode da *“postojanje i funkcije ovog organa nisu utvrđene nijednim zakonom, uredbom ili pravnim aktima.”*
40. Štaviše, oni ponavljaju da je osporena odluka doneta u postupku revizije koji je *“zakonom-nedozvoljeno sredstvo”* i utiče na postupak ponovnog suđenja. Oni navode da *“ako bi prvostepeni sud delovao na način na koji je Vrhovni sud naredio [...]”, podnosioci nikad ne bi dobili neposrednu i adekvatnu naknadu, “jer ‘služba socijalnih prihoda’ ne postoji na Kosovo i da nema nijednog organa koji je preuzeo tu ulogu.”*
41. Podnosioci smatraju da neuspeh da se u konačnoj instanci određuje naknada na koju oni imaju neposredno i adekvatno pravo zbog eksproprijaciju zemljišta čini povredu člana 46. Ustava.
42. Podnosioci zahteva zaključuju svoje tvrdnje tražeći od Suda da konstatuje da su osporenim presudom *„povređeni član 46, stav 1, Ustava Republike Kosova i član 6, stav 1 Evropske konvencije i član 1, protokola 1 Evropske konvencije”*.

Relevantni zakon

43. Zakon o eksproprijaciji (Službeni list SAPK br. 21/78, izmenjen Zakonom o izmenama i dopunama Zakona o eksproprijaciji, Službeni list SAPK br. 46/86).

„Član 2b.

[...]

“Postupak određivanja naknade za eksproprijisanu imovinu je hitan.

Protiv pravosnažnog rešenja o određivanju naknade nije dozvoljena revizija.

Član 28 (izmenjen članom 13. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o eksproprijaciji)

[...]

Tržišna cena eksproprijisanog poloprivrednog zemljišta utvrđuje se na osnovu podataka o prometnoj vrednosti, koje daje Služba društvenih prihoda i podatak o iznosima iz postignutih sporazuma o određivanju pravične naknade na eksproprijisano zemljište u tom kraju“.

Prihvatljivost zahteva

44. U vezi prihvatljivosti zahteva, Sud se poziva na član 46. [Prihvatljivost], koji propisuje:

Ustavni sud prima i procesira podneske podnešene na osnovu člana 113, stava 7 Ustava Republike Kosovo, ukoliko utvrdi da su ispunjeni zakonski uslovi.

45. Stoga, Sud prvo ocenjuje da li su podnosioci zahteva ispunili uslove prihvatljivosti propisane Ustavom, dalje precizirane u Zakonu i utvrđene u Poslovniku.

46. U tom smislu, Sud se poziva na član 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuje:

1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.

47. Sud se poziva i na članove 47. 48. i 49, Zakona, koji propisuju sledeće:

Član 47. [Individualni zahtevi]

2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva.

Član 48. [Tačnost podneska]

Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.

Član 49. [Rokovi]

Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku.

48. Sud se u nastavku poziva na pravilo 36 (1) Poslovnika, koje propisuje:

(1) *Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:*

a) *ako je zahtev podnela ovlašćena stranka, ili*

b) *samo ako su iscrpljena sva delotvorna pravna sredstva, koja su na raspolaganju po zakonu, protiv pobijene presude ili odluke, ili*

c) *samo ako je zahtev podnet u roku od četiri meseca od dana kada je odluka o poslednjem delotvornom pravnom sredstvu dostavljena podnosiocu zahteva, ili*

(d) *ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan”.*

49. S tim u vezi, Sud primećuje da podnosioci navode da je presuda Vrhovnog suda povredila njihova prava na pravično i nepristrasno suđenje i na zaštitu imovine, koja su garantovana Ustavom.

50. Sud primećuje da su podnosioci podneli zahtev 16. juna 2016. godine, osporavajući presudu Vrhovnog suda od 13. novembra 2013. godine. Međutim, oni tvrde da je im ta presuda uručena tek 19. februara 2016. godine. Tu činjenicu je potvrdio Osnovni sud u Prištini.

51. S tim u vezi, Sud primećuje da je Vrhovni sud presudom poništio rešenja nižestepenih sudova kojima je podnosiocima odobrena kompenzacija za eksproprisano zemljište i naložio da se predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje. Pored toga, osporena presuda je vratila slučaj prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

52. Podnosioci zahteva navode da je postupak vraćen na ponovno suđenje, *“jer kao rezultat pogrešne primene materijalnog prava [ovi sudovi] nisu uspjeli da određuju ispravno i potpuno činjenično stanje, i iz tog razloga, je trebalo poništiti te odluke”*. Stoga, Vrhovni sud nije mogao da *“prihvati pravni stav sudova nižih instanci.”*

53. Sud naglašava da princip subsidiarnosti zahteva da pre nego što se obrate Ustavnom sudu, podnosioci zahteva moraju da iscrpe sve proceduralne mogućnosti u redovnom postupku kako bi se sprečila povreda ljudskih prava i sloboda zagwarantovanih Ustavom ili ako je do toga došlo da se isprave eventualne povrede prava zagwarantovanih Ustavom.

54. Obrazloženje za pravilo iscrpljivanja je da priušti nadležnim organima, uključujući i redovne sudove, mogućnost da spreče ili isprave navodne povrede Ustava. Ovo pravilo se zasniva na pretpostavci da pravni poredak Kosova obezbeđuje delotvorna pravna sredstva protiv povrede ustavnih prava. Ovo je važan aspekt subsidiarnog karaktera Ustava (vidi: rešenje o neprihvatljivosti: *AAB-RIINVEST D.O.O., Priština protiv Vlade Republike Kosovo*, KI41/09 od 3. februara 2010. godine, stav 16; vidi takođe: *mutatis mutandis*, ESLJP, *Selmouni protiv Francuske*, br. 25803/94, odluka od 29. jula 1999. godine).

55. U tom aspektu, Sud primećuje da se postupci ovog slučaja ekskluzivno tiču naknade podnosilaca za ekproprisanu imovinu.

56. Sud ponavlja da revizija podneta od strane „A.D. Slatina“ ne bi mogla da utiče u izvršenju naređeno od strane Opštinskog suda u Lipjan ili zbog toga što, *“u skladu sa članom 213 ZPP, podneta revizija neće sprečiti izvršenje”* (Odluka CA.br.77/2012

Apelacionog suda od 14. juna 2013. godine) ili zato što *“nijedna revizija nije dozvoljena protiv konačne odluke o određivanju naknade”* (član 2 (b) Zakona o izmenama i dopunama Zakona o ekpropriaciji).

57. Međutim, Sud takođe primećuje da je, za sada, slučaj suspendovan od strane Osnovnog suda u Prištini, bez ikakvog roka za nastavak.
58. U ovakvim okolnostima, Sud smatra da, iako je slučaj navodno dostigao konačnu odluku od strane redovnih sudova, nema smisla da se od podnosioca zahteva traži da nastave sa svojim zahtevom za „neposrednu“ naknadu putem sudova, pre no što oni podnesu svoju tvrdnje za povredu njihovih ustavnih prava na zaštitu imovine.
59. Stoga, Sud nalazi da takav nastavak ponovnog suđenja ne predstavlja efektivno pravno sredstvo, koju treba iscrpeti u smislu člana 113 (7) Ustava, člana 47 Zakona i pravila 36 (1) (b) Poslovnika o radu.
60. Pored toga, Sud primećuje da su podnosioci tačno razjasnili koja su im prava navodno povređena osporenim presudom Vrhovnog suda. Stoga, Sud smatra da je zahtev obrazložen.
61. Sve u svemu, Sud smatra da su podnosioci ovlašćena strana, da su iscrpeli sva delotvorna pravna sredstva predviđena zakonom, da su podneli zahtev na vreme i da su tačno objasnili navodne povrede njihovih ustavnih prava.
62. Sud smatra da su podnosioci zahteva ispunili uslove prihvatljivosti, predviđene Ustavom, dalje precizirane Zakonom i predviđene Poslovníkom o radu.
63. Prema tome, u skladu sa članom 46 Zakona, Sud utvrđuje da je zahtev prihvatljiv za razmatranje suštinskih pravnih aspekata.

Suštinsko pravni aspekti zahteva

64. Sud podseća da podnosioci zahteva navode povredu (i) njihovih prava na pravično i nepristrasno suđenje kao što je i garantovano članom 31. 2. Ustava i članom 6.1. EKLJP; (ii) njihovih prava na neposrednu i adekvatnu naknadu za eksproprisanu imovinu kao što je garantovano članom 46.3. Ustava i članom 1. Protokola 1. EKLJP.

(i) Navodna povreda prava na pravično i nepristrasno suđenje

65. Sud se poziva na član 31 (2) Ustava, koji propisuje:

2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom uspostavljenog suda.

66. Sud se poziva i na član 6 (1) EKLJP-a koji, u relevantnom delu, propisuje:

1. Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona[...].

67. Sud primećuje da su podnosioci uglavnom tvrdili da im je osporena presuda povredila prava na pravično i nepristrasno suđenje, jer je Vrhovni sud naredio Osnovnom sudu da primeni odredbe zakona koje se navodno ne mogu primeniti pošto 'služba socijalnih prihoda' na koju se poziva ne postoji.
68. Štaviše, podnosioci navode da je osporena odluka doneta u postupku revizije koji je „zakonom nedozvoljeno sredstvo” i utiče na postupak ponovnog suđenja. Kao takvo, tvrdnja se tiče ocene primenjivog zakona u odluci Vrhovnog suda za reviziju.
69. U stvari, član 2 (b) Zakona o izmenama i dopunama Zakona o eksproprijaciji predviđa:

“Postupak određivanja naknade za eksproprijisanu imovinu je hitan. Protiv pravosnažnog rešenja o određivanju naknade nije dozvoljena revizija.”
70. Sud ima u vidu član 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava koji propisuje da *“Osnovna prava i slobode zagarantovana ovim Ustavom se tumače u saglasnosti sa sudskom odlukom Evropskog suda za ljudska prava”*.
71. S tim u vezi, Sud ponavlja sudsku praksu ESLJP koji je utvrdio, *mutatis mutandis*, da *“njegova jurisdikcija da proverí da li je domaći zakon ispravno tumačen i primenjen je ograničena i da nije njegova funkcija da peruzme mestu domaćih sudova, njegova je uloga da obezbedi da odluke donete u tim sudovima nisu proizvoljne ili očigledno neobrazložene”* (Vidi: ESLJP slučaj *Anheuser-Busch Inc. protiv Portugalije*, zahtev br. 73049/01, presuda od 11. januara 2007. godine, § 83).
72. ESLJP je naglasio taj stav navodeći da *“dok je prvenstveno do domaćih vlasti, a naročito na sudove, da reše probleme tumačenja domaćeg zakonodavstva, uloga Suda je da proverí da li efekti takvog tumačenja su u skladu sa Konvencijom (vidi, mutatis mutandis, Miragall Escolano i drugi protiv Španije, br. 38366/97, §§ 33-39, ESLJP 2000-I). Prema tome, iako ima ograničenu vlast da oceni saglasnost sa domaćim zakonom, Sud može doneti odgovarajuće zaključke prema Konvenciji gde primećuje da su domaći sudovi u posebnom slučaju pogrešno primenili zakon ili doneli proizvoljne zaključke (vidi gore citirani slučaj: *Anheuser-Busch Inc. presuda*, § 83; *Kuznetsov i drugi protiv Rusije*, br. 184/02, §§ 70-74 i 84, 11. januar 2007. godine; *Păduraru protiv Rumunije*, br. 63252/00, § 98, ESLJP 2005-... (ekstrakti); *Sovtransauto Holding protiv Ukrajine*, br. 48553/99, §§ 79, 97 i 98, ESLJP 2002-VII, *Beyeler protiv Italije [GC]*, br. 33202/96, § 108, ESLJP 2000-I; i, *mutatis mutandis*, *Tsirlis i Kouloumpas protiv Grčke*, presuda od 29. maja 1997. godine, *Izveštaji presuda i odluka 1997-III*, §§ 59-63)”. Vidi ESLJP slučaj *Koshoglu protiv Bugarske*, zahtev br. 48191/99, presuda od 10. maja 2007. godine, § 50.*
73. Sud podseća da *“[...] Sud [ESLJP] neće dovesti u pitanje tumačenje domaćeg zakona od strane nacionalnih sudova, osim u slučaju očigledne arbitrarnosti (vidi mutatis mutandis, Adamsons protiv Letonije, br. 3669/03 , stav 118, 24. juna 2008. godine), drugim rečima, kada primećuje da su domaći sudovi primenili zakon, u određenom predmetu, očigledno pogrešno ili na takav način da bi došli do proizvoljnih zaključaka i / ili do negiranja pravde (vidi, mutatis mutandis, Farbers i Harlanova protiv Letonije (odl.), br. 57313/00 od 6. septembra 2001. godine i, iako u kontekstu člana 1. Protokola br. 1, Beiler protiv Italije [VK], br. 33202/96, stav 108., EKLJP 2000-I)”. Vidi slučaj ESLJP Anđelković protiv Srbije, zahtev br. 1401/08, presuda od 9. aprila 2013., stav 24).*
74. Iz gorenavedenog, Sud naglašava da nije zadatak Ustavnog suda da se bavi greškama u zakonu navodno počinjenim o strane redovnih sudova prilikom ocene dokaza ili primene zakona (zakonitost), osim i u meri u kojoj su mogle povrediti prava i slobode

zaštićene Ustavom (ustavnost). U stvari, uloga redovnih sudova je da tumače i primenjuju relevantna pravila procesnog i materijalnog prava (vidi: *Garcia Ruiz protiv Španije*, br. 30544/96, prasuda 21. januar 1999. godine, § 28).

75. Međutim, Sud primećuje da osporena presuda Vrhovnog suda ne samo što nije uzela u obzir to što *“postupak određivanja naknade za ekspropriisanu nepokretnu imovinu je hitan”* nego uglavnom nije obratila pažnju na činjenicu da *“revizija nije dozvoljena protiv konačne odluke za određivanje naknade”*.
76. Sud podseća da podnosioci izričito tvrde da je postupak po reviziji *“zakonom nedozvoljeno sredstvo”* i da ih sprečava da dobiju svoju naknadu.
77. Sud smatra da Zakon o eksproprijaciji nije ni nejasan niti dvosmislen u pogledu revizije, naprotiv, Zakon o eksproprijaciji specifično, jasno i direktno navodi da pravno sredstvo revizija nije dozvoljena protiv pravosnažnih odluka o utvrđivanju naknade za ekspropriisanu nepokretnost. Dakle, Vrhovni sud uopšte ne može da prihvati i da razmatra takvu reviziju.
78. Sud primećuje da je Vrhovni sud bio upoznat sa odredbama Zakona o izmenama i dopunama Zakona o eksproprijaciji (Službeni list SAPK br. 46/86) kada je ukazao na „službu društvenih prihoda“ u slučajevima utvrđivanja naknade za eksproprijirano poljoprivredno zemljište.
79. Međutim, Vrhovni sud nije dao nikakvo objašnjenje zašto je primenio jedan član tog Zakona, dok je zanemario drugi član ovog zakona koji je isključio njegovu nadležnost, niti je objasnio zašto je prihvatio reviziju koja *nije dozvoljena* istim zakonom.
80. Štaviše, Sud smatra da je Vrhovni sud u potpunosti zanemario hitnost postupka za utvrđivanje nadoknade za ekspropriisanu nepokretnu imovinu, što se takođe zahteva Zakonom o eksproprijaciji, kao i članom 46. Ustava.
81. Sud, takođe, smatra da je tumačenje i primena zakona u presudi Vrhovnog suda po reviziji očigledno pogrešno i kao takvo je rezultiralo proizvoljnom odlukom.
82. Sud, dalje, smatra da su u ovakvim okolnostima podnosioci zahteva lišeni svojih prava na pravično i nepristrasno suđenje pod članom 31. Ustava i članom 6 EKLJP i da se o naknadi za ekspropriaciju njihovog zemljišta konačno odlučuje sud.
83. Sledstveno tome, Sud nalazi da je bilo povrede člana 31 (2) Ustava, u vezi sa članom 6 (1) EKLJP.

(ii) Navodna povreda prava na imovinu

84. Sud podseća da su podnosioci zahteva takođe tvrdili i povredu prava na zaštitu imovine pod članom 46 (3) Ustava i članom 1. Protokola 1 EKLJP, jer još nisu dobili nikakvu neposrednu adekvatnu naknadu za ekspropriaciju njihovog zemljišta.
85. Sud, takođe, podseća da paragraf 3. člana 46 [Zaštita imovine] Ustava propisuje:

Niko se ne može arbitrarno lišiti lične imovine. Republika Kosovo ili javne vlasti Republike Kosovo mogu izvršiti ekspropriaciju imovine ako je ista u skladu sa zakonom, ako je neophodna ili adekvatna za postizanje javnih ciljeva ili podržavanje javnog interesa, a za koju se vrši neposredna adekvatna kompenzacija licu ili licima, imovina kojih se ekspropiruje.

86. Pored toga, Sud se poziva na član 1. Protokola 1 EKLJP koji propisuje:

Svako fizičko ili pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utiču na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebnim da bi nadzirala korištenje imovine u skladu s općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kaznu.

87. Sud ponavlja da se član 1 Protokola 1 sastoji od tri različita i povezana pravila: prvo pravilo objašnjava princip mirnog uživanja imovine; drugo pravilo obuhvata lišavanje od imovine i podređuje to određenim uslovima i treće pravilo priznaje da država ima pravo, između ostalog, da kontroliše korišćenje imovine u skladu sa javnim interesom i sprovođenjem takvih zakona koje smatraju potrebnim za tu svrhu (Vidi: ESLJP, slučajeve, *James, Wells i Lee protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, podnesci br. 25119/09, 57715/09 i 57877/09, 18. septembra 2012. godine; *Sargsyan protiv Azerbejdžana*, podnesak br. 40167/06, 16. juna 2015. godine; i *Belane Nagy protiv Mađarske*, podnesak br. 53080/13, 13. decembra 2016. godine, § 72).
88. S tim u vezi, Sud podseća da je ESLJP našao povredu člana 1 Protokola br. 1, jer “sudski postupak za naknadu je trajalo pet godina, do sad (...), i već prekoračilo razumno vreme (...) i nastavlja se (...)” (vidi ESLJP slučaj *Guillemín protiv Francuske*, br. 19632/92, presuda od 21. februara 1997. godine, § 55).
89. ESLJP je ponavljao taj stav kada je našao povredu člana 1 Protokola 1 “u brojnim slučajevima protiv Bugarske (...) na osnovu dugotrajnih odlaganja postupaka, koji utiču na prava podnosilaca na (...) naknadu, na primer, *Lyubomir Popov protiv Bugarske*, br. 69855/01, 7. januara 2010. godine; *Naydenov protiv Bugarske*, br. 17353/03, 26. novembra 2009. godine; *Vasilev i Doycheva protiv Bugarske*, br. 14966/04, 31. maja 2012. godine; i *Nedelcheva i drugi protiv Bugarske*, br. 5516/05, 28. maja 2013. godine”. Vidi ESLJP, slučaj *Popov i Chonin protiv Bugarske*, br. 36094/08, presuda od 17. februara 2015. godine, § 41.
90. ESLJP je, dalje, smatrao da “domaće su vlasti bile odgovorne za duga neopravdana odlaganja” i da “ova odlaganja mora da su stavili podnosiocima u situaciju odugovlačenje neizvesnosti (vidi: *Lyubomir Popov*, § 123, i *Nedelcheva i drugi*, § 82, oba gorecitirani)”. Vidi *Popov i Chonin protiv Bugarske*, Ibidem, § 52.
91. Sud podseća da je Opštinski sud dana 28. oktobra 2008. godine odredio podnosiocima zahteva određenu sumu novca kao naknadu za njihovu eksproprisanu nepokretnu imovinu. Okružni sud je odbio, kao neosnovanu, žalbu „A.D. Slatina“ i potvrdio u celini odluku Opštinskog suda od 17. jula 2012. godine. U skladu sa članom 2 (b) Zakona o izmenama i dopunama Zakona o ekpropriaciji, navodno, revizija nije dozvoljena protiv konačne odluke o određivanju naknade.
92. Sud primećuje da je osporenom odlukom Vrhovnog suda usvojena kao osnovana revizija A.D. Slatina, poništena odluka Okružnog suda od 17. jula 2012. godine i da je slučaj vraćen prvostepenom sudu na ponovno suđenje.
93. Međutim, Sud je već našao da osporena odluka Vrhovnog suda nije bila u skladu sa pravom na pravično i nepristrasno suđenje garantovano članom 31. Ustava, u vezi sa članom 6.1 EKLJP-a.

94. Stoga, Sud smatra je prethodna odluka Okružnog suda [Odluka Ac. br. 398/2009] od 17. jula 2012. godine o određivanju iznosa za plaćanje kao naknada za eksproprijaciju njihove imovine postala pravosnažna i obavezujuća i kao takva *res judicata*, jer nijednim sredstvom nije bilo zakonski dozvoljeno da se ospori ta odluka.
95. Sledstveno tome, Sud takođe smatra su izvršni postupci na osnovu odluke Okružnog suda, koji su okončani rešenjem Apelacionog suda [CA. br. 77/2012] od 14. juna 2013. godine, takođe postali pravosnažni i obavezujući.
96. Sud primećuje da do sada nikakva naknada nije isplaćena podnosiocima za ekproprijaciju imovine, od 1. juna 2004. godine. U 2006. godini, podnosioci su pokrenuli sudski postupak da bi dobili naknadu, međutim, još nijedna naknada nije im isplaćena. Štaviše, kao posledica osporene odluke Vrhovnog suda ispitivanje slučaja je suspendovano *sine die*. Bez obzira na to da “*postupak za određivanje nakande za ekproprijisanu nepokretnu imovinu je hitno*” i Ustav propisuje “*izvršenje neposredne i adekvatne naknade*”.
97. Stoga, Sud smatra da takvo odlaganje, bez isplate naknade za eksproprijaciju, ne može se smatrati u saglasnosti sa “neposredne i adekvatne” uslovom u smislu člana 46 (3) Ustava.
98. Prema tome, Sud utvrđuje da su podnosioci zahteva nepravedno lišeni svoje imovine zbog kašnjenja u davanju neposredne i odgovarajuće naknade koja treba da se dodeli za eksproprijaciju njihove imovine. Stoga, pravo podnosilaca zahteva na mirno uživanje njihove imovine je povređeno, kao što je garantovano članom 46. Ustava i članom 1 Protokola 1 EKLJP.

Zaključak

99. Sud smatra da je revizija br. 321/2012 Vrhovnog suda od 13. novembra 2013. godine zasnovana na pogrešnoj primeni zakona i stoga je rezultirala proizvoljnom odlukom.
100. Sud smatra da je podnosiocima zahteva uskraćeno pravo na pravično i nepristrasno suđenje u određivanju naknade za eksproprijaciju njihove imovine, koje je konačno odlučeno od strane Okružnog suda [Odluka Ac. br. 398/2009] 17. jula 2012. godine.
101. Prema tome, Sud nalazi da je bilo povrede člana 31 (2) Ustava, u vezi sa članom 6 (1) EKLJP.
102. Pored toga, Sud smatra da su podnosioci bili lišeni njihovih prava na neposrednu i adekvatnu naknadu za eksproprijaciju njihove imovine.
103. Stoga, Sud takođe nalazi da postoji povreda člana 46 (3) Ustava, u vezi sa članom 1 Protokola 1 EKLJP.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113 (7) Ustava, članom 20 Zakona i pravilom 56 (1) Poslovnika o radu, na sednici održanoj dana 31. marta 2017. godine

ODLUČUJE

- I. Da većinom glasova PROGLASI zahtev prihvatljivim;
- II. DA UTVRDI, većinom glasova, da je došlo do povrede člana 31 Ustava Republike Kosovo u vezi sa članom 6 (1) Evropske konvencije o ljudskim pravima;
- III. DA UTVRDI, većinom glasova, da je došlo do povrede člana 46 Ustava Republike Kosovo u vezi sa članom 1 Protokola 1 Evropske konvencije o ljudskim pravima;
- IV. DA PROGLASI nevažećom presudu Rev. br. 321/2012 Vrhovnog suda Kosova od 13. novembra 2013. godine;
- V. DA PROGLASI da je odluka Okružnog suda [Odluka Ac. br. 398/2009] od 17. jula 2012. godine o određivanju iznosa za plaćanje kao naknade za eksproprijisanu nepokretnost, pravosnažna i obavezujuća i kao takva, *res judicata*.
- VI. DA PROGLASI da je rešenje Apelacionog suda [CA. br. 77/2012] od 14. juna 2013. godine o izvršenju pravosnažno i obavezujuće i kao takvo, *res judicata*;
- VII. DA se naloži Vrhovnom sudu Republike Kosovo, Apelacionom sudu i Osnovnom sudu u Prištini, shodno članu 116 (1) Ustava i u skladu sa pravilom 63 Poslovnika o radu Suda, što je pre moguće, ali ne kasnije od šest (6) meseci, da obavesti Ustavni sud o merama koje su preduzete za izvršenje ove presude
- VIII. DA OSTANE posvećen ovom pitanju u očekivanju sprovođenja ovog naloga;
- IX. DA DOSTAVI ovu odluku podnosiocima zahteva, Vrhovnom sudu Republike Kosovo, Apelacionom sudu i Osnovnom sudu u Prištini ;
- X. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20 (4) Zakona; i
- XI. DA PROGLASI da ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Almiro Rodrigues

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI92/17, podnosilac zahteva: Shemsi Peshku, ocena ustavnosti rešenja AC-I-16-0221 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 26. oktobra 2016. godine

KI92/17, rešenje o neprihvatljivosti od 24. oktobra 2017. godine, objavljeno 30. novembra 2017. godine

Ključne reči: *Individualni zahtev, van roka*

Žalbeno veće Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na KAP je svojim rešenjem odbilo, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva protiv rešenja Specijalizovanog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na KAP.

Podnosilac zahteva se žalio Ustavnom sud zbog povreda prava zaštićena Ustavom, odnosno prava na sudsku zaštitu prava, tvrdeći da redovni sudovi nisu uzeli u obzir razloge koje je izneo podnosilac zahteva za propuštanje roka za žalbu. Suština zahteva se odnosila na njegov zahtev za učešće na 20% od prihoda od privatizacije DP-a.

Sud je utvrdio da je zahtev neprihvatljiv, jer nisu ispunjeni uslovi prihvatljivosti koji su propisani u članu 113.7 Ustava, članu 49. Zakona i pravilu 36 (1) (c) Poslovnika. Zahtev je proglašen neprihvatljivim, kao van roka.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI92/17

Podnosilac

Shemsi Peshku

**Ocena ustavnosti rešenja AC-I-16-0221 Žalbenog veća Posebne komore
Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za
privatizaciju od 26. oktobra 2016. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërzhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Shemsi Peshku, sa prebivalištem u Bariljevu (u daljem tekstu: podnosilac zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava rešenje AC-I-16-0221 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 26. oktobra 2016. godine, koje je primio 13. novembra 2016. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporenog rešenja, na osnovu koga podnosilac zahteva tvrdi da su mu povređena prava garantovana članom 54. [Sudska zaštita prava] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane], stavovi 1 i 7 Ustava, članu 47. [Individualni zahtevi] Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 14. avgusta 2017. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

6. Dana 15. avgusta 2017. godine, predsjednica Suda je imenovala sudiju Altaya Suroya za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Almiro Rodrigues (predsedavajući), Snezhana Botusharova i Ivan Čukalović.
7. Dana 16. avgusta 2017. godine, Sud je obavestio podnosioca zahteva o registraciji zahteva i tražio da priloži povratnicu koja dokazuje kada je primio rešenje AC-I-16-0221 Žalbenog veća od 26. oktobra 2016. godine. Istog datuma, Sud je obavestio Žalbeno veće o registraciji zahteva.
8. Dana 28. avgusta 2017. godine, podnosilac zahteva je obavestio Sud da ne zna kada je primio gore navedeno rešenje.
9. Dana 30. avgusta 2017. godine, Sud je tražio od Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda (u daljem tekstu: Žalbeno veće) da obavesti Sud o tome kada je podnosilac zahteva primio rešenje AC-I-16-0221 Žalbenog veća od 26. oktobra 2016. godine.
10. Dana 5. septembra 2017. godine, Žalbeno veće je podnelo Sudu povratnicu koja dokazuje da je podnosilac zahteva primio gore navedeno rešenje 13. novembra 2016. godine.
11. Dana 24. oktobra 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

12. Iz spisa predmeta rezultira da je podnosilac zahteva bio radnik Društvenog preduzeća "Kosova Export-Bujqësia" (u daljem tekstu: DP), koje je neodređenog datuma privatizovano.
13. Dana 12. aprila 2010. godine, Kosovska agencija za privatizaciju je (u daljem tekstu: KAP) objavila konačnu listu radnika koji su stekli legitimno pravo na deo prihoda ostvarenih od privatizacije DP-a. Rok za podnošenje žalbe protiv konačne liste pred PKVS je bio 3. maj 2010. godine.
14. Dana 18. januara 2016. godine, podnosilac zahteva je izjavio žalbu Specijalizovanom veću Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: Specijalizovano veće) protiv konačne liste KAP-a, tražeći da se uvrsti u ovu listu.
15. Dana 10. februara 2016. godine, KAP je odgovorio na žalbu podnosioca zahteva, naglašavajući da je podnosilac zahteva izjavio svoju žalbu nakon roka koji je propisan zakonom.
16. Dana 13. septembra 2016. godine, Specijalizovano veće je [rešenje C-II-16-0011-C0001] odbilo žalbu podnosioca zahteva kao neblagovremenu.
17. Dana 10. oktobra 2016. godine, podnosilac zahteva je izjavio žalbu Žalbenom veću na rešenje C-II-16-0011-C0001 Specijalizovanog veća od 13. septembra 2016. godine, tvrdeći da je izgubio zakonski rok jer je star i nije bio u dobrom zdravstvenom stanju.
18. Dana 26. oktobra 2016. godine, Žalbeno veće je [rešenje AC-I-16-0221] odbilo žalbu podnosioca zahteva kao neosnovanu, i potvrdilo rešenje C-II-16-0011 Specijalizovanog

veća od 13. septembra 2016. godine. Žalbeno veće je u svom rešenju detaljno odgovorilo na sve tvrdnje podnosioca zahteva.

Navodi podnosioca

19. Podnosilac zahteva tvrdi da su mu rešenjem AC-I-16-0221 Žalbenog veća od 26. oktobra 2016. godine povređena prava garantovana članom 54. (Sudska zaštita prava) Ustava.
20. Podnosilac zahteva tvrdi da je do povrede prava zaštićenih Ustavom došlo zbog odbijanja zahteva jer je propušten rok, pošto on tvrdi da je bio star, da mu zdravstveno stanje nije bilo dobro i da nije bio informisan.
21. Podnosilac zahteva traži od Suda da ukine odluke Posebne komore Vrhovnog suda i da mu se prizna pravo na udeo od 20% od privatizacije DP-a.

Prihvatljivost zahteva

22. Sud prvo ocenjuje da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti propisane Ustavom i dalje utvrđene Zakonom i Poslovníkom.
23. U tom smislu, Sud se poziva na član 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane], stavovi 1 i 7, koji propisuje:

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

(...)

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

24. Sud se, takođe, poziva na član 49. Zakona [Rokovi], koji propisuje:

“Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku”.

25. Pored toga, Sud uzima u obzir pravilo 36 [Kriterijum o prihvatljivosti] (1) (c) Poslovníka, kojim se takođe naglašava:

“(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:

[...] (c) samo ako je zahtev podnet u roku od četiri meseca od dana kada je odluka o poslednjem delotvornom pravnom sredstvu dostavljena podnosiocu zahteva, ili [...].

26. U ovom slučaju, Sud primećuje da je osporeno rešenje uručeno podnosiocu zahteva 13. novembra 2016. godine, dok je zahtev podnet Sudu 14. avgusta 2017. godine. Shodno tome, zahtev je podnet Sudu van zakonskog roka od 4 (četiri) meseca.
27. Sud podseća da je svrha zakonskog roka od 4 (četiri) meseca, u skladu s članom 49. Zakona i pravilom 36 (1) c) Poslovníka, da promoviše pravnu sigurnost, osiguravajući da se slučajevi koji se odnose na ustavna pitanja razmatraju u razumnom roku i da prethodne odluke nisu konstantno otvorene za osporavanje (Vidi: slučaj *O’Loughlin i drugi protiv Ujedinjenog kraljevstva*, predstavka br. 23274/04, ESLJP, rešenje od 25.

avgusta 2005. godine, kao i slučaj br. KI140/13, *Ramadan Cakiqi*, rešenje o neprihvatljivosti od 17. marta 2014. godine, stav 24).

28. Pored toga, Sud ističe da zakonski rok od 4 (četiri) meseca počinje da se računa od dana kada je podnosilac zahteva primio, nakon iscrpljivanja pravnih sredstava, osporenu odluku (Vidi na primer: slučaj *Hatip Çelik protiv Turske*, ESLjP, predstavka br. 52991/99, rešenje od 23. septembra 2004. godine).
29. Sud naglašava da je dužnost podnosioca zahteva ili njihovih zastupnika da postupaju sa 'dužnom pažnjom' (*due diligence*) kako bi se osiguralo da su njihovi zahtevi za zaštitu osnovnih prava i sloboda podneti u zakonskom roku od 4 (četiri) meseca, propisanim u članu 49. Zakona i dalje utvrđenim u pravilu 36 (1) c) Poslovnika (Vidi: slučaj *Mocanu i drugi protiv Rumunije* [VV], predstavke br. 10865/09, 45886/07 i 32431/08, presuda od 17. septembra 2014. godine, stavovi 263-267).
30. Shodno tome, zahtev se proglašava neprihvatljivim, jer nije podnet u roku, kao što je utvrđeno u članu 113.7 Ustava, propisano u članu 49. Zakona i dalje navedeno u pravilu 36 (1) c) Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 49. Zakona i pravilom 36 (1) (c) Poslovnika, 24. oktobra 2017. godine jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI OVU odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20 (4) Zakona;
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Altay Suroy

Predsednica Ustavnog suda

Artar Rama-Hajrizi

KI73/17, KI78/17 i KI85/17, podnosilac zahteva: Istref Rexhepi i 28 drugih, ocena ustavnosti 29 odluka Vrhovnog suda Kosova donetih između 7. februara i 20. marta 2017. godine

KI73/17, KI78/17 i KI85/17, rešenje o neprihvatljivosti od 23. oktobra 2017. godine, objavljeno 30. novembra 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, zahtev za naknadu, mesna nadležnost, zahtev očigledno neosnovan, zahtev van roka*

Podnosioci zahteva su pojedinačno podneli zahteve Osnovnom sudu u Skenderaju protiv Vlade Republike Srbije za nadoknadu materijalne i nematerijalne štete prouzrokovane u periodu od 1998. do 1999. godine. Osnovni sud je pojedinačnim odlukama odbacio zahteve podnosilaca i proglasio sebe nenadležnim da odluči o tom pitanju. Podnosioci zahteva su pojedinačno podneli žalbe Apelacionom sudu na presude Osnovnog suda, koje je Apelacioni sud odbio kao neosnovane. Osim toga, podnosioci zahteva su podneli revizije Vrhovnom sudu Kosova protiv presuda Apelacionog suda. Vrhovni sud je odbacio revizije podnosilaca zahteva. kao neosnovane.

Podnosioci zahteva su, pred Ustavnim sudom, tvrdili da im je Vrhovni sud, odbacivši kao neosnovane njihove revizije protiv presuda Apelacionog suda, povredio prava garantovana članovima 21. [Opšta načela], 22. [Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata], 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] i 54. [Sudska zaštita prava] Ustava Republike Kosova, članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i članom 15. Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima. Sud je u vezi svim 28 podnosilaca zahteva (KI73/17 i KI78/17) primetio da nisu predstavili činjenice koje pokazuju da su postupci pred redovnim sudovima na bilo koji način bili u suprotnosti sa njihovim ustavnim pravima, dok što se tiče podnosioca zahteva Sokola Goxhulija (KI85/17), njegov zahtev je podnet van zakonskog roka. Prema tome, Sud je proglasio zahteve podnosilaca neprihvatljivim na osnovu člana 113 (1) i (7) Ustava, članova 48, 49 i 50, Zakona i pravila 36 (1) (c), 36 (1) (d), 36 (2) (d) Poslovnika.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučajevima br. KI73/17, KI78/17 i KI85/17

Podnosilac

Istref Rexhepi i 28 drugih**Ocena ustavnosti 29 odluka Vrhovnog suda Kosova donetih
između 7. februara i 20. marta 2017. godine****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev KI73/17 je podnelo 27 podnosilaca, odnosno: Istref Rexhepi, Lulferet Hoxha, Aziz Balaj, Azem Velu, Adem Velu, Mehmet Buzhala, Latif Shaqiri, Elfije Gashi, Ilaz Ahmeti, Enver Hamza, Bajram Salihu, Bahtir Geci, Shaqir Bejta, Halil Sejdiu, Florim Haliti, Sherife Halili, Lah Sahiti, Naser Rama, Halim Meha, Asllan Bajra, Zymer Halilaj, Sadik Ahmeti, Abaz Avdiu, Ahmet Hoti, Muhamet Gashi, Januz Gashi i Enver Mëziu, koje zastupa Jahir Bejta, direktor NVO "Ngritja e Zërit", sa prebivalištem u Srbici.
2. Zahtev KI78/17 je podneo Behram Kajtazi.
3. Zahtev KI85/17 je podneo Sokol Goxhuli. Svi gore navedeni (u daljem tekstu: podnosioci zahteva) su sa prebivalištem u Srbici.

Osporena odluka

4. Podnosioci zahteva osporavaju sledećih 29 odluka Vrhovnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Vrhovni sud):
 1. Istref Rexhepi – odluku br. Rev 430/2016 od 16. februara 2017. godine, koja mu je uručena 16. marta 2017. godine;
 2. Lulferet Hoxha - odluku br. Rev 387/2016 od 08. februara 2017. godine, koja joj je uručena 11. aprila 2017. godine;
 3. Aziz Balaj- odluku br. Rev 414/2016 od 13. februara 2017. godine, koja mu je uručena 15. marta 2017. godine;

4. Azem Velu – odluku br. Rev 432/2016 od 8. februara 2017. godine, koja mu je uručena 15. marta 2017. godine;
5. Adem Velu – odluku br. Rev 420/2016 od 16. februara 2017. godine, koja mu je uručena 15. marta 2017. godine;
6. Mehmet Buzhala – odluku br. Rev 421/2016 od 7. februara 2017. godine, koja mu je uručena 25. februara 2017. godine;
7. Latif Shaqiri – odluku br. Rev 386/2016 od 7. februara 2017. godine, koja mu je uručena 28. februara 2017. godine;
8. Elfije Gashi – odluku br. Rev 390/2016 od 16. marta 2017. godine, koja joj je uručena 16. marta 2017. godine;
9. Ilaz Ahmeti – odluku br. Rev 391/2016 od 7. februara 2017. godine, koja mu je uručena 28. februara 2017. godine;
10. Enver Hamza – odluku br. Rev 392/2016 od 8. februara 2017. godine, koja mu je uručena 15. marta 2017. godine;
11. Bajram Salihu – odluku br. Rev 396/2016 od 7. februara 2017. godine, koja mu je uručena 3. marta 2017. godine;
12. Bahtir Geci – odluku br. Rev 427/2016 od 9. februara 2017. godine, koja mu je uručena 15. marta 2017. godine;
13. Shaqir Bejta – odluku br. Rev 407/2016 od 8. februara 2017. godine, koja mu je uručena 15. marta 2017. godine;
14. Halil Sejdiu – odluku br. Rev 411/2016 od 7. februara 2017. godine, koja mu je uručena 2. marta 2017. godine;
15. Florim Haliti – odluku br. Rev 397/2016 od 8. februara 2017. godine, koja mu je uručena 25. marta 2017. godine;
16. Sherife Halili – odluku br. Rev 419/2016 od 16. marta 2017. godine, koja joj je uručena neodređenog datuma;
17. Lah Sahiti – odluku br. Rev 429/2016 od 16. marta 2017. godine, koja mu je uručena neodređenog datuma;
18. Naser Rama – odluku br. Rev 424/2016 od 16. marta 2017. godine; koja mu je uručena neodređenog datuma;
19. Halim Meha – odluku br. Rev 401/2016 od 7. februara 2017. godine, koja mu je uručena 28. februara 2017. godine;
20. Asllan Bajra – odluku br. Rev 406/2016 od 7. februara 2017. godine, koja mu je uručena 28. februara 2017. godine;
21. Zymer Halilaj – odluku br. Rev 422/2016 od 8. februara 2017. godine, koja mu je uručena 24. marta 2017. godine;
22. Sadik Ahmeti – odluku br. Rev 409/2016 od 13. februara 2017. godine, koja mu je uručena 11. aprila 2017. godine;

23. Abaz Avdiu – odluku br. Rev 394/2016 od 7. februara 2017. godine, koja mu je uručena 28. februara 2017. godine;
24. Ahmet Hoti – odluku br. Rev 433/2016 od 16. februara 2017. godine, koja mu je uručena 16. marta 2017. godine;
25. Muhamet Gashi – odluku br. Rev 410/2016 od 16. februara 2017. godine, koja mu je uručena 16. marta 2017. godine;
26. Januz Gashi – odluku br. Rev 412/2016 od 8. februara 2017. godine, koja mu je uručena 16. marta 2017. godine;
27. Enver Mëziu – odluku br. Rev 425/2016 od 16. februara 2017. godine, koja mu je uručena 15. marta 2017. godine;
28. Behram Kajtazi, - odluku br. Rev 398/2016 od 20. marta 2017. godine, koja mu je uručena neodređenog datuma; i
29. Sokol Goxhuli – odluku br. Rev 416/2016 od 7. februara 2017. godine, koja mu je uručena 10. februara 2017. godine.

Predmetna stvar

5. Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti osporenih odluka, na osnovu kojih se tvrdi povreda prava podnosilaca zahteva garantovanih članovima 21. [Opšta načela], 22. [Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata], 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava], i 54. [Sudska zaštita prava] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o zaštiti osnovnih ljudskih prava i sloboda (u daljem tekstu: EKLJP) i članom 15. Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: UDLJP).

Pravni osnov

6. Zahtevi su zasnovani na stavu 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članovima 22. [Procesuiranje podnesaka] i 47. [Individualni zahtevi] Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika o radu Ustavnog suda (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

7. Dana 23. juna 2017. godine, 27 podnosilaca je podnelo zahtev KI73/17 Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
8. Dana 28. juna 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Snežanu Botusharovu za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Arta Rama-Hajrizi i Gresa Caka-Nimani.
9. Dana 5. jula 2017. godine, podnosilac zahteva Behram Kajtazi je podneo Sudu zahtev KI78/17.
10. Dana 7. jula 2017. godine, u skladu sa pravilom 37.1 Poslovnika, predsednica Suda je naložila spajanje zahteva KI78/17 sa zahtevom KI73/17. Ovim nalogom je odlučeno da

sudija izvestilac i sastav Veća za razmatranje budu isti kao što je odlučeno od strane predsednice o imenovanju sudije izvestioca i Veća za razmatranja 28. juna 2017. godine.

11. Dana 17. jula 2017. godine, Sud je obavestio podnosioc o registraciji i spajanju zahteva i tražio da podnesu Sudu dodatna dokumenta.
12. Istog datuma, Sud je poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu i poslao zahtev Osnovnom sudu u Mitrovici-Ogranku u Srbici (u daljem tekstu: Osnovni sud) da podnese dokaz o datumu kada je 22 (dvadeset i dva) podnosilaca zahteva primilo osporene odluke Vrhovnog suda.
13. Dana 21. jula 2017. godine, Sud je primio od podnosilaca zahteva neke dokumente koje je tražio 17. jula 2017. godine.
14. Istog datuma, Sud je poslao kopiju dodatnih dokumenata Vrhovnom sudu i poslao zahtev Osnovnom sudu da podnese potvrde o datumu kada je 2 (dvoje) podnosilaca zahteva primilo osporene odluke Vrhovnog suda koje nisu bile priložene zahtevu.
15. Dana 24. jula i 11. avgusta 2017. godine, Osnovni sud je dostavio Sudu potvrde koja pokazuju datum kada je 22 (dvadeset i dva) podnosilaca zahteva primilo osporene odluke kao što je tražio Sud 17. jula 2017. godine.
16. Dana 27. jula 2017. godine, podnosilac zahteva Sokol Goxhuli je podneo Sudu zahtev KI85/17.
17. Dana 28. jula 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Altaya Suroya za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Almiro Rodrigues (predsedavajući), Snezhana Botusharova i Arta Rama-Hajrizi.
18. Dana 4. avgusta 2017. godine, Sud je primio od podnosilaca zahteva dodatna dokumenta koja je tražio 17. jula 2017. godine.
19. Dana 7. avgusta 2017. godine, Osnovni sud je dostavio Sudu potvrde koje pokazuju datum kada je 2 (dvoje) podnosilaca zahteva primilo osporene odluke, kao što je tražio Sud 21. jula 2017. godine.
20. Istog datuma, u skladu sa pravilom 37.1 Poslovnika, predsednica Suda je naložila spajanje zahteva KI85/17 zahtevima KI73/17 i KI78/17. Ovim nalogom je odlučeno da sudija izvestilac i sastav Veća za razmatranje budu isti kao što je odlučeno od strane predsednice o imenovanju sudije izvestioca i Veća za razmatranje 28. juna 2017. godine.
21. Dana 15. avgusta 2017. godine, Sud je obavestio dotične podnosioc zahteva o registraciji zahteva KI85/17 i o njihovom spajanju sa zahtevima KI73/17 i KI78/17.
22. Istog datuma, Sud je poslao kopiju zahteva KI85/17 Vrhovnom sudu i obavestio Vrhovni sud o spajanju zahteva.
23. Dana 23. oktobra 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

24. Između 17. maja 2010. godine i 23. oktobra 2014. godine, podnosioci zahteva su pojedinačno podneli tužbe Osnovnom sudu protiv Vlade Republike Srbije za naknadu

materijalne i nematerijalne štete koja im je prouzrokovana između 1998. godine i 1999. godine.

25. Između 12. jula 2013. godine i 2. marta 2015. godine, Osnovni sud je pojedinačnim odlukama odbacio tužbe podnosilaca zahteva i proglasio se nenadležnim da odlučuje.
26. Podnosioci zahteva su uložili žalbe na odluke Osnovnog suda pred Apelacionim sudom Kosova (u daljem zahtevu: Apelacioni sud) zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka. Podnosioci zahteva su tražili da se odluke Osnovnog suda ponište i njihove tužbe proglaše prihvatljivim.
27. Između 12. maja 2015. godine i 14. juna 2016. godine, Apelacioni sud je doneo odvojene odluke, odbijajući, kao neosnovanu, svaku žalbu podnosilaca zahteva i potvrdio odluke Osnovnog suda.
28. Svaki podnosilac zahteva je odvojeno podneo zahteve za reviziju Vrhovnom sudu zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka. Oni su tražili da se revizije usvoje, odluke Apelacionog suda i Osnovnog suda ponište i stvar uputi na ponovno razmatranje od strane Osnovnog suda.
29. Između 7. februara 2017. godine i 20. marta 2017. godine, Vrhovni sud je doneo odvojene odluke, odbijajući revizije svakog podnosilaca zahteva kao neosnovane. Vrhovni sud je u svakoj svojoj odluci tvrdio sledeće:

“Imajući u vidu [odredbu Zakona o parničnom postupku] ZPP i činjenicu da se tužbom kao tužena pojavljuje Republika Srbija - Vlada RS u Beogradu, [...] radi naknade štete, u konkretnom slučaju se radi o imovinsko-pravnim zahtevima u stranoj državi, važe norme međunarodnog prava, za koji spor domaći sud nije nadležan za odlučivanje, Vrhovni sud Kosova ocenjuje da su [Osnovni sud i Apelacioni sud] pravilno primenili odredbe člana 18.3 i člana 39.1 ZPP-a, kada su se oglasili nenadležnim za suđenje i odbacili tužbu [podnosioca zahteva], a to iz razloga što opštu mesnu nadležnost ima sud na čijoj teritoriji se nalazi sedište Skupštine Republike Srbije, [a] sedište Skupštine Republike Srbije kao tužene strane ne nalazi na teritoriji sudova Republike Kosovo.

[...]

odredbe člana 28. ZPP-a, na koje se poziva [podnosilac zahteva], a kojim se određuje nadležnost sudova [Kosova] u sporovima sa međunarodnim (stranim) elementima, ne mogu se primeniti u konkretnom slučaju, zbog toga što se ne radi o stranim fizičkim licima, niti o stranim pravnim licima, već o stranoj državi, sa kojom do ovog trenutka država Kosovo, na čijoj teritoriji je pričinjena šteta, nije zaključila nikakav međunarodni (uzajamni) sporazum o nadležnosti domaćih sudova za ovakvu vrstu sporova.

Takođe, u konkretnom slučaju, navodi [podnosioca zahteva] iz revizije o mesnoj nadležnosti [prema članu 47. i članu 51. i 61] ZPP-a, ne stoje, a to iz razloga što se po oceni [Vrhovnog suda], navedene odredbe ne odnose na konkretan predmet [...], prvostepeni sud je pravilno primenio odredbe člana 18.3 ZPP-a, uzimajući u obzir i druge napred navedene razloge.”

Navodi podnosioca

30. Podnosioci zahteva tvrde da su im odlukama Vrhovnog suda povređena prava koja su garantovana članovima 21. [Opšta načela], 22. [Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata], 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava], i 54. [Sudska zaštita prava] Ustava, članom 6. (Pravo na pravično suđenje) EKLJP i članom 15. UDLJP.

31. Podnosioci zahteva tvrde da su redovni sudovi *“pogrešno primenili važeći zakon koji se odnosi na mesnu nadležnost Osnovnog suda [...], jer je sud koji je mesno nadležan za presuđivanje pravnih stvari, uvek onaj sud na čijoj teritoriji je izvršen zločin, moralna odnosno materijalna šteta! Ova definicija i važeći pravni stav se podudara i sa interesom oštećene strane, načelom ekonomičnosti u sudskim i upravnim postupcima, kao i u skladu sa međunarodnim principom per loci.”*
32. Podnosioci zahteva, dalje, tvrde da im nije *“pružena mogućnost da im se slučajevi odluče u zakonskom postupku, na osnovu primenljivog zakona Kosovo, Ustava [...] i najboljih sudskih praksi u regionu.”*
33. Podnosioci zahteva, pozivajući se na član 21, stav 1 Ustava, tvrde da redovni sudovi *“nisu primenili napredne međunarodne standarde ljudskih prava. Jedan od standarda je pružanje mogućnosti oštećenoj strani da pokrene pitanje naknade moralne i materijalne štete pričinjene kao rezultat direktnog dejstva od strane srpskih organa”.*
34. Podnosioci zahteva, pozivajući se na član 54. Ustava, takođe tvrde *“da im je uskraćeno pravo na sudsku zaštitu, pravo na pristup domaćem pravosuđu, kao i institucionalna garancija za zaštitu prava građana”.*
35. Podnosioci zahteva se pozivaju na primere koji su dozvolili žrtvama Drugog svetskog rata *“da podnesu individualne tužbe pred domaćim sudovima za naknadu štete koju je pričinila Nemačka”.* U tom smislu, oni preciziraju da u slučajevima Grčke, Italije i Sjedinjenih Američkih Država, pojedincima je data mogućnost da traže naknadu za *“štete koju je pričinila Nemačka tokom II svetskog rata u skladu s međunarodnim principom per loci”*
36. U odnosu na sve druge podnosiocce zahteva, podnosilac Sokol Goxhuli je (K185/17) u pogledu zakonskog roka od 4 (četiri) meseca za podnošenje zahteva Sudu, tražio da se vrati rok u pređašnje stanje u skladu sa članom 50. [Povraćaj u pređašnje stanje] Zakona, navodeći da je *“od 10.02.2017. godine bio u Francuskoj kao pratilac svoje supruge [...] koja je upućena na lečenje raka u Francuskoj”* i samim tim, nije mogao da podnese zahtev u propisanom roku od 4 (četiri) meseca.

Prihvatljivost zahteva

37. Sud će prvo ispitati da li su zahtevi ispunili uslove prihvatljivosti propisane Ustavom, dalje utvrđene Zakonom i navedene Poslovníkom.
38. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7, člana 113 [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:
 1. *Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.*
[...]
 7. *Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.*
39. Sud se poziva i na članove 49. [Rokovi] i 50. [Povraćaj u pređašnje stanje] Zakona, koji propisuju:

“Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku.

[...]

Ukoliko podnosilac nije bio u mogućnosti da podnese podnesak u predviđenom roku bez svoje krivice, Ustavni sud je dužan da, na osnovu podneska podnosioca, isti vrati u predašnje stanje. Podnosilac je dužan da podnese podnesak o povraćaju u predašnje stanje u roku od petnaest (15) dana, od dana kada je prestao razlog propuštanja i ujedno je dužan da obrazloži svoj zahtev. Povraćaj u predašnje stanje nije dozvoljen ukoliko je prošla godina ili više od dana proteka roka određenog ovim zakonom."

Što se tiče 28 podnosilaca zahteva

40. Sud smatra da su 28 podnosilaca zahteva, ne uključujući Sokola Goxhulija čiji će se slučaj razmatrati odvojeno, ovlašćene strane, da su iscrpeli pravna sredstva na raspolaganju i da su podneli zahteve u propisanom roku.
41. Međutim, Sud se poziva i na član 48. [Tačnost podneska] Zakona, koji propisuje:

Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.
42. Pored toga, Sud se poziva i na stavove (1)(d) i (2)(d) pravila 36 [Kriterijum o prihvatljivosti] Poslovnika, koji propisuju:

(1) *Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:*
 [...]
 (d) *ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.*

(2) *Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:*
 [...]
 d) *da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepeo svoju tvrdnju.*
43. S tim u vezi, Sud podseća da podnosioci zahteva tvrde da su redovni sudovi povredili brojna prava zaštićena Ustavom, EKLjP i UDLjP, koja se uglavnom odnose na pravo na pravično i nepristrasno suđenje i sudsku zaštitu prava.
44. U tom smislu, Sud primećuje da podnosioci zahteva tvrde da su redovni sudovi pogrešno tumačili primenjiv zakon kada su se pozivali na mesnu nadležnost Osnovnog suda, navodeći da je sud na čijoj je teritoriji nastala šteta nadležan sud za odlučivanje o njihovim pravnim pitanjima.
45. Sud smatra da se tvrdnje podnosilaca zahteva u suštini odnose na tumačenje proceduralnih odredbi od strane redovnih sudova u vezi sa njihovom mesnom jurisdikcijom i nadležnostima da se bave zahtevima podnosilaca.
46. Sud naglašava da nema zadatak da se bavi greškama u činjenicama ili zakonu navodno počinjenim od strane redovnih sudova prilikom utvrđivanja činjenica ili primene zakona (zakonitosti), osim i u meri u kojoj su mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost). U stvari, uloga redovnih sudova je da tumače i primenjuju odgovarajuća pravila kako proceduralnog tako i materijalnog prava (vidi: *mutatis mutandis*, presuda ESLjP od 21. januara 1999. godine, *Garcia Ruiz protiv Španije*, broj 30544/96, stav 28).
47. Potpuno utvrđivanje činjeničnog stanja i pravilna primena zakona je u nadležnosti redovnih sudova (pitanje zakonitosti). Prema tome, Ustavni sud ne može delovati kao

„sud četvrtog stepena“ (vidi: presudu ESLJP od 16. septembra 1996. godine, *Akdivar protiv Turske*, br. 21893/93, stav 65, vidi takođe: *mutatis mutandis*, slučaj Ustavnog suda KI86/11, podnosilac zahteva: *Milaim Berisha*, rešenje o neprihvatljivosti od 5. aprila 2012. godine).

48. Sud primećuje da je Vrhovni sud ocenio tumačenje Apelacionog suda i Osnovnog suda o proceduralnim odredbama u vezi sa njihovom nadležnošću za rešavanje zahteva podnosilaca.
49. Vrhovni sud je pri razmatranju tvrdnji podnosioca zahteva obrazložio da su Osnovni sud i Apelacioni sud pravilno primenili odredbe člana 18. stav 3 i člana 39. stav 1. i 2. Zakona o parničnom postupku kada su izjavili da nemaju nadležnosti nad ovim pravnim pitanjima. Shodno tome, Vrhovni sud je odbacio zahteve podnosioca, jer je opšta mesna nadležnost na sudu na čijoj se teritoriji nalazi sedište Skupštine Republike Srbije i koje se ne nalazi na teritoriji sudova na Kosovu.
50. Vrhovni sud u nastavku precizira da se u slučaju podnosioca zahteva „*bavimo stranom državom sa kojom do ovog trenutka Kosovo na čijoj je teritoriji nastala šteta nije zaključila nikakav međunarodni (uzajamni) sporazum o nadležnosti domaćih sudova za ovakvu vrstu sporova.*”
51. Sud smatra da su zaključci Osnovnog suda, Apelacionog suda i Vrhovnog suda postignuti nakon detaljnog ispitivanja svih argumenata koje su podneli podnosioci zahteva. Na taj način, podnosiocima zahteva je data mogućnost da u svim fazama postupka iznesu argumente i dokaze za koje smatraju da su relevantni za njihove slučajeve.
52. Svi argumenti podnosioca zahteva koji su bili relevantni za rešavanje spora su saslušani i ispravno razmotreni od strane sudova. Svi materijalni i pravni razlozi vezani za osporene odluke su detaljno izneti od strane podnosioca zahteva i Sud zaključuje da su postupci pred redovnim sudovima, u celini posmatrani, bili pravični (vidi: *mutatis mutandis*, presuda ESLJP od 21. januara 1999. godine, *Garcia Ruiz protiv Španije*, br. 30544/96, stavovi 29 i 30).
53. Sama činjenica da podnosioci zahteva nisu zadovoljni ishodom odluka Vrhovnog suda ili pominjanje članova Ustava nije dovoljno da se izgradi tvrdnja da je došlo do ustavne povrede. Kada tvrde takve povrede Ustava, podnosioci zahteva moraju navesti obrazložene tvrdnje i uverljive argumente. (Vidi: *mutatis mutandis*, rešenje o neprihvatljivosti od 10. februara 2015. godine, *Abdullah Bajcinca*, KI136/14, stav 33).
54. Kao rezime, Sud smatra da podnosioci zahteva nisu predstavili dokaze, činjenice i argumente u kojima se pokazuje da postupak pred redovnim sudovima na bilo koji način predstavlja ustavnu povredu njihovih garantovanih prava prema Ustavu, odnosno članova 21. [Opšta načela], 22. [Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata], 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] i 54. [Sudska zaštita prava] Ustava, člana 6. EKLJP ili člana 15. UDLJP.

Što se tiče podnosioca zahteva Sokola Goxhulija

55. Sud smatra da je podnosilac zahteva Sokol Goxhuli (KI85/17) ovlašćena strana i da je iscrpeo pravna sredstva na raspolaganju.
56. Međutim, Sud primećuje da podnosilac zahteva izjavljuje da je 10. februara 2017. godine primio osporenu odluku Vrhovnog suda br. Rev. 416/2016, dok je zahtev (KI85

/17) podneo pred Sudom 27. jula 2017. godine. Stoga, Sud smatra da je njegov zahtev podnet nakon roka od 4 (četiri) meseca.

57. U tom smislu, gore navedeni podnosilac zahteva traži od Suda da vrati rok u predašnje stanje u skladu sa članom 50. Zakona, navodeći da je *“od 10.02.2017. godine bio u Francuskoj kao pratilac svoje supruge [...] koja je upućena na lečenje raka”*. Dakle, uzimajući u obzir gore navedeni razlog, on se nada *“da će zahtev za povraćaj roka u predašnje stanje biti usvojen pred Ustavnim sudom”*.
58. Da bi potkrepio svoje argumente, podnosilac zahteva je podneo dokaze kada je njegova supruga imala zakazane lekarske preglede u Francuskoj.
59. Međutim, podnosilac zahteva nije pružio dokaze kada se njegova supruga vratila sa medicinskih pregleda u Francuskoj, da li ju je podnosilac zahteva pratio tokom ovog putovanja, i ako jeste, kako je ta situacija rezultirala da on nije mogao da podnese zahtev pred Sudom ili opunomoći zastupnika da podnese zahtev pred Sudom u njegovo ime. Pored toga, podnosilac zahteva nije dostavio dokaze koji pokazuju da je zahtev podnet u roku od 15 dana od uklanjanja prepreka kojima se opravdava zahtev za vraćanje u predašnje stanje kao što je propisano u članu 50. Zakona.
60. Dakle Sud zaključuje da podnosilac zahteva nije potkrepio svoju tvrdnju za vraćanje roka u predašnje stanje u skladu sa članom 50. Zakona i samim tim, njegov zahtev treba da se odbije.
61. Sud podseća da je svrha zakonskog roka od 4 (četiri) meseca, na osnovu člana 49. Zakona i pravila 36 (1) c) Poslovnika, da promoviše pravnu sigurnost, osiguravajući da se slučajevi koji se bave pitanjem Ustava razmatraju u razumnom roku i da prethodno donete odluke nisu stalno otvorene za osporavanje (vidi: slučaj *O'Loughlin i drugi protiv Ujedinjenog kraljevstva* br. 23274/04, ESLJP, rešenje od 25. avgusta 2005. godine, vidi, takođe: slučaj br. KI140/13, podnosilac zahteva: *Ramadan Cakiqi*, rešenje o neprihvatljivosti od 17. marta 2014. godine, stav 24).
62. Na osnovu gore navedenog, rezultira da je zahtev (KI85/17) podnosioca Sokola Goxhulija podnet van zakonskog roka koji je propisan u članu 49. Zakona i pravilu 36 (1) (c) Poslovnika, i kao takav je neprihvatljiv.
63. Shodno tome, zahtev:
 - i) svih 28 podnosilaca zahteva (KI73/17 i KI78/17) su očigledno neosnovani na ustavnim osnovama i treba da se proglase neprihvatljivim u skladu sa članom 48. Zakona i pravilom 36 (1) (d) i (2) (d) Poslovnika i
 - ii) podnosioca zahteva Sokola Goxhulija (KI85/17), njegov zahtev je podnet van zakonskog roka koji je propisan u članu 49. Zakona i pravilu 36 (1) (c) Poslovnika, i kao takav je neprihvatljiv

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova, u skladu članom 113 (1) i (7) Ustava, članovima 48, 49 i 50 Zakona i pravilima 36(1) (c) 36 (1) (d), 36 (2) (d) Poslovnika o radu, na sednici održanoj 23. oktobra 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI OVU odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20 (4) Zakona i
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Snezhana Botusharova

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Ha

KI63/17, podnosilac zahteva: Lutfi Dervishi, ocena ustavnosti presude Pml. Kzz. 19/2017 Vrhovnog suda Kosova od 11. aprila 2017. godine

KI 63/17, rešenje o neprihvatljivosti od 18. oktobra 2017. godine, objavljeno 30. novembra 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, pritvor, pravo na slobodu i sigurnost, zahtev očigledno neosnovan*

Podnosilac zahteva je uložio žalbu Apelacionom sudu na odluku [PKR. br. 11/2017] Osnovnog suda, kojom je odlučeno da se izrekne sudski pritvor podnosiocu zahteva u vremenskom trajanju od 1 (jednog) meseca. Apelacioni sud je odlukom [PN1 44/17] odbio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva i potvrdio odluku Osnovnog suda. Vrhovni sud je na zahtev za zaštitu zakonitosti podnet od strane podnosioca zahteva, presudom [Pml. Kzz 19/2017] odbacio, kao neosnovan, zahtev podnosioca i potvrdio odluku Osnovnog suda i Apelacionog suda.

Podnosilac zahteva je, pred Ustavnim sudom, *inter alia*, tvrdio da je Vrhovni sud odbacivši, kao neosnovan, zahtev za zaštitu zakonitosti protiv odluke Osnovnog suda i Apelacionog suda za sudski pritvor, povredio prava podnosioca zahteva garantovana članom 29. [Pravo na slobodu i sigurnost] i 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo. Sud je smatrao da činjenice koje je izneo podnosilac zahteva nisu ni na jedan način opravdavale tvrdnje o ustavnoj povredi njegovog prava na slobodu i sigurnost, te da podnosilac zahteva nije predočio nikakav dokaz koji ukazuje na to da su postupci pred redovnim sudovima predstavljali povredu njegovog prava na pravično i nepristrasno suđenje. Prema tome, Sud smatra da je zahtev očigledno neosnovan na ustavnoj osnovi i u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 48. Zakona i pravilom 36 (1) (d) i (2) (b) i (b) Poslovnika i proglasio neprihvatljivim.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI63/17

Podnosilac

Lutfi Dervishi**Ocena ustavnosti presude Pml. Kzz. 19/2017 Vrhovnog suda Kosova
od 11. aprila 2017. godine****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Lutfi Dervishi iz Prištine (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), koga zastupa Valon Hasani, advokat iz Prištine.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava presudu [Pml. Kzz. 19/2017] Vrhovnog suda Kosova od 11. aprila 2017. godine, kojom je odbijena, kao neosnovana, žalba podnosioca zahteva protiv rešenja Apelacionog suda Kosova (u daljem tekstu: Apelacioni sud) [PNI 44/17] od 19. januara 2017. godine i rešenja Osnovnog suda u Prištini (u daljem tekstu: Osnovni sud) [PKR. br. 11. 2017] od 11. januara 2017. godine za određivanje sudskog pritvora podnosiocu zahteva.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti osporene presude, kojom se tvrdi da su povređena prava podnosioca zahteva koja su garantovana članom 29. [Pravo na slobodu i sigurnost] i 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

4. Zahtev se zasniva na stavovima 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članovima 22. [Procesuiranje podnesaka] i 47. [Individualni zahtevi] Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 (Podnošenje podnesaka i odgovora) Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 1. juna 2017. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
6. Dana 2. juna 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Gresu Caka-Nimani za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Ivan Čukalović (predsedavajući), Bekim Sejdiu i Selvete Gërzhaliu-Krasniqi.
7. Dana 6. juna 2017. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i tražio da podnese Sudu: 1) punomoćje za njegovo zastupanje pred Sudom, i 2) punu kopiju rešenja Apelacionog suda [PN1 44/17] od 19. januara 2017. godine i presude Vrhovnog suda [Pml. 19/2017] od 11. aprila 2017. godine. Istog datuma, Sud je poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu.
8. Dana 14. juna 2017. godine, podnosilac zahteva je podneo Sudu dodatna dokumenta koje je tražio Sud.
9. Dana 13. jula 2017. godine, podnosilac zahteva je tražio od Suda da se njegov zahtev razmotri sa urgencijom.
10. Dana 30. avgusta 2017. godine, podnosilac je ispravio svoj zahtev u pogledu nekoliko tehničkih grešaka u datumima koji su navedeni u nekim delovima zahteva.
11. Dana 18. oktobra 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno izneo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

12. Dana 15. oktobra 2010. godine, protiv podnosioca zahteva i nekoliko drugih lica je podignuta optužnica [PPS br. 41/09], koja je preinačena 22. marta i 17. aprila 2013. godine za sledeća krivična dela predviđena u Privremenom krivičnom zakonu Kosova (u daljem tekstu: PKZK), i to: trgovina ljudima u saizvršilaštvu prema članovima 23. i 139.; organizovani kriminal prema članu 274; protivpravno upražnjavanje medicine prema članu 221; teška telesna povreda u saizvršilaštvu prema članovima 23. i 154.; prevara prema članu 261; i falsifikovanje isprava prema članu 332.
13. Dana 29. aprila 2013. godine, Osnovni sud je presudom [P. 309/10, P340/10] proglasio podnosioca zahteva krivim za izvršenje krivičnih dela: trgovina ljudima u saizvršilaštvu i organizovani kriminal i izrekao kaznu zatvora u vremenskom trajanju od 8 (osam) godina i novčanu kaznu od 10.000 (deset hiljada) evro.
14. Dana 25. novembra 2013. godine, Osnovni sud je izdao nalog [P. br. 309/10, 340/10] za zatvaranje i konfiskaciju klinike „Medikus“, čiji je vlasnik bio podnosilac zahteva.
15. Podnosilac zahteva i tužilac Specijalnog tužilaštva Republike Kosovo su (u daljem tekstu: tužilac) uložili žalbu na presudu [P. 309/10 i P. 340/10] Osnovnog suda i nalog [P. br. 309/10, 340/10] za konfiskaciju klinike „Medikus“.
16. Dana 6. novembra 2015. godine, Apelacioni sud je presudom [PAKR 52/14] delimično usvojio žalbu podnosioca zahteva i to u pogledu utvrđivanja činjeničnog stanja u vezi sa brojem transplantacija bubrega u kojem je učestvovao podnosilac zahteva, smanjivši ovaj broj sa 24 na 7, dok je potvrdio odluku o kazni, kao što je odredio Osnovni sud. Žalba tužioca je odbijena u onoj meri u kojoj je pripadalo podnosiocu zahteva.

17. Dana 15. marta 2016. godine, podnosilac zahteva je izjavio žalbu na presudu Apelacionog suda [PAKR 52/14] pred Vrhovnim sudom na osnovu člana 430. Privremenog zakona o krivičnom postupku Kosova (u daljem tekstu: PZKPK), kojim se omogućava žalba na presudu ako drugostepeni sud drugačije utvrdi činjenično stanje.
18. Dana 17. marta 2016. godine, predsednik Osnovnog suda je izdao nalog [ED. br. 252/2016] za početak izdržavanja kazne za podnosioca zahteva.
19. Dana 5. aprila 2016. godine, podnosilac zahteva je podneo i zahtev za zaštitu zakonitosti protiv presude [PAKR 52/14] Apelacionog suda zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka, a podneo je i zahtev za obustavu izvršenja presude Apelacionog suda dok se odluči o tim žalbama. Protiv presude Apelacionog suda i tužilac je podneo žalbu.
20. Dana 26. aprila 2016. godine, Vrhovni sud je rešenjem [PML-KZZ-92/2016] odbio, kao neosnovan, zahtev podnosioca za obustavljanje izvršenja presude Apelacionog suda sve dok se ne odluči o zahtevu za zaštitu zakonitosti.
21. Međutim, podnosilac zahteva se nije pojavio za izdržavanje kazne prema nalogu [ED. br. 252/2016] predsednika Osnovnog suda.
22. Dana 15. decembra 2016. godine, Vrhovni sud je presudom [Pml. Kzz. 92/2016], utvrdio da je zahtev za zaštitu zakonitosti podnet od strane podnosioca zahteva delimično osnovan. Vrhovni sud je naložio da odmah prestane sprovođenje presude [PAKR 52/14] Apelacionog suda i Osnovnog suda [P. 309/10 i P340/10] i vratio slučaj podnosioca zahteva na ponovno odlučivanje Osnovnom sudu. Vrhovni sud je obrazložio da je postupak kojim je prethodila presuda Osnovnog suda [PAKR 52/14] uključen u suštinske povrede krivičnog postupka jer je, između ostalog, predsednik sudskog veća trebalo da se isključi sa učešća u razmatranju, ali on je ipak učestvovao.
23. Dana 6. januara 2017. godine, tužilac je podneo pred Osnovnim sudom zahtev za nalog za hapšenje podnosioca zahteva.
24. Dana 10. januara 2017. godine, Osnovni sud je izdao nalog za hapšenje podnosioca zahteva. Istog datuma, podnosilac zahteva je uhapšen.
25. Dana 11. januara 2017. godine, tužilac je tražio od Osnovnog suda da odredi meru sudskog pritvora za podnosioca zahteva.
26. Dana 11. januara 2017. godine, Osnovni sud je rešenjem [PKR. br. 11/2017] usvojio zahtev tužioca da odredi sudski pritvor za podnosioca zahteva i odredio sudski pritvor u vremenskom trajanju od 1 (jednog) meseca.
27. Dana 13. januara 2017. godine, podnosilac zahteva je uložio žalbu na rešenje [PKR. br. 11/2017] Osnovnog suda pred Apelacionim sudom, zbog bitnih povreda odredaba krivičnog postupka. Dok je 16. januara 2017. godine, tužilac podneo odgovor na žalbu podnosioca zahteva.
28. Dana 19. januara 2017. godine, Apelacioni sud je rešenjem [PN1 44/17] odbio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva i potvrdio rešenje Osnovnog suda.
29. Dana 30. januara 2017. godine, podnosilac zahteva je podneo zahtev za zaštitu zakonitosti Vrhovnom sudu protiv hapšenja i sudskog pritvora, zbog *“bitne povrede odredaba krivičnog postupka i povrede ljudskih prava”*.

30. Dana 11. aprila 2017. godine, Vrhovni sud je presudom [Pml. Kzz 19/2017] odbio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva i potvrdio rešenje Osnovnog suda i Apelacionog suda.
31. Dana 9. februara 2017. godine, Osnovni sud je nastavio meru sudskog pritvora podnosiocu zahteva za dva meseca, dok je 10. aprila 2017. godine, Osnovni sud nastavio meru sudskog pritvora za još dva meseca.
32. Dana 14. februara 2017. godine, tužilac je podneo zahtev za zaštitu zakonitosti protiv presude [Pml. Kzz. 92/2016] Vrhovnog suda, tvrdeći da je Vrhovni sud nezakonito odlučio o zaštiti zakonitosti a da nije odlučio u vezi sa žalbom uloženu na osnovu člana 430. PZKPK-a protiv presude [PAKR 52/14] Apelacionog suda koju je podneo podnosilac zahteva.

Navodi podnosioca

33. Podnosilac zahteva tvrdi da su mu presudom [Pml. Kzz. 19/2017] Vrhovnog suda povređena prava koja su garantovana članom 29. [Pravo na slobodu i sigurnost] i 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava.
34. Što se tiče tvrdnji o povredi člana 29, podnosilac zahteva tvrdi da ga je policija uhapsila 10. januara 2017. godine u 10:00 časova, zasnivajući se na nalogu za hapšenje koji je izdat na osnovu odluka *“koje su poništene od strane [...] Vrhovnog suda”* presudom [Pml. Kzz. 92/2016], kojom se slučaj podnosilac zahteva ponovno vratio na ponovno suđenje. Podnosilac zahteva tvrdi da samo nakon što je uhapšen, Osnovni sud je izdao nalog za njegovo hapšenje u kome nije navedeno vreme izdavanja.
35. Podnosilac zahteva takođe smatra da njegovo hapšenje nema pravnu osnov na Zakonu o krivičnom postupku i krši njegovo pravo na slobodu i sigurnost, jer *„jedini legitimni i zakonski razlog za izdavanje naloga za hapšenje [...] bio bi ako optuženi ne bi poštovao njegovu zakonsku obavezu da se pojavi na sednicama koja bi se sazvala od strane Osnovnog suda”*. Podnosilac zahteva isto tako tvrdi da redovni sudovi nisu *“upotrebili adekvatne mere da bi obezbedili [podnosioca zahteva] u postupku - preko slanja poziva – nego je na automatski način lišio”*.
36. Podnosilac zahteva u nastavku navodi u vezi sa pravom na slobodu i sigurnost *“[D]a bi se poštovali zahtevi zakonitosti lišenja slobode, pritvor treba da bude u skladu sa predviđenim postupkom”* domaćeg zakonodavstva. S tim u vezi, podnosilac zahteva se poziva na slučaj Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLjP), presudu od 21. oktobra 2013. godine, *Del Rio Prada protiv Španije* br. 15/1997/799/1002 .
37. Što se tiče tvrdnji o povredi člana 31, podnosilac zahteva tvrdi povredu prava na pravično i nepristrasno suđenje, naglašavajući da *“[R]edovni sudovi, u tri nivoa ili nisu uopšte dali obrazloženje u vezi zakonitosti hapšenja optuženog ili nije dato adekvatno obrazloženje”*. S tim u vezi, podnosilac zahteva se poziva na presudu ESLjP od 2. oktobra 2014. godine, *Hansen protiv Norveške*, br. 15319/09).
38. Na kraju, podnosilac zahteva traži od Suda da usvoji zahtev, kao prihvatljiv; utvrdi povredu stavova 1 i 4, člana 29. i stava 2 člana 31. Ustava; i da proglasi nevažećim odluke redovnih sudova, odnosno presudu Vrhovnog suda [PML. Kzz. 19/2017], rešenje Apelacionog suda [PN1 44/17] i rešenje Osnovnog suda [PKR. br. 11/2017], u vezi sa njegovim sudskim pritvorom.

Prihvatljivost zahteva

39. Sud prvo razmatra da li je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti, propisane u Ustavu, dalje utvrđene u Zakonu i predviđene u Poslovniku.
40. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju::

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.”

41. Sud takođe razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti koji su propisani u zakonu. S tim u vezi, Sud se prvo poziva na član 48. [Tačnost podneska] i 49. [Rokovi] Zakona, koji propisuju:

Član 48 Tačnost podneska

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”.

Član 49 Rokovi

“Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku...”.

42. Što se tiče ispunjenja ovih uslova, Sud utvrđuje da je podnosilac zahteva ovlašćena strana, koja osporava akt javnog organa, odnosno presudu Vrhovnog suda (PML. Kzz. 19/2017] od 11. aprila 2017. godine, nakon iscrpljivanja svih pravnih sredstava. Podnosilac zahteva je takođe naglasio prava i slobode koje tvrdi da su povređena u skladu sa uslovima iz člana 48. Zakona i podneo je zahtev u skladu sa rokovima propisanim u članu 49. Zakona.
43. Pored toga, Sud razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti utvrđene u pravilu 36 [Kriterijum o prihvatljivosti] Poslovnika. Pravilo 36 (1) Poslovnika utvrđuje uslove na osnovu kojih Sud može razmotriti zahtev, uključujući i uslov da zahtev nije očigledno neosnovan. Konkretno, pravilo 36 propisuje:

“(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:

[...]

(d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.

(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:

b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju ustavnih prava;

d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepeo svoju tvrdnju”.

44. Sud podseća da podnosilac zahteva tvrdi povredu stavova 1 i 4, člana 29. [Pravo na slobodu i sigurnost] Ustava, jer smatra da: i) je hapšenje i sudski pritvor izvršen bez pravne osnove, jer je nalog za hapšenje izdat nakon hapšenja; i ii) nisu ispunjeni pravni uslovi na osnovu zakona u toku kako bi se odredila mera sudskog pritvora za podnosioca zahteva. Podnosilac zahteva takođe tvrdi povredu člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava, jer smatra: iii) da je njegovo suđenje bilo pristrasno, kršeći prava i slobode garantovane stavom 2, člana 31.; i (iv) odluke redovnih sudova u vezi s njegovim sudskim pritvorom nisu dovoljno obrazložene.

Što se tiče tvrdnji o povredi člana 29. Ustava u vezi sa članom 5. Konvencije

45. Sud prvo podseća na član 29. Ustava i član 5. Konvencije, koji propisuju:

Član 29 [Pravo na slobodu i sigurnost] Ustava:

“1. Niko ne može biti lišen slobode izuzev zakonom predviđenih slučajeva i na osnovu odluke nadležnog suda, i to:

[...]

(2) zbog opravdane sumnje da je lice izvršilo krivično delo, samo onda kada se lišavanje slobode smatra neophodnim za sprečavanje vršenja krivičnog dela i samo na veoma kratak period pre suđenja, na zakonom propisan način”.

[...]

2. Lice lišeno slobode se odmah, na njegovom maternjem jeziku ili jeziku koje ona/on razume, obaveštava o razlogu hapšenja. Pismeno obaveštenje o razlozima hapšenja, se podnosi što je pre moguće. Svako lice koje je lišeno slobode bez sudske odluke se u roku od četrdeset osam (48) sati mora izvesti pred sudiju, koji odlučuje o njegovom/njenom pritvoru ili oslobađanju. Pritvoreno lice ima pravo da mu se sudi bez odlaganja, ili na slobodu do suđenja, osim ako sudija smatra da je lice opasno po zajednicu ili smatra da postoji rizik od njegovog/njenog bekstva pre suđenja.

[...]

4. Lice koje je lišeno slobode hapšenjem ili pritvorom, ima pravo na pravnu pomoć, kako bi se ocenila zakonitost hapšenja ili pritvaranja. Odluku će doneti sud u vrlo kratkom roku i ukoliko je hapšenje ili pritvor nezakonito, narediće se oslobađanje lica.”

Član 5 (Pravo na slobodu i sigurnost) Konvencije:

1. Svako ima pravo na slobodu i bezbednost ličnosti. Niko ne može biti lišen slobode osim u sledećim slučajevima i u skladu sa zakonom propisanim postupkom:

[...]

c. u slučaju zakonitog hapšenja ili lišenja slobode radi privođenja lica pred nadležnu sudsku vlast zbog opravdane sumnje da je izvršilo krivično delo, ili kada se to opravdano smatra potrebnim kako bi se predupredilo izvršenje krivičnog dela ili bekstvo po njegovom izvršenju;

[...]

2. *Svako ko je uhapšen biće odmah i na jeziku koji razume obavešten o razlozima za njegovo hapšenje i o svakoj optužbi protiv njega.*

3. *Svako ko je uhapšen ili lišen slobode shodno odredbama iz stava 1.c ovog člana biće bez odlaganja izveden pred sudiju ili drugo službeno lice zakonom određeno da obavlja sudske funkcije i imaće pravo da mu se sudi u razumnom roku ili da bude pušten na slobodu do suđenja. Puštanje na slobodu može se usloviti jemstvima da će se lice pojaviti na suđenju.*

4. *Svako ko je lišen slobode ima pravo da pokrene postupak u kome će sud hitno ispitati zakonitost lišenja slobode i naložiti puštanje na slobodu ako je lišenje slobode nezakonito.”*

[...]

46. Sadržaj člana 5. Konvencije i njegova primena su detaljno tumačene od strane Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: ESLjP) preko njegove sudske prakse u skladu sa kojom Sud prema članu 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] treba da tumači osnovna ljudska prava i slobode garantovane Ustavom. Shodno tome, u tumačenju tvrdnji o povredi člana 29. Ustava u vezi sa članom 5. Konvencije, Sud se poziva na dobro razvijenu sudsku praksu ESLjP.
47. Sud podseća da je ESLjP razmotrio i razjasnio značaj prava na slobodu i sigurnosti u demokratskom društvu, odnose sa principom pravne sigurnosti i vladavinom prava, navodeći da je opšta svrha prava na slobodu i sigurnost da se osigura da nikome ne može proizvoljno da se ograniči sloboda. (Vidi: *mutatis mutandis*, presuda ESLjP od 13. decembra 2013. godine, *El-Masri protiv Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije*, br. 39630/09, stav 230).
48. U tom smislu, i na osnovu sudske prakse ESLjP, Sud naglašava da se na osnovu člana 29. Ustava i člana 5. Konvencije svima garantuje pravo na slobodu i sigurnost, osim u slučajevima kada je lišenje slobode izvršeno na osnovama predviđenim u ovim članovima, sledeći postupak predviđen zakonom i odlukom nadležnog suda. Ponovo, svrha ovih članova je da se osigura da niko nije proizvoljno lišen slobode. (Vidi: *mutatis mutandis*, presuda ESLjP od 8. juna 1976. godine, *Engel i drugi protiv Holandije*, br. 5100/71, 5101/71, 5102/71, 5354/72, 5370/72, stav 58).
49. Sud dalje naglašava da član 29. Ustava i član 5. Konvencije, pored garancija, propisuju i relevantna izuzeća predviđena u članu 29. Ustava, stav 1, podstavi od 1 do 5 i članu 5. Konvencije, stav 1, podstavovi a do f, na osnovu kojih se može izvoditi lišenje slobode, uvek na osnovu postupka utvrđenog zakonom i poštujući prava garantovanim članom 29. Ustava, stavovi 2 do 6 i članom 5. Konvencija, stavovi 2 do 5.
50. U tom smislu, ESLjP je objasnio da je lista izuzetaka u pogledu prava na slobodu i sigurnost zatvorena lista, a samo usko tumačenje tih izuzetaka može biti u skladu sa ciljevima člana 5. (Vidi: *mutatis mutandis*, presuda ESLjP od 22. marta 1995. godine, *Qiunn protiv Francuske*, br. 18580/91, stav 42).
51. Shodno tome, i u skladu s sudskom praksom ESLjP, lišavanje slobode se može izvršiti samo poštujući materijalne i proceduralne garancije utvrđene članom 29. 1 (1-5) Ustava u vezi sa članom 5. 1 (a-f) Konvencije, poštujući prava garantovana članom 29 (2-6) Ustava u vezi sa članom 5 (2-5) Konvencije. Poslednje navedeni predstavljaju “*korpus materijalnih prava u cilju minimiziranja rizika od proizvoljnosti, omogućavajući da se akt kojim se izvršilo lišavanje slobode razmotri od strane nezavisnog suda i*

omogućavajući odgovornost nadležnim organima koji su preduzeli taj postupak". (Vidi: presuda ESLJP od 25. maja 1998. godine *Kurt protiv Turske*, br. 15/1997/799/1002stav 123).

52. Pored toga, Sud objašnjava da na osnovu sudske prakse ESLJP, dva glavna principa treba da se uzmu u obzir u tumačenju prava na slobodu i sigurnost, „princip zakonitosti“ i „zaštite od proizvoljnosti“.
53. S tim u vezi, Sud ističe praksu ESLJP-a koja je pojasnila da princip zakonitosti u smislu člana 5 sadrži postupak predviđen zakonom. Izraz „zakonito“ i „u skladu sa domaćim zakonodavstvom“ koji se koristi u članu 5 (1) Konvencije i članu 29 (1) Ustava, se odnosi na domaće primenjivo zakonodavstvo i podrazumeva obavezu da se poštuju materijalna i proceduralna pravila ovog zakonodavstva. Iako je, prvo, obaveza redovnih sudova da tumače i primenjuju primenjivo relevantno zakonodavstvo, na osnovu člana 5 (1) Konvencije i člana 29 (1) Ustava, neuspeh da se poštuju domaće zakonodavstvo u pogledu ograničenja slobode i sigurnosti podrazumeva povredu Konvencije i Sud može i treba da pregleda da li je zakonodavstvo poštovano. (Vidi: *mutatis mutandis*, presuda ESLJP, *Del Rio Prada protiv Španije*, stav 125; i presudu ESLJP od 22. marta 1995. godine, *Ladent protiv Poljske*, br. 11036/03, stav 47).
54. Pored toga, period hapšenja je, u principu, „zakonit“ ako je zasnovan na nalogu Suda, a moguće greške u vezi sa nalogom za hapšenje ne moraju nužno podrazumevati da je određeni period zatvora bio nezakonit sa stanovišta člana 5 (1) Konvencije. (Vidi: *mutatis mutandis*, presuda ESLJP, *Ladent protiv Poljske*, stav 47).
55. Princip zakonitosti u smislu člana 5 Konvencije podrazumeva i odsustvo ili zaštitu od proizvoljnosti. U tom smislu, poštovanje domaćeg zakonodavstva međutim nije dovoljno. Član 5 (1) Konvencije i član 29 (1) Ustava zahtevaju, pored toga, da svako lišavanje slobode mora poštovati svrhu zaštite od proizvoljnosti. (Vidi: *mutatis mutandis*, presuda ESLJP, *Ladent protiv Poljske*, stav 48).
56. Pored toga, ESLJP ima bogatu sudsku praksu i u pogledu izuzetaka u kojima se lišavanje slobode može izvršiti u odnosu na prava i relevantne principe. U cilju ovog slučaja, Sud primećuje da se na osnovu člana 29. 1 (2) Ustava i člana 5.1 (c) Konvencije lišavanje slobode može izvršiti u slučaju osnovane sumnje da je izvršeno krivično delo ili kada postoje verodostojni razlozi za sumnju da je on/ona izvršio krivično delo, a tako nešto se smatra neophodnim kako bi se sprečilo izvršenje nekog drugog krivičnog dela ili udaljavanja nakon izvršenja istog. Takvo lišenje slobode, prema relevantnim članovima, se vrši poštujući postupak koji je predviđen zakonom i treba da garantuje dodatna prava utvrđena Ustavom i Konvencijom.
57. S tim u vezi, član 29.1.2 Ustava u vezi sa članom 5.1. c Konvencije utvrđuju osnove na kojima se hapšenje ili lišavanje slobode mogu izvršiti u toku sprovođenja krivične pravde. ESLJP je u svojoj praksi predvideo tri osnovna pitanja koja se moraju ispitati da bi se ocenilo da li je to hapšenje ili lišavanje slobode zakonito i neproizvoljno: 1) „krivično delo“, izraz koji je za svrhu člana 5 Konvencije tumačen u presudi ESLJP od 29. novembra 1988. godine, *Brogan protiv Velike Britanije* (br. 11209/84; 11234/84; 11266/84; 11386/85), koji, u principu, uključuje delo definisano kao krivično u domaćem zakonu (vidi: ESLJP, presudu od 22. februara 1989. godine, *Ciulla protiv Italije*, br. 11152/84, stav 38.); 2) „Svrha lišavanja“, koja u principu treba da bude u funkciji sprovođenja krivičnog postupka (vidi: ESLJP, presuda od 7. marta 2013. godine, *Ostendorf protiv Nemačke*, br. 15598/08, stav 68), i osim toga, srazmerna u smislu koji treba da bude potreban da se obezbedi pojavljivanje dotične osobe pred relevantnim nadležnim organima (vidi: ESLJP, presuda od 18. juna 2008. godine, *Ladene protiv Poljske*, br. 11036/03, stav 55); i 3) „Osnovana sumnja“ dakle, sumnja zasnovana na

razumnim činjenicama koja na osnovu sudske prakse ESLJP „predstavlja suštinu sigurnosti protiv hapšenja ili lišavanja slobode na proizvoljan način“ (vidi: *mutatis mutandis*, ESLJP, presuda od 30. avgusta 1990. godine, *Fox Campbell i Hartley protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 12244/86, 12245/86, 12383/86, stav 32);.

58. Konkretnije, kako bi hapšenje bilo zakonito, mora postojati „osnovana sumnja“ da je osumnjičeni izvršio krivično delo i „da sve okolnosti moraju ubediti objektivnog posmatrača da je dotična osoba možda izvršila krivično delo“. (Vidi: *mutatis mutandis*, presuda ESLJP od 30. avgusta 1990. godine, *Fox, Campbell i Hartley protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 12244/86, 12245/86, 12383/86).
59. Primjenjujući osnovne principe sudske prakse ESLJP u meri u kojoj su prikladni za ovaj slučaj i kao što su gore razrađeni, Sud će razmotriti da li su Ustav i uslovi poštovani u slučaju podnosioca zahteva.
60. S tim u vezi, Sud podseća da u cilju poštovanja Ustava i Konvencije, hapšenje ili lišavanje slobode mora imati podršku u jednoj od osnova za lišavanje slobode propisane u članu 29. Ustava u vezi sa članom 5. Konvencije; da se hapšenje ili lišenje slobode vrši sledeći postupak koji je utvrđen zakonom, ispunjavajući uslov „principa zakonitosti“ i „nepostojanja arbitrarnosti“; i na kraju, na osnovu sudske prakse ESLJP, krivično delo mora biti kvalifikovano kao krivično, treba da postoji svrha hapšenja ili lišavanja slobode i mora postojati 'osnovana sumnja'.
61. Sud naglašava da je hapšenje u ovom slučaju zasnovano na članu 29.1.2 Ustava i članu 5.1. c Konvencije. Međutim, što se tiče tvrdnji da ovo hapšenje nije u skladu sa postupkom predviđenim zakonom i da je proizvedeno, uslovi koji su utvrđeni Ustavom, Konvencijom i sudskom praksom ESLJP, Sud primećuje:
62. Prvo, što se tiče tvrdnje da je hapšenje i pritvor podnosioca zahteva izvršen bez pravne osnove, Sud primećuje da u stvari lišavanje slobode podnosioca zahteva nije učinjeno na osnovu naloga [ED. br. 252/2016], i od 17. marta. 2016 godine koji je kasnije poništen presudom [Pml. KZZ. 92/2016] Vrhovnog suda, već je izvršen na osnovu naloga za hapšenje od 10. januara 2017. godine, koji je izdao Osnovni sud na zahtev tužioca od 6. januara 2017. godine.
63. Međutim, što se tiče tvrdnje da je nalog za hapšenje od 10. januara 2017. godine izdat tek nakon hapšenja podnosioca zahteva istog datuma, Sud smatra da podnosilac zahteva nije pružio dovoljno činjenica koje potkrepljuju takvu tvrdnju.
64. U tom smislu i štaviše, Sud naglašava da nije njegov zadatak da se bavi greškama u činjenicama ili zakonu navodno izvršenim od strane redovnih sudova prilikom ocene dokaza ili primene zakona (zakonitost), osim i u meri u kojoj su mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost). On sam ne može da oceni zakon koji je doveo dotle redovni sud da usvoji jednu odluku umesto druge. Da je drugačije, Sud bi delovao kao sud „četvrtog stepena“ što bi rezultirao u prekoračenju granica koja su mu postavljena njenim nadležnostima. U stvari, uloga je redovnih sudova da tumače i primenjuju relevantna pravila procesnog i materijalnog prava. (Vidi: slučaj *Garcia Ruiz protiv Španije*, ESLJP, br. 30544/96, 21. januara 1999. godine, stav 28 i vidi: takođe slučaj KI70/11, podnosioci zahteva: *Faik Hima, Magbule Hima i Bestar Hima*, rešenje o neprihvatljivosti od 16. decembra 2011. godine).
65. Drugo, što se tiče tvrdnji podnosioca zahteva da njegovo hapšenje nije sprovedeno po postupku utvrđenom u ZKPK-u, Sud primećuje da je podnosilac zahteva doveden pred navedenim sudom narednog dana hapšenja, gde mu je rešenjem [PKR. br. 11/2017]

Osnovnog suda određen sudski pritvor. Rešenje Osnovnog suda je potvrđeno i od strane Apelacionog suda i Vrhovnog suda.

66. Pored toga, Sud podseća da je Vrhovni sud [presuda Pml. Kzz 19/2017] obrazložio svoju odluku za odbijanje žalbe podnosioca zahteva za nezakonito hapšenje, navodeći *“da je lišenje slobode [podnosioca zahteva] u stvari zakonito pošto se on uhapsio 10. januara 2017. god. i odmah je odveden pred sud na osnovu naloga za hapšenje izdatog istog dana”*.
67. Iz ovih relevantnih odluka redovnih sudova, jasno je da postoji pravna osnova za zadržavanje podnosioca zahteva u sudskom pritvoru i sud nije našao da je došlo do povrede postupka na osnovu važećeg zakonodavstva ili da su postupci na bilo koji način bili proizvoljni.
68. Sud takođe podseća da ZKPK, odnosno njegov član 187., propisuje postupak za odrađivanje mere sudskog pritvora, uključujući i neophodne dokaze koji potkrepljuju 'osnovanu sumnju' da je uhapšeno lice izvršilo krivično delo, i opis dokaza koji podržavaju artikulisane osnove za verovanje, koliko je to neophodno u određenom slučaju, da: 1) postoji opasnost od bekstva; i 2) da su najblaže mere za osiguravanje prisustva okrivljenog nedovoljne.
69. Sud naglašava da odluke redovnih sudova sadrže neophodna obrazloženja za sve gore navedene uslove relevantne za ovaj slučaj. Sud podseća da su redovni sudovi, između ostalog, obrazložili da 1) postoji osnovana sumnja; i 2) postoji opasnost od bekstva.
70. Sud podseća na optužnicu koja je podignuta na osnovu „osnovane sumnje“ za izvršenje krivičnih dela za koje se tereti podnosilac zahteva i da je ovaj podnosilac osuđen od strane Osnovnog suda i Apelacionog suda presudama koje je Vrhovni sud poništio zbog proceduralnih povreda, vraćajući stvar na ponovno suđenje pred Osnovnim sudom. S tim u vezi, osnovana sumnja da je podnosilac zahteva izvršio krivično delo i dalje postoji.
71. Dok, što se tiče opasnosti od bekstva podnosioca zahteva, Sud podseća na obrazloženje Vrhovnog suda [presuda Pml. Kzz 19/2017] da:

“ne pojavljivanje [podnosioca zahteva] pred korektivnim objektom na osnovu naloga izdatog 25. Marta 2016. god., čak i nakon što je njegov zahtev za obustavu izvršenja izrečene kazne odbijen, jasno pokazuje opasnost od bežanja. [...] Činjenica da [podnosilac zahteva] nije postupio u skladu sa ovim naložima i da ih je izbegavao, jasno pokazuje njegov stav i poštovanje prema njegovim obavezama koji proizilaze iz sudskih odluka. Kao posledica, [Vrhovni sud] odbija navode da opasnost od bežanja ne postoji. [...] Rešenja [Osnovnog suda i Apelacionog suda] uključuju sveobuhvatna objašnjenja svih materijalnih činjenica koje predstavljaju osnov za rešenja, uključujući razloge za osnovanu sumnju da je [podnosilac zahteva] izvršio krivična dela za koja se tereti, utvrđivanje opasnosti od bekstva i mogućnost sprovođenja jedne od blažih mera koje su propisane u ZKPK-u.”
72. Na kraju, Sud takođe podseća i na uslove utvrđene sudskom praksom ESLJP-a u pogledu hapšenja ili lišavanja slobode, izvršenog na osnovu člana 29.1.2 Ustava u vezi sa članom 5.1. c Konvencije, „kvalifikacije dela kao krivičnog“, „svrhu lišavanja“ i „osnovane sumnje“. Sud ponavlja da su dela za koja se optužuje podnosilac zahteva kvalifikovana kao krivična u ZKPK-u; da je lišavanje slobode u ovom slučaju izvršeno radi sprovođenja krivičnog prava; i kao što je gore razrađeno, postoji osnovana sumnja u ovom slučaju da je podnosilac zahteva izvršio krivična dela za koja se optužuje.

73. Što se tiče gore navedenog slučaja ESLjP *Del Rio Prada protiv Španije* na koji se poziva podnosilac zahteva, ponavlja da je prilikom procene navoda podnosioca zahtjeva, objasnila primjenljivost principa zakonitosti u smislu člana 5 Konvencije u konkretnom slučaju, a pored toga argumentujući da sudski pritvor treba da bude u skladu sa postupkom predviđenim zakonom, Sud smatra da podnosilac zahteva nije dovoljno obrazložio da su redovni sudovi povredili uslove predviđene u gore navedenom slučaju.
74. Shodno tome, Sud smatra da su odluke redovnih sudova obrazložene i pravične prilikom odlučivanja o pitanju sudskog pritvora podnosioca zahteva i stoga se ne može reći da nisu bile obrazložene u skladu sa članom 29. Ustava u vezi sa članom 5. Konvencije ili da su u celosti bile proizvoljne. (Vidi: *mutatis mutandis*, presuda ESLjP od 14. juna 2016. godine, *Merabishvili protiv Gruzije*, br. 72508/13, stav 87).

Što se tiče tvrdnje o povredi člana 31. Ustava

75. Što se tiče tvrdnje podnosioca zahteva da su redovni sudovi povredili prava garantovana članom 31. Ustava jer suđenje nije bilo nepristrasno i da odluke sudova nisu obrazložene, Sud, pre svega, podseća da što se tiče obrazloženja odluka Sud se bavio tim tvrdnjama kada je ocenio navodne povrede u vezi sa članom 29. Ustava i članom 5. Konvencije, ocenjujući da oni ispunjavaju uslove predviđene za pravo na slobodu i sigurnost.
76. Sud podseća da podnosilac zahteva nije dovoljno obrazložio druge tvrdnje u pogledu člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava.
77. Pored toga, Sud primećuje da je praksa ESLjP objasnila da član 5, stav 4 Konvencije sadrži posebne proceduralne garancije u pogledu ograničenja slobode koje su odvojene od proceduralnih garancija člana 6. Konvencije u pogledu na pravo na pravično suđenje. Iz tog razloga, član 5, stav 4 Konvencije je *lex specialis* u odnosu na član 6. Konvencije. Shodno tome, Sud neće posebno da razmotri navodne povrede u vezi sa članom 31. Ustava. (Vidi: *mutatis mutandis*, presuda ESLjP od 15. novembra 2005. godine, *Reinprecht protiv Austrije*, br. 67175/01, stav 55).
78. Sud na kraju naglašava da činjenice koje je izneo podnosilac zahteva ni na jedan način ne opravdavaju tvrdnje o ustavnoj povredi njegovog prava na slobodu i sigurnost i podnosilac zahteva nije predočio činjenice da su postupci pred redovnim sudovima na bilo koji način predstavljali povredu njegovog prava na pravično i nepristrasno suđenje. Prema tome, Sud smatra da je zahtev očigledno neosnovan na ustavnim osnovama i treba se proglasiti neprihvatljivim.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 48. Zakona i pravilom 36 (1) (d) i (2) (b) i (d) Poslovnika, 18. oktobra 2017. godine jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI OVU odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Gresa Caka-Nimani

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI 10/17 Applicant: Sadije Shabani, constitutional review of non-execution of Decision No. 112-158/1 of the Appeals Commission for Civil Servants of the Municipality of Skenderaj, of 12 June 2008

KI 10/17, Judgment of 13 November 2017, published on 30 November 2017

Keywords: individual referral, administrative procedure, enforcement procedure, labor dispute, res judicata, violation of the right to fair and impartial trial

The Applicant in the period from 2002-2007 worked as a teacher at the secondary school in Skenderaj when her employment relationship was terminated by the municipal directorate of education. The Applicant then filed a complaint with the Appeals Commission of the Municipality of Skenderaj as well as with the Independent Oversight Board of Kosovo.

Based on the decision of the Independent Oversight Board of Kosovo, the Applicant filed a complaint with the Appeals Commission for Civil Servants of the Municipality of Skenderaj for reinstatement to her working place. By Decision (No. 112-158/1), the Appeals Commission for Civil Servants approved a complaint and obliged the Municipal Directorate of Education to systematize Ms. Shabani in the administration service.

Due to failure to enforce the final decision to reinstate to her working place and unpaid personal income, the Applicant filed lawsuits with the regular courts against the Municipal Directorate of Education, but all of them were rejected.

The Applicant claims that there has been a violation of Article 31 of the Constitution, in conjunction with Article 6 of the ECHR, by failing to enforce the decision of the ACCS-Municipality of Skenderaj by the municipal authorities who rejected to implement its decision.

The Court finds that it has been established that the Applicant was deprived the rights guaranteed by Article 31 of the Constitution in conjunction with Article 6 of the ECHR, because the Municipality of Skenderaj and the regular executive courts for more than 8 (eight) years failed to enforce the decision of the ACCS -MA in Skenderaj (No. 112-158/1) of 12 June 2008, which the Court considers to be a *res judicata*.

PRESUDA

u

slučaju br. KI10/17

Podnosilac

Sadije Shabani**Ocena ustavnosti neizvršenja odluke br. 112-158/1 Komisije za žalbe za civilne službenike opštine Srbica od 12. juna 2008. godine****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnela Sadije Shabani (u daljem tekstu: podnositeljka zahteva), sa prebivalištem u selu Trnavce, opština Srbica, koju zastupa Safet Voca, advokat.

Osporena odluka

2. Podnositeljka zahteva osporava ustavnost neizvršenja odluke Komisije za žalbe za civilne službenike Opštine Srbica (u daljem tekstu: KŽCS-SO u Srbici), br. 112-158/1 od 12. juna 2008. godine od strane Opštine Srbica i redovnih sudova u izvršnom postupku.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti u vezi sa odbijanjem izvršenja odluke KŽCS-SO u Srbici br. 112-158/1 od 12. juna 2008. godine, od strane Opštine Srbica i redovnih sudova u izvršenom postupku. Kao rezultat neizvršenja predmetne odluke podnositeljka zahteva tvrdi povredu svojih prava garantovana članom 24. [Jednakost pred zakonom], članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], članom 46. [Zaštita imovine], članom 49. [Pravo na rad i obavljanje profesije] i članom 54. [Sudska zaštita prava] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), i članom 6. [Pravo na pravično suđenje] u vezi sa članom 13. [Pravo na delotvorni pravni lek] Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: Konvencija).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113, stav (7) Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem

tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 8. februara 2017. godine, podnositeljka je podnela zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
6. Dana 20. marta 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Selvetu Gërxhaliu-Krasniqi za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Snezhana Botusharova i Gresa Caka-Nimani.
7. Dana 11. aprila 2017. godine, Sud je obavestio opunomoćenog zastupnika podnositeljke zahteva o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu.
8. Dana 23. aprila 2017. godine, podnositeljka zahteva je podnela Sudu dodatne argumente.
9. Dana 13. novembra 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo preliminarne izveštaj sudije izvestioca i iznelo preporuku Sudu u punom sastavu da proglasi zahtev prihvatljivim i utvrdi povredu člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. Konvencije.

Pregled činjenica

Upravni postupak

10. Podnositeljka zahteva je od 2002. godine do 2007. godine radila kao nastavnica predmeta građanskog obrazovanja i ljudskih prava u gimnaziji "Hamëz Jashari" u Srbici.
11. U oktobru 2007. godine, opštinska direkcija za obrazovanje opštine Srbica (u daljem tekstu: ODO u Srbici), je prekinula radni odnos podnositeljkini zahteva.
12. Dana 20. novembra 2007. godine, podnositeljka zahteva je izjavila žalbu Komisiji za žalbe opštine Srbica, jer ODO u Srbici nije odgovorila u vezi sa neobnavljanjem ugovora o radu.
13. Dana 19. decembra 2007. godine, Komisija za žalbe opštine Srbica je (odluka br. 112-567), odbila, kao neosnovanu, žalbu podnositeljke zahteva na osnovu spisa predmeta i preporuka direktora gimnazije "Hamëz Jashari" br. 46 od 23. oktobra 2007. godine, gde se navodi *"...da je za školsku godinu 2007/2008 predviđeno samo 10 časova građanskog obrazovanja koji su dati profesoru istorije koji je imao dugo iskustvo u toj školi"*.
14. Dana 14. januara 2008. godine, podnositeljka zahteva je na odluku od 19. decembra 2007. godine Komisije za žalbe opštine Srbica izjavila žalbu (žalba br. 70/08), Nezavisnom nadzornom odboru Kosova (u daljem tekstu: NNOK).
15. Dana 11. marta 2008. godine, NNOK je (odluka br. 499/2008) odlučio: *"I. Delimično se prihvata žalba br. 70/08 od 14.01.2008. god. predočena od strane gđe. Sadije Shabani, poništava se odluka Komisije za žalbe br. 112 – 567 od 19.12.2007. god. dok se predmet vraća na ponovno razmatranje Komisiji za žalbe SO Srbica. II. Komisija NNOK je ustanovila EXOFICIO da tokom formiranja Komisije za žalbe su povređena načela Adm. Uput. 2003/2, član 33. 2. i u izdavanju odluke postoji konflikt interesa u sastavu komisije (predsednika) prema članu 29 – 29. 3. Adm. Uput. 2003/2."*

16. Dana 26. marta 2008. godine, podnositeljka zahteva je na osnovu nalaza NNOK-a izjavila žalbu KŽCS-SO u Srbici za vraćanje na posao.
17. Dana 12. juna 2008. godine, KŽCS-SO u Srbici je (odluka br. 112-158/1), usvojila žalbu podnositeljke zahteva i obavezala ODO u Srbici sledeće: *II. Obavezuje se Opštinska direkcija za obrazovanje da gđu. Sadije Shabani sistematizuje u službu administracije*. Ova odluka je postala konačna 15 (petnaest) dana nakon njenog donošenja, s obzirom da se protiv nje nije izjavila žalba (u daljem tekstu: konačna odluka).
18. Neodređenog datuma, podnositeljka zahteva je podnela tužbu Opštinskom sudu u Srbici protiv ODO u Srbici, zbog neizvršenja konačne odluke za vraćanje na posao i naknade neisplaćenih ličnih dohodaka.
19. Dana 14. novembra 2008. godine, Opštinski sud u Srbici je (rešenje C. br. 168/08), odbacio tužbu podnositeljke zahteva i obrazložio da je prema Uredbi br. 2001/36 o civilnoj službi Kosova nadležan da odlučuje o ovoj pravnoj stvari NNOK.
20. Podnositeljka zahteva tvrdi da je nekoliko puta obavestila NNOK o neizvršenju konačne odluke, ali nikad nije dobila odgovor od istog.

Izvršni postupak

21. Dana 11. decembra 2008. godine, podnositeljka zahteva je u svojstvu poverioca podnela predlog za izvršenje konačne odluke Opštinskom sudu u Srbici.
22. Dana 8. septembra 2009. godine, Opštinski sud u Srbici je (rešenje E. br. 46/2009), usvojio predlog podnositeljke zahteva za izvršenje konačne odluke.
23. ODO u Srbici je u svojstvu dužnika podnela prigovor drugom stepenu Opštinskog suda u Srbici na rešenje od 8. septembra 2009. godine prvog stepena istog suda.
24. Dana 15. oktobra 2009. godine, drugi stepen Opštinskog suda u Srbici je (rešenje E. br. 46/2009), odbio, kao neosnovan, prigovor ODO u Srbici i potvrdio odluku od 8. septembra 2009. godine prvog stepena. U navedenom rešenju je propisano: *“Poverilac (podnositeljka zahteva) je podneo predlog na osnovu dokumenta izvršenja – pravosnažne odluke br. 112 – 158/1 od 12.06.2008. god. izdate od strane Komisije za žalbe civilnih službenika Direkcije za upravu i osoblje SO Sebica”*.
25. ODO u Srbici je blagovremeno izjavila žalbu Okružnom sudu u Mitrovici na rešenje od 15. oktobra 2009. godine drugog stepena Opštinskog suda u Srbici.
26. Dana 19. aprila 2010. godine, ODO u Srbici se žalila Kancelariji disciplinskog tužioca jer sudija slučaja kasni sa dostavljanjem spisa predmeta E. br. 46/2009 Opštinskog suda u Srbici Okružnom sudu u Mitrovici.
27. Dana 27. maja 2010. godine, Kancelarija disciplinskog tužioca je obavestila ODO u Srbici da je njena žalba zajedno sa spisima predmeta dostavljena Okružnom sudu u Mitrovici 21. aprila 2010. godine, međutim, Okružni sud u Mitrovici je 22. aprila 2010. godine vratio predmet da privremeno bude u Opštinskom sudu u Srbici do stvaranja normalnih uslova za rad u Okružnom sudu u Mitrovici.
28. Dana 13. februara 2012. godine, Okružni sud u Mitrovici je (rešenje Ac. br. 76/11), odbacio, kao nedozvoljen, predlog podnositeljke zahteva za izvršenje konačne odluke i

preinačio rešenje od 15. oktobra 2009. godine Opštinskog suda u Srbici, sa obrazloženjem da *“kada dotični organ zapošljavanja ne postupi prema odluci u nalogu Odbora, Odbor prijavljuje to pitanje Skupštini koja upućuje izveštaj Odbora premijeru Kosova.”*

29. Dana 22. avgusta 2012. godine, podnositeljka zahteva je ponovo obavestila NNOK o neizvršenju konačne odluke, ali po njenim rečima, NNOK joj nije odgovorio.
30. Dana 12. decembra 2012. godine, podnositeljka zahteva je podnela tužbu Osnovnom sudu u Mitrovici, ogranak u Srbici, za ostvarivanje neisplaćenih ličnih dohodaka od strane ODO u Srbici, zasnivajući se na pravu koje je stekla konačnom odlukom.
31. Dana 27. januara 2014. godine, Osnovni sud u Mitrovici, ogranak u Srbici (presuda C. br. 109/2009), je odbio, kao van roka, tužbu podnositeljke zahteva sa obrazloženjem da je ona propustila rok da traži sudsku zaštitu svojih prava da koristi pravna sredstva kojima bi ostvarila prava koja je stekla konačnom odlukom. Ovu odluku je potvrdio Apelacioni sud odlukom Ac. br. 1213/2014 od 5. maja 2016. godine i Vrhovni sud odlukom Rev. br. 335/2016 od 14. jula 2016. godine.

Navodi podnosioca

32. Što se tiče tvrdnje o povredi člana 31. Ustava i člana 6. Konvencije neizvršenjem odluke KŽCS-SO u Srbici br. 112-158/1 od 12. juna 2008. godine, od strane opštinskih vlasti u Srbici, podnositeljka navodi da *“Opština Srbica je bez ikakvog obrazloženja, povređujući zakon, odbila da sprovede svoju odluku br. 112-158/1, kojom je odlučeno da je prihvaćena kao osnovana žalba stranke (podnositeljke zahteva) i sama je konstatovala da je stranki prekinut radni odnos bez ikakvog zakonskog osnova i obavezala je Opštinsku upravu obrazovanja da gospođu Sadržije Shabani sistematizuje u službu opštinske administracije.*
33. Što se tiče tvrdnje o povredi člana 31. Ustava i člana 6. Konvencije neizvršenjem odluke KŽCS-SO u Srbici br. 112-158/1 od 12. juna 2008. godine, od strane redovnih izvršnih sudova, podnositeljka navodi *“...uzimajući u obzir da u jednoj demokratskoj državi nadležni organi su obavezni da osnuju sistem za sprovođenje odluka koji je efektivan i u zakonskom smislu, takođe i u praksi... Takođe, smatram da jedno stečeno pravo ne treba da ostane samo mrtvo slovo na papiru već treba da se sprovede i u praksi... sudovi kojima se stranka obratila nisu uspeali da istoj obezbede pravično i nepristrasno suđenje.”*
34. Što se tiče tvrdnje o povredi prava garantovanih članom 54. Ustava od strane redovnih sudova, podnositeljka navodi da *“... od vremena prekida radnog odnosa, konstantno, bez ikakvog prekida je prekida je prekinuo sve postupke (nije čitljivo) i putem druge potrebne postupke za ostvarivanje njenog zakonskog i osnovanog prava. Ova činjenica se može dokazati iz materijalnih dokaza koji se nalaze u spisima predmeta”.*
35. Pored toga, podnositeljka zahteva tvrdi da su joj Opština Srbica i redovni sudovi povredili pravo na zaštitu imovine, koje je pojedincima garantovano članom 46. Ustava, zbog neizvršenja odluke KŽCS-SO u Srbici, br. 112-158/1 od 12. juna 2008. godine, od koje podnositeljka zahteva tvrdi da je imala legitimno očekivanje da dobije naknadu za neisplaćene lične dohotke.
36. Pored toga, podnositeljka zahteva tvrdi da su joj Opština Srbica i redovni sudovi svojim radnjama povredili pravo garantovano članom 49. Ustava, jer ona ne može da bude kriva zbog neuspеха nadležnih organa u zaštiti njenih legitimnih prava da radi i obavlja svoju profesiju.

37. Podnositeljka zahteva, između ostalog, traži: „Od Ustavnog suda Kosova da naš zahtev proglasi prihvatljivim i da konstatuje da je bilo povreda člana 21, člana 34, člana 54 i člana 49 i člana 46 Ustava i povreda člana 6 EKLP-a i da nakon toga presudu Vrhovnog suda Kosova, Rev.br. 335/2016 proglasi nevažećom, a da slučaj vrati Vrhovnom sudu n ponovno suđenje i odlučivanje“.

Primenjive zakonske odredbe

Uredba UNMIK-a 2001/36, 22. decembar 2001. godine

(a) „Javni službenik“ je bilo koji službenik javnog organa čija se plata isplaćuje iz Konsolidovanog budžeta Kosova, osim: (i) članova Odbora; (ii) izuzetnih naimenovanih lica; i (iii) članova Kosovskog zaštitnog korpusa.

Član 11. Žalbe

11.1 Javni službenik koji je oštećen odlukom organa nadležnog za zapošljavanje zbog principa iznetih u članu 2.1 ove Uredbe može da se žali Odboru na takvu odluku u skladu sa odredbama ovog člana.

Zakon br. 03/L-008 o izvršnom postupku

Član 1. (Sadržina zakona)

1.1 Ovim zakonom uređuju se pravila sudskog postupka po kome se ostvaruju potraživanja na osnovu izvršnih naslova (postupak izvršenja), ako posebnim zakonom nije drugačije određeno.

1.2 Odredbe ovog zakona primenjuju se i na izvršenje odluke donete u upravnom postupku i prekršajnom postupku kojim je određena novčana obaveza, osim ako je za takvo izvršenje zakonom predviđena nadležnost drugog organa.

Član 24.1

Izvršni naslov su:

- a) izvršna odluka suda i izvršno sudsko poravnanje;
- b) izvršna odluka doneta u upravnom postupku i administrativno poravnanje, ako se radi o novčanoj obavezi i ukoliko zakonom nije predviđeno drugačije;
- c) overena izvršna isprava;
- d) druga isprava koja je zakonom priznata kao izvršna isprava.

Član 26.3 (Izvršnost odluke)

Odluka donesena u upravnom postupku je izvršna, ako je postala takva prema pravilima kojima je uređen taj postupak.

Član 294

Nadoknada plate u slučaju vraćanja radnika na posao

294.1 Predlagač izvršenja koji je podneo predlog za vraćanje na posao, ima pravo da traži da sud donese rešenje kojim će odrediti da je dužnik obavezan da tom radniku isplati na ime plate mesečne iznose koji su postale dospelim od dana pravosnažnosti odluke do dana vraćanja na posao. Istim rešenjem sud određuje izvršenje za ostvarivanje određenih mesečnih iznosa.

294.2 Predlog za nadoknadu može se priložiti predlogu za izvršenje, ili može se podneti naknadno do okončanja izvršnog postupka.

Dejstvo rešenja o izvršenju

295.3 Nadoknada mesečne plate određuje se u iznosu koji bi radnik ostvario kad bi bio na poslu“.

Prihvatljivost zahteva

38. Sud će razmatrati da li je podnositeljka zahteva ispunila uslove prihvatljivosti, propisane Ustavom, dalje navedene u Zakonu i Poslovniku.
39. Sud prvo treba da utvrdi da li je podnositeljka zahteva ovlašćena strana i da li je iscrpela sva pravna sredstva da podnese zahtev Sudu u skladu sa članom 113.7 Ustava, koji propisuje:

“Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

40. Sud, dalje, uzima u obzir uslove iz člana 49. Zakona, koji propisuje:

“Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci”.

41. Sud uzima u obzir i uslove iz člana 48. Zakona koji predviđa:

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”.

42. Osim toga, Sud se poziva na pravilo 36 (1) d) Poslovnika, koje propisuje:

Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:

(...)

d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.

43. Na osnovu gore navedenih uslova, Sud ocenjuje da je podnositeljka zahteva iscrpela sva raspoloživa pravna sredstva predviđena važećim zakonima i, u odsustvu bilo kog drugog efektivnog pravnog sredstva, ona se u skladu sa uslovima iz člana 113 (7) Ustava obratila Sudu zahtevom za ostvarivanje svojih prava garantovanih Ustavom.
44. Sud, takođe, primećuje da se uslov podnošenja zahteva u roku od četiri (4) meseca ne primenjuje u slučaju podnositeljke jer se radi o kontinuiranoj situaciji neizvršenja konačne odluke javnog organa (Vidi: *mutatis mutandis Iatridis protiv Grčke*, br. 59493/00, ESLJP. Presuda od 19. oktobra 2000. god.). ESLJP izričito naglašava da se u sličnoj situaciji koja se pojavljuje u slučaju Iatridis protiv Grčke, pravilo roka ne primenjuje kada postoji odbijanje izvršne vlasti da se složi sa određenom odlukom.
45. U stvari, u sličnoj situaciji kao što je ova, Sud se pozivao na svoju praksu kada je odlučio o neizvršenju odluka Nezavisnog nadzornog odbora, koje su donete u upravnom postupku, ali su po prirodi rešavale sporove radnih odnosa civilnih službenika. U tim slučajevima, Sud je utvrdio postojanje kontinuirane situacije i kao rezultat toga, rok od četiri meseca za podnošenje zahteva Sudu je bio neprimenjiv (vidi: presude Ustavnog suda u slučajevima KI50/12, presuda *Agush Llolhuni* od 16. jula 2012. godine, KI94/13 *Avni Doli, Mustafa Doli, Zija Doli i Xhemile Osmanaj*, presuda od 24. marta 2014. godine).

46. Dakle, zakonski rok od 4 (četiri) meseca u slučaju podnositeljke nije primenjiv zbog postojanja kontinuirane situacije, što je rezultat neizvršenja konačne odluke.
47. Sud, takođe, ocenjuje da je podnositeljka zahteva tačno navela koja su joj ustavna prava povređena neizvršenjem odluke KŽCS-SO u Srbici od 12. juna 2008. godine, pominjući i javne organe za koje se tvrdi da su joj uskratili ustavna prava.
48. Kao rezime, Sud smatra da je podnositeljka zahteva ovlašćena strana, da je iscrpela sva pravna sredstva, da je ispunila uslov roka kao rezultat kontinuirane situacije, da je tačno navela navodnu povredu prava i sloboda i pomenula je javne organe za koje tvrdi da su joj povredili prava.
49. Na osnovu gore navedenog, Sud utvrđuje da zahtev podnositeljke ispunjava sve uslove prihvatljivosti, stoga, Sud će u nastavku oceniti meritum zahteva.

Ocena merituma zahteva

50. U ovom slučaju, Sud primećuje da se spor iz radnog odnosa konačno rešio od strane KŽCS-SO u Srbici odlukom od 12. juna 2008. godine prema upravnom postupku na osnovu Uredbe UNMIK-a 2001/36 od 22. decembra 2001. godine kojom se reguliše pravni status civilnih službenika. Ovom odlukom, podnositeljka zahteva je stekla pravo da bude sistematizovana na posao u službama administracije u opštini Srbica.
51. Sud primećuje da se sve tvrdnje podnositeljke zahteva o povredi prava garantovanih Ustavom i Konvencijom odnose upravo na neizvršenje odluke KŽCS-SO u Srbici od Opštine Srbica i redovnih sudova u izvršnom postupku.
52. U smislu ovih okolnosti, podnositeljka zahteva na legitimni način tvrdi da je žrtva povreda osnovnih prava koja su garantovana Ustavom i Konvencijom.
53. Pre svega, Sud podseća da član 53. Ustava propisuje da se *“Osnovna prava i slobode zagarantovana ovim Ustavom tumače u saglasnosti sa sudskom odlukom Evropskog suda za ljudska prava.”*
54. U tom smislu, Sud će razmotriti meritum zahteva samo u pogledu ustavnih povreda koje su povezane sa neizvršenjem odluke KŽCS-SO u Srbici od 12. juna 2008. godine.
55. Što se tiče toga, Sud se poziva na član 31. Ustava u vezi sa članom 6. Konvencije, koji propisuju:

31.1. “Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.”

6 (1) “Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ..., ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom”.

56. Iz spisa predmeta se jasno može videti da je odluka KŽCS-SO u Srbici br. 112-158/1 od 12. juna 2008. godine bila pravosnažna i izvršena i u redovnim izvršnim sudovima.
57. Prema primenjivim zakonima, odluka postaje pravosnažna i izvršna, između ostalog, i u slučaju kada je strane ne ospore žalbom u višim stepenima, kao što je slučaj podnositeljke zahteva.

58. Polazeći od ove činjenice, Sud smatra da odluka KŽCS-SO u Srbici br. 112-158/10d 12. juna 2008. godine predstavlja presuđeno pitanje *res judicata* koje treba da se izvrši od strane nadležnih organa bez nepotrebnog odlaganja kako bi ispunili svoje obaveze u skladu sa članom 31. Ustava i članom 6. Konvencije, da pravo stečeno konačnom odlukom ne ostane neostvareno i u praktičnom smislu.
59. U tom aspektu, Sud primećuje da je podnositeljka zahteva iscrpela sva dostupna pravna sredstva u potrazi izvršenja konačne odluke. Međutim, sva pravna sredstva koja je ona koristila su bila neuspešna i nedelotvorna, jer joj nisu pružila praktično rešenje, kao što je predviđeno gorenavedenim članovima.
60. Sud, nakon analize okolnosti slučaja, smatra da nije bilo razloga da organi Opštine Srbica i izvršni sudovi više od 8 godina odlažu i odbijaju izvršenje odluke KŽCS-SO u Srbici br. 112-158/1 od 12. juna 2008. godine od kada je ova odluka postala pravosnažna i postala izvršeni naslov prema primenjivom zakonu.
61. U tom smislu, Sud naglašava da izvršenje konačne odluke treba posmatrati kao sastavni deo prava na pravično suđenje koje se garantuje članom 31. Ustava i članom 6. Konvencije. Gore navedeni princip je od velikog značaja u okviru upravnog postupka u vezi sa sporom čiji je rezultat od posebne važnosti za građanska prava strana u sporu (vidi: *mutatis mutandis*, presuda ESLJP u slučaju *Hornsby protiv Grčke* od 19. marta 1997. godine, izveštaji 1997-II, str. 510, stav 40. Vidi, takođe: presudu Ustavnog suda u slučaju KI112/12 *Adem Meta* od 5. jula 2013. godine).
62. Sud podseća da se član 6. Konvencije primenjuje i za upravne faze sudskog procesa, odnosno unutar je okvira redovnog sudskog procesa. Dakle, i neizvršenje konačnih odluka koje su donete u upravnom postupku je element člana 6. Konvencije i njegova povreda (vidi: *mutatis mutandis* presudu Ustavnog suda u slučaju KI47/12, *Isalm Thaçi*, od 11. jula 2012. godine, stav 48). Pored toga, Sud naglašava da konačna odluka koju je doneo upravni organ zasnovan na zakonu proizvodi pravna dejstva za strane i kao takva je izvršna (vidi: presudu Ustavnog suda u slučaju KIO4/12, *Esat Kelmendi*, od 20. jula 2012. godine).
63. Sud naglašava da pravo na pokretanje sudskog postupka u građanskim slučajevima, kao što je propisano gore navedenim članovima, bilo bi iluzorno, ukoliko pravni sistem Republike Kosovo dozvoli da konačna, pravosnažna odluka ostane neefektivna na štetu jedne strane. Tumačenje gore navedenih članova se isključivo odnosi na pristup sudu, sprovođenje i efikasnost sudskih postupka. Dakle, neefikasnost postupaka bi nas verovatno dovelo do situacije koje nisu u skladu sa principom vladavine prava koji su organi Republike Kosova obavezni da poštuju (vidi, *mutatis mutandis*, presudu ESLJP u slučaju *Romashov protiv Ukrajine*, od 25. jula 2004. godine, predstavka br. 67534/01).
64. Sud ponavlja da je vladavina prava jedan od osnovnih principa demokratskog društva koje pretpostavlja poštovanje principa pravne sigurnosti, posebno u vezi sa pravosnažnim odlukama koje predstavljaju presuđenu stvar *res judicata*. Nijedna strana ne polaže pravo da zahteva reviziju pravosnažne odluke samo zarad dobijanja mogućnosti za ponovnu ocenu i preispitivanje slučaja (vidi: *mutatis mutandis*, slučaj *Sovtransavto Holding protiv Ukrajine*, predstavka br. 48553/99, stav 72, ESLJP 2002-VII, kao i *Ryabykh protiv Rusije*, predstavka br. 52854/99, stav 52, ESLJP 2003-IX).
65. Pored toga, Sud naglašava da jurisprudencija ESLJP traži da se od osobe koja je dobila presudu protiv države na kraju sudskih postupaka ne bi trebalo očekivati da on ili ona pokrene poseban izvršni postupak (vidi: presudu ESLJP u slučaju *Burdov protiv Rusije* od 15. januara 2009. godine, predstavka br. 33509/04, (br.2), stav 68). Teret da

obezbedi poštovanje presude protiv države leži prvenstveno na državnim organima (vidi: presudu ESLJP u slučaju *Yavorivskaya protiv Rusije* od 21. juna 2005. godine, br. 34687/02, stav 25), počev od dana kada presuda postane obavezujuća i primenjiva (vidi: *Burdov protiv Rusije*, predstavka br. 33509/04 (br. 2), stav 69).

66. Štaviše, nadležni organi imaju pozitivne obavezne da organizuju efikasan sistem za sprovođenje odluka koje su efektivne u pravnom i praktičnom smislu i da osiguraju da se njihovo sprovođenje izvrši bez nepotrebnih kašnjenja (vidi: *mutatis mutandis*, slučaj *Pecceve protiv bivše jugoslovenske republike Makedonije* od 6. novembra 2008. godine, predstavka br. 21839/03; kao i slučaj *Martinovska protiv bivše jugoslovenske republike Makedonije* od 25. septembra 2006. godine, predstavka br. 22731/02).
67. Što se tiče drugih tvrdnji podnositeljke zahteva o povredi članova 24., 46., 49. i 54. Ustava, Sud ne smatra potrebnim da ih razmatra, pošto je već utvrdio povredu člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. Konvencije u pogledu neizvršenja odluke KŽCS-SO u Srbici br. 112-158/1 od 12. juna 2008. godine.
68. Kao rezime, Sud nalazi da su podnositeljki zahteva negirana prava garantovana članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. Konvencije, jer Opština Srbica i redovni izvršni sudovi više od 8 (osam) godina nisu uspjeli da izvrše odluku KŽCS-SO u Srbici br. 112-158/1 od 12. juna 2008. godine.

Zaključak

69. Sud naglašava da je u svojoj praksi u više navrata utvrdio da su pitanja činjenica i pitanja tumačenja i primene zakona u domenu redovnih sudova i drugih javnih organa u smislu člana 113.7 Ustava i kao takva, pitanja su zakonitosti, osim i u meri u kojoj takva pitanja dovode do povreda osnovnih ljudskih prava i sloboda ili stvaraju neustavno stanje. Dakle, Sud je pod ustavnom obavezom da osigura da se u postupcima sprovedenim pred javnim organima poštuju osnovna ljudska prava i primat Ustava.
70. Konačno, na osnovu svih gore razrađenih razloga, Sud utvrđuje da je neuspeh nadležnih organa Republike Kosovo da obezbede efikasne mehanizme u smislu izvršenja konačne odluke koja je postala *res judicata* u suprotnosti sa principom vladavine prava, pravnom sigurnošću i predstavlja povredu osnovnih ljudskih prava garantovana Ustavom i Konvencijom.
71. Shodno tome, Sud zaključuje neizvršenje odluke Komisije za žalbe za civilne službenike opštine Srbica br. 112-158/1 od 12. juna 2008. godine, od strane Opštine Srbica i bivšeg Okružnog suda u Mitrovici, krši prava podnositeljke garantovana članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. Konvencije.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 20. Zakona i pravilom 56 (1) Poslovnika, na sednici održanoj 13. novembra 2017. godine, jednoglasno:

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev prihvatljivim;
- II. UTVRĐUJE da je došlo do povrede člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. Konvencije;
- III. PROGLASI da odluka Komisije za žalbe za civilne službenike opštine Srbica, br. 112-158/10d 12. juna 2008. godine, predstavlja presuđeno pitanje *res judicata* i treba da se izvrši od strane Opštine Srbica.
- IV. DA PROGLASI nevažećom odluku bivšeg Okružnog suda u Mitrovici, Ac. br. 76/11 od 13. februara 2012. godine, I VRATI Apelacionom sudu izvršni predmet podnositeljke na ispitivanje u skladu sa presudom Ustavnog suda, odnosno da uzme u obzir da odluka Komisije za žalbe za civilne službenike opštine Srbica, br. 112-158/1 od 12. juna 2008. godine, treba da se izvrši u rokovima utvrđenim zakonom;
- V. DA PODSETI nadležne organe na njihove obaveze u skladu sa članom 116. [Pravni efekat odluka] Ustava i pravilom 63 [Izvršenje odluka] Poslovnika Suda;
- VI. DA PODSETI Opštinu Srbica i Apelacioni sud da, u skladu sa pravilom 63 (5) Poslovnika, dostave informacije Ustavnom sudu u vezi sa merama preduzetim za sprovođenje presude Ustavnog suda u roku od 6 (šest) meseci;
- VII. Da DOSTAVI ovu presudu stranama i objavi u Službenom listu u skladu sa članom 20 .4 Zakona o Ustavnom sudu;
- VIII. Ova presuda stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Selvete Gërxhaliu-Krasniqi

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI87/17, podnosilac zahteva: Hilmi Asllani, ocena ustavnosti odluke br. 9199 o prekidu radnog odnosa izdate od strane Kompanije za distribuciju i snabdevanje električnom energijom AD od 4. novembra 2015. godine

KI87/17, rešenje o neprihvatljivosti od 14. novembra 2017. godine, objavljeno 4. decembra 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, građanski postupak, delotvorna pravna sredstva, preuranjen zahtev*

Podnosilac je podneo zahtev Sudu, kojim je tražio ocenu ustavnosti odluke o prekidu radnog odnosa donete od strane Kosovske kompanije za distribuciju i snabdevanje električnom energijom.

Podnosilac zahteva je tvrdio da mu je Kosovska kompanija za distribuciju i snabdevanje električnom energijom (KEDS) povredila prava garantovana članom 31. stav 5. Ustava, jer ga je KEDS otpustio sa posla pre nego što je okončan krivični postupak protiv njega.

Sud je smatrao da će se neuspeh podnosioca zahteva da iscrpi dostupna pravna sredstva pred redovnim sudovima shvatiti kao odricanje od prava na nastavak postupka u redovnim sudovima. Shodno tome, Sud je proglasio zahtev neprihvatljivim, jer podnosilac zahteva nije iscrpeo sva pravna sredstva koja mu je data u skladu sa važećim zakonom. Sud, uzimajući u obzir okolnosti slučaja i činjenicu da podnosilac zahteva nije iscrpeo pravna sredstva na raspolaganju u redovnim sudovima, nije smatrao neophodnim da oceni da li je osporena odluka doneta od strane KEDS-a spadala u nadležnost Ustavnog suda.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI87/17

Podnosilac

Hilmi Asllani

**Ocena ustavnosti odluke br.9199 o prekidu radnog odnosa izdate od strane
Kompanije za distribuciju i snabdevanje električnom
energijom AD od 4. novembra 2015. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

U sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Podnosilac zahteva je Hilmi Asllani iz sela Donje Stanovce, (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), kojeg predstavlja Afrim Salihu, advokat iz Prištine.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava odluku br. 9199 o prekidu radnog odnosa izdatu od strane Kompanije za distribuciju i snabdevanje električnom energijom AD (u daljem tekstu: KEDS) od 4. novembra 2015. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti osporene odluke kojom je navodno došlo do povrede prava podnosioca zahteva zagarantovanih stavom 5 člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113. 7 Ustava, članovima 22. i 47. Zakona br. 03/L-121 Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon), i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik o radu).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 28. jula 2017. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

6. Dana 31. jula 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Snezhanu Botusharovu za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Arta Rama-Hajrizi i Gresa Caka-Nimani.
7. Dana 4. avgusta 2017. godine, Sud je obavestio podnosioca zahteva o registraciji zahteva i zatražio je od njega da popuni obrazac zahteva kao i da navede koju odluku javnih organa osporava pred Sudom.
8. Dana 10. avgusta 2017. godine, podnosilac zahteva je podneo popunjeni obrazac i naveo je da osporava odluku br. 9199 o prekidu radnog odnosa izdatu od strane KEDS-a dana 04. novembra 2015. godine.
9. Dana 14. avgusta, Sud je poslao kopiju zahteva KEDS-u.
10. Dana 24. avgusta 2017. godine, KEDS je podneo pismo sa komentarima koji se tiču navoda podnosioca zahteva.
11. Dana 14. novembra 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

12. Podnosilac zahteva je bio zaposlenik KEDS-a (u daljem tekstu: poslodavac).
13. Dana 15. juna 2015. godine, Osnovno tužilaštvo u Prištini (PP. I. 400/2015) je podnelo optužnicu kojom tereti podnosioca zahteva da je počinio krivično delo predviđeno u članu 428. [uzimanje mita] a u vezi sa članom 31. [saradnja] Krivičnog zakonika Republike Kosovo (u daljem tekstu: KZRK).
14. Dana 4. novembra 2015. godine, poslodavac je doneo odluku br. 9199 u vezi sa prekidom radnog odnosa podnosiocu zahteva (u daljem tekstu: odluka KEDS-a).
15. U svojoj odluci, poslodavac je naveo da: *„Zaposlenik – Hilmi Asllani, u saradnji sa njegovim kolegom [...] se dogovorio sa [...] potrošačem da prikriju manipulacije na električnom brojiću, kojom prilikom su isti kao povraćaj primili ponudu datu od strane potrošača u sumi od [...] novca, a koji su uhapšeni na delu [...] od strane KPS policajaca [...]. Zbog ovog lošeg ponašanja, zaposlenik je počinio ozbiljan prekršaj radnih dužnosti iz člana 7, stavka 7.1 tačka (f), (g), (i) i tačka (h), Disciplinskog koda KEDS-a. [...] Zbog ponašanja – prekršaja navedenih u prethodnoj stavci, ugovor o zaposlenju se prekida gore navedenom licu od 23.10.2015. godine.“*
16. Dana 10. novembra 2015. godine protiv odluke poslodavca, podnosilac zahteva je podneo žalbu drugostepenom organu poslodavca.
17. Dana 25. novembra 2015. godine, poslodavac je odbio žalbu podnosioca zahteva kao neosnovanu. U toj odluci, podnosilac zahteva je upućen da inicira sudski postupak pred odgovarajućim sudom protiv odluke poslodavca.
18. Na osnovu spisa predmeta, proizilazi da podnosilac zahteva nije iskoristio mogućnost da nastavi sa pravnim postupcima pred nadležnim sudovima.
19. Što se tiče krivičnog postupka protiv podnosioca zahteva, 14. septembra 2016, Osnovni sud u Prištini-Odeljenje za teške zločine (u daljem tekstu: Osnovni sud) je odlukom

PKR. Nr. 334/15 oslobodio podnosioca zahteva svih krivičnih navoda jer nije dokazano da je podnosilac zahteva počinio krivično delo za koje se tereti.

20. Dana 2. februara 2017. godine, Osnovno tužilaštvo u Prištini (PP. I. No.400/2015) je podnelo žalbu Apelacionom sudu navodeći prekršaj krivičnog zakonika, pogrešno i nepotpuno utvrđivanje činjeničnog stanja i odluke o krivičnoj sankciji.
21. Dana 25. aprila 2017. godine, Apelacioni sud je (presuda PAKR. Nr.93/17) odbio žalbu Osnovnog tužilaštva kao neosnovanu i podržao je presudu Osnovnog suda.

Navodi podnosioca

22. Podnosilac zahteva navodi povredu „svog prava da se smatra nevinim, sve dok se ne dokaže njegova/njena krivica“ kao što je to navedeno u stavu 5 člana 31 Ustava.
23. Suštinski, podnosilac zahteva navodi da je: [...] *KEDS povredio Ustav Republike Kosovo, odnosno član 31 stav 5, prekidajući radni odnos pre nego što je krivični postupak bio završen [...].*“
24. Na kraju, podnosilac zahteva traži od Ustavnog suda da utvrdi da: „[...] *Ustav Kosova je povređen, preciznije član 31, stav 5, zato što je KEDS, pre završetka krivičnog postupka, svojevolično procenio faktičko stanje i preuranjeno odstranio [podnosioca zahteva] sa posla i prekinuo mu ugovor o zaposlenju, gde se ova situacija mogla lako prevazići vraćanjem [podnosioca zahteva] na njegovo radno mesto, kompenzacijom neisplaćenih plata i poništavanjem nezakonite odluke.*“

Komentar KEDS-a

25. Dana 24. avgusta 2017. godine, KEDS je podneo svoje komentare u vezi sa slučajem podnosioca zahteva i između ostalog naveo da: „*Takav zahtev podnosioca zahteva Ustavnom sudu Kosova je neosnovan zbog činjenice da su disciplinska i krivična odgovornost odvojene i ni na koji način se ovo ne može podrazumevati da oslobađanje od krivične odgovornosti podrazumeva oslobađanje od disciplinske odgovornosti. Disciplinsko pravo se tiče discipline koja se tiče posla i ponašanja zaposlenog na poslu ili onim što je povezano na poslu. U slučaju kada radnik počinio prekršaj ili povredu njegovih/njenih dužnosti na poslu i ponaša se u suprotnosti sa normama discipline zaposlenih, on ili ona će biti predmet disciplinske odgovornosti [...].*“
26. U svojim komentarima KEDS je takođe naveo da: „*Iz zahteva od 28.07.2017. godine, koji je podnet Ustavnom sudu Kosova, može se jasno videti da ne postoji konačna odluka (osporena odluka br. 9199 od 04.11.2015. godine KEDS AD nije konačna odluka) da bi se ista mogla osporiti pred sudom, podnosilac zahteva nije iscrpeo sve dostupne pravne lekove, u skladu sa zakonom na snazi [...].*“

Prihvatljivosti zahteva

27. Sud prvo ocenjuje da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti propisane Ustavom i dalje utvrđene Zakonom i Poslovníkom.
28. U tom smislu, Sud se poziva na član 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane], stavovi 1 i 7, koji propisuju:

„1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.“
[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.“
[...]

29. Sud je, takođe, uzeo u obzir i član 47. [Individualni zahtevi] Zakona, koji propisuje:

“1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.”

2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva“

30. Štaviše, Sud podseća na pravilo 36 (1) (b) Poslovnika o radu, koje navodi da:

“(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:

(b) samo ako su iscrpljena sva delotvorna pravna sredstva, koja su na raspolaganju po zakonu, protiv pobijene presude ili odluke;
[...]"

31. Sud primećuje da podnosilac zahteva osporava ustavnost odluke o prekidu radnog odnosa izdatu od strane KEDS-a 4. novembra 2015. godine.
32. Međutim, Sud podseća da je konačna odluka u slučaju podnosioca zahteva druga odluka poslodavca koja je doneta 25. novembra 2015. godine. S tim u vezi, Sud primećuje da je, u gore navedenoj poslednjoj odluci poslodavca od 25. novembra 2015. godine, podnosilac zahteva obavešten o njegovom pravu da inicira pravni postupak protiv odluke poslodavca pred odgovarajućim sudom.
33. Na osnovu gore navedenih činjenica, Sud primećuje da podnosilac zahteva nije iskoristio mogućnost da nastavi sa pravnim postupkom pred odgovarajućim sudovima.
34. U skladu sa gore navedenim, Sud smatra da se propust podnosioca zahteva da iscrpi sve dostupne pravne lekove pred redovnim sudovima treba shvatiti kao odricanje na pravo da nastavi sa pravnim postupcima pred redovnim sudovima. Stoga, podnosilac zahteva nije iscrpeo sve pravne lekove koji su mu dostupni po zakonu (Vidi: *mutatis mutandis*, slučaj Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLjP) *Selmouni protiv Francuske*, No. 25803/94, odluka od 25. novembra 1996. godine, slučaj Ustavnog suda K107/09, *Demë i Besnik Kurbogaj*, odluka o neprihvatljivosti od 19. maja 2010. godine, stavke 28-29).
35. Princip subsidiarnosti zahteva od podnosioca da iscrpi sve proceduralne mogućnosti u redovnim procedurama da bi se sprečilo kršenje Ustava ili, ukoliko ima, da se popravi takav prekršaj osnovnog prava pre nego što dođe na Ustavni sud (Vidi: *mutatis mutandis*, Slučaj ESLjP *Selmouni protiv Francuske*, No. 25803/94, odluka od 25. novembra 1996. godine, vidi slučaj Ustavnog suda K1120/11, Ministarstvo zdravlja, odluka o neprihvatljivosti od 4. decembra 2012. godine, stavka 32, K1118/15, *Dragiša Stojković*, odluka o neprihvatljivosti od 17. maja 2016. godine, stavka 34).
36. U pogledu okolnosti ovog slučaja i činjenice da podnosilac zahteva nije iscrpeo sve dostupne pravne lekove pred redovnim sudovima, Sud ne smatra potrebnim da se oceni da li osporena odluka, izdata od KEDS-a, spada pod nadležnost Ustavnog suda.

37. Stoga, uzimajući u obzir da podnosilac zahteva nije iscrpeo sve pravne lekove u postupcima pred redovnim sudovima pre nego što se obratio Ustavnom sudu, Sud nalazi da zahtev podnosioca ne ispunjava zahteve o prihvatljivosti, kao što je to utvrđeno članom 113.7 Ustava, članom 47 Zakona i pravilom 36 (1) (b) Pravilnika o radu.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni Sud Kosova, na osnovu člana 113. stav 7 Ustava, člana 47. Zakona i pravila 36 (1) (b) Pravilnika o radu, na sednici održanoj dana 14. novembra 2017. godine jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI OVU odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona; i
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Snezhana Botusharova

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI104/17, podnosilac zahteva: Naser Berisha, ocena ustavnosti odluke br. AC-I-15-0265 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 6. aprila 2017. godine

KI104/17, rešenje o neprihvatljivosti od 14. novembra 2017. godine, objavljeno 6. decembra 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, zahtev za vraćanje imovine, aktivni legitimitet, zahtev očigledno neosnovan*

Podnosilac zahteva je podneo tužbu protiv R.C. i Društvenog preduzeća KBI „Kosova Export“, opštine Kosovo Polje, za povratak nekoliko parcela u selu Bakšija, Obilić, koje su navodno oduzete od g. Z. Z., prethodnik oca podnosioca zahteva. Specijalizovano veće Posebne komore Vrhovnog suda (odluka SCC-09-0217) je odbilo tužbu podnosioca zahteva, kao neprihvatljivu, jer on nije podneo rešenje o nasleđu naslednika Z.Z. da dokaže njegov aktivni legitimitet u slučaju. Podnosilac zahteva je uložio žalbu na odluku Specijalizovanog veća (odluka SCC-19-0217) Žalbenom veću Posebne komore Vrhovnog suda, koja je odbijena, kao neosnovana, od strane Žalbenog veća (AC-I-15-0265).

Podnosilac zahteva je, pred Ustavnim sudom, navodio da mu je Žalbeno veće odbilo, kao neosnovanu, žalbu, povredilo prava garantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i 46. [Zaštita imovine] Ustava Republike Kosovo i članom 1 [Zaštita imovine] Protokola br. 1 uz Evropsku konvenciju o ljudskim pravima. Sud je zaključio da podnosilac zahteva nije predstavio nikakve dokaze, činjenice ili argumente koji su pokazali da je postupak pred Žalbenim većem na bilo koji način predstavljao ustavnu povredu njegovih prava garantovanih Ustavom, odnosno prava na pravično i nepristrasno suđenje i prava na zaštitu imovine. Stoga, Sud je proglasio zahtev podnosioca neprihvatljivim u skladu sa članom 113 (1) i (7) Ustava, članom 48. Zakona i pravilima 36 (1) (d) i 36 (2) (d) Poslovnika o radu.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI104/17

Podnosilac

Naser Berisha

Ocena ustavnosti rešenja br. AC-I-15-0265 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovku agenciju za privatizaciju od 6. aprila 2017. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxfhalu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Naser Berisha iz sela Bakšija, opština Obilić (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), koga zastupa Gani Asllani, advokat iz Prištine.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava rešenje br. AC-I-15-0265 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: Žalbena veće) od 6. aprila 2017. godine.
3. Osporena odluka je uručena podnosiocu zahteva 30. maja 2017. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene odluke, kojom se tvrdi da su povređena prava podnosioca zahteva garantovana članovima 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i 46. [Zaštita imovine] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) i članom 1 [Zaštita imovine] Protokola br. 1 Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLjP).

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članovima 22. [Procesuiranje podnesaka] i 47. [Individualni zahtevi] Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 25. avgusta 2017. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
7. Istog datuma, predsednica Suda je imenovala sudiju Selvete Gërxhaliu-Krasniqi za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Almiro Rodrigues (predsedavajući), Snezhana Botusharova i Arta Rama-Hajrizi.
8. Dana 6. septembra 2017. godine, Sud je obavestio podnosioca i Posebnu komoru Vrhovnog suda za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: Posebna komora) o registraciji zahteva i tražio da podnesu dokaz u vezi sa datumom prijema osporene odluke od strane podnosioca zahteva. Istog datuma, zahtev je dostavljen Kosovskoj agenciji za privatizaciju (u daljem tekstu: KAP).
9. Dana 8. septembra 2017. godine, Sud je primio potvrdu u vezi sa datumom kada je podnosiocu zahteva uručena osporena odluka.
10. Dana 14. novembra 2017. godine, Veće za razmatranje je razmatralo izveštaj sudije izvestioca i preporučilo Sudu neprihvatljivost zahteva.

Pregled činjenica

11. Dana 14. februara 2007. godine, podnosilac zahteva je podneo tužbu protiv R.C. i društvenog preduzeća KBI "Kosova Export", opština Kosovo Polje (u daljem tekstu: društveno preduzeće) za ponovno vraćanje nekoliko parcela zemljišta u selu Bakšija, opština Obilić, za koje podnosilac zahteva tvrdi da su konfiskovana od Z. Z, koji je predak oca podnosioca zahteva.
12. Dana 6. februara 2009. godine, Osnovni sud u Prištini se (rešenje C. br. 231/2007) proglasio nenadležnim da odlučuje o slučaju i tužba je dostavljena Specijalizovanom veću Posebne komore za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: Specijalizovano veće).
13. Dana 12. aprila 2011. godine, Specijalizovano veće je (neodređeno rešenje) odbilo tužbeni zahtev što se tiče tužilje R.C, kao neprihvatljiv.
14. Dana 26. aprila 2011. godine KAP je, kao predstavnik društvenog preduzeća, podneo zahtev za obustavu postupka u ovom predmetu, pošto je društveno preduzeće bilo predmet likvidacije.
15. Dana 21. novembra 2011. godine, Specijalizovano veće je (rešenje br. SCC-09-0217) odbilo, kao neosnovan, zahtev KAP-a za obustavu postupka u vezi sa tužbom podnosioca zahteva.
16. Dana 18. decembra 2014. godine, Žalbeno veće je (rešenje ASC-11-0108) odbilo, kao neosnovanu, žalbu KAP-a protiv rešenja (br. SCC-09-2017) Specijalizovanog veća.
17. Dana 26. oktobra 2015. godine, Specijalizovano veće je (rešenje SCC-09-0217) odbacilo tužbu podnosioca zahteva kao neprihvatljivu "*nakon što tužilac nije uspeo da obezbedi rešenje o nasleđivanju naslednik Z.Z.*" da bi potvrdio njihov aktivni legitimitet u ovom slučaju.

18. Dana 24. novembra 2015. godine, podnosilac zahteva je uložio žalbu Žalbenom veću protiv rešenja Specijalizovanog veća (SCC-09-0217) *“zbog povrede materijalnog prava”*.
19. Dana 6. aprila 2017. godine, Žalbeno veće je (rešenje br. AC-I-15-0265) odbilo, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva. Žalbeno veće je potvrđujući rešenje Specijalizovanog veća, između ostalog, obrazložilo:

*“Na osnovu zapisnika sa javne rasprave, veoma se jasno vidi da je tužiocu dato do znanja da treba da donese rešenje o nasledstvu, međutim tužilac to nije doneo, uz izgovore da je sporna imovina registrovana na ime [društvenog preduzeća], s toga ne može da se dobije rešenje o nasledstvu.
[...]*

Žalilac čak ni žalbom u žalbenom postupku nije doneo rešenje o nasledstvu. On je žalbom potvrdio da je zahtev da se donese takvo rešenje radi potvrđivanja aktivnog legitimiteta, prema njegovom mišljenju, protivzakonit, jer su njegovom prethodniku [Z.Z.] oduzeta imanja [...]i on nije imao imovinu za nasleđivanje.

Žalbeno veće nije moglo da prihvati takvo obrazloženje tužioca o ne slanju traženog rešenja o nasledstvu, pošto se na osnovu člana 157 Zakona o vanparničnom postupku, naslednici imaju pravo da traže rešenje o nasledstvu i ukoliko nema imovine koja bi se nasledila”.

Navodi podnosioca

20. Podnosilac zahteva tvrdi da je Žalbeno veće (rešenje br. AC-I-15-0265) povredilo prava garantovana članovima 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i 46. [Zaštita imovine] Ustava i članom 1 [Zaštita imovine] Protokola br. 1 EKLJP.
21. Podnosilac zahteva navodi da su osporene parcele otuđene *“od 1984-1985. godine kada su uređene poljoprivredne zemlje konsolidacijom, a do tog vremena su to bila privatna imanja na ime prethodnika oca [podnosioca zahteva], ali na arbitraran način, bez ikakvog zakonskog osnova i nesavesno su data u posedovanje i na korišćenje kolonijama dovedenim iz drugih mesta bivše Jugoslavije”*.
22. Podnosilac zahteva tvrdi da društveno preduzeće *“koje zastupa [KAP] nema nikakav pravni osnov da kao vlasnica drži katastarske parcele [...] koje je stekla bez ikakvog pravnog osnova [...] i u suprotnosti sa Evropske konvencije o ljudskim pravima i Protokolu 1 člana 1 [Zaštita imovine]”* članom 46. Ustava i zakonima o imovini u Republici Kosovo.
23. Podnosilac zahteva, takođe, tvrdi: *„Posebna komora Vrhovnog suda Kosova je legitimisala sve povrede koje su načinjene u monističkom sistemu u suprotnosti sa gore navedenim aktima, čineći vlasnikom, eksproprijacije”*.
24. Na kraju, podnosilac zahteva traži od Suda da poništi rešenje Žalbenog veća i da mu se osporene parcele *“vrate u korišćenje”*.

Prihvatljivost zahteva

25. Sud prvo razmatra da li je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti, propisane Ustavom i dalje predviđene Zakonom i Poslovníkom.

26. U tom smislu, Sud se prvo poziva na stavove 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:
- “1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.
[...]
7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.*
27. Sud se, takođe, poziva na član 49. [Rokovi] Zakona, koji propisuje:
- “Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku. U svim ostalim slučajevima, rok počinje na dan javnog objavljivanja odluke ili akta. Ukoliko se zahtev tiče nekog zakona, onda rok počinje da teče od dana stupanja na snagu istog.”*
28. U ovom slučaju, Sud utvrđuje da je podnosilac podneo zahtev kao pojedinac i kao ovlašćena strana, zahtev je podneo unutar rokova propisanih članom 49. Zakona i nakon što je iscrpeo sva pravna sredstva propisana zakonom.
29. Međutim, Sud se takođe poziva na član 48. [Tačnost podneska] Zakona, koji propisuje:
- “Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”.*
30. Sud se poziva i na stavove (1) (d) i (2) (d) pravila 36 [Kriterijum o prihvatljivosti] Poslovnika, koji propisuju:
- (3) *“Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:
[...]
(d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.*
- (4) *Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:
[...]
(d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepio svoju tvrdnju”.*
31. Sud podseća da podnosilac zahteva tvrdi da je Žalbeno veće (rešenje br. AC-I-15-0265) povredilo pravo na pravično i nepristrasno suđenje i pravo na zaštitu imovine.
32. S tim u vezi, Sud primećuje da podnosilac zahteva tvrdi da je Žalbeno veće, odbacujući tužbu podnosioca zahteva kao neosnovanu, legitimisalo konfiskaciju bez pravne osnove imovine njegovih predaka.
33. Sud podseća da je Žalbeno veće odbilo žalbu podnosioca zahteva protiv Specijalizovanog veća iz proceduralnih razloga, jer podnosilac zahteva nije podneo rešenje o nasledstvu kako bi dokazao svoj aktivni legitimitet u vezi sa zahtevom za vraćanje spornih parcela i nisu posebno razmatrali samu suštinu njegovog zahteva.
34. S tim u vezi, Sud naglašava da nije zadatak Ustavnog suda da se bavi greškama u činjenicama i zakonu koje su navodno izvršene od strane redovnih sudova prilikom ocene dokaza ili primene zakona (zakonitosti), osim i ako su mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost). U stvari, uloga redovnih sudova je da tumače i primenjuju relevantna pravila procesnog i materijalnog prava (Vidi: *mutatis mutandis*,

presuda Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP) od 21. januara 1999. godine, *Garcia Ruiz protiv Španije*, br. 30544/96, stav 28).

35. Uloga Ustavnog suda je da se osigura saglasnost sa pravima garantovanim Ustavom i drugim pravnim instrumentima. Dakle, Ustavni sud ne može da deluje kao „sud četvrtog stepena“ (vidi: presudu ESLJP od 16. septembra 1996. godine, *Akdivar protiv Turske*, br. 21893/93, stav 65, vidi, takođe: *mutatis mutandis* slučaj KI86/11, podnosioci zahteva: *Milaim Berisha*, rešenje o neprihvatljivosti od 5. aprila 2012. godine).
36. U stvari, Sud primećuje da je Žalbeno veće ocenilo tumačenje Specijalizovanog veća u pogledu proceduralnih odredaba u vezi sa aktivnom legitimitetom podnosioca zahteva.
37. Žalbeno veće je tokom razmatranja tvrdnji podnosioca zahteva obrazložilo da je Specijalizovano veće s pravom odbacilo tužbu podnosioca, jer nije podneo rešenje o nasledstvu da bi dokazao aktivni legitimitet u vezi sa spornim parcelama.
38. Žalbeno veće se, dalje, bavilo i tvrdnjom podnosioca zahteva da nije bilo moguće da se sprovede postupak nasledstva u vezi sa pretkom podnosioca Z.Z, pošto on nije imao imovinu za nasleđe i obrazložio „na osnovu člana 157 Zakona o vanparničnom postupku, naslednici imaju pravo da traže rešenje o nasledstvu i ukoliko nema imovine koja bi se nasledila“.
39. Sud smatra da su zaključci Žalbenog veća doneti nakon detaljnog razmatranja svih argumenata koje je podneo podnosilac zahteva. Na taj način, podnosiocu zahteva je data mogućnost da u svim fazama postupka izloži argumente i dokaze koje smatra značajnim za svoj slučaj.
40. Svi argumenti podnosioca zahteva, koji su bili relevantni za odlučivanje o aktivnom legitimitetu podnosioca zahteva u ovom predmetu, su saslušani i na potreban način razmatrani od strane sudova. Svi materijalni i pravni razlozi u vezi sa spornom odlukom su detaljno podneti od strane podnosioca, a kao posledica toga, Sud zaključuje da su postupci u redovnim sudovima u celini bili pravični (vidi: *mutatis mutandis*, presuda ESLJP od 21. januara 1999. godine, *Garcia Ruiz protiv Španije*, br. 30544/96, stavovi 29 i 30).
41. Što se tiče navodnih povreda podnosioca zahteva u vezi sa pravom na zaštitu imovine, Sud podseća da se pravo na zaštitu imovine odnosi samo na postojeću imovinu osobe i ne garantuje pravo na sticanje imovine (vidi: *mutatis mutandis*, predmet ESLJP *Marckx protiv Belgije*, br. 6633/74, presuda od 13. juna 1879. godine, stav 50).
42. Pod određenim okolnostima, „*legitimno očekivanje*“ za sticanje imovine takođe može uživati zaštitu iz člana 46. Ustava i člana 1 Protokola br. 1 EKLJP (vidi: *mutatis mutandis*, slučaj ESLJP, *Bélané Nagy protiv Mađarske*, br. 53080/13, presuda od 13. decembra 2016. godine, stav 74).
43. Međutim, Sud podseća da „*legitimno očekivanje*“ treba da bude konkretnije prirode nego samo nada, i zasnovano na zakonskoj odredbi ili pravnom aktu, kao što je na primer sudska odluka. Ne može se reći da se „*legitimno očekivanje*“ javlja u slučajevima kada postoji spor oko pravilnog tumačenja i primene zakona, dok zahtevi podnosioca zatim odbacuju redovni sudovi (vidi: *mutatis mutandis*, *Bélané Nagy protiv Mađarske*, *Ibide*, paragraf 75).
44. Kao posledica toga, Sud smatra da okolnosti slučaja nisu dale podnosiocu zahteva pravo na materijalni interes zaštićen članom 46. Ustava i članom 1 Protokola br. 1 EKLJP.

45. Kao rezime, Sud smatra da podnosilac zahteva nije izneo nikakve dokaze, činjenice ili argumente koji pokazuju da je postupak pred Žalbenim većem na bilo koji način predstavljao ustavnu povredu njegovih prava garantovanih Ustavom, odnosno pravo na pravično i nepristrasno suđenje i pravo na zaštitu imovine.
46. Shodno tome, Sud zaključuje da je zahtev očigledno neosnovan na ustavnim osnovama i treba da se proglasi neprihvatljivim u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 48. Zakona i pravilom 36(1) (d) i (2) (d) Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 48. Zakona i pravilom 36 (1) (d) i 36 (2) (d) Poslovnika, dana 14. novembra 2017. godine jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20 (4) Zakona i
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Selvete Gërxhaliu-Krasniqi

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI 66/17 podnosioci zahteva: Ramadan Shishani i ostali, ocena ustavnosti nekoliko individualnih odluka Kosovske agencije za privatizaciju

KI66/17 rešenje o neprihvatljivosti, usvojeno 23. oktobra 2017. godine, objavljeno 07. decembra 2017. godine

Ključne reči: individualni zahtev, imovinska prava, zahtev očigledno neosnovan

Predmetna stvar je bila ocena ustavnosti gore navedenih odluka KAP-a, kojima se, navodno, podnosiocima povređuju prava i slobode garantovane članom 46. [Zaštita imovine] i članom 49. [Pravo na rad i obavljanje profesije] Ustava Republike Kosovo.

Sud je smatrao da prava podnosilaca zahteva na imovinu nisu povređena zbog kašnjenja u ostvarivanju njihovih prava, jer je to kašnjenje posledica zakonskog uslova da svi pravni postupci pred PKVS-om moraju da se zaključe pre nego što KAP izvrši bilo kakvu isplatu podnosiocima zahteva. Ovaj uslov je bio sastavni deo dodeljenog iznosa i naknade, kao što to propisano zakonom.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI66/17

Podnosilac

Ramadan Shishani i ostali**Ocena ustavnosti nekoliko individualnih odluka
Kosovske agencije za privatizaciju****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosioci zahteva

1. Zahtev su podneli (a) Ramadan Shishani, (b) Halil Fetahu, (c) Jakup Ibriqi, (d) Maliqe Mjeku, (e) Rrustem Berisha, (f) Nexhat Lahu, (g) Afrim Beka, (h) Besim Sylejmani, (i) Sami Shehu i (j) Zeqir Behrami, svi bivši radnici Društvenog Preduzeća (u daljem tekstu: društveno preduzeće) „Šumsko gazdinstvo“ (u daljem tekstu: podnosioci zahteva), koje zastupa Gani Asllani, advokat iz Prištine.

Osporena odluka

2. Podnosioci osporavaju nekoliko individualnih odluka Kosovske agencije za Privatizaciju (u daljem tekstu: KAP) jer one utiču na svakog podnosioca zahteva: podnosilac (a) osporava dve odluke [br. 10876 od 14. oktobra 2013. godine i br. 12/74 od 05. novembra 2013. godine], podnosilac (b) osporava jednu odluku [br. 748 od 24. januara 2014. godine], podnosilac (c) osporava dve odluke [br. 6518 od 16. avgusta 2013. godine i br. 6521 od 16. avgusta 2013. godine], podnosilac (d) osporava dve odluke, [br. 6515 od 16. avgusta 2013. godine, i br. 6520 od 16. avgusta 2013. godine], podnosilac (e) osporava jednu odluku [br. 6526 od 16. avgusta 2013. godine], podnosilac (f) osporava dve odluke [br. 0517 od 16. avgusta 2013. godine i br. 6523 od 16. avgusta 2013. godine], podnosilac (g) osporava dve odluke [br. 10878 od 14. oktobra 2013. godine i br. 6512 od 16. avgusta 2013. godine], podnosilac (h) osporava dve odluke [br. 6513 od 16. avgusta 2013. godine i br. 6524 od 16. avgusta 2013. godine], podnosilac (i) osporava dve odluke [br. 6525 od 16. avgusta 2013. godine i br. 10877 od 14. oktobra 2013. godine], i podnosilac (j) osporava dve odluke [br. 6514 od 16. avgusta 2013. godine i br. 6522 od 16. avgusta 2013. godine].

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti gore navedenih odluka KAP-a, kojima se, navodno, podnosiocima povređuju prava i slobode garantovane članom 46. [Zaštita imovine] i članom 49. [Pravo na rad i obavljanje profesije] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članovima 22. i 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda (u daljem tekstu: Poslovnik o radu).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 5. juna 2017. godine, podnosioci su podneli zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
6. Dana 5. juna 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Snezhanu Botusharovu za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Arta Rama-Hajrizi i Gresa Caka-Nimani.
7. Dana 4. jula 2017. godine, Sud je obavestio podnosiocima o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva KAP-u.
8. Dana 23. oktobra 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i većinom glasova iznelo Sudu, u punom sastavu, preporuku o neprihvatljivosti.
9. Sudija Altay Suroy je glasao protiv predloga sudije izvestioca.

Pregled činjenica

10. Svi podnosioci su bili radnici DP "Šumsko gazdinstvo Prishtina".
11. Dana 20. januara 2011. godine, Odbor KAP-a je doneo odluku o likvidaciji DP "Šumsko gazdinstvo Prishtina".
12. Tokom 2011. godine, svi podnosioci su pojedinačno podneli zahteve KAP-u, u kojima su tražili da im se isplate neisplaćeni lični dohoci za period od januara 2003. godine do decembra 2010. godine.
13. Tokom 2013. i 2014. godine, KAP je donela individualne odluke vezano za svaki zahtev podnosilaca. Tim odlukama, KAP je svakom podnosiocu zahteva pojedinačno priznala pravo na isplatu neisplaćenih ličnih dohodaka i odredila konkretne iznose novca svakom podnosiocu u skladu sa finansijskim dokazima iz dokumentacije i njihovim individualnim radnim stažom.
14. U tim odlukama, KAP je priznala i pravo svakom podnosiocu pojedinačno da im se isplati iznos u naknadi. Taj iznos je bio ekvivalentan njihovom ličnom dohotku za 3 meseca zbog prekida radnog odnosa. U svakoj odluci KAP-a stoji:

„Pri odlučivanju o vašem potraživanju, organ za likvidaciju je ustanovio da vi uživate pravo na neisplaćene plate zato što su vaše plate ostale neisplaćene za vreme vašeg radnog odnosa u DP „Šumsko Gazdinstvo Priština“ za period od

januara 2003. god. do decembra 2010. god., i jedan takav zaključak je podržan i finansijskim dokazima u arhivi DP-a.“

15. Odluke PAK-a su uključivale objašnjenje o raspodeli dodeljenih iznosa podnosiocima zahteva, koje je preciziralo:

„Potraživanja će biti ispunjena prema prioritetu kategorije utvrđene članom 40. Plaćanje za namirenje potraživanja će se izvršiti u skladu sa stavovima 2 i 3 člana 41. Aneksa Zakona o KAP-u i slediće postupke Organa za likvidaciju u skladu sa finansijskom politikom Agencije izdate u skladu sa članom 19. Zakona o KAP-u.“

16. Dana 2. novembra 2016. godine, podnosioci su se obratili KAP-u sa zahtevom za objašnjenje zbog kašnjenja u isplati njihovih prava. Oni su tražili i neposrednu isplatu svojih neisplaćenih ličnih dohodaka na koje su dobili pravo shodno odlukama KAP-a.
17. Dana 7. novembra 2016. godine, KAP je odgovorila na zahteve podnosilaca. Svaki odgovor KAP-a je bio zasnovan na Zakonu br. 04/L-34 o Kosovskoj agenciji za privatizaciju i navodio je:

“Što se tiče vašeg zahteva za odlaganje dalje raspodele sredstava, obavestavamo vas da je do sada Organ za likvidaciju (OL) zaključio obradu i izdavanje rešenja o svim podnetim zahtevima za DP „Šumsko Gazdinstvo Priština“ (u likvidaciji).

Podnosioci zahteva koji su bili nezadovoljni odlukama OL-a (u slučajevima kada su odluke delimično odobrene ili odbijene) imali su priliku da ulože žalbu na odluku OL-a pri Posebnoj komori Vrhovnog suda Kosova (u daljem tekstu: PKVS) u roku od 30 dana nakon što im je uručena odluka OL-a.

Na osnovu gore navedenog, za žalbe podnete PKVSK-u od strane nezadovoljnih strana protiv odluka Organa za likvidaciju treba da se donese konačna odluka od strane PKVSK-a kako bi se prosledilo sa raspodelom isplata i za poverioce Društvenog preduzeća. Do danas, PKVS nije još uvek u potpunosti potvrdila Organu za likvidaciju čitav spisak žalbi ulozenim PKVS-u u vezi sa donetim odlukama.

Organ za likvidaciju Društvenog preduzeća „Ekonomia e Pyjeve“ Priština (u likvidaciji) u cilju pripreme izveštaja o raspodeli treba da oceni (i) situaciju nakon prodaje sredstava od koje će se generisati primanja, kao i (ii) dobijanje potvrđivanja spiska sa punim informacijama žalbi od strane PKVS-a.

Dakle, na osnovu gore navedenog, trenutno nije moguće da se odredi tačno vreme raspodele, jer to zavisi od gore navedenih faktora, ali [KAP] želimo da [vas] uverimo da KAP posvećeno tretira i ovu stvar.”

18. Dana 12. aprila 2017. godine, podnosioci su se ponovo obratili KAP-u kao Organu za likvidacije sa zahtevom da im se isplate lični dohoci, shodno odlukama KAP-a.
19. Podnosioci tvrde da do podnošenja zahteva Sudu oni nisu primili nikakav odgovor od KAP-a u vezi sa njihovim zahtevom od 12. aprila 2017. godine.

Navodi podnosioca

20. Podnosioci zahteva tvrde da je njihovo pravo na imovinu kao što je zagarantovano članom 46. Ustava bilo povređeno od strane KAP-a, jer KAP kasni sa isplatom iznosa

koji je dodeljen podnosioca zahteva iz procesa likvidacije DP u kome su ranije bili zaposleni.

21. Podnosioci zahteva u vezi sa tim tvrde da „*Plate koje su oni zaradili kao bivši radnici DP Šumsko gazdinstvo mukotrпно ... su njihova imovina, tim pre što im služe da prehrane sebe i svoje porodice, a Organ za likvidaciju [KAP] se ponaša kao gospodar te imovine ne pružajući odgovor radnicima i bezrazložno drži na raspolaganju i korišćenju tuđu imovinu.*“
22. Žalba podnosilaca zahteva se odnosi isključivo na neuspeh KAP-a da isplati iznose koji su im dodeljeni. Podnosioci zahteva ukazuju na to da su odluke KAP-a u vezi sa njihovim neisplaćenim ličnim dohocima i naknadom za njihov prevremeni prekid radnog odnosa bile u njihovu korist. Stoga, podnosioci zahteva nisu bili nezadovoljni i nisu imali razloga da podnose dalje žalbe pred PKVS u vezi sa ovim pitanjem. Ova situacija je u toku od kada su ove odluke donete u 2013-2014.
23. Podnosioci zahteva takođe navode da je „*povređen član 49. Ustava kojim se garantuje pravo na rad, a iz toga automatski proizilazi da mora biti zagarantovan i rezultat rada kao u konkretnom slučaju – zarade radnika.*“
24. Podnosioci od Suda traže da „*naloži KAP (Organu za likvidaciju) da isplati svima [podnosiocima zahteva] neisplaćene zarade na osnovu rešenja KAP, kojima su odobrena potraživanja za neisplaćene zarade svakom pojedinačno u visini iznosa kao u rešenjima, kao i po tri (3) zarade koje su takođe odobrene rešenjima zbog prevremenog prestanka radnog odnosa.*“

Prihvatljivost zahteva

25. Sud će prvo ispitati da li je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti, koji su utvrđeni Ustavom, propisani Zakonom i dalje predviđeni Poslovníkom o radu.
26. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

(...)

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.”

27. Sud smatra da su podnosioci zahteva pojedinci koji tvrde povredu svojih osnovnih prava od strane javnih organa i, stoga, oni su ovlašćena strana da podnesu zahtev prema članu 113 (7) Ustava.
28. Što se tiče iscrpljenja pravnih sredstava, Sud primećuje da se žalba podnosilaca zahteva odnosi samo na kašnjenje u izvršenju odluka KAP-a koje im daju svako pravo na neisplaćene lične dohotke i naknadu. Podnosioci zahteva su dva puta poslali pisma KAP-u, tražeći ostvarivanje svojih prava.
29. Sud primećuje da KAP prihvata odgovornost za ostvarivanje prava podnosilaca zahteva, ali tvrdi da ostvarivanje mora biti odloženo postupkom pred PKVS kada se odlučuje o

zahtevima drugih strana. Sud primećuje da KAP zasniva svoju poziciju na odredbama Zakona br. 04/L-34 o Kosovskoj agenciji za privatizaciju.

30. Sud smatra da je sprovođenje isplate potraživanja podnosioca zahteva za neisplaćene plate posledica situacije koja i dalje traje.
31. Ni podnosioci zahteva, a ni KAP, se nisu pozvali na neko pravno sredstvo koje bi moglo biti dostupno podnosiocima da KAP sprovede neposredno izvršenje odluka kojima su podnosiocima data prava za neisplaćene lične dohotke i naknadu.
32. U ovim okolnostima, Sud utvrđuje da su kašnjenja u ostvarivanju prava podnosilaca zahteva rezultat sudskog postupka zasnovanog na zakonu protiv koga nema dostupnog pravnog sredstva.
33. Shodno tome, Sud utvrđuje da su podnosioci zahteva iscrpeli sva pravna sredstva koja su propisana zakonom.
34. Sud se poziva i na član 49. [Rokovi] Zakona, koji propisuje:

„Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku. U svim ostalim slučajevima, rok počinje na dan javnog objavljivanja odluke ili akta. Ukoliko se zahtev tiče nekog zakona, onda rok počinje da teče od dana stupanja na snagu istog.”

35. Sud podseća da se uslov za podnošenje zahteva u roku od 4 (četiri) meseca ne primenjuje u slučaju navodne kontinuirane povrede osnovnih ljudskih prava i sloboda (vidi: Evropski sud za ljudska prava (dalje u tekstu: ESLJP), presuda od 19. marta 1997. godine, *Hornsby protiv Grčke*, br. 18357/91, stavovi 34-37 i Ustavni sud Republike Kosovo: slučaj br. KI50/12, podnosilac zahteva: *Agush Lolluni*, presuda od 20. jula 2012. godine).
36. U ovom slučaju, Sud primećuje da su sve odluke kojima su podnosiocima zahteva data prava na neisplaćene lične dohotke i naknadu od 2013-2014 godine. Međutim, isplata ovih dodeljenih iznosa podnosiocima zahteva je još uvek u toku do daljih radnji KAP-a, jer se sprovedu zakonski postupci pred PKVS.
37. Pod tim okolnostima, Sud smatra da je kašnjenje u sprovođenju prava podnosilaca zahteva rezultat situacije koja je u toku.
38. Dakle, Sud utvrđuje da podnosioci zahteva ne moraju da se pridržavaju vremenskog roka od četiri meseca kada podnose zahtev u skladu sa članom 49. Zakona.
39. U zaključku, Sud utvrđuje da su podnosioci zahteva ovlašćene strane, da su iscrpeli sva pravna sredstva i da su podneli svoje zahteve u zakonskom roku.
40. Pored toga, Sud se poziva i na član 48. [Tačnost podneska] Zakona, koji kaže:

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.”

41. Sud podseća da podnosioci zahteva tvrde povredu svojih prava na imovinu i prava na rad, zaštićena članovima 46. i 49. Ustava. Podnosioci zahteva tvrde da je ova povreda njihovih prava rezultat kašnjenja u isplati iznosa neisplaćenih ličnih dohodaka i naknade koja im je dodeljena. Podnosioci zahteva tvrde da je ovo kašnjenje u

ostvarivanju njihovih prava prouzrokovano od strane KAP-a, koja je javni organ ustanovljen zakonom.

42. Stoga, Sud utvrđuje da su podnosioci zahteva tačno naveli koja prava tvrde da su im povređena i koji akt javnog organa osporavaju.

43. Međutim, Sud se poziva na pravilo 36 (1) (d) i (2) (d) Poslovnika o radu, koje predviđa:

“(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:

[...]

(d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.

(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:

[...]

(d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepeo svoju tvrdnju.“

44. Sud podseća da podnosioci zahteva tvrde da je KAP, time što je kasnila u sprovođenju odluka kojim im se odobrava isplata neisplaćenih ličnih dohodaka i naknade za prevremen prekid radnog odnosa, povredila njihovo pravo na zaštitu imovine kao što je garantovano članom 46. Ustava.

45. Sud podseća da član 46. [Zaštita imovine] Ustava, *inter alia*, propisuje:

„1. Garantuje se pravo na imovinu.“

46. Sud smatra da pravo podnosioca zahteva na isplatu iznosa koji im je dodeljen odlukama KAP-a spada u delokrug koncepta imovine, kao što je zaštićeno članom 46. Ustava.

47. Sud primećuje da prava podnosioca zahteva na dodeljen iznos nisu sporna između podnosioca zahteva i KAP-a.

48. Sud, dalje, primećuje da je KAP objasnila da isplata dodeljenih iznosa čeka na zaključenje sudskih odluka od strane PKVS-a u vezi sa drugim potraživanjima na imovinu DP-a u likvidaciji. Sud primećuje da je KAP zasnovala svoj stav na Zakonu br. 04/L-34 o Kosovskoj agenciji za privatizaciju.

49. Pored toga, Sud primećuje da odluke kojima su podnosiocima zahteva dodeljeni iznosi sadrže objašnjenje u vezi sa raspodelom iznosa. U ovom objašnjenju se navodi:

„Potraživanja će biti ispunjena prema prioritetu kategorije utvrđene članom 40. Plaćanje za namirenje potraživanja će se izvršiti u skladu sa stavovima 2 i 3 člana 41. Aneksa Zakona o KAP-u i slediće postupke Organa za likvidaciju u skladu sa finansijskom politikom Agencije izdate u skladu sa članom 19. Zakona o KAP-u.“

50. Na osnovu ovog razjašnjenja o raspodeli, Sud primećuje da je ostvarivanje prava podnosioca zahteva uslovljeno okolnostima navedenim u odlukama kojima se dodjeljuju iznosi, odnosno da će raspodela slediti zaključenje postupka od strane Organa za likvidaciju. Sud primećuje da su ovi postupci još uvek u toku.

51. Prema tome, Sud nalazi da je potraživanje podnosioca zahteva za isplatu njihovih neisplaćenih plata preuranjeno.

52. Sud smatra da su podnosioci zahteva imali pravo na imovinu koje im je priznato od strane KAP-a. Ostvarivanje ovog prava će se, shodno odlukama KAP-a, realizovati tek onda kada određeni zakonski uslovi koji su navedeni u odlukama budu ispunjeni.
53. U tom smislu, Sud primećuje da je kašnjenje KAP-a u ostvarivanju prava podnosilaca zahteva zasnovano na zakonu.
54. Sud podseća na sudsku praksu Evropske komisije o ljudskim pravima, koja je utvrdila da se pravo na imovinu ne gubi kada uslov nije ispunjen, ako je taj uslov sastavni deo prava (vidi: odluku Evropske komisije o ljudskim pravima o prihvatljivosti od 5. oktobra 1978. godine, *Mario de Napolés Pacheco protiv Belgije*, br. 7775/77).
55. Primenujući ovo obrazloženje u ovom slučaju, Sud smatra da je ostvarivanje prava podnosilaca zahteva uslovljeno zakonom o zaključivanju svih sudskih postupaka pred PKVS-om u pogledu raspodele sredstava DP-a u likvidaciji. Za razliku od gore navedene sudske prakse, u slučaju podnosilaca zahteva njihovo pravo na imovinu nije izgubljeno, već još uvek čeka na rešavanje zakonskih uslova.
56. Dakle, Sud smatra da prava podnosilaca zahteva na imovinu nisu povređena zbog kašnjenja u ostvarivanju njihovih prava, jer je to kašnjenje posledica zakonskog uslova da svi pravni postupci pred PKVS moraju da se zaključe pre nego što KAP izvrši bilo kakvu isplatu podnosiocima zahteva. Ovaj uslov je sastavni deo dodeljenog iznosa i naknade, kao što je propisano zakonom.
57. Kao rezime, Sud utvrđuje da podnosioci zahteva nisu potkrepili svoju tvrdnju da je njihovo pravo na imovinu povređeno od strane KAP-a zbog kašnjenja u ostvarivanju isplate iznosa koji su im dodeljeni.
58. Sud podseća da podnosioci zahteva takođe tvrde da kašnjenje u isplati iznosa koji su im dodeljeni predstavlja povredu njihovog prava na rad kao što je zaštićeno članom 49. Ustava, jer je isplata naknade za rad sastavni deo prava na rad.
59. Sud podseća da član 49. [Pravo na rad i obavljanje profesije] Ustava, *inter alia*, propisuje:

“1. Garantuje se pravo na rad”.
60. Sud primećuje da su prava podnosilaca zahteva na isplatu određenog iznosa zasnovana na prethodnom radnom odnosu podnosilaca zahteva sa DP-om.
61. S tim u vezi, Sud smatra da odluka KAP-a kojom se podnosiocima zahteva daje pravo na neisplaćene lične dohotke i naknadu za prevremeni prekid radnog odnosa u potpunosti obrađuje prava podnosilaca zahteva na zapošljavanje.
62. Štaviše, Sud podseća na svoju prethodnu sudsku praksu u pogledu prava na rad i obavljanje profesije. Sud smatra da osporene odluke KAP-a ni na koji način ne sprečavaju podnosiocima zahteva da rade ili obavljaju profesiju. Dakle, nema ničega u tvrdnji podnosilaca zahteva što opravdava zaključak da je povređeno njihovo ustavno pravo na rad (vidi: *mutatis mutandis*, rešenje od 10. februara 2015. godine, *Abdullah Bajqinca*, KI 136/14, stav 34).
63. U zaključku, Sud utvrđuje da podnosioci zahteva nisu podneli nikakav *prima facie* dokaz niti su potkrepili svoje tvrdnje koje ukazuju na to kako je i zašto KAP povredila

njihovo pravo na zaštitu imovine i pravo na rad koja su garantovana članom 46. i 49. Ustava.

64. Shodno tome, zahtev je očigledno neosnovan na ustavnim osnovama i treba se proglasiti neprihvatljivim u skladu sa pravilom 36, stavovi (1) (d) i (2) (d) Poslovnika o radu.

IZ OVIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova u skladu sa članom 113, stav 7 Ustava, članom 47. Zakona i 36 (1) d) i (2) d) Poslovnika, na sednici održanoj 23. oktobra 2017. godine, većinom glasova

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev kao neprihvatljiv;
- II. DA DOSTAVI stranama ovu odluku;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u saglasnosti sa članom 20. stavom 4. Zakona i
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Snezhana Botusharova

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI59/17, Podnosilac: Mejdi Zymeri, ocena ustavnosti presude E. Rev. 29/2016 Vrhovnog suda Kosova od 27. decembra 2016. godine

KI59/17, rešenje o neprihatljivosti od 18. oktobra 2017. godine, objavljeno 7. decembra 2017. godine

Ključne reči: individualni zahtev, parnični postupak, očigledno neosnovan zahtev, neiscrpljenje pravnih sredstava

Podnosilac je podneo zahtev Sudu, kojim je tražio ocenu ustavnosti presude Vrhovnog suda. Tvrdio je povredu člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima, navodeći, između ostalog da su odluke redovnih sudova međusobno kontradiktorne na različitim sudskim instancama, i da su kao takve povredile njegovo pravo na pravično i nepristrasno suđenje.

Sud je našao da je zahtev podnosioca u vezi sa tvrdnjom o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje u parničnom postupku očigledno neosnovan jer su sudske odluke bile obrazložene i neproizvoljne. Što se tiče izvršnog postupka, Sud je pak utvrdio da je njegov zahtev neprihvatljiv jer je preuranjen zbog toga što još uvek nije doneta konačna odluka i samim tim nisu iscrpljena sva pravna sredstva.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI59/17

Podnosilac

Mejdi Zymberi**Ocena ustavnosti presude E. Rev. 29/2016 Vrhovnog suda Kosova
od 27. decembra 2016. godine****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Podnosilac zahteva je Mejdi Zymberi u ime NTN „Mega Engineering“, sa sedištem u Gnjilanu, koga zastupa Ardi Shita, advokat iz Prištine (u daljem tekstu: podnosilac zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava ustavnost presude E. Rev. br. 29/2016 Vrhovnog suda Kosova od 27. decembra 2017. godine, koju je primio 25. januara 2017. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene presude, na osnovu koje podnosilac zahteva tvrdi da su mu povređena prava garantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i članom 6 (1) [Pravo na pravično suđenje] Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLjP).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 25. maja 2017. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

6. Dana 26. maja 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Snezhanu Botusharovu za sudiju izvestioca. Istog datuma, predsednica Suda je imenovala Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Arta Rama-Hajrizi i Gresa Caka-Nimani.
7. Dana 2. juna 2017. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu.
8. Dana 18. oktobra 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

Što se tiče parničnog postupka

9. Dana 19. avgusta 2002. godine, podnosilac zahteva je podneo tužbu pred Okružnim privrednim sudom u Prištini (u daljem tekstu: Privredni sud) protiv preduzeća Hidrotehnika iz Gnjilana u svojstvu izvođača i Međunarodnog Crvenog Krsta (u daljem tekstu: MCK) u svojstvu donatora za isplatu iznosa (22.903 evra) koji je ostao kao neizmiren dug usled dodatnih radova koje je izvršio podnosilac zahteva, a koji su premašili predviđene građevinske radove iz osnovnog ugovora zaključenim između podnosioca zahteva i tuženih strana.
10. Dana 27. septembra 2002. godine, Okružni privredni sud je (rešenje VII C. br. 147/2002) odlučio da odbaci tužbu zbog odsustva pravnog interesa, utvrđujući da je podnosilac zahteva mogao direktno da podnese zahtev za dozvoljavanje izvršenja duga.
11. Dana 14. oktobra 2002. godine, podnosilac zahteva je pred Privrednim sudom podneo predlog za dozvoljavanje izvršenja navodnog duga protiv tuženih.
12. Dana 17. oktobra 2002. godine, Sud je (rešenje br. 103/02) dozvolio traženo izvršenje.
13. Neodređenog datuma, prvi tuženi, preduzeće "Hidrotehnika" je podnelo prigovor protiv rešenja za dozvoljavanje izvršenja.
14. Dana 4. marta 2003. godine, Privredni sud je, odlučujući po prigovoru (rešenje VCL br. 210/2002), proglasio sebe nenadležnim da odlučuje o ovom pravnom pitanju, odlučujući takođe da se nakon pravosnažnosti ovog rešenja spisa predmeta dostave Posebnoj komori Vrhovnog suda kao nadležnom sudu. Protiv ovog rešenja je prema pravnoj pouci mogla da se uloži žalba Vrhovnom sudu Kosova.
15. Dana 19. juna 2003. godine, Vrhovni sud Kosova je nakon razmatranja žalbe podnosioca zahteva rešenjem Ae 34/2003 odlučio da u delu koji se odnosi na prvog tuženog („Hidrotehnika“) odbije žalbu, dok u delu koji se odnosi na Međunarodni Crveni Krst usvoji tužbu, ukidajući rešenje Privrednog suda VCL 210/2002 u tom delu i pravnu stvar vratio na ponovno suđenje i dalji postupak pred Privrednim sudom.
16. Dana 28. oktobra 2008. godine, Privredni sud je presudom II. C. br. 196/2008 u ponovljenom postupku prema uputstvima Vrhovnog suda poništio rešenje o dozvoljavanju izvršenja E. br. 103/02 od 17.10.200. godine i u celosti odbio tužbu podnosioca zahteva u vezi sa isplatom navodnog duga.
17. Neodređenog datuma, podnosilac zahteva je pred Vrhovnim sudom Kosova uložio žalbu protiv gore navedene presude Privrednog suda.

18. Dana 2. maja 2012. godine, Vrhovni sud je (rešenje Ac. br. 91/2009) odlučio: *“Prihvata se kao osnovana žalba tužioca i poništava se presuda Privrednog okružnog suda u Prištini II.C.br. 196/2008, od 28.10.2008. godine, i predmet se vraća istom sudu na ponovno suđenje.”*
19. Dana 20. septembra 2012. godine, Okružni privredni sud je (presuda br. 224/2012) u ponovljenom postupku sprovedenim prema uputstvima Vrhovnog suda odlučio da usvoji tužbeni zahtev podnosioca u vezi sa tuženim MCK, a da odbije za tuženu “Hidroteknika”.
20. Neodređenog datuma, MCK je uložio žalbu Apelacionom sudu protiv presude Okružnog privrednog suda III. c. br. 224 /20012, zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka, pogrešnog i nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja i pogrešne primene materijalnog prava.
21. Dana 1. marta 2016. godine, Apelacioni sud Kosova je (presuda (Ac. br. 14/2013) odbio, kao neosnovanu, žalbu tuženog MCK, dok je potvrdio presudu Okružnog privrednog suda III. C. br. 224/2012 od 20. septembra 2009. godine.
22. Dana 27. decembra 2016. godine, Vrhovni sud Kosova je, odlučujući po zahtevu za reviziju podnetim od strane MCK-a, odlučio da usvoji, kao osnovanu, reviziju (presuda E. Rev. br. 29/2016), tako da je u celosti odbio tužbu podnosioca zahteva u vezi sa zahtevom da obaveže MCK da mu isplati navodni dug. Vrhovni sud je utvrdio da Međunarodni Crveni Krst nije bio pasivno legitiman da bude strana u ovom sporu.

Izvršni postupak protiv MCK-a

23. S obzirom da je presuda Apelacionog suda Ac. br. 14/2013 postala pravosnažna i izvršna kojom je obavezan MCK da podnosiocu zahteva isplati dug naveden u tužbi, podnosilac zahteva je neodređenog datuma podneo prigovor za izvršenje kod privatnog izvršitelja u cilju naplate tog duga.
24. Dana 17. maja 2016. godine, privatni izvršitelj E. M. je izdao nalog P. br. 129/16 za dozvoljavanje izvršenja.
25. Protiv naloga za dozvoljavanje izvršenja gore navedenog privatnog izvršitelja, MCK je u zakonskom roku podneo prigovor pred Osnovnim sudom u Prištini, navodeći, *inter alia*, da ova institucija ima međunarodni imunitet i ne može da bude tužena strana.
26. Dana 14. decembra 2016. godine, Osnovni sud u Prištini je (rešenje PPP. br. 454/16) odbio prigovor koji je podneo MCK.
27. Dana 19. januara 2017. godine, protiv rešenja Osnovnog suda, MCK je uložio žalbu pred Apelacionim sudom Kosova, tvrdeći da Međunarodni Crveni krst uživa imunitet na osnovu memoranduma potpisanog sa Ministarstvom spoljnih poslova i shodno ovom imunitetu se oslobađa građanske odgovornosti u pogledu duga i štete.
28. Prema dokumentima priloženim zahtevu od strane podnosioca zahteva rezultira da ovaj postupak pred Apelacionim sudu još uvek nije okončan.

Navodi podnosioca

29. Podnosilac zahteva je tvrdio da mu je presudom E. Rev. br. 29/2016 Vrhovnog suda od 27. decembra 2017. godine u vezi sa zahtevom za reviziju povređeno pravo na pravično i nepristrasno suđenje, jer je imala elemente kontradiktornosti u odnosu na prethodne

sudske odluke i zbog toga je sudska odluka proizvoljna, dok je povređeno i pravo na obrazloženu sudsku odluku, kao nedeljiva komponenta člana 31. Ustava i člana 6. EKLJP.

Prihvatljivost zahteva

a) Što se tiče dela koji se odnosi na parnični postupak

30. Sud prvo ocenjuje da li su ispunjeni uslovi prihvatljivosti, propisani Ustavom i dalje utvrđeni Zakonom i Poslovníkom.

31. U tom smislu, Sud se poziva na član 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane], stav 7 Ustava, koji propisuje:

“7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

32. Pored toga, Sud uzima u obzir član 48. Zakona, koji propisuje:

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.”

33. Na kraju, Sud se poziva i na pravilo 36 Poslovníka, koje propisuje:

(1) “Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:

(d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.

i

(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:

(b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju ustavnih prava, ili”.

34. Sud utvrđuje da zahtev podnosioca ispunjava uslove člana 113.7 koji se odnose na ovlašćenu stranu i podnet je u unutar rokova iz člana 49. Zakona, dok jedan njegov deo nije ispunio uslov iscrpljenja pravnih sredstava.

35. Sud primećuje da je podnosilac zahteva posebno tvrdio da mu je presudom E. Rev. br. 29/2016 Vrhovnog suda od 27. decembra 2016. godine povređeno ustavno pravo na pravično i nepristrasno suđenje (član 31. Ustava) i pravo na pravično suđenje (član 6. EKLJP), koja imaju sledeći sadržaj:

Član 31. Ustava [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

“1. Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.

2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda”.

Član 6. EKLjP [Pravo na pravično suđenje]

1. *Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona. Presuda se izriče javno, ali se štampa i javnost mogu isključiti s celog ili s dela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne bezbednosti u demokratskom društvu, kada to zahtevaju interesi maloletnika ili zaštita privatnog života stranaka, ili u meri koja je, po mišljenju suda, nužno potrebna u posebnim okolnostima kada bi javnost mogla da naškodi interesima pravde.*
2. *Svako ko je optužen za krivično delo smatraće se nevinim sve dok se ne dokaže njegova krivica na osnovu zakona.*

[...]

36. Sud utvrđuje da su argumenti podnosioca zahteva u vezi sa povredom prava na pravično i nepristrasno suđenje sadržani u njegovim tvrdnjama u vezi sa donošenjem kontradiktornih odluka u sudovima različitih sudskih stepena, naglašavajući da su takve odluke povredile garancije iz člana 31. Ustava i člana 6. EKLjP koje se odnose na pravo na obrazloženu i neproizvoljnu sudsku odluku.
37. Prilikom razmatranja tvrdnji o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje, Sud ocenjuje da li je sudski postupak u celosti bilo pravičan i nepristrasan, kao što je to i propisano u članu 31. Ustava (vidi *inter alia*: *mutatis mutandis*, *Edwards protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, 16. decembra 1992. godine, str. 34, serija A. br. 247, i *B. Vidal protiv Belgije*, 22. april 1992. godine, str. 33, serija A. br. 235).
38. Sud utvrđuje da je, kao što je navedeno u stavovima 5 - 17 izveštaja, u vremenskom periodu od 2002. godine do 2016. godine pred Okružnim privrednim sudom i Vrhovnim sudom sprovedeno niz sudskih postupaka i donete odluke sa različitim krajem kojima se podnosiocu zahteva usvojila tužba, a zatim se u žalbenom postupku stvar vratila na ponovno suđenje u prvom stepenu odlučivanja.
39. Konačno, pravna stvar u pogledu parničnog postupka je dobila svoje pravno rešenje presudom E. Rev. br. 29/2016 Vrhovnog suda od 27. decembra 2016. godine u kojoj je Vrhovni sud, između ostalog, obrazložio deo koji se odnosi na prvog tuženog i u vezi sa činjenicom da li podnosilac zahteva ima pravo na traženu novčanu naknadu: *"Za dodatne radove nije zaključen aneks ugovora a niti sporazum kojim bi ugovorne strane utvrdile prava i obaveze koji bi se smatrao da ima svojstvo ponude za obavljanje dodatnih radova. Dodatni radovi bez sporazuma sa naručiocem radova nemaju pravni osnov za naknadu."*
40. Vrhovni sud je u nastavku istakao da se *"na osnovu odredbe iz člana 630 stav 2 ZOO, kod ugovora o građenju zahteva pismeni oblik ugovora i jedan takav oblik se zahteva i za izmene – anekse ugovora, i kasnije izmene bez određenog oblika nemaju važeći pravni efekat."*
41. Što se tiče tužbe u vezi sa drugim tuženim MCK, Vrhovni sud je u obrazloženju presude revizije naglasio: *"Drugi tuženi Međunarodni crveni krst u konkretnom slučaju nema legitimaciju, pošto u ovoj pravnoj stvari drugi tuženi nije bio u materijalno pravnom odnosu sa tužiocem, pošto isti nisu bili u ugovornim odnosima, a ovo se potvrđuje i ugovorom koji je zaključen između tužioca i prvog tuženog koji su navedeni kao ugovorne strane, dok je drugi tuženi bio donator obavljenih radova i nije postojala nikakva obaveza iz ugovora o izgradnji što se može i videti iz sadržaja dotičnog ugovora."*

42. S tim u vezi, Sud podseća da nema dužnost prema Ustavu da postupka kao sud četvrtog stepena u pogledu odluka koje se donose od strane redovnih sudova. Uloga redovnih sudova je da tumače i primenjuju relativna prava procesnog i materijalnog prava (vidi: *mutatis mutandis*, *Garcia Ruiz protiv Španije*, br. 30544/96, ESLJP, presuda od 21. januara 1999. godine, stav 28. Vidi takođe slučaj br. KI70/11, podnosilac zahteva: *Faik Hima, Magbule Hima i Besart Hima*, rešenje o neprihvatljivosti od 16. decembra 2011. godine).
43. Sud može samo da razmotri da li su dokazi predstavljeni na takav način da su postupci, gledano u celosti, sprovedeni tako da je podnosilac zahteva dobio pravično suđenje (vidi: *inter alia*, *Edwards protiv Ujedinjenog kraljevstva*, br. 13071/87, Evropska komisija za ljudska prava od 10. jula 1991. godine).
44. Pored toga, Sud smatra da je presuda Rev. br. 29/2016 Vrhovnog suda, kao i presude nižestepenih sudova, pružila opširan i potpun opis činjenica i dala brojne razloge za svoje zakonske nalaze u odgovoru na tvrdnje pokrenute od strane podnosioca zahteva. Dakle, Sud smatra da su postupci sprovedeni u vezi sa slučajem pred redovnim sudovima bili pravični i dovoljno obrazloženi (vidi: *mutatis mutandis*, *Shub protiv Litvanije*, br. 17064/06, ESLJP, odluka od 30. juna 2009. godine).
45. Sud primećuje da je podnosilac zahteva imao brojne mogućnosti da predstavi svoj slučaj pred Privrednim sudom, Apelacionim sudom i Vrhovnim sudom, koristeći sredstva za žalbu aktivno je učestvovao u svim fazama sudskog postupka; stoga, postupak u celosti ne može da se oceni kao proizvoljan ili nepravičan.
46. Sud, zasnivajući se na svojoj sudskoj praksi, podseća da je u identičnim okolnostima u slučaju KI53/14, koji je isto tako imao kao predmetnu stvar postupak za novčanu naknadu za dodatne radove, proglasio zahtev neprihvatljivim; stoga, u ovom slučaju ne nalazi razloge da izbegne svoju sudsku praksu (vidi: slučaj KI53/14, podnosilac zahteva: *NTP 'Llabjani'* od 7. jula 2014. godine Ustavnog suda).
47. Pored toga, Sud ocenjuje da njegov slučaj KI72/14 potenciran od strane podnosioca zahteva ne može da bude primenljiv i u ovom slučaju. U takvom slučaju, Ustavni sud je utvrdio povredu prava podnosioca zahteva, jer Vrhovni sud nije pružio jasne i potpune odgovore *vis-à-vis* na ključne imovinske podneske podnosioca zahteva. To je s druge dovelo do povrede prava podnosioca zahteva da se sasluša i njegovog prava na obrazloženu odluku koja proizlaze iz garancija člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava.
48. Sud primećuje da se ovaj zahtev odnosi na naknadu novčanog zahteva, koji kao takav nije dodeljen ili potvrđen odlukama redovnih sudova.
49. Kao rezime, Sud zaključuje da što se tiče prvog dela, zahtev na ustavnim osnovama nije *prima facie* obrazložen i činjenice iznete u zahtevu od strane podnosioca ni na jedan način ne opravdavaju tvrdnju o povredi ustavnog prava; stoga, u skladu sa pravilom 36 (2) a) i b) zahtev treba da se proglasi neprihvatljivim, kao očigledno neosnovan.

b) Što se tiče izvršnog postupka

50. Podnosilac zahteva tvrdi da je presuda Ac. br. 14/2013 Apelacionog suda od 1. marta 2016. godine, bila pravosnažna i izvršna; stoga, u izvršnom postupku privatni izvršitelj E.M. je dozvolio njeno izvršenje i Osnovni sud u Prištini je isto tako rešenjem PPP. br. 454/16 odbio prigovor tuženog MCK-a.

51. Sud primećuje da je nakon rešenja Osnovnog suda, MCK uložio žalbu pred Apelacionim sudom i taj postupak još uvek nije okončan.
52. U okolnostima kada nema konačne odluke u izvršnom postupku, zahtev podnosioca za ovaj deo je preuranjen i shodno tome, neprihvatljiv (vidi: *inter alia*, slučaj Suda KI151/13, podnosilac zahteva: *Sitkije Morina* od 23. decembra 2013. godine).

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 49. Zakona i pravilima 29 i 36 Poslovnika o radu, na sednici održanoj 18. oktobra 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI OVU odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Snezhana Botusharova

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI46/17 Podnosilac zahteva: Kosovska agencija za privatizaciju, koja traži ocenu ustavnosti presude AC-I.-16-0084 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 14. decembra 2016. godine

KI46/17, rešenje o neprihvatljivosti od 7. septembra 2017. godine, objavljeno 7. decembra 2017. godine

Ključne reči: individualni zahtev, ocena ustavnosti presude Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova, privremene mere, očigledno neosnovan

Podnosilac je zahtev podneo na osnovu članova 113.7 i 116.2 Ustava, članova 22. 27. i 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 i pravilima 29 i 54 Poslovnika o radu Ustavnog suda.

Kosovska agencija za privatizaciju (u daljem tekstu: KAP) kao podnosilac zahteva, osporava odluku preduzeća "Sanitas" sa sedištem u Crnoj Gori, o transformaciji iz društvenog preduzeća u akcionarsko društvo, odnosno njene podružnice u Peći.

Nakon zahteva transformisanog preduzeća "Unifarm Peja" upućenog KAP-u da potvrdi svojinski status ovog preduzeća, Komisija KAP je odlučila da preduzeće "Unifarm Peja" nije transformisano u akcionarsko društvo, već je ostalo u društvenoj svojini.

Podnosilac zahteva je pokrenuo postupak likvidacije preduzeća, međutim Specijalno veće donosi odluku o zabrani likvidacije na zahtev preduzeća, a istu odluku donelo je i Žalbeno veće i odbacilo žalbu podnosioca.

Podnosilac zahteva tvrdi da su mu osporenim presudama povređena prava koja su zaštićena članovima 102.3 i 46. Ustava, kao i da prema Zakonu o KAP od 31. avgusta 2011. godine, ima isključiva ovlašćenja za upravljanje državnim preduzećima i njihovom imovinom.

Sud smatra da odredbe člana 102. Ustava ne sadrže individualna prava i slobode zaštićene odredbama sadržanim u Poglavlju II i Poglavlju III Ustava. Shodno tome, Sud zaključuje da član 102. ne može da bude osnova zahteva koji su podneti shodno članu 113.7 Ustava.

Sud dalje ističe da su Specijalizovano veće i Žalbeno veće pružili razloge koji potkrepljuju njihovo tumačenje zakona.

Dakle, Sud zaključuje da podnosilac zahteva nije potkrepio tvrdnju o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje kao što je zaštićeno članom 31. Ustava i članom 6.1 EKLJP.

Prema tome, Sud utvrđuje da podnosilac zahteva nije podneo nikakav *prima facie* dokaz, niti je potkrepio tvrdnje o tome kako mu je i zašto Žalbeno veće povredilo pravo na imovinu koje je garantovano ovom odredbom.

Shodno navedenom, zahtev je očigledno neosnovan u pogledu ustavnih odredaba i treba ga proglasiti neprihvatljivim.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI 46/17

Podnosilac

Kosovska agencija za privatizaciju**Ocena ustavnosti presude AC-I.-16-0084 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 14. decembra 2016. godine****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërzhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnela Kosovska agencija za privatizaciju (u daljem tekstu: podnosilac zahteva). U postupku pred Ustavnim sudom, podnosioca zahteva zastupa Agron Kajtazi, vršilac dužnosti rukovodioca Jedinice za sporove Pravnog departmana podnosioca zahteva.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava presudu AC-I.-16-0084 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: Žalbeno veće) od 14. decembra 2015. godine u vezi sa presudom C-I.-16-0001 Specijalizovanog veća Posebne komore Vrhovnog suda (u daljem tekstu: Specijalizovano veće) od 30. marta 2016. godine. Odluka Žalbenog veća je uručena podnosiocu zahteva 15. decembra 2016. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti gore navedene presude Žalbenog veća, kojom su navodno povređena prava i slobode garantovane članom 46. [Zaštita imovine] i članom 102. [Opšta načela sudskog sistema] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113 (7) i 116 (2) Ustava, članovima 22, 27 i 47. Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilima 29 i 54 Poslovnika o radu Ustavnog suda (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 14. aprila 2017. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
6. Dana 19. aprila 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Ivana Čukalovića za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Bekim Sejdiu (predsedavajući), Selvete Gërxhaliu-Krasniqi i Gresa Caka-Nimani.
7. Dana 27. aprila 2017. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Posebnoj komori Vrhovnog suda za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: Posebna komora).
8. Dana 07. septembra 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

9. Iz spisa proizilazi da je 1973. godine, Društveno preduzeće (u daljem tekstu: DP) pod nazivom „Sanitas“ sa sedištem u Crnoj Gori osnovalo podružnicu koja se nalazi u Peći, na Kosovu.
10. Dana 29. decembra 1995. godine, prema registraciji u Privrednom sudu u Podgorici-Crna Gora, na osnovu zakonodavstva Crne Gore, DP „Sanitas“ je pretvoreno u akcionarsko društvo (u daljem tekstu: AD) pod nazivom „Unifarm“ i podružnica koja se nalazi u Peći-Kosovo je uključena u tu transformaciju.
11. Dana 2. februara 2010. godine, preduzeće „Unifarm-Peja“ je tražilo od podnosioca zahteva da potvrdi status ovog preduzeća kao privatno preduzeće.
12. Podnosilac zahteva je osnovao Komisiju za razmatranje da izveštava o ovom Zahtevu za utvrđivanje statusa (ZUS). Izveštaj Komisije za razmatranje je zaključio da preduzeće „Unifarm-Peja“ nije bilo transformisano u AD, već je bilo DP na osnovu zakona Kosova i prema tome, na osnovu člana 5.1 Zakona br. 04/L-034 o Kosovskoj agenciji za privatizaciju, podnosilac zahteva je bio ovlašćen da upravlja preduzećem „Unifarm-Peja“ i njenom imovinom.
13. Dana 31. oktobra 2013. godine, Odbor podnosioca zahteva je usvojio izveštaj Komisije za razmatranje o ZUS-u.
14. Podnosilac zahteva je 21. ili 25. novembra 2013. godine obavestio preduzeće „Unifarm-Peja“ o svojoj odluci da je preduzeće bilo DP pod upravom podnosioca zahteva.
15. U julu 2014. godine, podnosilac zahteva je obavestio preduzeće „Unifarm-Peja“ da će nastaviti sa likvidacijom preduzeća.
16. Preduzeće je podnelo zahtev Posebnoj komori protiv odluke podnosioca za likvidaciju. Preduzeće je takođe tražilo zabranu protiv likvidacije. Zabrana je odobrena od strane Specijalizovanog veća i potvrđena od strane Žalbenog veća.
17. Dana 30. marta 2016. godine, Specijalizovano veće je (C-I.-16-0001) usvojilo zahtev i navelo: *“Odluka [podnosioca zahteva] da stavi podnosioca pod svojom upravom krši zakon i utiče na pravni interes podnosioca, što je dovoljno da poništi tu odluku.”*
18. Specijalizovano veće je obrazložilo:

“Prema navodima podnosioca zahteva, koji su u suštini ostali nesporni i takođe su u skladu sa nalazima Suda, DP Unifarm u Peći sa svojom imovinom se transformisalo privatizacijom u akcionarsko društvo na kraju 1995. godine. Ovo je zvanično zaključilo postupak privatizacije sproveden zakonom Crne Gore. Prirodna posledica ove transformacije bila ta da Unifarm Peja više ne bi bilo DP, ali retroaktivno, 2002. godine, UNMIK-ova Uredba br. 2002/12 ovo ograničava svojim članom 5.3, koji glasi:

5.3 Dalja transformacija preduzeća u različite oblike poslovnih organizacija utiče na njegov status kao društvenog preduzeća samo ako je takva transformacija obavljena pre 22. marta 1989. godine, ili ako je obavljena posle tog datuma::

(a) u skladu sa važećim zakonom; i

(b) na nediskriminatorni način.

Transformacija u Crnoj Gori se dogodila nakon 22.03.1989. godine, tako da je transformacija uticala, prema gore pomenutoj odredbi iz 2002. godine, samo za status društva, ukoliko je zasnovana na važećem zakonu i primenjena na nediskriminatoran način,

Retroaktivno poricanje pravnih efekata ove transformacije dovelo bi do velikog broja pravnih pitanja, ali ih ne treba razmatrati, jer su dva uslova za priznanje transformacije - prvi zasnovana na važećem zakonu i drugi na implementaciji na nediskriminatorni način –ispunjena. Iz istog razloga nije potrebno raspravljati o tome da li su nadležnosti UNMIK-a uključene u prevladavanje zakona Crne Gore ili su ograničene na zakon na Kosovu.”

19. Dana 26. aprila 2016. godine, podnosilac zahteva je uložio žalbu Žalbenom veću.
20. Dana 14. decembra 2016. godine, Žalbeno veće je (AC-I.-16.0084-A001) odbacilo žalbu podnosioca zahteva i potvrdilo odluku Specijalizovanog veća.

Navodi podnosioca

21. Podnosilac zahteva tvrdi da su mu osporenim presudama povređena prava koja su zaštićena članom 102 (3) [Opšta načela sudskog sistema] Ustava, jer su Žalbeno veće i Specijalizovano veće primenili zakone Crne Gore prilikom odlučivanja o predmetu, dok član 102 (3) Ustava obavezuje sudove da primenjuju samo Ustav i zakone koji se primenjuju na Kosovu.
22. Podnosilac zahteva tvrdi da je preduzeće “Unifarm-Peja” DP prema primenjivom zakonu na Kosovu i stoga, podleže isključivoj administraciji podnosioca zahteva što je potvrđeno odlukom Odbora podnosioca zahteva 31. oktobra 2013. godine. Specijalizovano veće i Žalbeno veće su, prilikom odlučivanja o slučaju, utvrdili da je DP transformisano 1995. godine u Akcionarsko društvo i koristilo zakone koju su se primenjivali u Crnoj Gori 1995. godine da bi opravdali svoj zaključak.
23. Podnosilac zahteva tvrdi da transformacija iz 1995. godine društvenog preduzeća “Unifarm-Peja” u Akcionarsko društvo nije bila važeća prema primenjivim zakonima na Kosovu danas i da bi doneli svoje odluke, Specijalizovano veće i Žalbeno veće su primenili zakone Crne Gore u suprotnosti sa članom 102 (3) Ustava.

24. Konkretno, podnosilac zahteva tvrdi:

“Na Kosovu je za prenos imovine DP ili sredstava DP, u periodu kojeg tužilac tvrdi da je postao akcionarsko društvo, na snazi bio Zakon o preduzećima SFRJ 77/88, izmenjen i dopunjen zakonima SFRJ, br.40/89, 46/90 i 61/90. Žalbeno veće i Specijalizovano veće ovu činjenicu uopšte ne uzima u obzir, i daje razloge o tome da je ovaj prenos izvršen u Crnoj Gori, za vreme postojanja bivše Jugoslavije, čiji je deo bilo Kosovo, stoga je prenos ove jedinice u „Unifarm“ u Peći iz Podgorice, izvršen u skladu sa zakonima koji su imali pravnu vrednost u tadašnjem aktuelnom prostoru i vremenu. Pored toga, Žalbeno veće i Specijalizovano veće nisu uspeali da utvrde da li su pravilni postupci poštovani prema važećim zakonima u to vreme.”

25. Pored toga, podnosilac zahteva tvrdi da mu je osporenim odlukama povređeno pravo na zaštitu imovine, što je garantovano članom 46 (1) [Zaštita imovine] Ustava, jer nakon 10. juna 1999. godine DP više nije imalo zakonsko pravo da otuđi imovinu u društvenoj svojini na teritoriji Kosova, jer je u skladu sa Uredbom UNMIK-a br. 2000/54 predviđeno da UNMIK upravlja pokretnom ili nepokretnom imovinom koja je na teritoriji Kosova uključujući finansije, bankovne račune i drugu imovinu, gde UNMIK ima razumne i objektivne osnove da zaključuje da je takva imovina društvena svojina.

26. Podnosilac zahteva tvrdi da, prema Zakonu br. 04/L-034 o Kosovskoj agenciji za privatizaciju od 31. avgusta 2011. godine, on ima isključiva ovlašćenja za upravljanje DP i njihovom imovinom.

27. Podnosilac zahteva traži od Suda da:

- I. proglasi zahtev podnosioca prihvatljivim, i
- II. poništi presudu AC-I.-16-0084 Žalbneog veća od 14. decembra 2016. godine i presudu C-I.-16-0001 Specijalizovanog veća od 30. marta 2016. godine.

28. Podnosilac zahteva, takođe, traži da Sud uvede privremenu meru da bi sprečio žalioce DP-a od otuđenja bilo koje imovine DP-a, posebno da obaveže “Unifarm“ A.D. za medicinsko snabdevanje sa p.o. Podgorica-Poslovna jedinica Peć”, da se uzdrži od prenosa parcele br. P-71611071-05092/1, sertifikat br. -16 – 191313, CZ Peja, trećim licima, dok Sud ne donese odluku o ovom zahtevu.

Relevantan zakon

29. Rad i funkcije podnosioca zahteva su regulisani Zakonom br. 04/L-034 o Kosovskoj agenciji za privatizaciju od 31. avgusta 2011. godine, članovi 1, 2 i 5, koji propisuju:

Poglavlje I – Pravni status, ciljevi i definicije

Član 1 Uspostavljanje i pravni status Kosovske agencije za privatizaciju

“1 Kosovska agencija za privatizaciju (u daljem tekstu “Agencija”) je nezavisno javno telo koje je dužno da obavlja svoje funkcije i odgovornosti potpuno samostalno. Agencija ima svojstvo pravnog lica i posebnu mogućnost da sklapa ugovore, stiče, drži i raspolaže imovinom i ima sva pretpostavljena ovlašćenja za potpuno obavljanje zadataka i ovlašćenja koja su joj u vezi s tim dodeljena ovim zakonom; kao i da u njeno ime tuži i bude tužena.

2. Agencija je naslednik Kosovske povereničke agencije koja je regulisana shodno UNMIK-ovoj Uredbi 2002/12 "O uspostavljanju Kosovske povereničke agencije" i svom imovinom i obavezama koje će kasnije postati imovina i odgovornost Agencije."

Član 2 Cilj i svrha

"1. Agencija, u skladu sa uslovima ovog zakona, ima ovlašćenja da upravlja, u šta je uključeno i ovlašćenje da proda, izvrši prenos i/ili likvidira, preduzeća i imovinu na način predviđen ovim zakonom.

2. Da bi ostvarila ove ciljeve, Agencija će:

2.1 do njihove prodaje ili drugog raspolaganja u skladu sa ovim zakonom, da drži i upravlja svakim preduzećem i imovinom kao poverenik u korist odgovarajućih vlasnika i poverilaca u skladu sa ovim zakonom i drugim važećim odredbama kosovskog prava.

2.2 izvršiti prodaju, prenos ili će izvršiti likvidaciju preduzeća i imovine u skladu sa članovima 6, 8 i 9 ovog zakona, bez ikakvog odlaganja;

2.3 u okviru ograničenja svojih administrativnih resursa, obavljati razumne pomoćne aktivnosti radi sačuvanja ili uvećavanja vrednosti, održivosti i upravljanja preduzećima i imovinom/aktivom, do stepena do kojih ove aktivnosti ne odugovlače nerazumno izvršenje zadataka koji su navedeni u podstavu 2.2 ovog stava;

2.4 izmiriti, na način i u obimu predviđenim ovim zakonom, važeća potraživanja koja su blagovremeno podneta od strane poverilaca i vlasnika koja se odnose na preduzeća ili imovinu/aktivu iz ovih novčanih prihoda koja proizilaze iz prodaje, prenosa ili likvidacije ili drugog vida raspolaganja dotičnim preduzećem i/ili imovinom/aktivom; u kom slučaju će se sva ova sredstva, sa izuzetkom preostalih finansijskih sredstava, držati u povereničkom fondu u korist odgovarajućih vlasnika i poverilaca i biće sačuvana od agencije;

2.5 nakon isteka važećih vremenskih rokova za podnošenje potraživanja od strane odnosnih vlasnika i poverilaca, identifikovati i izvršiti prenos – u skladu sa članom 19.3 – svih preostalih finansijskih sredstava koja se čuvaju u povereničkom fondu od strane Agencije Vlade Kosova;

2.6 obavljati i druge zadatke koji mogu da joj se dodele prema ovom zakonu i važećim odredbama kosovskog prava.

3. Ovaj zakon primenjuje se u skladu sa načelima predviđenim Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i njenim Protokolima."

Poglavlje II – Zadaci i ovlašćenja Agencije

Član 5 Preduzeća i imovina pod administrativnom nadležnošću Agencije

"1. Agencija ima isključivu administrativnu nadležnost nad:

1.1. preduzećima u društvenom vlasništvu, bez obzira da li su one podvrgnute transformaciji;

1.2. Celokupnom imovinom koja se nalazi na teritoriji Kosova, bilo da su ona organizovana kao pravna lica (subjekti) ili ne, koja obuhvata imovinu u društvenom vlasništvu u ili posle 22. marta 1989, izuzev slučajeva uređenih prema stavu 2 ovog člana; i

1.3. Sve akcije u korporacijama i podružnim korporacijama utvrđenim u skladu sa ovim zakonom; i sve interese u državnom vlasništvu u preduzeću ili drugom pravnom subjektu, bez obzira na to da li je preduzeće ili pravni subjekat prošlo transformaciju.

2. ako jedna uredba ili zakon koji je na snazi i koji je proglašen od strane nadležnog javnog autoriteta na Kosovu posle 10. juna 1999. godine dodeli odgovornost upravljanja imovinom/aktivom drugom javnom autoritetu, kao što je opisano u podstavu 1.2. stava 1 ovog člana, Agencija nema ovlašćenja nad ovom imovinom/aktivom na dan stupanja na snagu ove uredbe ili zakon.

3. Administrativni autoritet Agencije, predviđen članom 5, stav 1.1, važi će za svu imovinu u vlasništvu ili posedu preduzeća, uključujući imovinu koja se nalazi izvan Kosova; pod uslovom da se – i bez obzira od obaveza Agencije utvrđene članom 2, stav 1 - u vezi sa tom imovinom koja se nalazi izvan Kosova, Agenciji traži samo da vrši svoj autoritet nad tom svojinom do mere koju Agencija smatra razumnom, imajući u vidu vrednost i pristup prema toj imovini i ograničenja administrativnih izvora Agencije, kako se referišu u članu 7.1. ovog zakona. Tokom odlučivanja o ovim pitanjima, Agencija uzima u obzir sve odgovarajuće politike koje se mogu usvojiti od strane Vlade ili Skupštine Kosova.

4. Ako je jedno preduzeće podvrgnuto transformaciji, ta transformacija ne pogađa ovlašćenja Agencije prema stavu 1. i 2. ovog člana, kao i prema članovima 6, 8. ili 9. ovog zakona, izuzev ako:

4.1. je transformacija bila zasnovana i sprovedena u punoj saglasnosti sa Zakonom koji važi za transformaciju;

4.2. su sve obaveze u vezi sa transformacijom, bez obzira da li nastaju paralelno ili nakon transformacije, i da li su nametnute zakonom ili ugovorom – uključujući, ali ne ograničavajući se na obaveze koje zahtevaju isplatu nakon potpunog razmatranja i stvarnog izdavanja deonica – u potpunosti ispunjene; i

4.3. transformacija nije bila diskriminatorna, niti je kršila načela Evropske konvencije o ljudskim pravima.

5. Prilikom izvršavanja prava i ovlašćenja prema članovima 6, 8 i 9. ovog zakona u vezi sa jednim preduzećem koje je podvrgnuto transformaciji, Agencija je ovlašćena da pretpostavi da transformacija ne ispunjava sve uslove koji su utvrđeni u stavu 4. ovog člana, izuzev ako Agencija ima na raspolaganju ubedljive dokaze koji konačno utvrđuju da transformacija ispunjava ove uslove. U ovom slučaju, važi dole navedeni stav 6. ovog člana.

6. Ako u skladu sa stavom 5. ovog člana, Agencija zaključi da transformacija jednog preduzeća ispunjava sve zahteve koji su propisani u stavu 4, i Agencija nije prethodno sprovela nijednu radnju u vezi sa datim preduzećem ili bilo kojom

njegovom imovinom u skladu sa članom 6.2. ovog zakona, primeniće se sledeća pravila:

6.1. ako Agencija ima ubedljive dokaze na raspolaganju, koji konačno ustanovljavaju raspoređivanje prava deoničara (ili vlasništvo) nad ovim Preduzećem između društvenog kapitala (ili vlasništva) i privatnog kapitala (ili vlasništva), Agencija prestaje da izvršava bilo koja ovlašćenja nad dotičnim preduzećem izuzev radi: ostvarivanja svih deoničarskih (ili vlasničkih) prava koja proizilaze iz dela ukupnog kapitala preduzeća koji obuhvata društveni kapital (vlasništvo), što obuhvata i pravo prodaje datih deoničarskih (vlasničkih) prava; i

6.2. u nedostatku ovih dokaza, Agencija će nastaviti da izvršava njena prava i ovlašćenja u skladu sa članovima 6, 8 i 9 i drugim odredbama sadašnjeg zakona nad preduzećem.

7. Sva pitanja u vezi sa ili koja se javljaju u vezi sa likvidacijom preduzeća ili korporacije u skladu sa nadležnošću Agencije predviđenom članom 6.stav 2.1. ovog zakona, uključujući – ali ne ograničavajući se na – utvrđivanje validnosti bilo kog potraživanja načinjenog od strane navodnog poverioca ili bilo kakva tvrdnja o deoničarskom kapitalu ili vlasničkom interesu izneta od strane navodnog vlasnika i utvrđivanje odgovarajuće preraspodele prihoda poveriocima i vlasnicima – predstavljaće odgovornost odnosno Uprave za likvidaciju, koja će postupiti u skladu sa pravilima predviđenim Aneksom 1 ovog zakona. Bilo koje lice koje podnosi potraživanje ili tvrdi da poseduje dati interes ima pravo da ospori dato rešenje pri Specijalnoj komori blagovremenim postupanjem u skladu sa proceduralnim zahtevima predviđenim članom 37.7 Aneksa 1 ovog zakona.”

Prihvatljivost zahteva

30. Sud prvo ispituje da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti propisane u Ustavu i dalje predviđene u Zakonu i Poslovniku.
31. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i Ovlašćene Strane] Ustava, koji propisuje:

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.”
32. Sud prvo smatra da u skladu sa članom 21 (4) Ustava, koji propisuje da „Ustavom utvrđena prava i osnovne slobode važe i za pravna lica, onoliko koliko su izvodljiva“, podnosilac zahteva je ovlašćen da podnese ustavnu žalbu, pozivajući se na osnovna prava koja važe i za pojedince i za pravna lica (vidi: *mutatis mutandis*, rešenje od 27. januara 2010. godine, zahtev KI41/09, AAB-RIINVEST University L.L.c., Priština protiv Vlade Republike Kosovo).
33. Sud se poziva i na član 49. [Rokovi] Zakona, koji propisuje:

“Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku.”

34. Sud smatra da je podnosilac zahteva ovlašćena strana, da je iscrpeo raspoloživa pravna sredstva i da je podneo zahtev u zakonskom roku.
35. Međutim, Sud se poziva na član 48. [Tačnost podneska] Zakona, koji propisuje:
- “Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.”*
36. Pored toga, Sud se poziva i na stavove (1)(d) i (2)(d) pravila 36 [Kriterijum o prihvatljivosti] Poslovnika, koji propisuju:
- “(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:
[...]
(d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.*
- (2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:
[...]
d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepeo svoju tvrdnju.”*
37. Sud podseća da podnosilac zahteva tvrdi da su mu osporenim presudama Žalbenog veća i Specijalizovanog veća povređena prava prema članu 102. (3) Ustava.
38. Sud podseća da član 102 (3) [Opšta načela sudskog sistema] navodi:
- “3. Sudovi sude na osnovu Ustava i zakona.”*
39. Sud podseća da član 102. Ustava spada u Poglavlje VII [Pravosudni sistem] Ustava. Na taj način, Sud smatra da odredbe člana 102. Ustava ne sadrže individualna prava i slobode zaštićene odredbama sadržanim u Poglavlju II [Prava i osnovne slobode] i Poglavlju III [Prava zajednica i njihovih pripadnika] Ustava. Shodno tome, Sud zaključuje da član 102 ne može da bude osnova za zahteve koji se podnose shodno na članu 113.7 Ustava.
40. Međutim, Sud primećuje da podnosilac zahteva tvrdi da su mu Specijalizovano veće i Žalbeno veće povredili prava zbog načina na koji su presudili u slučaju koji se odnosi na prava i obaveze podnosioca zahteva u vezi sa preduzećem “Unifarm-Peja.”
41. U ovom smislu, Sud smatra da se u suštini podnosilac zahteva žali na povredu prava na pravično i nepristrasno suđenje prilikom određivanja svojih prava i obaveza. Sud podseća da je pravo na pravično suđenje zaštićeno članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava i članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLjP).
42. Sud podseća na član 31 (2) Ustava, koji propisuje:
- 2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.*
43. Sud podseća i na član 6 (1) EKLjP, koji u svom relevantnom delu propisuje:
- 1. Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u*

razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona [...].

44. Sud uzima u obzir član 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, koji propisuje: *“Osnovna prava i slobode zagarantovana ovim Ustavom se tumače u saglasnosti sa sudskom odlukom Evropskog suda za ljudska prava”*.
45. S tim u vezi, Sud podseća na sudsku praksu ESLJP, koji je utvrdio *mutatis mutandis* „da je nadležnost Suda da proverava da su domaći zakoni pravilno tumačeni i primenjeni ograničena i da nije njegova funkcija da zauzme mesto domaćih sudova, već je njegova uloga da osigura da odluke domaćih sudova ne budu proizvoljne ili na neki način očigledno neobrazložene.” (Vidi: slučaj ESLJP, *Anheuser-Busch Inc. protiv Portugalijske*, predstavka br. 73049/01, presuda od 11. januara 2007. godine, stav 83).
46. Sud takođe podseća: „[...] [ESLJP] neće dovesti u pitanje tumačenje domaćeg zakona od strane domaćih sudova, osim u slučajevima očigledne proizvoljnosti (vidi: *mutatis mutandis*, *Adamsons protiv Letonije*, br. 3669/03, stav 118, 24. juna 2008. godine), drugim rečima, kada primeti da su domaći sudovi primenili zakon u određenom slučaju očigledno pogrešno ili doneli proizvoljne zaključke i/ili je uskraćena pravda (vidi: *mutatis mutandis*, *Farbers i Harlanova protiv Letonije* (dec.), br. 57313/00 6. septembar 2001. godine, i, u kontekstu člana 1 Protokola br. 1, *Beyeler protiv Italije* [VV], br. 33202/96, stav 108, ESLJP 2000-I).” Vidi: slučaj ESLJP *Andjelković protiv Srbije*, predstavka br. 1401/08, presuda od 9. aprila 2013. godine, stav 24”.
47. U tom smislu, Sud naglašava da nije zadatak Ustavnog suda da se bavi greškama u činjenicama ili zakonu navodno počinjenim od strane redovnih sudova prilikom ocene dokaza i primene zakona (zakonitost), osim i u meri u kojoj su mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost). U stvari, uloga redovnih sudova je da tumače i primenjuju relativna pravila procesnog i materijalnog prava (Vidi: *mutatis mutandis*, Evropski sud za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP) slučaj *Garcia Ruiz protiv Španije*, br. 30544/96, presuda od 21. januara 1999. godine, stav 28).
48. Sud primećuje da je Žalbeno veće u svojoj presudi navelo da nije primenilo zakone Crne Gore prilikom presuđivanja slučaja podnosioca zahteva. Umesto toga, Žalbeno veće je obrazložilo:

“Pitanje u ovom sporu je pogrešno, jer se ovo pitanje ne odnosi na primenu zakona Crne Gore na Kosovu, već za priznavanje primene zakona Crne Gore (u vezi sa privatizacijom) na Kosovu.”
49. Podnosilac zahteva tvrdi da je Žalbeno veće pogrešno primenilo zakon, jer nije samo „priznalo primenu zakona Crne Gore“, već je, u stvari, primenilo i zakon Crne Gore kada je zaključio da je transformacija “Unifarm-Peja” u akcionarsko društvo bilo u skladu sa zakonom.
50. Sud podseća da član 4. Zakona br. 04/L-034 o Kosovskoj agenciji za privatizaciju od 31. avgusta 2011. godine dozvoljava transformaciju DP u akcionarsko društvo koja su desila između 22. marta 1989. godine i 10. juna 1999. godine pod uslovom da je ta transformacija izvršena u skladu sa određenim uslovima.
51. U ovom slučaju, Sud primećuje da su Specijalizovano veće i Žalbeno veće zaključili da je transformacija “Unifarm-Peja” koja se desila 1995. godine ispunila zakonske uslove propisane u Zakonu br. 04/L-034 o Kosovskoj agenciji za privatizaciju. Specijalizovano veće i Žalbeno veće su pružili razloge koji potkrepljuju njihovo tumačenje zakona. Na

taj način, osporene odluke redovnih sudova su uzele u obzir zakon koji se primenjivao u pogledu na tvrdnje podnosioca zahteva.

52. U tim okolnostima, Sud smatra da su obrazloženja pružena od strane Specijalizovanog veća i Žalbenog veća prilikom odlučivanja o zahtevima podnosioca jasna, sveobuhvatna i koherentna i da postupci pred redovnim sudovima nisu bili nepravilni ili proizvoljni. (Vidi: presudu ESLJP od 30. juna 2009. godine, *Shub protiv Litvanije*, br. 17064/06).
53. Dakle, Sud zaključuje da podnosilac zahteva nije potkrepio tvrdnju o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje kao što je zaštićeno članom 31. Ustava i članom 6.1 ESLJP.
54. Sud podseća da podnosilac zahteva, takođe, tvrdi povredu prava zaštićena članom 46 (1) [Zaštita imovine] Ustava. Podnosilac zahteva tvrdi da, na osnovu Zakona br. 04/L-034, ima ekskluzivna ovlašćenja da upravlja DP i njihovom imovinom na teritoriji Kosova.
55. Sud podseća da član 46 (1) Ustava, propisuje:

“1. Garantuje se pravo na imovinu.”
56. Sud podseća da član 2 (1) Zakona br. 04/L-034 daje podnosiocu zahteva ovlašćenje *“[...] da drži i upravlja svakim preduzećem i imovinom kao poverenik u korist odgovarajućih vlasnika i poverilaca u skladu sa ovim zakonom i drugim važećim odredbama kosovskog prava.”*
57. Dakle, Sud primećuje da se ovlašćenje podnosioca zahteva odnosi na upravljanje „u poverenju“ za trenutne vlasnike DP-a i njihovu imovinu. Podnosilac zahteva nije objasnio kako je ovo ovlašćenje ekvivalentno pravu „vlasništva“ koje je garantovano članom 46. Ustava.
58. Prema tome, Sud utvrđuje da podnosilac zahteva nije podneo nikakav *prima facie* dokaz, niti je potkrepio tvrdnje o tome kako mu je i zašto Žalbeno veće povredilo pravo na imovinu koje je garantovano ovom odredbom.
59. U zaključku, Sud smatra da podnosilac zahteva nije izneo činjenice koje pokazuju da su odluke redovnih sudova na bilo koji način uzrokovale ustavnu povredu njegovih prava garantovane Ustavom.
60. Shodno tome, zahtev je očigledno neosnovan na ustavnim osnovama i treba se proglasiti neprihvatljiv u skladu sa pravilom 36, stavovi (1) (d) i (2) (d), Poslovnika.

Zahtev za privremenom merom

61. Sud podseća da je podnosilac zahteva tražio privremenu meru da se nijedna imovina DP ne otuđi dok se ne donese odluka Suda o ovom zahtevu.
62. Sud podseća na pravilo 55 (4) (a) Poslovnika, koje propisuje:

“(4) [...] Veće za razmatranje pre davanja preporuke za odobrenje zahteva za uvođenje privremenih mera utvrđuje da:

(a) je strana koja zahteva uvođenje privremenih mera pokazala prima facie slučaj o merodavnosti predmeta i, ukoliko prihvatljivost još uvek nije utvrđena, prima facie slučaj o prihvatljivosti predmeta.”

63. Nakon što je utvrdio da je zahtev očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, Sud odbacuje zahtev za privremenom merom.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosovo, u skladu sa članom 113, stavovi 1 i 7, Ustava, članom 46. Zakona i pravilima 36 (1)(d), (2)(d) i 55 (4)(a) Poslovnika o radu, na sednici održanoj 07. septembra 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA ODBACI zahtev za privremenom merom;
- III. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- IV. DA OBJAVI OVU odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- V. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Ivan Čukalović

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI16/17, Podnosilac zahteva: D.D. „Emin Duraku“, ocena ustavnosti presude AC-I-15-0297-A0001-A0002 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 16. septembra 2016. godine

KI16/17, rešenje o neprihvatljivosti od 4. decembra 2017. godine, objavljeno 7. decembra 2017. godine

Ključne reči: individualni zahtev, ocena ustavnosti presude Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova, očigledno neosnovan

Zahtev je podnet na osnovu člana 113.7 Ustava, članova 21.4 i 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda.

Podnosilac zahteva je pred redovnim sudovima vodio postupak za priznavanje statusa akcionarskog društva sve do odluke Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda koje je usvojilo žalbu KAP-a i preinačilo odluku Specijalizovanog veća i to sa obrazloženjem da u slučaju transformacije preduzeća sa društvenog na akcionarsko društvo nisu ispoštovani kriterijumi i zakonske odredbe koje su bile na snazi. Podnosilac tvrdi da je gorepomenutom odlukom došlo do povrede člana 31. Ustava Republike Kosovo, a u vezi sa članom 6 EKLjP te zahteva da se presuda Posebne komore Vrhovnog suda proglasi ništavom, a predmet vrati na ponovno odlučivanje.

Sud primećuje da je Žalbeno veće PKVS-a kao bitno pitanje razmotrilo transformaciju kapitala kompanije, naglašavajući činjenicu da je prvi stepen pogrešno utvrdio suštinu sporne stvari. Osnovno pitanje je da li je kapital kompanije zakonito transformisan iz društvene u privatnu svojinu. U zaključku, Sud utvrđuje da činjenice predočene od strane podnosioca zahteva ne pružaju *prima facie* dokaz da su mu povređena prava garantovana Ustavom, te shodno tome, zahtev podnosioca na ustavnim osnovama treba proglasiti neprihvatljivim.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI16/17

Podnosilac

D.D. „Emin Duraku“**Zahtev za ocenom ustavnosti****presude AC-I-15-0297-A0001A-0002 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 16. septembra 2016. godine****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnelo preduzeće D.D. „Emin Duraku“ iz Đakovice (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), koje zastupa Bejtush Isufi, advokat.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava odluku br. AC-I-15-0297-A0001-A0002 (u daljem tekstu: osporena odluka) Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda (u daljem tekstu: Žalbeno veće PKVS) za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: KAP), od 16. septembra 2016. godine.
3. Osporenu odluku je podnosilac zahteva primio 25. oktobra 2016. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti osporene odluke Žalbenog veća PKVS, na osnovu koje podnosilac zahteva tvrdi da su mu povređena prava garantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), u vezi sa članom 6. stav 1 [Pravo na pravično suđenje] Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: Konvencija).

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na članu 113. 7 Ustava, članova 21.4 i 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 20. februara 2017. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
7. Dana 20. marta 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Selvete Gërxhaliu-Krasniqi za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Almiro Rodrigues (predsedavajući), Bekim Sejdiu i Gresa Caka - Nimani.
8. Dana 11. aprila 2017. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i kopiju zahteva poslao Posebnoj komori Vrhovnog suda za pitanja koja se odnose na KAP.
9. Dana 21. juna 2017. godine, Sud je obavestio i KAP u vezi s podnetim zahtevom.
10. Dana 24. oktobra 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

11. Dana 19. avgusta 1991. godine, radnički saveti društava sa ograničenom odgovornošću (DOO) su doneli odluku o transformaciji Poslovne korporacije i pridruženih DOO u Akcionarsko društvo holding „Emin Duraku“ AD. Ova odluka je bila zasnovana na članu 145. tačka b) i članu 196, tačka g) Zakona o preduzećima (SL SFRJ br. 77/88, 40/89).
12. Dana 31. decembra 1991. godine, podnosilac zahteva je registrovan kao AD pri Privrednom sudu u Đakovici.
13. Dana 9. avgusta 2000. godine, podnosilac zahteva je registrovan sa privremenim poslovnim brojem (80192983) u Kancelariji za registraciju UNMIK-a.
14. Dana 19. novembra 2002. godine, podnosilac zahteva je podneo zahtev pred Advokatskim društvom Kosova, Ekonomskom komorom Đakovice, tražeći profesionalno mišljenje u vezi sa ocenom transformacije statusa iz društvenog preduzeća u akcionarsko društvo, izvršeno tokom 1991-1993. godine.
15. Dana 22. novembra 2002. godine, Advokatsko društvo je odgovorilo na zahtev podnosioca zahteva, navodeći da je transformacija preduzeća urađena u skladu sa Zakonom o preduzećima (Službeni list SFRJ 77/1988).
16. Početkom 2006. godine, podnosilac zahteva je podneo zahtev Okružnom privrednom sudu u Prištini, tražeći od ovog suda da naloži Kosovskoj agenciji za registraciju biznisa u Ministarstvu trgovine i industrije da registruje AD „Emin Duraku“ u knjigu biznisa.
17. Dana 24. maja 2006. godine, Okružni privredni sud u Prištini je usvojio zahtev podnosioca i naložio Kosovskoj agenciji za registraciju biznisa u Ministarstvu trgovine i industrije da registruje AD „Emin Duraku“ u knjigu biznisa.
18. Dana 13. jula 2007. godine, Kosovska poverenička agencija (KPA) (prethodnik PAK-a) je poslala društvenim preduzećima u Đakovici predlog za reformisanje svih društvenih preduzeća (DP-a), uključujući podnosioca zahteva.
19. Dana 3. avgusta 2007. godine, društvena preduzeća iz Đakovice su poslala protiv-predlog KPA-u sa malim izmenama.

20. Dana 21. jula 2008. godine, podnosilac zahteva je podneo žalbu PKVS-u, sa zahtevom da mu se prizna status akcionarskog društva.
21. Dana 29. aprila 2010. godine, Odbor KAP-a je doneo zaključak da podnosilac zahteva ima status društvenog preduzeća.
22. Dana 20. jula 2010. godine, podnosilac zahteva je podneo zahtev Žalbenom veću KAP-a radi poništavanja odluke Odbora KAP-a od 29. aprila 2010. godine.
23. Dana 10. avgusta 2010. godine, Odbor direktora Izvršnog veća Opštine Đakovica je predložio KAP da suspenduje odluku o privatizaciji preduzeća „Emin Duraku“ u krugu 45 A do završetka postupka revizije, zato što kompanija nije završila sa postupkom revizije, ili dok se ne završi sudski postupak iniciran od strane podnosioca zahteva u PKVS.
24. Dana 28. avgusta 2010. godine, podnosilac zahteva je podneo zahtev u PKVS za određivanje privremene mere, da bi zaustavili KAP od prodaje imovine i ostalih sredstava podnosioca zahteva, putem grupe privatizacije.
25. Dana 7. septembra i 4. oktobra 2010. godine, KAP je odlučila da se preduzeće DP „Emin Duraku“ privatizuje putem kruga 45A i 46 privatizacije.
26. Dana 13. septembra 2010. godine, podnosilac zahteva je još jednom podneo zahtev PKVS-u da uvede privremenu meru, da bi zaustavili KAP da objavi tender o privatizaciji imovine i sredstava podnosioca zahteva do završetka sudskih postupaka.
27. Dana 22. septembra 2010. godine, PKVS je poslala kopiju zahteva podnosiocu KAP-u da ona da odgovori, koja je 29. septembra 2010. godine podnela odgovor.
28. Dana 8. oktobra 2010. godine, podnosilac zahteva je podneo zahtev Ustavnom sudu (zahtev KI99/10) i tražio ocenu ustavnosti odluke KAP-a od 7. septembra 2010. godine u vezi sa privatizacijom preko kruga 45A i 46. Istovremeno, podnosilac zahteva je tražio od Suda uvođenje privremene mere da bi se zaustavila privatizacija.
29. Dana 2. novembra 2010. godine, PKVS je (nalog SCC-08-0237) usvojila zahtev podnosioca u vezi sa privremenom merom, dok isti ne odluči konačnom odlukom u vezi sa predmetom. Protiv ove odluke, KAP je podnela žalbu Žalbenom veću PKVS-a.
30. Dana 9. maja 2011. godine, podnosilac zahteva je podneo još jedan zahtev Ustavnom sudu (zahtev KI65/11), radi ocene naloga SCC-0041 PKVS-a od 27. aprila 2011. godine.
31. Dana 19. maja 2011. godine, Žalbeno veće PKVS-a je (nalog ASC-10-0088), usvojilo žalbu KAP-a i poništilo nalog sudskog veća PKVS-a, nalažući poslednje navedenom da još jednom razmotri nalog u vezi sa privremenom merom.
32. Dana 2. marta 2011. godine, podnosilac zahteva je podneo novi zahtev za privremenu meru da bi zaustavio izvršenje odluke KAP-a od 9. aprila 2008. godine, kojom je promenjen menadžment kompanije Holding „Emin Duraku“. Zahtev podnosioca se odnosio na vraćanje ranijeg menadžmenta i svih radnika na njihova radna mesta.
33. Dana 4. marta 2011. godine, KAP je podnela odgovor na zahtev od 2. marta 2011. godine.
34. Dana 27. aprila 2011. godine, PKVS je tražila od podnosioca da pojasni svoj zahtev, kao i da priloži dodatne dokaze radi potvrđivanja statusa postojanja kao pravnog lica.

35. Dana 16. maja 2011. godine, podnosilac zahteva je podneo svoj odgovor PKVS.
36. Dana 23. avgusta 2011. godine, PKVS je obavještena da je podnosilac zahteva podneo zahtev Ustavnom sudu (slučaj KI65/11) radi ocene naloga PKVS-a od 27. aprila 2011. godine.
37. Dana 28. septembra 2011. godine, PKVS je odbila zahtev podnosioca za privremenom merom zato što isti nije podneo dovoljno dokaza u korist svojih navoda.
38. Dana 31. oktobra 2011. godine, podnosilac zahteva je podneo žalbu PKVS-u protiv rešenja od 28. septembra 2011. godine.
39. Dana 23. novembra 2011. godine, Ustavni sud je odlučio da zahtev podnosioca KI99/10 proglasi neprihvatljivim zbog neiscrpljenja pravnih sredstava, odbijajući tako i zahtev za privremenom merom.
40. Dana 17. avgusta 2012. godine, PKVS je tražila od podnosioca zahteva da podnese kopiju žalbe od 31. oktobra 2011. godine na engleskom jeziku.
41. Dana 27. septembra 2012. godine, podnosilac zahteva je predao kopiju žalbe na engleskom jeziku.
42. Dana 15. oktobra 2012. godine, KAP je zajedno sa UNMIK-om na ime KPA podneo odgovor na žalbu.
43. Dana 21. januara 2013. godine, Ustavni sud je proglasio zahtev podnosioca zahteva KI65/11 neprihvatljivim, zbog neiscrpljenja pravnih sredstava.
44. Dana 15. decembra 2015. godine, Specijalizovano veće PKVS-a je odlukom SCC-08-0237 usvojilo tužbeni zahtev podnosioca, priznajući mu status akcionarskog društva.
45. Dana 30. decembra 2015. godine, KAP je podnela žalbu Žalbenom veću protiv odluke Specijalizovanog veća uz obrazloženje da je presuda doneta u suprotnosti sa odredbama Zakona o parničnom postupku.
46. Dana 16. septembra 2016. godine, Žalbeno veće PKVS-a je (odluka AC-I-15-0297-A0001-A0002) usvojilo žalbu KAP-a i preinačilo odluku Specijalizovanog veća, kojom je odobren tužbeni zahtev podnosioca zahteva. Štaviše, Žalbeno veće PKVS-a je zaključilo da u slučaju transformacije preduzeća sa društvenog na akcionarsko društvo nisu ispoštovani kriterijumi i zakonske odredbe koje su bile na snazi.

Navodi podnosioca

47. Podnosilac zahteva tvrdi: „*U konkretnom slučaju, odluka Privrednog suda u Đakovici, Fi 4346/91 od 31. decembra 19991. godine je res judicata i ovu činjenicu je potvrdila i prva instanca Posebne Komore Vrhovnog suda Kosova. Ovom odlukom je preduzeću dat status akcionarskog društva. Ali, protiv ove konačne odluke je druga instanca Posebne Komore donela odluku kojom se odbija zahtev za prepoznavanje ovakvog statusa koji je bio prepoznat ranije od strane privrednog suda. Zbog toga je Posebna komora Vrhovnog suda Kosova prekršila član 31 Ustava Republike Kosova kao i član 6 EKLjP-a.*”
48. Štaviše, podnosilac zahteva se, u vezi sa svojim navodima da je došlo do povrede prava zaštićenih Ustavom, poziva na presudu Ustavnog suda u slučaju KI51/11 od 19. juna 2012. godine i tvrdi da se navedeni slučaj treba primeniti slično i u ovom slučaju.

49. Pored toga, podnosilac zahteva traži od Suda: „*I. Da proglasi zahtev prihvatljivim. II. Da utvrdi da je došlo do povrede člana 31. Ustava Kosova u vezi sa članom 6. EKLJP, ... Da proglasi ništavom presudu Posebne komore Vrhovnog suda Kosova AC-I-15-0297-A0001-A0002 i vrati predmet na ponovno odlučivanje.*“

Prihvatljivost zahteva

50. Sud prvo ocenjuje da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti propisane Ustavom i dalje utvrđene Zakonom i Poslovníkom.

51. U tom smislu, Sud se poziva na član 113. 7, koji propisuje:

„7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.“

52. Sud se, takođe, poziva na član 21. stav 4 [Opšta načela] Ustava, koji propisuje:

“4. Ustavom utvrđena prava i osnovne slobode važe i za pravna lica, onoliko koliko su izvodljiva.”

53. Pored toga, podnosilac zahteva treba dokazati da je podneo zahtev Sudu u skladu sa članom 49. Zakona, koji navodi:

“Podnesak se podnosi u roku od četiri (4) meseci (...).“

54. Dalje, Sud ocenjuje uslove propisane u članu 48. Zakona, koji propisuje:

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.”

55. Na osnovu gore navedenih odredbi, Sud ocenjuje da podnosilac zahteva deluje u svojstvu pravnog lica, da je ovlašćena strana na osnovu člana 113.7 Ustava, da je iscrpeo sva pravna sredstva na raspolaganju, da je podneo zahtev u skladu sa članom 49. Zakona, tačno je naveo članove Ustava kojima tvrdi povredu prava i javni organ kao prekršioca njegovih ustavnih prava.

56. Pored toga, Sud uzima u obzir i pravilo 36 (1) (d) i 36 (2) (b) i (3) (g) Poslovnika o radu, koje predviđa:

“(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:

(d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.

(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:

(b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju ustavnih prava.

[...]

d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepeo svoju tvrdnju .“

57. U ovom slučaju, Sud primećuje da podnosilac zahteva tvrdi da je Žalbeno veće PKVS svojom odlukom preinačilo odluku Specijalizovanog veća PKVS, kojom je potvrđeno da je odluka Okružnog privrednog suda u Đakovici Fi 4346/91 od 31. decembra 1991. godine *res judicata*, kršeći tako član 31. Ustava i član 6. Konvencije.

58. Sud primećuje da je Žalbeno veće PKVS-a kao bitno pitanje razmotrilo transformaciju kapitala kompanije, naglašavajući činjenicu: *„Prvi stepen je pogrešno utvrdio suštinu sporne stvari. Predmetna stvar nije samo i prosto strukturna transformacija i registracija DP-a. Osnovno pitanje je da li je kapital kompanije zakonito transformisan iz društvene u privatnu svojinu.“*
59. Sud primećuje da je jedini argument podnosioca zahteva u ovom slučaju da Žalbeno veće PKVS-a nije priznalo odluku Okružnog privrednog suda u Đakovici, kojom je registrovan podnosilac zahteva kao akcionarsko društvo.
60. Što se tiče ove tvrdnje, Sud primećuje da je Žalbeno veće PKVS-a, opravdavajući tvrdnju podnosioca zahteva o tome da li je odluka Privrednog suda od 1991. godine o registraciji preduzeća imala obavezujuće dejstvo, ocenilo: *„Sudske odluke o registraciji pravnih organa nemaju obavezujuće dejstvo i mogu se osporavati, kako su to uradile KPA i KAP. Odluka o registraciji ne odobrava bilo kakvu nepravilnost do koje je došlo u procesu transformacije, bez obzira na to da li je sud znao za nju ili ne.“*
61. Pored toga, Žalbeno veće PKVS-a je naglasilo: *„Odluke Radničkog saveta od 1. septembra 1990. i 19. avgusta 1991. godine o transformaciji i naknadna odluka Okružnog privrednog suda u Đakovici, rešenje br. Fi 4346/91 od 31. decembra 1991. godine o registraciji transformacije će se smatrati da su bez pravnog dejstva.“*
62. U tom smislu, Sud primećuje da je Žalbeno veće PKVS-a zaključilo: *„Ovaj pravni propust određuje valjanost celokupnog procesa transformacije DP „Emin Duraku“ u akcionarsko društvo, i obrazložio da je “Transformacija višefazni proces u kome se valjanost svakog koraka određuje i valjanošću prethodnih koraka. Jedan bitan propust u jednoj fazi čini celokupan proces nevažećim, čak i ako nije bilo drugih propusta“.*
63. U tom smislu, Sud ističe da se podnosilac zahteva jednostavno nije složio sa zaključcima Žalbenog veća PKVS-a da odluke saveta radnika i odluka Okružnog privrednog suda u Đakovici od 31. decembra 1991. godine ne proizvode nikakvo pravno dejstvo.
64. U ovom slučaju, Sud primećuje da se Žalbeno veće PKVS-a u svojoj presudi bavilo svim bitnim pitanjima koja se odnose na tvrdnje podnosioca zahteva. Zaključci Žalbenog veća PKVS-a su doneti nakon detaljnog razmatranja svih argumenata koje je predstavio podnosilac zahteva i KAP. Na taj način, podnosiocu zahteva je data mogućnost da u svim fazama postupka predoči argumente i dokaze koje je smatrao važnim za slučaj.
65. Pored toga, Sud ponavlja da nije dužnost Ustavnog suda da se bavi greškama u činjenicama i zakonu navodno izvršenim od strane redovnih sudova tokom utvrđivanja činjenica ili primene zakona (zakonitost), osim i u meri u kojoj su mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost). U stvari, uloga redovnih sudova je da tumače i primenjuju relativna pravila procesnog i materijalnog prava. (Vidi: *mutatis mutandis*, slučaj ESLJP, *Garcia Ruiz protiv Španije*, br. 30544/96, presuda od 21. januara 1999. godine, stav 28).
66. Potpuno utvrđivanje činjeničnog stanja i pravilna primena zakona je u jurisdikciji redovnih sudova (pitanje zakonitosti). Dakle, Ustavni sud ne može da postupa kao „sud četvrtog stepena“ (vidi: slučaj *Akdivar protiv Turske*, br. 21893/93, ESLJP, presuda od 16. septembra 1996. godine, stav 65, vidi i: slučaj Ustavnog suda K186/11, podnosilac zahteva: *Milaim Berisha*, rešenje o neprihvatljivosti od 5. aprila 2012. godine).
67. Sud, dalje, ocenjuje da su svi argumenti parničara, koji su bili važni za rešenje slučaja, saslušani, pažljivo razmotreni i obrazloženi pred Žalbenim većem PKVS-a. Dakle,

gledano u celosti, Sud utvrđuje da su postupci sprovedeni pred Žalbenim većem bili pravični sa ustavnog aspekta (vidi: *mutatis mutandis*, presuda ESLjP od 21. januara 1999. godine, *Garcia Ruiz protiv Španije*, br. 30544/96, stav 29 i 30).

68. Što se tiče tvrdnje podnosioca zahteva da u identičnim okolnostima kao što su ove Sud treba da primeni svoju presudu u slučaju KI51/11, Sud smatra da se okolnosti ovog slučaja potpuno razlikuju, kako po postupku, tako i po sadržaju, jer je u tom slučaju pitanje suđeno u suštini prema parničnom postupku od strane Opštinskog suda u Kamenici čija je odluka postala pravosnažna 10. juna 2009. godine nakon što je potvrđena i ostala na snazi od strane Vrhovnog suda. Međutim, u izvršnom postupku izvršenje konačne odluke Opštinskog suda u Kamenici je obustavljeno od strane Okružnog suda u Gnjilanu zbog pokretanja nove tužbe za obustavu servituta podnosioca zahteva. Što se tiče obustave izvršenja pravosnažne odluke, Sud je utvrdio da nije imao razloga za neizvršenje odluke *res judicata*, kako je to uradio izvršni sud drugog stepena.
69. U zaključku, Sud utvrđuje da činjenice predočene od strane podnosioca zahteva ne pružaju *prima facie* dokaz da su mu povređena prava garantovana Ustavom.
70. Shodno tome, zahtev podnosioca na ustavnim osnovama treba da se proglasi neprihvatljivim, u skladu sa članom 48. Zakona i pravilom 36 (1) (d) i (2) (b) Poslovnika o radu.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 20. Zakona i pravilima 36 (1) (d) i (2) (b), kao i 56 (2) Poslovnika o radu, 4. decembra 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI OVU odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20 (4) Zakona;
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Selvet Gërxhaliu-Krasniqi

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI128/16, Podnosilac: Vadet Morina, ocena ustavnosti presude PML 136/16 Vrhovnog suda Kosova od 22. avgusta 2016. godine

KI128/16, rešenje o neprihvatljivosti od 20. novembra 2017. godine, objavljeno 15. decembra 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, krivični postupak, po kratkom postupku*

Podnosilac je podneo zahtev Sudu, kojim je tražio ocenu ustavnosti presude Vrhovnog suda Kosova PML. 136/16 od 22. avgusta 2016. godine. Tvrdio je povredu članova 21., 31. i 53. Ustava. Podnosilac zahteva osim jednog dopisa dostavljenog poštom, u kojem je opisao pravnu stvar i da je optužena strana, nije dostavio Sudu nijednu od sudskih odluka koje osporava. Sud je zvaničnom komunikacijom tražio od podnosioca da kompletira zahtev, ali u određenom roku nije primio nijedan dodatni dokument od podnosioca.

Sud smatra da ne može da uzme u obzir tvrdnje podnosioca zahteva bez pratećih dokumenata i materijalnih dokaza, i iz tog razloga je u skladu sa članom 22.4 Zakona i pravilima 29 (2) (h) i 32 (5) Poslovnika našao da zahtev ne ispunjava proceduralne uslove za dalje razmatranje zbog toga što nije kompletiran pratećim dokumentima, pa je proglasio zahtev neprihvatljivim i odbio ga po kratkom postupku.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI128/16

Podnosilac

Vadet Morina**Ocena ustavnosti presude PML 136/16 Vrhovnog suda Kosova
od 22. avgusta 2016. godine****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Vadet Morina iz opštine Orahovac (u daljem tekstu: podnosilac zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava presudu PML 136/16 Vrhovnog suda Kosova od 22. avgusta 2016. godine u vezi sa presudom PAKR. br. 21/16 Apelacionog suda Kosova, DKD u Prištini od 18. februara 2016. godine i presudom P. br. 119/14 Osnovnog suda, DKD u Prizrenu od 20. oktobra 2015. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti osporenih odluka, kojima se tvrdi povreda prava garantovana članovima 21. [Opšta načela], 22. [Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata], 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava].

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članovima 22. i 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Kosova (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 8. novembra 2016. godine, podnosilac je preko pošte podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

6. Dana 14. decembra 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Selvete Gërxhaliu-Krasniqi za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Almiro Rodrigues (predsedavajući), Ivan Čukalović i Bekim Sejdiu.
7. Dana 2. marta 2017. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i tražio od njega da kompletira zahtev relevantnim dokumentima. Sud u datom roku nije primio nijedan dokument tražen od podnosioca zahteva.
8. Dana 2. juna 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti.

Pregled činjenica

9. Podnosilac zahteva samo bukvalno pominje osporene odluke, kojima tvrdi da su mu povređena prava garantovana Ustavom. Međutim, podnosilac zahteva nije priložio gore navedene odluke.

Navodi podnosioca

10. Pored toga, podnosilac zahteva tvrdi:

“Ja nikad nisam izvršio ubistvo. Nikako. U jednom momentu, pod psihičkim nasiljem i mojom duševnoj krizi sam priznao i to priznavanje sam kategorički opozvao i negirao“.

Prihvatljivost zahteva

11. Sud prvo ocenjuje da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, propisane Ustavom, Zakonom i Poslovnikom.
12. Stoga, Sud se poziva na sledeće odredbe Zakona:

Član 22.4 [Procesuiranje podnesaka]

“4. Ukoliko podnesak ... nije ... kompletan, sudija izvestila o tom informiše stranku i određuje rok od najviše petnaest (15) dana za ... dopunu podneska. (...)”.

13. Pored toga, Sud se poziva na pravilo 29 (2) [Podnošenje podnesaka i odgovora] i pravilo 32 (5) [Povlačenje, odbijanje i odbacivanje podnesaka] Poslovnika, koja propisuju:

29 (2) “Podnesak takođe uključuje sledeće:

[...]

(h) Dodatna dokumenta i informacije.

[...]”

32 (5) “Sud može po kratkom postupku odbiti podnesak ako je nepotpun ili nejasan, uprkos zahtevima Suda prema stranci da dopuni ili razjasni podnesak (...)”.

14. U tom smislu, Sud utvrđuje da je podnosilac podneo zahtev prema članu 113.7 Ustava u svojstvu pojedinca, ali nije pojasnio i kompletirao zahtev u skladu sa uslovom iz pravila 29. Poslovnika. Dakle, uslovi za razmatranje merituma slučaja nisu ispunjeni.

15. Sud podseća da podnosilac zahteva tvrdi da su mu redovni sudovi povredili prava garantovana Ustavom i međunarodnim konvencijama iz gore navedenih razloga.
16. Sud je na osnovu člana 22.4 Zakona tražio od podnosioca zahteva da podnese osporenu odluku i druge odluke redovnih sudova.
17. Međutim, Sud nije primio nijedan dodatni dokument i fizičke kopije osporenih odluka redovnih sudova čiju bi ustavnost mogao da oceni samo nakon što su ispunjeni ustavni propisani Ustavom, Zakonom i Poslovnikom.
18. Sud smatra da ne može uzeti u obzir tvrdnje podnosioca zahteva bez pratećih dokumenata i dokaza u skladu sa članom 22.4 Zakona i pravilima 29 (2) (h) i 32 (5) Poslovnika (vidi: odluku Ustavnog suda u slučaju KIO3/15, podnosilac zahteva: *Hasan Beqiri*, od 13. maja 2015. godine, stavovi 14, 15, 17, 19, 20 i 21).
19. Kao rezime, Sud smatra da zahtev podnosioca ne ispunjava proceduralne uslove za dalje razmatranje, jer nije kompletiran pratećim dokumentima kao što je propisano u članu 22.4 Zakona i pravilima 29 (2) (h), 32 (5) Poslovnika.
20. Dakle, Sud zaključuje da zahteva treba da se odbije po kratkom postupku.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova, u skladu sa članom 47. Zakona i pravilima 32 (5) i 55 (4) Poslovnika, na sednici održanoj 2. juna 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona; i
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Selvete Gërxhaliu-Krasniqi

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI58/17 Podnosilac zahteva: Ukë Muçaj, koji traži ocenu ustavnosti presude Rev. br. 326/2016 Vrhovnog suda Kosova od 23. januara 2017. godine

KI58/17, rešenje o neprihvatljivosti od 24. oktobra 2017. godine, objavljeno 15. decembra 2017. godine

Ključne reči: individualni zahtev, ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda Kosova, krivični postupak, očigledno neosnovan

Podnosilac je podneo zahtev na osnovu člana 113.7 Ustava, člana 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 i pravila 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo.

Protiv podnosioca zahteva se pred redovnim sudovima vodio krivični postupak u vezi sa krivičnim delima primanje mita i trgovina uticajem.

Gore navedeni krivični postupak protiv podnosioca zahteva je okončan presudom Vrhovnog suda koji je odbio, kao neosnovan, zahtev za zaštitu zakonitosti i potvrdio prvostepenu i drugostepenu presudu koje su oglasile krivim podnosioca zahteva.

Podnosilac zahteva tvrdi da mu je odlukom Vrhovnog suda povređeno pravo na pravično i nepristrasno suđenje iz EKLjP i pravo da mu se ne sudi dva puta za isto krivično delo. Podnosilac zahteva traži od Suda da utvrdi povrede ustavnih prava navedene u ovom zahtevu, da ukine presudu Osnovnog suda, shodno tome i Apelacionog suda kao i Vrhovnog suda i da vrati slučaj na ponovno suđenje u skladu sa ocenom navedenih povreda.

Sud podseća da je teret na podnosiocu zahteva da potkrepi činjenice i argumente o navodnoj ustavnoj povredi. Bez tog doprinosa, Sud ne može zaključiti da je Vrhovni sud ili redovni sudovi postupali nepravilno ili neopravdano u utvrđivanju činjenica ili tumačenju i primeni zakona.

Sud smatra da podnosilac zahteva nije potkrepio potrebnim činjeničnim dokazima niti pravnim argumentima tvrdnju da su povređeni članovi 31. i 34. Ustava i član 6. kao i protokol br. 7 EKLjP.

Stoga, Sud zaključuje da je obrazloženje dato od strane Apelacionog suda i Vrhovnog suda prilikom odlučivanja o žalbi podnosioca zahteva opširno i sveobuhvatno, a postupci pred redovnim sudovima nisu bili nepravilni ili proizvoljni.

Iz svega navedenog, Sud donosi odluku da je zahtev očigledno neosnovan, s obzirom da podnosilac zahteva nije potkrepio svoje tvrdnje o navodnoj povredi Ustava, zato se proglašava neprihvatljivim.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI58/17

Podnosilac

Ukë Muçaj

**Ocena ustavnosti
presude Pml. br. 326/2016 Vrhovnog suda
od 23. januara 2017. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Ukë Muçaj iz Peći (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), koga zastupa Florent Latifaj, advokat iz Prištine.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava presudu Pml. br. 326/2016 Vrhovnog suda od 23. januara 2017. godine, kojom je odbijen, kao neosnovan, njegov zahtev za zaštitu zakonitosti.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene presude, kojom su navodno povređena prava i slobode podnosioca zahteva garantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i članom 34. (Pravo lica da mu se ne sudi dva puta za isto krivično delo) Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), i članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLjP).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113 (7) Ustava, članu 47. Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon), i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 22. maja 2017. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

6. Dana 22. maja 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Almira Rodriguesa za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Ivan Čukalović (predsedavajući), Bekim Sejdiu i Selvete Gërzhaliu-Krasniqi.
7. Dana 13. juna 2017. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu.
8. Dana 24. oktobra 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

9. Dana 23. marta 2009. godine, Okružni javni tužilac u Mitrovici je (u daljem tekstu: tužilac) podigao optužnicu pred Opštinskim sudom u Prištini protiv podnosioca zahteva zbog osnovane sumnje da je izvršio krivično delo primanja mita.
10. Dana 24. aprila 2009. godine, Opštinski sud je održao sednicu da potvrdi optužnicu; međutim, sednica je odložena zbog zahteva advokata podnosioca da slučaj preuzmu međunarodne sudije EULEX-a.
11. Dana 8. maja 2009. godine, slučaj podnosioca zahteva je prebačen u nadležnost međunarodnih sudija EULEX-a i 17. novembra 2009. godine, ondašnji Opštinski sud je odbacio optužnicu protiv podnosioca zahteva po svim tačkama.
12. Dana 18. decembra 2009. godine, okružni tužilac je uložio žalbu Okružnom sudu protiv ove odluke, koji je ukinuo odluku Opštinskog suda i vratio slučaj tužiocu na preispitivanje.
13. Dana 25. maja 2010. godine, pretpretresni sudija Okružnog suda je odobrio nastavak istrage za period od 6 meseci. Podnosilac zahteva je uložio ondašnjem Okružnom sudu žalbu protiv te odluke.
14. Okružni sud je usvojio žalbu podnosioca zahteva i ukinuo odluku od 25. maja 2010. godine, jer je odluka doneta od strane pretpretresnog sudije Okružnog suda koji nije imao predmetno mesnu nadležnost. Okružni sud je vratio slučaj Opštinskom sudu na preispitivanje.
15. Dana 30. avgusta 2010. godine, Opštinski sud je odobrio nastavak istrage za period od mesec dana koji će voditi opštinski tužilac u Prištini.
16. Dana 4. novembra 2010. godine, opštinski tužilac je podigao novu optužnicu protiv podnosioca zahteva za krivično delo primanje mita. Dana 20. januara 2011. godine, Opštinski sud je potvrdio novu optužnicu.
17. Dana 18. januara 2012. godine, ondašnji Opštinski sud je [presuda P. br. 2668/11] proglasio podnosioca zahteva krivim za krivično delo primanje mita, kao i za krivično delo trgovina uticajem, osudio ga kaznom zatvora i zabranio da obavlja bilo koju administrativnu ili javnu funkciju u periodu od 3 godine. Podnosilac zahteva je uložio žalbu Apelacionom sudu protiv presude Opštinskog suda.
18. Dana 27. marta 2013. godine, Apelacioni sud je [PaKr. 87/13] potvrdio žalbu podnosioca zahteva, poništio presudu Opštinskog suda i vratio postupak Osnovnom sudu na ponovno suđenje.

19. Dana 26. maja 2015. godine, Osnovni sud je [P. br. 1462/14] proglasio podnosioca zahteva krivim za krivično delo primanje mita i osudio na kaznu zatvora.
20. Podnosilac zahteva je uložio žalbu Apelacionom sudu protiv te presude, tvrdeći bitne povrede odredaba krivičnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđivanje činjeničnog stanja, povredu krivičnog postupka i odluku o krivičnoj sankciji.
21. Dana 18. aprila 2016. godine, Apelacioni sud je [PAKR 412/15] delimično usvojio žalbu podnosioca zahteva u odnosu na izricanje blaže kazne, dok je preostali deo osporene presude potvrdio u celosti.
22. Podnosilac zahteva je podneo Vrhovnom sudu zahtev za zaštitu zakonitosti protiv te presude Apelacionog suda *“zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka, ostalih povreda odredaba krivičnog postupka koje su uticale na zakonitost sudskih odluka”*.
23. Dana 23. januara 2017. godine, Vrhovni sud je [Pml. br. 326/2016] odbio, kao neosnovan, zahtev podnosioca za zaštitu zakonitosti.

Navodi podnosioca

24. Podnosilac zahteva tvrdi da mu je osporenim odlukom povređeno pravo na pravično i nepristrasno suđenje i pravo da mu se ne sudi dva puta za isto krivično delo.
25. Podnosilac zahteva tvrdi da su dokazi predloženi na suđenju uključivali izjave koje su svedoci dali policiji. Navedene izjave su bile neprihvatljive, jer odbrana nije bila prisutna kada su te izjave date i nije ih primila pre suđenja. Podnosilac zahteva, takođe, tvrdi da se čitav proces nije sproveo u razumno vreme, jer je istraga nastavljena nakon odbijanja prve optužnice.
26. Pored toga, podnosilac zahteva tvrdi da *“vraćanje slučaja u istražnom postupku predstavlja bitnu povredu ljudskih prava kao i povredu principa poznatog u pravu kao res judicata, i shodno tome povredu člana 34 Ustava Kosova.”*
27. Podnosilac zahteva traži od Suda *“da utvrdi povrede ustavnih prava navedene u ovom zahtevu, da ukine presudu Osnovnog suda, i shodno tome i Apelacionog suda i Vrhovnog suda i da vrati slučaj na ponovno suđenje u skladu sa ocenom zaključenih povreda”*.

Prihvatljivost zahteva

28. Sud prvo ispituje da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, propisane Ustavom, dalje utvrđene Zakonom i predviđene Poslovníkom.
29. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.”

30. Sud se poziva i na član 49. [Rokovi] Zakona, koji propisuje:

“Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku.”

31. S tim u vezi, Sud primećuje da je podnosilac zahteva ovlašćena strana, koji se pozivao na presudu Vrhovnog suda kojom su mu navodno povređena ustavna prava, iscrpeo je sva pravna sredstva na raspolaganju i podneo je zahtev u zakonskom roku od 4 (četiri) meseca.

32. Međutim, Sud se poziva i na član 48. [Tačnost podneska] Zakona, koji propisuje:

Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.

33. Pored toga, Sud se poziva na stavove (1)(d) i (2)(d) pravila 36 [Kriterijum o prihvatljivosti] Poslovnika, koji propisuje:

“(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:

[...]

(d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.

(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:

[...]

(d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepio svoju tvrdnju.”

34. S tim u vezi, Sud smatra da podnosilac zahteva nije dokazao i potkrepio svoje tvrdnje o povredi ustavnih prava kao što je propisano u članu 48. Zakona i pravilu 36 (2) (c) i (d) Poslovnika i kao što će se dalje objasniti.

35. Sud podseća da podnosilac zahteva tvrdi da mu je osporenim odlukom Vrhovnog suda povređeno (i) pravo na pravično i nepristrasno suđenje što je zaštićeno u članu 31. Ustava i članu 6 Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLjP) i (ii) pravo da mu se ne sudi dva puta za isto krivično delo.

(i) Navodna povreda prava na pravično i nepristrasno suđenje

36. Sud se poziva na član 31. Ustava i član 6. EKLjP.

Član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

“[...]

2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.”

Član 6. [Pravo na pravično suđenje]

“1. Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u

razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona. [...]”

37. Na početku, Sud ponavlja da se *“osnovna prava i slobode zagarrantovana ovim Ustavom tumače u saglasnosti sa sudskom odlukom Evropskog suda za ljudska prava”* (član 53. Ustava).
38. Sud podseća da podnosilac zahteva tvrdi da *“su učinjene ustavne povrede bitnim povredama proceduralnog zakona i materijalnog prava”*, odnosno, tvrdi da je *“povredama iz materijalnog i proceduralnog zakona, na direktan način imao za posledicu ukaljanje odluka sudskih instanci koje se ovde osporavaju ustavnom povredom gore navedenih prava zagarrantovanih Ustavom.”*
39. Podnosilac zahteva posebno tvrdi da su se sudovi zasnovali na iskazima koje su dali svedoci policiji i/ili tužiocu tokom istrage i da mu je bila uskraćena prilika da ospori ove izjave svedoka. Pored toga, podnosilac zahteva tvrdi da mu je krivični postupak protiv njega povredio pravo na suđenje u razumnom roku, jer je pretpretresni sudija ovlastio nastavak istrage nakon što je optužnica na osnovu prvobitne istrage bila ukinuta.
40. Sud primećuje da su ove tvrdnje i argumenti već bili osnov na kojem je podnosilac zahteva uložio žalbu Apelacionom sudu i zahtev za zaštitu zakonitosti Vrhovnom sudu.
41. Pored toga, Sud primećuje da su presude Apelacionog suda i Vrhovnog suda detaljno ispitale i ocenile obrazloženje presude Osnovnog suda i opravdano utvrdile da je ono bilo jasno, sveobuhvatno i koherentno.
42. U stvari, Sud podseća da je podnosilac zahteva uložio žalbu na presudu Osnovnog suda na osnovu *“bitne povrede odredbi krivičnog postupka; pogrešnog i nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja; povrede krivičnog postupka; i odluke o krivičnim sankcijama.”*
43. Sud, takođe, podseća da je Apelacioni sud delimično odobrio žalbu podnosioca zahteva i preinačio presudu Osnovnog suda u vezi sa kaznom zatvora.
44. Sud primećuje da je Apelacioni sud preliminarno ispitao pitanje primenjivog zakona u slučaju (procesno i materijalno pravo), nadležnost sudova, imenovanje tužioca EULEX-a u slučaju i prihvatljivost žalbe.
45. Nakon ovih preliminaranih pitanja, Apelacioni sud je detaljno ispitao podneske žalbe podnosioca zahteva.
46. U stvari, Apelacioni sud je razmotrio osnov za žalbu na bitnoj povredi odredaba krivičnog postupka, odnosno obrazloženje i razumljivost osporene presude. Nakon detaljne analize, Apelacioni sud je odbio žalbu kao neosnovanu.
47. Apelacioni sud je, takođe, detaljno analizirao dokaze izvedene tokom glavnog pretresa, uključujući ispitivanje stranice po stranice izjava svedoka. Apelacioni sud je smatrao da je Osnovni sud u potpunosti i ispravno utvrdio činjenično stanje i da argumenti izneti u žalbama ne podrivaju ove nalaze. Tako je Apelacioni sud odbacio, kao neosnovan, taj osnov žalbe.
48. Apelacioni sud je, takođe, ispitao odluku o krivičnoj sankciji i utvrdio da je adekvatna i srazmerna kazni zatvora u trajanju od jedne godine, koja će biti suspendovana za vremenski period od dve godine.

49. Apelacioni sud je *“dao pažljivu i detaljnu analizu dokaza (...) i nije našao nijednu protivrečnost u stavovima Osnovnog suda.”* Apelacioni sud je bio *“u potpunosti ubeden u zaključke i obrazloženja Osnovnog suda.”*
50. Sud, takođe, podseća da je podnosilac zahteva tražio zaštitu zakonitosti *“zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka, ostalih povreda odredaba krivičnog postupka koje su uticale na zakonitost sudskih odluka.”*
51. Sud primećuje da je Vrhovni sud primetio da su *“na sve navode iz zahteva za zaštitu zakonitosti dati odgovori u presudi drugostepenog suda; stoga nije neophodno da se isti ponavljaju.”* Vrhovni sud je smatrao da je *“pravna kvalifikacija krivičnog dela i oduzimanje materijalne dobiti rezultat dokaza koji se nalaze u spisima predmeta, koje kao pravilne i zakonite, kao i pravno stanovište prvostepenog i drugostepenog suda izražene u osporenim presudama usvaja i ovaj sud.”* Vrhovni sud je zaključio da su *“pravilno primenjene i odredbe materijalnog prava.”*
52. Sud primećuje da je Vrhovni sud razmotrio dokaze koji se odnose na okolnosti izvršenja krivičnog dela i ocenio tvrdnje podnosioca zahteva predstavljene u zahtevu za zaštitu zakonitosti.
53. Vrhovni sud je primetio da je podnosilac zahteva *“ponavljao žalbu uloženu protiv presude prvostepenog suda”* i smatrao da su *“na sve navode iz zahteva za zaštitu zakonitosti dati odgovori u presudi drugostepenog suda.”*
54. Shodno tome, Vrhovni sud je dalje smatrao da je *“pravna kvalifikacija krivičnog dela i oduzimanje materijalne dobiti rezultat pravilnih i zakonitih dokaza koji se nalaze u spisima predmeta.”*
55. Vrhovni sud je, takođe, usvojio *“pravno stanovište prvostepenog i drugostepenog suda izražene u osporenim presudama [...]. Dakle, pravilno su primenjene i odredbe materijalnog prava.”* Shodno tome, Vrhovni sud je utvrdio da su *“zaključci prvostepenog i drugostepenog suda ispravni.”*
56. Pored toga, Sud slično kao i Vrhovni sud primećuje da je podnosilac zahteva *“ponavljao žalbu uloženu protiv presude prvostepenog suda”*, i Apelacionog suda, i on ponavlja iste tvrdnje pred Ustavnim sudom. Međutim, iako izgledaju kao ustavne, ove tvrdnje se u suštini odnose na domen zakonitosti i kao takve ne spadaju u nadležnost Ustavnog suda.
57. S tim u vezi, Sud podseća da se samo pominjanje jedne ili više odredaba Ustava, tvrdeći da su povređene, ne predstavlja dovoljan osnov da navede Sud da oceni da li je došlo do povrede Ustava ili EKLJP.
58. U stvari, Sud smatra da su tvrdnje podnete pred Sudom povezane sa greškama u činjenicama i zakonu koje su navodno počinjene ne samo od strane Vrhovnog suda već i od strane Apelacionog suda i Osnovnog suda. Argumenti podnosioca zahteva pred Ustavnim sudom su isti u suštini kao oni koji su predstavljeni pred Vrhovnim sudom. Izgleda da podnosilac zahteva se obraća Ustavnom sudu kao da je sud *“četvrtog stepena”*.
59. S tim u vezi, Sud podseća da je Evropski sud za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP), utvrdio *“[...] da nije dužnost [ESLJP] da se bavi greškama u činjenicama ili zakonu navodno počinjenim od strane nacionalnih sudova, osim i u meri u kojoj su mogli povrediti prava zaštićena Ustavom. Iako član 6 garantuje pravo na pravično suđenje, u njemu nisu utvrđena pravila o dopuštenosti dokaza kao takvih, što znači da je to*

pitanje koje se prvenstveno uređuje nacionalnim pravom (vidi: presudu ESLJP od 12. jula 1988. godine, Schenk protiv Švajcarske, br. 10862/84, stavovi 45-46). Uloga Suda nije da utvrđuje može li se određena vrsta dokaza – na primer, nezakonito pribavljeni dokaz – smatrati dopuštenom niti pak je li podnosilac zahteva bio kriv ili nije. Pitanje na koje je ovde potrebno odgovoriti da li je postupak u celini, uključujući i način izvođenja dokaza, bio pravičan.” (vidi: slučaj ESLJP Khan protiv Ujedinjenog kraljevstva, predstavka br. 35394/97, presuda od 12. maja 2000. godine, stav 34).

60. Sud naglašava da je, kao opšte pravilo, utvrđivanje činjenica i tumačenje i primena zakona stvar isključivo za redovne sudove čiji su nalazi i zaključci u vezi sa ovim obavezujući za Ustavni sud. Međutim, kada je odluka redovnog suda očigledno proizvoljna, Sud može i mora uzeti u obzir (Vidi: slučaj Ustavnog suda br. KI63/16, podnosilac zahteva: *Astrit Pira*, rešenje o neprihvatljivosti od 17. avgusta 2016. godine, stav 40).
61. Pored toga, Sud naglašava da nema zadatak da se bavi greškama u zakonu navodno počinjenim od strane redovnih sudova (zakonitost), osim i u meri u kojoj su takve greške mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost). Sud ne može oceniti zakon koji je doveo redovni sud dotle da donese ovakvu, a ne drugačiju odluku. Da je tako uradio, Sud bi delovao kao sud „četrvtog stepena“, što bi predstavljalo prekoračenje granica određenih u njegovoj nadležnosti (Vidi: slučaj ESLJP *García Ruiz protiv Španije*, predstavka br. 30544/96, 21. januar 1999. godine, stav 28 i slučaj Ustavnog suda br. KI63/16, *Ibidem*, stav 45).
62. Stoga, nije na Sudu da špekuliše utvrđivanje činjenica, tumačenje i primenu krivičnog i krivičnog procesnog prava od strane Vrhovnog suda i drugih sudova u toku krivičnog postupka.
63. Naprotiv, Sud ponavlja da je na podnosiocu zahteva da potkrepi činjenice i argumente o njegovoj navodnoj ustavnoj povredi. Bez tog doprinosa, Sud ne može zaključiti da je Vrhovni sud ili redovni sudovi postupali nepravilno ili neopravdano u utvrđivanju činjenica ili tumačenju i primeni zakona. To razmatranje je takođe u skladu sa jurisprudencijom ESLJP i Suda. (Vidi: slučaj ESLJP *Alimuçaj protiv Albanije*, predstavka br. 20134/05, presuda od 7. februara 2012. godine, st. 176: vidi: i slučajeve Ustavnog suda br. KI19/14 i KI21/14, podnosioci zahteva: *Tafil Qorri i Mehdi Sylja*, 5. decembar 2013. godine).
64. Štaviše, na podnosiocu zahteva je da navede povrede svojih ustavnih prava i ukaže na članove Ustava koji su bili povređeni, da opiše okolnosti povrede u vezi sa osporenim aktom ili odlukom, da precizira kako su i zašto povređeni, da predstavi relevantne dokaze o tome kako je i zašto povreda izvršena, da definiše prirodu povrede i da objasni ustavne posledice povrede i da potkrepi sa validnim i ubedljivim argumentima da su radnje javnih organa u suprotnosti sa ustavnim normama.
65. Sud podseća da je podnosilac zahteva tvrdio da “*su učinjene ustavne povrede bitnim povredama proceduralnog zakona i materijalnog prava*”. Međutim, Sud ponavlja da je nosilac pravne karakterizacije za činjenice slučaja i ne smatra sebe obaveznim za karakterizaciju datu od strane podnosioca zahteva ili drugih strana u postupku. (Vidi: slučaj ESLJP *Guerra i drugi protiv Italije*, predstavka br. 116/1996/735/932, presuda od 19. februara 1998. godine, stav 44).
66. Pored toga, Sud primećuje da je podnosilac zahteva imao koristi od sprovođenja postupka na osnovu principa kontradiktornosti; on je bio u mogućnosti da izvede argumente i podnese argumente koje je smatrao relevantnim za njegov slučaj u različitim fazama tih postupaka; njemu je pružena prilika da efikasno ospori argumente

i dokaze koje je izneo tužilac; svi argumenti relevantni za rešavanje njegovog slučaja su saslušani i razmatrani od strane redovnih sudova; činjenični i pravni razlozi protiv osporenih presuda su detaljno ispitani od strane redovnih sudova. Shodno tome, proces donošenja odluke koji je doveo do osporene presude je bio pravičan i nije bio proizvoljan.

67. Konkretnije, Sud primećuje da je podnosilac zahteva imao priliku da ispita svedoke na glavnom pretresu. Pretresno veće je koristilo iskaze svedoka date u pretpretresnoj fazi istrage kako bi ispitalo verodostojnost svedoka. Podnosilac zahteva je imao priliku da ospori tumačenje kredibiliteta svedoka. Sudovi su obrazložili svoju odluku da su izjave koje su dali policiji dva svedoka verodostojne i da izjave koje su dala ova dva svedoka na suđenju nisu bile verodostojne, jer su samo izjave date policiji u skladu sa iskazima koje je dao treći svedok na suđenju.
68. Pored toga, Sud ponavlja da je *“ocena dokaza stvar domaćih sudova i da Sud neće zameniti svoj sopstveni stav o činjenicama ocenom koja je postignuta u toku domaćeg postupka. Štaviše, iako član 6. Konvencije garantuje pravo na pravično suđenje, ne propisuje nikakva pravila o prihvatljivosti dokaza ili načinu na koji se trebaju oceniti, i stoga su to pre svega pitanja regulisanja nacionalnih zakona i nacionalnih sudova (vidi: Dombó Beheer B.V. protiv Holandije, 27. oktobra 1993. godine, stav 31, Serija A br. 274)”*. (Vidi: slučaj ESLJP Trofimchuk protiv Ukrajine, predstavka br. 4241/03, presuda od 28. oktobra 2010. godine, stav 50).
69. Štaviše, Sud smatra da podnosilac zahteva nije potkrepio sa potrebnim činjeničnim dokazima niti sa pravnim argumentima tvrdnju da su povređene navedene odredbe Ustava i EKLJP. Ukratko, podnosilac zahteva nije pokazao da su postupci gledano u celosti bili nepravilni ili proizvoljni. (Vidi: slučaj ESLJP Garcia Ruiz protiv Španije, br. 30544/96, presuda od 21. januara 1999. godine, stav 29, i: *mutatis mutandis*, slučaj Ustavnog suda br. KI42/16, podnosilac zahteva: *Valdet Sutaj*, rešenje o neprihvatljivosti od 7. novembra 2016. godine, stav 40).
70. S tim u vezi, Sud ponavlja da uslov za „pravičnost“ koji je garantovan članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP, obuhvata postupak u celini, a pitanje da li je osoba dobila „pravično“ suđenje se posmatra putem kumulativne analize svih faza, a ne samo određenog incidenta ili proceduralnog nedostatka; kao rezultat toga, nedostaci na jednom nivou mogu biti ispravljani u kasnijoj fazi. (Vidi: slučaj ESLJP, *Monnell i Morris protiv Ujedinjenog kraljevstva*, predstavka br. 9562/81; 9818/82, presuda od 2. marta 1987. godine, stavovi 55-70).
71. Štaviše, Sud podseća da „pravičnost“ koja se zahteva prema članu 31. Ustava, slično kao prema članu 6. EKLJP, nije „suštinska“ pravičnost, već proceduralna „pravičnost“. Ovo se praktično primenjuje u kontradiktornim postupcima u kojima se stranci saslušaju podneseci i postavljaju na ravnopravan položaj pred sudom. (Vidi: slučaj ESLJP *Star Cate - Epilekta Gevmata i drugi protiv Grčke*, predstavka br. 54111/07, odluka od 6. jula 2010. godine).
72. Stoga, Sud zaključuje da je obrazloženje dato od strane Apelacionog suda i Vrhovnog suda prilikom odlučivanja o žalbi podnosioca zahteva opširno i sveobuhvatno i postupci pred redovnih sudovima nisu bili nepravilni ili proizvoljni. (Vidi: slučaj ESLJP *Shub protiv Litvanije*, predstavka br. 17064/06, presuda od 30. juna 2009. godine).
73. Dakle, Sud utvrđuje da podnosilac zahteva nije potkrepio činjenicama i argumentima tvrdnju da mu je Vrhovni sud povredio pravo na pravično i nepristrasno suđenje kao što je garantovano u članu 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP.

(ii) Navodna povreda prava da mu se ne sudi dva puta za isto krivično delo

74. Sud podseća da podnosilac zahteva takođe tvrdi povredu prava da mu se ne sudi dva puta za isto krivično delo kao što je garantovano članom 34. Ustava, jer je odluka o njegovom krivičnom gonjenju bila zasnovana na istim činjenicama kao i ranija odluka da se krivični ne goni.
75. Sud se poziva na član 34. [Pravo lica da mu se ne sudi dva puta za isto krivično delo] Ustava, koji propisuje:
- “Niko se ne može kazniti više od jednog puta za isto krivično delo.”*
76. Sud se poziva i na član 4 (1) Protokola br. 7 EKLjP, koji propisuje:
- “1. Nikome se ne može ponovo suditi niti se može ponovo kazniti u krivičnom postupku u nadležnosti iste države za delo zbog koga je već bio pravosnažno oslobođen ili osuđen u skladu sa zakonom i krivičnim postupkom te države.”*
77. Sud podseća da što se tiče ovog principa, kao što je sadržano u članu 4 Protokola 7 EKLjP, ESLjP je utvrdio da *“je odluka konačna „ako je, prema tradicionalnom izrazu, stečena sila res judicata. Ovo je slučaj kada je neopoziva, tj. kada nema dostupnih drugih redovnih pravnih sredstava ili kada su strane iscrpele takva pravna sredstva ili su dozvolile da rok istekne, a da ih nisu iskoristili”*. (Vidi: slučaj ESLjP *Ulf Sundqvist protiv Finske*, predstavka br. 75602/01, odluka o prihvatljivosti, 22. novembra 2005. godine).
78. U skladu s ovim obrazloženjem, Sud smatra da član 34. Ustava, kao član 4 (1) Protokola br. 7, zahtevaju konačnu odluku o krivičnoj optužbi nakon potpunih krivičnih sudskih postupaka pre nego što se može smatrati da bilo koji novi krivični postupak spada u okvir člana 34.
79. Sud podseća da je ondašnji Opštinski sud (presuda P. br. 2668/11), 18. januara 2012. godine proglasio podnosioca zahteva krivim za krivično delo primanje mita. Podnosilac zahteva nije dokazao da je proglašen krivim za izvršenje istog krivičnog dela pre nego što je osuđen 18. januara 2012. godine.
80. Sud smatra da tekst *„više od jednog“* (član 34. Ustava) i *„ponovo“* (član 4. Protokola br. 7) znači suđenje i kaznu za *više nego jednom* i *ponovo* za krivično delo za koje je podnosilac zahteva već konačno oslobođen ili osuđen. Odredba obuhvata pravo da mu se ne sudi dva puta i pravo da se ne kazni dva puta.
81. Sud takođe podseća da je 17. novembra 2009. godine Opštinski sud odbio optužnicu protiv podnosioca zahteva na sednici o potvrđivanju optužnice. Nova optužnica je podignuta 4. novembra 2010. godine, što je bio početak krivičnog postupka koji vodi do donošenja konačne odluke.
82. Sud smatra da odluka o odbijanju potvrde optužnice kao takva ne predstavlja konačnu odluku u cilju članova 34. Ustava i 4 (1) Protokola br. 7. Dakle, nije bilo „konačne“ odluke.
83. Sud, dalje, smatra da nova optužnica od 4. novembra 2010. godine i naredna osuda od 18. januara 2012. godine ne predstavljaju nove postupke koji spadaju u sferu člana 34. Ustava i 4 (1) Protokola br. 7. Shodno tome, ove odredbe se ne primenjuju na slučaj.

84. Prema tome, Sud utvrđuje da podnosilac zahteva nije potkrepio činjenicama svoju tvrdnju da mu se dva puta sudilo za isto krivično delo, kršeći mu pravo garantovano članom 34. Ustava u vezi sa članom 4 (1) Protokola br. 7 EKLJP.

Zaključak

85. Podnosilac je podneo zahtev tvrdeći da mu je presudom Vrhovnog suda povređeno pravo na pravično i nepristrasno suđenje i pravo da mu se ne sudi dva puta za isto krivično delo.
86. Sud smatra da je zahtev očigledno neosnovan, s obzirom da podnosilac zahteva nije potkrepio svoje tvrdnje na ustavnoj osnovi niti je pokazao da mu je odlukama redovnih sudova na bilo koji način prouzrokovana ustavna povreda prava garantovanih Ustavom.
87. Dakle, zahtev nije ispunio uslove prihvatljivosti propisane u članu 113 (1 i 7) Ustava, utvrđene u članu 48. Zakona i predviđene u pravilu 36 (1) (d) i (2) (d) Poslovnika.
88. Dakle, Sud utvrđuje da je zahtev neprihvatljiv.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova, shodno članu 113 (7) Ustava, članu 48. Zakona i pravilima 36 (1) (d) i 36 (2) (d) i 56 (b) Poslovnika o radu, na sednici održanoj 24. oktobra 2017. godine jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI OVU odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona i
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Almiro Rodrigues

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI48/17 podnosilac zahteva: Slađana Radojković Marinković, ocena ustavnosti neodređenih odluka javnih vlasti

KI48/17, odluka o odbijanju zahteva, usvojena 14. novembra 2017. godine, objavljena 15. decembra 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, civilni postupak, ustavna prava, odbijanje po kratkom postupku*

Podnositeljka zahteva je tvrdila da su joj povređeni zahtevi da učestvuje u podeli prihoda od prodaje društvenog preduzeća DP "Urata/Voćar". Podnositeljka zahteva je, isto tako, tvrdila da uz pomoć advokata u dobiti su dobijali i radnici koji su imali po dve do tri godine staža i nisu bili u radnom odnosu 1999. godine.

Sud je zaključio da zahtev podnositeljke nije ispunio formalne uslove za dalje razmatranje, jer nije kompletiran pratećim dokumentima. Stoga, Sud je u skladu sa članom 22.4 Zakona, pravilima 29 (2) (h) i 32 (5) Poslovnika o radu, utvrdio da zahtev podnositeljke treba da se odbije po kratkom postupku.

ODLUKA O ODBIJANJU ZAHTEVA

u

slučaju br. KI48/17

Podnosilac

Sladana Radojković (Marinković)**Ocena ustavnosti neodređenih odluka javnih vlasti****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnela Sladana Radojković (Marinković), sa prebivalištem u ulici Piva Karamatijevića 29/37, 11000 Beograd (u daljem tekstu: podnositeljka zahteva).

Osporena odluka

2. Podnositeljka zahteva osporava neodređene odluke javnih vlasti, kojima joj je navodno odbijen zahtev da učestvuje u raspodeli sredstava od prodaje Društvenog preduzeća NSH "Urata/Voćar" (u daljem tekstu: Društveno preduzeće).

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti neodređenih odluka javnih vlasti, na osnovu kojih podnositeljka zahteva tvrdi da su joj povređena prava. Zapravo, podnositeljka zahteva se nije pozvala ni na jednu konkretnu odredbu Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

4. Zahtev se zasniva na članu 113.7 Ustava, članovima 22. i 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 19. aprila 2017. godine, podnositeljka je podnela zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

6. Dana 19. aprila 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Selvete Gërzhaliu-Krasniqi za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Almiro Rodrigues (predsedavajući), Snezhana Botusharova i Arta Rama-Hajrizi.
7. Dana 28. aprila 2017. godine, Sud je obavestio podnositeljku o registraciji zahteva i tražio da dopuni zahtev pratećim dokumentima, odnosno *“odlukama javnih organa ili odlukama sudova, čija se ustavnost osporava”*.
8. Dana 18. jula 2017. godine, podnositeljka zahteva je podnela Sudu dopis preko koga predstavlja nekoliko dodatnih informacija u vezi sa svojim slučajem, ali nije podnela i nije navela nijednu odluku javnih organa čija se ustavnost osporava, kako se tražilo od nje dopisom od 28. aprila 2017. godine.
9. Dana 14. novembra 2017. godine, Veće za razmatranje je razmatralo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno preporučilo Sudu, u punom sastavu, da odbije zahtev po kratkom postupku.

Pregled činjenica

10. Neodređenog datuma, podnositeljka navodi da je podnela zahtev Kosovskoj agenciji za privatizaciju (u daljem tekstu: KAP) kojim je tražila učešće u raspodeli sredstava od privatizacije Društvenog preduzeća, tvrdeći da je radila u DP Urata/Voćar, od 1. juna 1988. godine do 27. septembra 1990. godine.
11. Dana 17. oktobra 2016. godine, KAP je potvrdnim pismom [br. 13580/2016] potvrdio podnositeljki zahteva da *“osvrćući se na podatke (iz matične knjige br. 1062) društvenog preduzeća Urata/Voćar, gđa. Sladjana Radojković, koja se identifikuje ličnom kartom sa ličnim brojem 2301966916408 rođena dana 23.01.1966, u Prištini, proizilazi da je sklopila radni odnos sa društvenim preduzećem (DP) Urata/Voćar na dan 10.06.1988 i bila je registrovana u ovom preduzeću do 27.09.1990.”*
12. Gore navedeno potvrdno pismo je imalo i sledeću belešku: *“Molim vas imajte na umu da ovaj dokument može do se koristi samo u svrhu dobijanja penzije i ne može služiti kao dokaz za potvrđivanje bilo kakvog potraživanja (neisplaćene plate ili nadoknada za prekid radnog odnosa) prema društvenom preduzeću Urata/Voćar u postupku likvidacije ovog preduzeća.”*

Navodi podnosioca

13. Podnositeljka zahteva tvrdi: *“Godinama već pokušavam da predam zahtev u Kosovskoj Agenciji za privatizaciju ali bez uspeha, uvek su me odbijali uz obrazloženje da ne ispunjavam uslove jer nisam bila radnik DP Urata/Voćar u toku 1999 godine”*.
14. Podnositeljka zahteva, takođe, tvrdi da *“uz pomoć advokata učešće u dobiti su dobijali i radnici koji su imali po dve do tri godine radnog staža i nisu bili u radnom odnosu 1999 godine i sve te radnike mogu da imenujem imenom i prezimenom.”*
15. Podnositeljka zahteva u nastavku navodi da *“[a]ko me odbijete i moj zahtev rešite negativno biću prinuđena da se obratim Višem sudu Kosova da oni probaju da reše moj problem, ako i tada ne budem dobila pozitivan odgovor zaliću se evropskom sudu za ljudska prava u Strazburu”*.

Prihvatljivost zahteva

16. Sud prvo ocenjuje da li je podnositeljka zahteva ispunila uslove prihvatljivosti propisane u Ustavu, Zakonu i Poslovniku.
17. U tom smislu, Sud se poziva na član 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane], stavovi 1 i 7, koji propisuju:

*„1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.
[...]
7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.“
[...]*
18. Što više, Sud se poziva na stav 4, člana 22. Zakona:

“Ukoliko podnesak [...] nije [...] kompletan, sudija izvestila o tom informiše stranku i određuje rok od najviše petnaest (15) dana za [...] dopunu podneska [...]”.
19. Pored toga, Sud uzima u obzir tačku 2, pravila 29. [Podnošenje podnesaka i odgovora] i tačku 5, pravila 32 [Povlačenje, odbijanje i odbacivanje podnesaka] Poslovnika, koje propisuju:

*“29 (2) Podnesak takođe uključuje sledeće:
[...]
(h) Dodatna dokumenta i informacije.
[...]*

32 (5) Sud može po kratkom postupku odbiti podnesak ako je nepotpun ili nejasan, uprkos zahtevima Suda prema stranci da dopuni ili razjasni podnesak [...]”.
20. Sud podseća da podnositeljka zahteva tvrdi da su joj javni organi povredili prava, pošto nije uvrštena u listu radnika društvenog preduzeća da dobiju od njegove privatizacije i uprkos činjenici da je bila u radnom odnosu u ovom preduzeću do 1990. godine.
21. Shodno gore navedenim odredbama, Sud ne može uzeti u obzir tvrdnje podnositeljke zahteva, pošto zahtev nije potpun jer mu nisu priložene odluke javnih organa ili osporene sudske odluke (vidi: odluku o odbacivanju zahteva Ustavnog suda u slučaju KIO3/15, podnosioca zahteva: *Hasan Beqiri* od 13. maja 2015. godine, stavovi 14, 15, 17, 19, 20 i 21, kao i slučaj KIO7/16, podnosilac zahteva: *Rifat Abdullahi*, od 14. jula 2016. godine, stavovi 22).
22. Sud je dopisom od 28. aprila 2017. godine tražio od podnositeljke zahteva da u roku od 15 (petnaest) dana, nakon prijema dopisa, podnese Sudu osporene odluke javnih organa ili odluke redovnih sudova.
23. Međutim, podnositeljka zahteva nije podnela nijednu odluku javnih organa ili sudova čija bi ustavnost bila podložna oceni ustavnosti nakon ispunjavanja uslova prihvatljivosti propisanih u Ustavu, utvrđenih u Zakonu i Poslovniku.
24. Kao rezime, Sud zaključuje da zahtev podnositeljke ne ispunjava formalne uslove za dalje razmatranje, jer nije kompletiran pratećim dokumentima.

25. Stoga, Sud, u skladu sa članom 22.4 Zakona, pravilom 29 (2) (h) i pravilom 32 (5) Poslovnika, zaključuje da zahtev podnositeljke treba da se odbije po kratkom postupku.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 20. Zakona i pravilom 32 (5) Poslovnika o radu, dana 14. novembra 2017. godine jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA ODBIJE zahtev po kratkom postupku;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20 (4) Zakona i
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Selvete Gërxhaliu-Krasniqi

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI43/17 podnosilac zahteva: AGEH Civil Peace Service, ocena ustavnosti rešenja br. 269/2015 Poreske administracije Kosova od 30. jula 2015. godine

KI43/17 rešenje o neprihvatljivosti, usvojeno 24. oktobra 2017. godine, objavljeno 15. decembra 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, civilni postupak, zahtev van roka*

Podnosilac zahteva je navodio da je Poreska uprava Kosova – Departman za žalbe u Prištini odbila njegov zahtev i uputila ga da se obrati Ustavnom sudu sa zahtevom za ocenu rešenja PUK-a br. 269/2015 od 30. jula 2015. godine. Podnosilac zahteva je tražio od Suda da se primene zakonske norme iz članova 5.2 i 5.3 Uredbe 2000/20 o poreskoj administraciji i procedurama, gde se primenom ovih normi i zakona zaključuje da je PUK pogrešio u izračunavanju kazni i kamata.

Sud je utvrdio da je zahtev podnosioca van roka i treba da se proglasi neprihvatljivim, s obzirom da nije podnet u skladu sa članom 49. Zakona i pravilom 36 (1) (c) Poslovnika o radu.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI43/17

Podnosilac

AGEH Civil Peace Service**Ocena ustavnosti rešenja br. 269/2015 Poreske administracije Kosova
od 30. jula 2015. godine****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo "AGEH Civil Peace Service" sa sedištem u Prizrenu (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), koga zastupa Ymer Kubati iz Prizrena.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava ustavnost rešenja br. 269/2015 Poreske administracije Kosova (u daljem tekstu: PAK) od 30. jula 2015. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar zahteva je ocena odluke PAK-a u vezi sa obračunom novčanih kazni koje je podnosilac zahteva plaćao za porez.

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članovima 21.4 i 113.7 Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), članu 47. i 49. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 13. aprila 2017. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

6. Dana 18. aprila 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Altaya Suroya za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, u sastavu sudija: Almiro Rodrigues (predsedavajući), Snezhana Botusharova i Arta Rama-Hajrizi.
7. Dana 28. aprila 2017. godine, podnosilac je obavešten o registraciji zahteva i od njega se tražilo da popuni i pojasni zahtev u skladu sa pravilom 29 Poslovnika.
8. Dana 23. maja 2017. godine, podnosilac zahteva je podneo popunjen formular.
9. Dana 24. oktobra 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

10. Podnosilac zahteva je 2004. godine tražio od PAK-a „povraćaj novca“ zbog nepravilnog obračuna novčanih kazni. Podnosilac zahteva je tvrdio da je od 2004. godine do danas platio prekomeran iznos na ime novčanih kazni u vrednosti od 1.213,50 €.
11. Na osnovu podnetih dokumenata, proizilazi da je stvar razmatrao i Vrhovni sud (presude A. br. 6/2005 i A. br. 2174/2007 od 17. maja 2006. godine i 13. marta 2009. godine), koji je usvojio tužbeni zahtev podnosioca i stvar vratio na ponovno suđenje nadležnim institucijama.
12. U tom kontekstu, Sud ima u vidu da gore navedene odluke Vrhovnog suda nisu podnete od strane podnosioca zahteva.
13. U međuvremenu, podnosilac zahteva je imao prepisku sa PAK-om, gde je u nekoliko slučajeva „obavešten“ da je njegova žalba „pažljivo“ razmatrana i da nije bilo preplaćivanja novčanih kazni.
14. Dana 30. jula 2015. godine, PAK je (rešenje br. 269/2015) odbio žalbu podnosioca zahteva, kao neosnovanu. PAK je tokom analize žalbi utvrdio da podnosilac zahteva nije blagovremeno prijavio uplate, pa su prema tome i kazne i kamate obračunate iz sistema informacionih tehnologija. PAK je objasnio da će se poreski obveznici koji ne podnesu poresku prijavu u određenom roku kazniti novčanom kaznom od 5 (pet) procenata za svaki mesec neplaćenog poreza. PAK je takođe savetovao podnosioca zahteva da u skladu sa Zakonom o poreskoj administraciji i postupcima ima pravo da u roku od 30 (trideset) dana podnese žalbu Osnovnom sudu u Prištini.

Navodi podnosioca

15. Podnosilac zahteva tvrdi: *“Primljena obaveštenja o ponovnoj oceni koja takođe utvrđuju iste novčane kazne koje sam platio 26.08.2004. godine u ukupnom iznosu od C 1.477.00 i koja su u suprotnosti sa članovima 5.2 i 5.3 Uredbe br. 2000/20 o poreskoj upravi i postupcima oporezivanja... Poreska administracija Kosova - Odeljenje za žalbe u Prištini odbija zahtev i upućuje me da se obratim Sudu”.*
16. Podnosilac zahteva tvrdi: *“PAK nije poštovao presudu Vrhovnog suda Kosova A. br. 6/2005... PAK nije poštovao ni svoja obaveštenja o oceni, koja su takođe sa istim greškama (uz male razlike u obračunu), prihvaćena kao „TACNA“... Poresku administraciju ne zanima primena zakonskih normi, iako je prema Uredbi 2000/20 obavezna... PAK nije poštovao presudu Vrhovnog suda Kosova A. br. 6/2005... PAK nije poštovao zakonske norme iz člana 5.2 i člana 5.3 Uredbe 2000/20 i člana 7.1 ove Uredbe, nije obračunala novčane kazne predviđene ovim zakonskim normama...”*

17. Konačno, podnosilac zahteva traži od Suda da se *“primene zakonske norme iz članova 5.2 i 5.3 Uredbe 2000/20 O PORESKOJ UPRAVI I POSTUPCIMA OPOREZIVANJA ... Primenom ovih zakonskih normi se dolazi do zaključka da je PAK Kosova pogrešno obračunao kazne i kamate... u predstavljenom stanju se jasno vidi prema mesecima novčanih kazni ... Dakle, Poreska administracija Kosova u Prištini treba da USVOJI zahtev za „povraćaj“ u ukupnom iznosu od 1.213,50 evra, uključujući i kaznenu kamatnu stopu u skladu sa zakonom.”*

Prihvatljivost zahteva

18. Sud prvo treba da razmotri da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti propisane Ustavom, utvrđene Zakonom i dalje predviđene Poslovníkom.

19. Sud se poziva na član 113.7 [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuje:

“Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.”

20. U tom smislu, Sud se poziva na član 21.4 [Opšta načela] Ustava, koji propisuje:

“Ustavom utvrđena prava i osnovne slobode važe i za pravna lica, onoliko koliko su izvodljiva.”

21. Sud se, takođe, poziva na član 49. [Rokovi] Zakona, koji propisuje:

“Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku. U svim ostalim slučajevima, rok počinje na dan javnog objavljivanja odluke ili akta.”

22. Sud uzima u obzir pravilo 36 (1) (c) [Kriterijum o prihvatljivosti] Poslovníka, koje propisuje:

“Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:

(...)

(c) samo ako je zahtev podnet u roku od četiri meseca od dana kada je odluka o poslednjem delotvornom pravnom sredstvu dostavljena podnosiocu zahteva.”

23. U ovom slučaju, Sud primećuje da je osporena odluka (rešenje 269/2015) PAK-a proglašena i dostavljena podnosiocu zahteva 30. jula 2015. godine, dok je ustavni zahtev podnet 13. aprila 2017. godine.

24. U ovom smislu, Sud primećuje da je ustavni zahtev podnet van zakonskog roka od 4 (četiri) meseca, koji je propisan u članu 49. Zakona i dalje utvrđen u pravilu 36 (1) (c) Poslovníka.

25. Sud podseća da je svrha zakonskog roka od 4 (četiri), u skladu sa članom 49. Zakona i pravilom 36 (1) c) Poslovníka da promoviše pravnu sigurnost, obezbeđujući da se slučajevi koji se odnose na ustavna pitanja razmatraju u razumnom roku i da prethodne odluke nisu stalno otvorene za osporavanje (vidi: slučaj *O'Loughlin i drugi protiv Ujedinjenog kraljevstva*, br. 23274/04, ESLjP, rešenje od 25. avgusta 2005. godine, i

mutatis mutandis, vidi: slučaj br. KI140/13, podnosilac zahteva: *Ramadan Cakiqi*, rešenje o neprihvatljivosti od 3. marta 2014. godine).

26. Sud primećuje da je dužnost podnosioca zahteva ili njihovih zastupnika da postupaju sa „*dužnom pažnjom*“ (*due diligence*) kako bi se osiguralo da su njihovi zahtevi o zaštiti osnovnih prava i sloboda podneti u zakonskom roku od 4 (četiri) meseca, koji je propisan u članu 49. Zakona i dalje utvrđen u pravilu 36 (1) c) Poslovnika. (Vidi, na primer: slučaj Ustavnog suda Republike Kosovo K107/15, rešenje o neprihvatljivosti od 8. decembra 2016. godine, stav 52, sa daljim referencama pomenutim u navedenoj odluci).
27. Na osnovu gore navedenog, zahtev nije podnet u skladu sa članom 49. Zakona i pravilom 36 (1) c) Poslovnika.
28. Sud utvrđuje da je zahtev podnosioca podnet van roka i treba da se proglasi neprihvatljivim, jer nije podnet u skladu sa članom 49. Zakona i pravilom 36 (1) c) Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 49. Zakona i pravilom 36 (1) c) Poslovnika o radu, 24. oktobra 2017. godine jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI OVU odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20 .4 Zakona;
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Altay Suroy

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI14/17 podnosilac zahteva: Shaban Syl, ocena ustavnosti rešenja PN. br. 298/2016 Apelacionog suda od 25. maja 2016. godine

KI14/17 rešenje, usvojeno 24. oktobra 2017. godine, objavljeno 15. decembra 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, krivični postupak, zahtev van roka*

Podnosilac zahteva je tvrdio da je bio u kućnom pritvoru od 28. jula 2011. godine do 23. marta 2015. godine, a da mu sudovi nisu priznali kućni pritvor u sat i na dan. On je tražio od Suda da mu prizna kućni pritvor u sat i na dan onako kako ga je izdržavao i poštovao disciplinski nalog suda, navodeći da ne traži ništa više, već sprovođenje njegovih prava, kao što je propisano u Ustavu Republike Kosovo.

Sud je zaključio da je dužnost podnosioca zahteva da postupaju sa „dužnom pažnjom“ (due diligence), kako bi se osiguralo da su njihove tvrdnje o zaštiti prava podnete u zakonskom roku od 4 (četiri) meseca. Stoga, zahtev treba da se proglasi neprihvatljivim, kao van roka, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 49. Zakona i pravilom 36 (1) (c) Poslovnika o radu.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI14/17

Podnosilac

Shaban Sylá**Ocena ustavnosti****rešenja PN. br. 298/2016 Apelacionog suda
od 25. maja 2016. godine****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Shaban Sylá iz Kišne Reke (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), koji trenutno izdržava zatvorsku kaznu u Korektivnom centru u Dubravi.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava rešenje PN. br. 298/2016 Apelacionog suda od 25. maja 2016. godine, kojim je odbijena, kao neosnovana, njegova žalba a da uključi vreme kućnog pritvora u obračun njegove zatvorske kazne.
3. Navedeno rešenje je uručeno podnosiocu zahteva 7. juna 2016. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporenog rešenja Apelacionog suda, kojim su navodno povređene odredbe krivičnog postupka i krivičnog zakona i pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje; podnosilac zahteva se nije pozvao ni na jednu ustavnu odredbu.

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na članu 113 (7) Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), članu 47. Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 9. februara 2017. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
7. Dana 20. marta 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Almira Rodriguesa za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Snezhana Botusharova (predsedavajuća), Bekim Sejdiu i Gresa Caka-Nimani.
8. Dana 2. maja 2017. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i tražio od njega da popuni formular zahteva i priloži sva relevantna dokumenta.
9. Dana 30. maja 2017. godine, Sud je poslao kopiju zahteva Osnovnom sudu u Prištini, tražeći od da podnese potvrdu o prijemu odluke Apelacionog suda od strane podnosioca zahteva.
10. Dana 17. maja 2017. godine, podnosilac zahteva je podneo kompletan formular zahteva.
11. Dana 6. juna 2017. godine, Sud je poslao kopiju zahteva Apelacionom sudu.
12. Dana 30. juna 2017. godine, Osnovni sud u Prištini je podneo traženu potvrdu o prijemu od strane podnosioca zahteva.
13. Dana 24. oktobra 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

14. Dana 17. decembra 2012. godine, Okružni sud u Prištini je (presuda P. br. 592/11) proglasio podnosioca zahteva krivim za krivično delo pokušaj teškog ubistva i osudio ga na kaznu zatvora. Navedena presuda je potvrđena od strane Apelacionog suda (presuda PAKR. br. 102/13 od 12. decembra 2013. godine).
15. Nakon te presude, podnosilac zahteva je nastavio postupak u vezi sa obračunom vremena provedenim u kućnom pritvoru u izrečenoj kazni zatvora.
16. U tom smislu, 29. marta 2016. godine Osnovni sud u Prištini je (P. br. 592/2011) odlučio da uključi vreme kućnog pritvora podnosioca zahteva u period njegove zatvorske kazne.
17. Podnosilac zahteva je izjavio žalbu Apelacionom sudu na tu odluku *“zbog bitnih povreda odredaba krivičnog postupka i njihovog pogrešnog sprovođenja, pogrešnog i nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja i povrede Krivičnog zakonika”*.
18. Dana 25. maja 2016. godine, Apelacioni sud je (odluka PN. br. 298/2016) odbacio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva i potvrdio odluku (P. No. 592/2011) Osnovnog suda.

19. Apelacioni sud je zaključio da *“gore navedeni žalbeni navodi nisu osnovani i prvostepeni sud je pravično izračunao meru kućnog pritvora u izrečenu kaznu prema sada osuđenog Shabanu Sylu prema presudi Okružnog suda u Prištini, P. br. 592/11, od 17.12.2012. godine, koja je postala punosnažna od 12.12.2013. godine”*.

Navodi podnosioca

20. Podnosilac zahteva tvrdi da je *„bio u kućnom pritvoru od 28.07.2011. godine, do 23.03.2015. godine, a da mu sudovi nisu priznali “kućni pritvor u sat i na dan”*.
21. Podnosilac zahteva navodi da je podneo zahtev zbog *“bitnih povreda odredbi krivičnog postupka i pogrešne primene zakonskih odredbi, pogrešnog i nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja i povreda Krivičnog zakonika”*.
22. Podnosilac zahteva traži od Suda da *„[mu] prizna kućni pritvor u sat i na dan onako kako sam ga izdržavao”*.
23. Konačno, podnosilac zahteva navodi: [Ja] *“ne tražim ni manje ni više samo ono što mi je priznato Ustavom Republike Kosova”*.

Prihvatljivost zahteva

24. Sud prvo ispituje da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti propisane Ustavom, utvrđene Zakonom i dalje predviđene Poslovnikom.
25. U tom smislu, Sud se poziva na član 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuje:

*“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.
[...]*

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

26. Sud se poziva i na član 49. [Rokovi] Zakona, koji propisuje:

“Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku”.

27. Sud u nastavku uzima u obzir § (1) (c) pravila 36 [Kriterijum o prihvatljivosti] Poslovnika, koji propisuje:

*“(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:
[...]*

(c) samo ako je zahtev podnet u roku od četiri meseca od dana kada je odluka o poslednjem delotvornom pravnom sredstvu dostavljena podnosiocu zahteva”.

28. U tom smislu, Sud podseća da je osporeno rešenje uručeno podnosiocu zahteva 7. juna 2016. godine.
29. Sud primećuje da je podnosilac podneo zahtev Sudu 9. februara 2017. godine.
30. Prema tome, Sud smatra da je zahtev podnet nakon više od 3 (tri) meseca van zakonskog roka od četiri meseca koji je propisan članom 49. Zakona i dalje predviđen pravilom 36 (1) (c) Poslovnika.
31. Stoga, Sud zaključuje da zahtev nije podnet u roku od četiri meseca od datuma kada je osporeno rešenje uručeno podnosiocu zahteva.
32. Sud podseća da je svrha zakonskog roka od četiri meseca iz člana 49. Zakona i pravila 36 (1) (c) Poslovnika da promoviše pravnu sigurnost, kako bi se osiguralo da se slučajevi koji pokreću ustavna pitanja rešavaju u razumnom roku i da prethodno donete odluke nisu beskrajno otvorene za osporavanje. (Vidi: slučaj ESLJP, *O' Loughlin i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 23274/04, odluka od 25. avgusta 2005. godine i, *mutatis mutandis*, slučaj Ustavnog suda br. KI140/13, podnosilac zahteva: *Ramadan Cakiqi*, rešenje o neprihvatljivosti od 3. marta 2014. godine).
33. Pored toga, Sud ponavlja da je dužnost podnosilaca zahteva da postupaju sa „*dužnom pažnjom*“ kako bi se osiguralo da su njihove tvrdnje o zaštiti prava podnete u zakonskom roku od 4 (četiri) meseca. (Vidi: slučaj Ustavnog suda KIO7/15, podnosilac zahteva: *Shefki Zogiani*, rešenje o neprihvatljivosti, §§ 46-52, sa daljim referencama).
34. Shodno tome, Sud utvrđuje da je zahtev neprihvatljiv, kao neblagovremen, u skladu sa članom 113 (7) Ustava, članom 49. Zakona i pravilom 36 (1) (c) Poslovnika o radu.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova, u skladu sa članom 113. Ustava, članom 49. Zakona i pravilima 36 (1) (c) i 56 (2) Poslovnika o radu, na sednici održanoj 24. oktobra 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI OVU odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20 (4) Zakona;
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Almiro Rodrigues

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KIo5/17, Podnosilac: Osman Sylanaj, ocena ustavnosti člana 11. Zakona br. 05/L-068 o izmenama i dopunama Zakona br. 04/L-042 o javnim nabavkama Republike Kosovo, izmenjen i dopunjen Zakonom br. 04/L-237

KIo5/17, rešenje o neprihvatljivosti od 3. jula 2017. godine, objavljeno 15. decembra 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, postupak ocene zakona, ovlašćena strana*

Podnosilac je podneo zahtev Sudu, kojim je tražio ocenu ustavnosti člana 11. Zakona br. 05/L-068 o izmenama i dopunama Zakona br. 04/L-042 o javnim nabavkama Republike Kosovo, izmenjenog i dopunjenog Zakonom br. 04/L-237, u delu u kome se odnosi na nadležnosti Regulativne komisije za javne nabavke (RKJN). Podnosilac zahteva tvrdi da sporni zakon protivustavno oduzima nadležnosti Institutu Kosova za javnu upravu (IKJU) u vezi sa obukom službenika za javnu nabavku, a koje su ranije bile regulisane Zakonom o javnim nabavkama i Zakonom o IKJU.

Nakon razmatranja zahteva, Sud je našao da Ustav Kosova nije predvideo mogućnost da pojedinac ospori saglasnost zakona koji je usvojila Skupština Kosova, već je tu nadležnost propisao za ovlašćene strane, za predsednika Republike Kosovo, Vladu i Ombudsmana u skladu sa članom 113.2 i za redovne sudove u skladu sa članom 113.8.

U ovim okolnostima, Sud utvrđuje da podnosilac zahteva nije ispunio uslov ovlašćene strane u skladu sa članom 113.1 Ustava i pravilom 36 (1) (a) Poslovnika. Shodno tome, zahtev se proglašava neprihvatljivim.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. K105/17

Podnosilac

Osman Sylanaj

Ocena ustavnosti člana 11. Zakona br. 05/L-068 o izmenama i dopunama Zakona br. 04/L-042 o javnim nabavkama Republike Kosovo, izmenjen i dopunjen Zakonom br. 04/L-237

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Podnosilac zahteva je Osman Sylanaj iz Srbice (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), zaposlen u Institutu Kosova za javnu upravu (u daljem tekstu: IKJU).

Osporeni Zakon

2. Podnosilac zahteva osporava ustavnost člana 11. Zakona br. 05/L-068 o izmenama i dopunama Zakona br. 04/L-042 o javnim nabavkama Republike Kosovo, izmenjen i dopunjen Zakonom br. 04/L-237, konkretnu u delu zakona vezano sa nadležnostima Regulativne komisije za javne nabavke (RKJN).

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporenog zakona za koji podnosilac zahteva tvrdi da li je u koliziji sa članovima 2. i 5. Zakona o IKJU (Zakon br. 04/L-221 usvojen od strane Skupštine Kosova 20. marta 2014. godine) i koji je u suprotnosti sa članom 112.1 [Osnovna načela], članom 79. [Zakonodavna inicijativa] i članom 16. [Premoć Ustava] Ustava Republike Kosovo.

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 20. januara 2017. godine, podnosilac je putem pošte podneo zahtev Ustavnom sudu (u daljem tekstu: Sud).
6. Dana 27. februara 2017. godine, predsednica Suda je odlukom imenovala sudiju Selevete Gërxhaliu-Krasniqi za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Snezhana Botusharova i Ivan Čukalović.
7. Dana 3. marta 2017. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva.
8. Dana 3. jula 2017. godine, Veće za razmatranje je razmatralo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno preporučilo Sudu neprihvatljivost zahteva.

Pregled činjenica

9. Dana 31. avgusta 2011. godine, Skupština Kosova je usvojila Zakon o javnim nabavkama u Republici Kosovo (04/L-042), koji je obavljen u Službenom listu Republike Kosovo 19. septembra 2011. godine i stupio je na snagu 15 (petnaest) dana nakon njegovog objavljivanja.
10. Zakon, u relevantnim odredbama u vezi sa slučajem, ima sledeći sadržaj:

Član 25 Obuka Službenika Nabavke

1. IKAP u saradnji sa RKJN je odgovorna za razvoj modula obuke i plana programa za kvalifikacije u nabavci. IKAP i RKJN treba da identifikuje i trenira lica, sa iskustvom u javnoj nabavci, prikladni za predavanje u kursevima nabavke sastavljeni od strane RKJN. 27 Najmanje dva puta godišnje, KIJA treba da angažuje razvoj i održavanje profesionalnih kurseva u nabavci sa trajanjem od najmanje (15) dana. RKJN u saradnji sa KIJA obezbeđuje da se takvi kursevi pripreme i održavaju od strane obučenih lica ili organizacije za obuku koja ima značajnu ekspertizu u najboljim međunarodnim praksama nabavke i u sistemu nabavke EU.

2. KIJA će biti odgovorna za organizaciju ispita.

3. Svako zainteresovano lice može pohađati jedan stručan kurs obuke o nabavkama. Dotični autoritet za ugovaranje treba da tretira vreme provedeno na obuci kao vreme provedeno na poslu i da nadoknađuje Službeniku za Nabavku to vreme kao vreme provedeno na poslu. Autoritet za ugovaranje, takodje, može dati tom licu, u skladu sa važećim normativnim i podnormativnim aktima, nadoknadu za troškove kako bi to lice moglo da pohađa obuku.

4. IKAP će izdati „osnovni profesionalni sertifikat za nabavke“, samo za lica koja su na zadovoljavajući način završile sve osnovne kurseve, i koja se preporučuju od trenera. IKAP će izdati „Avanzirani profesionalni sertifikat za nabavke“ samo za lica koja su na zadovoljavajući način završile sve avanzirane kurseve.

[...]

11. Dana 14. januara 2015. godine, Skupština Kosova je usvojila Zakon br. 05/L-068 o izmenama i dopunama Zakona br. 04/L-042 o javnim nabavkama Republike Kosovo, koji je izmenjen i dopunjen Zakonom br. 04/L-237. Zakon je obavljen u Službenom listu Republike Kosovo 6. januara 2015. godine i stupio je na snagu 15 (petnaest) dana nakon njegovog proglašenja.

12. Zakon, u članu 11, koji se osporava od strane podnosioca zahteva i koji je izmenio sadržaj člana 25. prethodnog zakona, ima sledeći sadržaj:

Član 11

1. Član 25. osnovnog zakona, stv. 1. 2. 4. 5. 6. 7. 8. i 9. menjaju se i glase:

1. RKJN je odgovorna za odvijanje modula za obučavanje i kurikule za kvalifikacije u nabavci. RKJN treba imenovati iskusna lica u javnoj nabavci, podobne za predavanje po kursevima nabavke pripremljene od strane RKJN-a. RKJN-e u saradnji sa KIJA trebaju organizovati razvoj i održavanje stručnih kurseva nabavke u trajanju od, najmanje, petnaest (15) dana, osnovno treniranje i deset (10) dana za napredne kurseve. RKJN obezbeđuje da se ti kursevi pripremaju i održavaju od strane jednog obučavanog lica ili Institucije koja ima supstancijalno veštačenje sa najboljim međunarodnom praksom nabavke EZ-a.

2. KRJN u saradnji sa KIJA snose odgovornost za organizaciju ispita.

4. KRJN u saradnji sa KIJA dodeli će "Osnovno Stručno Uverenje Nabavke", samo za lica koja su završili na zadovoljavajući način sve osnovne kurseve i oni, koji budu preporučeni od predavača RKJN, u saradnji sa KIJ, će izdavati „Uverenja stručnog napredovanja za nabavku, samo za lica koja su završili na zadovoljavajući način sve kurseve napredovanja.

[...]

Navodi podnosioca

13. Podnosilac zahteva tvrdi da osporena odredba navedenog zakona uzima nadležnosti koje su prethodno određene osnovnim zakonom o javnoj nabavci (član 25. Zakona br. 04/L-042) i Zakonom o IKJU, gde su stručne obuke u oblasti nabavke bile u nadležnosti IKJU-a, a sada su u nadležnosti RKJN.
14. Ova izmena zakona je, prema podnosiocu zahteva, u direktnoj koliziji sa Zakonom o IKJU (članovi 2 i 5) i Zakonom o civilnoj službi, dok je u direktnoj suprotnosti sa članovima 16. 79. i 112. Ustava.

Prihvatljivost zahteva

15. Da bi sudio o zahtevu podnosioca, Sud prvo ocenjuje da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti propisane Ustavom, dalje precizirane u Zakonu i Poslovniku.
16. U tom smislu, Sud se poziva na član 113.7 Ustava, koji propisuje:

"Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom."

17. Pored toga, Sud uzima u obzir član 48. Zakona, koji propisuje:

"Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori."

18. Sud se poziva na pravilo 36 Poslovnika, koje propisuje:

"Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev::"

(a) ako je zahtev podnela ovlašćena stranka, ili
[...].”

19. Prilikom ocene zahteva i uslova prihvatljivosti, a posebno uslova ovlašćene strane za podnošenje zahteva za razmatranje, Sud utvrđuje da Ustav Republike Kosovo u članu 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] izričito propisuje:

1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

2. Skupština Kosova, Predsednik Republike Kosovo, Premijer i Ombudsman su ovlašćeni za podnošenje sledećih pitanja:

(1) saglasnost zakona, dekreta Predsednika i Premijera i uredbi Vlade, sa Ustavom;

(2) saglasnosti Statuta opština sa Ustavom;

8. Sudovi su ovlašćeni da, Vrhovnom sudu, podnesu slučajeve koji se tiču saglasnosti nekog zakona sa Ustavom, ako je ta saglasnost primećena tokom sudskog postupka i ako relevantni sud nije siguran u saglasnost spornog zakona sa Ustavom i samo ako odluka relevantnog suda zavisi od saglasnosti zakona.

20. Na osnovu gore navedenog, očigledno je da Ustav Kosova nije predvideo mogućnost da pojedinac ospori saglasnost zakona koji je usvojila Skupština Kosova, već je tu nadležnost propisao za ovlašćene strane, za predsednika Republike Kosovo, Vladu i Ombudsmansu u skladu sa članom 113 .2 i za redovne sudove u skladu sa članom 113.8.
21. Osim toga, Ustav Republike Kosovo ne predviđa *actio popularis*, što je modalitet pojedinačnih žalbi i omogućava svakom pojedincu koji pokušava da zaštiti javni interes i ustavni poredak da se obrati Ustavnom sudu pitanjem i određenim zahtevima, aludirajući na povredu ustavnih prava (vidi: rešenje o neprihvatljivosti, slučaj KI157/11, podnosilac zahteva: *Azem Ejupi*, Zahtev za regulisanje statusa penzionera i invalida rata i poboljšanje blagostanja penzionera Republike Kosovo od strane državnih organa od 25. februara 2013. godine).
22. U uslovima kada je zahtev podnela neovlašćena strana, Sud ne može oceniti meritum slučaja i shodno tome ni u ovom slučaju Sud ne ocenjuje tvrdnje podnosioca zahteva o tome da li su osporene odredbe u saglasnosti sa Ustavom ili drugu tvrdnju u vezi sa mogućom kolizijom zakona.
23. U ovim okolnostima, Sud utvrđuje da podnosilac zahteva nije ispunio uslov ovlašćene strane u skladu sa članom 113.1 Ustava i pravilom 36 (1) (a) Poslovnika; stoga, zahtev treba da se proglasi neprihvatljivim.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud u skladu sa članom 113. Ustava, članom 48. Zakona i pravilom 36 (1) a Poslovnika o radu, dana 3. jula 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20 (4) Zakona i
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Selvete Gërxhaliu-Krasniqi

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI136/16, podnosilac zahteva: Vllaznim Bytyqi, ocena ustavnosti presude Pml. br. 192/2016 Vrhovnog suda Kosova od 3. oktobra 2016. godine

KI136/16, rešenje o neprihvatljivosti od 18. oktobra 2017. godine, objavljeno 20. decembra 2017. godine

Ključne reči: *Individualni zahtev, pravo na privatnost, pravo na rad, očigledno neosnovan*

Vrhovni sud Kosova je svojom presudom odbio, kao neosnovan, zahtev za zaštitu zakonitosti protiv presude Apelacionog suda Kosova.

Podnosilac zahteva u suštini tvrdi da su mu osporenim odlukom povređena prava garantovana Ustavom, odnosno pravo na privatnost i pravo na rad i obavljanje profesije, s obzirom da ga je Agencija protiv korupcije obavezala da prijavi imovinu, koja nije bila u skladu sa Zakonom br. 04/Lo50 o prijavljivanju, poreklu i kontroli imovine visokih javnih zvaničnika i prijavljivanju, poreklu i kontroli poklona za sve zvaničnike.

Podnosilac zahteva je, između ostalog, tvrdio da na osnovu Zakona br. 04/L-050, za poziciju koju je on imao nije bilo propisano da se prijavi imovina.

Sud je smatrao da je zahtev neprihvatljiv, jer podnosilac zahteva nije dovoljno potkrepio i dokazao svoju tvrdnju. Zahtev je proglašen krivim, kao očigledno neosnovan.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI136/16

Podnosilac

Vllaznim Bytyqi**Ocena ustavnosti presude Pml. br. 192/2016 Vrhovnog suda Kosova
od 3. oktobra 2016. godine****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Vllaznim Bytyqi, sa prebivalištem u Prištini (u daljem tekstu: podnosilac zahteva).

Osporena odluka

2. Osporena odluka je presuda Vrhovnog suda Kosova [Pml. br. 192/2016] od 3. oktobra 2016. godine, za koju podnosilac zahteva nije naveo kada ju je primio.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda Kosova [Pml. br. 192/2016] od 3. oktobra 2016. godine, na osnovu koje podnosilac zahteva tvrdi da su mu povređena prava garantovana članom 36. [Pravo na privatnost], članom 49. [Pravo na rad i obavljanje profesije], članom 102. [Opšta načela sudskog sistema] i članom 142. [Nezavisne agencije] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane], stavovi 1 i 7 Ustava, članu 22 [Procesuiranje podnesaka] i 47. [Individualni zahtevi] Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 25. novembra 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
6. Dana 14. decembra 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Gresu Caku-Nimani za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Snezhana Botusharova (predsedavajuća), Ivan Čukalović i Bekim Sejdiu.
7. Dana 20. decembra 2016. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu.
8. Dana 18. oktobra 2017. godine, Veće za razmatranje je razmatralo izveštaj sudije izvestioca i preporučilo Sudu neprihvatljivost zahteva.

Pregled činjenica

9. Na osnovu spisa predmeta rezultira da je podnosilac zahteva bio zaposlen u Fondu za osiguranje depozita Kosova na poziciji *“viši službenik za finansije”*.
10. Dana 4. decembra 2014. godine, Osnovno tužilaštvo u Prištini je podiglo optužnicu [PP. II. br. 6277/14] protiv podnosioca zahteva za krivično delo *“nedeklarisanje ili lažno deklarisanje imovine, prihoda, poklona, druge materijalne dobiti ili finansijskih obaveza”* iz člana 437 Krivičnog zakona Kosova (u daljem tekstu: KZK).
11. Dana 16. jula 2015. godine, Osnovni sud u Prištini je presudom [P. br. 3009/14] proglasio podnosioca zahteva krivim i osudio novčanom kaznom i kaznom zatvora u vremenskom trajanju od 4 (četiri) meseca. Kazna zatvora se neće izvršiti u roku od 1 (jedne) godine pod uslovom da optuženi, odnosno podnosilac zahteva, tokom ovog perioda ne izvrši neko drugi krivično delo. Osnovni sud u Prištini je utvrdio da je podnosilac zahteva u svojstvu višeg finansijskog službenika u Fondu za osiguranje depozita na Kosovu bio obavezan da prijavi imovinu na osnovu Zakona br. 04/L-050 o prijavljivanju, poreklu i kontroli imovine visokih javnih zvaničnika i prijavljivanju, poreklu i kontroli poklona za sve zvaničnike (u daljem tekstu: Zakon o prijavljivanju imovine).
12. Podnosilac zahteva je uložio žalbu Apelacionom sudu na presudu [P. br. 3009/14] Osnovnog suda u Prištini od 16. jula 2015. godine, sa predlogom *“da Apelacioni sud u Prištini, nakon razmatranja pruženih argumenata i dokaza, donese pravilnu odluku”*.
13. Dana 18. februara 2016. godine, Apelacioni sud Kosova je presudom [PA1. br. 1433/2015] odbio žalbu, kao neosnovanu, i potvrdio presudu Osnovnog suda [P. br. 3009/14], od 16. jula 2015. godine. Apelacioni sud je u svojoj presudi detaljno odgovorio na sve argumente podnosioca zahteva.
14. Podnosilac je podneo zahtev za zaštitu zakonitosti na presudu [PA1. br. 1433/2015] Apelacionog suda Kosova od 18. februara 2016. godine, sa predlogom da se ista poništi i predmet vrati na ponovno suđenje.
15. Dana 3. oktobra 2016. godine, Apelacioni sud Kosova je presudom [Pml. br. 192/2016] odbio, kao neosnovan, zahtev za zaštitu zakonitosti. U obrazloženju ove presude se, između ostalog, obrazlaže:

“[...] U zahtevu nema objašnjenja o tome koje su povrede procedure ili krivičnog zakona učinjene pobijanim presudama, već se samo pružaju na uvid dokumenti,

koji po zahtevu, ukazuju na to da su sudovi doneli protivzakonite presude. U skladu sa odredbom člana 436. st. 1 ZKPK-a, prilikom odlučivanja o zahtevu za zaštitu zakonitosti, Vrhovni sud se ograničava samo na ispitivanje onih povreda zakona na koje se podnosilac zahteva poziva u svom zahtevu, a s obzirom da u konkretnom slučaju nije navedeno, niti obrazloženo koje su zakonske odredbe povredene, zahtev za zaštitu zakonitosti je neosnovan”.

Navodi podnosioca zahteva

16. Podnosilac zahteva tvrdi da je Agencija protiv korupcije, obavezujući podnosioca zahteva da prijavi imovinu, povredila prava garantovana članom 36. [Pravo na privatnost], članom 49. [Pravo na rad i obavljanje profesije] i članom 142. [Nezavisne agencije] Ustava.
17. Što se tiče povrede člana 142. [Nezavisne agencije] Ustava, podnosilac zahteva tvrdi da je *“Agencija za borbu protiv korupcije (ABPK) prekršila član 142. stav 1 do 3 Ustava (Nezavisne agencije) koji garantuje nezavisnost nezavisnih agencija osnovanih od strane Skupštine na osnovu relevantnih zakona koji regulišu njihovo osnivanje, funkcionisanje i njihova ovlašćenja”.*
18. Što se tiče povrede člana 36. [Pravo na privatnost] Ustava, podnosilac zahteva tvrdi da *“arbitrarna klasifikacija pozicije tehničkog eksperta od strane ABPK kao subjekta prijavljivanja nije u skladu sa članom 3. stav 1.1.11 Zakona br. 04/L-050 i predstavlja povredu ustavnog prava na privatnost koje garantuje slobodu građana i pravo na privatnost i zaštitu ličnih podataka, kada pojedinac ne podleže prijavljivanju kao što je definisano Zakonom”.*
19. Što se tiče povrede člana 49. [Pravo na rad i obavljanje profesije], podnosilac zahteva tvrdi da je *“veoma važno da ovo ustavno pravo bude posebno zaštićeno naročito kada se radi o pozicijama eksperata, i što je još važnije, kada su se mladi stručnjaci koji su diplomirali u inostranstvu vratili kako bi doprineli ekonomskom razvoju zemlje”.*
20. Pored toga, podnosilac zahteva tvrdi da su mu odlukama redovnih sudova povređena prava garantovana članom 102. [Opšta načela sudskog sistema], ne pružajući nikakvo objašnjenje u vezi sa ovom posebnom tvrdnjom.
21. Podnosilac zahteva traži od Suda da ukine odluke redovnih sudova i naloži finansijsku naknadu za povredu prava na privatnost.

Prihvatljivost zahteva

22. Sud prvo ocenjuje da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, propisane Ustavom i dalje precizirane u Zakonu i Poslovniku.
23. U tom smislu, Sud se poziva na član 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane], stavovi 1 i 7 Ustava, koji propisuje:

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

(...)

7. Pojedinaci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpili sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

24. Sud, takođe, razmatra da li je podnosilac ispunio uslove prihvatljivosti propisane Zakonom. U tom smislu, Sud se poziva na članove 48. [Tačnost podneska] i 49 [Rokovi], koji propisuju:

Član 48
[Tačnost podneska]

„Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori“.

Član 48
[Rokovi]

„Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku...“

25. Što se tiče ispunjenja ovih uslova, Sud konstatuje da je podnosilac podneo zahtev kao pojedinac i u svojstvu ovlašćene strane, osporavajući akt javnog organa, odnosno presudu [Pml. br. 192/2016] Vrhovnog suda od 3. oktobra 2016. godine nakon što je iscrpeo sva pravna sredstva. Podnosilac zahteva je takođe razjasnio prava i slobode za koje tvrdi da su povređene u skladu sa uslovima iz člana 48. Zakona i zahtev je podneo u skladu sa rokovima propisanim u članu 49. Zakona.
26. Međutim, Sud treba dalje da oceni da li su ispunjeni uslovi propisani u pravilu 36 Poslovnika.
27. Pravilo 36 [Kriterijum o prihvatljivosti] stavovi (1) (d) i (2) (b) i (d) Poslovnika, koji propisuju:

*“(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:
[...]*

d) ako je zahtev *prima facie* opravdan ili nije očigledno neosnovan.

(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključí:

[...]

b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju ustavnih prava, ili

[...]

d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepeo svoju tvrdnju.

28. Sud podseća da podnosilac zahteva tvrdi da je Agencija protiv korupcije, obavezujući ga da prijavi imovinu, povredila njegova prava garantovana Ustavom, odnosno članom 36. [Pravo na privatnost], članom 49. [Pravo na rad i obavljanje profesije] i članom 142. [Nezavisne agencije] Ustava. Pored toga, podnosilac zahteva tvrdi da su mu odlukama redovnih sudova povređena prava garantovana članom 102. [Opšta načela sudskog sistema] Ustava.
29. Sud smatra da podnosilac zahteva zasniva svoje tvrdnje o povredi prava garantovanih članom 36. [Pravo na privatnost] i članom 49. [Pravo na rad i obavljanje profesije] Ustava tvrdeći da pogrešno tumačenje Zakona o prijavljivanju imovine od strane

redovnih sudova rezultira arbitrarnim odlukama. Sud podseća da se ova tvrdnja odnosi na oblast zakonitosti i kao takva ne spada u jurisdikciju Ustavnog suda i kao posledica toga, ne može da se razmatra od strane Suda.

30. U tom smislu, Sud naglašava da nema zadatak da se bavi greškama u zakonu navodno počinjenim od strane redovnih sudova (zakonitosti), osim i u meri u kojoj su te greške mogle povrediti prava i osnovne slobode zaštićene Ustavom (ustavnost). Sam Sud ne može oceniti zakon koji je doveo redovan sud dotle da usvoji jednu odluku umesto neke druge odluke. U suprotnom, Sud bi delovao kao sud „četvrtog stepena“ što bi rezultiralo u prevazilaženju granica postavljenim u njegovoj jurisdikciji. U stvari, uloga redovnih sudova je da tumače i primenjuju relevantna pravila procesnog i materijalnog prava. (Vidi: slučaj *Garcia Ruiz protiv Španije*, ESLJP, br. 30544/96, 21. januara 1999. godine, stav 28 i slučaj: *Akdivar protiv Turske*, br. 2189/93, ESLJP, presuda od 16. septembra 1996. godine, stav 65; i slučaj: KI70/11, podnosioci zahteva: *Faik Hima Magbule Hima i Bestar Hima*, rešenje o neprihvatljivosti od 16. decembra 2011. godine, KI86/11, podnosilac zahteva: *Milaim Berisha*, rešenje o neprihvatljivosti od 5. aprila 2012. godine, i KI32/16, podnosilac zahteva: Ibrahim Svarča, rešenje o neprihvatljivosti od 16. novembra 2016. godine, stav 38).
31. Sud smatra da zahtev podnosioca ne dokazuje da su redovni sudovi delovali proizvoljno ili nepravilno. Nije dužnost Ustavnog suda da zameni svoju ocenu činjenica ocenom redovnih sudova i, kao opšte pravilo, to je dužnost tih sudova da ocene dokaze koja imaju na raspolaganju. Ustavni sud može samo da razmotriti da li su postupci u redovnim sudovima uopšteno sprovedeni na takav način da je podnosilac zahteva dobio pravično suđenje. (Vidi: slučaj *Edwards protiv Ujedinjenog kraljevstva*, br. 13071/87, izveštaj Evropske komisije o ljudskim pravima 10. jula 1991. godine; i slučaj: KI 32/16, podnosilac zahteva: Ibrahima Svarča, rešenje o neprihvatljivosti od 16 novembar 2016. godine, stav 39, i KI 88/16 podnosilac zahteva: *N.T.SH. „ELING“* od 26. januara 2017. godine, stav 30, kao i KI72/16, podnosilac zahteva: Kosovski ured osiguranja, rešenje o neprihvatljivosti od 16. novembra 2016. godine, stav 30).
32. Sud konstatuje da su, na osnovu činjenica iz ovog predmeta koje proizilaze iz predstavljenih dokumenata i žalbenih tvrdnji podnosioca zahteva, redovni sudovi dali detaljna i jasna obrazloženja za njihovo odlučivanje, uključujući i razloge na osnovu kojih je Vrhovni sud odbio kao neosnovan zahtev za zaštitu zakonitosti presudom [Pml. br. 192/2016] od 3. oktobra 2016. godine, koju podnosilac zahteva osporava pred Sudom.
33. Vrhovni sud je svojom presudom obrazložio da podnosilac u zahtevu za zaštitu zakonitosti nije tvrdio da su osporene presude bile zahvaćene bitnim povredama odredaba krivičnog postupka, koka se utvrđuje zakonom već je tražio samo preispitivanje činjeničnog stanja. Shodno tome, nakon razmatranja tvrdnji podnosioca zahteva, Vrhovni sud je utvrdio „da se ograničava samo na ispitivanje onih povreda zakona na koje se podnosilac zahteva poziva u svom zahtevu, a s obzirom da u konkretnom slučaju nije navedeno, niti obrazloženo koje su zakonske odredbe povređene, zahtev za zaštitu zakonitosti je neosnovan“.
34. Pored toga, Sud u nastavku primećuje da su Osnovni sud presudom [P. br. 3009/14] od 16. jula 2015. godine i Apelacioni sud presudom [PA1. br. 1433/2015] od 18. februara 2016. godine, sveobuhvatno razmotrili pitanje tumačenja Zakona o prijavljivanju imovine i dali detaljna obrazloženja za sve tvrdnje podnosioca zahteva koje su pokrenute pred njima.

35. Što se tiče tvrdnji podnosioca pokrenutim u svom zahtevu, Sud se takođe poziva na presudu [PA1. br. 1433/2015] od 18. februara 2016. godine Apelacionog suda koji je, između ostalog, obrazložio:

“[...] činjenično stanje je pravilno i potpuno utvrđeno, i u tom smislu nijedna činjenica nije ostala pod sumnjom, kako se neopravdano navodi u žalbi optuženog [...] Prvostepeni sud je na sudskom pretresu izveo dokaze saslušanjem svedoka [...] u svojstvu višeg finansijskog službenika pri Fondu osiguranja depozita na Kosovu (rukovodi finansijskama), na osnovu Zakona br. 04/L-050 o prijavljivanju, poreklu i kontroli imovine visokih javnih zvaničnika i prijavljivanju, poreklu i kontroli poklona za sve zvaničnike, uprkos tome što je bio dužan da prijavi imovinu, prihode, poklone, drugu materijalnu korist ili finansijske obaveze u roku od 01.03.2014. do 31.03.2014. godine, odnosno u vremenskom roku za redovno prijavljivanje imovine prema listi visokih zvaničnika FODK-a, sa umišljajem i svestan posledica neprijavljivanja, nije izvršio ovu obavezu”.

36. Shodno tome, Sud zaključuje da su sve argumente podnosioca zahteva, važne za rešenje spora, redovni sudovi razmotrili, da su materijalni i pravni razlozi za odluke koje podnosilac osporava detaljno predstavljeni i da su na osnovu onoga što je gore navedeno postupci pred redovnim sudovima uopšteno bili pravični.
37. Sud, takođe, ističe da samo pominjanje relevantnih članova Ustava, tvrdeći da su oni povređeni bez pružanja daljih objašnjenja o tome kako je došlo do tih povreda, nije dovoljno da se pokrene potkrepljena tvrdnja o ustavnoj povredi. Kada se tvrde takve povrede Ustava, podnosilac zahteva treba da obezbedi obrazloženu tvrdnju i uverljiv argument. (Vidi: slučaj Ustavnog suda KI 136/14, *Abdullah Bajqinca*, rešenje o neprihvatljivosti od 10. februara 2015. godine, stav 33).
38. Sud posebno podseća na činjenicu da podnosilac u svom zahtevu nije pružio relevantne argumente kojima bi se opravdale njegove tvrdnje da je na bilo koji način došlo do povreda ustavnih prava na koje se poziva, osim što je nezadovoljan ishodom postupka. (Vidi: slučaj *Mezotur-Tiszazugi Tarsulat protiv Mađarske*, br. 5503/02, presuda ESLJP od 26. jula 2005. godine).
39. Činjenica da se podnosilac zahteva ne slaže sa ishodom slučaja ne daje mu za pravo da pokrene argumentovan zahtev o ustavnim povredama za koje on tvrdi da su učinjene od strane redovnih sudova. (Vidi: slučaj *Mezotur-Tiszazugi Tarsulat protiv Mađarske*, br. 5503/02, ESLJP, presuda od 26. jula 2005. godine; vidi: slučaj KI 32/16, podnosilac zahteva: *Ibrahim Svarça*, rešenje o neprihvatljivosti od 16. novembra 2016. godine, stav 44 i KI 88/16 podnosilac zahteva: *N.T.SH. "ELING"* od 26. januara 2017. godine, stav 33).
40. Što se tiče tvrdnje podnosioca zahteva o povredi člana 102. [Opšta načela sudskog sistema] i člana 142. [Nezavisne agencije] Ustava, Sud podseća da je opšti princip da članovi Ustava koji direktno ne regulišu ljudska prava i slobode nemaju nezavisan efekat, pošto njihov efekat važi samo za “*uživanje prava i sloboda*” koja se garantuju odredbama Poglavlja II i III Ustava. Shodno tome, ovi članovi samostalno ne mogu da se primenjuju ukoliko činjenice o kojima je reč ne ulaze u područje delovanja jedne ili više tih odredbi članova Ustava koji se tiču “*uživanja ljudskih prava i sloboda*” (vidi: *inter alia*, *E.B. protiv Francuske [VV]*, stav 47, presuda od 22. januara 2008. godine; *Vallianatos i drugi protiv Grčke*, stav 72, presuda ESLJP od 7. septembra 2013. godine; vidi: i KI 67/16, podnosilac zahteva: *Lumturije Voca*, rešenje o neprihvatljivosti od 23. januara 2017. godine, stav 128)

41. Kao zaključak, Sud smatra da podnosilac zahteva nije potkrepio dokazima svoje tvrdnje o povredi osnovnih ljudskih prava i sloboda koje su garantovane Ustavom, jer argumenti koje je izneo ni na jedan način ne ukazuju na to da su mu redovni sudovi uskratili pravo garantovano Ustavom kao što to on tvrdi.
42. Dakle, zahtev je očigledno neosnovan na ustavnim osnovama i treba da se proglasi neprihvatljivim u skladu sa pravilima 36 (1) (d) i 36 (2) (b) i (d) Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova u skladu sa članom 113. Ustava, članom 48. Zakona i pravilo 36 (1) d) i (2) b) i (d) Poslovnika, na sednici održanoj 18. oktobra 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev kao neprihvatljiv;
- II. DA DOSTAVI stranama ovu odluku;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u saglasnosti sa članom 20. stavom 4. Zakona i
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Gresa Caka-Nimani

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI129/16, podnosilac zahteva: “KOSBAU GmBH”, ocena ustavnosti presude E. Rev. br. 21/2016 Vrhovnog suda od 02. juna 2016. godine

KI129/16, rešenje o neprihvatljivosti od 13. novembra 2017. godine, objavljeno 20. decembra 2017. godine

Ključne reči: individualni zahtev, naknada štete, revizija, pravo na imovinu, legitimna očekivanja, zahtev očigledno neosnovan

Osnovni sud u Prištini je doneo presudu [C. br. 411/2012], odbacujući, kao neosnovan, tužbeni zahtev podnosioca protiv opštine Glogovac za dodatne radove koje je izvršio podnosilac za završetak trga opštine Glogovac. Apelacioni sud je po žalbi podnosioca zahteva, presudom [Ae. br. 90/2015] odbio žalbu podnosioca zahteva, kao neosnovanu, i potvrdio u celosti presudu Osnovnog suda. Vrhovni sud je [E. Rev. br. 21/2016] odbio reviziju podnosioca zahteva protiv presude Apelacionog suda, kao neosnovanu.

Podnosilac zahteva je osporio pred Ustavnim sudom presudu Vrhovnog suda [E. Rev. br. 21/2016], kojom su mu navodno povređena prava garantovana članom 46. [Zaštita imovine] Ustava Republike Kosovo u vezi sa članom 1 Protokola 1 (Zaštita imovine) Evropske konvencije o ljudskim pravima. Sud je smatrao da podnosilac zahteva nije potkrepio da okolnosti slučaja daju podnosiocu zahteva „legitimno očekivanje“ zaštićeno prema pravu na imovinu iz člana 46. Ustava u vezi sa članom 1 Protokola 1 Konvencije. Stoga, Sud je proglasio zahtev podnosioca neprihvatljivim u skladu sa članom 113 (1) i (7) Ustava, članom 48. Zakona o Ustavnom sudu i pravilima 36 (1) (d) i 36 (2) (d) Poslovnika.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI129/16

Podnosilac

“KOSBAU GmbH”**Ocena ustavnosti presude E. Rev. br. 21/2016 Vrhovnog suda
od 02. juna 2016. godine****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo “KOSBAU GmbH”, registrovan na Kosovu kao strana kompanija sa kancelarijom u Trsteniku, Glogovac (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), koga zastupa Shaqir Behrami i Visar Morina, advokat i profesor prava.

Osporena odluka

2. Osporena odluka je presuda Vrhovnog suda Kosova [E. Rev. br. 21/2016] od 02. juna 2016. godine, koja je uručena podnosiocu zahteva 22. jula 2016. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti osporene presude, kojom su navodno povređena prava podnosioca zahteva garantovana članom 46. [Zaštita imovine] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) u vezi sa članom 1 Protokola 1 (Zaštita imovine) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: Konvencija)

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na stavovima 1 i 7, člana 113. [[Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članu 47. [Individualni zahtevi] Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika o radu Ustavnog suda (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 11. novembra 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

6. Dana 12. decembra 2016. godine, predsjednica Suda je odlukom br. GJR. KI129/16 imenovala sudiju Gresu Caka-Nimani za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Snezhana Botusharova i Ivan Čukalović.
7. Dana 22. decembra 2016. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva.
8. Istog datuma, Vrhovni sud i opština Glogovac su (u daljem tekstu: Opština) obavešteni o registraciji zahteva i dostavljena im je kopija zahteva.
9. Dana 13. novembra 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

10. Dana 03. novembra 2009. godine, podnosilac zahteva je zaključio ugovor br. 611-09-101-521 (u daljem tekstu: ugovor) sa Opštinom za obnavljanje trga „Fehmi Lladrovci“ u iznosu od 61.718,29 evra.
11. Podnosiocu zahteva je u potpunosti isplaćen novčani iznos naveden u ugovoru. Međutim, nakon što su ispunjeni uslovi predviđeni ugovorom, prema podnosiocu zahteva, na usmen zahtev Opštine, nastavio je sa dodatnim radovima još 90 dana za završetak trga. Nije zaključen dodatan ugovor između podnosioca zahteva i Opštine. Dodatni radovi su izvedeni u iznosu od 135.760,18 evra, kao što je navedeno u račune koje je podnosilac zahteva podneo Opštini. Ovu sumu Opština nikada nije nadoknadila.
12. Dana 10. septembra 2012. godine, podnosilac zahteva je pred Osnovnim sudom u Prištini (u daljem tekstu: Osnovni sud) podneo predlog za izvršenje u vezi sa dugom u ukupnom iznosu od 135.760,18 evra protiv Opštine. Podnosilac zahteva je naveo da *“ukoliko opština podnese njen eventualni prigovor, onda predlaže sudu da [ovaj] predlog smatra kao tužbu.”*
13. Dana 11. septembra 2012. godine, Osnovni sud je doneo odluku, kojom je usvojio predlog podnosioca zahteva za izvršenje. Međutim, u zakonskom roku, Opština je podnela prigovor protiv ovog predloga, sa obrazloženjem da Opština *“nema obavezu prema poveriocu, onako kako je to rečeno u njegovom predlogu za izvršenje, jer sa poveriocem nije imao nikakav potpisani ugovor o vršenju radova”*.
14. Nakon prigovora Opštine, Osnovni sud je ukinuo odluku o usvajanju predloga podnosioca zahteva za izvršenje i odlučio da nastavi ocenu tužbe podnosioca zahteva prema parničnom postupku.
15. Dana 5. januara 2015. godine, Osnovni sud je doneo presudu [C. br. 411/2012], kojom je odbio tužbeni zahtev podnosioca, kao potpuno neosnovan. U presudi Osnovnog suda je, između ostalog, obrazloženo da se prema Zakonu o obligacionim odnosima (u daljem tekstu: ZOO), građevinski radovi moraju obaviti na osnovu prethodnog pisanog ugovora između strana, uslov koji nije bio ispunjen u ovom slučaju.
16. Dana 05. januara 2015. godine, podnosilac zahteva je uložio žalbu na presudu [C. br. 411/2012] Osnovnog suda, tvrdeći povredu odredaba parničnog postupka, pogrešno utvrđivanje činjeničnog stanja i pogrešnu primenu materijalnog prava. Podnosilac zahteva je prvo tvrdio da ugovor između njega i Opštine ne treba da se smatra ako ugovor o izgradnji, već kao ugovor o uslugama za koji nije potrebna pismena saglasnost.

Pored toga, podnosilac zahteva je tvrdio da Opština ne samo da je tražila, već nikad nije prigovorila rad koji je obavio podnosilac zahteva.

17. Dana 14. marta 2016. godine, Apelacioni sud Kosova je (u daljem tekstu: Apelacioni sud) svojom presudom [Ae. br. 90/2015] odbio žalbu podnosioca zahteva, kao neosnovanu, i potvrdio u celosti presudu Osnovnog suda. Apelacioni sud je prilikom razmatranja tvrdnji podnosioca zahteva tvrdio da je, kao specijalizirana organizacija za građevinske radove, podnosilac zahteva trebao da zna da bez pisanog ugovora ili izmene glavnog ugovora nijedan posao nije mogao da se obavi, posebno imajući u vidu to da glavni ugovor jasno definiše da nisu dozvoljeni dodatni radovi koji prelaze ugovoreni iznos.
18. Podnosilac zahteva je podneo reviziju protiv presude [Ae. br. 90/2015] Apelacionog suda u kojem je tvrdio bitne povrede odredaba parničnog postupka i pogrešnu primenu materijalnog prava, podižući iste tvrdnje koje je podigao pred Apelacionim sudom.
19. Dana 2. juna 2016. godine, Vrhovni sud je [E. Rev. br. 21/2016] odbacio reviziju podnosioca zahteva protiv presude Apelacionog suda, kao neosnovanu. Vrhovni sud je, između ostalog, obrazložio da nema pravne osnove da se ostvari pravo na naknadu za radove koje je obavio podnosilac zahteva, pošto dodatni radovi nisu bili ovlašćeni od strane autoriteta za ugovaranje, budući da je to jedini nadležni organi koji daje saglasnosti za dodatne radove.

Navodi podnosioca

20. Podnosilac zahteva tvrdi da mu je Vrhovni sud presudom [E. Rev. br. 21/2016] povredio prava koja su garantovana članom 46. [Zaštita imovine] Ustava u vezi sa članom 1 Protokola 1 (Zaštita imovine) uz Konvenciju.
21. Budući da se odnosi na navodne povrede člana 46. Ustava, podnosilac zahteva smatra da je Opština tražila dodatne radove za završetak trga, dozvoljavajući podnosiocu zahteva da preduzme ozbiljne finansijske investicije *“a pritom nije obezbedila naknadu za izvršene radove”*. Podnosilac zahteva je dodao da tokom 90 dana obavljanja dodatnih radova, Opština ga nikada nije obavestila *“bilo kojom radnjom ili dokumentom da je za ovaj dodatni posao na trgu morao da se zaključi poseban ugovor”*. Naprotiv, Opština je dozvolila i nadgledala radove koje je izvodio podnosilac zahteva.
22. Pored toga, podnosilac zahteva smatra da Opština, kao javni autoritet, ima pozitivne obaveze da zaštiti prava imovine pojedinaca, uključujući i podnosioca zahteva. Odsustvo bilo koje radnje Opštine da obavesti i spreči podnosioca zahteva da uloži investicije na trgu Opštine, prema podnosiocu zahteva, predstavlja povredu člana 46. Ustava u vezi sa članom 1 Protokola 1 konvencije. U odnosu na pozitivnu obavezu države da štiti imovinu pojedinaca, podnosilac zahteva se poziva na slučaj *Zolatas protiv Grčke* Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLjP).
23. Iako ne tvrdi posebno povredu člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava, podnosilac zahteva dalje smatra da redovni sudovi nisu uspeali da reše njegove tvrdnje o povredi člana 46. Ustava, pogotovo jer se odnosi na pozitivne obaveze javnog autoriteta da zaštiti imovinskih prava.
24. Pored toga, podnosilac zahteva tvrdi da u sličnom slučaju [presuda E. Rev. 35/2013 od 9. decembra 2013. godine], Vrhovni sud je pri odlučivanju o nadoknadi duga u ime dodatnih radova za regulisanje kanizacionog sistema u jednom od sela u Prištini obavezao Vladu Kosova da plati dodatne radove koje je izvršio D.H., zbog činjenice da „računi koje je poslao tužilac nisu osporeni”.

25. Na kraju, podnosilac zahteva traži od Ustavnog suda da usvoji zahtev, kao prihvatljiv, i da proglasi povredu člana 46. [Zaštita imovine] u vezi sa članom 1, Protokolom 1 (Zaštita imovine) uz Konvenciju i poništiti presudu [Rev. 21/2016] Vrhovnog suda, vraćajući slučaj na ponovno suđenje.

Prihvatljivost zahteva

26. Sud prvo ispituje da li je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti propisane u Ustavu, utvrđene u Zakonu i dalje predviđene u Poslovniku.
27. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.”

28. U nastavku, Sud takođe ispituje da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti kao što je dalje navedeno u Zakonu i Poslovniku. S tim u vezi, Sud se prvo poziva na član 48. [Tačnost podneska] i 49. [Rokovi] Zakona, koji predviđaju:

Član 48 Tačnost podneska

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.”

Član 49 Rokovi

“Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku.”

29. Što se tiče ispunjenja ovih uslova, Sud primećuje da je podnosilac zahteva ovlašćena strana, koja osporava akt javnog organa, naime, presudu Vrhovnog suda [E. Rev. br. 21/2016] od 02. juna 2016. godine, nakon iscrpljivanja svih pravnih sredstava predviđenih zakonom. Podnosilac zahteva je jasno naglasio prava garantovana Ustavom i Konvencijom koja su navodno povređena, u skladu sa članom 48. Zakona i podneo je zahtev u zakonskom roku od 4 (četiri) meseca koji je predviđen članom 49. Zakona.
30. Pored toga, Sud mora ispitati da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti predviđene u pravilu 36 [Kriterijim prihvatljivosti] Poslovnika. Pravilo 36 (1) Poslovnika propisuje uslove pod kojima Sud može razmotriti zahtev, uključujući i uslov da taj zahtev nije očigledno neosnovan. Prema pravilu 36 (2), zahtev je očigledno neosnovan kada se uveri:

*“(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:
[...]*

(d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.

(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:

(b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju ustavnih prava.

(d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepio svoju tvrdnju;”

31. S tim u vezi, Sud podseća da podnosilac zahteva osporava presudu Vrhovnog suda [E. Rev. br. 21/2016] od 02. juna 2016. godine, tvrdeći da i) Vrhovni sud nije razmotrio njegov zahtev za isplatu dodatnih radova izvedenih na trgu u svetlu prava na imovinu kao što je garantovano Ustavom; ii) Opština je, kao javni autoritet, na osnovu Ustava, Konvencije i sudske prakse ESLJP, ima pozitivnu obavezu da spreči podnosioca zahteva da preduzme investicije, koje po mišljenju Opštine nisu imale pravnu osnovu, i iii) Vrhovni sud je u slučaju koji je sličan slučaju podnosioca zahteva drugačije odlučio, a time i pokrenuo pitanje prava na pravično i nepristrasno suđenje prema članu 31. Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Konvencije.

Što se tiče navodne povrede prava na zaštitu imovine

32. Sud prvo podseća na sadržaj člana 46. Ustava i člana 1 Protokola br. 1 uz Konvenciju:

Član 46 [Zaštita imovine] Ustava:

“1. Garantuje se pravo na imovinu.

2. Korišćenje imovine je regulisano zakonom, u skladu sa javnim interesom.

*3. Niko se ne može arbitrarno lišiti lične imovine. Republika Kosovo ili javne vlasti Republike Kosovo mogu izvršiti eksproprijaciju imovine ako je ista u skladu sa zakonom, ako je neophodna ili adekvatna za postizanje javnih ciljeva ili podržavanje javnog interesa, a za koju se vrši neposredna adekvatna kompenzacija licu ili licima, imovina kojih se eksproriše.
[...]*

Član 1 [Zaštita imovine] Protokola br. 1 uz Konvenciju:

- 1. Svako fizičko i pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uslovima predviđenim zakonom i opštim načelima međunarodnog prava.*
- 2. Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utiču na pravo države da primenjuje zakone koje smatra potrebnim da bi regulisala korišćenje imovine u skladu s opštim interesima ili da bi obezbedila naplatu poreza ili drugih dažbina ili kazni.”*

33. Sadržaj člana 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju i njegova primena je tumačena od strane ESLJP kroz njegovu sudsku praksu, a Sud je na osnovu člana 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava obavezan da tumači ljudska prava i slobode garantovane Ustavom u skladu sa sudskom praksom ESLJP. Shodno tome, što se tiče tumačenja tvrdnji o povredi člana 46. Ustava u vezi sa članom 1 Protokola br. 1 uz Konvenciju, Sud će se pozvati na sudsku praksu ESLJP.

34. Što se tiče prava koja su garantovana i zaštićena članom 46. Ustava, Sud prvo primećuje da pravo na imovinu iz stava 1, člana 46. Ustava garantuje pravo da poseduje imovinu; stav 2, člana 46. Ustava definiše način korišćenja imovine, jasno navodeći da je korišćenje regulisano zakonom i u skladu sa javnim interesom i, stav 3 garantuje da niko ne može biti lišen imovine na proizvoljan način, dok istovremeno određuje uslove pod kojima se imovina može eksproprisati. (vidi: *mutatis mutandis*, slučaj KI50/16, podnosilac zahteva: *Veli Berisha i drugi*, rešenje o neprihvatljivosti od 10. marta 2017. godine, par.31).
35. Što se tiče prava koja su garantovana i zaštićena članom 1 Protokola 1 uz Konvenciju, Sud primećuje da je ESLJP utvrdio da pravo na imovinu čine tri različita pravila. Prvo pravilo, koje je opšte prirode, predviđa princip neometanog uživanja svoje imovine; to je navedeno u prvoj rečenici prvog stava. Drugo pravilo obuhvata lišavanje imovine i podređuje ga određenim uslovima; ovo se pojavljuje u drugoj rečenici istog stava. Treće pravilo priznaje da države imaju pravo, između ostalog, da kontrolišu korišćenje imovine u skladu sa opštim interesom, primenom takvih zakona koje smatraju neophodnim za svrhu; ovo se nalazi u drugom stavu. (Vidi: *mutatis mutandis*, presuda ESLJP od 23. septembra 1982. godine, *Sporrong i Lonnrot protiv Švedske*, br. 7151/75, 7152/75, stav 61).
36. Međutim, tri pravila nisu „različita“ u smislu da su nepovezana. Druga i treća pravila se bave posebnim slučajevima uplitanja u pravo na mirno uživanje imovine i stoga se trebaju tumačiti u svetlu opšteg principa koji je predstavljen u prvom pravilu. (Vidi: *mutatis mutandis*, presuda ESLJP od 21. februara 1986. godine, *James i drugi protiv Ujedinjenog kraljevstva*, br. 8793/79, stav 37).
37. Pored toga, pojam „imovine“ i „legitimna očekivanja“ ima centralno mesto u tumačenju imovinskih prava garantovana Konvencijom i dodatno razvijena sudskom praksom ESLJP.
38. Što se tiče prvog, ESLJP je dosledno smatrao da pojam „*imovina*“ u smislu člana 1 Protokola br. 1 uz Konvenciju ima autonomno značenje koje nije ograničeno na vlasništvo nad materijalnim dobrima i da je nezavisno od formalne klasifikacije u domaćem pravu: neka druga prava i interesi koji čine sredstva takođe se mogu smatrati „imovinskim pravima“, a time i „imovinom“. (Vidi: presudu ESLJP od 13. decembra 2016. godine, *Bélané Nagy protiv Mađarske*, br. 53080/13, stavovi 73 i 75; presuda ESLJP od 22. juna 2004. godine, *Broniowski protiv Poljske*, br. 31443/96, stav 129).
39. S druge strane, „legitimna očekivanja mogu dovesti do imovine“. Iako se član 1 Protokola br. 1 odnosi samo na postojeću imovinu osobe i ne stvara pravo sticanja imovine, u određenim okolnostima „legitimno očekivanje“ dobijanja imovine može uživati i zaštitu člana 1 Protokola br. 1. (Vidi: presudu ESLJP od 13. decembra 2016. godine, *Bélané Nagy protiv Mađarske*, br. 53080/13, stavovi 73 i 75; presuda ESLJP od 22. juna 2004. godine, *Broniowski protiv Poljske*, br. 31443/96, stav 129).
40. Sud, međutim, podseća da ESLJP takođe smatra da: „legitimno očekivanje“ mora biti prirode konkretnije od pune nade i zasnovano na zakonskoj odredbi ili pravnom aktu kao što je sudska odluka. (Vidi: presudu ESLJP od 13. decembra 2016. godine, *Bélané Nagy protiv Mađarske*, br. 53080/13, stav 75). Ne može se reći da nema „legitimnih očekivanja“ kada postoji spor oko tačnog tumačenja i primene domaćeg zakona, a podnesci podnosioca zahteva se naknadno odbijaju od strane nacionalnih sudova. (Vidi: presudu ESLJP od 13. decembra 2016. godine, *Bélané Nagy protiv Mađarske*, br. 53080/13, stav 75.).

41. U ovom slučaju, tvrdnja podnosioca zahteva spada u prvo pravilo utvrđeno u prvoj rečenici prvog stava člana 1 Protokola br. 1 uz Konvenciju - mirno uživanje imovine. Ova garancija takođe, prema sudskoj praksi ESLJP, podrazumeva pozitivne obaveze države da štiti imovinu na koju se podnosilac zahteva poziva i tvrdi povredu imovinskih prava u svom slučaju.
42. Sud podseća da ESLJP u tom smislu smatra da *“Pravo i efikasno ostvarivanje prava zaštićenih ovom odredbom ne samo da zavisi od obaveze države da se ne meša, već može sticati pozitivne mere zaštite, naročito tamo gde postoji direktna veza između mera koje podnosilac zahteva legitimno očekuje od vlasti i njegovo efikasno uživanje svoje imovine”*. (Vidi: presudu ESLJP od 30. novembra 2004. godine, *Oneryildiz protiv Turske*, br. 48039/99, stav 134).
43. Međutim, pri utvrđivanju da li se koncept pozitivnih obaveza, preventivnih ili korektivnih, da bi se zaštitilo mirno uživanje imovine, primenjuje u okolnostima podnosioca zahteva, prvo, pitanje koje treba ispitati u ovom slučaju je da li su okolnosti slučaja, u celini, dodelile podnosiocu zahteva titulu u suštinskom interesu zaštićenim članom 46. Ustava i članom 1 Protokola br. 1. (Vidi: *mutatis mutandis*, presudu ESLJP od 22. juna 2004. godine, *Broniowski protiv Poljske*, br. 31443/96, stav 129).
44. Sud podseća da dok „legitimna očekivanja mogu dovesti do imovine“, „legitimno očekivanje“ mora biti konkretne prirode, zasnovano na zakonskoj odredbi ili sudskoj odluci i ne može se pojaviti tamo gde postoji spor oko pravilnog tumačenja ili primene domaćeg zakona.
45. U tom smislu, Sud podseća da podnosilac zahteva nije uspeo da obezbedi pismeni ugovor ili izmeni postojeći ugovor za obavljanje dodatnih radova na trgu za koje tvrdi da ih je tražila Opština, kako to zahteva ZOO. Sud takođe podseća da su tvrdnje podnosioca zahteva odbijene od strane redovnih sudova, odnosno od Osnovnog suda, Apelacionog suda i Vrhovnog suda.
46. Sud podseća da je Osnovni sud [odluka C. br. 411/2012] zasnovao svoju odluku, između ostalog, na razlozima da nije bilo *“prethodne pismene saglasnosti od strane [Opštine], ili aneks ugovora u vezi sa vršenjem ovih radova”* kako to zahteva važeći zakon.
47. Osnovni sud je takođe rešio argumente podnosioca zahteva da se radovi nisu smatrali kao ugovor o izgradnji, već je trebalo da se smatraju kao ugovor o uslugama. Osnovni sud je u odgovoru na ovu tvrdnju obrazložio:

“na osnovu odredbe člana 630. ZOO, ovo je ugovor o izgradnji kao takav je predviđen u opisu posla koji je naveden u opštim uslovima ugovora od 03.11.2009. godine, stoga u ovom slučaju se ne bavimo ugovorom o uslugama kao što tvrdi podnosilac zahteva u pismenoj završnoj reči.”
48. Sud primećuje da je obrazloženje usvojeno od strane Osnovnog suda potvrđeno od strane Apelacionog suda koji je, između ostalog, obrazložio:

“[Podnosilac zahteva], kao izvršilac radova je specijalizovana organizacija za ugovaranje građevinskih radova, i kao takva znala je, odnosno trebalo je da zna, da bez saglasnosti, aneksa ugovora ne može da se izvrši nijedan posao koji nije predviđen ugovorom. Čak, [podnosilac zahteva] je znao ovu činjenicu pošto u [glavnom] ugovoru, u članu 2.2, članu 21 i članu 28.4 ugovora je jasno određeno da se ne dopuštaju dodatni radovi koji prevazilaze ugovorenu cenu.”
49. Sud takođe ponavlja da je Vrhovni sud, između ostalog, zaključio:

“dodatni radovi nisu ovlašćeni od strane ugovornog organa, kao jedinog nadležnog organa za donošenje saglasnosti o dodatnim radovima ili putem donošenja saglasnosti od strane [Agencija za javne nabavke] o sklapanju ugovora, putem ugovorenog postupka, u ovom slučaju [podnosilac zahteva] nema zakonski osnov da ostvari naknadu za dodatne radove, tako da su dva predašnja suda pravično ocenila”.

50. S tim u vezi, Sud smatra da su zaključci Osnovnog suda, Apelacionog suda i Vrhovnog suda postignuti nakon detaljnog ispitivanja svih argumenata koje je podneo podnosilac zahteva. Na taj način, podnosiocu zahteva je data mogućnost da u svim fazama postupka izloži argumente i dokaze koje je smatrao relevantnim za svoj slučaj.
51. Svi argumenti podnosioca zahteva, koji su bili relevantni za rešavanje spora, su saslušani i pravilno pregledani od strane sudova, a Sud zaključuje da su postupci pred redovnim sudovima, gledano u celosti, bili pravični. (Vidi: *mutatis mutandis*, presudu ESLJP od 21. januara 1999. godine, *Garcia Ruiz protiv Španije*, br. 30544/96, stavovi 29 i 30).
52. Imajući u vidu sve gore navedeno i u okolnostima slučaja u celini, Sud primećuje da podnosilac zahteva nije potkrepio da okolnosti slučaja daju podnosiocu zahteva „legitimno očekivanje“ zaštićeno prema pravu na imovinu iz člana 46. Ustava u vezi sa članom 1 Protokola 1 uz Konvenciju. Sudska praksa ESLJP jasno navodi da „legitimno očekivanje“ ne može nastati kada postoji spor oko tačnog tumačenja i primene domaćeg zakona, a potom su podnesci podnosioca zahteva odbijeni od strane nacionalnih sudova. (Vidi: presudu ESLJP od 13. decembra 2016. godine, *Bélané Nagy protiv Mađarske*, br. 53080/13, stav 75).
53. Sud takođe podseća da podnosilac zahteva, oslanjajući se na presudu ESLJP *Zolotas protiv Grčke* (br. 2), tvrdi da država ima pozitivnu obavezu da zaštiti pravo na imovinu građana, pa bi bilo legitimno za podnosioca zahteva u ovom slučaju da očekuje da bude obavešten ili sprečen od strane Opštine da nastavi sa investiranjem što je dovelo u opasnost njegov finansijski interes. Podnosilac zahteva smatra da bi blagovremeno obavještenje o ovoj situaciji od strane Opštine kao javnog autoriteta dovelo do radnji podnosioca zahteva koje bi osigurale da će posao biti izvršen u skladu sa zakonom i stoga bi mogao očuvati i zaštititi svoje pravo na imovinu.
54. U tom smislu, Sud primećuje da je u gore navedenoj presudi (*Zolotas protiv Grčke* (br. 2) ESLJP utvrdio: *“Država ima pozitivnu obavezu da zaštiti građane i zahteva da banke, s obzirom na potencijalno štetne posledice perioda ograničenja, trebaju obavestiti vlasnike neaktivnih računa kada je rok ograničenja istekao i time im daju mogućnost da zaustave period ograničenja koji teče, na primer obavljanjem transakcije na računu.”* Shodno tome, ne obaveštavajući vlasnike računa o periodu ograničenja, banka *“je postavila vlasnike računa, posebno kada su obični građani bezobzirni u građanskom ili bankarskom pravu, u nepovoljan položaj vis-à-vis na banku ili čak državu”*. (Vidi: presudu ESLJP 29. januara 2013. godine, *Zolotas protiv Grčke* (br. 2), predstavka br. 66610/09, stav 53).
55. Međutim, u nedostatku uspostavljanja „legitimnog očekivanja“, Sud takođe primećuje da se okolnosti slučaja podnosioca zahteva razlikuju od okolnosti u slučaju *Zolotas protiv Grčke* (br. 2), jer, kao što je to navedeno između ostalog, od strane Apelacionog suda, podnosilac zahteva je specijalizovana organizacija za ugovaranje građevinskih radova i kao takva je bila u poziciji da zna da bez pismenog ugovora ili aneksa postojećeg ugovora ne može izvršiti dodatne radove u skladu sa važećim zakonima. Dakle, bez

prejudiciranja da li su radnje Opšštine bile prikladne, ova tvrdnja podnosioca zahteva nije osnovana.

Što se tiče tvrdnji podnosioca zahteva u vezi sa pravom na pravično i nepristrasno suđenje

56. Sud podseća da podnosilac zahteva tvrdi da je Vrhovni sud u slučaju koji je sličan slučaju podnosioca zahteva drugačije odlučio i time pokrenuo pitanja prava na pravično i nepristrasno suđenje prema članu 31. Ustava u vezi sa članom 6. Konvencije.
57. U tom smislu, Sud se poziva na sudsku praksu ESLJP, koji, između ostalog, naglašava: *“[...] osim u slučaju očigledne arbitrarnosti, nije uloga Suda da dovodi u pitanje tumačenje domaćeg zakona od strane nacionalnih sudova”*. (Vidi: na primer, *Adamsons protiv Letonije*, br. 3669/03, stav 118, od 24. juna 2008. godine). *Slično tome, na ovu temu, nije u principu njegova funkcija da upoređuje različite odluke domaćih sudova, čak ni ako se radi o očigledno sličnim postupcima; Sud mora da poštuje nezavisnost tih sudova [...]”*. (Presuda ESLJP od 20. oktobra 2011. godine, *Nejdet Şahin i Perihan Şahin protiv Turske*, br. 13279/05, stav 50).
58. Sud primećuje da se podnosilac zahteva posebno poziva na presudu Vrhovnog suda [Rev. br. 35/2013 od 9. decembra 2013. godine] podnetu Sudu, kojom je Vrhovni sud odbacio, kao neosnovanu, reviziju protiv presude Apelacionog suda kojom su usvojeni zaključci Osnovnog suda da obaveže državnu instituciju da plati dodatne radove koje je izveo izvođač radova koji nisu bili predviđeni u početnom ugovoru.
59. Što se tiče potraživanja podnosioca zahteva, Sud se ponovo poziva na sudsku praksu ESLJP, koji je priznao da se *„Određeni stepen razlike u pravnim tumačenjima [od strane sudova] može prihvatiti kao inherentno svojstvo svakog sudskog sistema [...]”*. Međutim, kada viši sud ne pronađe rešenje protivrečnih odluka bez bilo kakvog validnog razloga, postaje izvor pravne nesigurnosti. (Vidi: slučajve ESLJP, *Beian protiv Rumunije*, predstavka br. 30658/05, presuda od 6. marta 2008. godine, stav 39 i *Tomić i drugi protiv Crne Gore*, predstavke br. 18650/09, 18676/09, 18679/09, 38855/09, 38859/09, 38883/09, 39589/09, 39592/09, 65365/09 i 7316/10, presuda od 17. aprila 2012. godine, stav 53).
60. Međutim, ESLJP je u svojoj sudskoj praksi uspostavio kriterijum za ocenu uslova u kojima su kontradiktorne odluke sudova poslednjeg stepena u suprotnosti sa pravom na pravično suđenje, odnosno mora se utvrditi da li postoje značajne razlike u sudskoj praksi, da li domaći zakon predviđa mehanizam za prevazilaženje tih nedoslednosti, da li je taj mehanizam primenjen i, ako jeste, u kojoj meri. (Vidi: *mutatis mutandis*, slučaj ESLJP *Iordana Iordanov i drugi protiv Bugarske*, predstavka br. 23530/02, presuda od 2. oktobra 2009. godine, stavovi 49-52).
61. U ovom slučaju, Sud nalazi da se podnosilac zahteva pozvao i podneo samo jednu presudu Vrhovnog suda [Rev. br. 35/2013 od 9. decembra 2013. godine], za koju podnosilac zahteva tvrdi da je u sličnim činjeničnim okolnostima različito tumačio materijalno pravo.
62. Međutim, u svetlu sudske prakse ESLJP, Sud smatra da nije moguće utvrditi postojanje dubokih i dugotrajnih razlika u sudskoj praksi Vrhovnog suda koje ugrožavaju princip pravne sigurnosti pozivajući se samo na jednu presudu Vrhovnog suda donetu pre skoro 4 (četiri) godine.
63. Pored toga, Sud primećuje da podnosilac zahteva nije objasnio i argumentovao kako je njegov slučaj sličan sa drugim slučajem o kojem je odlučio Vrhovni sud, na koji se

pozivao podnosilac zahteva. Podnosilac zahteva je samo zaključio da je Vrhovni sud obavezao Vladu "da isplati iznos duga na ime dodatnih radova za uređivanje kanalizacije, jer je Komisija tužene konstatovala da su radovi izvršeni i zbog činjenice da računi koje je poslao tužilac nisu osporeni".

64. Prema tome, Sud smatra da podnosilac zahteva nije podneo dokaze niti je potkrepio svoje tvrdnje o povredi svojih prava na pravično i nepristrasno suđenje ili jednakosti pred zakonom. Kada se tvrde takve ustavne povrede, podnosilac zahteva treba da pruži dobro obrazloženo opravdanje i uverljive argumente. (Vidi: slučaj Ustavnog suda, KI45/15, *Elizabeta Arifi*, rešenje o prihvatljivosti od 7. aprila 2016. godine, stav 49).
65. Pored toga, Sud smatra da podnosilac zahteva nije uspeo da pokaže i dokaže da su postupci pred Vrhovnim sudom bili nepravilni i proizvoljni ili da su njegova prava i slobode zaštićene Ustavom povređene navodnim pogrešnim tumačenjem odgovarajućeg zakona. Sud ponavlja da je tumačenje zakona pitanje samo za redovne sudove i pitanje je zakonitosti. Nijedno ustavno pitanje nije bilo potkrepljeno od strane podnosioca zahteva. (Vidi: slučaj Ustavnog suda KI63/16, podnosilac zahteva: *Astrit Pira*, rešenje o neprihvatljivosti od 8. avgusta 2016. godine, stav 44. Vidi: i slučaj KI150/15; KI161/15; KI162/15; KI14/16; KI19/16; KI60/16 i KI64/16, podnosioci zahteva: *Arben Gjukaj, Hysni Hoxha, Driton Pruthi, Milazim Lushtaku, Esat Tahiri, Azem Duraku i Sami Lushtaku*, rešenje o neprihvatljivosti od 15. novembra 2016. godine, stav 62).
66. S tim u vezi, Sud naglašava da nije njegov zadatak da se bavi greškama u zakonu koje su navodno počinili redovni sudovi (zakonitost), osim i u meri u kojoj su mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost). Ne može sam oceniti taj zakon koji je doveo dotle redovni sud da donose jednu umesto druge odluke. Da je bilo drugačije, Sud bi postupio kao „sud četvrtog stepena“, što bi dovelo do prekoračenja ograničenja koja su predviđena za njegovu nadležnost. U stvari, uloga je redovnih sudova da tumače i primenjuju relevantna pravila procesnog i materijalnog prava. (vidi: slučaj od 21. januara 1999. godine, *Garcia Ruiz protiv Španije*, br. 30544/96, stav 28, vidi: takođe, slučaj KI70/11, podnosilac zahteva: *Faik Hima, Magbule Hima i Bestar Hima*, rešenje o neprihvatljivosti od 16. decembra 2011. godine).
67. Sud primećuje da se podnosilac zahteva ne slaže sa zaključcima odluke redovnih sudova. Međutim, sama činjenica da podnosilac zahteva nije zadovoljan ishodom odluka redovnih sudova ne daje mu za pravo da pokrene tvrdnju o povredi člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] koje je garantovano Ustavom. (Vidi: *mutatis mutandis*, slučaj ESLJ, P *Mezotur Tiszazugi Tarsulat protiv Mađarske*, br. 5503/02, presuda od 26. jula 2005. godine).
68. Dakle, Sud smatra da uslovi prihvatljivosti propisani u Poslovniku nisu ispunjeni, jer se zahtev mora smatrati kao očigledno neosnovan pošto iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o povredi ustavnih prava i podnosilac zahteva ne potkrepljuje u dovoljnoj meri svoju tvrdnju.
69. Shodno tome, zahtev je očigledno neosnovan na ustavnim osnovama i treba da se proglasi neprihvatljivim kao što je propisano u članu 113.7 Ustava, utvrđeno u članu 48. Zakona i dalje predviđeno u pravilu 36 (1) (d) i (2) (b) Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova, u skladu sa članom 113 (7) Ustava, članom 48. Zakona i pravilom 36 (1)(d) i (2)(b) Poslovnika o radu, na sednici održanoj 13. novembra 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Gresa Caka-Nimani

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI 108/17, Podnosilac: Elektromotorri SH.A, zahtev za ocenu ustavnosti odluke Ac. br. 1275/2016 Apelacionog suda Republike Kosovo od 7. aprila 2017. godine

KI 108/17, rešenje o neprihvatljivosti doneto 23. oktobra 2017. godine i objavljeno 20. decembra 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, neblagovremen zahtev*

Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti osporene odluke, kojom je odbijena žalba podnosioca u vezi sa njegovim zahtevom za poništenje izvršnog postupka protiv njegove kompanije.

Podnosilac je naveo povrede njegovih prava garantovanih članom 46. [Zaštita imovine] Ustava Republike Kosovo.

Ustavni sud je proglasio zahtev neprihvatljivim jer je podnosilac podneo svoj zahtev van roka utvrđenog Zakonom i Poslovníkom, podsećajući ga da je cilj zakonskog roka od 4 (četiri) meseca da se promoviše pravna sigurnost, osiguravajući da se slučajevi koji se odnose na ustavna pitanja razmatraju u razumnom roku i da prethodne odluke ne mogu biti stalno otvorene za osporavanje.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI108/17

Podnosilac

Elektromotorri SH.A**Ocena ustavnosti odluke Ac. br. 1275/2016 Apelacionog suda Republike Kosovo
od 7. aprila 2017. godine****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërzhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Podnosilac zahteva je Elektromotorri SH.A sa sedištem u Đakovici (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), koga zastupa g. Idriz Daci, advokat iz Đakovice.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava odluku (Ac. br. 1275/2016 od 7. aprila 2017. godine) Apelacionog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Apelacioni sud).
3. Osporena odluka je uručena podnosiocu zahteva 28. aprila 2017. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti osporene odluke, kojom je odbijena žalba podnosioca zahteva u vezi sa zahtevom za poništenje izvršenog postupka protiv njegove kompanije.
5. Podnosilac zahteva tvrdi da je osporenim odlukom Apelacioni sud povredio njegovo "pravo na zaštitu imovine".

Pravni osnov

6. Zahtev je zasnovan na članovima 21 (4) i 113 (7) Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 56 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

7. Dana 8. septembra 2017. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
8. Dana 11. septembra 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Snezhanu Botusharovu za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Arta Rama-Hajrizi i Gresa Caka-Nimani.
9. Dana 18. septembra 2017. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Apelacionom sudu.
10. Dana 23. oktobra 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

11. Nakon završetka redovnog sudskog postupka po meritumu slučaja, podnosilac zahteva je bio obavezan da isplati određeni iznos novca poveriocu. Izdat je nalog za izvršenje koji je potom podnosilac zahteva osporio pred Osnovnim sudom u Đakovici.
12. Dana 13. januara 2016. godine, Osnovni sud u Đakovici je (odluka PPP. br. 176/15) odbacio prigovor podnosioca zahteva na izvršenje, jer je podnet van roka.
13. Podnosilac zahteva je izjavio žalbu pred Apelacionim sudom na gore navedenu odluku.
14. Dana 7. aprila 2017. godine, Apelacioni sud je (odluka Ac. br. 1275/2016 od 7. aprila 2017. godine) odbacio žalbu podnosioca zahteva izjavljenu na odluku Osnovnog suda u Đakovici sa sledećim obrazloženjem:

“Apelacioni sud je našao da je [...] prigovor [podnosioca zahteva] izjavljen posle isteka zakonskog roka od 7 dana i da je prvostepeni sud [Osnovni sud u Đakovici] pravilno odbacio prigovor kao neblagovremen [...]”.

Navodi podnosioca

15. Podnosilac zahteva tvrdi da mu je Apelacioni sud povredio pravo koje je garantovano članom 46. [Zaštita imovine] Ustava, time što nije usvojio njegovu žalbu izjavljenu na odluku Osnovnog suda u Đakovici.
16. Shodno tome, podnosilac zahteva je tražio od Suda da poništi osporenu odluku i vrati stvar Osnovnom sudu u Đakovici na ponovno suđenje.

Prihvatljivost zahteva

17. Sud prvo ispituje da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti propisane u Ustavu i dalje utvrđene u Zakonu i Poslovniku.
18. U tom smislu, Sud se poziva na član 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuje:

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.”

19. Pored toga, Sud se poziva na član 49. Zakona, koji propisuje:

„Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku. [...]“

20. Sud uzima u obzir i pravilo 36 (1) (c) Poslovnika:

“(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:

[...]

(c) samo ako je zahtev podnet u roku od četiri meseca od dana kada je odluka o poslednjem delotvornom pravnom sredstvu dostavljena podnosiocu zahteva [...].”

21. Na osnovu spisa predmeta, Sud primećuje da je podnosilac podneo zahtev 8. septembra 2017. godine, dok mu je osporena odluka (Ac. br. 1275/2016 od 7. aprila 2017. godine) Apelacionog suda uručena 28. aprila 2017. godine.
22. Ove činjenice pokazuju da je podnosilac podneo svoj zahtev Sudu nakon isteka zakonskog roka od četiri meseca, kao što zahtevaju uslovi prihvatljivosti propisani u članu 49. Zakona i pravilu 36 (1) (c) Poslovnika.
23. Sud podseća da je cilj zakonskog roka od četiri meseca da se promoviše pravna sigurnost, osiguravajući da se slučajevi koji pokreću pitanja u skladu sa Ustavom razmatraju u razumnom roku i da prethodne odluke nisu stalno otvorene za osporavanje (vidi: slučajeve Evropskog suda ljudska prava: *Sabri Güneş protiv Turske*, br. 27396/06, ESLJP, presuda od 29. juna 2012. godine, *Idalov protiv Rusije* br. 5826/03, ESLJP, presuda od 22. maja 2012. godine, *O'LOUGHLIN i drugi protiv Ujedinjenog kraljevstva* br. 23274/04, ESLJP, odluka od 25. avgusta 2005. godine, vidi i slučajeve Ustavnog suda: slučaj br. KI175/14, *Sylejman Daut Dibra*, rešenje o neprihvatljivosti od 25. marta 2015. godine, slučaj br. KI102 /14, *Arben Ademi*, rešenje o neprihvatljivosti od 22. januara 2015. godine).
24. Iz gore navedenih razloga, Sud zaključuje da je zahtev podnet van roka i treba da se proglasi neprihvatljivim u skladu sa članom 49. Zakona i pravilom 36 (1) (c) Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

U skladu sa članovima 113.1 i 113.7 Ustava, članom 49. Zakona i pravilom 36 (1) (c) Poslovnika, 23 oktobra 2017. godine jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI OVU odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20 (4) Zakona;
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Snezhana Botusharova

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI 101/17 podnosilac zahteva: Nesim Cena, ocena ustavnosti presude AC-I-14-0030 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 27. jula 2017. godine

KI101/17 rešenje o neprihvatljivosti, usvojeno 23. oktobra 2017. godine, objavljeno 20. decembra 2017. godine

Ključne reči: individualni zahtev, imovinska prava, zahtev očigledno neosnovan

Podnosilac nije u zahtevu konkretno naveo koja su mu ustavna prava i slobode povređena osporenim presudom Žalbenog veća.

Sud primećuje da se u sustini podnosilac žali na pravičnost sudskog postupka koji se odnosi na odbijanje njegove žalbe vezano za imovinski zahtev koji je on podneo Komisiji za likvidaciju DP „Silosi”.

Sud nalazi da navodi podnosioca o pogrešnoj primeni i nedoslednoj interpretaciji relevantnih zakonskih odredbi, koje su, navodno, počinili, Specijalno veće i Žalbeno veće, pokreću pitanja koja spadaju u delokrug redovnih sudova (zakonitost), a ne u domen Ustavnog suda (ustavnost).

Sud smatra da podnosilac zahteva nije potkrepio svoje tvrdnje niti je podneo bilo koji *prima facie* dokaz koji ukazuje na povredu prava garantovanih Ustavom i EKLJP-om.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI101/17

Podnosilac

Nesim Cena

**Ocena ustavnosti presude AC-I-14-0030 Žalbenog veća Posebne komore
Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za
privatizaciju od 27. jula 2017. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërzhaliu-Krasniqi, sudija
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Nesim Cena iz Orahovca (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), koga zastupa Ismet Kërçagu advokat iz Orahovca.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava presudu AC-I-14-0030 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: Žalbena veće) od 27. jula 2017. godine.

Predmetna stvar

3. Podnosilac nije u zahtevu konkretno naveo koja su mu ustavna prava i slobode povređena osporenim presudom Žalbenog veća.

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29. Poslovnika o radu Ustavnog suda (u daljem tekstu: Poslovnik o radu).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 21. avgusta 2017. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

6. Dana 22. avgusta 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Snezhanu Botusharovu za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Arta Rama-Hajrizi i Gresa Caka-Nimani.
7. Dana 28. avgusta 2017. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i kopiju zahteva poslao Žalbenom veću.
8. Dana 23. oktobra 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo Sudu preporuku o neprihvatljivosti.

Pregled činjenica

9. Podnosilac zahteva je imao zasnovan radni odnos u Društvenom preduzeću „Silosi“ (u daljem tekstu: DP „Silosi“).
10. Dana 19. novembra 1991. godine, menadžment DP „Silosi“ doneo je odluku br. 278, kojom je podnosiocu prekinuo radni odnos.
11. Dana 16. novembra 2005. godine, Odbor direktora Kosovske agencije za privatizaciju (u daljem tekstu: Odbor direktora KAP) je doneo odluku da se 17. novembra 2005. godine počne sa postupkom likvidacije DP „Silosi“. U odluci o likvidaciji je navedeno *“[...] sve zainteresovane stranke imaju rok da do 26. februara 2006. godine podnesu svoje imovinske zahteve komisiji za likvidaciju DP „Silosi“.*
12. Dana 25. januara 2008. godine (posle isteka zakonskog roka), podnosilac zahteva je podneo svoj imovinski zahtev Komisiji za likvidaciju DP „Silosi“, uz obrazloženje: *“...da je malo zakasnio sa svojom žalbom zbog toga što nije znao da svoj zahtev treba da podnese Komisiji za likvidaciju“.*
13. Dana 14. februara 2013. godine, Organ za likvidaciju Kosovske agencije za privatizaciju (u dalje: Odbor za likvidaciju KAP), doneo je odluku br. PRZ004-0397, kojom je imovinski zahtev podnosioca odbio kao neosnovan iz razloga *“što je podnet izvan vremenskog roka u kome su stranke imale mogućnost da podnesu svoje imovinske zahteve.“*
14. Dana 7. marta 2013. godine, podnosilac je podneo žalbu Posebnoj komori Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: Posebna Komora), protiv odluke br. PRZ004-0397 Odbora za likvidaciju KAP.
15. Podnosilac je u žalbi između ostalog naveo: *“da je zahtev podneo sa zakašnjenjem zbog toga što nije znao da mora da se obrati organima radi naknade neisplaćenih plata.“*
16. Dana 31. jula 2013. godine, Organ za likvidaciju KAP je odgovorio na žalbu podnosioca i predložio sudu da odbije žalbu kao neprihvatljivu i neosnovanu uz obrazloženje *“da je žalba neosnovana, da je potraživanje zastarelo jer je prijavljeno posle isteka propisanog roka za prijavljivanje potraživanja.“*
17. Žalbu podnosioca i odgovor KAP, Posebna komora je prosledila Specijalizovanom veću br. IV Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu Specijalizovano veće) na odlučivanje.
18. Dana 15. januara 2014. godine, Specijalizovano veće donelo je presudu C-IV-13-0102, kojom je žalbu podnosioca odbilo kao neosnovanu, uz obrazloženje:

„Žalilac (podnosilac) ni u žalbi, ali ni u svom odgovoru na naknadno dostavljenu odbranu nije pružio pouzdane dokaze koji bi opravdali njegovo tako dugo kašnjenje sa prijavljivanjem potraživanja Organu za likvidaciju.“

Član 37. stav 4 tačka 4.1 Aneksa Zakona br. 04/L-034 o Kosovskoj agenciji za privatizaciju utvrđuje da potraživanja koja su zastarela prema periodu zastarevanja utvrđenom važećim zakonom i potraživanja koja nisu pravilno i blagovremeno predana sudu koji je nadležan u tom pogledu, odbacuju se i nemaju pravo da učestvuju u bilo kojoj raspodeli od likvidacije.“

19. Dana 7. marta 2014. godine, podnosilac je uložio žalbu Žalbenom veću.
20. Organ za likvidaciju KAP je takođe poslao svoje odgovore Žalbenom veću, gde je između ostalog i navelo *„da je rok istekao 26. februara 2006. godine. Prema tome, njegovo potraživanje je bilo neblagovremeno.“*
21. Dana 27. jula 2017. godine, Žalbena veće je donelo presudu AC-I-14-0030 kojom je žalbu podnosioca odbilo kao neosnovanu. U obrazloženju presude stoji:

„Veće je utvrdilo da je likvidacija preduzeća DP „Silosi“ Zrre počelo 17. novembra 2005. godine na osnovu odluke Odbora direktora KAP od 16. novembra 2005. godine. Rok za podnošenje zahteva Komisiji za likvidaciju je istekao 26. februara 2006. godine. Žalilac je svoj zahtev podneo 25. januara 2008. godine, kao što se vidi iz pečata KPA. [...] Na osnovu svega navedenog, Žalbena veće smatra da se žalba mora odbiti kao neosnovana.“

Navodi podnosioca

22. Podnosilac zahteva navodi da je *„Istina da sam malo zakasnio sa podnošenjem istog zahteva, ali kao što sam izneo u objašnjenje nisam imao nikakvih saznanja o tome da moram da se obratim organu radi potraživanja naknade neisplaćenih plata, a kao drugo, ne čitam štampu, vozač sam i ne bavim se politikom“.*
23. Podnosilac dalje navodi, da je zakonodavac u vezi sa kašnjenjem za slučajeve kao što je njegov predvideo i olakšice, tako da se u članu 380. stavu 2 i članu 193. Zakona o obligacionim odnosima toleriše kašnjenje do pet godina. Ovaj moj zahtev se analogno mora povezati sa ovim članovima.
24. Podnosilac traži od Suda da *“uzme u obzir navode u zahtevu i usvoji isti zahtev kao osnovan, i da mu se izvrši isplata 161 neisplaćenih plata koje dostižu iznos od 80.0498 €.“*

Prihvatljivost zahteva

25. Sud će prvo ispitati da li je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti, koji su utvrđeni Ustavom, propisani Zakonom i dalje predviđeni Poslovníkom o radu.
26. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava koji propisuju:

*„1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.
(...)“*

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.”

27. Sud u konkretnom slučaju primećuje da podnosilac nije u svom zahtevu naveo koja su mu ustavom zagarantovana prava i slobode povređene odlukama redovnih sudova, iako je članom 48. Zakona [Tačnost podneska], propisano:

„Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.“

28. Sud se poziva i na član 49. [Rokovi] Zakona, koji propisuje:

“Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku.”

29. Sud primećuje da je podnosilac zahteva ovlašćena strana; zahtev je podnet u skladu sa rokovima propisanim u članu 49. Zakona i podnosilac zahteva je iscrpeo sva pravna sredstva.

30. Sud se, dalje, poziva na pravilo 36 (1) (d) i (2) (b) Poslovnika o radu, koje predviđa:

“(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:

[...]

d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.

(2) Sudu proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključ:

[...]

b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju osnovnih prava.”

31. Sud primećuje da se u suštini podnosilac žali na pravičnost sudskog postupka koji se odnosi na odbijanje njegove žalbe vezano za imovinski zahtev koji je on podneo Komisiji za likvidaciju DP „Silosi“.

32. Stoga, Sud će se baviti ispitivanjem zahteva podnosioca pod pravom na pravično suđenje koje je garantovano članom 31 [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i članom 46 [Zaštita Imovine] Ustava.

33. Što se tiče člana 31 [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava, Sud pre svega podseća na svoju sudsku praksu, gde je utvrdio;

“Po Ustavu nije njegova dužnost da deluje kao apelacioni sud, ili sud četvrtog stepena, u odnosu na odluke donete od strane nižih sudova. Uloga nižih sudova je da tumače zakon i primene odgovarajuća pravila postupka i materijalnog prava (vidi, mutatis mutandis, Garcia Ruiz protiv Španije [GC], br. 30544/96, stav 28., Evropski sud za ljudska prava [ESLJP] 1999-1).

Ustavni sud može samo uzimati u razmatranje da li su dokazi predstavljeni na takav način i da li su postupci uopšteno, sagledani u celosti, sprovedeni na takav način da je podnosilac zahteva imao pravično suđenje (vidi, Presuda Ustavnog suda od 23. juna 2010. god, Slučaj br. KI 40/09, Imer Ibrahim i 48 drugih bivših radnika 3 Energetske korporacije Kosova protiv 49 individualnih presuda Vrhovnog suda Republike Kosovo, stav 66. i 67)“. (Vidi: Ustavni sud, rešenje o

neprihvatljivosti od 18. oktobra 2010. godine, Karfeta protiv Vrhovnog suda, KI 42/09, stavovi 18, 19).“

34. Sud takođe podseća da se u skladu sa članom 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava „osnovna prava i slobode zagarantovane ovim ustavom tumače u saglasnosti sa sudskom odlukom Evropskog suda za ljudska prava.“
35. U tom smislu, Sud ponavlja da je Evropski sud za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP) utvrdio da je „uloga redovnih sudova da tumače i primenjuju relativna pravila procesnog i materijalnog prava“ (vidi: ESLJP, presuda od 21. januara 1999. godine, *Garcia Ruiz protiv Španije* [VV], br. 30544/96, stav 28).
36. Sud u konkretnom slučaju zapaža da podnosiocac kao glavni argument za navodne ustavne povrede navodi činjenicu „da su Sudovi trebali da primene zakonske odredbe člana 380. stav 2 i član 193. Zakona o obligacionim odnosima, koji reguliše drugačije vremenske rokove zastarevanja.“
37. Upravo što se tiče tih navoda podnosioca, Sud podseća na obrazloženje ESLJP u predmetu *Anđelković protiv Srbije* (presuda od 9. aprila 2013 godine, broj 1401/08, stav 24).

„Sud na početku podseća da njegov zadatak nije da preduzima ulogu domaćih sudova. Prvenstveno je na domaćim vlastima, posebno sudovima da reše probleme tumačenja domaćeg zakonodavstva (vidi presudu ESLJP Brualla Gómez de la Torre protiv Španije, od 19. decembra 1997.godine,stav 31). U tom slučaju Sud neće postavljati pitanja tumačenja domaćeg prava od strane domaćih sudova, osim u slučajevima očigledne proizvoljnosti (vidi, mutatis mutandis, Adamsons protiv Letonije, broj 3669/03, stav 118., 24. jun 2008. godine), drugim rečima kada uoči da je primena prava od strane domaćih sudova u određenim slučajevima bila očigledno pogrešna ili takva da su izvedeni proizvoljni zaključci i/ili uskraćivanje pravde (vidi, mutatis mutandis, Farbers i Harlanova protiv Litvanije (odluka), broj 57313/00, 6. septembra 2001. godine,i, mada u kontekstu člana 1 Protokola 1, Beyeler protiv Italije [BB], broj 33202/96, stav 108., ESLJP 2000-I).“

38. Na osnovu toga, Sud nalazi da navodi podnosioca o pogrešnoj primeni i nedoslednoj interpretaciji relevantnih zakonskih odredbi, koje su, navodno, počinili, Specijalno veće i Žalbeno veće, pokreću pitanja koja spadaju u delokrug redovnih sudova (zakonitost), a ne u domen Ustavnog suda (ustavnost).
39. Štaviše, Sud nalazi da su Specijalizovano i Žalbeno veće u svojim presudama primenili zakonske odredbe, člana 37. stav 4 tačka 4.1 Aneksa Zakona br. 04/L-034 o Kosovskoj agenciji za privatizaciju, kojima se regulišu upravo vremenski rokovi zastarevanja potraživanja.

„Aneksa Zakona br. 04/L-034 o Kosovskoj agenciji za privatizaciju

Član 37. stav 4 tačka 4.1

[...]

4.1. potraživanja koja su zastarela prema periodu zastarevanja utvrđenom važećim zakonom i potraživanja koja nisu pravilno i blagovremeno predana sudu koji je nadležan u tom pogledu, odbacuju se i nemaju pravo da učestvuju u bilo kojoj raspodeli od likvidacije.“

40. Sud dalje primećuje da je Žalbena veće u svojoj presudi AC-I-14-0030 odgovorilo i na žalbene navode podnosioca vezano za primenu člana 380. stav 2 i člana 193. Zakona o obligacionim odnosima, i zašto ta zakonska odredba nije primenjena u konkretnom slučaju, a što ovaj Sud nalazi kao zakonski utemeljenom i opravdanom.

“Član 35.3 Aneksa predviđa da organ za likvidaciju može prema vlastitom nahođenju da prihvati dokaz o potraživanju ili interesu koji je podnesen nakon roka za prijavu potraživanja, ako se dokaz o potraživanju ili interesu podnese najkasnije trideset (30) dana od dana isteka roka za prijavu potraživanja. U konkretnom slučaju, žalilac je podneo svoj podnesak oko 23 meseca posle roka. Prema tome, ne može se primeniti član 35.3 Aneksa. S obzirom na to da član 35.3 Aneksa predstavlja specifičniji zakon za navedeno pitanje, član 380.2 Zakona o obligacionim odnosima nije primenljiv.

41. U ovim okolnostima, Sud smatra da ništa u slučaju predstavljenom od strane podnosioca zahteva ne ukazuje da su postupci pred redovnim sudovima bili nepravilni ili proizvoljni da bi Ustavni sud došao do zaključka da je srž prava na pravično i nepristrasno suđenje bila povređena ili da su podnosiocu zahteva uskraćene bilo kakve procesne garancije, što bi dovelo do povrede tog prava prema članu 31. Ustava ili člana 6 EKLJP.
42. Dalje, što se tiče povrede člana 46 [Zaštita Imovine] Ustava, Sud na osnovu zaključaka redovnih sudova kao i na osnovu samih navoda podnosioca u zahtevu primećuje, da je podnosilac sam propustio mogućnost da pokuša da ostvari svoja imovinska prava, odnosno da ostvari prava na neisplaćenu zaradu na koju on smatra da ima prava, time što je neblagovremeno podneo svoj imovinski zahtev nadležnim organima, a što su i redovni sudovi zaključili u svojim presudama.
43. Imajući u vidu gore navedeno, Sud smatra da su Specijalizovano i Žalbena veće dali jasne i precizne argumente kako bi potkrepili sve svoje nalaze i zaključke. Shodno tome, Sud ne može da oceni postupak pred redovnim sudovima kao proizvoljan.
44. Sud smatra da je obaveza podnosioca zahteva da potkrepi svoje ustavne tvrdnje i podnese *prima facie* dokaz koji ukazuje na povredu prava garantovanih Ustavom i EKLJP. Ta ocena je u skladu sa nadležnošću Suda (vidi: slučaj Ustavnog suda br. KI19/14 i KI21/14, podnosioci zahteva: *Tafil Qorri i Mehdi Syl*, od 5. decembra 2013. godine).
45. Međutim, Sud utvrđuje da podnosilac zahteva nije potkrepio svoju tvrdnju niti je pokazao da je došlo do povrede njegovih ustavnih prava.
46. Kao rezime, Sud smatra da podnosilac zahteva nije potkrepio svoje tvrdnje niti je podneo bilo koji *prima facie* dokaz koji ukazuje na povredu prava garantovanih Ustavom i EKLJP.
47. Dakle, zahtev je očigledno neosnovan na ustavnim osnovama i treba da se proglasi neprihvatljivim u skladu sa pravilom 36 (1) (d) i (2) (b) Poslovnika o radu.

IZ OVIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova u skladu sa članom 113, stav 7 Ustava, članom 47. Zakona i 36 (1) d) i (2) b) Poslovnika, na sednici održanoj 23. oktobra 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev kao neprihvatljiv;
- II. DA DOSTAVI stranama ovu odluku;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u saglasnosti sa članom 20. stavom 4. Zakona i
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Snezhana Botusharova

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI56/17 Parashtrues i kërkesës: Lumturije Murtezaj, Vlerësim i kushtetutshmërisë së Aktgjykimit të Gjykatës Supreme të Kosovës, Rev. nr. 442/2016, të 15 shkurtit 2017

KI56/17, Aktvendim për papranueshmëri, i 18 tetorit 2017, i publikuar më 20 dhjetor 2017

Fjalët kyçe: kërkesë individuale, vlerësim i kushtetutshmërisë së aktgjykimit të Gjykatës Supreme të Kosovës, procedurë civile, kompensim i dëmit, parashkrim, qartazi e pabazuar

Parashtruesja e kërkesës e dorëzoi kërkesën në bazë të nenit 113 paragrafëve 1 dhe 7 të Kushtetutës, nenit 47 të Ligjit për Gjykatën Kushtetuese të Republikës së Kosovës, nr. 03/L-121 dhe rregullit 29 të Rregullores së punës të Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Kosovës. Në këtë rast, parashtruesja e kërkesës pësoi lëndime të rënda trupore në aksidentin e komunikacionit, të cilin e shkaktoi shfrytëzuesi i sigurimit të Kompanisë së Sigurimeve Kosova e Re në Prishtinë. Në mes të bashkëshortit të parashtrueses së kërkesës dhe kompanisë Kosova e Re është arritur marrëveshja jashtëgjyqësore lidhur me kompensimin e dëmit material që ka pësuar në veturë, por kompania Kosova e Re refuzoi kërkesën për kompensimin e dëmit të parashtrueses së kërkesës sepse “në procesverbalin e policisë nuk ka pasur të dhëna për lëndimet.”

Parashtruesja e kërkesës inicion procedurën para gjykatave të rregullta, e cila përfundoi me Aktgjykimin e Gjykatës Supreme se kërkesa është e pabazuar dhe me vërtetimin e Aktgjykimit të Gjykatës së Apelit se kërkesa për kompensim të dëmit është parashkruar në pajtim me LMD-në. Gjykata, së pari, vëren se parashtruesja e kërkesës nuk arsyeton pretendimet e saj për shkelje të neneve 21 dhe 23 të Kushtetutës, ndërsa pretendimin për shkelje të së drejtës për gjykim të drejtë dhe të paanshëm të garantuar me nenin 31 të Kushtetutës e bazon mbi interpretimin e gabuar të LMD-së nga Gjykata e Apelit dhe Gjykata Supreme. Nga e gjithë ajo që u tha më sipër, Gjykata konstaton se kërkesa e parashtrueses nuk i përmbush kriteret e pranueshmërisë të përcaktuara me Rregulloren e punës, sepse kërkesa është qartazi e pabazuar në baza kushtetuese dhe si e tillë deklarohet e papranueshme.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI56/17

Podnosilac

Lumturije Murtezaj**Ocena ustavnosti presude [Rev. br-442/ 2016] Vrhovnog suda Kosova od 15. februara 2017. godine****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnela Lumturije Murtezaj iz Gnjilana (u daljem tekstu: podnositeljka zahteva).

Osporena odluka

2. Podnositeljka zahteva osporava presudu [Rev. br-442/ 2016] Vrhovnog suda Kosova od 15. februara 2017. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene presude, kojom su prema tvrdnjama podnositeljke povređena njena prava zagarantovana članom 21. [Opšta načela], članom 23. [Ljudsko dostojanstvo], kao i članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na stavovima 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članu 47. [Individualni zahtevi] Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 03. maja 2017. godine, podnositeljka je podnela zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

6. Dana 04. maja 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Gresu Caku-Nimani za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Bekim Sejdiu i Selvete Gërzhaliu- Krasniqi.
7. Dana 8. maja 2017. godine, Sud je obavestio podnositeljku o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu Kosova.
8. Dana 18. oktobra 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno preporučilo Sudu neprihvatljivost zahteva.

Pregled činjenica

9. Dana 09. maja 2007. godine, podnositeljka zahteva je zadobila teške telesne povrede u saobraćajnoj nesreći, koju je izazvao korisnik osiguranja kompanije osiguranja Kosova e Re u Prištini (u daljem tekstu: Kosova e Re).
10. Dana 15. januara 2008. godine, postignuto je vansudsko poravnanje između Kosova e Re i supruge podnositeljke zahteva u vezi sa naknadom materijalne štete koji je zadobila u vozilu.
11. Dana 31. marta 2010. godine, podnositeljka zahteva je podnela zahtev za naknadu materijalne i nematerijalne štete pred kompanijom Kosova e Re.
12. Dana 30. avgusta 2010. godine, Kosova e Re je odbila zahtev za naknadu štete podnositeljke zahteva, obrazlažući *“da u policijskom zapisniku sa lica mesta, nema podataka da je bilo povređenih.”*
13. Dana 23. novembra 2010. godine, podnositeljka zahteva je podnela tužbu za naknadu štete Osnovnom sudu Gnjilanu protiv Kosova e Re, precizirajući visinu iznosa naknade za sve vrste štete za koje tvrdi da su joj izazvane.
14. Neodređenog datuma, Kosova e Re je podnela odgovor na tužbu u kome nije sporila činjenično stanje u vezi saobraćajne nesreće, ali je isticala da je tužba za naknadu štete zastarela, jer je podneta nakon zakonskog roka od 3 (tri) godine kao što je propisano u Zakonu o obligacionim odnosima SFRJ-a (br. 29/78, 39/85, 57/89) (u daljem tekstu: ZOO).
15. Dana 11. juna 2013. godine, Osnovni sud u Gnjilanu je presudom [C. br. 575/2010], delimično usvojio tužbeni zahtev za naknadu materijalne i nematerijalne štete podnositeljke i obavezao kompaniju Kosova e Re da nadoknadi odgovarajuću štetu.
16. U ovoj presudi, rešavajući tvrdnje tužene, odnosno Kosova e Re, vezano za zastarelost tužbenog zahteva na osnovu članova 388 i 392. ZOO-a, Sud je obrazložio da tužbeni zahtev nije zastareo, jer je podnošenjem prvog zahteva za naknadu štete 31. marta 2010. godine tok roka od 3 godine za zastarelost zahteva prekinut. U prilog ovom zaključku, Osnovni sud je, između ostalog, obrazložio:

„I pošto u ovom slučaju od datuma kada je tužilja podnela gore navedeni zahtev tužilji za naknadu štete 31.03.2010. godine pa sve do podnošenja tužbe tužilje sudu 23.11.2010. godine, nije prošao rok od 3 godine i nemamo zastarevanje zahteva tužilje.“

17. Protiv presude Osnovnog suda u Gnjilanu, podnositeljka zahteva i Kosova e Re su uložili žalbe Apelacionom sudu. Podnositeljka zahteva je tražila da Apelacioni sud prihvati njen tužbeni zahtev u celosti, dok je Kosova e Re osporavala tužbeni zahtev u celosti,

nastavljajući da tvrdi da je na osnovu ZOO-a, rok za podnošenje tužbenog zahteva zastareo.

18. Dana 10. oktobra 2016. godine. Apelacioni sud je presudom [Ac. br. 2623/13] prihvatio žalbu kompanije Kosova e Re, izmenio presudu [C. br. 575/10] od 11.06.2013. godine Osnovnog suda u Gnjilanu i odbacio u celosti tužbeni zahtev podnositeljke zahteva kao neosnovan jer je zastareo.
19. Apelacioni sud nije prihvatio kao osnovano tumačenje Osnovnog suda da je roku od 3 godine zastarelosti prekinut. Naprotiv, na osnovu članova 371 i 391. ZOO-a, Apelacioni sud je zaključio da u okolnostima konkretnog slučaja nisu ispunjeni zakonski uslovi za prekid toka rok zastarelosti i shodno tome, da je rok za podnošenje tužbenog zahteva počeo da teče od dana nesreće, odnosno od momenta kada je tužilja, ustvari podnositeljka zahteva saznala o izazivanju štete. U prilog zaključku da je rok od 3 godine za podnošenje tužbenog zahteva zastareo, Apelacioni sud je, između ostalog, obrazložio:

“...Ne može se prihvatiti obrazloženje prvostepenog suda da je podnošenjem zahteva tužene za naknadu od 31.03.2010. godine prekinuto zastarevanje, u skladu sa članom 388 ZOO-a. I to zato što u smislu ove odredbe proizilazi da zastarevanje prekidaju samo pravna sredstva koja ujedno i okončavaju sporne odnose i omogućavaju ispunjenje prava za koje je zastarevanje bilo aktuelno. Odredbom člana 391 ZOO-a predviđa se da za prekid zastarevanja nije dovoljno da se poverilac pismeno ili usmeno obrati dužniku da on izvrši obavezu [...] Činjenično stanje je utvrđeno redovno i u potpunosti od strane prvostepenog suda, ali u ovom činjeničnom stanju utvrđenom od strane prvostepenog suda pogrešno je sprovedeno materijalno pravo i iz tog razloga je pobijana presuda izmenjena i tužbeni zahtev tužioca je odbijen kao u potpunosti neosnovan.”

20. Dana 17. novembra 2016. godine, podnositeljka zahteva je podnela zahtev za reviziju Vrhovnom sudu Kosova protiv presude [Ac.br. 2623/13] Apelacionog suda. Podnositeljka zahteva je argumentovala da je Apelacioni sud pogrešno tumačio ZOO.
21. Dana 15. februara 2017. godine, Vrhovni sud Kosova je presudom [Rev. br. 442/2016] odbio kao neosnovan zahtev za reviziju podnositeljke zahteva, podržavajući presudu Apelacionog suda o tumačenju rokova zastarelosti tužbenog zahteva.

Navodi podnosioca

22. Podnositeljka zahteva tvrdi da su joj presudom Vrhovnog suda povređena prava garantovana članom 21. [Opšta načela], članom 23. [Ljudsko dostojanstvo], kao i članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava.
23. Podnositeljka zahteva tvrdi da je Vrhovni sud pogrešno tumačio ZOO, kada je utvrdio da je rok od 3 godine zastarelosti u ovom slučaju tekao od dana nesreće i nisu ispunjeni zakonski uslovi da se tok ovog roka prekinuo.
24. Podnositeljka zahteva preciznije tvrdi da 15. januar 2008. godine kada je Kosova e Re zaključila vansudsko poravnanje sa njenim suprugom u vezi sa štetom koju je zadobila u vozilu, i 31. mart 2010. godine, kada je podnela zahteva za naknadu štete pred kompanijom osiguranja Kosova e Re, predstavljaju vreme koje ispunjava zakonske uslove da se prekine tok roka zastarelosti i kao posledica toga, njena tužba za naknadu štete podneta 23. novembra 2010. godine Osnovnom sudu u Gnjilanu treba da se smatra kao blagovremena.

25. Iz gore navedenog, podnositeljka zahteva zaključuje da „...*rezultira da se u ovom slučaju ne bavimo zastarevanjem zahteva za naknadu štete, jer se saobraćajna nesreća desila 05.09.2007. godine – dakle, u ovom slučaju rok od 3 godine je trebao da se računa od 01.01.2008. godine, a kada se bavimo činjenicom da su tužba i tužbeni zahtev za naknadu štete podnete sudu 19.11.2010. godine i na osnovu toga se vidi da nije prošlo 3 godine.*“
26. Podnositeljka zahteva od traži da Sud utvrdi „... *da su u ovom slučaju protiv podnositeljke zahteva dva sudska autoriteta, Apelacioni sud i Vrhovni sud, povredili materijalno pravo na njenu štetu, stoga da odluke istih utvrdi kao neosnovanim i da joj se omogućući ostvarivanje prava na naknadu nematerijalne štete za izazvane povrede sa teškim posledicama sa 20% smanjenjem ukupnih životnih aktivnosti i smanjenjem radnih aktivnosti o kojima govori lekarska dokumentacija koja se nalazi u spisima predmeta i koje su naglašene u osporenoj presudi, i te povrede ona i dalje oseća jer se stalno leči.* .

Prihvatljivost zahteva

27. Sud prvo ispituje da li je podnositeljka zahteva ispunila uslove prihvatljivosti, koji su utvrđeni Ustavom i dalje propisani Zakonom i predviđeni Poslovníkom.
28. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7 člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

„1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

29. Sud takođe razmatra da li je podnositeljka zahteva ispunila uslove prihvatljivosti kao što je propisano Zakonom. S tim u vezi, Sud se poziva na član 48. [Tačnost podneska] i 49. [Rokovi] Zakona, koji propisuju:

Član 48

[Tačnost podneska]

„Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”.

Član 49

[Rokovi]

„Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku”.

30. Što se tiče ispunjenja ovih uslova, Sud utvrđuje da je podnositeljka zahteva podnela zahtev u svojstvu ovlašćene strane, osporavajući akt javnog organa, odnosno presudu Vrhovnog suda [Rev. br. 442/2016] od 15. februara 2017. godine, nakon iscrpljivanja svih zakonom određenih pravnih sredstava. Podnositeljka zahteva je takođe razjasnila prava i slobode koje tvrdi da su joj povređena u skladu sa uslovima člana 48. Zakona i podnela je zahtev u skladu sa rokovima iz člana 49. Zakona.

31. Međutim, Sud dalje treba da oceni da li su ispunjeni uslovi propisani u pravilu 36 [Kriterijum o prihvatljivosti] Poslovnika.
32. Pravilo 36, stavovi (1) (d) i (2) (b) i (d) Poslovnika, propisuje:

„(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:

[...]

d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.

(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:

[...]

b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju ustavnih prava;

d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepeo svoju tvrdnju”.

33. Sud prvo podseća da podnositeljka zahteva tvrdi da su joj presudom Vrhovnog suda povređena prava garantovana članovima: 21. [Opšta načela], 23. [Ljudsko dostojanstvo], kao i 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava. Tvrdnju o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje garantovano članom 31. Ustava zasniva na pogrešnom tumačenju odredaba ZOO-a u vezi sa rokovima zastarelosti za tužbeni zahtev u ovom slučaju od strane Apelacionog suda i Vrhovnog suda.
34. Sud, najpre, primećuje da podnositeljka zahteva ne obrazlaže svoje tvrdnje o povredi članova 21 i 23. Ustava, dok tvrdnju o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje garantovano članom 31. Ustava zasniva na pogrešnom tumačenju ZOO-a od strane Apelacionog suda i Vrhovnog suda.
35. Sud smatra da je podnositeljka zahteva izgradila svoj slučaj na pravnoj osnovi, odnosno na pogrešnom utvrđivanju činjeničnog stanja u vezi sa momentom pojavljivanja zastarevanja, odnosno u pogledu tvrdnji o pogrešnom tumačenju ZOO. Sud podseća da se ova tvrdnja odnosi na oblast zakonitosti i kao takva ne spada u nadležnost Ustavnog suda i zato je Sud, u načelu, ne može razmatrati.
36. Pored toga, Sud smatra da podnositeljka zahteva nije dokazala da su postupci pred Vrhovnim sudom bili nepravilni ili proizvoljni ili da su joj povređena osnovna prava i slobode zaštićene Ustavom kao posledica tvrdnji o pogrešnom tumačenju odredbi ZOO-a. Sud naglašava da je tumačenje ZOO-a stvar zakonitosti. Podnositeljka zahteva nije dokazala nijedno ustavno pitanje. (Vidi: slučaj KI63/16, podnosilac zahteva: *Astrit Pira*, rešenje o neprihvatljivosti, 8. avgust 2016. godine, stav 44. i vidi slučaj KI150/15; KI161/15; KI162/15; KI14/16; KI19/16, KI60/16 i KI64/16, podnosioci zahteva: *Arben Gjokaj, Hysni Hoxha, Driton Pruthi, Milazim Lushtaku, Esat Tahiri, Azem Duraku i Sami Lushtaku*, rešenje o neprihvatljivosti od 15. novembra 2016. godine, stav 62).
37. Pored toga, Sud ocenjuje da je Vrhovni sud detaljno obrazložio i na poseban način rešio sve tvrdnje podnositeljke zahteva u vezi sa pogrešnim tumačenjem ZOO-a.
38. Najpre, Sud primećuje da podnositeljka zahteva ponavlja identične tvrdnje koje je isticala i u zahtevu za reviziju koje je Vrhovni sud uzeo u obzir i obrazložilo, naglašavajući:

“Vrhovni sud Kosova prihvata kao pravičan i zakonit zaključak drugostepenog suda, kada je ocenio da zahtev tužioca o naknadi štete nije podnet u subjektivnom roku od tri godine od dana kada je tužilac saznala za štetu i lice koje je nanelo štetu, kako je određeno članom 376, stavom 1 ZOO-a, od dana kada je tužilac saznala o šteti koja joj je naneta i o licu koje joj je nanelo štetu.”

39. Dalje, Sud primećuje da je Vrhovni sud detaljno odgovorio i na tvrdnje podnositeljke zahteva u vezi prekida roka zastarelosti, obrazlažući:

“... Navodi u reviziji da je rok zastarevanja za naknadu štete prekinut na osnovu člana 388 ZOO-a u slučaju kada se tužilac njenim zahtevom obratila 31.03.2010. godine tuženoj radi naknade štete kao i povodom sklapanja van sudske sporazuma od 15.01.2008. godine o naknadi materijalne štete za automobil supruga tužioca u kojem je bila i tužilac. Ovaj sud je našao i takve navode je ocenio kao neosnovane i odbio ih je zato što u skladu sa ovom odredbom proizilazi da se zastarevanje prekida samo pravnim lekovima kojima se ujedno zaključuju ugovorni odnosi i koji omogućuju ispunjenje prava za koje je zastarevanje bilo aktuelno. Dakle, usmeni u pismeni zahtev tužioca ne predstavlja zakonsku referencu koja može da utiče na prekid zastarevanja jer na osnovu člana 391 ZOO-a za prekid zastarevanja nije dovoljno da poverila pozove pismeno ili umesno dužnika na ispunjenje obaveze, već se traži da se poverilac obrati sudu za ispunjenje obaveze od strane dužnika. Ukoliko dužnik ne odgovori na poziv poverioca o ispunjenju obaveze za koju teče rok zastarevanja, onda ne postoje pravni efekti koji izazivaju prekid zastarevanja. ...”

40. Sledstveno tome, Sud smatra da je podnositeljka zahteva imala mogućnost da predstavi pred redovnim sudovima materijalne i pravne razloge za rešavanje spora; njeni argumenti su uredno saslušani i uredno pregledani od strane Apelacionog i Vrhovnog suda; i postupci su, gledano u celini, bili pravični i donete odluke su bile detaljno opravdane.
41. Sud ponavlja da nema zadatak da se bavi greškama u činjenicama ili zakonu, navodno počinjenim od strane redovnih sudova prilikom ocene dokaza ili primene zakona (zakonitost), osim i u meri u kojoj su mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost). On sam ne može oceniti zakon koji je doveo redovni sud dotle da usvoji jednu umesto neke druge odluku. U suprotnom, Sud bi postupio kao sud „četvrtog stepena“, što bi rezultiralo prevazilaženju granica utvrđenih u njegovoj nadležnosti. U stvari, uloga redovnih sudova je da tumače i primenjuju odgovarajuća pravila procesnog i materijalnog prava. (Vidi: slučaj *Garcia Ruiz protiv Španije*, ESLJP br. 30544/96 od 21. januara 1999. godine, stav 28 i vidi, takođe slučaj: KI70/11, podnosioci zahteva: *Faik Hima, Magbule Hima i Besart Hima*, rešenje o neprihvatljivosti, od 16. decembra 2011. godine).
42. Sud, dalje, smatra da se podnositeljka zahteva ne slaže sa ishodom postupka pred redovnim sudovima. Međutim, nezadovoljstvo podnositeljke zahteva ishodom postupka od strane redovnih sudova ne može samo po sebi pokrenuti dokazanu tvrdnju o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje (vidi: *mutatis mutandis* slučaj *Mezotur - Tiszazugi Tarsulat protiv Mađarske*, stav 21, ESLJP, presuda od 26. jula 2005. godine).
43. Sud primećuje da podnositeljka zahteva nije iznela preciznu i konkretnu tvrdnju o povredi svojih prava i nije objasnila kako je i zašto presuda Vrhovnog suda mogla povrediti njena ustavna prava; ona je samo navela da je došlo do povrede ustavnih prava. Ona nije pružili nikakav *prima facie* dokaz koji bi ukazao na povredu njenih ustavnih prava (vidi: *Trofimchuk protiv Ukraine* ESLJP, paragrafi 50-55. presuda br. 4241/03 od 28. oktobra 2010. godine).
44. Kao rezultat, Sud smatra da podnositeljka zahteva nije potkrepila tvrdnje da su relevantni postupci na bilo koji način bili nepravilni ili proizvoljni i da su osporenim odlukom povređena prava i slobode garantovane Ustavom i Evropskom konvencijom o

ljudskim pravima (vidi: *mutatis mutandis: Shub protiv Litvanije*, br. 17064/06, ESLJP, odluka od 30. juna 2009. godine).

45. Dakle, Sud utvrđuje da zahtev podnositeljke ne ispunjava uslove prihvatljivosti propisane Poslovníkom, jer je zahtev očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, uzimajući u obzir da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju ustavnih prava i da podnositeljka zahteva ne potkrepljuje u dovoljnoj meri svoju tvrdnju o ustavnoj povredi.
46. Shodno tome, zahtev je očigledno neosnovan na ustavnim osnovama i u skladu sa pravilom 36 (1) (d) i (2) (b) i (d) Poslovníka treba da se proglasi neprihvatljivim.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova, u skladu sa članom 113 (1) i (7) Ustava, članom 48. Zakona i pravilima 36 (2) (b) i (d) i 56 Poslovníka, na sednici održanoj 18. oktobra 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona i
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Gresa Caka-Nimani

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI33/17 podnosilac zahteva: Jusuf Blea i drugi, ocena ustavnosti rešenja AC-I-16-0179 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Republike Kosovo za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 13. oktobra 2016. godine

KI33/17 rešenje o neprihvatljivosti, usvojeno 4. jula 2017. godine, objavljeno 20. decembra 2017. godine

Ključne reči: individualni zahtev, civilni postupak, pravo na pravično i nepristrasno suđenje, zahtev van roka

Podnosioci zahteva su tvrdili da im je osporenim rešenjem povređeno pravo na pravično i nepristrasno suđenje, jer je narušena jednakost oružja, tako što nesporni dokazi i dokazi overeni pečatom javnog beležnika u vezi sa nasledstvom nisu uzeti u obzir, a i neki podnesci Kosovske agencije za privatizaciju (KAP) podneti Specijalizovanom veću PKVS-a i Žalbenom veću PKVS-a nisu uručeni podnosiocima zahteva, kao stranama u postupku.

Sud je, na osnovu okolnosti ovog slučaja, utvrdio da je zahtev podnet van zakonskog roka, koji je propisan u članu 49. Zakona o Ustavnom sudu i pravilu 36 (1) (c) Poslovnika o radu.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI33/17

Podnosilac

Jusuf Bleta i drugi

Ocena ustavnosti rešenja AC-I-16-0179 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Republike Kosovo za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 13. oktobra 2016. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev su putem pošte podneli Ustavnom sudu Jusuf Bleta, Nazim Bleta, Arsim Shuki, Vjollca Bajraktari, Besnik Shuki, Fevzi Shilik, Tyrkan Berisha, Hajridin Shilik, Urhan Shilik, Gjylten Ihtimani, Shyret Pirana, Shahdan Shilik, Nehari Iggi i Nazim Potori, svi iz Prizrena i drugi naslednici sada pokojnog Rasima B., iz Prizrena, i Behar Shporta, Muhterem Muriq, Mudesir Mujo, Nersin Fusha, Hasar Fusha, Nesiman Shinik, Afrim Kula, Florija Geshmegji, Ferija Karajagdihi, Sevim Shehi, Izet Kovaqi, Orhan Kovaqi, Perihan Spahi, Erdohan Shilik i Erol Shilik svi iz Prizrena i naslednici sada pokojnog Hasana Blete, iz Prizrena, koje zastupa advokat Mas-har Pirana iz Prizrena (u daljem tekstu: podnosioci zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosioci zahteva osporavaju odluku AC-I-16-0179 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Republike Kosovo za pitanja koje se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 13. oktobra 2016. godine (u daljem tekstu: Žalbeno veće PKVS), koju je zastupnik podnosilaca zahteva primio 21. oktobra 2016. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporenog rešenja, na osnovu koga podnosioci zahteva tvrde da su im povređena prava i slobode garantovane članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovník).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 10. marta 2017. godine, podnosioci su podneli zahtev putem pošte Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
6. Dana 13. marta 2017. godine, zahtev je registrovan u Sudu pod brojem KI33/17.
7. Dana 7. aprila 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Selvete Gërxhaliu-Krasniqi za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Almiro Rodrigues (predsedavajući), Snezhana Botusharova i Arta Rama-Hajrizi.
8. Dana 24. aprila 2017. godine, Sud je obavestio podnosiocima o registraciji zahteva i tražio dodatnu dokumentaciju. Istog datuma, Sud je poslao kopiju zahteva Posebnoj komori Vrhovnog suda Republike Kosovo za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: PKVS).
9. Dana 8. maja 2017. godine, Sud je primio traženu dodatnu dokumentaciju.
10. Dana 4. jula 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

11. Dana 18. jula 2006. godine, Opštinski sud u Prizrenu je presudom C. br. 144/03 usvojio tužbu H. B, Y. B. i A. M. (svi rođaci i krvni srodnici sa podnosiocima zahteva) i proglasio ih vlasnicima nekoliko katastarskih parcela koje su ranije evidentirane kao vlasništvo KBI "Progres" iz Prizrena.
12. Neodređenog datuma, podnosioci zahteva su podneli tužbu pred Opštinskim sudom u Prizrenu protiv H. B, Y. B. i A. M, tražeći pravo svojine nad 1/3 realnog dela te nepokretnosti, tvrdeći da su i oni ravnopravni naslednici svojih predaka i u jednom ranijem sudskom procesu u 1996. godine svi su oni, kao naslednici svojih predaka, zajedno sa tuženima postali vlasnici u jednakim delovima jedne druge nepokretnosti.
13. Podnosioci zahteva su tvrdili da je tužba podneta od strane njihovih rođaka H. B, Y. B. i A. M. bez njihovog uključenja bila nezakonita i zasnovana na lažnoj i nepotpunoj dokumentaciji. Ova tužba je razmatrana pred Opštinskim sudom pod brojem C. br. 343/07.
14. Dana 4. jula 2007. godine, KBI "Progres" iz Prizrena je podneo predlog pred Opštinskim sudom u Prizrenu i tražio ponovno otvaranje postupka u predmetu C. br. 144/03, koji je okončan pravosnažnom presudom od 18. jula 2006. godine.
15. Dana 26. septembra 2007. godine, Opštinski sud u Prizrenu je rešenjem C. br. 470/07 dozvolio ponavljanje postupka i ukinuo pravosnažnu presudu C. br. 144/03 od 18. jula 2006. godine i odlučio da se postupak ponovi od početka, odlučujući da se obe tužbe, i podnosilaca zahteva i tuženih, spoje u jedan predmet, koji je od strane suda razmotren pod brojem C. br. 470/07.

16. Dana 2. marta 2011. godine, Opštinski sud u Prizrenu je nakon ocene tužbi, rešenjem C. br. 470/07 proglašen nenadležan i predmet je dostavljen Posebnoj komori VS na odlučivanje.
17. Dana 30. juna 2016. godine, rešenjem C-III-12-0683 Specijalizovanog veća PKVS je odbačena, kao neprihvatljiva, tužba podnosilaca zahteva.
18. Dana 8. avgusta 2016. godine, protiv rešenja C-III-12-0683, podnosioci zahteva su izjavili žalbu Žalbenom veću PKVS-a.
19. Dana 13. oktobra 2016. godine, Žalbeno veće PKVS-a je rešenjem AC-I-16-0179 odbilo, kao neosnovanu, žalbu podnosilaca zahteva i potvrdilo rešenje Specijalizovanog veća PKVS-a C-III-12-0683 od 30. juna 2016. godine.

Navodi podnosioca

20. Podnosioci zahteva tvrde da im je osporenim rešenjem povređeno pravo na pravično i nepristrasno suđenje, jer je narušena jednakost oružja tako što nesporni dokazi i dokazi overeni pečatom javnog beležnika u vezi sa nasleđstvom nisu uzeti u obzir, a i neki podnesci Kosovske agencije za privatizaciju (KAP) podneti Specijalizovanom veću PKVS-a i Žalbenom veću PKVS-a nisu uručeni podnosiocima zahteva kao stranama u postupku.

Prihvatljivost zahteva

21. Sud prvo razmatra da li je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti, propisane Ustavom i dalje precizirane u Zakonu i Poslovniku.
22. U tom smislu, Sud se poziva na član 113, stav 7 Ustava, koji propisuje:

“Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

23. Pored toga, Sud ocenjuje da li su podnosioci podneli zahtev unutar propisanog vremenskog roka i ovom prilikom se poziva na 49. Zakona, koji propisuje:

“Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku. U svim ostalim slučajevima, rok počinje na dan javnog objavljivanja odluke ili akta. Ukoliko se zahtev tiče nekog zakona, onda rok počinje da teče od dana stupanja na snagu istog”.

24. Da bi proverio da li su podnosioci podneli zahtev unutar propisanog roka od 4 (četiri) meseca, Sud se poziva na datum prijema poslednje odluke od strane podnosilaca zahteva i datuma podnošenja zahteva Ustavnom sudu.
25. “Poslednja odluka” prema članu 49. Zakona bi normalno bila poslednja odluka kojom je odbijena tužba podnosilaca zahteva (vidi: *Paul i Audrey Edëards protiv Ujedinjenog kraljevstva*, br. 46477/99, ESLJP, odluka od 14. marta 2002. godine).
26. Rok počinje da teče od pravosnažne odluke, kao rezultat iscrpljivanja adekvatnih i delotvornih pravnih sredstava da bi se osiguralo ispravljanje pitanja koje je predmet žalbe (vidi: *Norkin protiv Rusije*, predstavka 2105/11, ESLJP, odluka od 5. februara

2013. godine i vidi, takođe: *Moya Alvarez protiv Španije*, br. 44677/98, ESLjP, odluka od 23. novembra 1999. godine).

27. Što se tiče žalbe izjavljene na rešenje AC-I-16-0179 od 13. oktobra 2016. godine, Sud primećuje da ju je zastupnik podnosioca prema njegovoj izjavi primio 21. oktobra 2016. godine, dok je zahtev podnosioca upućen Ustavnom sudu poslao preko pošte 10. marta 2017. godine; dakle, očigledno nakon što je istekao rok koji je propisan u članu 49. Zakona unutar koga se pojedinačni zahtev može podneti Sudu.
28. Sud primećuje da je zastupnik podnosioca zahteva bio svestan o isteku roka, ali je kašnjenje obrazložio svojim zdravstvenim razlozima, podnoseći Sudu i lekarsku dokumentaciju kojom obrazlaže svoje zdravstveno stanje i od Suda je tražio da zahtev razmatra kao blagovremen.
29. Ne želeći da osporava podatke u vezi sa zdravstvenim stanjem zastupnika podnosioca zahteva, Sud primećuje da je on poslednju odluku u vezi sa slučajem primio 21. oktobra 2016. godine, međutim, Sud na osnovu svoje evidencije zahteva podnetih Sudu utvrđuje da je isti advokat u svojstvu zastupnika sa punomoćjem za druge podnosiocce zahteva pred Sudom podneo zahtev 24. novembra 2016. godine i podneo dodatnu dokumentaciju 12. januara 2017. godine (slučaj KI136/16, podnosioci zahteva: T.J. i drugi); stoga, Sud ne može da uzme u obzir opravdanje za prekoračenje zakonskog roka.
30. Pored toga, Sud primećuje da su podnosioci zahteva opunomoćili gore navedenog advokata da ih zastupa u postupku pred Ustavnim sudom i drugim sudovima. Sud smatra da se proceduralne radnje preduzete od strane zakonskog zastupnika strane, prema punomoćju, smatraju vlastitim postupcima same strane. U ovom slučaju, ovakvi postupci uključuju i podnošenje zahteva i žalbi, kao i prijem sudskih odluka (vidi: slučajeve KI46/13, KI47/13, KI48/13 i KI68/13, podnosilac zahteva: *Naim Morina, Bukurije Drançolli, Avdi Imeri i Genc Shala*, Ustavni sud, rešenje o neprihvatljivosti od 5. jula 2013. godine).
31. Na osnovu gore navedenog, Sud se poziva na sudske praksu Evropskog suda za ljudska prava, koji utvrđuje da „država ne može biti odgovorna za greške advokata imenovan za pravnu pomoć ili izabranih od strane optuženog“ (vidi: *Kamasinski protiv Austrije*, br. 9783/82, ESLjP, presuda od 19. decembra 1989. godine, A. br. 168). Analogno tome, Sud smatra da javni organi ne mogu da se smatraju odgovornim za postupke advokata, štaviše, u slučaju kada je advokat opunomoćen od strane same strane, u ovom slučaju od strane podnosioca zahteva.
32. Dakle, u ovakvim okolnostima ovog slučaja, zahtev je podnet van roka i Sud ne može da razmatra tvrdnje pokrenute u vezi sa povredama prava na pravično suđenje u svim njenim elementima (vidi, između ostalog: rešenje o neprihvatljivosti Ustavnog suda KI105/15, podnosioci zahteva: *Mehmet Bajraktari i drugi*, od 19. decembra 2016. godine).
33. Na osnovu gore navedenog, proizilazi da zahtev nije podnet u zakonskom roku koji je propisan u članu 49. Zakona i treba da se proglasi neprihvatljivim.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 49. Zakona i pravilom 36 (1), b) Poslovnika o radu, na sednici održanoj 4. jula 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI OVU odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Selvete Gërxhaliu-Krasniqi

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI27/17 Podnosilac zahteva: Maliq Zeqiri, zahtev za ocenu ustavnosti postupka koji se primenjuje od strane Odeljenja za socijalnu politiku i porodice (OSPP), u skladu sa članom 179. Zakona o porodici br. 2004/32 od 20. januara 2006. godine, a u vezi sa postupkom usvajanja dece u Republici Kosovo

KI27/17, rešenje o neprihvatljivosti od 8. decembra 2017. godine, objavljeno 20. decembra 2017. godine

Ključne reči: individualni zahtev, ocena ustavnosti postupka od strane Odeljenja za socijalnu politiku i porodice, postupak usvajanja, neprihvatljiv zahtev

Podnosilac je predao zahtev na osnovu člana 113. stava 7 Ustava Republike Kosovo, člana 47. Zakona br. 03/L-121 Ustavnog suda Republike Kosovo i pravila 29 Poslovnika o radu Ustavnog Suda Republike Kosovo.

Podnosilac zahteva radi u Centru za socijalni rad (CSR) u opštini Vitina. Tamo, jedan bračni par, državljani Kosova, koji radi u Italiji podneo je zahtev za usvajanje deteta. Njihov zahtev za usvajanje deteta je podnet na osnovu dokumentacije izdate od strane Republike Kosovo. Međutim, veće OSPP je odgovorilo na njihov zahtev predlažući da CSR uputi porodicu na postupak za međunarodno usvajanje kao i da upotpuni dokumentaciju u skladu sa uslovima utvrđenim u važećim zakonskim propisima na Kosovu. Podnosilac zahteva navodi da kosovski državljani koji rade u inostranstvu, ali koji se pojavljuju sa lokalnom dokumentacijom Kosova ne treba da budu predmet međunarodnog tretmana za usvajanje od strane OSPP.

Sud naglašava da zahtevi koji u osnovi pokreću pitanja zakonitosti, i traže od Suda tumačenje zakona u pogledu sprovedenog postupka, kao što je to u konkretnom slučaju, po pravilu, spadaju u nadležnost redovnih sudova. Zapravo nije dužnost Ustavnog suda da se bavi tvrdnjom i tumačenjem podnosioca zahteva da su postupci sprovedeni od strane OSPP-a pogrešni i nezakoniti. Iz gore navedenih razloga, Sud zaključuje da zahtev podnosioca po ustavnim osnovama ne ispunjava uslove prihvatljivosti, te se Sud oglašava nenadležnim.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI27/17

Podnosilac

Maliq Zeqiri

Zahtev za ocenu ustavnosti postupka koji se primenjuje od strane Odeljenja za socijalnu politiku i porodice, u skladu sa članom 179 Zakona o porodici br. 2004/32 od 20. januara 2006. godine, a u vezi sa usvajanjem dece u Republici Kosovo

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Podnosilac zahteva je Zeqir Maliqi is sela Gošica, opština Vitina (u daljem tekstu: podnosilac zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava postupak koji se primenjuje od strane Odeljenja za socijalnu politiku i porodice (u daljem tekstu: OSPP) shodno članu 179 Zakona o porodici br. 2004/32 od 20. januara 2006. godine (u daljem tekstu: Zakon o porodici).

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti postupka koji se primenjuje od strane OSPP-a u skladu sa članom 179 Zakona o porodici kojim su određeni uslovi za usvajanje dece u Republici Kosovo od strane državljana sa državljanstvom Republike Kosova, koji rade u inostranstvu.
4. Podnosilac zahteva traži od Suda da potvrdi njegovu tvrdnju da je postupak koji se sprovodi od strane OSPP shodno članu 179 Zakona o porodici pogrešan jer se državljani Republike Kosovo koji apliciraju za usvajanje dece na osnovu dokumentacije izdate od Republike Kosova ali koji žive i rade van Republike Kosovo primoravaju od strane OSPP-a da se podvrgnu postupku usvajanja dece kao da su strani državljani.

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na članu 113. 7 Ustava Republike Kosovo, člana 47. Zakona br. 03/L-121 Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon), i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog Suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik o radu).

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 6. marta 2017. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
7. Dana 7. aprila 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Snezhanu Botusharovu za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Ivan Čukalović i Selvete Gërzhaliu-Krasniqi.
8. Dana 11. aprila 2017. godine, Sud je obavestio podnosioca zahteva o registraciji zahteva.
9. Dana 20. juna 2017. godine, podnosilac zahteva je podneo dodatnu dokumentaciju Sudu.
10. Dana 13. novembra 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu da proglasi zahtev neprihvatljivim, zbog neispunjenja procesnih kriterijuma koji su određeni članom 113. Ustava.

Pregled činjenica

11. Podnosilac zahteva radi u Centru za socijalni rad (CSR) u Opštini Vitina. Tamo, jedan bračni par, državljani Kosova, koji radi u Italiji je podneo zahtev da usvoje dete. Njihov zahtev za usvajanje deteta je podnet na osnovu dokumentacije izdate od strane Republike Kosovo. Dana 6. aprila 2017. godine, veće OSPP je odgovorilo na njihov zahtev da: *„Predlaže se da CSR uputi porodicu da sledi postupak za međunarodno usvajanje kao i da kompletira dokumentaciju u skladu sa uslovima utvrđenim u važećim zakonskim propisima na Kosovu.“*

Navodi podnosioca

12. Podnosilac zahteva navodi da *„...Kosovski državljani koji rade u inostranstvu, ali koji se pojavljuju sa lokalnom dokumentacijom Kosova ne trebaju biti predmet međunarodnog tretmana od strane OSPP-a, nema razloga raditi tako, jer ovo nije zatraženo ni u jednom zakonskom propisu. Ovo je naša žalba – tretman lokalnih državljana kao da su međunarodni.“*
13. Dodatno, podnosilac zahteva navodi da *„Navodi Odeljenja za socijalnu politiku i porodice u Prištini da se državljani Kosova smatraju kao međunarodni državljani je neprihvatljivo, tu je ta dilema. [Od Suda] se traži da uzmete mišljenje Odeljenja za socijalnu politiku i porodice i procenite zakonitost navoda OSPP-a. Ta procena bi rešila neke dileme koje postoje među profesionalnim zaposlenima u Centrima za socijalni rad a u vezi sa Odeljenjem za socijalnu politiku i porodice Kosova u Prištini.“*
14. Štaviše, podnosilac zahteva traži da *„...Ustavni sud Kosova u Prištini spreči Odeljenje za socijalnu politiku i porodice da tretira lokalne državljane kao međunarodne samo zato što isti rade u inostranstvu.“*

Prihvatljivost zahteva

15. Sud prvo ocenjuje da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti propisane Ustavom i dalje utvrđene Zakonom i Poslovníkom.
16. Treba napomenuti da podnosilac zahteva deluje u svojstvu pojedinca (fizičko lice) i zasniva svoj zahtev na članu 113.7 Ustava
17. U tom smislu, Sud se poziva na član 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane], stavovi 1 i 7, koji propisuju:

„1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.“

[...]

18. Sud, takođe, uzima u obzir i član 48. [Tačnost podneska] Zakona, koji propisuje:

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.”

19. U vezi sa ovim slučajem, Sud se posebno poziva na pravilo 36 [Kriterijum o prihvatljivosti] (3) (a) Poslovníka o radu, koje navodi:

“Zahtev nije dopustiv za razmatranje u svakom od sledećih slučajeva:

(a) Kada Sud nije nadležan za predmetnu stvar;

[...]

20. Sud primećuje da član 113. Ustava definiše jurisdikciju Ustavnog suda i ovlašćene strane koje mogu da postavljaju pitanja ustavne prirode.
21. Sud nalazi da se zahtev podnosioca zahteva odnosi na postupak koji se primenjuje od strane OSPP kod usvajanja dece i podnosilac zahteva tvrdi da ovaj autoritet pogrešno tumači Zakon o porodici tako što tretira ovdašnje braćne parove koji rade u inostranstvu, kao strane državljanke.
22. Sud specifično navodi da je suština zahteva podnosioca povezana sa postupkom koji se sprovodi od strane OSPP-a shodno članu 179. Zakona o porodici, kojim članom se reguliše postupak apliciranja za usvajanje dete u Republici Kosovo.
23. Podnosilac od Suda zahteva da potvrdi njegovo razumevanje i tumačenje da je postupak koji sprovodi OSPP pogrešan i u suprotnosti sa samim Zakonom o porodici.
24. U vezi s tim, Sud naglašava da zahtevi koji u osnovi pokreću pitanja zakonitosti, i traže od Suda tumačenje zakona u pogledu sprovedenog postupka, kao što je to u konkretnom slučaju, po pravilu, spadaju u nadležnost redovnih sudova. Zapravo nije dužnost Ustavnog suda da se bavi tvrdnjom i tumačenjem podnosioca zahteva da su postupci sprovedeni od strane OSPP-a pogrešni i nezakoniti.
25. Sud može intervenisati samo kada su navodi o povredama prava zagarantovanim Ustavom podržani po ustavnim osnovama i kada spadaju pod njegovu nadležnost kao

što je to navedeno u Ustavu, a nakon ispunjenja svih formalnih i procesnih kriterijuma koji su određeni Ustavom, Zakonom i Poslovnikom o radu.

26. Uloga je redovnih sudova da tumače i koriste odgovarajuća pravila proceduralnog i materijalnog prava (vidi, *mutatis mutandis*, Evropski Sud za Ljudska Prava, slučaj *Garcia ruiz protiv Španije*, br. 30544/96, Presuda od 21. januara 1999. godine, stav 28).
27. Uloga Ustavnog suda je da isključivo osigura saglasnost sa pravima koja su zagarantovana Ustavom i u okviru njegove ustavne nadležnosti. Drugim rečima, tačno tumačenje i primena zakona spadaju pod nadležnost redovnih sudova (pitanje zakonitosti) (Vidi slučaj ESLJP, *Akdivar protiv Turske*, Zahtev broj 21893/93, ESLJP, presuda od 16. septembra 1996. godine, stav 65, i takođe *mutatis mutandis*, slučaj Ustavnog Suda KI86/11, podnosilac zahteva *Milaim Berisha*, odluka o neprihvatljivosti od 5. aprila 2012. godine).
28. Stoga, zbog gore navedenih razloga, Sud zaključuje da zahtev podnosioca po ustavnim osnovama ne ispunjava uslove o prihvatljivosti, kao što je to utvrđeno članom 113. Ustava i pravilom 36 (3) (a) Pravilnika o radu.
29. Samim tim, u skladu sa gore navedenim odredbama, zahtev podnosioca se treba proglasiti neprihvatljivim.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113. Ustava, članom 20. Zakona i pravilima 36 (3) (a) i 56 (2) Poslovnika, dana 8. decembra 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI OVU odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20 (4) Zakona;
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Snezhana Botusharova

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI 06/17 podnosioci zahteva: L. G. i petoro drugih, ocena ustavnosti presude Rev. br. 248/2016 Vrhovnog suda Kosova od 25. oktobra 2016. godine

KI06/17 rešenje o neprihvatljivosti, usvojeno 23. oktobra 2017. godine, objavljeno 20. decembra 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, pravo na pravično i nepristrasno suđenje, zahtev očigledno neosnovan*

Predmetna stvar je ocena ustavnosti gore navedene presude Vrhovnog suda kojom su, navodno, podnosiocima povređena prava i slobode garantovane članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i članom 50. [Prava deteta] Ustava Republike Kosovo.

Sud primećuje da podnosioci zahteva zasnivaju svoje tvrdnje na očigledno pogrešnom tumačenju odredbi Zakona o obligacionim odnosima, koje je navodno izvršio Vrhovni sud. Sud podseća da se ova tvrdnja odnosi na delokrug zakonitosti i kao takva, ne spada u nadležnost Ustavnog suda, te stoga, u principu Sud je ne može razmatrati.

Sud smatra da u ovom slučaju nema elemenata nelogičnog tumačenja ili nepravilne i proizvoljne primene zakona, jer su relevantne odredbe zakona bile primenjene, a redovni sudovi su pružili jasne i potpune razloge za svoje odluke.

Sud je proglasio zahtev očigledno neosnovanim na ustavnoj osnovi i proglašen je neprihvatljivim u skladu sa pravilom 36, stavovi (1) (d) i (2) (d), Poslovnika.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KIo6/17

Podnosioci

L. G. i petoro drugih**Zahtev za ocenu ustavnosti presude Rev. br. 248/2016 Vrhovnog suda Kosova
od 25. oktobra 2016. godine****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnela L. G. i njeno petoro dece iz Obilića (u daljem tekstu: podnosioci). Podnosiocima zastupa Zaim Istrefi, advokat iz Prištine.

Osporena odluka

2. Podnosioci osporavaju presudu [Rev. br. 248/2016] Vrhovnog suda Kosova od 25. oktobra 2016. godine, koja im je uručena 16. novembra 2016. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti gore navedene presude Vrhovnog suda kojom su, navodno, podnosiocima povređena prava i slobode garantovane članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i članom 50. [Prava deteta] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).
4. Takođe, podnosioci traže da im se u postupku pred Ustavnim sudom (u daljem tekstu: Sud) ne otkrije identitet i to iz razloga što oni smatraju da „je ovaj slučaj osetljive prirode, jer se odnosi na potraživanja koja su u vezi sa jednim tragično preminulim roditeljem“.

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na stavovima 1 i 7 člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članu 22 [Procesuiranje podneska] i 47 [Individualni zahtevi]. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 [Podnošenje podneska i odgovora] Poslovnika o radu Suda (u daljem tekstu: Poslovnik o radu).

Postupak pred Sudom

6. Dana 25. januara 2017. godine, podnosioci su podneli zahtev Sudu.
7. Dana 27. februara 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Gresu Caku-Nimani za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Almiro Rodrigues (predsedavajući), Snezhana Botusharova i Ivan Čukalović.
8. Dana 03. marta 2017. godine, Sud je obavestio podnosioce o registraciji zahteva i kopiju zahteva je prosledio Vrhovnom sudu.
9. Dana 23. oktobra 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo Sudu preporuku o neprihvatljivosti.

Pregled činjenica

10. Suprug i otac podnosilaca je preminuo 8. maja 2005. godine, kao posledica nesreće na radnom mestu. On je bio zaposlen u Energetskoj korporaciji Kosova (u daljem tekstu: EKK). Dana 24. marta 2005. godine, doživeo je nesreću na svom radnom mestu, gde je zadobio povrede koje su dovele do smrti.
11. Nepoznatog dana, podnosioci su podneli tužbeni zahtev Opštinskom sudu u Prištini u kome su tražili da im tuženi (KEK) plati kompenzaciju za „*pretrpljenu duševnu bol*“ zbog izgubljenog supruga i roditelja.
12. Dana 27. decembra 2006. godine, Osnovni sud u Prištini je doneo presudu [C. br. 987/05], kojom je prihvatio tužbeni zahtev podnosilaca. Opštinski sud je odlučio:

„Odobrava se tužbeni zahtev kao osnovan tužilaca [...], i obavezuje se tužena Energetska korporacija Kosova u Prištini, da navedenim tužiocima u ime nadoknade štete za duševnu bol, pretrpljenu zbog smrti bližnjeg, supruga i oca, sada pokojnog F. G., da plati svakom po 7.000 €, odnosno ukupan iznos od 42.000 €.“
13. Tuženi (KEK) je izjavio žalbu Okružnom sudu u Prištini, tvrdeći nepotpuno i pogrešno utvrđivanje činjenica i povredu odredaba parničnog postupka.
14. Dana 07. oktobra 2008. godine, Okružni sud je doneo presudu [Ac. br. 267/2007], kojom je žalbu tuženog odbio kao neosnovanu, a presudu Osnovnog suda potvrdio u celosti.
15. Da bi sproveo presudu Opštinskog suda, KEK je odlučio da isplati ukupan iznos u nizu mesečnih uplata u periodu od 5 godina. Ove mesečne uplate su izvršene od 01. jula 2005. do 01. jula 2010. godine, kojima je zaključeno plaćanje ukupnog iznosa od 42.000 EUR naložen od strane redovnih sudova.
16. Dana 03. februara 2010. godine, podnosioci su Osnovnom sudu u Prištini podneli novi tužbeni zahtev protiv KEK-a, u kome su tražili naknadu materijalne štete, posebno naknadu izgubljene zarade na osnovu Zakona o obligacionim odnosima koji je bio na snazi u to vreme (Službeni list SFRJ br. 29/78 sa izmenama i dopunama). Podnosioci zahteva su smatrali da „*na ime izgubljene dobiti tuženi plati nadoknadu u mesečnim ratama uzimajući u obzir i troškove koje bi imao pokojni kada bi bio živ, u iznosu od 500 € mesečno, sve dok za to traje zakonski uslovi*“.

17. KEK je odgovorio na tvrdnje podnosilaca zahteva, tvrdeći da nema pasivni legitimitet u slučaju, jer su poslovne jedinice pod čijim autoritetom je došlo do nesreće privatizovane i sada čine deo nove kompanije Kosovski operator sistema, prenosa i tržišta (KOSPT), i da je potraživanje naknade podnosilaca zahteva za štetu isteklo zbog zastarelosti, kao što je navedeno u članu 376. Zakona o obligacionim odnosima.
18. Dana 29. decembra 2015. godine, Osnovni sud je doneo presudu [C. br. 241/10] kojom je tužbeni zahtev podnosilaca odobrio kao osnovan. Osnovni sud se bavio tvrdnjama u vezi sa pasivnom legitimacijom na koju se pozvao tuženi (KEK). Što se tiče tvrdnji u vezi sa zastarevanjem, Osnovni sud, između ostalog, obrazlaže:

„Takode, navod o zastarelosti zahteva za nadoknadu štete u obliku rente od suda je ocenjeno kao neosnovano pošto prema odredbi člana 373 stav 3 ZOO predviđa da pravo zakonski određene nahrane ne zastareva.“

19. Tuženi (KEK) je podneo žalbu Apelacionom sudu na presudu Osnovnog suda [C. br. 241/10], tvrdeći pogrešnu primenu zakona, posebno u vezi sa nedostatkom pasivnog legitimiteta i istekom perioda zastarelosti za potraživanje naknade prouzrokovane štete.
20. Dana 17. juna 2016. godine, Apelacioni sud je doneo presudu [CA. br. 1735/2016] kojom je usvojio žalbu KEK-a, i poništio presudu Osnovnog suda [C. br. 241/10].
21. Apelacioni sud je na osnovu člana 376. Zakona o obligacionim odnosima obrazložio da potraživanje naknade prouzrokovane štete zastareva za tri godine od kada je oštećenik doznao za štetu. On je odbacio tumačenje Osnovnog suda o primeni člana 373. Zakona o obligacionim odnosima, prema kojem ne može zastariti pravo na izdržavanje, kao i u obrazloženju Apelacionog suda, i u ovom konkretnom slučaju, pitanje se ne odnosi na pravo na izdržavanje, već na zahtev za potraživanje naknade prouzrokovane štete.
22. Podnosioci su podneli zahtev za reviziju Vrhovnom sudu protiv presude Apelacionog suda [CA. br. 1735/2016], navodeći pogrešnu primenu materijalnih odredbi zakona i činjenicu da je drugostepeni sud primenio član 376. Zakona o obligacionim odnosima (potraživanje naknade štete), gde je u stvari, prema podnosiocima zahteva, trebao da primeni član 373. Zakona o obligacionim odnosima (potraživanja za izdržavanje).
23. Dana 25. oktobra 2016. godine, Vrhovni sud je doneo presudu [Rev. br. 248/2016], kojom je odbio zahtev podnosilaca za reviziju, kao neosnovan, i potvrdio presudu Apelacionog suda sa detaljnim obrazloženjem.

Navodi podnosioca

24. Podnosioci tvrde da je presuda [Rev. br. 248/16] Vrhovnog suda od 25. oktobra 2016. godine, u vezi sa presudom [CA br. 1735/2016] Apelacionog suda od 23. maja 2016. godine, povredila njihovo pravo na pravično suđenje garantovano članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i njihovo pravo na zaštitu i brigu kao što je garantovao članom 50.1 [Prava deteta] Ustava.
25. Što se tiče člana 31. Ustava, podnosioci zahteva tvrde da im je presudama Vrhovnog suda i Apelacionog suda povređeno pravo na pravično i nepristrasno suđenje, jer su očigledno pogrešno primenili odredbe Zakona o obligacionim odnosima pošto se odnosi na zastarevanje.
26. Što se tiče člana 50.1 Ustava, podnosioci zahteva navode da su odbacivanjem njihovih potraživanja, Vrhovni sud i Apelacioni sud povredili prava dece pokojnika za zaštitu i

brigu neophodnu za njihovo blagostanje. Podnosioci zahteva tvrde da su zavisni od plaćanja izdržavanja za njihov nastavak opstanka i blagostanja.

27. Na kraju, podnosioci zahteva traže da Sud proglasi njihov zahtev prihvatljivim i potvrdi presudu [C. br. 241/10] od 29. decembra 2015. godine Osnovnog suda u Prištini, proglašavajući nevažećom presudu [Rev. br. 248/2016] Vrhovnog suda od 25. oktobra 2016. godine u vezi sa presudom [Ac. br. 1735/16] od 23. maja 2016. godine Apelacionog suda.

Prihvatljivost zahteva

28. Sud prvo ispituje da li zahtev ispunjava uslove prihvatljivosti, koji su utvrđeni Ustavom i dalje obrazloženi Zakonom i Poslovníkom o radu.
29. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7, člana 113 [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

*“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.
[...]*

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

30. Sud u nastavku ispituje da li su podnosioci zahteva ispunili uslove prihvatljivosti kao što je propisano u Zakonu. U tom smislu, Sud se poziva na član 48. [Tačnost podneska] i 49. [Rokovi] Zakona, koji propisuju:

Član 48. [Tačnost podneska]

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode sumu povređena ikoji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.”

Član 49. [Rokovi]

„Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku...”.

31. Što se tiče ispunjenja ovih uslova, Sud utvrđuje da su podnosioci podneli zahtev u svojstvu ovlašćene strane, osporavajući akt javnog organa, odnosno presudu Vrhovnog suda [Rev. br. 248/2016] od 25. oktobra 2016. godine nakon iscrpljenja svih pravnih sredstava propisanih zakonom. Podnosioci zahteva su isto tako naglasili prava i slobode za koje su tvrdili da su povređena u skladu sa uslovima iz člana 48. Zakona i podneli su zahtev u skladu sa rokom koji je propisan u članu 49. Zakona.
32. Međutim, Sud mora dalje oceniti da li su uslovi propisani u pravilu 36 [Kriterijum o prihvatljivosti], Poslovníka o radu ispunjeni. Pravilo 36 stavovi (1) (d) i (2) (d) Poslovníka o radu, propisuju:

“(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:

(d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.

(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:

[...]

(d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepio svoju tvrdnju”.

33. Sud podseća da se postupak podnosioca zahteva odnosi na pitanje potraživanja naknade prouzrokovane štete protiv tuženog (KEK), kao naknada za smrt supruga podnosioca i oca podnosioca zahteva od 08. maja 2005. godine. Spor je rešen presudom Vrhovnog suda [Rev. br. 248/2016] od 25. oktobra 2016. godine, koju podnosioci zahteva osporavaju pred Sudom, tvrdeći povredu svojih prava koja su garantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i članom 50. [Prava deteta] Ustava, jer je Vrhovni sud navodno očigledno pogrešno primenio Zakon o obligacionim odnosima. Podnosioci zahteva tvrde da se u okolnostima njihovog slučaja primenjuje član 373, koji predviđa da pravo na izdržavanje ne podleže zastarelosti, umesto člana 376 kojim se uređuju potraživanja naknade prouzrokovane štete. Prema podnosiocima zahteva, da se primenila pravilna odredba Zakona o obligacionim odnosima, njihova potraživanja bi bila odobrena.
34. Sud prvo primećuje da su u prvoj grupi postupaka protiv KEK-a, podnosioci zahteva tražili samo naknadu za „pretrpljenu duševnu bol“ kao posledica smrti njihovog oca i supruga. Opštinski sud je dodelio podnosiocima zahteva iznos naknade i tu naknadu je potvrdio Okružni sud u svojoj presudi [Ac. br. 267/2007] od 07. oktobra 2008. godine. KEK je ispunio obaveze koje proizilaze iz ove presude.
35. Nakon toga, Sud primećuje da su podnosioci zahteva 3. februara 2010. godine, novim tužbenim zahtevom pred Opštinskom sudu pokrenuli drugu grupu sudskih postupaka. Novim tužbenim zahtevu podnosioci zahteva su tražili da se nastavi plaćanje mesečnog izdržavanja, koje je usvojeno u presudi Opštinskog suda i poništeno presudama Apelacionog suda i Vrhovnog suda. Podnosioci zahteva su tvrdili da bi se prva presuda Opštinskog suda potvrdila da su se pravilno primenile odredbe Zakona o obligacionim odnosima koje se odnose na zastarevanje.
36. S tim u vezi, Sud primećuje da podnosioci zahteva zasnivaju svoje tvrdnje na očigledno pogrešnom tumačenju odredbi Zakona o obligacionim odnosima, koje je navodno izvršio Vrhovni sud. Sud podseća da se ova tvrdnja odnosi na delokrug zakonitosti i kao takva, ne spada u nadležnost Ustavnog suda, te stoga, u principu Sud je ne može razmatrati.
37. Sud ponavlja da nije njegov zadatak da se bavi greškama u činjenicama ili zakonu koje su navodno počinili redovni sudovi (zakonitost), osim i ako su povredile osnovna prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost). On ne može sam oceniti zakon koji je doveo redovni sud dotle da donese jednu umesto neke druge odluke. U suprotnom, Sud bi postupao kao sud „četvrtog stepena“, što bi bilo u suprotnosti sa ograničenjima predviđenim njegovom jurisdikcijom. U stvari, uloga redovnih sudova je da tumače i primenjuju odgovarajuća pravila procesnog i materijalnog prava. (Vidi: slučaj *García Ruiz protiv Španije*, ESLJP, br. 30544/96 od 21. januara 1999. godine, stav 28 i vidi, takođe slučaj: KI70/11, podnosioci zahteva: *Faik Hima, Magbule Hima i Besart Hima*, rešenje o neprihvatljivosti od 16. decembra 2011. godine).
38. Ovaj stav je dosledno držao Sud, poštujući sudsku praksu Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP), koji jasno tvrdi da nije uloga ovog Suda da razmatra zaključke redovnih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primene materijalnog prava. (vidi: ESLJP, *Pronina protiv Rusije*, odluka o prihvatljivosti od 30. juna 2005. godine, predstavka br. 65167/01).

39. Sud, međutim, takođe primećuje da i sudska praksa ESLJP predviđa okolnosti pod kojima se mogu napraviti izuzeci iz ove pozicije. U slučaju *Andelković protiv Srbije* (presuda od 9. aprila 2013. godine, br. 1401/08, stav 24), ESLJP je ponovio da neće postavljati pitanje tumačenje zakona od strane sudova, osim ako je, međutim, očigledno proizvoljno ili odluke tih sudova nisu proizvoljne ili na neki drugi način očigledno neobrazložene. U ovom slučaju, ESLJP smatra:

„Sud na početku podseća da njegov zadatak nije da preuzima ulogu domaćih sudova. Prvenstveno je na domaćim vlastima, posebno sudovima, da reše probleme tumačenja domaćeg zakonodavstva (vidi, među mnogim autoritetima, Brualla Gómez de la Torre protiv Španije, 19. decembar 1997. godine, stav 31., Izveštaji o presudama i odlukama 1997-VIII). U tom slučaju, Sud neće postavljati pitanje tumačenja domaćeg prava od strane domaćih sudova, osim u slučaju očigledne proizvoljnosti (vidi, mutatis mutandis, Adamsons protiv Letonije, broj 3669/03, stav 118, 24. jun 2008. godine), drugim rečima, kada uoči da je primena prava od strane domaćih sudova u određenom slučaju bila očigledno pogrešna ili takva da su izvedeni proizvoljni zaključci i/ili uskraćivanja pravde (vidi, mutatis mutandis, Farbers i Harlanova protiv Litvanije (odluka), broj 5733/00, od 6. septembra 2001. godine, i, mada u kontekstu člana 1. Protokola broj 1, Beyeler protiv Italije (VV), broj 33202/96, stav 108, ESLJP 2000-I).

40. ESLJP je ponovio ovaj stav, smatrajući da „iako je prvenstveno na nacionalnim organima, a posebno na sudovima, da reše probleme tumačenja domaćeg prava, uloga Suda je da proveriti da li su efekti takvog tumačenja kompatibilni s Konvencijom. (vidi, mutatis mutandis, Miragall Escolano i drugi protiv Španije, br. 38366/97, st. 33-39, ESLJP 2000-I). Stoga, iako ima ograničenu moć da razmatra saglasnost sa domaćim pravom, Sud može doneti odgovarajuće zaključke prema Konvenciji kada primeti da su domaći sudovi primenili zakon u određenom slučaju očigledno pogrešno ili tako da donesu proizvoljne zaključke. (Vidi: gore citiranu presudu *Anheuser-Busch Inc.*, br. 83, *Kuznetsov i drugi protiv Rusije*, br. 184/02, stavovi 70-74 i 84, 11. januar 2007. godine, *Păduraru protiv Rumunije*, br. 63252/00, § 98, ESLJP 2005 -... (izvodi); *Sovtransavto Holding protiv Ukrajine*, broj 48F553/99, stavovi 79, 97 i 98, ESLJP 2002-VII, *Beyeler protiv Italije* [VV], br. 33202/96, § 108, ESLJP 2000-I, i, *mutatis mutandis*, *Tsirlis i Kouloumpas protiv Grčke*, presuda od 29. maja 1997. godine, Izveštaji o presudama i odlukama 1997-III, §§ 59-63. Vidi: takođe slučaj ESLJP *Koshoglu protiv Bugarske*, predstavka br. 48191/99, presuda od 10. maja 2007. godine, § 50).
41. Shodno tome, na osnovu sudske prakse Suda i sudske prakse ESLJP, zadatak je redovnih sudova da ocene činjenice i predočene dokaze (vidi: presudu ESLJP, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, 10. maj 2005. godine, predstavka br. 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je da ispita da li je došlo do povrede ustavnih prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na delotvorni pravni lek, itd.) i da li je način na koji su redovni sudovi primenili zakon bio očigledno pogrešan ili na neki drugi način proizvoljan ili diskriminatoran. (Vidi, na primer: slučajeve ESLJP *Koshoglu protiv Bugarske*, presuda od 10. maja 2007. godine, br. 48191/99; *Anheuser-Busch Inc. protiv Portugalijske*, presuda od 11. januara 2007. godine, br. 73049/01, *Kuznetsov i drugi protiv Rusije*, presuda od 11. januara 2007. godine, br. 184/02, *Khamidov protiv Rusije*, presuda od 15. novembra 2007. godine, br. 72118/01, *Andelković protiv Srbije*, presuda od 9. aprila 2013. godine, br. 1401/08, *Dulaurens protiv Francuske*, presuda od 21. marta 2000. godine, br. 34553/97).
42. U ovom slučaju, podnosioci zahteva tvrde da su redovni sudovi očigledno pogrešno i proizvoljno primenili zakon. Sud, međutim, primećuje da je Apelacioni sud, a potom i Vrhovni sud, razmatrao suštinske tvrdnje podnosilaca zahteva i razmotrio i obrazložio

tvrdnje koje se odnose na primenu i tumačenje tačnih odredbi Zakona o obligacionim odnosima u ovom slučaju.

43. S tim u vezi, Apelacioni sud je utvrdio da se prema članu 376. Zakona o obligacionim odnosima predviđa da potraživanje naknade štete zastareva za tri godine od kada je oštećenik doznao za štetu. Apelacioni sud je utvrdio da su podnosioci zahteva doznali za štetu kada je preminuo suprug i njihov otac, odnosno 05. maja 2005. godine, a nisu podneli svoj novi tužbeni zahtev do 3. februara 2010. godine. Kao rezultat toga, Apelacioni sud je zaključio da je novo potraživanje naknade štete bilo zabranjeno zastarevanjem.
44. Sud primećuje da je Vrhovni sud takođe razmatrao tvrdnju podnosilaca u reviziji i zaključio da period zastarevanja počinje da teče od datuma kada tužilac dozna za štetu. U ovom slučaju, nije sporno kada su podnosioci zahteva doznali za štetu, a uzimajući u obzir datum podnošenja tužbenog zahteva, odnosno 3. februar 2010. godine, Vrhovni sud je zaključio da je tužbeni zahtev zabranjen za razmatranje zbog zastarevanja koje je predviđeno u članu 376. Zakona o obligacionim odnosima. Pored toga, Vrhovni sud je takođe objasnio zašto argumenti podnosilaca zahteva o primeni člana 373. Zakona o obligacionim odnosima ne važe i razliku između prava na izdržavanje i prava na naknadu štete. Vrhovni sud je, između ostalog, obrazložio:

„Polazeći od utvrđenog činjeničnog stanja, revizioni sud nalazi da zaključak drugostepenog suda je pravičan, polazeći iz činjenice da se nesreća dogodila dana 24.03.2005. god., dok se smrt dogodila 08.05.2005. god., tužba sudu je predložena 03.02.2010. god. i to nakon roka određenog iz člana 376 ZOO-a gde je određeno da potraživanje nadoknade prouzrokovane štete zastareva za tri godine od kad je oštećeni doznao za štetu i za lice koje je štetu prouzrokovalo. Tužioci u tužbi, smatraju se da su saznali za štetu i lice od dana kada je prouzrokovana šteta. U ovom kontekstu, nema mesta za primenu člana 373 stav 1 ZOO-a i osporavanje zastarelosti treba da se oceni na osnovu člana 376 ZOO-a, pošto se bavimo sa potraživanjem za materijalnu nadoknadu u obliku rente, rente u novcu, a koje nije potraživanje prema članu 373 stav 3 pošto zakonska zaštita podrazumeva obaveze potvrđene zakonom kao što je prehrana dece uzgajanje od strane njihovih roditelja, izdržavanje roditelja od strane dece, izdržavanje među supružnicima i bližnjima, dok potraživanje za rentu je u obliku materijalne nadoknade i da se računanje zastarelosti vrši na osnovu člana 376 ZOO-a“.

45. Na osnovu gore navedenog, Sud smatra da u ovom slučaju nema elemenata nelogičnog tumačenja ili nepravilne i proizvoljne primene zakona, jer su relevantne odredbe zakona bile primenjene, a redovni sudovi su pružili jasne i potpune razloge za svoje odluke.
46. Pored toga, Sud smatra da podnosioci zahteva nisu pokazali i dokazali da su postupci pred Vrhovnim sudom bili nepravilni ili proizvoljni ili da su njegova osnovna prava i slobode zaštićene Ustavom povređena navodnim pogrešnim tumačenjem konkretnih članova Zakona o obligacionim odnosima. Podnosioci zahteva nisu potkrepili nijednu ustavnu materiju. (Vidi: slučaj KI63/16, podnosilac zahteva: *Astrit Pira*, rešenje o neprihvatljivosti od 8. avgusta 2016. godine, stav 44. i vidi: slučaj KI150/15; KI161/15; KI162/15; KI14/16; KI19/16; KI60/16 i KI64/16, podnosioci zahteva: *Arben Gjukač, Hisni Hoxha, Driton Pruthi, Milazim Lushtaku, Esat Tahiri, Azem Duraku i Sami Lushtaku*, rešenje o neprihvatljivosti, 15. novembar 2016. godine, stav 62).
47. Shodno tome, Sud je mišljenja da nije došlo do povrede prava na pravično i nepristrasno suđenje koje je garantovano u članu 31. Ustava.

48. Sud podseća da podnosioci zahteva takođe tvrde da su im odbijanjem njihovog zahteva za naknadu, redovni sudovi povredili pravo na zaštitu i brigu o deci, kao što je garantovano u članu 50 (1) Ustava. Podnosioci zahteva zasnivaju ovu tvrdnju na činjenici da su od 01. jula 2005. godine do 01. jula 2010. godine primali mesečnu isplatu od KEK-a i tražili su od sudova da nalože KEK-u da nastavi sa plaćanjem mesečnog izdržavanja nakon tog datuma.
49. Sud primećuje da su mesečne uplate koje su podnosioci zahteva primali od KEK-a rezultat naknade za kompenzaciju duševne boli zbog smrti supruga i oca podnosilaca zahteva. Sud primećuje da su redovni sudovi dodelili ukupan iznos podnosiocima zahteva, koji je tuženi (KEK) odlučio da plati u vidu mesečnog izdržavanja. Stoga, Sud primećuje da ove mesečne uplate nisu namenjene kao uplata za zaštitu i brigu dece.
50. Štaviše, podnosioci zahteva nisu naveli kako je tuženi (KEK) bio pod bilo kojom drugom zakonskom obavezom da obezbedi zaštitu i brigu o deci pokojnika. Podnosioci zahteva u prilog svojoj tvrdnji primarno tvrde da su redovni sudovi očigledno pogrešno primenili zakon koji se odnosi na odredbe zastarevanja za njihovo potraživanje da im se nastavi plaćanje izdržavanja, argument koji je već rešen u ovom rešenju. Tvrdnje podnosilaca zahteva da im je pravo na zaštitu i brigu neophodnu za njihovo blagostanje povređeno osporenim odlukama redovnih sudova nisu dalje potkrepljene dodatnim argumentima.
51. Pošto je utvrdio da nije bilo povrede prava na pravično i nepristrasno suđenje u primeni zakona od strane redovnih sudova, Sud smatra da tvrdnja podnosilaca zahteva da su imali pravo na nastavak plaćanja mesečnog izdržavanja za zaštitu i brigu o maloletnoj deci ne dovodi do nivoa ustavne povrede.
52. Stoga, Sud smatra da podnosioci nisu potkrepili svoje tvrdnje, niti su podneli bilo kakav *prima facie* dokaz koji ukazuje na povredu prava garantovanih Ustavom i Evropskom konvencijom o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLjP), (Vidi: slučaj br. KI19/14 i KI21/14, podnosilac *Tafil Qorri i Mehdi Sylja*, Ustavni sud Republike Kosovo, ocena ustavnosti rešenja Apelacionog suda Kosova, CA. br. 2129/2013, od 5. decembra 2013. godine i rešenja Apelacionog suda Kosova CA. br. 1947/2013 od 5. decembra 2013. godine).
53. Kao rezime, Sud smatra da u osporenoj presudi nema činjenica ili okolnosti koje bi na bilo koji način upućivale na to da su, u postupku pred redovnim sudovima, podnosiocima povređena ljudska prava ili slobode garantovane Ustavom ili EKLjP.
54. Shodno tome, zahtev je očigledno neosnovan na ustavnoj osnovi i treba ga proglasiti neprihvatljivim u skladu s pravilom 36, stavovi (1) (d) i (2) (d) Poslovnika o radu.

Zahtev za neobjavljivanjem identiteta

55. Sud podseća da je podnosilac zahteva tražio neobjavljivanje identiteta u javnosti „*jer je moje ime irelevantno u razmatranju slučaja, a publicitet može indirektno uticati na moju decu.*”
56. U tom smislu, Sud se poziva na pravilo 29 (6) Poslovnika o radu, koje propisuje:

„Stranka koji podnosi podnesak može tražiti da se njegov ili njen identitet javno ne objavi i treba navesti razloge svog zahteva. Sud može odobriti zahtev ako utvrdi da su razlozi dobro osnovani.”
57. Sud se poziva i na član 8 (1) Konvencije o pravima deteta, koji propisuje:

„Strane ugovornice se obavezuju da poštuju pravo deteta na očuvanje identiteta, uključujući državljanstvo, ime i porodične odnose u skladu sa zakonom, bez nezakonitog mešanja“.

58. Sud smatra da u porodičnom slučaju publicitet može, čak i indirektno, uticati na identitet, ime i porodične odnose dece.
59. Stoga, shodno članu 8 (1) Konvencije o pravima deteta i pravilu 29 (6) Poslovnika o radu, Sud odobrava, kao osnovan, zahtev podnosioca da se ne objavi njihov identitet u javnosti.

IZ OVIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova u skladu sa članom 113, stav 7 Ustava, članom 47. Zakona i 36 (1) d) i (2) d) Poslovnika, na sednici održanoj 23. oktobra 2017. godine jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev kao neprihvatljiv;
- II. DA DOSTAVI stranama ovu odluku;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u saglasnosti sa članom 20. stavom 4. Zakona i
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Gresa Caka-Nimani

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

**KI138/15, Podnosilac: Sharr Beteiligungs GmbH d.o.o., ocena ustavnosti presude
Rev. br. 116/2015 Vrhovnog suda od 17. juna 2015. godine**

KI138/17, presuda od 4. septembra 2017. godine, objavljena 21. decembra 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, presuda, povreda Ustava, pravično i nepristrasno suđenje*

Podnosilac je podneo zahtev Sudu, kojim je tražio ocenu ustavnosti presude Vrhovnog suda Rev. br. 116/2015 od 17. juna 2015. godine, kojom mu je navodno povređeno ustavno pravo na pravično i nepristrasno suđenje (član 31. Ustava) jer sudska odluka nije bila obrazložena i da mu je kao posledica toga povređeno i pravo na pravno sredstvo (član 32. Ustava).

Podnosilac je, između ostalog, naveo da redovni sudovi tokom čitavog postupka, na svim sudskim instancama, nisu razmotrili njegove tvrdnje o pasivnom legitimitetu stranke u postupku i da su pogrešno primenili materijalno pravo, odnosno primenili pogrešan zakon, a, takođe, propustili su da utvrde ključne činjenice u spornoj pravnoj stvari, što je dovelo do sudskih odluka koje nisu obrazložene, kao što je propisano članom 31. Ustava i članom 6. EKLJP.

Nakon razmatranja zahteva, Sud je našao da se iz sadržaja presude Vrhovnog suda primećuje da je jedna od glavnih tvrdnji podnosioca u vezi sa legitimitetom strane, rešena od strane Vrhovnog suda samo površinski jednom rečenicom, dok pitanje primene zakona na snazi u vezi sa disciplinskim postupkom nije uopšte rešeno.

Ocenjujući proces kao jedinstvenu celinu, na osnovu ocene presude Vrhovnog suda i presuda nižestepenih sudova, Sud utvrđuje da nedostatak potpunog adresiranja i adekvatnog odgovora na tri osnovne tvrdnje podnosioca: pasivni legitimitet stranke u postupku, pitanje disciplinskog postupka protiv zaposlenog i potpuno pogrešna primena zakona, koje se smatraju ključnim pitanjima procesa, predstavljaju nepremostiv nedostatak sadržaja presude i obrazloženja Suda. Kao posledica toga, Sud utvrđuje da je došlo do povrede člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava i člana 6.1 [Pravo na pravično suđenje] EKLJP. Sud je dalje odlučio da proglasi zahtev prihvatljivim, te da proglasi nevažećom presudu Vrhovnog suda Kosova Rev. br. 116/2015 od 17. juna 2015. godine i vrati predmet Vrhovnom sudu na ponovno odlučivanje u skladu sa nalazima ove presude.

- I. DA PROGLASI zahtev prihvatljivim;
- II. DA UTVRDI da je došlo do povrede člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa stavom 1, člana 6. [Pravo na pravično suđenje] Evropske konvencije o ljudskim pravima;
- III. DA VRATI presudu Vrhovnog suda na ponovno odlučivanje u skladu sa presudom ovog Suda;
- IV. DA OSTANE u potpunosti posvećen pitanju, očekujući izvršenje ove presude.

Ustav Kosova nije predvideo mogućnost da pojedinac ospori saglasnost zakona koji je usvojila Skupština Kosova, već je tu nadležnost propisao za ovlašćene strane, za predsednika Republike Kosovo, Vladu i Ombudsmana u skladu sa članom 113.2, i za redovne sudove u skladu sa članom 113.8.

U ovim okolnostima, Sud utvrđuje da podnosilac zahteva nije ispunio uslov ovlašćene strane u skladu sa članom 113.1 Ustava i pravilom 36 (1) (a) Poslovnika, i shodno tome, zahtev se proglašava neprihvatljivim.

PRESUDA

u

slučaju br. KI138/15

Podnosilac

„Shar Beteiligungs GmbH“ d.o.o.**Ocena ustavnosti presude****Rev. br. 116/2015 Vrhovnog suda od 17. juna 2015. godine****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Podnosilac zahteva je „Shar Beteiligungs GmbH“ d.o.o. koga zastupa Dastid Pallaska, advokat iz Prištine.

Osporena odluka

2. Osporena odluka je presuda Rev. br. 116/2015 Vrhovnog suda od 17. juna 2015. godine, kojom je odbijen, kao neosnovan, zahtev za reviziju podnosioca protiv presude Apelacionog suda (Ac. br. 3128/2012 od 3. februara 2015. godine).
3. Osporena odluka je uručena podnosiocu zahteva 10. jula 2015. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti gore navedene presude Vrhovnog suda, na osnovu koje podnosilac zahteva navodi da su mu povređena prava garantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), članom 32. [Pravo na pravno sredstvo], članom 46. [Zaštita imovine], kao i članom 6. [Pravo na pravično suđenje] Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na članovima 21.4 i 113.7 Ustava, članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 56 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 9. novembra 2015. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
7. Dana 8. decembra 2015. godine, predsednica Suda je odlukom br. GJR. KI138/15 imenovala sudiju Ivana Čukalovića za sudiju izvestioca. Istog datuma, predsednica Suda je odlukom br. KSH. KI138/15 je imenovala Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Robert Carolan (predsedavajući), Almiro Rodrigues i Arta Rama-Hajrizi.
8. Dana 15. decembra 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Altaya Suroya za člana Veća za razmatranje umesto sudije Roberta Carolana, koji je podneo ostavku na poziciju sudije 9. septembra 2016. godine.
9. Dana 11. januara 2016. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva. Istog datuma, Sud je poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu.
10. Dana 4. septembra 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo preporuku Sudu da proglasi zahtev prihvatljivim.

Pregled činjenica

11. Na osnovu spisa predmeta, rezultira da je g. S. Z. (u daljem tekstu: zaposleni) bio zaposlen u „*SharrCem*” iz *Đeneral Jankovića* na poziciji „šefa računovodstva”.
12. Dana 4. decembra 2008. godine, na osnovu obaveštenja br. 712 podnosilac zahteva je obavestio svog zaposlenog g. S. Z. o prekidu radnog odnosa, jer je „*protiupravno prisvojio novac od naknada koje je bio dužan da isplati radnicima podnosioca zahteva*” i time zloupotrebio poziciju šefa računovodstva.
13. Neodređenog datuma, zaposleni se obratio Opštinskom sudu u Kačaniku tužbenim zahtevom u vezi sa poništajem obaveštenja o prekidu radnog odnosa i vraćanja na radno mesto.
14. Dana 13. aprila 2010. godine, Opštinski sud u Kačaniku (rešenje C. br. 214/08) je obavezao podnosioca zahteva u spornoj stvari da podnese sudu odgovor na tužbu u pisanom obliku u roku od 15 dana od dana podnošenja tužbe.
15. Nepoznatog datuma, podnosilac je poslao odgovor na tužbu Opštinskom sudu u Kačaniku, gde je u deset tačaka uglavnom osporio tužbu i u prilogu je dodao kao dokaz službene izvode „Raiffeisen banke” koji su, prema podnosiocu, dokazali da je tužba protiv njega neosnovana.
16. Dana 24. januara 2012. godine, Opštinski sud u Kačaniku (presuda C. br. 214/08) je usvojio u celosti tužbeni zahtev obavezujući podnosioca zahteva da svog zaposlenog vrati na radno mesto na poziciju „šefa računovodstva” sa svim pravima koja proizilaze iz radnog odnosa, kao i obavezao podnosioca zahteva da potčinjenom nadoknadi troškove parničnog postupka.
17. Dana 8. februara 2012. godine, podnosilac zahteva je izjavio žalbu Okružnom sudu na presudu C. br. 214/08 Opštinskog suda u Kačaniku, tvrdeći bitnu povredu parničnih odredaba, pogrešno utvrđivanje činjenica i pogrešnu primenu materijalnog prava i tom prilikom je pokrenuo žalbu zbog pasivnog legitimiteta stranke u postupku i subjektivnog identiteta podnosioca zahteva.

18. Dana 3. februara 2015. godine, Apelacioni sud Kosova je (presuda Ac. br. 3128/12) odbio žalbu kao neosnovanu, potvrđujući presudu C. br. 214/08 Opštinskog suda u Kačaniku.
19. Dana 23. marta 2015. godine, podnosilac zahteva je podneo reviziju na presudu Ac. br. 3128/12 Apelacionog suda Kosova u vezi sa tvrdnjom o *“bitnoj povredi odredaba parničnog postupka, i pogrešnoj primeni materijalnog prava”*, dok je u svom zahtevu za reviziju ponovio iste navode ističući da sudovi nižih instanci nisu odgovorili na te tvrdnje.
20. Dana 17. juna 2015. godine, Vrhovni sud Kosova je (presuda Rev. br. 116/2015) odbio, kao neosnovanu, reviziju u pogledu prvog dela presude C. br. 214/08 Opštinskog suda u Kačaniku koji se odnosi na poništaj obaveštenja o prekidu radnog odnosa i drugog dela koji se odnosi na obavezu podnosioca zahteva da svog zaposlenog vrati na radno mesto.

Navodi podnosioca

21. Podnosilac zahteva tvrdi da su mu redovni sudovi povredili pravo na pravično i nepristrasno suđenje, što je garantovano članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], jer sudska odluka nije obrazložena, tvrdeći dalje da je *„kao posledica nedostatka obrazloženja, osporena odluka podnosioca zahteva lišila ustavnog prava na delotvorno pravno sredstvo”*, i time mu je povređeno i pravo garantovano članom 32, i kao posledica ovih povreda, podnosiocu zahteva je povređeno i pravo na imovinu prema članu 46. [Zaštita imovine]. Podnosilac zahteva, takođe, tvrdi da je došlo do povrede člana 6. [Pravo na pravično suđenje] EKLJP.
22. U svom zahtevu podnosilac zahteva se žali na pogrešnu primenu materijalnog prava od strane redovnih sudova. Pored toga, on takođe tvrdi pogrešnu ocenu činjeničnog stanja, naglašavajući da je *“u trenutku donošenja prvostepene odluke podnosilac zahteva prekinuo svoju aktivnost kao zakupac Fabrike cementa „SharrCem“ u Đeneral Jankoviću. To stoga što je u decembru 2010. godine, Fabrika cementa „SharrCem“ privatizovana od strane Grupacije „Titan“ sa sedištem u Atini”*. U tom smislu, on tvrdi:

“- Osporena odluka uopšte nije uzela u obzir da je lice kome je upućena prvostepena odluka, „SharrCem“ DOO različit od pravnog lica kome je upućena drugostepena odluka „Sharr Beteiligungs“ GmbH.

- Vrhovni sud ozakonjuje tešku povredu materijalnog zakona po kojoj su privatna preduzeća dužna da primenjuju AN br. 2003/2 o javnim službama iako se ovaj zakonski instrument primenjuje isključivo na javne službenike [...].

- Osporena odluka je takođe propustila da oceni činjenične navode [...]”.
23. Podnosilac zahteva zaključuje tražeći od Suda da proglasi ništavom presudu Rev. br. 116/2015 Vrhovnog suda Kosova i vrati predmet na ponovno suđenje.

Prihvatljivost zahteva

24. Sud prvo ocenjuje da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, propisane Ustavom i dalje precizirane u Zakonu i Poslovniku.
25. U tom smislu, Sud se poziva na članove 113.1 i 113.7 Ustava, koji propisuju:

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

26. Sud se poziva i na član 48. Zakona, koji propisuje:

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”.

27. Pored toga, Sud podseća na pravilo 36 Poslovnika, koje propisuje:

“(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:

d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.

28. Što se tiče gore navedenog, Sud utvrđuje da je podnosilac podneo individualni zahtev, da ima svojstvo ovlašćene strane, zahtev je podneo unutar roka koji je propisan članom 49. Zakona i nakon što je iscrpeo sva pravna sredstva. Stoga, Sud smatra da su ispunjeni svi formalni uslovi prihvatljivosti kako bi se zahtev razmotrio od strane Suda.

Ocena merituma slučaja

29. Sud prvo podseća da član 53. Ustava [Tumačenje Odredbi Ljudskih Prava] obavezuje Ustavni sud da se *“Osnovna prava i slobode zagarantovana ovim Ustavom se tumače u saglasnosti sa sudsom odlukom Evropskog suda za ljudska prava”.*
30. Sud nalazi da su glavni navodi podnosioca zahteva o navodnim kršenjima ljudskih prava vezani za član 31. [Pravo na Pravično i Nepristrasno Suđenje] Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP [Pravo na pravično suđenje] koja su potom uslovila i kršenje člana 46. Ustava [Pravo na imovinu]. To se dešava zato što sudske odluke nisu dovoljno obrazložene. Ustavna odredba i EKLJP koji se osporavaju imaju sledeći sadržaj:

Član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

1. Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.

2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.

[...]

Član 6 EKLJP

Pravo na pravično suđenje

1. Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona. Presuda se izriče javno, ali se štampa i javnost mogu isključiti s celog ili s dela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne bezbednosti u

demokratskom društvu, kada to zahtevaju interesi maloletnika ili zaštita privatnog života stranaka, ili u meri koja je, po mišljenju suda, nužno potrebna u posebnim okolnostima kada bi javnost mogla da naškodi interesima pravde. 2 Svako ko je optužen za krivično delo smatraće se nevinim sve dok se ne dokaže njegova krivica na osnovu zakona.

[...]

31. Prilikom razmatranja tvrdnji o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje, Sud ocenjuje da li je sudski proces u celosti bio pravičan i nepristrasan, kao što je i propisano članom 31. Ustava (vidi, između ostalog: *mutatis mutandis, Edwards protiv Ujedinjenog kraljevstva*, 16. decembar 1992. godine, str. 34, Serija A br. 247, i B. *Vidal protiv Belgije*, 22. april 1992. godine str. 33, Serija A br. 235).
32. U ovom zahtevu, Sud primećuje da su redovni sudovi obavezali podnosioca zahteva da S. Z.-a, svog bivšeg zaposlenog udaljenog sa posla zbog navodnih disciplinskih povreda, vrati na njegovo prethodno radno mesto, proglašavajući nezakonitim sve pravne radnje podnosioca zahteva u vezi sa slučajem.
33. U svetlu tvrdnji navedenih od strane podnosioca zahteva i obrazloženja datog od strane redovnih sudova, Sud ocenjuje da puna dužnost i nadležnost redovnih sudova da ispituju činjenično stanje i da ocenjuju dokaze slučaja i da Ustavni sud isključivo u određenim slučajevima interveniše samo onda kada svojim postupcima redovni sudovi krše pravo na pravično i nepristrasno suđenje (član 31. Ustava) – pravo na pravično suđenje (član 6. EKLJP). U ovim slučajevima, Sud analizira činjenice i odgovarajuće okolnosti u onoj dimenziji koja utiče na prava i slobode predviđene članovima 31. i 32. Ustava.
34. Što se tiče gore navedenog, Sud primećuje da je podnosilac zahteva tvrdio da presuda Rev. br. 116/2015 od 17. juna 2015. godine Vrhovnog suda, u pogledu revizije nije poštovala standard obrazloženja sudskih odluka. Shodno tome, prema podnosiocu zahteva, ova odluka je u suprotnosti sa garancijama iz člana 31. Ustava i članom 6 EKLJP.
35. U tom smislu, Sud ističe da pravo na pravično i nepristrasno suđenje, koje je garantovano članom 31. Ustava, uključuje i pravo na obrazloženu sudsku odluku. Obrazloženje odluka je osnovni element pravične odluke. Cilj obrazložene odluke je da se ukaže stranama da su saslušane i da im se pruži mogućnost da je ospore i pored toga, donoseći obrazloženu odluku, može se sprovesti javna kontrola sprovođenja pravde (vidi: presuda Ustavnog suda, slučaj: KI72/12 od 17. decembra 2012. godine).
36. Mera do koje se primenjuje obaveza da se obrazloži odluka može da se promeni u zavisnosti od prirode sudske odluke i mora se odrediti u svetlu okolnosti slučaja (vidi: *Hirvisaari protiv Finske, presuda ESLJP*, 27. septembra 2001. godine, stav 30).
37. U ovom slučaju, Sud nalazi da je Opštinski sud u Kačaniku u obrazloženju svoje presude, između ostalog, istakao: „*Sud je usvojio tužbeni zahtev kao osnovan i obavezao tuženog da tužioca vrati na radno mesto na kome je prethodno radio iz razloga što tužilac svojim radnjama nije prouzrokovao štetu tuženom „Sharr Cem“, tuženi nije sproveo zakonom propisani postupak i mogao je tužiocu da izrekne neku drugu blažu meru od prestanka radnog odnosa, kao što je na primer usmena opomena, pismena opomena, zabrana povećanja plate za godinu dana, zabrana napredovanja, kao i smanjenje ličnog dohotka a ne da mu izrekne poslednju meru prestanak radnog odnosa, zatim o ovoj meri je morala da odluči disciplinska komisija tuženog, a ne ad hoc komisija.*“

38. Sud konstatuje da je u odgovoru na tužbu podnosilac zahteva osporio tužbu kao preuranjenu i dostavio Opštinskom sudu u Kačaniku sve spise disciplinskog postupka sprovedenog u slučaju protiv S.Z., ali navodi podnosioca zahteva od odgovora na tužbu uopšte nisu adresirani u presudi Opštinskog suda.
39. Sud nalazi da je podnosilac zahteva nakon presude Opštinskog suda osim formalnih osnova za žalbu, takođe, podneo prigovor na suštinu te presude, ističući u žalbi da presuda Opštinskog suda: a) je upućena i obavezuje pravno lice koje uopšte nije bilo stranka u parničnom postupku i b) ne sadrži koherentne činjenične i/ili zakonske razloge na osnovu kojih je doneta. Takođe, podnosilac zahteva je u žalbi jasno objasnio da je Opštinski sud u Kačaniku pogrešno primenio odredbe Osnovnog zakona o radu kada je našao da je disciplinski postupak obavezan i da je propisan zakonom.
40. U presudi Ac. Br. 3128/12, Apelacioni sud Kosova razmatrajući žalbu podnosioca zahteva je odlučio da odbaci žalbu sa obrazloženjem: *„[...] ovaj sud je ocenio zaključak prvostepenog suda i našao da je isti pravilan i osnovan, da je zasnovan na izvedenim dokazima i spisima predmeta i da su dati obrazloženi razlozi koje prihvata i ovaj sud [...]“*
Ovaj sud smatra da prvostepeni sud nije učinio povrede odredaba parničnog postupka na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti i da je pravilno i potpuno utvrdio činjenično stanje, kao što je pravilno primenio i materijalno pravo [...]”.
41. Sud nalazi da je podnosilac dostavio Vrhovnom sudu zahtev za reviziju insistirajući na svom stavu izraženom i u nižestepenim sudovima, i između ostalog u zahtevu je jasno izjavio da pravno lice „SharCem“ d.o.o. kome je upućeno i koje obavezuje žalbena presuda je registrovano kao društvo sa ograničenom odgovornošću 12. novembra 2012. godine, gotovo 2 (dve) godine nakon što je podneta tužba u ovom spornom slučaju. Pravni subjekt preduzeće „SharrCem“ d.o.o. koji je odvojen od tuženog dokazuje se na najbolji način činjenicom da „SharrCem“ d.o.o. ima poseban broj registracije, odnosno 70708396 i poseban fiskalni broj 600653754 koji je drugačiji od tuženog.
42. Podnosilac u zahtevu za reviziju je takođe jasno istakao da ni ovo pitanje pokrenuto pred prvostepenim i drugostepenim sudom ne samo da nije ispravljeno od strane Apelacionog suda, već nije bio uopšte razmotreno.
43. Sud primećuje da je Vrhovni sud osporenom presudom odlučio da odbije zahtev za reviziju u pogledu prvog dela sudskih odluka prvostepenog suda i drugog koji se odnose na poništenje odluke podnosioca zahteva o prekidu radnog odnosa za jednog svog bivšeg zaposlenog, a što se tiče obaveze podnosioca zahteva da obezbedi zaposlenom *“sva prava i obaveze iz radnog odnosa”* sudske odluke nižestepenih sudova su ukinute i vraćene na ponovno suđenje, smatrajući nejasnim i nedefinisanim ove delove odluka.
44. Sud utvrđuje da je podnosilac zahteva tokom čitavog sudskog procesa, u svakom sudskom stepenu kada je koristio žalbena pravna sredstva, koja su detaljnije obrazložena i dosledno je pokrenuo pitanje utvrđivanja pasivnog legitimiteta strane u postupku (načelo dispozicije prema podnosiocu zahteva), tvrdeći da tuženi entitet (podnosilac zahteva) i naznačen u sudskoj odluci prvog stepena i tuženi entitet u narednim stepenima nisu isti i potpuno su odvojeni. Podnosilac zahteva je, isto tako, tvrdio da su sudovi različitih stepena različito utvrdili, čak i kontradiktorno, činjenično stanje i nisu objasnili glavnu činjenicu da li je bilo disciplinskog postupka protiv bivšeg radnika podnosioca zahteva, kao i činjenicu koji je bio zakon na snazi koji je trebao da se koristi u ovom slučaju.
45. Iz sadržaja presude Vrhovnog suda se primećuje da je jedna od glavnih tvrdnji, dakle ona u vezi sa legitimitetom strane, rešena od strane Vrhovnog suda samo površinski

jednom rečenicom, dok pitanje primene zakona na snazi vezano sa disciplinskim postupkom nije uopšte rešeno.

46. Vrhovni sud je u pogledu prve tvrdnje naglasio: *“Ovaj sud dodaje da su navodi koji se odnose na subjektivni identitet tužene strane neosnovani jer je u izreci pobijane presude navedeno: “SharrCem” – Sharr Beteiligungs GmbH iz Đeneral Jankovića ...”, koji pravni subjekat je naznačen i u osporenom obaveštenju tuženog”.*
47. Na osnovu gore navedenog, izgleda da Vrhovni sud nije meritorno razmotrio tvrdnju naglašenu od strane podnosioca zahteva da *“je prvostepena odluka upućena i obavezuje pravno lice koje nije ni postajalo u trenutku izdavanja obaveštenja o prestanku radnog odnosa i da – kao posledica toga – nije ni učestvovalo u parničnom postupku u ovom predmetu”.*
48. Sud smatra da je ova stvar od suštinskog značaja za slučaj; stoga je njeno pojašnjenje obavezno kada je podnosilac zahteva naglasio i izneo dokaze za oba pravno odvojena entiteta sa različitim registarskim i fiskalnim brojevima. Iz sudskih odluka se ne može utvrditi da li je postojao neki pravni akt o prenosu ili nasleđivanju obaveza između dva pravna entiteta, tako da nije jasno da li je zaista entitet naznačen u odlukama (u ovom slučaju podnosilac zahteva) taj koji treba da snosi pravne obaveze naložene sudskim odlukama.
49. Što se tiče druge tvrdnje podnosioca zahteva u vezi sa pitanjem disciplinskog postupka protiv njegovog bivšeg zaposlenog i načinom razmatranja ovog pitanja od strane redovnih sudova, Sud utvrđuje sledeće:

Opštinski sud u Kačaniku je u presudi C. br. 214/08 od 24. januara 2012. godine, obrazložio: *“d) Tuženi je tužiocu raskinuo radni odnos bez sprovođenja bilo kakvog postupka propisanog zakonom, a ovu činjenicu sud je utvrdio iz obaveštenja tuženog pod br. 712 od 04.12.2008. godine, gde je u obrazloženju obaveštenja navedeno da mu je radni odnos raskinut na osnovu izveštaja ad hoc komisije od 29.11.2008. godine”.*

50. Apelacioni sud Kosova je (presuda Ac. br. 3128/12 od 3. februara 2015. godine), obrazložio: *„Stoga, što se tiče žalbenih navoda, kakav je žalbeni navod u vezi sa disciplinskim postupkom, ovaj sud smatra da su isti neodrživi, to iz razloga što Uredbom 2001/27 o osnovnom zakonu o radu na Kosovu nije predviđen disciplinski postupak, već je ovaj postupak predviđen Administrativnim naređenjem SPGS-a br. 2003/2 za sprovođenje ove Uredbe, a koji postupak u konkretnom građansko-pravnom predmetu, kako proizilazi iz spisa predmeta, uopšte nije sproveden”.*
51. Vrhovni sud Kosova je (presuda Rev. br. 116/2015 od 17. juna 2015. godine) utvrdio: *“Vrhovni sud Kosova ocenjuje da su nižestepeni sudovi pravilno primenili odredbe materijalnog prava kada su usvojili tužbeni zahtev tužioca da se poništi kao nezakonito obaveštenje o prestanku radnog odnosa i da bude vraćen na radno mesto iz razloga što i po oceni ovog suda na osnovu zakonske odredbe iz člana 11.5, u slučajevima kada se primenjuje član 11.2 Osnovnog zakona o radu na Kosovu, tačka (b), poslodavac treba da održi sastanak sa zaposlenim na kome mu daje usmeno objašnjenje o razlozima za raskid ugovora”.*
52. Sud primećuje da je pitanje eventualnog disciplinskog postupka protiv radnika podnosioca zahteva od strane redovnih sudova u tri stepena različito razmotreno, tako da je teško da se iz sudskih odluka utvrdi da li je sproveden disciplinski postupak. I ako je takav postupak sproveden, nejasan je pravni osnov na osnovu kojeg je sproveden ili je trebalo da se sprovede. Sud smatra da postoje kontradiktorni elementi u odlukama

različitih sudskih stepena u vezi sa ovim pitanjem, koje u svakom slučaju igra ključnu ulogu u konačnom ishodu spora.

53. Podnosilac zahteva je jasno pokrenuo u zahtevu za reviziju pitanje potpuno pogrešnog pozivanja Apelacionog suda na AU 2003/2, naglašavajući da ovo Administrativno uputstvo ne služi za sprovođenje Osnovnog zakona o radu, već za Uredbu 2001/36 o civilnoj službi na Kosovu. Sve dok bivši radnik S.Z nije imao status civilnog službenika tada se ni ovo AU uopšte ne može primeniti u njegovom slučaju. Dakle, podnosilac zahteva je tvrdio da je ova činjenica odlučujuća za donošenje presude tog suda, ali Vrhovni sud uopšte nije razmatrao to pitanje, samo je utvrdio da su *“nižestepeni sudovi pravilno primenili odredbe materijalnog zakona”*.
54. Naravno, mogućnost kontradiktornih sudskih odluka je, dakle, po prirodi moguća u svakom pravnom sistemu zasnovanom na nizu sudova različitih stepena sa nadležnostima nad svojom teritorijom. Međutim, uloga Vrhovnog suda je upravo da razmatra ove kontradiktornosti (vidi: S.C. *Uzinexport S.A. protiv Rumunije*, presuda ESLJP od 31. marta 2015. godine, stav 29), vidi, između ostalog i (*Zielinski i Pradal i Gonzalez i drugi protiv Francuske* [VV], br. 24846/94 i 34165/96).
55. Ocenjujući proces kao jedinstvenu celinu, na osnovu čitanja presude Vrhovnog suda i presuda nižestepenih sudova, Sud smatra da nedostatak potpunog adresiranja i adekvatnog odgovora na tri osnovne tvrdnje podnosioca: pasivni legitimitet stranke u postupku, pitanje disciplinskog postupka protiv zaposlenog i potpuno pogrešna primena zakona, koje se smatraju ključnim pitanjima procesa, predstavljaju nepremostiv nedostatak sadržaja presude i obrazloženja Suda.
56. Uzimajući u obzir gore navedene argumente, kao i na osnovu konsolidovane sudske prakse ESLJP, u tom smislu, u ovom slučaju koji se razmatra, Sud ocenjuje da se presudom Vrhovnog suda kojom je odbijena revizija nije poštovao ustavni standard obrazloženja sudske odluke. Shodno tome, Sud utvrđuje da je došlo do povrede člana 31. Ustava [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i člana 6.1 EKLJP [Pravo na pravično suđenje].
57. S obzirom da tvrdnja o povredi prava na imovinu [član 46. Ustava] nije dovoljno obrazložena od strane podnosioca zahteva, već je samo pomenuto da se desila kao posledica povrede prava na pravično i nepristrasno suđenje, Sud ne nalazi razlog da je razmatra kako posebnu tvrdnju.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 20. Zakona i pravilima 56 (1) i 74 (1) Poslovnika, na sednici održanoj 4. septembra 2017. godine jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev prihvatljivim;
- II. DA UTVRDI da je došlo do povrede člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa stavom 1, člana 6. [Pravo na pravično suđenje] Evropske konvencije o ljudskim pravima;
- III. DA PROGLASI nevažećom presudu Rev. br. 116/2015 Vrhovnog suda Kosova od 17. juna 2015. godine;
- IV. DA VRATI presudu Vrhovnog suda na ponovno odlučivanje u skladu sa presudom ovog Suda;
- V. DA OSTANE u potpunosti posvećen pitanju, očekujući izvršenje ove presude;
- VI. DA NALOŽI da se ova presuda dostavi stranama i, u skladu sa članom 20.4 Zakona, objavi u Službenom listu;
- VII. DA PROGLASI da ova presuda stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Ivan Čukalović

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI106/17, Podnosilac: Qerim Begolli, zahtev za ocenu ustavnosti presude ARJ-UZVP br. 41/2017 Vrhovnog suda Kosova od 19. jula 2017. godine

KI 108/17, rešenje o neprihvatljivosti doneto 13. novembra 2017. godine i objavljeno 21. decembra 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, zahtev za privremenu meru, očigledno neosnovan*

Podnosilac zahteva je bio jedan od kandidata koji su konkurisali za položaj sudije na nivou osnovnih sudova na Kosovu. On nije izabran za sudiju i kao posledica toga isti je pokrenuo zakonske postupke protiv Sudskog saveta Kosova.

Predmetna stvar zahteva bila ocena ustavnosti osporene presude Vrhovnog suda, kojom je odbijen zahtev podnosioca za vanredno razmatranje njegovog zahteva za sigurnosne mere nakon postupka u kojem je tražio poništenje odluke Sudskog saveta Kosova.

Podnosilac je naveo da su mu osporenim presudom povređena prava garantovana članom 24. [Jednakost pred zakonom], članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], članom 49. [Pravo na rad i obavljanje profesije] Ustava u vezi sa članom 6 (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima i slobodama.

Osim poništenja osporene presude, podnosilac je od Ustavnog suda tražio da uvede privremenu meru kojom bi se obustavilo dekretiranje izabranih sudija do donošenja odluke od strane Ustavnog suda. Takođe, tražio je od Suda da održi javnu raspravu u cilju pojašnjenja iznetih dokaza.

Ustavni sud je proglasio zahtev neprihvatljivim kao očigledno neosnovan. Sud se pozvao na doktrinu četvrte instance, da bi istakao da ne postupi kao sud četvrtog stepena u pogledu odluka donetih od strane redovnih sudova. Sud je smatrao da je podnosilac imao brojne mogućnosti da predstavi svoje navode pred redovnim sudovima i da su ovi poslednji razmotrili njegove navode o nedozvoljenosti njegove tužbe - kako je propisano Ustavom i Konvencijom.

Shodno tome, Sud je odbio zahtev podnosioca za privremenu meru jer on nije pokazao *prima facie* slučaj o prihvatljivosti zahteva. Sud je takođe odbio i zahtev podnosioca za održavanje rasprave obrazlažući da ona nije neophodna u ovom slučaju jer nema potrebe za pojašnjenjem dokaza.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI106/17

Podnosilac

Qerim Begolli

Ocena ustavnosti
presude ARJ-UZVP br. 41/2017 Vrhovnog suda Kosova
od 19. jula 2017. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxfaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Qerim Begolli iz Peći (u daljem tekstu: podnosilac zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava presudu (ARJ-UZVP br. 41/2017 od 19. jula 2017. godine) Vrhovnog suda, kojom je odbijen njegov zahtev za vanrednim razmatranjem odbijanja njegovog zahteva za sigurnosne mere nakon postupka u kojem je tražio poništenje odluke (br. 47/2017 od 6. marta 2017. godine) Sudskog saveta Kosova (u daljem tekstu: SSK).
3. Osporena presuda je uručena podnosiocu zahteva 12. avgusta 2017. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene presude, kojom su navodno povređena prava podnosioca zahteva garantovana članom 24. [Jednakost pred zakonom], članom 31 [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i članom 49 [Pravo na rad i obavljanje profesije] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav). Podnosilac zahteva, takođe, tvrdi povredu člana 6 [Pravo na pravično suđenje] Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).
5. Podnosilac zahteva, takođe traži od Suda da uvede privremenu meru, odnosno *“da obustavi dekretiranje sudija izbranih prema konkursu [SSK-a] za regrutaciju sudija za osnovne sudove Kosova [...]”*.

6. Pored toga, podnosilac zahteva traži od Suda da održi raspravu *“U cilju pojašnjenja iznetih dokaza, u skladu sa pravilom 39 Poslovnika o radu.”*

Pravni osnov

7. Zahtev je zasnovan na članu 113 (7) Ustava u vezi sa članovima 27 i 47. Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud), i pravilima 54 i 56 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

8. Dana 30. avgusta 2017. godine, podnosilac je podneo zahtev Sudu.
9. Istog datuma, predsednica je imenovala sudiju Altaya Suroya za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Almiro Rodriguez (predsedavajući), Snezhana Botusharova i Ivan Čukalović.
10. Dana 6. septembra 2017. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu.
11. Dana 18. septembra 2017. godine, podnosilac zahteva je podneo dodatno pismo Sudu.
12. Dana 13. novembra 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva

Činjenice slučaja

13. U aprilu 2016. godine, SSK je raspisao konkurs za 61 novih sudija da se imenuju na nivou osnovnog suda na Kosovu. Podnosilac zahteva je bio jedan od kandidata koji se kandidovao za poziciju. U kvalifikacionom testu, podnosilac zahteva je prikupio manje od 45 bodova.
14. Dana 6. marta 2017. godine, SSK je (odluka br. 47/2017) odlučio sledeće:

“1. Da se poništi odluka KGJK. br. 131/2016 od 28.10.2016. godine za smanjenje praga prolaznosti.

2. Da se ponište rezultati pismenog ispita od 3. i 4.12.2016. godine za sve kandidate koji su aplicirali za poziciju sudija osnovnih sudova.

3. Da se omogući ponavljanje testa samo za 75 kandidata koji su u kvalifikacionom testu do 15.10.2016. godine uspeali da osiguraju 45 ili više bodova.”

15. Dana 22. marta 2017. godine, podnosilac zahteva je podneo tužbu protiv SSK-a pred Osnovnim sudom u Prištini, tražeći poništenje gore navedene odluke. Pored toga, podnosilac zahteva je tražio da se odobri privremena mera [mera bezbednosti], kojom bi SSK naložio da obustavi postupak imenovanja novih sudija dok redovni sudovi ne obrade meritum njegove tužbe.
16. Dana 24. marta 2017. godine, Osnovni sud u Prištini je [broj odluke nedostaje] pozvao podnosioca zahteva da prepravi svoju tužbu *“u skladu sa zakonima na snazi kojima se reguliše pitanje zahteva za odlaganje izvršenja upravnog akta”*.
17. Dana 3. aprila 2017. godine, podnosilac zahteva je potvrdio svoju poziciju navedenu u prvoj tužbi. On je tvrdio da Osnovni sud u Prištini treba da mu odobri privremenu meru u skladu sa *“članom 63. Zakona br. 03/L-202 o upravnim sporovima u vezi sa članom 306, Zakona br. 03/L-006 o parničnom postupku”*.

18. Dana 4. aprila 2017. godine, Osnovni sud u Prištini je (odluka br. 524/17) odbacio zahtev podnosioca za privremenu meru, kao nedozvoljen zakonom, i obrazložio: “[...] predlog tužioca [podnosioca zahteva] kao takav, sadrži nedostatke koji onemogućavaju sprovođenje postupka u pogledu ovog predloga, dok ih isti [podnosilac zahteva] nisu uklonili ni nakon obaveze od strane suda konkretnim uputstvima.”
19. Podnosilac zahteva se žalio pred Apelacionim sudom. On je osporio zakonitost odluke Osnovnog suda u Prištini, tvrdeći da Zakon o upravnim sporovima, kao i Zakon o parničnom postupku, nije bio pravilno primenjen.
20. Dana 25. maja 2017. godine, Apelacioni sud je (odluka AA br. 163/2017) odbio žalbu podnosioca zahteva i na taj način potvrdio odluku Osnovnog suda u Prištini. Apelacioni sud je, *inter alia*, obrazložio:

“Žalbeno veće, isto kao i prvostepeni sud, ocenjuje da predlog tužioca [...] nije zasnovan na zakonskim odredbama člana 22. Zakona o upravnim sporovima, koji reguliše način podnošenja zahteva za odlaganje konačne odluke upravnog organa do meritornog odlučivanja pitanja prema tužbi. [...] Prvostepeni sud je vratio predlog za dopunu i ispravku da bi se isti podneo kao u smislu člana 22. ZUS-a, međutim, tužioci su ponovo postupali na isti način, tražeći privremenu meru bezbednosti i u žalbi, ali u upravnom postupku se ne primenjuje ovaj institut [...] Stoga, s pravom je prvostepeni sud odbacio kao nedozvoljen predlog tužilaca zbog pravnih nedostataka i jer isti nisu uklonjeni dopunom i ispravkom [...].”

21. Protiv odluke Apelacionog suda, podnosilac je podneo zahtev za vanredno razmatranje pred Vrhovnim sudom, tvrdeći povrede materijalnog i procesnog prava.
22. Dana 19. jula 2017. godine, Vrhovni sud je (presuda ARJ-UZVP br. 41/2017) odbio zahtev podnosioca, kao neosnovan. Vrhovni sud je smatrao da su nižestepeni sudovi pravilno primenili materijalno pravo i time potvrdili svoje odluke. Relevantni deo presude glasi:

“[...] drugostepeni sud je izvršio pravilnu primenu, odbijajući kao žalbu tužilaca [...]. Član 63. Zakona o upravnim sporovima propisuje da ako zakon ne sadrži odredbe za postupak u upravnom sporu, tada će se primeniti sa potrebnim izmenama odredbe Zakona o parničnom postupku. [...] U ovom slučaju, prema pravilnom tumačenju, trebalo je da tužioci traže od prvostepenog suda odlaganje izvršenja upravnog akta do donošenja sudske odluke kao u smislu člana 22.6 Zakona o upravnim sporovima, a ne člana 306. Zakona o parničnom postupku [...] jer se član 63 Zakona o upravnim sporovima primenjuje samo ako ovaj zakon ne sadrži odredbe za postupak u upravnom sporu.”

Pravni argument predstavljeni od strane podnosioca zahteva

23. Podnosilac zahteva tvrdi da su mu osporenim presudom Vrhovnog suda povređena prava garantovana članom 24 [Jednakost pred zakonom], članom 31 [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], i članom 49 [Pravo na rad i obavljanje profesije] Ustava, kao i pravo garantovano članom 6 [Pravo na pravično suđenje] EKLjP.
24. Što se tiče njegovog prava na “jednakost pred zakonom” i prava “na rad i obavljanje profesije”, podnosilac zahteva tvrdi da neuvođenjem privremene mere i nerazmatranjem dokaza koje je predstavio, osnovni sudovi su mu “izazvali nepopravljivu štetu” i nisu mu pružili jednak tretman u odnosu na “druge kandidate.”
25. Što se tiče njegovog prava na “pravično i nepristrasno suđenje”, podnosilac zahteva dalje tvrdi da je osporena presuda Vrhovnog suda bila “pristrasna, jer je tokom odlučivanja

u vezi sa žalbom [...] predsednik veća Vrhovnog suda bio sudija N.B. (u vreme objavljivanja konkursa bio član Komisije za prijem kandidata za sudije).” Prema podnosiocu zahteva, sudija N.B. “je trebao da traži svoje isključenje” iz njegovog slučaja.

26. Podnosilac zahteva zaključuje, tražeći od Suda sledeće:

“[...] Tražim da Ustavni sud Kosova proglasi nevažećom presudu Vrhovnog suda Kosova ARJ-UZVP. br. 41/2017 od 19.07.2017. godine, da uvede privremenu meru bezbednosti onako kako je traženo predlogom za određivanje privremene mere bezbednosti u tužbenom zahtevu podnetim 22.03.2017. godine, da obustavi dekretiranje sudija izbranih prema konkursu za regrutaciju sudija za osnovne sudije Kosova, koji je objavio Sudski savet Kosova 24.04.2016. godine zbog navodnih povreda Ustava.”

Prihvatljivost zahteva

27. Sud ispituje da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, koji su propisani u Ustavu i dalje utvrđeni u Zakonu i Poslovniku.

28. U tom smislu, član 113. Ustava propisuje:

*1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.
[...]*

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.

29. Pored toga, član 49. Zakona propisuje: “Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku”.
30. U ovom slučaju, Sud primećuje da je podnosilac zahteva iscrpeo sva raspoloživa pravna sredstva s obzirom da se presuda Vrhovnog suda može osporiti samo pred Ustavnim sudom. Sud takođe primećuje da je podnosiocu zahteva uručena osporena presuda 12. avgusta 2017. godine, a on je podneo svoj zahtev Sudu 30. avgusta 2017. godine.
31. Prema tome, Sud smatra da je podnosilac zahteva ovlašćena strana, da je iscrpeo sva pravna sredstva koja su mu na raspolaganju važećim zakonom i da je podneo zahtev u roku od četiri meseca.
32. Međutim, Sud takođe mora uzeti u obzir član 48. Zakona i pravilo 36 Poslovnika.

Član 48. Zakona

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.”

Pravilo 36 Poslovnika

“(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev: [...] (d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.

(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:

[...], or

b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju ustavnih prava;

[...]

d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepio svoju tvrdnju”.

33. Podnosilac zahteva, kao što je gore navedeno, osporava presudu (ARJ-UZVP br. 41/2017, od 19. jula 2017. godine) Vrhovnog suda, tvrdeći povredu svog prava na pravično i nepristrasno suđenje, jednakost pred zakonom i pravo na rad i obavljanje profesije, kao što je zaštićeno Ustavom i Konvencijom.
34. Što se tiče njegovog prava zaštićenog članovima 24. i 49. Ustava, podnosilac zahteva tvrdi da redovni sudovi nisu razmotrili dokaze koje je on izneo koji su stvorili situaciju „nepopravljive štete“. On dalje tvrdi da su ga redovni sudovi postavili u nejednak položaj u odnosu na druge kandidate.
35. U svetlu ovih tvrdnji, Sud prvo podseća da je tužba podnosioca zahteva proceduralno odbačena, jer se smatrala da je „nedozvoljena zakonom“¹. Čak i nakon konkretnog zahteva Osnovnog suda u Prištini da ispravi i uskladi tužbu u skladu sa važećim zakonom, podnosilac zahteva je potvrdio svoju prvu tužbu i nije je ispravio na zahtev prvostepenog suda. Poslednje navedeni je obrazložio svoju odluku o ovom pitanju, pozivajući se na relevantno materijalno pravo.
36. Dalje o ovom ključnom pitanju, Sud podseća da je podnosilac zahteva podneo svoju prvu tužbu i njegovu revidiranu tužbu delimično zasnovanu na odredbama Zakona o parničnom postupku, a delimično na Zakonu o upravnim sporovima. Međutim, redovni sudovi su objasnili podnosiocu zahteva da se tužba može podneti samo u skladu sa odredbama Zakona o parničnom postupku i ako Zakon o upravnim sporovima nije sam regulirao takve stvari. Imajući u vidu da je u Zakonu o upravnim sporovima regulisano pitanje „odlaganja izvršenja upravnog akta“, podnosilac zahteva je pozvan da ispravi svoju tužbu u skladu sa odredbama tog zakona. Uprkos tome, odluke redovnih sudova pokazuju da je podnosilac zahteva još jednom zasnovao svoju tužbu na odredbama Zakona o parničnom postupku - koja je naknadno smatrana kao tužba koja nije dozvoljena po zakonu od strane redovnih sudova.
37. Sud takođe podseća da su stav Osnovnog suda u Prištini u pogledu nedozvoljenosti tužbe koje je podneo podnosilac zahteva u potpunosti potvrdili Apelacioni sud i Vrhovni sud. Apelacioni sud je smatrao da tužba podnosioca zahteva nije „zasnovana na zakonskim odredbama člana 22. Zakona o upravnim sporovima“; dok je Vrhovni sud potvrdio da je podnosilac zahteva trebao tražiti odlaganje izvršenja upravnog akta [odluka (br. 47/2017 od 6. marta 2017. godine) SSK-a] u skladu sa „članom 22.6 Zakona o upravnim sporovima, a ne članom 306. Zakona o parničnom postupku.“
38. S tim u vezi, Sud naglašava da nije zadatak Ustavnog suda da se bavi greškama u činjenicama i zakonu (zakonitosti), koje su navodno počinili javni organi, osim i u meri u kojoj su mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost).
39. Ustavni sud takođe ponavlja da ne postupa kao sud četvrtog stepena u pogledu odluka donetim od strane redovnih sudova ili drugih javnih organa. Uloga je redovnih sudova ili drugih javnih organa, kada je to primenljivo; da tumače i primenjuju odgovarajuća pravila procesnog i materijalnog prava (vidi: *mutatis mutandis*, *García Ruiz protiv Španije*, br. 30544/96, ESLJP, presuda od 21. januara 1999. godine, stav 28. Vidi i: slučaj Ustavnog suda br. KI70/11, podnosioci zahteva: *Faik Hima, Magbule Hima i Bestar Hima*, rešenje o neprihvatljivosti od 16. decembra 2011. godine).

40. S tim u vezi, Sud primećuje da je podnosilac zahteva imao brojne mogućnosti da predstavi svoj slučaj pred redovnim sudovima. Pitanje primenjivog zakona je naširoko obrađeno od strane svih redovnih sudova. Apelacioni sud i Vrhovni sud su odgovorili na tužbu podnosioca zahteva o tome zašto je njegova tužba smatrana nedozvoljenom prema zakonu.
41. Ustavni sud može samo razmotriti da li su postupci uopšte i posmatrani u celosti sprovedeni tako da je podnosilac zahteva dobio pravično suđenje (vidi: između ostalog, *Edwards protiv Ujedinjenog kraljevstva*, br. 13071/87, Izveštaj Evropske komisije za ljudska prava od 10. jula 1991. godine). Sama činjenica da podnosilac zahteva nije zadovoljan ishodom postupka u njegovom slučaju ne daje mu za pravo da pokrene argumentovanu tvrdnju o povredi njihovih prava zaštićenih Ustavom i EKLJP.
42. Sud smatra da su postupci pred Vrhovnim sudom, Apelacionim sudom i Osnovnim sudom u Prištini bili pravični i obrazloženi (vidi, *mutatis mutandis*, *Shub protiv Litvanije*, br. 17064/06, ESLJP, odluka od 30. juna 2009. godine).
43. Što se tiče njegovog prava koje je zaštićeno članom 31. Ustava i članom 6. EKLJP, podnosilac zahteva tvrdi da Vrhovni sud nije bio nepristrasan, s obzirom na to da je jedan od sudija Vrhovnog suda koji je odlučio o njegovom zahtevu o vanrednom razmatranju bio "član Komisije za prijem kandidata za sudije". Prema podnosiocu zahteva, sudija N.B. "je trebalo da traži svoje isključenje" iz njegovog slučaja.
44. S tim u vezi, Sud primećuje da, uprkos tvrdnjama o nepristrasnosti jednog određenog sudije Vrhovnog suda, podnosilac zahteva nije predstavio nikakve činjenice kako bi potkrepio svoju tužbu. On nije podneo nikakav *prima facie* dokaz koji ukazuje na povredu njegovog prava na pravično i nepristrasno suđenje zaštićeno Ustavom i Konvencijom (vidi: *Vanek protiv Republike Slovačke*, br. 53363/99, ESLJP, odluka od 31. maja 2005. godine) i nije naveo kako pomenuti članovi Ustava i Konvencije potkrepljuju njegovu tužbu, kao što je propisano u članu 48. Zakona i pravilu 36 (2) (b) i (d) Poslovnika.
45. Sama činjenica da je sudija bio deo određene komisije ne čini ga automatski diskvalifikovanim da sedi u sudnici. Teret dokazivanja pada na podnosioca zahteva da ubedi ovaj Sud kako bi i zašto trebalo da dovode u pitanje nepristrasnost sudije. Podnosilac zahteva nije dostavio nikakve dokaze ili argumente za tu svrhu, a kao rezultat toga, Sud ne vidi razlog da odluči da nepristrasnost sudije pokreće bilo kakvu zabrinutost koja bi mogla dovesti do povrede člana 31. Ustava u vezi sa članom 6 ESLJP.
46. Uzimajući u obzir okolnosti slučaja i gore ispitane zaštitne mere, Sud nalazi da žalbe podnosioca zahteva o nepristrasnosti sudije N.B. nisu objektivno opravdane i potkrepljene.
47. Kao rezime, tvrdnje o povredi njegovih prava i sloboda garantovana Ustavom i Konvencijom su neosnovane na ustavnim osnovama i nisu dokazane i stoga su očigledno neosnovane.
48. Iz gore navedenih razloga, Sud smatra da je zahtev u skladu s članom 48. Zakona i pravilom 36 (2) (b) i (d) Poslovnika neprihvatljiv.

Zahtev za raspravu

49. Podnosilac zahteva takođe traži da Sud održi raspravu "U cilju pojašnjenja iznetih dokaza, u skladu sa pravilom 39 Poslovnika o radu."

50. Sud podseća da u skladu sa pravilom 39 [Pravo na raspravu i odustajanje], “*Samo oni podnesci koji su određeni kao prihvatljivi mogu biti predmet rasprave pred Sudom [...]*.”
51. Sud je zaključio da je zahtev neprihvatljiv i zato nema potrebe za održavanje javne rasprave.

Zahtev za privremenu meru

52. Podnosilac zahteva je tražio od Suda da uvede privremenu meru, odnosno da odloži imenovanje izabranih sudija nakon završetka procesa izbora od strane SSK-a za sudije osnovnih sudova.
53. Podnosilac zahteva nije pružio nikakve argumente ili razloge zašto Sud treba da odobri privremenu meru. On je to samo pomenuo u zaključnom delu svog zahteva, bez ikakvih ubedljivih razloga ili argumenata.
54. Da bi Sud odlučio o privremenoj meri, u skladu s pravilom 55 (4) i (5) Poslovnika, neophodno je da:

“(a) je strana koja zahteva uvođenje privremenih mera pokazala prima facie slučaj o merodavnosti predmeta i, ukoliko prihvatljivost još uvek nije utvrđena, prima facie slučaj o prihvatljivosti predmeta;

(b) je strana koja zahteva uvođenje privremenih mera je dokazala da će pretrpeti nepopravljivu štetu ukoliko se ne dozvoli privremena mera; ili [...]

Ukoliko strana koja zahteva privremene mere nije pokazala potrebne prikaze, Veće za razmatranje treba da preporuči odbijanje zahteva.”

55. Kao što je gore naglašeno, podnosilac zahteva nije pokazao *prima facie* slučaj o prihvatljivosti zahteva. Stoga, Sud odbacuje zahtev za privremenu meru, kao neosnovan.

IZ TIH RAZLOGA,

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.1 i 113.7 Ustava, članom 27, 47 i 48. Zakona i pravilom 36 (1) (2) (b) i (d), 39, 55 (4) i 56 (3) Poslovnika, 13. novembra 2017. godine jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI OVU odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20 (4) Zakona;
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Altay Suroy

Predsednica Ustavnog suda

Artar Rama-Hajrizi

KI90/16 Podnosilac zahteva: Branislav Jokić, ocena ustavnosti neizvršenja odluke KKPK/D/R/230/2014 Komisije za imovinske zahteve Kosova od 13. marta 2014. godine

KI90/16, Presuda od 5. decembra 2017. godine, objavljena 21. decembra 2017. godine

Ključne reči: individualni zahtev, građanski postupak, pravo na pravično i nepristrasno suđenje, zaštita imovine, zabrana diskriminacije

U ovom slučaju, podnosilac zahteva osporava neizvršenje odluke Komisije za imovinske zahteve Kosova (KIZK) kojom mu se priznaje pravo svojine na parceli na teritoriji opštine Peć. Nakon što mu je pravo svojine priznato, podnosilac je zahtevao od Kosovske agencije za imovinu da mu omogući ulaz u posed i izvrši potrebne promene u registraciji prava svojine u katastru Opštine Peć u skladu sa pravosnažnom odlukom KIZK-a. Kosovska agencija za imovinu donosi odluku kojom obaveštava podnosioca zahteva da nije u mogućnosti da izvrši odluku KIZK-a jer je Skupština opštine Peć usvojila odluku Direkcije za imovinsko-pravna pitanja SO Peć kojom se odluka o priznanju vlasništva smatra apsolutno ništavom *ex tunc*.

Podnosilac zahteva smatra da je došlo do povrede prava na pravično i nepristrasno suđenje, zatim povrede prava na pravno sredstvo kao i povrede člana 46. Ustava o zaštiti imovine. Sud primećuje da podnosilac u svom zahtevu tvrdi da postoji pravosnažna odluka kojom mu je potvrđeno pravo svojine. On je konstantno pokušavao da istu izvrši, ali to se do sada nije desilo i samim tim se krši njegovo pravo na pravično i nepristrasno suđenje.

Sud utvrđuje da neizvršenje pravosnažne odluke KIZK-a, kao u slučaju podnosioca zahteva, predstavlja povredu člana 31. Ustava u vezi sa članom 6.1 EKLJP. Sud takođe utvrđuje da ukidanje pravosnažne odluke KIZK-a upravnom odlukom od strane Skupštine opštine Peć predstavlja povredu sudske zaštite prava. Konačno, Sud utvrđuje da je kao rezultat neizvršenja pravosnažne i obavezujuće odluke, podnosilac zahteva nepravedno lišen svoje imovine. Na taj način, povređeno je i pravo podnosioca zahteva na mirno uživanje državine.

PRESUDA

u

slučaju br. KI90/16

Podnosilac

Branislav Jokić**Ocena ustavnosti neizvršenja odluke KKPK/D/R/230/2014 Komisije za imovinske zahteve Kosova od 13. marta 2014. godine****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Branislav Jokić (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), sa prebivalištem u Mladenovcu, Srbija.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava neizvršenje odluke KKPK/D/R/230/2014 Komisije za imovinske zahteve Kosova od 13. marta 2014. godine (u daljem tekstu: KIZK).

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti neizvršenja gore navedene odluke KIZK-a, zbog navodnih povreda osnovnih prava i sloboda podnosioca, garantovanih članom 3. [Jednakost pred zakonom], članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], članom 32. [Pravo na pravno sredstvo], članom 46. [Zaštita imovine], članom 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] i članom 54. [Sudska zaštita prava] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), u vezi sa članom 6, stav 1 (Pravo na pravično suđenje), članom 13 (Pravo na delotvorni pravni lek), članom 14 (Zabrana diskriminacije), članom 1 Protokola br. 1 (Zaštita imovine) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 10. juna 2016. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
6. Dana 12. jula 2016. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Altaya Suroya za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Snezhana Botusharova (predsedavajuća), Bekim Sejdiu i Selvete Gërzhaliu-Krasniqi.
7. Dana 20. jula 2016. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i tražio od njega da dostavi dodatna dokumenta.
8. Dana 19. avgusta 2016. godine, podnosilac zahteva je podneo Sudu tražena dokumenta.
9. Dana 30. januara 2017. godine, Sud je obavestio opštinu Peć i Kosovsku agenciju za imovinu o registraciji zahteva i poslao im po jednu kopiju zahteva, pružajući im mogućnost da dostave komentare Sudu.
10. Dana 7. februara 2017. godine, Kosovska agencija za imovinu (u daljem tekstu: KAI) je podnela svoje komentare Sudu.
11. Dana 5. decembra 2017. godine, nakon razmatranja izveštaja sudije izvestioca, Veće za razmatranje je jednoglasno preporučilo Sudu da proglasi zahtev prihvatljivim i utvrdi povredu.
12. Istog dana, Sud je jednoglasno glasao da se zahtev proglasi prihvatljivim i utvrdi povreda.

Pregled činjenica

13. Opština Peć je rešenjem br. 463-449/97 od 26. maja 1997. godine odlučila da podnosiocu zahteva prizna pravo svojine na parceli broj 5351/7, u površini od 0.03,52 ha, KO Peć.
14. Neodređenog datuma, podnosilac je podneo KAI zahtev za potvrdu njegovih prava na posed nad gore navedenom imovinom.
15. Grupnom odlukom KPCC/D/R/230/2014 od 13. marta 2014. godine, Komisija Kosovske agencije za imovinu je odlučila:

“(a) Podnosilac zahteva je dokazao da je nosilac imovinskog prova Branislav Jokić vlasnik 1/1 predmetne imovine i bio je vlasnik uništene imovine na dan uništenja stambene imovine kao i pravo na korišćenje zemlje na kojoj se ista nalazila ili je naknadno nasledio navedeno vlasništvo;

i naložila da:

b) Branislav Jokić ostvaruje pravo nad navedenom imovinom;

c) Tuženi, ako postoji, ili bilo koje drugo lice koje koristi imovinu napusti istu u roku ad 30 (trideset) dana od dana uručivanja ovog naloga; i

d) ako tuženi ili bilo koje drugo lice koje koristi imovinu odbije da se povinuje ovom nalogu o oslobađanju imovine u predviđenom roku, isti će biti iseljeni iz imovine;

Komisija je dodatno donela odluku da:

- a) *U predmetima gde postoji više od jednog vlasnika predmetne imovine, gore navedena odluka i nalog ne utiču na prava bilo kojeg od suvlasnika.*
- b) *Zahtev za nadoknadu fizičke štete ili gubitka prava korišćenja predmetne imovine se odbija jer Komisija nema nadležnost da rešava ovakve zahteve”.*

16. U obrazloženju gore navedene odluke KIZK-a se naglašava:

“... osim zahteva br. 48054 i 50686, podnosioci zahteva su dokazali da su ispunili uslove za nalog za potvrđivanje vlasništva nad predmetnom imovinom i pripadajućim zemljištem. U zahtevima br. 48054 i 50686, podnosioci zahteva su dokazali da su ispunili uslove za potvrđivanje vlasništva nad predmetnom imovinom i pravo korišćenja na pripadajućem zemljištu od dana uništenja stambene imovine. Činjenica da je imovina uništena ne utiče na pravo podnosioca zahteva da dobije deklarativnu odluku od Komisije u kojoj se potvrđuje vlasništvo nad imovinom podnosioca zahteva na dan uništenja predmetne imovine”.

17. Dana 12. januara 2016. godine, podnosilac zahteva je tražio od KAI da mu vrati njegovu imovinu u posed i izvrši potrebne promene u registraciji imovine u Katastru opštine Peć u skladu sa pravosnažnom i obavezujućom odlukom KIZK-a i primenjivim zakonom na Kosovu.
18. Dana 14. marta 2016. godine, KAI je podneskom Ref. 00327/16, na koji se ne može podneti nijedno pravno sredstvo, obavestila podnosioca zahteva da nije mogla da izvrši odluku KIZK-a u slučaju KPA 48054. U odgovoru se navodi da je KAI od Direkcije za imovinsko-pravna pitanja opštine Peć primila odluku pod brojem 01-463-65203 od 14. maja 2015. godine, na osnovu koje je Skupština opštine usvojila predlog ove Direkcije da se odluka o dodeli zemljišta na korišćenje br. 463-499/97 od 26. maja 1997. godine proglasi apsolutno nevažećim aktom i ujedno su poništene *ex-tunc* (povratni efekat) sve faktičke i pravne radnje ove odluke.

Navodi podnosioca

19. Podnosilac zahteva tvrdi povredu člana 3. [Jednakost pred zakonom], člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], člana 32. [Pravo na pravno sredstvo], člana 46. [Zaštita imovine], člana 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava], i člana 54. [Sudska zaštita prava] Ustava u vezi sa članom 6, stav 1 (Pravo na pravično suđenje), članom 13 (Pravo na delotvorni pravni lek), članom 14 (Zabrana diskriminacije), članom 1 Protokola br. 1 EKLP.
20. Glavna tvrdnja podnosioca zahteva je da pravosnažna odluka KIZK-a od 13. marta 2014. godine nije izvršena.
21. Podnosilac zahteva izjavljuje: *“Odlukom KIZK KPCC/D/R/230/2014 od 13.03.2014. godine, meni je priznato pravo na vlasništvo predmetne imovine. Protiv te odluke nije uložena žalba Žalbenom veću Vrhovnog suda. U tom kontekstu, odluka KIZK je postala pravosnažna i čini presuđenu stvar”.*
22. On u nastavku naglašava: *“U pogledu izvršenja ove odluke, ja sam se obratio KAI, sa zahtevom da mi vrati imovinu u posed”, stoga što “teret neizvršenja i nepronalazjenja odgovarajućih mehanizama za izvršenje ove pravosnažne odluke KIZK KPCC/D/R/230/2014 od 13.03.2014. godine, pada na KAI. Odluka opštinskog organa*

uprave ni na jedan način ne treba da predstavlja razlog negiranja mog prava na uživanje imovine”.

23. Na kraju, on izjavljuje: *“Što se tiče povrede prava za zaštitu imovine, odluka KIZK predstavlja legitimno očekivanje za mene, da imam pravo na tu imovinu. Dakle, ja zahtevam pravo da na miran način uživam navedenu imovinu, kao što se garantuje članom 1 Protokola br. 1 Konvencije”.*
24. Podnosilac zahteva traži od Ustavnog suda da utvrdi povredu osnovnih prava i sloboda; odluči o naknadi materijalne i nematerijalne štete i naloži Kosovskoj agenciji za imovinu da u najkraćem mogućem roku izvrši odluku KIZK-a KPCC/D/R/230/2014 od 13. marta 2014. godine.

Odgovor Kosovske agencije za imovinu

25. KAI je obavestila Sud da je odlukom KPCC/D/R/230/2014 od 13. marta 2014. godine usvojen zahtev g. Jokića, kojom je odlučeno da se *“njemu potvrdi pravo svojine na idealnom delu od 1/1 i on je vlasnik na dan uništenja tražene stambene imovine i prava na korišćenje zemlje na kojoj se ista nalazila, kao i da mu se vrati pravo poseda na traženoj imovini”.*
26. KAI je u nastavku navela *“dana 22. oktobra 2014. godine, jedan primerak odluke Komisije je dostavljen opštini Peć i Agencija u zakonom propisanom roku nije primila nikakvu žalbu na odluku Komisije, dok je 29. aprila 2015. godine, Agencija od opštine Peć, odnosno od Direkcije za imovinsko-pravne poslove, primila dopis sa Ref. br. 15-463-LP-324 od 18. marta 2015. godine, kojim je Agencija obavestena da je u vezi sa parcelom 5351/7, odnosno imovinom g. Branislava Jokića, doneto rešenje od strane Skupštine opštine Peć o dodeli placeva na korišćenje br. 463-449/97 koje je proglašeno apsolutno ništavim aktom”.*
27. Na kraju, KAI naglašava da je neizvršenje odluke Komisije za stambene i imovinske zahteve KPCC/D/R/230/2014 od 13. marta 2014. godine posledica proglašenja prvobitne odluke ove opštine iz 1997. godine apsolutno nevažećim aktom.

Prihvatljivost zahteva

28. Kako bi bio u mogućnosti da reši zahtev podnosioca, Sud prvo treba da oceni da li su ispunjeni uslovi prihvatljivosti propisani Ustavom, utvrđeni Zakonom i dalje predviđeni Poslovníkom.
29. Što se tiče zahteva podnosioca, Sud se poziva na član 113.7 Ustava, koji propisuje: *„Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.*
30. U tom smislu, Sud primećuje da je podnosilac zahteva iscrpeo sva pravna sredstva propisana zakonom i da se isti u nedostatku nekog drugog delotvornog sredstva na raspolaganju obratio Ustavnom sudu sa zahtevom za izvršenje odluke Komisije za stambene i imovinske zahteve, odnosno odluke KPCC/D/R/230/2014 od 13. marta 2014. godine.
31. Sud se poziva i na član 49. Zakona, koji propisuje: *“Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku. U svim ostalim slučajevima, rok počinje na dan javnog objavljivanja odluke ili akta”.*

32. Sud želi da naglasi da uslov za podnošenje zahteva u roku od 4 (četiri) meseca ne važi u slučaju neizvršenja odluka od strane javnog organa. Evropski sud za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP) izričito naglašava da u sličnoj situaciji koja se pojavljuje u slučaju *Iatridis protiv Grčke*, pravilo o vremenskom roku ne važi u slučaju postojanja odbijanja izvršnog organa da se složi sa konkretnom odlukom (vidi: *mutatis mutandis*, *Iatridis protiv Grčke*, br. 59493/00, ESLJP, presuda od 19. oktobra 2000. godine).
33. Sud se poziva i na član 48. Zakona, koji propisuje: "*Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori*".
34. Što se tiče ispunjenja ovog uslova, Sud primećuje da je podnosilac zahteva tačno naveo za koja prava, garantovana Ustavom, tvrdi da su povređena neizvršenjem odluke KSIŽ-a u njegovom slučaju.
35. Sud primećuje da podnosilac zahteva može legitimno da tvrdi da je žrtva neizvršenja odluke KSIŽ-a.
36. Kao rezime, Sud smatra da je podnosilac zahteva ovlašćena strana; da je iscrpeo sva pravna sredstva; da je ispunio uslov podnošenja zahteva u zakonskom roku kao rezultat kontinuirane situacije i da je tačno objasnio navodne povrede prava i sloboda i pozvao se na sudske praksu ESLJP u vezi sa ostvarivanjem svojih prava da uživa i poseduje imovinu.
37. Shodno tome, zahtev se ne može smatrati očigledno neosnovanim u smislu pravila 36 (1) (d) Poslovnika i nije utvrđen nijedan drugi osnov za njegovo proglašavanje neprihvatljivim (vidi: na primer, slučaj *A i B protiv Norveške*, [VV], predstavke br. 24130/11 i br. 29758/11, presuda od 15. novembra 2016. godine, stav 55, i vidi takođe: *mutatis mutandis* slučaj br. KI132/15, *Manastir Visoki Dečani*, presuda Ustavnog suda Republike Kosovo od 20. maja 2016. godine), pa samim tim Sud smatra da je zahtev prihvatljiv za meritorno razmatranje.

Meritum zahteva

38. Sud primećuje da podnosilac zahteva tvrdi povredu njegovih prava garantovanih članom 24. [Jednakost pred zakonom], članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], članom 32. [Pravo na pravno sredstvo], članom 46. [Zaštita imovine], članom 54. [Sudska zaštita prava] Ustava u vezi sa članom 6.1 [Pravo na pravično suđenje], članom 13 [Pravo na delotvorni pravni lek], članom 14 [Zabrana diskriminacije], članom 1 Protokola br. 1 EKLJP [Zaštita imovine] Konvencije.
39. U ovim slučajevima, Sud će razmotriti meritum zahteva u skladu sa članom 31 u vezi sa članom 6.1 EKLJP, članom 46. Ustava u vezi sa članom 1 Protokola br. 1 EKLJP, kao i članom 54. [Sudska zaštita prava] Ustava.

Što se tiče navodne povrede na pravično i nepristrasno suđenje

40. Sud primećuje da podnosilac u svom zahtevu tvrdi da postoji pravosnažna odluka kojom mu je potvrđeno pravo na imovinu. On je konstantno pokušavao da istu izvrši, ali to se do sada nije desilo i samim tim se krši njegovo pravo na pravično i nepristrasno suđenje.
41. U tom smislu, Sud se poziva na član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava, koji propisuje:

“1. Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.

2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda”.

42. Pored toga, član 6.1 [Pravo na pravično suđenje] EKLJP propisuje:

“Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona”.

43. Osim toga, Sud se poziva na član 54. [Sudska zaštita prava] Ustava, koji propisuje:

“Svako ima pravo na sudsku zaštitu u slučaju kršenja ili uskraćivanja nekog prava koje je garantovano ovim Ustavom, kao i pravo na efikasne pravne mere ukoliko se utvrdi da je pravo prekršeno”.

44. Sud primećuje da je odluka KIZK-a doneta 13. marta 2014. godine. Ova odluka je postala pravosnažna i obavezujuća 22. novembra 2014. godine, zbog toga što nijedna zainteresovana strana nije podnela pravno sredstvo protiv ove odluke.
45. Sud primećuje da se podnosilac obratio pismenim putem KAI sa zahtevom za izvršenje odluke u njegovom slučaju. Podnosilac zahteva je stalno pokušavao da se pravosnažna odluka u njegovom slučaju izvrši.
46. Sud podseća na svoju praksu, kao što je navedeno u slučaju KI144/14 i KI156/14, u skladu sa Uredbom UNMIK-a 2006/50, izmenjenom i dopunjenom Zakonom br. 03/L-079 o izmenama i dopunama Uredbe UNMIK-a 2006/50 o rešavanju zahteva u vezi sa privatnom nepokretnom imovinom, uključujući poljoprivrednu i komercijalnu imovinu Republike Kosovo, Sud zaključuje da je KAI jedini nadležni organ za izvršenje odluka KIZK-a i odluka Žalbenog veća KAI. Ovu činjenicu su potvrdili i predstavnici KAI, koji su učestvovali kao strana na javnoj raspravi održanoj 10. marta 2014. godine u Ustavnom sudu Republike Kosovo, u slučaju br. KI187/13.
47. U ovom slučaju, Sud primećuje da iako je pravosnažna odluka KIZK-a doneta 13. marta 2014. godine, KAI navodi da je do neizvršenja ove odluke došlo zbog druge odluke donete u upravnom postupku. Konkretno, odluke Skupštine opštine Peć br. 01-463-65203 od 14. maja 2015. godine.
48. Sud podseća da je nezavisnost sudija povređena kada se izvršna vlast meša u nereseno pitanje pred sudovima kako bi uticala na ishod tog slučaja (vidi: presudu od 25. jula 2002. godine, *Sovtransavto Holding protiv Ukrajine*, br. 48553/99 i presudu ESLJP-a od 26. novembra 2002. godine, *Mosteanu i drugi protiv Rumunije* br. 33176/96).
49. U ovom slučaju, Sud primećuje da je opština Peć poništila jednu sudsku pravosnažnu i obavezujuću odluku preko upravne odluke; što je u suprotnosti sa principom nezavisnosti pravosuđa, a takođe krši i izvršenje pravosnažnih sudskih odluka.
50. S tim u vezi, Sud naglašava da bi bilo besmisleno ako bi pravni sistem Republike Kosovo dozvolio da pravosnažna sudska odluka ostane neefikasna na štetu jedne strane. Stoga, neefikasnost postupaka i neizvršenje odluka proizvode efekte koji dovode do situacija

koje nisu u skladu sa načelom vladavine prava (član 7. Ustava), načelom koje su kosovske vlasti obavezne da poštuju (vidi: presudu ESLJP od 25. jula 2004. godine, *Romashov protiv Ukrajine*, br. 67534/01).

51. Sud podseća da su pravosnažne odluke KIZK-a obavezujuće za sva fizička i pravna lica i nisu predmet nikakvog vanrednog sudskog ili administrativnog preispitivanja (vidi: presudu od 23. aprila 2012. godine, KI104/10 *Dražić Arsić*, ocena ustavnosti odluke Okružnog suda u Gnjilanu GŽ br. 78/2010 od 7. juna 2010. godine).
52. Shodno tome, Sud utvrđuje da je odluka Skupštine opštine Peć br. 01-463-65203 od 14. maja, nevažeća.
53. Sud smatra da izvršenje odluke koju je doneo sud treba posmatrati kao sastavni deo prava na pravično suđenje, koje je garantovano gore navedenim članovima (vidi: presudu ESLJP od 19. marta 1997. godine, *Hornsby protiv Grčke*, br. 18357/91, stav 40). U ovom slučaju, ESLJP je utvrdio da podnosioci zahteva ne bi trebali biti lišeni koristi od izvršenja pravosnažne odluke koja je doneta u njihovu korist.
54. Pored toga, Sud smatra da nijedan organ ne može obrazložiti neizvršenje odluka u cilju dobijanja ponovnog razmatranja i preispitivanja slučaja (vidi: presudu ESLJP od 25. jula 2002. godine, *Sovtransavto Holding protiv Ukrajine*, br. 48553, stav 72 i presudu ESLJP od 24. jula 2003. godine, *Ryabykh protiv Rusije*, br. 52854/99, stav 52).
55. Nadležni organi su obavezni da organizuju efikasan sistem za sprovođenje odluka koje su efektivne u pravnom i praktičnom pogledu i da osiguraju njihovo sprovođenje u razumnom roku, bez nepotrebnih kašnjenja (vidi: presudu ESLJP od 6. novembra 2008. godine, *Pecevi protiv bivše Jugoslovenske Republike Makedonije* br. 22731/02, *Martinovska protiv bivše Jugoslovenske Republike Makedonije* br. 22731/02).
56. Sud naglašava da nije njegova dužnost da određuje koji je najpovoljniji način da KAI, u okviru svojih nadležnosti, nalazi efikasne mehanizme izvršne prirode, u smislu potpunog ispunjavanja zakonom i Ustavom predviđenih obaveza. Međutim, svaki pojedinac ima pravo na sudsku zaštitu prava, u slučaju kršenja ili uskraćivanja nekog prava koje je garantovano ovim Ustavom ili zakonom (vidi: član 54. Ustava).
57. Sud želi da naglasi da se u svojoj presudi od 16. aprila 2014. godine u slučaju br. KI187/13, već bavio ocenom ustavnosti neizvršenja odluka KSIZ-a. Sud je u toj presudi utvrdio da je došlo do povrede člana 31. Ustava u vezi sa članom 6.1 EKLJP i članom 54. Ustava i povrede prava podnosioca zahteva na mirno uživanje svoje imovine, garantovanog članom 46. Ustava i članom 1. Protokola br. 1 EKLJP kao posledica neizvršenja (vidi: presudu od 16. aprila 2014. godine, KI187/13 *N. Jovanović*, ocena ustavnosti neizvršenja odluke Žalbenog veća Vrhovnog suda, GSK-AKP-A-001/12 od 8. maja 2012. godine i odluke Komisije za imovinske zahteve Kosova br. KPCC/D/A/114/2011 od 22. juna 2011. godine).
58. Stoga, teret neizvršenja i nepronalaženja odgovarajućih mehanizama za izvršenje pravosnažnih odluka KIZK-a u slučaju podnosioca zahteva pada samo na KAI.
59. Dakle, Sud podseća da je KAI obavezna da izvrši odluke KSIZ-a.
60. Kao zaključak, Sud utvrđuje da neizvršenje pravosnažne i obavezujuće odluke KIZK-a predstavlja povredu prava na pravično suđenje garantovanog članom 31. Ustava i članom 6.1 EKLJP.

Što se tiče tvrdnji o povredi prava na zaštitu imovine

61. Podnosilac zahteva tvrdi da je došlo do povrede člana 46. [Zaštita imovine] Ustava i člana 1 Protokola br. 1 EKLJP.
62. Član 46. [Zaštita imovine] Ustava, propisuje:
- 1) *Garantuje se pravo na imovinu.*
 - 2) *Korišćenje imovine je regulisano zakonom, u skladu sa javnim interesom.*
 - 3) *Niko se ne može arbitrarno lišiti lične imovine (...)*
- [...]
63. Član 1 Protokola br. 1 EKLJP propisuje:
- “Svako fizičko i pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uslovima predviđenim zakonom i opštim načelima međunarodnog prava.*
- Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utiču na pravo države da primenjuje zakone koje smatra potrebnim da bi regulisala korišćenje imovine u skladu s opštim interesima ili da bi obezbedila naplatu poreza ili drugih dažbina ili kazni”.*
64. Sud podseća na svoju presudu od 23. aprila 2012. godine, u kojoj je naglasio da nakon što odluke Komisije za stambene i imovinske zahteve postanu pravosnažne i *res judicata*, “podnosilac zahteva je uživao pravo na posed imovine, zagantovano članom 46. Ustava i članom 1. Protokola 1 EKLJP” (Ustavni sud Republike Kosovo: slučaj br. KI104/10, podnosilac zahteva *Dražo Arsić*, ocena ustavnosti odluke Okružnog suda u Gnjilanu GŽ br. 78/2010 od 7. juna 2010. godine, presuda od 10. maja 2012. godine).
65. U slučaju podnosioca zahteva, relevantna odluka KIZK-a je postala pravosnažna i obavezujuća 22. novembra 2014. godine.
66. Kao takvo, pravo na posed imovine u smislu člana 46. Ustava i člana 1 Protokola br. 1 EKLJP za svakog podnosioca zahteva je počelo na navedene odnosne datume.
67. Sud primećuje da odluka KIZK-a, iako je postala pravosnažna i obavezujuća, nikada nije izvršena.
68. Sud utvrđuje da je kao posledica neizvršenja ove odluke, podnosiocu zahteva uskraćeno pravo na mirno uživanje svoje imovine u suprotnosti sa članom 46. Ustava i članom 1 Protokola br. 1 EKLJP.

Zaključak

69. U zaključku, Sud utvrđuje da neizvršenje pravosnažne odluke KIZK-a, kao u slučaju podnosioca zahteva, predstavlja povredu člana 31. Ustava u vezi sa članom 6.1 EKLJP.
70. Sud takođe utvrđuje da ukidanje pravosnažne odluke KIZK-a upravnom odlukom od strane Skupštine opštine Peć predstavlja povredu člana 54. Ustava.

71. Pored toga, Sud utvrđuje da je kao rezultat neizvršenja pravosnažne i obavezujuće odluke, podnosilac zahteva nepravredno lišen svoje imovine. Na taj način, povređeno je i pravo podnosioca zahteva na mirno uživanje svoje imovine, garantovano članom 46. Ustava i članom 1 Protokola br. 1 EKLJP.
72. Konačno, Sud smatra da ne treba dalje da se bavi tvrdnjama o povredi članova 24. i 32. Ustava u vezi sa članovima 13 i 14 EKLJP, pored zahteva podnosioca da mu se dodeli novčana naknada, jer su takve tvrdnje i zahtevi iscrpljeni zaključkom Suda o povredi članova 31., 46. i 54. Ustava u vezi sa članom 6.1 EKLJP i članom 1 Protokola br. 1 EKLJP.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članovima 20. i 47. Zakona i pravilom 56 (1) Poslovnika, na sednici održanoj 05. decembra 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev prihvatljivim;
- II. DA UTVRDI da je došlo do povrede člana 31. Ustava u vezi sa članom 6.1 EKLJP;
- III. DA UTVRDI da je došlo do povrede člana 46. Ustava u vezi sa članom 1 Protokola br. 1 EKLJP;
- IV. DA UTVRDI da je došlo do povrede člana 54. Ustava;
- V. DA PROGLASI NEVAŽEĆIM rešenje Skupštine opštine Peć br. 01-463-65203 od 14. maja 2015. godine;
- VI. DA UTVRDI da odluka Komisije za stambene i imovinske zahteve Kosova br. KKPK/D/R/230/2014 od 13. marta 2014. godine treba da se izvrši od strane Kosovske agencije za imovinu (KAI);
- VII. DA NALOŽI Kosovskoj agenciji za imovinu (KAI) da u skladu sa pravilom 63 Poslovnika o radu Suda, obavesti što je pre moguće, ali ne kasnije od 6 (šest) meseci, Ustavni sud u vezi sa preduzetim merama za izvršenje presude ovog Suda;
- VIII. DA DOSTAVI ovu odluku strankama;
- IX. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- X. Ova odluka stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Altay Suroy

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI67/17, podnosilac zahteva: Hazir Krasniqi, ocena ustavnosti presude Pml. br. 48/2017 Vrhovnog suda Kosova od 16. marta 2017. godine

KI67/17, rešenje o neprihvatljivosti, usvojeno 18. oktobra 2017. godine, objavljeno 21. decembra 2017. godine

Ključne reči: individualni zahtev, krivični postupak, pravo na pravično i nepristrasno suđenje, delotvorna pravna sredstva, jednakost pred zakonom, očigledno neosnovan zahtev, neprihvatljiv zahtev

U ovom zahtevu, podnosilac je osporio presudu Vrhovnog suda Kosova, kojom mu je odbijen, kao neosnovan, zahtev za zaštitu zakonitosti, podnet protiv presude Apelacionog suda Kosova i presude Osnovnog suda u Mitrovici. Podnosilac zahteva se žalio na povredu članova 3, 21, 30, 31 i 32. Ustava Republike Kosovo.

Sud je u ovom slučaju naglasio da nema zadatak da se bavi greškama u činjenicama ili zakonu navodno počinjenim od strane redovnih sudova ukoliko nisu povredile prava i osnovne slobode garantovane Ustavom i EKLJP-om. Sud je dalje utvrdio da podnosilac zahteva nije potkrepio tvrdnje da su relevantni postupci na bilo koji način bili nepravični ili proizvoljni i da su mu osporenim presudom povređena ustavna prava i slobode garantovane Ustavom i EKLJP-om. Stoga, Sud je utvrdio da je zahtev podnosioca neprihvatljiv, kao očigledno neosnovan, na ustavnim osnovama.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI67/17

Podnosilac

Hazir Krasniqi**Ocena ustavnosti presude (Pml. br. 48/2017) Vrhovnog suda Kosova od 16. marta 2017. godine****USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Hazir Krasniqi iz Vučitrna (u daljem tekstu: podnosilac zahteva) koga po ovlašćenju zastupa advokat Sheremet Ademi.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava presudu (Pml.br. 48/2017) Vrhovnog suda Kosova od 16. marta 2017. godine, kojom je odbijen kao neosnovan zahtev za zaštitu zakonitosti podnosioca podnet protiv presude (PAKR.br. 355/2016) Apelacionog suda Kosova od 6. januara 2017. godine i presude (P.br. 509/2013) Osnovnog suda u Mitrovici od 12. novembra 2016. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene presude, kojom su prema tvrdnjama podnosioca povređena njegova prava zagarantovana članovima 3. [Jednakost pred zakonom], 21. [Opšta Načela], 30 [Prava optuženog], 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], i 32 [Pravo na pravno sredstvo] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) kao i članom 6. [Pravo na pravično suđenje] Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 05. juna 2017. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
6. Dana 05. juna 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Ivana Čukalovića za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Snezhana Botusharova (predsedavajuća), Bekim Sejdiu i Selvete Gërzhaliu-Krasniqi.
7. Dana 14. juna 2017. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu Kosova.
8. Dana 18. oktobra 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno preporučilo Sudu neprihvatljivost zahteva.

Pregled činjenica

9. Dana 30. decembra 2009. godine, Osnovno tužilaštvo u Mitrovici je podiglo optužnicu (PP.I.333/2009) protiv podnosioca zahteva zbog osnovane sumnje da je izvršio krivično delo pronevera u vršenju službene dužnosti.
10. Dana 12. novembra 2016 godine, Osnovni sud u Mitrovici je presudom (P.br. 509/2013) proglasio krivim podnosioca zahteva za krivično delo pronevera u vršenju službene dužnosti i osudio ga na kaznu zatvora u trajanju od jedne (1) godine, a koja se neće izvršiti ukoliko osuđeni u roku od 2 (dve) godine ne izvrši drugo krivično delo.
11. Istom presudom, podnosilac je obavezan da oštećenom Udruženju za kredite i štednje „Budućnost – Begaj“ u Vučitrnu nadoknadi štetu u iznosu od 25.061,79 evra pod pretnjom da će se zatvorska kazna izvršiti u slučaju da podnosilac ne ispuní obavezu u vezi sa naknadom štete u gore navedenom iznosu.
12. Takođe, ovom presudom podnosiocu je izrečena i dodatna kazna zabrane vršenja javnih funkcija u roku od 3 (tri) godine i novčana kazna u visini od 1.000 evra.
13. Osnovni sud u Mitrovici je presudu zasnovao na osnovu priznanja krivice podnosioca zahteva po svim tačkama optužnice u prisustvu njegovog branioca.
14. Osnovno tužilaštvo u Mitrovici je podnelo žalbu Apelacionom sudu Kosova protiv presude Osnovnog suda zbog odluke o visini kazne, uz predlog da se presuda izmeni i da se podnosiocu izrekne viša novčana kazna i efektivna kazna zatvora.
15. Takođe, podnosilac zahteva je podneo žalbu protiv iste presude, zbog bitne povrede krivičnog postupka i povrede krivičnog zakona, uz predlog da se presuda poništi, a da se optužnica tužilaštva odbaci, obrazlažući da su vremenski rokovi istrage protivzakonito produžavani od strane Osnovnog suda i da je optužnica podneta van zakonom predviđenog roka.
16. Dana 06. januara 2017. godine, Apelacioni sud Kosova je presudom (PAKR.br. 655/2016) potvrdio presudu Osnovnog suda u Mitrovici i odbio kao neosnovane žalbe Osnovnog tužilaštva u Mitrovici i podnosioca zahteva.
17. Podnosilac zahteva je podneo zahtev za zaštitu zakonitosti Vrhovnom sudu Kosova protiv presude Apelacionog suda, ponavljajući iste žalbene navode u vezi dužine trajanja istrage i podizanja optužnice van vremenskog roka, uz predlog da se zahtev prihvati, osporena presuda poništi ili da se izmeni, tako što bi se optužnica odbacila.

18. Dana 03. marta 2017. godine, državni tužilac Kosova je predstavkom (KMLP.II.br. 36/2017) podneo odgovor na zahtev za zaštitu zakonitosti podnosioca, predlažući da se zahtev odbije kao neosnovan.
19. Dana 16. marta 2017. godine. Vrhovni sud Kosova je presudom (Pm.br. 48/2017) odbio kao neosnovan zahtev za zaštitu zakonitosti podnosioca.

Navodi podnosioca

20. Prvo, podnosilac navodi da je tužilaštvo prekršilo vremenski rok istrage od 6 (šest) meseci, i da je podiglo optužnicu tek nakon 18 (osamnaest) meseci.
21. Podnosilac smatra da je produženje istrage urađeno protivzakonito i da je time povređeno pravo na pravično i nepristrasno suđenje.
22. Drugo, podnosilac tvrdi da je Osnovni sud trebao da odbaci ovakvu optužnicu, jer je podneta van roka i nije smeo da prihvati kao ispravne dokaze koji su pribavljeni u ovakvoj istrazi.
23. Podnosilac smatra da su dokazi pribavljeni protivzakonito, da je ove tvrdnje isticao u postupku po žalbi pred Apelacionim sudom i Vrhovnim sudom, koji nisu dali obrazložen odgovor na ove tvrdnje, čime su podnosiocu navodno uskratili pravo na obrazloženu sudsku odluku.
24. Na kraju, podnosilac navodi niz povreda Krivičnog zakona i Zakona o krivičnom postupku, koje je isticao i u postupku po žalbi i zaključuje da je usled ovih povreda došlo do povrede Ustava.
25. Podnosilac zahteva traži da Sud “...*KONSTATUJE da je bilo povreda članova 3, 21, 30, 31 i 32 Ustava Republike Kosova ...DA PROGLASI nevažećom presudu Vrhovnog suda Pml.nr. 48/2017 od 16.03.2017. godine, i DA VRATI Vrhovnom sudu presudu [...] na ponovno razmatranje.*

Prihvatljivost zahteva

26. Sud prvo ispituje da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, koji su utvrđeni Ustavom i dalje propisani Zakonom i predviđeni Poslovníkom.
27. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7 člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

„1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

28. Sud se, takođe, poziva na član 48. [Tačnost podneska] Zakona, koji predviđa:

Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.

29. Štaviše, Sud uzima u obzir pravilo 36 (1) d) i (2) a) Poslovníka, koje predviđa:

(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:

[...]

d) ako je zahtev *prima facie* opravdan ili nije očigledno neosnovan.

(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:

[...]

(a) da zahtev nije *prima facie* opravdan.

30. U ovom slučaju, Sud ocenjuje da je podnosilac zahteva ovlašćena strana da podnese zahtev Sudu i da je iscrpeo delotvorna pravna sredstva. Stoga je ispunio proceduralne uslove predviđene članom 113.7 Ustava. Međutim, da bi utvrdio prihvatljivost zahteva Sud, dalje, mora oceniti da li je podnosilac zahteva ispunio uslove propisane članom 48. Zakona i uslove prihvatljivosti predviđene u pravilu 36. Poslovnika.
31. Sud smatra da je podnosilac zahteva izgradio svoj slučaj na zakonitim osnovama, odnosno na pogrešnom tumačenju većeg broja pravnih normi Zakona o krivičnom postupku i Krivičnog zakona Kosova.
32. Sud primećuje da podnosilac zahteva ponavlja identične tvrdnje koje je isticao i žalbi pred Apelacionim sudom i Vrhovnim sudom u vezi dužine trajanja istrage i u vezi neobrazložene sudske odluke.
33. Najpre, sud primećuje da je na ove tvrdnje podnosioca Apelacioni sud u svom obrazloženju dao detaljan i iscrpan odgovor:

“Žalbeni navodi da je presuda na koju se žali zasnovana na neprihvatljivim dokazima uz obrazloženje da su svi dokazi procesirani od strane tužioca van roka koji je predviđen za istrage, su neosnovani, jer samo na osnovu spisa predmeta i iz obrazloženja same žalbe, se utvrđuje da je prvostepeni sud u prekrivičnom postupku produžio vremenske rokove istraga, kako je i predviđeno odredbama bivšeg ZKPK-a....

Takođe ne opstaju žalbeni navodi da presuda na koju se žali ne sadrži obrazloženja o odlučujućim činjenicama, odnosno da nema dokaza kojima se utvrdilo činjenično stanje, pošto je optuženi priznao krivicu po svim tačkama optužnice i o tako nečem se složio i sudski organ, dakle, smatra se i da je činjenično stanje utvrđeno tačno i potpuno.”

34. Dalje, podnosilac ponavlja tvrdnje u vezi nepravilne primene materijalnog prava i prekoračenja roka za podizanje optužnice koje je isticao pred Vrhovnim sudom u zahtevu za zaštitu zakonitosti.
35. Takođe, Sud primećuje da je na ove Vrhovni sud detaljno odgovorio obrazlažući:

“...Ukoliko državni tužilac u ovom roku ne završi istrage, on ne može da preduzme istražne postupke nakon tog roka, on može da podigne optužnicu i nakon tog roka ukoliko smatra da dokazi koje je obezbedio daju dovoljno osnova da se predmet izvede na suđenje pred sud.

U konkretnom slučaju, kako proizilazi iz spisa predmeta, svi dokazi su obezbeđeni u ovom roku, ali ovde imamo posla što je većina materijalnih dokaza koji su obezbeđeni u roku, a postoji i činjenica da je optužnica podignuta kasnije, ali u roku koji je ograničen gore navedenom zakonskom odredbom...”

36. Sud ponavlja da nema zadatak da se bavi greškama u činjenicama ili zakonu navodno počinjenim od strane redovnih sudova prilikom ocene dokaza ili primene zakona (zakonitost), osim i u meri u kojoj su mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom

(ustavnost). Podnosilac zahteva mora podneti obrazloženu tvrdnju i ubedljiv argument kada tvrdi da je javni organ povredio ustavna prava i slobode zaštićene Ustavom.

37. Pored toga, Sud takođe ponavlja da je uloga Ustavnog suda da obezbedi poštovanje prava garantovanih Ustavom, a ne da se bavi tumačenjem i primenom unutrašnjeg prava; to je uloga redovnih sudova (vidi slučaj: *Garcia Ruiz protiv Španije*, br. 30544/96, ESLJP, presuda od 21. januara 1999. godine, vidi, takođe slučaj: KI70/11, podnosioci zahteva: *Faik Hima, Magbule Hima i Bestar Hima*, Ustavni sud, rešenje o neprihvatljivosti od 16. decembra 2011. godine).
38. Sud smatra da je podnosilac zahteva imao mogućnost da predstavi pred redovnim sudovima materijalne i pravne razloge za rešavanje spora; njegovi argumenti su uredno saslušani i uredno pregledani od strane Apelacionog i Vrhovnog suda; postupci su, gledano u celini, bili pravični i donete odluke su bile detaljno opravdane.
39. Sud, dalje, smatra da se podnosilac zahteva ne slaže sa ishodom postupka pred redovnim sudovima. Međutim, nezadovoljstvo podnosioca ishodom postupka od strane redovnih sudova ne može samo po sebi pokrenuti dokazanu tvrdnju o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje (vidi: *mutatis mutandis* slučaj *Mezotur - Tiszazugi Tarsulat protiv Mađarske*, stav 21, EKLJP, presuda od 26. jula 2005. godine).
40. Podnosilac nije pružio nikakav *prima facie* dokaz koji bi ukazao na povredu ustavnih prava (vidi: *Trofimchuk protiv Ukraine* ESLJP, paragrafi 50-55. presuda br. 4241/03) od 28. oktobra 2010. godine).
41. Sud smatra da podnosilac zahteva nije potkrepio tvrdnje da su relevantni postupci na bilo koji način bili nepravični ili proizvoljni i da su osporenim presudom povređena ustavna prava i slobode garantovane Ustavom i EKLJP (vidi: *mutatis mutandis*: *Shub protiv Litvanije*, br. 17064/06, ESLJP, odluka od 30. juna 2009. godine).
42. Dakle, Sud smatra da uslovi prihvatljivosti utvrđeni Ustavom, dalje precizirani Zakonom i propisani Poslovníkom nisu ispunjeni.
43. Stoga, Sud utvrđuje da je zahtev podnosioca neprihvatljiv, kao očigledno neosnovan na ustavnim osnovama.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova, u skladu sa članom 113 (1) i (7) Ustava, članom 48. Zakona i pravilima 36 (2) (a) i 56 Poslovnika, na sednici održanoj 18. oktobra 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona i
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Ivan Čukalović

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

KI120/17, podnosilac zahteva: Hafiz Rizahu, ocena ustavnosti rešenja br. AC-I-17-0132 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 1. avgusta 2017. godine

KI120/17, rešenje o neprihvatljivosti od 7. decembra 2017. godine, objavljeno 27. decembra 2017. godine

Ključne reči: *individualni zahtev, vraćanje na posao, poslednja odluka, zahtev van roka*

Opštinski sud u Gnjilanu je (presuda C. br. 241/2006) delimično usvojio tužbeni zahtev podnosioca, priznajući mu pravo na vlasništvo na delu parcele koja je bila sporna između podnosioca i jednog društvenog preduzeća. Žalbeno veće Posebne komore Vrhovnog suda je (presuda AC-II-12-0006) delimično usvojilo žalbe društvenog preduzeća i KAP-a, preinačilo presudu Opštinskog suda (C. br. 3441/2006) i poznalo pravo vlasništva podnosiocu zahteva samo za jedan deo parcele za koji je Opštinski sud priznao pravo vlasništva podnosiocu zahteva. Žalbeno veće je (rešenje br. AC-I-17-032), odlučujući na osnovu reviziju i zahteva za preispitivanje postupka podnosioca zahteva protiv presude Žalbenog veća (presuda AC-II-12-0006), odbacilo, kao nedozvoljenu, reviziju i zahtev za preispitivanje postupka.

Podnosilac zahteva je tvrdio da mu je povređeno pravo garantovano članom 46. [Zaštita imovine] Ustava Republike Kosovo. Sud je utvrdio da bi „poslednja odluka“ prema člana 49. Zakona o Ustavnom sudu normalno bila presuda Žalbenog veća (AC-II-12-0006) od 8. decembra 2016. godine, kojom je preinačena presuda Opštinskog suda (C. br. 241/2006), koja je bila konačna i na koju nije bila dozvoljena žalba. Shodno tome, Ustavni sud je zaključio da u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 49. Zakona i shodno pravilu 36 (1) (c) Poslovnika o radu, zahtev podnosioca u vezi sa presudom Žalbenog veća (AC-II-12-0006) je podneta nakon zakonskog roka od 4 (četiri) meseca.

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI120/17

Podnosilac

Hafiz Rizahu

Ocena ustavnosti rešenja br. AC-I-17-0132 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 1. avgusta 2017. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
 Ivan Čukalović, zamenik predsednika
 Altay Suroy, sudija
 Almiro Rodrigues, sudija
 Snezhana Botusharova, sudija
 Bekim Sejdiu, sudija
 Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
 Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Hafiz Rizahu iz sela Mališevo, opština Gnjilane (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), koga zastupa Halit Azemi, advokat iz Gnjilana.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava rešenje Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: Žalbeno veće) br. AC-I-17-0132 od 1. avgusta 2017. godine i presudu br. AC-II-12-0006 Žalbenog veća od 8. decembra 2016. godine.
3. Rešenje br. AC-I-17-0132 Žalbenog veća je uručeno podnosiocu zahteva 7. avgusta 2017. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporenih odluka, kojima se tvrdi povreda prava podnosioca zahteva garantovana članom 46. [Zaštita imovine] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članovima 22. [Procesuiranje podnesaka] i 47. [Individualni zahtevi] Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29 [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 10. oktobra 2017. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
7. Dana 12. oktobra 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Altaya Suroya za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Almiro Rodrigues (predsedavajući), Snezhana Botusharova i Ivan Čukalović.
8. Dana 16. oktobra 2017. godine, Sud je obavestio zastupnika podnosioca o registraciji zahteva i tražio od njega da podnese Sudu punomoćje za zastupanje pred Sudom.
9. Istog datuma, zahtev je poslat Posebnoj komori Vrhovnog suda za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju (u daljem tekstu: Posebna komora) i Kosovskoj agenciji za privatizaciju (u daljem tekstu: KAP).
10. Dana 30. oktobra 2017. godine, zastupnik podnosioca zahteva je podneo punomoćje koje dokazuje da je on opunomoćen da zastupa podnosioca zahteva pred Sudom.
11. Dana 7. decembra 2017. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i preporučilo Sudu neprihvatljivost zahteva.

Pregled činjenica

12. Dana 9. februara 2006. godine, podnosilac zahteva je podneo tužbu Posebnoj komori protiv društvenog preduzeća N.Sh-KBI "Agrikultura" iz Gnjilana (u daljem tekstu: društveno preduzeće) za oslobađanje i predaju u posed katastarske parcele br. 1651, na mestu zvanom "Zabeli i Sahit Agës", evidentiranu u posedovnom listu br. 7267, SO Gnjilane (u daljem tekstu: osporena parcela), tvrdeći da je društveno preduzeće nezakonito uzurpiralo njegovu imovinu i na njoj izgradilo farmu kokošaka.
13. Dana 22. marta 2006. godine, Posebna komora je rešenjem [br. SCC-06-0051] uputila tužbu Osnovnom sudu u Gnjilanu (u daljem tekstu: Osnovnom sudu). Strane su savetovane da moguća žalba protiv presude Opštinskog suda treba da se uloži Posebnoj komori.
14. Dana 21. februara 2011. godine, društveno preduzeće je podnelo protivtužbu protiv podnosioca zahteva, tražeći priznavanje imovinskih prava nad osporenom parcelom, tvrdeći da je osporenu parcelu posedovalo od 1960. godine kada je stvoreno društveno preduzeće.
15. Dana 13. septembra 2011. godine, Opštinski sud je (presuda C. br. 241/2006), delimično usvojio tužbeni zahtev podnosioca, priznajući podnosiocu pravo svojine na jednom delu osporene parcele i odbacujući tužbeni zahtev društvenog preduzeća.
16. Protiv presude Osnovnog suda (C. br. 241/2006), žalbu su pred Posebnom komorom uložili društveno preduzeće i KAP. Društveno preduzeće je tvrdilo "*povredu odredaba parničnog postupka; pogrešno i nepotpuno utvrđivanja činjeničnog stanja i pogrešnu primenu materijalnog prava*", dok je KAP, između ostalog, osporila i nadležnost Osnovnog suda da odlučuje o slučaju.
17. Dana 8. decembra 2016. godine, Žalbeno veće je (presuda AC. II-12-0006) delimično usvojilo žalbe društvenog preduzeća i KAP-a i preinačilo presudu Osnovnog suda (C br. 341/2006) i priznalo pravo svojine podnosiocu zahteva na samo jednom delu parcele za

koji mu je priznao pravo svojine Osnovni sud. Gore navedena presuda je bila konačna i protiv nje nije mogla da se podnese žalba.

18. Dana 28. februara 2017. godine, podnosilac zahteva je izjavio reviziju protiv presude Žalbenog veća (presuda AC. II-12-0006) pred Osnovnim sudom u Gnjilanu (u daljem tekstu: Osnovni sud) *“zbog suštinskih povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primene materijalnog prava”*.
19. Dana 6. aprila 2017. godine, podnosilac je podneo zahtev za preispitivanje presude Žalbenog veća (presuda AC. II-12-0006) pred Žalbenim većem za iste razloge koje je naveo u reviziji.
20. Dana 28. aprila 2017. godine, Osnovni sud je (propratni akt C. br. 341/2006) poslao reviziju u Vrhovni sud, dok je 2. juna 2017. godine (propratni akt Rev. br. 123/2017) Vrhovni sud Kosova poslao reviziju Posebno komori.
21. Dana 1. avgusta 2017. godine, Žalbeno veće je (rešenje br. AC-I-17-032), odbacilo, kao neprihvatljivu, reviziju i zahtev za preispitivanje postupka podnet od strane podnosioca zahteva protiv presude Žalbenog veća (presuda AC. II-12-0006). Žalbeno veće je, između ostalog, obrazložilo:

“Apelaciono veće ocenjuje da na osnovu člana 10 stav 14 Zakona br. 04/L- 033 o Posebnoj komori [...], sve presude i rešena Apelacionog veća PKVS su konačna i ne podvrgavaju se nijednom drugom apelu. ZPK kao i njegov Aneks ne predviđaju vanredni pravni lek protiv presuda ili rešenja Apelacionog veća PKVS [...]”

Navodi podnosioca

22. Podnosilac zahteva tvrdi da mu je Žalbeno veće (presuda br. AC-II-12-0006 i rešenje AC-I-17-0132) povredilo prava koja su garantovana članom 46. [Zaštita imovine] Ustava.
23. Podnosilac zahteva navodi da je *“Uzurpacija privatnog vlasništva izvršena bez ikakve pravne a ni materijalne osnove nego na arbitraran način. Privatna svojina [je] nepovrediva i zagarantovana je zakonom, ali je i povređeno imovinsko pravo na osnovu člana 46 Ustava Republike Kosovo”*.
24. Na kraju, podnosilac zahteva traži od Suda da se *“Zbog suštinske povrede odredaba parničnog postupka [...] ne utvrđivanja realnog činjeničnog stanja i pogrešne primene materijalnog prava”* ukinu presuda Žalbenog veća (AC-II-12-0006) od 8. decembra 2016. godine i stvar vrati na ponovno suđenje.

Prihvatljivosti zahteva

25. Sud prvo razmatra da li je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti, propisane Ustavom, dalje utvrđene Zakonom i predviđene Poslovnikom.
26. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i Ovlašćene Strane] Ustava, koji propisuju:

*“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.
[...]*

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.”

27. Pored toga, Sud se poziva na član 47. [Individualni zahtevi] Zakona, koji propisuje:

“1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.

2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva.”

28. Sud se poziva i na član 49. [Rokovi] Zakona, koji propisuje:

“Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku. [...]”

29. Sud uzima u obzir i pravilo 36 (Kriterijum o prihvatljivosti), podpravilo (1)(b) i (c) Poslovnika, koje propisuje:

“(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:

[...]

b) samo ako su iscrpljena sva delotvorna pravna sredstva, koja su na raspolaganju po zakonu, protiv pobijene presude ili odluke;

c) samo ako je zahtev podnet u roku od četiri meseca od dana kada je odluka o poslednjem delotvornom pravnom sredstvu dostavljena podnosiocu zahteva [...].”

30. Sud podseća da rok od 4 (četiri) meseca počinje od “poslednje odluke” u postupku iscrpljivanja pravnih sredstava kojom je odbijen zahtev podnosioca. (*mutatis mutandis*, slučaj ESLJP *Paul i Audrey Edwards protiv Ujedinjenog kraljevstva*, br. 46477/99, odluka od 14. marta 2002. godine).
31. Sud, takođe, podseća podnosilac zahteva treba da iscrpi pravna sredstva za koja se očekuje da su delotvorna i dovoljna. Samo delotvorna sredstva mogu da se uzmu u obzor od strane Suda, pošto podnosilac zahteva ne može da produži striktno vremenske rokove koji su propisani Zakonom i Poslovníkom, pokušavajući da iscrpi pravna sredstva u institucijama koje nemaju nadležnost da pruže zaštitu prava za koja se žali podnosilac zahteva (Vidi: *mutatis mutandis*, slučaj ESLJP, *Fernie protiv Ujedinjenog kraljevstva*, br. 14881/04, odluka od 5. januara 2006. godine).
32. S tim u vezi, Sud primećuje da se postupak protiv podnosioca zahteva, sproveden pred redovnim sudovima u vezi sa meritumom njegovog slučaja, okončao presudom Žalbenog veća (AC. II-12-0006) od 8. decembra 2016. godine.
33. U tom smislu, Sud se poziva na rešenje Žalbenog veća (AC-I-17-032) gde je utvrđeno da su “na osnovu člana 10 stav 14 Zakona br. 04/L- 033 o Posebnoj komori [...], sve presude i rešenja Apelacionog veća PKVS konačna i ne podvrgavaju se nijednom drugom apelu.”
34. Sud se poziva i na svoju sudsku praksu, gde je utvrdio: “[Sasvim je jasno da odluke PKVS ne mogu biti predmet nikakvih daljih postupaka, pa ni sudskih, osim ako su predmet razmatranja u Ustavnom sudu.” (Vidi: rešenje o slučaju KIO2/15, podnosilac

zahteva: *Društveni, kulturni, sportski i privredni centar "Pallati i Rinisë"*, rešenje o neprihvatljivosti od 18. maja 2015. godine, stav 29).

35. Sud podseća da podnosioca zahteva, nakon prijema presude od strane Žalbenog veća (AC-II-12-0006) 8. decembra 2016. godine, ništa nije sprečavalo da se obrati Ustavnom sudu. Međutim, on je koristio pravna sredstva, kao što je revizija i zahtev za preispitivanje presude (AC-II-12-0006), koja nisu bila propisana zakonom.
36. Shodno tome, kao "poslednja odluka" u skladu sa članom 49. Zakona bi normalno bila presuda Žalbenog veća (AC-II-12-0006) od 8. decembra 2016. godine, kojom je preinačena presuda Osnovnog suda (C. br. 241/2006) i koja je konačna, a protiv koje ne može da se uloži žalba (vidi: *mutatis mutandis*, *Paul i Audrey Edwards protiv Ujedinjenog kraljevstva*, br. 46477/99, ESLJP, odluka od 14. marta 2002. godine).
37. S tim u vezi, Sud podseća da je presuda Žalbenog veća (presuda br. AC-II-12-0006) doneta 8. decembra 2016. godine. Iako podnosilac zahteva nije naveo datum prijema presude, iz činjenica slučaja se jasno može videti da je vreme između prijema presude i datuma kada je podnet zahtev - 10. oktobra 2017. godine, Ustavnom sudu prošao vremenski period od 4 (četiri) meseca.
38. Shodno tome, Sud zaključuje da je zahtev podnosioca u vezi sa presudom Žalbenog veća (AC-II-12-0006) podnet nakon zakonskog roka od 4 (četiri) meseca.
39. Sud podseća da je svrha zakonskog roka od 4 (četiri) meseca, u skladu sa članom 49. Zakona i shodno pravilu 36 (1) (c) Poslovnika, da promoviše pravnu sigurnost, obezbeđujući da se slučajevi koji se odnose na ustavna pitanja razmatraju u razumnom vremenskom roku i da ranije odluke nisu stalno otvorene za osporavanje (vidi: slučaj *O'Loughlin i drugi protiv Ujedinjenog kraljevstva*, predstavka br. 23274/04, ESLJP, rešenje od 25. avgusta 2005. godine, vidi, i: slučaj br. KI140/13, *Ramadan Cakiqi*, rešenje o neprihvatljivosti od 17. marta 2014. godine, stav 24).
40. Na osnovu gore navedenih razloga, Sud utvrđuje da zahtev ne ispunjava proceduralne uslove prihvatljivosti koji su propisani u članu 113.7 Ustava, članu 49. Zakona i pravilu 36 (1) (c) Poslovnika. Stoga, kao takav, zahtev treba da se proglasi neprihvatljivim.

IZ OVIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 49. Zakona i 36 (1) c) Poslovnika, na sednici održanoj 7. decembra 2017. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI stranama ovu odluku;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u saglasnosti sa članom 20. stavom 4. Zakona i
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Altay Suroy

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

INDEKS PRAVNIH TERMINA

TERM

BROJ STRANE

A

Actio popularis

188, 579

Advokat

28, 55, 62, 94, 147, 165, 172, 179, 183, 191,
213, 222, 229, 287, 305, 311, 320, 327, 333,
345, 359, 366, 371, 372, 403, 437, 439,
440, 472, 485, 496, 502, 509, 518, 538,
539, 550, 551, 560, 562, 590, 602, 607,
623, 626, 634, 645, 673, 680

D

Disciplinski postupak

277, 281, 313, 314, 316, 317, 570, 650, 651

Društvena preduzeća

41, 42, 44, 80, 81, 102, 104, 105, 166, 167,
169, 321, 328, 393, 457, 501, 503, 504,
509, 511, 525, 527, 528, 539, 540, 560, 561,
562, 563, 608, 679, 681

Državni tužioc

54, 56, 59, 136, 137, 150, 192, 215,
268, 380, 675, 676

E

Energetska korporacija Kosova (EKK)

244, 635

Evropska konvencija o ljudskim pravima

12, 13, 19, 23, 24, 25, 26, 28, 34, 35, 39, 47,
48, 50, 51, 52, 54, 61, 62, 64, 65, 70, 75, 76,
80, 98, 99, 133, 134, 138, 139, 141, 144, 145,
146, 147, 150, 151, 152, 153, 154, 156, 157,
158, 159, 165, 167, 168, 186, 198, 200, 201,
202, 203, 212, 213, 218, 219, 221, 228, 229,
232, 233, 235, 242, 255, 258, 266, 267,
270, 271, 274, 278, 279, 282, 290, 294,
295, 299, 301, 308, 309, 311, 314, 316, 317,
324, 325, 326, 331, 333, 335, 336, 344,
345, 347, 348, 350, 351, 354, 355, 359, 361,
363, 364, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 390,
391, 393, 394, 395, 396, 408, 409, 410,
411, 412, 413, 414, 416, 417, 419, 421, 424,
425, 427, 429, 442, 443, 449, 450, 451,
452, 453, 463, 465, 467, 468, 502, 504,
506, 518, 521, 522, 525, 533, 537, 541, 542,
549, 550, 553, 555, 557, 558, 559, 606, 612,
641, 643, 645, 647, 648, 649, 652, 655,
657, 660, 662, 663, 665, 667, 668, 669,
671, 672, 673, 677

Evropski sud za ljudska prava (ESLJP) 33, 35, 47, 65, 139, 152, 176, 210, 232, 249, 264, 270, 316, 330, 350, 356, 363, 375, 382, 397, 421, 426, 428, 475, 478, 499, 506, 513, 534, 555, 592, 610, 611, 632, 638, 667

Ex officio 199, 203, 322

F

Fond 83, 84, 185, 186, 224, 226, 530, 538

G

Građanski postupak 310, 353, 495, 662

I

Imovinsko pravo 21, 95, 96, 97, 98, 682

Imunitet 396, 399, 520

Individualni zahtev 11, 18, 27, 54, 61, 77, 93, 100, 107, 112, 116, 128, 157, 164, 171, 178, 190, 197, 212, 221, 228, 234, 241, 251, 260, 266, 272, 284, 289, 298, 304, 310, 319, 326, 332, 339, 344, 353, 365, 377, 384, 390, 402, 408, 416, 423, 430, 435, 455, 460, 471, 495, 501, 508, 517, 525, 537, 545, 549, 560, 565, 570, 575, 581, 589, 601, 606, 622, 628, 633, 643, 654, 672, 679

Inter alia 95, 214, 215

Izbor predsednika 65

J

Javni tužilac 54, 56, 237, 551

Jednakost pred Zakonom 21, 46, 52, 117, 258, 289, 384, 659

K

Komisija za imovinske zahteve Kosova (KIZK) 21, 341, 418

Kompenzacija 84, 98, 427, 439, 448, 451, 594

Kosovska agencija za privatizaciju 42, 321, 457, 525

Kosovska poverenička agencija 539

Krivični postupak 27, 85, 370, 390, 495, 498, 549, 554, 558

Krivični zakon Kosova (KZK) 394, 397, 398

Krivično delo 27, 29, 30, 31, 32, 34, 54, 56, 57, 84, 130, 131, 148, 151, 152, 153, 155, 192, 199, 201, 203, 237, 239, 252, 257, 268, 270, 287, 312, 334, 346, 350, 360, 361, 370, 372, 374, 392, 393, 394, 396, 398, 427, 480, 481, 497, 498, 522, 551, 558, 572, 583, 649, 674

Kupoprodajni ugovor 166, 418

M

Ministarstvo

Finansija

379, 380, 381

Za rad i socialnu zaštitu

107, 108, 226

Za trgovinu i industriju

539

Mutatis mutandis

16, 23, 47, 48, 50, 58, 70, 74, 105, 119, 126, 139, 154, 169, 176, 204, 209, 210, 218, 232, 240, 258, 264, 270, 271, 288, 296, 308, 316, 329, 350, 363, 382, 397, 399, 400, 406, 421, 428, 448, 467, 468, 478, 493, 505, 515, 522, 532, 543, 569, 574, 595, 599, 610, 611, 620, 632, 639, 649, 659, 660, 677, 683, 684

N

Nadležnost

14, 15, 23, 26, 42, 48, 49, 50, 58, 80, 84, 87, 89, 121, 136, 140, 141, 154, 167, 176, 195, 203, 207, 210, 217, 232, 249, 256, 264, 271, 330, 360, 363, 397, 413, 416, 418, 421, 451, 460, 465, 467, 468, 4689, 495, 499, 528, 530, 534, 554, 555, 558, 575, 576, 578, 599, 619, 620, 628, 631, 633, 638, 643, 652, 665, 669, 683

Neobjavljanje identiteta

112, 114, 115, 344, 352, 388, 641

Nepotpun zahtev

30, 43, 44, 57, 80, 96, 97, 99, 130, 131, 547, 563

Neprihvatljiv zahtev

107, 116, 120, 178, 221, 247, 260, 273, 304, 309, 319, 402, 416, 524, 535, 628, 672

Nesreća

247, 618, 640

O

Ocena ustavnosti presude

18, 19, 27, 28, 39, 54, 55, 93, 94, 97, 101, 116, 146, 147, 158, 163, 197, 198, 205, 206, 213, 221, 228, 229, 242, 243, 250, 252, 284, 285, 290, 298, 299, 310, 311, 326,

	327, 332, 333, 339, 340, 345, 359, 370, 377, 382, 390, 416, 417, 430, 431, 435, 436, 471, 472, 517, 525, 526, 537, 545, 547, 582, 589, 590, 606, 607, 615, 633, 643, 645, 672, 673
Ocena ustavnosti rešenja	26, 39, 121, 128, 129, 133, 134, 165, 190, 235, 236, 250, 260, 266, 304, 319, 320, 365, 366, 377, 378, 381, 384, 408, 409, 455, 456, 502, 565, 566, 570, 622, 623, 641, 670, 680
Očigledno neosnovan	12, 18, 22, 25, 26, 27, 34, 37, 54, 57, 59, 70, 88, 93, 96, 99, 100, 104, 105, 121, 151, 171, 175, 177, 190, 194, 196, 197, 202, 203, 204, 205, 209, 210, 212, 216, 219, 221, 223, 225, 226, 228, 232, 233, 242, 249, 251, 252, 256, 258, 260, 264, 265, 266, 270, 271, 280, 282, 283, 289, 295, 297, 298, 302, 303, 310, 315, 323, 325, 326, 339, 332, 336, 338, 339, 344, 350, 351, 370, 372, 375, 377, 381, 383, 390, 395, 400, 402, 405, 407, 408, 412, 414, 416, 420, 422, 423, 426, 429, 435, 438, 441, 448, 460, 469, 471, 476, 482, 490, 501, 505, 507, 508, 514, 516, 517, 521, 523, 525, 533, 535, 536, 537, 542, 549, 553, 559, 581, 585, 588, 589, 593, 594, 606, 612, 619, 621, 633, 637, 641, 648, 654, 658, 660, 672, 676, 677
Oduzimanje	85, 89, 555
Okružni privredni sud u Prištini	276, 539
Okružni sud u	29, 386
<i>Gnjilanu</i>	237, 245, 572
<i>Prištini</i>	44
<i>Peći</i>	487
<i>Mitrovici</i>	58, 268, 346
Ombudsman	72, 88, 187, 575, 579, 643
Opšta Načela Sudskog Sistema	191, 193, 194, 526, 528, 533, 582, 584, 585, 587
Opština	
<i>Glogovac</i>	591
<i>Gjnilane</i>	680
<i>Peć</i>	664, 668
Opštinski sud u	

<i>Dečanima</i>	300
<i>Uroševcu</i>	286
<i>Prištini</i>	143, 166, 167, 244, 334, 437, 439, 440, 444
<i>Prizrenu</i>	624, 625
<i>Peći</i>	41
<i>Srbici</i>	487
Ovlašćena stranka	110, 187, 349, 448, 579

P

Pasivna legitimacija	136, 520, 636, 643, 646, 650, 652
Penzija	107, 108, 109, 185, 223, 224, 226, 562
Podnosilac zahteva	6, 7, 8, 9, 10, 13, 16, 18, 19, 27, 28, 54, 55, 58, 59, 77, 88, 93, 94, 100, 101, 105, 107, 110, 116, 117, 121, 158, 159, 163, 164, 169, 171, 172, 176, 178, 179, 188, 190, 191, 192, 193, 195, 196, 197, 198, 203, 204, 205, 206, 210, 212, 217, 221, 222, 225, 228, 236, 240, 242, 243, 249, 253, 260, 261, 264, 265, 266, 267, 273, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 289, 290, 296, 299, 300, 301, 302, 305, 310, 311, 315, 320, 327, 333, 340, 345, 354, 366, 371, 378, 389, 391, 403, 417, 424, 456, 461, 472, 496, 509, 510, 511, 512, 520, 521, 522, 523, 538, 550, 566, 571, 582, 590, 607, 623, 629, 655, 670, 671, 672, 673, 679, 680
Posebna komora Vrhovnog suda	50, 79, 80, 88, 103, 393, 504, 541
Poslanici	11
Postupak ponovnog suđenja	278, 446, 450
Postupak privatizacije	83, 528
Povraćaj u pređašnje stanje	236, 239, 240, 241, 414, 466, 467
Pravni akt	64, 65, 651
Pravni osnov	28, 55, 63, 78, 108, 113, 117, 129, 134, 165, 173, 206, 222, 244, 253, 261, 275, 285, 299, 311, 346, 354, 360, 367, 378, 392, 403, 417, 424, 435, 443, 456, 472, 502, 522, 538, 550, 561, 566, 571, 576, 590, 602, 630, 651, 656, 663, 680
Pravni poredak Kosova	16, 169, 308, 448
Pravno lice	43, 98, 452, 594, 650, 651, 670
Pravo na izbor i učešće	62, 64, 65, 67, 70, 71, 75, 76
Pravo na naknadu	54, 57, 58, 59, 118, 296, 592

Pravo na Pravično i Nepriistrasno Suđenje	28, 34, 39, 40, 45, 47, 55, 57, 61, 62, 64, 67, 70, 71, 72, 76, 94, 96, 97, 129, 130, 134, 138, 141, 145, 146, 147, 151, 157, 171, 172, 174, 184, 186, 191, 193, 198, 200, 213, 222, 228, 229, 236, 238, 243, 247, 253, 274, 278, 285, 287, 290, 294, 296, 301, 319, 320, 326, 327, 333, 335, 345, 348, 359, 361, 366, 3741, 375, 391, 393, 396, 405, 409, 411, 412, 413, 414, 417, 419, 421, 424, 426, 431, 438, 442, 443, 471, 472, 475, 477, 482, 485, 496, 501, 502, 504, 518, 521, 523, 533, 538, 546, 550, 553, 592, 599, 610, 615, 617, 619, 623, 633, 634, 636, 638, 643, 645, 647, 648, 652, 653, 654, 655, 657, 663, 665, 667, 673
Pravo na pravno sredstvo	39, 40, 45, 51, 52, 62, 64, 67, 70, 71, 75, 76, 274, 278, 290, 294, 359, 361, 385, 386, 417, 419, 421, 645, 663, 665, 667, 673
Pravo na Rad i Obavljanje Profesije	108, 109, 299, 301, 311, 314, 315, 485, 508, 510, 515, 581, 582, 584, 585, 645, 655, 657
Predsednik Republike Kosovo	187, 579
Prekršaj	360, 489, 497, 498, 499
Presuda	20, 25, 26, 29, 32, 34, 35, 37, 41, 42, 44, 47, 48, 49, 52, 62, 69, 72, 74, 78, 91, 95, 105, 114, 123, 134, 142, 143, 150, 156, 159, 160, 166, 168, 171, 172, 173, 188, 189, 194, 200, 201, 202, 214, 226, 230, 250, 253, 282, 288, 307, 309, 310, 335, 337, 368, 372, 373, 417, 419, 421, 432, 442, 443, 448, 450, 451, 452, 474, 478, 482, 488, 523, 525, 537, 541, 555, 556, 582, 599, 604, 617, 620, 638, 639, 646, 658, 659
Preuranjeni zahtev	164, 169, 170, 281, 283, 304, 309, 353, 356, 357, 495, 498, 514, 517
Prihvatljiv zahtev	61, 77, 107, 133, 178, 221, 242, 260, 273, 304, 319, 416, 628, 672
Prima facie	16, 17, 22, 25, 26, 34, 70, 96, 100, 104, 105, 125, 126, 188, 194, 202, 205, 209, 210, 212, 216, 218, 225, 232, 256, 264, 270, 273, 280, 282, 283, 295, 302, 315, 323, 325, 331, 350, 351, 362, 364, 377, 381, 395, 405, 420, 426, 433, 448, 467, 476, 490, 505, 514, 521, 525, 533, 535, 542, 544, 553, 585, 594, 606, 610, 612, 619, 620, 637, 641, 648, 652, 658, 660, 661, 676, 677

Primanje mita	549, 551, 552, 558
Princip subsidijarnosti	12, 16, 308, 353, 357, 384, 448, 499
Privremena mera	219, 656

R

Rasprava	75, 153, 155, 268, 367, 400, 401
Ratione materiae	370, 374, 375
Res Judicata	21, 24, 42, 47, 49, 262, 263, 453, 454, 484, 492, 493, 494, 541, 542, 552, 558, 670
Rešenje o neprihvatljivosti	13, 16, 18, 19, 27, 28, 54, 55, 58, 59, 77, 88, 93, 94, 100, 101, 105, 107, 110, 116, 117, 121, 158, 159, 163, 164, 169, 171, 172, 176, 178, 179, 188, 190, 191, 195, 196, 197, 198, 203, 204, 205, 206, 210, 212, 217, 221, 222, 225, 228, 236, 240, 242, 243, 249, 253, 260, 261, 264, 265, 266, 267, 273, 280, 284, 285, 289, 290, 296, 299, 305, 311, 320, 327, 333, 340, 345, 354, 366, 371, 378, 389, 391, 403, 417, 424, 456, 461, 472, 496, 509, 538, 550, 566, 571, 582, 590, 607, 623, 629, 655, 673, 680
Revizija	94, 158, 161, 162, 171, 172, 176, 216, 293, 294, 311, 404, 443, 445, 447, 448, 449, 450, 451, 453, 589, 652, 684

S

Sloboda izražavanja	12, 13
Službeni list SFRJ	214, 539, 635
Sudija izvestilac	17, 26, 38, 53, 60, 76, 92, 99, 106, 111, 115, 120, 132, 145, 148, 157, 163, 170, 177, 185, 189, 196, 204, 211, 220, 227, 234, 241, 251, 259, 265, 272, 275, 283, 288, 297, 304, 309, 318, 325, 331, 338, 343, 352, 357, 364, 369, 376, 383, 389, 401, 407, 415, 422, 429, 433, 434, 441, 444, 454, 459, 464, 470, 483, 494, 500, 507, 516, 524, 536, 544, 548, 559, 564, 569, 574, 580, 588, 600, 605, 613, 621, 627, 632, 6142, 653, 661, 671, 678, 685
Sudska zaštita prava	62, 64, 65, 70, 71, 75, 76, 133, 134, 138, 141, 143, 144, 145, 146, 147, 150, 156, 157, 171, 172, 174, 177, 274, 278, 285, 287, 290, 294, 295, 326, 327, 333, 335, 359, 361, 391,

Sudski savet Kosova (SSK) 393, 396, 416, 417, 419, 421, 456, 5460, 463, 465, 468, 485, 663, 665, 667, 668
14, 61, 62, 64, 66, 67, 68, 70, 71, 76

Svedok 31, 34, 35, 36, 151, 152, 154, 238, 247, 250, 273, 554, 557, 587

T

Teška telesna povreda 54, 56, 473
Tvrdnja 23, 27, 54, 59, 67, 104, 138, 138, 141, 151, 175, 176, 186, 204, 265, 296, 302, 303, 317, 357, 381, 390, 398, 399, 411, 428, 429, 450, 468, 482, 522, 532, 586, 596, 598, 915, 619, 633, 636, 638, 641, 652, 660, 665, 6471, 673

U

Ugovor o radu 135, 314
UNMIK (pravilo) 21, 42, 43, 48, 85, 103, 104, 137, 138, 142, 143, 168, 224, 313, 314, 317, 383, 393, 489, 491, 528, 529, 530, 539, 541, 668
Ustavni sud Republike Kosovo 12, 19, 26, 28, 40, 55, 59, 62, 78, 88, 94, 101, 108, 113, 117, 129, 134, 147, 159, 160, 165, 172, 179, 191, 198, 206, 213, 222, 229, 236, 241, 243, 250, 253, 261, 267, 274, 285, 290, 299, 305, 311, 320, 327, 333, 340, 345, 352, 354, 359, 366, 371, 378, 382, 385, 391, 403, 417, 424, 431, 436, 443, 456, 461, 471, 485, 496, 502, 509, 513, 518, 526, 538, 546, 550, 561, 566, 571, 576, 582, 590, 602, 607, 615, 623, 629, 634, 641, 645, 655, 663, 673, 660

V

Veće za razmatranje 14, 17, 20, 29, 41, 56, 63, 79, 95, 102, 109, 118, 130, 135, 148, 160, 166, 173, 184, 185, 192, 199, 207, 214, 223, 230, 237, 244, 254, 262, 268, 275, 286, 291, 300, 306, 312, 321, 328, 334, 341, 404, 410, 418, 425, 432, 437, 444, 457, 463, 464, 473, 486, 497, 503, 510, 518, 527, 539, 547, 603, 608, 616, 624, 630, 635, 646, 656, 664, 674, 681

Vladavina prava

Vrhovni sud

492

32, 33, 34, 43, 49, 93, 95, 97, 130, 136, 143, 149, 151, 154, 156, 158, 159, 161, 162, 171, 172, 174, 175, 176, 177, 190, 193, 195, 200, 201, 202, 203, 205, 208, 209, 210, 212, 214, 215, 218, 222, 224, 226, 230, 231, 233, 238, 245, 246, 248, 250, 254, 257, 271, 276, 286, 292, 296, 298, 301, 302, 306, 310, 314, 316, 317, 332, 335, 336, 337, 344, 347, 351, 359, 361, 397, 398, 399, 402, 404, 405, 406, 408, 410, 411, 412, 413, 419, 437, 440, 445, 446, 448, 450, 451, 460, 461, 465, 468, 4671, 474, 475, 471, 488, 520, 522, 523, 549, 555, 556, 567, 581, 584, 586, 591, 592, 594, 596, 598, 99, 617, 618, 619, 620, 633, 636, 638, 639, 640, 647, 650, 651, 652, 657, 659, 660, 675, 682

Z

Zabrana

diskriminacije

18, 19, 23, 25, 273, 290, 294, 662, 663, 665, 667

Zahtev

van roka

255, 365, 460, 565, 570, 601, 622, 679

za zaštitu zakonitosti

27, 32, 33, 41, 48, 130, 136, 137, 150, 161, 190, 196, 200, 215, 238, 254, 257, 286, 247, 268, 262, 373, 374, 375, 377, 380, 393, 394, 425, 471, 474, 475, 549, 550, 552, 504, 581, 582, 574, 586, 673, 675

Zakon

o izvršnom postupku

133, 137, 142, 143, 277, 280, 282, 292, 293, 307, 485, 491, 523, 524, 544

o obligacionim odnosima

328, 591, 609, 612, 616, 635, 636, 638, 640

*o Specijalnoj Komori Vrhovnog Suda
Kosova*

84, 87, 368

o upravnim sporovima

656, 657, 659

o Ustavnom sudu Republike Kosovo

13, 19, 93, 94, 102, 108, 113, 121, 129, 148, 159, 165, 184, 198, 212, 213, 222, 229, 236, 244, 267, 285, 290, 299, 305, 311, 328, 333, 340, 346, 354, 360, 367, 370, 371, 377, 378, 385, 403, 408, 409, 424, 431, 443, 456, 472, 485, 502, 510, 525, 538, 546, 472, 485, 502, 510, 525, 538, 546,

	561, 566, 576, 582, 602, 607, 615, 624, 634, 645, 663, 673, 680
<i>o parničnom postupku</i>	43, 160, 161, 162, 174, 176, 215, 312, 313, 322, 368, 427, 465, 468, 541, 657, 659
Zakonika o krivičnom Postupku Kosova (ZKPK)	32, 148, 239, 347, 349
Žalbeno veće Posebne komore Vrhovnog suda	77, 78, 164, 455, 679
Zaštita imovine	18, 19, 24, 55, 57, 77, 80, 94, 97, 98, 164, 165, 167, 178, 183, 184, 186, 213, 218, 222, 253, 278, 299, 301, 340, 355, 359, 416, 419, 421, 430, 441, 442, 443, 451, 485, 501, 502, 504, 510, 526, 535, 589, 590, 592, 593, 594, 603, 610, 645, 662, 663, 665, 667, 670, 680, 682

INDEKSI ČLANOVIMA USTAVA

Član Naslov/Imenovanje

Odluka/Broj stranica

POGLAVLJE I
OSNOVNE ODREDBE

3	Jednakost pred zakonom	171, 172, 174, 177, 391, 393, 663, 665, 673
7	Vrednosti	171, 172, 174, 177, 268, 349, 380, 445, 447, 530, 567

POGLAVLJE II
PRAVA I OSNOVNE SLOBODE

21	Opšta načela	40, 44, 52,55, 57, 134, 138, 171, 172, 173, 174, 177, 191, 193, 194, 229,274, 279, 307, 327, 354, 355, 366, 381, 460, 463, 465, 468, 526, 528, 533, 542, 546, 568, 582, 584, 585, 587, 615, 617, 619, 673
22	Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata	55, 165, 167, 299, 301, 326, 327, 352, 366, 431, 460, 463, 465, 468, 546
24	Jednakost pred zakonom	40, 45, 52, 61, 64, 70, 71, 118, 134, 138, 141, 171, 172, 174, 177, 253, 274, 278, 290, 294, 326, 327, 359, 385, 386, 391, 393, 395, 426, 485, 654, 655, 667
29	Pravo na slobodu i sigurnost	471, 472, 475, 477
30	Prava optuženog	152, 176, 210, 285, 287, 372, 673
31	Pravo na pravično i nepristrasno suđenje	28, 34, 39, 40, 45, 47, 55, 57, 61, 62, 64, 67, 70, 71, 72, 76, 94, 96, 97, 129, 130, 134, 138, 141, 145, 146, 147, 151, 157, 171, 172, 174, 184, 186, 191, 193, 198, 200, 213, 222, 228, 229, 236, 238, 243, 247, 253, 274, 278, 285, 287, 290, 294, 296, 301, 319, 320, 326, 327, 333, 335, 345, 348, 359, 361, 366, 3741, 375, 391, 393, 396, 405, 409, 411, 412, 413, 414, 417, 419, 421, 424, 426, 431, 438, 442, 443, 471, 472, 475, 477, 482, 485, 496, 501, 502, 504, 518, 521, 523, 533, 538, 546, 550, 553, 592, 599, 610, 615, 617, 619, 623, 633, 634, 636, 638, 643, 645, 647, 648, 652, 653, 654, 655, 657, 663, 665, 667, 673

32	Pravo na pravno sredstvo	39, 40, 45, 51, 52, 62, 64, 67, 70, 71, 75, 76, 274, 278, 290, 294, 359, 361, 385, 386, 417, 419, 421, 645, 663, 665, 667, 673
34	Pravo lica da mu se ne sudi dva puta za isto krivično delo	550, 558
36	Pravo na privatnost	581, 584, 585
40	Sloboda izratavanja	12, 13
45	Pravo na izbor i učešće	62, 65, 67, 70, 71, 75, 76
46	Zaštita imovine	18, 19, 24, 77, 80, 94, 97, 98, 164, 165, 167, 178, 183, 184, 213, 218, 222, 253, 299, 301, 340, 355, 359, 416, 419, 421, 430, 441, 442, 443, 451, 485, 501, 502, 504, 510, 526, 535, 589, 590, 592, 593, 594, 603, 610, 645, 662, 663, 665, 667, 670, 680, 682
47	Pravo na obrazovanje	107, 108, 109
49	Pravo na rad i obavljanje profesije	108, 109, 299, 301, 311, 314, 315, 485, 508, 510, 515, 581, 582, 584, 585, 645, 655, 657
50	Prava deteta	345, 347, 348, 351, 633, 634, 636, 638
53	Tumačenje odredbi ljudskih prava	28, 34, 47, 98, 172, 174, 177, 222, 257, 270, 299, 301, 311, 316, 326, 327, 350, 354, 355, 421, 426, 431, 450, 463, 465, 478, 534, 546, 594, 611, 648, 663, 665
54	Sudska zaštita prava	62, 64, 65, 70, 71, 75, 76, 133, 134, 138, 141, 143, 144, 145, 146, 147, 150, 156, 157, 171, 172, 174, 177, 274, 278, 285, 287, 290, 294, 295, 326, 327, 333, 335, 359, 361, 391, 393, 396, 416, 417, 419, 421, 456, 5460, 463, 465, 468, 485, 663, 665, 667, 668

POGLAVLJE III

PRAVA ZAJEDNICA I NJIHOVIH PRIPADNIKA

58	odgovornosti države	326, 327, 431

POGLAVLJE IV

SKUPŠTINA REPUBLIKE KOSOVO

79	Zakonodavna inicijativa	576

POGLAVLJE VII PRAVOSUDNI SISTEM

102	Opšta načela sudskog sistema	191, 193, 194, 526, 528, 533, 582, 584, 585, 587
107	Imunitet	391, 393, 396
108	Sudski Savet Kosova	14, 61, 62, 64, 66, 67, 68, 70, 71, 76

KRŠENJE ČLANOVA 24, 31, 46, 54 i 108 USTAVA

24	Jednakost pred Zakonom	80
31	Pravo na Pravično i Nepriistrasno Suđenje	80, 145, 157, 454, 653
46	Zaštita Imovine	454
54	Sudska Zaštita Prava	145
108	Sudski Savet Kosova	80